

[illegible] passiu [illegible]

300

N. Inv. 300.

239

II

1.

Vetus Testamentum.

PRO LO GUS

Incipit prefatio beati Jeronimi presbiteri in libros divine scripture

Incipit prologus Biblie beati Jeronimi presbiteri ad Paulinum Episcopum

Ca. primum

Frater Ambrosius michi tua munuscula preferens detulit simul et suavissimas litteras que a principio amicitiarum fidem probate iam fidei et veteris amicitie nova preferebant. Vera enim illa necessitudo est et Christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non presentia tantum corporum, non subdola et palpans adulacio, sed dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus historiis quosdam lustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant, coram quoque viderent. Sic Pytagoras Memphiticos vates, sic Plato Egiptum et Architam Tarentinum eamque oram Ytalie que quondam magna Grecia dicebatur laboriosissime peragravit, ut qui Athenis magister erat et potens cuiusque doctrinas Achademie gymnasia personabant, fieret peregrinus atque discipulus, malens aliena verecunde discere quam sua impudenter ingerere. Denique dum litteras quasi toto orbe fugientes persequitur, captus a piratis et venundatus, etiam tyranno crudelissimo paruit, ductus captivus vinctus et servus. Tamen quia philosophus maior emente se fuit, ad Titum Livium lacteo eloquentie fonte manantem de ultimis Hispanie Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus, et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum, ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem quererent. Appollonius sive ille magus ut vulgus loquitur, sive philosophus ut Pytagorici tradunt, intravit Persas, pertransivit Caucasum, Albanos, Scithas, Massagetas, opulentissima Yndie regna penetravit et ad extremum latissimo Phison amne transmisso pervenit ad Bragmanas ut yarcham in throno sedentem aureo et de Tantali fonte potantem inter paucos discipulos de natura, de moribus ac de cursu dierum et siderum audiret docentem. Inde per Elamitas, Babylonios, Chaldeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phenices, Arabes, Palestinos, reversus Alexandriam perrexit Ethiopiam, ut gymnosophistas et famosissimam solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret, et semper proficiens semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus Philostratus.

Capitulum ii.

Quid loquar de seculi hominibus, cum apostolus Paulus vas electionis et doctor gentium, qui de conscientia tanti in se hospitis loquebatur: An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus, post Damascum Arabiamque lustratam ascendit Iherosolimam ut videret Petrum et mansit apud eum diebus quindecim. Hoc enim in misterio ebdomadis et ogdoadis futurus gentium predicator instruendus erat. Rursusque post annos quatuordecim assumpto Barnaba et Tito exposuit cum apostolis evangelium, ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet enim nescio quid latentis energie viva vox, et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonat. Unde et Eschines cum Rodi exularet et legeretur Demostenis oratio quam adversus eum habuerat, mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait: Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonantem?

Ca. iii.

Nec hoc dico quod sit aliquid tale in me, quod possis a me audire vel discere, sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque nobis per se probari debeat. Ingenium docile et sine doctore est laudabile. Non quid invenias sed quid queras consideramus. Mollis cera et ad formandum facilis etiam si artificis et plaste cessent manus, tamen virtute totum est quicquid esse potest. Paulus apostolus ad pedes Gamalielis legem

moysi et prophetas didicisse se gloriatur, ut armatus spiritualibus telis postea doceret confidenter: Arma enim militie nostre non carnalia sunt, sed potentia deo ad destructionem munitionum et cogitationes destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei, et captivantes omnem intellectum ad obediendum Christo, et parati subiugare omnem inobedientiam. Thymotheum scribit ab infancia sacris litteris eruditum, et hortatur ad studium lectionis, ut non negligat gratiam que data sit ei per impositionem manuum presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtutes episcopi quas brevi sermone depinxit, scientiam quoque non negligat scripturarum: optinentem, inquit, eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana et contradicentes revincere.

Capitulum iiii.

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest, et quantum edificat ex vite merito ecclesiam Christi, tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta, immo per Malachiam dominus: Interrogant sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. Et in Deuteronomio legimus: Interroga patrem tuum et annunciabit tibi, maiores tuos vel seniores et dicent tibi. In psalmo quoque: Cantabiles michi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione viri iusti, cum eum arbori vite que est in paradyso compararet, inter ceteras virtutes hoc etiam intulit: In lege domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel quoque in fine sacratissime visionis ait iustos fulgere quasi stellas, et intelligentes, id est doctos, quasi firmamentum. Vides quantum inter se distant iusta rusticitas et docta iustitia? Alii stellis, alii celo comparantur. Quamquam iuxta hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus: Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur Paulus apostolus vas electionis? Nempe quia legis et scripturarum sacrarium erat armarium. Pharisei stupent in doctrina et mirantur in Petro et Iohanne quomodo legem sciant cum litteras non didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio et cotidiana in lege meditatio tribuere solet, illis hoc spiritus sanctus suggerebat, et erant iuxta quod scriptum est theodidacti (vel theodocti). Duodecimum annum salvator impleverat et in templo sedens de questionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrum, rusticum dicimus et Iohannem, quorum uterque dicere poterat: Et si imperitus sermone, non tamen scientia. Iohannes rusticus, piscator, indoctus, et unde vox illa, obsecro: In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Logos grece multa significat. Nam et verbum est et ratio et supputatio et causa uniuscuiusque rei per quam sunt singula que subsistunt, que universa recte intelligimus de Christo.

Capitulum v.

Hoc doctus Plato nescivit, hoc Demostenes eloquens ignoravit. Perdam, inquit, sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam, et quamquam stulticia predicationis in cruce sit, tamen Paulus apostolus sapientiam loquitur inter perfectos. Sapientiam autem non seculi istius que destruitur, nec principum sed loquitur dei sapientiam in misterio absconditam, quam predestinavit deus ante secula. Dei sapientia Christus est: Christus enim dei virtus et dei sapientia est. Hec sapientia in misterio abscondita est, de qua et noni psalmi titulo prenotatur pro occultis filii, in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui in misterio absconditus erat, predestinatus est ante secula. Predestinatus autem et prefiguratus in lege et prophetis. Unde et prophete appellabantur videntes, quia viderunt eum quem alii non videbant. Abraham vidit diem eius et letatus est. Aperiebantur celi Ezechieli qui populo peccatori clausi erant. Revela, inquit David, oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est et revelatione opus est ut intelligatur, ac revelata facie dei gloriam contemplemur.

[Margin:] [illegible] alia litera habet theodocti / alias theodidasti, i. dei doctores

templum. Liber in apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur, quem si dederis homini scienti litteras ut legat, respondebit tibi: non possum, signatus est enim. Quanti hodie putant se nosse litteras, tenent signatum librum, nec aperire possunt nisi ille reseraverit qui habet clavem David, qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit. In actibus apostolorum sanctus eunuchus, immo sanctus vir (sic enim eum scriptura cognominat), cum legeret Ysaiam, interrogatur a Philippo: Putasne intelligis que legis? Respondit: quomodo possum nisi aliquis me docuerit? Ego ut de me loquar, interim nec sanctior sum hoc eunucho, nec studiosior, qui de Ethiopia, id est de extremis finibus mundi, venit ad templum, reliquit aulam regiam, et tantus amator fuit divine scientie ut etiam in vehiculo litteras legeret sacras; et tamen cum librum teneret, et verba domini cogitatione conciperet, et lingua volveret, labiis personaret, ignorabat eum quem in libro nesciens venerabatur. Venit Philippus, ostendit ei Ihesum, qui clausus latebat in littera. O mira doctoris virtus! eadem hora credidit eunuchus, baptizatur, fidelis et sanctus factus est, ac magister de discipulo; plus in deserto fonte ecclesie quam in aurato synagoge templo repperit.

C. viii.

Hec a me perstricta sunt breviter. Neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur, ut intelligeres te in scripturis sanctis sine previo et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de grammaticis, rethoricis, philosophis, geometris, dialecticis, musicis, astronomis, astrologis, medicis, quorum scientia mortalibus vel utilis vel inutilis est. Et in tres partes scinditur: in doctrinam, rationem [alias ratiocinationem] et usum. Ad minores artes veniam, et que non tam lingua quam manu administrantur. Agricole, cementarii, fabri, metallorum lignorumque cesores, lanarii quoque et fullones et ceteri qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricant, absque doctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi passim omnes vendicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc universi presumunt, lacerant, docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt, pro pudor, a feminis quod viros doceant; et ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum, immo audacia, edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus, qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras venerint et sermone composito aures populi mulserint, quicquid dixerint hoc legem dei putant; nec scire dignantur quid prophete, quid apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, quasi grande sit et non vitiosissimum dicendi genus depravare sententias et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus homerocentonas et virgiliocentonas, ac non sic etiam Maronem sine Christo possimus dicere christianum, quia scripserit: Iam redit et Virgo, redeunt Saturnia regna, Iam nova progenies celo demittitur alto. Et patrem loquentem ad filium: Nate, mee vires, mea potentia, solus magna. Et post verba salvatoris in cruce: Talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia, docere quod ignores; immo ut cum stomacho loquar, ne hoc quidem scire quod nescias.

C. ix.

Videlicet manifestissima est genesis, in qua de creatura mundi, de exordio generis humani, de divisione terre, de confusione linguarum et de gente descensu usque ad Egyptum [alias exitu] Hebreorum. Et patet Exodus cum decem plagis, cum decalogo, cum misticis divinisque preceptis. In promptu est leviticus liber, in quo singula sacrificia, immo singule pene sillabe et vestes Aaron et totus ordo leviticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero nonne totius

arismetice et prophetie balaam et xl duarum man-
sionum per heremum misteria continent? Deutrono-
mium vero secunda lex et evangelice legis prefiguratio no-
nne sic ea habet que priora sunt et tamen no-
va sunt omnia de veteribus? Hucusque moyses
hucusque pentatheucus, quibus quinque
verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur.
Job exemplar patientie que non misteria suo
sermone complectitur? Prosa incipit, versu labitur,
pedestri sermone [margin: finitur omnesque leges dialectice propositione] assumptione confirmatione con-
clusione determinat. Singula in eo verba ple-
na sunt sensibus, et ut de ceteris sileam, res-
urrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea
manifestius scripserit. Scio, inquit, quod re-
demptor meus vivit et in novissimo
die de terra surrecturus sum, et rursum
circumdabor pelle mea et in carne mea vi-
debo deum salvatorem meum. Quem visurus
sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et
non alius. Reposita est hec spes mea in si-
nu meo. Veniam ad Jhesum nave qui
typus domini non solum in gestis verum etiam
in nomine fuit. Transit jordanem, hostium
regna subvertit, divisit terram victori populo,
et per singulas urbes viculos montes flu-
mina torrentes atque confinia ecclesie celestis
que ierusalem spiritualia regna describit. In iu-
dicum libro quot principes populi tot figure
sunt. Ruth moabitis ysaye explet vaticinium
dicentis: Emitte agnum domine dominatorem
terre de petra deserti ad montem filie syon.
Samuel in hely mortuo et occiso
saul veterem legem abolitam demonstrat.
Porro in sadoch atque david novi sacer-
dotii novique imperii sacramenta testatur.
Malachim id est tercius et quartus liber regum
a salomone usque ad ieconiam et a iero-
boam filio nabath usque ad osee qui
ductus est in assyrios regnum iuda et regnum
describit israel. Si hystoriam respicias ver-
ba simplicia sunt; si in litteris inspexeris
sensum latentem, ecclesie paucitas et hereticorum
contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophete
in unius voluminis angustias coartati multo
aliud quam sonat in littera prefigurant. Osee
crebro nominat ephraim samariam, jo-
seph iezrahel et uxorem fornicariam et for-
nicationis filios et adulteram cubiculo clau-
sam mariti multo tempore sedere viduam
et sub veste lugubri viri ad se reditum
prestolari. Johel filius phatuel describit
terram duodecim tribuum eruca brucho locusta
rubigine vastante corruptam. Et post ever-
sionem prioris populi effusum iri spiritum
sanctum super servos dei et ancillas, id est super
cxx credentium nomina, et effusum in
cenaculo syon, qui cxx ab uno usque ad
xv paulatim et per incrementa surgentes xv
graduum numerum efficiunt, qui in psalterio
mistice continentur. Amos pastor et rus-
ticus et ruborum mora distringens paucis
verbis explicari non potest. Quis enim digne
exprimat tria et quatuor scelera damasci,
gaze et tyri et ydumee et filiorum amon
et moab et in septimo et octavo gradu iudee
et israhel? Hic loquitur ad vaccas pingues
que sunt in monte samarie, et ruituram do-
mum maiorem minoremque testatur. Ipse
cernit fictorem locuste et stantem do-
minum super murum litum vel adamantinum
et uncinum pomorum attrahentem supplicia
peccatoribus, et famem in terra non famem
panis neque sitim aque sed audiendi dei
verbum. Abdias qui interpretatur servus
domini personat contra edom et sanguineum terrenumque
hominem, fratrem quoque iacob semper emulum
hasta percussit spirituali. Jonas columba pul-
cherrima naufragio suo passionem domini
prefigurans mundum ad penitentiam revocat, sub
nomine ninive salutem gentibus nun-
ciat. Micheas de morasthi coheres christi
vastationem denunciat filie latronis et obsidionem ponit con-
tra eam quia maxillam percusserit iudicis
israhel. Naum consolator orbis increpat
civitatem sanguinum et post eversionem illius
loquitur: Ecce super montes pedes evangeli-
zantis et annunciantis pacem. Abbacuk

luctator fortis et rigidus, stat super custodiam suam et figit gradum super munitionem, ut Christum contempletur in cruce et dicat: Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra, splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum Domini cognitor audit clamorem a porta piscium et ululatum a secunda et contritionem a collibus; indicit quoque ululatum habitatoribus pile, et conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus, qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret, destructum templum edificat, Dominumque Patrem inducit loquentem: Adhuc unum modicum et ego commovebo celum et terram et mare et aridam, et movebo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor Domini sui, multiplex in prophetia, Ihesum vestibus sordidis indutum et lapidem oculorum septem candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis, duasque olivas a sinistris lampadis cernit et a dextris, ut post equos russos et varios et albos dispersas quadrigas et effraim et equum de Iherusalem pauperem regem vaticinetur et predicet sedentem super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione Israhel et vocatione gentium: Non est michi, ait, voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam, Ieremiam, Ezechiel et Daniel quis possit intelligere vel exponere? Quorum primus non prophetiam videtur michi texere sed evangelium; secundus virgam nucineam et ollam succensam a facie aquilonis et pardum spoliatum suis co-

loribus et quadruplex diversi metri nectit alphabetum. Tertius principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta ut apud Hebreos iste partes cum exordio Geneseos ante annos xxx non legantur. Quartus vero, qui et extremus inter quattuor prophetas, temporum conscius et totius mundi philohistor, lapidem precisum de monte sine manibus et regna omnia subvertentem claro sermone pronunciat. David Symonides noster, Pindarus et Alcheus, Flaccus quoque, Catullus atque Serenus, Christum lyra personat et in decacordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. Salomon pacificus et amabilis Domini mores corrigit, naturam docet, ecclesiam iungit et Christum, sanctarumque nuptiarum dulce canit epythalamium. Hester ecclesie typo populum liberat de periculo, et interfecto Aman, qui interpretatur iniquitas, partes convivii et diem celebrem mittit in posteros. Paralipomenon liber, id est instrumenti veteris epythome, tantus et talis est ut absque illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare, se ipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum et pretermisse in Regum libris tanguntur historie et innumerabiles explicantur evangelii questiones. Esdras et Neemias, adiutor videlicet et consolator a Domino, in unum volumen coartantur; instaurant templum, muros extruunt civitatis, omnisque illa turba populi redeuntis in patriam et descriptio sacerdotum, Levitarum, Israhelis, proselitorum ac per singulas familias murorum et turrium opera divisa aliud in cortice preferunt, aliud retinent in medulla. Cernis me amore scripturarum raptum excessisse modum epistole, et tamen non implesse quod volui. Audivimus tantum quid nosse, quid cupere debeamus, ut et nos quoque possimus dicere: Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum illud Socraticum impleatur in nobis: Hoc tantum scio quod nescio. Tangam et novum breviter testamentum: Matheus, Marcus, Lucas et Iohannes quadriga Domini et verum cherubin

quod interpretatur scientie multitudo per totum corpus
oculati sunt scintille emicant discurrunt ful
gura pedes habent rectos et in sublime ten
dentes terga pennata et ubique volancia
tenent se mutuo sibique perplexi sunt et quasi rota
in rotam volvuntur et pergunt quocumque eos
flatus spiritus sancti duxerit. Paulus apostolus
ad septem scribit ecclesias octava enim ad
hebreos a plerisque extra numerum ponitur. Thymo
theum instruit ac Titum. Phylemonem pro fugitivo
famulo deprecatur. Super quo melius tacere pu
to quam pauca scribere. Actus apostolorum nuda
quidem videntur sonare historiam et nascen
tis ecclesie infanciam texere. Sed si novi
mus scriptorem eorum lucam esse medicum
cuius laus est in evangelio animadvertimus pariter omnia
verba illius anime languentis esse medicinam.
Iacobus Petrus Iohannes Iudas septem epistolas
ediderunt tam misticas quam succinctas et
breves pariter et longas, breves in verbis longas in sententiis ut
rarus sit qui non in earum lectione cecutiat.
Apocalipsis Iohannis tot habet sacramenta quot
verba. Parum dixi pro merito voluminis. Omnis
laus inferior est. In verbis singulis multi
plices latent intelligentie.

Breves in verbis longas

Oro te frater karissime inter hec
vivere ista meditari nichil aliud
nosse nichil aliud querere. Nonne videtur
tibi iam hic in terris regni celestis habita
culum. Nolo offendaris in scripturis sanctis sim
plicitate et quasi vilitate verborum que vel
vicio interpretum vel de industria sic prolata sunt
ut rusticam contionem facilius instruerent et
in una eademque sententia aliter doctus aliter
audiret indoctus. Non sum tam petulan
tis et hebes ut hec me nosse pollicear
et eorum fructus carpere in terra quorum ra
dices in celo fixe sunt. Sed velle me fa
teor. Confiteor me ceteris me prefero
magistrum renuens comitem spondeo. Petenti
datur pulsanti aperitur querens invenit. Discamus
in terris quorum scientia nobis perseverat in celo. Ob
vius te manibus excipiam et ut inepte
aliquid et de hermagore tumiditate effun
dam quidquid quesieris tecum scire conabor.

Ca. lxiii.

Habes hic amantissimum tui fratrem Eusebium
qui litterarum tuarum michi gratiam duplicavit
referens honestatem morum tuorum contemptum
seculi fidem amicicie amorem Christi. Nam pru
denciam et eloquii venustatem etiam absque
illo ipsa epistola preferebat. Festina queso
te et herentis in salo navicule funem magis
precide quam solve. Nemo renunciaturus seculo
bene potest vendere que contempsit ut ven
deret. Quicquid in sumptus de tuo tuleris
pluris computa. Antiquum dictum est: avaro
deest tam quod habet quam quod non habet. Cre
denti totus mundus divitiarum est. Infidelis
autem etiam obulo indiget. Sic vivamus
quasi nichil habentes et omnia possidentes. Victus
atque vestitus divitie christianorum sunt. Si habes
in potestate rem tuam vende. Si non habes proice.
Tollenti tunicam et pallium relinquendum est.
Nisi tu semper retractans et diem de die
trahens caute et pedetemptim tuas pos
sessiunculas vendideris non habet Christus unde
alat pauperes suos. Totum deo dedit
qui se ipsum obtulit. Apostoli tantum navem et rethia
reliquerunt. Vidua duo era misit in gazo
philacium et preferetur Cresi divitiis. Facile
contempnit omnia qui se semper cogitat
esse moriturum. Explicit prologus.

Incipit alius prologus beati Ieronimi presbiteri in pentateucum moysi.

Desiderii mei desideratas acce
pi litteras quodam presa
gio futurorum cum daniele sortitus
est nomen observantis ut translatum in la
tinam linguam de hebreo sermone pentha
theucum nostrorum auribus traderem. Periculosum
opus certe obtrectatorum meorum latra
tibus patens qui me asserunt in septuaginta
interpretum suggillationem nova pro veteribus
cudere ita ingenium quasi vinum probantes.
Cum ego sepissime testatus sim me pro vi
rili portione in tabernaculo dei offerre que
possim nec opes alterius aliorum paupertate
fedari. Quod ut auderem Origenis me stu
dium provocavit qui editioni antique trans
lationem Theodotionis miscuit asterisco et
obelo id est stella et veru omne opus dis
tinguens dum aut illucescere facit que

minus ante fuerant aut superflua queque iugulat et confodit, maxime que evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit in quibus multa de veteri testamento legimus que in nostris codicibus non habentur, ut est illud: Ex egypto vocavi filium meum. Et quoniam nazareus vocabitur. Et videbunt in quem compunxerunt. Et flumina de ventre eius fluent aque vive. Et que nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. Et multa alia que proprium syntagma desiderant. Interrogemus ergo eos ubi hec scripta sint et cum dicere non potuerint de libris hebraicis proferamus. Primum testimonium in osee, secundum in ysaia, tertium in zacharia, quartum in proverbiis, quintum eque in ysaia. Quod multi ignorantes apocriforum deliramenta sectantur et hiberas nenias libris autenticis preferunt. Causas erroris non est meum exponere. Judei prudenti factum dicunt esse consilio ne ptholomeus unius dei cultor etiam apud hebreos duplicem divinitatem deprehenderet. Quod maxime ideo faciebat quia in platonis dogma cadere videbatur. Denique ubicumque sacratum aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritu sancto aut aliter interpretati sunt aut omnino tacuerunt ut et regi satisfacerent et archanum fidei non vulgarent. Et nescio quis primus auctor lxx cellulas alexandrie mendacio suo extruxerit quibus divisi eadem scriptitarent. Cum aristeus eiusdem ptholomei yperaspistes et multo post tempore Josephus nichil tale retulerit sed in una basilica congregatos contulisse scribant non prophetasse. Aliud est enim vatem aliud esse interpretem. Ibi spiritus ventura predicit hic eruditio et verborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est tullius yconomicum xenofontis et platonis pytagoram et demostenis pro thesifonte afflatus rethorico spiritu transtulisse aut aliter de eisdem libris per lxx interpretes aliter per apostolos spiritum sanctum testimonia texuisse ut quod illi tacuerunt hii scriptum esse mentiti sint. Quid igitur dampnamus veteres? Minime. Sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum xpi et quod nesciebant dubiis protulere sententiis. Nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam historiam scribimus. Aliter enim audita aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus melius et proferimus. Audi igitur emule, obtrectator ausculta. Non dampno non reprehendo lxx, sed confidenter cunctis illis apostolos prefero. Per istorum os michi xpistus sonat quos ante prophetas inter spiritualia carismata positos lego in quibus ultimum pene gradum interpretes tenent. Quid livore torqueris? Quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi tibi in translatione videor errare interroga hebreos, diversarum urbium magistros consule. Quod illi habent de xpisto tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverunt et emendatiora sunt exemplaria latina quam greca, greca quam hebrea. Verum hec contra invidos. Nunc te precor desideri karissime ut quia me tantum opus subire fecisti et a genesi exordium capere orationibus iuves quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libri in latinum eos transferre sermonem.

Incipit liber Bresith id est Genesis

Capitulum primum.

IN principio deus creavit celum et terram. Terra autem erat inanis et vacua et tenebre erant super faciem abyssi et spiritus dei ferebatur super aquas. Dixitque deus fiat lux et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona et divisit lucem a tenebris appellavitque lucem diem et tenebras noctem. Factumque est vespere et mane dies unus. Dixit quoque deus fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentum divisitque aquas que erant sub firmamento ab hiis que erant super firmamentum et factum est ita. Vocavitque

deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus. Congregentur aque que sub celo sunt in locum unum et appareat arida. Factumque est ita. Et vocavit deus aridam terram, congregationesque aquarum appellavit maria. Et vidit deus quod esset bonum et ait. Germinet terra herbam virentem et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem et facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit deus quod esset bonum. Factumque est vespere et mane dies tercius. Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi, et dividant diem et noctem, et sint in signa et tempora et dies et annos. Ut luceant in firmamento celi, et illuminent terram. Et factum est ita. Fecitque deus duo magna luminaria, luminare maius ut preesset diei, et luminare minus ut preesset nocti, et stellas. Et posuit eas deus in firmamento celi ut lucerent super terram, et preessent diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras, et vidit deus quod esset bonum. Et factum est vespere et mane dies quartus. Dixit etiam deus. Producant aque reptile anime viventis, et volatile super terram sub firmamento celi. Creavitque deus cete grandia et omnem animam viventem atque motabilem quam produxerant aque in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit deus quod esset bonum, benedixitque eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris, avesque multiplicentur super terram. Et factum est mane et vespere dies quintus. Dixit ergo deus. Producat terra animam viventem in genere suo, iumenta et reptilia et bestias terre secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit deus bestias terre iuxta species suas et iumenta et omne reptile terre in genere suo. Et vidit deus quod esset bonum et ait. Faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram et presit piscibus maris et volatilibus celi et bestiis universeque terre omnique reptili quod movetur in terra. Et creavit deus hominem ad ymaginem et similitudinem suam, ad ymaginem dei creavit illum, masculum et feminam creavit illos. Benedixitque illis deus et ait. Crescite et multiplicamini et replete terram, et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus celi et universis animantibus que moventur super terram. Dixitque deus. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna que habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam, et cunctis animantibus terre, omnique volucri celi et universis que moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditque deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Et factum est vespere et mane dies sextus.

Capitulum secundum

Igitur perfecti sunt celi et terra et omnis ornatus eorum. Complevitque deus die septimo opus suum quod fecerat et requievit die septimo ab omni opere quod patrarat. Et benedixit diei septimo et sanctificavit illum, quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit deus ut faceret. Iste generationes celi et terre quando create sunt in die quo fecit dominus deus celum et terram et omne virgultum agri antequam oriretur in terra, omnemque herbam regionis priusquam germinaret. Non enim pluerat dominus deus super terram, et homo non erat qui operaretur terram, sed fons ascendebat e terra, irrigans universam superficiem terre. Formavit igitur dominus deus hominem de limo terre et inspiravit in faciem eius spiraculum vite, et factus est homo in animam viventem. Plantaverat autem dominus deus paradisum voluptatis a principio in quo posuit hominem quem formaverat, produxitque dominus deus de humo omne lignum pulchrum visu et ad vescendum suave, lignum etiam vite in medio paradisi, lignumque scientie boni et mali. Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum, qui inde dividitur

in quatuor capita. Nomen uni phison. ipse
est qui circuit omnem terram euilath ubi
nascitur aurum. et aurum terre illius optimum
est. Ibique inuenitur bdellium. et lapis oni-
chinus. Et nomen fluuii secundi gyon. Ipse
est qui circuit totam terram ethiopie. No-
men vero fluminis tercii Tygris. ipse vadit
contra assyrios. Fluuius autem quartus ipse est
Eufrates. Tulit ergo dominus deus hominem.
et posuit eum in paradyso voluptatis. ut opera-
retur et custodiret illum. Precepitque ei di-
cens. Ex omni ligno paradisi comede. de
ligno autem scientie boni et mali ne come-
das. In quocumque enim die comederis ex eo
(mortalis eris)
morte morieris. Dixitque dominus deus.
Non est bonum hominem esse solum. faciamus
ei adiutorium simile sibi. Formatis igitur
dominus deus de humo cunctis animantibus terre
et uniuersis volatilibus celi. adduxit ea
ad adam ut videret quid vocaret ea. Omne
enim quod vocauit adam anime viuentis ipsum
est nomen eius. Appellauitque adam nomini-
bus suis cuncta animancia et uniuersa vola-
tilia celi. et omnes bestias terre. Adam
vero non inueniebatur adiutor similis eius.
Inmisit ergo dominus deus soporem in a-
dam. Cumque obdormisset tulit unam de
costis eius et repleuit carnem pro ea.
Et edificauit dominus deus costam quam
tulerat de adam in mulierem et adduxit
eam ad adam. Dixitque adam. Hoc nunc
os ex ossibus meis et caro de carne mea.
Hec vocabitur virago quoniam de viro sumpta est.
Quamobrem relinquet homo patrem suum
et matrem et adherebit uxori sue et erunt
duo in carne una. Erat autem uterque
nudus. adam scilicet et uxor eius. et non
erubescebant. Capitulum tercium.

(Sed)
Et serpens erat callidior cunctis
animantibus terre que fecerat dominus
deus. qui dixit ad mulierem. Cur precepit vobis
deus ut non comederetis de omni ligno paradisi.
Cui respondit mulier. de fructu lignorum que
sunt in paradyso vescimur. de fructu vero ligni quod
est in medio paradisi precepit nobis deus ne
comederemus et ne tangeremus illud. ne forte
moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem. Ne-
quaquam morte moriemini. Scit enim deus
quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur
oculi vestri. et eritis sicut dii. scientes bonum
et malum. Vidit ergo mulier quod esset bonum
lignum ad vescendum. et pulchrum oculis. aspec-
tuque delectabile. et tulit de fructu illius
et comedit. dedit que viro suo. Qui comedit.
et aperti sunt oculi amborum. Cumque cogno-
uissent se esse nudos. consuerunt folia ficus.
et fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent
vocem domini dei in paradiso deambulantis
ad auram post meridiem. abscondit se
adam et uxor eius a facie domini dei in
medio paradisi. Vocauitque dominus deus adam.
et dixit ei. Ubi es. Qui ait. Vocem tuam
audiui in paradyso. et timui eo quod nudus
essem et abscondi me. Cui dixit deus.
Quis enim indicauit tibi quod nudus esses.
nisi quod ex ligno ex quo preceperam tibi ne
comederes comedisti. Dixitque adam. Mu-
lier quam dedisti michi sociam. dedit
michi de ligno et comedi. Et dixit dominus
deus ad mulierem. Quare hoc fecisti. Que
respondit. Serpens decepit me et come-
di. Et ait dominus deus ad serpentem. Quia
fecisti hoc maledictus es inter omnia animancia
et bestias terre. Super pectus tuum gra-
dieris. et terram comedes cunctis diebus vite
tue. Inimicicias ponam inter te et mulie-
rem. et semen tuum et semen illius. Ipsa conteret
caput tuum. et tu insidiaberis calcaneo
eius. Mulieri quoque dixit. Multiplicabo
erumpnas tuas et conceptus tuos. In dolore
paries filios. et sub viri potestate eris. et ipse
dominabitur tui. Ade vero dixit. Quia au-
disti vocem uxoris tue. et comedisti de
ligno ex quo preceperam tibi ne comederes.
maledicta terra in opere tuo. In laboribus
comedes ex ea cunctis diebus vite tue.
Spinas et tribulos germinabit tibi. et
comedes herbas terre. In sudore vultus

tui vesceris pane tuo donec revertaris in ter-
ram de qua sumptus es quia pulvis es
et in pulverem reverteris Et vocavit adam nomen
uxoris sue eva eo quod mater esset cunctorum
viventium Fecitque dominus deus adam et ux-
ori eius tunicas pelliceas et induit eos
et ait Ecce adam quasi unus ex nobis factus est
sciens bonum et malum Nunc ergo ne forte mit-
tat manum suam et sumat etiam de ligno
vite et comedat et vivat in eternum Emi-
sit enim dominus deus de paradyso volup-
tatis ut operaretur terram de qua sumptus est Ei-
ecitque adam et collocavit ante paradysum vo-
luptatis cherubyn et flammeum gladium
atque versatilem ad custodiendam viam
ligni vite Capitulum quartum

Adam vero cognovit evam uxo-
rem suam que concepit et peperit
Cayn dicens Possedi hominem per deum Rursu-
sque peperit fratrem eius Abel Fuit autem abel
pastor ovium et cayn agricola Factum est autem
post multos dies ut offerret cayn de fruc-
tibus terre munera domino Abel quoque
optulit de primogenitis gregis sui et de adi-
pibus eorum Et respexit dominus ad abel
et ad munera eius Ad Cayn vero et ad mu-
nera illius non respexit Iratusque est cayn
vehementer et concidit vultus eius Dixit-
que dominus ad eum Quare iratus es et cur con-
cidit facies tua Nonne si bene egeris re-
cipies Sin autem male statim in foribus
peccatum aderit sed sub te erit appetitus eius
et tu dominaberis illius Consurrexit cayn
adversus fratrem suum abel et interfecit eum
Et ait dominus ad cayn Ubi est abel fra-
ter tuus Qui respondit Nescio Numquid cus-
tos fratris mei sum ego Dixitque ad eum Quid
fecisti Vox sanguinis fratris tui clamat ad me
de terra Nunc igitur maledictus eris super terram
que aperuit os suum et suscepit sangui-
nem fratris tui de manu tua Cum operatus
fueris eam non dabit tibi fructus suos Va-
gus et profugus eris super terram Dixitque cayn
ad dominum Maior est iniquitas mea quam

Dixitque Cayn ad
Abel fratrem suum Egre-
diamur foras Cumque
esset in agro

ut veniam merear Ecce eicis me hodie a facie
terre et a facie tua abscondar et ero vagus
et profugus in terra Omnis igitur qui invenerit
me occidet me Dixitque ei dominus Nequaquam
ita fiet Sed omnis qui occiderit cayn septu-
plum punietur Posuitque dominus cayn in signum
ut non interficeret eum omnis qui invenisset eum
Egressusque cayn a facie domini habitavit pro-
fugus in terra ad orientalem plagam eden Cogno-
vit autem cayn uxorem suam que concepit
et peperit enoch et edificavit civitatem vo-
cavitque nomen eius ex nomine filii sui enoch
Porro enoch genuit irad et irad genuit
manamel et manayel genuit mathusa-
hel et mathusahel genuit lamech qui
accepit duas uxores Nomen uni Ada et
nomen alteri sella Genuitque ada iabel qui
fuit pater habitantium in tentoriis pastorum
et nomen fratris eius Tubal ipse fuit pa-
ter canentium cythara et organo Sella quoque
genuit thubalcayn qui fuit malleator et
faber in cuncta opera eris et ferri Soror vero
thubalcayn noema Dixitque lamech
uxoribus suis ade et selle Audite vocem
meam uxores lamech auscultate sermonem
meum quoniam occidi virum in vulnus meum et
adolescentulum in livore meo Septuplum
ultio dabitur de cayn de lamech vero septua-
gies septies Cognovit quoque adhuc adam
uxorem suam et peperit filium vocavitque
nomen eius seth dicens Posuit michi deus
semen aliud pro abel quem occidit cayn
Sed et seth natus est filius quem vocavit
enos Iste cepit invocare nomen domini

Hic est liber generationis ade Ca. v.
In die qua creavit deus hominem ad
ymaginem et ad similitudinem dei fecit illum mas-
culum et feminam creavit eos et benedixit
illis et vocavit nomen eorum adam in die
qua creati sunt Vixit autem adam Centum
xxx annis et genuit filium ad similitudinem
et ymaginem suam vocavitque nomen eius seth
Et facti sunt omnes dies adam postquam genuit
seth octingenti anni genuitque filios et filias

Et factu est omne tepus quod vixit adam
anni non-genti. xxx. et mortuus est/ Vixit
quoque seth C quinque annis/ et genuit enos/
vixitque seth postquam genuit enos CCCC
CCC vii annis/ genuitque filios et filias/
Et fa sunt omnes dies seth nongentorum xii
annorum et mortuus est Vixit vero Enos nona-
ginta annis et genuit caynan post cuius
ortu vixit CCCCCCCC xv annis et genuit
filios et filias Factique sunt omnes dies eius sub
enos nongentorum quinque annorum et mor
tuus est Vixitque caynan. lxx annis/ et genuit
malalehel et vixit cayna postquam genuit
malaleel CCCCCCCC xl annis/ genuitque
filios et filias Et fa sunt dies caynan nongenti decem anni/ et mortuus est/ Vixitque
malalehel lxv quinque annis et genuit iared
(et vixit malalehel postquam genuit iared
xxx annis et genuit filios et filias
Et fa sunt omnes dies malalehel CCCC
CCC nonaginta quinque anni et mortuus
est/ Vixitque iared C lx duobus annis et
genuit enoch/ et vixit iared postquam
genuit enoch CCCCCCCC annis/ et genuit
filios et filias Et fa sunt omnes dies iared
CCCCCCCCC lxii anni et mortuus est/ Por-
ro enoch vixit lxquinque annis/ et genuit
mathusalem/ et ambulavit enoch cum deo
et vixit enoch postquam genuit mathusalem
CCC annis et genuit filios et filias Et
fa sunt omnes dies eius sub enoch CCC lxv
anni/ ambulavitque cum deo/ et non apparuit/ quia
tulit eum deus Vixitque mathusalem
lxxx septem annis/ et genuit lamech Et vixit
mathusalem postquam genuit lamech sep-
tingentis octoginta duobus annis/ et genuit
filios et filias Et fa sunt omnes dies ma
thusalem nongenti lx novem anni/ et
mortuus est Vixit autem lamech centum octo-
ginta duobus annis et genuit filium vocavitque
nomen eius noe dicens Iste consolabitur
nos ab operibus et laboribus manuum in
terra cui maledixit dominus Vixitque la-
mech postquam genuit Noe quingentis lxxxx

quinque annis/ et genuit filios et filias Et fa
sunt omnes dies lamech septingenti lxx septem
anni et mortuus est Capitulum vi.

Noe vero cum quingentorum esset annorum
genuit Sem Cam et Japhet Cumque
cepissent homines multiplicari super terram et fi-
lias procreassent videntes filii dei filias hominum
quod essent pulchre acceperunt sibi uxores ex
omnibus quas elegerant Dixitque deus Non
permanebit spiritus meus in homine in eternum/
quia caro est/ Eruntque dies illius centum vi-
ginti annorum Gygantes autem erant super
terram in diebus illis postquam enim ingressi sunt
filii dei ad filias hominum/ illeque genuerunt Isti sunt
potentes a seculo viri famosi/ Videns autem deus
quod multa malicia hominum esset in terra/ et cuncta
cogitacio cordis intenta esset ad malum
omni tempore penituit eum quod hominem fecisset
in terra/ et tactus dolore cordis intrinsecus cordis.
et precaves in futurum Delebo inquit hominem
quem creavi a facie terre/ ab homine usque
ad animancia/ a reptili usque ad volucres celi/
Penitet enim me fecisse eos Noe enim hominem
invenit gratiam coram deo/ Hee generationes Noe
Noe vir iustus et perfectus in generationibus suis.
cum deo ambulavit et genuit tres filios Sem
Cam et Japheth Corrupta autem est terra
coram deo et repleta est iniquitate Cumque
vidisset deus terram corruptam Omnis
quippe caro corruperat viam suam super
terram dixit ad Noe Finis universe carnis
venit coram me Repleta est terra iniqui-
tate a facie eorum/ et ego disperdam eos cum
terra Fac tibi archam de lignis levigatis/
mansiunculas in archa facies et bytumine
linies intrinsecus et extrinsecus/ et sic fa-
cies eam/ trecentorum cubitorum erit longitudo
arche/ quinquaginta cubitorum latitudo et tri-
ginta cubitorum altitudo illius/ fenestram
in archa facies et in cubito consummabis sum-
mitatem eius/ hostium autem arche pones ex
latere deorsum/ cenacula et tristega in ea
facies Ego enim adducam diluvii aquas
super terram et interficiam omnem carnem
in qua spiritus vite est subter celum/ Universa

que in terra sunt consumentur. Ponamque fedus meum
tecum, et ingredieris archam tu et filii tui, et
uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum. Et
ex cunctis animantibus universe carnis bina in-
duces in archam, ut vivant tecum, masculini
sexus et feminini. De volucribus iuxta genus
suum, et de iumentis in genere suo, et ex omni rep-
tili terre secundum genus suum, bina de omnibus
ingredientur tecum ut possint vivere. Tolles igitur
tecum ex omnibus escis que mandi possunt, et
comportabis apud te, et erunt tam tibi
quam illis in cibum. Fecit ergo Noe omnia que pre-
ceperat illi deus. Capitulum vii.

Dixitque dominus ad eum: Ingredere tu et
omnis domus tua in archam. Te enim
vidi iustum coram me in generatione hac. Ex o-
mnibus animantibus mundis tolle septena et
septena, masculum et feminam. De animanti-
bus vero non mundis duo et duo, mascu-
lum et feminam. Sed et de volatilibus celi sep-
tena et septena, masculum et feminam, ut
salvetur semen super faciem universe terre. Ad-
huc enim et post dies septem ego pluam
super terram xl diebus et xl noctibus, et
delebo omnem substantiam quam feci de superficie
terre. Fecit ergo Noe omnia que mandave-
rat ei deus. Eratque sescentorum annorum quando
diluvii aque inundaverunt super terram. Et
ingressus est Noe et filii eius, uxor eius
et uxores filiorum eius cum eo in archam propter
aquas diluvii. De animantibus quoque mundis et
inmundis et de volucribus celi, et ex omni quod
movetur super terram, duo et duo ingressa sunt ad
Noe in archam, masculus et femina, sicut preceperat
dominus Noe. Cumque transissent dies septem, aque
diluvii inundaverunt super terram. Anno sescen-
tesimo vite Noe, mense secundo, xvii die mensis,
rupti sunt omnes fontes abyssi magne, et
cataracte celi aperte sunt, et facta est pluvia
super terram xl diebus et xl noctibus. In ar-
ticulo unius diei ingressus est Noe et Sem
et Cham et Japhet filii eius, et uxor illius
et uxores filiorum eius cum eis in archam,
ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque
iumenta in genere suo, et omne quod movetur
super terram in genere suo, cunctumque volatile se-
cundum genus suum, universeque aves, omnesque volucres
ingresse sunt ad Noe in archam, bina et bina
ex omni carne in qua erat spiritus vite. Et
que ingressa sunt, masculus et femina ex omni
carne introierunt, sicut preceperat ei dominus
deus; et inclusit eum dominus deforis. Factum-
que est diluvium xl diebus super terram, et
multiplicate sunt aque, et elevaverunt archam
in sublime a terra. Vehementer enim inunda-
verunt, et omnia repleverunt in superficie terre.
Porro archa ferebatur super aquas. Et aque
prevaluerunt nimis super terram, opertique sunt
omnes montes excelsi sub universo celo. xv
cubitis altior fuit aqua super montes quos
operuerat. Consumptaque est omnis caro que
movebatur super terram, volucrum, animantium, be-
stiarum, omniumque reptilium que reptant super
terram; universi homines, et cuncta in quibus
spiraculum vite est in terra, mortua sunt. Et
delevit omnem substantiam que erat super terram
ab homine usque ad pecus, tam reptile
quam volucres celi, et deleta sunt de terra. Re-
mansit autem solus Noe et qui cum eo
erant in archa. Obtinueruntque aque terras cen-
tum quinquaginta diebus. Capitulum viii.

Recordatus autem dominus Noe cunc-
torumque animantium et omnium iumentorum
que erant cum eo in archa, adduxit spiritum
super terram, et imminute sunt aque. Et clau-
si sunt fontes abyssi et cataracte celi, et
prohibite sunt pluvie de celo, reverseque sunt aque
de terra euntes et redeuntes, et ceperunt mi-
nui post centum l dies. Requievitque
archa mense septimo, vicesima vii die, super
montes Armenie. At vero aque ibant et
decrescebant usque ad decimum mensem;
decimo enim mense, prima die mensis, appa-
ruerunt cacumina montium. Cumque transissent
xl dies, aperiens Noe fenestram arche
quam fecerat, dimisit corvum, qui egre-
diebatur et non revertebatur donec siccarentur

aque super terram. Emisit quoque columbam post eum ut videret si iam cessassent aque super faciem terre. Que cum non invenisset ubi requiesceret pes eius, reversa est ad eum in archam. Aque enim erant super universam terram. Extenditque manum et apprehensam intulit in archam. Expectatis autem ultra septem diebus aliis rursum dimisit columbam ex archa. At illa venit ad eum ad vesperam portans ramum olive virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo noe quod cessassent aque super terram. Expectavitque nichilominus septem alios dies, et emisit columbam que non est reversa ultra ad eum. Igitur sexcentesimo primo anno vite noe primo mense prima die mensis imminute sunt aque super terram, et aperiens noe tectum arche aspexit viditque quod exsiccata esset superficies terre. Mense secundo septima et vicesima die mensis arefacta est terra. Locutus autem est deus ad noe dicens: Egredere de archa tu et uxor tua filii tui et uxores filiorum tuorum tecum. Cuncta animantia que sunt apud te ex omni carne, tam in volatilibus quam in bestiis et universis reptilibus que reptant super terram educ tecum et ingredimini super terram. Crescite et multiplicamini super eam. Egressus est ergo noe et filii eius cum eo, uxor et omnia animantia iumenta et reptilia que reptant super terram secundum genus suum archam egressa sunt. Edificavit autem noe altare domino et tollens de cunctis pecoribus et de volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. Odoratusque est dominus odorem suavitatis et ait ad eum: Nequaquam ultra maledicam terre propter homines. Sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Non igitur ultra percutiam omnem animam viventem sicut feci. Cunctis diebus terre sementis et messis, frigus et estus, estas et hiems, nox et dies non requiescent. Capitulum ix

Benedixitque deus noe et filiis eius et dixit ad eos: Crescite et multiplicamini et implete terram, et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terre et super omnes volucres celi cum universis que moventur in terra. Omnes pisces maris manui vestre traditi sunt. Et omne quod movetur et vivit erit vobis in cibum. Quasi olera virentia tradidi vobis omnia, excepto quod carnem cum sanguine non comedetis. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum et de manu hominis, de manu viri et fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius. Ad ymaginem quippe dei factus est homo. Vos autem crescite et multiplicamini super terram et implete eam. Hoc quoque dixit deus ad noe et ad filios eius cum eo: Ecce ego statuam pactum meum vobiscum et cum semine vestro post vos, et ad omnem animam viventem que est vobiscum tam in volucribus quam in iumentis et pecudibus terre, cunctisque que egressa sunt de archa et universis bestiis terre. Statuam pactum meum vobiscum et nequaquam interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit deinceps diluvium dissipans omnem terram. Hoc est signum federis quod do inter me et vos et ad omnem animam viventem que est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus et erit signum federis inter me et inter terram. Cumque obduxero nubibus celum, apparebit arcus meus in nubibus et recordabor federis mei vobiscum et cum omni anima vivente que carnem vegetat, et non erit ultra aque diluvium ad delendam universam carnem. Eritque arcus meus in nubibus et videbo illum et recordabor federis sempiterni quod pactum est inter deum et omnem animam viventem universe carnis que est super terram. Dixitque deus ad noe: Hoc erit signum federis quod constitui inter me et omnem carnem super terram. Erant igitur filii noe qui egressi sunt de archa Sem Cham et

/ et de manu

iapheth Porro cham ipse est pr chanaan (
Tres isti filii sut noe et ab hiis disseminatu
est ome genus homi sup universam tram
Cepitqz noe vir agricola exercere tram et pla
tavit vineā bibensqz vinu inebriatus
et nudatus est in thabernaculo suo Qd
cu vidisset cham pr chanaā verenda
pris sui ee nudata nuntiavit duobus
fribus suis foras At vo sem et iapheth
palliu imposuert humeris suis et ince
dentes retrorsu opuert vereda pris
sui facies qz eoru avse erat et pris
virilia no vidert Evigilās autem noe
ex vino cu didicisset que fecerat ei filius
suus minor ait Maledictus chanaā ser
uus servorū erit fribus suis Dixitqz
Bndictus dominus deus sem sit chanaan
servus eius Dilatet deus iapheth et
habitet in thabernacul sem sitqz chana
an servus eius Vixitqz noe p⁹ diluviu
ccc l annis et impleti sut omes dies eius
nongentoru l annoz et mortuus est Cap xm

Hec sut gnones filioru noe sem
cham et iapheth Natiqz sut eis
filii post diluviu Filii Iapheth Gomer
et magog et madai iavan et thubal
et mosoch et thiras Porro filii gomer
ascenez et riphath et thogorma Filii
autem iavan Elisa et tharsis cethym
et dodanym Ab hiis divise sut insule gen
tiu in regionibus suis unusquisqz scdm
linguam et familias in nationibus suis
Filii autem cham chus et mesraym et
futh et chanaā Filii chus saba et evila
et sabatha et regma et sabathaca Filii
regma saba et dadan Porro chus genuit
nembroth Ipse cepit ee potens in tra et
erat robustus venator coram deo ab hoc
exivit proverbiu qsi nembroth robustus
venator coram domino Fuit au principiu
regni eius babylon et arach et archad
et chalanne in tra sennaar De terra
illa egressus est assur et edificavit ninive

et platheas civitatis et thale resen quoqz int
ninive et thale hec est civitas magna
At vo mesraym genuit ludym et anamym
et laabym nepthuim et phetrusim et
cesluhim de quibus egressi sut philistiim et
capthuim Chanaā aut genuit sydonem
primogenitu suu etheum et iebuseum
vel iezuseu et amorreu et gergeseu
et eveu et aracheu et syneu et aradyu
samariten et amatheu et post hos disseminati
sut ppli chananeoz Factiqz sut t'mi chanaā
venientibus a sydone geraram usqz gazam
donec ingrediaris sodomam et gomorram et
adamam et seboym usqz lesa Hii filii
cham in cognationibus et linguis et gnonibz
trisqz et gentibus suis De sem quoqz
nati sut pres omn filioru heber fre ia
pheth maiore Filii sem helam et assur
et arphaxad et lud et aram Filii aram
hus et ul et gether et mes At vo ar
phaxad genuit sale de quo ortus e heber
Natiqz sut heber filii duo nome uni pha
leg eo qd in diebus eius divisa sit tra
et nome fris eius iectan Qui iectan
genuit elmodad et saleph et asarmoth
iare et aduram et uzal decla et ebal
et abymahel saba et ophir et evila
et iobab ome isti filii iectan Et fca est
habitatio eoru de messa pgentibz usqz
sephar montem orientalem Isti filii sem
scdm cognationes et linguas et regiones
in gentibus suis Hee familie noe iuxta pplos
et nationes suas Ab hiis divise sut gentes
in tra p⁹ diluviu Capitulum xi.

Erat aute tra labii unius et ser
monu eorudem Cumqz pficiscere
rentur de oriente invenerut campu in tra
sennaar et habitaverut in eo Dixitqz al
ter ad proximu suu Venite faciamus lateres
et coquamus eos igni Habuert lateres p saxis
et bytumen p cemento et dixert Venite
faciamus nob civitate et turrim cuius culmen
ptingat ad celu et celebremus nomen nrm
anteqm dividamur in univsas tras Descendit

autem dominus ut videret civitatem et turrim quam edificabant filii adam et dixit Ecce unus est populus et unum labium omnibus ceperuntque hoc facere nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere compleant Venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui Atque ita divisit eos dominus ex illo loco in universas terras et cessaverunt edificare civitatem Et idcirco vocatum est nomen eius babel quia ibi confusum est labium universe terre et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Hee generationes Sem. Sem erat centum annorum quando genuit arphaxat biennio post diluvium Vixitque Sem postquam genuit arphaxat quingentis annis et genuit filios et filias. Porro arphaxat vixit xxxv annis et genuit sale Vixitque arphaxat postquam genuit sale CCC iii annis et genuit filios et filias Sale quoque vixit xxx annis et genuit heber Vixitque sale postquam genuit heber CCC iii annis et genuit filios et filias Vixit autem heber xxxiiii annis et genuit faleg et vixit heber postquam genuit faleg CCCC xxx annis et genuit filios et filias. Vixitque faleg xxx annis et genuit reu Vixitque faleg postquam genuit reu CC ix annis et genuit filios et filias Vixit autem reu xxxii annis et genuit saruch Vixit autem reu postquam genuit saruch CC vii annis et genuit filios et filias Vixit vero saruch xxx annis et genuit nachor Vixitque saruch postquam genuit nachor CC annis et genuit filios et filias Vixit autem nachor viginti novem annis et genuit thare Vixitque nachor postquam genuit thare C xix annis et genuit filios et filias Vixitque thare lxx annis et genuit abram et nachor et aran Hee sunt autem generationes thare Thare genuit abram et nachor et aran Porro aran genuit loth Mortuusque est aran ante thare patrem suum in terra nativitatis sue in ur chaldeorum Duxerunt autem abram et nachor uxores Nomen uxoris abram saray et nomen uxoris nachor melcha filia aran patris melche et patris iesche. Erat autem saray sterilis nec habebat liberos. Tulit itaque thare abram filium suum et loth filium aran filium filii sui et saray nurum suam uxorem abram filii sui et eduxit eos de ur chaldeorum ut irent in terram chanaan Veneruntque usque aran et habitaverunt ibi. Et facti sunt dies thare CC quinque annorum et mortuus est in aran.

Capitulum xii. c xii

Dixit autem dominus ad abram Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui et veni in terram quam monstravero tibi Faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum eritque benedictus Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi atque in te benedicentur universe cognationes terre. Egressus est itaque abram sicut preceperat ei dominus et ivit cum eo loth. Septuaginta quinque annorum erat abram cum egrederetur de aran. Tulitque saray uxorem suam et loth filium fratris sui universamque substantiam quam possederat et animas quas fecerant in aran et egressi sunt ut irent in terram chanaan Cumque venissent in eam pertransivit abram terram usque ad locum sichem et usque ad convallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terra Apparuitque dominus abram et dixit ei Semini tuo dabo terram hanc Qui edificavit ibi altare domino qui apparuerat ei. Et inde transgrediens ad montem bethel qui erat contra orientem bethel tetendit ibi tabernaculum suum ab occidente habens bethel et ab oriente hay. Edificavitque ibi altare domino et invocavit nomen eius Perrexitque abram vadens et ultra progrediens ad meridiem. Facta est autem fames in terra Descenditque abram in egyptum ut peregrinaretur ibi. Prevaluerat enim fames in terra Cumque prope esset ut ingrederetur egyptum dixit saray uxori sue Novi quod pulchra sis mulier et quod cum viderint te egyptii dicturi sunt Uxor ipsius est et interficient

[margin: et invocavit nomen eius]

cient me et te reseruabunt. Dic ergo ob-
secro te quod soror mea sis, et bene sit michi
propter te et uiuat anima mea ob gratiam tui.
Cum itaque ingressus esset abram in egiptum
uiderunt egiptii mulierem quod esset pulchra ni-
mis et nunciauerunt principes pharaoni et
laudauerunt eam apud illum et sublata est
mulier in domum pharaonis. Abram uero bene
usi sunt propter illam. Fueruntque ei oues et
boues et asini et serui et famule et
cameli. Flagellauit autem dominus pharaonem
plagis maximis, et domum eius propter
sarai uxorem abram. Uocauitque pharao
abram et dixit ei: Quidnam est quod fe-
cisti michi? quare non indicasti quod uxor tua
esset? Quam ob causam dixisti eam sororem tuam
ut tollerem michi eam in uxorem? Nunc
igitur ecce coniux tua accipe eam et uade.
Precepitque pharao super abram uiris et de-
duxerunt eum et uxorem illius et omnia que
habebat. Capitulum xiii.

Ascendit ergo abram de egipto
ipse et uxor eius et omnia que
habebat et loth cum eo ad australem pla-
gam. Erat autem diues ualde in possessione
auri et argenti. Reuersusque est per iter quo
uenerat a meridie in bethel usque ad lo-
cum ubi prius fixerat tabernaculum inter
bethel et hay in loco altaris quod fecerat
prius et inuocauit ibi nomen domini. Sed et
loth qui erat cum abram fuerunt greges ouium
et armenta et tabernacula, nec poterat eos
capere terra ut habitarent simul. Erat quippe
substantia eorum multa, et non quibant habitare co-
muniter. Unde et facta est rixa inter pastores
gregum abram et loth. Eo autem tempore chananeus
et ferezeus habitabant in illa terra. Dixit
ergo abram ad loth: Ne quaeso sit iurgium
inter me et te et inter pastores meos et
pastores tuos, fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra
coram te est. Recede a me obsecro: si ad dex-
teram ieris, ego sinistram tenebo; si tu si-
nistram elegeris, ego ad dexteram pergam.
Eleuatis itaque loth oculis uidit omnem

circa regionem iordanis que
uniuersa irrigabatur antequam subuerteret dominus so-
domam et gomorram sicut paradysus domini
et sicut egiptus uenientibus in segor. Ele-
gitque sibi loth regionem circa iordanem et re-
cessit ab oriente. Diuisique sunt alterutrum a
fratre suo. Abram habitauit in terra chanaan,
loth uero moratus est in opidis que erant circa
iordanem, et habitauit in sodomis. Homines
autem sodomite pessimi erant et peccatores
coram domino nimis. Dixitque dominus ad abram
postquam diuisus est loth ab eo: Leua oculos
tuos et uide a loco in quo nunc es ad aquilo-
nem et meridiem, ad orientem et occidentem.
Omnem terram quam conspicis dabo tibi et semini tuo
usque in sempiternum. Faciamque semen
tuum sicut puluerem terre. Si quis potest
hominum numerare puluerem, semen quoque tuum nu-
merare poterit. Surge et perambula terram
in longitudine et latitudine sua, quia tibi
daturus sum eam. Mouens igitur abram taber-
naculum suum uenit et habitauit iuxta
conuallem mambre quod est in ebron, edi-
ficauitque ibi altare domino. Capitulum xiiii. xiiii

Factum est autem in illo tempore ut amra-
phel rex sennaar et arioch rex
ponti et chodorlaomor rex elamitarum et
thadal rex gentium inirent bellum contra
bara regem sodomorum et contra bersa regem
gomorre et contra sennaab regem adame
et contra semeber regem seboym contraque re-
gem bale ipsa est segor. Omnes hii conue-
nerunt in uallem siluestrem que nunc est mare
salis. Duodecim enim annis seruierant chodor-
laomor et xiii recesserunt ab eo. Igitur xiiii
anno uenit chodorlaomor et reges qui
cum eo erant et percusserunt raphaym in astharoth
carnaym et zuzym cum eis et emim in saue
cariathaym et chorreos in montibus seyr
usque ad campestria pharan que est in so-
litudine. Reuersique sunt et uenerunt ad fontem
mesphat ipsa est cades et percusserunt omnem
regionem amalechitarum et amorreum qui
habitabat in asasonthamar. Et egressi sunt

rex sodomorum et rex gomorre rexque adame
et rex seboym necnon et rex bale que est
segor et direxerunt aciem contra eos in valle sil-
vestri scilicet adversus chodorlaomor re-
gem elamitarum et thadal regem gentium et
amraphel regem sennaar et arioch rege
ponti quatuor reges adversus quinque Vallis
autem silvestris habebat puteos multos bi-
tuminis Itaque rex sodomorum et gomorre ter-
ga verterunt cecideruntque ibi et qui remanserant
fugerunt ad montem Tulerunt autem omnem substantiam
et gomorre et sodomorum et universa que ad
cibum pertinent et abierunt Necnon et loth et
substantiam eius filium fratris abram qui habitabat
in sodomis Et ecce unus qui evaserat nun-
ciavit abram hebreo qui habitabat in
convalle mambre amorrei fratris escol et
fratris aner Hii enim pepigerant fedus cum
abram Quod cum audisset abram captum videlicet
loth fratrem suum numeravit expeditos vernaculos
suos ccc xviii et persecutus est eos usque
dan Et divisis sociis irruit super eos nocte
percussitque eos et persecutus est usque hoba et
fenicem que est ad levam damasci Reduxitque
omnem substantiam loth et fratrem suum cum substantia illius mu-
lieres quoque et populum Egressus est autem rex so-
domorum in occursum eius postquam reversus est a
cede chodorlaomor et regum qui cum eo erant
in valle save que est vallis regis At vero
melchisedech rex salem proferens panem et
vinum erat autem sacerdos dei altissimi et
benedixit ei et ait Benedictus abram deo excel-
so qui creavit celum et terram et benedictus deus
excelsus quo protegente hostes in manibus
tuis sunt et dedit ei decimas ex omnibus Dixit
autem rex sodomorum ad abram Da michi animas
cetera tolle tibi Qui respondit ei Levo ma-
num meam ad dominum deum excelsum possessorem
celi et terre quod a filo subtegminis usque ad cor-
rigiam calige non accipiam ex omnibus que
tua sunt Ne dicas ego ditavi abram exceptis
hiis que comederunt iuvenes et partibus virorum
qui venerunt mecum aner escol et mambre

isti accipient partes suas Capitulum xv
His itaque transactis factus est sermo
domini ad abram per visionem dicens Noli
timere abram ego protector tuus sum et merces
tua magna nimis Dixitque abram Domine
deus quid dabis michi ego vadam absque liberis
et filius procuratoris domus mee iste damascus
eliezer Addiditque abram Michi autem non
dedisti semen Et ecce vernaculus meus heres
meus erit Statimque sermo domini factus est
ad eum dicens Non erit hic heres tuus sed qui
egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem Eduxit
que eum foras et ait illi Suspice celum et nu-
mera stellas si potes et dixit ei Sic erit
semen tuum Credidit abram deo et repu-
tatum est illi ad iusticiam Dixitque ad eum Ego
dominus qui eduxi te de ur chaldeorum ut
darem tibi terram istam et possideres eam At
ille ait Domine deus unde scire possum quod
possessurus sim eam Et respondit dominus Su-
me michi vaccam triennem et capram
triennem et arietem annorum trium turturem
quoque et columbam Qui tollens universa hec di-
visit ea per medium et utrasque partes contra se
altrinsecus posuit aves autem non divisit
Descenderuntque volucres super cadavera et abi-
gebat eas abram Cumque sol occumberet sopor
irruit super abram et horror magnus et te-
nebrosus invasit eum Dictumque est ad eum Sci-
to prenoscens quod peregrinum futurum sit semen
tuum in terra non sua et subicient eos servitu-
ti et affligent cccc annis Verumptamen gen-
tem cui servituri sunt ego iudicabo Et post
hec egredientur cum magna substantia Tu autem ibis
ad patres tuos in pace sepultus in senectute bona
Generatione autem quarta revertentur huc Necdum enim
complete sunt iniquitates amorreorum usque ad
presens tempus Cum ergo occubuisset sol facta est cali-
go tenebrosa et apparuit clibanus fumans
et lampas ignis transiens inter divisiones illas
In die illo pepigit dominus cum abram fedus
dicens Semini tuo dabo terram hanc a fluvio
egipti usque ad fluvium magnum eufraten Cenneos

et cetheos raphaym quoque et amorreos et
chananeos et gergeseos et iebuseos.

Igitur Sarai uxor abram C. xvi.
non genuerat liberos sed habens an-
cillam egyptiam nomine agar dixit marito
suo Ecce conclusit me dominus ne parerem. In-
gredere ad ancillam meam si forte ex illa suscipi-
am filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti tulit
agar egyptiam ancillam suam post annos
decem quam habitare ceperant in terra chanaan
et dedit eam viro suo uxorem. Qui ingressus est
ad eam. At illa concepisse se videns despexit
dominam suam. Dixitque Sarai ad abram Inique
agis contra me. Ego dedi ancillam meam in sinum
tuum que videns quod conceperit despectui me
habet. Iudicet dominus inter me et te. Cui res-
pondens abram Ecce ait ancilla tua in manu
tua est utere ea ut libet. Affligente igitur eam
sarai fugam iniit. Cumque invenisset eam an-
gelus domini iuxta fontem aque in solitudine
que est in via sur in deserto dixit ad il-
lam Agar ancilla sarai unde venis et quo
vadis. Que respondit A facie sarai domine mee
ego fugio. Dixitque ei angelus domini Revertere
ad dominam tuam et humiliare sub manu ipsius.
Et rursum Multiplicans inquit multiplicabo
semen tuum et non numerabitur pre multitudine. Ac de-
inceps Ecce ait Concepisti et paries filium
vocabisque nomen eius hysmahel eo quod au-
dierit dominus afflictionem tuam. Hic erit ferus
homo manus eius contra omnes et manus omnium
contra eum. Et e regione universorum fratrum suorum
figet thabernacula. Vocavit autem nomen domini
qui loquebatur ad eam Tu deus qui vidisti me.
Dixit enim profecto hic vidi posteriora videntis
me. Propterea appellavit puteum illum puteum
viventis et videntis me. Ipse est inter cades
et barad. Peperitque agar abrahe filium qui
vocavit nomen eius ysmahel. Octoginta
et sex annorum erat quando peperit ei Agar
ysmahelem. Capitulum xvii.

Postquam vero xc et novem annorum
esse ceperat apparuit ei dominus dixitque
ad eum Ego deus omnipotens ambula coram
me et esto perfectus. Ponamque fedus meum inter
me et te et multiplicabo te vehementer nimis.
Cecidit abram pronus in faciem. Dixitque ei
deus Ego sum et pactum meum tecum. Erisque pater
multarum gentium nec ultra vocabitur nomen
tuum abram sed appellabis abraham quia patrem
multarum gentium constitui te. Faciamque te crescere
vehementissime et ponam in gentibus reges-
que ex te egredientur. Et statuam pactum meum inter
me et te et inter semen tuum post te in
generationibus suis federe sempiterno ut sim
deus tuus et seminis tui post te. Daboque et
semini tuo post te terram peregrinationis tue
omnem terram chanaan in possessionem eternam.
Eroque deus eorum. Dixit iterum deus ad ab-
raham Et tu ergo custodies pactum meum et
semen tuum post te in generationibus suis. Hoc
est pactum quod observabitis inter me et
vos et semen tuum post te. Circumcidetur ex vobis
omne masculinum et circumcidetis carnem prepu-
tii vestri ut sit in signum federis inter me et
vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis omne
masculinum in generationibus vestris tam vernaculus
quam emptitius circumcidetur. Et quicumque non
fuerit de stirpe vestra eritque pactum meum in
carne vestra. Masculus cuius preputii caro circumci-
sa non fuerit delebitur anima illa de populo suo quia
pactum meum irritum fecit. Dixitque deus ad
abraham Sarai uxorem tuam non vocabis sarai
sed saram et benedicam ei et ex illa dabo
tibi filium cui benedicturus sum. Eritque in nationes
et reges populorum orientur ex eo. Cecidit abra-
ham in faciem et risit in corde suo dicens Pu-
tasne centenario nascetur filius et sara
nonagenaria pariet. Dixitque ad dominum Utinam
ysmahel vivat coram te. Et ait deus ad
abraham Sara uxor tua pariet tibi filium
vocabisque nomen eius ysaac. Et constituam
pactum meum illi in fedus sempiternum et semini
eius post eum. Super ysmahel quoque exaudivi
te. Ecce benedicam ei et augebo et multipli-
cabo eum valde. xii duces generabit et faciam
illum crescere in gentem magnam. Pactum vero
meum statuam ad ysaac quem pariet tibi zara
tempore isto in anno altero. Cumque finitus esset
sermo loquentis cum eo ascendit deus ab abraham

Tulit autem abraham ysmahelem filium suum et omnes vernaculos domus sue universosque quos emerat cunctos mares ex omnibus viris domus sue et circumcidit carnem preputii eorum statim in ipsa die sicut preceperat ei dominus. Abraham nonaginta novem erat annorum quando circumcidit carnem preputii sui et hysmael filius eius xiii annos impleverat tempore circumcisionis sue. Eadem die circumcisus est abraham et ysmahel filius eius et omnes viri domus illius tam vernaculi quam empticii et alienigene pariter circumcisi sunt. Capitulum xviii.

c xviii

Apparuit ei autem dominus in convalle mambre sedenti in hostio thabernaculi sui in ipso fervore diei. Cumque elevasset oculos apparuerunt ei tres viri stantes prope eum quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de hostio thabernaculi et adoravit in terra et dixit Domine si inveni gratiam in oculis tuis ne transeas servum tuum sed afferam pauxillum aque ut laventur pedes vestri et requiescite sub arbore ponamque buccellam panis et confortate cor vestrum postea transibitis. Ideo enim declinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt fac ut locutus es. Festinavit abraham in thabernaculum ad saram dixitque ei accelera tria sata simile commisce et fac subcinericios panes. Ipse vero ad armentum cucurrit et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum deditque puero qui festinavit et coxit illum. Tulit quoque butirum et lac et vitulum quem coxerat et posuit coram eis. Ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedissent dixerunt ad eum ubi est sara uxor tua. Ille respondit Ecce in thabernaculo est. Cui dixit Revertens veniam ad te tempore isto vita comite et habebit filium Sara uxor tua. Quo audito Sara risit post hostium thabernaculi. Erant autem ambo senes provecteque etatis et desierant fieri Sare muliebria. Que risit occulte dicens Postquam consenui et dominus meus vetulus est voluptati operam dabo. Dixit autem dominus ad abraham Quare risit Sara dicens num vere paritura sum anus? Numquid deo quicquam est difficile? Iuxta condictum revertar ad te hoc eodem tempore vita comite et habebit Sara filium. Negavit Sara dicens non risi timore perterrita. Dominus autem Non est inquit ita sed risisti. Cum ergo surrexissent inde viri direxerunt oculos suos contra sodoma et abraham simul gradiebatur deducens eos. Dixitque dominus Num celare potero abraham que gesturus sum cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam et benedicende sint in eo omnes gentes terre. Scio enim quod precepturus sit filiis suis et domui sue post se ut custodiant viam domini et faciant iusticiam et iudicium ut adducat dominus propter abraham omnia que locutus est ad eum. Dixit itaque dominus Clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est et peccatum eorum aggravatum est nimis. Descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleverint an non est ita ut sciam. Converteruntque se inde et abierunt sodomam. Abraham autem adhuc stabat coram domino et appropinquans ait Numquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in civitate peribunt simul et non parces loco illi propter L iustos si fuerint in eo? Absit a te ut rem hanc facias et occidas iustum cum impio fiatque iustus sicut impius. Non est hoc tuum qui iudicas omnem terram nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque dominus ad eum Si invenero sodomis L iustos in medio civitatis dimittam omni loco propter eos. Respondens abraham ait Quia semel cepi loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis. Quid si minus L iustis quinque fuerint delebis propter xlv universam urbem? Et ait Non delebo si invenero ibi xlv. Rursumque locutus est ad eum Sin autem xl inventi fuerint quid facies? Ait Non percutiam propter xl. Ne queso inquit indigneris domine si loquor. Quid si inventi fuerint ibi xxx? Respondit Non faciam si invenero ibi xxx. Quia semel ait cepi loquar ad dominum meum. Quid si inventi fuerint ibi xx? Dixit Non interficiam propter xx.

ne irascaris domine si loquar adhuc semel. Quid
si inventi fuerint decem? Dixit: Non delebo
propter decem. Abiit dominus postquam cessavit loqui
ad abraham et ille reversus est in locum
suum. Capitulum xix

Veneruntque duo angeli sodomam vespe-
re sedente loth in foribus civitatis. Qui cum
vidisset eos surrexit et ivit obviam eis et ado-
ravit pronus in terram et dixit: Obsecro domini
declinate in domum pueri vestri et manete ibi. La-
vate pedes vestros et mane proficiscemini in viam
vestram. Qui dixerunt: Minime sed in platea
manebimus. Compulit illos oppido ut di-
verterent ad eum. Ingressisque domum illius fecit con-
vivium et coxit azyma et comederunt. Prius autem
quam irent cubitum viri civitatis vallaverunt do-
mum illius a puero usque ad senem omnis popu-
lus simul. Vocaveruntque loth et dixerunt ei: Ubi sunt
viri qui introierunt ad te nocte? Educ illos
huc ut cognoscamus eos. Egressus ad eos loth
post tergum accludens ostium ait: Nolite
queso fratres mei nolite malum hoc facere. Ha-
beo duas filias que nondum cognoverunt
virum. Educam eas ad vos et abutimini eis
sicut placuerit vobis dummodo viris istis nichil fa-
ciatis mali quia ingressi sunt sub umbra culminis
mei. At illi dixerunt: Recede illuc. Et rursum:
Ingressus es inquiunt ut advena numquid ut
iudices? Te ergo ipsum magis quam hos affli-
gemus. Vimque faciebant loth vehementissime
iamque prope erat ut effringerent fores. Et ecce
viri miserunt manum et introduxerunt
loth ad se clauseruntque ostium et eos qui erant
foris percusserunt cecitate a minimo usque ad maximum
ita ut ostium invenire non possent. Dixerunt
autem ad loth: Habes hic quempiam tuorum? generum
aut filios aut filias. Omnes qui tui sunt
educ de urbe hac. Delebimus enim locum istum
eo quod increverit clamor eorum coram domino
qui misit nos ut perdamus eos. Egressus itaque
loth locutus est ad generos suos qui accepturi
erant filias suas et dixit: Surgite et
egredimini de loco isto quia delebit dominus civitatem
hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui. Cumque
esset mane cogebant eum angeli dicentes:
Surge et tolle uxorem tuam et duas filias
quas habes ne et tu pariter pereas in scelere civitatis.
Dissimulante illo apprehenderunt manum eius
et manum uxoris et duarum filiarum eius eo
quod parceret dominus illi. Et eduxerunt eum posueruntque
extra civitatem. Ibi locuti sunt ad eum dicentes:
Salva animam tuam. Noli respicere post tergum
nec stes in omni circa regione sed in monte
salvum te fac ne et tu simul pereas. Dixitque
loth ad eos: Queso domini mei vel domine
mi. Quia invenit servus tuus gratiam coram
te et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti
mecum ut salvares animam meam nec possum
in monte salvari ne forte apprehendat me
malum et moriar. Est civitas hic iuxta ad
quam possum fugere parva et salvabor in
ea. Numquid non modica est et vivet anima
mea. Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc suscepi
preces tuas ut non subvertam urbem pro qua
locutus es. Festina et salvare ibi quia non
potero facere quicquam donec ingrediaris
illuc. Idcirco vocatum est nomen urbis eius
segor. Sol egressus est super terram et loth
ingressus est segor. Igitur dominus pluit super
sodomam et gomorram sulphur et ignem
a domino de celo et subvertit civitates has et
omnem circa regionem universos habitatores ur-
bium et cuncta terre virentia. Respiciensque uxor
eius post se versa est in statuam salis.
Abraham autem consurgens mane ubi ste-
terat prius cum domino intuitus est sodo[...]mam
et gomorram et universam terram re-
gionis illius vidit ascendentem fa-
villam de terra quasi fornacis fumum. Cum enim
subverteret deus civitates regionis illius recor-
datus est abrahe et liberavit loth de sub-
versione urbium in quibus habitaverat. Ascen-
ditque loth de segor et mansit in monte
due quoque filie eius cum eo. Timuerat enim
manere in segor et mansit in spelunca ipse
et due filie eius. Dixitque maior ad minorem:
pater noster senex est et nullus virorum remansit
in terra qui ingredi possit ad nos iuxta morem

utrique. Veni inebriemus eum vino dormiam-
que cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen.
Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte
illa et ingressa est maior dormivitque cum patre.
At ille non sensit nec quando accubuit filia
neque quando surrexit. Altera quoque die dixit ma-
ior ad minorem (sive ad iuniorem): Ecce dorm-
ivi heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam
nocte hac et dormies cum eo ut salvemus
semen de patre nostro. Dederuntque illa nocte pa-
tri vinum, ingressa iunior filia dormivit cum eo.
Et nec tunc quidem sensit quando concu-
buit vel quando illa surrexit. Conceperunt ergo due
filie loth de patre suo. Peperitque ma[illegible] filium
et vocavit nomen eius moab. Ipse e[illegible] pa-
moabitarum usque in presentem diem. Minor
quoque peperit filium et vocavit nomen eius amon,
i. filius populi mei. Ipse est pater amonitarum
usque hodie. Capitulum xx.m c. xx

Profectus inde abraham in terram
australem habitavit inter cades
et sur et peregrinatus est in geraris. Dixit-
que de sara uxore sua: Soror mea est. Misit
ergo abymelech rex gerare et tulit eam.
Venit autem deus deus ad abymelech per
somnium nocte et ait illi: En morieris propter
mulierem quam tulisti, habet enim virum.
Abymelech vero non tetigerat eam et ait: Domine,
num gentem ignorantem et iustam interficies?
Nonne ipse dixit michi: Soror mea est? Et
ipsa ait: Frater meus est. In simplicitate cordis
mei et munditia manuum mearum feci hoc.
Dixitque ad eum deus: Ego scio quod simplici
corde feceris et ideo custodivi te ne peccares
in me et non dimisi ut tangeres eam. Nunc ergo
redde uxorem viro suo quia propheta est et
orabit pro te et vives. Si autem nolueris red-
dere, scito quod morte morieris tu et omnia que
tua sunt. Statimque de nocte consurgens abymelech
vocavit omnes servos suos et locutus est
hec verba universa in auribus eorum. Timueruntque
omnes viri eius valde. Vocavit autem abymelech
etiam abraham et dixit ei: Quid fecisti nobis?
Quid peccavimus in te quia induxisti super me
et super regnum meum peccatum grande? Que non de-
buisti facere fecisti nobis. Rursumque expo-
stulans ait: Quid vidisti ut hoc faceres?
Respondit abraham: Cogitavi mecum dicens:
Forsitan non est timor dei in loco isto et inter-
ficient me propter uxorem meam. Alias autem et
vere soror mea est, filia patris mei et non
filia matris mee, et duxi eam in uxorem.
Postquam autem eduxit me deus de domo
patris mei dixi ad eam: Hanc misericordiam facies
mecum. In omni loco ad quem ingrediemur dices
quod frater tuus sim. Tulit ergo abymelech
oves et boves servos et ancillas et dedit
abraham, reddiditque illi uxorem suam
et ait: Terra coram vobis est, ubicumque pla-
cuerit tibi habita. Sare autem dixit: Ecce
mille argenteos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi
in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt et quo-
cumque perrexeris, mementoque te deprehensam.
Orante autem abraham sanavit deus abyme-
lech et uxorem ancillasque eius et pepere-
runt. Concluserat enim deus omnem vulvam
domus abymelech propter saram uxorem
abraham. Capitulum xxi. c. xxi

Visitavit autem dominus saram sicut
promiserat et implevit que locutus
est. Concepitque et peperit filium in senectute
sua tempore quo predixerat ei deus. Vocavitque
abraham nomen filii sui quem genuit ei
sara ysaac. Et circumcidit eum octavo die sicut
preceperat ei deus cum centum esset annorum. Hac
quippe etate patris natus est ysaac. Dixit-
que sara: Risum fecit michi deus. Quicumque
audierit corridebit michi. Rursumque ait:
Quis auditurus crederet abraham quod sara lac-
taret filium quem peperit ei iam seni? Crevit
igitur puer et ablactatus est. Fecitque abra-
ham grande convivium in die ablactationis eius.
Cumque vidisset sara filium agar egyptie
ludentem cum ysaac, dixit ad abraham: Eice
ancillam hanc et filium eius. Non enim erit heres
filius ancille cum filio meo ysaac. Dure accepit
abraham pro filio suo. Cui dixit deus: Non

tibi videatur asperum super puero et super ancilla
tua Omnia que dixerit tibi Sara audi vocem
eius quia in ysaac multiplicabitur tibi sem-
en Sed filium ancille faciam in gentem magnam
quia semen tuum est Surrexit itaque mane
abraham et tollens panem et utrem aque
imposuit scapule eius tradiditque puerum
et dimisit eam Que cum abisset errabat
in solitudine bersabee Cumque consumpta esset
aqua in utre abiecit puerum subter unam
arborem que erat ibi et abiit sedensque e regi-
one procul quantum potest arcus iacere dixit enim
non videbo morientem puerum Et sedens contra
levavit vocem suam et flevit exaudivit autem
deus vocem pueri Vocavitque angelus domini
agar de celo dicens Quid agis agar Noli ti-
mere Exaudivit enim deus vocem pueri de loco
in quo est Surge tolle puerum et tene manum
illius quia in gentem magnam faciam eum Aperuitque
deus oculos eius Que videns puteum
aque abiit et implevit utrem deditque pu-
ero bibere et fuit cum eo Qui crevit et mora-
tus est in solitudine factusque est iuvenis sagit-
tarius habitavitque in deserto pharan Et accepit
pro illo mater sua uxorem de terra egypti Eo-
dem tempore dixit abymelech et phicol prin-
ceps exercitus eius ad abraham Deus tecum
est in universis que agis Iura ergo per deum
ne noceas michi et posteris meis stirpique
mee Sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mi-
chi et terre in qua versatus es advena Dixitque
abraham Ego iurabo Et increpavit abyme-
lech propter puteum aque quem vi abstu-
lerant servi illius Responditque abymelech
nescivi quis fecerit hanc rem sed et tu non in-
dicasti michi et ego non audivi preter hodie
Tulit itaque abraham oves et boves et
dedit abymelech Percusseruntque ambo fedus
et statuit abraham septem agnas gregis se-
orsum Cui dixit abymelech Quid sibi
volunt septem agne iste quas stare fecisti se-
orsum At ille Septem inquit agnas accipi-
es de manu mea ut sint in testimonium michi
quoniam ego fodi puteum istum Idcirco vocatus est locus
ille bersabee quia ibi uterque iuravit et
inierunt fedus pro puteo iuramenti Surrex-
it autem abymelech et phicol princeps militie
eius reversique sunt in terram palestinorum Abra-
ham vero plantavit nemus in bersabee
et invocavit ibi nomen domini dei eterni Et
fuit colonus terre philistinorum diebus
multis

Capitulum xxii

Que postquam gesta sunt temptavit
deus abraham et dixit ad eum Abra-
ham abraham At ille respondit Assum Ait illi
Tolle filium tuum unigenitum quem diligis
ysaac et vade in terram visionis atque offeres
eum in holocaustum super unum montium quem
monstravero tibi Igitur abraham de nocte con-
sur gens stravit asinum suum ducens
se cum duos iuvenes et ysaac filium
suum Cumque concidisset ligna in holocaustum
abiit ad locum quem preceperat ei deus Die
autem tercio elevatis oculis vidit locum procul
dixitque ad pueros suos Expectate hic cum
asino ego et puer illuc usque properantes
postquam adoraverimus revertemur ad vos Tulitque
ligna holocausti et imposuit super ysaac
filium suum Ipse vero portabat in manibus
ignem et gladium Cumque duo pergerent simul
dixit ysaac patri suo Pater mi At ille
respondit Quid vis fili Ecce inquid ig-
nis et ligna ubi est victima holocausti
Dixit abraham Deus providebit sibi victimam
holocausti fili mi Pergebant ergo pariter Veneruntque
ad locum quem ostenderat ei deus In quo
edificavit altare et desuper ligna composuit
Cumque colligasset ysaac filium suum posuit eum
in altari super struem lignorum Extenditque ma-
num et arripuit gladium ut immolaret filium
suum Et ecce angelus domini de celo clamavit
dicens Abraham abraham Qui respondit
Assum Dixitque ei Non extendas manum tuam
super puerum neque facias illi quicquam Nunc
cognovi quod timeas dominum et non pepercisti filio
tuo unigenito propter me Levavit abraham
oculos viditque post tergum arietem inter
vepres herentem cornibus Quem assumens ob-
tulit holocaustum pro filio Appellavitque nomen

loci illius dominus videt unde usque hodie
dicitur in monte dominus videbit. Vocavit autem
angelus domini abraham secundo dicens. Per memet-
ipsum iuravi dicit dominus quia fecisti hanc rem
et non pepercisti filio tuo unigenito propter me
et benedicam tibi et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi et velud arenam que est in
litore maris. Possidebit semen tuum portas
inimicorum suorum. Et benedicentur in semine tuo
omnes gentes terre quia obedisti voci mee. Rever-
susque est abraham ad pueros suos abier-
runt bersabee simul et habitavit ibi. His ita
gestis nuntiatum est abraham quod melcha
quoque genuisset filios nachor fratri suo hus
primogenitum et buz fratrem eius. Camuel
patrem syrorum et casseth et azan pheldas quoque
et iedlaph ac bathuel de quo nata est re-
becca. Octo istos genuit melcha nachor
fratri abraham. Concubina vero illius nomine
roma peperit tabee et gaon et thaas et
maacha. Capitulum xxiii

Vixit autem Sara centum xxvii
annis et mortua est in civitate ar-
bee que est hebron in terra chanaan. Venitque
abraham ut plangeret et fleret eam. Cumque sur-
rexisset ab officio funeris locutus est ad filios
eth dicens. Advena sum et peregrinus apud vos
date michi ius sepulcri vobiscum ut sepe-
liam mortuum meum. Responderuntque filii eth
Audi nos domine princeps dei es apud nos
in electis sepulcris nostris sepeli mortuum
nullusque prohibere te poterit quin in monumento
eius sepelias mortuum tuum. Surrexit abra-
ham et adoravit populum terre filios videlicet eth
dixitque ad eos. Si placet anime vestre ut sepe-
liam mortuum meum audite me et intercedi-
te pro me apud hebron filium seor ut det
michi speluncam duplicem quam habet in
extrema parte agri sui. Pecunia digna tradat
eam michi coram vobis in possessionem se-
pulchri. Habitabat autem ephron in medio
filiorum eth. Responditque ephron ad abraham
cunctis audientibus qui ingrediebantur portas
civitatis illius dicens. Nequaquam ita fiet domine sed
magis ausculta quod loquor. Agrum trado tibi
et speluncam que in eo est presentibus filiis
populi mei sepeli mortuum tuum. Adoravit
abraham coram populo terre et locutus est ad
ephron circumstante plebe. Queso ut audias
me. Dabo pecuniam pro agro suscipe eam
et sic sepeliam mortuum meum in eo. Res-
ponditque ephron. Domine mi audi me. Ter-
ra quam postulas quadringentis siclis argenti
valet. Istud est precium inter me et te. Sed quan-
tum est hoc. Sepeli mortuum tuum. Quod cum au-
disset abraham appendit pecuniam quam
ephron postulaverat audientibus filiis eth
quadringentos siclos argenti probate monete
publice. Confirmatusque est ager quondam ephro-
nis in quo erat spelunca duplex respiciens
mambre tam ipse quam spelunca et omnes ar-
bores eius in cunctis terminis eius per circuitum abrahe
in possessionem videntibus filiis eth et cunctis
qui intrabant portas civitatis illius. Atque
ita sepelivit abraham saram uxorem
suam in spelunca agri duplici que respi-
ciebat mambre. Hec est ebron in terra cha-
naan. Et confirmatus est ager et antrum quod
erat in eo abrahe in possessionem monumenti
a filiis eth. Capitulum xxiiii

Erat autem abraham senex dierum-
que multorum et dominus in cunctis benedixe-
rat ei. Dixitque ad servum seniorem domus
sue qui preerat omnibus que habebat. Pone
manum tuam subter femur meum ut adiurem
te per dominum celi et terre ut non accipias uxorem
filio meo de filiabus chananeorum inter quos
habito sed ad terram et cognationem meam profi-
ciscaris et inde accipias uxorem filio meo ysaac.
Respondit servus. Si noluerit mulier
venire mecum in terram hanc numquid reducere
debeo filium tuum ad locum de quo egressus es.
Dixit abraham. Cave ne quando reducas il-
luc filium meum. Dominus deus celi et terre qui
tulit me de domo patris mei et de terra na-
tivitatis mee qui locutus est michi et iuravit
dicens. Semini tuo dabo terram hanc. Ipse mit-
tet angelum suum coram te et accipies inde
uxorem filio meo. Sin autem mulier noluerit
sequi te non teneberis iuramento. Filium tantum

meum ne reducas illuc. Posuit ergo servus
manum sub femore abraham domini sui et iura-
vit illi super sermone hoc. Tulitque decem came-
los de grege domini sui et abiit ex omnibus bonis e-
ius portans secum. Profectusque perrexit meso-
potamiam ad urbem nachor. Cumque came-
los fecisset accubare extra oppidum iuxta puteum
aque vespere eo tempore quo solent mulieres
egredi ad hauriendum aquam dixit. Domine
deus domini mei abraham occurre obsecro hodie
michi et fac misericordiam cum domino meo abraham.
Ecce ego sto prope fontem aque et filie habi-
tatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam
aquam. Igitur puella cui dixero inclina
ydriam ut bibam et illa responderit bibe
quin et camelis tuis dabo potum ipsa est quam
preparasti servo tuo ysaac. Et per hoc intelligam
quod feceris misericordiam cum domino meo. Necdum in-
tra se verba compleverat et ecce rebecca egre-
diebatur filia bathuel filii melche uxoris
nachor fratris abraham habens ydriam in
scapula. puella decora nimis virgoque pul-
cherrima et incognita viro. Descenderat autem
ad fontem et impleverat ydriam ac rever-
tebatur. Occurritque ei servus et ait
pauxillum michi ad potandum prebe aque
in ydria tua. Que respondit bibe domi-
ne. celeriterque deposuit ydriam super ul-
nam suam et dedit ei potum. Cumque ille bi-
bisset adiecit quin et camelis tuis hauriam
aquam donec cuncti bibant. Effundensque ydriam
in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret
aquam et haustam omnibus dedit. Ille autem
contemplabatur eam tacitus scire volens utrum
prosperum fecisset deus iter suum an non. Postquam
vero biberunt cameli protulit vir inaures
aureas appendentes siclos duos et armil-
las eiusdem pondo alias pondere siclorum
decem. Dixitque ad eam. Cuius es filia in-
dica michi. Est in domo patris tui locus
ad manendum. Que respondit filia bathu-
elis sum filii nachor quem genuit ei mel-
cha. Et addidit dicens palearum quoque et
feni plurimum est apud nos et locus spa-
tiosus ad manendum. Inclinavit se homo

et adoravit dominum dicens. Benedictus dominus
deus domini mei abraham qui non abstulit
misericordiam et veritatem suam a domino meo et
recto me itinere perduxit in domum fratris domini
mei. Cucurrit itaque puella et nunciavit in
domum matris sue omnia que audierat. Ha-
bebat autem rebecca fratrem laban qui festinus
egressus est ad hominem ubi erat fons. Cumque
vidisset inaures aureas et armillas in
manibus sororis sue et audisset cuncta
verba referentis. Hec locutus est michi homo venit
ad virum qui stabat iuxta camelos prope fontem
aque. dixitque ad eum. Ingredere benedicte domini
cur foris stas. preparavi domum et locum camelis.
Et introduxit eum in hospitium ac destravit
camelos. deditque paleas et fenum et aquam
ad lavandos pedes camelorum et virorum qui
venerant cum eo. Et appositus est in conspectu
eius panis. Qui ait. Non comedam donec
loquar sermones meos. Respondit ei. Loquere.
At ille. Servus inquit abraham sum et
dominus benedixit domino meo valde magni-
ficatusque est et dedit ei oves et boves
argentum et aurum servos et ancillas ca-
melos et asinos. Et peperit sara uxor
domini mei filium domino meo in senectute
sua deditque illi omnia que habuerat. Et ad-
iuravit me dominus meus dicens. Non accipi-
es uxorem filio meo de filiabus chana-
neorum in quorum terra habito sed ad domum
patris mei perges et de cognatione mea acci-
pies uxorem filio meo. Ego vero respondi
domino meo quid si noluerit venire mecum
mulier. Dominus ait in cuius conspectu ambulo
mittet angelum suum tecum et diriget viam
tuam. accipiesque uxorem filio meo de cog-
natione mea et de domo patris mei. innocens
eris a maledictione mea cum veneris ad propin-
quos meos et non dederint tibi. Veni ergo hodie
ad fontem et dixi. Domine deus domini mei
abraham si direxisti viam meam in qua nunc
ambulo. Ecce sto iuxta fontem aque et virgo
que egredietur ad hauriendam aquam audierit
me. Da michi pauxillum aque ad bibendum
de ydria tua et dixerit michi et tu bibe

et camelis tuis hauriam ipsa est mulier
quam preparavit dominus filio domini mei. Dum hec
tacitus mecum volverem apparuit rebecca
veniens cum ydria quam portabat in scapu-
la descenditque ad fontem et hausit aquam
et aio ad eam. Da michi paululum bibere.
Que festinans deposuit ydriam de humero
et dixit michi. Et tu bibe et camelis tuis
potum tribuam. Bibi et adaquavit came-
los. Interrogavique eam et dixi. Cuius es fi-
lia. Que respondit filia bathuelis sum
filii nachor quem peperit ei melcha. Sus-
pendi itaque inaures ad ornandam faciem
eius et armillas posui in manibus eius.
Pronusque adoravi dominum benedicens do-
mino deo domini mei abraham qui perduxit
me recto itinere ut sumerem filiam fratris do-
mini mei filio eius. Quam ob rem si facitis
misericordiam et veritatem cum domino meo indica-
te michi. Sin autem aliud placet et hoc
dicite michi ut vadam ad dexteram sive
ad sinistram. Responderunt laban et bathuel.
A domino egressus est sermo et non possumus
extra placitum eius quicquam aliud tecum lo-
qui. En rebecca coram te est tolle eam et
proficiscere et sit uxor filii domini tui sicut
locutus est dominus. Quod cum audisset puer
abraham adoravit in terra dominum. prolatisque
vasis argenteis et aureis ac vestibus de-
dit ea rebecce pro munere. Fratribus quoque eius et
matri dona obtulit. Inito quoque convivio vescen-
tes pariter et bibentes manserunt ibi. Surgens
autem mane locutus est puer. Dimittite me
ut vadam ad dominum meum. Responderunt fratres
eius et mater. Maneat puella saltem decem
dies apud nos et postea proficiscetur. Nolite
ait retinere me quia dominus direxit viam
meam. Dimittite me ut pergam ad dominum meum.
Et dixerunt. Vocemus puellam et queramus ipsius
voluntatem. Cumque vocata venisset sciscitati sunt.
Vis ire cum homine isto. Que ait. Vadam. Di-
miserunt ergo eam et nutricem illius servumque
abraham et comites eius imprecantes
prospera sorori sue atque dicentes. Soror
nostra es crescas in mille milia et possideat
semen tuum portas inimicorum suorum. Igitur
rebecca et puelle illius ascensis camelis
secute sunt virum qui festinus revertebatur ad do-
minum suum. Eo tempore ysaac deambulabat
per viam que ducit ad puteum cuius nomen
est viventis et videntis. Habitabat enim in
terra australi et egressus fuerat ad medi-
tandum in agro inclinata iam die. Cumque
levasset oculos vidit camelos venientes
procul. Rebecca quoque conspecto ysaac des-
cendit de camelo. et ait ad puerum. Quis
est ille homo qui venit per agrum in occursum
nobis. Dixitque ei. Ipse est dominus meus. At
illa tollens cito pallium operuit se.
Servus autem cuncta que gesserat narravit
ysaac. Qui introduxit eam in tabernaculum
sare matris sue. et accepit eam uxorem et
in tantum dilexit eam ut dolorem qui ex
morte matris acciderat temperaret. Ca. xxv.

Abraham vero aliam duxit uxo-
rem nomine ceturam que peperit
ei zamram levan et madan et madian
et iesboc et sue. Levan quoque genuit saba
et dadan. Filii dadan fuerunt assurim et
latusim et loomim. At vero ex madian
ortus est epha et opher et enoch et
abyda et eldaa. Omnes hii filii cethure. De-
ditque abraham cuncta que possederat ysaac.
Filiis autem concubinarum largitus est mu-
nera et separavit eos ab ysaac filio suo
dum adhuc ipse viveret ad plagam orienta-
lem. Fuerunt autem dies vite abrahe centum
septuaginta quinque anni. et deficiens mortuus est
in senectute bona provecteque etatis et plenus
dierum. Congregatusque est ad populum suum et se-
pelierunt eum ysaac et hysmahel filii sui in
spelunca duplici que sita est in agro effron
filii seor ethei e regione mambre quam
emerat a filiis eth. Ibi sepultus est et
sara uxor eius. Et post obitum illius bene-
dixit deus ysaac filio eius qui habitabat
iuxta puteum nomine viventis et videntis. Hee
sunt generationes hysmahel filii abrahe quem peperit

secunda uxor abrahe

agar egyptia famula Sare. Et hec sunt
nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus
suis. Primogenitus ysmahelis Nabaioth
deinde Cedar et Abdeel et Mabsam. Masma
quoque et Duma et Massa. Adad et Thema
Iethur et Naphis et Cedma. Isti sunt filii ysmahel
Et hec nomina per castella et opida eorum prin-
cipes tribuum suarum. Et facti sunt anni ysma-
hel C xxxvii. Deficiensque mortuus est et
appositus est ad populum suum. Habitavit
autem ab evila usque sur que respicit egyp-
tum introeuntibus assyrios. Coram cunctis fratribus
suis obiit. Hee quoque sunt generationes ysaac filii
abraham. Abraham genuit ysaac qui
cum xl esset annorum duxit uxorem rebeccam
filiam bathuel syri de mesopotamia so-
rorem laban. Deprecatusque est ysaac dominum
pro uxore sua eo quod esset sterilis qui exaudivit
eum et dedit conceptum rebecce. Sed collidebantur
in utero eius parvuli. Que ait: Si sic michi futurum
erat quid necesse fuit concipere. Perrexitque ut con-
suleret dominum. Qui respondens ait: Due gen-
tes in utero tuo sunt et duo populi ex ventre tuo
dividentur populusque populum superabit et maior
serviet minori. Iam tempus pariendi advenerat
Et ecce gemini in utero eius reperti sunt. Qui prior
egressus est rufus erat et totus in morem
pellis hispidus. Vocatumque est nomen eius

Esau

esau. Protinus alter egrediens plantam fratris te-
nebat in manu. Et idcirco appellavit eum
iacob. Sexagenarius erat ysaac quando nati
sunt parvuli. Quibus adultis factus est esau
vir gnarus venandi et homo agricola. Ia-
cob autem vir simplex habitabat in tabernacu-
lis. Ysaac amabat esau eo quod de venatio-
nibus eius vesceretur et rebecca diligebat iacob.
Coxit autem iacob pulmentum. Ad quem cum ve-
nisset esau de agro lassus ait: Da michi
de coctione hac rufa quia oppido lassus sum.
Quam ob causam vocatum est nomen eius edom.
Cui dixit Iacob: Vende michi primogenita
tua. Ille respondit: En morior. Quid michi
proderunt primogenita? Ait iacob: Iura ergo
michi. Iuravit esau et vendidit primo-
genita. Et sic accepto pane et lentis edu-
lio comedit et bibit et abiit parvipendens quod
primogenita vendidisset. Capitulum xxvi

Orta autem fame super terram post eam steri-
litatem que acciderat in diebus abraham abiit
ysaac ad abymelech regem palestinorum in
gerara. Apparuitque ei dominus et ait: Non descen-
das in egyptum sed quiesce in terra quam dixero tibi
et peregrinare in ea. Eroque tecum et benedicam tibi.
Tibi enim et semini tuo dabo universas regiones
has complens iuramentum quod spopondi abra-
ham patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut
stellas celi daboque posteris tuis universas re-
giones has et benedicentur in semine tuo omnes
gentes terre eo quod obedierit abraham voci mee
et custodierit precepta mea et mandata mea
et cerimonias legesque servaverit. Mansit
itaque ysaac in geraris. Qui cum interrogaretur a
viris loci illius super uxore sua respondit: Soror
mea est. Timuerat enim confiteri quod sibi sociata
esset coniugio reputans ne forte interficerent eum
propter illius pulchritudinem. Cumque pertransissent
dies plurimi et ibidem moraretur prospiciens aby-
melech palestinorum rex per fenestram vidit
eum iocantem cum rebecca uxore sua. Et accer-
sito eo ait: Perspicuum est quod uxor tua sit.
Cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit:
Timui ne morerer propter eam. Dixitque abyme-
lech: Quid hoc imposuisti nobis? Potuit coire
quispiam de populo cum uxore tua et induxe-
ras super nos grande peccatum. Precepitque omni
populo dicens: Qui tetigerit huius hominis ux-
orem morte morietur. Seminavit autem ysaac
in terra illa et invenit ipso anno centuplum.
Benedixitque ei dominus et locupletatus est
homo et ibat proficiens atque succrescens
donec magnus vehementer effectus est. Ha-
buitque possessiones ovium et armentorum et
familie plurimum. Ob hoc invidentes ei pa-
lestini omnes puteos quos foderant servi
patris illius abraham in illo tempore obstrux-
erunt implentes humo. In tantum ut ipse aby-
melech diceret ad ysaac: Recede a nobis quoniam
potentior nobis factus es valde. Et ille disce-
dens venit ad torrentem gerare ut habitaret

ibi. Rursum fodit alios puteos quos foderant servi patris sui Abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant Philistiim appellavitque eos isdem nominibus quibus ante pater vocaverat. Foderunt in torrente et reppererunt aquam vivam. Sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerare adversum pastores Ysaac dicentium: Nostra est aqua. Quamobrem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit Calumpniam. Foderunt et alium et pro illo quoque rixati sunt et appellavit eum Inimicitias. Profectus inde fodit alium puteum pro quo non contenderunt. Itaque vocavit nomen eius Latitudo dicens: Nunc dilatavit nos Dominus et fecit crescere super terram. Ascendit autem ex illo loco in Bersabee ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui. Noli timere quia tecum sum. Et benedicam tibi et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham. Itaque edificavit ibi altare et invocato nomine Domini extendit tabernaculum precepitque servis suis ut foderent puteos. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abymelech et Ochozath amicus illius et Phicol dux militum, locutus est eis Ysaac: Quid venistis ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis? Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum et idcirco nunc diximus: Sit inter nos iuramentum inter nos et te, et ineamus fedus ut non facias nobis quicquam mali sicut et nos nichil tuorum attigimus nec fecimus quod te lederet sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini. Fecit ergo eis convivium et post cibum et potum surgentes mane iuraverunt sibi mutuo. Dimisitque eos Ysaac pacifice in locum suum. Ecce autem venerunt ipso die servi Ysaac annuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes: Invenimus aquam. Unde appellavit eum Habundantiam et nomen urbi impositum est Bersabee usque in presentem diem. Esau vero quadragenarius duxit uxores Iudith filiam Beeri Ethei et Basemath filiam Elon eiusdem loci que ambe offenderant animum Ysaac et Rebecce. Capitulum xxvii.

Senuit autem Ysaac et caligaverunt oculi eius et videre non poterat. Vocavitque Esau filium suum maiorem et dixit ei: Fili mi. Qui respondit: Assum. Cui pater: Vides, inquit, quod senuerim et ignorem diem mortis mee. Sume arma tua pharetram et arcum et egredere foras. Cumque venatu aliquid apprehenderis fac michi inde pulmentum sicut velle me nosti et affer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod cum audisset Rebecca et ille abisset in agrum ut iussionem patris expleret, dixit Ysaac filio suo: Audivi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo et dicentem ei: Affer michi de venatione tua et fac cibos ut comedam et benedicam tibi coram Domino antequam moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce consiliis meis et pergens ad gregem affer michi duos hedos optimos ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur. Quas cum intuleris et comederit benedicat tibi priusquam moriatur. Cui ille respondit: Nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis. Si attrectaverit me pater meus et senserit, timeo ne putet sibi me voluisse illudere et inducam super me maledictionem pro benedictione. Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledictio fili mi. Tantum audi vocem meam et pergens affer que dixi. Abiit et attulit dedit que matri. Paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius et vestibus Esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit. Deditque pulmentum et panes quos coxerat tradidit. Quibus illatis dixit: Pater mi. At ille respondit: Audio. Quis es tu fili mi? Dixitque Iacob: Ego sum Esau primogenitus tuus. Feci sicut precepisti michi. Surge, sede et comede de venatione mea ut benedicat michi anima tua. Rursumque Ysaac ad filium suum: Quomodo, inquit, tam cito invenire potuisti fili mi?

Cui respondit. Voluntatis dei fuit ut cito
michi occurreret quod volebam. Dixitque ysaac
Accede huc ut tangam te fili mi et pro
bem utrum tu sis filius meus esau an non.
Accessit ille ad patrem et palpato eo dixit
ysaac Vox quidem vox iacob est sed manus
sunt esau. et non cognovit eum quia pilose
manus similitudinem maioris expresserant.
Benedicens ergo illi ait Tu es filius meus
esau? Respondit Ego sum. At ille Affer
inquit michi de venatione tua fili mi ut be-
nedicat tibi anima mea. Quos oblatos cum co
medisset obtulit ei etiam vinum. Quo hau-
sto dixit ad eum Accede ad me et da michi
osculum fili mi. Accessit et osculatus est eum.
Statim ut sensit vestimentorum illius fragra
ntiam benedicens ait Ecce odor filii mei
sicut odor agri pleni cui benedixit dominus.
Det tibi deus de rore celi et de pinguedine
terre habundantiam frumenti vini et olei.
Et serviant tibi populi et adorent te tribus.
Esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante
te filii matris tue. Qui maledixerit tibi sit
ille maledictus et qui benedixerit tibi bene
dictionibus repleatur. Vix ysaac sermone
impleverat. Egresso iacob foras venit esau
coctos de venatione cibos intulit patri dicens
Surge pater mi et comede de venatione filii
tui ut benedicat michi anima tua. Dixitque
illi ysaac Quis enim es tu? Qui respon
dit Ego sum filius tuus primogenitus esau.
Expavit ysaac stupore vehementi et ultra
quam credi potest admirans ait Quis igitur ille
est qui dudum captam venationem attulit
michi et comedi ex omnibus priusquam tu ve
nires benedixique ei et erit benedictus. Auditis
esau sermonibus patris irrugiit clamore magno
et consternatus ait Benedic etiam et michi
pater mi. Qui ait Venit germanus tuus frau-
dulenter et accepit benedictionem tuam. At ille
subiunxit Iuste vocatum est nomen eius
iacob. Supplantavit enim me en altera vice.
Primogenita mea ante tulit et nunc secundo
subripuit benedictionem meam. Rursumque ad
patrem Numquid non reservasti ait et michi
benedictionem? Respondit ysaac Dominum tuum illum
constitui et omnes fratres eius servituti illius
subiugavi frumento et vino et oleo stabili
vi eum et tibi post hec fili mi ultra quid
faciam? Cui esau ait Num unam tantum be
nedictionem habes pater mi? michi ergo obsecro
ut benedicas. Cumque eiulatu magno fleret
motus ysaac dixit ad eum In pinguedine
terre et de rore celi desuper erit benedictio tua.
Vives gladio et fratri tuo servies. Tempusque
veniet cum excutias et solvas iugum eius
de cervicibus tuis. Oderat ergo semper esau
pro benedictione qua benedixerat ei pater. Dixitque
in corde suo Venient dies luctus patris
mei ut occidam iacob fratrem meum. Nunciata
sunt hec rebecce que mittens et vocavit
iacob filium suum dixit ad eum Ecce esau fra
ter tuus minatur ut occidat te. Nunc ergo fili
audi vocem meam et consurgens fuge ad
laban fratrem meum in aran. Habitabisque
cum eo dies paucos donec requiescat
furor fratris tui et cesset indignatio eius
obliviscaturque eorum que fecisti in eum.
postea mittam et adducam te inde huc.
Cur utroque orbabor filio in una die?
Dixitque rebecca ad ysaac Tedet me vite
mee propter filias eth. Si acceperit Iacob
uxorem de stirpe huius terre nolo vivere.

Cap. xxviii

Vocavit itaque ysaac
iacob et benedixit precepitque
ei dicens Noli accipere coniugem de genere
chanaan sed vade et proficiscere in meso-
potamiam syrie ad domum bathuel patris
matris tue et accipe tibi uxorem de filiabus
laban avunculi tui. Deus autem omnipotens
benedicat tibi et crescere te faciat atque
multiplicet ut sis in turbas populorum. Et det
tibi benedictiones abraham et semini tuo
post te ut possideas terram peregrinationis
tue quam pollicitus est avo tuo. Cumque
dimisisset eum ysaac profectus venit in
mesopotamiam syrie ad laban filium bathu
elis syri fratrem rebecce matris sue. Videns

uidens autem Esau quod benedixisset pater suus Iacob et misisset eum in mesopotamiam syrie ut inde uxorem duceret et quod benedictionem precepisset ei dicens Non accipias uxorem de filiabus chanaan. Quodque obediens iacob parentibus suis isset in syriam probans quoque quod non libenter aspiceret filias chanaan pater suus iuit ad ysmahelem et duxit uxorem absque hiis quas prius habebat meleth filiam ysmahel filii abraham sororem nabaioth. Igitur egressus iacob de bersabee pergebat aran. Cumque uenisset ad locum quendam et uellet in eo requiescere post solis occubitum tulit de lapidibus qui iacebant et supponens capiti suo dormiuit in eodem loco. Viditque in sompnis scalam stantem super terram et cacumen eius tangens celum. angelos quoque dei descendentes et ascendentes per eam et dominum innixum scale dicentem sibi Ego sum dominus deus abraham patris tui et deus ysaac. Terram in qua dormis dabo tibi et semini tuo. Eritque semen tuum quasi puluis terre. dilataberis ad orientem et occidentem septemtrionem et meridiem et benedicentur in te et in semine tuo cuncte tribus terre et ego ero custos tuus quocumque perrexeris et reducam te in terram hanc nec dimittam nisi compleuero uniuersa que dixi. Cumque euigilasset iacob de sompno ait Vere dominus est in loco isto et ego nesciebam. Pauensque quam inquid quam terribilis est locus iste non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Surgens ergo mane tulit lapidem quem supposuerat capiti suo et erexit in titulum fundens oleum desuper appellauitque nomen urbis bethel que prius luda uel luza uocabatur. Vouit etiam uotum dicens Si fuerit dominus deus mecum et custodierit me in uia per quam ambulo et dederit michi ad uescendum panem et uestem ad induendum reuersusque fuero prospere ad domum patris mei erit michi dominus in deum et lapis iste quem erexi in titulum uocabitur domus dei. cunctorumque que dederis michi decimas offeram tibi.

Profectus ergo iacob uenit C. xxix in terram orientalem et uidit puteum in agro tres quoque greges ouium accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora. et os eius grandi lapide claudebatur. Morisque erat ut cunctis ouibus congregatis reuoluerent lapidem et refectis gregibus rursum super os putei ponerent. Dixitque ad pastores fratres unde estis. Qui responderunt de aran. Quos interrogans numquid ait nostis laban filium nachor. Dixerunt nouimus. Sanusne est inquit. Valet inquiunt. Et ecce rachel filia eius uenit cum grege suo. Dixitque iacob Adhuc multum diei superest nec est tempus ut reducantur ad caulas greges. Date ante potum ouibus et sic eas ad pastum reducite. Qui responderunt Non possumus donec omnia pecora congregentur et amoueamus lapidem de ore putei ut adaquemus greges. Adhuc loquebantur et ecce rachel ueniebat cum ouibus patris sui. nam gregem ipsa pascebat. Quam cum uidisset iacob et sciret consobrinam suam oues quoque laban auunculi sui amouit lapidem quo puteus claudebatur. et adaquato grege osculatus est eam. Et eleuata uoce fleuit et indicauit ei quod frater esset patris sui et filius rebecce. At illa festinans nunciauit patri suo. Qui cum audisset uenisse iacob filium sororis sue cucurrit obuiam eius amplexusque eum et in oscula ruens duxit in domum suam. Auditis autem causis itineris respondit Os meum es et caro mea. Et postquam impleti sunt dies mensis unius dixit ei Num quia frater meus es gratis seruies michi. Dic quid mercedis accipies. Habebat uero duas filias nomen maioris lya minor appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis rachel decora facie et uenusto aspectu. Quam diligens

iacob ait Serviam tibi pro rachel filia
tua septem annis Respondit laban Melius
est ut tibi eam dem quam viro alteri mane
apud me Servivit igitur iacob pro rachel septem
annis et videbantur pauci dies pre amoris
magnitudine Dixitque ad laban Da michi ux
orem meam quia tempus est impletum ut ingre
diar ad eam Qui vocatis multis amicorum
turbis ad convivium fecit nuptias et vespere
lyam filiam suam introduxit ad eum dans
ancillam filie zelpham nomine Ad quam
cum ex more iacob fuisset ingressus facto mane
vidit lyam et dixit ad socerum suum Quid
est quod facere voluisti Nonne pro rachel
servivi tibi quare lyam supposuisti michi
Respondit laban Non est in loco nostro con
suetudinis ut minores ante tradamus ad
nuptias Imple ebdomadam dierum huius
copule et hanc quoque dabo tibi pro opere quo
serviturus es michi septem annis aliis
Acquievit placito et ebdomada transacta
rachel duxit uxorem cui pater servam ba
lam tradiderat Tandemque potitus optatis
nuptiis amorem sequentis priori pretulit ser
viens apud eum septem annis aliis Videns
autem dominus quod despiceret lyam aperuit vul
vam eius sorore sterili permanente Que con
ceptum genuit filium vocavitque nomen eius
ruben dicens Vidit dominus humilitatem meam
nunc amabit me vir meus Rursumque
concepit et peperit filium et ait Quoniam audi
vit me dominus haberi contemptui dedit etiam
istum michi vocavitque nomen eius symeon
Concepit tertio et genuit alium dixitque
Nunc ergo copulabitur michi maritus meus
eo quod pepererim ei tres filios Et idcirco appel
lavit nomen eius levi Quarto concepit et
peperit filium et ait Modo confitebor domino
et ob hoc vocavit eum iudam cessavitque
parere Capitulum xxx.

Cernens autem rachel quod infecundu
esset invidit sorori et ait mari
to suo Da michi liberos alioquin moriar
Cui iratus respondit iacob Num pro deo su

m ego qui privavit te fructu ventris tui At illa
habeo inquit famulam balam ingredere ad illam
ut pariat super genua mea et habeam ex
illa filios Deditque illi balam in coniugium
Qui ingressus ad se viro concepit et peperit filium
Dixitque rachel Iudicavit michi dominus et
exaudivit vocem meam dans michi filium
Et idcirco appellavit nomen eius dan Rur
sumque bala concipiens peperit alterum pro quo
ait rachel Comparavit me dominus cum so
rore mea et invalui vocavitque eum nep
talym Sentiens lya quod parere desisset
zelpham ancillam suam marito tradidit
Qua post conceptum edente filium dixit Feli
citer Et idcirco vocavit nomen eius gad
Peperitque zelpha alterum Dixitque lya Hoc
pro beatitudine mea beatam quippe me dicent
omnes mulieres Propterea appellavit eum aser
Egressus autem ruben tempore messis triticee
in agrum repperit mandragoras quas matri lye
detulit Dixitque rachel Da michi partem de
mandragoris filii tui Illa respondit
Parum ne tibi videtur quod praeripueris maritum
michi nisi etiam mandragoras filii mei
tuleris Ait rachel Dormiat tecum hac
nocte pro mandragoris filii tui Redeunti
que vespere de agro iacob egressa est in oc
cursum eius lya Et ait Ad me intrabis
quia mercede conduxi te pro man
dragoris filii mei Dormivit cum ea nocte
illa et exaudivit deus preces eius conce
pit et peperit filium quintum et ait Dedit
deus mercedem michi quia dedi ancillam
meam viro meo appellavitque nomen illius
ysachar Rursum lya concipiens peperit sex
tum filium et ait Dotavit me deus dote
bona etiam hac vice mecum erit maritus
meus eo quod genuerim ei sex filios Et id
circo appellavit nomen eius zabulon Post
quem peperit filiam nomine dynam Re
cordatus quoque dominus rachel exaudivit
eam et aperuit vulvam eius que conce
pit et peperit filium dicens Abstulit deus obpro
brium meum et vocavit nomen illius ioseph

dicens Addat michi dominus filium alterum. Nato
autem Ioseph dixit Iacob socero suo Dimit-
te me ut revertar ad patriam meam et ad
terram meam. Da michi uxores et liberos
meos pro quibus servivi tibi ut abeam. Tu vero
nosti servitutem qua servivi tibi. Ait ei La-
ban Inveniam gratiam in conspectu tuo. Experimento
didici quod benedixerit me deus propter te. Con-
stitue mercedem tuam quam dem tibi. At ille
respondit Tu nosti quomodo servierim tibi et quan-
ta in manibus meis fuerit possessio tua. Mo-
dicum habuisti antequam venirem ad te et nunc
dives effectus es. Benedixitque tibi dominus ad in-
troitum meum. Iustum est igitur ut aliquando provi-
deam domui mee. Dixitque Laban Quid
dabo tibi. At ille ait Nichil volo sed si fe-
ceris quod postulo iterum pascam et custodi-
am pecora tua. Gyra ergo omnes greges tuos
et separa cunctas oves varias et sparso vellere
et quodcumque furvum et maculosum varium-
que fuerit tam in ovibus quam in capris erit
merces mea. Respondebitque michi cras ius-
titia mea quando placiti tempus advenerit co-
ram te et omnia que non fuerint varia et
maculosa et furva tam in ovibus quam in
capris furti me arguent. Dixit
Laban Gratum habeo quod petis. Et separavit
in die illa capras et oves et hircos et arietes
varios atque maculosos cunctum autem gregem
unius coloris id est albi et nigri velleris tradidit
in manu filiorum suorum et posuit spacium
itineris inter se et generum dierum trium qui
pascebat reliquos greges eius. Tollens ergo
Iacob virgas populeas virides et amyg-
dalinas et ex platanis ex parte decorti-
cavit eas detractisque corticibus in his que
spoliata fuerant candor apparuit. Illa vero que in-
tegra erant viridia permanserunt atque in hunc
modum color effectus est varius. Posuitque eas
in canalibus ubi effundebatur aqua ut cum
venissent greges ad bibendum ante oculos ha-
berent virgas et in aspectu earum conciperent. Fac-
tumque est ut in ipso calore coitus oves intuerentur
virgas et parerent maculosa et varia et diverso
colore respersa. Divisitque gregem Iacob et po-
suit virgas ante oculos arietum. Erant autem
alba queque et nigra Laban cetera vero
Iacob separatis inter se gregibus. Igitur quando
primo tempore ascendebantur oves ponebat
Iacob virgas in canalibus aque ante oculos
arietum et ovium ut in earum contemplatione conci-
perent. Quando vero serotina admissura erat
et conceptus extremus non ponebat eas. Factaque
sunt ea que erant serotina Laban et que primi
temporis Iacob. Ditatusque est homo ultra
modum et habuit greges multos ancillas
et servos camelos et asinos. Capitulum xxxi

Postquam autem audivit verba fi-
liorum Laban dicentium Tulit Ia-
cob omnia que fuerunt patris nostri et de illius
facultate ditatus factus est inclitus. Ani-
madvertit quoque faciem Laban quod non esset erga se
sicut heri et nudius tertius. Maxime dicen-
te sibi domino Revertere in terram patrum tuorum
et ad generationem tuam eroque tecum. Misit et vo-
cavit Rachel et Liam in agrum ubi pasce-
bat greges. Dixitque eis Video faciem patris
vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius-
tertius. Deus autem patris mei fuit mecum
et ipse nostis quod totis viribus meis servie-
rim patri vestro. Sed et pater vester circumvenit me
et mutavit mercedem meam decem vicibus
et tamen non dimisit eum deus ut noceret michi.
Si quando dixit Varie erunt mercedes tue pariebant
omnes oves varios fetus. Quando vero econtra-
rio ait Alba queque accipies pro mercede omnes
greges alba pepererunt. Tulitque deus substanciam
patris vestri et dedit michi. Postquam enim conceptus
ovium tempus advenerat levavi oculos meos
et vidi in sompnis ascendentes mares
super feminas varios et maculosos et diversi
coloris. Dixitque angelus domini ad me in
sompnis Iacob Et ego respondi Adsum. Qui ait
Leva oculos tuos et vide universos masculos
ascendentes super feminas varios respersos atque
maculosos. Vidi enim omnia que fecit tibi
Laban. Ego sum deus Bethel ubi unxisti
lapidem et votum vovisti michi. Nunc ergo

surge et egredere de terra hac revertens in terram
nativitatis tue. Responderunt Rachel et Lya. Num-
quid habemus residui quicquam in facultatibus
et hereditate domus patris nostri? Nonne quasi alie-
nas reputavit nos et vendidit comeditque
pretium nostrum? Sed deus tulit oves patris nostri
et nobis eas tradidit ac filiis nostris. Unde omnia
que precepit tibi dominus fac. Surrexit itaque
Iacob et impositis liberis ac coniugibus suis
super camelos abiit. Tulitque omnem substantiam suam
greges et quicquid in Mesopotamia quesi-
erat pergens ad Ysaac patrem suum in terram
Chanaan. Eo tempore ierat Laban ad tonden-
das oves et Rachel furata est ydola patris
sui. Noluitque Iacob socero suo confiteri quod fu-
geret. Cumque abisset tam ipse quam omnia que
iuris sui erant et amne transmisso pergeret
contra montem Galaad nunciatum est Laban
die tertio quod fugeret Iacob. Qui assumptis suis
fratribus persecutus est eum diebus septem et com-
prehendit eum in monte Galaad. Viditque in
sompnis dicentem sibi dominum: Cave ne quid
quicquam aspere loquaris contra Iacob. Iamque Iacob
extenderat tabernaculum in monte. Cumque
ille consecutus fuisset eum cum fratribus suis in
eodem monte Galaad fixit tentorium et dixit
ad Iacob: Quare ita egisti ut clam me abigeres
filias meas quasi captivas gladio? Cur me
ignorante fugere voluisti nec indicare michi
ut prosequerer te cum gaudio et canticis et tym-
panis et citharis? Non es passus ut oscu-
larer filios meos et filias. Stulte operatus
es et nunc quidem valet manus mea reddere tibi
malum. Sed deus patris vestri heri dixit michi:
Cave ne loquaris contra Iacob quicquam du-
rius. Esto ad tuos ire cupiebas et desiderio
tibi erat domus patris tui, cur furatus es deos
meos? Respondit Iacob: Quod inscio te
profectus sum timui ne violenter auferres
filias tuas. Quod autem furti me arguis, apud
quemcumque inveneris deos tuos necetur coram
fratribus nostris. Scrutare quicquid tuorum
apud me inveneris et aufer. Hec dicens igno-
rabat quod Rachel furata esset ydola. Ingressus
itaque Laban tabernaculum Iacob et Lye et
utriusque famule non invenit. Cumque intras-
set tentorium Rachelis, illa festinans abscon-
dit ydola subter stramenta cameli et sedit
desuper. Scrutantique omne tentorium et nichil
invenienti ait: Ne irascatur dominus meus quod co-
ram te assurgere nequeo, quia iuxta consuetudinem
feminarum nunc accidit michi. Sic delusa con-
querentis est. Tumensque Iacob cum iur-
gio ait: Quam ob culpam meam et ob quod pec-
catum meum sic exarsisti post me et scruta-
tus es omnem supellectilem meam? Quid in-
venisti in cuncta substantia domus tue? Pone hic
coram fratribus meis et fratribus tuis et iudi-
cent inter me et te. Ideo viginti annis fui te-
cum? Oves tue et capre steriles non fuerunt, arie-
tes gregis tui non comedi, nec captum a bestia
ostendi tibi; ego damnum omne reddebam.
Quicquid furto peribat a me exigebas, die
noctuque estu urebar et gelu, fugiebatque
sompnus ab oculis meis. Sic per viginti annos
in domo tua servivi tibi, quatuordecim pro filiabus
et sex pro gregibus tuis. Immutasti quoque mer-
cedem meam decem vicibus. Nisi deus
patris mei Abraham et timor Ysaac in-
fuisset michi, forsitan modo nudum me
dimisisses. Afflictionem meam et laborem
manuum mearum respexit dominus et arguit
te heri. Respondit ei Laban: Filie et filii
et greges tui et omnia que cernis mea sunt.
Quid possum facere filiis et nepotibus meis?
Veni ergo et ineamus fedus ut sit in testimonium
inter me et te. Tulit itaque Iacob lapidem
et erexit illum in titulum. Dixitque fratribus
suis: Afferte lapides. Qui congregantes fe-
cerunt tumulum comederuntque super eum. Quem
vocavit Laban tumulum testis et Iacob
acervum testimonii, uterque iuxta proprietatem
lingue sue. Dixitque Laban: Tumulus iste
testis erit inter me et te hodie. Et idcirco
appellatum est nomen eius Galaad, id est tu-
mulus testis. Et addidit Laban: Intueatur et
iudicet dominus inter nos quando recesserimus
a nobis. Si afflixeris filias meas et si intro-
duxeris uxores alias super eas, nullus sermonis

sim testis est. Videat deus qui presens respicit.
Dixitque rursum ad Iacob. En tumulus hic
et lapis quem erexi inter me et te testis
erit tumulus inquam iste et lapis sit in testimonio.
Si autem ego transiero illum pergens ad te aut
tu preterieris male mihi
cogitans deus Abraham et deus Nachor
iudicet inter nos deus patris eorum. Iuravit
ergo Iacob per timorem patris sui Ysaac immo-
latisque victimis in monte vocavit fratres suos
ut ederent panem. Qui cum comedissent man-
serunt ibi. Laban vero de nocte consurgens
osculatus est filios et filias suas et bene-
dixit illis reversusque in locum suum. Iacob quoque
abiit itinere quo ceperat. Capitulum xxxii.

Fueruntque ei obviam angeli dei quos
cum vidisset ait Castra dei sunt
hec et appellavit nomen loci illius Ma-
naym id est castra. Misit autem et nuncios an-
te se ad Esau fratrem suum in terram Seyr regi-
onis Edom. Precepitque eis dicens Sic loquimini
domino meo Esau Hec dicit frater tuus Ia-
cob. Apud Laban peregrinatus sum et fui
usque in presentem diem. Habeo boves et asinos
oves et servos et ancillas mittoque nunc
legationem ad dominum meum ut inveniam
gratiam in conspectu tuo. Reversique sunt nuncii ad
Iacob dicentes Venimus ad Esau fratrem tuum
et ecce properat in occursum tibi cum cccc viris.
Timuit Iacob valde et perterritus divisit
populum qui secum erat greges quoque et oves
boves et camelos in duas turmas dicens
Si venerit Esau ad unam turmam et percusserit
eam aliam turma que reliqua est salva-
bitur. Dixitque Iacob Deus patris mei Abra-
ham et deus patris mei Ysaac domine qui
dixisti mihi revertere in terram tuam et in
locum nativitatis tue et benefaciam tibi minor
sum cunctis miserationibus tuis et veritate
tua quam explesti servo tuo. In baculo
meo transivi Iordanem istum et nunc cum
duabus turmis regredior. Erue me de manu
fratris mei Esau quia valde eum timeo ne

forte veniens percutiat matrem cum filiis. Tu
locutus es quod benefaceres mihi et dilatares
semen meum sicut arenam maris que pre multi-
tudine numerari non potest. Cumque dormisset
ibi nocte illa separavit de his que habe-
bat munera Esau fratri suo capras cc hircos
xx oves cc et arietes xx camelos fe-
tas cum pullis suis xxx vaccas xl et tau-
ros xx asinas xx et pullos earum decem
et misit per manus servorum suorum singu-
los seorsum greges. Dixitque pueris suis
Antecedite me et sit spacium inter gregem
et gregem. Et precepit priori dicens Si obvium
habueris fratrem meum Esau et interrogaverit
te cuius es aut quo vadis et cuius sunt ista
que sequeris respondebis Servi tui Iacob
munera misit domino meo Esau. Ipse
quoque post nos venit. Similiter dedit ma-
ndata secundo et tercio et cunctis qui seque-
bantur greges dicens Iisdem verbis loquimini
ad Esau cum inveneritis eum et addetis Ipse
quoque servus tuus Iacob iter nostrum
insequitur. Dixit enim Placabo illum mune-
ribus que precedunt et postea videbo illum
forsitan propiciabitur mihi. Precesserunt itaque
munera ante eum. Ipse vero mansit nocte
illa in castris. Cumque mane surrexisset tu-
lit duas uxores suas et totidem famu-
las cum undecim filiis et transivit vadum
Iaboth. Traductisque omnibus que ad se
pertinebant remansit solus. Et ecce vir luc-
tabatur cum eo usque mane. Qui cum videret
quod eum superare non posset tetigit nervum
femoris eius et statim emarcuit. Dixitque
ad eum Dimitte me iam enim ascen-
dit aurora. Respondit Non dimittam te
nisi benedixeris mihi. Ait ergo Quod
nomen est tibi. Respondit Iacob. At
ille Nequaquam inquit Iacob appellabitur
nomen tuum sed Israhel quoniam si contra deum
fortis fuisti quanto magis contra homines
prevalebis. Et interrogavit eum Iacob Dic
mihi quo appellaris nomine. Respondit

Cur queris nomen meum quod est mirabi
le et benedixit eum in eodem loco. Vocavit
que Jacob nomen loci illius phanuel
dicens vidi dominum facie ad faciem et sal-
va facta est anima mea. Ortusque est ei sta-
tim sol postquam transgressus est phanuel. Ipse
vero claudicabat pede. Quam ob causam non
comedunt filii israhel nervum qui emar-
cuit in femore iacob usque in presentem diem
eo quod tetigerit nervum femoris eius et
obstipuerit. Capitulum xxxiii.

xxxiii

Elevans autem Jacob oculos vidit
venientem Esau et cum eo quadringentos vi-
ros. Divisitque filios lye et rachel amba-
rumque famularum et posuit utramque an-
cillam et liberos earum in principio. Lyam
vero in secundo loco et liberos eius. Rachel
autem et ioseph novissimos. Et ipse progre-
diens adoravit pronus in terram septies do-
nec appropinquaret frater eius. Currens itaque
esau obviam fratri suo amplexatus est eum
stringensque collum eius et osculans flevit.
Levatisque oculis vidit mulieres et parvulos
earum et ait. Quid sibi volunt isti et si ad
te pertinent. Respondit. Parvuli sunt quos do-
navit michi deus servo tuo. Et appropinquan-
tes ancille et filii earum incurvati sunt. Acces-
sitque lya cum liberis suis et cum similiter ado-
rassent extremi ioseph et rachel adorave-
runt. Dixitque Esau. Que nam sunt iste
turme quas obviam habui. Respondit. Ut in-
venirem gratiam coram domino meo. Et ille
ait. Habeo plurima frater mi sint tua tibi.
Dixitque Jacob. Noli ita obsecro sed si inveni
gratiam in oculis tuis accipe munusculum de mani-
bus meis. Sic enim faciem tuam vidi quasi
viderim vultum dei. Esto michi propicius et sus-
cipe benedictionem quam attuli tibi et quam
donavit michi deus tribuens omnia. Vix fratre com-
pellente suscipiens ait. Gradiamur simul eo-
que pariter iuxta iter tuum. Dixitque Jacob. Nosti
domine mi quod parvulos habeam teneros et oves
et boves fetas mecum. Quas si plus in ambu-
lando fecero laborare morientur una die cuncti
greges. Precedat dominus meus ante servum
suum et ego sequar paulatim vestigia eius sicut
videro parvulos meos posse donec veniam
ad dominum meum in seyr. Respondit Esau.
Oro te ut de populo qui mecum est saltem
socii remaneant vie tue. Non est inquid
necesse. Hoc uno tantum indigeo ut inveniam
gratiam in conspectu tuo domine mi. Reversus
est itaque illo die esau itinere quo ve-
nerat in seyr. Et Jacob venit in socoth ubi
edificata domo et fixis tentoriis appellavit
nomen loci illius socoth id est taberna-
cula. Transivitque in salem urbem sichimorum
que est in terra chanaan postquam reversus est de
mesopotamia syrie et habitavit iuxta
oppidum. Emitque partem agri in qua fixit ta-
bernacula a filiis emor patris sichem cen-
tum agnis. Et erexit ibi altare et invocavit
super illud fortissimum nomen domini israel. Ca.

Egressa est autem dyna xxxiiii.

c xxxiiii

filia lye ut videret mulieres regio-
nis illius. Quam cum vidisset sichem filius
emor evei princeps terre illius adamavit
eam et rapuit et dormivit cum illa vi op-
primens virginem. Et conglutinata est anima eius
cum ea tristemque delinivit blandiciis et
pergens ad emor patrem suum accipe inquit michi
puellam hanc coniugem. Quod cum
audisset iacob absentibus filiis et in pas-
tu pecorum occupatis siluit donec redirent.
Egresso autem Emor patre sichem ut loqueretur
ad Jacob. Ecce filii eius veniebant de agro.
Auditoque quod acciderat irati sunt valde
eo quod fedam rem esset operatus in israhel
et violata filia Jacob rem illicitam perpe-
trasset. Locutus est itaque emor ad eos.
Sychem filii mei adhesit anima filie vestre.
Date eam illi uxorem et iungamus vi-
cissim connubia. Filias vestras tradite
nobis et filias nostras accipite et habitate
nobiscum. Terra in potestate vestra est. Exercete
negociamini et possidete eam. Sed et ipse

ad patrem et fratres eius ait Inveniam gratiam coram vobis et quecumque statueritis dabo. Augete dotem et munera postulate libens tribuam quod petieritis tantum date michi puellam hanc uxorem. Responderunt filii iacob sychem et pater eius in dolo sevientes ob stuprum sororis Non possumus facere quod petitis nec dare sororem nostram homini incircumciso quod illicitum et nefarium est apud nos. Sed in hoc valebimus federari si esse volueritis similes nostri et circumcidatur in vobis omne masculini sexus tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras ac nostras et habitabimus vobiscum erimusque unus populus. Si autem circumcidi nolueritis tollemus filiam nostram et recedemus. Placuit oblatio eorum emor et sychem filio eius nec distulit adolescens quin statim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam valde et ipse erat inclitus in omni domo patris sui. Ingressique portam urbis et locuti sunt ad populum Viri isti pacifici sunt et volunt habitare nobiscum. Negotientur in terra et exerceant eam que spatiosa et lata indiget cultoribus. Filias eorum accipiemus uxores et nostras illis dabimus. Unum est quod differtur tantum bonum Si circumcidamus masculos nostros ritum gentis imitantes. Et substantia eorum et pecora et cuncta que possident nostra erunt tantum in hoc acquiescamus et habitantes simul unum efficiamus populum. Assensi sunt omnes circumcisis cunctis maribus. Et ecce die tercio quando gravissimus vulnerum dolor est arreptis duo iacob filii symeon et levi fratres dyne gladiis ingressi sunt urbem confidenter. Interfectisque omnibus masculis emor et sychem pariter necaverunt tollentes dynam de domo sychem sororem suam. Quibus egressis irruerunt super occisos ceteri filii iacob et depopulati sunt urbem in ultionem stupri. Oves eorum et armenta et asinos cunctaque vastantes que in domibus et agris erant parvulos quoque et uxores eorum duxerunt captivas. Quibus perpetratis audacter iacob dixit ad symeon et levi Turbastis me et odiosum fecistis chananeis et pherezeis habitatoribus terre huius Nos pauci sumus illi congregati percutient nos et delebor ego et domus mea. Responderunt Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra. Capitulum xxxv.

c. xxxv

Interea locutus est deus ad iacob Surge et ascende bethel et habita ibi facque altare domino qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum. Iacob vero convocata omni domo sua ait Abicite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac mutate vestimenta vestra. Surgite et ascendamus in bethel ut faciamus ibi altare domino qui exaudivit me in die tribulationis mee et socius fuit itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant et inaures que erant in auribus eorum. At ille infodit ea subter therebintum que est post urbem sychem. Cumque profecti essent terror dei invasit omnes per circuitum civitates et non sunt ausi persequi recedentes. Venit igitur iacob luzam que est in terra chanaan cognomento bethel ipse et omnis populus cum eo. Edificavitque ibi altare domino et appellavit nomen loci illius domus dei. Ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mortua est delbora nutrix rebecce et sepulta ad radices bethel subter quercum vocatumque est nomen loci quercus fletus. Apparuit autem iterum deus iacob postquam reversus est de mesopotamia syrie benedixitque ei dicens Non vocaberis ultra iacob sed israhel erit nomen tuum et appellavit eum israhel. Dixitque ei Ego deus omnipotens cresce et multiplicare gentes et populi nationum ex te erunt reges de lumbis tuis egredientur. Terramque quam dedi abraham et ysaac dabo tibi et semini tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei deus libans super eum libamina effundens

olei vocans nomen illius bethel. Egressus
autem inde venit verno tempore ad terram que
ducit effratam in qua cum parturiret rachel ob diffi-
cultatem partus periclitari cepit. Dixitque
ei obstetrix noli timere quia et hunc habebis
filium. Egrediente autem anima pre dolore et in-
minente iam morte vocavit nomen filii
sui benoni id est filius doloris mei. pater vero
appellavit eum beniamin id est filius dextere. Mor-
tua igitur est rachel et sepulta in via que
ducit effratam hec est bethlehem. Erexitque
iacob titulum super sepulcrum eius. hic est
titulus monumenti rachel usque in presentem diem.
Egressus inde fixit tabernaculum trans turrem
gregis. Cumque habitaret in illa regione abiit
ruben et dormivit cum bala concubina patris
sui quod illum minime latuit. Erant autem
filii iacob xii. filii lie primogenitus ruben
et symeon et levi et iudas et ysachar
et zabulon. Filii rachel ioseph et benia-
min. filii bale ancille rachelis dan et
neptalim. Filii zelphe ancille lie gad
et aser. hii filii iacob qui nati sunt ei in
mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysa-
ac patrem suum in mambre civitatem arbee
hec est ebron in qua peregrinatus est abra-
ham et ysaac. Et completi sunt dies ysaac
centum octoginta annorum consumptusque etate mortuus
est et appositus est populo suo senex et
plenus dierum et sepelierunt eum esau et
iacob filii sui. Capitulum xxxvi.

Hec autem sunt generationes esau ipse
est edom. Esau accepit uxores
de filiabus chanaan adam filiam elom ethei
et oolibama filiam ane filie sebeon evei
basemath quoque filiam ysmahel sororem
nabaioth. Peperit autem ada eliphat. basemath
genuit rahuel. oolibama genuit
ieus et ielon et chore. hii filii esau
qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem
esau uxores suas et filios et filias et om-
nem animam domus sue et substantiam et pecora et cuncta
que habere poterat in terra chanaan et
abiit in alteram regionem recessitque a
fratre suo iacob. divites enim erant valde et
simul habitare non poterant. Nec sustine-
bat eos terra peregrinationis eorum pre multi-
tudine gregum. habitavitque esau in monte
seyr ipse est edom. hee autem sunt generationes
esau patris edom in monte seyr et hec
nomina filiorum eius. Eliphat filius ada
uxoris esau. rahuel quoque filius basemath
uxoris eius. Fueruntque filii eliphat theman
omar sepho et gatham et cenez et
chore. Erat autem thamna concubina eliphat
filii esau que peperit ei amalech. hii sunt
filii ada uxoris esau. Filii autem rahuel
naath et zara semma et meza. hii filii
basemath uxoris esau. Isti quoque erant filii
oolibama filie ane filie sebeon uxoris esau
quos genuit ei ieus et ielon et chore.
hii duces filiorum esau. filii eliphat
primogeniti esau dux theman dux omar
dux sepho dux cenez dux chore dux
gatham dux amalech. hii sunt filii eliphat
in terra edom et hii filii ada. hii quoque filii
rahuel filii esau dux naath dux zara
dux semma dux meza. hii autem duces ra-
huel in terra edom. Isti filii basemath ux-
oris esau. hii autem filii oolibama uxoris
eius dux ieus dux ielon dux chore.
hii duces oolibama filie ane uxoris esau.
Isti sunt filii esau et hii duces eorum. Ipse
est edom. Isti filii seyr horrei habitato-
res terre lothan et sobal et sebeon et ana
dyson et eser et disan. hii duces horrei
filii seyr in terra edom. Facti sunt autem filii
lothan horrei thamna. Erat autem soror
lothan thamna. et isti filii sobal alvan
et manaath et ebal et sepho et onam. hii
filii sebeon achaia et ana. Iste est ana
qui invenit aquas calidas in solitudine
cum pasceret asinas sebeon patris sui. habuit-
que filium dysom et filiam oolibama. et isti
filii dysam amdam et hesbam et iethran et
charan. hii quoque filii eser balaam et ze-
ban et achan. habuit autem filios disan

hus et haram. Hii duces horreorum: dux lo-
than dux sobal dux sebeon dux ana dux
dison dux ezer dux disan. Isti duces hor-
reorum qui imperaverunt in terra seyr. Reges autem
qui regnaverunt in terra edom antequam habe-
rent regem filii israhel fuerunt hii. Balac
filius beor nomenque urbis eius denaba.
Mortuus est autem balac et regnavit pro eo iobab
filius zare de bosra. Cumque mortuus esset io-
bab regnavit pro eo husam de terra thema-
norum. Hoc quoque mortuo regnavit pro eo adad
filius badad qui percussit madian in regione
moab et nomen urbis illius abyuth. Cumque
mortuus esset adad regnavit pro eo semla de
masrecha. Hoc quoque mortuo regnavit pro
eo saul de fluvio roboth. Cumque et hic
obisset successit in regnum balaanan filius
achobor. Isto quoque mortuo regnavit pro eo
adad nomenque urbis eius phou et appel-
labatur uxor eius meezabel filia matreth
filie mizaab. Hec sunt nomina ducum esau
in cognationibus suis et locis et vocabulis
suis: dux thamna dux alua dux ietheth
dux olibama dux hela dux phynon dux
cenez dux theman dux mabsar dux
magdiel dux yram. Hii duces edom habi-
tantes in terra imperii sui. Ipse est esau
pater ydumeorum. Habitavit autem Iacob in
terra chanaan in qua pater suus peregrinatus
est et hee sunt generationes eius. Ca. xxxvii

Ioseph cum xvi esset annorum pasce-
bat gregem cum fratribus suis adhuc
puer. Et erat cum filiis bale et zelphe
uxorum patris sui. Accusavitque fratres suos
crimine pessimo apud patrem. Israhel autem
diligebat ioseph super omnes filios suos eo
quod in senectute genuisset eum. Fecitque ei
tunicam polimitam. Videntes autem fratres eius
quod a patre plus cunctis filiis amaretur oderant
eum nec poterant ei quicquam pacifice lo-
qui. Accidit quoque ut visum sompnium re-
ferret fratribus suis que causa maioris odii

seminarium fuit. Dixitque ad eos. Audite sop-
nium meum quod vidi. Putabam nos
colligare manipulos [illegible] in agro et
quasi consurgere manipulum [illegible] meum et stare
vestros quoque manipulos circumstantes adorare mani-
pulum meum. Responderunt fratres eius. Numquid
rex noster eris aut subiciemur dicioni tue? Hec
ergo causa sompniorum atque sermonum invidie
et odii fomitem ministravit. Aliud quoque vidit
sompnium quod narrans fratribus ait. Vidi
quasi solem et lunam et stellas undecim adorare
me. Quod cum fratribus suis et patri suo rettu-
lisset increpavit eum pater et dixit. Quid sibi
vult hoc sompnium quod vidisti? Num
ego et mater tua et fratres tui adorabimus
te super terram? Invidebant ergo ei fratres sui.
Pater vero rem tacitus considerabat. Cumque
fratres illius in pascendis gregibus patris mo-
rarentur in sychem dixit ad eum israhel.
Fratres tui pascunt oves in sichimis veni mit-
tam te ad eos. Quo respondente presto sum
ait. Vade et vide si cuncta prospera sint erga
fratres tuos et pecora et renuncia michi quid
agatur. Missus de valle ebron venit in
sychem. Invenitque eum vir errantem in
agro et interrogavit quid quereret. At ille
respondit. Fratres meos quero indica michi ubi
pascant greges. Dixitque ei vir. Recesserunt de
loco isto. Audivi autem eos dicentes eamus
in dothaym. Perrexit ergo ioseph post fratres
suos et invenit eos in dothaym. Qui cum
vidissent eum procul antequam accederet ad eos
cogitaverunt eum occidere et mutuo loque-
bantur. Ecce sompniator venit. Venite occi-
damus eum et mittamus in cisternam veterem
dicemusque fera pessima devoravit eum
et tunc apparebit quid illi prosint sompnia
sua. Audiens hec ruben nitebatur liberare
eum de manibus eorum et dicebat. Non inter-
ficiamus animam eius nec effundatis sangui-
nem sed proicite eum in cisternam veterem
que est in solitudine manusque vestras ser-
vate innoxias. Hoc autem dicebat volens

eripite eum de manibus eorum et redderet patri
suo. Con[...]festim igitur ut pervenit ad
fratres suos [...] nudaverunt eum tunica
talari et po[...]limita miseruntque in cis
ternam veterem que non habebat aquam. Et
sedentes ut comederent panem viderunt hys
mahelitas viatores venire de galaad et
camelos eorum portantes aromata et resinam
et stacten in egyptum. Dixit ergo iudas fra
tribus suis. Quid nobis prodest si occiderimus fratrem
nostrum et celaverimus sanguinem ipsius. Melius est
ut venundetur hysmahelitis et manus nostre non
polluantur. Frater enim et caro nostra est. Adquieverunt
fratres sermonibus eius et pretereuntibus ysma
helitis negociatoribus extrahentes eum de
cisterna vendiderunt hysmahelitis triginta
argenteis. Qui duxerunt eum in egyptum. Rever
susque ruben ad cisternam et non invenit
puerum et scissis vestibus pergens ad fratres
ait: Puer non comparet et ego quo ibo. Tu
lerunt autem tunicam eius et in sanguine edi
que occiderant tinxerunt mittentes qui fer
rent ad patrem et dicerent: hanc invenimus vide
utrum tunica filii tui sit an non. Quam cum
cognovisset pater ait: Tunica filii mei est
fera pessima comedit eum bestia devora
vit ioseph. Scissisque vestibus indutus est
cilicio lugens filium suum multo tempore. Con
gregatis autem cunctis liberis eius ut leni
rent dolorem patris noluit consolationem suscipere
sed ait: Descendam ad filium meum lugens in
infernum. Et illo perseverante in fletu ma
dianite vendiderunt ioseph in egypto phu
tiphare eunucho pharaonis magistro mili

xxxviii

Eodem tempore descen I tu C. xxxviii
dens iudas a fratribus suis diver
tit ad virum odollamitem nomine hyram. Vidit
que ibi filiam hominis chananei vocabulo
sue. Et accepta uxore ingressus est ad eam.
Que concepit et peperit filium et vocavit no
men eius her. Rursumque concepto fetu natum filium
nominavit onam. Tertium quoque peperit quem
appellavit sela. Quo nato parere ultra cessavit.

Dedit autem iudas uxorem primogenito suo
her nomine thamar. Fuitque her primogeni
tus iude nequam in conspectu domini et ab eo
occisus est. Dixit ergo iudas ad onam filium
suum: Ingredere ad uxorem fratris tui et sociare
illi ut suscites semen fratri tuo. Ille sciens
non sibi nasci filios introiens ad uxorem ad
uxorem fratris sui semen fundebat in terram
ne liberi fratris nomine nascerentur. Quam ob
rem dixit iudas thamar nurui sue
Esto vidua in domo tua. Et idcirco percussit eum
dominus quod rem detestabilem faceret. Quam ob
rem dixit iudas thamar nurui sue esto
vidua in domo patris tui donec crescat
sela filius meus. Timebat enim ne et
ipse moreretur sicut fratres eius. Que abiit et
habitavit in domo patris sui. Evolutis autem
multis annis mortua est filia sue uxor
iude. Qui post luctum consolatione accepta ascen
debat ad tonsores ovium suarum ipse et hy
ras opilio gregis odollamita in thamp
nas. Nunciatumque est thamar quod socer
illius ascenderet in thampnas ad tonden
das oves. Que depositis viduitatis vestibus
assumpsit teristrum et mutato habitu se
dit in bivio itineris quod ducit thamp-
nas. eo quod crevisset sela et non eum accepis
set maritum. Quam cum vidisset iudas sus
picatus est meretricem esse. Operuerat enim
vultum suum ne agnosceretur. Ingrediensque
ad eam ait: Dimitte me ut coeam tecum
nesciebat enim quod nurus sua esset. Qua res
pondente: Quid michi dabis ut fruaris concu
bitu meo? Dixit: Mittam tibi hedum de
gregibus. Rursum illa dicente: Patiar quod
vis si dederis michi arrabonem donec mit
tas quod polliceris. Ait iudas: Quid tibi
vis pro arrabone dari? Respondit: Anu
lum et armillam et baculum quem manu
tenes. Ad unum igitur coitum concepit mu
lier et surgens abiit depositoque habitu
quem assumpserat induta est viduitatis
vestibus. Misit autem iudas hedum per
pastorem suum odollamitem ut reciperet

xxxix

pignus quod dederat mulieri. Qui cum non
invenisset eam interrogavit homines loci
illius: Ubi est mulier quae sedebat in bi-
vio? Respondentibus cunctis: Non fuit in lo-
co isto meretrix. Reversus est ad Iudam et
dixit ei: Non inveni eam, sed et homines
loci illius dixerunt mihi nunquam ibi sedisse
scortum. Ait Iudas: Habeat sibi. Certe men-
dacii arguere nos non potest. Ego misi he-
dum quem promiseram et tu non invenisti eam.
Ecce autem post tres menses nuntiaverunt Iude
dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua
et videtur uterus illius intumescere. Dixit
Iudas: Producite eam ut comburatur. Quae
cum duceretur ad poenam misit ad socerum suum
dicens: De viro cuius hec sunt concepi. Cognosce
cuius sit anulus et armilla et baculus.
Qui agnitis muneribus ait: Iustior
me est, quia non tradidi eam Sela filio
meo. Attamen ultra non cognovit eam.
Instante autem partu apparuerunt gemini in utero
atque in ipsa effusione infantium unus
protulit manum in qua obstetrix ligavit
coccinum dicens: Iste egredietur prior. Illo vero
retrahente manum egressus est alter. Dixitque
mulier: Quare divisa est propter te maceria?
Et ob hanc causam vocavit eum Phares.
Postea egressus est frater eius, in cuius
manu erat coccinum, quem appellavit Zara.

xxxix

Igitur Ioseph ductus C. xxxix
est in Egyptum, emitque eum Putiphar
eunuchus Pharaonis princeps exercitus
vir Egyptius de manu Ismaelitarum
a quibus perductus erat. Fuitque Dominus cum
eo et erat vir in cunctis prospere agens. Habi-
tavitque in domo domini sui, qui optime no-
verat Dominum esse cum eo et omnia
quae gereret ab eo dirigi in manu illius. In-
venitque Ioseph gratiam coram domino suo
et ministrabat ei. A quo prepositus omnibus
gubernabat creditam sibi domum et universa
quae ei tradita fuerant. Benedixitque

domui domini Egyptii propter Ioseph et multi-
plicavit tam in edibus quam in agris cunctam
eius substantiam. Nec quicquam aliud noverat nisi
panem quo vescebatur. Erat autem Ioseph pul-
chra facie et decorus aspectu. Post multos
itaque dies iniecit domina sua oculos suos
in Ioseph et ait: Dormi mecum. Qui ne-
quaquam acquiescens nefario operi dixit ad
eam: Ecce dominus meus omnibus mihi traditis
ignorat quid habeat in domo sua, nec quicquam
est quod non sit in mea potestate vel
non tradiderit mihi preter te quae uxor eius
es. Quomodo ergo possum hoc malum facere
et peccare in Deum meum? Huiuscemodi verbis
per singulos dies loquebatur et mulier mo-
lesta erat adolescenti. Et ille recusabat
stuprum. Accidit autem quadam die ut in-
traret Ioseph domum et operis quippiam absque
arbitris faceret. Et illa apprehensa lacinia
vestimenti eius diceret: Dormi mecum.
Qui relicto in manu eius pallio fugit
et egressus est foras. Cumque vidisset
mulier in manibus suis vestem et se esse con-
temptam, vocavit homines domus sue
et ait ad eos: Introduxit virum Hebreum
ut illuderet nobis. Ingressus est ad me ut
coiret mecum. Cumque ego succlamassem
et audisset vocem meam, reliquit
pallium quod tenebam et fugit foras.
In argumentum ergo fidei retentum pallium
ostendit marito revertenti domum et ait:
Ingressus est ad me servus Hebreus quem
adduxisti ut illuderet mihi. Cumque audisset
me clamare, reliquit pallium quod
tenebam et fugit foras. His auditis do-
minus et nimium credulus verbis coniugis ira-
tus est valde. Tradiditque Ioseph in car-
cerem ubi vincti regis custodiebantur et erat ibi
clausus. Fuit autem Dominus cum Ioseph et
misertus illius dedit ei gratiam in conspectu prin-
cipis carceris. Qui tradidit in manu illius
universos vinctos qui in custodia tenebantur.

et quidquid fiebat sub illo erat nec noverat aliquid cunctis ei creditis. Dominus enim erat cum eo et omnia opera eius dirigebat.

His itaque gestis accidit Ca. xl

ut peccarent duo eunuchi pincerna regis egypti et pistor domino suo. Iratusque contra eos pharao nam alter pincernis preerat alter pistoribus misit eos in carcerem principis militum in quo erat vinctus et ioseph. At custos carceris tradidit eos ioseph qui ministrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat et illi in custodia tenebantur. videruntque ambo somnium nocte una iuxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset ioseph mane et vidisset tristes eos sciscitatus est dicens. Cur tristior est hodie solito facies vestra. Qui responderunt. Somnium vidimus et non est qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos ioseph. Numquid non dei est interpretatio. Referte mihi quid videritis. Narravit prior prepositus pincernarum somnium suum. Videbam coram me vitem in qua erant tres propagines crescere paulatim in gemmas et post flores uvas maturescere calicemque pharaonis in manu mea. Tuli ergo uvas et expressi in calicem quem tenebam et tradidi poculum pharaoni. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnii. Tres propagines tres adhuc dies sunt post quos recordabitur pharao ministerii tui et restituet te in gradum pristinum. Dabisque ei calicem iuxta officium tuum sicut ante facere consueveras. Tantum memento mei cum bene tibi fuerit et facies mecum misericordiam ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere quia furto sublatus sum de terra hebreorum et hic innocens in lacum missus sum. Videns pistorum magister quod prudenter somnium dissolvisset ait. Et ego vidi somnium quod tria canistra farine haberem super caput meum et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria avesque comedere ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnii. Tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao caput tuum ac suspendet te in cruce et lacerabunt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalicius pharaonis erat qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis. Restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum. Alterum suspendit in patibulo ut coniectoris veritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

Post duos annos Ca. xli.

vidit pharao somnium. Putabat se stare super fluvium de quo ascendebant septem boves pulchre et crasse nimis et pascebantur in locis palustribus. Alie quoque septem emergebant de flumine fede confecteque macie et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus devoraveruntque eas quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus pharao rursum dormivit et vidit somnium alterum. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque formose. Alie quoque totidem spice tenues et percusse uredine ut prudine oriebantur devorantes omnem priorum pulchritudinem. Evigilans pharao post quietem et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores egypti cunctosque sapientes. Et accersitis narravit somnium nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister ait. Confiteor peccatum meum. Iratus rex servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum. Ubi una nocte uterque vidimus somnium presagum futurorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militum famulus cui narrantes somnia postea audivimus quidquid rei eventus probavit. Ego enim redditus sum meo officio et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere totonderunt ioseph ac veste mutata obtulerunt regi. Cui ille ait. Vidi somnia nec est qui edisserat que audivi te prudentissime

coniice. Respondit ioseph. Absque me respon
debit deus prospera pharaoni. Narravit ergo
pharao quod viderat. Putabam me stare su
per ripam fluminis et septem boves de am
ne conscendere pulchras nimis et obesis
carnibus que in pastu paludis virecta
carpebant. Et ecce has sequebantur alie vii
boves in tantum deformes et macilente ut
numquam tales in terra egipti viderim. Que de
voratis et consumptis prioribus nullum saturitatis
dedere vestigium sed simili macie et squalore
torpebant. Evigilans rursum sopore de
pressus vidi somnium. Septem spice pullu
labant in culmo uno plene atque pulcherrime.
Alie quoque septem tenues et percusse uredine
oriebantur e stipula que priorum pulchritudinem
devoraverunt. Narravi coniectoribus somnium
et nemo est qui edisserat. Respondit io
seph. Somnium regis unum est. Que facturus
est deus pharaoni ostendit. Septem boves pul
chre et septem spice plene septem uber
tatis sunt anni eandemque vim somnii com
prehendunt. Septem quoque boves tenues atque
macilente que ascenderunt post eas et sep
tem spice tenues et vento urente percusse
septem anni sunt venture famis que hoc ordine
complebuntur. Ecce septem anni venient fer
tilitatis magne in universa terra egipti quos
sequentur septem alii anni tante sterilitatis ut
oblivioni tradatur cuncta retro habundantia. Con
sumptura est enim fames omnem terram et uber
tatis magnitudinem perditura est inopie
magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem
rem pertinens somnium firmitatis indicium
est eo quod fiat sermo dei et velocius impleatur.
Nunc ergo provideat rex virum sapientem et
industrium et preficiat eum terre egipti qui
constituat prepositos per singulas regiones
et quintam partem fructuum per septem annos
fertilitatis qui iam nunc futuri sunt congreget in hor
rea et omne frumentum sub pharaonis potestate
condatur serveturque in urbibus et preparetur
futuro septem annorum fami que pressura est egip
tum et non consumetur terra inopia. Placuit pha
raoni consilium et cunctis ministris eius. Locu
tusque est ad eos. Num invenire poterimus talem
virum qui spiritu dei plenus sit. Dixit ergo
ad ioseph. Quia ostendit tibi deus omnia que
locutus es numquid sapientiorem et consimilem
tui invenire potero? Tu eris super domum
meam et ad tui oris imperium cunctus populus
obediet. Uno tantum regni solio te precedam.
Dixitque rursum ad ioseph. Ecce consti
tui te super universam terram egipti. Tulitque an
nulum de manu sua et dedit in manu eius
vestivitque eum stola byssina et collo tor
quem auream circumposuit. Fecitque eum ascendere
super currum suum secundum clamante precone ut omnes
coram eo genu flecterent et prepositum esse
scirent universe terre egipti. Dixit quoque rex ad
ioseph. Ego sum pharao. Absque tuo im
perio non movebit quisquam manum aut pe
dem in omni terra egipti. Vertitque nomen eius
et vocavit eum lingua egiptiaca phanetph
phanee hoc est salvatorem mundi. Deditque
ei uxorem asseneth filiam putifaris sa
cerdotis eliopoleos. Egressus est itaque io
seph ad terram egipti. Triginta autem erat annorum
quando stetit in conspectu regis pharaonis. Circuivit
omnes regiones egipti. Venitque fertilitas vii
annorum et in manipulos redacte segetes
congregate sunt in horrea egipti. Omnis etiam fru
gum habundantia in singulis urbibus recon
dita est. Tantaque fuit multitudo tritici ut
arene maris coequaretur et copia mensuram
excederet. Nati sunt autem ioseph filii duo an
tequam veniret fames quos ei peperit asse
neth filia putifaris sacerdotis eliopole
os. Vocavitque nomen primogeniti manas
ses dicens. Oblivisci me fecit deus omnium
laborum meorum et domus patris mei. Nomen
quoque secundi appellavit effraym dicens. Crescere
me fecit deus in terra paupertatis mee.
Igitur transactis septem annis ubertatis qui fu
erant in egipto ceperunt venire septem anni

inopie quos predixerat ioseph et in universo or-
be fames prevaluit. In cuncta autem terra egipti
erat fames qua esuriente clamavit populus
ad pharaonem alimenta petens. Quibus ille res-
pondit: Ite ad ioseph et quicquid vobis dix-
erit facite. Crescebat autem cotidie fames
in omni terra. Aperuitque ioseph universa horrea
et vendebat egiptiis. nam et illos oppresserat
fames. Omnesque provincie veniebant in egiptum
ut emerent escas et malum inopie temperarent.

c. xlii

Audiens autem iacob Capitulum xlii
quod alimenta venderentur in egipto dixit
filiis suis: Quare negligitis? Audivi quod triticum
venderetur in egipto. descendite et emite
nobis necessaria ut possimus vivere et non consu-
mamur inopia. Descendentes igitur fratres ioseph
decem ut emerent frumenta in egipto beniami-
n domo retento a iacob quem dixerat
fratribus suis: Ne forte in itinere quicquam pa-
tiatur mali. Ingressi sunt terram egipti cum aliis
qui pergebant ad emendum. Erat autem fames
in terra chanaan et ioseph princeps erat
egipti atque ad illius nutum frumenta vende-
bantur populis. Cumque adorassent eum fra-
tres et agnovisset eos quasi ad alienos du-
rius loquebatur interrogans eos. Unde ve-
nistis? Qui responderunt: De terra chanaan ut
emamus victui necessaria. Et tamen ipse fratres
cognoscens non est cognitus ab eis. Recor-
datusque somniorum que aliquando viderat ait:
Exploratores estis. ut videatis infir-
miora terre venistis. Qui dixerunt: Non est
ita domine sed servi tui venerunt ut emerent
cibos. Omnes filii unius viri sumus. pacifici
venimus nec quicquam mali machinantur
famuli tui. Quibus ille respondit: Aliter
est. Inmunita terre huius considerare venistis.
At illi: xii inquiunt servi tui fratres sumus
filii viri unius in terra chanaan. minimus cum patre
nostro est. alius non est super. Hoc est ait
quod locutus sum: Exploratores estis.
Iam nunc experimentum vestri capiam. Per salu-
tem pharaonis non egrediemini hinc donec ve-
niat frater vester minimus. Mittite ex vobis
unum et adducat eum. vos autem eritis in vin-
culis donec probentur que dixistis utrum vera
an falsa sint. alioquin per salutem pharaonis ex-
ploratores estis. Tradidit ergo illos cus-
todie tribus diebus. Die autem tercio e-
ductis e carcere ait: Facite quod dixi et vi-
vetis. Deum enim timeo. Si pacifici estis fra-
ter unus ligetur in carcere. vos autem abite
et ferte frumenta que emistis in domos
vestras. et fratrem vestrum minimum ad me addu-
cite ut possim vestros probare sermones et non
moriamini. Fecerunt ut dixerat et locuti sunt
ad invicem: Merito hec patimur quia peccavimus
in fratrem nostrum videntes angustiam anime illius
cum deprecaretur nos et non audivimus. Idcirco
super nos venit ista tribulatio. E quibus
unus ruben ait: Numquid non dixi vobis:
Nolite peccare in puerum et non audistis
me. En sanguis eius exquiritur. Nesciebant
autem quod intelligeret ioseph eo quod per inter-
pretem loqueretur ad eos. Avertitque se parum-
per et flevit. Et reversus locutus est ad
eos. Tollensque symeon et ligans eum
illis presentibus iussit ministris ut implerent
saccos eorum tritico et reponerent pecunias
singulorum in sacculis suis. datis supra
cibariis in via. Qui fecerunt ita. At illi
portantes frumenta in asinis suis profec-
ti sunt. Apertoque unus sacco ut daret iumen-
to pabulum in diversorio contemplatus pecu-
niam in ore sacculi dixit fratribus suis:
Reddita est mihi pecunia. en habetur in
sacco. Et obstupefacti turbatique dixerunt
mutuo: Quidnam est hoc quod fecit
nobis deus? Veneruntque ad patrem suum iacob
in terra chanaan et narraverunt omnia ei
que accidissent sibi dicentes: Locutus
est nobis dominus terre dure et putavit nos
exploratores esse provincie. Cui respon-
dimus: Pacifici sumus nec ullas molimur
insidias. xii fratres uno patre geniti
sumus. unus non est super. minimus cum patre versatur

in terra chanaan. Cum ait nobis. Sic probabo
quod pacifici estis. Fratrem vestrum unum dimittite
apud me et cibaria domibus vestris necessaria su
mite et abite. Fratrem quoque vestrum minimum addu
cite ad me ut sciam quod non sitis explorato
res. et istum qui tenetur in vinculis recipere possitis
ac deinceps emendi que vultis habeatis li
centiam. His dictis cum frumenta effunderent
singuli reperiebant in ore saccorum ligatas pe
cunias. Exterritisque simul omnibus dixit ia
cob. Absque liberis me esse fecistis. Ioseph
non est super. symeon tenetur in vinculis. beniami
n auferetis. In me hec mala omnia reci
derunt. Cui ruben respondit. Duos filios me
os interfice si non adduxero eum tibi. Trade
illum in manu mea et ego eum tibi restituam.
At ille. Non descendet inquit filius meus
vobiscum. Frater eius mortuus est. ipse solus
remansit. Si quid ei adversitatis acciderit
in terra ad quam pergitis deducetis canos
meos cum dolore ad inferos. C. xliii

xliii

Interim fames omnem terram vehemen
ter premebat. Consumptisque cibis quos
ex egypto detulerant dixit iacob ad filios
suos. Revertimini et emite pauxillum escarum.
Respondit iudas. Denuntiavit nobis vir
ille sub attestatione iurandi dicens. Non
videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum mi
nimum adduxeritis vobiscum. Si ergo vis mittere
nobiscum pergemus pariter et ememus necessaria
tibi. Sin autem non vis non ibimus. Vir enim
ut sepe diximus denuntiavit nobis dicens.
Non videbitis faciem meam absque fratre
vestro minimo. Dixit eis israhel. In meam
hoc fecistis miseriam ut indicaretis ei
et alium habere vos fratrem. At illi responde
runt. Interrogavit nos homo per ordinem nostram
progeniem si pater viveret si haberemus fratrem. Et
nos respondimus ei consequenter iuxta id quod
fuerat sciscitatus. Numquid scire poteramus
quod dicturus esset. Adducite vobiscum fratrem
vestrum. Iudas quoque dixit patri suo. Mitte
puerum mecum ut proficiscamur et possimus
vivere ne moriamur nos et parvuli nostri. Ego
suscipio puerum de manu mea
require illum. Nisi reduxero et tradidero eum tibi ero pecca
ti reus in te omni tempore. Si non intercessisset dilatio
iam vice altera venissemus. Igitur israhel pater
eorum dixit ad eos. Si sic necesse est facite
quod vultis. Sumite de optimis terre fructibus
in vasis vestris et deferte viro munera mo
dicum resine et mellis et storacis et stactes
et terebinthi et amigdalarum. Pecuniam quoque
duplicem ferte vobiscum et illam quam invene
ritis in sacculis reportate ne forte errore
factum sit. Sed et fratrem vestrum tollite et ite
ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat
eum vobis placabilem et remittat vobiscum
fratrem vestrum quem tenet et hunc beniamin.
Ego autem quasi orbatus absque liberis ero.
Tulerunt ergo viri munera et pecuniam du
plicem et beniamin descenderuntque in egyp
tum et steterunt coram ioseph. Quos cum il
le vidisset et beniamin simul precepit dispen
satori domus sue dicens. Introduc viros
domum et occide victimas et instrue convivium
qui hodie mecum sunt comesturi. Fecit ille
sicut fuerat imperatum et introduxit viros
domum. Illique perterriti dixerunt mutuo. Propter
pecuniam quam retulimus prius in saccis
nostris introducti sumus ut devolvat in
nos calumpniam et violenter subiciat ser
vituti et nos et asinos nostros. Quam ob
rem in ipsis foribus accedentes ad dis
pensatorem domus locuti sunt. Oramus domine ut
audias. Iam ante descendimus ut emeremus
escas quibus emptis cum venissemus ad
diversorium aperuimus saccos nostros et in
venimus pecuniam in ore saccorum quam nunc
eodem pondere reportavimus. Sed et aliud
attulimus argentum ut emamus que nobis
sunt necessaria. Non est in nostra conscientia quis po
suerit in marsupiis nostris. At ille respon
dit. Pax vobiscum nolite timere. Deus vester
et deus patris vestri dedit vobis thesauros in
saccis vestris. Nam pecuniam quam dedistis michi

probatam ego habeo. Eduxitque Symeon ad
eos et introductis ad domum attulit aquam
et laverunt pedes suos dedit pabula asi-
nis eorum. Illi vero parabant munera donec
ingrederetur ioseph in meridie. Audierant
enim quod ibi comesturi essent panem. Igitur in-
gressus est ioseph domum suam obtulerunt ei
munera tenentes in manibus et adoraverunt
proni in terram. At ille clementer resalutatis
eis interrogavit eos dicens. Salvusne est
pater vester senex de quo dixeratis mihi adhuc
vivit. Qui responderunt. Sospes est servus
tuus pater noster adhuc vivit. Et incurvati ado-
raverunt eum. Attollens autem oculos vidit io-
seph beniamin fratrem suum uterinum. Et ait. Iste
est frater vester parvulus de quo dixeratis mihi.
Et rursum. Deus inquid misereatur tui fi-
li mi. Festinavitque quia commota fuerant vi-
scera eius super fratre suo et erumpebant lacrime
et introiens cubiculum flevit. Rursumque
lota facie egressus continuit se et ait. Poni-
te panes. Quibus appositis seorsum io-
seph et seorsum fratribus egyptiis quoque
qui vescebantur simul seorsum. Illicitum
est enim egyptiis comedere cum hebreis et
prophanum putant huiusmodi convivium. Sederunt
coram eo primogenitus iuxta primogenita sua
et minimus iuxta etatem suam. Et mirabantur
nimis sumptis partibus quas ab eo acceperant
maiorque pars venit beniamin ita ut quin-
que partibus excederet. Biberuntque et inebri-
ati sunt cum eo Capitulum xliiii.

Precepit autem ioseph dispensatori
domus sue dicens. Imple saccos
eorum frumento quantum capere possunt et pone pe-
cuniam singulorum in summitate sacci. Sciphum
autem meum argenteum et precium quod dedit
tritici pone in ore sacci iunioris. Factumque
est ita. Et orto mane dimissi sunt cum asinis
suis. Iamque urbem exierant et processerant
paululum. Tunc ioseph accersito domus dis-
pensatore. Surge inquit persequere viros et
apprehensis dicito. Quare reddidistis ma-
lum pro bono? Sciphum quem furati estis
ipse est de quo bibit dominus meus et in quo
augurari solet. Pessimam rem fecistis. Fecit
ille ut iusserat et apprehensis per ordinem
locutus est. Qui responderunt. Quare sic loquitur
dominus noster ut servi tui tantum flagitii com-
miserint. Pecuniam quam invenimus in summi-
tate saccorum reportavimus ad te de terra chanaan
et quomodo consequens est ut furati simus de domo
domini tui aurum vel argentum. Apud quem-
cumque fuerit inventum servorum tuorum quod
queris moriatur et nos erimus servi domini nostri.
Qui dixit. Fiat iuxta vestram sententiam. Apud
quem fuerit inventum ipse sit servus meus
vos autem eritis innoxii. Itaque festinato de-
ponentes in terram saccos aperuerunt singu-
li. Quos scrutatus incipiens a maiore usque ad
minimum invenit sciphum in sacco beniamin.
At illi scissis vestibus oneratisque rursum si-
gillatim asinis reversi sunt in oppidum. Primusque iu-
das cum fratribus ingressus est ad ioseph. Nec-
dum enim de loco abierat. Omnesque ante eum
in terra pariter corruerunt. Quibus ille ait.
Cur sic agere voluistis? An ignoratis quod non
sit similis mei in augurandi scientia? Cui
iudas. Quid respondebimus inquit domino
meo vel quid loquemur aut iuste poterimus
obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum
tuorum. En omnes servi sumus domini mei
et nos et apud quem inventus est sciphus.
Respondit ioseph. Absit a me ut sic agam.
Qui furatus est sciphum ipse sit servus
meus. Vos autem abite liberi ad patrem
vestrum. Accedens autem propius iudas confi-
denter ait. Obsecro vel oro domine mi
loquatur servus tuus verbum in auribus
tuis et ne irascaris famulo tuo. Tu es enim
post pharaonem dominus meus. Interrogasti
prius servos tuos. Habetis patrem aut fra-
trem. Et nos respondimus tibi domino meo.
Est nobis pater senex et puer parvulus
qui in senectute illius natus est. Cuius uterinus
frater est mortuus et ipsum solum habet
mater sua. Pater vero tenere diligit eum. Dixis-
tique servis tuis. Adducite eum ad me
et ponam oculos meos super illum. Suggessimus

ubi domino meo. Non potest puer relinquere patrem
suum; si enim illum dimiserit morietur. Et dixisti
servis tuis: nisi venerit frater vester minimus vobiscum,
non videbitis amplius faciem meam. Cum autem
ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum, nar-
ravimus ei omnia quae locutus est dominus meus.
Et dixit pater noster: revertimini et emite nobis par-
tum tritici. Cui diximus: ire non possumus; si frater no-
ster minimus descenderit nobiscum, proficiscemur simul;
alioquin illo absente non audemus videre faciem
viri. Ad quae ille respondit: vos scitis quod duos
genuerit mihi uxor mea. Egressus est unus,
et dixistis: bestia devoravit eum, et hucusque
non comparet. Si tuleritis et istum, et aliquid ei
in via contigerit, deducetis canos meos cum
maerore ad inferos. Igitur si intravero ad ser-
vum tuum patrem nostrum et puer defuerit, cum
anima illius ex huius anima pendeat, videritque eum
non esse nobiscum, morietur, et deducent famuli
tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego
proprie servus tuus sim, qui in meam hunc recepi
fidem et spopondi dicens: nisi reduxero eum,
peccati reus ero in patrem meum omni tempore. Mane-
bo itaque servus tuus pro puero in ministerio domini
mei, et puer ascendat cum fratribus suis. Non
enim possum redire ad patrem absente puero,
ne calamitatis quae oppressura est patrem meum
testis assistam. Capitulum xlv.

xlv

Non se poterat ultra cohibere Ioseph
multis coram astantibus; unde praecepit
ut egrederentur cuncti foras, et nullus interesset
alienus agnitioni mutuae. Elevavitque vocem
cum fletu, quam audierunt Aegyptii omnisque domus
Pharaonis. Et dixit fratribus suis: Ego sum
Ioseph; adhuc pater meus vivit? Non poterant
respondere fratres nimio terrore perterriti. Ad quos
ille clementer: Accedite, inquit, ad me. Et cum
accessissent prope: Ego sum, ait, frater vester Ioseph,
quem vendidistis in Aegyptum. Nolite pavere
nec durum esse vobis videatur quod vendidistis
me in his regionibus. Pro salute enim vestra
misit me Deus ante vos in Aegyptum. Biennium
est enim quod fames coepit in terra esse, et adhuc
quinque anni restant quibus nec arari po-
terit nec meti. Praemisitque Deus me ut reser-
vemini super terram et escas ad vivendum habere pos-
sitis. Non vestro consilio sed Dei voluntate huc
missus sum, qui fecit me quasi patrem Pharaonis,
et dominum universae domus eius ac principem
in omni terra Aegypti. Festinate et ascendite
ad patrem meum et dicetis ei: haec mandat
filius tuus Ioseph: Deus fecit me dominum
universae terrae Aegypti; descende ad me, ne mo-
reris, et habitabis in terra Gessen, erisque
iuxta me tu et filii tui et filii filiorum tuorum,
oves tuae et armenta tua et universa quae
possides. Ibique te pascam; adhuc enim quinque
anni residui sunt famis, ne et tu pereas et
domus tua et omnia quae possides. En oculi
vestri et oculi fratris mei Beniamin vident
quod os meum loquatur ad vos. Nuntiate patri
meo universam gloriam meam et cuncta quae
vidistis in Aegypto; festinate et adducite eum
ad me. Cumque amplexatus recidisset in
collum Beniamin fratris sui flevit, illo quoque
flente similiter super collum eius. Osculatusque est
Ioseph omnes fratres suos et ploravit super
singulos. Post quae ausi sunt loqui ad eum.
Auditumque est et celebri sermone vulgatum
in aula regis: Venerunt fratres Ioseph. Et ga-
visus est Pharao atque omnis familia
eius. Dixitque ad Ioseph ut imperaret fratribus
suis dicens: Onerantes iumenta ite in terram
Chanaan et tollite inde patrem vestrum et cog-
nationem et venite ad me, et ego dabo vobis
omnia bona Aegypti ut comedatis medul-
lam terrae. Praecipe etiam ut tollant plaustra
de terra Aegypti ad subvectionem parvulorum suorum
ac coniugum, et dicito: Tollite patrem vestrum
et properate quantocius venientes. Nec dimit-
tatis quicquam de supellectili vestra, quia
omnes opes Aegypti vestrae erunt. Feceruntque filii
Israhel ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit
Ioseph plaustra secundum Pharaonis imperium et
cibaria in itinere. Singulis quoque proferri iussit
binas stolas; Beniamin vero dedit trecentos
argenteos cum quinque stolis optimis.

tantundem pecunie et vestium mittens patri suo
addens eis asinos decem qui subveherent
ex omnibus divitiis egipti et totidem asinas
triticum in itinere panesque portantes. Dimi-
sit ergo fratres suos et proficiscentibus ait.
Ne irascamini in via. Qui ascendentes ex egip-
to venerunt in terram chanaan ad patrem suum
iacob et nunciaverunt ei dicentes. Ioseph vivit
et ipse dominatur in omni terra egipti. Quo audito ia-
cob quasi de gravi sompno evigilans tamen non
credebat eis. Illi econtra referebant omnem or-
dinem rei. Cumque vidisset plaustra et universa
que miserat revixit spiritus eius et ait. Suf-
ficit michi si adhuc filius meus ioseph
vivit. Vadam et videbo eum antequam mo-
riar.

xlvi

Profectusque C. xlvi
est israhel cum omnibus que ha-
bebat venit ad puteum iuramenti et mactatis
ibi victimis deo patris sui ysaac audivit
eum per visionem noctis vocantem se et dicentem
sibi Iacob iacob. Cui respondit Ecce assum.
Ait illi deus. Ego sum fortissimus deus pa-
tris tui. Noli timere descende in egiptum
quia in gentem magnam faciam te ibi. Ego des-
cendam tecum illuc et ego inde adducam
te revertentem. Ioseph quoque ponet manum
suam super oculos tuos. Surrexit iacob a
puteo iuramenti tuleruntque eum filii cum parvu-
lis et uxoribus suis in plaustris que
miserat pharao ad portandum senem
et omnia que possederat in terra chanaan.
Venitque in egiptum cum omni semine suo filii
eius et nepotes filie et cuncta simul proge-
nies. Hec autem sunt nomina filiorum israhel
qui ingressi sunt in egiptum ipse cum liberis suis.
Primogenitus ruben. Filii ruben enoch et
phallu et esron et carmi. Filii symeon
Iemuhel et iamin et aod et iachin
et saher et saul filius chananitidis. Filii
levi gerson caath et merari. Filii iuda
her et onan et sela et phares et zara.
Mortui sunt her et onan in terra chanaan.
Natique sunt filii phares esrom et amul.

Filii ysachar thola et phua et iobab et
semron. Filii zabulon sared et helon
et iahelel. Hii filii lie quos genuit in
mesopotamia syrie cum dyna filia sua.
Omnes anime filiorum eius et filiarum xxxiii.
Filii gad sephion et aggi et suni et ese-
bon heri et arodi et areli. Filii aser
iamne et iesue et iessui et beria sara quoque
soror eorum. Filii beria heber et melchiel.
Hii filii zelphe quam dedit laban lie filie
sue et hos genuit iacob xvi. Filii
rachel uxoris iacob ioseph et beniamin.
Natique sunt ioseph filii in terra egipti quos
genuit ei asenech filia putifare sacer-
dotis eliopoleos manasses et effraym.
Filii beniamin bela et becor et asbel gera
et naaman et echi et ros et mophim et ophim
et ared. Hii filii rachel quos genuit iacob
omnes anime xiiii. Filii dan usim. Filii neptha-
lim iasiel et guni et ieser et salem.
Hii filii bale quam dedit laban racheli
filie sue et hos genuit iacob omnes anime
septem. Cuncte anime que ingresse sunt cum iacob
in egiptum et egresse sunt de femore iacob absque
uxoribus filiorum lxvi. Filii autem ioseph
qui nati sunt ei in terra egipti anime due. Omnes
anime domus iacob que ingresse sunt in egiptum
fuere lxx. Misit autem iudam ante se
ad ioseph ut nunciaret ei et ille occur-
reret in gessen. Quo cum pervenisset iuncto
ioseph curru suo ascendit obviam patri ad
eundem locum vidensque eum irruit super
collum eius et inter amplexus flevit. Dixitque
pater ad ioseph. Iam letus moriar quia
vidi faciem tuam et superstitem te relinquo.
At ille locutus est ad fratres et ad omnem do-
mum patris sui. Ascendam et nunciabo pharaoni
dicamque ei. Fratres mei et domus patris
mei qui erant in terra chanaan venerunt ad me
et sunt viri pastores ovium curamque habent
alendorum gregum. Pecora sua et armenta et
omnia que habent adduxerunt secum. Cumque
vocaverit vos et dixerit quod est opus vestrum
respondebitis viri pastores sumus servi tui

xlvii

ab infantia nostra usque in presens et nos et
patres nostri ad peregrinandum in terram tuam venimus.
Hec autem dicetis ut habitare possitis in
terra Gessen quia detestantur egyptii omnes
pastores ovium. Capitulum xlvii.

Ingressus ergo Ioseph nunciavit Phara-
oni dicens. Pater meus et fratres
oves eorum et armenta et cuncta que pos-
sident venerunt de terra Chanaan. Et ecce
consistunt in terra Gessen. Extremos quoque fratrum
suorum quinque viros statuit coram rege
quos ille interrogavit. Quid habetis operis.
Responderunt. Pastores ovium sumus servi
tui nos et patres nostri. Ad peregrinandum in ter-
ram tuam venimus quoniam non est herba gre-
gibus servorum tuorum ingravescente fame
in regione Chanaan petimusque ut esse nos
iubeas servos tuos in terra Gessen. Dixit
itaque rex ad Ioseph. Pater tuus et fratres tui
venerunt ad te. Terra Egipti in conspectu tuo
est. In optimo loco fac eos habitare et trade
eis terram Gessen. Quod si nosti esse in eis
viros industrios constitue illos magistros pe-
corum meorum. Post hec introduxit Ioseph
patrem suum ad regem et statuit coram
eo. Qui benedicens illi et interrogatus ab
eo quot sunt dies annorum vite tue. Res-
pondit. Dies peregrinationis vite mee c-
xxx annorum sunt parvi et mali et non perve-
nerunt usque ad dies patrum meorum quibus
peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est fo-
ras. Ioseph vero patri et fratribus suis dedit
possessiones in egipto in optimo terre solo
ramesses ut preceperat Pharao et alebat
eos omnemque domum patris sui prebens ci-
baria singulis. In toto enim orbe panis deerat
et oppresserat fames terram maxime Egipti et
Chanaan. E quibus omnem pecuniam congrega-
vit pro vendicione frumenti et intulit eam in
erarium regis. Cumque defecisset emptoribus
precium venit cuncta Egiptus ad Ioseph dicens.
Da nobis panes. Quare morimur coram te deficien-
te pecunia. Quibus ille respondit. Adducite pecora
vestra et dabo vobis pro eis cibos si precium non habe-
tis. Que cum adduxissent dedit eis alimenta pro
equis et ovibus et bobus et asinis. Sustentavit-
que eos illo anno pro commutacione pecorum.
Veneruntque secundo anno et dixerunt ei. Non celamus
dominum nostrum quod deficiente pecunia pecora simul
defecerunt nec clam te est quod absque corporibus
et terra nichil habemus. Cur ergo morimur te
vidente et nos et terra nostra tui erimus. Eme
nos in servitutem regiam et prebe semina ne
pereunte cultore terra redigatur in solitudinem.
Emit igitur Ioseph omnem terram Egipti ven-
dentibus singulis possessiones suas pre
magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni
et cunctos populos eius a novissimis terminis
Egipti usque ad extremos fines eius. Preter
terram sacerdotum que a rege tradita fuerat
eis quibus et statuta cibaria ex horreis
publicis prebebantur. Et idcirco non sunt com-
pulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo
Ioseph ad populos. En ut cernitis et vos et
terram vestram Pharao possidet. Accipite
semina et serite ut fruges habere possitis.
Quintam partem regi dabitis. Quatuor reliquas
permitto vobis in sementem et in cibos familiis
et liberis vestris. Qui responderunt. Salus nostra
in manu tua est. Respiciat nos tantum dominus
noster et leti serviemus regi. Ex eo tempore
usque in presentem diem in universa terra Egipti
regibus quinta pars solvitur. Et factum est quasi
in legem absque terra sacerdotali que libera
ab hac condicione fuit. Habitavit ergo Is-
rahel in Egipto id est in terra Gessen et posse-
dit eam auctusque est et multiplicatus
nimis. Et vixit in ea decem et septem annis.
Factique sunt omnes dies vite illius c xlvii
annorum. Cumque appropinquare cerneret mortis diem
vocavit filium suum Ioseph et dixit ad eum.
Si inveni graciam in conspectu tuo pone manum
tuam sub femore meo et facies michi misericordiam
et veritatem ut non sepelias me in Egipto
sed dormiam cum patribus meis et auferas
me de terra hac. Condasque in sepulchro ma-
iorum meorum. Cui respondit Ioseph. Ego
faciam quod iussisti. Et ille. Iura ergo mi-

michi. Quo iurante adoravit israhel deum conversus ad lectuli caput. Capitulum xlviii.

His itaque transactis nunciatum est ioseph quod egrotaret pater eius. Qui assumptis duobus filiis manasse et effraym ire perrexit. Dictumque est seni: Ecce filius tuus ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se ait: Deus omnipotens apparuit michi in luza que est in terra chanaan benedixitque michi et ait: Ego augebo te et multiplicabo et faciam in turbas populorum. Daboque tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem sempiternam. Duo ergo filii tui qui nati sunt in terra egipti antequam huc venirem ad te mei erunt. Effraym et manasses sicut ruben et symeon reputabuntur michi. Reliquos autem quos genuisti post eos tui erunt et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Michi enim quando veniebam de mesopotamia mortua est rachel in terra chanaan in ipso itinere eratque vernum tempus et ingrediebar ephratam et sepelivi eam iuxta viam ephrate que alio nomine appellatur bethlehem. Videns autem filios eius dixit ad eum: Qui sunt isti? Respondit: Filii mei sunt quos donavit michi deus in hoc loco. Adduc eos inquit ad me ut benedicam illis. Oculi enim israhel caligabant pre nimia senectute et clare videre non poterat. Applicitosque ad se deosculatus et circumplexus dixit ad filium: Non sum fraudatus a conspectu tuo insuper ostendit michi deus semen tuum. Cumque tulisset eos ioseph de gremio patris adoravit pronus in terram et posuit effraym ad dexteram suam id est ad sinistram israhel. Manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram posuit super caput effraym iunioris fratris sinistram autem super caput manasse qui maior natu erat commutans manus. Benedixitque ioseph filio suo et ait: Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei abraham et ysaac deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem diem angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis et invocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum abraham et ysaac et crescant in multitudine super terram. Videns autem ioseph quod posuisset pater suus manum dexteram super caput effraym graviter accepit. Et apprehensam patris manum levare conatus est de capite effraym et transferre super caput manasse dixitque ad patrem: Non ita convenit pater quia hic est primogenitus pone dexteram tuam super caput eius. Qui renuens ait: Scio fili mi scio. Iste quidem erit in populos et multiplicabitur sed frater eius iunior maior illo erit et semen illius crescet in gentes. Benedixitque eis in tempore illo dicens: In te benedicetur israhel atque dicetur: Faciat tibi deus sicut effraym et manasse. Constituitque effraym ante manassen. Et ait ad ioseph filium suum: En ego morior et erit deus vobiscum reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo. Capitulum xlix.

Vocavit autem iacob filios suos et ait: Congregamini ut annunciem que ventura sunt vobis diebus novissimis. Congregamini et audite filii iacob audite israhel patrem vestrum. Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea et principium doloris mei prior in donis maior in imperio. Effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui et maculasti stratum eius. Symeon et levi fratres vasa iniquitatis bellantia. In consilio eorum non veniat anima mea et in cetu eorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio illorum quia dura. Dividam eos in iacob et dispergam eos in israhel. Iuda te laudabunt fratres tui manus tua in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filii patris tui. Catulus leonis iuda ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo et quasi leena quis suscitabit

enim. Non auferetur sceptrum de iuda et dux
de femore eius donec veniat qui mittendus
est et ipse erit expectatio gentium ligans ad
vineam pullum suum et ad vitem o fili mi
asinam suam lavabit vino stolam suam et in
sanguine uve pallium suum pulcriores sunt oculi
eius vino et dentes eius lacte candidiores
Zabulon in litore maris habitabit et in statione
navium pertingens usque ad sydonem ysachar
asinus fortis accubans inter terminos vidit re
quiem quod esset bona et terram quod optima et sup
posuit humerum suum ad portandum factusque
est tributis serviens Dan iudicabit po
pulum suum sicut et alia tribus in israhel
fiat dan coluber in via cerastes in semi
ta mordens ungulas equi ut cadat ascen
sor eius retro salutare tuum expectabo
domine Gad accinctus preliabitur ante eum et
ipse accingetur retrorsum aser pinguis panis
eius et prebebit delicias regibus Neptalim
cervus emissus et dans eloquia pulchri
tudinis filius accrescens ioseph filius
accrescens et decorus aspectu filie discurrerunt
super murum sed exasperaverunt eum et iurgati
sunt inviderunt que illi habentes iacula sedit
in forti arcus eius et dissoluta sunt vincula
brachiorum et manuum illius per manus pote
ntis iacob inde pastor egressus est lapis
israhel deus patris tui erit adiutor tuus
et omnipotens benedicet tibi benedictionibus celi
desuper benedictionibus abyssi iacentis deorsum
benedictionibus uberum et vulve benedictiones patris
tui confortate sunt benedictionibus patrum eius
donec veniret desiderium collium eternorum fi
ant in capite ioseph et in vertice nazarei inter
fratres suos Beniamin lupus rapax mane co
medet predam vespere dividet spolia Om
nes hii in tribubus israhel xii hec locutus
est eis pater suus benedixitque singulis bene
dictionibus propriis et precepit eis dicens Ego
congregor ad populum meum sepelite me cum pa
tribus meis in spelunca duplici que est in
agro ephron ethei contra mambre in terra cha
naan quam emit abraham cum agro ab
ephron etheo in possessionem sepulchri Ibi
sepelierunt eum et saram uxorem eius ibi sepul
tus est ysaac cum rebecca coniuge ibi et lya
condita iacet Finitisque mandatis quibus
filios instruebat collegit pedes suos super
lectulum et obiit appositusque est ad populum suum

Quod cernens Joseph Capitulum L.
ruit super faciem patris flens et
deosculans eum precepitque servis suis me
dicis ut aromatibus conderent patrem Quibus
iussa explentibus transierunt xl dies
iste quippe mos erat cadaverum conditorum
flevitque eum egyptus lxx diebus Et exple
to planctus tempore locutus est ioseph ad
pharaonis familiam Si inveni gratiam in con
spectu vestro loquimini in auribus pharaonis eo quod
pater meus adiuraverit me dicens En morior
vel morior in sepulchro meo quod fodi mihi
in terra chanaan sepelies me Ascendam
igitur et sepeliam patrem ac revertar Dixitque
ei pharao ascende et sepeli patrem tuum
sicut adiuratus es Quo ascendente ierunt
cum eo omnes senes pharaonis domus eius cunctique
maiores natu terre egypti domus ioseph cum
fratribus suis absque parvulis et gregibus atque
armentis que dereliquerunt in terra gessen
habuit quoque in comitatu currus et equites
et facta est turba non modica Veneruntque ad are
am athad que sita est trans iordanem ubi ce
lebrantes exequias cum planctu magno
atque vehementi impleverunt septem dies Quod
cum vidissent habitatores terre chanaan dixe
runt planctus magnus est iste egyptiis Et
idcirco appellaverunt nomen loci illius planctus
egypti Fecerunt ergo filii iacob sicut preceperat
eis et portantes eum in terram chanaan sepe
lierunt in spelunca duplici quam emerat abra
ham cum agro in possessionem sepulchri ab e
phron etheo contra faciem mambre Reversusque
est ioseph in egyptum cum fratribus suis et
omni comitatu sepulto patre Quo mortuo timentes

fratres eius et mutuo colloquentes ne forte me-
mor sit iniurie quam passus est et reddat nobis
omne malum quod fecimus mandaverunt ei Pater
tuus precepit antequam moreretur ut hec tibi verbis
illius diceremus Obsecro ut obliviscaris sceleris
fratrum tuorum et peccati atque malicie quam exer-
cuerunt in te Nos ergo oramus ut servo dei
patris tui dimittas iniquitatem hanc Quibus auditis
flevit ioseph Veneruntque ad eum fratres sui et pro-
ni ceciderunt in terram adorantes dixerunt Servi tui
sumus Quibus ille respondit Nolite timere Num
dei possumus resistere voluntati Vos cogitastis de
me malum et deus vertit illud in bonum ut ex-
altaret me sicut in presentiarum cernitis et salvos
faceret multos populos Nolite metuere ego pas-
cam vos et parvulos vestros Consolatusque est e-
os et blande et leniter est locutus Et habi-
tavit in egypto cum omni domo patris sui Vixitque
centum et decem annis et vidit filios effraym
usque ad terciam generationem Filii quoque machir
filii manasse nati sunt in genibus ioseph
Quibus transactis locutus est fratribus suis
Post mortem meam visitabit vos deus
et ascendere vos faciet de terra ista ad
terram quam iuravit abraham ysaac et ia-
cob Cumque adiurasset eos atque dixisset
deus visitabit vos asportate ossa mea
vobiscum de loco isto mortuus est exple-
tis centum decem vite sue annis et conditus
aromatibus repositus est in loculo in egip-
to

Explicit Genesis

Incipit hellesmoth i. Exodus. Capitulum primum

Hec sunt nomina filiorum is-
rahel qui ingressi sunt egyptum
cum iacob Singuli cum domi-
bus suis introierunt Ruben
Symeon levi iudas ysachar zabulon et
benyamin dan et neptalym Gad et aser
Erant igitur omnes anime eorum qui egressi sunt de fe-
more iacob lxx Joseph autem in egypto erat
Quo mortuo et universis fratribus eius omnique
cognatione illa filii israhel creverunt et qua-
si germinantes multiplicati sunt et roborati ni-
mis impleverunt terram Surrexit interea rex
novus super egyptum qui ignorabat ioseph
Et ait ad populum suum Ecce populus filiorum
israhel multus et fortior nobis est Venite sapi-
enter opprimamus eum ne forte multiplicetur
et si ingruerit contra nos bellum addatur inimi-
cis nostris expugnatisque nobis egrediatur de terra
Preposuit itaque eis magistros operum ut affli-
gerent eos oneribus Edificaveruntque urbes
tabernaculorum pharaoni phiton et ramas-
ses Quantoque opprimebant eos tanto magis
multiplicabantur et crescebant Oderantque filios
israhel egyptii et affligebant illudentes
eis atque ad amaritudinem perducebant vitam
eorum operibus duris luti et lateris omnique fa-
mulatu quo in terre operibus premebantur Dixit
autem rex egypti obstetricibus hebreorum
quarum una vocabatur sephora altera phua
precipiens eis Quando obstetricabitis hebreas
et partus tempus advenerit si masculus fuerit in-
terficite illum si femina reservate Timuerunt
autem obstetrices deum et non fecerunt iuxta pre-
ceptum regis egypti sed conservabant mares
Quibus ad se accersitis rex ait Quidnam est
hoc quod facere voluistis ut pueros re-
servaretis Que responderunt Non sunt hebree
sicut egyptie mulieres Ipse enim obstetricandi
habent scientiam et priusquam veniamus ad eas
pariunt Bene ergo fecit deus obstetricibus
et crevit populus confortatusque est nimis Et
quia timuerunt obstetrices deum edificavit illis
domos Precepit autem pharao omni populo
dicens Quicquid masculini sexus natum
fuerit in flumen proicite quicquid feminei
reservate.

Capitulum secundum.

Egressus est post hec vir de domo
levi et accepit uxorem stirpis sue
que concepit et peperit filium et videns eum
elegantem abscondit tribus mensibus Cum-
que iam celare non posset sumpsit fiscellam scir-
peam et linivit eam bitumine ac pice
posuitque intus infantulum et exposuit
eum in carecto ripe fluminis stante procul
sorore eius et considerante eventum rei Ecce
autem descendebat filia pharaonis ut lavaretur
in flumine et puelle eius gradiebantur per

in carecto ripe fluminis alvei. Que cum vidisset fiscella
in papirione misit unam e famulabus suis
et allatam aperiens cernensque in ea parvulum va
gientem miserta est eius ait. De infantibus hebreorum
est hic. Cui soror pueri. Vis inquit ut vadam et
vocem tibi hebream mulierem que nutrire pos
sit infantulum. Respondit vade. Perrexit puella
et vocavit matrem suam. Ad quam locuta est
filia pharaonis. Accipe inquit puerum istum et
nutri michi ego dabo tibi mercedem tuam.
Suscepit mulier et nutrivit puerum adul
tumque tradidit filie pharaonis. Quem illa adop
tavit in locum filii. Vocavitque eum moysen
quia de aqua tuli eum. In diebus illis post
quam creverat moyses egressus ad fratres suos
vidit afflictionem eorum et virum egyptium per
cutientem quendam de hebreis fratribus suis. Cum
que circumspexisset huc atque illuc et nullum adesse
vidisset percussum egyptium abscondit sabulo.
Et egressus die altero conspexit duos hebre
os rixantes. Dixitque ei qui faciebat iniu
riam. Quare percutis proximum tuum. Qui res
pondit. Quis te constituit te principem et iudi
cem super nos. Numquid occidere me tu vis sicut
heri occidisti virum egyptium. Timuit moy
ses et ait. Quomodo palam factum est verbum
istud. Audivitque pharao verbum hoc et que
rebat occidere moysen. Qui fugiens de conspectu
illius moratus est in terra madian et sedit
iuxta puteum. Erant autem sacerdoti madyan
septem filie que venerunt ad hauriendam aquam
et impletis canalibus adaquare cupiebant
greges patris sui. Supervenere pastores et eie
cerunt eas. Surrexitque moyses et defensis pu
ellis adaquavit oves earum. Que cum re
vertissent ad raguel patrem suum dixit ad eas.
Cur velocius venistis solito. Responderunt.
Vir egyptius liberavit nos de manu pas
torum insuper et hausit aquam nobiscum po
tumque dedit ovibus. At ille. Ubi est inquit.
Quare dimisistis hominem. Vocate eum ut come
dat panem. Iuravit ergo moyses quod habitaret
cum eo. Accepitque sephoram filiam eius
que peperit ei filium quem vocavit gersam

dicens. Advena sum in terra aliena. Alterum
peperit quem vocavit eleazar dicens. Deus
enim patris mei adiutor meus et eripuit
me de manu pharaonis. Post multum vero
temporis mortuus est rex egypti. Et ingemiscen
tes filii israhel propter opera vociferati
sunt. Ascenditque clamor eorum ad deum ab operi
bus et audivit gemitum eorum. Et recor
datus federis quod pepigerat cum abra
ham ysaac et iacob. Et respexit dominus
filios israel et liberavit eos. Capitulum iii.

Moyses autem pascebat oves ie
thro soceri sui sacerdotis madyan.
Cumque minasset gregem ad interiora deserti
venit ad montem dei oreb. Apparuitque ei
dominus in flamma ignis de medio rubi
et videbat quod rubus arderet et non combu
reretur. Dixit ergo moyses. Vadam et vide
bo visionem hanc magnam quare non combura
tur rubus. Cernens autem dominus quod pergeret ad
videndum vocavitque eum de medio rubi
et ait. Moyses moyses. Qui respondit.
Assum. At ille. Non appropies inquit
huc. Solve calciamenta de pedibus tuis.
Locus enim in quo stas terra sancta est. Et ait.
Ego sum deus patris tui deus abraham
deus ysaac et deus iacob. Abscondit
moyses faciem suam. Non enim audebat
aspicere contra deum. Cui ait dominus. Vidi
afflictionem populi mei in egipto et clamo
rem eius audivi propter duriciam eorum qui
presunt operibus. Et sciens dolorem eius
descendi ut liberem eum de manibus egip
tiorum et educam de terra illa in terram bonam
et spaciosam in terram que fluit lacte et
melle ad loca chananei ethei et amor
rei ferezei evei et iebusei. Clamor
ergo filiorum israel venit ad me. Vidique
afflictionem eorum qua ab egiptiis opprimuntur.
Sed veni ut mittam te ad pharaonem ut edu
cas populum meum filios israel de egipto. Dixit
que moyses ad deum. Quis ego sum ut vadam
ad pharaonem et educam filios israel de egipto. Qui
dixit ei. Ego ero tecum. Et hoc habebis signum

quod ego mittam te. Eum educes populum meum de egipto et ymolabitis deo super montem istum. Et ait moyses ad dominum. Ecce ego vadam ad filios israel et dicam eis. Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint michi quod est nomen eius quid dicam eis. Ait. Ego sum qui sum. Sic dices filiis israhel. Qui est misit me ad vos. Dixitque iterum dominus ad moysen. Hec dices filiis israel. Dominus deus patrum vestrorum deus abraham deus ysaac deus iacob misit me ad vos. Hoc nomen michi est in eternum et hoc memoriale meum in generatione et generationem. Vade congrega seniores israel et dices ad eos. Dominus deus patrum vestrorum apparuit michi. deus abraham deus ysaac et deus iacob dicens. Visitans visitavi vos et omnia que acciderunt vobis in egipto. et dixi ut educam vos de afflictione egipti in terram chananei et ethei et amorrei ferezei et evei et iebusei ad terram fluentem lacte et melle. et audient vocem tuam. Ingredieris tu et seniores israel ad regem egipti et dices ad eum. Dominus deus hebreorum vocavit nos. Ibimus viam trium dierum in solitudinem ut ymolemus domino deo nostro. Sed ego scio quod non dimittet vos rex egipti ut eatis nisi per manum validam. Extendam enim manum et percutiam egiptum in cunctis mirabilibus meis que facturus sum in medio eorum. Post hec dimittet vos. Daboque gratiam populo huic coram egiptiis et cum egrediemini non exibitis vacui. sed postulabit mulier a vicina sua et hospita vasa argentea et aurea ac vestes. ponetisque eas super filios et filias vestras et spoliabitis egiptum. Capitulum iiii.

Respondens moyses ait. Non credent michi neque audient vocem meam. sed dicent. Non apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid est quod tenes in manu tua. Respondit. Virga. Ait. Proice eam in terram. Proiecit et versa est in colubrum ita ut fugeret moyses. Dixitque dominus. Extende manum tuam et apprehende caudam eius. Extendit et tenuit. versaque est in virgam. Ut credant inquit quod apparuerit tibi dominus deus patrum tuorum deus abraham deus ysaac deus iacob. Dixitque dominus rursum. Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum protulit leprosam instar nivis. Retrahe ait manum tuam in sinum tuum. Retraxit et protulit iterum et erat similis carni relique. Si non crediderint inquit tibi neque audierint sermonem signi prioris credent verbo signi sequentis. Quod si nec duobus quidem his signis crediderint neque audierint vocem tuam. sume aquam fluminis et effunde eam super aridam et quicquid hauseris de fluvio vertetur in sanguinem. Ait moyses. Obsecro domine non sum eloquens ab heri et nudius tertius. Et ex quo locutus es ad servum tuum inpeditioris et tardioris lingue sum. Dixit dominus ad eum. Quis fecit os hominis. aut quis fabricatus est mutum et surdum videntem et cecum. Nonne ego. Perge igitur et ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris. At ille. Obsecro inquit domine mitte quem missurus es. Iratus dominus in moysen ait. Aaron frater tuus levites scio quod eloquens sit. Ecce ipse egreditur in occursum tuum vidensque te letabitur corde. Loquere ad eum et pone verba mea in ore eius et ego ero in ore tuo et in ore illius et ostendam vobis quid agere debeatis. Ipse loquetur pro te ad populum et erit os tuum. tu autem eris ei in his que ad deum pertinent. Virgam quoque hanc sume in manu tua in qua facturus es signa. Abiit moyses et reversus est ad socerum suum. Dixitque ei. Vadam et revertar ad fratres meos in egiptum ut videam si adhuc vivunt. Cui ait iethro. Vade in pace. Dixit ergo dominus ad moysen in madian. Vade et revertere in egiptum. Mortui sunt enim omnes qui querebant animam tuam. Tulit moyses uxorem et filios suos et imposuit eos super asinum. Reversusque est in egiptum portans virgam dei in manu sua. Dixitque ei dominus. Revertens in egiptum vide ut omnia ostenta facias que posui in manu tua. facias coram

pharaonis. Ego indurabo cor eius et non dimittet populum. Dicesque ad eum: Haec dicit Dominus: Filius meus primogenitus Israel. Dixi tibi: Dimitte filium meum ut serviat mihi, et noluisti dimittere eum: ecce ego interficiam primogenitum filium tuum. Cumque esset in itinere in diversorio, occurrit ei Dominus, et volebat occidere eum. Tulit illico Sephora acutissimam petram, et circumcidit praeputium filii sui, tetigitque pedes eius, et ait: Sponsus sanguinum tu mihi es. Et dimisit eum postquam dixerat: Sponsus sanguinum, ob circumcisionem. Dixit autem Dominus ad Aaron: Vade in occursum Moysi in desertum. Qui perrexit ei obviam in montem Dei, et osculatus est eum. Narravitque Moyses Aaron omnia verba Domini quibus miserat eum, et signa quae mandaverat. Veneruntque simul, et congregaverunt cunctos seniores filiorum Israel. Locutusque est Aaron omnia verba quae dixerat Dominus ad Moysen, et fecit signa coram populo, et credidit populus. Audieruntque quod visitasset Dominus filios Israel, et quod respexisset afflictionem eorum: et proni adoraverunt.

Capitulum quintum.

Post haec ingressi sunt Moyses et Aaron, et dixerunt pharaoni: Haec dicit Dominus Deus Israel: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. At ille respondit: Quis est Dominus, ut audiam vocem eius et dimittam Israel? Nescio Dominum, et Israel non dimittam. Dixeruntque: Deus Hebraeorum vocavit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem, et sacrificemus Domino Deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex Aegypti: Quare Moyses et Aaron sollicitatis populum ab operibus suis? Ite ad onera vestra. Dixitque pharao: Multus est populus terrae: videtis quod turba succreverit: quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus? Praecepit ergo in die illo praefectis operum et exactoribus populi, dicens: Nequaquam ultra dabitis paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius: sed ipsi vadant et colligant stipulas. Et mensuram laterum quam prius faciebant imponetis super eos, nec minuetis quidquam: vacant enim, et idcirco vociferantur dicentes: Eamus et sacrificemus Domino Deo nostro. Opprimantur operibus, et expleant ea: ut non acquiescant verbis mendacibus. Igitur egressi praefecti operum et exactores ad populum, dixerunt: Sic dicit pharao: Non do vobis paleas. Ite et colligite sicubi invenire poteritis, nec minuetur quidquam de opere vestro. Dispersusque est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas. Praefecti quoque operum instabant dicentes: Complete opus vestrum quotidie, ut prius facere solebatis quando dabantur vobis paleae. Flagellatique sunt qui praeerant operibus filiorum Israel ab exactoribus pharaonis, dicentibus: Quare non impletis mensuram laterum sicut prius, nec hodie nec heri? Veneruntque praepositi filiorum Israel, et vociferati sunt ad pharaonem dicentes: Quare ita agis contra servos tuos? Paleae non dantur nobis, et lateres similiter imperantur: en famuli tui flagellis caedimur, et iniuste agitur contra populum tuum. Qui ait: Vacatis otio, et idcirco dicitis: Eamus et sacrificemus Domino. Ite ergo et operamini: paleae non dabuntur vobis, et reddetis consuetum numerum laterum. Videbantque se praepositi filiorum Israel in malo, eo quod diceretur eis: Non minuetur quidquam de lateribus per singulos dies. Occurreruntque Moysi et Aaron, qui stabant ex adverso egredientes a pharaone, et dixerunt ad eos: Videat Dominus et iudicet, quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram pharaone et servis eius, et praebuistis ei gladium ut occideret nos. Reversusque Moyses ad Dominum, ait: Domine, cur afflixisti populum istum? Quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonem ut loquerer in nomine tuo, afflixit populum tuum, et non liberasti eos. Capitulum VI.

Dixitque Dominus ad Moysen: Nunc videbis quae facturus sim pharaoni: per manum enim fortem dimittet eos, et in manu robusta eiciet eos de terra sua. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Ego Dominus qui apparui Abraham et Isaac et Iacob in Deo omnipo-

et nomen meum adonay non indicaui eis. Pepi-
gi que cum eis fedus ut darem illis terram chana-
an terram peregrinationis eorum in qua fuerunt ad-
uene. Ego audiui gemitum filiorum israel quo
egiptii oppresserunt eos et recordatus sum pacti
mei. Ideo dic filiis israel. Ego dominus qui edu-
cam uos de ergastulo egiptiorum et eruam de
seruitute ac redimam in brachio excelso et
iudiciis magnis. Et assumam uos michi in
populum et ero uester deus. Et scietis quod ego sum
dominus deus uester qui eduxerim uos de ergastu-
lo egiptiorum et induxerim in terram super quam
leuaui manum meam ut darem eam abraham
ysaac et iacob. Daboque uobis illam possiden-
dam ego dominus. Narrauit ergo moyses om-
nia filiis israel qui non acquieuerunt ei propter an-
gustiam spiritus et opus durissimum. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Ingredere et loquere
ad pharaonem regem egipti ut dimittat filios
israel de terra sua. Respondit moyses co-
ram domino. Ecce filii israel non me audiunt
et quomodo audiet pharao presertim cum sim in-
circumcisus labiis. Locutusque est dominus ad moy-
sen et aaron et dedit mandatum ad filios
israel et ad pharaonem regem egipti ut educerent
filios israel de terra egipti. Isti sunt principes
domorum per familias suas. Filii ruben pri-
mogeniti israelis enoch et phallu esrom
et carmi. Hee cognationes ruben. Filii
symeon iamuel et iamin et aod iachim
et soor et saul filius chananitidis. Hee
progenies symeon. Et hec nomina filiorum
leui per cognationes suas gerson et caath
et merari. Anni autem uite leui fuerunt
centum triginta septem. Filii gerson lobni et se-
mei per cognationes suas. Filii caath am-
ram et ysaar et ebron et oziel. Anni
quoque uite caath centum triginta tres. Filii merari
moli et musi. Hee cognationes leui per
familias suas. Accepit autem amram uxo-
rem iocabeth patruelem suam que pe-
perit ei aaron et moysen et mariam. Fu-
eruntque anni uite amram centum triginta septem. Filii quoque
ysaar chore et napheg et zechri et se-

Filii quoque oziel misahel et elsaphan et
sethri. Accepit autem aaron uxorem elisabeth
filiam aminadab sororem naason que peperit
ei nadab et abiu et eleazar et ythamar.
Filii quoque chore aser et elchana et abiasaph.
Hee sunt cognationes choritarum. At uero eleazar
filius aaron accepit uxorem de filiabus phutiel
que peperit ei finees. Hii sunt principes fami-
liarum leuiticarum per cognationes suas. Iste est
aaron et moyses quibus precepit dominus
ut educerent filios israel de terra egipti per turmas
suas. Hii sunt qui locuntur ad pharaonem regem egipti
ut educant filios israel de egipto. Iste
moyses et aaron in die qua locutus est
dominus ad moysen in terra egipti. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Loquere ad pharaonem regem
egipti omnia que ego loquor tibi. Et ait moy-
ses coram domino. En incircumcisus sum la-
biis quomodo audiet me pharao. C. vii.

Dixitque dominus ad moysen. Ecce constitui
te deum pharaonis. Aaron frater
tuus erit propheta tuus. Tu loqueris ei omnia
que mando tibi. Ille loquetur ad pharaonem
ut dimittat filios israel de terra sua.
Sed ego indurabo cor eius et multiplicabo
signa et ostenta mea in terra egipti et
non audiet uos. Immittamque manum meam
super egiptum et educam exercitum et popula
meum filios israel de terra egipti per iudicia
maxima. Et scient egiptii quia ego sum
dominus qui extenderim manum meam super
egiptum et eduxerim filios israel de medio
eorum. Fecitque moyses et aaron sicut pre-
ceperat dominus ita egerunt. Erat autem moyses
octoginta annorum et aaron octoginta trium quando locuti
sunt ad pharaonem. Dixitque dominus ad moysen
et aaron. Cum dixerit uobis pharao ostendite
signa dicens ad aaron. Tolle uirgam tuam
et proice eam coram pharaone ac uertetur
in colubrum. Ingressi itaque moyses et aaron
ad pharaonem fecerunt sicut preceperat dominus. Tu-
litque aaron uirgam coram pharaone et serui-
bus eius que uersa est in colubrum. Vocauit autem
pharao sapientes et maleficos et fecerunt

etiam ipsi per incantationes egyptiacas et archana quedam similiter. Proieceruntque singuli virgas suas que verse sunt in dracones. Sed devoravit virga aaron virgas eorum. Induratumque est cor pharaonis et non audivit eos sicut preceperat dominus. Dixit autem dominus ad moysen: Ingravatum est cor pharaonis, non vult dimittere populum. Vade ad eum mane. Ecce egredietur ad aquas et stabis in occursum eius super ripam fluminis et virgam que conversa est in draconem tolles in manu tua. Dicesque ad eum: Dominus deus hebreorum misit me ad te dicens: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto, et usque ad presens audire noluisti. Hec igitur dicit dominus: In hoc scies quod dominus sim. Ecce percutiam virga que in manu mea est aquam fluminis et vertetur in sanguinem. Pisces quoque qui sunt in fluvio morientur et computrescent aque et affligentur egyptii bibentes aquam fluminis. Dixit quoque dominus ad moysen: Dic aaron: Tolle virgam tuam et extende manum tuam super aquas egypti et super fluvios eorum et rivos et palludes et sit cruor in omni terra egypti tam in ligneis vasis quam in saxeis. Feceruntque ita moyses et aaron sicut preceperat dominus. Et elevans virgam percussit aquam fluminis coram pharaone et servis eius que versa est in sanguinem. Et pisces qui erant in fluvio mortui sunt computruitque flumen et non poterant egyptii bibere aquam fluminis et fuit sanguis in tota terra egypti. Feceruntque similiter malefici egyptiorum incantationibus suis et induratum est cor pharaonis nec audivit eos sicut preceperat dominus. Avertitque se et ingressus est domum suam nec apposuit cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes egyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent. Non enim poterant bibere de aqua fluminis. Impletique sunt dies septem postquam percussit dominus flumen. Capitulum viii.

Dixit quoque dominus ad moysen: Ingredere ad pharaonem et dices ad eum: Hec dicit dominus: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. Si autem nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis. Et ebulliet fluvius ranas que ascendent et ingredientur domum tuam et cubiculum lectuli tui et super stratum tuum et in domos servorum tuorum et in populum tuum et in furnos tuos et in reliquias ciborum tuorum. Et ad te et ad populum tuum et ad omnes servos tuos intrabunt rane. Dixitque dominus ad moysen: Dic ad aaron: Extende manum tuam super fluvios et super rivos et palludes et educ ranas super terram egypti. Et extendit aaron manum super aquas egypti et ascenderunt rane operueruntque terram egypti. Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter eduxeruntque ranas super terram egypti. Vocavit autem pharao moysen et aaron et dixit eis: Orate dominum ut auferat ranas a me et a populo meo et dimittam populum ut sacrificet domino. Dixitque moyses ad pharaonem: Constitue mihi quando deprecer pro te et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur rane a te et a domo tua et tantum in flumine remaneant. Qui respondit: Cras. At ille: Iuxta verbum tuum, inquit, faciam ut scias quoniam non est sicut dominus deus noster. Et recedent rane a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo et tantum in flumine remanebunt. Egressique sunt moyses et aaron a pharaone et clamavit moyses ad dominum pro sponsione ranarum quam condixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta verbum moysi et mortue sunt rane de domibus et de villis et de agris. Congregaveruntque eas in immensos aggeres et computruit terra. Videns autem pharao quod data esset requies ingravavit cor suum et non audivit eos sicut preceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen: Loquere ad aaron: Extende virgam tuam et percute pulverem terre et sint sciniphes in universa terra egypti. Feceruntque ita. Et extendit aaron virgam tenens manu percussitque pulverem terre et facti sunt sciniphes in hominibus et in iumentis. Omnis pulvis terre versus est in sciniphes per totam terram egypti. Feceruntque similiter malefici incantationibus suis

ut educerent scinifes et non potuerunt. Erant
autem scinifes tam in hominibus quam in iumen-
tis. Et dixerunt malefici ad pharaonem: Digitus
dei est hic. Induratumque est cor pharaonis et
non audivit eos sicut preceperat dominus. Dixit
quoque dominus ad moysen: Consurge diluculo et
sta coram pharaone. egredietur enim ad aquas et
dices ad eum: Hec dicit dominus: Dimitte populum
meum ut sacrificet michi. Quod si non dimiseris
eum, ecce ego immittam in te et in servos tuos
et in populum tuum et in domos tuas di-
versi generis muscarum et implebuntur domus
egiptiorum muscis diversi generis et universa terra
in qua fuerint. Faciamque mirabilem in die illa
terram gessen in qua populus meus est ut non
sint ibi musce. Et scias quoniam ego sum do-
minus in medio terre. ponamque divisionem inter
populum meum et populum tuum. Cras erit signum
Musca istud. Fecitque dominus ita. Et venit musca gravissima
in domos pharaonis et servorum eius et in
omnem terram egipti. corruptaque est terra
ab huiusmodi muscis. Vocavitque pharao
moysen et aaron et ait eis: Ite sacrificate
deo vestro in terra hac. Et ait moyses: Non
potest ita fieri. Abhominationes enim egiptiorum
immolabimus domino deo nostro. Quod si mac-
taverimus ea que colunt egiptii coram eis la-
pidibus nos obruent. Viam trium dierum
pergemus in solitudinem et sacrificabimus
domino deo nostro sicut precepit nobis. Dixitque
pharao: Ego dimittam vos ut sacrificetis
domino deo vestro in deserto. verumptamen lon-
gius ne abeatis. rogate pro me. Et ait
moyses: Egressus a te rogabo dominum et
recedet musca a pharaone et a servis et
a populo eius cras. verumptamen noli me fallere ut
non dimittas populum sacrificare domino. Egressusque
moyses a pharaone oravit dominum. Qui fecit
iuxta verbum illius et abstulit muscas a
pharaone et a servis et a populo eius. Non
superfuit nec una quidem. Et ingravatum est cor
pharaonis ut ne hac quidem vice dimitteret
Dixit autem dominus ad. populum C. ix.
moysen: Ingredere ad pharaonem et loquere
ad eum: Hec dicit dominus deus hebreorum: Dimitte
populum meum ut sacrificet michi. Quod si
adhuc renuis et retines eos, Ecce manus
mea erit super agros tuos, super equos et
asinos, camelos et boves et oves, pestis
valde gravis. Et faciet dominus mirabile
inter possessiones israhel et possessiones
egiptiorum ut nichil omnino pereat ex his que
pertinent ad filios israhel. Constituitque dominus
tempus dicens: Cras faciet dominus verbum hoc
in terra. Fecitque dominus verbum hoc altero die
mortuaque sunt omnia animantia egiptiorum. De
animalibus vero filiorum israhel nichil omnino
periit. Et misit pharao ad videndum, nec
erat quicquam mortuum de his que possi-
debat israhel. Ingravatumque est cor pharaonis
et non dimisit populum. Et dixit dominus ad
moysen et aaron: Tollite plenas manus
cineris de camino et spargat illum moyses in
celum coram pharaone. sitque pulvis super
omnem terram egipti. Erunt enim in hominibus
et iumentis ulcera et vesice turgentes in
universa terra egipti. Tuleruntque cinerem de
camino et steterunt coram pharaone et sparsit
illum moyses in celum. Factaque sunt ulcera
vesicarum turgentium in hominibus et
iumentis. nec poterant malefici stare coram moy-
se propter ulcera que in illis erant et in
omni terra egipti. Induravitque dominus cor
pharaonis et non audivit eos sicut locutus est
dominus ad moysen. Dixitque dominus ad moy-
sen: Mane consurge et sta coram pharaone et
dices ad eum: Hec dicit dominus deus hebreorum:
Dimitte populum meum ut sacrificet michi. quia in hac
vice mittam omnes plagas meas super cor
tuum et super servos tuos et super populum tuum
ut scias quod non sit similis mei in omni terra.
Nunc enim extendens manum percutiam te et
populum tuum peste. peribisque de terra. Ideo autem
posui te ut ostendam in te fortitudinem meam et
narretur nomen meum in omni terra. Adhuc
retines populum meum et non vis eum dimittere?
En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam

nimis qualis non fuit in egypto a die qua
fundata est usque in presens tempus. Mitte ergo
iam nunc et congrega iumenta tua et omnia
que habes in agro. Homines enim et iumenta
et universa que inventa fuerint foris nec con-
gregata de agris ceciderit super ea grando
morientur. Qui timuit verbum domini de servis
pharaonis fecit confugere servos suos et
iumenta in domos. Qui autem neglexit ser-
monem domini dimisit servos suos et iu-
menta in agris. Et dixit dominus ad moysen
Extende manum tuam in celum ut fiat grando
in universa terra egypti super homines et super
iumenta et super omnem herbam agri in terra
egypti. Extenditque manum moyses in celum
et dominus dedit tonitrua et grandinem ac dis-
currentia fulgura super terram. Pluitque dominus
grandinem super terram egypti et grando et
ignis mixta pariter ferebantur. Tanteque
fuit magnitudinis quanta ante numquam ap-
paruit in universa terra egypti ex quo gens
illa condita est. Et percussit grando in
omni terra egypti cuncta que fuerunt in agris ab
homine usque ad iumentum. Cunctamque herbam
agri percussit grando et omne lignum regio-
nis confregit. Tantum in terra gessen ubi erant
filii israhel grando non cecidit. Misitque pha-
rao et vocavit moysen et aaron dicens
ad eos. Peccavi etiam nunc. Dominus iustus
et ego et populus meus impii. Orate dominum ut
desinant tonitrua dei et grando et dimit-
tam vos et nequaquam hic ultra maneatis. Ait
moyses. Cum egressus fuero de urbe et ex-
tendam palmas meas ad dominum et cessabunt
tonitrua et grando non erit ut scias quia domini
est terra. Novi autem quod et tu et servi tui
necdum timeatis dominum. Linum ergo et ordeum lesum est
eo quod ordeum esset virens et linum iam folli-
culos germinaret. Triticum autem et far non
sunt lesa quia serotina erant. Egressusque moy-
ses a pharaone ex urbe tetendit manus

ad dominum et cessaverunt tonitrua et grando nec ultra
stillavit pluvia super terram. Videns autem pharao
quod cessasset pluvia et grando et tonitrua auxit
peccatum et ingravatum est cor eius et servorum
illius et induratum cor eius nimis. Nec di-
misit filios israhel sicut preceperat dominus per
manum moysi. Capitulum X.

Et dixit dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem. Ego enim induravi
cor eius et servorum illius ut faciam signa
mea hec in eo et narres in auribus filii
tui et nepotum tuorum quotiens contriverim
egyptios et signa mea fecerim in eis. Et
sciatis quia ego sum dominus. Introierunt ergo
moyses et aaron ad pharaonem et dixerunt ei
Hec dicit dominus deus hebreorum. Usquequo non vis
subici michi. Dimitte populum meum ut sacrifi-
cet michi. Sin autem resistis et non vis di-
mittere eum ecce ego inducam cras locustam
in fines tuos que operiat superficiem terre ne
quicquam eius appareat sed comedatur quod
residuum fuerit grandini. Corrodent enim
omnia ligna que germinant in agris et imple-
bunt domos tuas et servorum tuorum et
omnium egyptiorum quantam non viderunt patres
tui et avi tui ex quo orti sunt super terram
usque in presentem diem. Avertitque se et egressus
est a pharaone. Dixerunt autem servi pharao-
nis ad eum. Usquequo patiemur hoc scandalum
Dimitte homines ut sacrificent domino
deo suo. Nonne vides quod perierit egyptus.
Revocaveruntque moysen et aaron ad pha-
raonem qui dixit eis. Ite sacrificate domino
deo vestro. Quinam sunt qui ituri sunt. Ait moy-
ses. Cum parvulis nostris et senioribus pergemus
cum filiis et filiabus cum ovibus et ar-
mentis. Est enim sollempnitas domini dei
nostri. Et respondit pharao. Sic dominus
sit vobiscum quomodo dimittam vos et parvulos
vestros. Cui dubium est quod pessime cogitetis.
Non fiet ita sed ite tantum viri et sacrifi-
cate domino. Hoc enim et ipsi petistis. Sta-
timque eiecti sunt de conspectu pharaonis. Dixit
autem dominus ad moysen. Extende manum

tuam super terram egipti ad locustam ut ascendat et devoret omnem herbam que residua fuit grandini. Et extendit moyses virgam super terram egipti et dominus induxit ventum calidum urentem tota illa die et nocte et mane facto ventus urens levavit locustas que ascenderunt super universam terram egipti et sederunt in cunctis finibus egiptiorum innumerabiles quales ante illud tempus non fuerunt et nec postea futuri sunt. Operueruntque universam superficiem terre vastantes omnia. Devorata est igitur herba terre et quicquid pomorum in arboribus fuit que grando dimiserat nichilque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terre in cuncta egipto. Quamobrem festinus pharao vocavit moysen et aaron et dixit eis. Peccavi in dominum deum vestrum et in vos. Sed nunc dimittite peccatum michi etiam hac vice et rogate dominum deum vestrum ut auferat a me mortem istam. Egressusque est de conspectu pharaonis et oravit dominum. Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum et arreptam locustam proiecit in mare rubrum. Non remansit nec una quidem in cunctis finibus egipti. Et induravit dominus cor pharaonis nec dimisit filios israel. Dixit autem dominus ad moysen. Extende manum tuam in celum et sint tenebre super terram egipti tam dense ut palpari queant. Extenditque moyses manum in celum et facte sunt tenebre horribiles in universa terra egipti tribus diebus. Nemo vidit fratrem suum nec movit se de loco in quo erat. Ubicumque autem habitabant filii israel lux erat. Vocavitque pharao moysen et aaron et dixit eis. Ite sacrificate domino. Oves tantum vestre et armenta remaneant. Parvuli vestri eant vobiscum. Ait moyses. Hostias quoque et holocausta dabis nobis que offeramus domino deo nostro. Cuncti greges pergent nobiscum. Non remanebit ex eis ungula que necessaria sunt in cultum domini dei nostri. Presertim cum ignoremus quid debeat immolari donec ad ipsum locum perveniamus.

Induravit autem dominus cor pharaonis et noluit dimittere eos. Dixitque pharao ad moysen. Recede a me et cave ne ultra videas faciem meam. Quocumque die apparueris michi morieris. Respondit moyses. Ita fiat ut locutus es. Non videbo ultra faciem tuam.

Capitulum xi. c. xi

Et dixit dominus ad moysen. Adhuc una plaga tangam pharaonem et egiptum et post hec dimittet vos et exire compellet. Dices ergo omni plebi ut postulet vir ab amico suo et mulier a vicina sua vasa argentea et aurea et vestes. Dabit autem dominus gratiam populo suo coram egiptiis. Fuitque moyses vir magnus valde in terra egipti coram servis pharaonis et omni populo. Et ait. Hec dicit dominus deus. Media nocte ingrediar in egiptum et morietur omne primogenitum in terra egiptiorum a primogenito pharaonis qui sedet in solio eius usque ad primogenitum ancille que est ad molam et omnia primogenita iumentorum. Eritque clamor magnus in universa terra egipti qualis nec ante fuit nec postea futurus est. Apud omnes autem filios israel non mutiet canis ab homine usque ad pecus ut sciatis quanto miraculo dividat dominus egiptios et israel. Descendentque omnes servi tui isti ad me et adorabunt me dicentes. Egredere tu et omnis populus qui subiectus est tibi. Post hec egrediemur. Et exivit a pharaone iratus nimis. Dixit autem dominus ad moysen. Non audiet vos pharao ut multa signa fiant in terra egipti. Moyses et aaron fecerunt omnia ostenta que scripta sunt coram pharaone. Et induravit dominus cor pharaonis nec dimisit filios israel de terra sua.

Capitulum xii. c. xii

Dixit quoque dominus ad moysen et aaron in terra egipti. Mensis iste vobis principium mensium primus erit in mensibus anni. Loquimini ad universum cetum filiorum israel et dicite eis. Decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas. Sin autem minor est numerus ut sufficere non possit ad vescendum agnum assumet vicinum suum qui iunctus est domui sue iuxta numerum animarum que sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus

absque macula masculus anniculus iuxta quem ritum tolletis et hedum et servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis huius immolabitque eum universa multitudo filiorum israel ad vesperam et sument de sanguine eius ac ponent super utrumque postem et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum et edent carnes nocte illa assas igni et azimos panes cum lactucis agrestibus Non comedetis ex eo crudum quid nec coctum aqua sed assum tantum igni Caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis nec remanebit ex eo quicquam usque mane Si quid residuum fuerit igni comburetis Sic autem comedetis illum renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus vestris tenentes baculos in manibus et comedetis festinanter Est enim phase id est transitus domini Et transibo per terram egypti nocte illa percutiamque omne primogenitum in terra egypti ab homine usque ad pecus et in cunctis diis egypti faciam iudicia ego dominus Erit autem sanguis vobis in signum in edibus in quibus eritis et videbo sanguinem et transibo vos Nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram egypti Habebitis autem hunc diem in monimentum et celebrabitis eam sollempnem domino in generationibus vestris cultu sempiterno Septem diebus azima comedetis In die primo non erit fermentum in domibus vestris Quicumque comederit fermentatum peribit anima illa de israel a primo die usque ad diem septimum Dies primus erit sanctus atque sollempnis et septima dies eadem festivitate venerabilis Nichil operis facietis in eis exceptis hiis que ad vescendum pertinent et observabitis azima In eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra egypti et custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo Primo mense quarta decima die mensis ad vesperam comedetis azima usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam Septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris Qui comederit fermentatum peribit anima eius de cetu israhel tam de advenis quam de indigenis terre Omne fermentatum non comedetis et in cunctis habitaculis vestris edetis azima Vocavit autem moyses omnes seniores filiorum israhel et dixit ad eos Ite tollentes animal per familias vestras immolate phase Fasciculumque ysopi tingite in sanguine qui est in limine et aspergite ex eo superliminare et utrumque postem Nullus vestrum egrediatur hostium domus sue usque mane Transibit enim dominus percutiens egyptios Cumque viderit sanguinem in superliminari et in utroque poste transcendet hostium et non sinet percussorem ingredi domos vestras et ledere Custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis usque in eternum Cumque introieritis terram quam dominus daturus est vobis ut pollicitus est observabitis cerimonias istas Et cum dixerint vobis filii vestri que est ista religio dicetis eis Victima transitus domini est quando transivit super domos filiorum israhel in egypto percutiens egyptios et domos nostras liberans Incurvatusque est populus adoravit Et egressi filii israhel sicut preceperat dominus moysi et aaron fecerunt Factum est autem in noctis medio percussit dominus omne primogenitum in terra egypti a primogenito pharaonis qui sedebat in solio eius usque ad primogenitum captive que erat in carcere et omne primogenitum iumentorum Surrexitque pharao nocte et omnes servi eius cunctaque egyptus et ortus est clamor magnus in egypto Neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus Vocatisque moyse et aaron nocte ait eis Surgite egredimini a populo meo vos et filii israhel Ite immolate domino sicut dicitis oves vestras et armenta assumite ut petieratis et abeuntes benedicite michi Urgebantque egyptii populum de terra exire velociter dicentes Omnes moriemur Tulit ergo populus conspersam farinam antequam fermentaretur et ligans in palliis posuit super humeros suos Feceruntque filii israhel sicut preceperat dominus moysi Et petierunt ab egyptiis vasa argentea et aurea vestemque plurimam Dedit autem dominus gratiam

populo coram egyptiis ut commodarent eis et
spoliaverunt egyptios. Profectique sunt filii Israel
de Ramesse in Sochoth sexcenta fere milia pe-
ditum virorum absque parvulis. Sed et vulgus pro-
miscuum et innumerabile ascendit cum eis oves
et armenta et animantia diversi generis multa nimis.
Coxeruntque farinam quam dudum conspersam de Egip-
to tulerant et fecerunt subcinericios pa-
nes azimos. Neque enim poterant fermentari
cogentibus exire egyptiis et nullam facere
sinentibus moram nec pulmentum quidquam oc-
currerat preparare. Habitatio autem filiorum Israel qua
manserunt in Egipto fuit quadringentorum triginta
annorum. Quibus expletis eadem die egressus
est omnis exercitus domini de terra Egipti. Nox
ista est observabilis domini quando eduxit eos de
terra hac; observare debent omnes filii Is-
rahel in generationibus suis. Dixitque dominus ad
Moysen et Aaron: Hec est religio phase.
Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis
autem servus emptitius circumcidetur et sic co-
medet. Advena et mercenarius non edent
ex eo. In una domo comedetur, nec efferetis
de carnibus eius foras, nec os illius con-
fringetis. Omnis cetus filiorum Israhel fa-
ciet illud. Quod si quis peregrinorum in vestram
voluerit transire coloniam et facere phase domini,
circumcidetur prius omne masculinum eius, et
tunc rite celebrabit eritque sicut indigena terre.
Si quis autem circumcisus non fuerit, non vescetur ex
eo. Eadem lex erit indigene et colono qui
peregrinatur apud vos. Feceruntque filii Israel sicut
preceperat dominus Moysi et Aaron, et in eadem
die eduxit dominus filios Israhel de terra
Egipti per turmas suas. Capitulum xiii.

Locutusque est dominus ad Moysen dicens:
Sanctifica michi omne primogenitum
quod aperit vulvam in filiis Israel tam de
hominibus quam de iumentis; mea sunt hec omnia.
Et ait Moyses ad populum: Mementote diei
huius in qua egressi estis de Egipto et de do-
mo servitutis, quoniam in manu forti eduxit
vos dominus de loco isto, ut non comedatis
fermentatum panem. Hodie egredimini, men-
se novarum frugum. Cumque te introduxerit dominus
in terram Chananei et Hethei et Amorrei et Evei
et Iebusei quam iuravit patribus tuis ut daret
tibi terram fluentem lacte et melle, celebrabis
hunc morem sacrorum mense isto. Septem diebus
vesceris azimis et in die septimo erit sollempni-
tas domini. Azima comedetis septem diebus; non
apparebit apud te aliquid fermentatum nec in
cunctis finibus tuis. Narrabisque filio tuo in
die illo dicens: Hoc est quod fecit dominus michi
quando egressus sum de Egipto. Et erit quasi signum in
manu tua et quasi monimentum vel monimentum
ante oculos tuos, et ut lex domini semper sit
in ore tuo. In manu enim forti eduxit te dominus
de Egipto. Custodies huiuscemodi cultum statuto
tempore a diebus in dies. Cumque introduxerit te in
terram Chananei, sicut iuravit tibi et patribus
tuis, et dederit eam tibi, separabis omne quod
aperit vulvam domino, et quod primitivum est in pe-
coribus tuis, quodcumque habueris masculini
sexus, consecrabis domino. Primogenitum asini
mutabis ove. Quod si non redemeris, inter-
ficies. Omne autem primogenitum hominis de
filiis tuis precio redimes. Cumque interrogaverit
te filius tuus cras dicens: Quid est hoc? Respon-
debis ei: In manu forti eduxit nos dominus
de Egipto, de domo servitutis. Nam cum induratus
esset Pharao et nollet nos dimittere, occidit
dominus omne primogenitum in terra Egipti a primo-
genito hominis usque ad primogenitum iumentorum.
Idcirco immolo domino omne quod aperit vulvam
masculini sexus et omnia primogenita filiorum
meorum redimo. Erit enim quasi signum in manu
tua et quasi appensum quid ob recordationem inter
oculos tuos, eo quod in manu forti eduxit dominus
nos de Egipto. Igitur cum emisisset Pharao populum,
non eos duxit dominus per viam terre Philistiim
que vicina est, reputans ne forte peniteret
eum si vidisset adversum se bella consurgere, et rever-
teretur in Egiptum, sed circumduxit per viam deserti que
est iuxta mare rubrum. Et armati ascenderunt
filii Israel de terra Egipti. Tulit quoque Moyses
ossa Ioseph secum eo quod adiurasset filios Israel
dicens: Visitabit vos deus; efferte ossa mea
hinc vobiscum. Profectique de Socoth castrametati

sunt in Etham in extremis finibus solitudinis. Dominus autem precedebat eos ad ostendendam viam per diem in columpna nubis, et per noctem in columpna ignis, ut dux esset itineris utroque tempore. Numquam defuit columpna nubis per diem, nec columpna ignis per noctem coram populo. Capitulum xiiii.

Locutus est autem Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israhel: reversi castrametentur e regione Phiahiroth, que est inter Magdalum et mare contra Beelsephon: in conspectu eius castra ponetis super mare. Dicturusque est Pharao super filiis Israhel: Coartati sunt in terra, conclusit eos desertum. Et indurabo cor eius, ac persequetur vos: et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius: scientque Egyptii quia ego sum Dominus. Feceruntque ita. Et nuntiatum est regi Egyptiorum quod fugisset populus: inmutatumque est cor Pharaonis et servorum eius super populo, et dixerunt: Quid voluimus facere ut dimitteremus Israhel ne serviret nobis? Iunxit ergo currum, et omnem populum suum assumpsit secum. Tulitque sexcentos currus electos, quicquid in Egypto curruum fuit, et duces totius exercitus. Induravitque Dominus cor Pharaonis regis Egypti, et persecutus est filios Israhel: at illi egressi erant in manu excelsa. Cumque persequerentur Egyptii vestigia precedentium, reppererunt eos in castris super mare: omnis equitatus et currus Pharaonis et universus exercitus erant in Phiahiroth contra Beelsephon. Cumque appropinquasset Pharao, levantes filii Israhel oculos, viderunt Egyptios post se, et timuerunt valde: clamaveruntque ad Dominum, et dixerunt ad Moysen: Forsitan non erant sepulcra in Egypto, ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine: quid hoc facere voluisti, ut educeres nos ex Egypto? Nonne iste est sermo quem loquebamur in Egypto dicentes: Recede a nobis, ut serviamus Egyptiis? multo enim melius est servire eis, quam mori in solitudine. Et ait Moyses ad populum: Nolite timere: state et videte magnalia Domini que facturus est hodie: Egyptios enim quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum. Dominus pugnabit pro vobis, et vos tacebitis. Dixitque Dominus ad Moysen: Quid clamas ad me? Loquere filiis Israhel ut proficiscantur. Tu autem eleva virgam tuam, et extende manum tuam super mare, et divide illud: ut gradiantur filii Israhel in medio mari per siccum. Ego autem indurabo cor Egyptiorum ut persequantur vos: et glorificabor in Pharaone et in omni exercitu eius, et in curribus et in equitibus illius. Et scient Egyptii quia ego sum Dominus, cum glorificatus fuero in Pharaone, et in curribus atque in equitibus eius. Tollensque se angelus Domini qui precedebat castra Israhel, abiit post eos: et cum eo pariter columpna nubis, priora dimittens post tergum stetit inter castra Egyptiorum et castra Israhel: et erat nubes tenebrosa, et illuminans noctem, ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent. Cumque extendisset Moyses manum super mare, abstulit illud Dominus flante vento vehementi et urente tota nocte, et vertit in siccum: divisaque est aqua. Et ingressi sunt filii Israhel per medium sicci maris: erat enim aqua quasi murus a dextera eorum et leva. Persequentesque Egyptii ingressi sunt post eos, omnis equitatus Pharaonis, currus eius et equites, per medium maris. Iamque advenerat vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Egyptiorum per columpnam ignis et nubis, interfecit exercitum eorum: et subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Egyptii: Fugiamus Israhelem: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, ut revertantur aque ad Egyptios super currus et equites eorum. Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reversum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Egyptiis occurrerunt aque, et involvit eos Dominus in mediis fluctibus. Reverseque sunt aque et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. Filii autem Israhel perrexerunt per medium sicci maris, et aque eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: liberavitque Dominus in die illo Israhel de manu Egyptiorum. Et viderunt Egyptios mortuos super litus maris, et manum

magnam quam exercuerat dominus contra eos. Timuitque populus dominum et crediderunt domino et Moysi servo eius. Tunc cecinit Moyses et filii Israel carmen hoc domino et dixerunt. Capitulum xv.

Cantemus domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem deiecit in mare. Fortitudo mea et laus mea dominus et factus est michi in salutem. Iste deus meus et glorificabo eum deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine dextera tua domine percussit inimicum et in multitudine glorie tue deposuisti adversarios omnes meos. Misisti iram tuam que devoravit eos sicut stipulam et in spiritu furoris tui congregate sunt aque. Stetit unda fluens congregate sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus persequar et comprehendam dividam spolia implebitur anima mea. Evaginabo gladium meum interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus et operuit eos mare submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus domine quis similis tui magnificatus in sanctitate terribilis atque laudabilis et faciens mirabilia. Extendisti manum tuam et devoravit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo tuo quem redemisti. Et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores philistiim. Tunc conturbati sunt principes edom robustos moab obtinuit tremor obriguerunt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui. Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti. Introduces eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo quod operatus es domine. Sanctuarium tuum domine quod firmaverunt manus tue. Dominus regnabit in eternum et ultra. Ingressus est enim eques pharao cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos dominus aquas maris. Filii autem Israel ambulaverunt per siccum in medio eius. Sumpsit ergo Maria prophetissa soror Aaron tympanum in manu. Egresseque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris quibus precinebat dicens. Cantemus domino gloriose enim honorificatus est equum et ascensorem deiecit in mare. Tulit ergo Moyses Israel de mari rubro et egressi sunt in desertum Sur. Ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem et non inveniebant aquam et venerunt in Marath nec poterant bibere aquas de Marath eo quod essent amare. Unde et congruum loco nomen imposuit vocans illud Marath id est amaritudinem. Et murmuravit populus contra Moysen dicens. Quid bibemus. At ille clamavit ad dominum. Qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. Ibi constituit ei precepta atque iudicia et ibi temptavit eum dicens. Si audieris vocem domini dei tui et quod rectum est coram eo feceris et obedieris mandatis eius custodierisque omnia eius precepta illius cunctum languorem quem posui in Egypto non inducam super te. Ego enim dominus salvator tuus. Venerunt autem in Helym ubi erant xii fontes aquarum et lxx palme et castrametati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de Helym et venit omnis multitudo filiorum Israel in desertum Syn quod est inter Helym et Synai. Capitulum xvi.

xvi

Quintodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra Egypti murmuravit omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen et Aaron in solitudine. Dixeruntque ad eos filii Israel utinam mortui essemus per manum domini in terra Egypti quando sedebamus super ollas carnium et comedebamus panem in saturitate. Cur induxistis nos in desertum istud ut occideretis omnem multitudinem fame. Dixit autem dominus ad Moysen. Ecce ego pluam vobis panes de celo. Egrediatur populus et colligat que sufficiant per singulos dies ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non. Die autem sexto parent quod inferant et sit duplum quam colligere

solebant per singulos dies. Dixeruntque moyses
et aaron ad omnes filios israel: Vespere scietis
quod dominus eduxerit vos de terra egypti et
mane videbitis gloriam domini. Audivit enim mur-
mur vestrum contra dominum. Nos vero quid sumus
quia mussitastis contra nos? Et ait moyses:
Dabit dominus vobis vespere carnes edere et mane
panes in saturitate, eo quod audierit murmurationes
vestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim
quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum
sed contra dominum. Dixitque moyses ad aaron:
Dic universe congregationi filiorum israel: Accedi-
te coram domino. audivit enim murmur vestrum. Cum-
que loqueretur aaron ad omnes filiorum israel respexe-
runt ad solitudinem. Et ecce gloria domini apparuit
in nube. Locutus autem est dominus ad moysen
dicens: Audivi murmurationes filiorum israel. Loquere ad
eos: Vespere comedetis carnes et mane saturabi-
mini panibus scietisque quod sim dominus deus
vester. Factum est ergo vespere et ascendens coturnix
operuit castra. Mane quoque ros iacuit
per circuitum castrorum. Cumque operuisset superficiem
terre apparuit in solitudine minutum et quasi pi-
lo tunsum in similitudinem pruine super terram.
Quod cum vidissent filii israel dixerunt ad in-
vicem: Manhu? quod significat: Quid est hoc? Igno-
rabant enim quid esset. Quibus ait moyses:
Iste est panis quem dedit dominus vobis ad
vescendum. Hic est sermo quem precepit dominus.
Colligat ex eo unusquisque quantum sufficiat ad
vescendum; gomor per singula capita iuxta
numerum animarum vestrarum que habitant in taber-
naculo sic tolletis. Feceruntque filii israel ita et
collegerunt alius plus, alius minus. Et mensi sunt
ad mensuram gomor. Nec qui plus collegerat
habuit amplius, nec qui minus paraverat reperit
minus. Sed singuli iuxta id quod edere poterant
congregaverunt. Dixitque moyses ad eos: Nul-
lus ex eo relinquat in mane. Qui non audierunt
eum, sed dimiserunt quidam ex eis usque mane
et scatere cepit vermibus atque computruit. Et
iratus est contra eos moyses. Colligebant autem

mane singuli quantum sufficere poterat ad ves-
cendum. Cumque incaluisset sol liquefiebat.
In die vero sexta collegerunt cibos duplices
id est duo gomor per singulos homines. Vene-
runt autem omnes principes multitudinis et narra-
verunt moysi. Qui ait eis: Hoc est quod lo-
cutus est dominus: Requies sabbati sanctificatus
est domino. Cras quodcumque operandum est
facite et que coquenda sunt coquite. Quicquid
autem reliquum fuerit reponite usque in mane. Fe-
ceruntque ita ut preceperat moyses et non com-
putruit neque vermis inventus est in eo. Dixit-
que moyses: Comedite illud hodie quia sabbatum
est domini; hodie non invenietur in agro. Sex
diebus colligite; die autem septimo sabbatum est
domini. Idcirco non invenietur. Venit septima dies
et egressi de populo ut colligerent non invenerunt.
Dixit autem dominus ad moysen: Usquequo non vultis
custodire mandata mea et legem meam? Vi-
dete quod dominus dedit vobis sabbatum et propter hoc
tribuit vobis die sexto cibos duplices.
Maneat unusquisque apud semetipsum, nullus
egrediatur de loco suo die septimo. Et sabbati-
zavit populus die septimo. Appellavitque domus
israel nomen eius man, quod erat quasi semen co-
riandri album, gustusque eius quasi simile
cum melle. Dixit autem moyses: Iste est sermo
quem precepit dominus: Imple gomor ex eo
et custodiatur in futuras generationes ut noverint
panem quo alui vos in solitudine, quando
educti estis de terra egypti. Dixitque moy-
ses ad aaron: Sume vas unum et mitte
ibi man quantum potest capere gomor et repone
coram domino ad servandum in generationes vestras
sicut precepit dominus moysi. Posuitque illud
aaron in tabernaculo reservandum. Filii
autem israel comederunt man quadraginta annis donec
venirent in terram habitabilem. Hoc cibo aliti
sunt usquequo tangerent fines terre chanaan. Gomor
autem decima pars est ephi. Capitulum xvii.

c. xvii

Igitur profecta omnis multitudo filiorum
israel de deserto sin per mansiones
suas iuxta sermonem domini, castrametata est

[illegible]

Salutacio ietro et moysen

in raphidim ubi non erat aqua ad bibendum populo
Qui iurgatus contra moysen ait Da nobis aquam
ut bibamus Quibus respondit moyses Quid
iurgamini contra me cur temptatis dominum Si
tivit ergo populus ibi pro aque penuria et murmu
ravit contra moysen dicens Cur nos exire fecisti
de egipto ut occideres nos et liberos nostros ac
iumenta siti Clamavit autem moyses ad dominum
dicens Quid faciam populo huic adhuc paululum
et lapidabit me Ait dominus ad moysen
Antecede populum et sume tecum de senioribus
israel et virgam qua percussisti fluvium tolle
in manu tua et vade En ego stabo ibi cora
te supra petram oreb percuciesque petram et
exibit ex ea aqua et bibat populus Fecit itaque
moyses coram senioribus israel et vocavit
nomen loci illius temptatio propter iurgium
filiorum israel et quia temptaverunt dominum
dicentes Estne dominus in nobis an non Venit autem
amalech et pugnabat contra israel in raphi
dim Dixitque moyses ad iosue Elige viros
et egressus pugna contra amalech cras et ego
stabo in vertice collis habens virgam dei in ma
nu mea Fecit iosue ut locutus erat
moyses et pugnavit contra amalech Moy
ses autem et aaron et hur ascenderunt super
verticem collis Cumque levaret moyses manus
vincebat israel Sin autem paululum remi
sisset superabat amalech Manus autem moy
si erant graves Sumentes igitur lapidem
posuerunt subter eum in quo sedit aaron
et hur sustentabant manus eius ex utraque
parte Et factum est ut manus ipsius non lassa
rentur usque ad occasum solis Fugavitque io
sue amalech et populum eius in ore gladii
Dixit autem dominus ad moysen Scribe hoc
ob monimentum in libro et trade auribus io
sue Delebo enim memoriam amalech sub
celo Edificavitque moyses altare et vocavit
nomen eius dominus exaltatio mea dicens Quia
manus solius domini et bellum dei erit contra
amalech a generatione in generationem C xviii.

xviii

Cumque audisset iethro sacerdos ma
dian cognatus moysi omnia que fecerat
dominus moysi et israheli populo suo eo quod edu
xisset dominus israel de egipto tulit zephoram
uxorem moysi quam remiserat et duos filios
eius quorum unus vocabatur gersan dicente
patre advena fui in terra aliena alter vero
eleazar Deus enim ait patris mei adiu
tor meus et eruit me de gladio pharaonis
Venit ergo iethro cognatus moysi et filii
eius et uxor eius ad moysen in deser
tum ubi erat castrametatus iuxta montem dei et
mandavit moysi dicens Ego cognatus tuus
iethro venio ad te et uxor tua et duo filii
tui cum ea Qui egressus in occursum cognati
sui adoravit et osculatus est eum Salutave
runtque se mutuo verbis pacificis Cumque in
trasset tabernaculum narravit moyses cog
nato suo cuncta que fecerat dominus pharaoni et
egiptiis propter israel universumque laborem qui acci
disset eis in itinere quo liberaverat eos do
minus Letatusque est iethro super omnibus bonis que
fecerat dominus israeli eo quod eruisset eum de manu
egiptiorum et ait Benedictus dominus qui liberavit
nos de manu egiptiorum et de manu pharaonis
qui eruit populum suum de manu egipti Nunc
cognovi quia magnus dominus super omnes deos
eo quod superbe egerint contra illos Obtulit ergo
iethro cognatus moysi holocausta et hosti
as deo Veneruntque aaron et omnes seniores
israel ut comederent panem cum eo coram deo
Altero autem die sedit moyses ut iudicaret
populum qui assistebat moysi de mane usque
ad vesperam Quod cum vidisset cognatus eius
omnia scilicet que agebat in populo ait Quid est
hoc quod facis in plebe Cur solus sedes
et omnis populus prestolatur de mane usque ad
vesperam Cui respondit moyses Venit ad
me populus querens sententiam dei Cumque acciderit
eis aliqua disceptatio veniunt ad me ut
iudicem inter eos et ostendam precepta dei
et leges eius At ille Non bonam inquid re
facis stulto labore consumeris et tu et populus
iste qui tecum est ultra vires tuas est negotium
solus illud non poteris sustinere Sed audi verba mea

itaque consilia et erit dominus tecum. Esto tu populo in his que ad deum pertinent ut referas que dicuntur ad eum ostendasque populo ceremonias et ritum colendi viamque per quam ingredi debeant et opus quod facere debeant. Provide autem de omni plebe viros potentes et timentes deum in quibus sit veritas et qui oderint avariciam et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicent populum omni tempore. Quicquid autem maius fuerit referant ad te et ipsi minora tantum iudicent leviusque tibi sit partito in alios onere. Si hoc feceris implebis imperium dei et precepta eius poteris sustentare et omnis hic populus revertetur cum pace ad loca sua. Quibus auditis moyses fecit omnia que ille suggesserat et electis viris strenuis de cuncto israel constituit eos principes populi tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicabant plebem omni tempore. Quicquid autem gravius erat referebant ad eum faciliora tantummodo iudicantes. Dimisitque cognatum suum qui reversus abiit in terram suam.

Capitulum xix.

Mense tercio egressionis israel de terra egypti in die hac venerunt in solitudinem synai. Nam profecti de raphidim et pervenientes usque in desertum synai castrametati sunt in eodem loco ibique israel fixit tentoria e regione montis. Moyses autem ascendit ad deum vocavitque eum dominus de monte et ait. Hec dices domui iacob et annunciabis filiis israel. Vos ipsi vidistis que fecerim egyptiis et quomodo portaverim vos super alas aquilarum et assumpserim michi. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum eritis michi in peculium de cunctis populis. Mea est enim omnis terra et vos eritis michi in regnum sacerdotale et gens sancta. Hec sunt verba que loqueris ad filios israel. Venit moyses et convocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandaverat dominus. Responditque omnis populus simul. Cuncta que locutus est dominus faciemus. Cumque retulisset moyses verba populi ad dominum ait ei dominus. Iam nunc veniam

ad te in caligine nubis ut audiat me populus loquentem ad te et credat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo moyses verba populi ad deum. Qui dixit ei. Vade ad populum et sanctifica illos hodie et cras lavetque vestimenta sua et sint parati in diem tercium. In die enim tercio descendet dominus coram omni plebe super montem synay. Constituesque terminos populo per circuitum et dices. Cavete ne ascendatis in montem nec tangatis fines illius. Omnis qui tetigerit montem morte morietur. Manus non tanget eum sed lapidibus opprimetur aut confodietur iaculis. Sive iumentum fuerit sive homo non vivet. Cum ceperit clangere buccina tunc ascendant in montem. Descenditque moyses de monte ad populum et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua ait ad eos. Estote parati in diem tercium et ne appropinquetis uxoribus vestris. Iam advenerat dies tercius et mane inclaruerat et ecce ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura et nubes densissima operire montem clangorque buccine vehementius perstrepebat. Et timuit populus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos moyses in occursum dei de loco castrorum steterunt ad radices montis. Totus autem mons synay fumabat eo quod descendisset dominus super eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratque mons omnis terribilis et sonitus buccine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur. Moyses loquebatur et dominus respondebat ei. Descenditque dominus super montem synai in ipso montis vertice et vocavit moysen in cacumine montis eius. Quo cum ascendisset dixit ad eum. Descende et contestare populum ne forte velit transcendere terminos ad videndum dominum et pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percuciat eos. Dixitque moyses ad dominum. Non poterit vulgus ascendere in montem synai. Tu enim testificatus es et iussisti dicens. Pone terminos circa montem et sanctifica illum. Cui ait dominus. Vade descende ascendesque tu et aaron tecum. Sacerdotes autem et populus ne transeant terminos

nec ascendat ad dominum ne forte interficiat eos. Descendit Moyses ad populum et omnia narravit eis.

Capitulum xx

Locutusque est deus cunctos sermones hos. Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egipti de domo servitutis. Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem que est in celo desuper et que in terra deorsum nec eorum que sunt in aquis sub terra. Non adorabis ea neque coles. Ego sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filios in terciam et quartam generationem eorum qui oderunt me et faciens misericordiam in milia hiis qui diligunt me et custodiunt precepta mea. Non assumes nomen domini dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dominus eum qui assumpserit nomen domini dei sui frustra. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini dei tui. Non facies omne opus tu et filius tuus et filia tua servus tuus et ancilla tua iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit deus celum et terram mare et omnia que in eis sunt et requievit in die septimo. Ideo benedixit dominus diei sabbati et sanctificavit eum. Honora patrem tuum et matrem ut sis longevus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non occides. Non mechaberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces rem vel domum proximi tui. Non desiderabis uxorem eius non servum non ancillam non bovem non asinum nec omnia que illius sunt. Cunctus autem populus videbat voces et lampades et sonitum bucine montemque fumigantem et perterriti pavore concussi steterunt procul dicentes Moysi: Loquere tu nobis et audiemus. Non loquatur nobis dominus ne forte moriamur. Et ait Moyses ad populum: Nolite timere ut enim probaret vos venit deus ut et terror illius esset in vobis et non peccaretis. Stetitque populus de longe. Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat deus. Dixit preterea dominus ad Moysen: Hec dices filiis Israel. Vos vidistis quia de celo locutus sum vobis. Non facietis deos argenteos nec deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei veniam ad te et benedicam tibi. Quod si altare lapideum feceris mihi non edificabis illud de sectis lapidibus. Si enim levaveris cultrum tuum super eo polluetur. Non ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitudo tua.

Capitulum xxi

Hec sunt iudicia que propones eis. Si emeris servum hebreum sex annis serviet tibi. In septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intraverit cum tali exeat. Si habens uxorem et uxor egredietur simul. Sin autem dominus illi dederit uxorem et pepererit filios et filias mulier et liberi eius erunt domini sui ipse vero exibit cum vestitu suo. Quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem et liberos non egrediar liber offeret eum dominus diis et applicabitur ad hostium et postes perforabitque eius aurem subula et erit ei servus in seculum. Si quis vendiderit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancille exire consueverunt. Si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam. Populo autem alieno vendendi non habebit potestatem si spreverit eam. Si autem filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum faciet illi. Quod si alteram ei acceperit providebit puelle nuptias et vestimenta et pretium pudicitie non negabit. Si tria ista non fecerit egredietur gratis absque pecunia. Qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur. Qui autem non est insidiatus sed deus illum tradidit in manus eius constituam tibi locum quo fugere debeat. Si quis per industriam occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo evelles eum ut moriatur. Qui maledixerit patri suo vel matri morte moriatur. Qui percusserit patrem suum et matrem morte moriatur. Qui furatus fuerit hominem et vendiderit eum convictus noxe morte moriatur. Si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus

non fuerit, sed iacuerit in lecto, si surrexerit et ambula-
verit foris super baculum suum, innocens erit qui per-
cusserit, ita tamen ut operas eius et impensas
in medicos restituat. Qui percusserit servum suum
vel ancillam virga et mortui fuerint in mani-
bus eius, criminis reus erit. Si autem uno die
supervixerit vel duobus non subiacebit pene quia pecu-
nia illius est. Si rixati fuerint viri et percusserit
quis mulierem pregnantem et abortivum quidem
fecerit, sed ipsa vixerit, subiacebit dampno quantum
expetierit maritus mulieris et arbitri iudi-
caverint. Si autem mors eius fuerit subsecuta,
reddet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente,
manum pro manu, pedem pro pede, adustionem
pro adustione, vulnus pro vulnere, livorem pro livore.
Si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancille
et luscos eos fecerit, dimittet eos liberos pro
oculo quem eruit. Dentem quoque si percusserit servo
vel ancille similiter dimittet eos liberos. Si
bos cornu percusserit virum aut mulierem et mor-
tui fuerint, lapidibus obruetur et non comedentur
carnes eius, dominus quoque bovis innocens erit. Quod
si bos cornupeta fuerit ab heri et nudius ter-
tius et contestati sunt dominum eius nec recluserit
dominus eius eum, occideritque virum aut mulierem,
et bos lapidibus obruetur et dominum illius occi-
dent. Quod si pretium ei fuerit impositum, dabit pro anima
sua quicquid fuerit postulatus. Filium quoque et
filiam si cornu percusserit, simili sententie subiace-
bit. Si servum ancillamque invaserit, triginta siclos
argenti dabit domino, bos vero lapidibus obruetur.
Si quis aperuerit cisternam et foderit et non ope-
ruerit eam, cecideritque bos vel asinus in eam, dominus
cisterne reddet pretium iumentorum. Quod autem est
mortuum ipsius erit. Si bos alienus bovem alterius
vulneraverit et ille mortuus fuerit, vendent bovem
vivum et divident pretium, cadaver autem mortui
inter se dispertient. hic non est capitulum quia male signatum
Sin autem sciebat quod bos cornupeta esset
ab heri et nudius tertius et non custodivit
eum dominus suus, reddet bovem pro bove et cadaver
integrum accipiet | capitulum sequitur. Cap xxii

Si quis furatus fuerit bovem aut ovem et oc- c. xxii
ciderit vel vendiderit, quinque boves pro
uno bove restituet et quattuor oves pro una
ove. Si effringens fur domum sive suffodiens
fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit,
percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc
fecerit, homicidium perpetravit et ipse morietur. Si non
habuerit quod pro furto reddat, venundabitur. Si in-
ventum fuerit apud eum quod furatus est vivens
sive bos sive asinus sive ovis, duplum restitu-
at. Si leserit quispiam agrum vel vineam
et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena,
quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vi-
nea pro dampni restituet estimatione. Si egressus
ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos
frugum sive stantes segetes in agris, reddet
dampnum qui ignem succenderit. Si quis commen-
daverit amico alicui commendandum pecuniam aut
vas in custodiam et ab eo qui susceperat furto
ablatum fuerit, si invenitur fur duplum reddet. Si latet
fur, dominus domus applicabitur ad deos et iurabit
quod non extenderit manum in rem proximi sui
ad perpetrandam fraudem tam in bove quam in
asino et ove et vestimento et quicquid damnum
inferre potest, ad deos utriusque causa perveniet et
si illi iudicaverint, duplum restituet proximo
suo. Si quis commendaverit proximo suo asinum,
bovem et ovem et omne iumentum ad custodiam
et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum
ab hostibus nullusque viderit, iusiurandum erit
in medio quod non extenderit manum ad rem proximi
sui; suscipietque dominus iuramentum et ille reddere
non cogetur. Quod si furto ablatum fuerit, restituet
dampnum domino. Si comestum a bestia, deferat
ad eum quod occisum est et non restituet. Qui
a proximo suo quicquam horum mutuo postu-
laverit et debilitatum aut mortuum fuerit domino
non presente, reddere compelletur. Quod si in presentiarum
fuerit dominus, non restituet, maxime si conduc-
tum venerat pro mercede operis sui. Si seduxerit
quis virginem nondum desponsatam et dor-
mierit cum ea, dotabit eam et habebit eam uxo-
rem. Si pater virginis dare noluerit, reddat

reddat pecuniam iuxta modum dotis quam vir-
gines accipere consueverunt. Maleficos non pa-
tieris vivere. Qui coierit cum iumento morte mori-
atur. Qui immolat diis occidetur preter domino soli.
Advenam non contristabis neque affliges eum:
advene enim et ipsi fuistis in terra Egypti. Vi-
due et pupillo non nocebitis. Si leseritis eos
vociferabuntur ad me et ego audiam clamorem
eorum et indignabitur furor meus percutiam-
que vos gladio et erunt uxores vestre vidue
et filii vestri pupilli. Si pecuniam mutuam
dederis populo meo pauperi qui habitat
tecum non urgebis eum quasi exactor nec usuris
opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis ves-
timentum ante solis occasum reddes ei. Ipsum
enim est solum quo operitur indumentum carnis
eius nec habet aliud in quo dormiat. Si cla-
maverit ad me exaudiam eum quia misericors
sum. Diis non detrahes et principi populi tui non
maledices. Decimas et primitias tuas non
tardabis offerre. Primogenitum filiorum tuorum
dabis mihi. De bobus quoque et ovibus
similiter facies. Septem diebus sit cum ma-
tre sua, die octavo reddes illum mihi. Viri sancti
eritis mihi. Carnem que a bestiis fuerit pre-
gustata non comedetis sed proicietis canibus.

Cap. xxiii

Non suscipies vocem
mendacii nec iunges manum tuam
ut pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris
turbam ad faciendum malum nec in iudicio pluri-
morum acquiesces sententie ut a vero devies. Pau-
peris quoque non misereberis in iudicio. Si occurreris
bovi inimici tui aut asino erranti reduc
ad eum. Si videris asinum odientis te iacere
sub onere non pertransibis sed sublevabis
cum eo. Non declinabis in iudicio pauperis.
Mendacium fugies. Insontem et iustum non
occides quia adversor impium. Nec accipies
munera que excecant etiam prudentes et
subvertunt verba iustorum. Peregrino molestus
non eris. Scitis enim advenarum animas quia et ipsi
peregrini fuistis in terra Egypti. Sex annis semina-
bis terram tuam et congregabis fruges eius.
Anno autem septimo dimittes eam et requiescere
facies ut comedant pauperes populi tui et
quicquid reliquum fuerit comedant bestie agri. Ita
facies in vinea et oliveto tuo. Sex diebus
operaberis, septima die cessabis ut requiescat
bos et asinus tuus et refrigeretur filius an-
cille tue et advena. Omnia que dixi vobis
custodite et per nomen externorum deorum non iurabitis
neque audietur ex ore vestro. Tribus vicibus
per singulos annos mihi festa celebrabitis.
Sollempnitatem azimorum custodies. Septem
diebus comedes azima sicut precepi tibi tem-
pore mensis novorum quando egressus es de Egypto. Non
apparebis in conspectu meo vacuus et sollemp-
nitatem messis primitivorum operis tui quecumque seminaveris
in agro. Sollempnitatem quoque in exitu anni quando
congregaveris omnes fruges tuas de agro. Ter
in anno apparebit omne masculinum tuum coram
domino deo tuo. Non immolabis super fermento
sanguinem victime mee nec remanebit adeps
sollempnitatis mee usque mane. Primicias frugu-
m terre tue deferes in domum domini dei tui. Non
coques hedum in lacte matris sue. Ecce ego
mittam angelum meum qui precedat te et cus-
todiat in via et introducat ad locum quem para-
vi. Observa eum et audi vocem eius nec contemp-
nendum putes quia non dimittet cum peccaveris
et est nomen meum in illo. Quod si audieris vo-
cem eius et feceris omnia que loquor inimicus
ero inimicis tuis et affligam affligentes
te. Precedetque te angelus meus et introdu-
cet te ad amorreum et etheum et ferezeum et
chananeum et eveum et iebuseum quos ego
conteram. Non adorabis deos eorum nec co-
les eos. Non facies opera eorum sed destrues eos
et confringes statuas eorum. Servietisque domino
deo vestro ut benedicam panibus tuis et aquis
et auferam infirmitatem de medio tui. Non erit
infecunda nec sterilis in terra tua. Numerum dierum
tuorum implebo. Terrorem meum mittam in pre-
cursum tuum et occidam omnem populum ad quem
ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum coram
te terga vertam, emittens crabrones prius

qui fugabunt eveum et chananeum et etheum antequam introeas. Non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos de conspectu tuo donec augearis et possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare palestinorum et a deserto usque ad fluvium. Tradam in manibus vestris habitatores terre et eiciam illos de conspectu meo. Non inibis cum eis fedus nec cum diis eorum. Non habitent in terra tua ne forte peccare faciant te in me si servieris diis eorum quod tibi certe erit in scandalum.

Capitulum xxiiii

Moysi quoque dixit ascende ad dominum tu et aaron nadab et abiu et lxx seniores israel et adorabitis procul. Solusque moyses ascendet ad dominum et illi non appropinquabunt nec populus ascendet cum eo. Venit ergo moyses et narravit plebi omnia verba domini atque iudicia. Responditque cunctus populus una voce omnia verba domini que locutus est faciemus. Scripsit autem moyses universos sermones domini et mane consurgens edificavit altare ad radices montis et xii titulos per xii tribus israel. Misitque iuvenes de filiis israel et obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas pacificas domino vitulos xii. Tulit itaque moyses dimidiam partem sanguinis et misit in crateras partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen federis legit audiente populo. Qui dixerunt omnia que locutus est dominus faciemus et erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait hic est sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. Ascenderuntque moyses et aaron nadab et abiu et lxx de senioribus israel et viderunt deum israel et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini et quasi celum cum serenum est. Nec super eos qui procul recesserant de filiis israel misit manum suam. Videruntque deum et comederunt et biberunt. Dixit autem dominus ad moysen ascende ad me in montem et esto ibi daboque tibi tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi ut doceas filios israel. Surrexerunt moyses et iosue minister eius ascendensque moyses in montem dei senioribus ait expectate hic donec revertamur ad vos. Habetis aaron et hur vobiscum si quid natum fuerit questionis referetis ad eos. Cumque ascendisset moyses operuit nubes montem et habitavit gloria domini super synai tegens illum nube sex diebus. Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel. Ingressusque moyses medium nebule ascendit in montem et fuit ibi xl diebus et xl noctibus.

Capitulum xxv

Locutusque est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel ut tollant michi primicias ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis aurum et argentum et es iacinctum et purpuram coccumque bis tinctum et bissum pilos caprarum et pelles arietum rubricatas pellesque iacintinas et ligna sethim oleum ad luminaria concinnanda aromata in unguentum et thimiamata boni odoris lapides onichinos et gemmas ad ornandum ephot ac rationale. Facientque michi sanctuarium et habitabo in medio eorum iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi et omnium vasorum in cultum eius sicque facietis illud. Archam de lignis sethim compingite cuius longitudo habeat duos et semissem cubitos latitudo cubitum et dimidium altitudo cubitum similiter et semissem. Et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris. Faciesque supra coronam auream per circuitum et quatuor circulos aureos quos pones per quatuor arche angulos duo circuli sint in latere uno et duo in altero. Facies quoque vectes de lignis sethim et operies eos auro inducesque per circulos qui sunt in arche lateribus ut portetur in eis. Qui semper erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis. Ponesque in archa testimonium quod dabo tibi. Facies et propiciatorium de auro mundissimo duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius cubitum et semissem

latitudo. Duos quoque cherubin aureos et productiles facies ex utraque parte oraculi. Cherub unus sit in latere uno et alter in altero. Utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas et operientes oraculum respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est archa, in qua pones testimonium quod dabo tibi. Inde precipiam et loquar ad te supra propitiatorio scilicet de medio duorum cherubim qui erunt super archam testimonii cuncta que mandabo per te filiis Israel. Facies et mensam de lignis setim habentem duos cubitos longitudinis et in latitudine cubitum et in altitudine cubitum et semissem, et inaurabis eam auro purissimo. Facies quoque illi labium aureum per circuitum et ipsi labio coronam interrasilem altam quattuor digitis et super illam alteram coronam aureolam. Quattuor quoque circulos aureos parabis et pones in quattuor angulis eiusdem mense per singulos pedes. Subter coronam erunt circuli aurei ut mittantur vectes per eos et possit mensa portari. Ipsos quoque vectes facies de lignis setim et circumdabis auro ad subvehendam mensam. Parabis et acetabula ac phialas, thuribula et ciathos in quibus offerenda sunt libamina ex auro purissimo. Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper. Facies et candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius et calamos, sciphos et sperulas ac lilia ex ipso procedentia. Sex calami egredientur de lateribus, tres ex uno latere et tres ex altero. Tres sciphi quasi in nucis modum per calamos singulos sperulaque simul et lilium et tres similiter sciphi instar nucis in calamo altero sperulaque simul et lilium. Hoc erit opus sex calamorum qui producendi sunt de hastili. In ipso autem candelabro erunt quattuor sciphi in nucis modum sperulaeque per singulos et lilia. Sperule sub duobus calamis per tria loca, qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno. Et sperule igitur et calami ex ipso erunt, universa ductilia de auro purissimo. Facies et lucernas septem et pones eas super candelabrum ut luceant ex adverso. Emunctoria quoque et ubi ea que emuncta sunt extinguantur fient de auro purissimo. Omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi. Inspice et fac secundum exemplar quod tibi monstratum est in monte. C.XXVI

c. xxvi

Tabernaculum vero ita fiet. Decem cortinas de bysso retorta et iacincto ac purpura coccoque bis tincto variatas opere plumario facies. Longitudo cortine unius habebit viginti octo cubitos, latitudo quattuor cubitorum erit. Unius mensure fient universa tentoria. Quinque cortine sibi iungentur mutuo et alie quinque nexu simili coherebunt. Ansulas iacinctinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum ut possint invicem copulari. Quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt ut unum tabernaculum fiat. Facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Longitudo sagi unius habebit triginta cubitos et latitudo quattuor. Equa erit mensura sagorum omnium. E quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mutuo copulabis ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices. Facies et quinquaginta ansas in ora sagi unius ut coniungi cum altero queat et quinquaginta ansas in ora sagi alterius ut cum altero copuletur. Quinquaginta fibulas eneas facies quibus iungantur anse ut unum ex omnibus operimentum fiat. Quod autem superfuerit in sagis que parantur tecto id est unum sagum quod amplius est ex medietate eius operies posteriora tabernaculi et cubitus ex una parte pendebit et alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine utrumque latus tabernaculi protegens. Facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis et super hoc rursum aliud operimentum de iacinctinis pellibus. Facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis setim quarum singule denos in longitudine cubitos habeant et in latitudine singulos ac semissem. In lateribus tabule due incastrature fiant quibus tabula alteri tabule connectatur.

atque in hunc modum cuncte tabule parabuntur.
Quarum xx erunt in latere meridiano quod vergit
ad austrum. quibus xl bases argenteas fundes
ut bine bases singulis tabulis per duos angulos
subiciantur. In latere quoque secundo tabernaculi
quod vergit ad aquilonem xx tabule erunt xl
habentes bases argenteas. bine bases singulis
supponentur. Ad occidentalem vero plagam taber
naculi facies sex tabulas et rursum alias
duas que in angulis erigantur post tergum ta
bernaculi. Eruntque sibi coniuncte a deorsum usque
sursum et una omnes compago retinebit. Du
abus quoque tabulis que in angulis ponende sunt
similis iunctura servabitur. et erunt simul tabule
octo. bases earum xvi argentee duabus ba
sibus per unam tabulam supputatis. Facies et
vectes de lignis sethim quinque ad continen
das tabulas in uno latere tabernaculi et quinque
alios in altero et eiusdem numeri ad occidentalem
plagam. qui mittentur per medias tabulas a
summo usque ad summum. Ipsasque tabulas de
aurabis et fundes in eis anulos aureos per
quos vectes tabulata contineant. quos operies
laminis aureis. Et eriges tabernaculum iuxta
exemplum quod tibi in monte monstratum est.
Facies et velum de iacincto et purpura coccoque
bis tincto et bysso retorta opere plumario et
pulchra varietate contextum. quod appendes ante
quatuor columpnas de lignis sethim que ipse
quidem deaurate erunt et habebunt capita au
rea sed bases argenteas. Inseretur autem velum
per circulos intra quod pones archam testi
monii ex quo sanctuarium et sanctuaria sanctorum divi
dentur. Pones et propiciatorium super archam tes
timonii in sancta sanctorum. mensamque extra velum
et contra mensam candelabrum in latere taber
naculi meridiano. Mensa enim stabit in
latere aquilonis. Facies et tentorium in in
troitu tabernaculi de iacincto et purpura
coccoque bis tincto et bysso retorta opere plu
mario. Et quinque columpnas deaurabis lig
ni sethim ante quas ducetur tentorium quorum erunt
capita aurea et bases enee.

Cap. xxvii

c. xxvii

Facies et altare de lignis sethim quod
habebit quinque cubitos in longitudine
et totidem in latitudine. i. quadrum et tres
cubitos in altitudine. Cornua autem per quatuor
angulos ex ipso erunt et operies. Faciesque in
usus illud ere eius lebetes ad suscipien
dos cineres et forcipes atque fuscinulas
et ignium receptacula. Omnia vasa ex ere fa
bricabis. Craticulamque in modum retis
eneam per cuius quatuor angulos erunt quatuor
anuli enei. quos pones subter arulam al
taris. Eritque craticula usque ad altaris medium.
Facies et vectes altaris de lignis sethim du
os quos operies laminis ereis et induces
per circulos. Eruntque ex utroque latere altaris ad
portandum. non solidum sed inane et cavum in
trinsecus facies illud sicut tibi in monte
monstratum est. Facies et atrium tabernaculi
in cuius plaga australi contra meridiem erunt
tentoria de bysso retorta. Centum cubitos
unum latus tenebit in longitudine et co
lumpnas xx cum basibus totidem eneis
que capita cum celaturis suis habebunt argen
tea. Similiter in latere aquilonis per longum
erunt tentoria centum cubitorum columpne xx
et bases enee eiusdem numeri et capita earum
cum celaturis suis argentea. In latitudine vero
atrii quod respicit ad occidentem erunt ten
toria per quinquaginta cubitos et columpne decem
bases quoque totidem. In ea quoque atrii la
titudine que respicit ad orientem quinquaginta
cubiti erunt in quibus xv cubitorum tentoria
lateri uno deputabuntur columpne iii et
bases totidem. Et in latere altero erunt tentoria
cubitos obtinentia xv. columpne iii et ba
ses totidem. In introitu vero atrii fiet ten
torium cubitorum xx ex iacincto et purpura cocco
que bis tincto et bysso retorta opere pluma
rio. columpnas habebit quatuor cum basibus
totidem. Omnes columpne atrii per circuitum ves
tite erunt argenteis laminis capitibus argen
teis et basibus eneis. In longitudine

occupabit atrium tabulas et in latitudine vel a latere quinque cubitorum erit. Fietque de bysso retorta et habebit bases eneas. Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et cerimonias tam paxillos eius quam atrii ex ere facies. Precipe filiis Israel ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonii extra velum quod appensum est testimonio. Et collocabunt eam Aaron et filii eius et usque mane luceat coram domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum coram filiis Israhel. Capitulum xxviii.

c. xxviii

Applica quoque Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israel ut sacerdotio fungantur michi Aaron Nadab et Abiu Eleazar et Ithamar. Faciesque vestem sanctam fratri tuo in gloriam et decorem. Et loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi spiritu prudentie ut faciant vestes Aaron in quibus sanctificatus michi ministret. Hec autem erunt vestimenta que facient: rationale et superhumerale tunicam et lineam strictam cidarim et balteum. Facient vestimenta sancta Aaron fratri tuo et filiis eius ut sacerdotio fungantur michi. Accipient aurum et iacinctum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum. Facient autem superhumerale de auro et iacincto ac purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii. Duas oras iunctas habebit in utroque latere summitatum ut in unum redeant. Ipsa quoque textura et cuncta operis varietas erit ex auro et iacincto et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta. Sumesque duos lapides onichinos et sculpes in eis nomina filiorum Israel: sex nomina in lapide uno et sex reliqua in altero iuxta ordinem nativitatis eorum. Opere sculptoris et celatura gemmarii sculpes eos nominibus filiorum Israel inclusos auro atque circumdatos. Et pones in utroque latere superhumeralis memoriale filiis Israel. Portabitque Aaron nomina eorum coram domino super utrumque humerum ob recordationem. Facies et uncinos ex auro et duas catenulas auri purissimi sibi invicem coherentes quas inseres uncinis. Rationale quoque iudicii facies opere polimito iuxta texturam superhumeralis ex auro iacincto et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta. Quadrangulum erit et duplex; mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine. Ponesque in eo quatuor ordines lapidum. In primo versu erit lapis sardius et topazius et smaragdus; in secundo carbunculus saphirus et iaspis; in tertio ligurius achates et ametistus; in quarto crisolitus onichinus et berillus. Inclusi auro erunt per ordines suos. Habebuntque nomina filiorum Israel xii nominibus celabuntur, singuli lapides nominibus singulorum per xii tribus. Facies in rationali catenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis summitate, catenasque aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius, et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit. Facies et duos anulos aureos quos pones in summitatibus rationalis et in oris que e regione sunt superhumeralis et posteriora eius aspiciunt. Necnon et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum quod respicit contra faciem iuncture inferioris ut possit aptari cum superhumerali. Et stringatur rationale anulis suis cum anulis superhumeralis vitta iacinctina ut maneat iunctura fabrefacta et a se invicem rationale et superhumerale nequeant separari. Portabitque Aaron nomina filiorum Israel in rationali iudicii super pectus suum quando ingredietur sanctuarium memoriale coram domino in eternum. Pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem que erunt in pectore Aaron quando ingredietur coram domino et gestabit iudicium filiorum Israel in pectore suo in conspectu domini semper. Facies et

tunicam super humerale totam iacinctinam in
cuius medio supra erit capitium et hora per gyrum
textilis sicut fieri solet in extremis partibus
vestium ne facile rumpatur. Deorsum vero ad pedes
eiusdem tunice per circuitum quasi mala punica facies
ex iacincto et purpura coccoque bis tincto et bysso re
torta mixtis in medio tintinnabulis ita ut tintinna
bulum sit aureum et malum punicum. Rursumque
tintinnabulum aliud aureum et malum punicum.
Et vestietur aaron ea in officio ministerii ut au
diatur sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium
in conspectu domini ut non moriatur. Facies et
laminam de auro purissimo in qua sculpes opere
celatoris sanctum domino ligabisque eam vitta
iacinctina et erit super thiaram imminens fronti
pontificis. Portabitque aaron iniquitates eorum que
obtulerint et sanctificaverint filii israel in cunctis
muneribus et donariis suis. Erit autem lamina
semper in fronte eius ut placatus sit eis dominus.
Stringesque tunicam bysso et thiaram byssinam
facies et balteum opere plumarii. Porro filiis
aaron tunicas parabis lineas et baltheos
ac thiaras in gloriam et decorem. Vestiesque his
omnibus aaron fratrem tuum et filios eius cum eo
et cunctorum consecrabis manus sanctificabisque
illos ut sacerdotio fungantur michi. Facies et
feminalia linea ut operiant carnem turpitu
dinis sue a renibus usque ad femora. Et
utentur eis aaron et filii eius quando ingredientur
tabernaculum testimonii vel quando appropinquant ad
altare ut ministrent in sanctuario ne iniquitatis
rei moriantur. Legitimum sempiternum erit aaron
et semini eius post eum. Sed et hoc facies ut
michi in sacerdotio consecrentur. Cap xxix

Tolle vitulum de armento et arietes
duos immaculatos panesque azimos
et crustulam absque fermento que conspersa
sint oleo lagana quoque azima oleo lita de
simila triticea cuncta facies et posita in canistro
offeres. Vitulum autem et duos arietes. Aaron et
filios eius applicabis ad hostium tabernaculi testimonii.

Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua. i. linea et tuni
ca super humerali et rationali quod constringes baltheo
et pones thiaram in capite eius et laminam sanctam
super thiaram et oleum unctionis fundes super
caput eius atque hoc ritu consecrabitur. Filios
quoque illius applicabis et indues tunicis linea
cingesque baltheo aaron et liberos eius et im
pones eis mitras eruntque sacerdotes michi reli
gione perpetua. Postquam initiaveris manus eorum
applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii
imponentque aaron et filii eius super caput illius
manus et mactabis eum in conspectu domini iuxta
hostium tabernaculi testimonii. Sumptumque sangui
ne vituli pones super cornua altaris digito
tuo reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim
eius. Sumes et adipem totum qui operit intestina
et reticulum iecoris ac duos renes et adipem
qui super eos est et offeres incensum super al
tare. Carnes vero vituli et corium et fimum
combures foris extra castra eo quod pro peccato sit.
Unum quoque arietem sumes super caput eius
ponent aaron et filii eius manus. Quem cum
mactaveris tolles de sanguine eius et fundes circa
altare. Ipsum autem arietem secabis in frusta lo
tisque intestina eius ac pedibus pones super conci
sas carnes et super caput illius et offeres
totum incensum super altare. Oblatio est domino
odor suavissimus victime dei. Tollesque arietem
alterum super cuius caput aaron et filii eius po
nent manus. Quem cum immolaveris sumes de sangui
ne illius et pones super extremum auricule dextre aa
ron et filiorum eius et super pollices manus
eorum et pedis dextri fundesque sanguinem super
altare per circuitum. Cumque tuleris de sanguine qui est
super altare et de oleo unctionis asperges aaron
et vestes eius filios et vestimenta eorum. Conse
cratisque et ipsis vestibus tolles adipem de ariete
et caudam et arvinam que operit vitalia ac re
ticulum iecoris et duos renes atque adipem
qui super eos est armumque dextrum eo quod sit aries
consecrationis tortamque panis unius crustulam consper
sam oleo laganum de canistro azimorum quod positum
est in conspectu domini ponesque omnia super manus aaron

et filiorum eius et sanctificabis eos elevans coram domino. Suscipiesque universa de manibus eorum et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu domini quia oblatio eius est. Sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est Aaron sanctificabisque illud elevatum coram domino et cedet in partem tuam. Sanctificabisque et pectusculum consecratum et armum quem de ariete separasti quo initiatus est Aaron et filii eius cedentque in partem Aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis Israel quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis que offerunt domino. Vestem autem sanctam qua utetur Aaron habebunt filii eius post eum ut ungantur in ea et consecrentur manus eorum. Septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario. Arietem autem consecrationum tolles et coques carnes eius in loco sancto quibus vescetur Aaron et filii eius. Panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi comedent ut sit placabile sacrificium et offerentium consecrentur manus. Alienigena non vescetur ex eis quia sancti sunt. Quod si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane combures reliquias igni non comedentur quia sanctificata sunt. Omnia que precepi tibi facies super Aaron et filios eius. Septem diebus consecrabis manus eorum et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cum immolaveris expiationis hostiam et unges illud in sanctificationem. Septem diebus expiabis altare et sanctificabis et erit sanctum sanctorum. Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur. Hoc est quod facies in altari agnos anniculos duos per singulos dies iugiter unum agnum mane et alterum vespere decimam partem simile conspersae oleo tuso quod habeat mensuram quartam partem hin et vinum ad libandum eiusdem mensure in agno uno. Alterum vero agnum offeres ad vesperam iuxta ritum matutine oblationis et iuxta ea que diximus in odorem suavitatis sacrificium domino oblatione perpetua in generationes vestras ad ostium tabernaculi testimonii coram domino ubi constituam ut loquar

testimonium

ad te. Ibique precipiam filiis Israel et sanctificabitur altare in gloria mea. Sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari et Aaron cum filiis eius ut sacerdotio fungantur michi. Et habitabo in medio filiorum Israel eroque eis deus et scient quia ego dominus deus eorum qui eduxi eos de terra Egypti ut manerem inter illos ego dominus deus ipsorum. C xxx

Facies quoque altare ad adolendum thymiama de lignis sethim habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis id est quadrangulum et duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipso procedent. Vestiesque illud auro purissimo tam craticulam eius quam parietes per circuitum et cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et altare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis sethim et inaurabis. Ponesque altare contra velum quod ante archam testimonii pendet coram propitiatorio quo tegitur testimonium ubi loquar tibi. Et adolebit incensum super eo Aaron suave fragrans mane. Quando componet lucernas incendet illud et quando collocabit eas ad vesperum uret thymiama sempiternum coram domino in generationes vestras. Non offeretis super eo thymiama compositionis alterius nec oblationem et victimam nec libabitis libamina. Et deprecabitur Aaron super cornua altaris semel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusque est dominus ad Moysen dicens. Quando tuleris summam filiorum Israel iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis domino et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen dimidium sicli iuxta mensuram templi. Siclus viginti obolos habet. Media pars sicli offeretur domino. Qui habetur in numero a viginti annis et supra dabit pretium. Dives non addet ad medium sicli et pauper nichil minuet. Susceptamque pecuniam que collata est a filiis Israel trades in usus tabernaculi testimonii ut sit monimentum eorum coram domino et propitietur animabus eorum. Locutusque est dominus ad Moysen dicens. Facies et labium eneum cum basi sua ad lavandum ponesque illud inter tabernaculum

testimonii et altare. Et missa aqua lavabunt in eo Aaron et filii eius manus suas ac pedes quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii et quando accessuri sunt ad altare ut offerant in eo thimiama domino ne forte moriantur. Legitimum sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Sume tibi aromata prime mirre et electe quingentos siclos et cinnamomi medium, id est ducentos quinquaginta siclos, calami similiter ducentos quinquaginta, casie quoque quingentos siclos in pondere sanctuarii, olei de olivetis mensuram hin. Faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii. Et ungues ex eo tabernaculum testimonii et archam testamenti mensamque cum vasis suis, candelabrum et utensilia eius, altaria thimiamatis et holocausti et universam supellectilem que ad cultum eorum pertinet. Sanctificabisque omnia et erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabitur. Aaron et filios eius unges sanctificabisque illos ut sacerdotio fungantur michi. Filiis quoque Israel dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit michi in generationes vestras. Caro hominis non ungetur ex eo et iuxta compositionem eius non facietis aliud, quia sanctificatum est et sanctum erit vobis. Homo quicumque tale composuerit et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo suo. Dixitque dominus ad Moysen: Sume tibi aromata, stacten et onicham, galbanum boni odoris et thus lucidissimum, equalis ponderis erunt omnia, faciesque thimiama compositum opere unguentarii mixtum diligenter et purum et sanctificatione dignissimum. Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonii in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thimiama. Talem compositionem non facietis in usus vestros quia sanctum est domino. Homo quicumque fecerit simile ut odore illius perfruatur, peribit de populis suis.

Capitulum xxxi

Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Ecce vocavi ex nomine Beseleel filium Uri filii Hur de tribu Iuda, et implevi eum spiritu dei sapientia intellectu et scientia in omni opere ad excogitandum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento et ere, marmore et gemmis et diversitate lignorum. Dedique ei socium Hooliab filium Achisamech de tribu Dan, et in corde omnis eruditi posui sapientiam ut faciant cuncta que precepi tibi: tabernaculum federis et archam testimonii et propitiatorium quod super eam est, et cuncta vasa tabernaculi, mensamque et vasa eius, candelabrum purissimum cum vasis suis et altaria thimiamatis et holocausti et omnia vasa eorum, labium cum basi sua, vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti et filiis eius ut fungantur officio suo in sacris, oleum unctionis et thimiama aromatum in sanctuario. Omnia que precepi tibi facient. Et locutus est dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Videte ut sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me et vos in generationibus vestris, ut sciatis quia ego sum dominus qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum, sanctum enim est vobis. Qui polluerit illud morte morietur. Qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opus, in die septimo sabbatum est requies sancta domino. Omnis qui fecerit opus in hac die morietur. Custodiant filii Israel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum inter me et filios Israel signumque perpetuum. Sex enim diebus dominus fecit celum et terram et in septimo a labore cessavit. Dedit quoque dominus Moysi completis huiuscemodi sermonibus in monte Synai duas tabulas testimonii lapideas scriptas digito dei.

Capitulum xxxii

Videns autem populus quod moram faceret Moyses descendere de monte, congregatus adversus Aaron ait: Surge, fac nobis deos qui nos precedant. Moysi enim huic viro qui nos eduxit de terra Egypti ignoramus quid acciderit. Dixitque ad eos Aaron: Tollite inaures aureas de uxorum filiorumque et filiarum vestrarum auribus et ferte ad me. Fecitque populus quod iusserat, deferens inaures ad Aaron. Quas cum ille accepisset, formavit opere fusorio et fecit ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntque: Hii sunt dii tui Israel qui te eduxerunt de terra Egypti. Quod cum vidisset Aaron

edificavit altare coram eo et preconis voce cla-
mavit d. Cras sollempnitas domini est. Surgen-
tesque mane obtulerunt holocausta et hostias pa-
cificas. Et sedit populus manducare et bibere et sur-
rexerunt ludere. Locutus est autem dominus ad moysen
vade descende peccavit populus tuus quem eduxisti
de terra egypti. Recesserunt cito de via quam osten-
disti eis. Feceruntque sibi vitulum conflatilem et
adoraverunt atque ymolantes ei hostias dixerunt
Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra
egypti. Rursumque ait dominus ad moysen Cer-
no quod populus iste dure cervicis sit. dimitte me
ut irascatur furor meus contra eos et deleam
eos faciamque te in gentem magnam. Moyses
autem orabat dominum deum suum d. Cur domine irascitur
furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de
terra egypti in fortitudine magna et in manu ro-
busta. Ne quaeso dicant egyptii callide eduxit
eos ut interficeret in montibus et deleret eos de
terra. Quiescat ira tua et esto placabilis super
nequitia populi tui. Recordare abraham ysaac
et iacob et israel servorum tuorum quibus iurasti per
temetipsum d. Multiplicabo semen vestrum sicut
stellas celi et universam terram hanc de qua locu-
tus sum dabo semini vestro et possidebitis eam semper.
Placatusque est dominus ne faceret malum quod
locutus fuerat adversus populum suum. Et reversus est
moyses de monte portans duas tabulas testi-
monii in manu scriptas ex utraque parte et facte
opere dei. Scriptura quoque dei erat sculpta in
tabulis. Audiens autem iosue tumultum populi vocife-
rantis dixit ad moysen Ululatus pugne
auditur in castris. Qui respondit Non est clamor
adhortantium ad pugnam neque vociferatio com-
pellentium ad fugam sed vocem cantantium ego
audio. Cumque appropinquasset ad castra vidit vi-
tulum et choros. Iratusque valde proiecit de ma-
nu tabulas et confregit eas ad radices mon-
tis. Arripiensque vitulum quem fecerant combussit
et contrivit usque ad pulverem quem sparsit
in aquam. Et dedit ex eo potum filiis israel. Dixit-
que moyses ad aaron Quid tibi fecit hic po-
pulus ut induceres super eum peccatum maximum. Cui ille
respondit Ne indignetur dominus meus tu enim
nosti populum istum quod pronus sit ad malum. Dixerunt
michi fac nobis deos qui precedant nos. Huic
enim moysi qui nos eduxit de terra egypti nes-
cimus quid acciderit. Quibus ego dixi Quis vestrum
habet aurum? tulerunt et dederunt michi et proieci
illud in ignem egressusque est vitulus. Videns
ergo moyses populum quod esset nudatus spoliaverat
enim eum aaron propter ignominiam sordis et
inter hostes nudum constituerat et stans in
porta castrorum ait Si quis est domini iungatur
michi. Congregatique sunt ad eum omnes filii levi.
Quibus ait Hec dicit dominus deus israel Po-
nat vir gladium super femur suum. Ite et redite
de porta usque ad portam per medium castrorum
et occidat unusquisque fratrem et amicum et proxi-
mum suum. Feceruntque filii levi iuxta sermonem moysi
cecideruntque in die illo quasi viginti tria milia hominum. Et ait
moyses Consecrastis manus vestras hodie
domino unusquisque in filio et fratre suo ut detur
vobis benedictio. Facto autem die altero locutus est
moyses ad populum Peccastis peccatum maximum
Ascendam ad dominum si quomodo eum deprecari pro
scelere vestro. Reversusque ad dominum ait Obsecro
peccavit populus iste peccatum maximum feceruntque sibi
deos aureos. Aut dimitte eis hanc noxam
aut si non facis dele me de libro tuo quem
scripsisti. Cui respondit dominus Qui peccaverit michi
delebo eum de libro meo. Tu autem vade et
duc populum istum quo locutus sum tibi. Angelus
meus precedet te. Ego autem in die ultionis vi-
sitabo et hoc peccatum eorum. Percussit ergo dominus
populum pro reatu vituli quem fecerat aaron. XXXIII

Locutusque est dominus ad moysen vade
et ascende de loco isto tu et populus tuus
quem eduxisti de terra egypti in terram quam iura-
vi abraham ysaac et iacob d. Semini tuo
dabo eam. Et mittam precursorem tui angelum
ut eiciam chananeum et amorreum et ethe-
um et ferezeum et eveum et iebuseum et intres
in terram fluentem lacte et melle. Non enim ascen-
dam tecum quia populus dure cervicis est ne for-
te disperdam te in via. Audiens populus sermonem
hunc pessimum luxit et nullus ex more indutus

cultu suo. Dixitque dominus ad moysen loquere
filiis israel populus dure cervicis es. Semel
ascendam in medio tui et delebo te. Iam nunc
depone ornatum tuum ut sciam quid faciam tibi.
Deposuerunt ergo filii israel ornatum suum a mon
te oreb. Moyses quoque tollens tabernaculum
tetendit extra castra procul vocavitque nomen
eius tabernaculum federis. Et omnis populus qui ha
bebat questionem aliquam egrediebatur ad taber
naculum federis extra castra. Cumque egrederetur
moyses ad tabernaculum surgebat universa
plebs et stabat unusquisque in hostio papi
lionis sui aspiciebantque tergum moysi donec
ingrederetur tentorium. Ingresso autem tabernaculo
federis descendebat columpna nubis et stabat ad
hostium tabernaculi loquebaturque cum moyse
cernentibus universis quod columpna nubis staret
ad hostium tabernaculi. Stabantque ipsi et ado
rabant per fores tabernaculorum suorum. Loque
batur autem dominus ad moysen facie ad faciem
sicut loqui solet homo ad amicum suum. Cumque
ille reverteretur in castra minister eius iosue
filius nun puer non recedebat de taber
naculo. Dixit autem moyses ad dominum. Precipis
ut educam populum istum et non indicas michi quem
missurus es mecum presertim cum dixeris novi
te ex nomine et invenisti gratiam coram me. Si
ergo inveni gratiam in conspectu tuo ostende michi
faciem tuam ut sciam te et inveniam gratiam an
te oculos tuos. Respice populum tuum gentem hanc. Dixitque
deus. Facies mea precedet te et requiem tibi
dabo. Et ait moyses. Si non tu ipse precedis ne
educas nos de loco isto. In quo enim scire poteri
mus ego et populus tuus invenisse nos gratiam in con
spectu tuo nisi ambulaveris nobiscum ut glorifice
mur ab omnibus populis qui habitant super terram.
Dixit autem dominus ad moysen. Et verbum istud
quod locutus es faciam. Invenisti enim gratiam coram
me et teipsum novi ex nomine. Qui ait. Ostende michi
gloriam tuam. Respondit. Ego ostendam omne bonum
tibi et vocabo in nomine domini coram te et misere
bor cui voluero et clemens ero in quem michi pla
cuerit. Rursumque ait. Non poteris videre faciem
meam. Non enim videbit me homo et vivet. Et
et iterum. Ecce inquit locus est apud me et sta
bis supra petram. Cumque transibit gloria mea
ponam te in foramine petre et protegam te dex
tera mea donec transeam. Tollamque manum
meam et videbis posteriora mea. Faciem autem meam
videre non poteris.

Capitulum xxxiiii

xxxiiii

Ac deinceps precide ait tibi duas tabu
las lapideas ad instar priorum et scribam
super eas verba que habuerunt tabule quas fregisti.
Esto paratus mane ut ascendas statim in monte
synai stabisque mecum super verticem montis. Nul
lus ascendat tecum nec videatur quispiam per totum
montem. Oves quoque et boves non pascantur e
contra. Excidit ergo moyses duas tabulas la
pideas quales ante fuerant. Et de nocte con
surgens ascendit in montem synai sicut preceperat
ei deus portans secum tabulas. Cumque descendisset
dominus per nubem stetit moyses coram eo in
vocans nomen domini. Quo transeunte coram eo ait
Dominator domine deus misericors et clemens
paciens et multe miserationis ac verax qui cus
todis misericordiam in milia qui aufers iniquitatem
et scelera atque peccata nullusque apud te per se
innocens est. Qui reddis iniquitatem patrum
filiis ac nepotibus in tertiam et quartam proge
niem. Festinusque moyses incurvatus est pronus in
terram et adorans ait. Si inveni gratiam in con
spectu tuo domine obsecro ut gradiaris nobis
cum. Populus enim dure cervicis est et auferas ini
quitates nostras atque peccata nosque possi
deas. Respondit dominus. Ego inibo pactum vi
dentibus cunctis signa faciam que numquam visa
sunt super terram nec in ullis gentibus ut cernat
populus in cuius medio es opus domini terribile quod
facturus sum. Observa cuncta que hodie manda
vi tibi. Ego ipse eiciam ante faciem tuam amor
reum et chananeum et ethreum pherezeum quoque
et eveum et iebuseum. Cave ne umquam cum
habitatoribus illius terre iungas amicicias que tibi
sint in ruinam. Sed aras eorum destrue con
fringe statuas lucosque succide. Noli adorare
deum alienum. Dominus zelotes nomen eius
est emulator. Ne ineas pactum cum hominibus
illarum regionum. Ne cum fornicati fuerint cum diis

suis et adoraverint sculptilia sue simulachra
eorum vocet te quispiam ut comedas de immo
latis. Nec uxorem de filiabus eorum accipies
filiis tuis ne postquam ipse fuerint fornicate
fornicari faciant filios tuos in deos suos. Deos con
flatiles non facies tibi. Sollempnitatem azimorum
custodies. Septem diebus vesceris azimis sicut
precepi tibi in tempore mensis novorum. Mense enim ver
ni temporis egressus es de egipto. Omne quod aperit
vulvam generis masculini meum erit. De cunctis
animantibus tam de bobus quam de ovibus meum
erit primogenitum. Asini redimes ove. Sin
autem nec pretium pro eo dederis occidetur. Primogeni
tum filiorum tuorum redimes nec apparebis in
conspectu meo vacuus. Sex diebus operaberis
die septima cessabis arare et metere. Sollemp
nitatem ebdomadarum facies tibi in primitiis
frugum messis tue triticee et sollempnitatem quando
redeunte anni tempore cuncta conduntur. Tribus
temporibus anni apparebit omne masculinum tuum
in conspectu omnipotentis domini dei tui israel. Cum enim
tulero gentes a facie tua et dilatavero terminos
tuos nullus insidiabitur terre tue ascen
dente te et apparente in conspectu dei tui ter in
anno. Non immolabis super fermento sanguinem hostie mee
neque residebit mane de victima so
lempnitatis phase. Primitias frugum terre tue
offeres in domo domini dei tui. Non coques hedum
in lacte matris sue. Dixitque dominus ad moysen
Scribe tibi verba hec quibus et tecum et cum
israel pepigi fedus. Fuit ergo ibi cum domino
xl dies et xl noctes panem non comedit
et aquam non bibit et scripsit in tabulis verba
federis decem. Cumque descendisset moyses
de monte synai tenebat duas tabulas testimonii
et ignorabat quod cornuta esset facies sua
ex consortio sermonis dei. Videntes autem aaron
et filii israel cornutam moysi faciem timuerunt
prope accedere. Vocatique ab eo reversi sunt tam aaron
quam principes synagoge. Et postquam locutus est
venerunt ad eum etiam omnes filii israel quibus
precepit cuncta que audierat a domino in monte
synai. Impletisque sermonibus posuit vela
men super faciem suam. Quod ingressus ad dominum
et loquens cum eo auferebat donec exiret

Et tunc loquebatur ad filios israel omnia que sibi
fuerant imperata. Qui videbant faciem egredientis
moysi cornutam esse sed operiebat ille rursus
faciem suam si quando loquebatur ad eos.

Igitur congregata omni turba **Ca. xxxv** c xxxv
filiorum israel dixit ad eos. Hec sunt que
iussit dominus fieri. Sex diebus facietis opus
septimus dies erit vobis sanctus sabbatum et requies
domini. Qui fecerit opus in eo occidetur. Non
succendetis ignem in omnibus habitaculis
vestris per diem sabbati. Et ait moyses ad omnem
catervam filiorum israel. Iste est sermo quem
precepit dominus dicens. Separate apud vos primi
tias domino. Omnis voluntarius et prono animo offerat
eas domino. Aurum et argentum et es et iacinctum
purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos capra
rum et pelles arietum rubricatas et ianthinas
ligna sethim et oleum ad luminaria concinnan
da et ut conficiatur unguentum et thymiama
suavissimum lapides onichinos et gemmas
ad ornatum superhumeralis et rationalis. Quis
quis vestrum est sapiens veniat et faciat quod
dominus imperat tabernaculum scilicet et tectum
eius atque operimentum anulos et tabu
lata cum vectibus paxillos et bases. Ar
cham et vectes propiciatorium et velum quod
ante illud oppanditur. Mensam cum vectibus
et vasis et propositionis panibus. Candelabrum
ad luminaria sustentanda vasa illius et
lucernas et oleum ad nutrimenta ignium. Altare
thymiamatis et vectes oleum unctionis et
thymiama ex aromatibus tentorium ad hos
tium tabernaculi. Altare holocausti et craticulam
eius eneam cum vectibus et vasis suis
labrum et basim eius. Cortinas atrii cum co
lumpnis et basibus tentorium in foribus vesti
buli paxillos tabernaculi et atrii cum
funiculis suis. Vestimenta quorum usus est in minis
terio sanctuarii vestes aaron pontificis et filiorum
eius ut sacerdotio fungantur michi. Egressaque
omnis multitudo filiorum israel de conspectu
moysi obtulerunt mente promptissima atque devota
primitias domino ad faciendum opus tabernaculi
testimonii. Quicquid ad cultum et ad vestes sanctas necessarium

erat viri cum mulieribus prebuerunt armillas et inaures anulos et dextralia. Omne vas aureum in donaria domini separatum est. Si quis habebat iacintum purpuram coccumque bis tinctum byssum et pilos caprarum pelles arietum rubricatas et ianthinas argenti et eris metalla obtulerunt domino lignaque sethim in varios usus. Sed et mulieres docte dederunt que neverant iacintum purpuram et vermiculum ac byssum et pilos caprarum sponte propria cuncta tribuentes. Principes vero obtulerunt lapides onichinos et gemmas ad superhumerale et rationale aromataque et oleum ad luminaria concinnanda et ad preparandum unguentum ac thimiama odoris suavissimum componendum. Omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria ut fierent opera que iusserat dominus per manum moysi. Cuncti filii israel voluntaria domino dedicaverunt. Dixitque moyses ad filios israel. Ecce vocavit dominus ex nomine beseleel filium uri filii hur de tribu iuda. Implevitque eum spiritu sapientie et intelligentie et scientie et omni doctrina ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et ere sculpendisque lapidibus et opere carpentario. Quicquid fabre adinveniri potest dedit in corde eius. Hooliab quoque filium achisamech de tribu dan. Ambos erudivit sapientia ut faciant opera abietarii polimitarii et plumarii de iacinto et purpura coccoque bis tincto et bysso et texant omnia ac nova queque repperiant.

Capitulum xxxvi

Fecit ergo beseleel et hooliab et omnis vir sapiens quibus dedit dominus sapientiam et intellectum ut sciret fabre operari que in usus sanctuarii necessaria sunt et que precepit dominus. Cumque vocasset eos moyses et omnem eruditum virum cui dederat dominus sapientiam et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus tradidit eis universa donaria filiorum israel. Qui cum instarent operi cotidie mane vota offerebat populus. Unde artifices venire compulsi dixerunt moysi plus offert populus quam necessarium est. Iussit ergo moyses preconis voce cantari nec vir nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii. Sicque cessatum est a muneribus offerendis eo quod oblata sufficerent et superhabundarent. Feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi cortinas decem de bysso retorta et iacinto et purpura coccoque bis tincto opere vario et arte polimita. Quarum una habebat in longitudine xxviii cubitos in latitudine iiii. Una mensura erat omnium cortinarum. Coniunxitque cortinas quinque alteram alteri et alias quinque sibi invicem copulavit. Fecit et ansas iacintinas in ora cortine unius ex utroque latere et in ora cortine alterius similiter ut contra se invicem venirent anse et mutuo iungerentur. Unde et l. fudit circulos aureos qui morderent cortinarum ansas et fieret unum tabernaculum. Fecit ergo et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi. Unum sagum habebat in longitudine xxx cubitos et in latitudine iiii cubitos unius mensure erant omnia saga. Quorum v iunxit seorsum et sex alia separatim. Fecitque ansas l. in ora sagi unius et l. in ora sagi alterius ut sibi invicem iungerentur. Et fibulas eneas l. quibus necteretur tectum et unum pallium ex omnibus sagis fieret. Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis aliudque desuper velamen de pellibus ianthinis. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis sethim stantes decem cubitorum erat longitudo tabule unius et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. Bine incastrature erant per singulas tabulas ut altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi. E quibus xx ad plagam meridianam erant contra austrum cum xl basibus argenteis. Due bases sub una tabula ponebantur ex utroque angulorum ubi incastrature laterum in angulis terminantur. Ad plagam quoque tabernaculi que respicit ad aquilonem fecit xx tabulas cum xl basibus argenteis duas bases per singulas tabulas. Contra occidentalem vero id est ad eam partem tabernaculi que respicit mare fecit sex

tabulas et duas alias per singulos angulos
tabernaculi retro quae iunctae erant a deor-
sum usque sursum et in unam compagem
pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per
angulos ut octo essent simul tabulae et haberent
bases argenteas sedecim binas scilicet bases sub
singulis tabulis. Fecit et vectes de lignis se-
thim quinque ad continendas tabulas unius
lateris tabernaculi et quinque alios ad alterius
lateris tabulas coaptandas et extra hos quinque
alios vectes ad occidentalem plagam ta-
bernaculi contra mare. Fecit quoque vectem
alium qui per medias tabulas ab angulo usque
ad angulum perveniret. Ipsa autem tabulata
deauravit fusis basibus earum argenteis.
Et circulos eorum fecit aureos per quos vectes in-
duci possent quos et ipsos laminis aureis ope-
ruit. Fecit et velum de iacincto et purpura
et vermiculo ac bysso retorta opere polymi-
tario varium atque distinctum et quattuor colum-
nas de lignis sethim quas cum capitibus
deauravit fusis earum basibus argenteis.
Fecit et tentorium in introitu tabernaculi
ex iacincto purpura vermiculo byssoque retorta
opere plumarii et columnas quinque cum capi-
tibus suis quas operuit auro basesque
earum fudit aeneas quos operuit
auro et cetera.

Septim / ostes / latus

xxxvii

Capitulum xxxvii

Fecit autem Beselehel et
archam de lignis sethim
habentem duos semis cubitos in longitudine
et cubitum ac semissem in latitudine altitudo quoque
unius cubiti fuit et dimidii vestivitque eam
auro purissimo intus et foris. Et fecit illi co-
ronam auream per gyrum conflans quattuor an-
ulos aureos per quattuor angulos eius duos a-
nulos in latere uno et duos in altero. Vectes
quoque fecit de lignis sethim quos vestivit
auro et quos misit in anulos qui erant in la-
teribus archae ad portandum eam. Fecit et pro-
pitiatorium id est oraculum de auro purissimo du-
orum cubitorum et dimidii in longitudine et
cubiti ac semissis in latitudine. Duos etiam
cherubim ex auro ductili quos posuit ex

tenwyn holy

utraque parte propitiatorii cherub unum in summi-
tate unius partis et cherub alterum in summitate
partis alterius. Duos cherubim in singulis summi-
tatibus propitiatorii extendentes alas et
tegentes propitiatorium seque mutuo et illud
respicientes. Fecit et mensam de lignis
sethim in longitudine duorum cubitorum et
in latitudine unius cubiti quae habebat in altitudine
cubitum ac semissem. Et circumdedit eam auro
mundissimo et fecit illi labium aureum per gyrum.
Ipsique labio coronam auream inter se
sculptam quattuor digitorum et super eandem al-
teram coronam aureolam. Fudit et quattuor
circulos aureos quos posuit in quattuor an-
gulis per singulos pedes mensae contra coronam.
Quapropter misit vectes ut possent mensa por-
tari. Ipsos quoque vectes fecit de lignis se-
thim et circumdedit eos auro. Et vasa ad diver-
sos usus mensae acetabula phialas
mortariola et cyathos ex auro puro in
quibus offerenda sunt libamina. Fecit et can-
delabrum ductile de auro mundissimo de cuius
vecte calami scyphi spherulae ac lilia proce-
debant sex in utroque latere tres calami ex
parte una et tres ex altera. Tres scyphi in nu-
cis modum per calamos singulos spherulaeque
simul ac lilia et tres scyphi instar nucis in
calamo altero spherulaeque simul et lilia.
Aequum erat opus sex calamorum qui procede-
bant de stipite candelabri. In ipso autem
vecte erant quattuor scyphi in nucis modum
spherulaeque per singulos et lilia. Et spherulae
sub duobus calamis per loca quae simul
sex fiunt calami procedentes de vecte uno.
Et spherulae igitur et calami ex ipso erant
universa ductilia ex auro purissimo. Fecit et
lucernas septem cum emunctoriis suis et
vasa ubi ea quae emuncta sunt extinguantur
de auro mundissimo. Talentum auri appen-
debat candelabrum cum omnibus vasis suis.
Fecit altare thymiamatis de lignis sethim
habens per quadrum singulos cubitos et in
altitudine duos e cuius angulis procedebant cor-

ma. vestivitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus fecitque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et possit altare portari. Ipsos autem vectes fecit de lignis setim et operuit laminis aureis. Composuit et oleum ad sanctificationis unguentum et thymiama de aromatibus mundissimis opere pigmentarii.

Fecit et altare holocausti Ca. xxxviii de lignis setim quinque cubitorum per quadrum et trium in altitudine cuius cornua de angulis procedebant operuitque illud laminis eneis et in usus eius paravit ex ere vasa diversa lebetes forcipes fuscinulas uncinos et ignium receptacula. craticulamque eius in modum retis fecit eneam et subter eam in altaris medio arulam fusis quattuor anulis per totidem retiaculi summitates ad immittendos vectes ad portandum quos et ipsos fecit de lignis setim et operuit laminis eneis. Induxitque in circulos qui in altaris lateribus eminebant. Ipsum autem altare non erat solidum sed concavum ex tabulis et intus vacuum. Fecit et labrum eneum cum basi sua de speculis mulierum que excubabant in atrio thabernaculi. Et atrium in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta cubitorum c. columpne xx cum suis basibus. Capita columpnarum et tota operis celatura argentea. Eque ad septentrionalem plagam tentoria columpne bases que et capita columpnarum eiusdem et mensure et operis ac metalli erant. In ea vero plaga que ad occidentem respicit fuere tentoria cubitorum l. columpne decem cum basibus suis enee et capita columpnarum celata argentea. Porro contra orientem l. cubitorum paravit tentoria e quibus xv cubitos columpnarum trium cum basibus suis unum tenebat latus et in parte altera quia inter utraque introitum thabernaculi fecit xv eque cubitorum erant tentoria columpne tres et bases totidem. Cuncta atrii tentoria byssus retorta texuerant. Bases columpnarum fuere enee capita autem earum cum cunctis celaturis argentea sed et ipsas columpnas atrii vestivit argento. et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex iacincto purpura vermiculo et bysso retorta quod habebat xx cubitos in longitudine altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram quam cuncta atrii habebant tentoria. Columpne autem in ingressu fuere quattuor cum basibus eneis capitaque earum et celature argentee. Paxillos quoque thabernaculi et atrii per gyrum fecit eneos. Hec sunt instrumenta thabernaculi testimonii que enumerata sunt iuxta preceptum Moysi in cerimoniis levitarum per manum Ithamar filii Aaron sacerdotis. Quae Beseleel filius Huri filii Hur de tribu Iuda Domino per Moysen iubente compleverat. iuncto sibi socio Hooliab filio Ahisamech de tribu Dan qui et ipse artifex lignorum egregius fuit et polimitarius atque plumarius ex iacincto purpura vermiculo et bysso. Omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii et quod oblatum est in donariis xxix talentorum fuit et septingentorum xxx siclorum ad mensuram sanctuarii. Oblatum est autem ab his qui transierunt ad numerum a xx annis et supra de sescentis tribus milibus et quingentis l. armatorum. Fuerunt preterea c. talenta argenti e quibus conflate sunt bases sanctuarii et introitus ubi velum pendet. Centum bases facte sunt de talentis centum singulis talentis per bases singulas supputatis. De mille autem septingentis et lxxv fecit capita columpnarum quas et ipsas vestivit argento. Eris quoque oblata sunt talenta lxx duo milia et quadringenti supra sicli. Ex quibus fuse sunt bases in introitu thabernaculi testimonii et altare eneum cum craticula sua omniaque vasa que ad usum eius pertinent et bases atrii tam in circuitu quam in ingressu eius et

c xxxix

paxilli thabernaculi atque atrii per gyrum.

De iacincto vero et purpura. C xxxix. vermiculo ac bysso fecit vestes quibus indueretur aaron quando ministrabat in sanctis sicut precepit dominus moysi. Fecit igitur superhumerale de auro iacincto purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere polimitario. Inciditque bracteas aureas et extenuavit in fila ut possint torqueri cum priorum colorum subtegmine. Duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatum et balteum ex eisdem coloribus sicut preceperat dominus moysi. Paravit et duos lapides onichinos astrictos et inclusos auro et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum israel. Posuitque eos in lateribus superhumeralis in monimentum filiorum israel sicut preceperat dominus moysi. Fecit et rationale opere polimito iuxta opus superhumeralis ex auro iacincto purpura coccoque bis tincto et bysso retorta quadrangulum duplex mensure palmi et posuit in eo gemmarum ordines quattuor. In primo versu erat sardius topazius smaragdus. In secundo carbunculus saphirus et iaspis. In tertio ligurius achates et ametistus. In quarto crisolitus onichinus et berillus circumdati et inclusi auro per ordines suos. Ipsique lapides xii sculpti erant nominibus xii tribuum israel singuli per nomina singulorum. Fecerunt in rationali et cathenulas sibi invicem coherentes de auro purissimo et duos uncinos totidem anulos aureos. Porro anulos posuerunt in utroque latere rationalis e quibus penderent due cathenule auree quas inseruerunt uncinis qui in superhumeralis angulis eminebant. Hec et ante et retro ita conveniebant sibi ut superhumerale et rationale mutuo necterentur stricta ad balteum et anulis fortius copulata quos iungebat vitta iacinctina ne laxa fluerent et a se invicem moverentur sicut precepit dominus moysi. Fecerunt quoque tunicam superhumeralis totam iacinctinam et capitium in superiori parte contra medium oramque per gyrum capitii textilem. deorsum autem ad pedes mala punica ex iacincto purpura vermiculo ac bysso retorta et tintinnabula de auro purissimo que posuerunt inter malagranata in extrema parte tunice per gyrum. tintinnabulum autem et malum punicum quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur sicut precepit dominus moysi. Fecerunt et tunicas byssinas opere textili aaron et filiis eius et mitras cum coronulis suis ex bysso. feminalia quoque linea byssina. Cingulum vero de bysso retorta iacincto purpura ac vermiculo bis tincto arte plumaria sicut precepit dominus moysi. Fecerunt et laminam sacre venerationis de auro purissimo scripseruntque in ea opere gemmario sanctum domini et strinxerunt eam cum mitra vitta iacinctina sicut precepit dominus moysi. Perfectum est igitur omne opus thabernaculi et tecti testimonii. feceruntque filii israel cuncta que preceperat dominus moysi. et obtulerunt thabernaculum et tectum et universam supellectilem anulos tabulas vectes columpnas ac bases opertorium de pellibus arietum rubricatis et aliud operimentum de iacinctinis pellibus velum archam vectes propiciatorium mensam cum vasis et propositionis panibus candelabrum lucernas et utensilia earum cum oleo altare aureum et unguentum thimiama ex aromatibus et tentorium in introitu thabernaculi altare eneum retiaculum vectes et vasa eius omnia labrum cum basi sua tentoria atrii et columpnas cum basibus suis tentorium in introitu atrii funiculosque illius et paxillos. Nichil ex vasis defuit que in ministerium thabernaculi et in tectum federis iussa sunt fieri. Vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario aaron scilicet et filii eius obtulerunt filii israel sicut preceperat dominus. Que postquam moyses vidit cuncta completa benedixit eis.

c xl

Locutusque est dominus. Textus. C xl. ad moysen dicens. Mense primo die prima mensis eriges thabernaculum testimonii et pones in eo archam dimittesque ante illam velum et illata mensa pones super eam que rite precepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis et altare aureum

incenso adolebitur coram arca testimonii. Tentorium in introitu tabernaculi pones, et ante illud altare holocausti, labrum inter altare et tabernaculum, quod implebis aqua. Circumdabisque atrium tentoriis et ingressum eius. Et assumpto unctionis oleo unges tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur; altare holocausti et omnia vasa eius, labrum cum basi sua: omnia unctionis oleo consecrabis, ut sint sancta sanctorum. Applicabisque Aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii, et lotos aqua indues sanctis vestibus ut ministrent mihi, et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum. Fecitque Moyses omnia que preceperat Dominus. Igitur mense primo anni secundi, prima die mensis, collocatum est tabernaculum. Erexitque Moyses illud, et posuit tabulas ac bases ac vectes statuitque columnas, et expandit tectum super tabernaculum, imposito desuper operimento, sicut Dominus imperaverat. Posuit et testimonium in arca, subditis infra vectibus, et oraculum desuper. Cumque intulisset archam in tabernaculum, appendit ante eam velum, ut expleret Domini iussionem. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum, ordinatis coram propositionis panibus, sicut preceperat Dominus Moysi. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii e regione mense in parte australi, locatis per ordinem lucernis, iuxta preceptum Domini. Posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum, et adolevit super eo incensum aromatum, sicut iusserat Dominus. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi, et altare holocausti in vestibulo testimonii, offerens in eo holocaustum et sacrificia, ut Dominus imperaverat. Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare, implens illud aqua. Laveruntque Moyses et Aaron et filii eius manus suas et pedes, cum ingrederentur tectum federis et accederent ad altare, sicut preceperat Dominus. Erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris, ducto in introitu eius tentorio. Postquam omnia perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini implevit illud. Nec poterat Moyses ingredi tectum federis, nube operiente omnia, et maiestate Domini coruscante, quia cuncta nubes operuerat. Si quando nubes tabernaculum deserebat, proficiscebantur filii Israel per turmas suas; si pendebat desuper, manebant in eodem loco. Nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo, et ignis in nocte, videntibus cunctis populis Israel per cunctas mansiones suas. Explicit Exodus.

Incipit Vaieccra quem nos Leviticum appellamus.

Capitulum primum

Vocavit autem Moysen et locutus est ei Dominus de tabernaculo testimonii dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Homo qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus, id est de bobus et ovibus offerens victimas, si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento, masculum immaculatum offeret ad hostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi Dominum. Ponetque super hostie caput manum, et acceptabile erit atque in expiationem eius proficiens. Immolabitque vitulum coram Domino, et offerent filii Aaron sacerdotes sanguinem eius, fundentes per altaris circuitum, quod est ante hostium tabernaculi. Detractaque pelle hostie, artus in frusta concident, et subicient in altari ignem, strue lignorum ante composita, et membra que sunt cesa desuper ordinantes, caput videlicet et cuncta que adherent iecori, intestinis et pedibus lotis aqua. Adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem Domino. Quod si de pecoribus oblatio est, de ovibus sive de capris holocaustum, masculum absque macula offeret. Immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram Domino; sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum. Dividentque membra, caput et omnia que adherent iecori, et inponent super ligna quibus subiciendus est ignis. Intestina vero et pedes lavabunt aqua, et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum Domino.

Si autem de avibus holocausti oblatio fuerit
domino de turturibus et pullis columbe offeret eam
sacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac
rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super
crepidinem altaris vesiculam vero gutturis et
plumas proiciet super altare ad orientalem pla-
gam in loco in quo cineres effundi solent. Con-
fringetque ascellas eius et non secabit neque fer-
ro dividet eam et adolebit super altare lignis
igne supposito holocaustum est et oblatio
suavissimi odoris domino. Capitulum ii

Anima cum obtulerit oblationem sacrificii
domino simila erit eius oblatio fundetque
super eam oleum et ponet thus ac deferet ad
filios aaron sacerdotes quorum unus tollet
pugillum plenum simile et olei ac totum thus
et ponet memoriale super altare in odorem
suavissimum domino. Quod autem reliquum fuerit
de sacrificio erit aaron et filiorum eius sanc-
tum de oblationibus domini. Cum autem obtuleris
sacrificium coctum in clibano de simila panes
scilicet absque fermento conspersos oleo lagana
azima oleo lita. Si oblatio tua fuerit de sarta-
gine simile conspersae oleo et absque fer-
mento divides eam minutatim et fundes super
eam oleum. Si autem de craticula fuerit sacrificium eque
simila conspergetur oleo quam offerens domino
tradet manibus sacerdotis qui cum obtulerit
eam tollet memoriale de sacrificio et adolebit
super altare in odorem suavitatis domino. Quidquid
autem reliquum est erit aaron et filiorum eius sanctum
de oblationibus domini. Omnis oblatio que offertur
domino absque fermento fiet nec quicquam fer-
menti ac mellis adolebitur in sacrificio domino pri-
mitias tantum eorum offeretis ac munera. Super
altare vero non imponetur in odorem suavitatis.
Quidquid obtuleris sacrificii sale condies nec
auferes sal federis dei tui de sacrificio tuo in
omni oblatione offeres sal. Si autem obtuleris munus
primarum frugum tuarum domino de spicis adhuc
virentibus torrebis eas igni et confringes in mo-
rem farris et sic offeres primitias tuas domino
fundes super eam oleum et thus imponens quia
oblatio domini est de qua adolebit sacerdos in
memoriam muneris partem farris fracti et
olei ac totum thus. Capitulum iii

Quod si hostia pacificorum fuerit eius
oblatio et de bubus voluerit offerre
marem sive feminam immaculata offeret co-
ram domino ponetque manum super caput victime
sue que immolabitur in introitu tabernaculi
fundentque filii aaron sacerdotes sanguinem per al-
taris circuitum et offerent de hostia pacificorum
in oblationem domino adipem qui operit vitalia
et quidquid pinguedinis est interius duos
renes cum adipe quo teguntur ilia et re-
ticulum iecoris cum renunculis adolebuntque ea
super altare in holocaustum lignis igne sup-
posito in oblationem suavissimi odoris domino.
Si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacifi-
corum hostia sive masculum obtulerit sive
feminam immaculata erunt. Si agnum obtulerit co-
ram domino ponet manum super caput victime
sue que immolabitur in vestibulo taberna-
culi testimonii fundentque filii aaron sanguinem
eius per circuitum altaris et offerent de pacificorum
hostia sacrificium domino adipem et caudam to-
tam cum renibus et pinguedinem que operit ven-
trem atque universa vitalia et utrumque renun-
culum cum adipe que est iuxta ilia reti-
culumque iecoris cum renunculis et adolebit ea
sacerdos super altare in pabulum ignis et
in oblationibus domino. Si capra fuerit eius ob-
latio et obtulerit eam domino ponet manum suam
super caput eius immolabitque eam in introitu
tabernaculi testimonii et fundent filii aaron sanguinem
eius per altaris circuitum tolletque ex ea in pastum
ignis dominici adipem qui operit ventrem et qui
tegit universa vitalia duos renunculos cum
reticulo quod est super eos iuxta ilia et arvi-
nam iecoris cum renunculis adolebuntque ea
super altare sacerdos in alimonia ignis et
suavissimi odoris domino. Omnis adeps do-
mini erit iure perpetuo in generationibus et cunctis
habitaculis vestris nec adipem nec sanguinem
omnino comedetis. Capitulum iiii

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
loquere filiis israel anima que peccaverit

per ignorantiam et de universis mandatis domini que
precepit ut non fierent quippiam fecerit. Si sacer-
dos qui unctus est peccaverit delinquere faciens
populum offeret pro peccato suo vitulum immacula-
tum domino et adducet illum ad hostium thaber-
naculi testimonii coram domino ponetque ma-
num super caput eius et immolabit eum domino. Hauriet
et quoque de sanguine vituli inferens illum in taber-
naculum testimonii. Cumque intinxerit digitum
in sanguinem asperget eum septies coram domino
contra velum sanctuarii. Ponetque de eodem sanguine
super cornua altaris thimiamatis gratissimi
domino quod est in thabernaculo testimonii.
Omnem autem reliquum sanguinem fundet in ba-
sim altaris holocausti in introitu thaberna-
culi. Et adipem vituli offeret pro pecca-
to tam eum qui vitalia operit quam omnia que intrinsecus
sunt duos renunculos et reticulum quod
est super eos iuxta ilia adipe iecoris cum renun-
culis sicut offertur de vitulo hostie pacificorum
et adolebit ea super altare holocausti. Pel-
lem vero et omnes carnes cum capite et pedi-
bus et intestinis et cum fimo et reliquo corpore
efferet extra castra in locum mundum ubi cineres
effundi solent incendetque eum super lignorum
struem que in loco effusorum cinerum cremabitur.
Quod si omnis turba israel ignoraverit et per
imperitiam fecerit quod contra mandatum domini
est et postea intellexerit peccatum suum offeret
pro peccato suo vitulum adducetque eum ad hos-
tium thabernaculi et ponent seniores populi
manus super caput eius coram domino. Immo-
latoque vitulo in conspectu domini inferet sacer-
dos qui unctus est de sanguine eius in taber-
naculum testimonii tincto digito aspergens sep-
ties contra velum ponetque de eodem sanguine in
cornibus altaris quod est coram domino in
thabernaculo testimonii. Reliquum autem sanguinem fundet
iuxta basim altaris holocaustorum quod est in
hostio thabernaculi testimonii. Omnemque eius
adipem tollet et adolebit super altare sic
faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et prius.
Et rogante pro eis sacerdote propitius erit

eis dominus. Ipsum autem vitulum efferet extra castra
atque comburet sicut et priorem vitulum quia
est pro peccato multitudinis. Si peccaverit princeps et
fecerit unum e pluribus per ignorantiam quod domini
lege prohibetur et postea intellexerit peccatum
suum offeret hostiam domino hircum de capris
immaculatum ponetque manum suam super ca-
put eius. Cumque immolaverit eum in loco ubi
solet mactari holocaustum coram domino quia
pro peccato est tinget sacerdos digitum in sanguine
hostie pro peccato tangens cornua altaris
holocausti et reliquum fundens in basim eius.
Adipem vero adolebit supra sicut in victi-
mis pacificorum fieri solet. Rogabitque pro eo
et pro peccato eius et dimittetur ei. Quod si pec-
caverit anima per ignorantiam de populo terre ut facia-
at quidquam ex his que de lege domini prohi-
bentur atque delinquat et cognoverit peccatum
suum offeret capram immaculatam ponetque
manum super caput hostie que pro peccato est
et immolabit eam in loco holocausti. Tolletque
sacerdos de sanguine in digito suo et tanget
cornua altaris holocausti reliquum fundet
ad basim eius. Omnem autem adipem auffe-
rens sicut auferri solet de victimis pacifi-
corum adolebit super altare in odorem suavitatis
domino. Rogabitque pro eo et dimittetur ei. Sin
autem de pecoribus obtulerit victimam pro
peccato ovem scilicet immaculatam ponet manum
super caput eius immolabitque eam in loco
ubi solet cedi holocausta sive holocaustorum
hostie. Sumetque sacerdos de sanguine eius digi-
to suo et tangens cornua altaris holocausti
reliquum fundet ad basim eius. Omnem quoque
auferens adipem sicut auferri solet adeps arietis
qui immolatur pro pacificis et cremabit super
altare in incensum domini. Rogabitque pro eo et pro
peccato eius et dimittetur ei.

Capitulum V

Si peccaverit anima et audierit vocem
iurantis testisque fuerit quod aut ipse vi-
dit aut conscius est nisi indicaverit portabit
iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid inmundum

sive quod occisum est a bestia aut per se mor-
tuum aut quodlibet reptile et oblitus fuerit
immunditiae suae rea est et deliquit. Et si te-
tigerit quicquam de immunditia hominis iuxta omnem
impuritatem qua pollui solet oblitaque cogno-
verit postea subiacebit delicto. Anima quae
iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male
quid faceret vel bene et idipsum iuramento et
sermone firmaverit oblitaque postea intellex-
erit delictum suum agat paenitentiam pro peccato suo
et offerat de gregibus agnam sive capram ora-
bitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Sin
autem non potuerit offerre pecus offerat
duos turtures vel duos pullos columbarum do-
mino unum pro peccato et alterum in holocaustum
dabitque eos sacerdoti qui primum offerens
pro peccato retorquebit caput eius ad pennu-
las ita ut collo adhereat et non penitus abrum-
patur. Et asperget de sanguine eius parietem altaris
quicquid autem reliquum fuerit faciet distillare
ad fundamentum eius quia pro peccato est. Alterum
vero adolebit in holocaustum ut fieri solet
rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et
dimittetur ei. Quod si non quiverit manus eius
duos offerre turtures aut duos pullos colu-
barum offeret pro peccato similam partem ephi
decimam. Non mittet in eam oleum nec thuris
aliquid imponet quia pro peccato est. Tradet-
que eam sacerdoti qui plenum ex ea pugil-
lum hauriens cremabit super altare in monu-
mentum eius qui obtulit rogans pro illo et ex-
pians. Reliquam vero partem ipse habebit in
munere. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Anima si praevaricans ceremonias per errorem in his
quae domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro
delicto suo arietem immaculatum de gregibus
qui emi potest duobus siclis iuxta pondus san-
ctuarii. Ipsumque quod intulit damni restituet et
quintam partem ponet supra tradens sacerdo-
ti qui rogabit pro eo offerens arietem et di-
mittetur ei. Anima quae peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex
his quae domini lege prohibentur et peccati rea in-
tellexerit iniquitatem suam offeret arietem immaculatum
de gregibus sacerdoti iuxta mensuram aestimationemque
peccati qui orabit pro eo quia nesciens fecerit et dimitte-
tur ei quia per errorem deliquit in dominum. Ca. V.

Locutus est dominus ad moysen dicens.
Anima quae peccaverit et contempto domino
negaverit proximo suo depositum quod fidei eius
creditum fuerat vel vi aliquid extorserit aut
calumniam fecerit sive rem perditam invenerit et
inficians insuper peieraverit et quodlibet aliud
ex pluribus fecerit in quibus peccare solent homines
convicta delicti reddet omnia quae per fraudem
voluit obtinere integra et quintam insuper par-
tem domino cui damnum intulerat. Pro peccato suo
autem offeret arietem immaculatum de grege et
dabit eum sacerdoti iuxta aestimationem mensuramque
delicti. Qui rogabit pro eo coram domino et dimit-
tetur illi pro singulis quae faciendo peccavit. C. VI.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Prae-
cipe aaron et filiis eius haec est lex
holocausti. Cremabitur in altari tota nocte
usque mane ignis ex eodem altari erit. Vestie-
tur tunica sacerdos et feminalibus lineis tolletque
cineres quos vorans ignis exussit. Et ponens
iuxta altare spoliabitur prioribus vestimentis indu-
tusque aliis eiciet eos extra castra et in loco
mundissimo usque ad favillam consumi faciet.
Ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet
sacerdos subiciens ligna mane per singulos di-
es et imposito holocausto desuper adolebit
adipes pacificorum. Ignis iste est perpetuus qui
numquam deficiet in altari. Haec est lex sacri-
ficii et libamentorum quae offerent filii aaron coram
domino et coram altari. Tollet sacerdos pu-
gillum similae quae conspersa est oleo et totum
thus quod super similam positum est in altari
adolebit illud in monumentum odoris suavissimi
domino. Reliquam autem partem similae comedet
aaron cum filiis suis absque fermento et comedet
in loco sancto atrii tabernaculi. Ideo autem non fermen-
tabitur quia pars eius in domini incensum offertur.
Sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto.
Mares stirpis tantum aaron comedent illud
legitimum ac sempiternum in generationibus vestris
de sacrificiis domini. Omnis qui tetigerit illa sanctificabitur.

Et locutus est dominus ad moysen dicens. Hec est oblatio aaron et filiorum eius quam offerre debent domino in die unctionis sue. Decimam partem ephi offerent simile in sacrificio sempiterno medium eius mane et medium eius vespere que in sartagine oleo conspersa coquetur. Offeret eam autem calidam in odorem suavissimum domino sacerdos qui patri iure successerit et tota cremabitur in altari. Omne enim sacrificium sacerdotum igni consumetur nec quisquam comedet ex eo. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere aaron et filiis eius. Ista est lex hostie pro peccato. In loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram domino. Sanctum sanctorum est. Sacerdos qui offert eam comedet in loco sancto in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lavabitur in loco sancto. Vas autem fictile in quo cocta est confringetur. Quod si vas eneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius quia sanctum sanctorum est. Hostia enim que ceditur pro peccato cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed comburetur igni. Hec est quoque lex hostie pro delicto sancta sanctorum est. Idcirco ubi immolabitur holocaustum mactabitur et victima pro delicto. Sanguis eius per gyrum fundetur altaris. Offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia duos renunculos et pinguedinem que iuxta ilia est reticulumque iecoris cum renunculis. Et adolebit ea sacerdos super altare incensum est domini pro delicto. Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato offertur hostia ita et pro delicto. Utriusque hostie lex una erit. Ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offert holocausti victimam habebit pellem eius. Et omne sacrificium simile quod coquitur in clibano et quicquid in craticula vel in sartagine paratur eius erit sacerdotis a quo offertur. Sive oleo conspersa sive arida fuerint cunctis filiis aaron mensura equa per singulos dividetur.

Capitulum VII

Hec est lex hostie pacificorum que offertur domino. Si pro gratiarum actione fuerit oblatio offerent panes absque fermento conspersos oleo et lagana azima uncta oleo coctamque similam et collyridas olei admixtione conspersas. Panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum que immolatur pro pacificis. Ex quibus unus pro primitiis offeretur domino et erit sacerdotis qui fundet hostie sanguinem. Cuius carnes eadem comedentur die nec remanebit ex eis quicquam usque mane. Si voto vel sponte quispiam obtulerit hostiam eadem similiter edetur die. Sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est. Quicquid autem tertius invenerit dies ignis absumet. Si quis de carnibus victime pacificorum die tertio comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti. Quin potius quecumque anima tali se edulio contaminaverit prevaricationis rea erit. Caro que tetigerit aliquid immundum non comedetur sed comburetur igni. Qui fuerit mundus vescetur ea. Anima polluta que ederit de carnibus hostie pacificorum que oblata est domino peribit de populis suis. Et que tetigerit immunditiam hominis vel iumenti sive omnis rei que polluere potest et comederit de huiuscemodi carnibus interibit de populis suis. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Adipem ovis et bovis et capre non comedetis. Adipem cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in varios usus. Si quis adipem qui offerri debet in incensum domini comederit peribit de populo suo. Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam de avibus quam de pecoribus. Omnis anima que ederit sanguinem peribit de populis suis. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel dicens. Qui offert victimam pacificorum domino offerat simul et sacrificium id est libamenta eius. Tenebit manibus adipem hostie

et pectusculum. Cumque ambo oblata domino con-
secraverit tradet sacerdoti qui adolebit adi-
pem super altare, pectusculum autem erit Aaron
et filiorum eius. Armus quoque dexter de paci-
ficorum hostiis cedet in primitias sacerdotis. Qui
obtulerit sanguinem et adipem filiorum Aaron
ipse habebit et armum dextrum in portione sua.
Pectusculum enim elevationis et armum sepa-
rationis tuli a filiis Israhel de hostiis eorum pacificis
et dedi Aaron sacerdoti et filiis eius lege per-
petua ab omni populo Israhel. Haec est unctio Aa-
ron et filiorum eius in ceremoniis domini die
qua obtulit eos Moyses ut sacerdotio fun-
gerentur, et quae praecepit eis dari dominus a filiis
Israhel religione perpetua in generationibus suis. Ista
est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque
delicto et pro consecratione et pacificorum victimis
quam constituit dominus Moysi in monte
Synai quando mandavit dominus filiis Israhel ut
offerrent oblationes suas domino in deser-
to Synai.

Capitulum VIII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens
Tolle Aaron cum filiis suis vestes
eorum et unctionis oleum vitulum pro peccato duos
arietes canistrum cum azymis et congregabis
omnem coetum ad ostium tabernaculi. Fecit
Moyses ut dominus imperarat congregataque omni
turba ante fores tabernaculi ait. Iste est
sermo quem dominus iussit fieri. Statimque ob-
tulit Aaron et filios eius. Cumque lavisset eos
vestivit pontificem subucula linea accingens
eum balteo et induens eum tunica iacintina
et desuper humerale imposuit quod astringens
cingulo aptavit rationali in quo erat doc-
trina et veritas. Cidari quoque texit caput et
super eam contra frontem posuit lamminam auream
consecratam in sanctificatione sicut praeceperat ei dominus.
Tulit et unctionis oleum quo linivit taber-
naculum cum omni supellectili sua. Cumque
sanctificans aspersisset altare septem vicibus
unxit illud et omnia vasa eius labrumque
cum basi sua sanctificavit oleo. Quod fundens
super caput Aaron unxit eum et consecravit.
Filios quoque eius oblatos vestivit tunicis li-
neis et cinxit balteis imposuitque mitras
ut iusserat dominus. Obtulit et vitulum pro
peccato. Cumque super caput eius posuissent Aa-
ron et filii eius manus suas, immolavit eum
hauriens sanguinem et tincto digito tetigit cor-
nua altaris per gyrum. Quo expiato et sancti-
ficato fudit reliquum sanguinem ad fundamentum eius.
Adipem vero qui erat super vitalia et reti-
culum iecoris duosque renunculos cum arvi-
nulis suis adolevit super altare, vitulum cum
pelle et carnibus et fimo cremans extra castra
sicut praeceperat dominus. Obtulit et arietem in ho-
locaustum. Super cuius caput cum imposuissent
Aaron et filii eius manus suas, immolavit e-
um et fudit sanguinem eius per circuitum altaris.
Ipsumque arietem in frusta concidens caput
eius et artus et adipem adolevit igni
lotis prius intestinis et pedibus, totumque
simul arietem incendit super altare eo quod esset
holocaustum suavissimi odoris domino sicut
praeceperat ei. Obtulit et arietem secundum in con-
secratione sacerdotum posueruntque super caput eius
Aaron et filii manus eius [illegible] suas. Quem
cum immolasset Moyses sumens de sanguine te-
tigit extremum auriculae dextrae Aaron et pol-
licem manus eius dextrae similiter et pedis.
Obtulit et filios Aaron. Cumque de sanguine arietis
immolati tetigisset extremum auriculae singu-
lorum dextrae et pollices manus ac pedis dex-
tri reliquum fudit super altare per circuitum. Adipem
vero et caudam omnemque pinguedinem quae
operit intestina reticulumque iecoris et duos
renunculos cum adipibus suis et armo dextro
separavit. Tollens autem de canistro azymorum quod
erat coram domino panem absque fermento
et collyridam conspersam oleo laganumque po-
suit super adipes et armum dextrum tradens
simul Aaron et filiis eius. Qui postquam
levaverunt coram domino rursum suscepta
de manibus eorum adolevit super altare holo-
causti eo quod consecrationis esset oblatio in odorem
suavitatis domino et sacrificii. Tulitque pectus-

tulit elevans illud coram domino de ariete consecrationis in partem suam sicut preceperat ei dominus. Assumensque unguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super aaron et vestimenta eius et super filios et vestes eorum. Cumque sanctificasset eos in vestitu suo precepit eis dicens. Coquite carnes ante fores tabernaculi et ibi comedite eas. Panes quoque consecrationis edite qui positi sunt in canistro sicut precepit michi dominus dicens. Aaron et filii eius comedent eos. Quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus ignis consumet. De hostio quoque tabernaculi non exibitis septem diebus usque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestre. Septem enim diebus finitur consecratio sicut in presentiarum factum est ut ritus sacrificii compleretur. Die ac nocte manebitis in tabernaculo observantes custodias domini ne moriamini. Sic enim michi preceptum est. Feceruntque aaron et filii eius cuncta que locutus est dominus per manum moysi.

Capitulum ix

Facto autem octavo die vocavit moyses aaron et filios eius ac maiores natu israel dixitque ad aaron. Tolle de armento vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque immaculatum et offer illos coram domino. Et ad filios israel loqueris. Tollite hircum pro peccato et vitulum atque agnum anniculos et sine macula in holocaustum bovem et arietem pro pacificis et immolate eos coram domino in sacrificio simila oleo conspersam offerentes. Hodie enim dominus apparebit vobis. Tulerunt ergo cuncta que iusserat moyses ad hostium tabernaculi ubi cum omnis multitudo astaret ait moyses. Iste est sermo quem precepit dominus facite et apparebit vobis gloria eius. Et dixit ad aaron. Accede ad altare et immola pro peccato tuo offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo tuo. Cumque mactaveris hostiam populi ora pro eis sicut precepit dominus. Statimque aaron accedens ad altare immolavit vitulum pro peccato suo cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui in quo tingens digitum tetigit cornua altaris et fudit residuum ad basim eius. Adipemque et renunculos ac reticulum iecoris que sunt pro peccato adolevit super altare sicut preceperat dominus moysi. Carnes vero eius et pellem extra castra combussit igni. Immolavit et holocausti victimam obtuleruntque filii sui sanguinem eius quem fudit per altaris circuitum. Ipsam etiam hostiam in frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt que omnia super altare cremavit igni lotis prius aqua intestinis et pedibus. Et pro peccato populi offerens mactavit hircum. Expiatoque altari fecit holocaustum addens in sacrificio libamenta que pariter offeruntur et adolens ea super altare absque ceremoniis holocausti matutini. Immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi. Obtuleruntque ei filii sui sanguinem quem fudit super altare in circuitum. Adipes autem bovis et caudam arietis renunculosque cum adipibus suis et reticulum iecoris posuerunt super pectora. Cumque cremati essent adipes super altare pectora eorum et armos dextros separavit aaron elevans coram domino sicut preceperat moyses. Et extendens manum ad populum benedixit ei. Sicque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit. Ingressi autem moyses et aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi benedixerunt populo. Apparuitque gloria domini omni multitudini. Et ecce egressus ignis a domino devoravit holocaustum et adipes qui erant super altare. Quod cum vidissent turbe laudaverunt dominum ruentes in facies suas.

Capitulum x.

Arreptisque nadab et abiu filii aaron thuribulis posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram domino ignem alienum quod eis preceptum non erat. Egressusque ignis a domino devoravit eos et mortui sunt coram domino. Dixitque moyses ad aaron. Hoc est quod locutus est dominus. Sanctificabor in hiis qui appropinquant michi et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens tacuit aaron. Vocatis autem moyses misahele et elisaphan filiis oziel patrui aaron ait ad eos. Ite et tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii et asportate extra castra. Confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis et eiecerunt foras ut

sibi fuerat imperatum. Locutusque est moyses ad aa-
ron et ad eleazar atque ad ithamar filios
eius. Capita vestra nolite nudare et vestimenta
nolite scindere ne forte moriamini et super omnem coe-
tum oriatur indignatio. Fratres vestri et omnis do-
mus israel plangant incendium quod dominus
suscitavit. Vos autem non egrediemini
fores tabernaculi alioquin peribitis. Oleum quippe
sancte unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia
iuxta preceptum moysi. Dixit quoque dominus ad
aaron. Vinum et omne quod inebriare potest non
bibetis tu et filii tui quando intrabitis tabernaculum
testimonii ne moriamini. Quia preceptum
sempiternum est in generationes vestras. Et ut ha-
beatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum
inter pollutum et mundum. Doceatisque filios
israel omnia legitima mea que locutus est dominus ad
eos per manum moysi. Locutusque est moyses
ad aaron et ad eleazar et ithamar filios
eius qui erant residui. Tollite sacrificium quod
remansit de oblatione domini et comedite illud
absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum
est. Comedetis autem in loco sancto quod da-
tum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini
sicut preceptum est mihi. Pectusculum quoque
quod oblatum est et armum qui separatus est
edetis in loco mundissimo tu et filii tui et
filie tue tecum. Tua enim ac liberorum tuorum
reposita sunt de hostiis pacificis filiorum israel
eo quod armum et pectus et adipes qui cremantur
in altari elevaverint coram domino et pertine-
ant ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut
precepit dominus. Inter hec hircum qui oblatus
fuerat pro peccato cum quereret moyses exustum re-
perit. Iratusque contra eleazar et ithamar
filios aaron qui remanserant ait. Cur non
comedistis hostiam pro peccato in loco sancto que
sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniqui-
tatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini.
presertim cum de sanguine illius non sit illatum intra
sancta et comedere debueritis eam in sanctuario sicut
preceptum est mihi. Respondit aaron. Oblata
est hodie victima pro peccato et holocaustum
coram domino. Mihi autem accidit quod vides.
Quomodo potui comedere eam aut placere domino in
cerimoniis mente lugubri. Quod cum audisset
moyses recepit satisfactionem.

Cap. xi

Locutus est dominus ad moysen et
aaron dicens. Dicite filiis israel.
Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis ani-
mantibus terre. Omne quod habet divisam ungu-
lam et ruminat in pecoribus comedetis. Quicquid
autem ruminat quidem et habet ungulam
sed non dividit eam sicut camelus et cetera
non comedetis illud et inter inmunda repu-
tabitis. Chirogrillus qui ruminat ungulamque
non dividit inmundus est. Lepus quoque nam et
ipse ruminat sed ungulam non dividit. Et sus
qui cum ungulam dividat non ruminat. Horum
carnes non comedetis nec cadavera contingetis
quia inmunda sunt vobis. Hec sunt etiam que gig-
nuntur in aquis et vesci licitum est. Omne quod
habet pinnulas et squamas tam in mari quam
in fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid
autem pinnulas et squamas non habet eorum
que in aquis moventur et vivunt abhomina-
bile vobis et execrandum erit. Carnes eorum
non comedetis et morticina vitabitis. Cuncta que
non habent pinnulas et squamas in aquis pol-
luta erunt. Hec sunt que de avibus comedere non
debetis et vitanda sunt vobis. Aquilam et griphem
et alietum et milvum ac vulturem iuxta genus
suum et omne corvini generis in similitudinem
suam. Strutionem et noctuam et larum et acci-
pitrem iuxta genus suum. Bubonem et mergulum et
ibin. Cignum et onocrotalum et porphirionem. Hero-
dionem et caradrion iuxta genus suum. Upupam
quoque et vespertilionem. Omne quod de volucribus gra-
ditur super quattuor pedes abhominabile erit vobis.
Quicquid autem ambulat quidem super quattuor pedes
sed habet longiora retro crura per que salit super terram
comedere debetis ut est bruchus in genere suo et at-
tacus atque ophiomachus et locusta singula iuxta
genus suum. Quicquid autem ex volucribus quattuor tantum
habet pedes execrabile erit vobis. Et quicumque
morticina eorum tetigerit polluetur et erit inmun-
dus usque ad vesperum. Et si necesse fuerit ut portet
quippiam horum mortuum lavabit vestimenta sua

et inmundus erit usque ad occasum solis. Omne
animal quod habet quidem ungulam sed non dividit
eam nec ruminat inmundum erit. Et quidquid
tetigerit illud contaminabitur. Quod ambulat
super manus ex cunctis animantibus que incedunt
quadrupedia inmundum erit. Qui tetigerit mor-
ticina eorum polluetur usque ad vesperum. Et qui
portaverit huiuscemodi cadavera lavabit vesti-
menta sua et inmundus erit usque ad vesperum,
quia omnia hec inmunda sunt vobis. Hec quoque
inter polluta reputabuntur de his que mo-
ventur in terra: mustela et mus et corcodrillus
singula iuxta genus suum, migale et cameleon
et stellio et lacerta et talpa. Omnia hec in-
munda sunt. Qui tetigerit morticina eorum in-
mundus erit usque ad vesperum. Et super quod ceciderit
quidquam de morticinis eorum polluetur tam vas
ligneum et vestimentum quam pelles et cilicia et
in quocumque fit opus tinguentur aqua et pollu-
ta erunt usque ad vesperum et sic postea mundabuntur.
Vas autem fictile in quo horum quidquam intro ce-
ciderit polluetur et ideo frangendum est. Omnis
cibus quem comederitis si fusa fuerit super eum
aqua inmundus erit. Et omne liquens quod bibitur
de universo vase inmundum erit. Et quidquid de
morticinis huiuscemodi ceciderit super illud inmundum
erit, sive clibani sive cytropodes destruentur
et inmundi erunt. Fontes vero et cisterne et omnis
aquarum congregatio munda erit. Qui morticinum
eorum tetigerit polluetur. Si ceciderit super semen-
tem non polluet eam. Si autem quispiam aqua se-
mentem perfuderit et postea morticinis tacta
fuerit illico polluetur. Si mortuum fuerit animal quod
licet vobis comedere, qui cadaver eius tetigerit in-
mundus erit usque ad vesperum. Et qui comederit
ex eo quippiam sive portaverit lavabit vestimen-ta
ta sua et inmundus erit usque ad vesperam. Omne
quod reptat super terram abhominabile erit nec
assumetur in cibum. Quidquid super pectus quadrupes
graditur et multos habet pedes sive per humum
trahitur non comedetis quia abhominabile est.
Nolite contaminare animas vestras nec tangatis
quidquam eorum ne inmundi sitis. Ego sum dominus

deus vester. Sancti estote quia ego sanctus sum. Ne
polluatis animas vestras in omni reptili quod movetur
super terram. Ego sum dominus qui eduxi vos de
terra Egypti ut essem vobis in deum. Sancti eritis quia
ego sanctus sum. Ista est lex animantium et volucrum
et omnis anime viventis que movetur in aqua et rep-
tat in terra, ut differentias noveritis mundi et inmundi et
sciatis quid comedere et quid respuere debeatis.

Locutusque est dominus Capitulum xii
ad Moysen dicens. Loquere filiis Israel et di-
ces ad eos: Mulier si suscepto semine pepererit
masculum inmunda erit septem diebus iuxta
dies separationis menstrue. Et die octavo circumcidetur
infantulus. Ipsa vero triginta tribus diebus mane-
bit in sanguine purificationis eius. Omne sanc-
tum non tanget nec ingredietur sanctuarium donec
impleantur dies purgationis sue. Si autem
feminam pepererit inmunda erit duabus ebdoma-
dibus iuxta ritum fluxus menstrui, et sexaginta sex die-
bus manebit in sanguine purificationis sue. Cum-
que expleti fuerint dies purificationis sue pro
filio sive pro filia deferet agnum anniculum in
holocaustum et pullum columbe sive turturem
pro peccato ad hostium tabernaculi testimonii et
tradet sacerdoti. Qui offeret illa coram
domino et orabit pro ea et sic mundabitur a flu-
xu sanguinis sui. Ista est lex parientis sive
parientis masculum et feminam. Quod si non inve-
nerit manus eius nec offerre potuerit agnum
sumet duos turtures vel duos pullos colum-
be unum in holocaustum et alterum pro peccato. Ora-
bitque pro ea sacerdos et sic mundabitur. C. xiii

Locutusque est dominus ad Moysen
et Aaron dicens: Homo in cuius cute et carne
ortus fuerit diversus color sive pustula aut
quasi lucens quippiam id est plaga lepre adduce-
tur ad Aaron sacerdotem vel ad unum quemlibet
filiorum eius. Qui cum viderit lepram in cute et
pilos in album mutatos colorem ipsamque speciem
lepre humiliorem cute et carne reliqua, pla-
ga lepre est et ad arbitrium eius separabitur.
Sin autem lucens candor fuerit in cute nec humi-
lior carne reliqua et pili coloris pristini, re-
cludet eum sacerdos septem diebus et considerabit
die septimo. Et siquidem lepra ultra non creverit nec

xii

xiii

transierit in cute priores terminos rursum recludet
eum septem aliis diebus et die vii contempla-
bitur. Et si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute
mundabit eum quia scabies est. Lavabitque homo
vestimenta sua et mundus erit. Quod si postquam
a sacerdote visus est et redditus munditie iterum le-
pra creverit adducetur ad eum et immunditie condem-
nabitur. Plaga lepre si fuerit in homine adducetur
ad sacerdotem et videbit eum. Cumque color albus
in cute fuerit et capillorum mutaverit aspectum ipsa
quoque caro viva apparuerit lepra vetustissima
iudicabitur atque inolita cuti. Contaminabit ita-
que eum sacerdos et non recludet quia perspicue
immunditie est. Sin autem effloruerit discurrens
lepra in cute et operuerit omnem carnem a capi-
te usque ad pedes quicquid sub aspectu oculorum
cadit considerabit eum sacerdos et teneri le-
pra mundissima iudicabit eo quod omnis in can-
dorem versa sit et idcirco homo mundus erit. Cum
vero caro vivens non apparuerit tunc sacerdotis iu-
dicio polluetur et inter immundos reputabitur.
Caro enim viva si lepra aspergitur immunda est.
Quod si rursum versa fuerit in alborem et totum
hominem operuerit considerabit eum sacerdos et
mundum esse decernet. Caro et cutis in qua ulcus
natum est et sanatum et in loco ulceris cicatrix
apparuerit alba sive subrufa adducetur ad sacer-
dotem. Hic cum viderit locum lepre humiliorem car-
ne reliqua et pilos versos in candorem conta-
minabit eum: plaga enim lepre orta est in ulcere.
Quod si pilus coloris est pristini et cicatrix subob-
scura et vicina carne non est humilior recludet
eum septem diebus. Et siquidem creverit adiudi-
cabit lepre. Sin autem steterit in loco suo ulceris est
cicatrix et homo mundus erit. Caro autem et cutis
quam ignis exusserit et sanata albam sive
rufam habuerit cicatricem considerabit eam sacer-
dos. Et ecce versa est in alborem et locus
eius est reliqua cute humilior contaminabit
eum quia plaga lepre in cicatrice est orta.
Quod si pilorum color non fuerit immutatus nec
humilior carne reliqua et ipsa lepre species fuerit
subobscura recludet eum septem diebus et die
septimo contemplabitur. Si creverit in cute lepra con-
taminabit eum. Sin autem in loco suo candor steterit

non satis clarus plaga combustionis est et
idcirco mundabitur quia cicatrix est combus-
ture. Vir sive mulier in cuius capite vel bar-
ba germinaverit lepra videbit eos sacerdos. Et
siquidem humilior fuerit locus carne reliqua
et capillus flavus solitoque subtilior conta-
minabit eos quia lepra capitis est ac barbe.
Sin autem viderit locum macule equalem vicine carni
et capillum nigrum recludet eos septem diebus
et die septimo intuebitur. Si non creverit ma-
cula et capillus sui coloris est et locus pla-
ge carni reliquie equalis radetur homo absque
loco macule et recludetur septem aliis diebus.
Si die septimo visa fuerit stetisse plaga in
loco suo nec humilior carne reliqua mundabit
eum lotisque vestibus suis mundus erit. Sin
autem post emundationem rursus creverit macula
in cute non queret amplius utrum capillus in
flavum colorem sit immutatus quia aperte immun-
dus est. Porro si steterit macula et capilli nigri
fuerint noverit hominem esse sanatum et confidenter
eum pronuntiet mundum. Vir et mulier in cuius
cute candor apparuerit intuebitur eos sacer-
dos. Si deprehenderit subobscurum alborem
lucere in cute sciat non esse lepram sed ma-
culam coloris candidi et hominem mundum. Vir
de cuius capite capilli fluunt calvus et mundus
est. Et si a fronte ceciderint pili recalvaster et
mundus est. Sin autem in calvitio sive in recal-
vatione albus vel rufus color fuerit exortus
et hoc sacerdos viderit condempnabit eum haud
dubie lepre que orta est in calvitio. Quicumque
ergo maculatus fuerit lepra et separatus
ad arbitrium sacerdotis habebit vestimenta sua
dissuta caput nudum os veste contectum conta-
minatum ac sordidum se clamabit. Omni tempore quo
leprosus est et immundus solus habitabit extra
castra. Vestis lanea sive linea que lepram
habuerit in stamine atque subtegmine aut certe
pellis vel quicquid ex pelle confectum est
si alba vel rufa macula fuerit infecta lepra
reputabitur ostenderetque sacerdoti qui consideratam
recludet septem diebus et die vii rursus as-
piciens si deprehenderit crevisse lepra perseverans
est pollutum iudicabit vestimentum et omne in quo

sive in veteri et toto comburetur flammis. Quod si
eam viderit non crevisse precipiet et lavabit id in
quo lepra est recludetque illud septem diebus
aliis. Et cum viderit quandam faciem pristinam non
reversam nec tamen crevisse lepram inmundum
iudicabit et igne comburet eo quod infusa sit
in superficie vestimenti vel per totum lepra. Sin autem
obscurior fuerit locus lepre postquam vestis est
lota abrumpet eam et a solido dividet. Quod
si ultra apparuerit in hiis locis que prius inma
culata erant lepra volatilis et vaga debet igne
comburi. Si cessaverit lavabit ea que pura
sunt secundo et munda erunt. Ista est lex lepre vest
imenti lanei et linei staminis atque subteg
minis omnisque supellectilis pellicee quomodo mun
dari debeat vel contaminari. Capitulum xiiii

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Hic est ritus leprosi quando mundandus
est. Adducetur ad sacerdotem qui egressus de castris
cum invenerit lepram esse mundatam precipiet ei
qui purificatur ut offerat pro se duos passeres vi
vos quos vesci licitum est et lignum cedrinum
vermiculumque et ysopum. Et unum ex passeribus
immolari iubebit in vase fictili super aquas
viventes. Alium autem vivum cum ligno cedrino et
cocco et ysopo tinget in sanguine passeris
immolati quo asperget illum qui mundandus est
septies ut iure purgetur et dimittet passerem
vivum ut in agrum avolet. Cumque laverit homo
vestimenta sua radet omnes pilos corporis et la
vabitur aqua purificatusque ingredietur castra ita
dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum
septem diebus. Et die septima radat capillos
capitis barbamque et supercilia ac totius corporis
pilos. Et lotis rursum vestibus et corpore die
octavo assumet duos agnos immaculatos et
ovem anniculam absque macula et tres decimas si
mile in sacrificium que conspersa sit oleo et seorsum
olei sextarium. Cumque sacerdos purificans hominem
statuerit eum et hec omnia coram domino in hos
tio tabernaculi testimonii tollet agnum et of
feret eum pro delicto oleique sextarium. Et oblatis
ante dominum omnibus immolabit agnum ubi solet
immolari hostia pro peccato et holocaustum id est in
loco sancto. Sicut enim pro peccato ita et pro delicto
ad sacerdotem pertinet hostia. Sancta sanctorum est. As
sumensque sacerdos de sanguine hostie que immo
lata est pro delicto ponet super extremum auri
cule dextre eius qui mundatur et super pollices
manus dextre et pedis et de olei sextario
mittet in manum suam sinistram tingetque digitum
dextrum in eo et asperget coram domino septies.
Quod autem reliquum est olei in leva manu
fundet super extremum auricule dextre eius qui
mundatur et super pollices manus ac pedis
dextri et super sanguinem qui effusus est pro de
licto et super caput eius. Rogabitque pro eo coram
domino et faciet sacrificium pro peccato. Tunc immo
labit holocaustum et ponet illud in altari
cum libamentis suis et homo rite mundabitur. Quod
si pauper est et non potest manus eius invenire que
dicta sunt sumet agnum pro delicto ad oblationem ut
roget pro eo sacerdos decimamque partem simile con
spersae oleo in sacrificium et olei sextarium duos
que turtures sive duos pullos columbe quorum
unus sit pro peccato et alter in holocaustum of
feranturque die octavo purificationis sue sacerdoti
ad hostium tabernaculi testimonii coram domino.
Qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium
olei levabit simul. Immolatoque agno de sanguine
illius vel eius ponet super extremum auricule
dextre eius qui mundatur et super pollices ma
nus eius ac pedis dextri. Olei vero partem mit
tet in manum suam sinistram in quo tingens di
gitum dextre manus asperget septies coram domino
tangetque extremum dextre auricule illius qui
mundatur et pollices manus ac pedis dextri
in loco sanguinis qui effusus est pro delicto. Reli
quam autem partem olei que est in sinistra manu
mittet super caput purificati ut placet pro eo
dominum. Et turturem sive pullum columbe offeret unum
pro delicto et alterum in holocaustum cum libamen
tis suis. Hoc est sacrificium leprosi qui habere
non potest in emundationem sui. Locutusque est dominus
ad moysen et aaron dicens. Cum ingressi fueritis terram
chanaan quam ego dabo vobis in possessionem
si fuerit plaga lepre in edibus ibit cuius est domus
nuntians sacerdoti et dicet Quasi plaga lepre

videtur mihi quasi plaga lepre esse in domo mea. At ille precipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum leprosa sit ne inmunda fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret lepram domus. et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua. egredietur hostium domus et statim claudet illam septem diebus. Reversusque die septimo considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram iubebit erui lapides in quibus lepra est et proici eos extra civitatem in loco inmundo. domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem rasure extra urbem in loco inmundo lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerant et luto alio liniri domum. Sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis erasus et alio luto lita ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes respersos maculis lepra est perseverans et inmunda domus. quam statim destruent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco inmundo. Qui intraverit in domum quando clausa est inmundus erit usque ad vesperum. Et qui dormierit in ea et comederit quippiam lavabit vestimenta sua. Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo lita est purificabit eam reddita sanitate. Et in purificationem eius sumet duos passeres lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum. Et immolato uno passere in vase fictili super aquas viventes tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum et tinguet omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus. Et asperget domum septies purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere orabit pro domo et iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre et percussure. lepre vestium et domorum cicatricis et erumpentium papularum lucentis maculae et in varias species coloribus inmutatis. ut possit sciri quo tempore mundum quid vel inmundum sit.

xv

Locutusque est dominus ad Moysen et Aaron dicens. Loquimini filiis Israel et dicite eis. Vir qui patitur fluxum seminis inmundus erit. Et tunc iudicabitur huic vitio subiacere cum per singula momenta adheserit carni eius atque concreverit fedus humor. Omne stratum in quo dormierit inmundum erit et ubicumque sederit. Siquis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Si salivam huiuscemodi homo iecerit super eum qui mundus est lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Sagma super quo sederit inmundus erit et quicquid sub eo fuit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Vas fictile quod tetigerit confringetur. vas autem ligneum lavabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem numerabit septem dies post emundationem sui et lotis vestibus et toto corpore in aquis viventibus erit mundus. Die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbe et veniet in conspectum domini ad hostium tabernaculi testimonii dabitque eos sacerdoti qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum. rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu seminis sui. Vir de quo egredietur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et inmundus erit usque ad vesperum. Vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et inmunda erit usque ad vesperum. Mulier cum qua coierit lavabitur aqua et inmunda erit usque ad vesperum. Mulier que redeunte mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur. Omnis qui tetigerit eam inmundus erit usque ad vesperum. Et in quo dormierit vel sederit diebus separationis sue polluetur. Qui tetigerit lectum

eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Omne lectum in quo illa sederit quicumque tetigerit lavabit vestimenta sua et lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum. Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis inmundus erit septem diebus et omne stratum in quo dormierit polluetur. Mulier que multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali vel que post menstruum sanguinem fluere non cessat quamdiu huic subiacebit passioni inmunda erit quasi in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum erit. Quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum. Si steterit sanguis et fluere cessaverit numerabit septem dies purificationis sue et octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbe ad ostium tabernaculi testimonii qui unum faciet pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro ea coram domino et pro fluxu inmunditie eius. Docebitis ergo filios israhel ut caveant inmunditiam et non moriantur in sordibus suis cum polluerint tabernaculum quod est inter eos. Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu et que menstruis temporibus separatur et que iugi fluit sanguine et hominis qui dormierit cum ea.

Capitulum xvi

Locutusque est dominus ad moysen post mortem duorum filiorum aaron quando offerentes ignem alienum interfecti sunt et precepit ei dicens. Loquere ad aaron fratrem tuum ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur archa ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculum nisi hec ante fecerit. Vitulum pro peccato offeret et arietem offeret in holocaustum. Tunica linea vestietur feminalibus lineis verenda celabit accingetur zona linea cydarim lineam imponet capiti. Hec enim vestimenta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur. Suscipietque ab universa multitudine filiorum israhel duos hircos pro peccato et unum arietem in holocaustum. Cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua duos hircos stare faciet coram domino in ostio tabernaculi testimonii mittens super utrumque sortem unam domino et alteram capro emissario. Cuius sors exierit domino offeret illum pro peccato. Cuius autem in caprum emissarium statuet eum vivum coram domino ut fundat preces super eo et emittat illum in solitudinem. Hiis rite celebratis offeret vitulum et rogans pro se et pro domo sua immolabit eum. Assumptoque thimiamaterio quod de prunis altaris impleverit et hauriens manu compositum thimiama in incensum ultra velum intrabit in sancta ut positis super ignem aromatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur. Tolletque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem. Cumque mactaverit hircum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra velum sicut preceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi et expiet sanctuarium ab inmunditiis filiorum israhel et a prevaricationibus eorum cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet in tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum. Nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro universo cetu israhel donec egrediatur. Cum autem exierit ad altare quod coram domino est oret pro se et sumptum sanguinem vituli atque hirci fundat super cornua eius per gyrum aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud ab inmunditiis filiorum israhel. Postquam emundavit sanctuarium et tabernaculum et altare tunc offerat hircum viventem et posita utraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates filiorum israhel et universa delicta atque peccata eorum que imprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in desertum. Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto revertetur aaron in tabernaculum testimonii et depositis vestibus quibus prius indutus fuerat

cum intraret sanctuarium relictisque ibi lavabit
carnem suam in loco sancto indueturque vestibus suis.
Et postquam egressus fuerit et obtulerit holocaustum
suum ac plebis rogabit tam pro se quam pro populo
et adipem qui oblatus est pro peccatis adolebit
super altare. Ille vero qui dimiserit caprum emis-
sarium lavabit vestimenta sua et corpus aqua
et sic ingredietur ad castra. Vitulum autem et hircum
qui pro peccato fuerant immolati quorum sanguis
illatus est in sanctuarium ut expiatio comple-
retur asportabunt foras extra castra et comburent igni
tam pelles quam carnes eorum ac fimum. Et
quicumque combusserit ea lavabit vestimen-
ta sua et carnem aqua et sic ingredietur castra.
Eritque vobis hoc legitimum sempiternum. Mense
septimo decima die mensis affligetis animas vestras
nullumque facietis opus sive indigena sive
advena qui peregrinatur inter vos. In hac die
expiatio erit vestri atque mundatio ab omnibus peccatis
vestris coram domino mundabimini. Sabbatum enim
requietionis est et affligetis animas vestras re-
ligione perpetua. Expiabit autem sacerdos qui
unctus fuerit et cuius initiate sunt manus ut sa-
cerdotio fungatur pro patre suo. Indueturque sto-
la linea et vestibus sanctis et expiabit sanc-
tuarium et tabernaculum testimonii atque al-
tare sacerdotes quoque et universum populum. Eritque
hoc legitimum sempiternum ut oretis pro filiis
israel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno.
Fecit igitur sicut preceperat dominus moysi. C. xvii

xvii

Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere aaron et filiis eius et cunctis
filiis israel dicens ad eos. Iste est sermo quem
mandavit dominus dicens. Homo quilibet de domo
israel si occiderit bovem aut ovem sive capram
in castris vel extra castra et non obtulerit ad hos-
tium tabernaculi oblationem domino sanguinis reus
erit quasi sanguinem fuderit sic peribit de me-
dio populi sui. Ideo sacerdoti offerre debent
filii israel hostias suas quas occidunt in agro
ut sanctificentur domino ante hostium tabernaculi
testimonii et immolent eas hostias pacificas
domino. Fundetque sacerdos sanguinem super altare
domini ad hostium tabernaculi testimonii et
adolebit adipem in odorem suavitatis domino.

Et nequaquam ultra immolabunt hostias suas
demonibus cum quibus fornicati sunt. Legitimum
sempiternum erit illis et posteris eorum. Et ad ipsos
dices. Homo quicumque de filiis israel et de advenis
qui peregrinantur apud vos qui obtulerit ho-
locaustum sive victimam et ad hostium tabernaculi
testimonii non adduxerit eam ut offeratur
domino interibit de populo suo. Homo quilibet
de domo israel et de advenis qui peregrinantur inter
eos si comederit sanguinem obfirmabo faciem me-
am contra animam illius et disperdam illos de po-
pulo suo quia anima carnis in sanguine est et ego
dedi vobis illum ut super altare meo expietis
pro animabus vestris et sanguis pro anime piaculo
sit. Idcirco dixi filiis israel. Omnis anima ex vobis
non comedet sanguinem nec ex advenis qui
peregrinantur apud vos. Homo quicumque de
filiis israel et de advenis qui peregrinantur apud
vos si venatione sive aucupio ceperit fe-
ram vel avem quibus vesci licitum est fundat
sanguinem eius et operiat illum terra. Anima enim
omnis carnis in sanguine est. Unde dixi
filiis israel. Sanguinem universe carnis non
comedetis quia anima carnis in sanguine est. Et
quicumque comederit illum interibit. Anima que
comederit morticinum vel captum a
bestia tam de indigenis quam de advenis la-
vabit vestimenta sua et semetipsum aqua et
contaminatus erit usque ad vesperum et hoc
ordine mundus fiet. Quod si non laverit
vestimenta sua vel corpus portabit iniqui-
tatem suam. Cap. xviii

c. xviii

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel et dices ad eos.
Ego sum dominus deus vester. Iuxta consuetudinem
terre egypti in qua habitastis non facietis
et iuxta morem regionis chanaan ad quam
ego introducturus sum vos non agetis nec
in legitimis eorum ambulabitis. Facietis iudicia
mea et precepta mea servabitis et ambu-
labitis in eis. Ego dominus deus vester. Custo-
dite leges meas atque iudicia que faciens
homo vivet in eis. Ego dominus deus vester.
Omnis homo ad proximam sanguinis sui non

accedet

accedet ut revelet turpitudinem eius. Ego do-
minus. Turpitudinem patris tui et turpitudinem
matris tue non discooperies. Mater tua est;
non revelabis turpitudinem eius. Turpitudinem
uxoris patris tui non discooperies; turpitudo enim
patris tui est. Turpitudinem sororis tue ex
patre sive ex matre que domi vel foris genita
est non revelabis. Turpitudinem filie filii
tui vel neptis ex filia non revelabis quia tur-
pitudo tua est. Turpitudinem filie uxoris
patris tui quam peperit patri tuo et est soror
tua non revelabis. Turpitudinem sororis patris
tui non discooperies quia caro patris tui est.
Turpitudinem sororis matris tue non revela-
bis eo quod caro sit matris tue. Turpitudinem fratris
patris tui non revelabis nec accedes ad uxorem
eius que tibi affinitate coniungitur. Tur-
pitudinem nurus tue non revelabis quia uxor
filii tui est nec discooperies ignominiam eius
et uxorem fratris sui nullus accipiat. Tur-
pitudinem uxoris fratris tui non revelabis
quia turpitudo fratris tui est. Turpitudinem ux-
oris tue et filie eius non revelabis. Filiam
eius et filiam filie illius non sumes ut re-
veles ignominiam eius quia caro illius sunt
et talis coitus incestus est. Sororem uxo-
ris tue in pellicatum illius non accipies
nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa
vivente. Ad mulierem que patitur menstrua non
accedes nec revelabis feditatem eius.
Cum uxore proximi tui non coibis nec semi-
nis commixtione maculaberis. De semine tuo non
dabis ut consecretur ydolo moloch nec
pollues nomen dei tui. Ego dominus. Cum
masculo non commisceberis coitu femineo quia
abhominatio est. Cum omni pecore non coibis
nec maculaberis cum eo. Mulier non succum-
bet iumento nec miscebitur ei quia scelus
est. Ne polluamini in omnibus hiis quibus
contaminate sunt universe gentes quas ego eiciam
ante conspectum vestrum et quibus polluta est
terra cuius ego scelera visitabo ut evomat
habitatores suos. Custodite legitima

mea atque iudicia ut non faciatis ex omnibus ab-
hominationibus istis tam indigena quam colonus
qui peregrinatur apud vos. Omnes enim execra-
tiones istas fecerunt accole terre qui fuerunt ante
vos et polluerunt eam. Cavete ergo ne et vos si-
militer evomat cum paria feceritis sicut evo-
muit gentem que ante vos fuit. Omnis anima que
fecerit de abhominationibus hiis quippiam peribit
de medio populi sui. Custodite precepta mea. Nolite
facere que fecerunt hii qui fuerunt ante vos et
ne polluamini in eis. Ego dominus deus vester.

Cap. xix

Locutus est dominus ad moysen dicens
Loquere ad omnem cetum filiorum israel et
dices ad eos. Sancti estote quia ego sanctus sum
dominus deus vester. Unusquisque patrem et matrem
suam timeat. Sabbata mea custodite. Ego dominus
deus vester. Nolite converti ad ydola nec deos
conflatiles faciatis vobis. Ego dominus deus vester.
Si immolaveritis hostiam pacificorum domino
ut sit placabilis eo die quo fuerit immolata
comedetis eam et die altero. Quicquid autem re-
siduum fuerit in diem tercium igne comburetis. Si
quis post biduum comederit ex ea prophanus
erit et impietatis reus portabit iniquitatem
suam. Quia sanctum domini polluit et peribit anima
illius de populo suo. Cum messueris segetes terre
tue non tondebis usque ad solum superficiem terre
nec remanentes spicas colliges. Neque in
vinea tua racemos et grana decidentia
congregabis sed pauperibus et peregrinis carpen-
da dimittes. Ego dominus deus vester. Non facie-
tis furtum. Non mentiemini nec decipiat unusquis-
que proximum suum. Non periurabis in nomine meo
nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Non
facies calumpniam proximo tuo nec vi opprimes
eum. Non morabitur opus mercenarii tui apud
te usque mane. Non maledices surdo nec
coram ceco pones offendiculum. Sed timebis
dominum deum tuum quia ego sum dominus deus
tuus. Non facies quod iniquum est nec iniuste
iudicabis. Non consideres personam pauperis nec
honores vultum potentis. Iuste iudica proximo
tuo. Non eris criminator nec susurro in populis.
Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus.

Non oderis fratrem tuum in corde tuo sed publice
argue eum nec habeas super illo peccatum. Non que-
ras ultionem nec memor eris iniurie civium
tuorum. Diliges amicum tuum sicut te ipsum. Ego do-
minus. Leges meas custodite. Iumenta tua non
facies coire cum alterius generis animantibus. Agrum
non seres diverso semine. Vestem que ex duobus
texta est non indueris. Homo qui dormierit cum
muliere coitu seminis que sit ancilla etiam
nubilis et tamen pretio non est redempta nec li-
bertate donata vapulabunt ambo et non morientur
quia non fuit libera. Pro delicto autem suo offeret
domino ad hostium tabernaculi testimonii arietem.
Orabitque pro eo sacerdos et pro delicto eius coram
domino et repropitiabitur ei dimitteturque peccatum. Cum
ingressi fueritis terram et plantaveritis in ea ligna
pomifera auferetis preputia eorum. Poma que
germinant inmunda erunt vobis nec edetis ex eis.
Quarto autem anno omnis fructus eorum sanctifi-
cabitur laudabilis domino. Quinto autem anno come-
detis fructus congregantes poma que proferunt. Ego
dominus deus vester. Non comedetis carnem cum sanguine.
Non augurabimini nec observabitis somnia ne-
que in rotundum attondebitis comam nec radetis
barbam et super mortuo non incidetis carnes
vestras neque figuras aliquas aut stigmata
facietis vobis. Ego dominus. Ne prostituas filiam
tuam ne contaminetur terra et impleatur piaculo. Sab-
bata mea custodite et sanctuarium meum metui-
te. Ego dominus. Non declinetis ad magos nec
ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini
per eos. Ego dominus deus vester. Coram cano capi-
te consurge et honora personam senis et time
dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habitaverit
advena in terra vestra et moratus fuerit inter vos
non exprobretis ei sed sit inter vos quasi indi-
gena et diligetis eum quasi vosmet ipsos. Fuistis
enim et vos advene in terra Egypti. Ego dominus
deus vester. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio
in regula in pondere in mensura. Statera iusta et
equa sint pondera iustus modius equusque sex-
tarius. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra Egyp-
ti. Custodite omnia precepta mea et omnia iudicia
et facite ea. Ego dominus. Capitulum XX

Locutus est dominus ad Moysen dicens:
hec loquere filiis Israel et advenis qui
habitant in Israel. Si quis de semine suo dederit i-
dolo Moloch morte moriatur. Populus terre lapi-
dabit eum et ego ponam faciem meam contra illum
succidamque eum de medio populi mei eo quod dederit de
semine suo ydolo Moloch et contaminaverit sanctua-
rium meum et polluerit nomen sanctum meum. Quod
si negligens populus terre et quasi parvipendens imperium
meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo
Moloch nec voluerit eum occidere ponam faciem me-
am super hominem illum et cognationem illius succida-
mque ipsum et omnes qui consenserint ei ut fornica-
rentur cum Moloch de medio populi sui. Anima que decli-
naverit ad magos et ariolos et fornicata fuerit
cum eis ponam faciem meam contra eam et interficiam
illam de medio populi sui. Sanctificamini et estote sancti quia
ego dominus deus vester. Custodite precepta mea et
facite ea. Ego dominus qui sanctifico vos. Qui
maledixerit patri suo vel matri morte morie-
tur. Qui patri matrique maledixerit sanguis eius
sit super eum. Si mechatus fuerit quis cum uxore
alterius et adulterium perpetraverit cum uxore proximi
sui morte moriatur et mechus et adultera. Qui
dormierit cum noverca sua et revelaverit ignominiam
patris sui morte moriantur ambo. Sanguis
eorum sit super eos. Si quis dormierit cum nuru
sua uterque moriatur quia scelus operati sunt
sanguis eorum sit super eos. Qui dormierit cum
masculo coitu femineo uterque operatus est nefas
morte moriantur sanguis eorum sit super eos. Qui
supra uxorem filiam duxerit matrem eius scelus
operatus est vivus ardebit cum eis nec permanebit
tantum nefas in medio vestri. Qui cum iumento et
pecore coierit morte moriatur. Pecus quoque
occidite. Mulier que succubuerit cuilibet iumento
simul interficiatur cum eo. Sanguis eorum sit super eos.
Qui acceperit sororem suam filiam patris sui vel
filiam matris sue et viderit turpitudinem eius
illaque conspexerit fratris ignominiam nefariam rem
operati sunt occidentur in conspectu populi sui. Quod turpitu-
dinem sue sororis revelaverit portabunt iniquitatem
suam. Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo et reve-
laverit turpitudinem eius ipsaque aperuerit fontem sanguinis

sunt interficiendi ambo de medio populi sui. Turpi
tudinem materterae et amitae tuae non discooperies
qui hoc fecerit ignominiam carnis suae nuda
vit portabunt ambo iniquitatem suam. Qui coierit
cum uxore patrui vel avunculi sui et revelaverit
ignominiam cognationis suae portabunt ambo pecca
tum suum absque liberis morientur. Qui duxerit ux
orem fratris sui rem facit illicitam turpitudinem
fratris sui revelavit absque liberis erunt. Custo
dite leges meas atque iudicia et facite ea
et ne vos evomat terra quam intraturi estis et
habitaturi. Nolite ambulare in legitimis nationum
quas ego expulsurus sum ante vos. Omnia enim haec
fecerunt vel fecerunt et abhominatus sum eos. Vobis
autem loquor: Possidete terram eorum quam dabo
vobis in hereditatem terram fluentem lacte et melle.
Ego dominus deus vester qui separavi vos a ceteris po
pulis. Separate ergo et vos iumentum mundum ab
inmundo et avem mundam ab inmunda. Ne pollua
tis animas vestras in pecoribus et in avibus et in
cunctis quae moventur in terra et quae vobis ostendi
polluta esse. Eritis sancti michi quia sanctus sum
ego dominus et separavi vos a ceteris populis ut esse
tis mei. Vir sive mulier in quibus pithonicus
vel divinationis fuerit spiritus morte moriantur la
pidibus obruent eos. sanguis eorum sit super
illos. Capitulum xxi

Dixit quoque dominus ad moysen: Loquere ad
sacerdotes filios aaron et dices ad
eos: Ne contaminetur sacerdos in mortibus civi
um suorum nisi tantum in consanguineis ac propinquis
id est patrem et matrem et filium et filiam fratrem et
sororem virginem quae non est nupta viro sed nec
in principe populi sui contaminabitur. Non radent
caput neque barbam neque in carnibus suis fa
cient incisuram. Sancti erunt deo suo et non pollu
ent nomen eius. Incensum enim domini et panes
dei sui offerunt et ideo sancti erunt. Scortum et vile
prostibulum non ducet uxorem nec eam quae repu
diata est a marito suo quia consecratus est deo
suo et panes propositionis offert. Sit ergo sanctus
quia ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos.
Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro
et violaverit nomen patris sui flammis exuretur.

Pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos super
cuius caput fusum est unctionis oleum et cuius
manus in sacerdotio consecratae sunt vestitusque est
sanctis vestibus caput suum non discooperiet vesti
menta non scindet et ad omnem mortuum non ingredietur
omnino. Super patre quoque suo et matre non contaminabitur
neque egredietur de sanctis ne polluat sanctuarium do
mini quia oleum sanctae unctionis dei sui super eum est.
Ego dominus. Virginem ducet uxorem. Viduam repu
diatam atque sordidam et meretricem non accipiet sed
puellam de populo suo. Ne commisceat stirpem generis
sui vulgo gentis suae quia ego dominus qui sancti
fico eum. Locutusque est dominus ad moysen dicens: Loquere
ad aaron. Homo de semine tuo per familias qui ha
buerit maculam non offeret panes deo suo nec
accedet ad ministerium eius. Si caecus fuerit vel clau
dus si vel parvo vel grandi et torto naso si
fracto pede vel manu si gibbus vel lippus
si albuginem habens in oculo si iugem scabiem
si inpetiginem in corpore vel hirniosus. Omnis
qui habuerit maculam de semine aaron sacerdotis
non accedet offerre hostias domino nec panes
deo suo. Vescetur tamen panibus qui offeruntur
in sanctuario ita dumtaxat ut intra velum non
ingrediatur nec accedat ad altare quia maculam habet
et contaminare non debet sanctuarium meum. Ego dominus
qui sanctifico eos. Locutus est ergo moyses ad
aaron et filios eius et ad omnem israel cuncta quae
sibi fuerant imperata. Capitulum xxii

c. xxi

Locutusque est dominus ad moysen dicens:
Loquere ad aaron et ad filios eius ut
caveant ab his quae consecrata sunt filiorum israel
et non contaminent nomen sanctificatorum michi
quae ipsi offerunt. Ego dominus. Dic ad eos et ad
posteros eorum: Omnis homo qui accesserit de stirpe
vestra ad ea quae consecrata sunt et quae obtulerunt
filii israel domino in quo est inmunditia peribit
coram domino. Ego sum dominus. Homo de semine
aaron qui fuerit leprosus aut patiens fluxum
seminis non vescetur de his quae sanctificata sunt
michi donec sanetur. Qui tetigerit inmundum super
mortuo et ex quo egreditur semen quasi coitus
et qui tangit reptile et quodlibet inmundum cuius
tactus est sordidus inmundus erit usque ad

vesperum et non vescetur hiis que sanctificata sunt. Sed
cum laverit carnem suam aqua et occubuerit sol
tunc mundatus vescetur de sanctificatis quia cibus illius
est. Morticinum et captum a bestia non comedent
nec polluentur in eis. Ego dominus. Custodient pre-
cepta mea ut non subiaceant peccato et moriantur
in sanctuario cum polluerint illud. Ego dominus qui
sanctifico vos. Omnis alienigena non comedet de
sanctificatis. Inquilinus sacerdotis et mercenarius non
vescentur ex eis. Quem autem sacerdos emerit et qui
vernaculus domus eius fuerit hii comedent ex eis. Si filia
sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de hiis
que sanctificata sunt et de primiciis non vescetur. Sin
autem vidua vel repudiata et absque liberis re-
versa fuerit ad domum patris sui sicut puella con-
sueverat aletur cibis patris sui. Omnis alienigena
comedendi ex eis non habet potestatem. Qui
comederit de sanctificatis per ignoranciam addet quintam
partem cum eo quod comedit et dabit sacerdoti
in sanctuario. Nec contaminabunt sanctificata filiorum
Israel que offerunt domino ne forte sustineant in-
iquitatem delicti sui cum sanctificata comederint. Ego
dominus qui sanctifico eos. Locutusque est dominus ad
Moysen dicens. Loquere ad Aaron et filios eius
et ad omnes filios Israel et dices ad eos. Homo
de domo Israel et de advenis qui habitant apud
vos qui obtulerit oblationem suam vel vota sol-
vens vel sponte offerens quidquid illud obtulerit
in holocaustum domini ut offeratur per vos masculus
immaculatus erit ex bobus et ex ovibus et ex capris.
Si maculam habuerit non offeretis neque erit accepta-
bile. Homo qui obtulerit victimam pacificorum
domino vel vota solvens vel sponte offerens tam
de bobus quam de ovibus immaculatum offeret
ut acceptabile sit. Omnis macula non erit in
eo. Si cecum fuerit si fractum si cicatricem habens
si papulas aut scabiem vel impetiginem non
offeretis ea domino neque adolebitis ex eis
super altare domini. Bovem aut ovem aure et
cauda amputatis voluntarie offerre potes. Votum
autem ex hiis solvi non potest. Omne animal quod
vel contritis vel tusis vel sectis ablatisque
testiculis est non offeretis domino et in terra vestra
hoc omnino non faciatis. De manu alienigene

non offeretis panes deo vestro et quidquid aliud
dare voluerint quia corrupta et maculata sunt
omnia non suscipietis ea. Locutusque est dominus ad
Moysen dicens. Bos et ovis et capra cum geni-
ta fuerint septem diebus erunt sub ubere matris
sue. Die autem octavo et deinceps offerri poterunt
domino. Sive illa bos sive illa ovis non immo-
labuntur una die cum fetibus suis. Si immola-
veritis hostiam pro graciarum actione domino ut possit
esse placabilis eodem die quo immolatur come-
detis. Non remanebit quidquam in mane diei al-
terius. Ego dominus. Custodite mandata mea et
facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen
meum sanctum ut sanctificer in medio filiorum Israel. Ego
dominus qui sanctifico vos qui eduxi vos de terra
Egypti ut essem vobis in deum. Ego dominus. C xxiij

Locutusque est dominus ad Moysen dicens. Lo-
quere filiis Israel et dices ad eos. Hee
sunt ferie domini quas vocabitis sanctas. Sex diebus
facietis opus. Dies septimus quia sabbati requi-
es est vocabitur sanctus. Omne opus non facietis
in eo. Sabbatum domini est in cunctis habitacioni-
bus vestris. Hee sunt ergo ferie domini sancte quas
celebrare debetis temporibus suis. Mense primo
quartadecima die mensis ad vesperum phase domini est.
Et quintadecima die mensis huius sollempnitas domini
est azimorum. Septem diebus azima comedetis.
Dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque.
Omne opus servile non facietis in eo sed
offeretis sacrificium in igne domino septem
diebus. Dies autem septimus erit celebrior
et sanctior nullumque opus servile facie-
tis in eo. Locutusque est dominus ad Moysen dicens.
Loquere filiis Israel et dices ad eos. Cum ingressi
fueritis terram quam ego dabo vobis et messue-
ritis segetem feretis manipulos spicarum
primicias messis vestre ad sacerdotem qui ele-
vabit fasciculum coram domino ut accepta-
bile sit pro vobis altero die sabbati et sanctifica-
bit illum. Atque in eodem die quo manipulus
consecratur cedetur agnus immaculatus an-
niculus in holocaustum domini. Et libamenta of-
ferentur cum eo due decime simile conspersae oleo
in incensum domini odoremque suavissimum. Liba quoque

vini quarta pars hin. Panem et polentam et
pultes non comedetis ex segete usque ad di-
em quo offeretis ex ea domino deo vestro. Pre-
ceptum est sempiternum in generationibus vestris cunc-
tisque habitaculis vestris. Numerabitis ergo ab
altera die sabbati in quo obtulistis manipu-
los primitiarum septem ebdomadas ple-
nas usque ad alteram diem expletionis eb-
domade septime, id est quinquaginta dies, et sic
offeretis novum sacrificium domino ex omnibus habi-
taculis vestris panes primitiarum duos de du-
abus decimis simile fermentate quos coquetis
in primitias domino. Offeretisque cum panibus
septem agnos immaculatos anniculos et vi-
tulum de armento unum et arietes duos et
erunt holocaustum cum libaminibus suis in odorem
suavissimum domino. Facietis et hircum pro
peccato duosque agnos anniculos hostias pa-
cificorum. Cumque elevaverit eos sacerdos cum
panibus primitiarum coram domino cedent
in usum eius. Et vocabitis hunc diem celeber-
rimum atque sanctissimum. Omne opus servile
non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in
cunctis habitaculis et generationibus vestris. Post-
quam autem messueritis segetem terre vestre non
secabitis eam usque ad solum nec remanen-
tes spicas colligetis sed pauperibus et pere-
grinis dimittetis eas. Ego dominus deus vester.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere fi-
liis israel. Mense septimo prima die mensis
erit vobis sabbatum memoriale clangentibus tu-
bis et vocabitur sanctum. Omne opus servile non
facietis in eo et offeretis holocaustum domino.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Decimo die
mensis huius septimi dies expiationum erit
celeberrimus et vocabitur sanctus affligetisque
animas vestras in eo et offeretis holocaustum domino.
Omne opus non facietis in tempore diei huius quia
dies propitiationis est ut propitietur vobis dominus
deus vester. Omnis anima que afflicta non fuerit
die hoc peribit de populis suis et que operis quip-
piam fecerit delebo eam de populo suo. Nichil

xxiii

ergo operis facietis in eo. Legitimum sempiternum
erit vobis in cunctis generationibus et habitationibus
vestris. Sabbatum requietionis est. Affligetis ani-
mas vestras die nono mensis a vespera usque
ad vesperam celebrabitis sabbata vestra. Et locutusque
est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. A quinto-
decimo die mensis huius septimi erunt ferie taber-
naculorum septem diebus domino. Dies primus
vocabitur celeberrimus atque sanctissimus. Omne opus
servile non facietis in eo et septem diebus of-
feretis holocausta domino. Dies quoque octa-
vus erit celeberrimus atque sanctissimus et offeretis
holocaustum domino. Est enim cetus atque collecte.
Omne opus servile non facietis in eo. Hee
sunt ferie domini quas vocabitis celeberrimas
atque sanctissimas offeretisque in eis oblationes
domino holocausta et libamina iuxta ritum uniuscuiusque
cuiusque diei exceptis sabbatis domini donisque
vestris et que offeretis ex voto vel que sponte
tribuitis domino. A quintodecimo ergo die mensis
septimi cum congregaveritis omnes fructus terre vestre
celebrabitis ferias domini septem diebus. Die primo
et die octavo erit sabbatum id est requies. Sumetisque
vobis die primo fructus arboris pulcher-
rime spatulasque palmarum et ramos ligni
densarum frondium et salices de torrente et
letabimini coram domino deo vestro. Celebra-
bitisque sollempnitatem eius septem diebus per annum.
Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris.
Mense septimo festa celebrabitis et habita-
bitis in umbraculis septem diebus. Omnis
qui de genere israel est manebit in tabernaculis
ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare
fecerim filios israel cum educerem eos de terra
egipti. Ego dominus deus vester. Locutusque est
moyses super sollempnitatibus domini ad fili-
os israel.

Capitulum xxiiii

Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Precipe filiis israel ut afferant tibi
oleum de olivis purissimum ac lucidum ad con-
cinnandas lucernas iugiter extra velum testimonii
in tabernaculo federis. Ponetque eas aaron a
vespere usque ad mane coram domino cultu rituque

xxiiii

perpetuo in generationibus vestris. Super candela-
brum mundissimum ponentur semper in conspectu
Domini. Accipies quoque similam et coques ex ea
duodecim panes qui singuli habebunt duas de-
cimas quorum senos altrinsecus super mensam
purissimam Domino statues et pones super eos
thus lucidissimum ut sint panes in monu-
mentum oblationis Domini. Per singula sabbata muta-
buntur coram Domino suscepta a filiis Israel fe-
dere sempiterno. Eruntque Aaron et filiorum eius
ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum
est de sacrificiis Domini iure perpetuo. Ecce autem
egressus est filius mulieris Israhelitidis quem
pepererat de viro Egyptio inter filios Israel
iurgatus est in castris cum viro Israhelita. Cum-
que blasphemasset nomen et maledixisset
ei adductus est ad Moysen. Vocabatur
autem mater eius Salumith filia Dabri de
tribu Dan. Miseruntque eum in carcerem donec
nosset quid iuberet Dominus. Qui locutus est
ad Moysen dicens: Educ blasphemum ex-
tra castra et ponant omnes qui audierunt ma-
nus suas super caput eius et lapidet eum uni-
versus populus. Et ad filios Israel loqueris: Homo
qui maledixerit Deo suo portabit peccatum suum.
Et qui blasphemaverit nomen Domini morte
moriatur. Lapidibus obruet eum omnis mul-
titudo. Sive ille civis sive peregrinus fuerit
qui blasphemaverit nomen Domini morte mo-
riatur. Qui percusserit animal reddat vicarium i-
d est animam pro anima. Qui irrogaverit maculam
cuilibet civium suorum sicut fecit sic fiet ei fra-
cturam pro fractura oculum pro oculo dentem pro den-
te restituet. Qualemcumque inflixerit macu-
lam talem sustinere cogetur. Qui percusserit iumen-
tum reddat aliud. Qui percusserit hominem
punietur. Equum iudicium sit inter vos sive
peregrinus sive civis peccaverit quia ego sum
Dominus Deus vester. Locutusque est Moyses ad
filios Israel et eduxerunt eum qui blasphema-
verat extra castra et lapidibus oppresserunt. Feceruntque
filii Israel sicut preceperat Dominus Moy-
si. Sequitur capitulum. Capitulum XXV

obruet

Locutusque est Dominus ad Moysen in
monte Synai dicens: Loquere filiis
Israel et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram
quam ego dabo vobis sabbatizet terra sabbatum
Domino. Sex annis seres agrum tuum et sex
annis putabis vineam tuam colligesque fru-
ctus eius. Septimo autem anno sabbatum erit requi-
etionis Domini. Agrum non seres et vineam non
putabis. Que sponte gignit humus non
metes et uvas primitiarum tuarum quasi vin-
demiam non colliges. Annus enim requietionis
terre est. Sed erunt vobis in cibum tibi et ser-
vo tuo ancille et mercenario tuo advene
qui peregrinantur apud te. Iumentis et peco-
ribus tuis omnia que nascuntur prebebunt
cibum. Numerabis quoque tibi septem ebdo-
madas annorum id est septies septem que simul
faciunt annos quadraginta novem et clanges buccina
mense septimo et decima die mensis propitiationis
tempore in universa terra vestra. Sanctificabisque annum
quinquagesimum et vocabis remissionem cunctis
habitatoribus terre tue. Ipse est enim iubileus.
Revertetur homo ad possessionem suam et unus-
quisque redibit ad familiam suam pristinam
quia iubileus est et quinquagesimus annus.
Non seretis neque metetis sponte in agro nas-
centia et primitias vindemie non colligetis
ob sanctificationem iubilei sed statim ablata
comedetis. Anno iubilei redeant omnes ad
possessiones suas. Cum vendes quippiam
civi tuo vel emes ab eo ne contristes fra-
trem tuum sed iuxta numerum annorum iubilei emes
ab eo et iuxta supputationem frugum vendet
tibi. Quanto plures anni remanserint post iu-
bileum tanto crescet pretium. Et quanto minus temporis
numeraveris tanto minoris emptio constabit. Tempus
enim frugum vendet tibi. Nolite affligere con-
tribules vestros sed timeat unusquisque Deum
suum quia ego sum Dominus Deus vester. Facite
precepta mea et iudicia custodite et im-
plete ea ut habitare possitis in terra absque
ulla timiditate et pavore et gignat vobis
humus fructus suos quibus vescamini usque

ad saturitatem, nullius impetum formidantes. Quod si dixeritis: Quid comedemus anno septimo si non seruerimus neque collegerimus fruges nostras? dabo benedictionem meam vobis anno sexto et faciet fructus trium annorum: seretisque anno octavo, et comedetis fruges veteres usque ad nonum annum: donec nova nascantur, edetis vetera. Terra quoque non vendetur in perpetuum, quia mea est, et vos advenae et coloni mei estis. Unde cuncta regio possessionis vestrae sub condicione redemptionis vendetur. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam, et voluerit propinquus eius, potest redimere quod ille vendiderat. Sin autem non habuerit proximum, et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire, computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit: et quod reliquum est, reddet emptori, sicque recipiet possessionem suam. Quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium, habebit emptor quod emerat usque ad annum iubileum. In ipso enim omnis venditio redibit ad dominum, et ad possessorem pristinum. Qui vendiderit domum intra urbis muros, habebit licentiam redimendi, donec unus impleatur annus. Si non redemerit, et anni circulus fuerit evolutus, emptor possidebit eam, et posteri eius in perpetuum, et redimi non poterit, etiam in iubileo. Sin autem in villa fuerit domus quae muros non habet, agrorum iure vendetur: si ante redempta non fuerit, in iubileo revertetur ad dominum. Aedes levitarum, quae in urbibus sunt, semper possunt redimi: si redemptae non fuerint, in iubileo revertentur ad dominos, quia domus urbium levitarum pro possessionibus sunt inter filios Israel. Suburbana autem eorum non veneant, quia possessio sempiterna est. Si attenuatus fuerit frater tuus, et infirmus manu, et susceperis eum quasi advenam et peregrinum, et vixerit tecum, ne accipias usuras ab eo, nec amplius quam dedisti. Time Deum tuum, ut vivere possit frater tuus apud te. Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram, et frugum superabundantiam non exiges. Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti, ut darem vobis terram Chanaan, et essem Deus vester. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes servitute famulorum, sed quasi mercenarius et colonus erit: usque ad annum iubileum operabitur apud te, et postea egredietur cum liberis suis, et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum. Mei enim servi sunt, et ego eduxi eos de terra Aegypti: non veneant condicione servorum: ne affligas eum per potentiam, sed metuito Deum tuum. Servus et ancilla sint vobis de nationibus quae in circuitu vestro sunt, et advenis qui peregrinantur apud vos, vel qui ex his nati fuerint in terra vestra, hos habebitis famulos, et hereditario iure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in aeternum. Fratres autem vestros filios Israel ne opprimatis per potentiam. Si invaluerit apud vos manus advenae atque peregrini, et attenuatus frater tuus vendiderit se ei, aut cuiquam de stirpe eius, post venditionem potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis, redimet eum, et patruus, et patruelis, et consanguineus, et affinis. Sin autem et ipse potuerit, redimet se, supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis suae usque ad annum iubileum: et pecunia qua venditus fuerat, iuxta annorum numerum et rationem mercenarii supputata. Si plures fuerint anni qui remanent usque ad iubileum, secundum hos reddet pretium. Si pauci, ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum, et reddet emptori quod reliquum est annorum, quibus ante serviit mercedibus imputatis. Non affliget eum violenter in conspectu tuo. Quod si per haec redimi non potuerit, anno iubileo egredietur cum liberis suis. Mei enim servi sunt filii Israel, quos eduxi de terra Aegypti. Ego Dominus Deus vester.

Capitulum xxvi

c xxvi

Non facietis vobis idolum et sculptile, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum. Ego enim sum Dominus Deus vester. Custodite sabbata mea, et pavete ad sanctuarium meum.

Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaveritis
et mandata mea custodieritis et feceritis ea
dabo vobis pluvias temporibus suis et terra
gignet germen suum et pomis arbores re
plebuntur. Apprehendet messium tritura vin
demiam et vindemia occupabit sementem.
Et comedetis panem vestrum in saturitate et abs
que pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pa
cem in finibus vestris dormietis et non erit qui
exterreat. Auferam malas bestias et gla
dius non transibit terminos vestros. Persequemini
inimicos vestros et corruent coram vobis. Per
sequentur quinque de vestris centum alienos et centum
ex vobis decem milia. Cadent inimici vestri gla
dio in conspectu vestro. Respiciam vos et crescere
faciam. multiplicabimini et firmabo pactum
vobiscum. Comedetis vetustissima veterum
et vetera novis supervenientibus proicietis. Po
nam tabernaculum meum in medio vestri et non abiciet
vos anima mea. Ambulabo inter vos et ero
deus vester vosque eritis michi populus. Ego do
minus deus vester qui eduxi vos de terra egyptiorum
ne serviretis eis. Et qui confregi cathenas
cervicum vestrarum ut incederetis erecti. Quod si non
audieritis me nec feceritis omnia mandata mea et
si spreveritis leges meas et iudicia mea con
tempseritis ut non faciatis ea que a me con
stituta sunt et ad irritum perducatis pactum meum
Ego quoque hec faciam vobis. Visitabo vos ve
lociter in egestate et ardore qui conficiat ocu
los vestros et consumat animas vestras. Frustra sere
tis sementem que ab hostibus devorabitur.
Ponam faciem meam contra vos et corruetis
coram hostibus vestris et subiciemini hiis qui
oderunt vos. Fugietis nemine persequente. Si autem
nec sic obedieritis michi addam correptiones
vestras septuplum propter peccata vestra et conteram
superbiam duritie vestre. Daboque celum vobis de
super sicut ferrum et terram eneam. Consumetur
incassum labor vester non proferet terra germina nec ar
bores poma prebebunt. Si ambulaveritis ex
adverso michi nec volueritis audire me addam
plagas vestras in septuplum propter peccata vestra. Emittamque
in vos bestias agri que consumant et

vos et pecora vestra et ad paucitatem cuncta re
digant deserteque fiant vie vestre. Quod si nec
sic volueritis recipere disciplinam sed ambulaveritis ex
adverso michi. Ego quoque contra vos adversus
incedam et percutiam vos septies propter
peccata vestra. Inducamque super vos gladium ulto
rem federis mei. Cumque confugeritis in urbes
mittam pestilentiam in medio vestri et tradam
in hostium manibus postquam confregero bacu
lum panis vestri ita ut decem mulieres in uno cli
bano coquant panes et reddant eos ad pondus
et comedetis et non saturabimini. Si autem nec per
hec audieritis me sed ambulaveritis contra me et
ego incedam adversum vos in furore contrario et
corripiam vos septem plagis propter peccata vestra
ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum
vestrarum. Destruam excelsa vestra et simulachra con
fringam. Cadetis inter ruinas ydolorum vestrorum
et abhominabitur vos anima mea in tantum ut ur
bes vestras redigam in solitudinem et deserta
faciam sanctuaria vestra. Nec recipiam ultra odo
rem suavissimum. Disperdamque terram vestram
et stupebunt super ea inimici vestri cum habitato
res illius fuerint. Vos autem dispergam in gentes et
evaginabo post vos gladium. Eritque terra vestra
deserta et civitates vestre diruite. Tunc placebunt
terre sabbata sua cunctis diebus solitudinis
sue quando fueritis in terra hostili sabbatizabit et
requiescet in sabbatis solitudinis sue eo quod non
requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in
ea. Et qui de vobis remanserint dabo pavorem
in cordibus eorum in regionibus hostium. Ter
rebit eos sonitus folii volantis et ita fugient
quasi gladium. Cadent nullo persequente et corruent
singuli super fratres suos quasi bella fugientes.
Nemo vestrum inimicis audebit resistere. Peribitis
inter gentes et hostilis vos terra consumet.
Quod si et de hiis aliqui remanserint tabes
cent in iniquitatibus suis in terra inimicorum
suorum et propter peccata patrum suorum et ipsa
affligentur donec confiteantur iniquitates suas
et maiorum suorum quibus prevaricati sunt
in me et ambulaverunt ex adverso michi.
Ambulabo igitur et ego contra eos et inducam

eos in terram hostilem, donec erubescat in-
circumcisa mens eorum. Tunc orabunt pro iniqui-
tatibus suis, et recordabor foederis mei quod
pepigi cum Iacob et Isaac et Abraham. Terrae quoque
memor ero: quae cum relicta fuerit ab eis, com-
placebit sibi in sabbatis suis, patiens solitudi-
nem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro peccatis
suis, eo quod abiecerint iudicia mea et leges
meas despexerint. Et tamen etiam cum essent in
terra hostili, non penitus abieci eos neque sic de-
spexi ut consumerentur et irritum facerem pactum
meum cum eis. Ego enim sum dominus deus eorum et
recordabor foederis mei pristini quando eduxi eos
de terra Egypti in conspectu gentium ut essem deus
eorum. Ego dominus. Haec sunt praecepta
atque iudicia et leges quas dedit dominus inter
se et inter filios Israel in monte Sinai per ma-
num Moysi. Capitulum xxvii

Locutusque est dominus ad Moysen dicens:
Loquere filiis Israel et dices ad eos: Homo
qui votum fecerit et spoponderit deo animam suam,
sub aestimatione dabit pretium. Si fuerit masculus a
vicesimo anno usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta si-
clos argenti ad mensuram sanctuarii; si mulier, triginta.
A quinto autem anno usque ad vicesimum, mas-
culus dabit viginti siclos, mulier decem. Ab uno
mense usque ad quintum annum pro masculo dabuntur
quinque sicli, pro femina tres. Sexagenarius et ultra
masculus dabit quindecim siclos, mulier decem. Si pauper
fuerit et aestimationem reddere non valebit, sistet eum co-
ram sacerdote, et quantum ille aestimaverit et viderit
eum posse reddere, tantum dabit. Animal autem quod
immolari potest domino, si quis voverit, sanctum erit et mu-
tari non poterit, id est nec melius malo nec peius
bono. Quod si mutaverit, et ipsum quod mutatum
est et illud pro quo mutatum est consecratum erit
domino. Animal immundum quod immolari domino non
potest si quis voverit, adducetur ante sacerdotem, qui
diiudicans utrum bonum vel malum sit statuet
pretium. Quod si dare voluerit is qui offert, addet
supra aestimationem quintam partem. Homo qui voverit do-
mum suam et sanctificaverit eam domino, considerabit
sacerdos utrum bona sit an mala, et iuxta pretium
quod ab eo fuerit constitutum venundabitur. Sin
autem ille qui voverat voluerit redimere eam, dabit
quintam partem aestimationis supra, et habebit domum.
Quod si agrum possessionis suae voverit et conse-
craverit domino, iuxta mensuram sementis aestimabitur
pretium: si triginta modiis hordei seritur terra, quinquaginta si-
clis argenti venundetur. Si statim ab anno incipien-
tis iubilei voverit agrum, quanto valere potest tan-
tum aestimabitur. Sin autem post aliquantulum temporis, suppu-
tabit sacerdos pecuniam iuxta annorum qui re-
liqui sunt numerum usque ad iubileum, et detrahetur
de pretio. Quod si voluerit redimere agrum ille qui
voverat, addet quintam partem aestimatae pecuniae
et possidebit eum. Sin autem redimere noluerit sed
alteri cuilibet fuerit venundatus, ultra eum qui voverat
redimere non poterit: quia cum iubilei venerit dies,
sanctificatus erit domino et possessio consecrata ad ius
pertinet sacerdotum. Si ager emptus et non de posses-
sione maiorum sanctificatus fuerit domino, supputa-
bit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum
pretium, et dabit ille qui voverat eum domino. In iu-
bileo autem revertetur ad priorem dominum qui vendiderat
eum et habuerat in sortem possessionis suae. Omnis
aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus viginti
obolos habet. Primogenita quae ad dominum pertinent
nemo sanctificare poterit et vovere, sive bos sive ovis
fuerit, domini sunt. Quod si immundum animal est, redimet
qui obtulit iuxta aestimationem suam et addet quin-
tam partem suam. Si redimere noluerit, vendetur al-
teri quantocumque fuerit aestimatum. Omne quod
domino fuerit consecratum, sive homo fuerit
sive animal sive ager, non vendetur nec redimi poterit.
Quidquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit do-
mino. Et omnis consecratio quae offertur ab homine
non redimetur sed morte morietur. Omnes decimae terrae
sive de frugibus sive de pomis arborum domini
sunt et illi sanctificantur. Si quis autem voluerit redimere
decimas suas, addet quintam partem earum. Omnium de-
cimarum boum et ovium et caprarum quae sub pastoris
virga transeunt, quidquid decimum venerit sanctifica-
bitur domino. Non eligetur nec bonum nec malum,
nec altero commutabitur. Si quis mutaverit, et quod
mutatum est sanctificabitur domino et non redimetur.
Haec sunt praecepta quae mandavit dominus Moysi et

ad filios israhel in monte synai. Explicit leuiticus. Incipit liber numeri.

primum Capitulum

Locutusque est dominus ad moysen in deserto synai in tabernaculo federis prima die mensis secundi anno altero egressionis eorum ex egypto dicens. Tollite summam uniuerse congregationis filiorum israhel per cognationes et domos suas et nomina singulorum quidquid sexus est masculini a .xx. anno et supra omnium uirorum fortium ex israhel et numerabitis eos per turmas suas tu et aaron. Eruntque uobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis quorum ista sunt nomina. De ruben elisur filius sedeur. De symeon salamiel filius surisaddai. De iuda naason filius aminadab. De ysachar nathanahel filius suar. De zabulon heliab filius helon. Filiorum autem ioseph de effraym helisama filius amiud. De manasse gamaliel filius phadassur. De beniamin abidan filius gedeonis. De dan ahiezer filius amisaddai. De aser phagiel filius ochran. De gad eliasaph filius duel. De neptalim ahira filius enan. Hii nobilissimi principes multitudinis per tribus cognationes suas et capita exercitus israhel. Quos moyses et aaron tulerunt cum omni uulgi multitudine et congregauerunt primo die mensis secundi recensentes eos per cognationes [illegible] ac domos familias et capita ac nomina [illegible] singulorum a uicesimo anno et supra sicut preceperat [illegible] dominus moysi. Numeratique sunt in deserto synai. De ruben primogenito israhelis per generationes et familias et domos suas et nomina capitum singulorum omne quod sexus est masculini a .xx. anno et supra procedentium ad bellum .xl. sex milia quingenti. De filiis symeon per generationes et familias et domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum omne quod sexus est masculini a .xx. anno et supra procedentium ad bellum .l. nouem milia .ccc. De filiis gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a .xx. anno et supra omnes qui ad bellum procederent .xl. quinque milia sexcenti quinquaginta. De filiis iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum et nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere recensiti sunt .lxx. quatuor milia sexcenti. De filiis ysachar per generationes ac familias et domos cognationum suarum per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent recensiti sunt .l. quatuor milia quadringenti. De filiis zabulon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere .l. vii. milia quadringenti. De filiis ioseph filiorum effraym per generationes ac familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere .xl. milia quingenti. Porro filiorum manasse per generationes ac familias et domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bellum poterant procedere .xxx. duo milia .cc. De filiis beniamin per generationes suas et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bella procedere poterant .xxxv. milia quadringenti. De filiis dan per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bella procedere poterant .lxii. duo milia septingenti. De filiis aser per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bella procedere poterant .xl. milia et mille quingenti. De filiis neptalim per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a uicesimo anno et supra omnes qui ad bella procedere poterant .l. tria milia et quadringenti. Hii sunt quos numerauerunt moyses et aaron et .xii. principes israhel singulos per domos cognationum suarum. Fueruntque simul filii israhel per domos ac familias suas a uicesimo anno et supra qui poterant ad bella procedere sexcenta tria milia uirorum quingenti quinquaginta. Leuite autem de tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Tribum leui noli numerare neque pones summam eorum cum filiis israhel sed constitues eos super tabernaculum testimonii et cuncta

vasa eius et quidquid ad cerimonias pertinet. Ipsi portabunt thabernaculum et omnia vasa eius et erunt in ministerio ac per gyrum thabernaculi metabuntur castra. Cum proficiscendum fuerit, deponent levite thabernaculum; cum castrametandum, erigent. Quisquis externorum accesserit occidetur. Metabuntur autem castra filii israel unusquisque per turmas suas et cuneos atque exercitum suum. Porro levite per gyrum thabernaculi figent tentoria ne fiat indignatio super multitudinem filiorum israel, et excubabunt in custodiis thabernaculi testimonii. Fecerunt ergo filii israel omnia que preceperat dominus moysi. Capitulum .ii.

Locutusque est dominus ad moysen et ad aaron dicens. Singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castrametabuntur filiorum israel per gyrum thabernaculi federis. Ad orientem iudas figet tentoria per turmas exercitus sui, eritque princeps filiorum eius naason filius aminadab, et omnis de stirpe eius summa pugnantium lxxiiii milia sescenta. Iuxta eum castrametati sunt de tribu ysachar, quorum princeps fuit nathanael filius suar, et omnis pugnatorum eius numerus liiii milia quadringenta. In tribu zabulon princeps fuit heliab filius helon. Omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum lvii milia quadringenti. Universi qui in castris iude annumerati sunt fuerunt C lxxx sex milia CCCC, et per turmas suas primi egredientur. In castris filiorum ruben ad meridianam plagam erit princeps elisur filius sedeur, et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt xlvi milia quingenti. Iuxta eum castrametati sunt de tribu symeon, quorum princeps fuit salamiel filius surisaddai, et cunctus exercitus eius pugnatorum qui numerati sunt l novem milia trecenti. In tribu gad princeps fuit eliasaph filius duel, et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt xlv milia sescenti l. Omnes qui recensiti sunt in castris ruben C l milia et mille quadringenti l per turmas suas in secundo loco proficiscentur. Levabitur autem thabernaculum testimonii per officia levitarum et turmas eorum. Quomodo erigetur ita et deponetur. Singuli per loca et ordines suos proficiscentur. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum effraym, quorum princeps fuit elisama filius amiud. Cunctus exercitus eius pugnatorum qui numerati sunt xl milia quingenti. Et cum eis tribus filiorum manasse, quorum princeps fuit gamaliel filius phadassur. Cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt xxxii duo milia CC. In tribu filiorum beniamin princeps fuit abidan filius gedeonis, et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt xxxv milia quadringenti. Omnes qui numerati sunt in castris effraym C viii milia et C per turmas suas tercii proficiscentur. Ad aquilonis partem castrametati sunt filii dan, quorum princeps fuit ahiezer filius amisaddai. Cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt lxii duo milia septingenti. Iuxta eum fixere tentoria de tribu aser, quorum princeps fuit phagaihel filius ochran. Cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt xl milia et mille quingenti. De tribu filiorum neptalim princeps fuit haynan filius enan. Cunctus exercitus pugnatorum eius l tria milia quadringenti. Omnes qui numerati sunt in castris dan fuerunt C lvii milia et sescenti, et novissimi proficiscentur. Hic numerus filiorum israel per turmas et domos cognationum suarum. Omnis exercitus sescenta tria milia quingenti l. Levite autem non sunt numerati inter filios israel. Sic enim preceperat dominus moysi. Feceruntque filii israel iuxta omnia que preceperat dominus. Castrametati sunt per turmas suas et profecti per familias ac domos patrum suorum. Capitulum .iii.

c. iii

Hee sunt generationes aaron et moysi in die qua locutus est dominus ad moysen in monte synai. Et hec sunt nomina filiorum aaron: primogenitus eius nadab, deinde abiu et eleazar et ythamar. Hec sunt nomina filiorum aaron sacerdotum qui uncti sunt, et quorum replete et consecrate sunt manus ut sacerdotio fungerentur. Mortui sunt nadab et abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu domini in deserto synai absque liberis. Functique sunt sacerdotio eleazar et ythamar coram aaron patre suo. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Applica tribum levi et fac stare in conspectu aaron sacerdotis ut ministrent ei et excubent et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram thabernaculo testimonii, et custodiant vasa thabernaculi servientes in ministerio eius. Dabisque dono levitas aaron et filiis eius quibus traditi sunt a filiis israel. Aaron

Aaron autem et filios eius constitues super cultum sa-
cerdotii. Externus qui ad ministrandum accesserit morie-
tur. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ego tuli levi-
tas a filiis israel pro omni primogenito qui aperit vul-
vam in filiis israel, eruntque levite mei. Meum est enim omne primo-
genitum ex quo percussi primogenitos in terra egypti.
Sanctificavi michi quicquid primum nascitur in israel
ab homine usque ad pecus mei sunt. Ego dominus.
Locutusque est dominus ad moysen in deserto synay
dicens. Numera filios levi per domos patrum suorum
et familias omnem masculum ab uno mense et supra.
Numeravit moyses ut preceperat dominus et inventi
sunt filii levi per nomina sua Gerson et caath et
merari. Filii Gerson lobni et semei. Filii
caath amram et iessaar hebron et oziel. Filii
merari mooli et musi. De gerson fuerunt due
familie lobnitica et semeitica quarum numeratus
est populus sexus masculini ab uno mense et supra
septem milia quingenti. Hii post tabernaculum castrame-
tabuntur ad occidentem sub principe heliasaph
filio lael. et habebunt excubias in tabernaculo fe-
deris. ipsum tabernaculum et operimentum eius tentorium
quod trahitur ante fores tecti federis
et cortinas atrii. tentorium quoque quod appenditur
in introitu tabernaculi atrii et quicquid ad
ritum altaris pertinet funes tabernaculi et omnia
utensilia eius. Cognatio caath habebit populos
amramitas et iessaaritas et hebronitas et ozi-
elitas. Hee sunt familie caathitarum recensite
per nomina sua omnes generis masculini ab uno men-
se et supra octo milia sexcenti habebunt excubias
sanctuarii et castrametabuntur ad meridianam plagam
principes quoque eorum erit helisaphan filius ozi-
el et custodient archam mensamque et candela-
brum altaria et vasa sanctuarii in quibus ministratur
et velum cunctamque huiusmodi supellectilem. Princeps
autem principum levitarum eleazar filius aaron sa-
cerdotis erit super excubitores custodie sanctuarii.
At vero de merari erunt populi moolite et musite
recensiti per nomina sua omnes generis masculini ab
uno mense et supra sex milia ducenti. Princeps eorum
suriel filius abiahiel in plaga septentri-
onali castrametabuntur. Erunt sub custodia eorum
tabule tabernaculi et vectes et columpne et ba-
ses earum et omnia que ad cultum huiusmodi per-
tinent. columpneque atrii per circuitum cum basibus suis
et paxilli cum funibus. Castrametabuntur autem
ante tabernaculum federis id est ad orientalem pla-
gam moyses et aaron cum filiis suis habentes
custodiam sanctuarii in medio filiorum israel. Quisquis
alienus accesserit morietur. Omnes levite quos numera-
verunt moyses et aaron iuxta preceptum domini per fa-
milias suas in genere masculino a mense uno et
supra fuerunt xxii milia. Et ait dominus ad moysen
Numera primogenitos sexus masculini de filiis israel
a mense uno et supra et habebis summam eorum. Tol-
lesque levitas michi pro omni primogenito filiorum
israel. Ego dominus. et pecora eorum pro omnibus pri-
mogenitis pecorum filiorum israel. Recensuit moyses
sicut preceperat dominus primogenitos filiorum israel et
fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra
xxii milia cc lxxiii. Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Tolle levitas pro primogenitis filiorum
israel et pecora levitarum pro pecoribus eorum. Erunt-
que levite mei. Ego sum dominus. In precio autem du-
centorum lxxiii qui excedunt numerum levitarum
de primogenitis filiorum israel accipies v siclos per
singula capita ad mensuram sanctuarii. Siclus habet
obulos xx. Dabisque pecuniam aaron et filiis eius
precium eorum qui supra sunt. Tulit igitur pecuniam
eorum moyses qui fuerant amplius et quos redeme-
rant a levitis pro primogenitis filiorum israel mille
trecentorum lxv siclorum iuxta pondus sanctuarii et
dedit eam aaron et filiis eius iuxta verbum quod
preceperat sibi dominus. Capitulum iiii.

Locutusque est dominus ad moysen et ad
aaron dicens. Tolle summam filiorum caath
de medio levitarum per domos et familias suas a
tricesimo anno et supra usque ad quinquagesimum
annum omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in
tabernaculo federis. Hic est cultus filiorum caath. Ta-
bernaculum federis et sanctum sanctorum ingredientur aaron
et filii eius quando movenda sunt castra et deponent
velum quod pendet ante fores et involvent eo
archam testimonii et operient rursum velamine ia-
cinthinarum pellium extendentque desuper pallium to-
tum iacinthinum et inducent vectes. Mensam quoque
propositionis involvent iacinthino pallio et ponent cum
ea thuribula mortariola ciatos et

funes

princeps

c. iiii

arcitheras ad liba fundenda patres semper in ea
erunt. Extendentque desuper pallium coccineum quod
rursum operient velamine ianthinarum pellium
et inducent vectes. Sument et pallium iacintinum quo
operient candela[bru]m cum lucernis et forpici
bus suis et [...] emunctoriis et cunctis vasis
olei que ad co[ncin]nandas lucernas necessaria sunt
et super omnia ponent operimentum iacinctinarum pel
lium inducentque vectes. Necnon et altare aureum
involvent iacintino vestimento et extendent desuper
operimentum iacinctinarum pellium inducentque vectes.
Omnia vasa quibus ministratur in sanctuario invol
vent iacintino pallio et extendent desuper operimen
tum iacinctinarum pellium inducentque vectes. Sed et
altare mundabunt cinere et involvent illud purpureo
vestimento ponentque cum eo omnia vasa quibus in minis
terio eius utuntur, id est ignium receptacula fuscinu
las ac creagras uncinos et batilla cuncta vasa
altaris operient simul velamine iacinctinarum pellium
et inducent vectes. Cumque involverint aaron
et filii eius sanctuarium et omnia vasa eius in motione
castrorum tunc intrabunt filii caath ut portent
involuta et non tangant vasa sanctuarii ne moriantur.
Ista sunt onera filiorum caath in thabernaculo federis
super quos erit eleazar filius aaron sacerdotis
ad cuius pertinet curam oleum ad concinnandas lucer
nas compositionis incensum et sacrificium quod semper
offertur et oleum unctionis et quidquid ad cultum per
tinet thabernaculi omniumque vasorum que in sanctuario sunt.
Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. No
lite perdere populum caath de medio levitarum sed hoc facite
eis ut vivant et non moriantur si tetigerint sancta sanctorum.
Aaron et filii eius intrabunt ipsique disponent
opera singulorum et divident quid portare quis debe
at. Alii nulla curiositate videant que sunt in sanctuario
priusquam involvantur alioquin morientur. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Tolle summam etiam filiorum
gerson per domos ac familias et cognationes suas a
xxx. annis et supra usque ad annos l. omnes
qui ingrediuntur et ministrant in thabernaculo federis. hoc
est officium familie gersonitarum ut portent corti
nas thabernaculi et tectum federis operimentum aliud
et super omnia velamen iacintinum tentoriumque quod
pendet in introitu thabernaculi federis cortinas atrii
et velum in introitu quod est ante thabernaculum. Omnia
que ad altare pertinent funiculos et vasa ministerii
[...] aaron et filiis eius portabunt filii gerson et
sciet singuli cui debeant oneri mancipari. hic est
cultus familie gersonitarum in thabernaculo federis.
Eruntque sub manu ythamar filii aaron sacerdotis.
Filios quoque merari per familias et domos patrum
suorum recensebis a xxx. annis et supra usque ad
annos l. omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui
et cultum federis testimonii. hec sunt onera eorum. Porta
bunt thabernaculi tabulas et vectes eius colum
nas et bases earum columpnas quoque atrii per circui
tum cum basibus et paxillis et funibus suis. Omnia
vasa et supellectilem ad numerum accipient sicque porta
bunt. hoc est officium familie meraritarum et
ministerium in thabernaculo federis. Eruntque sub manu ytha
mar filii aaron sacerdotis. Recensuerunt igitur moy
ses et aaron et principes synagoge filios caath
per cognationes et domos patrum suorum a xxx. annis
et supra usque ad l. annum omnes qui ingrediuntur ad
ministerium thabernaculi federis et inventa sunt duo mi
lia septingenta l. hic est numerus populi caath qui intrat
thabernaculum federis. hos numeravit moyses et
aaron iuxta sermonem domini per manum moysi. Numerati
sunt filii Gerson per cognationes et domos patrum suorum
a xxx. annis et supra usque ad annum l. omnes qui ingre
diuntur ut ministrent in thabernaculo federis et inventi
sunt duo milia sexcenti xxx. hic est numerus gerso
nitarum quos numeraverunt moyses et aaron iuxta verbum
domini. Numerati sunt et filii merari per cognationes et
domos patrum suorum a xxx. annis et supra usque
ad annum l. omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus
thabernaculi federis et inventi sunt tria milia cc.
hic est numerus filiorum merari quos recensuerunt
moyses et aaron iuxta imperium domini per manum
moysi. Omnes qui recensiti sunt de levitis et quos
fecit censeri moyses et aaron et principes
israel per cognationes et domos patrum suorum a xxx.
annis et supra usque ad annum l. ingredientes ad
ministerium thabernaculi et onera portanda fuerunt simul
octo milia quingenti lxxx. iuxta verbum domini recensuit
eos moyses unumquemque iuxta officium et onera
sua sicut preceperat ei dominus. Capitulum v.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo tam masculum quam feminam. Eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. Feceruntque ita filii israel et eiecerunt eos extra castra sicut locutus erat dominus moysi. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accidere et per negligentiam transgressi fuerint mandatum domini atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum et reddet ipsum caput quintamque partem desuper ei in quem peccaverit. Sin autem non fuerit qui recipiat, dabit domino et erit sacerdotis. Omnes quoque primitie quas offerunt filii israel ad sacerdotem pertinent et quidquid in sanctuario offertur a singulis, excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia, et traditur in manu ipsius et sacerdotis est.

de adulterio

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Vir cuius uxor erraverit maritumque contempnens dormierit cum altero viro et hoc maritus deprehendere nequiverit, sed latet adulterium et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro, si spiritus zelotipie concitaverit virum contra uxorem suam que vel polluta est vel falsa suspicione appetitur, adducet eam ad sacerdotem et offeret oblationem pro illa decimam partem sati farine ordeacee. Non fundet super eam oleum nec imponet thus quia sacrificium zelotipie est et oblatio investigans adulterium. Offeret igitur eam sacerdos et statuet coram domino, assumetque aquam sanctam in vase fictili et pauxillum terre de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit mulier in conspectu domini, discooperiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotipie. Ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congessit. Adiurabitque eam et dicet. Si non dormivit vir alienus tecum et si non es polluta deserto mariti thoro, non te nocebunt aque iste amarissime in quas maledicta congessi. Sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero viro, hiis maledictionibus subiacebis. Det te dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo; putrescere faciat femur tuum et tumens uterus tuus disrumpatur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum et utero tumescente putrescat femur tuum. Et respondebit mulier amen amen. Scribetque sacerdos in libello ista maledicta et delebit aquis amarissimis in quas maledicta congessit, et dabit ei bibere. Que cum exhausta fuerit tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotipie et elevabit illud coram domino imponetque super altare ita dumtaxat ut prius pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur et incendat super altare, et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit si polluta est et contempto viro adulterii rea, pertransibunt eam aque maledictionis et inflato ventre computrescet femur. Eritque mulier in maledictionem et exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit erit innoxia et faciet liberos. Ista est lex zelotipie. Si declinaverit mulier a viro suo et polluta fuerit, maritusque zelotipie spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu domini et fecerit ei sacerdos omnia que scripta sunt, maritus absque culpa erit et illa recipiet iniquitatem suam. Cap. vi.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Vir sive mulier cum fecerint votum ut sanctificentur et se voluerint domino consecrare, vino et omni quod inebriare potest abstinebunt. Acetum ex vino et ex qualibet alia potione et quidquid de uva exprimitur non bibent. Uvas recentes siccasque non comedent cunctis diebus quibus ex voto domino consecrantur. Quidquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non comedent. Omni tempore separationis sue novacula non transibit super caput eius usque ad completum diem quo domino consecratur. Sanctus erit crescente cesarie capitis eius. Omni tempore consecrationis sue super mortuum non ingredietur nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur, quia consecratio dei sui super caput eius est. Omnibus diebus separationis sue sanctus erit domino. Sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput consecrationis eius quod radet illico

radet eum die purgationis sue et rursum septima.
In octavo autem die offeret duos turtures vel duos
pullos columbe sacerdoti in introitu federis testimonii.
Facietque sacerdos unum pro peccato et alterum in holo-
caustum et deprecabitur pro eo quia peccavit super mor-
tuo. Sanctificabitque caput eius in die illo et
consecrabit domino dies separationis eius offerens
agnum anniculum pro peccato ita tamen ut dies prio-
res irriti fiant quia polluta est sanctificatio eius.
Ista est lex consecrationis. Cum dies quos ex voto
decreverat complebuntur adducet eum ad ostium
tabernaculi federis et offeret oblationem eius do-
mino agnum anniculum immaculatum in holocaustum
et ovem anniculam immaculatam pro peccato et
arietem immaculatum hostiam pacificam canistrum
quoque panum azymorum qui conspersi sunt oleo et la-
gana absque fermento uncta oleo ac libamina
singulorum que offeret sacerdos coram domino et faciet
tam pro peccato quam in holocaustum. Arietem vero immo-
labit hostiam pacificam domino offerens simul
canistrum azymorum et libamina que ex more deben-
tur. Radetur nazareus ante ostium taberna-
culi federis cesarie consecrationis sue tolletque ca-
pillos eius et ponet super ignem qui est suppositus sacrifi-
cio pacificorum et armum coctum arietis
tortamque absque fermento unam de canistro
et laganum azymum unum et tradet in manibus
nazarei postquam rasum fuerit caput eius. Sus-
ceptaque rursum ab eo elevabit in conspectu domini
et sanctificata sacerdotis erunt sicut pectusculum quod
separari iussum est et femur. Post hec nazareus
potest bibere vinum. Ista est lex nazarei cum vo-
verit oblationem suam domino tempore consecrationis sue
exceptis his que invenerit manus eius. Iuxta
quod mente devoverat ita faciet ad perfectionem
sanctificationis sue. Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere aaron et filiis eius. Sic benedi-
cetis filiis israel et dicetis eis. Benedicat tibi
dominus et custodiat te. Ostendat dominus faciem suam
tibi et misereatur tui. Convertat dominus vultum
suum ad te et det tibi pacem. Invocabuntque nomen
meum super filios israel et ego benedicam eis. C. vii.

Factum est autem in die qua complevit
moyses tabernaculum et erexit illud
unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis al-
tare similiter et vasa eius. Obtulerunt principes
israel et capita familiarum qui erant per singulas tri-
bus prefecti eorum qui numerati fuerant munera coram
domino sex plaustra tecta cum duodecim bobus. Unum
plaustrum obtulere duo duces et unum bovem
singuli. Obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi.
Ait autem dominus ad moysen. Suscipe ab eis ut ser-
viant in ministerio tabernaculi et trades ea levitis
iuxta ordinem ministerii sui. Itaque cum suscepisset
moyses plaustra et boves tradidit eos
levitis. Duo plaustra et quattuor boves dedit
filiis gerson iuxta id quod habebant necessarium. Quattuor
alia plaustra et octo boves dedit filiis mera-
ri secundum officia et cultum suum sub manu ytha-
mar filii aaron sacerdotis. Filiis autem caath non
dedit plaustra et boves quia in sanctuario ser-
viunt et onera propriis portant humeris. Igitur obtu-
lerunt duces in dedicationem altaris die qua unctum
est oblationem suam ante altare. Dixitque dominus
ad moysen. Singuli duces per singulos dies of-
ferant munera in dedicationem altaris. Primo die
obtulit oblationem suam naason filius amina-
dab de tribu iuda. Fueruntque in ea acetabulum
argenteum pondo. c.xxx. siclorum fiala argen-
tea habens lxx siclos iuxta pondus sanctuarii
utrumque plenum simila conspersa oleo in sacri-
ficium. mortariolum ex decem siclis aureis ple-
num incenso. bovem de armento et arietem et agnum
anniculum in holocaustum hircum pro peccato et in sa-
crificio pacificorum boves duos arietes
quinque hircos agnos anniculos quinque. Hec est
oblatio naason filii aminadab. Secundo die obtu-
lit nathanael filius suar de tribu ysachar
acetabulum argenteum appendens c.xxx si-
clos fialam argenteam habentem lxx siclos
iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila
conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum
habens decem siclos plenum incenso bovem de
armento et arietem et agnum anniculum in holo-
caustum hircumque pro peccato et in sacrificio paci-
ficorum boves duos arietes quinque hircos
quinque agnos anniculos. Hec fuit oblatio
nathanael filii suar. Tertio die princeps

filiorum zabulon heliab filius helon obtulit
acetabulum argenteum appendens c xxx siclos
fialam argenteam habentem lxx siclos ad pondus
sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium mortariolum aureum appendens decem
siclos plenum incenso bovem de armento et arietem
et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato
et in sacrificio pacificorum boves duos arietes
quinque hircos v agnos anniculos v. Hec est oblatio
heliab filii helon. Die quarto princeps filiorum ru
ben elisur filius sedeur obtulit acetabulum
argenteum appendens c xxx siclos phialam ar
genteam habentem lxx siclos ad pondus sanctuarii
utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium
mortariolum aureum appendens decem siclos ple
num incenso bovem de armento et arietem et agnum an
niculum in holocaustum hircum pro peccato et in hos
tiis pacificorum boves duos arietes quinque
hircos v agnos anniculos v. hec est oblatio
helisur filii sedeur. Die quinto princeps fili
orum symeon salamiel filius surisaday obtu
lit acetabulum argenteum appendens c xxx siclos
phialam argenteam habentem lxx siclos ad pondus
sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium mortariolum aureum appendens decem
siclos plenum incenso bovem de armento et arietem
agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato
et in hostiis pacificorum boves duos arietes
v hircos v agnos anniculos v. hec est oblatio
salamiel filii surisaday. Die sexto princeps
filiorum gad heliasaph filius duel obtu
lit acetabulum argenteum appendens c xxx siclos
fialam argenteam habentem lxx siclos ad pondus
sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium mortariolum aureum appendens si
clos decem plenum incenso bovem de ar- mento
et arietem et agnum anniculum in holocaustum
et hircum pro peccato et in hostiis pacificorum bo
ves duos arietes quinque hircos v agnos anni
culos quinque. hec est oblatio heliasaph filii
duel. Die septimo princeps filiorum effraym
helisama filius amiud obtulit acetabulum ar
genteum appendens c xxx siclos phialam argenteam
habentem lxx siclos ad pondus sanctuarii utrumque
plenum simila conspersa oleo in sacrificium morta
riolum aureum appendens decem siclos plenum incen
so bovem de armento et arietem et agnum anniculum
in holocaustum hircum pro peccato et in hostias pa
cificas boves duos arietes quinque hircos v ag
nos agniculos v. hec est oblatio helisama
filii amiud. Die octavo princeps filiorum manas
se gamaliel filius phadassur obtulit ace
tabulum argenteum appendens c xxx siclos
phialam argenteam habentem siclos lxx ad pon
dus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium mortariolum aureum appendens de
cem siclos plenum incenso bovem de armento et
arietem et agnum anniculum in holocaustum hir
cum pro peccato et in hostias pacificorum boves du
os arietes v hircos v agnos anniculos quinque.
hec est oblatio gamaliel filii phadassur. Die
nono princeps filiorum beniamin abydan fili
us gedeonis obtulit acetabulum argenteum ap
pendens siclos c xxx phialam argenteam habentem
lxx siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum
aureum appendens decem siclos plenum incenso
bovem de armento et arietem et agnum anniculum
in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias
pacificorum boves duos arietes quinque hir
cos v agnos anniculos v. hec est oblatio aby
dan filii gedeonis. Die decimo princeps filiorum
dan ahiezer filius amisadday obtulit
acetabulum argenteum appendens c xxx siclos
phialam argenteam habentem lxx siclos ad
pondus sanctuarii utrumque plenum simila con
spersa oleo in sacrificium mortariolum aureum ap
pendens decem siclos plenum incenso bove de
armento et arietem et agnum anniculum in holo
caustum hircumque pro peccato et in hostias pa
cificorum boves duos arietes quinque hircos v
agnos anniculos v. hec est oblatio ahie
zer filii amisadday. Die undecimo princeps
filiorum aser phegiel filius ochran obtu
lit acetabulum argenteum appendens c xxx si
clos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila

viii

conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque et agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Phegiel filii Ochran. Die duodecimo princeps filiorum Nepthalim Ahira filius Henan obtulit acetabulum argenteum appendens cxxx siclos fialam argenteam habentem lxx siclos appendens pondus sanctuarii utrumque plenum in deo simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos v. Haec fuit oblatio Ahira filii Henan. Haec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus Israhel in die qua consecratum est. Acetabula argentea xii phiala argentea xii mortariola argentea xii ita ut centum xxx argenti siclos haberet unum acetabulum et lxx siclos una phiala id est in commune vasorum omnium ex argento sicli duo milia quadringenti pondere sanctuarii. Mortariola aurea duodecim plena incenso denos siclos appendentia pondere sanctuarii id est simul auri sicli centum xx. Boves de armento in holocaustum xii arietes xii agnos anniculos xii et libamenta eorum hircos xii pro peccato. Hostiae pacificorum boves xxiiii arietes lx hirci lx agni anniculi lx. Haec oblata sunt in dedicatione altaris quando unctum est. Cumque ingrederetur Moyses tabernaculum foederis ut consuleret oraculum audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio quod erat super archam testimonii inter duos cherubin unde et loquebatur ei. Capitulum viii

Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere Aaron et dices ad eum: Cum posueris septem lucernas candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur praecipe ut lucernae contra boream e regione respiciant ad mensam panum propositionis contra eam partem quam candelabrum respicit lucere debebunt. Fecitque Aaron et imposuit lucernas super candelabrum ut praeceperat Dominus Moysi. Haec autem erat factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quam cuncta quae ex utroque calamorum latere nascebantur iuxta exemplum quod ostendit Dominus Moysi ita operatus est candelabrum. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Tolle Levitas de medio filiorum Israhel et purificabis eos iuxta hunc ritum. Aspergantur aqua lustrationis et radant omnes pilos carnis suae. Cumque laverint vestimenta sua et mundati fuerint tollent bovem de armentis et libamentum eius similam oleo conspersam bovem autem alterum de armento accipies pro peccato. Et applicabis Levitas coram tabernaculo foederis convocata omni multitudine filiorum Israhel. Cumque Levitae fuerint coram Domino ponent filii Israhel manus suas super eos et offeret Aaron Levitas munus in conspectu Domini a filiis Israhel ut serviant in ministerio eius. Levitae quoque ponent manus suas super capita boum e quibus unum facies pro peccato et alterum in holocaustum Domini ut depreceris pro eis. Statuesque Levitas in conspectu Aaron et filiorum eius et consecrabis oblatos Domino ac separabis de medio filiorum Israhel ut sint mei. Et postea ingrediantur tabernaculum foederis ut serviant mihi. Sicque purificabis et consecrabis eos in oblationem Domini quoniam dono donati sunt mihi a filiis Israhel. Pro primogenitis quae aperiunt omnem vulvam in Israhel accepi eos. Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israhel tam ex hominibus quam ex iumentis ex die quo percussi omne primogenitum in terra Aegypti sanctificavi eos mihi et tuli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israhel tradidique eos dono Aaron et filiis eius de medio populi ut serviant mihi pro Israhel in tabernaculo foederis et orent pro eis ne sit in populo

plaga si ausi fuerint accedere ad sanctuarium. Feceruntque moyses et aaron et omnis multitudo filiorum israel super levitas que preceperat dominus moysi purificatique sunt et laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos aaron in conspectu domini et oravit pro eis ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum federis coram aaron et filiis eius. Sicut preceperat dominus moysi de levitis ita factum est.

Capitulum ix

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Hec est lex levitarum a xxv annis et supra ingredientur ut ministrent in tabernaculo federis. Cumque quinquagesimum annum etatis impleverint servire cessabunt eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo federis ut custodiant que sibi fuerint commendata opera autem ipsa non faciant. Sic dispones levitas in custodiis suis. Locutus est dominus ad moysen in deserto synai anno secundo postquam egressi sunt de terra egipti mense primo dicens. Faciant filii israel phase in tempore suo quartadecima die mensis huius ad vesperam iuxta omnes ceremonias et iustificationes eius. Precepitque moyses filiis israel ut facerent phase. Qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vesperam in monte synai. Iuxta omnia que mandaverat dominus moysi fecerunt filii israel. Ecce autem quidam immundi super anima hominis qui non poterant facere phase in die illo accedentes ad moysen et aaron dixerunt eis. Immundi sumus super anima hominis. Quare fraudamur ut non valeamus offerre oblationem domino in tempore suo inter filios israel. Quibus respondit moyses. State ut consulam quid precipiat dominus de vobis. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Homo qui fuerit immundus super anima sive in via procul in gente vestra faciat phase domino mense secundo quartadecima die mensis ad vesperam. Cum azimis et lactucis agrestibus comedent illud. Non relinquent ex eo quippiam usque mane et os eius non confringent. Omnem ritum phase observabunt. Siquis autem et mundus est et in itinere non fuit et tamen non fecit phase exterminabitur anima illa de populis suis quia sacrificium domino non obtulit tempore suo peccatum suum ipse portabit. Peregrinus quoque et advena si fuerint apud vos facient phase domino iuxta ceremonias et iustificationes eius. Preceptum idem erit apud vos tam advene quam indigene. Igitur die qua erectum est tabernaculum operuit nubes illud. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane. Sic fiebat iugiter per diem operiebat illud nubes et per noctem quasi species ignis usque mane. Cumque ablata fuisset nubes que tabernaculum protegebat tunc proficiscebantur filii israel et in loco ubi stetisset nubes ibi castrametabantur. Ad imperium domini proficiscebantur et ad imperium illius figebant tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco. Et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii israel in excubiis domini et non proficiscebantur quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant. Si fuisset nubes a vespere usque ad mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur et si post diem et noctem recessisset tentoria dissipabant. Si biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii israel in eodem loco et non proficiscebantur. Statim autem ut recessisset movebant castra. Per verbum domini figebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur. Erantque in excubiis domini iuxta imperium eius per manum moysi.

Capitulum x

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra. Cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi federis. Si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis israel. Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam. In secundo autem sonitu

et parvi ululatu tube sonabunt tento-
ria qui habitant ad meridiem et iuxta hunc
modum reliqui facient ululantibus tubis in
profectione. Quando autem congregandus est populus sim-
plex tubarum clangor erit et non concise ul-
lulabunt. Filii autem aaron sacerdotes clangent tu-
bis eritque hoc legitimum sempiternum in generatio-
nibus vestris. Si exieritis ad bellum de terra
vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clan-
getis ululantibus tubis et erit recordatio vestri
coram domino deo vestro ut eruamini de manibus
inimicorum vestrorum. Siquando habebitis epulum et
dies festos et kalendas canetis tubis super holo-
caustis et pacificis victimis ut sint vobis in re-
cordationem dei vestri. Ego dominus deus vester. Anno
secundo mense secundo vicesima die mensis elevata
est nubes de tabernaculo federis. Profectique sunt
filii israel per turmas suas de deserto synay et
recubuit nubes in solitudine pharan. Mo-
veruntque castra primi iuxta imperium domini in manu
moysi. Filii iuda per turmas suas quorum princeps
erat naason filius aminadab. In tribu filiorum
ysachar fuit princeps nathanael filius
suar. In tribu zabulon erat princeps heliab
filius helon. Depositumque est tabernaculum
quod portantes egressi sunt filii gerson et mera-
ri. Profectique sunt et filii ruben per turmas et ordine
suo quorum princeps fuit helisur filius sede-
ur. In tribu autem filiorum symeon princeps fuit
salamiel filius surisaddai. Porro in tribu
gad erat princeps heliasaph filius duel. Profecti-
que sunt et caathite portantes sanctuarium tamdiu
portabatur tabernaculum donec venirent ad erec-
tionis locum. Moverunt castra et filii effraym
per turmas suas in quorum exercitu princeps erat
helisama filius amiud. In tribu autem filiorum
manasse princeps fuit gamaliel filius
phadassur et in tribu beniamin erat dux abi-
dan filius gedeonis. Novissimi castrorum omnium
profecti sunt filii dan per turmas suas in quorum exercitu
princeps fuit achiezer filius amisaddai. In tribu
autem filiorum aser erat princeps phegihel
filius ochran. Et in tribu filiorum neptalim prin-
ceps fuit ahira filius henan. Hec sunt castra et
profectiones filiorum israel per turmas suas quando egredie-
bantur. Dixitque moyses ad obab filio raguel madia-
nite cognato suo: Proficiscimur ad locum quem
dominus daturus est nobis. Veni nobiscum ut
bene faciamus tibi quia dominus bona promisit israeli.
Cui ille respondit: Non vadam tecum sed revertar
in terram meam in qua natus sum. Et ille: Noli
inquit nos derelinquere. Tu enim nosti in quibus
locis per desertum castra ponere debeamus et eris
ductor noster. Cumque nobiscum veneris quidquid
optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus
est dominus dabimus tibi. Profecti ergo sunt de monte
domini viam trium dierum archaque federis domini
precedebat eos per dies tres providens castrorum
locum. Nubes quoque domini super eos erat per die-
m cum incederent. Cumque elevaretur archa dicebat
moyses: Surge domine et dissipentur inimici
tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum
autem deponeretur aiebat: Revertere domine ad multi-
tudinem exercitus israel.

Capitulum xi

c xi

Interea ortum est murmur populi quasi dolen-
tium pro labore contra dominum. Quod cum
audisset iratus est. Et accensus in eos ignis
domini devoravit extremam castrorum partem. Cumque
clamasset populus ad moysen oravit moyses
dominum et absorptus est ignis. Vocavitque nomen
loci illius incensio eo quod succensus fuisset contra
eos ignis domini. Vulgus quoque promiscuum quod
ascenderat cum eis flagravit desiderio sedens
et flens iunctis sibi pariter filiis israel et
ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Re-
cordamur piscium quos comedebamus in egipto
gratis. In mentem nobis veniunt cucumeres et pe-
pones porrique et cepe et allia. Anima no-
stra arida est. Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi
man. Erat autem man quasi semen coriandri co-
loris bdellii. Circuibatque populus et colligens illud
frangebat mola sive terebat in mortariolo coquens
in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi
panis oleati. Cumque descenderet nocte super castra

ros descendebat pariter et man. Audivit ergo
moyses flentem populum per familias singulos
per ostia tentorii sui. Iratusque est furor do
mini valde sed et moysi intolleranda res vi
sa est. et ait ad dominum. Cur afflixisti servum
tuum? quare non invenio gratiam coram te? et cur impo
suisti pondus universi populi huius super me? Num
quid ego concepi omnem hanc multitudinem vel ge
nui eam ut dicas michi porta eos in sinu tuo
sicut portare solet nutrix infantulum et defer
in terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde
michi carnes ut dem tante multitudini? flent contra
me dicentes da nobis carnes ut comedamus. Non
possum solus sustinere omnem hunc populum quia gravis
michi est. Sin aliter tibi videtur obsecro ut
interficias me et inveniam gratiam in oculis
tuis ne tantis afficiar malis. Et dixit dominus
ad moysen. Congrega michi septuaginta viros de se
nioribus israel quos tu nosti quod senes populi
sint ac magistri et duces eos ad ostium taber
naculi federis faciesque ibi stare tecum ut descen
dam et loquar tibi et auferam de spiritu tuo
tradamque eis ut sustentent tecum onus populi
et non tu solus graveris. Populo quoque dices sancti
ficamini cras comedetis carnes. Ego enim audivi
vos dicere quis dabit nobis escas carnium? Bene
nobis erat in egypto ut det vobis dominus carnes
et comedatis non uno die nec duobus vel quin
que aut decem nec viginti quidem sed usque ad men
sem dierum donec exeat per nares vestras et ver
tatur in nauseam eo quod repulistis dominum qui in medio
vestri est et flevistis coram eo dicentes. Quare egressi
sumus ex egypto? Et ait moyses ad dominum. Sex
centa milia peditum huius populi sunt et tu dicis
dabo eis esum carnium mense integro? Numquid
ovium et boum multitudo cedetur ut possit suffi
cere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum con
gregabuntur ut eos satient? Cui respondit dominus.
Numquid manus domini invalida est? Iam nunc
videbis utrum meus sermo opere compleatur.
Venit igitur moyses et narravit populo verba
domini. Congregans septuaginta viros de senioribus israel
quos stare fecit circa tabernaculum. Descendit
que dominus per nubem et locutus est ad eum auferens
de spiritu qui erat in moyse et dans septuaginta viris.
Cumque requievisset in eis spiritus prophetaverunt
nec ultra cessaverunt. Remanserant autem in castris
duo viri quorum unus vocabatur heldad
et alter medad super quos requievit spiritus. Nam
et ipsi descripti erant et non exierant ad taber
naculum. Cumque prophetarent in castris cucurrit puer
et nuntiavit moysi dicens heldad et medad
prophetant in castris. Statim iosue filius nun minister
moysi et electus e pluribus ait. Domine mi moy
ses prohibe eos. At ille ait. Quid emularis
pro me? Quis tribuat ut omnis populus
prophetet et det eis dominus spiritum suum? Reversusque
est moyses et maiores natu israel in castra.
Ventus autem egrediens a domino arreptas trans
mare coturnices detulit et demisit in castra
itinere quantum uno die confici potest ex omni parte cas
trorum per circuitum volabantque in aere duobus cubitis
altitudine super terram. Surgens ergo populus toto die
illo et nocte ac die altero congregavit coturni
cum qui parum decem choros et
siccaverunt eas per gyrum castrorum. Adhuc car
nes erant in dentibus eorum nec defecerat huiusmodi
cibus. Et ecce furor domini concitatus in popu
lum percussit eum plaga magna nimis. Vo
catusque est locus ille sepulchra concupiscentie. Ibi
enim sepelierunt populum qui desideraverat carnes.
Egressi autem de sepulchris concupiscentie venerunt in a
seroth et manserunt ibi. Capitulum xii

Locutaque est maria et aaron contra
moysen propter uxorem eius ethiopis
sam et dixerunt. Num per solum moysen locutus est
dominus? Nonne et nobis similiter est locutus? Quod
cum audisset dominus iratus est. Erat enim moyses
vir mitissimus super omnes homines qui morabantur
in terra. Statim locutus est ad eum et ad aaron et
ad mariam. Egredimini vos tantum tres ad taber
naculum federis. Cumque egressi essent descendit
dominus in columpna nubis et stetit in introitu taber
naculi vocans aaron et mariam. Qui cum issent
dixit ad eos. Audite sermones meos. Siquis
fuerit inter vos propheta domini in visione apparebo ei
vel per somnium loquar ad illum. At non talis servus
meus moyses qui in omni domo mea fidelissimus

viii

c. xii

est. ore enim ad os loquor ei et palam non per enigmata et figuras dominum videt. Quare igitur non timuistis detrahere servo meo moysi. Iratusque contra eos abiit. nubes quoque recessit que erat super tabernaculum. Et ecce maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam aaron et vidisset perfusam lepra ait ad moysen. Obsecro domine mi ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus ne fiat hec quasi mortua et ut abortivum quod proicitur de vulva matris sue. Ecce iam medium carnis eius devoratum est a lepra. Clamavitque moyses ad dominum dicens. Deus obsecro sana eam. Cui respondit dominus. Si pater eius spuisset in faciem illius nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi. Separetur septem diebus extra castra et postea revocabitur. Exclusa est itaque maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco suo donec revocata est maria.

Capitulum XIII

Profectusque est de aseroth fixis tentoriis in deserto pharan. Ibi locutusque est dominus ad moysen dicens. Mitte viros qui considerent terram chanaan quam daturus sum filiis israel singulos de singulis tribubus ex principibus. Fecit moyses quod dominus imperaverat de deserto pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina. De tribu ruben Semmua filium zechur. De tribu symeon saphat filium huri. De tribu iuda caleb filium iephone. De tribu ysachar ygal filium ioseph. De tribu effraym osee filium nun. De tribu beniamin phalti filium raphu. De tribu zabulon geddihel filium sodi. De tribu ioseph sceptri manasse gaddi filium susi. De tribu dan amihel filium gemalli. De tribu aser sthur filium michahel. De tribu neptalim naabbi filium vaphsi. De tribu gad guhel filium machi. Hec sunt nomina virorum quos misit moyses ad considerandam terram chanaan. vocavitque osee filium nun iosue. Misit ergo eos moyses ad considerandam terram chanaan et dixit ad eos. Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes considerate terram qualis sit et populum qui habitator est eius utrum fortis sit an infirmus. pauci numero an plures. ipsa terra bona an mala. urbes quales muratae an absque muris. humus pinguis an sterilis nemorosa an absque arboribus. Confortamini et afferte nobis de fructibus terre. Erat autem tempus quando iam precoque uve vesci possunt. Cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto sin usque ad rohob intrantibus emath. Ascenderuntque ad meridiem et venerunt in hebron ubi erant achyman et sisai et tholomai filii enach. Nam ebron septem annis ante thanim urbem egypti condita est. Pergentesque usque ad torrentem botri absciderunt palmitem cum uva sua quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus est nehel escol id est torrens botri eo quod botrum inde portassent filii israel. Reversique exploratores terre post quadraginta dies omni regione circuita venerunt ad moysen et aaron et ad omnem cetum filiorum israel in desertum pharan quod est in cades. locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus terre et narraverunt dicentes. Venimus in terram ad quam misisti nos que re vera fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci potest. sed cultores fortissimos habet et urbes grandes atque muratas. Stirpem enach vidimus ibi. Amalech habitat in meridie. Hetheus et iebuseus et amorreus in montanis. Chananeus vero moratur iuxta mare et circa fluenta iordanis. Inter hec caleb compescens murmur populi qui oriebatur contra moysen ait. Ascendamus et possideamus terram quoniam poterimus obtinere eam. Alii vero qui fuerant cum eo dicebant. Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere quia fortior nobis est. Detraxeruntque terre quam inspexerant apud filios israel dicentes. terra quam lustravimus devorat habitatores suos. populus quem aspeximus procere stature est. Ibi vidimus monstra quedam filiorum enach de genere giganteo quibus comparati quasi locuste videbamur.

Capitulum XIIII

Igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa et murmurati sunt contra moysen et aaron cuncti filii israel dicentes. Utinam mortui essemus in egipto et non in hac vasta solitudine. utinam pereamus et non inducat nos

c. xiii

c. xiiii

dominus in terram istam ut cadamus gladio et uxores et liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti in Egyptum? Dixeruntque alter ad alterum: Constituamus nobis ducem et revertamur in Egyptum. Quo audito Moyses et Aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israel. At vero Iosue filius Nun et Chaleb filius Iephone qui et ipsi lustraverant terram sciderunt vestimenta sua et ad omnem multitudinem filiorum Israel locuti sunt: Terram quam circuivimus valde bona est. Si propitius fuerit Dominus inducet nos in eam et tradet humum lacte et melle manantem. Nolite rebelles esse contra Dominum neque timeatis populum terre huius quia sicut panem ita eos possumus devorare. Recessit ab illis omne presidium. Dominus nobiscum est, nolite metuere. Cumque clamaret omnis multitudo et lapidibus eos vellet opprimere apparuit gloria Domini super tectum federis cunctis filiis Israel. Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet michi populus iste? Quousque non credent michi in omnibus signis que feci coram eis? Feriam igitur eos pestilentia atque consumam. Te autem faciam principem super gentem magnam et fortiorem quam hec est. Et ait Moyses ad Dominum: Ut audiant Egyptii de quorum medio eduxisti populum istum et habitatores terre huius qui audierunt quod tu Domine in populo isto sis et facie videaris ad faciem et nubes tua protegat illos et in columpna nubis precedas eos per diem et in columpna ignis per noctem, quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem et dicant: Non poterat introducere populum in terram pro qua iuraverat, ideo occidit eos in solitudine. Magnificetur ergo fortitudo Domini sicut iurasti dicens: Dominus paciens et multe misericordie auferens iniquitatem et scelera nullumque innoxium derelinquens qui visitas peccata patrum in filios in terciam et quartam generationem. Dimitte obsecro peccatum populi tui huius secundum magnitudinem misericordie tue sicut propitius fuisti egredientibus de Egypto usque ad locum istum. Dixitque Dominus: Dimisi iuxta verbum tuum. Vivo ego et implebitur gloria Domini universa terra. Attamen omnes homines qui viderunt maiestatem meam et signa que feci in Egypto et in solitudine et temptaverunt

thaleb

me iam per decem vices nec obedierunt voci mee non videbunt terram pro qua iuravi patribus eorum nec quisquam ex illis qui detraxit michi intuebitur eam. Servum meum Chaleb qui plenus alio spiritu secutus est me inducam in terram hanc quam circuivit et semen eius possidebit eam. Quoniam Amalechites et Chananeus habitant in vallibus. Cras movete castra et revertimini in solitudinem per viam maris Rubri. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron dicens: Usquequo multitudo hec pessima murmurat contra me? Querelas filiorum Israel audivi. Dic ergo eis: Vivo ego dicit Dominus, sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis. In solitudine hac iacebunt cadavera vestra. Omnes qui numerati estis a viginti annis et supra et murmurastis contra me non intrabitis terram super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem preter Chaleb filium Iephone et Iosue filium Nun. Parvulos autem vestros de quibus dixistis quod prede hostibus forent introducam ut videant terram que vobis displicuit. Vestra autem cadavera iacebunt in solitudine. Filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta et portabunt fornicationem vestram donec consumantur cadavera patrum in deserto. Iuxta numerum quadraginta dierum quibus considerastis terram annus pro die imputabitur et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras et scietis ultionem meam. Quoniam sicut locutus sum ita faciam omni multitudini huic pessime que consurrexit adversum me. In solitudine hac deficiet et morietur. Igitur omnes viri quos miserat Moyses ad contemplandam terram et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem detrahentes terre quod esset mala mortui sunt atque percussi in conspectu Domini. Iosue autem filius Nun et Chaleb filius Iephone vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandam terram. Locutusque est Moyses universa verba hec ad omnes filios Israel et luxit populus nimis. Et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis atque dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum de quo locutus est Dominus quia peccavimus. Quibus Moyses: Cur inquit transgredimini verbum Domini quod vobis non cedet in prosperum? Nolite ascendere. Non enim est Dominus vobiscum ne cor-

ruatis coram inimicis vestris. Amalechites et
chananeus ante vos sunt quorum gladio cor-
ruetis eo quod nolueritis adquiescere domino nec erit
dominus vobiscum. At illi contenebrati ascenderunt
in verticem montis. Archa autem testamenti domini et
moyses non recesserunt de castris. Descenditque ama-
lechites et chananeus qui habitabat in mon-
te et percutiens eos atque concidens persecutus
est usque horma. Capitulum xv

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere
ad filios israel et dices ad eos. Cum in-
gressi fueritis terram habitationis vestre quam ego dabo
vobis et feceritis oblationem domino in holocaustum aut
victimam pacificam vota solventes vel sponte
offerentes munera aut in sollempnitatibus vestris
adolentes odorem suavitatis domino de bobus
sive de ovibus offeret. Quicumque immolaverit
victimam sacrificii similae decimam partem ephi
conspersam oleo quod mensuram habebit quartam partem
hin et vinum ad liba fundenda eiusdem mensure
sive dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos
singulos et arietes erit sacrificium similae duarum
decimarum que conspersa sit oleo tercie partis hin et
vinum ad libamentum tercie partis eiusdem mensure
offeret in odorem suavitatis domino. Cum vero de
bobus feceris holocaustum aut hostiam ut impleas
votum vel pacificas victimas dabis per singulos
boves similae tres decimas conspersae oleo quod
habeat medium mensure hin et vinum ad liba fun-
denda eiusdem mensure in oblationem suavissimi
odoris domino. Sic facietis per singulos boves et
arietes et agnos et hedos tam indigene quam
peregrini eodem ritu offerent sacrificia. Unum pre-
ceptum erit atque iudicium tam vobis quam advene
terre. Locutusque est dominus ad moysen dicens
Loquere filiis israel et dices ad eos. Cum veneritis
in terram quam dabo vobis et comederitis de pani-
bus regionis illius separabitis primicias domino
de cibis vestris. Sicut de areis primicias separa-
tis et de pulmentis dabitis primicias domino. Quod
si per ignorantiam preterieritis quicquam horum que
locutus est dominus ad moysen et mandavit per eum
ad vos a die qua cepit iubere et ultra, oblitaque
fuerit facere multitudo, offeret vitulum de armento
holocaustum in odorem suavissimum domino et sacri-
ficium eius ac liba ut ceremonie postulant hir-
cumque pro peccato. Et rogabit sacerdos pro omni mul-
titudine filiorum israel et dimittetur eis quoniam non sponte
peccaverunt nichilominus offerentes incensum domino pro se et
pro peccato atque errore suo. Et dimittetur universe ple-
bi filiorum israel et advenis qui peregrinantur inter
vos quoniam culpa est omnis populi. Quod si anima una
nesciens peccaverit offeret capram anni-
culam pro peccato suo et deprecabitur pro ea sacerdos
quod inscia peccaverit coram domino impetrabitque ei
veniam et dimittetur illi. Tam indigenis quam
advenis una lex erit omnium qui peccaverint igno-
rantes. Anima vero que per superbiam aliquid com-
miserit sive civis sit ille sive peregrinus quoniam
adversus dominum rebellis fuit peribit de populo suo. Verbum
enim domini contempsit et preceptum illius fecit ir-
ritum. Idcirco delebitur et portabit iniquitatem suam.
Factum est autem cum essent filii israel in solitudine
et invenissent hominem colligentem ligna in die
sabbati obtulerunt eum moysi et aaron et univer-
se multitudini qui recluserunt eum in carcere nescien-
tes quid super eo facere deberent. Dixitque do-
minus ad moysen. Morte moriatur homo iste
obruat eum lapidibus omnis turba extra castra.
Cumque eduxissent eum foras obruerunt eum la-
pidibus et mortuus est sicut preceperat dominus.
Dixit quoque dominus ad moysen. Loquere filiis
israel et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias
per angulos palliorum ponentes in eis vittas
iacinctinas quas cum viderint recordabuntur omnium
mandatorum domini. Nec sequantur cogitationes suas
et oculos per res varias fornicantes sed magis
memores preceptorum domini faciant ea sintque
sancti deo suo. Ego dominus deus vester qui eduxi vos
de terra egypti ut essem deus vester. Capitulum xvi

c. xvi

Ecce iam chore filius isaar filii caath
filii levi et dathan atque abiron filii
heliab hon quoque filius pheleth de filiis
ruben surrexerunt contra moysen aliique filiorum
israel ducenti l. viri proceres synagoge et qui

tempore concilii per nomina vocabantur. Cumque stetissent adversum moysen et aaron dixerunt: Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est et in ipsis est dominus. Cur elevamini super populum domini? Quod cum audisset moyses cecidit pronus in faciem locutusque ad chore et ad omnem multitudinem: Mane inquit notum faciet dominus qui ad se pertineant et sanctos applicabit sibi et quos elegerit appropinquabunt ei. Hoc igitur facite: tollat unusquisque thimbulum suum tu chore et omne concilium tuum et hausto cras igne ponite desuper thimiama coram domino et quemcumque elegerit ipse erit sanctus. Multum erigimini filii levi. Dixitque rursum ad chore: Audite filii levi. Num parum est vobis quod separavit vos deus israel ab omni populo et iunxit sibi ut serviretis ei in cultu tabernaculi et staretis coram frequentia et ministraretis ei? Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios levi ut vobis etiam sacerdotium vindicetis et omnis globus vester stet contra dominum. Quid est enim aaron ut murmuretis contra eum? Misit ergo moyses ut vocaret dathan et abyron filios heliab. Qui responderunt: Non venimus. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra que lacte et melle manabat ut occideres in deserto nisi et dominatus fueris nostri? Revera induxisti nos in terram que fluit rivis lactis et mellis et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum. An et oculos nostros vis eruere? Non venimus. Iratusque moyses valde ait ad dominum: Ne respicias sacrificia eorum. Tu scis quod nec asellum quidem umquam acceperim ab eis nec afflixerim quempiam eorum. Dixitque ad chore: Tu et omnis congregatio tua state seorsum coram domino et aaron die crastina separatim. Tollite singuli thimbula vestra et ponite super ea incensum offerentes domino ducenta quinquaginta thimbula et aaron quoque teneat thimbulum suum. Quod cum fecissent stantibus moyse et aaron et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi apparuit cunctis gloria domini. Locutusque est dominus ad moysen dicens et ad aaron: Separamini de medio congregationis huius ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt: Fortissime deus spirituum universe carnis num uno peccante contra omnes ira tua desaeviet? Et ait dominus ad moysen: Precipe universo populo ut separetur a tabernaculis chore et dathan et abyron et sequentibus eum senioribus israel dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere que ad eos pertinent ne involvamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum dathan et abyron egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis et omni frequentia. Et ait moyses: In hoc scietis quod dominus miserit me ut facerem universa que cernitis et non ex proprio ea corde protulerim. Si consueta hominum morte interierint et visitaverit eos plaga qua et ceteri visitari solent non misit me dominus. Sin autem novam rem fecerit dominus ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia que ad illos pertinent descenderintque viventes in infernum scietis quod blasphemaverint dominum. Confestim igitur ut cessavit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum et aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum descenderuntque vivi in infernum operti humo et perierunt de medio multitudinis. At vero omnis israel qui stabat per gyrum fugit ad clamorem pereuntium dicens: Ne forte et nos terra deglutiat. Sed et ignis egressus a domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerebant incensum. Locutusque est dominus ad moysen dicens: Precipe eleazaro filio aaron sacerdoti ut tollat thimbula que iacent in incendio et ignem huc illucque dispergat quoniam sanctificata sunt in mortibus peccatorum producatque ea in laminas et affigat altari eo quod oblatum sit incensum domino et sanctificata sint ut cernant ea pro signo et monimento filii israel. Tulit ergo eleazar sacerdos thimbula enea in quibus obtulerant hii quos incendium devoraverat et produxit ea in laminas affigens altari ut haberent postea filii israel quibus commonerentur ne quis accedat alienigena et qui non est de semine aaron ad offerendum incensum domino ne patiatur sicut

passus

passus est chore et omnis congregatio eius lo
quente domino ad moysen. Murmuravit autem
omnis multitudo filiorum israel sequenti die contra
moysen et aaron dicens. Vos interfecistis
populum domini. Cumque oriretur seditio et tumul
tus increscerent moyses et aaron fugerunt ad ta
bernaculum federis quod postquam ingressi sunt
operuit nubes tabernaculum et apparuit gloria
domini. Dixitque dominus ad moysen et aaron. Rece
dite de medio huius multitudinis etiam nunc dele
bo eos. Cumque iacerent in terra dixit moyses
ad aaron. Tolle thuribulum et hausto igne de
altari mitte incensum desuper pergens cito ad
populum ut roges pro eis. Iam enim egressa est ira
a domino et plaga desevit. Quod cum fecisset aa
ron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam
iam vastabat incendium obtulit thimiama
et stans inter mortuos ac viventes pro populo
deprecatus est et plaga cessavit. Fuerunt autem
qui percussi sunt xiiii milia hominum et septingenti
absque his qui perierant in seditione chore. Re
versusque est aaron ad moysen ad hostium ta
bernaculi federis postquam quievit interitus. Lo
cutusque est dominus ad moysen dicens. Loquere ad filios
israel et accipe ab eis virgas singulas per cogna
tiones suas a cunctis principibus tribuum virgas
xii et uniuscuiusque nomen superscribes virge sue.
Nomen autem aaron erit in tribu levi et una
virga cunctas seorsum familias continebit. Po
nesque eas in tabernaculo federis coram testi
monio ubi loquar ad te. Quem ex his elegero
germinabit virga eius et cohibebo a me querimo
nias filiorum israel quibus contra vos murmu
rant. Locutusque est moyses ad filios israel. Et
dederunt ei omnes principes virgas per singulas
tribus. Fueruntque virge xii absque virga aaron.
Quas cum posuisset moyses coram domino
in tabernaculo testimonii sequenti die regressus
invenit germinasse virgam aaron in domo levi
et turgentibus gemmis eruperant flores qui
foliis dilatatis in amigdalas deformati
sunt. Protulit ergo moyses omnes virgas de con
spectu ad cunctos filios israel videruntque et rece
perunt singuli virgas suas. Dixitque dominus ad
moysen. Refer virgam aaron in tabernaculum
testimonii ut servetur ibi in signum rebellium
filiorum israel et quiescant querele eorum a me ne
moriantur. Fecitque moyses sicut preceperat dominus.
Dixerunt filii israel ad moysen. Ecce consumpti
sumus omnes perivimus. Quicumque accedit ad ta
bernaculum domini moritur. Num usque ad internecio
nem delendi sumus. Cap. xviii

c. xviii

Dixitque dominus ad aaron. Tu et filii
tui et domus patris tui tecum portabitis
iniquitatem sanctuarii et tu et filii tui simul
sustinebitis peccata sacerdotii vestri. Sed et fratres
tuos de tribu levi et sceptrum patris tui
sume tecum prestoque sint et ministrent tibi.
Tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo
federis testimonii. Excubabuntque levite ad pre
cepta tua et ad cuncta opera tabernaculi. Ita
dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et altare non
accedant ne et illi moriantur et vos pereatis
simul. Sint autem tecum et excubent in custo
diis tabernaculi et in omnibus ceremoniis
eius. Alienigena non miscebitur vobis. Excu
bate in custodia sanctuarii et in ministerio altaris
ne indignatio oriatur super filios israel. Ego
dedi vobis fratres vestros levitas de medio filiorum
israel et tradidi donum domino ut serviant in mini
steriis tabernaculi eius. Tu autem et filii tui
custodite sacerdotium vestrum et omnia que ad
cultum altaris pertinent et que intra velum sunt
per sacerdotes administrabuntur. Si quis externus
accesserit occidetur. Locutusque est dominus ad aaron dicens.
Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum
omnia que sanctificantur a filiis israel tibi tradidi
et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sem
piterna. Hec ergo accipies de his que sanctifi
cantur et oblata sunt domino. Omnis oblatio et sacri
ficium et quidquid pro peccato atque delicto red
ditur mihi et cedet in sancta sanctorum tuum erit et
filiorum tuorum. In sanctuario comedes illud.
Mares tantum edent ex eo quia consecratum est domino.
Primitias autem quas voverint et obtulerint filii
israel tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo.
Qui mundus est in domo tua vescetur eis.

Omnem medullam olei et vini ac frumenti quicquid offerunt primiciarum domino tibi dedi. Universa frugum primicia quas gignit humus et domino deportantur cedent in usus tuos. Qui mundus est in domo tua vescetur eis. Omne quod ex voto reddiderint filii israel tuum erit. Quicquid primum erumpit a vulva cunctae carnis quam offerunt domino sive ex hominibus sive de pecoribus fuerit tui iuris erit. Ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium accipias et omne animal quod inmundum est redimi facias. Cuius redemptio erit post unum mensem siclis argenti quinque pondere sanctuarii. Siclus viginti obolos habet. Primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi quia sanctificata sunt domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare et adipem adolebis in odorem suavissimum domino. Carnes vero in usum tuum cedent sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt. Omnes primicias sanctuarii quas offerunt filii israel domino tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram domino tibi ac filiis tuis. Dixitque dominus ad aaron. In terra eorum nichil possidebitis nec habebitis partem inter eos. Ego pars et hereditas tua in medio filiorum israel. Filiis autem levi dedi omnes decimas israelis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo federis ut non accedant ultra filii israel ad tabernaculum federis nec committant peccatum mortiferum. Solis filiis levi mihi in tabernaculo servientibus et portantibus peccata populi. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Nichil aliud possidebunt decimarum oblatione contenti quas in usus eorum et necessaria separavi. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe levitis atque denuncia. Cum acceperitis a filiis israel decimas quas dedi vobis primicias earum offerte domino id est decimam partem decimae ut reputetur vobis in oblationem primitivorum tam de areis quam de torcularibus et universis quorum accipitis primicias offerte domino et date aaron sacerdoti. Omnia que offeretis ex decimis et in donaria domini separabitis optima et electa erunt. Dicesque ad eos. Si preclara et meliora quaeque obtuleritis reputabitur vobis quasi de area et torculari primitias dederitis et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familie vestre quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii et non peccabitis super hoc egregia vobis et pinguia reservantes ne polluatis oblationes filiorum israel et moriamini.

Capitulum xviii

xviii

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Ista est religio victime quam constituit dominus. Precipe filiis israel ut adducant ad te vaccam rufam etatis integre in qua nulla sit macula nec portaverit iugum. Tradetisque eleazaro sacerdoti qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium et tingens digitum in sanguine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus. Comburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flamme traditis. Lignum quoque cedrinum et ysopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam que vaccam vorat. Et tunc demum lotis vestibus et corpore suo ingredietur castra commaculatusque erit usque ad vesperum. Sed et ille qui combusserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et inmundus erit usque ad vesperum. Colliget autem vir mundus cineres vacce et effundet eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini filiorum israel in custodiam et in aquam aspersionis quia pro peccato vacca combusta est. Cumque laverit qui vacce portaverat cineres vestimenta sua inmundus erit usque ad vesperum. Habebunt hoc filii israel et advene qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo. Qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit inmundus aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit et septimo non poterit emundari. Omnis qui tetigerit humane anime morticinum et aspersus hac commixtione non fuerit polluet tabernaculum domini et peribit ex israel. Quia aqua expiationis non est aspersus inmundus erit et manebit spurcitia eius super eum. Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo. Omnes qui ingrediuntur

tentorium illius et universa vasa que ibi sunt polluta erunt septem diebus. Vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper inmundum erit. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortui sive os illius vel sepulchrum inmundus erit septem diebus. Tollent de cineribus combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super eos in vas. In quibus cum homo mundus ysopum tinxerit asperget eo omne tentorium et cuncta supellectilem et homines huiuscemodi contagione pollutos. Atque hoc modo mundus lustrabit inmundum tercio et septimo die. Expiatusque septimo die lavabit et se et vestimenta sua et inmundus erit usque ad vesperum. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio ecclesie quia sanctuarium domini polluit et non est aqua lustracionis aspersus. Erit hoc preceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas expiacionis inmundus erit usque ad vesperam. Quicquid tetigerit inmundus inmundum faciet. Et anima que horum quippiam tetigerit inmunda erit usque ad vesperam.

Capitulum xix.

Veneruntque filii Israel et omnis multitudo in desertum Syn mense primo, et mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Maria et sepulta est in eodem loco. Cumque indigeret aqua populus convenerunt adversum Moysen et Aaron et versi in sedicionem dixerunt: Utinam perissemus inter fratres nostros coram domino. Cur eduxistis ecclesiam domini in solitudinem ut et nos et nostra iumenta moriantur? Quare nos fecistis ascendere de Egipto et adduxistis in locum istum pessimum qui seri non potest, qui nec ficum gignit nec vineas nec malagranata insuper et aquam non habet ad bibendum. Ingressusque est Moyses et Aaron dimissa multitudine tabernaculum federis corruerunt proni in terram clamaveruntque ad dominum atque dixerunt: Domine deus audi clamorem populi huius, et aperi eis thesaurum tuum fontem aque vive ut satiati cesset murmuracio eorum. Et apparuit gloria domini super eos. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Tolle virgam et congrega populum tu et Aaron frater tuus et loquimini ad petram coram eis et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo et iumenta eius. Tulit igitur Moyses virgam que erat in conspectu domini sicut preceperat ei. Congregata multitudine dixitque eis: Audite rebelles et increduli. Num de petra hac vobis aquam poterimus eicere? Cumque elevasset Moyses manum percuciens bis virga silicem egresse sunt aque largissime ita ut populus biberet et iumenta. Dixitque dominus ad Moysen et Aaron: Quia non credidistis michi ut sanctificaretis me coram filiis Israel non introducetis hos populos in terram quam dabo eis. Hec est aqua contradictionis ubi iurgati sunt filii Israel contra dominum et sanctificatus est in eis. Misit interea nuncios Moyses de Cades ad regem Edom qui dicerent: Hec mandat tibi frater tuus Israel: Nosti omnem laborem qui apprehendit nos, quo descenderunt patres nostri in Egiptum et habitavimus ibi multo tempore afflixeruntque nos Egipcii et patres nostros et quomodo clamavimus ad dominum et exaudierit nos miseritque angelum suum qui eduxerit nos de Egipto. Et ecce in urbe Cades que est in extremis finibus tuis positi, obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam. Non ibimus per agros nec per vineas non bibemus aquas de puteis tuis sed gradiemur via publica nec ad dexteram neque ad sinistram declinantes donec transeamus terminos tuos. Cui respondit Edom: Non transibis per me alioquin armatus occurram tibi. Dixeruntque filii Israel: Per tritam gradiemur viam et si biberimus aquas tuas nos et pecora nostra dabimus quod iustum est. Nulla erit in precio difficultas tantum velociter transeamus. At ille respondit: Non transibis. Statimque egressus est obvius cum infinita multitudine et manu forti, nec voluit adquiescere deprecanti ut concederet transitum per fines suos. Quam ob rem divertit ab eo Israel. Cumque castra movissent de Cades venerunt in montem Hor qui est in finibus terre Edom, ubi locutus est dominus ad Moysen: Pergat inquit Aaron ad populos suos. Non enim intrabit terram

quam dedi filiis israel eo quod incredulus fuit
ori meo ad aquas contradictionis. Tolle aaron
et filium eius cum eo et duces eos in montem
hor. Cumque nudaueris patrem veste sua in-
dues eam eleazarum filium eius et aaron col-
ligetur et morietur ibi. Fecitque moyses ut pre-
ceperat dominus et ascenderunt in montem hor coram
omni multitudine. Cumque aaron spoliasset vesti-
bus suis induit eas eleazarum filium eius.
Illo mortuo in supercilio descendit moyses
cum eleazaro. Omnis autem multitudo videns occu-
buisse aaron fleuit super eo xxx diebus per
turbas familias suas. Capitulum xx.

Quod cum audisset chananeus rex
arath qui habitabat ad meridiem
venisse israel per exploratorum viam pugnauit contra
illum et victor existens duxit ex eo predam.
At israel voto se domino obligans ait. Si tra-
dideris populum istum in manu mea delebo ur-
bes eius. Exaudiuitque dominus preces israel et tra-
didit chananeum quem ille interfecit subuersis
urbibus eius et vocauit nomen loci illius
horma id est anathema. Profecti sunt autem de monte
hor per viam que ducit ad mare rubrum ut
circuirent terram edom et tedere cepit populum
itineris et laboris. locutusque contra dominum et
moysen ait. Cur eduxisti nos de egipto ut
moreremur in solitudine. deest panis non sunt
aque. anima nostra iam nauseat super cibo isto
leuissimo. Quam ob rem misit dominus in populum
ignitos serpentes ad quorum plagas et mor-
tes plurimorum venerunt ad moysen atque dixe-
runt. Peccauimus quia locuti sumus contra dominum et te.
ora ut tollat a nobis serpentes. Orauitque moy-
ses pro populo et locutus est ad eum dominus. Fac
serpentem eneum et pone eum pro signo. qui per-
cussus aspexerit eum viuet. Fecit ergo moy-
ses serpentem eneum et posuit pro signo. quem
cum percussi aspicerent sanabantur. Profecti filii israel
castrametati sunt in oboth. inde egressi fixerunt
tentoria in ieabarim in solitudine que res-
picit moab contra orientalem plagam. inde
mouentes venerunt ad torrentem zared. quem
relinquentes castrametati sunt contra arnon que
est in deserto et prominet in finibus amorrei.
Siquidem arnon terminus est moab diuidens moa-
bitas et amorreos. Unde dicitur in libro bellorum
domini. Sicut fecit in mari rubro sic faciet in
torrentibus arnon. Scopuli torrentium inclinati
sunt ut requiescerent in arnon et recumberent in
finibus moabitarum. Ex eo loco apparuit puteus
super quo locutus est dominus ad moysen. Congre-
ga populum et dabo ei aquam. Tunc cecinit israel
carmen istud. Ascendat puteus. Concinebant. Pu-
teus quem foderunt principes et parauerunt duces
multitudinis in datore legis et in baculis
suis. Profectique sunt de solitudine in matthana
de matthana in nahaliel de nahaliel in
bamoth. bamoth vallis est in regione moab
in vertice phasga que respicit contra desertum.
Misit autem israel nuntios ad seon regem amor-
reorum dicens. Obsecro ut transire mihi liceat
per terram tuam. non declinabimus in agros et vine-
as. non bibemus aquas ex puteis. via regia
gradiemur donec transeamus terminos tuos. Qui con-
cedere noluit ut transiret israel per fines
suos. Quin potius exercitu congregato egressus est
obuiam in deserto et venit in iasa pugnauitque
contra eum. a quo percussus in ore gladii est et
possessa est terra eius ab arnon usque ad ieb-
both et filios ammon quia forti presidio tene-
bantur termini ammonitarum. Tulit ergo israel om-
nes ciuitates eius et habitauit in urbibus amor-
rei in esebon scilicet et viculis eius. Urbs
esebon fuit regis seon amorrei qui pugnauit
contra regem moab et tulit omnem terram que
ditionis illius fuerat usque arnon. Idcirco di-
citur in prouerbio. Venite in esebon edificetur et con-
struatur ciuitas seon. Ignis egressus est de ese-
bon flamma de oppido seon et deuorauit arnon
moabitarum et habitatores excelsorum ar-
non. Ve tibi moab. periisti popule chamos. de-
dit filios eius in fugam et filias eius in cap-
tiuitatem regi amorreorum seon. Iugum ipsorum
disperiit ab esebon usque dibon. lassi peruene-
runt in nophe et usque medaba. Habitauit
itaque israel in terra amorrei. Misitque moyses
exploratores qui explorarent iazer cuius

cepitque viculos eius et possedit habitatores terre.
Verteruntque se et ascenderunt per viam Basan et
occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo
pugnaturus in Edrai. Dixitque dominus ad Moysen
Ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum
et omnem populum ac terram eius faciesque illi
sicut fecisti Seon regi Amorreorum habita
tori Esebon. Percusserunt igitur et hunc cum filiis
suis universumque populum eius usque ad intern
icionem et possederunt terram illius. Ca. xxi

Profectique castrametati sunt in campes
tribus Moab ubi trans Iordanem
Iericho sita est. Videns autem Balach filius
Sephphor omnia que fecerat Israhel Amorreo
et quod pertimuissent eum Moabite et impetum eius
ferre non possent dixit ad maiores natu Ma
dian Ita delebit hic populus omnes qui in nos
tris finibus commorantur quomodo solet bos her
bas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore
rex in Moab. Misit ergo nuntios ad Balaam
filium Beor ariolum qui habitabat super flu
men terre filiorum Amon ut vocarent eum et di
cerent. Ecce egressus est populus ex Egipto qui ope
ruit superficiem terre sedens contra me. Veni igitur
et maledic populo huic quia fortior me est
si quo modo possim percutere et eicere eum de terra mea.
Novi enim quod benedictus sit cui benedixeris et male
dictus in quem maledicta congesseris. Perrexerunt se
niores Moab et maiores natu Madian ha
bentes divinacionis precium in manibus. Cumque
venissent ad Balaam et narrassent ei omnia verba
Balach ille respondit Manete hic nocte et res
pondebo quicquid michi dixerit dominus. Manenti
bus illis apud Balaam venit deus et ait ad eum
Quid sibi volunt homines isti apud te. Respondit
Balach filius Sepphor rex Moabitarum misit
ad me dicens Ecce populus qui egressus est de Egipto
operuit superficiem terre. Veni et maledic ei si
quo modo possim pugnans abigere eum. Dixitque do
minus ad Balaam Noli ire cum eis neque maledi
cas populo quia benedictus est. Qui mane consur
gens dixit ad principes Ite in terram vestram quia
prohibuit me dominus venire vobiscum. Reversi prin
cipes dixerunt ad Balach Noluit Balaam ve
nire nobiscum. Rursum ille multo plures et nobi
liores quam ante miserat misit. Qui cum venissent
ad Balaam dixerunt. Sic dicit Balach filius Seph
phor Ne cuncteris venire ad me. Paratum hono
rare te et quicquid volueris dabo tibi. Veni et
maledic populo isto. Respondit Balaam Si dederit
michi Balach plenam domum suam argenti et
auri non potero immutare verbum domini dei mei
ut vel plus vel minus loquar. Obsecro ut hic mane
atis etiam hac nocte ut scire queam quid michi
rursum respondeat dominus. Venit ergo deus
ad Balaam et ait. Si vocare te venerunt homines
isti surge et vade cum eis. Ita dumtaxat ut quod
tibi precepero facias. Surrexit Balaam mane et stra
ta asina sua profectus est cum eis. Et iratus est
deus. Stetitque angelus domini in via contra
Balaam qui insidebat asine et duos pueros
habebat secum. Cernens asina angelum stantem in
via evaginato gladio avertit se de itinere et
ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam et
vellet ad semitam reducere stetit angelus in
angustiis duarum maceriarum quibus vinee cin
gebantur. Quem videns asina iunxit se parieti et
attrivit sedentis pedem. At ille iterum verbera
bat et nichilominus angelus ad locum angustum tran
siens ubi nec ad dexteram nec ad sinistram
poterat deviari obvius stetit. Cumque vidisset
asina stantem angelum concidit sub pedibus se
dentis. Qui iratus vehementius cedebat fuste
latera eius. Aperuitque dominus os asine
et locuta est. Quid feci tibi cur percutis me
Ecce iam tercio. Respondit Balaam Quia commi
ruisti et illusisti michi utinam haberem gla
dium ut te percuterem. Dixitque asina. Nonne ani
mal tuum sum cui semper sedere consuesti usque
in presentem diem. Dic quid simile umquam fecerim
tibi. At ille ait Numquam. Protinus aperuit dominus
oculos Balaam et vidit angelum stantem in via
evaginatum gladium in manu tenentem adoravitque
eum pronus in terram. Cui angelus Cur inquit
tercio verberas asinam tuam. Ego veni ut ad
versarer tibi quia perversa est via tua michi
que contraria. Et nisi asina declinasset de via
dans locum resistenti te occidissem et illa

vinee. Dixit balaam: Peccavi nesciens quod tu stares contra me, et nunc si displicet tibi ut vadam revertar. Ait angelus: Vade cum istis et cave ne aliud quam precepero tibi loquaris. Ivit igitur cum principibus. Quod cum audisset balac egressus est in occursum eius in oppido moabitarum quod situm est in extremis finibus arnon. Dixitque ad balaam: Misi nuncios ut vocarent te, cur non statim venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo reddere non queo? Cui ille respondit: Ecce assum. Numquid loqui potero aliud nisi quod deus posuerit in ore meo? Perrexerunt ergo simul et venerunt in urbem que in extremis regni eius finibus erat. Cumque occidisset balac boves et oves misit ad balaam et principes qui cum eo erant munera. Mane autem facto duxit eum ad excelsa baal et intuitus est extremam partem populi. Capitulum xxiii

xxiii

Dixitque balaam ad balac: Edifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes. Cumque fecisset iuxta sermonem balaam imposuerunt simul vitulum et arietem super aram. Dixitque balaam ad balac: Sta paulisper iuxta holocaustum tuum donec vadam si forte occurrat mihi dominus et quodcumque imperaverit loquar tibi. Cumque abisset velociter occurrit ei deus. Locutusque est ad eum balaam: Septem inquit aras erexi et imposui arietem et vitulum desuper. Dominus autem posuit verbum in ore eius et ait: Revertere ad balac et hec loqueris. Reversus invenit stantem balac iuxta holocaustum suum et omnes principes moabitarum. Assumptaque parabola sua dixit: De aram adduxit me balac rex moabitarum de montibus orientis. Veni inquit et maledic iacob; propera et detestare israel. Quomodo maledicam cui non maledixit deus? Qua ratione detester quem dominus non detestatur? De summis silicibus videbo eum et de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit et inter gentes non reputabitur. Quis dinumerare possit pulverem iacob et nosse numerum stirpis israel? Moriatur anima mea morte iustorum et fiant novissima mea horum similia. Dixitque balac ad balaam: Quid est hoc quod agis? ut malediceres inimicis meis vocavi te, et tu econtrario benedicis eis. Cui ille respondit: Num aliud possum loqui nisi quod iusserit dominus? Dixit ergo balac: Veni mecum in alterum locum unde partem israelis videas et totum videre non possis; inde maledicito ei. Cumque duxisset eum in locum sublimem super verticem montis phasga edificavit balaam septem aras et impositis supra vitulis atque arietibus dixit ad balac: Sta hic iuxta holocaustum tuum donec ego pergam obvius. Cui cum dominus occurrisset posuissetque verbum in ore eius ait: Revertere ad balac et hec loqueris ei. Reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum et principes moabitarum cum eo. Ad quem balac: Quid inquit locutus est dominus? At ille assumpta parabola sua ait: Sta balac et ausculta; audi fili sephor. Non est deus quasi homo ut mentiatur nec ut filius hominis ut mutetur. Dixit ergo et non faciet? Locutus est et non implebit? Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo. Non est idolum in iacob nec videtur simulacrum in israel. Dominus deus eius cum eo est et clangor victorie regis in illo. Deus eduxit eum de egypto cuius fortitudo similis est rinocerontis. Non est augurium in iacob nec divinatio in israel. Temporibus suis dicetur iacob et israeli quid operatus sit deus. Ecce populus ut leena consurget et quasi leo erigetur. Non accubabit donec devoret predam et occisorum sanguinem bibat. Dixitque balac ad balaam: Nec maledicas ei nec benedicas. Et ille ait: Nonne dixi tibi quod quicquid mihi imperaret deus hoc facerem? Et ait balac ad eum: Veni et ducam te ad alium locum, si forte placeat deo ut inde maledicas eis. Cumque duxisset eum super verticem montis phogor qui respicit solitudinem, dixitque ei balaam: Edifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes. Fecit balac ut balaam dixerat imposuitque vitulos et arietes per singulas aras. Capitulum xxiiii

c. xxiiii

Cumque vidisset balaam quod placeret domino ut benediceret israeli, nequaquam

abiit vt ante perrexerat vt augurium quereret sed
dirigens contra desertum vultum suum et elevans
oculos suos vidit israel in tentoriis commoran
tem per tribus suas et irruente in se spiritu dei
assumpta parabola ait. Dixit balaam filius beor
dixit homo cuius obturatus est oculus dixit
auditor sermonum dei qui visionem omnipo
tentis intuitus est qui cadit et sic aperiuntur oculi eius.
Quam pulchra thabernacula tua iacob et ten
toria tua israel ut valles nemorose ut orti
iuxta fluvios irrigui ut thabernacula que fixit
dominus quasi cedri prope aquas. Fluet aqua de
situla eius et semen illius erit in aquas mul
tas. Tolletur propter agag rex eius et auferetur
regnum illius. Deus eduxit illum de egypto
cuius fortitudo similis est rinocerontis. Devora
bunt gentes hostes illius ossaque eorum confrin
gent et perforabunt sagittis. Accubans dor
mivit ut leo et quasi leena quam suscitare
nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit et ipse
benedictus qui maledixerit in maledictione repu
tabitur. Iratusque balac contra balaam com
plosis manibus ait. Ad maledicendum in
imicis meis vocavi te quibus e contrario ter
benedixisti. Revertere ad locum tuum. Decreveram
quidem magnifice honorare te sed dominus
privavit te honore disposito. Respondit balaam ad
balac. Nonne dixi nunciis tuis quos misis
ti ad me. Si dederit balac michi plenam domum
suam argenti et auri non potero preterire ser
monem domini dei mei ut vel boni quid vel mali
proferam ex corde meo sed quicquid dominus dixerit
hoc loquar. Verumtamen pergens ad populum meum
dabo tibi consilium quid populus tuus huic populo fa
ciat extremo tempore. Sumpta igitur parabola rursum
ait. Dixit balaam filius beor homo cuius
obturatus est oculus. Dixit auditor sermonum
dei qui novit doctrinam altissimi et visiones
omnipotentis videt qui cadens apertos habet oculos
videbo eum sed non modo intuebor illum sed non
prope. Orietur stella ex iacob et consurget virga
de israel et percutiet duces moab vastabitque
omnes filios seth et erit ydumea possessio eius
hereditas seyr cedet inimicis suis israel vero
fortiter aget. De iacob erit qui dominetur et per
dat reliquias civitatis. Cumque vidisset ama
lech assumens parabolam ait. Principium gen
tium amalech cuius extrema peribunt. Vidit quoque
cyneum et assumpta parabola ait. Robustum est
quidem habitaculum tuum sed si in petra po
sueris nidum tuum et fueris electus de stirpe cayn
quamdiu poteris permanere. Assur enim capiet
te. Assumpta parabola iterum locutus est. Heu quis
victurus est quando ista faciet deus. Venient in
trieribus de ytalia superabunt assyrios vasta
bunt hebreos et ad extremum etiam ipsi
peribunt. Surrexitque balaam et reversus est
in locum suum. Balac quoque via qua venerat

C. xxiiii.

Morabatur [rediit] autem eo tempore israel in sethim et for
nicatus est populus cum filiabus moab que
vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi come
derunt et adoraverunt deos earum. Initiatusque est
israel beelphegor et iratus dominus ait ad moy
sen. Tolle cunctos principes populi et suspende eos
contra solem in patibulis ut avertatur furor
meus ab israel. Dixitque moyses ad iudices
israel. Occidat unusquisque proximos suos qui
initiati sunt beelphegor. Et ecce unus de filiis
israel intravit coram fratribus suis ad scortum ma
dianitem vidente moyse et omni turba filiorum
israel qui flebant ante fores thabernaculi. Quod
cum vidisset phinees filius eleazari filii aaron
sacerdotis surrexit de medio multitudinis et arrepto
pugione ingressus est post virum israelitam
in lupanar et perfodit ambos simul virum scilicet
et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque
plaga a filiis israel et occisi sunt xxiiii milia
hominum. Dixitque dominus ad moysen. Phinees filius
eleazari filii aaron sacerdotis avertit iram meam
a filiis israel quia zelo meo commotus est contra
eos ut non ipse delerem filios israel in zelo
meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis
mei et erit tam ipsi quam semini eius pacti
sacerdotii sempiternum quia zelatus est pro deo suo

c. xxiiii

et expiavit scelus filiorum israel. Erat autem nomen vi
ri israelite qui occisus est cum madianitide zam
bri filius salu dux de cognatione et tribu sy
meonis. Porro mulier madianitidis que pariter
interfecta est vocabatur chozbi filia sur princi
pis nobilissimi madianitarum. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Hostes vos sentiant
madianite et percutite eos quia et ipsi hostili
ter egerunt contra vos et decepere insidiis per ido
lum phegor et chozbi filiam ducis madyan
sororem suam que percussa est in die plage pro
sacrilegio phegor. Capitulum xxv

Postquam noxiorum sanguis effusus
est dixit dominus ad moysen et
eleazarum filium aaron sacerdotem. Numerate
omnem summam filiorum israel a xx annis et supra
per domos et cognationes suas cunctos qui pos
sunt ad bella procedere. Locutique sunt moyses et
eleazar sacerdos in campestribus moab super
iordanem contra iericho ad eos qui erant a
xx annis et supra sicut preceperat dominus quorum
iste est numerus. Ruben primogenitus israel. huius filius
enoch a quo familia enochitarum. phallu a quo
familia palluitarum. Et esrom a quo fami
lia esronitarum. et charmi a quo familia char
mitarum. hee sunt familie de stirpe ruben quarum
numerus inventus est xl tria milia et septingenti xxx.
Filius phallu heliab. huius filii namuhel
et dathan et abyron. Isti sunt dathan et aby
ron principes populi qui surrexerunt contra moysen
et aaron in seditione chore quando adversus dominum re
bellaverunt. et aperiens terra os suum devoravit
chore morientibus plurimis quando combussit ignis
ducentos l viros. Et factum est grande mira
culum ut chore pereunte filii eius non perirent.
Filii symeon per cognationes suas namuhel
ab hoc familia namuelitarum. Iachim ab hoc
familia iachinitarum. Zare ab hoc familia
zareitarum. Saul ab hoc familia saulitarum.
Hee sunt familie de stirpe symeon quarum om
nis summa fuit xx duo milia ducentorum. Filii Gad
per cognationes suas sephon ab hoc familia se
phonitarum. Aggi ab hoc familia aggitharum.

Suni ab hac familia sunitarum. Ozni ab hac
familia oznitarum. Heri ab hac familia heri
tharum. Harod ab hac familia haroditarum. Are
el ab hac familia arelitarum. Iste sunt fami
lie Gad quarum omnis numerus fuit xl milia quin
gentorum. Filii iuda her et onan qui ambo
mortui sunt in terra chanaan. Fueruntque filii iuda
per cognationes suas sela a quo familia se
laitarum. phares a quo familie pharesitarum.
Zare a quo familie zareitarum. Porro filii
phares esrom a quo familia esronitarum.
Et amul a quo familia amulitarum. Iste
sunt familie iuda quarum omnis numerus fuit sep
tuaginta milia quingentorum. Filii ysachar
per cognationes suas thola a quo familia tho
laitarum. phua a quo familia phuaitarum.
Iasub a quo familia iasubitarum. Semran
a quo familia semranitarum. hee sunt cognationes
ysachar quarum numerus fuit lxiiii milia trecen
torum. Filii zabulon per cognationes suas sared
a quo familia sareditarum. helon a quo fami
lia helonitarum. Iahel a quo familia iahe
litarum. hee sunt cognationes zabulon quarum numerus
lx milia quingentorum. Filii ioseph per cognationes
suas manasses et effraym. De manasse
ortus est machir a quo familia machir
itarum. Machir genuit galaad a quo fami
lia galaaditarum. Galaad habuit filios ie
zer a quo familia iezeritarum. et helech
a quo familia helechitarum. Et asriel a quo
familia asrihelitarum. et sechem a quo fami
lie sechemitarum. Et semida a quo familia
semidaitarum. Et opher a quo familie ophe
ritarum. Fuit autem opher pater salphaa
thad qui filios non habebat sed tantum filias
quarum ista sunt nomina maala et noa et egla
et melcha et thersa. hee sunt familie manas
se et numerus earum l duo milia septingentorum.
Filii autem effraym per cognationes suas fuerunt
hii. Suthala a quo familia suthalaitarum. Be
cher a quo familia becheritarum. Thehen
a quo familia thehenitarum. Porro filius
suthala fuit heran a quo familia herani
tharum. hee sunt cognationes filiorum effraym quorum

numerus xxx duo milia quingentorum. Isti sunt filii io
seph per familias suas. Filii beniamin in cogna
cionibus suis. Bale a quo familia baleitarum.
Asbel a quo familia asbelitarum. Ahiram a
quo familia ahiramitarum. Supham a quo
familia suphamitarum. Filii bale hered et
neoma. De hered familia hereditarum. De
noema familia noemitarum. Hii sunt filii benia
min per cognaciones suas. quorum numerus xl et quinque
milia sexcentorum. Filii dan per cognaciones suas
suham a quo familia suhamitarum. Hee sunt
cognationes dan per familias suas. Omnes fuere
suhamite quorum numerus erat lxiiii milia quadrin
gentorum. Filii aser per cognationes suas. Je
mna a quo familia iemnaitarum. Jessui a
quo familia iessuitarum. Brie a quo fami
lia brieitarum. Filii brie. Eber a quo fami
lia eberitarum et melchiel a quo familia
melchielitarum. Nomen autem filie aser fuit
sara. Hee cognaciones filiorum aser et numerus
eorum liii milia quingentorum. Filii neptalim
per cognationes suas. Iesiel a quo familia ie
sielitarum. Guni a quo familia gunitarum.
Jeser a quo familia ieseritarum. Sellem a
quo familia sellemitarum. Hee sunt cognaciones
filiorum neptalim per familias suas. quorum numerus
xl quinque milia quadringentorum. Ista est summa
filiorum israel qui recensiti sunt sexcenta milia et
mille septingenti triginta. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Istis dividetur terra iuxta numerum
vocabulorum in possessiones suas. Pluribus maio
rem partem dabis et paucioribus minorem. Sin
gulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio
ita dumtaxat ut sors terram tribubus dividat
et familiis. quicquid sorte contigerit hoc vel
plures accipiant vel pauciores. Hic quoque est numerus
filiorum levi per familias suas. Gerson a quo
familia gersonitarum. Caath a quo familia ca
athitarum. Merari a quo familia meraritarum.
Hee sunt familie levi. Familia lebni familia
hebroni familia moholi familia musi fa
milia chore. At vero caath genuit amram qui
habuit uxorem iocabed filiam levi que nata

est ei in egipto. Hec genuit viro suo amram
filios aaron et moysen et mariam sororem eorum.
De aaron orti sunt nadab et abiu et eleazar
et ithamar. quorum nadab et abiu mortui
sunt cum obtulissent ignem alienum coram domino.
Fueruntque omnes qui numerati sunt xxiii milia generis
masculini ab uno mense et supra. quia non sunt
recensiti inter filios israel nec eis cum ceteris
data est possessio. Hic est numerus filiorum
israel qui descripti sunt a moyse et eleazaro sacer
dote in campestribus moab supra iordanem
contra iericho. Inter quos nullus fuit eorum
qui ante numerati sunt a moyse et aaron in deserto
synai. Predixerat enim dominus quod omnes morerentur
in solitudine. nullusque remansit ex eis nisi ca
leph filius iephone et iosue filius nun. C xxvi xxvi

Accesserunt autem filie salphaad filii
hepher filii galaad filii machir
filii manasse qui fuit filius ioseph. quarum
sunt nomina maala et noa et egla et melcha
et thersa. Steteruntque coram domino moyse et
eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi
ad hostium tabernaculi federis atque dixerunt. Pater
noster mortuus est in deserto nec fuit in sedicione
que concitata est contra dominum sub chore sed in
peccato suo mortuus est. Hic non habuit mares
filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua
quia non habet filium. Date nobis possessionem
inter cognatos patris nostri. Retulitque moyses
causam earum ad iudicium domini. Qui dixit
ad eum. Iustam rem postulant filie salphaad.
Da eis possessionem inter cognatos patris sui
et ei in hereditatem succedant. Ad filios autem
israel loqueris hec. Homo cum mortuus fuerit absque
filio ad filiam transibit hereditas. Si filiam
non habuerit habebit successores fratres suos. Quod
et si fratres non fuerint dabitis hereditatem fratribus
patris eius. Sin autem nec patruos habuerit vel
fuerint dabitur hereditas hiis qui ei proximi
sunt. Eritque hoc filiis israel sanctum lege perpetua sicut
precepit dominus moysi. Dixitque dominus ad moy
sen. Ascende in montem istum abarim et contemplare
inde terram quam daturus sum filiis israel. Cumque
videris eam ibis et tu ad populum tuum sicut ivit

frater tuus aaron quia offendistis me in deserto sin in contradictione multitudinis nec sanctificare me voluistis coram eis super aquas. Hae sunt aquae contradictionis in cades deserti sin. Cui respondit moyses provideat dominus deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc et possit exire et intrare ante eos et educere illos vel introducere ne sit populus domini sicut oves absque pastore. Dixitque dominus ad moysen Tolle iosue filium nun virum in quo est spiritus dei et pone manum tuam super eum qui stabit coram eleazaro sacerdote et omni multitudine et dabis ei praecepta cunctis videntibus et partem gloriae tuae ut audiat eum omnis synagoga filiorum israhel. Pro hoc si quid agendum erit eleazar sacerdos consulet dominum ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse et omnes filii israhel cum eo et cetera multitudo. Fecit moyses ut praeceperat dominus. Cumque tulisset iosue statuit eum coram eleazaro sacerdote et omni frequentia populi et impositis capiti eius manibus cuncta replicavit quae mandaverat dominus.

xxvii

Dixit quoque dominus ad moysen C. xxviii praecipe filiis israhel et dices ad eos oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua. Haec sunt sacrificia quae offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos cotidie in holocaustum sempiternum unum offeretis mane et alterum ad vesperam decimam partem ephi similae quae conspersa sit oleo purissimo et habeat quartam partem hin. Holocaustum iuge est quod obtulistis in monte sinai in odorem suavissimum incensi domino et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario domini. Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius oblationem suavissimi odoris domino. Die autem sabbati offeretis duos agnos immaculatos anniculos et duas decimas similae oleo conspersae in sacrificio et liba quae rite funduntur per singula sabbata in holocausto sempiterno. In kalendis autem id est in mensium exordiis offeretis holocaustum domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos septem immaculatos et tres decimas similae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos et duas decimas similae oleo conspersae per singulos arietes et decimam decimae similae ex oleo conspersae in sacrificio per agnos singulos et in holocaustum suavissimi odoris atque incensi domino. Libamenta autem vini quae per singulas fundenda sunt victimas ista erunt media pars hin per vitulos singulos tertia per arietem quarta per agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertente succedunt. Hircus quoque offeretur domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libaminibus suis. Mense autem primo quarta decima die mensis phase domini erit et quinta decima sollemnitas. Septem diebus vescentur azymis. Quarum dies prima venerabilis et sancta erit. Omne opus servile non facietis in ea. Offeretisque incensum holocaustum domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos immaculatos septem et sacrificia singulorum ex simila quae conspersa sit oleo tres decimas per singulos vitulos et duas decimas per arietem et decimam decimae per agnos singulos id est per septem agnos et hircum unum pro peccato ut expietur pro vobis praeter holocaustum matutinum quod semper offeretis. Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odorem suavissimum domino qui surget de holocausto et de libationibus singulorum. Dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis omne opus servile non facietis in eo. Dies etiam primitivorum quando offeretis novas fruges domino expletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum domino vitulos de armento duos arietem unum et agnos anniculos immaculatos septem atque in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos per arietes duas per agnos decimam decimae qui simul sunt septem agni hircum quoque qui mactatur pro expiatione praeter holocaustum sempiternum et liba eius immaculata offeretis cum libationibus suis. Cap. xxix

Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis omne opus

servile non facietis in ea quia dies clangoris
est et tubarum. Offeretis holocaustum in odo-
rem suavissimum domino vitulum de armento unum
arietem unum agnos anniculos immaculatos sep-
tem et in sacrificiis eorum similae oleo conspersae
tres decimas per singulos vitulos duas decimas
per arietem unam decimam per agnum qui simul sunt
agni septem et hircum pro peccato qui offertur
in expiationem populi praeter holocaustum kalen-
darum cum sacrificiis suis et holocaustum sempiternum
cum libationibus solitis eisdem caeremoniis offeretis
in odorem suavissimum incensum domino. Decima
quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta
atque venerabilis et affligetis animas vestras omne
opus servile non facietis in ea offeretisque
holocaustum domino in odorem suavissimum
vitulum de armento unum arietem unum agnos
anniculos immaculatos septem et in sacrifici-
is eorum similae oleo conspersae tres decimas
per vitulos singulos duas decimas per arietem
decimam decimae per agnos singulos qui sunt simul
septem agni et hircum pro peccato absque his
quae offerri pro delicto solent in expiatione
et holocaustum sempiternum in sacrificio et liba-
minibus eorum. Quinta decima vero die mensis
septimi quae vobis erit sancta atque venera-
bilis omne opus servile non facietis in ea sed
celebrabitis sollemnitatem domino septem die-
bus offeretisque holocaustum in odorem suavis-
simum domino vitulos de armento xiii arietes
duos agnos anniculos immaculatos xiiii et
in libamentis eorum similae oleo conspersae tres de-
cimas per vitulos singulos qui sunt simul vituli
xiii et duas decimas arieti uno id est simul arie-
tibus duobus et decimam decimae agnis sin-
gulis qui sunt simul agni xiiii et hircum pro peccato
absque holocausto sempiterno et sacrificio et
libamine eius. In die altero offeretis vitulos de
armento xii arietes duos agnos anniculos im-
maculatos xiiii sacrificiaque et libamina singu-
lorum per vitulos et arietes celebrabitis rite
et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno

sacrificioque et libamine eius. Die tertio offeretis
vitulos undecim arietes duos agnos anicu-
los immaculatos xiiii sacrificiaque et libamina
singulorum per vitulos et arietes et agnos rite
celebrabitis et hircum pro peccato absque holo-
causto sempiterno et sacrificio et libamine eius.
Die quarto offeretis vitulos decem arietes duos
agnos anniculos immaculatos xiiii sacrificia-
que eorum et libamina singulorum per vitulos et
arietes et agnos rite celebrabitis et hircum pro
peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque
et eius libamine. Die quinto offeretis novem
vitulos arietes duos agnos anniculos imma-
culatos xiiii sacrificiaque et libamina singulorum
per vitulos et arietes et agnos rite celebra-
bitis et hircum pro peccato absque holocausto
sempiterno sacrificioque et eius libamine. Die sexto
offeretis vitulos octo et arietes duos et ag-
nos anniculos immaculatos xiiii sacrificiaque
eius et libamina singulorum per vitulos et arie-
tes et agnos rite celebrabitis et hircum pro
peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque
eius et libamine. Die septimo offeretis vitulos
septem arietes duos agnos anniculos imma-
culatos xiiii sacrificiaque et libamina singulorum per
vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis
hircum pro peccato absque holocausto sempiterno
sacrificioque eius et libamine. Die octavo qui
est celeberrimus omne opus servile non facietis
in eo offerentes holocaustum in odorem suavis-
simum domino vitulum unum arietem unum ag-
nos anniculos immaculatos septem sacrificia
et libamina singulorum per vitulos et arietes et
agnos rite celebrabitis et hircum pro peccato ab-
sque holocausto sempiterno sacrificioque et liba-
mine eius. Haec offeretis domino in sollemnitati-
bus vestris praeter vota et oblationes sponta-
neas in holocausto in sacrificio in libamine et
in hostiis pacificis. Capitulum xxix

c. xxix

Narravit quoque Moyses filiis Israel
omnia quae ei dominus imperaverat et
locutus est ad principes tribuum filiorum Israel
Iste est sermo quem praecepit dominus. Vir si quis

uirorum uotum uouerit domino aut se constrinxerit
iuramento non faciet irritum uerbum suum sed omne
quod promisit implebit. Mulier si quippiam
uouerit et se constrinxerit iuramento que est in
domo patris sui et in etate adhuc puellari
si cognouerit pater uotum quod pollicita est et
iuramentum quo obligauit animam suam et tacuerit
rea est quidquid pollicita est et iurauit
opere complebit. Sin autem statim quod audierit
contradixerit pater et uota et iuramenta eius irrita
erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod con-
dixerit pater. Si maritum habuerit et uouerit aliquid
et semel uerbum de ore eius egrediens animam
illius obligauerit iuramento quo die audierit uir
et non contradixerit uoti rea erit reddetque quodcumque
promiserat. Sin autem audiens statim contradixerit
et irritas fecerit pollicitationes eius uerbaque
quibus obstrinxerat animam suam propitius ei
erit deus. Vidua et repudiata quidquid uo-
uerint reddent. Uxor in domo uiri cum se uoto
constrinxerit et iuramento si audierit uir et tacue-
rit nec contradixerit sponsioni reddet quodcumque
promiserat. Sin autem extemplo contradixerit non tene-
bitur promissionis rea quia maritus contradixit
et dominus ei propitius erit. Si uouerit et iuramento
constrinxerit se ut per ieiunium uel ceterarum rerum
abstinentiam affligat animam suam in arbitrio
uiri erit ut faciat siue non faciat. Quod si audi-
ens uir tacuerit et in alteram distulerit sententiam quid-
quid uouerat atque promiserat reddet quia statim
ut audiuit tacuit. Sin autem contradixerit postquam
resciuit portabit ipse iniquitatem eius. Iste sunt
leges quas constituit dominus moysi inter uirum
et uxorem et inter patrem et filiam que ad-
huc in puellari etate est uel que manet in
parentis domo.

xxx

Capitulum xxx

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Ulciscere prius filios israel de madia-
nitis et sic colligeris ad populum tuum. Statimque
moyses armate inquit ex uobis uiros ad pug-
nam qui possint ultionem domini expetere de madia-
nitis. Mille uiri de singulis tribubus eligantur
ex israel qui mittantur ad bellum. Dederuntque millenos
de singulis tribubus id est duodecim milia ex-
peditorum ad pugnam quos misit moyses cum
finees filio eleazari sacerdotis uasa quoque sancta
et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pug-
nassent contra madianitas atque uicissent omnes
mares occiderunt et reges eorum euin et recem
et sur et ur et rebe quinque principes gentis
eorum. Balaam quoque filium beor interfecerunt
gladio. Ceperuntque mulieres eorum et paruulos omnia-
que pecora et cunctam supellectilem quidquid habere
potuerant depopulati sunt tam urbes quam uiculos
et castella flamma consumpsit. Et tulerunt predam
et uniuersa que ceperant tam ex hominibus quam
ex iumentis et adduxerunt ad moysen et elea-
zarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum
israel. Reliqua autem utensilia portauerunt ad castra
in campestribus moab iuxta iordanem contra
iericho. Egressi sunt autem moyses et eleazar sa-
cerdos et omnes principes synagoge in occursum
eorum extra castra. Iratusque moyses princi-
pibus exercitus tribunis et centurionibus qui ue-
nerant de bello ait. Cur feminas reseruastis?
Nonne iste sunt que deceperunt filios israel ad sug-
gestionem balaam et preuaricari fecerunt uos in
domino super peccato phegor unde et percussus est
populus. Ergo cunctos interficite quidquid est generis
masculini etiam in paruulis et mulieres que nouerunt
uiros in coitu iugulate. Puellas autem et omnes
uirgines reseruate uobis et manete extra castra
septem diebus. Qui occiderit hominem uel occisum
tetigerit lustrabitur die tertio et septimo et de
omni preda siue uestimentum fuerit siue uas et aliquid
in utensilia preparatum de caprarum pellibus
et pilis et ligno expiabitur. Eleazar quoque sacer-
dos ad uiros exercitus qui pugnauerant sic locu-
tus est. Hoc est preceptum legis quod dominus
mandauit moysi. Aurum et argentum et es
et ferrum et plumbum et stagnum et omne quod potest
transire per flammas igne purgabitur. Quidquid
autem ignem non potest sustinere aqua expiationis
sanctificabitur et lauabitis uestimenta uestra die septimo
et purificati postea castra intrabitis. Dixit quoque
dominus ad moysen. Tolle summam eorum que
capta sunt ab homine usque ad pecus tu et
eleazar sacerdos et omnes principes uulgi

dividesque ex equo predam inter eos qui pugna-
verunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reli-
quam multitudinem et separabis partem domino ab his
qui pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam
de quingentis tam ex hominibus quam ex bobus et
asinis et ovibus et dabis eam eleazaro sacer-
doti quia primitie domini sunt. Ex media quoque
parte filiorum israel accipies quinquagesimum caput
hominum et boum et asinorum et ovium cunctarumque
animantium et dabis ea levitis qui excubant in
custodiis tabernaculi domini. Feceruntque moyses
et eleazarus sicut preceperat dominus. Fuit autem preda
quam exercitus ceperat ovium sexcenta septua-
ginta quinque milia boum septuaginta duo mi-
lia asinorum sexaginta milia et mille ani-
me hominum sexus feminei que non cognoverant viros
triginta duo milia. Data est media pars
his qui in prelio fuerunt ovium trecenta trigin-
ta septem milia quingenta. E quibus in partem
domini supputate sunt oves sexcente septuagin-
ta quinque. Et de bobus xxxvi milia boves
septuaginta duo. De asinis xxx milibus quin-
gentis asini lx unus. De animabus hominum xvi mi-
libus cesserunt in partem domini xxx due anime. Tradidit-
que moyses numerum primitiarum domini eleazaro sa-
cerdoti sicut fuerat ei imperatum ex media
parte filiorum israel quam separaverat his qui
in prelio fuerant. De media vero parte que con-
tigerat reliquie multitudini id est de ovibus tre-
centis triginta septem milibus quingentis et
de bobus xxxvi milibus et de asinis xxx mi-
libus quingentis et de hominibus sedecim mi-
libus tulit moyses quinquagesimum caput
et dedit levitis qui excubabant in tabernaculo
domini sicut preceperat dominus. Cumque accessissent
principes exercitus ad moysen et tribuni centurio-
nesque dixerunt: Nos servi tui recensuimus nu-
merum pugnatorum quos habuimus sub manu
nostra et ne unus quidem defuit. Ob hanc causam
offerimus in donariis domini singuli quod in preda
auri poterimus invenire periscelides et armil-
las et anulos et dextralia ac murenulas
ut depreceris pro nobis dominum. Susceperuntque moy-
ses et eleazar sacerdos omne de diversis spe-
ciebus pondere sedecim milia septin-
gentos quinquaginta siclos a tribunis et cen-
turionibus unusquisque enim quod in preda rapu-
erat suum erat. Et susceptum intulerunt in ta-
bernaculum testimonii in monumentum filiorum israel
coram domino.

Capitulum xxxi

c. xxxii

Filii autem ruben et gad habebant pe-
cora multa et erat illis in iumentis
infinita substantia. Cumque vidissent iazer et
galaad aptas terras alendis animalibus ve-
nerunt ad moysen et eleazarum sacerdotem et
principes multitudinis atque dixerunt: Atharoth et
dibon et iazer et nemra esebon et ele-
ale et saban et nebo et beon terra quam
percussit dominus in conspectu filiorum israel regio
uberrima est ad pastum animalium et nos servi
tui habemus iumenta plurima. Precamurque si inve-
nimus gratiam coram te ut des nobis famulis tuis
eam in possessionem nec facias nos transire
iordanem. Quibus respondit moyses: Numquid
fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebi-
tis? Cur subvertitis mentes filiorum israel ne
transire audeant in locum quem eis daturus est
dominus? Nonne ita egerunt patres vestri quando misi
de cadesbarne ad explorandam terram? Cumque
venissent usque ad vallem botri lustrata omni
regione subverterunt cor filiorum israel ut non
intrarent fines quos eis dominus dedit. Qui ira-
tus iuravit dicens: Si videbunt homines isti
qui ascenderunt ex egypto a xx annis et supra terram
quam sub iuramento pollicitus sum abraham ysa-
ac et iacob et noluerunt sequi me preter cha-
leb filium iephone cenezeum et iosue filium
nun isti impleverunt voluntatem meam. Iratusque
dominus adversum israel circumduxit eum per deser-
tum xl annis donec consumeretur universa generatio
que fecerat malum in conspectu eius. Et ecce in-
quit moyses vos surrexistis pro patribus vestris
incrementa et alumpni hominum peccatorum ut augeretis
furorem domini contra israel. Quod si nolueritis se-
qui eum in solitudine populum derelinquet et vos ca-
use eritis necis omnium. At illi prope accedentes dixe-
runt: Caulas ovium fabricabimus et stabula
iumentorum parvulis quoque nostris urbes munitas

nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad proe-
lium ante filios israel donec introducamus eos
ad loca sua. Parvuli nostri et quidquid habere possumus erit
in urbibus muratis propter habitatorum insi-
dias. Non revertemur in domos nostras usque dum
possideant filii israel hereditatem suam. nec quidquid
querimus trans iordanem quia iam habemus
possessionem nostram in orientali eius plaga.
Quibus moyses ait. Si facitis quod promittitis
expediti pergite coram domino ad pugnam et
omnis vir bellator armatus iordanem tran-
seat donec subvertat dominus inimicos suos
et subiciatur ei omnis terra. Tunc eritis inculpa-
biles et apud dominum et apud israel et obtinebi-
tis regiones quas vultis coram domino. Sin
autem quod dicitis non feceritis nulli dubium est
quin peccetis in dominum. Et scitote quoniam peccatum ves-
trum apprehendet vos. Edificate ergo ur-
bes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus
ac iumentis vestris et quod polliciti estis im-
plete. Dixeruntque filii gad et ruben ad moysen.
Servi tui sumus. quod iubet dominus noster fa-
ciemus. Parvulos nostros et mulieres et pecora ac
iumenta relinquemus in urbibus galaad. Nos
autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bel-
lum sicut tu domine loqueris. Precepit ergo moy-
ses eleazaro sacerdoti et iosue filio nun
et principibus familiarum per tribus israel et dixit
ad eos. Si transierint filii gad et filii ruben
vobiscum iordanem omnes armati ad bellum co-
ram domino et vobis fuerit terra subiecta. da-
te eis galaad in possessionem. Sin autem nolu-
erint transire vobiscum in terram chanaan inter
vos habitandi accipiant loca. Responderunt filii gad
et filii ruben. Sicut locutus est dominus servis
suis ita faciemus. Ipsi armati pergemus coram
domino in terram chanaan. et possessionem iam
suscepisse nos confitemur trans iordanem. Dedit
itaque moyses filiis ruben et gad et dimidie
tribui manasse filii ioseph regnum seon re-
gis amorrei. et regnum og regis basan et
terram eorum cum urbibus suis per circuitum. Igitur
extruxerunt filii gad dibon et astaroth et
aroer et roth et sophan et iazer iecbaa et
bethnemra et betharan urbes munitas et
caulas pecoribus suis. Filii vero ruben edi-
ficaverunt esebon et eleale et cariathaim
et nabo et baalmeon versis nominibus si-
bama quoque imponentes vocabula urbibus
quas extruxerant. Porro filii machir filii
manasse perrexerunt in galaad et vastaverunt
eam interfecto amorreo habitatore eius. Dedit
ergo moyses terram galaad machir filio
manasse qui habitavit in ea. Iair autem
filius manasse abiit et occupavit vicos
eius quos appellavit avothiair id est vil-
las iair. Nobe quoque perrexit et apprehendit
canath cum viculis suis. et vocavit eam ex no-
mine suo nobe. Capitulum xxxiii

c xxxiii

Hee sunt mansiones filiorum israel qui egressi
sunt de egypto per turmas suas in manu
moysi et aaron quas descripsit moyses iux-
ta castrorum loca que domini iussione mutabantur.
Profecti igitur de ramesse mense primo quintadecima
die mensis primi. altera die phase filii
israel in manu excelsa videntibus cunctis egyp-
tiis et sepelientibus primogenitos quos percusse-
rat dominus. Nam et in diis eorum exercuerat ul-
tionem. castrametati sunt in sochoth. Et de sochoth
venerunt in etham que est in extremis finibus
solitudinis. Inde egressi venerunt contra phiahi-
roth que respicit beelsephon et castrame-
tati sunt ante magdalum. Profectique de phiahi-
roth transierunt per medium mare in solitudinem
et ambulantes tribus diebus per desertum ethan
castrametati sunt in mara. Profectique de mara
venerunt in helim ubi erant xii fontes aquarum
et palme lxx ibique castrametati sunt. Sed et
inde egressi fixere tentoria super mare rubrum.
Profecti de mari rubro castrametati sunt in deser-
to sin. Unde egressi venerunt in depheca. Pro-
fectique de depheca castrametati sunt in alus.
Egressi de alus in raphidim fixere tentoria
ubi aqua populo defuit ad bibendum. Profectique
de raphidim castrametati sunt in deserto synai.
Sed et de solitudine synai egressi venerunt
ad sepulchra concupiscentie. Profectique de sepulchris
concupiscentie castrametati sunt in aseroth. Et de ase-
roth venerunt in rethma. Profectique sunt de rethma
castrametati sunt in remon phares. Unde egressi

venerunt in lepna et de lepna egressi castra
metati sunt in ressa. Egressi de ressa venerunt in
celatha unde profecti castrametati sunt in monte
sepher. Egressi de monte sepher venerunt in
arada unde profecti castrametati
sunt in macheloth. Profectique de macheloth
venerunt in cathath. De cathath egressi castra
metati sunt in thare. Unde egressi fixerunt ten
toria in methca et de methca castrameta
ti sunt in esmona. Profectique de esmona vene
runt in moseroth et de moseroth castrame
tati sunt in baneiacan. Egressique de baneia
can venerunt in montem galaad. Unde profecti
castrametati sunt in ietebatha et de ietebe
batha venerunt in ebrona. Egressi de ebrona
castrametati sunt in asiongaber. Unde profecti
venerunt in desertum sin hec est cades. Egressi
que de cades castrametati sunt in monte hor
in extremis finibus terre edom. Ascenditque aaron
sacerdos in montem hor iubente domino et ibi
mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum israel
ex egypto mense quinto prima die mensis cum esset
centum viginti trium annorum. Audivitque chananeus rex arad
qui habitabat ad meridiem in terra chanaan
venisse filios israel. Et profecti de monte hor castra
metati sunt in salmona. Unde egressi venerunt
in phinon. Profectique de phinon castrametati sunt
in oboth. Et de oboth venerunt in ieabarim que
est in finibus moabitarum. Profectique de ieaba
rim fixere tentoria in dibongad. Unde egressi
castrametati sunt in helmon deblathaim. Egressi
de helmon deblathaim venerunt ad montes aba
rim contra nabo. Profectique de montibus aba
rim transierunt ad campestria moab super ior
danem contra iericho. Ibique castrametati sunt
de bethsimon usque ad belsattim in pla
nioribus locis moabitarum. Ubi locutus est
dominus ad moysen. Precipe filiis israel et
dic ad eos. Quando transieritis iordanem in
trantes terram chanaan disperdite cunctos habita
tores regionis illius. Confringite titulos et
statuas comminuite atque omnia excelsa vas
tate mundantes terram et habitantes in ea. Ego
enim dedi vobis illam in possessionem. Quam divi
detis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem et pau
cis angustiorem. Singulis ut sors ceciderit ita
tribuetur hereditas. Per tribus et familias pos
sessio dividetur. Sin autem nolueritis interficere
habitatores terre qui remanserint erunt vobis
quasi clavi in oculis et lancee in lateribus et adver
sabuntur vobis in terra habitationis vestre et quicquid
illis facere cogitaveram vobis faciam. Ca[pitulum]

Locutusque est dominus ad moysen xxxiiii
dicens. Precipe filiis israel et dices
ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan et in
possessionem vobis sorte ceciderit his finibus ter
minabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine
sin que est iuxta edom et habebit terminos contra
orientem mare salsissimum. Qui circuibunt
australem plagam per ascensum scorpionis
ita ut transeant in senna et perveniant in meri
diem usque ad cades barne. Unde egredientur
confinia ad villam nomine addar et tendent
usque ad asemona. Ibitque per gyrum terminus ab
asemona usque ad torrentem egypti et maris
magni litore finietur. Plaga autem occidenta
lis a mari magno incipiet et ipso fine
claudetur. Porro ad septentrionalem plagam
a mari magno termini incipient pervenientes usque
ad montem altissimum. A quo venies in emath
usque ad terminos sedada. Ibuntque confinia us
que ad zephrona et villam enan. Hii erunt
termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines
contra orientalem plagam de villa enan usque
sephama. Et de sephama descendent termini in
rebla contra fontem daphnim. Inde pervenient
contra orientem ad mare cenereth et tendent us
que ad iordanem et ad ultimum salsissimo claudentur
mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circui
tu. Precepitque moyses filiis israel dicens. Hec erit
terra quam possidebitis sorte et quam iussit
dari dominus novem tribubus et dimidie tribui.
Tribus enim filiorum ruben per familias suas
et tribus filiorum gad iuxta cognationum numerum
media quoque tribus manasse id est due et
semis tribus acceperunt partem suam trans
iordanem contra iericho ad orientalem pla
gam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomina

virorum qui terram vobis divident: Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun et singuli principes de tribubus singulis, quorum ista sunt vocabula. De tribu Iuda Caleph filius Iephone. De tribu Symeon Samuhel filius Amiud. De tribu Beniamin Helidad filius Chaselon. De tribu filiorum Dan Bocci filius Iogli. Filiorum Ioseph de tribu Manasse Hannihel filius Ephod. De tribu Ephraim Camuhel filius Sephtan. De tribu Zabulon Elisaphan filius Pharnach. De tribu Isachar dux Faltihel filius Ozan. De tribu Aser Ahiud filius Salomi. De tribu Nepthalim Phedahel filius Amiud. Hii sunt quibus praecepit Dominus ut dividerent filiis Israel terram Chanaan. C xxxiiii

Haec quoque locutus est Dominus ad Mosen in campestribus Moab super Iordanem contra Hiericho: Praecipe filiis Israel ut dent Levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum et suburbana earum per circuitum, ut ipsi in oppidis maneant, et suburbana sint pecoribus ac iumentis, quae a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spatio tenduntur. Contra orientem duo milia erunt cubiti, et contra meridiem similiter duo milia. Ad mare quoque quod respicit ad occidentem eadem mensura erit, et septentrionalis plaga aequali termino finietur. Eruntque urbes in medio et foris suburbana. De ipsis autem oppidis quae Levitis dabitis, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem; et exceptis his alia quadraginta duo oppida, id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis. Ipsaeque urbes quae dabuntur de possessionibus filiorum Israel, ab his qui plus habent plures auferentur, et qui minus pauciores; singuli iuxta mensuram hereditatis suae dabunt oppida Levitis. Ait Dominus ad Mosen: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan, decernite quae urbes esse debeant in praesidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint, in quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi eum non poterit occidere, donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur. De ipsis autem urbibus quae ad fugitivorum subsidia separantur, tres erunt trans Iordanem et tres in terra Chanaan, tam filiis Israel quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. Si quis ferro percusserit, et mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidii et ipse morietur. Si lapidem iecerit, et ictus occubuerit, similiter punietur. Si ligno percussus interierit, percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi homicidam interficiet; statim ut apprehenderit eum interficiet. Si per odium quis hominem impulerit, vel iecerit quippiam in eum per insidias, aut cum esset inimicus manu percusserit et ille mortuus fuerit, percussor homicidii reus erit; cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit. Quod si fortuitu et absque odio et inimicitiis quicquam horum fecerit, et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem et propinquum sanguinis quaestio ventilata, liberabitur innocens de ultoris manu, et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat, manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur. Si interfector extra fines urbium quae exulibus deputatae sunt fuerit inventus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis, absque noxa erit qui eum occiderit; debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere. Postquam autem ille obierit, homicida revertetur in terram suam. Haec sempiterna erunt et legitima in cunctis habitationibus vestris. Homicida sub testibus punietur; ad unius testimonium nullus condempnabitur. Non accipietis pretium ab eo qui reus est sanguinis; statim et ipse morietur. Exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt, ne polluatis terram habitationis vestrae, quae insontium cruore maculatur, nec aliter expiari potest nisi per eius sanguinem qui alterius sanguinem fuderit. Atque ita emundabitur vestra possessio me commorante vobiscum. Ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israel. Capitulum xxxv

Accesserunt autem principes familiarum Galaad filii Machir filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph, locutique sunt Mosi coram principibus filiorum Israel atque dixerunt: Tibi domino nostro praecepit Dominus ut terram sorte divideres filiis Israel, et ut filiabus Salphaad

fratrum nostrorum dare possessionem debitam patri suae, quae
si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur
possessio sua et translata ad aliam tribum de nostra
hereditate minuetur. Atque ita fiet ut cum iubi
leus id est quinquagesimus annus remissionis adve
nerit confundatur sortium distributio et aliorum pos
sessio ad alios transeat. Respondit Moyses filiis
Israhel et Domino praecipiente ait: Recte tribus filiorum
Ioseph locuta est, et haec lex super filiabus Sal
phaad a Domino promulgata est: Nubant quibus
volunt tantum ut suae tribus hominibus, ne commis
ceatur possessio filiorum Israhel de tribu in tribum. Omnes
enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua
et cunctae feminae maritos de eadem tribu acci
pient, ut hereditas permaneat in familiis, nec
sibi misceantur tribus, sed ita maneant ut a
Domino separatae sunt. Feceruntque filiae Salphaad ut
sibi fuerat imperatum, et nupserunt Maala et
Thersa et Egla et Melcha et Noa filiae pa
truelibus suis de familia Manasse qui fuit filius Ioseph
et possessio quae illis fuerat adtributa man
sit in tribu et familia patris earum. Haec sunt
mandata atque iudicia quae praecepit Dominus per
manum Moysi ad filios Israhel in campestribus
Moab super Iordanem contra Hiericho. Expli
cit liber Numeri

Incipit Helleaddabarim quem nos De
uteronomium dicimus.

Capitulum primum

Haec sunt verba quae locutus est
Moyses ad omnem Israhel trans
Iordanem in solitudine cam
pestri contra mare Rubrum
inter Pharan et Thophel et Laban et Aseroth
ubi auri est plurimum, XI diebus de Horeb per
viam montis Seir usque Cadesbarne. Quadragesimo
anno XI mense prima die mensis locutus est Moy
ses ad filios Israhel omnia quae praeceperat illi Dominus
ut diceret eis. Postquam percussit Seon regem Amor
reorum qui habitabat in Esebon et Og regem
Basan qui mansit in Aseroth et in Edrai trans
Iordanem in terra Moab. Coepitque Moyses expla
nare legem et dicere: Dominus Deus noster locutus
est ad nos in Horeb dicens: Sufficit vobis quod in hoc
monte mansistis; revertimini et venite ad montem
Amorreorum et ad cetera quae ei proxima sunt cam
pestria atque montana et humiliora loca contra
meridiem et iuxta litus maris, terram Chana
neorum et Libani usque ad flumen magnum Eu
fraten. En inquit tradidi vobis, ingredimini
et possidete eam super qua iuravit Dominus pa
tribus vestris Abraham, Isaac et Iacob, ut daret
illam eis et semini eorum post eos. Dixique vobis
in illo tempore: Non possum solus sustinere vos, quia
Dominus Deus vester multiplicavit vos, et estis
hodie sicut stellae caeli plurimi. Dominus Deus patrum
vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et
benedicat vobis sicut locutus est. Non valeo solus
vestra negotia sustinere et pondus et iurgia.
Date ex vobis viros sapientes et gnaros et quorum
conversatio sit probata in tribubus vestris, ut ponam
eos vobis principes. Tunc respondistis mihi: Bona
res est quam vis facere. Tulique de tribubus
vestris viros sapientes et nobiles et constitui
eos principes, tribunos et centuriones et quin
quagenarios ac decanos qui docerent vos
singula. Praecepique eis dicens: Audite illos et
quod iustum est iudicate, sive civis sit ille
sive peregrinus. Nulla erit distantia personarum,
ita parvum audietis ut magnum, nec accipietis
cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Quod
si difficile vobis aliquid visum fuerit, referte
ad me et ego audiam. Praecepique omnia quae fa
cere deberetis. Profecti autem de Horeb transivimus per
heremum terribilem et maximam solitudinem
quam vidistis per viam montis Amorrei, sicut
praeceperat Dominus Deus noster nobis. Cumque venis
semus in Cadesbarne, dixi vobis: Venistis ad
montem Amorrei quem Dominus Deus noster daturus
est nobis. Vide terram quam Dominus Deus tuus
dabit tibi; ascende et posside eam sicut locu
tus est Dominus Deus noster patribus tuis. Noli
metuere nec quicquam paveas. Et accessistis
ad me omnes atque dixistis: Mittamus viros
qui considerent terram et renuntient per quod iter
debeamus ascendere et ad quas pergere civitates.
Cumque mihi sermo placuisset, misi ex vobis

Ge. 18

XII viros singulos de tribubus suis. Qui cum perrexissent et ascendissent in montana, venerunt usque ad vallem botri, et considerata terra, sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem, attulerunt ad nos atque dixerunt: Bona est terra quam dominus deus noster daturus est nobis. Et noluistis ascendere, sed increduli ad sermonem domini dei nostri murmurastis in tabernaculis vestris atque dixistis: Odit nos dominus, et idcirco eduxit nos de terra egypti, ut traderet in manum amorrei atque deleret. Quo ascendemus? Nuntii terruerunt cor nostrum dicentes: Maxima multitudo est, et nobis statura procerior, urbes magne et usque ad celum munite; filios enachim vidimus ibi. Et dixi vobis: Nolite metuere, nec timeatis eos. Dominus deus qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in egypto videntibus cunctis. Et in solitudine ipse vidisti, portavit te dominus deus tuus ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via qua ambulastis, donec veniretis ad locum istum. Et nec sic quidem credidistis domino deo vestro, qui precessit vos in via, et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, et die per columnam nubis. Cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum, iratus iuravit et ait: Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessime terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris, preter Caleb filium Iephone. Ipse enim videbit eam, et ipsi dabo terram quam calcavit, et filiis eius, quia secutus est dominum. Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus dominus propter vos dixit: Nec tu ingredieris illuc, sed Iosue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te; hunc exhortare et robora, et ipse sorte terram dividet Israhel. Parvuli vestri, de quibus dixistis quod captivi ducerentur, et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam, ipsi ingredientur, et ipsis dabo terram, et possidebunt eam. Vos autem revertimini et abite in solitudinem per viam maris rubri. Et respondistis mihi: Peccavimus domino; ascendemus atque pugnabimus sicut precepit dominus deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem, ait mihi dominus: Dic ad eos: Nolite ascendere neque pugnetis, non enim sum vobiscum, ne cadatis coram inimicis vestris. Locutus sum et non audistis, sed adversantes imperio domini et tumentes superbia ascendistis in montem. Itaque egressus amorreus qui habitabat in montibus, et obviam veniens persecutus est vos sicut solent apes persequi, et cecidit de Seir usque ad Horma. Cumque reversi ploraretis coram domino, non audivit vos nec voci vestre voluit acquiescere. Sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore.

Capitulum II.

Profectique inde venimus in solitudinem que ducit ad mare rubrum, sicut mihi dixerat dominus, et circuivimus montem Seir longo tempore. Dixitque dominus ad me: Sufficit vobis circuire montem istum; ite contra aquilonem, et populo precipe dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau qui habitant in Seir, et timebunt vos. Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos; neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir. Cibos emetis ab eis pecunia et comedetis; aquam emptam haurietis et bibetis. Dominus deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum; novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum dominus deus tuus, et nihil tibi defuit. Cumque transissemus fratres nostros filios Esau qui habitabant in Seir per viam campestrem de Helath et de Asiongaber, venimus ad iter quod ducit in desertum Moab. Dixitque dominus ad me: Non pugnes contra moabitas nec ineas adversus eos prelium. Non enim dabo tibi quicquam de terra eorum, quia filiis Loth tradidi Ar in possessionem. Emim primi fuerunt habitatores eius, populus magnus et validus et tam excelsus ut de Enachim stirpe quasi gigantes crederentur et essent similes filiorum Enachim. Denique Moabite appellant eos Emim. In Seir autem prius habitaverunt Horrei, quibus expulsis

atque deletis habitaverunt filii esau pro eis sicut fecit israel in terra possessionis suae quam dedit ei dominus. Surgentes ergo ut transiremus torrentem zared venimus ad eum. Tempus autem quo ambulavimus de cadesbarne usque ad transitum torrentis zared triginta octo annorum fuit donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris sicut iuraverat dominus, cuius manus fuit adversum eos ut interirent de castrorum medio. Postquam autem universi ceciderunt pugnatores locutus est dominus ad me dicens. Tu transibis hodie terminos moab urbem nomine ar et accedens in vicina filiorum amon. Cave ne pugnes contra eos nec movearis ad prelium. Non enim dabo tibi de terra filiorum amon quia filiis loth dedi eam in possessionem. Terra gigantum reputata est et in ipsa olim habitaverunt gigantes quos amonite vocant zomzommim. Populus magnus et multus et procere longitudinis sicut enachim quos delevit dominus a facie eorum et fecit illos habitare pro eis sicut fecerat filiis esau qui habitabant in seir delens horreos et terram eorum illis tradens quam possident usque in presens. Eos quoque qui habitabant in aserim usque gazam cappadoces expulerunt qui egressi de cappadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis. Surgite et transite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreum et terram eius incipe possidere et committe adversum eum prelium. Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni celo ut audito nomine tuo paveant et in morem parturientium contremiscant et dolore teneantur. Misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon verbis pacificis dicens. Transibimus per terram tuam publica gradiemur via non declinabimus neque ad dexteram neque ad sinistram. Alimenta pretio vende nobis ut vescamur, aquam pecunia tribue et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum sicut fecerunt filii esau qui habitant in seir et moabite qui morantur in ar donec veniamus ad iordanem et transeamus ad terram quam dominus deus noster daturus est nobis.

Noluitque seon rex esebon dare nobis transitum quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc vides. Dixitque dominus ad me. Ecce cepi tradere tibi seon et terram eius incipe possidere eam. Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad prelium in iasa et tradidit eum dominus deus noster nobis percussimusque eum cum filiis et omni populo suo. Cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis. Non reliquimus in eis quicquam absque iumentis que in partem venere predantium et spoliis urbium quas cepimus ab aroer que est super ripam torrentis arnon oppido quod in valle situm est usque galaad. Non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus. Omnes tradidit dominus deus noster nobis absque terra filiorum amon ad quam non accessimus et cunctis que adiacent torrenti ieboc et urbibus montanis universisque locis quibus nos prohibuit dominus deus noster.

Itaque conversi ascendimus Ca. iii

per iter basan egressusque est og rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in edrai. Dixitque dominus ad me. Ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo suo ac terra sua. Faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitavit in esebon. Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basan et universum populum eius percussimusque eos usque ad internicionem vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret. Sexaginta urbes omnem regionem argob regni og in basan. Cuncte urbes erant munite muris altissimis portisque et vectibus absque oppidis innumeris que non habebant muros. Et delevimus eos sicut feceramus seon regi esebon disperdentes omnem civitatem viros ac mulieres et parvulos. Iumenta autem et spolia urbium diripuimus. Tulimusque illo tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem a torrente arnon usque ad montem hermon quem sidonii sarion vocant et amorrei sanir. Omnes civitates que site sunt in plani

tie et omnem terram galaad et basan usque selcha et edrai civitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus eius ferreus qui est in rabbath filiorum amon novem cubitos habens longitudinis et quatuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramque possedimus in tempore illo ab aroer que est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad et civitates illius dedi ruben et gad. Reliquam autem partem galaad et omnem basan regni og tradidi medie tribui manasse omnem regionem argob. Cuncta basan vocatur terra gigantum. Jair filius manasse possedit omnem regionem argob usque ad terminos gessuri et machati vocavitque ex nomine suo basan anothiair id est villas iair usque in presentem diem. Machir quoque dedi galaad et tribubus ruben et gad dedi terram galaad usque ad torrentem arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem ieboc qui est terminus filiorum amon et planitiem solitudinis atque iordanem et terminos cenereth usque ad mare deserti quod est salsissimum ad radices montis phasga contra orientem. Precepique vobis in tempore illo dicens. Dominus deus vester dat vobis terram hanc in hereditatem. Expediti precedite fratres vestros filios israel omnes viri robusti absque uxoribus et parvulis et iumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debebunt quas tradidi vobis donec requiem tribuat dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit et possideant etiam ipsi terram quam daturus est eis trans iordanem. Tunc revertetur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis. Josue quoque in tempore illo precepi dicens. Oculi tui viderunt que fecit dominus deus vester duobus his regibus. Sic faciet omnibus regnis ad que transiturus es. Ne timeas eos. Dominus enim deus vester pugnabit pro vobis. Precatusque sum dominum in tempore illo dicens. Domine deus tu cepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam. Neque enim est alius deus vel in celo vel in terra qui possit facere opera tua et comparari fortitudini tue. Transibo igitur et videbo terram hanc optimam trans iordanem et montem istum egregium et libanum. Iratusque est dominus michi propter vos nec exaudivit me sed dixit michi. Sufficit tibi. Nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. Ascende cacumen phasge et oculos tuos circumfer ad occidentem et ad aquilonem ad austrum quoque et orientem et aspice. Nec enim transibis iordanem istum. Precipe iosue et corrobora eum atque conforta quia ipse precedet populum istum et dividet eis terram quam visurus es. Mansimusque in valle contra fanum phegor. Ca. iiii.

Et nunc israel audi precepta et iudicia que ego doceo te ut faciens ea vivas et ingrediens possideas terram quam dominus deus patrum vestrorum daturus est vobis. Non addetis ad verbum quod vobis loquor neque auferetis ex eo. Custodite mandata domini dei vestri que ego precipio vobis. Oculi vestri viderunt omnia que fecit dominus contra beelphegor quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri. Vos autem qui adheretis domino deo vestro vivitis universi usque in presentem diem. Scitis quod docuerim vos precepta atque iustitias sicut mandavit michi dominus deus meus. Sic facietis ea in terra quam possessuri estis et observabitis et implebitis opere. Hec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis ut audientes universa precepta hec dicant. En populus sapiens et intelligens gens magna. Nec est alia natio tam grandis que habeat deos appropinquantes sibi sicut deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Que est enim alia gens sic inclita ut habeat cerimonias iustaque iudicia et universam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros. Custodi igitur temetipsum et animam tuam sollicite. Ne obliviscaris verborum que viderunt oculi tui et ne excidant de corde tuo cunctis diebus vite tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos a die in quo stetisti coram domino deo tuo in oreb quando dominus locutus est michi dicens. Congrega ad me populum ut audiant sermones meos

discat timere me omni tempore quo vivit in terra do-
ceatque filios suos. Et accessistis ad radices mon-
tis qui ardebat usque ad celum. Erantque in eo
tenebre et nubes et caligo. Locutusque est dominus
ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius au-
distis et formam penitus non vidistis. Et ostendit
vobis pactum suum quod precepit ut faceretis et
decem verba que scripsit in duabus tabulis la-
pideis. Michique mandavit in illo tempore ut docerem
vos cerimonias et iudicia que facere deberetis
in terra quam possessuri estis. Custodite igitur
sollicite animas vestras. Non vidistis aliquam simili-
tudinem in die qua locutus est dominus vobis in oreb
de medio ignis. Ne forte decepti faciatis vobis
sculptam similitudinem aut ymaginem masculi
vel femine similitudinem omnium iumentorum que sunt super
terram vel avium sub celo volantium atque rep-
tilium que moventur in terra sive piscium qui sub
terra morantur in aquis. Ne forte oculis elevatis
ad celum videas solem et lunam et omnia astra
celi et errore deceptus adores ea et colas que
creavit dominus deus tuus in ministerium cunctis gen-
tibus que sub celo sunt. Vos autem tulit dominus et
eduxit de fornace ferrea egypti ut haberet populum
hereditarium sicut est in presenti die. Iratusque est
dominus contra me propter sermones vestros et iura-
vit ut non transirem iordanem nec ingrederer
terram optimam quam daturus est vobis. Ecce morior
in hac humo non transibo iordanem. Vos transi-
bitis et possidebitis terram egregiam. Cave ne quando
obliviscaris pacti domini dei tui quod pepigit
tecum et facias tibi sculptam similitudinem eorum
que fieri dominus prohibuit. Quia dominus deus
tuus ignis consumens est deus emulator. Si
genueritis filios ac nepotes et morati fueritis
in terra deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem pa-
trantes malum coram domino deo vestro ut eum ad
iracundiam provocetis. Testes invoco hodie celum
et terram cito perituros vos esse de terra quam tran-
sito iordane possessuri estis. Non habita-
bitis in ea longo tempore sed delebit vos dominus
atque disperget in omnes gentes et remanebitis
pauci in nationibus ad quas ducturus est dominus.
Ibique servietis diis qui hominum manu fabricati
sunt ligno et lapidi qui non vident non audiunt non
comedunt non odorantur. Cumque quesieris ibi dominum
deum tuum invenies eum si tamen toto corde que-
sieris eum et tota tribulatione anime tue. Postquam te
invenerint omnia que predicta sunt novissimo autem
tempore reverteris ad dominum deum tuum et audies vocem
eius. Quia deus misericors dominus deus tuus
est non dimittet te nec omnino delebit neque
obliviscetur pacti quo iuravit patribus tuis.
Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante
te ex die quo creavit deus hominem super terram a
summo celi usque ad summum eius si facta est ali-
quando huiuscemodi res aut umquam cognitum ut
audiret populus vocem dei loquentis de medio ignis
sicut tu audisti et vixisti. Si fecit deus ut ingrederetur
et tolleret sibi gentem de medio nationum per tempta-
tiones et signa atque portenta per pugnam et
robustam manum extentumque brachium et hor-
ribiles visiones iuxta omnia que fecit pro
vobis dominus deus vester in egypto videntibus oculis
tuis. Ut scires quoniam dominus ipse est deus et non est
alius preter eum. De celo fecit te audire vo-
cem suam ut doceret te et in terra ostendit tibi ignem
suum maximum et audisti verba illius de medio
ignis quia dilexit patres tuos et elegit semen
eorum post eos. Eduxitque te precedens in virtute
sua magna ex egypto ut deleret nationes maxi-
mas et fortiores te et induceret te in introitu
suo daretque tibi terram eorum in possessionem
sicut cernis in presenti die. Scito ergo hodie et
cogita in corde tuo quod dominus ipse est deus
in celo sursum et in terra deorsum et non sit
alius. Custodi precepta eius atque mandata
que ego precipio tibi ut bene sit tibi et filiis
tuis post te et permaneas multo tempore super ter-
ram quam dominus deus tuus daturus est tibi.
Tunc separavit moyses tres civitates trans iordanem
ad orientalem plagam ut confugiat ad eas
qui occiderit nolens proximum suum nec sibi fuerit
inimicus unum et alterum diem et ad harum aliquam
urbium possit evadere. Bosor in solitudine

quae sita est in terra campestri de tribu ruben
et ramoth in galaad quae est in tribu gad et
golan in basan quae est in tribu manasse
Ista est lex quam proposuit moyses coram fi
liis israel et haec testimonia et caeremoniae atque
iudicia quae locutus est ad filios israel quando egressi
sunt de egypto in valle trans iordanem contra fa
num phegor in terra seon regis amorrei qui
habitavit in esebon quem percussit moyses
Filii quoque israel egressi ex egypto possederunt terram
eius et terram og regis basan duorum regum
amorreorum qui erant trans iordanem ad solis
ortum ab aroer quae sita est super ripam tor
rentis arnon usque ad montem seon qui est
et hermon omnem planitiem trans iordanem ad orien
talem plagam usque ad mare solitudinis et
usque ad radices montis phasga Ca. v

Vocavitque moyses omnem israelem et
dixit ad eum Audi israel caeremonias
atque iudicia quae ego loquor in auribus ves
tris hodie discite ea et opere complete Dominus
deus noster pepigit nobiscum foedus in oreb
non cum patribus nostris iniit pactum sed nobiscum
qui inpraesentiarum sumus et vivimus facie ad faciem
locutus est nobis in monte de medio ignis Ego
sequester et medius fui inter dominum et vos
in tempore illo ut annuntiarem vobis verba eius ti
muistis enim ignem et non ascendistis in montem
Et ait Ego dominus deus tuus qui eduxi te de
terra egypti et de domo servitutis Non habebis
deos alienos in conspectu meo Non facies ti
bi sculptile nec similitudinem omnium quae in caelo
sunt desuper et quae in terra deorsum et quae ver-
santur in aquis sub terra Non adorabis ea et
non coles ea Ego enim sum dominus deus tuus
deus emulator reddens iniquitatem patrum super
filios in tertiam et quartam generationem his qui
oderunt me et faciens misericordiam in multa milia
diligentibus me et custodientibus praecepta
mea Non usurpabis nomen domini dei tui
frustra quia non erit inpunitus qui super re
vana nomen eius assumpserit Observa diem
sabbati ut sanctifices eum sicut praecepit tibi dominus
deus tuus Sex diebus operabis et facies omnia
opera tua septimus dies sabbati est id est requies do
mini dei tui Non facies in eo quicquam operis
tu et filius tuus et filia servus et ancilla et
bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus
qui est intra portas tuas ut requiescat ser
vus et ancilla tua sicut et tu Memento quod et ipse
servieris in egypto et eduxerit te dominus deus
tuus in manu forti et brachio extento Ideo
praecepit tibi ut observares diem sabbati Ho
nora patrem tuum et matrem sicut praecepit tibi do
minus deus tuus ut longo vivas tempore et bene
sit tibi in terra quam dominus deus tuus da-
turus est tibi Non occides Non moechaberis Non
furtum facies Non loqueris contra proximum tuum
falsum testimonium Non concupisces uxorem proximi
tui non domum non agrum non servum non an
cillam non bovem non asinum et universa quae il
lius sunt Haec verba locutus est dominus ad omnem
multitudinem vestram in monte de medio ignis et
nubis et caliginis voce magna nihil addens
amplius Et scripsit ea in duabus tabulis la
pideis quas tradidit mihi Vos autem post
quam audistis vocem de medio tenebrarum
et montem ardere vidistis accessistis ad me
omnes principes tribuum et maiores natu atque
dixistis Ecce ostendit nobis dominus deus noster
maiestatem et magnitudinem suam vocem eius
audivimus de medio ignis et probavimus hodie quod
loquente deo cum homine vixerit homo Cur ergo
moriemur et devorabit nos ignis hic maximus
Si enim audierimus ultra vocem domini dei nostri
moriemur Quid est omnis caro ut audiat vo
cem dei viventis qui de medio ignis loquitur sicut
nos audivimus et possit vivere Tu magis ac-
cede et audi cuncta quae dixerit dominus deus
noster tibi loquerisque ad nos et nos audientes
faciemus ea Quod cum audisset dominus ait ad
me Audivi vocem verborum populi huius quae lo
cuti sunt tibi Bene omnia sunt locuti Quis det
talem eos habere mentem ut timeant me et cu
stodiant universa mandata mea in omni tempore ut bene
sit eis et filiis eorum in sempiternum Vade et
dic eis Revertimini in tentoria vestra tu vero hic sta
mecum et loquar tibi omnia mandata et caeremonias

atque iudicia que docebo eos ut faciant ea in terra quam dabo illis in possessionem. Custodite igitur et facite ea que precepit dominus deus vobis. Non declinabitis neque ad dexteram neque ad sinistram sed per viam quam precepit dominus deus vester ambulabitis ut vivatis et bene sit vobis et protelentur dies vestri in terra possessionis vestre. Capitulum vi

Hec sunt precepta et cerimonie atque iudicia que mandavit dominus deus vester ut docerem vos et faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidendam. Ut timeas dominum deum tuum et custodias omnia mandata eius et precepta eius que ego precipio tibi et filiis et nepotibus tuis cunctis diebus vite tue ut prolongentur dies tui. Audi israel et observa ut facias que precepit tibi dominus et bene sit tibi et multiplicaris amplius sicut pollicitus est dominus deus patrum tuorum dare tibi terram lacte et melle manantem. Audi israel dominus deus tuus deus unus est. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua. Eruntque verba hec que ego precipio tibi hodie in corde tuo et narrabis ea filiis tuis et meditaberis sedens in domo tua et ambulans in itinere dormiens atque consurgens et ligabis ea quasi signum in manu tua. Eruntque et movebuntur ante oculos tuos scribesque ea in limine et hostiis domus tue. Cumque introduxerit te dominus deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis abraham ysaac et iacob et dederit tibi civitates magnas et optimas quas non edificasti domos plenas cunctarum opum quas non extruxisti cisternas quas non fodisti vineta et oliveta que non plantasti et comederis et saturatus fueris cave diligenter ne obliviscaris dominum qui eduxit te de terra egypti de domo servitutis. Dominum deum tuum timebis et ipsi soli servies ac per nomen illius iurabis. Non ibitis post deos alienos cunctarum gentium que in circuitu vestro sunt quoniam deus emulator dominus deus tuus in medio tui ne quando irascatur furor domini dei tui contra te et auferat te de super facie terre. Non temptabis dominum deum tuum sicut temptasti in loco temptationis. Custodi precepta domini dei tui ac testimonia et cerimonias quas precepit tibi et fac quod placitum est et bonum in conspectu domini ut bene tibi sit et ingressus possideas terram optimam de qua iuravit dominus patribus tuis ut deleret omnes inimicos tuos coram te sicut locutus est. Cumque interrogaverit te filius tuus cras dicens quid sibi volunt testimonia hec et cerimonie atque iudicia que precepit dominus deus noster nobis dices ei. Servi eramus pharaonis in egypto et eduxit nos dominus de egypto in manu forti. Fecitque signa et prodigia magna et pessima in egypto contra pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iuravit patribus nostris. Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia legitima hec et timeamus dominum deum nostrum et bene sit nobis cunctis diebus vite nostre sicut est hodie. Eritque nostri misericors si custodierimus et fecerimus omnia precepta eius coram domino deo nostro sicut mandavit nobis.

Ca vii

c vii

Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingredieris et deleverit gentes multas coram te etheum et gergeseum et amorreum chananeum et ferezeum et eveum et iebuseum septem gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te tradideritque eas dominus deus tuus tibi percuties eas usque ad internicionem. Non inibis cum eis fedus nec misereberis earum neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius nec filiam illius accipies filio tuo quia seducet filium tuum ne sequatur me et ut magis serviat diis alienis irasceturque furor domini et delebit te cito. Quin potius hec facietis eis aras eorum subvertite confringite statuas lucosque succidite et sculptilia comburite quia populus sanctus es domino deo tuo. Te elegit dominus deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram. Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est dominus et elegit vos cum omnibus

omnes populis pauciores. Sed quia dilexit vos dominus et custodivit iuramentum quod iuravit patribus vestris, eduxit vos in manu forti et redemit de domo servitutis de manu pharaonis regis egypti. Et scies quia dominus deus tuus ipse est deus fortis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligentibus se et his qui custodiunt precepta eius in mille generationes, et reddens odientibus se statim ita ut disperdat eos et ultra non differat, protinus eis restituens quod merentur. Custodi ergo precepta et cerimonias atque iudicia que ego mando tibi hodie ut facias. Si postquam audieris hec iudicia custodieris ea et feceris, custodiet et dominus deus tuus tibi pactum et misericordiam quam iuravit patribus tuis, et diliget te ac multiplicabit, benedicetque fructui ventris tui et fructui terre tue, frumento tuo atque vindemie, oleo et armentis gregibus ovium tuarum super terram pro qua iuravit patribus tuis ut daret eam tibi. Benedictus eris inter omnes populos. Non erit apud te sterilis utriusque sexus tam in hominibus quam in gregibus tuis. Auferet a te dominus deus omnem languorem, et infirmitates egypti pessimas quas novisti non inferet tibi sed cunctis hostibus tuis. Devorabis omnes populos quos dominus deus tuus daturus est tibi. Non parcet eis oculus tuus, nec servies diis eorum, ne sint in ruinam tui. Si dixeris in corde tuo: Plures sunt gentes iste quam ego, quomodo potero delere eas? Noli metuere, sed recordare que fecerit dominus deus tuus pharaoni et cunctis egyptiis, plagas maximas quas viderunt oculi tui, et signa atque portenta manumque robustam et extentum brachium, ut educeret te dominus deus tuus. Sic faciet cunctis populis quos metuis. Insuper et crabrones mittet dominus deus tuus in eos donec deleat omnes atque disperdat qui te fugerint et latere potuerint. Non timebis eos, quia dominus deus tuus in medio tui est, deus magnus et terribilis. Ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes. Non poteris delere eas pariter, ne forte multiplicentur contra te bestie terre. Dabitque eos dominus deus tuus in conspectu tuo et interficiet illos donec penitus deleantur. Tradetque reges eorum in manus tuas et disperdes nomina eorum sub celo. Nullus poterit resistere tibi donec conteras eos. Sculptilia eorum igne combures. Non concupisces argentum et aurum de quibus facta sunt, neque assumes ex eis tibi quicquam ne offendas, propterea quia abhominatio est domini dei tui. Nec inferes quippiam ex idolo in domum tuam, ne fias anathema sicut et illud est. Quasi spurciciam detestaberis et velut inquinamentum ac sordes abhominationem habebis, quia anathema est.

Cap. VIII. viii

Omne mandatum quod ego precipio tibi hodie cave diligenter ut facias, ut possitis vivere et multiplicemini, ingressique possideatis terram pro qua iuravit dominus patribus vestris. Et recordaberis cuncti itineris per quod adduxit te dominus deus tuus quadraginta annis per desertum, ut affligeret te atque temptaret, et nota fierent que in tuo animo versabantur, utrum custodires mandata illius an non. Afflixit te penuria et dedit tibi cibum manna quod ignorabas tu et patres tui, ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod egreditur de ore domini. Vestimentum tuum quo operiebaris nequaquam vetustate defecit, et pes tuus non est subtritus. En quadragesimus annus est, ut recogites in corde tuo quia sicut erudit homo filium suum, sic dominus deus tuus erudivit te, ut custodias mandata domini dei tui et ambules in viis eius et timeas eum. Dominus enim deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum aquarumque et fontium, in cuius campis et montibus erumpunt fluminum abyssi, terram frumenti ordei ac vinearum, in qua ficus et malagranata et oliveta nascuntur, terram olei ac mellis, ubi absque ulla penuria comedes panem tuum et rerum omnium habundantia perfrueris, cuius lapides ferrum sunt, et de montibus eius eris metalla fodiuntur, ut cum comederis et saciatus fueris, benedicas domino deo tuo pro terra optima quam dedit tibi. Observa et cave ne quando obliviscaris domini dei tui et negligas mandata eius

atque iudicia

atque iudicia et ceremonias quas ego precipio
tibi hodie ne postquam comederis et saciatus
fueris domos pulchras edificaveris et habita
veris in eis habuerisque armenta boum et greges au
ri et argenti cunctarumque rerum copiam eleve
tur cor tuum et non reminiscaris domini dei tui qui
eduxit te de terra egypti de domo servitutis et
ductor tuus fuit in solitudine magna atque
terribili in qua erat serpens flatu adurens
et scorpio ac dipsas et nulle omnino aque qui
eduxit rivos de petra durissima et cibavit te
manna in solitudine quod nescierunt patres tui
Et postquam afflixit te ac probavit ad extremum
misertus est tui ne diceres in corde tuo fortitudo
mea et robur manus mee hec michi omnia
prestiterunt. Sed recorderis domini dei tui quod ipse
tibi vires prebuerit ut impleret pactum suum super
quo iuravit patribus tuis sicut presens indicat
dies. Sin autem oblitus domini dei tui secutusque
fueris deos alienos colueris que illos et adora
veris ecce nunc predico tibi quod omnino disperes sicut
gentes quas delevit dominus in introitu tuo
ita et vos peribitis si inobedientes fueritis voci
domini dei vestri. Cap. ix

Audi israel tu transgredieris hodie Jor
danem ut possideas nationes maxi
mas et fortiores te civitates ingentes et
ad celum usque muratas populum magnum atque
sublimem filios enachim quos ipse vidisti
et audisti quibus nullus potest ex adverso resiste
re. Scies ergo hodie quod dominus deus tuus ipse
transibit ante te ignis devorans atque con
sumens qui conterat eos et deleat atque dis
perdat ante faciem tuam velociter sicut locu
tus est tibi. Ne dicas in corde tuo cum dele
verit eos dominus deus tuus in conspectu tuo propter
iusticiam meam introduxit me dominus ut terram
hanc possiderem. Cum propter impietates suas iste
delete sint nationes. Neque enim propter iusticiam
tuam et equitatem cordis tui ingredieris ut
possideas terras eorum. Sed quia ille egerunt
impie introeunte te delete sunt. Et ut com
pleret verbum suum dominus quod sub iuramento pol
licitus est patribus tuis abraham ysaac et iacob.

Scito igitur quod non propter iusticias tuas dominus deus tuus
dedit tibi terram hanc in possessionem cum durissi
me cervicis sis populus. Memento et ne oblivis
caris quomodo ad iracundiam provocaveris dominum deum
tuum in solitudine. Ex eo die quo egressus es de
egypto usque ad locum istum semper adversum do
minum deum tuum in solitudine contendisti. Nam
et in oreb provocasti eum et iratus delere te
voluit quando ascendi in montem ut acciperem ta
bulas lapideas tabulas pacti quod pepi
git vobiscum dominus. Et perseveravi in monte quadraginta
diebus et noctibus panem non comedens et
aquam non bibens. Dedit que michi dominus duas
tabulas lapideas scriptas digito dei et con
tinentes omnia verba que vobis in monte locu
tus est de medio ignis quando contio populi congregata
est. Cumque transissent quadraginta dies et totidem noc
tes dedit michi dominus duas tablas lapideas
tablas federis. Et dixit michi Surge et descen
de hinc cito quia populus quem eduxisti de egip
to deseruerunt velociter viam quam demonstra
sti eis fecerunt que sibi conflatile. Rursumque ait
dominus ad me. Cerno quod populus iste dure cervicis
sit dimitte me ut conteram eum et deleam
nomen eius sub celo. Et constituam te super gen
tem que hac maior et fortior sit. Cumque
de monte ardente descenderem et duas tabu
las lapideas federis utraque manu tenerem
vidissemque vos peccasse domino deo vestro et
fecisse vobis vitulum conflatilem ac deseruis
se velociter viam eius quam vobis osten
derat proieci tabulas de manibus meis confre
gique eas in conspectu vestro. Et procidi ante dominum
sicut prius quadraginta diebus et quadraginta noctibus pa
nem non comedens et aquam non bibens propter
omnia peccata vestra que gessistis contra dominum et
eum ad iracundiam provocastis. Timui enim in
dignationem et iram illius qua adversum vos
concitatus delere vos voluit. Et exaudivit
me etiam hac vice. Adversum aaron quoque
vehementer iratus voluit eum conterere et
pro illo similiter deprecatus sum. Peccatum autem vestrum
quod feceratis id est vitulum arripiens igne com
bussi et in frusta comminuens omnino in pulve

pulverem redigens proieci in torrentem qui de monte
descendit. In incendio quoque et in temptatione
et in sepulchris concupiscentiae provocastis dominum et
quando misit vos de Cadesbarne dicens ascen-
dite et possidete terram quam dedi vobis et
contempsistis imperium domini dei vestri et non cre-
didistis ei neque vocem eius audire voluistis
sed semper fuistis rebelles a die qua nosse
vos coepi. Et iacui coram domino quadraginta diebus et
quadraginta noctibus quibus eum suppliciter depre-
cabar ut ne deleret vos quod fuerat comminatus
et orans dixi Domine deus ne disperdas po-
pulum tuum et hereditatem tuam quam re-
demisti in magnitudine tua quos eduxis-
ti de Egypto in manu forti. Recordare servorum
tuorum Abraham Ysaac et Iacob ne aspicias
duritiam populi huius et impietatem atque peccatum
ne forte dicant habitatores terre de qua eduxis-
ti nos non poterat dominus introducere eos in ter-
ram quam pollicitus est eis et oderat il-
los idcirco eduxit ut interficeret eos in soli-
tudine qui sunt populus tuus et hereditas tua
quos eduxisti in fortitudine tua magna et
brachio tuo extento. Capitulum x

In tempore illo dixit dominus ad me dola
tibi duas tabulas lapideas sicut prio-
res fuerunt et ascende ad me in montem. Et facies
et archam ligneam et scribam in tabulis ver-
ba que fuerunt in hiis quas ante fregisti pones-
que eas in archa. Feci igitur archam de lignis setim
Cumque dolassem duas tabulas lapideas
instar priorum ascendi in montem habens eas
in manibus. Scripsitque in tabulis iuxta id quod prius
scripserat verba decem que locutus est dominus
ad vos in monte de medio ignis quando contio
congregata est et dedit eas michi. Reversusque
de monte descendi et posui tabulas in
archam quam feceram que hucusque ibi sunt
sicut michi precepit dominus. Filii autem Israel castra
moverunt ex Beroth filiorum Iacan in Mosera
ubi Aaron mortuus ac sepultus est pro quo
sacerdotio functus est Eleazar filius eius.
Inde venerunt in Gadgad de quo loco profecti cas-
trametati sunt in Iethebatha in terra aquarum
atque torrentium. Eo tempore separavit tribum Levi
ut portaret archam federis domini et staret
coram eo in ministerio ac benediceret in nomine illius
usque in presentem diem. Quam ob rem non habuit
Levi partem neque possessionem cum fratribus suis
quia ipse dominus possessio eius est sicut pro-
miserat ei dominus deus tuus. Ego autem steti in
monte sicut prius quadraginta diebus et noctibus ex-
audivitque me dominus etiam hac vice et te perdere
noluit. Dixitque michi vade et precede po-
pulum ut ingrediatur et possideat terram quam
iuravi patribus eorum ut traderem eis. Et nunc
Israel quid dominus deus tuus petit a te nisi
ut timeas dominum deum tuum et ambules in
viis eius et diligas eum ac servias domino
deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua
custodiasque mandata eius et ceremonias
domini quas ego hodie precipio ut bene sit
tibi. En domini dei tui celum est et celum
celi terra et omnia que in eis sunt. Et tamen patribus
tuis conglutinatus est dominus et amavit eos
elegitque semen eorum post eos id est vos de
cunctis gentibus sicut hodie comprobatur. Circum-
cidite igitur preputium cordis vestri et cervicem
vestram ne induretis amplius quia dominus deus
vester ipse est deus deorum et dominus dominantium
deus magnus et potens et terribilis qui personam
non accipit nec munera scit iudicium pu-
pillo et vidue amat peregrinum et dat ei vic-
tum atque vestitum. Vos ergo amate peregrinos
quia et ipsi fuistis advene in terra Egypti.
Dominum deum tuum timebis et ei servies ipsi ad-
herebis iurabisque in nomine illius. Ipse
est laus tua et deus tuus qui fecit tibi hec
magnalia et terribilia que viderunt oculi tui.
In septuaginta animabus descenderunt patres tui
in Egyptum. Et ecce nunc multiplicavit te dominus
deus tuus sicut astra celi. Capitulum xi.

Ama itaque dominum deum tuum et obser-
va precepta eius et ceremonias iudi-
cia atque mandata omni tempore. Cognoscite hodie
que ignorant filii vestri qui non viderunt discipli-
nam domini dei vestri magnalia eius et ro-
bustam manum extentumque brachium signa
et opera que fecit in medio Egypti Pharaoni regi

et universo exercitui egyptiorum et equis ac curribus quomodo operuerint eos aque rubri maris cum vos persequerentur et delevit eos dominus usque in presentem diem. Vobisque que fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum. et Dathan atque Abiron filiis Heliab qui fuit filius Ruben quos aperto ore suo terra absorbuit cum domibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam habebant in medio Israel. Oculi vestri viderunt omnia opera domini magna que fecit ut custodiatis universa mandata illius que ego precipio vobis et possitis introire et possidere terram ad quam ingredimini multosque in ea vivatis dies quam sub iuramento pollicitus est dominus patribus vestris et semini eorum lacte et melle manantem. Terra enim ad quam ingrediris possidendam non est sicut terra egypti de qua existis ubi iacto semine in hortorum morem aque ducuntur irrigue. sed montuosa est et campestris de celo expectans pluvias quam dominus deus tuus semper invisit et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem illius. Si ergo obedieritis mandatis meis que ego hodie precipio vobis ut diligatis dominum deum vestrum et serviatis ei in toto corde vestro et in tota anima vestra dabit pluviam terre vestre temporaneam et serotinam ut colligatis frumentum et vinum et oleum fenumque ex agris ad pascenda iumenta et ut ipsi comedatis ac saturemini. Cavete ne forte decipiatur cor vestrum et recedatis a domino serviatisque diis alienis et adoretis eos iratusque dominus claudat celum et pluvie non descendant nec terra det germen suum pereatisque velociter de terra optima quam dominus daturus est vobis. Ponite hec verba mea in cordibus et animis vestris et suspendite ea pro signo in manibus et inter oculos vestros collocate. Docete filios vestros ut illa meditentur. Quando sederis in domo tua et ambulaveris in via et accubueris atque surrexeris scribes ea super postes et ianuas domus tue ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum in terra quam iuravit dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu celum imminet terre. Si enim custodieritis mandata que precipio vobis et feceritis ea ut diligatis dominum deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius adherentes ei disperdet dominus omnes gentes istas ante faciem vestram et possidebitis eas que maiores et fortiores vobis sunt. Omnis locus quem calcaverit pes vester vester erit. A deserto et libano et a flumine magno eufrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri. Nullus stabit contra vos terrorem vestrum et formidinem dabit dominus deus vester super omnem terram quam calcaturi estis sicut locutus est vobis. En propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem. benedictionem si obedieritis mandatis domini dei vestri que hodie ego precipio vobis maledictionem si non audieritis mandata domini dei vestri et recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis et ambulaveritis post deos alienos quos ignoratis. Cum vero introduxerit te dominus deus tuus in terram ad quam pergis habitandam pones benedictionem super montem garizim maledictionem super montem Hebal qui sunt trans Iordanem post viam que vergit ad solis occubitum in terra Chananei qui habitat in campestribus contra Galgalam que est iuxta vallem tendentem et intrantem procul. Vos enim transibitis Iordanem ut possideatis terram quam dominus deus vester daturus est vobis et habeatis et possideatis illam. Videte ergo ut impleatis cerimonias atque iudicia que ego ponam in conspectu vestro. Ca. xii

Hec sunt precepta atque iudicia que facere debeatis in terra quam dominus deus patrum tuorum daturus est tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris. Subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos et colles et subter omne lignum frondosum. Dissipate aras eorum et confringite statuas lucos igne comburite et ydola comminuite et disperdite nomina eorum de locis illis. Non facietis ita domino deo vestro sed ad locum quem elegerit dominus deus vester de cunctis tribubus vestris ut ponat nomen suum ibi et habitet in eo venietis et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras decimas et primitias manuum vestrarum

et vota atque donaria primogenita boum et ovium
et comedetis ibi in conspectu domini dei vestri et letabi-
mini in cunctis ad que miseritis manum vos et domus
vestre in quibus benedixerit vobis dominus deus vester.
Non facietis ibi que nos hic facimus hodie sin-
guli quod sibi rectum videtur. Neque enim usque in
presens tempus venistis ad requiem et possessionem quam
dominus deus daturus est vobis. Transibitis Iordanem et
habitabitis in terra quam dominus deus vester daturus
est vobis ut requiescatis a cunctis hostibus per circuitum
et absque ullo timore habitetis in loco quem ele-
gerit dominus deus vester ut sit nomen eius in eo. Illuc
omnia que precipio conferetis holocausta et hosti-
as et decimas et primicias manuum vestrarum et quicquid
precipuum est in muneribus que vovebitis domino.
Ibi epulabimini coram domino deo vestro vos filii et
filie vestre famuli et famule atque levite qui in vestris
urbibus commorantur. Neque enim habent aliam
partem et possessionem inter vos. Cave ne offe-
ras holocausta tua in omni loco quem videris
sed in eo quem elegerit dominus in una tribuum tuarum.
Ibi offeres hostias et facies quecumque precipio
tibi. Si autem comedere volueris et esus carnium
te delectaverit occide et comede iuxta benedictionem domini dei
tui quam dedit tibi in urbibus tuis sive in-
mundum fuerit hoc est maculatum et debile sive
mundum hoc est integrum et sine macula quod of-
ferri licet sicut capream et cervum comedes. Absque
esu dumtaxat sanguinis quem super terram quasi aquam
effundes. Non poteris comedere in oppidis tuis
decimam frumenti et vini et olei tui primogenita ar-
mentorum et pecorum et omnia que voveris et spon-
te offerre volueris et primicias manuum tuarum sed
coram domino deo tuo comedes ea in loco quem
elegerit dominus deus tuus tu et filius tuus et fi-
lia servus et famula atque levites qui manet
in urbibus tuis et letaberis et reficieris coram
domino deo tuo in cunctis ad que extenderis manum
tuam. Cave ne derelinquas levitem in omni tempore
quo versaris in terra. Quando dilataverit dominus deus tuus
terminos tuos sicut locutus est tibi et volueris vesci
carnibus quas desiderat anima tua locus autem quem
elegerit dominus deus tuus ut sit nomen eius ibi
si procul fuerit occides de armentis et pecoribus
que habueris sicut precepi tibi et comedes in oppidis
tuis ut tibi placet. Sicut comeditur caprea et cer-
vus ita vesceris eis et mundus et inmundus in commune
vescentur. Hoc solum cave ne sanguinem comedas.
Sanguis enim eorum pro anima est. Et idcirco non de-
bes animam comedere cum carnibus sed super terram
fundes quasi aquam ut sit tibi bene et filiis tuis post
te cum feceris quod placet in conspectu domini. Que au-
tem sanctificaveris et voveris domino tolles et venies ad
locum quem elegerit dominus et offeres oblationes tu-
as carnem et sanguinem super altare domini dei tui.
Sanguinem hostiarum fundes in altari carnibus
autem ipse vesceris. Observa et audi omnia que
ego precipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis
post te in sempiternum cum feceris quod bonum est
et placitum in conspectu domini dei tui. Cum disper-
diderit dominus deus tuus ante faciem tuam gentes
ad quas ingredieris possidendas et possederis
eas atque habitaveris in terra earum cave ne
imiteris eas postquam te fuerint introeunte subver-
se et requiras cerimonias earum dicens. Sicut colu-
erunt gentes iste deos suos ita et ego colam.
Non facies similiter domino deo tuo. Omnes enim
abhominationes quas aversatur dominus fecerunt
diis suis offerentes filios et filias et comburen-
tes igni.

Capitulum xiii

c. xiii

Quod precipio tibi hoc tantum facito domino
nec addas quicquam nec minuas. Si sur-
rexerit in medio tui prophetes aut qui somnium vi-
disse se dicat et predixerit signum atque porten-
tum et evenerit quod locutus est et dixerit tibi
eamus et sequamur deos alienos quos ignoras
et serviamus eis non audies verba prophete illius
aut somniatoris quia temptat vos dominus deus vester
ut palam fiat utrum diligatis eum an non in toto
corde et in tota anima vestra. Dominum deum vestrum sequi-
mini et ipsum timete mandata illius custodite et
audite vocem illius ipsi servietis et ipsi ad-
herebitis. Propheta autem ille aut fictor somniorum
interficietur quia locutus est ut vos averteret
a domino deo vestro qui eduxit vos de terra Egypti
et redemit de domo servitutis ut errare te faceret
de via quam tibi precepit dominus deus tuus et
auferes malum de medio tui. Si tibi voluerit persua-
dere frater tuus filius matris tue aut filius tuus
sive filia vel uxor que est in sinu tuo aut amicus

quem diligis ut animam tuam clam dicens eamus
et serviamus diis alienis quos ignoras tu et
patres tui cunctarum gentium in circuitu que iuxta vel
procul sunt ab initio usque ad finem terre non acquie-
scas ei nec audias neque parcat ei oculus tuus ut
miserearis et occultes eum sed statim interficies. Sit
primum manus tua super eum et postea omnis populus mit-
tat manum. Lapidibus obrutus necabitur quia
voluit te abstrahere a domino deo tuo qui eduxit
te de terra egypti de domo servitutis ut omnis
israel audiens timeat et nequaquam ultra faciat
quippiam huius rei simile. Si audieris in una
urbium tuarum quam dominus deus tuus dabit tibi
ad habitandum dicentes aliquos egressi sunt filii be-
lial de medio tui et averterunt habitatores urbis
tue atque dixerunt eamus et serviamus diis alie-
nis quos ignoratis. Quere sollicite et diligenter
rei veritate perspecta si inveneris certum esse quod
dicitur et abhominationem hanc opere perpetratam statim
percuties habitatores urbis illius in ore gladii
et delebis eam omniaque que in illa sunt usque ad
pecora. Quicquid etiam supellectilis fuerit con-
gregabis in medio platearum eius et cum ipsa civitate
succendes ita ut universa consumas domino deo
tuo et sit tumulus sempiternus. Non edificabitur
amplius et non adherebit de illo anathemate quic-
quam in manu tua ut avertatur dominus ab ira
furoris sui et misereatur tui multiplicetque te
sicut iuravit patribus tuis quando audieris vocem
domini dei tui custodiens omnia precepta que ego
precipio tibi hodie ut facias quod placitum est
in conspectu domini dei tui. Ca. xiiii

Filii estote domini dei vestri. Non vos
incidetis nec facietis calvitium super
mortuo quia populus sanctus es domino deo tuo et te
elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis
gentibus que sunt super terram. Non comedatis que
immunda sunt. Hoc est animal quod comedere debetis bo-
vem et ovem et capram cervum et capream bubalum
tragelaphum pygargum origem camelopardalum.
Omne animal quod in duas partes ungulam findit
et ruminat comedetis. De his autem que
ruminant et ungulam non findunt non comedere

debetis camelum et leporem et chyrogryllum quia
ruminant et non dividunt ungulam immunda erunt
vobis. Sus quoque quia dividit ungulam et non
ruminat immunda erit carnibus eorum non vescemini
et cadavera non tangetis. Hec comedetis ex omnibus
que morantur in aquis que habent pinnulas et
squamas comedite. Que absque pinnulis et
squamis sunt ne comedatis quia immunda sunt. Omnes
aves mundas comedite. Immundas ne comedatis
aquilam scilicet et grypem et halietum ixon et
vulturem et milvum iuxta genus suum et omne
corvini generis et struthionem et noctuam et larum atque
accipitrem iuxta genus suum herodium et cignum
et ibin et mergulum porphirionem et nicti-
coracem onocrotalum et caradrium singula in genere
suo upupam quoque et vespertilionem et omne quod
reptat et pinnulas habet immundum erit et non
comedetur. Omne quod mundum est comedite.
Quicquid autem morticinum est ne vescamini ex eo.
Peregrino qui intra portas tuas est da ut comedat
aut vende ei quia tu populus sanctus domini dei
tui es. Non coques hedum in lacte matris sue.
Decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis
que nascuntur in terra per singulos annos et comedes
in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit ut
ibi nomen illius invocetur decimam frumenti
tui vini et olei et primogenita de armentis et
ovibus tuis ut discas timere dominum deum tuum omni
tempore. Cum autem longior fuerit via et locus quem
elegerit dominus deus tuus tibique benedixerit nec po-
tueris ad eum hec cuncta portare vendes omnia
et in pretium rediges portabisque manu tua et
proficisceris ad locum quem elegerit dominus deus tuus et
emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit
sive ex armentis sive ex ovibus vinumque et
siceram et omne quod desiderat anima tua et co-
medes coram domino deo tuo et epulaberis tu et
domus tua et levita qui intra portas tuas
est. Cave ne derelinquas eum quia non habet
aliam partem in possessione tua. Anno tercio
separabis aliam decimam ex omnibus que nascuntur
tibi eo tempore et repones intra ianuas tuas ve-
nietque levites qui aliam non habet partem nec
possessionem tecum et peregrinus et pupillus et

vidua qui intra portas tuas sunt et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum que feceris. Cap. xv

Septimo anno facies remissionem que hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo repetere non poterit quia annus remissionis est domini. A peregrino et advena exiges; civem et propinquum repetendi non habes potestatem. Et omnino indigens et mendicus non erit inter vos ut benedicat tibi dominus in terra quam traditurus est tibi in possessionem. Si tamen audieris vocem domini dei tui et custodieris universa que iussit et que ego hodie precipio tibi, benedicet tibi ut pollicitus est. Feneraberis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur. Si unus de fratribus tuis qui morantur intra portas civitatis tue in terra quam dominus deus daturus est tibi ad pauperiem venerit, non obdurabis cor tuum nec contrahes manum tuam sed aperies eam pauperi et dabis mutuum quo eum indigere perspexeris. Cave ne forte subripiat tibi impia cogitatio et dicas in corde tuo: appropinquat septimus annus remissionis, et avertas oculos a paupere fratre tuo nolens ei quod postulat mutuum commodare, ne clamet contra te ad dominum et fiat tibi in peccatum. Sed dabis ei nec ages quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore et in cunctis ad que manum miseris. Non deerunt pauperes in terra habitationis tue. Idcirco ego precipio tibi ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi qui tecum versatur in terra. Cum tibi venditus fuerit frater tuus hebreus aut hebrea et sex annis servierit tibi, in septimo anno dimittes eum liberum; et quem libertate donaveris nequaquam vacuum abire patieris sed dabis viaticum de gregibus et de area et torculari tuo quibus dominus deus tuus benedixerit tibi. Memento quod et ipse servieris in terra Egypti et liberaverit te dominus deus tuus, et idcirco ego nunc precipiam tibi. Sin autem dixerit: nolo egredi eo quod diligat te et domum tuam et bene sibi apud te esse sentiat, assumes subulam et perforabis aurem eius in ianua domus tue, et serviet tibi usque in eternum. Ancille quoque similiter facies. Non avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos quia iuxta mercedem mercenarii per sex annos servivit tibi ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus que agis. De primogenitis que nascuntur in armentis et in ovibus tuis quidquid est sexus masculini sanctificabis domino deo tuo. Non operaberis in primogenito bovis et non tondebis primogenita ovium. In conspectu domini dei tui comedes ea per singulos annos in loco quem elegerit dominus, tu et domus tua. Sin autem habuerit maculam vel claudum fuerit vel cecum aut in aliqua parte deforme vel debile, non immolabitur domino deo tuo, sed intra portas urbis tue comedes illud, tam immundus quam mundus similiter vescentur eis quasi caprea et cervo. Hoc solum observabis ut sanguinem eorum non comedas sed effundes in terram quasi aquam. Capitulum xvi

Observa mensem novarum frugum et verni primum temporis ut facias phase domino deo tuo quia in isto mense eduxit te dominus deus tuus de Egypto nocte. Immolabisque phase domino deo tuo de ovibus et de bobus in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi. Non comedes in eo panem fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem quoniam in pavore egressus es de Egypto ut memineris diei egressionis tue. Non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus et non remanebit de carnibus eius quod immolatum est vespere in die primo mane. Non poteris immolare phase in qualibet urbium tuarum quas dominus deus tuus daturus est tibi sed in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi. Immolabis phase vespere ad solis occasum quando egressus es de Egypto et coques et comedes in loco quem elegerit dominus deus tuus. Maneque consurgens vades in tabernacula tua. Sex diebus comedes azima et in die septimo quia collecta est domini dei tui non facies opus. Septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris et celebrabis diem festum ebdomadarum domino deo tuo oblationem spontaneam manus tue quam offeres iuxta benedictionem domini dei tui et epulaberis coram domino deo tuo tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla tua et levites qui est intra portas

tuas et advena ac pupillus et vidua qui
morantur vobiscum in loco quem elegerit dominus
deus tuus ut habitet nomen eius ibi et re-
cordaberis quoniam servus fueris in egipto custodiesque
ac facies que precepta sunt. Sollempnitatem quoque
thabernaculorum celebrabis per septem dies quando
collegeris de area et torculari fruges tuas et
epulaberis in festivitate tua tu et filius tuus
et filia et servus tuus et ancilla levites quoque
et advena et pupillus ac vidua qui intra
portas tuas sunt. Septem diebus festa cele-
brabis domino deo tuo in loco quem elegerit
dominus benedicetque tibi dominus deus tuus in
cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum
tuarum eritisque in leticia. Tribus vicibus per
annum apparebit omne masculinum in conspectu domini
dei tui in loco quem elegerit. In sollempnitate azi-
morum et in sollempnitate ebdomadarum et in sollemp-
nitate thabernaculorum. Non apparebis ante dominum
vacuus sed offeret unusquisque secundum quod
habuerit iuxta benedictionem domini dei sui quam dederit
ei. Iudices et magistros constitues in omnibus
portis tuis quas dominus deus tuus dederit tibi
per singulas tribus tuas ut iudicent populum
iusto iudicio nec in alteram partem decli-
net. Non accipies personam nec munera quia
munera excecant oculos sapientum et mutant
verba iustorum. Iuste quod iustum est persequeris ut
vivas et possideas terram quam dominus deus
tuus dederit tibi. Non plantabis lucum et omnem
arborem iuxta altare domini dei tui. Nec facies
tibi atque constitues statuam que odit dominus
deus tuus. Capitulum xvii

Non immolabis domino deo tuo bovem
et ovem in quo est macula aut quippiam
vicii quia abhominatio est domino deo tuo.
Cum reperti fuerint apud te intra unam portarum tuarum
quas dominus deus tuus dabit tibi vir aut
mulier qui faciant malum in conspectu domini dei tui
et transgrediantur pactum illius ut vadant et ser-
viant diis alienis et adorent eos solem et
lunam et omnem miliciam celi que non precepi.
Et hoc tibi fuerit nunciatum audiensque inquisieris
diligenter et verum esse repereris et abhominatio facta e-
st in israel educes virum ac mulierem qui rem sce-
leratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tue et
lapidibus obruentur. In ore duorum aut trium tes-
tium peribit qui interficietur. Nemo occidatur uno
contra se dicente testimonio. Manus testium prima in-
terficiet eum et manus populi reliqua extrema mit-
tetur ut auferas malum de medio tui. Si
difficile et ambiguum apud te iudicium esse per-
spexeris inter sanguinem et sanguinem causam et cau-
sam lepram et non lepram et iudicum intra portas
tuas videris verba variari surge et ascende
ad locum quem elegerit dominus deus tuus veni-
esque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui
fuerit illo tempore queresque ab eis qui indicabunt tibi
iudicii veritatem et facies quodcumque dixerint
qui presunt loco quem elegerit dominus et docuerint
te iuxta legem eius. Sequeris sententiam eorum nec
declinabis ad dexteram vel ad sinistram. Qui autem
superbierit nolens obedire imperio sacerdotis
qui eo tempore ministrat domino deo tuo et decreto iu-
dicis morietur homo ille et auferes malum de israel
cunctusque populus audiens timebit ut nullus
deinceps intumescat superbia. Cum ingressus fueris
terram quam dominus deus tuus dabit tibi et
possederis eam habitaverisque in illa et dixeris
constituam super me regem sicut habent per circuitum na-
tiones eum constitues quem dominus deus tuus
elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius
gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus.
Cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi
equos nec reducet populum in egiptum equitatus
numero sublevatus presertim cum dominus preceperit vobis
ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini.
Non habebit uxores plurimas que alliciant animum
eius neque argenti et auri immensa pondera. Post-
quam autem sederit in solio regni sui describet
sibi deuteronomium legis huius in volumine accipiens
exemplar a sacerdotibus levitice tribus
et habebit secum legetque illud omnibus diebus
vite sue ut discat timere dominum deum suum et custo-
dire mandata et verba eius que in lege precepta
sunt. Nec elevetur cor eius in superbiam super fratres
suos neque declinet in partem dexteram vel sinistram ut
longo tempore regnet ipse et filii eius super israel

C xviii

Non habebunt sacerdotes et levite et omnes
qui de eadem tribu sunt partem et heredi-
tatem cum reliquo Israel. Quia sacrificia domini et oblationes
eius comedent et nichil aliud accipient de
possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est
hereditas eorum sicut locutus est illis. Hoc erit iu-
dicium sacerdotum a populo et ab hiis qui offerunt victi-
mas sive bovem sive ovem immolaverint. Dabunt sacer-
doti armum ac ventriculum primicias frumenti vini
et olei et lanarum partem ex ovium tonsione. Ipsum
enim elegit dominus deus tuus de cunctis tribubus
tuis ut stet et ministret nomini domini ipse et filii eius
in sempiternum. Si exierit levites de una urbium tu-
arum ex omni Israel in qua habitat et voluerit veni-
re desiderans locum quem elegerit dominus ministrabit
in nomine dei sui sicut omnes fratres eius levite qui
stabunt eo tempore coram domino. Partem ciborum eandem
accipiet quam et ceteri excepto eo quod in urbe sua
ex paterna ei successione debetur. Quando ingressus
fueris terram quam dominus deus tuus dabit tibi ca-
ve ne imitari velis abhominationes illarum gentium.
Nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut
filiam ducens per ignem aut qui ariolos sciscitetur
et observet sompnia atque auguria nec sit ma-
leficus nec incantator nec phitones consulat
nec divinos et querat a mortuis veritatem. Omnia enim
hec abhominatur dominus et propter istius modi
scelera delebit eos in introitu tuo. Perfectus eris et
absque macula cum domino deo tuo. Gentes iste
quarum possidebis terram augures et divinos audi-
unt. Tu autem a domino deo tuo aliter institutus es.
Prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me
suscitabit tibi dominus deus tuus. Ipsum audies ut
petisti a domino deo tuo in oreb quando contio congre-
gata est atque dixisti Ultra non audiam vocem
domini dei mei et ignem hunc maximum amplius non vide-
bo ne moriar. Et ait dominus michi Bene omnia sunt
locuti. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum
similem tui et ponam verba mea in ore eius loquetur-
que ad eos omnia que precepero ei. Qui autem verba
eius que loquetur in nomine meo audire noluerit ego
ultor existam. Propheta autem qui arrogantia depravatus
noluerit loqui in nomine meo que ego non precepi
illi ut diceret aut ex nomine alienorum deorum interficietur.
Quod si tacita cogitatione responderis Quo possum
intelligere verbum quod non est locutus dominus? Hoc
habebis signum quod in nomine domini propheta ille predixerit
et non evenerit hoc dominus non est locutus sed per
tumorem animi sui propheta confinxit et ideo non
timebis eum.

Capitulum xix

Cum disperdiderit dominus deus tuus gen-
tes quarum tibi traditurus est terram et
possederis eam habitaverisque in urbibus eius
et in edibus, tres civitates separabis tibi in medio
terre quam dominus deus tuus dabit tibi in posses-
sionem sternens diligenter viam et in tres equa-
liter partes totam terre tue provinciam divides ut
habeat e vicino qui propter homicidium profugus est
quo possit evadere. Hec erit lex homicide fugientis
cuius vita servanda est. Qui percusserit proximum
suum nesciens et qui heri et nudius tercius nul-
lum contra eum odium habuisse comprobatur sed abiisse
simpliciter cum eo in silvam ad ligna cedenda et
in succisione lignorum securis fugit manu et fer-
rumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit
et occiderit hic ad unam supradictarum urbium
confugiet et vivet. Ne forsitan proximus eius cuius
effusus est sanguis dolore stimulatus per-
sequatur et apprehendat eum si longior via fuerit
et percutiat animam eius qui non est reus mortis
quia nullum contra eum qui occisus est odium
habuisse monstratur. Idcirco precipio tibi ut tres
civitates equalis inter se spatii dividas. Cum autem
dilataverit dominus deus tuus terminos tuos sicut
iuravit patribus tuis et dederit tibi cunctam terram
quam eis pollicitus est si tamen custodieris
mandata eius et feceris que ego precipio tibi ut
diligas dominum deum tuum et ambules in viis eius
omni tempore addes tibi tres alias civitates et supra-
dictarum trium urbium numerum duplicabis ut non effun-
datur sanguis innoxius in medio terre quam dominus
deus tuus dabit tibi possidendam ne sis sangui-
nis reus. Si quis autem odio habens proximum suum
insidiatus fuerit vite eius surgensque percusserit
illum et mortuus fuerit fugeritque ad unam de supra-
dictis urbibus mittent seniores civitatis illius
et arripient eum de loco effugii tradentque in manu
proximi cuius sanguis effusus est et morietur. Nec mi-

[miser]eberis eius et auferes noxium sanguinem de Israel et bene sit tibi. Non assumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua quam dominus deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam. Non stabit testis unus contra aliquem quicquid illud peccati et facinoris fuerit, sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum. Si steterit testis mendax contra hominem accusans eum prevaricationis, stabunt ambo quorum causa est ante dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis. Cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo cogitavit et auferes malum de medio tui, ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere. Non misereberis eius, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu exiges. Capitulum xx.

Si exieris contra hostes ad bellum tuos et videris equitatus et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem, non timebis eos, quia dominus deus tuus tecum est qui eduxit te de Egypto. Appropinquante autem iam prelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum: Audi Israel, vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis; non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos, quia dominus deus vester in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimicabit ut eruat vos de periculo. Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt: Quis est homo qui edificavit domum novam et non dedicavit eam? vadat et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello et alius homo eius fungatur officio. Quis est homo qui despondit uxorem et non accepit eam? vadat et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello et alius homo accipiet eam. His dictis addent reliqua et loquentur ad populum: Quis est homo formidolosus et corde pavido? vadat et revertatur in domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut ipse timore perterritus est. Cumque siluerint exercitus duces et finem loquendi fecerint, unusquisque suos ad bellandum cuneos preparabit. Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem. Si receperit et aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo. Sin autem fedus inire noluerint et ceperint contra te bellum, oppugnabis eam. Cumque tradiderit dominus deus tuus illam in manu tua, percuties omne quod in ea generis masculini est in ore gladii, absque mulieribus et infantibus, iumentis et ceteris que in civitate sunt. Omnem predam exercitui divides et comedes de spoliis hostium tuorum que dominus deus tuus dederit tibi. Sic facies cunctis civitatibus que a te procul valde sunt et non sunt de his urbibus quas in possessionem accepturus es. De his autem civitatibus que dabuntur tibi nullum omnino permittes vivere, sed interficies in ore gladii, Etheum videlicet et Amorreum et Chananeum et Ferezeum et Eveum et Iebuseum, sicut precepit tibi dominus deus tuus, ne forte doceant vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt diis suis et peccetis in dominum deum vestrum. Quando obsederis civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis ut expugnes eam, non succides arbores de quibus vesci potest, nec securibus per circuitum debes vastare regionem, quoniam lignum est et non homo nec potest bellantium contra te augere numerum. Si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia et in ceteros apta usus, succide et instrue machinas donec capias civitatem que contra te dimicat.

Capitulum xxi.

Quando inventum fuerit in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi hominis cadaver occisi et ignoratur cedis reus, egredientur maiores natu et iudices tui et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum, et quam viciniorem ceteris esse perspexerint, seniores civitatis eius tollent vitulam de armento que non traxit iugum nec terram scidit vomere, et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam que numquam arata est nec sementem recepit, et cedent in ea cervices vitule. Accedentque sacerdotes filii Levi quos elegerit dominus deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius, et ad verbum eorum omne negotium et quicquid mundum vel inmundum est iudicetur. Et omnes

c. xxi

maiores natu civitatis illius ad interfectum lava
buntque manus suas super vitulam quae in valle per
cussa est et dicent manus nostrae non effuderunt hunc
sanguinem nec oculi viderunt propitius esto populo tuo
Israhel quem redemisti domine et ne reputes sanguinem
innocentem in medio populi tui Israhel et auferetur
ab eis reatus sanguinis tu autem alienus eris ab
innocentis cruore qui fusus est cum feceris quod
praecepit dominus. Si egressus fueris ad pugnam contra
inimicos tuos et tradiderit eos dominus deus tuus
in manum tuam captivosque duxeris et videris
in numero captivorum mulierem pulchram et adama
veris eam volueris que habere uxorem introduces eam
in domum tuam quae radet caesariem et circumcidet
ungues et deponet vestem in qua capta est
sedensque in domo tua flebit patrem et matrem
suam uno mense. Et postea intrabis ad eam dor
miesque cum illa et erit uxor tua. Si autem pos
tea non sederit animo tuo dimittes eam liberam
nec vendere poteris pecunia nec opprimere per pote
ntiam quia humiliasti eam. Si habuerit homo
uxores duas unam dilectam et alteram odio
sam genuerintque ex eo liberos et fuerit filius
odiosae primogenitus volueritque substantiam inter fi
lios suos dividere non poterit filium dilectae facere
primogenitum et praeferre filio odiosae sed filium
odiosae agnoscet primogenitum dabitque ei de
his quae habuerit cuncta duplicia. Iste est enim
principium liberorum eius et huic debentur primo
genita. Si genuerit homo filium contumacem et
protervum qui non audiat patris aut matris imperium
et coercitus oboedire contempserit apprehendent
eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad
portam iudicii dicentque ad eos filius noster iste
protervus et contumax est monita nostra audire con
temnit comessationibus vacat et luxuriae atque
conviviis lapidibus eum obruet populus civitatis
et morietur ut auferatis malum de medio vestri
et universus Israhel audiens pertimescat. Quando pecca
verit homo quod morte plectendum est et adiudi
catus morti appensus fuerit in patibulo non permane
bit cadaver eius in ligno sed in eadem die
sepelietur quia maledictus a deo est qui pen
det in ligno et nequaquam contaminabis terram tuam
quam dominus deus tuus dederit in possessionem. C. xxii

Non videbis bovem fratris tui aut ovem er
rantem et praeteribis sed reduces fratri
tuo etiam si non est propinquus frater tuus nec
nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te
quamdiu quaerat ea frater tuus et recipiat. Similiter
facies de asino et de vestimento et de omni
re fratris tui quae perierit si inveneris eam ne
neglegas quasi alienam. Si videris asinum fratris
tui aut bovem cecidisse in via non despicies
sed sublevabis cum eo. Non induetur mulier
veste virili nec vir utetur veste feminea
abominabilis enim apud deum est qui facit
haec. Si ambulans per viam in arbore vel in
terra nidum avis inveneris et matrem pullis
vel ovis desuper incubantem non tenebis eam
cum filiis sed abire patieris captos tenens
filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore.
Cum aedificaveris domum novam facies muru
tecti per circuitum ne effundatur sanguis in do
mo tua et sis reus labente alio et in prae
ceps ruente. Non seres vineam tuam altero
semine ne et sementis quam sevisti et quae
nascuntur ex vinea pariter sanctificentur. Non arabis
in bove simul et asino. Non indueris vestimen
to quod ex lana linoque contextum est. Fu
niculos in fimbriis facies per quattuor angu
los pallii tui quo operieris. Si duxerit vir
uxorem et postea eam odio habuerit quaesie
ritque occasiones quibus dimittat eam ob
iciens ei nomen pessimum et dixerit uxorem
hanc accepi et ingressus ad eam non inveni
virginem tollent eam pater et mater eius et
ferent secum signa virginitatis eius ad seni
ores urbis qui in porta sunt et dicet pater fi
liam meam dedi huic uxorem quam quia
odit imponit ei nomen pessimum ut dicat
non inveni filiam tuam virginem. Et ecce haec sunt
signa virginitatis filiae meae et expandent ves
timentum coram senioribus civitatis apprehendent
que senes urbis illius virum et verberabunt
illum condemnantes insuper centum siclis ar
genti quos dabit patri puellae quia diffa
mavit nomen pessimum super virginem Israhel
habebitque eam uxorem et non poterit dimittere

omnibus diebus vite sue. Quod si verum est quod obicit et non est in puella inventa virginitas, eicient eam extra fores domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur, quoniam fecit nefas in Israel ut fornicaretur in domo patris sui; et auferes malum de medio tui. Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morientur, id est adulter et adultera, et auferes malum de Israel. Si puellam virginem desponsaverit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa, educes utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus obruentur: puella quia non clamavit cum esset in civitate, vir quia humiliavit uxorem proximi sui; et auferes malum de medio tui. Sin autem in agro reppererit vir puellam que desponsata est et apprehendens concubuerit cum illa, ipse morietur solus; puella nichil patietur nec est rea mortis, quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius, ita et puella perpessa est. Sola erat in agro, clamavit et nullus affuit qui liberaret eam. Si invenerit vir puellam virginem que non habet sponsum et apprehendens concubuerit cum ea et res ad iudicium venerit, dabit qui dormivit cum ea patri puelle quinquaginta siclos argenti et habebit eam uxorem, quia humiliavit eam; non poterit dimittere eam cunctis diebus vite sue. Capitulum xxiii.

Non accipiet homo uxorem patris sui nec revelabit operimentum eius. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam domini. Non ingredietur mamzer, hoc est de scorto natus, ecclesiam domini usque ad decimam generationem. Ammonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam domini in eternum, quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Egypto, et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syrie ut malediceret tibi. Et noluit dominus deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam eo quod diligeret te. Non facies cum eis pacem nec queres eis bona cunctis diebus vite tue in sempiternum. Non abhominabiberis Idumeum quia frater tuus est, nec Egyptium quia advena fuisti in terra eius. Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus hostes tuos ad pugnam, custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit sompno, egredietur extra castra et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua, et post solis occasum regredietur in castra. Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita nature, gerens paxillum in balteo; cumque sederis, fodies per circuitum et egesta humo operies quo relevatus es. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos, ut sint castra tua sancta et nichil in eis appareat feditatis, nec derelinquat te. Non trades servum domino suo qui ad te confugerit. Habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet, nec contristes eum. Non offeres mercedem prostibuli nec pretium canis in domo domini dei tui, quicquid illud est quod voveris, quia abhominatio est utrumque apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget commodabis, ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam. Cum votum voveris domino deo tuo non tardabis reddere, quia requiret illud dominus deus tuus, et si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promisisti domino deo tuo et propria voluntate et ore tuo locutus es. Ingressus vineam proximi tui comede uvas quantum tibi placuerit, foras ne efferas tecum. Si intraveris segetem amici tui, franges spicas et manu conteres, falce autem non metes. Capitulum xxiiii.

Si acceperit homo uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam feditatem, scribet libellum repudii et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua. Cumque egressa alterum maritum duxerit, et ille quoque oderit eam dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit,

xxiiii

non poterit prior maritus recipere eam in uxorem quia
polluta est et abhominabilis facta est coram Domino
ne peccare facias terram tuam quam Dominus Deus tu-
us tibi tradidit possidendam. Cum acceperit homo
nuper uxorem non procedet ad bellum nec quippiam
necessitatis iniungetur ei publice nec uno anno letetur
cum uxore sua. Non accipies loco pignoris inferio-
rem et superiorem molam quia animam suam apposuit
tibi. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem
suum de filiis Israhel et vendito eo acceperit pretium
interficietur et auferes malum de medio tui. Obser-
va diligenter ne incurras in plagam lepre sed
facies quecumque docuerint te sacerdotes levitici
generis iuxta id quod precepi eis et imple sollicite.
Mementote que fecerit Dominus Deus vester Marie in
via cum egrederemini de Egypto. Cum repetes a proximo
tuo aliquam rem quam debet tibi non ingredieris
domum eius ut pignus auferas sed stabis foris
et ille tibi proferet quod habuerit. Sin autem pau-
per est non pernoctabit apud te pignus sed statim
reddes ante solis occasum ut dormiens in vestimento
suo benedicat tibi et habeas iusticiam coram Domino
Deo tuo. Non negabis mercedem indigentis et
pauperis fratris tui sive advene qui tecum moratur
in terra tua intra portas tuas est sed eadem die
reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia
pauper est et ex eo sustentat animam suam ne
clamet contra te ad Dominum et reputetur tibi in pec-
catum. Non occidentur patres pro filiis nec filii pro
patribus sed unusquisque pro peccato suo morietur.
Non pervertes iudicium advene et pupilli nec
auferes pignoris loco vidue vestimentum. Memen-
to quod servieris in Egypto et eruerit te Dominus Deus
tuus inde. Idcirco precipio tibi ut facias hanc rem.
Quando messueris segetem in agro tuo et oblitus
manipulum reliqueris non reverteris ut tollas eum
sed advenam et pupillum et viduam auferre patie-
ris ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere
manuum tuarum. Si fruges collegeris olivarum quicquid
quid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas
sed relinques advene pupillo ac vidue. Si vin-
demiaveris vineam tuam non colliges racemos
remanentes sed cedent in usus advene pupil-
li et vidue. Memento quod et tu servieris in Egypto
et idcirco precipio tibi ut facias hanc rem. C xxv
Si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint
iudices quem iustum esse perspexerint
illi iusticie palmam dabunt quem impium condem-
nabunt impietatis. Sin autem eum qui peccavit dig-
num viderint plagis prosternent et coram se facient
verberari. Pro mensura peccati erit et plagarum modus
ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non exce-
dant ne fede laceratus ante oculos tuos abeat
frater tuus. Non ligabis os bovis tri-
turantis in area fruges tuas. Cum habi-
taverint fratres simul et unus ex eis absque liberis
mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alii sed
accipiet eam frater eius et suscitabit semen
fratris sui et primogenitum ex ea filium nomine illius
appellabit ut non deleatur nomen eius ex Israhel.
Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui que
ei lege debetur perget mulier ad portam civitatis
et interpellabit maiores natu dicetque Non
vult frater viri mei suscitare semen fratris sui in
Israhel nec me in coniugium sumere. Statimque accersiri
eum facient et interrogabunt. Si responderit Nolo
eam uxorem accipere accedat mulier ad eum coram
senioribus et tollat calciamentum de pedibus
eius spuatque in faciem illius et dicat Sic fiet
homini qui non edificat domum fratris sui et vocabi-
tur nomen illius in Israhel domus discalciati. Si habuerint
inter se iurgium viri et unus contra alium rix-
ari ceperit volensque uxor alterius eruere virum suum
de manu fortioris miseritque manum et apprehen-
derit verenda eius abscides manum illius nec
flecteris super eam ulla misericordia. Non habebis
in sacculo diversa pondera maius et minus nec
erit in domo tua modius maior et minor. Pon-
dus habebis iustum et verum et modius equalis
et verus erit tibi ut multo vivas tempore super
terram quam Dominus Deus tuus dederit tibi. Ab-
hominatur enim Dominus eum qui facit hec et adver-
satur omnem iniusticiam. Memento que fecerit tibi Ama-
lech in via quando egrediebaris ex Egypto quomodo oc-
currerit tibi et extremos agminis tui qui lassi reside-
bant ceciderit quando tu eras fame et labore confectus
et non timuerit Deum. Cum ergo Dominus Deus tuus de-
derit tibi requiem et subiecerit cunctas per circuitum

nationes in terra quam tibi pollicitus est delebis nomen eius sub celo cave ne obliviscaris. C. xxvi

Cumque intraveris terram quam dominus deus tuus daturus est tibi possidendam et obtinueris eam atque habitaveris in ea tolles de cunctis frugibus tuis primitias et pones in cartallo pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit ut ibi invocetur nomen eius accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis et dices ad eum profiteor hodie coram domino deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis. Suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius ponet ante altare domini dei tui et loqueris in conspectu domini dei tui. Syrus persequebatur patrem meum qui descendit in egyptum et ibi peregrinatus est in paucissimo numero crevitque in gentem magnam et robustam et infinite multitudinis. Affligeruntque nos egyptii et persecuti sunt imponentes onera gravissima et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias et eduxit nos de egypto in manu forti et brachio extento in ingenti pavore in signis atque portentis et introduxit ad locum istum et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primitias frugum terre quam dominus deus dedit michi. Et dimittes eas in conspectu domini dei tui adorato domino deo tuo et epulaberis in omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue tu et levites et advena qui tecum est. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio dabis levite et advene et pupillo et vidue ut comedant intra portas tuas et saturentur. Loquerisque in conspectu domini dei tui abstuli quod sanctificatum est de domo mea et dedi illud levite et advene pupillo et vidue sicut iussisti michi. Non preterivi mandata tua nec sum oblitus imperii tui. Non comedi ex eis in luctu meo nec separavi ea in qualibet immunditia nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obedivi voci domini dei mei et feci omnia sicut precepisti michi. Respice de sanctuario tuo et excelso celorum habitaculo et benedic populo tuo ysrahel et terre quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terre lacte et melle manenti. Hodie dominus deus tuus precepit tibi ut facias mandata hec atque iudicia et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus et ambules in viis eius et custodias cerimonias illius et mandata atque iudicia et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia precepta eius et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est. Cap. xxvii

c. xxvii

Precepit autem moyses et seniores ysrahel populo dicentes. Custodite omne mandatum quod precipio vobis hodie. Cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi eriges ingentes lapides et calce levigabis eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius iordane transmisso ut introeas terram quam dominus deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis. Quando ergo transieritis iordanem erige lapides quos ego hodie precipio tibi in monte hebal et levigabis eos calce et edificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus et impolitis et offeres super eo holocausta domino deo tuo et immolabis hostias pacificas comedesque ibi et epulaberis coram domino deo tuo et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide. Dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem ysrahel. Attende et audi ysrahel hodie factus es populus domini dei tui. Audies vocem eius et facies mandata atque iustitias quas ego precipio tibi. Precepitque moyses populo in die illo dicens hii stabunt ad benedicendum domino super montem garizim iordane transmisso symeon levi iudas ysachar ioseph et beniamin. Et e regione stabunt isti ad maledicendum in monte hebal ruben gad et aser zabulon dan et neptalim. Et pronuntiabunt levite dicentque ad omnes viros ysrahel excelsa voce. Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abhominationem domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito

Et respondebit omne pplus et dicet amen
Maledictus qui non honorat patrem suum et matrem
et dicet omne pple amen Maledictus qui transfert
terminos proximi sui et dicet omne pplus amen Ma
ledictus qui errare facit cecum et dicet ois pple
amen Maledictus qui peruertit iudicium aduene
et pupilli et vidue et dicet omne pple amen
Maledictus qui dormit cum uxore patris sui et
reuelat operimentum lectuli sui et dicet omne pple
amen Maledictus qui dormit cum iumento omni et
dicet omne pplus amen Maledictus qui dormit
cum sorore sua filia patris sui uel matris sue et
dicet omne pplus amen Maledictus qui dormit
cum socru sua et dicet omne pplus amen Male
dictus qui percusserit clam proximum suum et dicet ois
pple amen Maledictus qui dormit cum uxore
proximi sui et dicet omne pplus amen Maledictus
qui accipit munera ut percutiat animam sanguinis in
nocentis et dicet omne pple amen Maledictus qui
non permanet in sermonibus legis huius nec eos
opere perficit et dicet ois pplus amen C. xxviii

Si autem audieris vocem domini dei tui ut
facias atque custodias mandata eius omnia
que ego precipio tibi hodie faciet te dns tuus
excelsiorem cunctis gentibus que versantur in terra
Venientque super te omnes benedictiones iste et appre
hendent te si tamen precepta eius audieris Benedictus
tu in ciuitate et benedictus in agro Benedictus fructus
ventris tui et fructus terre tue fructusque iumen
torum tuorum greges armentorum tuorum et caule ouium
tuarum Benedicta horrea tua et benedicte reliquie
tue Benedictus eris ingrediens et egrediens Dabit
dns inimicos tuos qui consurgunt aduersum te cor
ruentes in conspectu tuo Per unam viam venient
contra te et per septem fugient a facie tua Emit
tet dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia
opera manuum tuarum benedicetque tibi in terra quam
acceperis Suscitabit te dns sibi in populum sanctum sicut
iurauit tibi si custodieris mandata domini dei tui
et ambulaueris in viis eius Videbuntque omnes terrarum
populi quod nomen domini inuocatum sit super te et time
bunt te Habundare te faciet dns omnibus bonis
fructu uteri tui et fructu iumentorum tuorum fructu
terre tue quam iurauit dns patribus tuis
ut daret tibi Aperiet dominus thesaurum suum opti
mum celum ut tribuat pluuiam terre sue in tempore
suo Benedicetque cunctis operibus manuum tuarum
et fenerabis gentibus multis et ipse a nullo
fenus accipies Constituet te dns deus tuus
in caput et non in caudam et eris semper supra et
non subter Si tamen audieris mandata domini dei tui que
ego precipio hodie tibi et custodieris et feceris ac
non declinaueris ab eis neque ad dexteram neque ad si
nistram nec secutus fueris deos alienos neque
colueris eos Quod si audire nolueris vocem domini
dei tui ut custodias et facias omnia mandata
eius et cerimonias quas ego precipio tibi hodie
venient super te omnes maledictiones iste et appre
hendent te Maledictus eris in ciuitate maledictus
in agro maledictum horreum tuum et maledicte re
liquie tue Maledictus fructus ventris tui et
fructus terre tue et armenta boum tuorum et gre
ges ouium tuarum Maledictus eris ingrediens et
maledictus egrediens Mittet dns super te famem
et esuriem et increpationem in omnia opera tua que
tu facies donec conterat te et perdat veloci
ter propter adinuentiones tuas pessimas in qui
bus reliquisti me Adiungat tibi dns pestile
ntiam donec consumat te de terra ad quam ingre
dieris possidendam Percutiat te dns egestate
febre et frigore ardore et estu et aere cor
rupto ac rubigine et persequatur te dns
donec pereas Sit celum quod supra te est ene
um et terra quam calcas ferrea Det dominus imbrem
terre tue puluerem et de celo descendat super te
cinis donec conteraris Tradat te dns corru
entem ante hostes tuos per unam viam egrediaris
contra eos et per septem fugias et dispergaris
per omnia regna terre Sitque cadauer tuum in escam
cunctis volatilibus celi et bestiis terre et non sit
qui abigat Capitulum xxix

Percutiat te dns ulcere egipti et partem
corporis per qua stercora egeruntur sca
bie quoque et prurigine ita ut curari nequeas
Percutiat te dns amentia et cecitate ac furore mentis
et palpes in meridie sicut palpare solet ce
cus in tenebris et non dirigas vias tuas Omni
tempore calumpniam sustineas et opprimaris violentia

nec habeas qui liberet te. Uxorem accipias et alius dormiat cum ea. Domum edifices et non habites in ea. Plantes vineam et non vindemies eam. Bos tuus immoletur coram te et non comedes ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo et non reddatur tibi. Oves tue dentur inimicis tuis et non sit qui te adiuvet. Filii tui et filie tue tradantur alteri populo videntibus oculis tuis et deficientibus ad conspectum eorum tota die et non sit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue et omnes labores tuos comedat populus quem ignoras et sis semper calumpniam sustinens et oppressus cunctis diebus et stupens ad terrorem eorum que videbunt oculi tui. Percutiat te dominus ulcere pessimo in genibus et in suris sanarique non possis a planta pedis usque ad verticem. Ducet que dominus te et regem tuum quem constitues super te in gentem quam ignoras tu et patres tui et servies ibi diis alienis ligno et lapidi et eris perditus in proverbium et fabulam omnibus populis ad quos introduxerit te dominus. Sementem multam iacies in terram et modicum congregabis quia locuste omnia devorabunt. Vineam plantabis et fodies et vinum non bibes nec colliges ex ea quippiam quia vastabitur vermibus. Olivas habebis in omnibus terminis tuis et non ungeris oleo quia defluent et peribunt. Filios generabis et filias et non frueris eis quia ducentur in captivitatem. Omnes arbores tuas et fruges terre tue rubigo consumet. Advena qui tecum versatur in terra ascendet super te eritque sublimior. Tu autem descendes et eris inferior. Ipse fenerabit tibi et tu non fenerabis ei. Ipse erit in caput et tu eris in caudam. Et venient super te omnes maledictiones iste et persequentes apprehendent te donec intereas quia non audisti vocem domini dei tui nec servasti mandata eius et cerimonias quas precepit tibi. Et erunt in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum eo quod non servieris domino deo tuo in gaudio cordisque letitia propter rerum omnium habundantiam. Servies inimico tuo quem inmittet dominus tibi in fame et siti et in nuditate et omnium penuria et ponet iugum ferreum super cervicem tuam donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo et de extremis finibus terre in similitudinem aquile volantis cum impetu cuius linguam intelligere non possis gentem procacissimam que non deferat seni nec misereatur parvuli et devoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terre tue donec intereas et non relinquat tibi triticum vinum et oleum armenta boum et greges ovium donec te disperdat et conterat in cunctis urbibus tuis et destruantur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra quam dabit tibi dominus deus tuus et comedes fructum uteri tui et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dederit tibi dominus deus tuus in angustia et vastitate qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te et luxuriosus valde invidebit fratri suo et uxori que cubat in sinu suo ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedet eo quod nichil aliud habeat in obsidione et penuria qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier et delicata que super terram ingredi non valebat nec pedis vestigium figere propter mollitiem et teneritudinem invidebit viro suo qui cubat in sinu eius super filii et filie carnibus et illuvie secundarum que egrediuntur de medio feminum eius et super liberis qui eadem hora nati sunt. Comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius que scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius gloriosum et terribile hoc est dominum deum tuum augebit dominus plagas tuas et plagas seminis tui plagas magnas et perseverantes pessimas infirmitates et perpetuas et convertet in te omnes afflictiones Egypti quas timuisti et adherebunt tibi. Insuper et universos languores et plagas que non sunt scripte in volumine legis huius inducet dominus super te donec conterat te et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine quoniam non au-

dispi vocem domini dei tui. Et sicut ante letatus
est dominus super vos bene vobis faciens vosque mul
tiplicans sic letabitur disperdens vos atque sub
vertens ut auferamini de terra ad quam ingredieris
possidenda. Disperget te dominus in omnes populos a
summitate terre usque ad terminos eius et servi
es ibi diis alienis quos et tu ignoras et pa
tres tui lignis et lapidibus. In gentibus quoque
illis non quiesces neque erit requies vestigio pe
dis tui. Dabit enim tibi dominus ibi cor pavidum et
deficientes oculos et animam merore consumptam
et erit vita tua quasi pendens ante te. Timebis noc
te et die et non credes vite tue. Mane dices quis
michi det vesperum et vespere quis michi det mane
propter cordis tui formidinem qua terreberis et
propter ea que tuis videbis oculis. Reducet te dominus
classibus in egyptum per iter de quo dixit tibi ut
eam amplius non videres. Ibi vendideris inimicis
tuis in servos et ancillas et non erit qui emat.

xxx

Hec sunt verba federis [Capitulum xxx]
quod precepit dominus moysi ut feriret cum
filiis israel in terra moab preter illud fe
dus quod cum eis pepigit in oreb. Vocavitque moy
ses omnem israel et dixit ad eos. Vos vidistis u
niversa que fecit dominus coram vobis in terra egypti
pharaoni et omnibus servis eius universeque terre illius
temptationes magnas quas viderunt oculi tui signa
illa portentaque ingentia. Et non dedit dominus vobis
cor intelligens et oculos videntes et aures que
possint audire usque in presentem diem. Adduxit vos
quadraginta annis per desertum. Non sunt attrita vestimenta vestra
nec calciamenta pedum vestrorum vetustate consumpta
sunt. Panem non comedistis vinum et siceram | non
bibistis ut sciretis quia ipse est dominus | deus
vester. Et venistis ad locum hunc egressusque | seon
rex esebon et og rex basan occurrentes | nobis
ad pugnam et percussimus eos et | tulimus
terram eorum ac tradidimus possiden | dam rubeni
et gad et dimidie tribui manasse. | Custodite
ergo verba pacti huius et implete | ea ut in
telligatis universa que facitis. | Vos statis
hodie cuncti coram domino deo | vestro princi
pes vestri et tribus et maiores | natu ac
doctores omnis populus israel liberi | et uxores

tue et advena qui tecum moratur in castris ex
ceptis lignorum cesoribus et his qui compor
tant aquas ut transeas in federe domini dei
tui et in iureiurando quod hodie dominus deus tuus
percutit tecum ut suscitet te sibi in populum et ipse
sit dominus deus tuus sicut locutus est tibi et sicut
iuravit patribus tuis abraham ysaac et iacob.
Nec vobis solis ego hoc fedus ferio et hec
iuramenta confirmo sed cunctis presentibus et ab
sentibus. Vos enim nostis quomodo habitaverimus in terra
egypti et quomodo transierimus per medium nationum
quas transeuntes vidistis abhominationes et
sordes id est ydola eorum lignum et lapidem ar
gentum et aurum que colebant. Ne forte sit
inter vos vir aut mulier familia aut tribus
cuius cor aversum est hodie a domino deo vestro ut
vadat et serviat diis illarum gentium et sit
inter vos radix germinans fel et amaritudinem.
Cumque audierit verba iuramenti huius bene
dicat sibi in corde suo dicens pax erit michi
et ambulabo in pravitate cordis mei et
assumat ebria sitientem et dominus non ignoscat
ei sed tunc quam maxime furor eius fumet
et zelus contra hominem illum et sedeant super
eum omnia maledicta que scripta sunt in hoc vo
lumine et deleat deus nomen eius sub celo et
consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus
israel iuxta maledictiones que in libro legis huius
ac federis continentur. Dicetque sequens generatio
et filii qui nascentur deinceps et peregrini qui
de longe venerint videntes plagas terre illius
et infirmitates quibus afflixerit eam dominus
sulphure et salis ardore comburens ita ut ul
tra non seratur nec virens quippiam germinet
in exemplum subversionis sodome et gomor
re adame et seboym quas subvertit dominus
in ira et furore suo et dicent omnes gentes quare
sic fecit dominus terre huic que est hec ira furo
ris eius immensa. Et respondebunt quia dereli
querunt pactum domini quod pepigit cum patribus
eorum quando eduxit eos de terra egypti et servie
runt diis alienis et adoraverunt eos quos nesci
ebant et quibus fuerant attributi. Idcirco iratus
est furor domini contra terram istam ut induceret

super eam omnia maledicta que in hoc volumine sunt
scripta et eiecit eos de terra sua in ira et in furore
et in indignatione maxima proiecitque in terram alie
nam sicut hodie comprobatur. Abscondita domino
deo nostro que manifesta sunt nobis et filiis nostris
usque in sempiternum ut faciamus cuncta verba
legis huius. Capitulum xxx

Cum ergo venerint super te omnes ser
mones isti benedictio sive maledictio quam
proposui in conspectu tuo. Et ductus penitudine
cordis tui in universis gentibus in quas dis
perserit dominus deus tuus et reversus fueris ad eum
et obedieris eius imperiis sicut ego hodie
precipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo et
in tota anima tua reducet te dominus deus tuus de
captivitate tua ac miserebitur tui. Et rursum
congregabit te de cunctis populis in quos te ante disp
ersit. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde
te retrahet dominus deus tuus et assumet atque
introducet in terram quam possederunt patres tui
et optinebis eam et benedicet tibi maioris
que numeri te esse faciet quam fuerunt patres tui. Circum
cidet dominus deus tuus cor tuum et cor seminis
tui ut diligas dominum deum tuum in toto corde
tuo et in tota anima tua ut possis vivere. Omnes
autem maledictiones has convertet dominus super
inimicos tuos et eos qui te oderunt et persequuntur.
Tu autem reverteris et audies vocem domini dei
tui faciesque universa mandata que ego precipio
tibi hodie et habundare te faciet dominus deus
tuus in cunctis operibus manuum tuarum in sobo
le uteri tui et in fructu iumentorum tuorum in uber
tate terre tue et in rerum omnium largitate. Rever
tetur enim dominus ut gaudeat super te in omnibus
bonis sicut gavisus est in patribus tuis. Si
tamen audieris vocem domini dei tui et custodi
eris precepta eius et cerimonias que in hac lege
conscripta sunt et revertaris ad dominum deum
tuum in toto corde tuo et in tota anima tua. Man
datum hoc quod ego hodie precipio tibi non super
te est neque procul positum neque in celo situm
ut possis dicere quis nostrum ad celum valet as
cendere ut deferat illud ad nos et audiamus
atque opere compleamus. Neque trans mare positum
ut causeris et dicas quis e nobis transfretare poterit
mare et illud ad nos usque deferre ut possimus
audire et facere quod preceptum est. Sed iuxta te
est sermo valde in ore tuo et in corde tuo ut
facias illum. Considera quod hodie proposuerim in
conspectu tuo vitam et bonum et econtrario mortem
et malum ut diligas dominum deum tuum et ambules
in viis eius et custodias mandata illius et cerimonias
atque iudicia et vivas atque multiplicet te
benedicatque tibi in terra ad quam ingredieris possi
dendam. Si autem aversum fuerit cor tuum et au
dire nolueris atque errore deceptus adoraveris
deos alienos et servieris eis predico tibi hodie
quod pereas et parvo tempore moreris in terra ad quam
Iordane transmisso ingredieris possidendam. Tes
tes invoco hodie celum et terram quod proposuerim
vobis vitam et mortem benedictionem et maledictionem.
Elige ergo vitam ut et tu vivas et semen tuum
et diligas dominum deum tuum atque obedias voci
eius et illi adhereas. Ipse est enim vita tua
et longitudo dierum tuorum ut habites in terra
pro qua iuravit dominus patribus tuis Abraham
Ysaac et Iacob ut daret eam illis. Capitulum xxxi

xxxi

Abiit itaque Moyses et locutus est
omnia verba hec ad universum Israel
et dixit ad eos. Centum viginti annorum sum hodie
non possum ultra egredi et ingredi presertim
cum et dominus dixerit michi non transibis Iordanem
istum. Dominus ergo deus tuus transibit ante te.
Ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo
et possidebis eas et Iosue iste transibit an
te te sicut locutus est dominus. Facietque eis dominus sicut
fecit Seon et Og regibus Amorreorum et
terre eorum delebitque eos. Cum ergo et hos tra
diderit vobis similiter facietis eis sicut precepi
vobis. Viriliter agite et confortamini nolite time
re nec paveatis a conspectu eorum quia dominus
deus tuus ipse est ductor tuus et non dimit
tet nec derelinquet te. Vocavitque Moyses Io
sue et dixit ei coram omni multitudine Israel.
Confortare et esto robustus. Tu enim introduces
populum istum in terram quam daturum se patribus eorum
iuravit dominus et tu eam sorte divides. Et
dominus qui ductor vester est ipse erit tecum non
dimittet nec derelinquet te. Noli timere nec

paucas. Scripsit itaque moyses legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis levi qui portabant archam federis domini et cunctis senioribus israel. precepitque eis dicens: Post septem annos anno remissionis in sollempnitate thabernaculorum convenientibus cunctis ex filiis israel ut appareant in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit dominus, leges verba legis huius coram omni populo israel audientibus eis, et in unum omni populo congregato tam viris quam mulieribus parvulis et advenis qui sunt intra portas tuas, ut audientes discant et timeant dominum deum vestrum, et custodiant impleantque omnes sermones legis huius. filii quoque eorum qui nunc ignorant ut audire possint et timeant dominum deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra ad quam vos Iordanem transmisso pergitis obtinendam. Et ait dominus ad moysen: Ecce prope sunt dies mortis tue; voca Iosue et state in thabernaculo testimonii ut precipiam ei. Abierunt igitur moyses et Iosue et steterunt in thabernaculo testimonii, apparuitque dominus ibi in columpna nubis que stetit in introitu thabernaculi. Dixitque dominus ad moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quam ingreditur, et habitabit in ea. Ibi derelinquet me, et irritum faciet fedus quod pepigi cum eo. Et irascetur furor meus contra eum in die illo, et derelinquam eum, et abscondam faciem meam ab eo, et erit in devorationem. Invenient eum omnia mala et afflictiones, ita ut dicat in illo tempore: Vere quia non est deus mecum, invenerunt me hec mala. Ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala que fecit quia secutus est deos alienos. Nunc itaque scribite vobis canticum istud et docete filios israel, ut memoriter teneant et ore decantent, et sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios israel. Introducam enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius lacte et melle manantem. Cumque comederint et saturati crassique fuerint, avertentur ad deos alienos et servient eis, et detrahent mihi et irritum facient pactum meum. Postquam invenerint eum multa mala et afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio quod nulla delebit oblivio ex ore seminis tui. Scio enim cogitationes eius que facturus sit hodie antequam introducam eum in terram quam ei pollicitus sum. Scripsit ergo moyses canticum et docuit filios israel. Precepitque dominus Iosue filio nun et ait: Confortare et esto robustus; tu enim introduces filios israel in terram quam pollicitus sum, et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atque complevit, precepit levitis qui portabant archam federis domini dicens: Tollite librum istum et ponite eum in latere arche federis domini dei vestri, ut sit ibi contra te in testimonium. Ego enim scio contentionem tuam et cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra dominum, quanto magis cum mortuus fuero? Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores, et loquar audientibus eis sermones istos et invocabo contra eos celum et terram. Novi enim quod post mortem meam inique agetis et declinabitis cito de via quam precepi vobis, et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu domini ut irritetis eum per opera manuum vestrarum. Locutus est ergo moyses audiente universo cetu filiorum israel verba carminis huius et ad finem usque complevit.

Ca. xxxii

c. xxxii

Audite celi que loquor, audiat terra verba oris mei. Concrescat pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum, quasi ymber super herbam et quasi stille super gramina. Quia nomen domini invocabo; date magnificentiam deo nostro. Dei perfecta sunt opera et omnes vie eius iudicia. Deus fidelis et absque ulla iniquitate, iustus et rectus. Peccaverunt ei et non filii eius in sordibus. Generatio prava atque perversa. Hecine reddis domino popule stulte et insipiens? Numquid non

ipse pater tuus qui possedit te et fecit
et creavit te. Memento dierum antiquorum
cogita generationes singulas. Interroga pa-
trem tuum et annuntiabit tibi maiores
tuos et dicent tibi. Quando dividebat altis-
simus gentes quando separabat filios Adam con-
stituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Isra-
el. Pars autem domini populus eius Iacob funi-
culus hereditatis eius. Invenit eum in terra
deserta in loco horroris et vaste solitudinis
circumduxit eum et docuit et custodivit quasi
pupillam oculi sui. Sicut aquila provocans
ad volandum pullos suos et super eos volitans
expandit alas suas et assumpsit eos atque
portavit in humeris suis. Dominus solus dux
eius fuit et non erat cum eo deus alienus.
Constituit eum super excelsam terram ut come-
deret fructus agrorum ut sugeret mel de pe-
tra oleumque de saxo durissimo butyrum de
armento et lac de ovibus cum adipe agnorum
et arietum filiorum Basan. Et hircos cum medul-
la tritici et sanguinem uve biberet meracissi-
mum. Incrassatus est dilectus et recalcitra-
vit incrassatus impinguatus dilatatus
dereliquit deum factorem suum et recessit a
deo salutari suo. Provocaverunt eum in diis alie-
nis et in abhominationibus ad iracundiam pro-
vocaverunt. Immolaverunt demoniis et non deo
diis quos ignorabant. Novi recentesque
venerunt quos non coluerunt patres eorum. Deum qui
te genuit dereliquisti et oblitus es domini
creatoris tui. Vidit dominus et ad iracundiam conci-
tatus est quia provocaverunt eum filii sui et
filie. Et ait abscondam faciem meam ab eis
et considerabo novissima eorum. Generatio
enim perversa est et infideles filii. Ipsi me
provocaverunt in eo qui non erat deus et irri-
taverunt in vanitatibus suis. Et ego provo-
cabo eos in eo qui non est populus et in gente
stulta irritabo illos. Ignis succensus est
in furore meo et ardebit usque ad inferni
novissima devorabitque terram cum germine
suo et montium fundamenta comburet. Congre-
gabo super eos mala et sagittas meas comple-
bo in eis. Consumentur fame et devorabunt eos
aves morsu amarissimo dentes bestiarum
immittam in eos cum furore trahentium super
terram atque serpentium. Foris vastabit eos
gladius et intus pavor iuvenem simul ac
virginem lactantem cum homine sene. Et dixi ubi-
nam sunt cessare faciam ex hominibus memori-
am eorum. Sed propter iram inimicorum distuli ne
forte superbirent hostes eorum et dicerent manus
nostra excelsa et non dominus fecit hec omnia.
Gens absque consilio est et sine prudentia.
Utinam saperent et intelligerent ac novissima
providerent. Quomodo persequatur unus mille et
duo fugent decem milia. Nonne ideo quia
deus suus vendidit eos et dominus conclu-
sit illos. Non enim est deus noster ut dii eorum
et inimici nostri sunt iudices. De vinea sodomorum
vinea eorum et de suburbanis gomorre uva
eorum uva fellis et botrus amarissimus.
Fel draconum vinum eorum et venenum aspidum
insanabile. Nonne hec condita sunt apud
me et signata in thesauris meis. Mea est ul-
tio et ego retribuam eis in tempore ut labatur
pes eorum. Iuxta est dies perditionis et
adesse festinant tempora. Iudicabit dominus populum
suum et in servis suis miserebitur. Videbit
quod infirmata sit manus et clausi quoque
defecerunt residuique consumpti sunt. Et dicent
ubi sunt dii eorum in quibus habebant fi-
duciam de quorum victimis comedebant
adipes et bibebant vinum libaminum. Sur-
gant et opitulentur vobis et in necessitate vos
protegant. Videte quod ego sim solus et non sit
alius deus preter me. Ego occidam et ego
vivere faciam percutiam et ego sanabo et
non est qui de manu mea possit eruere. Le-
vabo ad celum manum meam et dicam vivo
ego in eternum. Si acuero ut fulgur gladium
meum et arripuerit iudicium manus mea red-
dam ultionem hostibus et his qui me
oderunt retribuam. Inebriabo sagittas meas

sanguine et gladius meus devorabit carnes de cruore occisorum et de captivitate nudati inimicorum capitis. Laudate gentes populum eius quia sanguinem servorum suorum ulciscetur et vindictam retribuet in hostes eorum et propicius erit terre populi sui. Venit ergo moyses et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi ipse et iosue filius nun. Compleuitque omnes sermones istos loquens ad omnem israel et dixit ad eos. Ponite corda vestra in omnia verba que ego testificor vobis hodie ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere et implere universa que scripta sunt legis huius quia non incassum precepta sunt vobis sed ut singuli in eis viverent que facientes longo perseveretis tempore in terra ad quam iordanem transmisso ingredimini possidendam. Locutusque est dominus ad moysen in eadem die dicens. Ascende in montem istum abarim id est transitum in montem nebo qui est in terra moab contra iericho et vide terram chanaan quam ego trado filiis israel obtinendam et morere in monte quem conscendens iungeris populis tuis sicut mortuus est aaron frater tuus in monte hor et appositus populis suis quia prevaricati estis contra me in medio filiorum israel ad aquas contradictionis in cades deserti sin et non sanctificastis me inter filios israel. E contra videbis terram et non ingredieris in eam quam ego dabo filiis israel.

Ca. xxxiij

Hec est benedictio qua benedixit moyses homo dei filios israel ante mortem suam et ait. Dominus de syna venit et de seyr ortus est nobis apparuit de monte pharan et cum eo sanctorum milia. In dextera eius ignea lex. Dilexit populos omnes sancti in manu illius sunt et qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius. Legem precepit nobis moyses et hereditatem multitudinis iacob. Erit apud rectissimum rex congregatis principibus populi cum tribubus israel. Vivat ruben et non moriatur et sit parvus in numero. Hec est iude benedictio. Audi domine vocem iude et ad populum suum introduc eum. Manus eius pugnabunt pro eo et adiutor illius contra adversarios eius erit. Levi quoque ait. Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo quem probasti in temptatione et iudicasti ad aquas contradictionis. Qui dixit patri suo et matri sue nescio vos et fratribus suis ignoro illos et nescierunt filios suos. Hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt iudicia tua o iacob et legem tuam o israel. Ponent thimiama in furore tuo et holocaustum super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius et qui oderunt eum non consurgant. Et beniamin ait. Amantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter humeros illius requiescet. Ioseph quoque ait. De benedictione domini terra eius de pomis celi et rore atque abysso subiacente de pomis fructuum solis ac lune de vertice antiquorum montium de pomis collium eternorum et de frugibus terre et de plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput ioseph et super verticem nazarei inter fratres suos. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius cornua rinocerotis cornua illius in ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terre. Hee sunt multitudines effraym et hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo et ysachar in tabernaculis tuis. Populos ad montem vocabunt ibi immolabunt victimas iustitie. Qui inundationem maris quasi lac sugent et thesauros absconditos arenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad. Quasi leo requievit cepitque brachium et verticem et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus. Qui fuit cum principibus populi et fecit iustitias domini et iudicium suum cum israel. Dan quoque ait. Dan catulus leonis fluet largiter de basan. Et neptalim dixit. Neptalim habundantia perfruetur et plenus erit benedictionibus domini mare et meridiem possidebit. Aser quoque ait. Benedictus in filiis aser. Sit placens fratribus suis et tinguat in oleo pedem suum. Ferrum et es calciamentum eius.

Sicut dies iuventutis tue ita et senectus tua. Non est deus alius ut deus rectissimi: ascensor celi auxiliator tuus. Magnificentia eius discurrunt nubes; habitaculum eius sursum et subter brachia sempiterna. Eiciet a facie tua inimicum, dicetque: conterere. Habitabit Israel confidenter et solus. Oculus Iacob in terra frumenti et vini, celique caligabunt rore. Beatus es tu Israel: quis similis tui popule qui salvaris in domino? Scutum auxilii tui et gladius glorie tue. Negabunt te inimici tui, et tu eorum colla calcabis. C. xxxiv

Ascendit Moyses ergo de campestribus Moab super montem Nebo in verticem Phasga contra Iericho. Ostenditque ei dominus omnem terram Galaad usque Dan, et universum Nephtalim, terramque Effraim et Manasse, et omnem terram Iuda usque ad mare novissimum, et australem partem, et latitudinem campi Iericho civitatis palmarum usque Segor. Dixitque dominus ad eum: Hec est terra pro qua iuravi Abraham, Ysaac et Iacob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, et non transibis ad eam. Mortuusque est ibi Moyses servus domini in terra Moab iubente domino, et sepelivit eum in valle terre Moab contra Phogor, et non cognovit homo sepulchrum eius usque in presentem diem. Moyses centum et viginti annorum erat quando mortuus est: non caligavit oculus eius, nec dentes eius moti sunt. Fleveruntque eum filii Israel in campestribus Moab xxx diebus, et completi sunt dies planctus lugentium Moysen. Iosue vero filius Nun repletus est spiritu sapientie, quia Moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii Israel, feceruntque sicut precepit dominus Moysi. Et non surrexit ultra propheta in Israel sicut Moyses, quem nosset dominus facie ad faciem, in omnibus signis atque portentis que misit per eum ut faceret in terra Egypti Pharaoni et omnibus servis eius et universe terre illius, et cunctam manum robustam magnaque mirabilia que fecit Moyses coram universo Israel.

Explicit liber deuteronomii

Incipit liber Josue

Et factum est ut post mortem Moysi servi domini loqueretur dominus ad Iosue filium Nun ministrum Moysi, et diceret ei: Moyses servus meus mortuus est: surge, et transi Iordanem istum, tu et omnis populus tecum, in terram quam ego dabo filiis Israel. Omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri vobis tradam, sicut locutus sum Moysi. A deserto et Libano usque ad fluvium magnum Eufraten, omnis terra Ethereorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester. Nullus vobis poterit resistere cunctis diebus vite tue. Sicut fui cum Moyse, ero et tecum: non dimittam nec derelinquam te. Confortare et esto robustus. Tu enim sorte divides populo huic terram pro qua iuravi patribus tuis ut traderem eam illis. Confortare igitur et esto robustus valde, ut custodias et facias omnem legem quam precepit tibi Moyses servus meus. Ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta que agis. Non recedat volumen legis huius de ore tuo, sed meditaberis in eo diebus et noctibus, ut custodias et facias omnia que scripta sunt in eo. Tunc diriges viam tuam, et intelliges eam. Ecce precipio tibi, confortare et esto robustus. Noli metuere et noli timere, quoniam tecum est dominus deus tuus in omnibus ad que perrexeris. Precepitque Iosue principibus populi dicens: Transite per medium castrorum, et imperate populo ac dicite: Preparate vobis cibaria, quoniam post diem tertium transibitis Iordanem, et intrabitis ad possidendam terram quam dominus deus vester daturus est vobis. Rubenitis quoque et Gadditis et dimidie tribui Manasse ait: Mementote sermonis quem precepit vobis Moyses famulus domini dicens: Dominus deus vester dedit vobis requiem et omnem terram. Uxores vestre et filii ac iumenta manebunt in terra quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem. Vos autem transite armati ante fratres vestros omnes fortes manu, et pugnate pro eis donec

det requiem dominus fratribus vestris sicut
et vobis dedit et possideant ipsi quoque
terram quam dominus deus vester daturus est eis
et sic revertimini in terram possessionis vestre
et habitabitis in ea quam dedit vobis
moyses famulus domini trans iordanem contra solis
ortum. Responderuntque ad iosue atque dixe
runt. Omnia que precepisti nobis faciemus et
quocumque miseris ibimus. Sicut obedivimus in
cunctis moysi ita obediemus et tibi tantum
sit dominus deus tuus tecum sicut fuit cum moy
se. Qui contradixerit ori tuo et non obedierit cunc
tis sermonibus tuis quos preceperis ei mo
riatur. Tu tantum confortare et viriliter age.

Misit ergo iosue filius Capitulum ii
nun de sethim duos viros explo
ratores absconditos et dixit ad eos. Ite
et considerate terram urbemque iericho. Qui
pergentes ingressi sunt domum mulieris mere
tricis nomine raab et manserunt apud eam.
Nuntiatumque est regi iericho et dictum. Ecce
viri ingressi sunt huc per noctem de filiis israel
ut explorarent terram. Misitque rex iericho
ad raab mittens dicens. Educ viros
qui venerunt ad te et ingressi sunt domum tuam.
Exploratores quippe sunt et omnem terram con
siderare venerunt. Tollensque mulier viros
abscondit et ait. Fateor venerunt ad me
sed nesciebam unde essent. Cumque porta
clauderetur in tenebris et illi pariter exie
runt nescio quo abierunt. Persequimini cito et com
prehendetis eos. Ipsa autem fecit ascendere
viros in solarium domus sue operuitque eos
lini stipula que ibi erat. Hii autem qui missi
sunt fuerant secuti sunt eos per viam que du
cit ad vadum iordanis. Illisque egressis statim
porta clausa est. Nec dum obdormierant
qui latebant. Et ecce mulier ascendit ad
eos et ait. Novi quod tradiderit dominus vobis
terram. Etenim irruit terror vester in nos et
elanguerunt omnes habitatores terre. Audivimus
quod siccaverit dominus aquas maris rubri ad
vestrum introitum quando egressi estis de egypto et
que feceritis duobus amorreorum regibus
qui erant trans iordanem seon et og quos
interfecistis. Et hec audientes pertimui
mus et elanguit cor nostrum nec remansit in nobis
spiritus ad introitum vestrum. Dominus enim deus
vester ipse est deus in celo sursum et in terra
deorsum. Nunc ergo iurate mihi per dominum ut
quomodo feci ego vobiscum misericordiam ita et
vos faciatis cum domo patris mei. Detisque
mihi signum verum et salvetis patrem me
um et matrem et fratres et sorores meas et
omnia que eorum sunt et eruatis animas nostras
de morte. Qui responderunt ei. Anima nostra
sit pro vobis in mortem. Si tamen non prodideris
nos. Cumque tradiderit nobis dominus terram facie
mus in te misericordiam et veritatem. Dimisit ergo
eos per funem de fenestra. Domus enim eius
herebat muro. Dixitque ad eos. Ad mon
tana conscendite ne forte occurrant vobis
revertentes. Ibique latete tribus diebus do
nec redeant et sic ibitis per viam vestram. Qui
dixerunt ad eam. Innoxii erimus a iuramento
hoc quo adiurasti nos si ingredientibus
nobis terram signum non fuerit funiculus iste
coccineus et ligaveris in fenestra eum per
quam nos dimisisti et patrem tuum et matrem
fratres quoque et omnem cognationem tuam congre
gaveris in domum tuam. Qui hostium domus
tue egressus fuerit sanguis ipsius erit in caput
eius et nos erimus alieni. Cunctorum autem
sanguis qui tecum fuerint in domo redundabit
in caput nostrum si eos aliquis tetigerit. Quod
si nos prodere volueris et sermonem istum in
medium proferre erimus mundi ab hoc iuramento
quo adiurasti nos. Et illa respondit
sicut locuti estis ita fiat. Dimittensque eos
ut pergerent appendit funiculum coccineum in
fenestra. Illi vero ambulantes pervenerunt ad
montana et manserunt ibi tres dies donec
reverterentur qui fuerant persecuti. Querentes
enim per omnem viam non reppererunt eos. Quibus
urbem ingressis reversi sunt et descenderunt explo
ratores de monte et iordane transmisso ve
nerunt ad iosue filium nun narraveruntque ei

omnia que acciderant sibi atque dixerunt: Tradidit
dominus in manus nostras omnem terram
hanc et timore prostrati sunt cuncti habi
tatores eius. Capitulum iii

Igitur iosue de nocte consurgens
movit castra. Egredientesque de
sethim venerunt ad iordanem ipse et omnes
filii israel et morati sunt tres dies. Qui-
bus evolutis transierunt preacones per castro-
rum medium et clamare ceperunt. Quando videritis
archam federis domini dei vestri et sacerdotes
stirpis levitice portantes eam vos quoque
consurgite et sequimini precedentes. Sitque inter
vos et archam spatium cubitorum duorum mi
lium ut procul videre possitis et nosse per quam
viam ingrediamini quia prius non ambulastis
per eam. Cavete ne appropinquetis ad archam.
Dixitque iosue ad populum Sanctificamini. cras
enim faciet dominus inter vos mirabilia. Et
ait ad sacerdotes Tollite archam federis
domini et precedite populum. Qui iussa complen
tes tulerunt et ambulaverunt ante eos. Dixitque
dominus ad iosue Hodie incipiam te exal
tare coram omni israel ut sciant quod sicut cum
moyse fui ita et tecum sim. Tu autem precipe
sacerdotibus qui portant archam federis et
dic eis Cum ingressi fueritis partem aque iorda
nis state in ea. Dixitque iosue ad filios is
rahel Accedite huc et audite verba domini
dei vestri. Et rursum In hoc inquit scietis
quod dominus deus vivens in medio vestri est et disper
det in conspectu vestro chananeum et etheum phere
seum et gergeseum quoque amorreum et iebuseum.
Ecce archa federis domini omnis terre antecedet
vos per iordanem. Parate xii viros de xii tribu
bus israel singulos per singulas tribus. Et cum
posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes
qui portant archam federis domini dei universe
terre in aquis iordanis aque que inferiores
sunt decurrent atque deficient. Que autem desuper
veniunt in una mole consistent. Igitur egressus
est populus de tabernaculis suis ut transiret
iordanem et sacerdotes qui portabant archam
federis pergebant ante eum. Ingressisque eis ior
danem et pedibus eorum tinctis in parte aque

iordanis autem ripas alvei sui tempore messis im
pleverat steterunt aque descendentes in uno
loco et instar montis intumescentes apparebant
procul ab urbe que vocatur edom usque ad lo
cum sarthan. Que autem inferiores erant in mare
solitudinis quod nunc vocatur mare mortuum
descenderunt usque quo omnino deficerent. Populus
autem incedebat contra iordanem et sacerdotes
qui portabant archam federis domini stabant super
siccam humum in medio iordanis accincti omnis
que populus per arentem alveum transiebat. Capitulum iiii

c. iiii

Quibus transgressis dixit dominus ad iosue
Elige duodecim viros singulos per sin
gulas tribus et precipe eis ut tollant de medio
iordanis alveo ubi steterunt sacerdotum pedes
xii durissimos lapides quos ponetis in loco
castrorum ubi fixeritis hac nocte tentoria. Vo
cavitque iosue xii viros quos elegerat de filiis
israel singulos de tribubus singulis et ait
ad eos Ite ante archam domini dei vestri ad ior
danis medium et portate inde singuli singulos la
pides in humeris vestris iuxta numerum filiorum israel
ut sit signum inter vos. Et quando interrogaverint
vos filii vestri cras dicentes quid sibi volunt
ista lapides respondebitis eis Defecerunt aque
iordanis ante archam federis domini cum transiret
eum. Idcirco positi sunt lapides isti in monimen
tum filiorum israel usque in eternum. Fecerunt ergo filii
israel sicut eis precepit iosue portantes in medio
iordanis alveo xii lapides ut ei dominus impera
rat iuxta numerum filiorum israel usque ad locum in
quo castrametati sunt ibique posuerunt eos. Alios
quoque xii lapides posuit iosue in medio ior
danis alveo ubi steterunt sacerdotes qui por
tabant archam federis domini et sunt ibi usque
in presentem diem. Sacerdotes autem qui portabant
archam stabant in iordanis medio donec omnia
complerentur que preceperat dominus iosue ut lo
queretur ad populum. Dixeratque ei moyses. Festinavit
que populus et transiit. Cumque transissent omnes
transivit et archa domini. Sacerdotes quoque perge
bant ante populum. Filii quoque ruben et gad et di
midie tribus manasse armati precedebant

filios israel sicut eis preceperat moyses. Et XL pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis iericho. In illo die magnificavit dominus iosue coram omni israel ut timerent eum sicut timuerant moysen cum adhuc viveret. Dixitque ad eum: precipe sacerdotibus qui portant archam federis domini ut ascendant de iordane. Qui precepit eis dicens: Ascendite de iordane. Cumque ascendissent portantes archam federis domini et siccam humum calcare cepissent, reverse sunt aque in alveum suum et fluebant sicut ante consueverant. Populus autem ascendit de iordane decimo die primi mensis et castrametati sunt in galgalis contra orientalem plagam urbis iericho. Duodecim quoque lapides quos de iordanis alveo sumpserant posuit iosue in galgalis et dixit ad filios israel: Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis: quid sibi volunt lapides isti, docebitis eos atque dicetis: Per arentem alveum transivit israel iordanem istum, siccante domino deo vestro aquas eius in conspectu vestro donec transiretis, sicut fecerat prius in mari rubro quod siccavit donec transiremus, ut discant omnes terrarum populi fortissimam domini manum et ut vos timeatis dominum deum vestrum omni tempore.

Cap. quintum

Postquam ergo audierunt omnes reges amorreorum qui habitabant trans iordanem ad occidentalem plagam et cuncti reges chanaan qui propinqua possidebant magni maris loca quod siccasset dominus fluenta iordanis coram filiis israel donec transirent, dissolutum est cor eorum et non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum israel. Eo tempore ait dominus ad iosue: Fac tibi cultros lapideos et circumcide secundo filios israel. Fecit quod iusserat dominus et circumcidit filios israel in colle preputiorum. Hec autem causa est circumcisionis: Omnis populus qui egressus est ex egypto generis masculini, universi bellatores viri mortui sunt in deserto per longissimos vie circuitus, qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto per XL annos itinere latissime solitudinis incircumcisus fuit donec consumerentur qui non audierant vocem domini et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram lacte et melle manantem. Horum filii in locum successerunt patrum et circumcisi sunt a iosue, quia sicut nati fuerant in preputio erant nec eos in via aliquis circumciderat. Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur. Dixitque dominus ad iosue: Hodie abstuli opprobrium egypti a vobis. Vocatumque est nomen illius loci galgala usque in presentem diem. Manseruntque filii israel in galgalis et fecerunt phase quartadecima die mensis ad vesperum in campestribus iericho, et comederunt de frugibus terre die altero azimos panes et polentam eiusdem anni. Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terre, nec usi sunt ultra illo cibo filii israel, sed comederunt de frugibus presentis anni terre chanaan. Cum autem esset iosue in agro urbis iericho, levavit oculos et vidit virum stantem contra se et evaginatum tenentem gladium. Perrexitque ad eum et ait: Noster es an adversariorum? Qui respondit: Nequaquam, sed princeps sum exercitus domini et nunc venio. Cecidit iosue pronus in terram et adorans ait: Quid dominus meus loquitur ad servum suum? Solve, inquit, calciamentum tuum de pedibus tuis, locus enim in quo stas sanctus est. Fecitque iosue ut sibi fuerat imperatum.

Cap. VI

Iericho autem clausa erat atque munita timore filiorum israel et nullus egredi audebat aut ingredi. Dixitque dominus ad iosue: Ecce dedi in manu tua iericho et regem eius omnesque fortes viros. Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacerdotes tollant septem bucinas quarum usus est in iubileo et precedant archam federis. Septiesque circuibitis civitatem et sacerdotes clangent bucinis. Cumque insonuerit vox tube longior atque concisior et in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima et muri funditus corruent civitatis ingredienturque singuli per locum contra quem steterint. Vocavit ergo iosue

filius Nun sacerdotes et dixit ad eos Tol
lite archam federis et septem alii sacerdotes
tollant septem iubileorum bucinas et in
cedant ante archam domini. Ad populum quoque
ait: Ite et circuite civitatem armati precedentes
archam domini. Cumque Iosue verba finisset
et septem sacerdotes septem bucinis cla
gerent ante archam federis domini omnisque
precedebat armatus exercitus reliquum vulgus
archam sequebatur ac bucinis omnia conc
repabant. Preceperat autem Iosue populo dicens
Non clamabitis nec audietur vox vestra neque
ullus sermo ex ore vestro egredietur donec ve
niat dies in qua dicam vobis clamate et
vociferamini. Circuivit ergo archa domini civitatem
semel per diem et reversa est in castra
mansitque ibi. Igitur Iosue de nocte consur
gens tulerunt sacerdotes archam domini et septem
ex eis septem bucinas quarum in iubileis
usus est precedebantque archam domini ambu
lantes atque clangentes et armatus
populus ibat ante eos vulgus autem reliquum se
quebatur archam et bucinis concrepabat. Cir
cuierunt civitatem secundo die semel et reversi sunt
in castra. Sic fecerunt sex diebus. Die autem
septimo diluculo consurgentes circuierunt ur
bem sicut dispositum erat septies. Cumque
septimo circuitu clangerent bucinis sacerdotes
dixit Iosue ad omnem Israel Vociferamini tra
didit enim vobis dominus civitatem. Sitque civitas
hec anathema et omnia que in ea sunt domino.
Sola Raab meretrix vivat cum universis que
cum ea in domo sunt. Abscondit enim nuntios
quos direximus. Vos autem cavete ne de his
que precepta sunt vobis quippiam contingatis
et sitis prevaricationis rei. Et omnia castra Israel
sub peccato sint atque turbentur. Quicquid
autem auri aut argenti fuerit aut vasorum eneo
rum ac ferri domino consecretur repositum in
thesauris eius. Igitur vociferante omni populo
et clangentibus tubis postquam in aures multi
tudinis vox sonitusque increpuit muri illico

corruerunt et ascendit unusquisque per locum qui
contra se erat ceperuntque civitatem et interfecerunt
omnia que erant in ea a viro usque ad mu
lierem ab infante usque ad senem boves quoque
et oves et asinos in ore gladii percusserunt. Duo
bus autem viris qui exploratores missi fuerant
dixit Iosue: Ingredimini domum mulieris mere
tricis et producite eam et omnia que illius
sunt sicut illi iuramento firmastis. Ingressique iu
venes eduxerunt Raab et parentes eius fratres quoque
et cunctam supellectilem ac cognationem illius
et extra castra Israel manere fecerunt. Urbem autem
et omnia que in ea inventa sunt succenderunt absque
auro et argento et vasis eneis ac ferro
que in erarium domini consecravere. Raab vero
meretricem et domum patris eius atque omnia
que habebat fecit Iosue vivere et habitaverunt
in medio Israel usque in presentem diem eo quod abscon
dit nuntios quos miserat ut explorarent
Iericho. In tempore illo inprecatus est Iosue
dicens: Maledictus vir coram domino qui sus
citaverit et edificaverit civitatem Iericho. In primo
genito suo fundamenta illius iaciat et in
novissimo liberorum ponat portas eius.
Fuit ergo dominus cum Iosue et nomen eius
vulgatum est in omni terra. Cap. VII

c. vii.

Filii autem Israel prevaricati sunt mandatum
et usurpaverunt de anathemate.
Nam Achan filius Charmi filii Zabdi filii
Zare de tribu Iuda tulit aliquid de anathe
mate. Iratusque est dominus contra filios
Israel. Cumque mitteret Iosue de Iericho viros
contra Hai que est iuxta Bethaven ad
orientalem plagam oppidi Bethel dixit eis:
Ascendite et explorate terram. Qui precepta
complentes exploraverunt Hai et reversi
dixerunt ei: Non ascendat omnis populus sed duo
vel tria milia virorum pergant et deleant civitatem.
Cur omnis populus frustra vexetur contra
hostes paucissimos. Ascenderunt ergo tria milia
pugnatorum qui statim terga vertentes percussi
sunt a viris urbis Hai et corruerunt ex eis triginta
et sex homines persecutique sunt eos adversarii de

porta usque ad Sabarim et ceciderunt per prona
fugientes. Pertimuitque cor populi et ad instar aque
liquefactum est. Iosue vero scidit vestimenta
sua et cecidit pronus in terram coram archa
domini usque ad vesperam tam ipse quam omnes
senes Israel miseruntque pulverem super capita
sua. Et dixit Iosue: Heu domine deus quid
voluisti traducere populum istum Iordanem flu-
vium ut traderes nos in manus Amorrei et
perderes? Utinam ut cepimus mansissemus trans
Iordanem. Mi domine deus quid dicam videns
Israelem hostibus suis terga vertentem? Audient
Chananei et omnes habitatores terre et pariter
conglobati circumdabunt nos atque delebunt
nomen nostrum de terra. Et quid facies magno
nomini tuo? Dixitque dominus ad Iosue: Surge
cur iaces pronus in terra? Peccavit populus Israel et
prevaricatus est pactum meum. Tuleruntque de anathe-
mate et furati sunt atque mentiti et absconderunt
inter vasa sua. Nec poterit Israel stare ante hostes
suos, eosque fugiet, quia pollutus est
anathemate. Non ero ultra vobiscum donec
conteratis eum qui huius sceleris reus est. Sur-
ge, sanctifica populum et dic eis: Sanctificamini in cras-
tinum. Hec enim dicit dominus deus Israel: Anathe-
ma in medio tui Israel. Non poteris stare co-
ram hostibus tuis donec deleatur ex te
qui hoc contaminatus est scelere. Accedetis-
que mane singuli per tribus vestras et quamcumque
tribum sors invenerit accedet per cognationes suas
et cognatio per domos, domusque per viros. Et
quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehen-
sus, comburetur igni cum omni substantia sua, quia pre-
varicatus est pactum domini et fecit nefas
in Israel. Surgens itaque Iosue mane applicavit
Israel per tribus suas, et inventa est tribus
Iuda. Que cum iuxta familias suas esset ob-
lata, inventa est familia Zare. Illam quoque
per domos offerens repperit Zabdi. Cuius domum in
singulos dividens viros invenit Achar
filium Charmi filii Zabdi filii Zare de tribu Iu-
da. Et ait ad Achar: Fili mi, da gloriam domino deo
Israel et confitere atque indica michi quid fece-
ris, ne abscondas. Responditque Achar Iosue et
dixit ei: Vere ego peccavi domino deo Israel et
sic et sic feci. Vidi enim inter spolia pallium
coccineum valde bonum et ducentos siclos ar-
genti regulamque auream .l. siclorum, et con-
cupiscens abstuli et abscondi in terra contra
medium tabernaculi mei, argentumque fossa
humo operui. Misit ergo Iosue ministros
qui currentes ad tabernaculum illius reppe-
rerunt cuncta abscondita in eodem loco et ar-
gentum simul. Auferentesque de tentorio tulerunt
ea ad Iosue et ad omnes filios Israel proiecerunt-
que ante dominum. Tollens itaque Iosue Achar
filium Zare argentumque et pallium et auream
regulam, filios quoque eius et filias, boves
et asinos et oves, ipsumque tabernacu-
lum et cunctam supellectilem, et omnis Israel
cum eo duxerunt eos ad vallem Achor. Ubi dixit
Iosue: Quia turbasti nos, conturbet te dominus
in die hac. Lapidavitque eum omnis Israel et
cuncta que illius erant igne consumpta sunt.
Congregaveruntque super eum acervum magnum la-
pidum qui permanet usque in presentem diem.
Et aversus est furor domini ab eis. Vocatumque
est nomen loci illius vallis Achor usque in
presentem diem.

Capitulum viii

viii

Dixit autem dominus ad Iosue: Ne
timeas neque formides; tolle te-
cum omnem multitudinem pugnatorum et consur-
gens ascende oppidum Hay. Ecce tradidi in
manu tua regem eius et populum urbemque
et terram. Faciesque urbi Hay et regi eius sicut
fecisti Iericho et regi illius. Predam vero
et omnia animantia diripietis vobis. Pone insi-
dias urbi post eam. Surrexitque Iosue et
omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascenderent
in Hay, et electa triginta milia virorum forcium mi-
sit nocte. Precepitque eis dicens: Ponite insi-
dias post civitatem, nec longius recedatis,
et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua mul-
titudo que mecum est accedemus ex adverso
contra urbem. Cumque exierint contra nos
sicut ante fecimus, fugiemus et terga vertemus
donec persequentes ab urbe longius protrahantur.

persequentur nos fugere sicut prius nobis
autem fugientibus et illis persequentibus consurgetis
de insidiis et vastabitis civitatem tradetque eam
dominus deus vester in manus vestras Cumque cepe-
ritis succendite eam sic facietis omnia iussi
Dimisitque eos et perrexerunt ad insidiarum locum
sederuntque inter bethel et hay ad occidentalem
plagam urbis hay Josue autem nocte illa in
medio mansit populi surgensque diluculo recen-
suit socios et ascendit cum senioribus in fron-
te exercitus vallatus auxilio pugnatorum
Cumque venissent et ascendissent ex adverso
civitatis steterunt ad septemtrionalem plagam
urbis inter quam et eos vallis media erat
Quinque milia autem viros elegerat et posue-
rat in insidiis inter bethaven et hay ex occi-
dentali parte eiusdem civitatis Omnis vero reli-
quus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat
ita ut novissimi multitudinis occidentalem pla-
gam urbis attingerent Abiit ergo Josue nocte illa
et stetit in vallis medio Quod cum vidisset
rex hay festinavit mane et egressus est cum
omni exercitu civitatis direxitque aciem contra de-
sertum ignorans quod post tergum laterent insidie
Josue vero et omnis israel cesserunt loco simulan-
tes metum et fugientes per viam solitudinis
At illi vociferantes pariter et se mutuo co-
hortantes persecuti sunt eos Cumque recessissent
a civitate et ne unus quidem in urbe hay et bethel
remansisset qui non persequeretur israel sicut eruperant
aperta oppida derelinquentes Dixit dominus ad Josue
Leva clipeum qui in manu tua est contra urbem
hay quia tibi tradam eam Cumque levasset
clipeum ex adverso civitatis insidie que latebant
surrexerunt confestim et pergentes ad civitatem ceperunt
et succenderunt eam Viri autem civitatis qui persequeban-
tur Josue respicientes et videntes fumum
urbis ad celum usque conscendere non potue-
runt ultra huc illucque diffugere presertim cum hii
qui simulaverant fugam et tendebant ad soli-
tudinem contra persequentes fortissime restitis-
sent Videns ergo Josue et omnis israel quod capta
esset civitas et fumus urbis ascenderet reversus
percussit viros hay Siquidem et illi qui ceperant
et succenderant civitatem egressi ex urbe contra
suos medios hostium ferire ceperunt Cum ergo ex
utraque parte adversarii cederentur ita ut nul-
lus de tanta multitudine salvaretur regem quoque
urbis hay apprehenderunt viventem et obtule-
runt Josue Igitur omnibus interfectis qui israelem
ad deserta tendentem fuerant persecuti et in eo-
dem loco gladio corruentibus reversi filii israel
percusserunt civitatem Erant autem qui in eodem die ceci-
derant a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum
omnes urbis hay Josue vero non contraxit ma-
num quam in sublime porrexerat tenens clipeum
donec interficerentur omnes habitatores hay
Iumenta autem et predam civitatis diviserunt sibi
filii israel sicut preceperat dominus Josue qui succen-
dit urbem et fecit eam tumulum sempiternum
Regem quoque eius suspendit in patibulo usque
ad vesperam et solis occasum precepitque et depo-
suerunt cadaver eius de cruce proieceruntque in ipso
introitu civitatis congesto super eum magno acer-
vo lapidum qui permanet usque in presentem diem
Tunc edificavit Josue altare domino deo israel
in monte hebal sicut mandaverat moyses famulus domini fi-
liis israel et scriptum est in volumine legis moysi
altare de lapidibus impolitis quos ferrum non
tetigit et obtulit super eo holocausta domino
immolavitque pacificas victimas et scripsit
super lapides deuteronomium legis moysi quod
ille digesserat coram filiis israel Omnis autem
populus et maiores natu ducesque ac iu-
dices stabant ex utraque parte arche in conspectu
sacerdotum et levitarum qui portabant archam fe-
deris domini ut advena ita et indigena media
eorum pars iuxta montem garizim et media
iuxta montem hebal sicut preceperat moyses famulus
domini Et primum quidem benedixit populo israel post-
hec legit omnia verba benedictionis et maledictio-
nis et cuncta que scripta erant in legis volumi-
ne Nichil ex hiis que moyses iusserat reliquit
intactum sed universa replicavit coram omni
multitudine israel mulieribus ac parvulis et advenis
qui inter eos morabantur Ca. ix.

Quibus auditis cuncti reges trans iordanem

que versabantur in montanis et campestribus
in maritimis ac litore maris magni hii quoque
qui habitabant iuxta libanum ethceus amor-
reus et chananeus pherezeus et eveus
et iebuseus congregati sunt pariter ut pugnarent
contra iosue et israhel uno animo eademque sententia
At hii qui habitabant in gabaon audientes
cuncta que fecerat iosue iericho et hay et
callide cogitantes tulerunt sibi cibaria saccos
veteres asinis inponentes et utres vinarios
scissos atque consutos calciamentaque perantiqua que
ad indicium vetustatis pictaciis consuta erant
induti vestibus veteribus panes quoque quos
portabant ob viaticum duri erant et in frusta com-
minuti perrexeruntque ad iosue qui tunc morabatur in
castris galgalis et dixerunt ei atque simul omni
israheli De terra longinqua venimus pacem vobiscum
facere cupientes Responderuntque viri israhel ad eos atque
dixerunt ne forte in terra que nobis sorte debetur
habitetis et non possimus fedus inire vobiscum
At illi ad iosue Servi inquiunt tui sumus Quibus
iosue quinam ait estis vos et unde venistis
Responderunt de terra longinqua valde venerunt servi
tui in nomine domini dei tui Audivimus enim famam
potentie eius cuncta que fecerit in egypto et
duobus amorreorum regibus trans iordanem
seon regi esebon et og regi basan qui erat
in astaroth Dixeruntque nobis seniores et omnes
habitatores terre nostre tollite in manibus ci-
baria ob longissimam viam et occurrite eis et
dicite Servi vestri sumus fedus inite nobiscum
En panes quando egressi sumus de domibus nostris
ut veniremus ad vos calidos sumpsimus nunc
sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti
utres vini novos implevimus nunc rupti sunt
et soluti vestes et calciamenta quibus induimur
et que habemus in pedibus ob longitudinem
longioris vie trita sunt et pene consumpta Susce-
perunt igitur de cibariis eorum et os domini non
interrogaverunt Fecitque iosue cum eis pacem et in-
ito federe pollicitus est quod non occiderentur prin-
cipes quoque multitudinis iuraverunt eis Post autem
dies tres inito federe audierunt quod in vicino habi-
tarent et inter eos futuri essent Moveruntque

castra filii israhel et venerunt in civitates eorum die
tertio quarum hec vocabula sunt Gabaon et ca-
phira et beroth et cariathiarim et non per-
cusserunt eos eo quod iurassent eis principes multi-
tudinis in nomine domini dei israhel Murmuravit
itaque omne vulgus contra principes Qui
responderunt eis Iuravimus illis in nomine domini
dei israhel Et idcirco non possumus eos contingere
Sed hoc faciemus eis Reserventur quidem ut vivant
ne contra nos ira domini concitetur si peieraverimus
eis sed sic vivant ut in usus universe multitudinis ligna
cedant aquasque comportent Quibus hec lo-
quentibus vocavit gabaonitas iosue et dixit
eis Cur nos decipere fraude voluistis ut dice-
retis procul valde habitamus a vobis cum in medio
nostri sitis Itaque sub maledictione eritis et non
deficiet de stirpe vestra ligna cedens aquasque com-
portans in domum dei mei Qui responderunt Nunti-
atum est nobis servis tuis quod promisisset dominus
deus tuus moysi servo suo ut traderet vobis
omnem terram et disperderet cunctos habitatores eius
Timuimus igitur valde et providimus animabus nos-
tris vestro terrore compulsi et hoc consilium inivi-
mus Nunc autem in manu tua sumus quod tibi bo-
num et rectum videtur fac nobis Fecit ergo iosue
ut dixerat et liberavit eos de manibus filiorum
israhel ut non occiderentur Decrevitque in illo
die esse eos in ministerio cuncti populi et
altaris domini cedentes ligna et aquas portan-
tes usque in presens tempus in loco quem dominus ele-
gisset

Capitulum X

Quod cum audisset adonisedech rex ierusalem quod scilicet
cepisset iosue hay et subvertisset eam Sicut
enim fecerat iericho et regi eius sic fecit
hay et regi eius et quod transfugissent ga-
baonite ad israhel et essent federati timuit val-
de Urbs enim magna erat gabaon
et una regalium civitatum et maior oppido
hay omnesque bellatores eius fortissimi Mi-
sit igitur adonisedech rex ierusalem ad oham
regem hebron et ad pharan regem ieri-
moth ad iaphie quoque regem lachis et ad
dabir regem eglon dicens Ascendite ad me
et ferte presidium ut expugnemus gabaon

que transfugit ad Iosue et ad filios Israel. Con-
gregati igitur ascenderunt quinque reges Amor-
reorum, rex Ierusalem, rex Hebron, rex Eglon, si-
mul cum exercitibus suis et castrametati sunt circa
Gabaon oppugnantes eam. Habitatores autem
Gabaon urbis obsesse miserunt ad Iosue qui
tunc morabatur in castris apud Galgalam,
et dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab
auxilio servorum tuorum; ascende cito et li-
bera nos, ferque presidium. Convenerunt enim
adversum nos omnes reges Amorreorum qui
habitant in montanis. Ascendit Iosue de
Galgalis et omnis exercitus bellatorum cum eo,
viri fortissimi. Dixitque Dominus ad Iosue: Ne
timeas eos, in manus enim tuas tradidi il-
los; nullus enim inter eos resistere pote-
rit. Irruit itaque Iosue super eos repente, tota as-
cendens nocte de Galgalis. Et conturbavit eos
Dominus a facie Israel, contrivitque plaga magna
in Gabaon, ac persecutus est per viam ascensus
Hebron et percussit usque Azeda et Maceda.
Cumque fugerent filios Israel et essent in des-
censu Bethoron, Dominus misit super eos la-
pides magnos de celo usque ad Azecha, et
mortui sunt multo plures lapidibus grandinis
quam quos percusserant gladio filii Israel. Tunc
locutus est Iosue Domino in die qua tra-
didit Amorreum in conspectu filiorum Israel, dixit-
que coram eis: Sol contra Gabaon ne mo-
vearis, et luna contra vallem Haialon. Ste-
teruntque sol et luna donec ulcisceretur se gens
de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in li-
bro iustorum? Stetit itaque sol in medio celi et
non festinavit occumbere spatio unius diei.
Non fuit antea nec postea tam longa dies,
obediente Domino voci hominis et pugnante
pro Israel. Reversusque est Iosue cum omni
Israel in castra Galgale. Fugerant enim quinque
reges et se absconderant in spelunca urbis
Maceda. Nuntiatumque est Iosue quod inventi
essent quinque reges latentes in spelun-
ca urbis Maceda. Qui precepit sociis et
ait: Volvite saxa ingentia ad os spelun-
ce et ponite viros industrios qui clausos
custodiant. Vos autem nolite stare sed perse-
quimini hostes et extremos quosque fugientium
cedite, nec dimittatis eos urbium suarum in-
trare presidia, quos tradidit Dominus Deus vester
in manus vestras. Cesis igitur adversariis pla-
ga magna et usque ad internecionem pene
consumptis, hii qui Israel fugere potuerunt ingres-
si sunt civitates munitas. Reversusque ad Iosue
est omnis exercitus in Maceda ubi tunc erant
castra, sanus et integro numero, nullusque contra
filios Israel mutire ausus est. Precepitque
Iosue dicens: Aperite os spelunce et pro-
ducite ad me quinque reges qui in ea lati-
tant. Feceruntque ministri ut sibi fuerat imperatum,
et eduxerunt ad eum quinque reges de spelun-
ca: regem Ierusalem, regem Hebron, regem Ieri-
moth, regem Lachis, regem Eglon. Cumque
adducti essent ad eum, vocavit omnes viros
Israel et ait ad principes exercitus qui secum
erant: Ite et ponite pedes super colla regum
istorum. Qui cum perrexissent et subiectorum
pedibus colla calcarent, rursum
ait ad eos: Nolite timere nec pave-
atis; confortamini et estote robusti.
Sic enim faciet Dominus cunctis hostibus
vestris adversum quos dimicatis. Per-
cussitque Iosue et interfecit eos atque
suspendit super quinque stipites. Fue-
runtque suspensi usque ad vesperum. Cumque
occumberet sol, precepit sociis ut depone-
rent eos de patibulis. Qui depositos proie-
cerunt in speluncam in qua latuerant et po-
suerunt super os eius saxa ingentia que per-
manent usque in presentem diem. Eodem die
Macedam quoque cepit Iosue et percussit
in ore gladii regemque illius interfecit et
omnes habitatores eius; non dimisit in ea
saltem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda
sicut fecerat regi Iericho. Transivitque cum
omni Israel de Maceda in Lebna et pugna-
bat contra eam, quam tradidit Dominus cum rege
suo in manus Israel, percusseruntque urbem in ore

gladii et omnes bellatores eius et non dimi-
serunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi
lebna sicut fecerat regi iericho. De leb-
na transivit cum omni israel in lachis et cir-
cuitu per gyrum disposito oppugnabat eam.
Tradiditque dominus lachis in manus filiorum
israel et cepit eam die altero atque percussit
in ore gladii omnemque animam que fuerat
in ea sicut fecerat lebna. Eo tempore ascendit
horam rex gazer ut auxiliaretur lachis
quem percussit iosue cum omni populo eius usque
ad internecionem. Transivitque de lachis in
eglon et circumdedit atque expugnavit eam
eadem die percussitque in ore gladii omnes animas
que fuerant in ea iuxta omnia que fecerat
lachis. Ascendit quoque cum omni israel de eglon
in hebron et pugnavit contra eam. cepit-
que et percussit in ore gladii regem quoque
eius et omnia oppida regionis illius uni-
versasque animas que in ea fuerant commoran-
tes non reliquit in ea ullas reliquias.
Sicut fecerat eglon sic fecit et hebron
cunctaque in ea repperit consumens gladio.
Inde reversus in dabir cepitque eam atque
vastavit regem quoque eius et omnia per
circuitum oppida percussit in ore gladii
non dimisit in ea ullas reliquias.
Sicut fecerat hebron et lebna et
regibus earum sic fecit dabir et
regi illius. Percussit itaque iosue om-
nem terram montanam et meridianam at-
que campestrem et asedoth cum regibus
suis. Non dimisit in ea ullas reliquias
sed omne quod spirare poterat interfecit
sicut preceperat ei dominus deus israel. A cades
barne usque gazam omnemque terram gessen
usque gabaon universos reges et regio-
nes eorum uno cepit impetu atque vas-
tavit. Dominus enim deus israel pugnabat pro
eo. reversusque est cum omni israel ad locum cas-
trorum in galgala. Capitulum xi

Que cum audisset iabin rex asor mi-
sit ad iobab regem madon et ad
regem semeron atque ad regem achsaph
ad reges quoque aquilonis qui habitabant in mon-
tanis et planicie contra meridiem cenereth
in campestribus quoque et in regionibus
dor iuxta mare. chananeum quoque ab oriente
et occidente et amorreum atque etheum et
pherezeum et iebuseum in montanis. evenum quoque
qui habitabat ad radices hermon in terra
masphe. Egressique sunt omnes cum turmis suis
populus multus nimis sicut arena que est in
litore maris. Equi quoque et currus inmense
multitudinis. Conveneruntque omnes reges isti
in unum ad aquas merom ut pugnarent contra
israel. Dixitque dominus ad iosue. Ne timeas
eos. Cras enim hac eadem hora ego tradam
omnes istos vulnerandos in conspectu israel. Equos
eorum subnervabis et currus igne combu-
res. Venitque iosue et omnis exercitus
cum eo adversum illos ad aquas merom sub-
ito et inruerunt super eos. Tradiditque illos
dominus in manibus israel. Qui percusserunt eos et per-
secuti sunt usque ad sidonem magnam et aquas
masrephoth campumque masphe qui est
ad orientalem illius partem. Itaque percussit
omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias
fecitque sicut preceperat ei dominus. equos eorum
subnervavit currusque combussit. Reversus-
que statim cepit asor et regem eius
percussit gladio. Asor enim antiquitus inter
omnia regna hec principatum tenebat. Percus-
sitque omnes animas que ibidem morabantur
non dimisit in ea ullas reliquias. sed us-
que ad internecionem universa vastavit. Ipsam
urbem quoque peremit incendio. Et omnes per circui-
tum civitates reges quoque earum cepit percussit atque
delevit sicut preceperat ei moyses famulus do-
mini. absque urbibus que erant in collibus
et in tumulis sitae ceteras succendit israel. unam
tantum asor munitissimam flamma consumpsit
omnemque predam istarum urbium ac iumen-
ta diviserunt sibi filii israel cunctis hominibus
interfectis sicut preceperat dominus moysi servo
suo. Ita precepit moyses iosue et ille uni-
versa complevit. Non preteriit de universis mandatis

net unum quidem verbum quod iusserat do-
minus moysi. Cepit itaque iosue omnem terram
montanam et meridianam terram gessen et
planitiem et occidentalem plagam montemque
israel et campestria eius et partem montis que
ascendit seyr usque baalgad per planitiem
libani subter montem hermon omnes reges
eorum cepit et percussit et occidit. Multo tempore
pugnavit iosue contra reges istos. Non
fuit civitas que se non traderet filiis israel pre-
ter eveum qui habitabat in gabaon. omnes bel-
lando cepit. Domini enim sententia fuerat ut in-
durarentur corda eorum et pugnarent contra
israel et non mererentur ullam clementiam et
caperent atque perirent sicut preceperat dominus moysi.
In tempore illo venit iosue et interfecit ena-
chim de montanis hebron et dabir et anab
et de omni monte iuda et israel urbesque eorum
delevit. Non reliquit ullum de stirpe ena-
chim in terra filiorum israel absque civitatibus
gaza et geth et azoto in quibus solis re-
licti sunt. Cepit ergo iosue omnem terram sicut
locutus est dominus ad moysen et tradidit
eam in possessionem filiorum israel secundum partes
et tribus suas quievitque terra a preliis. Hii sunt

Cap^m xii

reges quos percusserunt filii israel et possederunt
terram eorum trans iordanem ad solis ortum a tor-
rente arnon usque ad montem hermon et omnem
orientalem plagam que respicit solitudinem.
Seon regem amorreorum qui habitavit in
esebon. Dominatus est ab aroer que sita est
super ripam torrentis arnon et medie partis
in valle dimidiique galaad usque ad torrentem
iaboth qui est terminus filiorum amon et a soli-
tudine usque ad mare cenereth contra orien-
tem et usque ad mare deserti quod est mare
salsissimum usque ad orientalem plagam per viam
que ducit bethsimoth ab australi parte que
subiacet asedoth usque phasga. Terminus
og regis basan de reliquiis raphaim qui
habitavit in astaroth et in edraym et domina-
tus est in monte hermon et in salecha atque
in universa basan usque ad terminos gessuri et
machati et dimidie partis galaad terminum
seon regis esebon. Moyses famulus domini et
filii israel percusserunt eos tradiditque terram eorum
moyses in possessionem rubenitis et gadditis
et dimidie tribui manasse. Hii sunt reges terre quos
percussit iosue et filii israel trans iordanem ad
occidentalem plagam a baalgad in campo libani
usque ad montem libani cuius pars ascendit in
seyr. tradiditque eam iosue in possessionem
tribubus israel singulis partes suas tam in mon-
tanis quam in planis atque campestribus. in
aseroth et in solitudine et in meridie. Ethe-
us fuit et amorreus chananeus et phere-
zeus eveus et iebuseus. Rex iericho unus
rex hay que est ex latere bethel unus. Rex
ierusalem unus rex hebron unus rex hierimoth
unus rex lachis unus rex eglon unus rex
gazer unus rex dabir unus rex gader
unus rex herma unus rex hered unus
rex lebna unus rex odolla unus rex ma-
ceda unus rex bethel unus rex taffua unus
rex affer unus rex afeth unus rex saron unus
rex madon unus rex asor unus rex semeron
unus rex achsaph unus rex thenath unus
rex maggedo unus rex cedes unus rex
iachanam unus rex doreth et dor provincie
unus rex gentium galgal unus rex thersa
unus omnes reges xxxi. Capitulum xiii

c. xiii

Iosue senex provecteque etatis erat et
dixit dominus ad eum Senuisti et longe-
ve etatis es terraque latissima derelicta est que
necdum sorte divisa est. Omnis videlicet galilea
philistiim et universa gessuri a fluvio tur-
bido qui irrigat egyptum usque ad terminos ac-
caron contra aquilonem terra chanaan que
in quinque regulos philistiim dividitur gazeos
et azotios ascalonitas getheos et ac-
caronitas ad meridiem vero sunt eve terra
chanaan et maara sidoniorum usque affecha
et terminos amorrei usque confinia libani quoque
regio contra orientem a baalgad sub monte her-
mon donec ingrediaris emath omnis qui habitant

in monte et libano usque ad aquas masarephoth
universique sydonii. Ego sum qui delebo eos a facie
filiorum israhel. Veniat ergo in partem hereditatis
israhel sicut precepi tibi. Et nunc divide terram in
possessione novem tribubus et dimidie tribui
manasse cum qua ruben et gad possederunt terram
quam tradidit eis moyses famulus domini trans
fluenta iordanis ad orientalem plagam ab aroer
que sita est in ripa torrentis arnon et in val
lis medio universaque campestria medaba usque
dibon et cunctas civitates seon regis amorrei qui
regnavit in esebon usque ad terminos filiorum
amon et galaad ac terminum gessuri et machati
omnemque montem hermon et universam basan usque
salecha omne regnum og in basan qui regnavit
in astaroth et edrai ipse fuit de reliquiis
rapheym percussitque eos moyses atque dele
vit nolueruntque disperdere filii israhel gessuri et
machati et habitaverunt in medio israhel usque in
presentem diem. Tribui autem levi non dedit pos
sessionem sed sacrificia et victime domini dei israhel ipsa
est eius hereditas sicut locutus est illi. Dedit
ergo moyses possessionem tribui filiorum ruben
iuxta cognationes suas fuitque terminus eorum ab
aroer que sita est in ripa torrentis arnon et
in valle eiusdem torrentis media universam
planiciem que ducit medaba et esebon cunctos
que viculos earum qui sunt in campestribus dy
bon quoque et baalmoth et oppidum baalmaon
et iesa et cedimoth et mephaat cariathaym
et sabama et sarathasar in monte convallis beth
phegor et asedoth phasga et bethaisimoth
omnes urbes campestres universaque regna seon
regis amorrei qui regnavit in esebon quem
percussit moyses cum principibus madian eue
um et recem et sur et hur et rebee duces se
on habitatores terre et balaam filium beor ario
lum occiderunt filii israhel gladio cum ceteris interfectis
factusque est terminus filiorum ruben iordanis flu
vius hec est possessio rubenitarum per cognationes
suas urbium et viculorum. Deditque moyses
tribui gad et filiis eius per cognationes suas pos
sessionem cuius hec est divisio. Terminus iazer et
omnes civitates galaad dimidiamque partem terre

filiorum amon usque ad aroer que est contra rabba
et ab esebon usque ramoth masphe et bathanym
et a manaym usque ad terminos dabir in valle quoque
betharan et bethnemra et socoth et saphon
reliquam partem regni seon regis esebon huius
quoque iordanis finis est usque ad extremam partem
maris cenereth trans iordanem ad orientalem
plagam. Hec est possessio filiorum gad per familias
suas civitates et ville earum. Dedit quoque dimidie
tribui manasse filiisque eius iuxta cognationes
suas possessionem cuius hoc principium est
a manaym universam basan et cuncta reg
na og regis basan omnesque vicos iair qui sunt
in basan sexaginta oppida et dimidiam partem galaad
et astaroth et edray urbes regni og in basan fi
liis machir filii manasse dimidie parti filiorum
machir iuxta cognationes suas. Hanc pos
sessionem divisit moyses in campestribus mo
ab trans iordanem contra iericho ad orientalem
plagam. Tribui autem levi non dedit possessio
nem quoniam dominus deus israhel ipse est possessio eius
ut locutus est illi. Capitulum xiiii

Hoc est quod possederunt filii israhel in
terra chanaan quam dederunt eis eleazar
sacerdos et iosue filius nun et principes
familiarum per tribus israhel sorte omnia dividen
tes sicut preceperat dominus in manu moysi novem
tribubus et dimidie tribui. Duabus enim tri
bubus et dimidie tribui dederat moyses
trans iordanem possessionem absque levitis qui
nichil terre acceperunt inter fratres suos sed
in eorum successerant locum filii ioseph in duas
divisi tribus manasse et effraym. Nec acce
perunt levite aliam in terra partem nisi urbes ad
habitandum et suburbana earum ad alenda iu
menta et pecora sua sicut preceperat dominus moysi
ita fecerunt filii israhel et diviserunt terram. Accesse
runt itaque filii iuda ad iosue in galgalis lo
cutusque est ad eum caleph filius iephone ce
nezeus. Nosti quid locutus sit dominus ad moy
sen hominem dei de me et te in cades barne
quadraginta annorum eram quando me misit
moyses famulus domini de cades barne ut
considerarem terram retulique ei quod

michi uerum uidebatur. Fratres autem mei qui ascenderant mecum dissoluerunt cor populi et nichilominus ego secutus sum dominum deum meum. Iurauitque moyses in illo die dicens: Terram quam calcauit pes tuus possessio tua erit et filiorum tuorum in eternum quia secutus es dominum deum tuum. Concessit ergo dominus uitam michi sicut pollicitus est usque in presentem diem. Quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est dominus uerbum istud ad moysen quando ambulabat israel per solitudinem. Hodie octoginta et quinque annorum sum sic ualens ut eo ualebam tempore quo ad explorandum missus sum. Illius in me temporis fortitudo usque hodie perseuerat tam ad bellandum quam ad gradiendum. Da ergo michi montem istum quem pollicitus est dominus te quoque audiente in quo enachim sunt et urbes magne atque munite, si forte sit dominus mecum et potuero delere eos sicut promisit michi. Benedixitque ei iosue et tradidit ei hebron in possessionem. Atque ex eo fuit ebron chaleb filio iephone cenezeo usque in presentem diem quia secutus est dominum deum israel. Nomen hebron ante uocabatur cariatharbe. Adam maximus ibi inter enachim situs est. Et terra cessauit a preliis.

C. xv

Igitur sors filiorum iude per cognationes suas ista fuit: a termino edom desertum sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plage. Initium eius a summitate maris salsissimi et a lingua eius que respicit ad meridiem. Egrediturque contra ascensum scorpionis et pertransit in sina ascenditque in cadesbarne et peruenit in esrom ascendens ad addar et circuiens caricaa atque inde pertransiens in asemona et perueniens ad torrentem egypti. Eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridiane plage. Ab oriente uero erit initium mare salsissimum usque ad extrema iordanis et ea que respiciunt aquilonem a lingua maris usque ad eundem torrentem iordanem. Ascenditque terminus in bethagla et pertransit ab aquilone in betharaba ascendens ad lapidem boen filii ruben et tendens usque ad terminos debera de ualle achor contra aquilonem respiciens galgala que est ex aduerso ascensionis adomim ab australi parte torrentis. Transitque aquas que uocantur fons solis et erunt exitus eius ad fontem rogel. Ascenditque per conuallem filii ennom ex latere iebusei ad meridiem, hec est ierusalem. Et inde se erigens ad uerticem montis qui est contra geennom ad occidentem in summitate uallis raphaim contra aquilonem. Pertransitque a uertice montis usque ad fontem aque nepthoa et peruenit usque ad uicos montis ephron. Inclinaturque in baala que est cariathiarim id est urbs siluarum. Et circuit de baala contra occidentem usque ad montem seir. Transitque iuxta latus montis iarim ad aquilonem in cheslon et descendit in bethsames transitque in thamna et peruenit contra aquilonem partis accaron ex latere. Inclinaturque sechrona et transit montem baala peruenitque in iebneel et maris magni contra occidentem fine concluditur. Hii sunt termini filiorum iuda per circuitum in cognationibus suis. Chaleb uero filio iephone dedit partem in medio filiorum iuda sicut preceperat ei dominus cariatharbe patris enach ipsa est ebron. Deleuitque ex ea chaleb tres filios enach sesai et ahiman et tholmai de stirpe enach. Atque inde conscendens uenit ad habitatores dabir que prius uocabatur cariathsepher id est ciuitas litterarum. Dixitque chaleb: Qui percusserit cariathsepher et ceperit eam dabo illi axam filiam meam uxorem. Cepitque eam othoniel filius cenez frater chaleb iunior. Deditque ei axam filiam suam uxorem. Que cum pergeret simul suasit ei uir eius ut peteret a patre suo agrum. Suspirauitque ut sedebat in asino. Cui chaleb: quid habes? inquit. At illa respondit: Da michi benedictionem. Terram australem et arentem dedisti michi, iunge et irriguam. Dedit itaque ei chaleb irriguum superius et inferius. Hec est possessio tribus filiorum iuda per cognationes suas. Eruntque ciuitates ab extremis partibus filiorum iuda iuxta terminos edom a meridie cabseel et eder et iagur et cyna et dimona et adada et cedes et asor iethnam ziph telem et baloth

et asor nova et carioth hesron hec est asor amam same et molada et aser gadda et hesemon bethfeleth et aser sual et bersabee et baziothia baala et hiim et esem et eltholad et exul et harma et siceleg et medemena et sensenna lebaoth et selim et remmon omnes civitates viginti novem et ville earum. In campestribus vero estaol et sarea et asena et zanoe et engannim thaffua et enaym et socho et azecha et sarim et adithaym et gedera et gederothaym urbes xiiii et ville earum. Sanan et hadessa et magdalgad delean et mesphe et iechtehel lachis bascath et eglon chebbon et leemas et cethlis et gideroth bethdagon et neema et maceda civitates xvi et ville earum. Lebna et ether et asan iephtha et esna et nesib ceila et achzib et maresa civitates novem et ville earum. Accaron cum vicis et villulis suis. Ab accaron usque ad mare omnia que vergunt ad azotum et viculos eius. Azotus cum viculis suis. Gaza cum viculis et villulis suis usque ad torrentem egypti et mare magnum terminus eius. Et in monte samir et iether et socho et edenna et cariathsenna hec est dabir. anab et isthemo et anym gosen et olon et gylo civitates undecim et ville earum. Arab et roma et esaan ianym et beththa et fua et afeca ammata et cariatharbe hec est hebron et sior civitates novem et ville earum. Maon et carmel et ziph et iothae iezrahel et iucadam et zanoe accaym gabaa et thamna civitates decem et ville earum. Alul et bethsur et gedor mareth et bethanoth et elthecon civitates sex et ville earum. Cariathbaal hec est cariathiarim urbs silvarum et arebba civitates due et ville earum. In deserto betharaba meddin et sachacha et nebsan et civitas salis et engaddi civitates sex et ville earum. Iebuseum autem habitatorem ierusalem non potuerunt filii iuda delere habitavitque iebuseus cum filiis iuda in ierusalem usque in presentem diem.

Ceciditque sors filiorum ioseph ab iordane contra iericho et aquas eius ab oriente solitudo que ascendit de iericho ad montana bethel et egreditur de bethel luzam transitque terminum archi atharoth et descendit ad occidentem iuxta terminum iephleti usque ad terminos bethoron inferioris et gazer finiunturque regiones eius mari magno que possederunt filii ioseph et manasse et effraym. Et factus est terminus filiorum effraym per cognationes suas et possessio eorum contra orientem atharothaddar usque ad bethoron superiorem. Egrediunturque confinia in mare. Machmethath vero aquilonem respicit et circuit terminos contra orientem in thanathselo et pertransit ab oriente ianoe descenditque de ianoe in atharoth et noaratha et pervenit in iericho egrediturque ad iordanem. De thaffua pertransitque contra mare in valle harundineti suntque egressus eius in mare salsissimum. Hec est possessio tribus filiorum effraym per familias suas. Urbesque separate sunt filiis effraym in medio possessionis filiorum manasse et ville earum. Et non interfecerunt filii effraym chananeum qui habitabat in gazer habitavitque chananeus in medio effraym usque in hodiernum diem tributarius. Capitulum xvii

Cecidit autem sors tribui manasse ipse enim est primogenitus ioseph. Machir primogenito manasse patri galaad qui fuit vir pugnator habuitque possessionem galaad et basan et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas filiis abiezer et filiis elech et filiis esriel et filiis sechem et filiis epher et filiis semida. Isti sunt filii manasse filii ioseph mares per cognationes suas. Salphaad vero filio epher filii galaad filii machir filii manasse non erant filii sed sole filie quarum ista sunt nomina maala et noa et egla et melcha et thersa. Veneruntque in conspectu eleazari sacerdotis et iosue filii nun et principum dicentes dominus precepit per manum moysi ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium domini possessionem in medio fratrum patris earum. Et ceciderunt funiculi manasse decem absque terra galaad et basan trans iordanem. Filie enim manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius. Terra autem galaad cecidit in sortem filiorum ma

nasse qui reliqui erant. Fuitque terminus Manasse ab Aser Machmethath quae respicit Sichem et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis Taffue. Etenim in sortem Manasse ceciderat terra Taffue quae est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim. Descenditque terminus vallis harundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim quae in medio sunt urbium Manasse. Terminus Manasse ab aquilone torrentis, et exitus eius pergit ad mare, ita ut ab austro sit possessio Ephraim et ab aquilone Manasse et utramque claudat mare, et coniungantur sibi in tribu Aser ab aquilone et in tribu Isachar ab oriente. Fuitque hereditas Manasse in Isachar et in Aser Bethsan et viculi eius et Ieblaam cum villis suis et habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis, similiterque et habitatores Thanach cum viculis suis et habitatores Mageddo cum villis suis et tertia pars urbis Nofeth. Nec potuerunt filii Manasse has subvertere civitates, sed coepit Chananeus habitare in terra sua. Postquam autem convaluerunt filii Israhel subiecerunt Chananeos et fecerunt sibi tributarios, nec interfecerunt eos. Locutique sunt filii Ioseph ad Iosue et dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem sortis et funiculi unius, cum sim tantae multitudinis et benedixerit mihi Dominus? Ad quos Iosue ait: Si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spatia in terra Pherezei et Raphaim, quia angusta est possessio tibi montis Ephraim. Cui responderunt filii Ioseph: Non poterimus ad montana conscendere, cum ferreis curribus utantur Chananei qui habitant in terra campestri in qua sitae sunt Bethsan cum viculis suis et Iezrahel mediam possidens vallem. Dixitque Iosue ad domum Ioseph Ephraim et Manasse: Populus multus es et magnae fortitudinis, non habebis sortem unam, sed transibis ad montem et succides tibi atque purgabis ad habitandum spatia et poteris ultra procedere cum subverteris Chananeum, quem dicis ferreos habere currus et esse fortissimum.

C. xviii

Congregati sunt omnes filii Israhel in Silo ibique fixerunt tabernaculum testimonii, et erat eis terra subiecta. Remanserant autem septem tribus filiorum Israhel quae necdum acceperant possessiones suas. Ad quas Iosue ait: Usquequo marcetis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis? Eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circueant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis, referantque ad me quod descripserint. Dividite vobis terram in septem partes. Iudas sit in terminis suis ab australi plaga et domus Ioseph ab aquilone. Mediam inter hos terram in septem partes describite, et huc venietis ad me ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem, quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hereditas. Gad autem et Ruben et dimidia tribus Manasse iam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam quas dedit eis Moyses famulus Domini. Cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram, praecepit eis Iosue dicens: Circuite terram et describite eam ac revertimini ad me, ut hic coram Domino in Silo mittam vobis sortem. Itaque perrexerunt et lustrantes eam in septem partes diviserunt, scribentes in volumine. Reversique sunt ad Iosue in castra in Silo. Qui misit sortes coram Domino Deo in Silo divisitque terram filiis Israhel in septem partes. Et ascendit sors prima filiorum Beniamin per familias suas, ut possiderent terram inter filios Iuda et filios Ioseph. Fuitque terminus eorum contra aquilonem a Iordane pergens iuxta latus Iericho septentrionalis plagae et inde contra occidentem ad montana conscendens et perveniens ad solitudinem Bethaven atque pertransiens iuxta Luzam ad meridiem, ipsa est Bethel; descenditque in Atharothaddar in montem qui est ad meridiem Bethoron inferioris, et inclinatur circuiens contra mare ad meridiem montis qui respicit Betheron contra Africum, suntque exitus eius in Cariathbaal quae vocatur et Cariathiarim urbem filiorum Iuda. Haec est plaga contra mare ad occidentem. A meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare et pervenit usque ad fontem aquarum Nephtoa. Descenditque

in partem montis qui respicit vallem filiorum
Ennon et est contra septemtrionalem plagam
in extrema parte vallis raphaim descenditque
geennom id est vallem Ennom iuxta latus Ie
busei ad austrum et pervenit ad fontem rogel
transiens ad aquilonem et egrediens ad hense
mes id est ad fontem solis et pertransit usque ad
tumulos qui sunt e regione ascensus adommim
descenditque ad abenboen id est lapidem filii
ruben et pertransit ex latere aquilonis ad cam
pestria descenditque in planitiem et pertransit
contra aquilonem bethagla egrediturque eius
contra linguam maris salsissimi ab aquilone
in fine iordanis ad australem plagam qui
est terminus illius ad orientem hec est possessio
filiorum beniamin per terminos suos in circuitu et
familias singulas Fueruntque civitates eius ie
richo et bethagla vallis casis bethaaraba et
semarim et bethel avim et aphara et ofe
ra villa emona et ophni et gabee civitates
xii et ville earum Gabaon et rama et beroth
et mesphe et cephara et amosa et recem ha
rapel et tharala et sela eleph et iebus
que est iherusalem Gabaath et cariath civitates xiiii
et ville earum hec est possessio filiorum be
niamin iuxta familias suas Capitulum xix

Et egressa est sors secunda filiorum sy
meon per cognationes suas Fuitque here
ditas eorum in medio possessionis filiorum iuda
bersabee et sabee et molada et aser sua
bala et asem et ethel tholath bethul arma
et siceleg et bethmarchaboth et asersusa
et bethlebaoth et sarohen civitates xiii et
ville earum Ain et remmon et athar et asan
civitates iiii et ville earum omnes viculi per
circuitum urbium istarum usque ad balath contra
australem plagam Beerameth fuerunt omnes
civitates xvii hec est hereditas filiorum syme
on iuxta cognationes suas in funiculo et pos
sessione filiorum iuda quia maior erat Et
ideo possiderunt filii symeon in medio hereditatis
eorum Ceciditque sors tertia filiorum zabu
lon per cognationes suas et factus est terminus pos
sessionis filiorum zabulon usque sarith Ascenditque
mari et medelaa et pervenit in debbaseth
usque ad torrentem qui est contra ieconam et
revertitur de sarith contra orientem in fines cese
leth thabor et egreditur ad daberath ascen
ditque contra iaphie et inde pertransit ad ori
entalem plagam gethepher et thacasin
et egreditur in remmon amthar et noa
et circuit ad aquilonem et nathon Suntque egres
sus eius vallis iephtahel et cathel et
naalol et semeron et iedala et bethleem
civitates xii et ville earum hec est hereditas
filiorum zabulon per cognationes suas urbes et
viculi earum Ysachar egressa est sors quarta
per cognationes suas Fuitque eius hereditas iez
rahel et casaloth et sunem et afaraym se
ron et anaarath et rabbith et cesion abes
et rameth et enganim et enadda et bethfa
ses et pervenit terminus eius thabor et sesima
usque ad bethsemes Eruntque exitus eius ior
danis civitates xvi et ville earum hec est pos
sessio ysachar per cognationes suas et ur
bes et viculi earum Ceciditque sors quinta tri
bui filiorum aser per cognationes suas Fuitque
terminus eorum alchath et chali et bethen et
axaph et elmelech et amaad et messal et
pervenit usque ad carmelum maris et sorlab
nath ac revertitur contra orientem bethdagon
et pertransit usque zabulon et vallem iepe
phtahel contra aquilonem in bethemech et
nehiel Egrediturque ad levam cabul et
achran et roob et amon et chanan usque
ad sydonem magnam revertiturque in orma usque
ad civitatem munitissimam tyrum et usque osa
Eruntque exitus eius in mare de funiculo achzi
ba et amma et afec et roob civitates xxii
et ville earum hec est possessio filiorum aser
per cognationes suas urbes et viculi earum
Filiorum neptalim sexta sors cecidit per famil
ias suas et cepit terminus de heleb et elon
et sananim et adamin que est neceb et ieb
nahel usque lecum Et egressus eorum usque ad
iordanem revertiturque terminus contra occidentem
in aznoth thabor atque inde egreditur in ucoca
et pertransit in zabulon contra meridiem et in

aser contra occidentem et in iuda ad iorda
nem contra ortum solis civitates munitissime
assedim ser et emath et reccath et
cenereth et edama et arama asor et ce
des et edrai enasor et ieron et magda
lel horem et bethanath et bethsemes ci
vitates xix et ville earum. Hec est posses
sio tribus filiorum neptalim per cognationes
suas urbes et viculi earum. Tribui filiorum
dan per familias suas egressa est sors sep
tima et fuit terminus possessionis eius saraa
et esthaol et hirsemes id est civitas solis
selebim et haialon et iethela helon et
themna et acron helthecen et gebthon
et baalath iud bene bare et gethremon
aque hiercon et arecon cum termino qui
respicit ioppen et ipso fine concluditur.
Ascenderuntque filii dan et pugnaverunt contra
lesem ceperuntque eam et percusserunt in ore gla
dii ac possederunt et habitaverunt in ea vo
cantes nomen eius lesem dan ex nomine
dan patris sui. Hec est possessio tribus fi
liorum dan per cognationes suas urbes et vi
culi earum. Cumque complesset terram sorte
dividere singulis per tribus suas dederunt filii
israel possessionem iosue filio nun in medio
sui iuxta preceptum domini urbem quam postula
vit thamnath saraa in monte effraym et
edificavit civitatem habitavitque in ea. Hee
sunt possessiones quas sorte diviserunt elea
zar sacerdos et iosue filius nun et princi
pes familiarum ac tribuum filiorum israel in si
lo coram domino ad ostium tabernaculi testi
monii partitique sunt terram. Capitulum xx

Et locutus est dominus ad iosue dicens
loquere filiis israel et dic eis. Separate
urbes fugitivorum de quibus locutus sum ad
vos per manum moysi ut confugiat ad eas qui
cumque animam percusserit nescius et possit eva
dere iram proximi qui ultor est sanguinis
cum ad unam harum confugerit civitatum stabitque
ante portam civitatis et loquetur senioribus
urbis illius ea que se comprobent innocen
tem sic suscipient eum et dabunt ei locum
ad habitandum. Cumque ultor sanguinis eum fuerit
persecutus non tradent in manus eius quia igno
rans percussit proximum eius nec ante biduum
vel triduum eius probatur inimicus. Et habi
tabit in civitate illa donec stet ante iudicium
causam reddens facti sui. Et moriatur sacerdos
magnus qui fuit in illo tempore moreatur qui
interfecit donec. Tunc revertetur homicida
et ingredietur civitatem et domum suam de
qua fugerat. Decreveruntque cedes in galilea
montis neptalim et sichem in monte effra
ym et cariatharbe ipsa est ebron in monte
iuda et trans iordanem contra orientalem pla
gam iericho statuerunt bosor que sita est
in campestri solitudine de tribu ruben et
ramoth in galaad de tribu gad et zabu
lon in basan de tribu manasse. Hee civitates
constitute sunt cunctis filiis israel et advenis qui
habitabant inter eos ut fugeret ad eas qui
animam nescius percussisset et non moreretur in
manu proximi effusum sanguinem vindicare cu
pientis donec staret ante populum expositurus
causam suam. Capitulum xxi

Accesserunt principes familiarum levi ad
eleazar sacerdotem et iosue filium
nun et ad duces cognationum per singulas tribus
filiorum israel locutique sunt ad eos in silo terre
chanaan atque dixerunt. Dominus precepit per ma
num moysi ut darentur nobis urbes ad habi
tandum et suburbana earum ad alenda iumen
ta. Dederuntque filii israel de possessionibus suis
iuxta imperium domini civitates et suburbana earum.
Egressa est sors in familiam caath filiorum
aaron sacerdotis de tribu iuda et symeon et
beniamin civitates xiii et reliquis filiorum caath
id est levitis qui superfuerant de tribubus effra
ym et dan et dimidia tribu manasse civitates
decem. Porro filiis gerson egressa est sors
ut acciperent de tribubus ysachar et de aser
et neptalim dimidiaque tribu manasse in
basan civitates numero xiii. Et filiis merari per
cognationes suas de tribubus ruben et gad et
zabulon urbes xii. Dederuntque filii israel le
vitis civitates et suburbana earum sicut precepit
dominus per manum moysi singulis sorte dividentes

De tribu filiorum iuda et symeon dedit iosue
civitates quarum ista sunt nomina filiis aaron
per familias caath leviticae generis prima
sors enim illis egressa est cariatharbe patris
enach quae vocatur ebron in monte iuda et
suburbana eius per circuitum agros vero et villas
eius dederat chaleb filio iephone ad pos
sidendum Dedit ergo filiis aaron sacerdotis
hebron confugii civitatem ac suburbana eius
et lebnam cum suburbanis suis et iether
et isthemo et helon dabir et haim et be
than et bethsemes cum suburbanis suis civi
tates novem de tribubus ut dictum est duabus
De tribu autem filiorum beniamin gabaon et ga
bee et anathoth et almon cum suburbanis su
is civitates quattuor Omnes simul civitates filiorum aaron
sacerdotis xiii cum suburbanis suis Reliquae
vero per familias filiorum caath levitici generis
haec est possessio data De tribu effraym
urbes confugii sichem cum suburbanis suis
in monte effraym et gazer et cibsaim et be
thoron cum suburbanis suis civitates iiii^or Por
ro de dimidia tribu dan helthece et gel
thon et hayalon et gethremmo cum suburbanis
suis civitates iiii^or Porro de dimidia tribu
manasse thanach et gethremmo cum subur
banis suis civitates duae Omnes civitates de
cem et suburbana earum datae sunt filiis caath
inferioris gradus Filiis quoque gerson levi
tici generis dedit de dimidia tribu manasse
confugii civitatem gaulon in basan et bosram cum
suburbanis suis civitates duas Porro de tribu
ysachar cesion et daberath et iaramoth
et engannim cum suburbanis suis civitates
iiii^or De tribu autem aser masal et abdon
et helcath et roob cum suburbanis
suis civitates iiii^or De tribu quoque neptalym
civitates confugii cedes in galilea et ammothdor
et carthan cum suburbanis suis civitates iii Om
nes urbes familiarum gerson xiii cum suburbanis
suis Filiis autem merari levitis inferioris gradus
per familias suas data est de tribu zabulon ie
chenam et cartha et damna et naalol civitates
iiii^or cum suburbanis suis De tribu gad civitates
confugii ramoth in galaad et manaym et
esebon et iazer civitates iiii^or cum suburbanis
suis De tribu ruben ultra iordanem contra
iericho civitates refugii bosor in solitudine
et iaser et iethson et mephaa civitates iiii^or
cum suburbanis suis Omnes urbes filiorum me
rari per familias et cognationes suas xii Ita
que civitates universae levitarum in medio posses
sionis filiorum israel fuerunt xlviii cum subur
banis suis singulae per familias distributae
Dedit que dominus israeli omnem terram quam tradi
turum se patribus eorum iuraverat et possederunt
illam atque habitaverunt in ea Dedit que eis
pacem ab omnibus per circuitum nationibus nullusque eis
hostium resistere ausus est sed cuncti in eorum
dicionem redacti sunt Ne unum quidem verbum quod
illis praestaturum se esse promiserat irritum fuit
sed rebus omnia conpleta sunt C. xxii

Eodem tempore vocavit iosue rubenitas
et gadditas et dimidiam tribum
manasse Dixitque ad eos Fecistis omnia quae
vobis praecepit moyses famulus domini mihi quoque
in omnibus oboedistis nec reliquistis fratres ve
stros longo tempore usque in praesentem diem cus
todientes imperium domini dei vestri Cum igitur dederit
dominus deus vester fratribus vestris quietem et pacem
sicut pollicitus est Revertimini et ite in taber
nacula vestra et in terram possessionis quam
tradidit vobis moyses famulus domini trans ior
danem ita dumtaxat ut custodiatis attente
et opere conpleatis mandatum et legem quam
praecepit vobis moyses servus domini ut dili
gatis dominum deum vestrum et ambuletis in omnibus
viis eius et observetis mandata illius adhae
reatisque ei ac serviatis in omni corde et
in omni anima vestra Benedixitque eis iosue et
dimisit eos qui reversi sunt in tabernacula sua
Tribui autem manasse mediae possessionem moy
ses dederat in basan Et idcirco mediae quae
super fuit dedit iosue sortem inter ceteros
fratres suos trans iordanem ad occidentalem pla
gam Cumque dimitteret eos in tabernacula
sua et benedixisset illis dixit ad eos In multa
substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras
cum argento et auro aere ac ferro et veste
multiplici dividite praedam hostium cum fratribus

xxii

ene. Reversique sunt et habierunt filii ruben
et filii gad et dimidie tribus manasse a filiis
israel de sylo que sita est in chanaan ut intra-
rent galaad terram possessionis sue quam opti-
nuerat iuxta imperium domini in manu moysi. Cumque
venissent ad tumulos iordanis in terra chanaan
edificaverunt iuxta iordanem altare infinite mag-
nitudinis. Quod cum audissent filii israel et ad
eos certi nuntii detulissent edificasse filios ru-
ben et gad et dimidie tribus manasse altare
in terra chanaan super iordanis tumulos contra
filios israel convenerunt omnes in sylo ut ascenderent
et dimicarent contra eos. Et interim miserunt ad
illos in terram galaad phinees filium eleazari
sacerdotis et decem principes cum eo singulos de
singulis tribubus. Qui venerunt ad filios ruben
et gad et dimidie tribus manasse in galaad
dixeruntque ad eos. Hec mandat vobis omnis populus
domini. Que est ista transgressio? Cur reliquistis
dominum deum israel edificantes altare sacrilegum
et a cultu illius recedentes? An parum vobis est quod
peccastis in beelphegor et usque in presentem diem
macula huius sceleris in nobis permanet? multique de populo
corruerunt. Et vos hodie reliquistis dominum et cras
in universum israel ira eius desevietur. Quod si pu-
tatis immundam esse terram possessionis vestre
transite ad terram in qua tabernaculum domini est et
habitate inter nos tantum ut a domino et a
nostro consortio non recedatis edificato altari preter
altare domini dei nostri. Nonne achar filius zare
preteriit mandatum domini et super omnem populum israel
ira eius incubuit? Et ille erat unus homo
atque utinam solus periisset in scelere suo. Respon-
deruntque filii ruben et gad et dimidie tribus ma-
nasse principibus legationis israel. Fortissimus
dominus deus ipse novit et israel simul intelli-
get. Si prevaricationis animo hoc altare construximus
non custodiat nos sed puniat in presenti. Et si
ea mente fecimus ut holocausta et sacrificium et
pacificas victimas super eo imponeremus ipse
querat et iudicet et non ea magis cogitatione
atque tractatu ut diceremus. Cras dicent filii
vestri filiis nostris quid vobis et domino deo israel?
Terminum posuit dominus inter nos et vos o
filii ruben et filii gad iordanem fluvium. Et ideo
non habetis partem in domino. Et per hanc occasionem
avertent filii vestri filios nostros a timore domini.
Putavimus itaque melius et diximus. Extruamus
nobis altare non in holocausta neque ad vic-
timas offerendas sed in testimonium inter nos
et vos et sobolem nostram vestramque progeniem
ut serviamus domino et iuris nostri sit offerre
holocausta et victimas et pacificas hostias
et nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris
non est vobis pars in domino. Quod si voluerint
dicere respondebunt eis. Ecce altare domini quod
fecerunt patres nostri non in holocausta neque in
sacrificium sed in testimonium nostrum ac vestrum. Ab-
sit a nobis hoc scelus ut recedamus a domino
et eius vestigia relinquamus extructo al-
tari ad holocausta et sacrificia et victimas
offerendas preter altare domini dei nostri quod
extructum est ante tabernaculum eius. Quibus au-
ditis phinees sacerdos et principes le-
gationis israel qui erant cum eo placati sunt et
verba filiorum ruben et gad et dimidie tri-
bus manasse libentissime susceperunt. Dixitque
phinees filius eleazari sacerdos ad
eos. Nunc scimus quod nobiscum sit dominus quoniam
alieni estis a prevaricatione hac et li-
berastis filios israel de manu domini.
Reversusque est cum principibus a fi-
liis ruben et gad de terra galaad finium
chanaan ad filios israel et retulit eis.
Placuitque sermo cunctis audientibus et lau-
daverunt deum filii israel et nequaquam ultra dix-
erunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent et
delerent terram possessionis eorum. Vocaveruntque
filii ruben et filii gad altare quod ex-
struxerant testimonium nostrum quod dominus ipse
sit deus. C. xxiii.

Evoluto autem multo tempore postquam pacem dominus dederat
israeli subiectis in gyro nationibus universis
et iosue iam longevo et persenilis etatis
vocavit iosue omnem israelem maioresque natu
et principes ac duces et magistros dixitque
ad eos. Ego senui et progressioris etatis sum
vosque cernitis omnia que fecit dominus deus vester

cunctis per circuitum nationibus quomodo pro vobis ipse
pugnaverit. Et nunc quia vobis sorte divisit
omnem terram ab orientali parte Iordanis usque
ad mare magnum multeque adhuc supersunt
nationes dominus deus vester disperdet eas et au-
feret a facie vestra et possidebitis terram sicut
pollicitus est vobis. Tantum confortamini et esto-
te solliciti ut custodiatis cuncta que scripta sunt
in volumine legis Moysi et non declinetis ab eis
neque ad dexteram neque ad sinistram ne postquam
intraveritis ad gentes que inter vos future sunt
iuretis in nomine deorum earum et serviatis eis
et adoretis illos sed adhereatis domino deo vestro
quod fecistis usque in diem hanc et tunc auferet
dominus in conspectu vestro gentes magnas et ro-
bustissimas et nullus vobis resistere poterit.
Unus e vobis persequetur hostium mille viros
quia dominus deus vester pro vobis ipse pugnabit
sicut pollicitus est. Hoc tantum diligentissime
precavete ut diligatis dominum deum vestrum. Quod
si volueritis gentium harum que inter vos habi-
tant erroribus adherere et cum eis miscere
conubia atque amicitias copulare iam
nunc scitote quod dominus deus vester non
eas deleat ante faciem vestram sed sint
vobis in foveam et laqueum et offen-
diculum ex latere vestro et sudes in oculis
vestris donec vos auferat atque dis-
perdat de terra hac optima quam tra-
didit vobis. En ego hodie ingredior viam
universe terre et toto animo cognoscetis quod de
omnibus verbis que se dominus prestiturum vobis
pollicitus est unum non preterierit incassum sic-
ut ergo implevit opere quod promisit et prospera
cuncta venerunt sic adducet super vos quicquid
malorum comminatus est donec vos auferat
atque disperdat de terra hac optima quam tradidit
vobis eo quod preterieritis pactum domini dei vestri quod
pepigit vobiscum et servieritis diis alienis et
adoraveritis eos. Cito atque velociter consurget
in vos furor domini et auferemini de terra hac op-
tima quam tradidit vobis. Capitulum xxiiii

Congregavitque Iosue omnes tribus Israel
in Sichem et vocavit maiores natu
ac principes et iudices et magistros steteruntque in con-
spectu domini et ad populum sic locutus est. Hec dicit
dominus deus Israel. Trans fluvium habitaverunt
patres vestri ab initio Thare pater Abraham et
Nachor servieruntque diis alienis. Tuli ergo pa-
trem vestrum Abraham de Mesopotamie finibus
et adduxi eum in terram Chanaan multiplica-
vique semen eius et dedi ei Isaac illique rur-
sum dedi Iacob et Esau. E quibus Esau de-
di montem Seir ad possidendum. Iacob vero et
filii eius descenderunt in Egyptum. Misique Moy-
sen et Aaron et percussi Egyptum multis signis
et prodigiis. Ac postea eduxi vos et
patres vestros de Egypto et venistis ad mare. Perse-
cutique sunt Egyptii patres vestros cum curribus et
equitatu usque ad mare rubrum. Clamave-
runt autem ad dominum filii Israel qui posuit tene-
bras inter vos et Egyptios et adduxit super
eos mare et operuit illos. Viderunt oculi vestri
cuncta que in Egypto fecerim et habitastis
in solitudine multo tempore et introduxi vos
in terram Amorrei qui habitabat trans Ior-
danem. Cumque pugnarent contra vos tradidi
eos in manus vestras et possedistis terram eorum
atque interfecistis eos. Surrexit autem Balach
filius Sephor rex Moab et pugnavit
contra Israel misitque et vocavit Balaam
filium Beor ut malediceret vobis et ego nolui
audire eum sed econtrario per illum benedixi vobis
et liberavi vos de manu eius. Transgressi-
que Iordanem et venistis ad Iericho pugnave-
runtque contra vos viri civitatis eius Amorreus
et Phereseus et Chananeus et Etheus et
Gergeseus et Eveus et Iebuseus et tradidi
illos in manus vestras. Misique ante vos cra-
brones et eieci eos de locis suis duos re-
ges Amorreorum ad possidendum non in gladio
et arcu tuo. Dedique vobis terram in qua non
laborastis et urbes quas non edificastis
ut habitaretis in eis vineas et oliveta
que non plantastis. Nunc ergo timete dominum
et servite ei corde perfecto atque verissimo
et auferte deos quibus servierunt patres
vestri in Mesopotamia et in Egypto ac ser-

uite domino. Sin autem malum vobis videtur
ut domino serviatis optio vobis datur. Eligi-
te vobis hodie quod placet cui servire po-
tissimum debeatis utrum diis quibus servie-
runt patres vestri in mesopotamia an diis amor-
reorum in quorum terra habitatis. Ego autem et
domus mea serviemus domino. Responditque
populus et ait. Absit a nobis ut relinquamus
dominum et serviamus diis alienis. Dominus
deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de
terra egypti de domo servitutis. Fecitque vi-
dentibus nobis signa ingentia et custodivit
nos in omni via per quam ambulavimus et
in cunctis populis per quos transivimus et eiecit
universas gentes amorreum habitatorem terre
quam nos intravimus. Serviemus igitur domino quia
ipse est deus noster. Dixitque iosue ad
populum. Non poteritis servire domino. deus enim
sanctus et fortis emulator est nec ignoscet
sceleribus vestris atque peccatis. Si dimiseritis do-
minum et servieritis diis alienis convertet se
et affliget vos atque subvertet postquam vobis
prestiterit bona. Dixitque populus ad iosue. Nequa-
quam ita ut loqueris erit sed domino serviemus.
Et iosue ad populum. Testes inquit vos estis
quia ipsi elegeritis dominum vobis ut serviatis ei.
Responderuntque testes. Nunc ergo ait auferte
deos alienos de medio vestri et inclinate
corda vestra ad dominum deum israel. Dixitque populus
ad iosue domino deo nostro serviemus et obe-
dientes erimus preceptis eius. Percussit igitur
iosue in die illo fedus et proposuit populo pre-
cepta atque iudicia in sichem. Scripsit ergo
omnia verba hec in volumine legis domini et
tulit lapidem pergrandem posuitque eum subter
quercum que erat in sanctuario domini. Et dixit
ad omnem populum. En lapis iste erit vobis in tes-
timonium quod audierit omnia verba domini que
locutus est vobis ne forte postea negare ve-
litis et mentiri domino deo vestro. Dimisitque po-
pulum singulos in possessionem suam. Et post
hec mortuus est iosue filius nun servus domini
centum decem annorum. Sepelieruntque eum in
finibus possessionis sue in thamnathsa-
re que sita est in monte effraym a septentrio-
nali parte montis gaas. Servivitque israel domino
cunctis diebus iosue et seniorum qui lon-
go vixerunt tempore post iosue. Et qui noverant
omnia opera domini que fecerat in israel. Ossa
quoque ioseph que tulerant filii israel de egipto
sepelierunt in sichem in parte agri quem emerat
iacob a filiis emor patris sichem centum no-
vellis ovibus et fuit in possessionem filiorum
ioseph. Eleazar quoque filius aaron mortuus
est et sepelierunt eum in gabaath phinees filii
eius que data est ei in monte effraym.

Explicit liber Josue

Incipit liber iudicum

Post mortem iosue consulue-
runt filii israel dominum dicentes
quis ascendet ante nos contra
chananeum et erit dux belli.
Dixitque dominus. Iudas ascen-
det. Ecce tradidi terram in manus eius. Et ait
iudas symeoni fratri suo. Ascende mecum in sor-
tem meam et pugna contra chananeum ut et
ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo
symeon. Ascenditque iudas et tradidit dominus
chananeum et phereseum in manus eorum et per-
cusserunt in bezech decem milia virorum. Invene-
runtque adonibezech in bezech et pugnaverunt
contra eum et percusserunt chananeum et phereseum.
Fugit autem adonibezech quem secuti comprehen-
derunt cesis summitatibus manuum eius ac pe-
dum. Dixitque adonibezech. Septuaginta re-
ges amputatis manuum ac pedum summitatibus
colligebant sub mensa mea ciborum reliquias.
Sicut feci ita reddidit michi deus. Adduxe-
runtque eum in iherusalem et ibi mortuus est. Oppugnan-
tes ergo filii iuda iherusalem ceperunt eam et percus-
serunt in ore gladii tradentes cunctam incendio
civitatem. Et postea descendentes pugnaverunt con-
tra chananeum qui habitabat in montanis et ad

meridiem in campestribus. Pergensque Iudas
contra Chananeum qui habitabat in Hebron
cuius nomen fuit antiquitus Cariatharbe, per-
cussit Sesai et Ahiman et Tholmai. Atque inde
profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen
vetus erat Cariathsepher, id est civitas litterarum.
Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariathsepher
et vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam
uxorem. Cumque cepisset eam Othoniel filius
Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam
filiam suam coniugem. Quam pergentem in itinere
monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum.
Que cum suspirasset sedens in asino, dixitque ei
Caleb: Quid habes? At illa respondit: Da
michi benedictionem, quia terram arentem dedisti mi-
chi, da et irriguam aquis. Dedit ergo eis
Caleb irriguum superius et irriguum in-
ferius. Filii autem Cinei cognati Moysi as-
cenderunt de civitate palmarum cum filiis Iuda in
desertum sortis eius, quod est ad meridiem Arad,
et habitaverunt cum eo. Abiit autem Iudas cum Sy-
meon fratre suo, et percusserunt Chananeum simul
qui habitabat in Sephath, et interfecerunt
eum. Vocatumque est nomen urbis Horma, id est
anathema. Cepitque Iudas Gazam cum finibus
suis. Fuitque Dominus cum Iuda et montana posse-
dit, nec potuit delere habitatores vallis,
quia falcatis curribus habundabant. Dede-
runtque Caleb Hebron sicut dixerat Moyses,
qui delevit ex ea tres filios Enach. Iebuseum
autem habitatorem Ierusalem non deleverunt filii Be-
niamin, habitavitque Iebuseus cum filiis Be-
niamin in Ierusalem usque in presentem diem. Domus
quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum
eis. Nam cum obsiderent urbem que prius Lu-
za vocabatur, viderunt hominem egredientem de
civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum ci-
vitatis et faciemus tecum misericordiam. Qui cum osten-
disset eis, percusserunt urbem in ore gladii; ho-
minem autem illum et omnem cognationem eius dimi-
serunt. Qui dimissus abiit in terram Ethim et
edificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam,
que ita appellatur usque in presentem diem. Manasses quoque
non delevit Bethsan et Thanach cum viculis suis
et habitatores Dor et Ieblaam et Mageddo
cum viculis suis. Cepitque Chananeus habitare
cum eis. Postquam autem confortatus est Israel, fecit
eos tributarios et delere noluit. Effraym
etiam non interfecit Chananeum qui habita-
bat in Gazer, sed habitavit cum eo. Zabulon
non delevit habitatores Cethron et Naalon,
sed habitavit Chananeus in medio eius factus-
que est ei tributarius. Aser quoque non dele-
vit habitatores Achon et Sydonis, Alab et
Achazib et Alba et Aphec et Roob, habitavit-
que in medio Chananei habitatoris illius terre
nec interfecit eum. Neptalim non delevit ha-
bitatores Bethsemes et Bethanath, et habita-
vit inter Chananeum habitatorem terre, fue-
runtque ei Bethsemite et Bethanite tributarii.
Artavitque Amorreus filios Dan in monte, nec
dedit eis locum ut ad planiora descenderet,
habitavitque in monte Hares, quod interpretatur
testaceo, in Haylon et Salebim. Et aggravata
est manus domus Ioseph, factusque est ei
tributarius. Fuit autem terminus Amorrei a ba-
scensu Scorpionis, Petra et superiora loca.

Cap. II

Ascenditque angelus
Domini de Galgalis ad locum flen-
tium et ait: Eduxi vos de Egipto et introduxi
in terram pro qua iuravi patribus vestris,
et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum
meum vobiscum in sempiternum, ita dumtaxat ut
non feriretis fedus cum habitatoribus terre
huius, et aras eorum subverteretis; et noluistis
audire vocem meam. Cur hoc fecistis? Quam-
obrem nolui delere eos a facie vestra, ut ha-
beatis hostes, et dii eorum sint vobis in rui-
nam. Cumque loqueretur angelus Domini ver-
ba hec ad omnes filios Israel, elevaverunt vo-
cem suam et fleverunt. Et vocatum est nomen
loci illius Flentium sive Lacrimarum. Immolave-
runtque ibi hostias Domino. Dimisit ergo Iosue
populum, et abierunt filii Israel unusquisque in pos-
sessionem suam, ut obtinerent eam. Servieruntque
Domino cunctis diebus Iosue et seniorum
qui longo post eum vixerunt tempore et noverant

omnia opera domini que fecerat cum israel. Mor-
tuus est autem iosue filius nun famulus
domini centum et decem annorum et sepelierunt eum
in finibus possessionis sue in thamnath sa-
re in monte effraym a septentrionali plaga
montis gaas. Omnisque illa generatio congre-
gata est ad patres suos et surrexerunt alii qui
non noverant dominum et opera que fecerat cum israel.
Feceruntque filii israel malum in conspectu domini et
servierunt baalim et astharoth ac dimiserunt
dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de
terra egypti et secuti sunt deos alienos deos-
que populorum qui habitabant in circuitu eorum et
adoraverunt eos et ad iracundiam con-
citaverunt dominum dimittentes eum et servien-
tes baal et astharoth. Iratusque dominus contra
israel tradidit eos in manus diripientium qui ce-
perunt eos et vendiderunt hostibus qui habitabant
per gyrum nec potuerunt resistere adversariis suis
sed quocumque pergere voluissent manus domini
erat super eos sicut locutus est et iura-
vit eis et vehementer afflicti sunt. Suscita-
vitque dominus iudices qui liberarent
eos de vastantium manibus sed nec illos au-
dire voluerunt fornicantes cum diis alienis et
adorantes eos. Cito deseruerunt viam per qua(m)
ingressi sunt patres eorum et audientes mandata
domini omnia fecere contraria. Cumque dominus iudi-
ces suscitaret in diebus eorum flectebatur
misericordia et audiebat afflictorum gemitus et libe-
rabat eos de cede vastantium. Postquam autem
mortuus esset iudex revertebantur et multo
maiora faciebant quam fecerant patres eorum
sequentes deos alienos et servientes eis et
adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones
suas et viam durissimam per quam ambulare con-
sueverant. Iratusque est furor domini in israel
et ait Quia irritum fecit gens ista pactum
meum quod pepigeram cum patribus eorum et
vocem meam audire contempsit et ego non
delebo gentes quas dimisit iosue et mortuus
est ut in ipsis experiar israel utrum custodiant

viam domini et ambulent in ea sicut custodi-
erunt patres eorum an non. Dimisit ergo dominus omnes
has nationes et cito subvertere noluit nec tra-
didit in manibus iosue. Capitulum III

c. iii

Hee sunt gentes quas dominus dereliquit
ut erudiret in eis israelem et omnes
qui non noverant bella chananeorum et postea
discerent filii eorum certare cum hostibus et habere
consuetudinem preliandi. quinque satrapas
philistinorum omnemque chananeum et sydonium
atque eveum qui habitabat in monte libano
de monte baal hermon usque ad introitum emath.
Dimisitque eos ut in ipsis experiretur israel utrum
audirent mandata domini que preceperat patribus
eorum per manum moysi an non. Itaque filii israel
habitaverunt in medio chananei et hethei et
amorrei et pherezei et evei et iebusei
et duxerunt uxores filias eorum ipsique fi-
lias suas eorum filiis tradiderunt et servierunt
diis eorum. Feceruntque malum in conspectu domini
et obliti sunt dei sui servientes baalym et
astharoth. Iratusque dominus contra israel
tradidit eos in manus chusan rasatha-
ym regis mesopotamie servieruntque ei
octo annis. Et clamaverunt ad dominum qui susci-
tavit eis salvatorem et liberavit eos otho-
niel videlicet filium cenez fratrem caleb mi-
norem. Fuitque in eo spiritus domini et iudicavit
israel. Egressusque est ad pugnam et tradidit
dominus in manus eius chusan rasathaym
regem syrie et oppressit eum quievitque terra xl
annis. Et mortuus est othoniel filius ce-
nez. Addiderunt autem filii israel fa-
cere malum in conspectu domini qui confortavit ad-
versum eos eglon regem moab quia fecerunt
malum in conspectu domini. Et copulavit
ei filios ammon et amalech abiitque et percus-
sit israel atque possedit urbem palmarum.
Servieruntque filii israel eglon regi moab x-
et octo annis. Et postea clamaverunt ad dominum
qui suscitavit eis salvatorem vocabulo ayoth
filium gera filii gemini qui utraque manu utebatur

salvatorem ahoth filium gera filii iemini qui utraque manu utebatur pro dextera. Miseruntque filii israel per illum munera eglon regi moab. Qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palme manus et accinctus est eo subter sagum in dextro femore. Obtulitque munera eglon regi moab. Erat autem eglon crassus nimis. Cumque obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant et reversus de galgalis ubi erant idola dixit ad regem verbum secretum habeo ad te o rex. Et ille imperavit silentium. Egressisque omnibus qui circa eum erant ingressus est ahioth ad eum. Sedebat autem in estivo cenaculo solus. Dixitque verbum dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno. Extenditque ahioth sinistram manum et tulit sicam de dextro femore suo infixitque in ventrem eius tam valide ut capulus sequeretur ferrum in vulnere ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium sed ita ut percusserat reliquit in corpore. Statimque per secreta nature alvi stercora proruperunt. Ahioth autem clausis diligentissime hostiis cenaculi et obfirmatis sera per posticum egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores cenaculi atque dixerunt forsitan purgat alvum in estivo cenaculo. Expectantesque diu donec erubescerent et videntes quod nullus aperiret tulerunt clavem et aperientes invenerunt dominum suum in terra iacentem mortuum. Ahioth autem dum illi turbarentur effugit et pertransiit locum idolorum unde reversus fuerat. Venitque in seirath et statim insonuit bucina in monte effraim. Descenderuntque cum eo filii israel ipso in fronte gradiente. Qui dixit ad eos sequimini me tradidit enim dominus inimicos nostros moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum et occupaverunt vada iordanis que transmittunt in moab et non dimiserunt transire quemquam sed percusserunt moabitas in tempore illo circiter decem milia omnes robustos et fortes viros nullus eorum evadere potuit. Humiliatusque est moab in die illo sub manu israel et quievit

terra lxxx annis. Post hunc fuit samgar filius anath qui percussit de philistiim sexcentos viros vomere et ipse quoque defendit israel. Cap. IIII

Addideruntque filii israel facere malum in conspectu domini post mortem ahoth et tradidit illos dominus in manus iabin regis chanaan qui regnavit in asor habuitque ducem exercitus sui nomine sisaram. Ipse autem habitabat in aroseth gentium. Clamaveruntque filii israel ad dominum nongentos enim habebat falcatos currus et per viginti annos vehementer oppresserat eos. Erat autem delbora prophetissa uxor lapidoth que iudicabat populum in illo tempore et sedebat sub palma que nomine illius vocabatur inter rama et bethel in monte effraim. Ascendebantque filii israel ad eam in omne iudicium. Que misit et vocavit barach filium abinoem de cedes neptalim. Dixitque ad eum precepit tibi dominus deus israel vade et duc exercitum in montem thabor tollensque tecum decem milia pugnatorum de filiis neptalim et de filiis zabulon. Ego autem adducam ad te in loco torrentis cison sisaram principem exercitus iabin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam eos in manu tua. Dixitque ad eam barach si venis mecum vadam si nolueris venire mecum non pergam. Que dixit ad eum Ibo quidem tecum sed in hac vice victoria non reputabitur tibi quia in manu mulieris tradetur sisara. Surrexit itaque delbora et perrexit cum barach in cedes. Qui accitis zabulon et neptalim ascendit cum decem milibus pugnatorum habens delboram in comitatu suo. Aber autem cyneus recesserat quondam a ceteris cyneis fratribus suis filiis obab cognati moysi et tetenderat tabernacula usque ad vallem que vocatur sennim et erat iuxta cedes. Nuntiatumque est sisare quod ascendisset barach filius abinoem in montem thabor. Et congregavit nongentos falcatos currus et omnem exercitum de aroseth gentium ad torrentem cison. Dixitque delbora ad barach surge hec est enim dies in qua tradidit

dominus sisaram in manus tuas en ipse est tuus
ductor. Descendit itaque barach de monte tha
bor et decem milia pugnatorum cum eo. Perter
ruitque dominus sisaram et omnes currus eius uni-
versamque multitudinem in ore gladii ad conspectum ba
rach in tantum ut sisara de curru desili
ens pedibus fugeret et barach persequeretur fu
gientes currus et exercitum eius usque ad aroseth
gentium et omnis hostium multitudo usque ad in
ternitionem caderet. Sisara autem fugiens pervenit
ad tentorium iahel uxoris aber cinei. Erat
enim pax inter iabin regem asor et domum
aber cinei. Egressa igitur iahel in occursum si
sare dixit ad eum. Intra ad me domine mi intra
ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius et
opertus est ab ea pallio. Dixit ad eam. Da mi
chi obsecro paululum aque quia valde sitio.
Que aperuit utrem lactis et dedit ei bibere
et operuit illum. Dixitque sisara ad eam. Sta
ante ostium tabernaculi et cum venerit aliquis
interrogans te et dicens. Numquid hic est aliquis
respondebis nullus est. Tulit itaque iahel
uxor aber clavum tabernaculi assumens
pariter malleum. Et ingressa abscondite et cum si
lentio posuit supra tempus capitis eius cla
vum percussumque malleo defixit in cerebrum
usque ad terram. Qui soporem morti socians
defecit et mortuus est. Et ecce barach sequens
sisaram veniebat. Egressaque iahel in occur
sum eius dixit ei. Veni et ostendam tibi virum
quem queris. Qui cum intrasset ad eam vidit si
saram iacentem mortuum et clavum infixum
in tempore eius. Humiliavit ergo deus in die
illo iabin regem chanaan coram filiis israel
qui crescebant cotidie et forti manu oppri
mebant iabin regem chanaan donec dele
rent eum.

Capitulum quintum.

Cecineruntque delbora et barach filius
abinoem in die illo dicentes. Qui
sponte obtulistis de israel animas vestras ad pericu
lum benedicite domino. Audite reges percipite
auribus principes. Ego sum ego sum que
domino canam psallam domino deo israel. Dum

cum exires de seyr et transires per regiones edom
terra mota est celique ac nubes stillaverunt
aquis et montes fluxerunt a facie domini et sy
nai a facie domini dei israhel. In diebus sam
gar filii anath in diebus iahel quieverunt
semite et qui ingrediebantur per eas ambulaverunt
per calles devios. Cessaverunt fortes in israel
et quieverunt donec surgeret delbora surgeret
mater in israel. Nova bella elegit dominus et
portas hostium ipse subvertit. Clipeus et
hasta si apparuerint in quadraginta milibus
israel. Cor meum diligit principes israel qui
propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite
domino. Qui ascenditis super nitentes asinos
et sedetis in iudicio et ambulatis in via
loquimini. Ubi collisi sunt currus et hostium suf
focatus est exercitus. Ibi narrentur iustitie
domini et clementia in fortes israel. Tunc descen
dit populus domini ad portas et obtinuit prin
cipatum. Surge surge delbora surge et lo
quere canticum. Surge barach et apprehende cap
tivos tuos fili abinoem. Salvate sunt reli
quie populi dominus in fortibus dimicavit. Ex
effraym delevit eos in amalech et post eum
ex beniamin in populos tuos o amalech. De ma
chir principes descenderunt et de zabulon qui ex
ercitum ducerent ad bellandum. Duces ysachar fue
re cum delbora et barach vestigia sunt secuti qui
quasi in preceps ac barathrum se discrimini dedit.
Diviso contra se ruben magnanimorum reperta
contentio est. Quare habitas inter duos termi
nos ut audias sibilos gregum. Diviso contra
se ruben magnanimorum reperta contentio est.
Galaad trans iordanem quiescebat et dan va
cabat navibus. Aser habitabat in litore ma
ris et in portubus morabatur. Zabulon vero et neptalim
obtulerunt animas suas morti in regione more
me. Venerunt reges et pugnaverunt pugnaverunt
reges chanaan iuxta aquas maggeddon
et tamen nichil tulere predantes. De celo dimi
catum est contra eos. Stelle manentes in ordine
et cursu suo adversus sisaram pugnaverunt.
Torrens cyson traxit cadavera eorum torrens

Cadumim torrens Cison. Conculca anima mea
robustos. Ungule equorum ceciderunt fugientibus
impetu, et per precipitium ruentibus fortissimis
hostibus. Maledicite terre Meroz dixit an-
gelus domini. Maledicite habitatoribus eius
quia non venerunt ad auxilium domini in adiutorium
fortissimorum eius. Benedicta inter mulieres Ia-
hel uxor Aber Cinei, et benedicatur in taber-
naculo suo. Aquam petenti lac dedit, et
in phiala principum obtulit butyrum. Sinis-
tram manum misit ad clavum, et dexteram ad
fabrorum malleos, percussitque Sisaram querens
in capite vulneris locum, et tempus valide
perforans. Inter pedes eius ruit, defecit
et mortuus est. Volvebatur ante pedes eius
et iacebat exanimis et miserabilis. Per fenes-
tram respiciens ululabat mater eius, et de ce-
naculo loquebatur. Cur moratur regredi cur-
rus eius? Quare tardaverunt pedes quadri-
garum illius? Una sapientior ceteris uxoribus
eius, hec socrui verba respondit. Forsitan
nunc dividit spolia, et pulcherrima feminarum
eligitur ei. Vestes diversorum colorum Sisare traduntur
in predam, et supellex varia ad ornanda
colla congeritur. Sic pereant omnes inimici tui
domine. Qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo
splendet, ita rutilent. Quievitque terra per quadraginta annos.

Fecerunt autem filii Israel Capitulum VI
malum in conspectu domini, qui tradidit
eos in manu Madian septem annis, et op-
pressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra et spe-
luncas in montibus et munitissima ad repug-
nandum loca. Cumque sevisset Israel, ascende-
bat Madian et Amalech ceterique orientalium
nationum, et apud eos figentes tentoria sicut
erant in herbis cuncta vastabant usque ad in-
troitum Gaze, nihil omnino ad vitam pertinens re-
linquebant in Israel, non oves, non boves, non
asinos. Ipsi enim et universi greges veniebant
cum tabernaculis suis, et instar locustarum uni-
versa complebant innumera multitudo hominum et ca-
melorum, quicquid tetigerant devastantes. Humi-
liatusque est Israel valde in conspectu Madian. Et cla-

mavit ad dominum postulans auxilium contra Ma-
dianitas. Qui misit ad eos virum prophetam, et
locutus est: Hec dicit dominus Israel: Ego feci vos
conscendere de Egypto, et eduxi de domo ser-
vitutis, et liberavi de manu Egyptiorum et omni-
um inimicorum qui affligebant vos, eiecique eos ad
introitum vestrum, et tradidi vobis terram eorum. Et dixi:
Ego sum dominus deus vester; ne timeatis deos Amor-
reorum, in quorum terra habitatis. Et noluistis
audire vocem meam. Venit autem angelus domini et
sedit sub quercu que erat in Ephra, et pertine-
bat ad Ioas patrem familie Ezri. Cumque
Gedeon filius eius excuteret atque purgaret
frumenta in torculari ut fugeret Madian,
apparuit ei angelus domini et ait: Dominus tecum,
virorum fortissime. Dixitque ei Gedeon: Obsecro
domine mi, si dominus nobiscum est, cur ergo ap-
prehenderunt nos hec omnia? Ubi sunt mirabilia
eius que narraverunt patres nostri atque dixerunt:
De Egypto eduxit nos dominus? Nunc autem dere-
liquit nos et tradidit in manu Madian.
Respexitque dominus ad eum et ait: Vade in hac forti-
tudine tua, et liberabis Israel de manu Ma-
dian. Scito quod miserim te. Qui respondens
ait: Obsecro domine mi, in quo liberabo
Israel? Ecce familia mea infima est in Manas-
se, et ego minimus in domo patris mei. Dixit-
que ei dominus: Ego ero tecum, et percuties Madian
quasi unum virum. Et ille: Si inveni, inquit,
gratiam coram te, da mihi signum quod tu sis
qui loquaris ad me, ne recedas hinc donec
revertar ad te portans sacrificium et offerens
tibi. Qui respondit: Ego prestolabor adventum
tuum. Ingressus est itaque Gedeon et
coxit hedum, et de farine modio azimos
panes, carnesque ponens in canistro et
ius carnium mittens in ollam, tulit omnia
sub quercu et obtulit ei. Cui dixit ange-
lus domini: Tolle carnes et panes azimos
et pone supra petram illam et ius desuper
funde. Cumque fecisset ita, extendit an-
gelus domini summitatem virge quam tenebat
in manu, et tetigit carnes et azimos panes

Ascenditque ignis de petra et carnes et azimos
panes consumpsit. angelus autem domini evanuit
ex oculis eius. Vidensque gedeon quod esset angelus
domini ait. Heu mi domine deus quia vidi ange-
lum domini facie ad faciem. Dixitque dominus ei. Pax
tecum. Ne timeas non morieris. Edificavit ergo ibi
gedeon altare domino vocavitque illud domini pax
usque in presentem diem. Cumque adhuc esset in
ephra que est familie ezri. nocte illa dixit
dominus ad eum. Tolle taurum patris tui et alterum
taurum septem annorum. destruesque aram baal que
est patris tui et nemus quod circa aram est
succide. Et edificabis altare domino deo tuo
in summitate petre huius super quam ante sacrificium
posuisti. Tollesque taurum secundum et offeres
holocaustum super struem lignorum que succideris. As-
sumptis igitur gedeon decem viris de servis suis
fecit sicut preceperat ei dominus. Timens autem domum pa-
tris sui et homines illius civitatis per diem noluit
facere. sed omnia nocte complevit. Cumque sur-
rexissent viri oppidi eius mane viderunt de-
structam aram baal lucumque succisum et taurum al-
terum impositum super altare quod tunc edifi-
catum erat. Dixeruntque ad invicem. Quis hoc fecit.
Cumque perquirerent facti auctorem dictum est. Gede-
on filius ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad
ioas. Produc filium tuum huc ut moriatur quia de-
struxit aram baal et succidit nemus. Qui-
bus ille respondit. Numquid ultores estis
baal ut pugnetis pro eo? qui adversarius est
eius moriatur antequam lux crastina veniat. Si
deus est vindicet se de eo qui suffodit aram
eius. Ex illo die vocatus est gedeon ierobaal
eo quod dixisset ioas. ulciscatur se de
eo baal qui suffodit aram eius. Igitur omnis
madian et amalech et orientales populi con-
gregati sunt simul et transeuntes iordanem castra-
metati sunt in valle iezrahel. Spiritus autem domini
induit gedeon qui clangens bucina convo-
cavit domum abiezer ut sequeretur se. Misit-
que nuntios in universum manassen qui et ipse
secutus est eum. et alios nuntios in aser et za-
bulon et neptalim qui occurrerunt ei. Dixitque ge-
deon ad dominum. Si salvum facis per manum meam
israel sicut locutus es ponam vellus
hoc lane in area. Si ros in solo vellere fuerit
et in omni terra siccitas sciam quod per manum meam
sicut locutus es liberabis israel. Factumque est ita.
Et de nocte consurgens et expresso vellere concham
rore complevit. Dixitque rursum ad dominum.
Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc
semel temptavero signum querens in vellere. Oro
ut solum vellus siccum sit et omnis
terra rore madens. Fecitque dominus nocte illa ut
postulaverat. et fuit siccitas in solo vellere
et ros in omni terra. Capitulum vii

c. vii

Igitur ierobaal qui et gedeon de noc-
te consurgens et omnis populus cum eo
venit ad fontem qui vocatur arad. Erant autem
castra madian in valle ad septentrionalem
plagam collis excelsi. Dixitque dominus ad gedeo-
nem. Multus tecum est populus nec tradetur
madian in manus eius. ne glorietur contra
me israel et dicat. Meis viribus liberatus sum. Lo-
quere ad populum et cunctis audientibus predica.
Qui formidolosus et timidus est revertatur.
Recesseruntque de monte galaad et reversi sunt ex
populo viginti duo milia virorum et tantum decem mi-
lia remanserunt. Dixitque dominus ad gedeon. Adhuc
populus multus est. duc eos ad aquas et ibi
probabo illos. et de quo dixero tibi ut tecum va-
dat ipse vadat. quem ire prohibuero ipse
revertatur. Cumque descendisset populus ad aquas
dixit dominus ad gedeon. Qui lingua
lambuerint aquas sicut solent canes lam-
bere separabis eos seorsum. qui autem curvatis
genibus biberint in altera parte erunt. Fuit itaque
numerus eorum qui manu ad os proicientes lambuerant
aquas. ccc. viri. Omnis autem reliqua multitudo
flexo poplite biberat. Et ait dominus ad gede-
on. In trecentis viris qui lambuerunt aquas
liberabo vos et tradam in manu tua madi-
an. Omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum
suum. Sumptis itaque pro numero ci-

bariis et tubis omnem reliquam multitudinem abire
precepit in tabernacula sua. Et ipse cum trecentis
viris se ad certamen dedit. Castra autem madyan
erant subter in valle. Eadem nocte dixit dominus
ad eum. Surge et descende in castra quia tradidi
eos in manus tuas. Sin autem solus ire formi
das, descendat tecum phara puer tuus. Et
cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur
manus tue et securior ad hostium castra des
cendes. Descendit ergo ipse et phara puer
eius in partem castrorum ubi erant armatorum
vigilie. Madian autem et amalech et omnes ori
entales populi fusi iacebant in valle ut
locustarum multitudo. Cameli quoque innumerabiles
erant sicut arena que est in littore maris.
Cumque venisset gedeon narrabat aliquis
sompnium proximo suo et in hunc modum refe
rebat quod viderat. Vidi sompnium et vide
batur michi quasi subcinericius panis ex ordeo
volvi et in castra madyan descendere. Cumque
pervenisset ad tabernaculum, percussit illud atque
subvertit et terre funditus coequavit. Respon
dit is cum quo loquebatur. Non est hoc aliud nisi
gladius gedeonis filii ioas viri israelite.
Tradidit enim dominus in manus eius madyan
et omnia castra eius. Cumque audisset ge
deon sompnium et interpretationem eius adoravit.
et reversus ad castra israel ait. Surgite, tra
didit enim dominus in manus nostras castra ma
dyan. Divisitque trecentos viros in tres partes et
dedit tubas in manibus eorum lagenasque
vacuas ac lampades in medio lagenarum. Et
dixit ad eos. Quod me facere videritis, hoc
facite. Ingrediar partem castrorum et quod fe
cero, sectamini. Quando personuerit tuba in manu
mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite et
conclamate domino et gedeoni. Ingressusque ge
deon et trecenti viri qui erant cum eo in partem
castrorum incipientibus vigiliis, ceperunt buc
cinis clangere et complodere vel applau
dere inter se lagenas. Cumque per gyrum castrorum
in tribus personarent locis et hydrias con
fregissent, tenuerunt sinistris manibus lam
pades et dextris sonantes tubas. Clamaverunt

noctis medie et custodibus suscitatis

que. Gladius domini et gedeonis stantes sin
guli in loco suo per circuitum hostilium castrorum.
Omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes
ululantesque fugerunt. Et nichilominus insis
tebant trecenti viri buccinis personantes. Im
misitque dominus gladium in omnibus castris et mu
tua se cede truncabant fugientes usque
ad bethsetta et crepidinem abelmeula in the
bath. Conclamantes autem viri israel de neptalim
et aser et omni manasse persequebantur madi
an. Et dominus dedit victoriam populo israel in die
illa. Misitque Gedeon nuntios in omnem montem
effraym dicens. Descendite in occursum ma
dyan et occupate aquas usque bethbera
atque iordanem. Clamavitque omnis effraym
et preoccupavit omnes aquas atque iordanem usque
bethbera. Apprehensosque duos viros madi
an oreb et zeb interfecit oreb in petra
oreb, zeb vero in torculari zeb. Et persecuti
sunt madyan, capita capita oreb et zeb por
tantes ad gedeon trans fluenta iordanis.

Cap. viii

Dixeruntque ad eum viri effraym.
Quid est hoc quod facere voluisti
ut non nos vocares cum ad pugnam pergeres contra
madyan, iurgantes fortiter et prope vim in
ferentes. Quibus ille respondit. Quid tale
facere potui quale vos fecistis. Nonne
melior est racemus effraym vindemiis abie
zer. In manus vestras tradidit dominus principes
madyan oreb et zeb. Quid tale facere po
tui quale vos fecistis. Quod cum locutus
esset, requievit spiritus eorum quo tumebant
contra eum. Cumque venisset Gedeon ad iordanem
transivit eum cum trecentis viris qui secum erant
et pre lassitudine fugientes persequi non po
terant. Dixitque ad viros socoth. Date ob
secro panes populo qui mecum est quia valde
defecerunt ut possimus persequi zebee et sal
mana reges madyan. Responderunt principes so
coth. Forsitan palme manuum zebee et
salmana in manu tua sunt. Et ideo postu
las ut exercitui tuo demus panes. Quibus ille ait.
Cum ergo tradiderit dominus zebee et salmana

in manus meas et cum reversus fuero victor in
pace conteram carnes vestras cum spinis tribulisque
deserti. Et cum inde conscendens venit in Pha-
nuel locutus est ad viros loci illius similia.
Cui et illi responderunt sicut responderant viri So-
choth. Dixit itaque eis. Cum reversus fuero victor
in pace destruam turrim hanc. Zebee autem et Sal-
mana requiescebant cum omni exercitu suo quin-
decim enim milia viri remanserant ex omnibus
turmis orientalium populorum caesis centum viginti milibus
bellatorum et educentium gladium. Ascendensque Ge-
deon per viam eorum qui in tabernaculis
morabantur ad orientalem partem Nobee et Je-
gbaa percussit castra hostium qui securi erant
et nihil adversi suspicabantur. Fugeruntque Zebee
et Salmana quos persequens Salmana Gedeon com-
prehendit turbato omni exercitu eorum. Revertensque
de bello ante solis ortum apprehendit puerum
de viris Sochoth interrogavitque eum nomina princi-
pum et seniorum Sochoth et descripsit septuaginta septem
viros. Venitque ad Sochoth et dixit eis. En Zebee
et Salmana super quibus exprobrastis mihi di-
centes. Forsitan manus Zebee et Salmana in
manibus tuis sunt. Et ideo populo ut demus viris
qui lassi sunt et defecerunt panes. Tulit ergo senio-
res civitatis et spinas deserti ac tribulos et con-
trivit cum eis atque comminuit viros Sochoth. Tur-
rim quoque Phanuel subvertit occisis habitato-
ribus civitatis. Dixitque ad Zebee et Salmana. Quales
fuerunt viri quos occidistis in Thabor. Qui respon-
derunt. Similes tui et unus ex eis quasi filius regis.
Quibus ille respondit. Fratres mei fuerunt filii
matris meae. Vivit Dominus quia si servassetis eos
non vos occiderem. Dixitque Iether primogenito
suo. Surge et interfice eos. Qui non eduxit
gladium timebat enim quia adhuc puer erat. Dixe-
runtque Zebee et Salmana. Tu surge et irrue in
nos quia iuxta aetatem et robur est hominis. Sur-
rexit Gedeon et interfecit Zebee et Salmana.
Et tulit ornamenta et bullas quibus colla re-
galium camelorum decorari solent. Dixeruntque omnes
viri Israel ad Gedeon. Dominare nostri tu et filius
tuus et filius filii tui quia liberasti nos de

manu Madian. Quibus ille ait. Non domina-
bor vestri nec dominabitur in vos filius meus sed
dominabitur vobis Dominus. Dixitque ad eos. Unam pe-
titionem postulo a vobis. Date mihi inaures ex
praeda vestra. Inaures enim aureas Ismahelitae
habere consueverant. Qui responderunt. Libentissime
dabimus. Expandentesque super terram pallium
proiecerunt in eo inaures de praeda et fuit pon-
dus postulatarum inaurium mille septingenti auri
absque ornamentis et monilibus et veste pur-
purea quibus reges Madian uti soliti erant
et praeter torques aureas camelorum. Fecitque ex eo
Gedeon ephod et posuit illud in civitate sua
Ephra. Fornicatusque est omnis Israel in eo. Et fac-
tum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam. Humi-
liatus autem est Madian coram filiis Israel nec
potuerunt ultra cervices elevare sed quievit
terra per quadraginta annos quibus Gedeon praefuit. Abiit
itaque Ierobaal filius Ioas et habitavit in
domo sua habuitque septuaginta filios qui egressi sunt
de femore eius eo quod plures haberet uxores. Con-
cubina autem illius quam habebat in Sychem
genuit ei filium nomine Abimelech. Mortuusque
est Gedeon filius Ioas in senectute bona
et sepultus in sepulchro Ioas patris sui in Ephra
de familia Ezri. Postquam autem mortuus est Ge-
deon aversi sunt filii Israel et fornicati cum Baa-
lim percusseruntque cum Baal foedus ut esset eis in
deum nec recordati sunt Domini Dei sui qui eruit
eos de manu inimicorum suorum omnium per circuitum nec
fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon iuxta
omnia bona quae fecerat Israel. Ca. ix.

Abiit autem Abimelech filius Ierobaal
in Sychem ad fratres matris suae. Et locu-
tus est ad eos et ad omnem cognationem domus
matris suae dicens. Loquimini ad omnes viros Sychem
quid vobis est melius ut dominentur vestri septuaginta
viri omnes filii Ierobaal an ut dominetur vobis unus
vir. Simulque considerate quia os vestrum et caro
vestra sum. Locutique sunt fratres matris eius de eo ad
omnes viros Sychem universos sermones istos et
inclinaverunt cor eorum post Abimelech dicentes.
Frater noster est. Dederuntque illi septuaginta pondo ar-
genti de fano Baalberith qui conduxit sibi

ex eo viros inopes et vagos secutique sunt
eum. Et venit in domum patris sui in ephra et occi
dit fratres suos filios ierobaal LXX viros super
lapidem unum remansitque ioathan filius iero
baal minimus et absconditus est. Congregati sunt autem
omnes viri sichem et universe familie urbis mel
lo abieruntque et constituerunt regem abymelech
iuxta quercum que stabat in sichem. Quod
cum nunciatum esset ioathan ivit et stetit in
vertice montis garizim. Elevataque voce
clamavit et dixit. Audite me viri sichem
ita audiat vos deus. Ierunt ligna ut un
gerent super se regem dixeruntque olive. Impera
nobis. Que respondit numquid possum deserere
pinguedinem meam qua et dii utuntur et homines
et venire ut inter ligna promovear. Dixeruntque
ligna ad arborem ficum veni et super nos regnum
accipe. Que respondit eis numquid possum
deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos
et ire ut inter cetera ligna promovear.
Locutaque sunt ligna ad vitem veni et impera no
bis. Que respondit eis numquid possum dese
rere vinum meum quod letificat deum et homines
et inter ligna promoveri. Dixeruntque omnia ligna
ad ramnum veni et impera super nos. Que res
pondit eis. Si vere regem me vobis constitui
stis venite et sub umbra mea requiescite. Si
non vultis egrediatur ignis de ramno et devo
ret cedros libani. Nunc igitur si recte et absque
peccato constituistis super vos regem abymelech
et bene egistis cum ierobaal et cum domo eius
et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit
pro vobis et animam suam dedit periculis ut eru
eret vos de manu madian qui nunc surrexistis
contra domum patris mei et interfecistis filios
eius LXX viros super unum lapidem et constituistis
regem abymelech filium ancille eius super
habitatores sichem eo quod frater vester sit. Si
ergo recte et absque vicio egistis cum ierobaal et
domo eius hodie letamini in abymelech et
ille letetur in vobis. Si perverse egrediatur ignis
ex eo et consumat habitatores sichem et oppi
dum mello egrediaturque ignis de viris sichem
et de oppido mello et devoret abymelech. Que
cum dixisset fugit et abiit in bera habita
vitque ibi metu abymelech fratris sui. Regnavitque
abymelech super israel tribus annis. Misitque do
minus spiritum pessimum inter abymelech et habi
tatores sichem qui ceperunt eum detestari. Et
scelus interfectionis LXX filiorum ierobaal et ef
fusionem sanguinis eorum conferre in abymelech
fratrem suum et in ceteros sichimorum principes
qui eum adiuverant. Posueruntque insidias adver
sus eum in summitate montium. Et dum illius pres
tolabantur adventum exercebant latrocinia agen
tes predas de pretereuntibus. Nuntiatumque est
abymelech. Venit autem gaal filius obed cum
fratribus suis et transivit in sichimam. Ad cuius ad
ventum erecti habitatores sichem egressi sunt in agros
vastantes vineas uvasque calcantes. Et factis
cantantium choris ingressi sunt phanum dei sui et
inter epulas et pocula maledicebant abyme
lech clamante filio obed gaal. Quis est abyme
lech et que est sichem ut serviamus ei. Numquid
non est filius ierobaal et constituit principem
zebul servum suum super viros emor patris sichem.
Cur igitur serviamus ei. Utinam daret aliquis
populum istum sub manu mea ut auferrem de medio
abymelech. Dictumque est abymelech. Congrega
exercitus multitudinem et veni. Zebul enim princeps
civitatis auditis sermonibus gaal filii obed ira
tus est valde et misit clam ad abymelech
nuncios dicens. Ecce gaal filius obed venit
in sichimam cum fratribus suis et oppugnat adver
sum te civitatem. Surge itaque nocte cum populo
qui tecum est et latita in agro et primo mane
oriente sole irrue super civitatem. Illo autem egredien
te adversum te cum populo suo fac ei quod po
tueris. Surrexit itaque abymelech cum omni exercitu
suo nocte et tetendit insidias iuxta sichimam
in quattuor locis. Egressusque est gaal filius obed
et stetit in introitu porte civitatis. Surrexit autem
abymelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum
loco. Cumque vidisset populum gaal dixit ad ze
bul. Ecce de montibus multitudo descendit. Cui
ille respondit umbras montium vides quasi capi
ta hominum et hoc errore deciperis. Rursumque gaal
ait. Ecce populus de umbilico terre descendit et

hominis cuneus venit per viam que respicit quercum. Cui dixit zebul: Ubi nunc est os tuum quo loquebaris: quis est abymelech ut serviamus ei? Nonne hic est populus quem despiciebas? egredere et pugna contra eum. Abiit ergo gaal spectante sichimorum populo et pugnavit contra abymelech. Qui persecutus est eum fugientem et in urbem compulit. Cecideruntque ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis, et abymelech sedit in ruma. Zebul autem gaal et socios eius expulit de urbe, nec in ea passus est commorari. Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset abymelech, tulit exercitum suum et divisit in tres turmas tendens insidias in agris. Vidensque quod egrederetur populus de civitate, surrexit et irruit in eos cum cuneo suo oppugnans et obsidens civitatem. Due autem turme palantes per campum adversarios suos persequebantur. Porro abymelech omni illo die oppugnabat urbem, quam cepit interfectis habitatoribus eius, ipsaque destructa ita ut sal in eam dispergeret. Quod cum audissent qui habitabant in turre sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui berith, ubi fedus cum eo pepigerant, et ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valde. Abymelech quoque audiens viros turris sichimorum pariter conglobatos, ascendit in montem selmon cum omni populo suo, et arrepta securi precidit arboris ramum, impositumque ferens humero dixit ad socios: Quod me videtis facere, cito facite. Igitur certatim ramos de arboribus precidentes sequebantur ducem. Qui circumdantes presidium succenderunt, atque ita factum est ut fumo et igne mille homines necarentur, viri pariter et mulieres habitatorum turris sichem. Abymelech autem inde proficiscens venit ad oppidum thebes, quod circumdans obsidebat exercitu. Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres et omnes principes civitatis, clausa firmissime ianua, et super turris tectum stantes per propugnacula. Accedensque abymelech iuxta turrim pugnabat fortiter, et appropinquans hostio ignem supponere nitebatur. Et ecce una mulier fragmen mole desuper iaciens illisit capiti abymelech et confregit cerebrum eius. Qui vocavit cito armigerum suum et ait ad eum: Evagina gladium tuum et percute me, ne forte dicatur quod a femina interfectus sim. Qui iussa perficiens interfecit eum. Illoque mortuo omnes qui cum eo erant de israel reversi sunt ad sedes suas. Et reddidit deus malum quod fecerat abymelech contra patrem suum interfectis lxx fratribus suis. Sichimitis quoque quod operati erant retributum est, et venit super eos maledictio ioatham filii ierobaal. Capitulum x.

Post abymelech surrexit dux in israel thola filius phua patrui abymelech vir de ysachar, qui habitavit in samir montis effraym, et iudicavit israel xx et tribus annis, mortuusque est ac sepultus in samir. Huic successit iair galaadites, qui iudicavit israel per xx et duos annos, habens xxx filios sedentes super xxx pullos asinarum, et principes xxx civitatum que ex nomine eius sunt appellate avothiair, id est oppida iair, usque in presentem diem in terra galaad. Mortuusque est iair ac sepultus in loco cui est vocabulum camon. Filii autem israel peccatis veteribus iungentes nova, fecerunt malum in conspectu domini, et servierunt ydolis baalym et astaroth et diis syrie et sydonis et moab et filiorum amon et philistiim, dimiseruntque dominum et non colebant eum. Contra quos iratus est dominus, et tradidit eos dominus in manus philistiim et filiorum amon. Afflictique sunt et vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans iordanem in terra amorrei qui est in galaad, in tantum ut filii amon iordane transmisso vastarent iudam et beniamin et effraym, afflictusque est israel nimis. Et clamantes ad dominum dixerunt: Peccavimus tibi quia dereliquimus deum nostrum et servivimus baalym. Quibus locutus est dominus: Numquid non egyptii et amorrei filiique amon et philistiim, sydonii quoque et amalech et chanaan oppresserunt vos, et clamastis ad me, et erui vos de manu eorum? Et tamen reliquistis me et coluistis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem. Ite et invocate deos quos elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustie. Dixeruntque filii israel ad dominum: Peccavimus, redde tu nobis quicquid tibi placet

tibi tantum nunc libera nos. Dicentes que omnia de finibus suis alienorum deorum proiecerunt et servierunt domino deo qui doluit super miseriis eorum. Itaque filii amon clamantes in galaad fixere tentoria contra quos congregati filii israel in mespha castrametati sunt. Dixeruntque principes galaad singuli ad proximos suos. qui primus ex nobis contra filios amon ceperit dimicare erit dux populi galaad.

c. xi

Fuit itaque illo tempore iepte galaadites vir fortissimus atque pugnator filius mulieris meretricis qui natus est de galaad. Habuit autem galaad uxorem de qua suscepit filios qui postquam creverant eiecerunt iepte dicentes heres in domo patris nostri esse non poteris quia de adultera matre natus es. Quos ille fugiens atque devitans habitavit in terra tob. Congregatique sunt ad eum viri inopes et latrocinantes et quasi principem sequebantur. In diebus illis pugnabant filii amon contra israel. Quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de galaad ut tollerent in auxilium sui iepten de terra tob. Dixeruntque ad eum veni et esto princeps noster et pugna contra filios amon. Quibus ille respondit. Nonne vos estis qui odistis me et eiecistis de domo patris mei. Et nunc venistis ad me necessitate compulsi. Dixeruntque principes galaad ad iepte. Ob hanc igitur causam nunc ad te venimus ut proficiscaris nobiscum et pugnes contra filios amon. Sisque dux omnium qui habitant in galaad. Iepte quoque dixit eis. Si vere venistis ad me ut pugnem pro vobis contra filios amon tradideritque eos dominus in manus meas ego ero princeps vester. Qui responderunt ei. Dominus qui hoc audit ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciamus. Abiit itaque iepte cum principibus galaad. Feceruntque eum omnis populus principem sui. Locutusque est iepte omnes sermones suos coram domino in maspha. Et misit nuntios ad regem filiorum amon qui ex persona sua dicerent. Quid mihi et tibi est quia venisti contra me ut vastares terram meam. Quibus ille respondit. Quia tulit israel terram meam quando ascendit de egypto a finibus arnon usque ad iaboc atque iordanem. Nunc ergo cum pace redde mihi eam. Per quos rursum mandavit iepte et imperavit eis ut dicerent regi amon.

Hec dicit iepte. Non tulit israel terram moab nec terram filiorum amon. Sed quando de egypto conscenderunt ambulavit in solitudine usque ad mare rubrum et venit in cades misitque nuntios ad regem edom dicens. Dimitte ut transeam per terram tuam. Qui noluit adquiescere precibus eius. Misit quoque ad regem moab qui et ipse transitum prebere contempsit. Mansit itaque in cades et circuit ex latere terram edom et terram moab venitque ad orientalem plagam terre moab et castrametatus est trans arnon nec voluit intrare terminos moab. Arnon quippe confinium est terre moab. Misit itaque nuntios israel ad seon regem amorreorum qui habitabat in esebon et dixerunt ei. Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium. Qui et ipse israel verba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos. Sed infinita multitudine congregata egressus contra eum in iasa et fortiter resistebat. Tradiditque eum dominus in manus israel cum omni exercitu suo qui percussit eum et possedit omnem terram amorrei habitatoris regionis illius et universos fines illius de arnon usque iaboc et de solitudine usque ad iordanem. Dominus ergo deus israel subvertit amorreum pugnante contra illum populo suo israel et tu nunc vis possidere terram eius. Nonne ea que possedit chamos deus tuus tibi iure debentur. Que autem dominus deus noster victor obtinuit in nostram cedent possessionem. Nisi forte melior es balac filio sephor rege moab aut docere potes quod iurgatus sit contra israel et pugnaverit contra eum. Qui habitavit in esebon et viculis eius et in aroer et villis eius et in cunctis civitatibus iuxta iordanem per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione temptastis. Igitur non ego pecco in te sed tu contra me male agis indicens mihi bella non iusta. Iudicet dominus arbiter huius diei inter israel et inter filios amon. Noluitque adquiescere rex filiorum amon verbis iepte que per nuntios mandaverat. Factus est ergo super iepte spiritus domini et circuiens galaad et manasse maspha quoque galaad et inde transiens ad filios amon votum vovit domino dicens. Si tradideris filios amon in manus meas quicumque primus fuerit egressus

de foribus domus mee michique occurrerit re-
uertenti cum pace a filiis amon eum holocaustum
domino offeram. Transiuitque iepte ad filios
amon ut pugnaret contra eos quos tradidit
dominus in manus eius. Percussitque ab aroer usque
dum uenias in mennith uiginti ciuitates et
usque ad abel que est uineis consita plaga
magna nimis. Humiliatique sunt filii amon a filiis
israel. Reuertenti autem iepte in maspha domum suam
occurrit ei unigenita filia cum tympanis et cho-
ris. Non enim habebat alios liberos. Qua uisa
scidit uestimenta sua et ait: heu filia mi decep-
isti me et ipsa decepta es. Aperui enim os meum
ad dominum et aliud facere non potero. Cui illa res-
pondit: pater mi si aperuisti os tuum ad dominum fac
michi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultio-
ne atque uictoria de hostibus tuis. Dixitque ad pa-
trem: hoc solum michi presta quod deprecor. Dimit-
te me ut duobus mensibus circueam montes
et plangam uirginitatem meam cum sodalibus meis.
Cui ille respondit: uade. Et dimisit eam duobus
mensibus. Cumque abisset cum sociis et sodalibus
suis flebat uirginitatem suam in montibus. Expletis-
que duobus mensibus reuersa est ad patrem suum et
fecit ei sicut uouerat que ignorabat uirum. Ex-
inde mos increbuit in israel et consuetudo seruata
est ut post anni circulum conueniant in unum filie
israel et plangant filiam iepte galaaditis diebus
quatuor.

C. xii

Ecce autem in effraym orta est sedicio. Nam transeuntes contra
aquilonem dixerunt ad iepte: Quare uadens ad pug-
nam contra filios amon uocare nos noluisti ut
pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam. Quibus
ille respondit: disceptatio michi erat et populo
meo contra filios amon uehementer. Uocaui uos
ut preberetis michi auxilium et facere noluistis.
Quod cernens posui animam meam in manibus meis.
Transiuique ad filios amon et tradidit eos do-
minus in manus meas. Quid commerui ut aduer-
sum me consurgatis in prelium? Uocatis itaque ad
se cunctis uiris de galaad pugnabat contra effraym.
Percusseruntque uiri galaad effraym quia dixerat:
Fugitiuus est galaad de effraym et manasse.
Occupaueruntque uiri galaadite uada iordanis per
que effraym reuersurus erat. Cumque uenisset ad
ea de effraym numero fugiens atque dixisset:
Obsecro ut me transire permittatis, dicebant ei ga-
laadite: Numquid effrateus es? Quo dicente: Non
sum, interrogabant eum: Dic ergo sebboleth quod
interpretatur spica. Qui respondebat thebboleth,
eadem littera spicam exprimere non ualens. Sta-
timque apprehensum iugulabant in ipso iordanis
transitu. Et ceciderunt in illo tempore de effraym xl.
duo milia. Iudicauit itaque iepte galaadites
israel sex annis et mortuus est ac sepultus in ci-
uitate sua galaad. Post hunc iudicauit israel abes-
san de bethlehem qui habuit xxx filios et
totidem filias quas emittens foras maritis dedit.
et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores in-
troducens in domum suam. Qui septem annis iudi-
cauit israel mortuusque est ac sepultus in bethlehem.
Cui successit haylon zabulonites et iudicauit
israel decem annis. Mortuusque est et sepultus in
zabulon. Post hunc iudicauit israel abdon filius
ellel pharatonites qui habuit xl filios et
xxx ex eis nepotes ascendentes super lxx pul-
los asinorum. Et iudicauit israel octo annis et
mortuus est ac sepultus in pharaton terre effraym
in monte amalech.

Capitulum xiii

Rursumque filii israel fecerunt malum in con-
spectu domini qui tradidit eos in manus
philistiorum quadraginta annis. Erat autem uir quidam
de saraa de stirpe dan nomine manue habens ux-
orem sterilem. Cui apparuit angelus domini et dixit ad
eam: Sterilis es et absque liberis sed concipies et
paries filium. Caue ergo ne uinum bibas ac siceram
nec immundum quidquam comedas quia concipies
et paries filium cuius non tanget caput nouacula.
Erit enim nazareus dei ab infancia sua et ex
matris utero et ipse incipiet liberare israel de manu
philistiorum. Que cum uenisset ad maritum dixit ei:
Uir dei uenit ad me habens uultum angelicum terri-
bilem nimis. Quem cum interrogassem quis esset
et unde uenisset et quo nomine uocaretur noluit michi
dicere, sed hoc respondit: Ecce concipies et paries filium.

caue ne vinum bibas nec siceram et ne vescaris
aliquo inmundo. Erit enim puer nazareus dei ab
infantia sua et ex utero matris usque ad diem
mortis sue. Orauit itaque manue dominum et ait
Obsecro domine ut vir dei quem misisti veni
at iterum et doceat nos quid debeamus facere
de puero qui nasciturus est. Exaudiuitque dominus
precantem manue et apparuit rursum angelus
dei uxori eius sedenti in agro. Manue autem ma
ritus eius non erat cum ea. Que cum vidisset an
gelum festinauit et cucurrit ad uirum suum nuncia
uitque ei dicens. Ecce apparuit michi vir quem ante
videram. Qui surrexit et secutus est uxorem suam
veniensque ad virum dixit ei. Tu es qui loqueris
mulieri. Et ille respondit. Ego sum. Cui manue
Quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid
vis ut faciat puer aut a quo observare se
debebit. Dixitque angelus domini ad manue. Ab
omnibus que locutus sum uxori tue abstineat
se et quicquid ex vinea nascitur non comedat.
Vinum et siceram non bibat. Nullo vescatur in
mundo et quod ei precepi impleat atque custo
diat. Dixitque manue ad angelum domini. Obsecro
te ut acquiescas precibus meis et faciamus tibi
hedum de capris. Cui respondit angelus. Si me
cogis non comedam panes tuos. Si autem vis
holocaustum facere offer illud domino. Et nesciebat
manue quod angelus dei esset. Dixitque ad eum. Quod
est tibi nomen ut si sermo tuus fuerit expletus
honoremus te. Cui ille respondit. Cur queris no
men meum quod est mirabile. Tulit itaque ma
nue hedum de capris et libamenta et posuit super
petram offerens domino qui facit mirabilia. Ipse
autem et uxor eius intuebantur. Cumque ascenderet
flamma altaris in celum angelus domini pariter in fla
ma ascendit. Quod cum vidissent manue et ux
or eius proni ceciderunt in terram et ultra non appa
ruit eis angelus domini. Statimque intellexit manue
angelum esse domini et dixit ad uxorem suam. Mor
te moriemur quia vidimus angelum domini. Cui respondit
mulier. Si dominus nos vellet occidere de manibus
nostris holocaustum et libamenta non suscepisset. Sed
nec ostendisset nobis hec omnia neque ea que sunt uentura

dixisset. Peperit itaque filium et vocauit nomen
eius sampson. Creuitque puer et benedixit ei
dominus. Cepitque spiritus domini esse cum eo in castris dan
inter saraa et esthaol. Capitulum xiiii

c. xiiii

Descendit igitur sampson in thamna
tha vidensque mulierem de filiabus phi
listiim ascendit et nunciauit patri suo et matri
dicens. Vidi mulierem in thamnatha de filiabus phi
listinorum quam queso ut michi accipiatis uxorem.
Cui dixerunt pater et mater sua. Numquid non est
mulier in filiabus fratrum tuorum et in omni populo tuo
quia vis accipere uxorem de philistiim qui incircum
cisi sunt. Dixitque sampson ad patrem suum. Hanc michi
accipe quia placuit oculis meis. Parentes autem eius
nesciebant quod res a domino fieret et quereret occasionem
contra philistiim. Eo enim tempore philistiim dominabantur
israeli. Descendit itaque sampson cum patre suo et ma
tre in thamnatha. Cumque venissent ad vineas
oppidi apparuit catulus leonis seuus et rugiens
et occurrit ei. Irruit autem spiritus domini in sampson et
dilacerauit leonem quasi hedum in frusta discerperet
nichil omnino habens in manu. Et hoc patri et matri
noluit indicare. Descenditque et locutus est mulieri
que placuerat oculis eius. Et post aliquot dies
reuertens ut acciperet eam declinauit ut videret ca
dauer leonis. Et ecce examen apum in ore leonis
erat ac fauus mellis. Quem cum sumpsisset in mani
bus comedebat in via veniensque ad patrem
suum et matrem dedit eis partem qui et ipsi comede
runt. Nec tamen eis voluit indicare quod mel de
corpore leonis assumpserat. Descendit itaque pa
ter eius ad mulierem et fecit filio suo sampson
conuiuium. Sic enim iuuenes facere consueuerant.
Cum igitur ciues loci vidissent eum dederunt soda
les triginta qui essent cum eo. Quibus locutus est
sampson. Proponam vobis problema quod si sol
ueritis michi intra septem dies conuiuii dabo vobis
triginta sindones et totidem tunicas. Si autem non po
tueritis soluere vos soluatis michi xxx sindones
et eiusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei. Propone
problema ut audiamus. Dixitque eis. De comeden
te exiuit cibus et de forti egressa est dulcedo.
Nec potuerunt per tres dies propositionem soluere. Cumque ad
esset septimus dies dixerunt ad uxorem sampsonis

Blandire viro tuo et suade ut ut indicet tibi
quid significet problema quod si facere no
lueris incendemus te et domum patris tui. An ideo
vocastis nos ad nuptias ut spoliaretis. Que
fundebat apud sampson lacrimas et querebatur
dicens odisti me et non diligis ideo proble
ma quod proposuisti filiis populi mei non vis
michi exponere. At ille respondit patri meo
et matri nolui dicere et tibi indicare potero.
Septem igitur diebus convivii flebat apud
eum tandem die septimo cum ei molesta esset ex
posuit. Que statim indicavit civibus suis.
Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum
quid dulcius melle et quid leone forcius. Qui
ait ad eos. Si non arassetis in vitula mea non
invenissetis questionem meam. Irruit itaque in eo
spiritus domini descendit que in ascalonem et percussit
ibi xxx viros quorum ablatas vestes dedit
hiis qui problema solverant. Iratusque nimis as
cendit in domum patris sui. Uxor autem eius ac
cepit maritum unum de amicis eius et pronubis.

Post aliquantum autem temporis | Ca. xv
cum dies triticee messis instaret venit
sampson invisere volens uxorem suam et attu
lit ei hedum de capris. Cumque cubiculum eius so
lito vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens
Putavi quod odisses eam et ideo tradidi illam
amico tuo sed habet sororem que iunior et
pulchrior illa est sit tibi pro ea uxor. Cui
respondit sampson ab hac die non erit culpa
in me contra philisteos faciam enim vobis ma
la. Perrexitque et cepit trecentas vulpes caudas
que earum iunxit ad caudas et faces ligavit
in medio quas igne succendens dimisit ut
huc illuc discurrerent. Que statim perrexerunt in se
getes philisteorum. Quibus succensis et compor
tate iam fruges et adhuc stantes in stipula
concremate sunt intantum ut vineas et oliveta fla
ma consumeret. Dixeruntque philistiim. Quis fecit
hanc rem. Quibus dictum est sampson gener
thamnathei quia tulit uxorem eius et alteri
tradidit hec operatus est. Ascenderuntque philis
tiim et combusserunt tam mulierem quam patrem eius.
Quibus ait sampson licet hec feceritis tamen adhuc
ex vobis expetam ultionem et tunc quiescam.
Percussitque eos ingenti plaga ita ut stupentes
suram a femori imponerent. Et descendens
habitavit in spelunca petre etham.
Igitur ascendentes philistiim in terram iuda
castrametati sunt in loco qui postea vocatus est
lethi id est maxilla ubi eorum est effusus exercitus.
Dixeruntque ad eos de tribu iuda cur ascendistis
adversum nos. Qui responderunt ut ligemus
sampsonem venimus et reddamus ei que in nos
operatus est. Descenderunt ergo tria milia virorum
de iuda ad specum silicis etham dixeruntque ad
sampsonem nescis quod philistiim imperent nobis.
Quare ergo hoc facere voluisti. Quibus ille ait
sicut fecerunt michi feci eis. Ligare inquiunt te
venimus et tradere in manibus philisteorum. Qui
bus sampson Iurate ait et spondete michi quod
non me occidatis. Dixerunt non occidemus sed vinc
tum tradimus. Ligaveruntque eum duobus novis
funibus et tulerunt eum de petra etham. Cumque
venisset ad locum maxille et philistiim voci
ferantes occurrissent ei irruit spiritus domini in
eum et sicut solent ad odorem ignis ligna
consumi ita et vincula quibus ligatus erat dis
sipata sunt et soluta. Inventamque maxillam
id est mandibulam asini que iacebat arripiens
interfecit in ea mille viros et ait. In maxil
la asini in mandibula pulli asinarum delevi
eos et percussi mille viros. Cumque hec canens
complesset proiecit mandibulam de manu et
vocavit nomen loci illius ramathlechi quod
interpretatur elevatio maxille. Sitiensque val
de clamavit ad dominum et ait. Tu dedisti in ma
nu servi tui salutem hanc maximam
atque victoriam. En siti morior incidamque
in manus incircumcisorum. Aperuit itaque dominus
molarem dentem in maxilla asini et egresse sunt
ex eo aque quibus haustis refocillavit spiritum et
vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci
illius fons invocantis de maxilla usque in presentem
diem. Iudicavitque israel in diebus philis
tiim viginti annis. Sequitur aliud capitulum
in alio latere. Capitulum xvi

xvi.

Abiit quoque in Gazam et vidit ibi meretricem mulierem ingressusque est ad eam. Quod cum audissent Philisthim et percrebruisset apud eos intrasse urbem Samson, circumdederunt eum positis in porta civitatis custodibus, et ibi tota nocte cum silentio prestolantes ut facto mane occiderent exeuntem. Dormivit autem Samson usque ad noctis medium, et inde consurgens apprehendit ambas porte fores cum postibus suis et sera, impositasque humeris portavit ad verticem montis qui respicit Hebron. Post hec amavit mulierem que habitabat in valle Sorech, et vocabatur Dalila. Veneruntque ad eam principes Philisthinorum atque dixerunt: Decipe eum et disce ab illo in quo tantam habeat fortitudinem, et quomodo eum superare valeamus et vinctum affligere. Quod si feceris, dabimus tibi singuli mille et centum argenteos. Locuta est ergo Dalila ad Samsonem: Dic mihi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo, et quid sit quo ligatus erumpere nequeas. Cui respondit Samson: Si septem nervicis funibus necdum siccis et adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines. Attuleruntque ad eam satrape Philisthinorum septem funes ut dixerat, quibus vinxit eum latentibus apud se insidiis et in cubiculo finem rei expectantibus. Clamavitque ad eum: Philisthim super te, Samson. Qui rupit vincula quomodo si rumpat quis filum de stuppe tortum putamine cum odorem ignis acceperit. Et non est cognitum in quo esset fortitudo eius. Dixitque ad eum Dalila: Ecce illusisti mihi et falsum locutus es; saltem nunc indica mihi quo ligari debeas. Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis funibus qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero et aliorum hominum similis. Quibus rursum Dalila vinxit eum et clamavit: Philisthim super te, Samson, in cubiculo insidiis preparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum. Dixitque Dalila rursum ad eum: Usquequo decipis me et falsum loqueris? Ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris et clavum his circumligatum terre fixeris, infirmus ero. Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthim super te, Samson. Qui de sompno consurgens extraxit clavum cum crinibus et licio. Dixitque ad eum Dalila: Quomodo dicis quod ames me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, et noluisti dicere in quo sit tua maxima fortitudo. Cumque molesta ei esset et per multos dies iugiter adhereret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima eius et ad mortem usque lassata est. Tunc aperiens veritatem rei dixit ad eam: Ferrum numquam ascendit super caput meum, quia nazareus, id est consecratus Deo, sum de utero matris mee. Si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, et deficiam eroque ut ceteri homines. Videns illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia quam promiserant. At illa dormire eum fecit super genua sua et in sinu suo reclinare caput, vocavitque tonsorem et rasit septem crines eius, et cepit abicere eum et a se repellere; statim enim ab eo fortitudo discessit. Dixitque: Philisthim super te, Samson. Qui de sompno consurgens dixit in animo suo: Egrediar sicut ante feci et me excutiam, nesciens quod Dominus recessisset ab eo. Quem cum apprehendissent Philisthim, statim eruerunt oculos eius, et duxerunt Gazam vinctum catenis, et clausum in carcere molere fecerunt. Iamque capilli eius renasci ceperant, et principes Philisthinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo et epularentur dicentes: Tradidit deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras. Quod etiam populus videns laudabat deum suum eademque dicebat: Tradidit deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram et occidit plurimos. Letantesque per convivia, sumptis iam epulis, preceperunt ut vocaretur Samson et ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columpnas. Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me ut tangam columpnas quibus omnis imminet domus, et recliner super eas et paululum requiescam. Domus autem plena erat virorum ac mulierum, et erant ibi omnes principes Philisthinorum

ac de tecto et solario circiter tria milia utriusque
sexus spectabant ludentem Samson. At ille in-
vocato Domino ait: Domine Deus memento mei
et redde nunc mihi pristinam fortitudinem Deus
meus ut ulciscar me de hostibus meis et
pro amissione duorum luminum unam ultionem reci-
piam. Et apprehendens ambas columpnas quibus
innitebatur domus alteramque earum dextera et
alteram leva tenens ait: Moriatur anima mea
cum Philisthiim. Concussisque fortiter columpnis ce-
cidit domus super omnes principes et ceteram multi-
tudinem que ibi erat multoque plures interfecit
moriens quam ante vivus occiderat. Descendentes
autem fratres eius et universa cognatio tulerunt corpus
eius et sepelierunt inter Saraa et Esthaol in
sepulchro patris sui Manue. Iudicavitque Israel
viginti annis.

Capitulum xvii

Fuit eo tempore vir quidam de monte Effra-
ym nomine Michas qui dixit matri
sue: Mille centum argenteos quos separaveras
tibi et super quibus me audiente iuraveras ecce
ego habeo et apud me sunt. Cui illa respondit:
Benedictus filius meus Domino. Reddidit ergo eos
matri sue que dixerat ei: Consecravi et vovi
argentum hoc Domino ut de manu mea suscipi-
at filius meus et faciat sculptile atque confla-
tile et nunc trado illud tibi. Reddidit igitur
matri sue que tulit ducentos argenteos et
dedit eos argentario ut faceret ex eis sculpti-
le atque conflatile quod fuit in domo Miche.
Qui ediculam quoque in ea separavit Deo et fecit
ephot et theraphim id est vestem sacerdotalem
et ydola implevitque unius filiorum suorum manum
et factus est ei sacerdos. In diebus illis non erat
rex in Israel sed unusquisque quod sibi rectum vide-
batur hoc faciebat. Fuit quoque alter adolescens
de Bethleem Iuda et cognatione eius eratque ipse
Levites et habitabat ibi. Egressusque de civitate
Bethleem peregrinari voluit ubicumque sibi
commodum repperisset. Cumque venisset in mon-
te Effraym iter faciens et declinasset parum-
per in domum Miche interrogatus est ab eo unde ve-
nisset. Qui respondit: Levita sum de Bethleem Iuda
et vado ut habitem ubi potuero et utile esse
mihi perspexero. Dixitque Micha: Mane inquid
apud me et esto mihi parens et sacerdos
daboque tibi per annos singulos decem argenteos ac
vestem duplicem et que ad victum necessaria sunt.
Acquievit et mansit apud hominem fuitque illi
quasi unus de filiis. Implevitque Micha manum eius
et habuit apud se puerum sacerdotem. Nunc scio
quod bene mihi faciet Deus habenti Levi-
tici generis sacerdotem.

Capitulum xviii

c. xviii

In diebus illis non erat rex in Israel et
tribus Dan querebat possessionem
sibi ut habitaret in ea usque ad illum enim
diem inter ceteras tribus sortem non acce-
perat. Miserunt ergo filii Dan stirpis et familie
quinque viros fortissimos de Saraa et Estha-
hol ut explorarent terram et diligenter
inspicerent. Dixeruntque eis: Ite et considerate
terram. Qui cum pergentes venissent in montem
Effraym et intrassent domum Miche requieve-
runt ibi et agnoscentes vocem adolescentis Levi-
te utentesque illius diversorio dixerunt ad eum: Quis
te huc adduxit quid hic agis quam ob causam
huc venire voluisti? Qui respondit eis: Hec
et hec prestitit mihi Michas et me mercede
conduxit ut sim ei sacerdos. Rogaverunt autem eum ut
consuleret Dominum et scire possent an prospero itinere
pergerent et res haberet effectum. Qui respondit eis:
Ite cum pace Dominus respicit viam vestram et iter
quo pergitis. Euntes itaque quinque viri venerunt La-
his videruntque populum habitantem in ea abs-
que ullo timore iuxta Sydoniorum consuetudinem securum
et quietum nullo eis penitus resistente mag-
narumque opum et procul a Sydone atque a cunctis
hominibus separatum. Reversique ad fratres suos in
Saraa et Esthaol et quid egissent sciscitanti-
bus responderunt: Surgite et ascendamus ad
eos. Vidimus enim terram valde opulentam et
uberem. Nolite negligere nolite cessare: eamus
et possideamus eam nullus erit labor. Intra-
bimus ad securos in regionem latissimam tradetque
nobis Dominus locum in quo nullius rei est penuria
eorum que gignuntur in terra. Profecti igitur sunt de cogna-
tione Dan id est de Saraa et Esthaol

sexcenta viri accincti armis bellicis ascendentesque
que mansere in cariathiarim iude. Unde locus ip
se ex eo tempore castrorum dan nomen accepit et est post
tergum cariathiarim. Inde transierunt in montem
effraym. Cumque venissent ad domum miche. dixe
runt quinque viri qui prius missi fuerant ad conside
randam terram lachis ceteris fratribus suis. Nostis quod
in domibus istis sit ephoth et theraphin sculp
tile atque conflatile. videte quid vobis placeat.
Et cum paululum declinassent. ingressi sunt domum
adolescentis levite qui erat in domo miche
salutaveruntque eum verbis pacificis. Sexcenti
autem viri ita ut erant armati stabant ante hostium.
At illi qui ingressi fuerant domum iuvenis sculp
tile et ephoth et theraphin atque conflatile
tollere nitebantur. et sacerdos stabat ante hostium
sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.
Tulerunt igitur qui intraverant sculptile ephoth
et idola atque conflatile. Quibus dixit sacerdos.
Quid facitis. Cui responderunt. Tace et pone di
gitum super os tuum. Venique nobiscum ut habea
mus te patrem ac sacerdotem. Quid tibi melius est
ut sis sacerdos in domo unius viri an in una
tribu ac familia in israel. Quod cum audisset
acquievit sermonibus eorum et tulit ephot et
idola atque sculptile et cum eis profectus est.
Qui cum pergerent et ante se ire fecissent parvulos
et iumenta et omne quod erat pretiosum. et iam a
domo miche essent procul viri qui habitabant
in edibus miche conclamantes secuti sunt et post
tergum clamare ceperunt. Qui cum respexissent dix
erunt ad micham. Quid tibi vis. cur clamas. Qui
respondit. Deos meos quos michi feci tulistis
et sacerdotem et omnia que habeo. et dicitis quid
tibi est. Dixeruntque ei filii dan. Cave ne ultra
loquaris ad nos et veniant ad te viri concitati
et ipse cum omni domo tua pereas. Et sic cepto
itinere pergebant. Videns autem michas quod for
tiores se essent reversus est in domum suam. Sex
centi autem viri tulerunt sacerdotem et que supra
diximus. veneruntque in lachis ad populum quiescen
tem atque securum. et percusserunt eos in ore gladii
urbemque incendio tradiderunt nullo penitus fe

rente presidium eo quod procul habitarent a sydone
et cum nullo hominum quicquam haberent societatis ac negotii.
Erat autem civitas sita in regione roob. Quam rur
sum extruentes habitaverunt in ea vocato nomine
civitatis dan iuxta vocabulum patris sui quem ge
nuerat israel. que prius lachis vocabatur. Posue
runtque sibi sculptile et ionathan filium gersom filii
moysi ac filios eius sacerdotes in tribu dan
usque ad diem captivitatis sue. Mansitque apud
eos ydolum miche omni tempore quo fuit domus
dei in sylo. In diebus illis non erat rex in israel.

Fuit quidam vir | Capitulum xix
levites habitans in latere montis effra
ym qui accepit uxorem de bethlehem iuda.
que reliquit eum et reversa est ad domum suam
patris bethleem. mansitque apud eum quattuor men
sibus. Secutusque est eam vir suus volens ei
reconciliari atque blandiri et secum reducere
habens in comitatu puerum et duos asinos.
que suscepit eum et introduxit in domum pa
tris sui. Quod cum audisset socer eius eumque vi
disset occurrit ei letus et amplexatus est ho
minem. Mansitque gener in domo soceri tribus
diebus comedens et bibens cum eo familiariter.
Die autem quarto de nocte consurgens proficisci vo
luit. Quem tenuit socer et ait ad eum. Gusta
prius pauxillum panis et conforta stomachum
et sic proficisceris. Sederuntque simul et comederunt et
biberunt. Dixitque pater puelle ad generum suum.
Queso te ut hodie hic maneas pariterque letemur.
At ille consurgens cepit velle proficisci.
Et nichilominus obnixe eum socer tenuit et apud
se fecit manere. Mane autem facto parabat levi
tes iter. Cui rursum socer. Obsecro inquit
te ut paululum cibi capias et assumptis vi
ribus donec increscat dies postea proficiscaris.
Comederunt ergo simul. Surrexitque adolescens
ut pergeret cum uxore sua et puero. Cui rur
sum locutus est socer. Considera quod
dies ad occasum declivior sit et propinquet ad
vesperam. mane apud me etiam hodie et
duc letum diem et cras proficisceris ut vadas
in domum tuam. Noluit gener acquiescere ser
monibus eius. sed statim perrexit et venit contra

Iebus que alio nomine vocatur Ierusalem ducens secum duos asinos onustos et concubinam. Iamque aderant iuxta Iebus et dies mutabatur in noctem dixitque puer ad dominum suum Veni obsecro declinemus ad urbem Iebuseorum et maneamus in ea. Cui respondit dominus Non ingrediar oppidum gentis aliene que non est de filiis Israel sed transibo usque Gabaa et cum illuc pervenero manebimus in ea aut certe in urbe Rama. Transierunt igitur Iebus et ceptum carpebant iter. Occubuitque eis sol iuxta Gabaa que est in tribu Beniamin. Diverteruntque ad eam ut manerent ibi. Quam cum intrassent sedebant in plathea civitatis et nullus eos volebat recipere hospicio. Et ecce apparuit homo senex revertens de agro et de opere suo vespere qui et ipse erat de monte Effraym et peregrinus habitabat in Gabaa. Homines autem regionis illius erant filii Gemini. Elevatisque oculis vidit senex hominem sedentem cum sarcinulis suis in plathea civitatis et dixit ad eum Unde venis et quo vadis. Qui respondit ei Profecti sumus de Bethlehem Iuda et pergimus ad locum nostrum qui est in latere montis Effraym unde ieramus in Bethleem et nunc vadimus ad domum Dei nullusque nos sub tectum suum vult recipere habentes paleas et fenum in asinorum pabulum et panem et vinum in meos et ancille tue usus et pueri qui mecum est nulla re indigemus nisi hospicio. Cui respondit senex Pax tecum sit ego prebebo omnia que necessaria sunt tantum queso ne in platea maneas. Introduxitque eum in domum suam et pabulum asinis prebuit ac postquam laverunt pedes suos recepit eos in convivium. Illis epulantibus et post laborem itineris cibo ac potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis illius filii Belial id est absque iugo et circumdantes domum senis fores pulsare ceperunt clamantes ad dominum domus atque dicentes Educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur eo. Egressusque est ad eos senex et ait Nolite fratres nolite facere malum hoc quia ingressus est homo hospicium meum et cessate ab hac stulticia. Habeo filiam virginem et hic homo habet

concubinam educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem compleatis tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum. Nolebant acquiescere sermonibus eius. Quod cernens homo eduxit eos concubinam suam et eis tradidit illudendam. Qua cum tota nocte abusi essent mane dimiserunt eam. At mulier recedentibus tenebris venit ad hostium domus ubi manebat dominus suus et ibi corruit. Mane facto surrexit homo et aperuit hostium ut ceptam expleret viam. Et ecce concubina eius iacebat ante hostium sparsis in limine manibus. Cui ille putans quod quiesceret loquebatur Surge ut ambulemus. Qua nichil respondente intelligens quod erat mortua tulit eam et imposuit asino reversusque est in domum suam. Quam cum ingressus esset arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frusta concidens misit in omnes terminos Israel. Quod cum audissent singuli conclamabant Nunquam res talis facta est in Israel ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Egipto usque in presens tempus. Ferte sententiam et in commune decernite quid facto opus sit.

Cap. xx

Egressi sunt itaque omnes filii Israel et pariter congregati quasi vir unus de Dan usque Bersabee et terra Galaad ad dominum in Maspha. Omnesque anguli populorum et cuncte tribus Israel in ecclesiam populi Dei convenerunt quadringenta milia peditum pugnatorum. Nec latuit filios Beniamin quod ascendissent filii Israel in Maspha. Interrogatusque levita maritus mulieris interfecte quomodo tantum scelus perpetratum esset. Respondit Veni in Gabaa Beniamin cum uxore mea illucque diverti. Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam volentes me occidere et uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes denique mortua est. Quam arreptam in frusta concidi misique partes in omnes terminos possessionis vestre quia nunquam tantum nephas et tam grande piaculum factum est in Israel. Adestis omnes filii Israel decernite quid facere debeatis. Stansque omnis populus quasi unius hominis sermone respondit Non recedemus in tabernacula nostra nec suam quisque intrabit

domum. Post hoc contra Gabaa in commune faciemus.
Decem viri eligantur ex centum ex omnibus tri-
bubus Israel, et centum de mille, et mille de decem
milibus, ut conportent exercitui cibaria, et
possimus pugnantes contra Gabaa Beniamin
reddere ei pro scelere quod meretur. Conuenitque
universus Israel ad civitatem, quasi unus homo
eadem mente unoque consilio, et miserunt
nuntios ad omnem tribum Beniamin, qui
dicerent: Cur tantum nefas in vobis
repertum est? Tradite homines de Gabaa, qui
hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur,
et auferatur malum de Israel. Qui noluerunt
fratrum suorum filiorum Israel audire mandatum,
sed ex cunctis urbibus quae suae sortis erant
convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxi-
lium, et contra universum Israel populum dimicarent.
Inventique sunt viginti quinque milia de Benia-
min educentium gladium, praeter habitatores Ga-
baa, et septingenti erant viri fortissimi, ita sinis-
tra ut dextra proeliantes, et sic fundis ad certum
iacientes lapides, ut capillum quoque possent per-
cutere, et nequaquam in alteram partem ictus la-
pidis deferretur. Virorum quoque Israel absque fi-
liis Beniamin inventa sunt quadringenta milia edu-
centium gladios et paratorum ad pugnam. Qui sur-
gentes venerunt in domum Dei, hoc est in Silo, consulueruntque
eum atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro prin-
ceps certaminis contra filios Beniamin? Quibus
respondit Dominus: Iudas sit dux vester. Statimque
filii Israel surgentes mane, castrametati sunt iuxta Ga-
baa, et inde procedentes ad pugnam contra Benia-
min urbem oppugnare coeperunt. Egressique filii Be-
niamin de Gabaa, occiderunt illo die de filiis Israel
viginti duo milia virorum. Rursum filii Israel et fortitudine
et numero confidentes, in eodem loco in quo prius
certaverant aciem direxerunt, ita tamen ut prius
ascenderent et flerent coram Domino usque ad
noctem, consulerentque eum et dicerent: Debeo ultra
procedere ad dimicandum contra filios Beniamin
fratres meos an non? Quibus ille respondit: Ascen-
dite ad eos et inite certamen. Cumque filii
Israel altero die contra Beniamin ad proelium
processissent, eruperunt filii Beniamin de portis Ga-
baa, et occurrentes eis tanta in eos caede

debacchati sunt, ut decem et octo milia virorum educen-
tium gladium prostraverint. Quam ob rem omnes filii
Israel venerunt in domum Dei, et sedentes flebant
coram Domino, ieiunaveruntque illo die usque ad ves-
peram, et obtulerunt ei holocausta et pacificas vic-
timas, et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore
ibi erat arca foederis Domini, et Phinees filius
Eleazari filii Aaron erat praepositus domus. Consu-
luerunt igitur Dominum atque dixerunt: Exire ultra de-
bemus ad pugnam contra filios Beniamin fratres nostros
an quiescere? Quibus ait Dominus: Ascendite, cras enim
tradam eos in manus vestras. Posueruntque filii Israel
insidias per circuitum urbis Gabaa, et tertia vice sicut
semel et bis contra Beniamin exercitum produxerunt.
Sed et filii Beniamin audacter eruperunt de civi-
tate Gabaa, et fugientes adversarios longius per-
secuti sunt, ita ut ex eis vulnerarent sicut primo et
secundo die, et caederent per duas semitas terga ver-
tentes, quarum una ferebatur in Bethel et altera
in Gabaa, atque prostraverunt triginta circiter viros.
Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fu-
gam arte simulantes inierunt consilium ut abstra-
herent eos de civitate, et quasi fugientes ad supradictas
semitas perducerent. Omnes itaque filii Israel sur-
gentes de sedibus suis tetenderunt aciem in loco
qui vocatur Baalthamar. Insidiae quoque quae circa
urbem erant paulatim se aperire coeperunt, et ab
occidentali urbis parte procedere. Sed et alia decem
milia virorum de universo Israel habitatores urbis
ad certamina provocabant. Ingravatumque est bellum
contra filios Beniamin, et non intellexerunt quod ex
omni parte illis instaret interitus. Percussitque eos Do-
minus in conspectu filiorum Israel, et interfecerunt
ex eis illo die viginti quinque milia et centum vi-
ros, omnes bellatores et educentes gladium. Filii
autem Beniamin cum se inferiores vidissent coeperunt
fugere. Quod cernentes filii Israel dederunt eis
ad fugiendum locum, ut ad praeparatas insidias deve-
nirent, quas iuxta urbem posuerant. Qui cum re-
pente de latibulis surrexissent, et Beniamin ter-
ga caedentibus daret, ingressi sunt civitatem et per-
cusserunt eam in ore gladii. Signum autem dederant
filii Israel his quos in insidiis collocaverant, ut
postquam urbem cepissent ignem accenderent,
ut ascendente in altum fumo captam urbem

demonstraret. Quod cum cernerent filii Israel in ipso certamine positi, putaverunt enim filii Beniamin eos solito more fugere, et instantius persequebantur cesis de exercitu suo triginta viris. Et viderunt quasi columpnam fumi de civitate conscendere. Beniamin quoque retro aspiciens captam cernebat civitatem, et flammas in sublime ferri. Qui prius simulaverant fugam versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii Beniamin in fugam versi sunt et ad viam deserti ire ceperunt, illuc quoque eos adversariis persequentibus. Sed et hii qui urbem succenderant occurrerunt eis. Atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus cederentur. Nec erat ulla morientium requies. Cecideruntque atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa. Fueruntque qui in eodem loco interfecti sunt decem et octo milia virorum, omnes robustissimi pugnatores. Quod cum vidissent qui remanserant de Beniamin, fugerunt in solitudinem et pergebant ad petram cuius vocabulum est Remon. In illa quoque fuga palantes et in diversa tendentes occiderunt v milia viros. Et cum ultra tenderent persecuti sunt eos et interfecerunt etiam duo milia. Et sic est factum ut omnes qui ceciderant de Beniamin in diversis locis essent xxv milia pugnatorum ad bellandum promptissimi. Remanserunt itaque de omni numero Beniamin qui evadere potuerunt et fugere in solitudinem sexcenti viri, sederuntque in petra Remon mensibus quatuor. Regressi autem filii Israel omnes reliquias civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt, cunctasque urbes et viculos Beniamin vorax flamma consumpsit. Ca. xxi

Iuraverunt quoque filii Israel in Maspha et dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis Beniamin de filiabus suis uxorem. Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam levaverunt vocem magnam et ululatu magno ceperunt flere, dicentes: Quare domine deus Israel factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis? Altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare, obtuleruntque ibi holocausta et pacificas victimas, et dixerunt: Quis non ascendit in exercitu domini de universis tribubus Israel? Grandi enim se iuramento constrinxerant cum essent in Masphat, interfici eos qui defuissent. Ductique penitentia filii Israel super fratre suo Beniamin ceperunt dicere: Ablata est una tribus de Israel; unde uxores accipient? Omnes enim in commune iuravimus non daturos nos hiis filias nostras. Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israel qui non ascendit ad dominum in Masphat? Et ecce inventi sunt habitatores Iabis Galaad in illo exercitu non fuisse. Eo quoque tempore cum essent in Silo nullus ex eis ibi repertus est. Miserunt itaque decem milia viros fortissimos et preceperunt eis: Ite et percutite habitatores Iabis Galaad in ore gladii, tam uxores quam parvulos eorum. Et hoc erit quod observare debebitis: omne generis masculini et mulieres que cognoverunt viros interficite; virgines reservate. Inventeque sunt de Iabis Galaad quadringente virgines que nescierunt viri thorum, et adduxerunt eas ad castra in Silo in terram Chanaan. Miseruntque nuncios ad filios Beniamin qui erant in petra Remon, et preceperunt eis ut eos in pace susciperent. Veneruntque filii Beniamin in illo tempore et date sunt eis uxores de filiabus Iabis Galaad; alias autem non repererunt quas simili modo traderent. Universusque Israel valde doluit et egit penitentiam super interfectione unius tribus de Israel. Dixeruntque maiores natu: Quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores? Omnes in Beniamin femine conciderunt. Et magna nobis cura ingentique studio providendum est ne una tribus deleatur ex Israel. Filias nostras eis dare non possumus constricti iuramento et maledictione qua diximus: Maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Beniamin. Ceperuntque consilium atque dixerunt: Ecce solempnitas domini est in Silo anniversaria, que sita est ad septentrionalem plagam urbis Bethel, tendit ad Sichimam et ad meridiem oppidi Lebona, et ad orientem plage vie que de Bethel. Preceperuntque filiis Beniamin atque dixerunt: Ite et latitate in vineis. Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procedere, exite repente de vineis et rapite eas singuli uxores singulas et pergite ad terram Beniamin. Cumque venerint patres earum aut fratres et adversum vos queri ceperint

atque iurgari dicemus eis miseremini eorum non
enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum,
sed rogantibus ut acciperent non dedistis et
a vestra parte peccatum est. Feceruntque filii beniamin ut
sibi fuerat imperatum et iuxta numerum suum rapuerunt
sibi de his que ducebant choros uxores sin-
gulas. Abieruntque in possessionem suam edifican-
tes urbes et habitantes in eis. Filii quoque israel
reversi sunt per tribus et familias suas in taber-
nacula sua. In diebus illis non erat rex in israel
sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc
faciebat. Explicit liber Iudicum

Incipit liber Ruth

Capitulum I

In diebus unius iudicis quando iudi-
ces preerant facta est fames in terra.
Abiitque homo de bethleem iuda
ut peregrinaretur in regione moabi-
tide cum uxore sua et duobus liberis.
Ipse vocabatur elimelech et uxor eius noemi
et duo filii alter maalon et alter chelion ephra-
tei de bethleem iuda. Ingressique regionem
moabitidem morabantur ibi. Et mortuus est
elimelech maritus noemi remansitque ipsa cum
filiis. Qui acceperunt uxores moabitidas quarum
una vocabatur orpha altera ruth. Manseruntque
ibi decem annis et ambo mortui sunt maalon
videlicet et chelion. Remansitque mulier orbata duo-
bus liberis ac marito. Et surrexit ut in patriam pergeret
cum utraque nuru sua de regione moabi-
tide. Audierat enim quod respexisset dominus populum su-
um et dedisset eis escas. Egressa est itaque de lo-
co peregrinationis sue cum utraque nuru sua et
iam in via posita revertendi in terram iuda
dixit ad eas. Ite in domum matris vestre. Faciat do-
minus vobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis et
mecum. Det vobis invenire requiem in domibus
virorum quos sortiture estis. Et osculata est eas.
Que elevata voce flere ceperunt et dicere: Tecum
pergemus ad populum tuum. Quibus illa respondit: Rever-
timini filie mee cur venitis mecum. Num ultra
habeo filios in utero meo ut viros ex me
sperare possitis. Revertimini filie mi abite iam enim
senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali.
Etiam si possem hac nocte concipere et parere fi-
lios si eos expectare velitis donec crescant
et annos impleant pubertatis ante eritis vetule
quam nubatis. Nolite queso filie mee quia vestra
angustia me magis premit. Et egressa est manus
domini contra me. Elevata igitur voce rursum fle-
re ceperunt. Orpha osculata est socrum et reversa
ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noe-
mi: En reversa est cognata tua ad populum suum et
ad deos suos. Vade cum ea. Que respondit: Ne
adverseris mihi ut relinquam te et abeam. Quocumque
perrexeris pergam. Ubi morata fueris et ego pariter mo-
rabor. Populus tuus populus meus et deus tuus deus
meus. Que te morientem terra susceperit in ea mo-
riar. Ibique locum accipiam sepulture. Hec mihi faciat
deus et hec addat si non sola mors me et te
separaverit. Videns ergo noemi quod obstinato ruth
animo decrevisset secum pergere adversari noluit
nec ultra ad suos reditum persuadere. Profecteque sunt
simul et venerunt in bethleem. Quibus urbem in-
gressis velox apud cunctos fama percrebuit. Di-
cebantque mulieres: Hec est illa noemi. Quibus
illa ait: Non vocetis me noemi id est pulchram
sed vocate me mara hoc est amaram quia val-
de me amaritudine replevit omnipotens. Egressa
sum plena et vacuam me reduxit dominus. Cur
igitur vocatis me noemi quam humiliavit dominus
et afflixit omnipotens. Venit ergo noemi cum ruth
moabitide nuru sua de terra peregrinationis sue
et reversa est in bethleem quando primum hor-
dea metebantur.

Capitulum II

Erat autem vir elimelech consanguineus
homo potens et magnarum opum no-
mine booz. Dixitque ruth moabitis ad socrum suam:
Si iubes vadam in agrum ut colligam spicas
que metentium fugerint manus ubicumque clemen-
tis in me patris familias repperero gratiam. Cui illa res-
pondit: Vade filia mi. Abiit itaque et colli-
gebat spicas post terga metentium. Accidit autem
ut ager ille haberet dominum nomine booz qui erat
de cognatione elimelech. Et ecce ipse veniebat
de bethleem dixitque messoribus: Dominus vobis-
cum. Qui responderunt ei: Benedicat tibi dominus. Dixitque booz
iuveni qui messoribus preerat: Cuius est

puella cui respondit. Hec est moabitis que
venit cum Noemi de regione moabitide et
rogavit ut spicas colligeret remanentes sequens
messorum vestigia et de mane usque nunc stat
in agro et ne ad momentum quidem domum reversa
est. Et ait booz ad ruth. Audi filia ne vadas
ad colligendum in alterum agrum nec recedas ab hoc loco
sed iungere puellis meis et ubi messuerint
sequere. Mandavi enim pueris meis ut nemo tibi
molestus sit. Sed etiam si sitieris vade ad sar-
cinulas et bibe aquas de quibus et pueri mei
bibunt. Que cadens in faciem suam et adorans
super terram dixit ad eum. Unde michi hoc ut
invenirem gratiam ante oculos tuos et nosse
dignareris peregrinam mulierem? Cui ille respondit.
Nunciata sunt michi omnia que feceris socrui
tue post mortem viri tui. Et quod reliqueris paren-
tes tuos et terram in qua nata es et veneris ad
populum quem antea nesciebas. Reddat tibi dominus
pro opere tuo et plenam mercedem recipias
a domino deo israel ad quem venisti et sub cuius
confugisti alas. Que ait. Inveni gratiam coram
oculis tuis domine mi qui consolatus es me
et locutus ad cor ancille tue que non sum similis
unius puellarum tuarum. Dixitque ad eam booz
Cum hora vescendi fuerit veni huc et comede
panem et intinge buccellam tuam in aceto.
Sedit itaque ad messorum latus et congessit
polentam sibi comeditque et saturata est et
tulit reliquias. Atque inde surrexit ut spicas
ex more colligeret. Precepit autem booz pueris su-
is dicens. Etiam si vobiscum metere voluerit ne
prohibeatis eam et de vestris quoque manipulis
proicite de industria et remanere permittite ut
absque rubore colligat et colligentem nemo
corripiat. Collegit ergo in agro usque ad ves-
peram et que collegerat virga cedens et excu-
tiens invenit ordei quasi ephi mensuram id est tres
modios. Quos portans reversa est in civitatem
et ostendit socrui sue. Insuper protulit et dedit
ei de reliquiis cibi sui quo saturata fuerat. Dixit-
que ei socrus. Ubi hodie collegisti et ubi fe-
cisti opus? Sit benedictus qui misertus est tui.

Indicavitque ei apud quem esset operata et nomen
dixit viri quod booz vocaretur. Cui respondit Noe-
mi. Benedictus sit a domino quoniam eandem gratiam quam
prebuerat vivis servavit et mortuis. Rur-
sumque propinquus ait noster est homo. Et ruth. Hoc quoque
quoque precepit michi ut tam diu messoribus
eius iungerer donec omnes segetes meterentur.
Cui dixit socrus. Melius est filia mi ut cum
puellis eius exeas ad metendum ne in alieno
agro quispiam resistat tibi. Iuncta est itaque
ruth cum puellis booz et tam diu cum eis mes-
suit donec in horrea ordei et tritici conderentur.

Postquam autem reversa est **Ca. III** ad socrum suam audivit ab ea. Filia
mi queram tibi requiem et providebo ut bene sit
tibi. Booz iste cuius puellis in agro iuncta es
propinquus est noster et hac nocte aream ordei ven-
tilat. Lava igitur et ungere et induere cultio-
ribus vestimentis ac descende in aream. Non te
videat homo donec esu potuque fuerit satiatus.
Quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo
dormiat veniesque et discoperies pallium quo
operitur a parte pedum et proicies te et ibi iacebis.
Ipse autem dicet tibi quid agere debeas. Que
respondit. Quicquid preceperis faciam. Descen-
ditque in aream et fecit omnia que sibi socrus
imperaverat. Cumque comedisset booz et bi-
bisset et factus esset hilarior issetque ad dormi-
endum iuxta acervum manipulorum venit ab-
scondite et discoperto a pedibus eius pallio se
proiecit. Et ecce nocte iam media expavit homo
et conturbatus est viditque mulierem iacentem
ad pedes suos. Et ait illi. Que es? Illaque respon-
dit. Ego sum ruth ancilla tua. Expande pal-
lium tuum super famulam tuam quia propinquus es. Et
ille. Benedicta inquit es a domino filia et prio-
rem misericordiam posteriore superasti quia non es
secuta iuvenes pauperes sive divites. Noli ergo
metuere sed quicquid dixeris michi faciam
tibi. Scit enim omnis populus qui habitat intra
portas urbis mee mulierem te esse virtutis. Nec
abnuo me esse propinquum sed est alius me
propinquior. Quiesce hac nocte et facto mane
si te voluerit propinquitatis iure retinere bene res

tota. Sin autem ille te noluerit ego te absque
ulla dubitatione suscipiam. Vivit dominus. Dormi
usque mane. Dormivit itaque ad pedes eius usque
ad noctis abscessum. Surrexitque antequam homines
se cognoscerent mutuo et dixit booz. Cave. Ca-
ve ne quis noverit quod huc veneris. Et rursum
Expande inquit palliolum tuum quo operiris et
tene utraque manu. Qua extendente et tenente
mensus est sex modios ordei et posuit super
eam. Que portans ingressa est civitatem et venit
ad socrum suam. Que dixit ei. Quid egisti fi-
lia? Narravitque ei omnia que sibi fecisset ho-
mo. Et ait. Ecce sex modios ordei dedit michi et
ait. Nolo vacuam te reverti ad socrum tuam.
Dixitque Noemi. Expecta filia donec videa-
mus quem res exitum habeat. Neque enim cessabit
homo nisi compleverit quod locutus est. Ca. iiii.

Ascendit ergo booz ad portam et
sedit ibi. Cumque vidisset propinquum
preterire de quo prius sermo habitus est dixit
ad eum. Declina paulisper et sede hic vocans
eum nomine suo. Qui divertit et sedit. Tollens
autem booz decem viros de senioribus civitatis
dixit ad eos. Sedete hic. Quibus residentibus
locutus est ad propinquum. Partem agri fratris nostri
elymelech vendit noemi que reversa est de
regione moabitide quod audire te volui et
tibi dicere coram cunctis sedentibus et maiori-
bus natu de populo meo. Si vis possidere agrum
iure propinquitatis eme et posside. Sin autem tibi
displicet hoc ipsum indica michi ut sciam quid
facere debeam. Nullus est enim propinquus excep-
to te qui prior es et me qui secundus sum. At ille
dixit. Ego agrum emam. Cui dixit booz. Quando
emeris agrum de manu mulieris ruth quoque moa-
bitidem que uxor defuncti fuit debes suscipe-
re ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua.
Qui respondit. Cedo iure propinquitatis. Neque
enim posteritatem familie mee delere debeo.
Tu meo utere privilegio quo me libenter ca-
rere profiteor. Hoc autem erat moris antiquitus in
israel inter propinquos ut si quando alter alteri suo iure
cedebat ut esset firma concessio solvebat
homo calceamentum suum et dabat proximo suo. Hoc
erat et testimonium cessionis in israel. Dixit ergo
propinquo booz. Tolle calceamentum tibi. Quod sta-
tim solvit de pede suo. At ille coram maioribus
natu et universo populo. Testes inquit vos estis
hodie quod possederim omnia que fuerunt elyme-
lech et chelion et maalon tradente noemi
et ruth moabitidem uxorem maalon in co-
niugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti in
hereditate sua ut vocabulum eius de familia sua
et fratribus et populo deleatur. Vos inquam huius rei
testes estis. Respondit omnis populus qui erat in
porta et maiores natu. Nos testes sumus. Fa-
ciat dominus hanc mulierem que ingreditur domum
tuam sicut rachel et liam que edificaverunt
domum israel ut sit exemplum virtutis in effrata
et habeat celebre nomen in bethlehem fiatque
domus tua sicut domus phares quem thamar
peperit iude de semine quod dederit dominus tibi ex
hac puella. Tulit itaque booz ruth et accepit
uxorem ingressusque est ad eam et dedit illi
dominus ut conciperet et pareret filium. Dixeruntque mu-
lieres ad noemi. Benedictus dominus qui non est pas-
sus ut deficeret successor familie tue et vo-
caretur nomen eius in israel et habeas qui con-
soletur animam tuam et enutriat senectutem.
De nuru enim tua natus est que te diligit
et multo tibi melior est quam si septem haberes
filios. Susceptumque noemi puerum posuit in
sinu suo et nutricis ac gerule officio fungebatur.
Vicine autem mulieres congratulantes ei et dicentes na-
tus est filius noemi vocaverunt nomen eius
obeth. Hic est pater ysay patris david. Hee sunt ge-
nerationes phares. Phares genuit esrom. Es-
rom genuit aram. Aram genuit aminadab.
Aminadab genuit naason. Naason genuit
salmon. Salmon genuit booz. Booz genuit
obed. Obeth genuit ysay. Ysay genuit david
regem.

Explicit liber Ruth

Incipit prologus in librum regum

PROLOGUS

Viginti duas litteras esse apud Hebreos Syrorum quoque lingua et Chaldeorum testatur, que hebree magna ex parte confinis est. Nam et ipsi viginti duo elementa habent eodem sono sed diversis caracteribus. Samaritani etiam Pentateucum Moysi totidem litteris scriptitant, figuris tantum et apicibus discrepantes. Certumque est Hesdram scribam legisque doctorem post captam Ierusalem et instaurationem templi sub Zorobabel alias litteras repperisse quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus idem Samaritanorum et Hebreorum caracteres fuerint. In libro quoque Numerorum hec eadem supputatio sub Levitarum ac sacerdotum censu mystice ostenditur. Et nomen Domini tetragrammaton in quibusdam grecis voluminibus usque hodie antiquis expressum litteris invenimus. Sed et psalmi tricesimus sextus et centesimus decimus et centesimus undecimus et centesimus octavus decimus et centesimus quadragesimus quartus, quamquam diverso scribantur metro, tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Sed et Ieremie Lamentationes et oratio eius, Salomonis quoque in fine Proverbia ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inveniet, eisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque littere duplices apud Hebreos sunt: caph, mem, nun, phe, sade. Aliter enim per has scribunt principia medietatesque verborum, aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri duplices estimantur: Samuel, Malachim, Dabreiamin, Esdras, Ieremias cum Cinoth, id est Lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per que scribimus hebraice omne quod loquimur et eorum initiis vox humana comprehenditur, ita viginti duo volumina supputantur quibus quasi litteris et exordiis in Dei doctrina tenera adhuc et lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud eos liber vocatur Bresith, quem nos Genesim dicimus. Secundus Hellesmoth, qui Exodus appellatur. Tertius Vagetra, id est Leviticus. Quartus Vagedaber, quem Numeros vocamus. Quintus Elleaddabarim, qui Deuteronomium prenotatur. Hii sunt quinque libri Moysi, quos proprie Thorath, id est Legem appellant. Secundum prophetarum ordinem faciunt et incipiunt ab Iesu filio Nave, qui apud eos Iosue Bennum dicitur. Deinde subtexunt Sophtim, id est Iudicum librum, et in eundem compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta narratur historia. Tertius sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum et secundum dicimus. Quartus Malachim, id est Regum, qui tertio et quarto Regnorum volumine continetur. Meliusque multo est Malachim, id est Regum, quam Malachoth, id est Regnorum dicere. Non enim multarum gentium regna describit, sed unius israelitici populi qui tribubus duodecim continetur. Quintus est Ysaias, sextus Ieremias, septimus Ezechiel, octavus liber duodecim prophetarum, qui apud illos vocatur Thareasra. Tertius ordo Agiographa possidet. Et primus liber incipit ab Iob. Secundus a David, quem quinque incisionibus et uno psalmorum volumine comprehendunt. Tertius est Salomon, tres libros habens: Proverbia, que illi Parabolas, id est Masloth appellant, et Ecclesiasten, id est Coeleth, et Canticum canticorum, quem titulo Sirassirim prenotant. Septimus est Daniel, octavus Dabreiamin, id est Verba dierum, quod significantius chronicon totius divine historie possumus appellare, qui liber apud nos Paralipomenon primus et secundus inscribitur. Nonus Esdras, qui et ipse similiter apud Grecos et Latinos in duos libros divisus est. Decimus Hester. Atque ita fiunt pariter veteris legis libri viginti duo, id est Moysi quinque, prophetarum octo, agiographorum novem. Quamquam nonnulli Ruth et Cinoth inter agiographa scriptitent et libros hos in suo putent numero supputandos, ac per hoc esse prisce legis libros viginti quatuor, quos sub numero viginti quatuor seniorum Apocalypsis Iohannis inducit adorantes Agnum et coronas suas prostratis vultibus offerentes, stantibus coram quatuor animalibus oculatis retro et ante, id est in preteritum et in futurum, et indefessa voce clamantibus: Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus omnipotens qui erat et qui est et qui venturus est. Hic prologus Scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris quos de hebreo vertimus in latinum convenire potest, ut scire valeamus quicquid extra hos est inter apocrypha esse ponendum. Igitur Sapientia, que vulgo Salomonis inscribitur, et Iesu filii Syrach liber et Iudith

et Thobias et Pastor non sunt in canone. Machabeorum primum librum hebraicum repperi, secundus grecus est, quod et ex ipsa frasi probari potest. Que cum ita se habeant, obsecro te lector ne laborem meum reprehensionem estimes antiquorum. In tabernaculo dei offert unusquisque quod potest. Alii aurum et argentum et lapides preciosos, alii byssum et purpuram et coccum offerunt et iacinctum. Nobiscum bene agitur si optulerimus pelles et caprarum pilos. Et tamen apostolus contemptibiliora nostra magis necessaria iudicat. Unde et tota illa tabernaculi pulchritudo et per singulas species ecclesie presentis futureque distinctio pellibus tegitur et cilicinis. Ardorem solis et iniuriam ymbrium ea que viliora sunt prohibent. Lege ergo primum Samuhel et Malachim meum; meum inquam meum. Quicquid enim crebrius vertendo et emendando sollicitius et didicimus et tenemus nostrum est. Et cum intellexeris quod antea nesciebas, vel interpretem me estimato si gratus es, vel parafrasten si ingratus, quamquam mihi omnino conscius non sim mutasse me quippiam de hebraica veritate. Certe si incredulus es, lege grecos codices et latinos et confer cum his opusculis, et ubicumque inter se videris discrepare, interroga quemlibet hebreorum cui magis accommodare debeas fidem. Et si nostra firmaverit, puto quod eum non estimes coniectorem, ut in eodem loco mecum similiter divinarit. Sed et vos famulas Christi rogo, que domini discumbentis preciosissimo fidei myrro unguitis caput, que nequaquam querit salvatorem in sepulchro, quibus iam ad patrem Christus ascendit, ut contra latrantes canes qui adversum me rabido ore deseviunt et circumeunt civitatem, atque in eo se doctos arbitrantur si aliis detrahant, orationum vestrarum clipeos opponatis. Ego sciens humilitatem meam illius semper sententie recordabor: Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam cum consisteret peccator adversum me. Obmutui et humiliatus sum et silui a bonis. Explicit prologus.

Incipit liber Regum primus.

Capitulum i.

Fuit vir unus de Ramathaim Sophim de monte Effraym, et nomen eius Helchana filius Ieroboam filii Heliu filii Thau filii Suph Effrateus. Et habuit duas uxores, nomen uni Anna et nomen secunde Fenenna. Fueruntque Fenenne filii, Anne autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret domino exercituum in Sylo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ofni et Finees, sacerdotes domini. Venit ergo dies et ymolavit Helchana, deditque Fenenne uxori sue et cunctis filiis eius et filiabus partes. Anne autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius. Affligebat quoque eam emula eius et vehementer angebat, in tantum ut exprobraret quod dominus conclusisset vulvam eius. Sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent templum domini, et sic provocabat eam. Porro illa flebat et non capiebat cibum. Dixit ergo ei Helchana vir suus: Anna, cur fles, et quare non comedis, et quam ob rem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior tibi sum quam decem filii? Surrexit autem Anna postquam comederat in Sylo et biberat. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini, cum esset Anna amaro animo, oravit dominum flens largiter, et votum vovit dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famule tue et recordatus mei fueris nec oblitus ancille tue, dederisque serve tue sexum virilem, dabo eum domino omnibus diebus vite eius, et novacula non ascendet super caput eius. Factum est autem cum illa multiplicaret preces coram domino, ut Heli observaret os eius. Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia eius movebantur, et vox penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam Heli temulentam, dixitque ei: Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna: Nequaquam, inquit, domine mi. Nam mulier infelix nimis sum ego, vinumque et omne quod inebriare potest non bibi, sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam

quasi unam de filiabus belyal quia ex multitudine
doloris et meroris mei locuta sum usque in presens
Tunc heli ait ei Vade in pace et deus israel
det tibi petitionem quam rogasti eum Et illa dixit
Utinam inveniat ancilla tua graciam in oculis
tuis Et abiit mulier in viam suam et comedit
vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati
Et surrexerunt mane et adoraverunt coram domino
reversique sunt et venerunt in domum suam rama
tha Cognovit autem helchana annam uxo
rem suam et recordatus est eius dominus Et factum
est post circulum dierum concepit anna et peperit
filium vocavitque nomen eius samuhel eo quod a
domino postulasset eum Ascendit autem vir eius
helchana et omnis domus eius ut immolaret do
mino hostiam sollempnem et votum suum Et anna
non ascendit dixit enim viro suo Non vadam
donec ablactetur infans et ducam eum et ap
pareat ante conspectum domini et maneat ibi iu
giter Et ait ei helchana vir suus Fac quod
bonum tibi videtur et mane donec ablactes eum
precorque ut impleat dominus verbum suum Man
sit ergo mulier et lactavit filium suum donec amo
veret eum a lacte et adduxit eum secum postquam ab
lactaverat in vitulis tribus et tribus modiis
farine et amphora vini et adduxit eum ad
domum domini in silo Puer autem erat adhuc in
fantulus et immolaverunt vitulum et obtulerunt
puerum heli Et ait anna Obsecro mi domine vi
vit anima tua domine Ego sum illa mulier que steti
coram te hic orans dominum pro puero isto oravi
et dedit michi dominus petitionem meam quam postu
lavi eum Idcirco et ego commodavi eum domino cunc
tis diebus quibus fuerit accommodatus domino Et
adoraverunt ibi dominum et oravit anna et ait Ca

Exultavit cor meum in domino pm ij
et exaltatum est cor meum in deo meo
Dilatatum est os meum super inimicos meos quia
letata sum in salutari tuo Non est sanctus ut est
dominus Neque enim est alius extra te et non est fortis
sicut deus noster Nolite loqui sublimia multipli
care gloriantes Recedant vetera de ore vestro quia deus
scientiarum dominus est et ipsi preparantur cogitationes Arcus
fortium superatus est et infirmi accincti sunt robore
Repleti prius pro panibus se locaverunt et famelici
saturati sunt donec sterilis peperit plurimos et que
multos habebat filios infirmata est Dominus mor
tificat et vivificat deducit ad inferos et redu
cit Dominus pauperem facit et ditat humiliat
et sublimat Suscitat de pulvere egenum et
de stercore elevat pauperem ut sedeat cum prin
cipibus et solium glorie teneat Domini enim sunt
cardines terre et posuit super eos orbem Pedes
sanctorum suorum servabit et impii in tenebris con
ticescent quia non in fortitudine sua roborabitur
vir Dominum formidabunt adversarii eius et
super ipsos in celis tonabit Dominus iudicabit
fines terre et dabit imperium regi suo et sublima
bit cornu christi sui Et abiit helchana in rama
tha in domum suam Puer autem erat minister
in conspectu domini ante faciem hely sacerdotis
Porro filii heli filii belial nescientes dominum
neque officium sacerdotum ad populum sed quicumque
immolasset victimam veniebat puer sacerdotis
dum coquerentur carnes et habebat fuscinulam
tridentem in manu sua et mittebat eam in lebe
tem vel in caldarium aut in ollam sive in ca
cabum et omne quod levabat fuscinula tollebat
sacerdos sibi sic faciebant universo israheli venientium
in silo Etiam antequam adolerent adipem veniebat
puer sacerdotis et dicebat immolanti Da michi
carnem ut coquam sacerdoti Non enim accipiam
a te carnem coctam sed crudam Dicebatque
illi immolans Incendatur primum iuxta morem
hodie adeps et tolle tibi quantumcumque de
siderat anima tua Qui respondens aiebat ei Nequaquam
nunc enim dabis alioquin tollam vi Erat
autem peccatum puerorum grande nimis coram domino
quia detrahebant homines a sacrificio domini Samuel
autem ministrabat ante faciem domini puer ac
cinctus ephod lineo Et tunicam parvam faciebat
ei mater sua quam afferebat statutis
diebus ascendens cum viro suo ut immolaret
hostiam sollempnem et votum suum Et benedixit
heli helchane et uxori eius dixitque ei Red
dat tibi dominus semen de muliere hac pro fenore
quod commodasti domino Et abierunt in locum suum

visitauit ergo dominus annam et concepit et peperit tres filios et duas filias et magnificatus est puer samuhel apud dominum. Hely autem erat senex valde et audiuit omnia que faciebant filii sui vniuerso israheli et quomodo dormiebant cum mulieribus que obseruabant ad hostium tabernaculi et dixit eis Quare facitis res huiuscemodi quas ego audio res pessimas ab omni populo. Nolite filii mei. Non est enim bona fama quam ego audio vt transgredi faciatis populum domini. Si peccauerit vir in virum placari ei potest deus. Si autem in dominum peccauerit vir quis orabit pro eo. Et non audierunt vocem patris sui quia voluit dominus occidere eos. Puer autem samuhel proficiebat atque crescebat et placebat tam domino quam hominibus. Venit autem vir dei ad hely et ait ad eum Hec dicit dominus Numquid non aperte reuelatus sum domui patris tui aaron cum essent in egipto in domo pharaonis et elegi eum ex omnibus tribubus israel michi in sacerdotem vt ascenderet ad altare meum et adolerent michi incensum et portaret ephod coram me et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israel. Quare calce abiecistis victimam meam et munera mea que precepi vt offerrentur in templo et magis honorasti filios tuos quam me et comederetis primitias omnis sacrificii filiorum israel populi mei. Propterea ait dominus deus israel loquens locutus sum et domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo vsque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus absit hoc a me. Sed quicumque honorificauerit me glorificabo eum et qui contempnunt me erunt ignobiles. Ecce dies veniunt et precidam brachium tuum et brachium domus patris tui vt non sit senex in domo tua. Et videbis emulum tuum in templo in vniuersis prosperis israel et non erit senex in domo tua omnibus diebus. Verumptamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo sed vt deficiant oculi tui et tabescat anima tua et pars magna domus tue morietur cum ad virilem etatem venerit. Hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis ophni et finees in die vno morientur ambo. Et suscitabo michi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciet et edificabo ei domum fidelem et ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem vt quicumque remanserit in domo tua veniat vt oretur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis dicatque Dimitte me obsecro ad vnam partem sacerdotalem vt comedam buccellam panis.

[illegible]

Cap. iii

Puer autem samuel ministrabat domino coram hely et sermo domini erat preciosus in diebus illis non erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam hely iacebat in loco suo et oculi eius caligauerant nec poterat videre lucernam dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat in templo domini vbi erat archa domini. Et vocauit dominus samuhel qui respondens ait Ecce ego et cucurrit ad hely et dixit Ecce ego vocasti enim me. Qui dixit Non vocaui te reuertere et dormi. Et abiit et dormiuit. Et addidit dominus vocare rursum samuhel Consurgensque samuhel abiit ad hely et dixit Ecce ego quia vocasti me. Qui respondit Non vocaui te fili mi reuertere et dormi. Porro samuhel necdum sciebat dominum neque reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus et vocauit adhuc tercio samuhel. Qui consurgens abiit ad hely Et dixit Ecce ego quia vocasti me. Intellexit igitur hely quia dominus vocaret puerum et ait ad samuhel Vade et dormi et si deinceps vocauerit te dices Loquere domine quia audit seruus tuus. Abiit ergo samuhel et dormiuit in loco suo. Et venit dominus et stetit et vocauit sicut vocauerat Samuel samuel. Et ait samuhel Loquere domine quia audit seruus tuus. Et dixit dominus ad samuhel Ecce ego facio verbum in israel quod quicumque audierit tinnient ambe aures eius. In die illa suscitabo aduersum hely omnia que locutus sum super domum eius incipiam et complebo. Predixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in eternum propter iniquitatem eo quod nouerat indigne agere filios suos et non corripuit eos. Idcirco iuraui domui hely quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus vsque in eternum. Dormiuit autem samuhel vsque mane aperuitque hostia domus domini et samuel timebat indicare visionem hely

Vocavit ergo hely samuelem et dixit Samuel fili mi. Qui respondens ait. Presto sum. Et ille rogavit eum Quis est sermo quem locutus est ad te dominus oro te ne celaveris me. Hec faciat tibi deus et hec addat si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis que dicta sunt tibi. Indicavitque itaque ei samuel universos sermones et non abscondit ab eo. Et ille respondit Dominus est quod bonum est in oculis suis faciat. Crevit autem samuel et dominus erat cum eo et non cecidit ex omnibus verbis eius in terra. Et cognovit universus israel a dan usque bersabee quod fidelis samuel propheta esset domini. Et addidit dominus ut appareret in sylo quoniam revelatus fuerat dominus samueli in sylo iuxta verbum domini et venit sermo samuelis universo israeli. C. iiii.

Et factum est in diebus illis convenerunt philistiim in pugnam adversus israel. Egressus est israel namque obviam philistiim in prelium et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii. Porro philistiim venerunt in afec et instruxerunt aciem contra israel. Inito autem certamine terga vertit israel philisteis et cesa sunt in illo certamine passim per agros quasi quatuor milia virorum. Et reversus est populus ad castra. Dixeruntque maiores natu de israel Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim. Afferamus ad nos de sylo archam federis domini et veniat in medium nostri ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit ergo populus in sylo et tulerunt inde archam federis domini exercituum sedentis super cherubim. Erantque duo filii hely cum archa federis dei ofni et finees. Cumque venisset archa federis domini in castra vociferatus est omnis israel grandi clamore et personuit terra. Et audierunt philistiim vocem clamoris dixeruntque Que nam est hec vox clamoris magni in castris hebreorum. Et cognoverunt quod archa domini venisset in castra. Timueruntque philistiim dicentes Ve nobis non enim fuit tanta exultatio heri et nudius tertius. Ve nobis quis nos salvabit de manu deorum sublimium istorum. Hii sunt dii qui percusserunt egyptum omni plaga in deserto. Confortamini et bellate et estote viri philistiim ne serviatis hebreis sicut illi servierunt nobis. Pugnaverunt ergo philistiim et cesus est israel et fugit unusquisque in tabernaculum suum. Et facta est plaga magna nimis. Et ceciderunt de israel xxx milia peditum et archa dei capta est. Duo quoque filii hely mortui sunt ophni et finees. Currens autem vir de beniamin ex acie venit in sylo in die illo scissa veste et conspersus pulvere caput. Cumque ille venisset hely sedebat super sellam contra viam expectans. Erat enim cor eius pavens pro archa domini. Vir autem ille postquam ingressus est nunciavit urbi et ululavit omnis civitas. Et audivit hely sonitum clamoris dixitque Quis est hic sonitus tumultus huius. At ille festinavit et venit et nunciavit hely. Hely autem erat nonaginta et octo annorum et oculi eius caligaverant et videre non poterat. Et dixit ad hely. Ego sum qui veni de prelio et ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait Quid actum est fili mi. Respondens autem qui nunciabat ait Fugit israel coram philistiim et ruina magna facta est in populo. Insuper et duo filii tui mortui sunt ophni et finees et archa dei capta est. Cumque ille nominasset archam dei cecidit de sella retrorsum iuxta hostium et fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir et grandevus et ipse iudicavit israel quadraginta annis. Nurus autem eius uxor finees pregnans erat vicinaque partui. Et audito nuncio quod capta esset archa domini et mortuus socer eius et vir suus incurvavit se et peperit. Irruerant enim in eam dolores subiti. In ipso autem momento mortis eius dixerunt ei que stabant circa eam Ne timeas quia filium peperisti. Que non respondit eis neque animadvertit. Et vocavit puerum ichabod dicens Translata est gloria de israel quia capta est archa dei et pro socero suo et pro viro suo. Ait Translata est gloria de israel eo quod capta esset archa dei. Capitulum v.

Philistiim autem tulerunt archam dei et asportaverunt eam a lapide adiutorii in azotum

Tulerunt philistiim archam dei et tulerunt eam in
templum dagon et statuerunt eam iuxta dagon
Cumque surrexissent diluculo azotii altera die ecce
dagon iacebat pronus in terra ante archam domini
Et tulerunt dagon et restituerunt eum in loco suo Rur
sumque mane die altero consurgentes invene
runt dagon iacentem super faciem suam in terra co
ram archa domini Caput autem dagon et due
palme manuum eius abscise erant super limen
Porro dagon truncus solus remanserat in loco
suo Propter hanc causam non calcant sacerdotes da
gon et omnes qui ingrediuntur templum eius super
limen dagon in azoto usque in hodiernum di
em Aggravata est autem manus domini super azo
tios et demolitus est eos et percussit in secretiori
natium parte natium azotum et fines eius Et ebullierunt
ville et agri in medio regionis illius et nati sunt
mures et facta est confusio mortis magne in civi
tate Videntes autem viri azotii huiuscemodi plagam
dixerunt Non maneat archa dei israel
apud nos quoniam dura est manus eius
super nos et super dagon deum nostrum
Et mittentes congregaverunt omnes satra
pas philistinorum ad se et dixerunt
Quid faciemus de archa dei israel Responderuntque
Gethei Circumducatur archa dei israel et circumdu
xerunt archam dei israel Illis autem circumducentibus
eam fiebat manus domini per singulas civitates
interfectionis magne nimis et percutiebat vi
ros uniuscuiusque urbis a parvo usque ad maio
rem et computrescebant prominentes extales
eorum Inieruntque consilium gethei et fecerunt sibi
sedes pelliceas Miseruntque archam dei in acca
ron Cumque venisset archa domini in acca
ron exclamaverunt accaronite dicentes Ad
duxerunt ad nos archam dei israel ut interficiat
nos et populum nostrum Miserunt itaque et congregaverunt
omnes satrapas philistinorum et dixerunt Dimittite
archam dei israel et revertatur in locum suum et non
interficiat nos cum populo nostro Fiebat enim pavor
mortis in singulis urbibus et gravissima valde
manus dei Viri quoque qui mortui non fuerant per
cutiebantur in secretiori parte natium et ascendebat
ululatus uniuscuiusque civitatis in celum Ca. vi

Fuit ergo archa domini in regione phi
listinorum septem mensibus Et postea
vocaverunt philistiim sacerdotes et divinos dicen
tes Quid faciemus de archa dei indicate nobis
quomodo remittamus eam in locum suum Qui dixerunt
Si remittitis archam dei israel nolite dimittere
eam vacuam sed quod debetis reddite ei pro
peccato et tunc curabimini Et scietis quare non recedat
manus eius a vobis Qui dixerunt Quid est quod
pro delicto reddere debeamus ei Responderuntque
illi Iuxta numerum provinciarum philistinorum quinque
anos aureos facietis et quinque mures aure
os quia plaga una fuit omnibus vobis et sa
trapis vestris Facietisque similitudines anorum vestrorum
et similitudinem murium qui demoliti sunt
terram et dabitis deo israel gloriam si forte rele
vet manum suam a vobis et a diis vestris et a ter
ra vestra Quare gravatis corda vestra sicut aggravavit
egyptus et pharao cor suum Nonne postquam
percussus est tunc dimisit eos et abierunt Nunc
ergo arripite et facite plaustrum novum unum
et duas vaccas fetas quibus non est impo
situm iugum iungite in plaustro et recludite
vitulos earum domi Tolletisque archam domini
et ponetis in plaustrum et vasa aurea que ex
solvistis ei pro delicto ponetis in capsellam
ad latus eius et dimittite eam ut vadat et
aspicietis Et siquidem per viam finium suorum
ascenderit contra bethsames ipse fecit nobis
malum hoc grande Sin autem minime sciemus
quia nequaquam manus eius tetigit nos sed
casu accidit Fecerunt ergo illi hoc modo et
tollentes duas vaccas que lactabant vitulos
iunxerunt ad plaustrum vitulosque earum conclu
serunt domi Et posuerunt archam dei super plaus
trum et capsellam que habebat mures aure
os et similitudines anorum Ibant autem in di
rectum vacce per viam que ducit bethsames
et itinere uno gradiebantur pergentes et mu
gientes et non declinabant neque ad dexteram
neque ad sinistram Sed et satrape phi
listinorum sequebantur usque ad terminos bethsa
mes Porro bethsamite metebant triticum

mulle et eleuantes oculos viderunt archam et
gauisi sunt cum vidissent. Et plaustrum venit in
agrum iosue bethsamite et stetit ibi. Erat autem
ibi lapis magnus et conciderunt ligna plaustri
vaccasque imposuerunt super ea holocaustum domino.
Leuite autem deposuerunt archam dei et capsellam
que erat iuxta eam in qua erant vasa aurea et
posuerunt super lapidem grandem. Viri autem bethsami
te obtulerunt holocausta et ymolauerunt victimas
in die illa domino. Et quinque satrape philistinorum
viderunt et reuersi sunt in accaron in die illa. Hii
sunt autem ani aurei quos reddiderunt philistiim
pro delicto domino. Azotus unum Gaza unum Ascha
lon unum Geth unum Accaron unum. Et mures
aureos secundum numerum urbium philistiim quinque
prouinciarum ab urbe murata usque ad villam que
erat absque muro et usque abel magnum
super quem posuerunt archam domini que erat usque
in die illo in agro iosue bethsamitis. Percussit
autem de viris bethsamitibus eo quod vidissent archam
domini et percussit de populo lxx viros et quinquagin
ta milia plebis. Luxitque populus eo quod percussisset
dominus plebem plaga magna. Et dixerunt viri
bethsamite: Quis poterit stare in conspectu domini
dei sancti huius et ad quem ascendet a nobis? Mise
runtque nuntios ad habitatores cariathiarim di
centes: Reddiderunt philistiim archam domini, descen
dite et reducite eam ad vos. Capitulum vii

Venerunt ergo viri cariathiarim
et reduxerunt archam domini et intu
lerunt eam in domum aminadab in gabaa. Elea
zarum autem filium eius sanctificauerunt ut custodiret
archam domini. Et factum est ex qua die mansit
archa domini in cariathiarim multiplicati sunt dies.
Erat quippe iam annus vicesimus et requieuit
omnis domus israel post dominum. Ait autem samuel
ad uniuersam israelis domum dicens: Si in toto cor
de vestro reuertimini ad dominum, auferte deos alie
nos de medio vestrum baalim et astaroth et pre
parate corda vestra domino et seruite illi soli et
eruet vos de manu philistinorum. Abstulerunt
ergo filii israel baalim et astaroth et seruie
runt domino soli. Dixit autem samuel: Congregate
uniuersum israel in masphat ut orem pro vobis
dominum. Et conuenerunt in masphat hauseruntque aquam
et fuderunt in conspectu domini et ieiunauerunt in die
illa et dixerunt: Ibi peccauimus domino. Iudicauitque
samuel filios israel in masphat. Et audierunt
philistiim quod congregati essent filii israel in mas
phat et ascenderunt satrape philistinorum ad
israel. Quod cum audissent filii israel timuerunt a
facie philistinorum dixeruntque ad samuhel: Ne
cesses pro nobis clamare ad dominum deum nostrum ut sal
uet nos de manu philistinorum. Tulit autem sa
muel agnum lactentem unum et obtulit illum
holocaustum domino. Et clamauit samuel ad
dominum pro israel et exaudiuit eum dominus. Factum est
autem cum samuel offerret holocaustum philis
tei inierunt prelium contra israel. Intonuit autem
dominus fragore magno in die illa super philis
tiim et exterruit eos et cesi sunt a filiis israel.
Egressique viri israel de masphat et persecuti
sunt philisteos et percusserunt eos usque ad locum
qui erat subter bethcar. Tulit ergo samuel
lapidem unum et posuit eum inter masphat
et inter sen et vocauit nomen loci illius
lapis adiutorii dixitque: Huc usque auxili
atus est dominus. Et humiliati sunt philistiim nec
apposuerunt ultra ut venirent in terminos israel. Fac
ta est itaque manus domini super philisteos cunctis
diebus samuel. Et reddite sunt urbes quas
tulerant philistiim ab israel ab accaron usque
geth et terminos suos et liberauit israel de manu
philistinorum. Eratque pax inter israel et amor
reum. Iudicabat quoque samuel israel cunctis
diebus vite sue. Et ibat per singulos annos
circuiens bethel et galgala et masphat et
iudicabat israelem in supradictis locis. Reuertebatur
que in ramatha. Ibi enim erat domus eius et ibi
iudicabat israelem. Edificauit etiam ibi etiam al
tare domino. Capitulum viii

c. viii

Factum est autem cum senuisset samuel
posuit filios suos iudices israel.
Fuitque nomen filii eius primogeniti iohel et
nomen secundi abia iudicum in bersabee. Et non
ambulauerunt filii illius in viis eius sed declina

verunt filii eius post avariciam acceperuntque munera
et perverterunt iudicium. Congregati ergo universi ma-
iores natu Israel veneruntque ad Samuel in Rama-
tha. Dixeruntque ei: Ecce tu senuisti et filii tui
non ambulant in viis tuis. Constitue nobis re-
gem qui iudicet nos sicut et universe habent
nationes. Displicuitque sermo in oculis Samuelis
eo quod dixissent: Da nobis regem ut iudicet nos.
Et oravit Samuel ad Dominum. Dixit autem Dominus
ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus que
loquuntur tibi. Non enim te abiecerunt sed me ne reg-
nem super eos. Iuxta omnia opera sua que fecerunt
a die qua eduxi eos de Egipto usque in diem
hanc. Sicut dereliquerunt me et servierunt diis
alienis sic faciunt etiam et tibi. Nunc
ergo vocem audi eorum. Verumptamen contestare
eos et predic eis ius regis qui regnaturus est
super eos. Dixit itaque Samuel omnia verba Do-
mini ad populum qui petierant a se regem et ait:
Hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis:
filios vestros tollet et ponet in curribus suis
facietque sibi equites et precursores quadrigarum
suarum et constituet sibi tribunos et centurio-
nes et aratores agrorum suorum et messores se-
getum et fabros armorum et curruum suorum. Filias
quoque vestras faciet sibi unguentarias et foca-
rias et panificas. Agros quoque vestros et vine-
as et oliveta optima tollet et dabit servis
suis. Sed et segetes vestras et vindemiarum red-
ditus addecimabit ut det eunuchis et fa-
mulis suis. Servos etiam vestros et ancillas et
iuvenes optimos et asinos auferet et ponet
in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit
vosque eritis ei servi. Et clamabitis in die illa
a facie regis vestri quem elegistis vobis et non
exaudiet vos Dominus in die illa quia petistis
regem. Noluit autem populus audire vocem Samue-
lis sed dixerunt: Nequaquam. Rex enim erit super nos
et erimus nos quoque sicut omnes gentes et
iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos
et pugnabit bella nostra pro nobis. Et audivit Sa-
muel omnia verba populi et locutus est ea in auri-
bus Domini. Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi
vocem eorum et constitue super eos regem. Et ait Sa-

muel ad viros Israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

Ca. ix

Et erat vir de Be-
niamin nomine Cis filius Abiel filii
Seror filii Bechor et filii Aphia filii viri Iemini fortis
robore. Et erat ei filius vocabulo Saul electus
et bonus. Et non erat vir de filiis Israel melior
illo. Ab humero et sursum eminebat super omnem po-
pulum. Perierant autem asine Cis patris Saul. Et
dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum
de pueris et consurgens vade et quere asinas. Qui
cum transissent per montem Effraym et per terram Sali-
sa et non invenissent, transierunt etiam per terram Sa-
lim et non erant, sed et per terram Iemini et minime
reperierunt. Cum autem venissent in terram Suph dixit Saul
ad puerum suum qui cum eo erat: Veni et revertamur
ne forte dimiserit pater meus asinas et sol-
licitus sit pro nobis. Qui ait: Ecce est vir Dei in hac
civitate, vir nobilis. Omne quod loquitur absque
ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc, si forte
indicet nobis de via nostra pro qua venimus. Dixit
Saul ad puerum suum: Ecce ibimus. Quid feremus ad
virum Dei? Panis defecit in sitarciis nostris et
sportulam non habemus ut demus homini Dei nec quidquam
aliud. Rursum puer respondit Sauli et
ait: Ecce inventa est in manu mea quarta pars sta-
teris argenti. Demus homini Dei ut indicet nobis
viam nostram. Olim in Israel sic loquebatur
unusquisque vadens consulere Dominum: Venite et
eamus ad videntem. Qui enim propheta dicitur hodie
vocabatur olim videns. Et dixit Saul ad pu-
erum suum: Optimus sermo tuus. Veni, eamus. Et
ierunt in civitatem in qua erat vir Dei. Cumque ascen-
derent clivum civitatis invenerunt puellas egre-
dientes ad hauriendam aquam. Et dixerunt eis: Num
est hic videns? Que respondentes dixerunt illis:
Hic est. Ecce ante oculos tuos vel ante nos. Fes-
tina nunc. Hodie enim venit in civitatem quia sacri-
ficium est hodie populi in excelso. Ingredientes
urbem statim invenietis eum antequam ascendat
in excelsum ad vescendum. Neque enim comesturus est
populus donec ille veniat, quia ipse be-
nedicit hostie et deinceps comedent qui voca-
ti sunt. Nunc ergo conscendite quia hodie
reperietis eum. Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi
ambularent in medio urbis apparuit Samuel

egrediens obviam eis ut ascenderet in excel-
sum. Dominus autem revelaverat auriculam sa-
muelis ante unam diem quam veniret saul
dicens. Hac ipsa que nunc est hora cras mittam
ad te virum de terra beniamin et unges eum
ducem super populum meum israhel. Et salvabit
populum meum israel de manu philistiorum, quia re-
spexi populum meum: venit enim clamor eorum ad
me. Cumque aspexisset samuel saulem do-
minus ait ei. Ecce vir quem dixeram tibi iste
dominabitur populo meo. Accessit autem saul ad sa-
muelem in medio porte et ait. Indica oro
michi ubi est domus videntis. Et respondit
samuel sauli dicens. Ego sum videns. as-
cende ante me in excelsum ut comedas mecum
hodie et dimittam te mane. Et omnia que sunt
in corde tuo indicabo tibi. Et de asinis quas
perdidisti nudius tertius ne sollicitus sis quia
invente sunt. Et cuius erunt optima queque israel? No-
nne tibi et omni domui patris tui? Respondens autem
saul ait. Numquid non filius gemini ego sum
de minima tribu israel et cognatio mea novissima
inter omnes familias de tribu beniamin? Qua-
re ergo locutus es michi sermonem istum? Assu-
mens itaque samuel saulem et puerum
eius introduxit eos in triclinium et dedit
eis locum in capite eorum qui fuerant invitati.
Erant enim quasi xxx viri. Dixitque samuel coco
Da partem quam dedi tibi et precepi ut repo-
neres seorsum apud te. Levavit autem cocus
armum et posuit ante saul. Dixitque samuel
Ecce quod remansit pone ante te et come-
de quia de industria servatum est tibi quando po-
pulum vocavi. Et comedit saul cum samuele
in die illa. Et descenderunt de excelso in oppidum
Et locutus est cum saule in solario. Stravitque
saul in solario et dormivit. Cumque mane sur-
rexissent et iam dilucesceret vocavit sa-
muel saulem in solario dicens. Surge ut di-
mittam te. Et surrexit saul. Egressique sunt
ambo ipse videlicet et samuel. Cumque des-
cenderent in extrema parte civitatis samuel dixit
ad saul. Dic puero ut antecedat nos et trans-
eat. tu autem subsiste paulisper ut indicem tibi
verbum domini.

Capitulum x

Tulit autem samuel lenticulam olei
et effudit super caput eius et de-
osculatus est eum et ait. Ecce unxit te dominus
super hereditatem suam in principem. Cumque
abieris a me hodie invenies duos viros
iuxta sepulcrum rachel in finibus beniamin
in meridie salientes magnas foveas. Dicentque ti-
bi. Invente sunt asine ad quas ieras perquirendas
et intermissis pater tuus asinis sollicitus est
pro vobis et dicit. Quid faciam de filio meo?
Cumque abieris inde et ultra transieris et ve-
neris ad quercum thabor invenient te ibi tres viri
ascendentes ad deum in bethel unus portans
tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans
lagenam vini. Cumque te salutaverint dabunt
tibi duos panes et accipies de manu eorum.
Post hec venies in collem domini ubi est sta-
tio philistiorum et cum ingressus fueris ibi urbem
obvium habebis gregem prophetarum descenden-
tium de excelso et ante eos psalterium et tym-
panum et tybiam et cytharam ipsosque prophetan-
tes. Et insiliet in te spiritus domini et prophetabis
cum eis et mutaberis in virum alium. Quando ergo
evenerint signa hec omnia tibi fac quecumque
invenerit manus tua quia dominus tecum est. Et
descendes ante me in galgala. Ego quippe
descendam ad te ut offeras oblationem et
immoles victimas pacificas. Septem diebus
expectabis donec veniam ad te et ostendam
tibi quid facias. Itaque cum avertisset humerum
suum ut abiret a samuele immutavit ei
deus cor aliud. Et venerunt omnia signa hec
in die illa. Veneruntque ad predictum collem et ecce
cuneus prophetarum obvius ei et insiliit super
eum spiritus domini et prophetavit in medio eorum.
Videntes autem omnes qui noverant eum heri
et nudius tertius quod esset cum prophetis et propheta-
ret dixerunt ad invicem. Quenam res acci-
dit filio cis? Num et saul inter prophetas?
Respondit alius ad alium dicens. Et quis est
pater eorum? Propterea versum est in proverbium. Num
et saul inter prophetas? Cessavit autem prophetare

et venit ad excelsum. Dixitque patruus Saul
ad eum et ad puerum eius quo abistis? Qui re-
sponderunt quaerere asinas quas non cum repperissemus
venimus ad Samuhelem. Et dixit ei patruus suus
Indica mihi quid dixerit tibi Samuhel. Et ait
Saul ad patruum suum Indicavit nobis quia in-
ventae essent asinae. De sermone autem regni non
indicavit ei quae locutus fuerat ei Samuhel. Et
convocavit Samuhel populum in Masphat ad dominum.
Et ait ad filios Israhel Haec dicit dominus deus
Israhel Ego eduxi Israhel de Aegypto et erui
vos de manu Aegyptiorum et de manu omnium regum
qui affligebant vos. Vos autem hodie proie-
cistis dominum deum vestrum qui solus salvavit vos
de universis malis et tribulationibus vestris et
dixistis Nequaquam sed regem constitue nobis super
nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras
et familias. Et applicavit Samuhel omnes tribus
Israhel et cecidit sors tribus Beniamin. Et appli-
cavit tribum Beniamin et cognationes eius et
cecidit super cognationem Metri et pervenit usque
ad Saul filium Cis. Quaesierunt ergo eum et non est
inventus. Et consuluerunt post haec dominum utrumnam
venturus esset illuc. Responditque dominus Ecce abscon-
ditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum
inde stetitque in medio populi et altior fuit universo
populo ab humero et sursum. Et ait Samuhel ad
omnem populum Certe videtis quem elegit dominus
quia non sit similis illi in omni populo. Et clamavit
cunctus populus et ait Vivat rex. Locutus est Sa-
muhel ad populum legem regni et scripsit in libro
et posuit coram domino. Et dimisit Samuhel
omnem populum singulos in domum suam. Sed et
Saul abiit in domum suam in Gabaath et abiit
cum eo pars exercitus quorum tetigerat deus cor-
da. Filii vero Belial dixerunt Num salvare nos
poterit iste? Et despexerunt eum et non adtulerunt
ei munera. Ille vero dissimulabat se audire.

c. xi

Et factum est quasi post — C. XI
mensem ascendit autem Naas Ammoni-
tes et pugnare coepit adversus Iabes Galaad.
Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas Habeto nos
foederatos et serviemus tibi. Et respondit ad
eos Naas Ammonites In hoc feriam vobiscum foedus
ut eruam omnium vestrum oculos dextros ponamque
vos obprobrium in universo Israhel. Et dixerunt ad eum
seniores Iabes Concede nobis septem dies et
mittamus nuntios ad universos terminos Israhel et si
non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. Vene-
runt ergo nuntii in Gabaath Saulis et locuti sunt
verba audiente populo. Et levavit omnis populus
vocem suam et flevit. Et ecce Saul venie-
bat sequens boves de agro. Et ait Quid habet
populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum
Iabes. Et insilivit spiritus domini in Saul cum au-
disset verba haec. Et iratus est furor eius
nimis. Et assumens utrumque bovem concidit
in frusta misitque in omnes terminos Israhel per manum
nuntiorum dicens Quicumque non exierit secutusque fuerit
Saul et Samuhel sic fiet bobus eius.
Invasit ergo timor domini populum et egressi sunt
quasi vir unus. Et recensuit eos in Bezech fue-
runtque filiorum Israhel trecenta milia triginta. Et dixe-
runt nuntiis qui venerant Sic dicetis viris qui
sunt in Iabes Galaad Cras erit vobis salus cum
incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii et nuntia-
verunt viris Iabes qui laetati sunt. Et dixerunt Ma-
ne exibimus ad vos et facietis nobis malum ut
omne quod placuerit vobis. Et factum est cum ve-
nisset dies crastinus constituit Saul populum in
tres partes et ingressus est media castra in vi-
gilia matutina et percussit Ammon usque dum
incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt ita ut
non relinquerentur ex eis duo pariter. Et ait populus
ad Samuhelem Quis est iste qui dixit Saul
non regnabit super nos? Date viros et interfi-
ciemus eos. Et ait Saul Non occidetur quisquam
in die hac quia hodie fecit dominus salu-
tem in Israhel. Dixit autem Samuhel ad populum Veni-
te et eamus in Galgala et innovemus ibi regnum.
Et perrexit omnis populus in Galgala. Et fecerunt
ibi regem Saul coram domino et immolaverunt
ibi victimas pacificas coram domino. Et laetatus
est ibi Saul et cuncti viri Israhel nimis. Ca. XII

c. xii

Dixit autem Samuhel ad universum
Israhel Ecce audivi vocem vestram iux-
ta omnia quae locuti estis ad me. Et constitui super
vos regem. Et nunc rex graditur ante vos. Ego

autem senui et incanui. Porro filii mei sunt
vobiscum. Itaque conversatus coram vobis ab ado-
lescentia mea usque in diem hanc. Ecce presto
sum. Loquimini coram domino et coram christo eius,
utrum bovem cuiusquam tulerim an asinum, si quem
calumpniatus sum, si oppressi aliquem, si de
manu cuiusquam munus accepi et contempnam illud
hodie restituamque vobis. Et dixerunt: Non es
calumpniatus nos neque oppressisti neque tulisti
de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos: Testis
est dominus adversum vos et testis christus eius
in die hac, quia non inveneritis in manu mea
quippiam. Et dixerunt: Testis. Et ait Samuel ad
populum: Dominus qui fecit Moysen et Aaron et
eduxit patres vestros de terra Egypti. Adest. Nunc igitur
state in medio, contendam adversum vos coram
domino de omnibus misericordiis domini, quas fecit
vobiscum et cum patribus vestris. Quomodo ingressus
est Iacob in Egiptum, et clamaverunt patres vestri
ad dominum. Et misit dominus Moysen et Aaron et
eduxit patres vestros de Egipto et collocavit eos
in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui. Et tra-
didit eos in manus Sisare magistri militie As-
sur et in manus Philistiorum et in manus regis
Moab, et pugnaverunt adversum eos. Post-
ea clamaverunt ad dominum et dixerunt: Pecca-
vimus quia dereliquimus dominum et servivimus Ba-
alym et Astharoth. Nunc ergo erue nos de manu
inimicorum nostrorum et serviemus tibi. Et misit do-
minus Ierobaal et Badan et Barach et Iepte
et Samuel. Et eruit vos de manu inimi-
corum vestrorum per circuitum, et habitastis confidenter.
Videntes autem quod Naas rex filiorum Amon venis-
set adversum vos, dixistis michi: Nequaquam,
sed rex imperabit nobis. Cum dominus deus vester reg-
naret in vobis. Nunc ergo presto est rex vester quem
elegistis et petistis. Ecce dedit vobis dominus regem.
Si timueritis dominum et servieritis ei et audieritis
vocem eius et non exasperaveritis os domini, eritis
et vos et rex qui imperat vobis sequentes dominum deum
vestrum. Si autem non audieritis vocem domini, sed ex-
asperaveritis sermonem domini, erit manus domini super vos
et super patres vestros. Sed et nunc state et videte
rem istam grandem quam facturus est dominus in con-
spectu vestro. Numquid non messis tritici est hodie?
Invocabo dominum et dabit voces et pluvias,
et scietis et videbitis quia grande malum feceritis
vobis in conspectu domini petentes super vos regem.
Et clamavit Samuel ad dominum, et dedit dominus
voces et pluvias in die illa. Et timuit omnis
populus nimis dominum et Samuelem. Dixitque universus
populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad
dominum deum tuum ut non moriamur. Addidimus enim uni-
versis peccatis nostris malum ut peteremus nobis re-
gem. Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere,
vos fecistis universum malum hoc. Verumptamen no-
lite recedere a tergo domini, et servite domino
in omni corde vestro. Et nolite declinare post vana
que non proderunt vobis neque eruent vos, quia vana
sunt. Et non derelinquet dominus populum suum propter
nomen suum magnum, quia iuravit dominus facere
vos sibi populum. Absit autem hoc a me peccatum in domino
ut cessem orare pro vobis. Et docebo vos viam bonam
et rectam. Igitur timete dominum et servite ei in veri-
tate et ex toto corde vestro. Vidistis enim magnifica
que in vobis gesserit dominus. Quod si perseveraveritis
in malitia et vos et rex vester pariter peribitis.

Capitulum XIII

c. xiii

Filius unius anni erat
Saul cum regnare cepisset, duobus
autem annis regnavit super Israel. Et elegit sibi
Saul tria milia de Israel. Et erant cum Saule duo
milia in Machmas et in monte Bethel, mille autem
cum Ionatha in Gabaa Beniamin. Porro ceterum
populum remisit unumquemque in tabernacula sua.
Et percussit Ionathas stationem Philistiorum que
erat in Gabaa. Quod cum audissent Philistiim,
Saul cecinit bucina in omni terra dicens: Audi-
ant Hebrei. Et universus Israel audivit huiusmodi
rumorem: Percussit Saul stationem Philisti-
inorum, et erexit se Israel adversus Philistiim. Cla-
mavit ergo populus post Saul in Galgala. Et
Philistiim congregati sunt ad preliandum contra Israel,
triginta milia curruum et sex milia equitum et reli-
quum vulgus sicut arena que est in litore maris
plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Ma-
chmas ad orientem Bethaven. Quod cum vidis-
sent viri Israel se in arto positos, afflictus enim erat

em populus absconderat se in speluncis et in abditis in petris quoque et in antris et in cisternis. Hebrei autem transierunt iordanem in terram gad et galaad. Cumque adhuc esset saul in galgala universus populus perterritus est qui sequebatur eum. Et expectavit septem diebus iuxta placitum samuelis et non venit samuel in galgala dilapsusque est populus ab eo. Ait ergo saul afferte mihi holocaustum et pacifica et obtulit holocaustum. Cumque complesset offerens holocaustum ecce samuel veniebat. Et egressus est saul obviam ei ut salutaret eum. Locutusque est ad eum samuel. Quid fecisti? Respondit saul. Quia vidi quod dilaberetur populus a me et tu non veneras iuxta placitos dies. Porro philistiim congregati fuerant in machmas dixi. Nunc descendent philistiim ad me in galgala et faciem domini non placavi. necessitate compulsus obtuli holocaustum. Dixitque samuel ad saul. Stulte egisti nec custodisti mandata domini dei tui que precepit tibi. Quod si non fecisses iam nunc preparasset dominus regnum tuum super israel in sempiternum. Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quesivit sibi dominus virum iuxta cor suum. Et precepit ei dominus ut esset dux super populum suum eo quod non servaveris que precepit dominus. Surrexit autem samuel et ascendit de galgalis in beniamin. Et reliqui populi ascenderunt post saul obviam populo qui expugnabat eos venientes de galgala in gabaa in colle beniamin. Et recensuit saul populum qui inventi fuerant cum eo quasi sexcentos viros. Et saul et ionathas filius eius populusque qui inventus fuerat cum eis erat in gabaa beniamin. Porro philistiim consederant in machmas. Et egressi sunt ad predandum de castris philistiim tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam ephraim ad terram saul. Porro alius ingrediebatur per viam betheron tercius autem verterat se ad iter termini inminentis valli seboim contra desertum. Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra israel. Caverant enim philistiim ne forte facerent hebrei gladium aut lanceam. Descendebat ergo omnis israel ad philistiim ut exacueret unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum. Retuse itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad stimulum corrigendum. Cumque venisset dies prelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum saul et ionathan excepto saul et ionatha filio eius. Egressa est autem statio philistiim ut transcenderet in machmas.

Capitulum xiiii

c. xiiii

Et accidit quadam die ut diceret ionathas filius saul ad adolescentem armigerum suum. Veni et transeamus ad stationem philistiorum que est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit. Porro saul morabatur in extrema parte gabaa sub malogranato que erat in gabaa. Et erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum. Et achias filius achitob fratris ichabod filii finees qui ortus fuerat ex heli sacerdote domini in silo portabat ephod. Sed et populus ignorabat quo isset ionathas. Erant autem inter ascensus per quos nitebatur ionathas transire ad stationem philistiorum eminentes petre ex utraque parte et quasi in modum dentium scopuli hinc inde prerupti. Nomen uni boses et nomen alteri sene. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso machmas et alter ad meridiem contra gabaa. Dixit autem ionathas ad adolescentem armigerum suum. Veni transeamus ad stationem incircumcisorum horum si forte faciat pro nobis dominus quia non est domino difficile salvare vel in multis vel in paucis. Dixitque ei armiger suus. Fac omnia que placent animo tuo perge quo cupis ero tecum ubicumque volueris. Et ait ionathas. Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis si taliter locuti fuerint ad nos. Manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos. Si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos dominus in manibus nostris. Hoc erit nobis signum. Apparuit igitur uterque stationi philistiorum. Dixeruntque philistiim. En hebrei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant. Et locuti sunt viri de statione ad ionathan et ad armigerum eius. Dixeruntque ascendite ad

nos et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas
ad armigerum suum: ascendamus, sequere me; tra-
didit enim eos dominus in manus Israel. Ascendit
autem Ionathas reptans manibus et pedibus
et armiger eius post eum. Et cum vidissent
faciem Ionathe, alii cadebant ante Iona-
than, alios armiger eius interficiebat se-
quens eum. Et facta est plaga prima qua percus-
sit Ionathas et armiger eius quasi viginti virorum
in media parte iugeris quam par boum in die arare
consuevit. Et factum est miraculum in castris,
per agros, sed et omnis populus stationis eorum qui
ierant ad praedandum obstupuit, et conturbata
est terra, et accidit quasi miraculum a deo. Et re-
spexerunt speculatores Saul qui erant in Gabaa
Beniamin, et ecce multitudo prostrata et huc
illucque diffugiens. Et ait Saul populo qui erat
cum eo: requirite et videte quis abierit ex nobis.
Cumque requisissent, repertum est non adesse
Ionatham et armigerum eius. Et ait Saul
ad Achiam: applica archam domini. Erat enim ibi
archa dei in die illa cum filiis Israel. Cumque lo-
queretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus
exortus est in castris Philistinorum, crescebatque et
paulatim clarius resonabat. Et ait Saul ad
sacerdotem: contrahe manum tuam. Conclamavit
ergo Saul et omnis populus qui erat cum eo et ve-
nerunt usque ad locum certaminis. Et ecce ver-
sus fuerat gladius uniuscuiusque ad proximum
suum et caedes magna nimis. Sed et Hebraei qui
fuerant cum Philistim heri et nudius tertius
ascenderantque cum eis in castra, reversi sunt ut es-
sent cum Israel qui erant cum Saul et Ionatha. Omnes
ergo Israelitae qui se absconderant in monte Ef-
fraim, audientes quod fugissent Philistim, socia-
verunt se cum suis in proelio. Et erant cum Saul
quasi decem milia virorum. Et salvavit dominus
Israel in die illa. Pugna autem pervenit usque Be-
thaven. Et viri Israel sociati sunt sibi in die
illa. Adiuravit autem Saul populum dicens: Male-
dictus vir qui comederit panem usque ad ves-
peram donec ulciscar de inimicis meis. Et non
manducavit universus populus panem. Omneque terrae

vulgus venit in saltum, in quo erat mel super facie-
m agri. Ingressus est itaque populus saltum et
apparuit fluens mel, nullusque applicuit ma-
num ad os suum; timebat enim populus iuramentum. Por-
ro Ionathas non audierat cum adiuraret pa-
ter eius populum, extenditque summitatem virgule quam habe-
bat in manu et intinxit in favo mellis, et
convertit manum suam ad os suum, et illuminati sunt
oculi eius. Respondensque unus de populo ait: Iure-
iurando constrinxit pater tuus populum dicens:
Maledictus vir qui comederit panem hodie.
Defecerat autem populus. Dixitque Ionathas: Tur-
bavit pater meus terram; vidistis ipsi quia illuminati
sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum
de melle isto; quanto magis si comedisset populus
de praeda inimicorum suorum quam reperit? Nonne
maior plaga facta esset in Philistim? Percusserunt
ergo in die illa Philisteos a Machmis usque
ad Haylon. Defatigatus est autem populus nimis
et versus est ad praedam, tulit oves et boves
et vitulos et mactaverunt in terra, comeditque
populus cum sanguine. Nuntiaverunt autem Sauli di-
centes quod populus peccasset domino comedens cum
sanguine. Qui ait: Praevaricati estis; volvite ad me
iam nunc saxum grande. Et dixit Saul: Dispergimini
in vulgus et dicite eis ut adducat ad me unus-
quisque bovem suum et arietem, et occidite super
istud et vescimini, et non peccabitis domino come-
dentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus
unusquisque bovem in manu sua usque ad noc-
tem et occiderunt ibi. Aedificavit autem Saul altare
domino; tuncque primum coepit aedificare altare domino.
Et dixit Saul: Irruamus super Philistim nocte
et vastemus eos usque dum illucescat mane,
nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus: Omne
quod bonum videtur in oculis tuis fac. Et ait
sacerdos: Accedamus huc ad deum. Et consuluit
Saul deum dicens: Num persequar Philistim,
si trades eos in manu Israel? Et non respondit
ei in die illa. Dixitque Saul: Applicate huc uni-
versos angulos populi, et scitote et videte per
quem acciderit peccatum hoc hodie. Vivit dominus sal-
vator Israel, quia si per Ionathan filium
meum factum est, absque retractatione morietur. Ad

quod nullus contradiceret ei de omni populo. Et ait ad universum Israel: Separamini vos in partem unam, et ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis fac. Et dixit Saul ad Dominum Deum Israel: Domine Deus Israel da indicium: quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me aut in filio meo Ionatha est iniquitas, da ostensionem; aut si est iniquitas haec in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas et Saul, populus autem exivit. Et ait Saul: Mittite sortem inter me et inter Ionathan filium meum. Et captus est Ionathas. Dixit autem Saul ad Ionathan: Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei Ionathas, et ait: Gustans gustavi in summitate virgae quae erat in manu mea paululum mellis, et ecce ego morior. Et ait Saul: Haec faciat mihi Deus et haec addat, quia morte morieris Ionatha. Dixitque populus ad Saul: Ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est: vivit Dominus, si ceciderit capillus de capite eius in terram, quia cum Deo operatus est hodie. Liberavit ergo populus Ionathan, ut non moreretur. Recessitque Saul, nec persecutus est Philisthim: porro Philisthim abierunt in loca sua. Et Saul confirmato regno super Israel, pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos eius, contra Moab et filios Ammon et Edom et reges Soba et Philistheos: et quocumque se verterat, superabat. Congregatoque exercitu percussit Amalech, et eruit Israel de manu vastatorum eius. Fuerunt autem filii Saul, Ionathas et Iessui et Melchisua: nomina duarum filiarum eius, nomen primogenitae Merob, et nomen minoris Michol. Et nomen uxoris Saul Achinoem filia Achimaas: et nomen principis militiae eius Abner, filius Ner patruelis Saul. Porro Cis fuerat pater Saul, et Ner pater Abner filius Abiel. Erat autem bellum potens adversum Philistheos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat Saul virum fortem et aptum ad proelium, sociabat eum sibi.

Capitulum XV

Dixit autem Samuel ad Saul: Me misit Dominus ut ungerem te in regem super populum eius Israel: nunc ergo audi vocem Domini.

Haec dicit Dominus exercituum: Recensui quaecumque fecit Amalech Israeli, quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Aegypto. Nunc igitur vade, et percute Amalech, et demolire universa eius: non parcas ei, et non concupiscas ex rebus ipsius aliquid, sed interfice a viro usque ad mulierem, et parvulum atque lactentem, bovem et ovem, camelum et asinum. Praecepit itaque Saul populo, et recensuit eos quasi agnos: ducenta milia peditum, et decem milia virorum Iuda. Cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalech, tetendit insidias in torrente. Dixitque Saul Cinaeo: Abite, recedite, atque descendite ab Amalech, ne forte involvam te cum eo: tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israel cum ascenderent de Aegypto. Et recessit Cinaeus de medio Amalech. Percussitque Saul Amalech ab Evila donec venias ad Sur, quae est e regione Aegypti. Et apprehendit Agag regem Amalech vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladii. Et pepercit Saul et populus Agag, et optimis gregibus ovium et armentorum, et vestibus vel vestibus et arietibus, et universis quae pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea: quidquid vero vile fuit et reprobum, hoc demoliti sunt. Factum est autem verbum Domini ad Samuel, dicens: Poenitet me quod constituerim Saul regem: quia dereliquit me, et verba mea opere non implevit. Contristatusque est Samuel, et clamavit ad Dominum tota nocte. Cumque de nocte surrexisset Samuel ut iret ad Saul mane, nuntiatum est Samueli eo quod venisset Saul in Carmelum, et erexisset sibi fornicem triumphalem, et reversus transisset descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, et Saul offerebat holocaustum Domino de initiis praedarum quae adtulerat ex Amalech. Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu a Domino, implevi verbum Domini. Dixitque Samuel: Et quae est haec vox gregum quae resonat in auribus meis, et armentorum quam ego audio? Et ait Saul: De Amalech adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo: reliqua vero occidimus. Ait autem Samuel ad Saul: Sine

me et indicabo tibi que locutus sit dominus ad
me nocte. Dixitque ei loquere. Et ait samuel. No
ne cum parvulus esses in oculis tuis caput in tri
bubus israel factus es. unxitque te dominus in regem
super israel et misit te dominus in viam et ait. Vade
et interfice peccatores amalech et pugnabis
contra eos usque ad internecionem eorum. Quare
ergo non audisti vocem domini sed versus es ad
predam et fecisti malum in oculis domini. Et ait
saul ad samuelem. Immo audivi vocem domini
et ambulavi in via per quam misit me dominus et
adduxi agag regem amalech et amalech
interfecta sunt vel interfeci. Tulit ergo populus de
preda oves et boves primitias eorum que cesa
sunt ut immolent domino deo suo in galgalis. Et
ait samuel. Numquid vult dominus holocausta et
victimas et non potius ut obediatur voci domini.
Melior enim est obedientia quam victime et auscul
tare magis quam offerre adipem arietum. quoniam
quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi sce
lus ydolatrie nolle acquiescere. Pro eo ergo quod
abiecisti sermonem domini abiecit te dominus ne
sis rex. Dixitque saul ad samuelem. Peccavi
quia prevaricatus sum sermonem domini et verba
tua timens populum et obediens voci eorum. Sed
nunc porta quaeso peccatum meum et revertere me
cum ut adorem dominum. Et ait samuel ad saul.
Non revertar tecum quia proiecisti sermonem do
mini et proiecit te dominus ne sis rex super israel. Et
conversus est samuel ut abiret. Ille autem ap
prehendit summitatem pallii eius que scissa est. Et
ait ad eum samuel. Scidit dominus regnum israel
a te hodie et tradidit illud proximo tuo
meliori te. Porro triumphator in israel non par
cet et penitudine non flectetur. Neque enim
homo est qui agat penitentiam. At ille ait. Pec
cavi sed nunc honora me coram senioribus
populi mei et coram israel et revertere mecum ut
adorem dominum deum tuum. Reversus ergo samuel
secutus est saul. Et adoravit saul dominum. Dixit
que samuel. Adducite ad me agag regem ama
lech. Et oblatus est ei agag pinguissimus et
tremens. Et dixit agag. Siccine separat amara
mors. Et ait samuel. Sicut fecit absque liberis
mulieres gladius tuus sic absque liberis erit
inter mulieres mater tua. Et in frusta concidit
eum samuel coram domino in galgalis. Abiit autem
samuel in ramatha. saul vero ascendit in
domum suam in gabaa. Et non vidit ultra samu
el saul usque ad diem mortis sue. Verumtamen
lugebat samuel saul quoniam dominum penitebat quod
constituisset regem saul super israel. C xvi

Dixitque dominus ad samuelem. Usquequo tu
luges saul cum ego proiecerim eum ne
regnet super israel. Imple cornu tuum oleo et ve
ni ut mittam te ad ysai bethlehemitem. providi
enim in filiis eius mihi regem. Et ait samuel.
Quomodo vadam. audiet enim saul et interficiet me.
Et ait dominus. Vitulum de armento tolles in manu
tua et dices. Ad immolandum domino veni. Et vo
cabis ysai ad victimam. Et ego ostendam tibi quid
facias et unges quemcumque monstravero tibi. Fecit
ergo samuel sicut locutus est ei dominus. Veni
tque in bethlehem et admirati sunt seniores civitatis
occurrentes ei. Dixeruntque. Pacificusne ingressus tuus.
Et ait. Pacificus. ad immolandum domino veni.
Sanctificamini et venite mecum ut immolem. Sancti
ficavit ergo ysai et filios eius et vocavit
eos ad sacrificium. Cumque ingressi essent vidit
heliab. Et ait. Num coram domino est christus
eius. Et dixit dominus ad samuel. Ne respicias
vultum eius neque altitudinem stature eius quoniam
abieci eum nec iuxta intuitum hominis iudico homo
enim videt ea que parent. dominus autem intuetur
cor. Et vocavit ysai abinadab et adduxit
eum coram samuel. Qui dixit. Nec hunc ele
git dominus. Adduxit autem ysai samma de quo
ait. Etiam hunc non elegit dominus. Adduxit
itaque ysai septem filios suos coram samu
el. Et ait samuel ad ysai. Non elegit dominus
ex istis. Dixitque samuel ad ysai. Numquid iam
completi sunt filii. Qui respondit. Adhuc re
liquus est parvulus qui pascit oves. Et ait sa
muel ad ysai. Mitte et adduc eum. Nec enim
discumbemus priusquam ille huc veniat. Misit ergo
et adduxit eum. Erat autem rufus et pulcher
aspectu decoraque facie. Et ait dominus. Surge
unge eum. ipse est enim. Tulit ergo samuel
cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius

et directus est spiritus domini in David a die illa
et deinceps. Surgens quoque Samuhel
abiit in Ramatha. Spiritus autem domini recessit
a Saul et exagitabat eum spiritus nequam a domino.
Dixeruntque servi Saul ad eum Ecce spiritus dei ma-
lus exagitat te. Iubeat dominus noster et
servi tui qui coram te sunt querent hominem sci-
entem psallere cythara ut quando arripuerit te
spiritus dei malus psallat manu sua et le-
vius feras. Et ait Saul ad servos suos providete
ergo mihi aliquem bene psallentem et ad-
ducite eum ad me. Et respondens unus de pueris
ait Ecce vidi filium Ysai Bethleemitem scientem
psallere et fortissimum robore et virum bellico-
sum et prudentem in verbis et virum pulchrum et
dominus est cum eo. Misit ergo Saul nuntios ad
Ysai dicens Mitte ad me David filium tuum qui
est in pascuis. Tulit itaque Ysai asinum ple-
num panibus et lagenam vini et hedum de capris
unum et misit per manum David filii sui Sauli. Et
venit David ad Saul et stetit coram eo. At
ille dilexit eum nimis et factus est eius armiger.
Misitque Saul ad Ysai dicens Stet David in con-
spectu meo invenit enim gratiam in oculis meis.
Igitur quandocumque spiritus dei malus arripiebat
Saul tollebat David cytharam et percutiebat
eam manu sua et refocillabatur Saul et
levius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.

Congregantes vero **Capitulum xvii**
philistiim agmina sua in prelium con-
venerunt in Socoth Iude et castrametati sunt
inter Socoth et Azecha in finibus Dommim.
Porro Saul et filii Israel congregati venerunt
in vallem Therebinthi et direxerunt aciem ad
pugnandum contra philistiim. Et philistiim
stabant super montem ex parte hac et Israel sta-
bat super montem ex altera parte vallisque
erat inter eos. Et egressus est vir spurius
de castris philistinorum nomine Goliath de Geth
altitudinis sex cubitorum et palmo. Et cassis
erea super caput eius et lorica hamata indue-
batur. Porro pondus lorice eius quinque mi-
lia siclorum eris erat. Et ocreas ereas habe-
bat in cruribus et clipeus ereus tegebat
humeros eius. Hastile autem haste eius erat
quasi liciatorium texentium. Ipsum autem ferrum haste
eius sexcentos siclos habebat ferri et ar-
miger eius antecedebat eum. Stansque clamabat
adversus phalangas Israel et dicebat eis Quare
venistis parati ad prelium? Numquid ego non
sum philistheus et vos servi Saul? Eligite
ex vobis virum et descendat ad singulare cer-
tamen. Si quiverit pugnare mecum et percusserit
me erimus vobis servi. Si autem ego prevaluero et
percussero eum vos servi eritis et servietis nobis.
Et aiebat philistheus Ego exprobravi agminibus
Israel hodie. Date mihi virum et ineat mecum
singulare certamen. Audiens autem Saul et omnes
Israelite sermones philistei huiuscemodi stu-
pebant et metuebant nimis. David autem
filius viri Ephratei de quo supradictum est de
Bethleem Iuda cui erat nomen Ysai qui
habebat octo filios. Et erat vir in diebus Saul
senex et grandevus inter viros. Abierunt autem
tres filii eius maiores post Saul in prelium
et nomina trium filiorum eius qui perrexerant ad
bellum Heliab primogenitus et secundus Abinadab
et tertius Samma. David autem erat minimus. Tri-
bus ergo maioribus secutis Saulem abiit
David et reversus est a Saul ut pasceret
gregem patris sui in Bethleem. Procedebat vero
philistheus mane et vespere et stabat quadra-
ginta diebus. Dixit autem Ysai ad David fi-
lium suum Accipe fratribus tuis ephi polen-
te et decem panes istos et curre in castra
ad fratres tuos et decem formellas casei has
deferes ad tribunum et fratres tuos visita-
bis si recte agant et cum quibus ordinati sunt
disce. Saul autem et illi et omnes
filii Israel in valle Therebinthi pugnabant
adversum philistiim. Surrexit itaque David
mane et commendavit gregem custodi et onustus
abiit sicut preceperat ei Ysai. Et venit
ad locum Magala et ad exercitum qui egressus ad
pugnam vociferatus erat in certamine. Di-
rexerat enim aciem Israel sed et philistiim ex
adverso fuerant preparati. Derelinquens ergo David
vasa que attulerat sub manu custodis

ad sarcinas venit ad locum certaminis Et interro-
gabat si omnia recte haberent erga fratres su-
os Cumque adhuc ille loqueretur eis apparuit
ille vir spurius ascendens goliath nomine
philisteus de geth de castris philisteorum et lo-
quente eo hec eadem verba audivit david
Omnes autem israelite cum vidissent virum fuge-
runt a facie eius timentes eum valde Et dixit
unus quispiam de israel Num vidistis virum hunc
qui ascendit ad exprobrandum enim israel as-
cendit Virum ergo qui percusserit eum ditabit
rex divitiis magnis et filiam
suam dabit ei et domum patris eius faciet
absque tributo in israel Et ait david ad vi-
ros qui stabant secum dicens Quid dabitur
viro qui percusserit philisteum hunc et tulerit ob-
probrium de israel Quis enim est hic philis-
teus incircumcisus qui exprobravit acies
dei viventis Referebat autem ei populus eun-
dem sermonem dicens Hec dabuntur viro qui
percusserit eum Quod cum audisset heliab fra-
ter eius maior loquente eo cum aliis iratus est
contra david Et ait Quare venisti et quare de-
reliquisti illas paucas oves in deserto
Ego novi superbiam tuam et nequitiam
cordis tui quia ut videres prelium descendis-
ti Et dixit david Quid feci nunquid non
verbum est Et declinavit ab eo paululum
ad alium dixitque eundem sermonem Et respon-
dit ei populus verbum sicut et prius Audita sunt
autem verba que locutus est david et annun-
tiata in conspectu saul Ad quem cum fuisset ad-
ductus locutus est ei Non concidat cor cuiusquam
in eo Ego servus tuus vadam et pug-
nabo adversum philisteum Et ait saul ad
david Non vales resistere philisteo isti
nec pugnare adversum eum quia puer es
hic autem vir bellator est ab adolescentia sua
Dixitque david ad saul Pascebat servus
tuus patris sui gregem Et veniebat leo vel
ursus tollebatque arietem de medio gregis et
persequebar eos et percutiebam eruebamque de
ore eorum Et illi consurgebant adversum me et
apprehendebam mentum eorum et suffocabam
interficiebamque eos Nam et leonem et ursum
interfeci ego servus tuus erit igitur et phi-
listeus hic incircumcisus quasi unus ex eis Nunc
vadam et auferam opprobrium populi Quoniam quis
est iste philisteus incircumcisus qui ausus
est maledicere exercitui dei viventis Et ait da-
vid Dominus qui eripuit me de manu leonis
et de manu ursi ipse liberabit me de manu
philistei huius Dixit autem saul ad david Va-
de et dominus tecum sit Et induit saul david
vestimentis suis et imposuit galeam eream
super caput eius et vestivit eum lorica Accinc-
tus ergo david gladio eius super vestem su-
am cepit temptare si armatus posset in-
cedere Non enim habebat consuetudinem ar-
morum Dixitque david ad saul Non possum
sic incedere quia nec usum habeo Et depo-
suit ea et tulit baculum suum quem semper habe-
bat in manibus Et elegit sibi quinque limpi-
dissimos lapides de torrente et misit
eos in peram pastoralem quam habebat
secum et fundam manu tulit et processit ad-
versum philisteum Ibat autem philisteus ince-
dens et appropinquans adversum david et armi-
ger eius ante eum Cumque inspexisset phi-
listeus et vidisset david despexit eum Erat
enim adolescens rufus et pulcher aspectu
Et dixit philisteus ad david Nunquid ego
canis sum quod tu venis ad me cum baculo Et
maledixit philisteus david in diis suis
Dixitque ad david Veni ad me et dabo car-
nes tuas volatilibus celi et bestiis terre
Dixit autem david ad philisteum Tu venis ad
me cum gladio et hasta et clipeo Ego autem
venio ad te in nomine domini dei exercituum ag-
minum israel quibus exprobrasti hodie Et
dabit te dominus in manu mea et percutiam te
et auferam caput tuum a te et dabo cadavera
philisteorum hodie volatilibus celi et bestiis

terre ut sciat omnis terra quia est deus in israel et noverit universa ecclesia hec quia non in gladio nec in hasta salvat dominus ipsius enim est bellum et tradet vos in manus nostras. Cum ergo surrexisset philisteus et veniret et appropinquaret contra david festinavit david et cucurrit ad pugnam ex adverso philistei. Et misit manum suam in peram tulitque unum lapidem et funda iecit et circumducens percussit philisteum in fronte et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram. Prevaluitque david adversum philisteum in funda et lapide percussumque philisteum interfecit. Cumque gladium non haberet in manu david cucurrit et stetit super philisteum et tulit gladium eius et extraxit de vagina sua et interfecit eum precidique caput eius. Videntes autem philistim quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt. Et consurgentes viri israel et iuda vociferati sunt et persecuti sunt philisteos usque dum venirent in valle et usque ad portas accaron. Cecideruntque vulnerati de philistim in via sarim et usque ad geth et usque ad accaron. Et revertentes filii israel postquam persecuti fuerant philisteos invaserunt castra eorum. Assumens autem david caput philistei attulit illud in ierusalem arma vero eius posuit in tabernaculo suo. Eo autem tempore quo viderat saul david egredientem contra philisteum ait ad abner principem militie De qua stirpe descendit hic adolescens abner? Dixitque abner Vivit anima tua rex si novi. Et ait rex Interroga tu cuius filius sit puer iste. Cumque regressus esset david percusso philisteo tulit eum abner et introduxit coram saul caput philistei habentem in manu. Et ait ad eum saul De qua progenie es o adolescens? Dixitque david Filius servi tui ysai bethlehemite ego sum.

xviii

Et factum est cum complesset loqui ad saul anima ionathe conglutinata est anime david et dilexit eum ionathas quasi animam suam. Tulitque eum saul in die illa et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui. Inierunt autem ionathas et david fedus diligebat enim eum quasi animam suam. Nam expoliavit se ionathas tunica qua erat vestitus et dedit eam david et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum et usque ad balteum. Egrediebatur quoque david ad omnia quecumque misisset eum saul et prudenter se agebat. Posuitque eum saul super viros belli et acceptus erat in oculis universi populi maximeque in conspectu famulorum saul. Porro cum reverteretur percusso philisteo david, egresse sunt mulieres de universis urbibus israel cantantes chorosque ducentes in occursum saul regis in tympanis leticie et in sistris. Et precinebant mulieres ludentes atque dicebant Percussit saul mille et david decem milia. Iratus est autem saul nimis et displicuit in oculis eius iste sermo dixitque Dederunt david decem milia et michi dederunt mille. Quid ei superest nisi solum regnum? Non rectis ergo oculis saul aspiciebat david a die illa et deinceps. Post diem autem alteram invasit spiritus dei malus saul et prophetabat in medio domus sue. David autem psallebat manu sua sicut per singulos dies. Tenebatque saul lanceam et misit eam putans quod configere posset david cum pariete. Et declinavit david a facie eius secundo. Et timuit saul david eo quod esset dominus cum eo et a se recessisset. Amovit ergo eum saul a se et fecit eum tribunum super mille viros. Et egrediebatur et intrabat in conspectu populi. In omnibus quoque viis suis david prudenter agebat et dominus erat cum eo. Vidit itaque saul quod prudens esset nimis et cepit cavere eum. Omnis autem israel et iuda diligebat david. Ipse enim ingrediebatur et egrediebatur ante eos. Dixit autem saul ad david Ecce filia mea maior merob ipsam dabo tibi uxorem tantummodo esto vir fortis et preliare bella domini. Saul autem reputabat dicens Non sit manus mea in eo sed sit super eum manus philistinorum. Ait autem david ad saul Quis ego sum aut que est vita mea aut cognatio patris mei in israel ut fiam gener regis? Factum est autem tempus cum deberet dari merob filia

saul david data est hadrihel molathite uxor. Dilexit autem david michol filia saul altera. Et nunciatum est saul et placuit ei. Dixitque saul dabo eam illi ut fiat ei in scandalum et sit super eum manus philistinorum. Dixit ergo saul ad david in duabus rebus gener meus eris hodie. Et mandavit saul servis suis loquimini ad david clam me dicentes Ecce places regi et omnes servi eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis. Et locuti sunt servi saul in auribus david omnia verba hec. Et ait david num parum vobis videtur generum esse regis. Ego autem sum vir pauper et tenuis. Et renunciaverunt servi saul dicentes huiuscemodi verba locutus est david. Dixit autem saul Sic loquimini ad david Non habet rex sponsalia nisi tantum centum prepucia philistinorum ut fiat ultio de inimicis regis. Porro saul cogitabat tradere david in manus philistinorum. Cumque renunciassent servi saul david verba hec que dixerat placuit sermo in oculis david ut fieret gener regis. Et post dies paucos surgens david abiit in accaron cum viris qui cum eo erant et percussit ex philistijm ducentos viros, attulit prepucia eorum et enumeravit ea regi ut esset gener regis. Dedit itaque saul michol filiam suam uxorem. Et vidit saul et intellexit quia dominus esset cum david. Michol autem filia saul diligebat eum. Et saul magis cepit timere david. Factusque est saul inimicus david cunctis diebus. Et egressi sunt principes philistinorum a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat david quam omnes servi saul et celebre factum est nomen eius nimis.

Capitulum xix

Locutus est autem saul ad ionathan filium suum et ad omnes servos suos ut occiderent david. Porro ionathas filius saul diligebat valde david et indicavit ionathas david dicens Querit saul pater meus occidere te. Quapropter observa te queso mane et manebis clam et absconderis. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicunque fuerit. Et ego loquar de te ad patrem meum et quodcunque videro nunciabo tibi. Locutus autem est ionathas de david bona ad saul patrem suum dixitque ad eum Ne pecces rex in servum tuum david quia non peccavit tibi et opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animam suam in manu sua et percussit philisteum. Et fecit dominus salutem magnam universo israhel. Vidisti et letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens david qui est absque culpa. Quod cum audisset saul placatus voce ionathe iuravit Vivit dominus quia non occidetur. Vocavit itaque ionathas david et indicavit ei omnia verba hec. Et introduxit ionathas david ad saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tercius. Factum est autem rursum bellum et egressus david pugnavit adversum philistijm percussitque eos plaga magna et fugerunt a facie eius. Et factus est spiritus domini malus in saul. Sedebat autem in domo sua et tenebat lanceam. Porro david psallebat in manu sua. Nisusque est saul configere lancea david in pariete. Et declinavit david a facie saul. Lancea autem cassa vulnere perlata est in parietem et david fugit et salvatus est illa nocte. Misit ergo saul satellites suos nocte ad domum david ut custodirent eum et interficeretur mane. Quod cum annunciasset david michol uxor sua dicens Nisi salvaveris te nocte hac cras morieris. Deposuit eum per fenestram. Porro ille abiit et aufugit atque salvatus est. Tulit autem michol statuam et posuit eam super lectum et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius et operuit eam vestimentis. Misit autem saul apparitores qui raperent david. Et responsum est quod egrotaret. Rursumque misit saul nuncios ut viderent david dicens Afferte eum ad me in lecto ut occidatur. Cumque venissent nuncii inventum est simulacrum super lectum et pelles caprarum ad caput eius. Dixitque saul ad mi

chol. Quare sic illusisti michi et dimisisti inimicum meum ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse locutus est michi dicens: Dimitte me, alioquin interficiam te. David autem fugiens salvatus est et venit ad Samuelem in Ramatha, et nunciavit ei omnia que fecerat sibi Saul. Et abierunt ipse et Samuel et morati sunt in Naioth. Nunciatum est autem Sauli a dicentibus: Ecce David in Naioth in Ramatha. Misit ergo Saul lictores ut raperent David. Qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinancium et Samuelem stantem super eos, factus est etiam in illis spiritus Domini et prophetare ceperunt etiam ipsi. Quod cum nunciatum esset Sauli, misit et alios nuncios; prophetaverunt autem et illi. Et rursum Saul misit tercios nuncios, qui et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul abiit autem etiam ipse in Ramatha, et venit usque ad cisternam magnam que est in Socoth, et interrogavit et dixit: In quo loco sunt Samuel et David? Dictumque est ei: Ecce in Naioth sunt in Ramatha. Et abiit in Naioth in Ramatha, et factus est etiam super eum spiritus Dei, et ambulabat ingrediens et prophetabat usque dum veniret in Naioth in Ramatha. Et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis et prophetavit cum ceteris coram Samuel, et cecidit nudus tota die et nocte. Unde et exivit proverbium: Num et Saul inter prophetas? Ca. xx

c. xx

Fugit autem David de Naioth que est in Ramatha, veniensque locutus est coram Ionatha: Quid feci? Que est iniquitas mea, et quod peccatum meum in patrem tuum, quia querit animam meam? Qui dixit ei: Absit, non morieris. Neque enim faciet pater meus quicquam grande vel parvum nisi prius indicaverit michi. Hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo? Nequaquam erit istud. Et iuravit rursum David. Et ille ait: Scit profecto pater tuus quia inveni graciam in oculis tuis, et dicet: Nesciat hoc Ionathas, ne forte tristetur. Quin immo vivit Dominus et vivit anima tua, quia uno tantum, ut ita dicam, gradu ego morsque dividimur. Et ait Ionathas ad David: Quodcumque dixerit michi anima tua, faciam tibi. Dixit autem David ad Ionathan: Ecce kalende sunt crastino, et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum. Dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tercie. Si respiciens requisierit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David ut iret celeriter in Bethleem civitatem suam, quia victime sollempnes ibi sunt universis contribulibus suis. Si dixerit: Bene, pax erit servo tuo. Si autem fuerit iratus, scito quia completa est malicia eius. Fac ergo misericordiam in servum tuum, quia federe Domini me famulum tuum tecum inire fecisti. Si autem est in me aliqua iniquitas, tu me interfice, et ad patrem tuum ne introducas me. Et ait Ionathas: Absit hoc a te. Neque enim fieri potest ut si certe cognovero completam esse patris mei maliciam contra te, non annunciem tibi. Responditque David ad Ionathan: Quis renunciabit michi si quid forte responderit tibi pater tuus dure? Et ait Ionathas ad David: Veni et egrediamur in agrum. Cumque exissent ambo in agrum, ait Ionathas ad David: Domine Deus Israel, si investigavero sentenciam patris mei crastino vel perendie, et aliquid boni fuerit super David, et non statim misero ad te et notum tibi fecero, hec faciat Deus Ionathe et hec addat. Si autem perseveraverit patris mei malicia adversum te, revelabo aurem tuam et dimittam te ut vadas in pace, et sit Dominus tecum sicut fuit cum patre meo. Et si vixero, facies michi misericordiam Domini; si vero mortuus fuero, non auferes misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum, quando eradicaverit Dominus inimicos David unumquemque de terra, auferat Ionatha de domo sua, et requirat Dominus de manu inimicorum David. Pepigit ergo Ionathas fedus cum domo David, et requisivit Dominus de manu inimicorum David. Et addidit Ionathas deierare David, eo quod diligeret eum; sicut enim animam suam ita diligebat eum. Dixitque ad eum Ionathas: Cras kalende sunt, et requireris; requiretur enim sessio tua usque perendie. Descendes ergo festinus et venies in locum ubi te

laudus es in die qua operari licet Et sedebis
iuxta lapidem cui nomen est ezel Et ego tres
sagittas mittam iuxta eum et iaciam quasi
exercens me ad signum mittam quoque puerum
dicens ei Vade et affer michi sagittas Si
dixero puero Ecce sagitte intra te sunt tolle
eas tu veni ad me quia pax est tibi et
nichil est mali vivit dominus Si autem sic lo
cutus fuero puero Ecce sagitte ultra te sunt
vade quia dimisit te dominus De verbo autem
quod locuti sumus ego et tu sit dominus inter
me et te usque in sempiternum Absconditus
est ergo david in agro Et venerunt kalende
et sedit rex ad comedendum panem Cumque se
disset rex super cathedram suam secundum consue
tudinem que erat iuxta parietem surrexit iona
thas et sedit abner ex latere saul vacuusque
apparuit locus david Et non est locutus
saul quicquam in die illa Cogitabat enim quod
forte evenisset ei ut non esset mundus nec
purificatus Cumque illuxisset dies secunda post
kalendas rursus apparuit vacuus locus david
Dixitque saul ad ionatham filium suum Quare
non venit filius ysai nec heri nec hodie ad
vescendum Et respondit ionathas sauli Ro
gavit me obnixe ut iret in bethleem
Et ait Dimitte me quia sacrificium solempne
est in civitate unus de fratribus meis me
accersivit Nunc ergo si inveni gratiam in oculis
tuis vadam cito et videbo fratres meos Ob
hanc causam non venit ad mensam regis Iratus
autem saul adversus ionathan dixit ei Fili
mulieris virum ultro rapientis Numquid ignoro quia
diligis filium ysai in confusionem tuam et in
confusionem ignominiose matris tue Omnibus
enim diebus quibus filius ysai vixerit super
terram non stabilieris tu nec regnum tuum Itaque
iam nunc mitte et adduc eum ad me quia
filius mortis est Respondens autem ionath
as sauli patri suo et ait Quare morietur quid
fecit Et arripuit saul lanceam ut percuteret
eum Et intellexit ionathas quod diffinitum esset

esset a patre suo ut interficeret saul david Sur
rexit ergo ionathas a mensa in ira furoris et non
comedit in die secunda kalendarum panem Contristatus
est enim super david eo quod confudisset eum pater
suus Cumque illuxisset mane venit ionathas
in agrum iuxta david placitum et puer parvulus
cum eo Et ait ad puerum suum Vade et affer mi
chi sagittas quas ego iacio Et iecit sagittam
ultra puerum Cumque cucurrisset puer iecit
aliam sagittam trans puerum Venit itaque puer
ad locum iaculi quod miserat ionathan Et cla
mavit ionathas post tergum pueri Et ait Ecce
ibi est sagitta porro ultra te Clamavitque
ionathas post tergum pueri Festina velociter
ne steteris Collegit autem puer ionathe sagit
tas et attulit ad dominum suum Et quid ageretur
penitus ignorabat tantummodo enim ionatham et
david rem noverant Dedit ergo ionathas ar
ma sua puero Et dixit ei Vade et defer in civitatem
Cumque abisset puer surrexit david de loco qui
vergebat ad austrum et cadens pronus in terram
adoravit tercio et osculantes se alterutrum fle
verunt pariter david autem amplius Dixit ergo io
nathas ad david Vade in pace quecumque iura
vimus ambo in nomine domini dicentes dominus sit
inter me et te et inter semen tuum et semen
meum usque in sempiternum Et surrexit et abiit
sed et ionathas ingressus est civitatem Capitulum xxi

Venit autem david in nobe ad achime
lech sacerdotem Et obstupuit achi
melech eo quod venisset david Et dixit ei Qua
re tu solus et nullus est tecum Et ait david
ad achimelech sacerdotem Rex precepit michi
sermonem Et dixit Nemo sciat rem propter quam
a me missus es Et cuiusmodi precepta tibi dede
rim nam et pueris condixi in illum locum Nunc
igitur si quid habes ad manum vel ad manducan
dum vel quinque panes da michi aut quicquid
inveneris Et respondens sacerdos ad david ait
ei Non habeo panes laicos ad manum sed
tantum panem sanctum Si mundi sunt pueri maxime
a mulieribus manducent Et respondit david
sacerdoti Et dixit ei Equidem si de mulieribus
agitur continuimus nos ab heri et nudiustercius

c. xxi

sicut heri et nudiustercius quando egrediebamur et fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via hec polluta est, sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Neque enim erat ibi panis nisi tantum panes propositionis qui sublati fuerant a facie domini ut ponerentur panes calidi. Erat ibi vir quidam de servis Saul in die illa intus in tabernaculo domini et nomen eius Doeth Ydumeus potentissimus pastorum Saul. Hic pascebat vitulas Saul. Dixit autem David ad Achimelech: Si habes hic ad manum hastam aut gladium da michi, quia gladium meum et arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis urgebat. Et dixit sacerdos: Ecce hic gladius Goliath Philistei quem percussisti in valle Therebinthi est involutus pallio post ephod. Si istum vis tollere, tolle. Neque enim est alius hic absque eo. Et dixit David: Non est huic alter similis, da michi eum. Surrexit itaque David et fugit in die illa a facie Saul et venit ad Achis regem Geth. Dixeruntque servi Achis cum vidissent David: Numquid non iste est David rex terre? Nonne huic cantabant per choros dicentes: Percussit Saul mille et David decem milia? Posuit autem David sermones istos in corde suo et extimuit valde a facie Achis regis Geth. Et immutavit os suum coram eis et conlabebatur inter manus eorum et impingebat in hostia porte, defluebantque salive eius in barbam. Et ait Achis ad servos suos: Vidistis hominem insanum, quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quare introduxistis eum ad me ut fureret me presente? Dimittite illum hinc ne ingrediatur domum meam.

c. xxii

Capitulum xxii

Abiit ergo inde David et fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris eius, descenderunt ad eum illuc. Et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti et oppressi ere alieno et amaro animo. Et factus est eorum princeps. Fueruntque cum eo quasi quadringenti viri. Et profectus est David inde in Maspha que est Moab. Et dixit ad regem Moab: Maneat oro pater meus et mater mea vobiscum donec sciam quid faciat michi deus. Et reliquit eos ante faciem regis Moab, manseruntque apud eum cunctis diebus quibus David fuit in presidio. Dixitque Gad propheta ad David: Noli manere in presidio, proficiscere et vade in terram Iuda. Et profectus est David et venit in saltum Areth. Et audivit Saul quod apparuisset David et viri qui cum eo erant. Saul autem cum maneret in Gabaa et esset in nemore quod est in Rama, hastam manu tenens, cunctique servi eius circumstarent eum, ait ad servos suos qui assistebant ei: Audite nunc filii Iemini, numquid omnibus vobis dabit filius Ysai agros et vineas et universos vos faciet tribunos et centuriones, quoniam coniurastis omnes adversum me et non est qui michi renunciet, maxime cum et filius meus inierit fedus cum filio Ysai? Non est qui vicem meam doleat ex vobis nec qui annunciet michi, eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me insidiantem michi usque hodie. Respondens autem Doeth Ydumeus qui assistebat et erat primus inter servos Saul: Vidi inquit filium Ysai in Nobe apud Achimelech filium Achitob sacerdotem, qui consuluit pro eo dominum et cibaria dedit ei, sed et gladium Goliath Philistei dedit ei. Misit ergo rex ad accersiendum Achimelech filium Achitob sacerdotem et omnem domum patris eius sacerdotum qui erant in Nobe, qui universi venerunt ad regem. Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili Achitob. Qui respondit: Presto sum domine. Dixitque ad eum Saul: Quare coniurastis adversum me, tu et filius Ysai, et dedisti ei panes et gladium et consuluisti pro eo dominum ut consurgeret adversum me insidiator usque hodie permanens? Respondensque Achimelech regi ait: Et quis in omnibus servis tuis sicut David fidelis et gener regis et pergens ad imperium tuum et gloriosus in domo tua? Num hodie cepi consulere pro eo dominum? Absit hoc a me. Ne suspicetur

rex adversum servum suum rem huiuscemodi in
universa domo patris mei. Non enim scivit ser-
vus tuus quidquam super hoc negotio vel mo-
dicum vel grande. Dixitque rex: Morte morieris
Achimelech, tu et omnis domus patris tui. Et
dixit rex emissariis qui circumstabant eum: Con-
vertimini et interficite sacerdotes Domini; nam
manus eorum cum David est. Scientes quod fugis-
set et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem
servi regis extendere manum suam in sacer-
dotes Domini. Conversusque est Doech Idumeus
et irruit in sacerdotes et trucidavit in die illa oc-
toginta quinque viros vestitos ephod lineo.
Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore
gladii viros et mulieres parvulos et lactantes
bovemque et asinum et ovem in ore gladii. Eva-
dens autem unus filius Achimelech filii Achi-
tob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad
David et nuntiavit ei quod occidisset Saul sa-
cerdotes Domini. Et ait David ad Abiathar:
Sciebam in die illa quod cum ibi esset Doech Idu-
meus quod procul dubio annuntiaret Saul. Ego
sum reus omnium animarum patris tui. Mane mecum,
ne timeas. Si quis quaesierit animam meam quaeret
et animam tuam, mecumque servaberis. C. xxiii

xxiii

Et nuntiaverunt David dicentes:
Ecce Philisthim oppugnant Ceilam
et diripiunt areas. Consuluit igitur David
Dominum dicens: Num vadam et percutiam Phi-
listeos istos? Et ait Dominus ad David: Vade
et percuties Philisteos et salvabis Ceilam. Et
dixerunt viri qui erant cum David ad eum: Ecce
nos hic in Iudea consistentes timemus, quanto
magis si ierimus in Ceilam adversus agmina
Philisteorum. Rursum ergo David consuluit
Dominum. Qui respondens ait ei: Surge et vade
in Ceilam. Ego enim tradam Philisteos in
manu tua. Abiit ergo David et viri eius
in Ceilam et pugnavit adversum Philisteos
et abegit iumenta eorum et percussit eos pla-
ga magna et salvavit David habitatores
Ceile. Porro eo tempore quo fugiebat Abia-
thar filius Achimelech ad David in Cei-
lam, ephod secum habens descenderat. Nuntia-
tum est autem Saul quod venisset David in Ceilam.
Et ait Saul: Tradidit eum Deus in manus
meas, conclususque est introgressus urbem in
qua portae et serae sunt. Et praecepit Saul omni
populo ut ad pugnam descenderet in Ceilam et
obsideret David et viros eius. Quod cum re-
scisset David quia praepararet ei Saul malum, di-
xit ad Abiathar sacerdotem: Applica
ephod. Et ait David: Domine Deus Israel, au-
divit famam servus tuus quod disponat Saul
venire ad Ceilam ut evertat urbem propter
me. Si tradent me viri Ceile in manus
eius? et si descendet Saul sicut audivit servus
tuus? Domine Deus Israel, indica servo tuo. Et
ait Dominus: Descendet. Dixitque David: Si tradent
viri Ceile me et viros qui sunt mecum in
manus Saul? Et dixit Dominus: Tradent. Sur-
rexit ergo David et viri eius quasi sexcenti
et egressi de Ceila huc atque illuc vagaban-
tur. Nuntiatumque est Saul quod fugisset
David de Ceila et salvatus esset; quam ob rem
dissimulavit exire. Morabatur autem David
in deserto in locis firmissimis mansitque in monte
solitudinis Ziph in monte opaco. Quaere-
bat tamen eum Saul cunctis diebus, et non
tradidit eum Deus in manus eius. Et vidit
David quod egressus esset Saul ut quaereret animam eius.
Porro David erat in deserto Ziph in silva.
Et surrexit Ionathas filius Saul et abiit
ad David in silvam et confortavit manus eius
in Deo. Dixitque ei: Ne timeas, neque enim in-
veniet te manus Saul patris mei, et tu
regnabis super Israel, et ego ero tibi secundus;
sed et Saul pater meus scit hoc. Percussit
igitur uterque foedus coram Domino. Mansitque
David in silva, Ionathas autem reversus est
in domum suam. Ascenderunt autem Ziphei ad Saul
in Gabaa dicentes: Nonne ecce David latitat
apud nos in locis tutissimis silvae in colle
Achila, quae est ad dexteram deserti? Nunc ergo
iuxta desiderium animae tuae ut descenderes descen-
de; nostrum autem erit ut tradamus eum in manus

regis. Dixitque Saul: Benedicti vos a Domino, quia
doluistis vicem meam. Abite ergo et diligentius
praeparate, et curiosius agite, et considerate locum ubi
sit pes eius velociter. Vel quis viderit eum
ibi. Recogitat enim de me quod callide insidier
ei. Considerate et videte omnia latibula eius
in quibus absconditur. Et revertimini ad me ad
rem certam, ut vadam vobiscum. Quod si etiam
in terram se abstruxerit, perscrutabor eum in cunctis
millibus Iuda. At illi consurgentes abierunt in
Ziph ante Saul. David autem et viri eius
erant in deserto Maon, in campestribus ad
dexteram Iesimon. Iuit ergo Saul et socii
eius ad quaerendum eum. Et nuntiatum est Da
vid, statimque descendit ad petram, et ver
sabatur in deserto Maon. Quod cum audisset
Saul, persecutus est David in deserto Maon.
Et ibat Saul et viri eius ad latus montis ex
una parte; David autem et viri eius erant in
latere montis ex altera parte. Porro David
desperabat se posse evadere a facie Saul.
Itaque Saul et viri eius in modum coronae
cingebant David et viros eius, ut caperent
eos. Et nuntius venit ad Saul dicens: Festi
na et veni, quoniam infuderunt se Philisthiim super
terram. Reversus est ergo Saul desistens
persequi David, et perrexit in occursum Philisth
inorum. Propter hoc vocaverunt locum illum Pe
tram dividentem. Capitulum xxiiii

c. xxiiii

Ascendit ergo David inde et habi
tavit in locis tutissimis Engaddi.
Cumque reversus esset Saul postquam persecu
tus est Philistaeos, nuntiaverunt ei dicentes:
Ecce David in deserto est Engaddi. Assumens
ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni

c. xxiii

Israel, perrexit ad investigandum David et viros
eius, etiam super abruptissimas petras quae
solis ibicibus perviae sunt. Et venit ad cau
las ovium quae se offerebant vianti. Eratque
ibi spelunca, quam ingressus est Saul ut pur
garet ventrem. Porro David et viri eius
in interiori parte speluncae latebant. Et dixe
runt servi David ad eum: Ecce dies de qua locutus est Do
minus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum,
ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit
ergo David, et praecidit oram chlamydis
Saul silenter. Post haec percussit cor suum
David, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul.
Dixitque ad viros suos: Propitius mihi sit Dominus
ne faciam hanc rem domino meo christo Domini,
ut mittam manum meam in eum, quia christus Domini
est. Vivit Dominus, quia nisi Dominus percusserit
eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut
descendens in praelio perierit, propitius sit mihi Do
minus ne mittam manum meam in christum Domini. Et
confregit David viros suos sermonibus,
et non permisit eos ut consurgerent in Saul.
Porro Saul exsurgens de spelunca pergebat
coepto itinere. Surrexit autem et David post eum,
et egressus de spelunca clamavit post tergum Saul
dicens: Domine mi rex. Et respexit Saul post
se; et inclinans se David pronus in terram adora
vit, dixitque ad Saul: Quare audis verba hominum lo
quentium: David quaerit adversum te malum? Ecce ho
die viderunt oculi tui quod tradiderit te Dominus in manu
mea in spelunca; et cogitavi ut occiderem te,
sed pepercit tibi oculus meus. Dixi enim: Non
extendam manum meam in domino meo, quia
christus Domini est. Quin potius pater mi, vide
et cognosce oram chlamydis tuae in manu
mea, quia cum praeciderem summitatem chlamydis
tuae, nolui extendere manum meam in te. Animad
verte et vide, quoniam non est in manu mea ma
lum neque iniquitas, neque peccavi in te. Tu
autem insidiaris animae meae ut auferas eam.
Iudicet Dominus inter me et te, et ulciscatur
me Dominus ex te; manus autem mea non sit in me.
Sicut et in proverbio antiquo dicitur: Ab impiis
egredietur impietas; manus ergo mea non
sit in te. Quem persequeris, rex Israel? Quem persequeris?
Canem mortuum persequeris, et pulicem unum. Sit
Dominus iudex, et iudicet inter me et te, et vi
deat, et iudicet causam meam, et eruat me
de manu tua. Cum autem complesset loquens ser
mones huiusmodi ad Saul, dixit Saul:
Numquid vox haec tua est, fili mi David? Et
levavit Saul vocem suam, et flevit. Dixitque

ad David: Iustior tu es quam ego: tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. Et tu indicasti mihi hodie que feceris mihi bona: quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, et non occideris me. Quis enim cum invenerit inimicum suum dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me. Et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis, et habiturus in manu tua regnum Israel: iura mihi in Domino ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei. Et iuravit David Sauli. Abiit ergo Saul in domum suam: et David et viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

Mortuus autem est — Ca. xxv — Samuel, et congregatus est universus Israel, et planxerunt eum, et sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque David descendit in desertum Pharan. Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, et possessio eius in Carmelo, et homo ille magnus nimis. Erantque ei oves tria milia, et mille capre: et accidit ut tonderetur grex eius in Carmelo. Nomen autem viri illius erat Nabal, et nomen uxoris eius Abygail. Eratque illa mulier prudentissima et speciosa: porro vir eius durus et pessimus et malitiosus: erat autem de genere Chaleb. Cum ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum, misit decem iuvenes, et dixit eis: Ascendite in Carmelum, et venietis ad Nabal, et salutabitis eum ex nomine meo pacifice, et dicetis: Sit fratribus meis et tibi pax, et domui tue, et omnibus quecumque habes sit pax. Audivi quod tonderent pastores tui greges tuos qui erant nobiscum in deserto: nunquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit eis quidquam de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo. Interroga pueros tuos, et indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in die enim bona venimus: quodcumque invenerit manus tua da servis tuis et filio tuo David. Cumque venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal omnia verba hec ex nomine David, et siluerunt. Respondens autem

Nabal pueris David ait: Quis est David? et quis est filius Ysai? Hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos. Tollam ergo panes meos, et aquas meas, et carnes pecorum que occidi tonsoribus meis, et dabo viris quos nescio unde sint? Regressi itaque sunt pueri David per viam suam: et reversi venerunt, et nuntiaverunt ei omnia verba que dixerat Nabal. Tunc David ait pueris suis: Accingatur unusquisque gladio suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis: accinctusque est et David ense suo: et secuti sunt David quasi quadringenti viri: porro ducenti remanserunt ad sarcinas. Abygail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris suis, dicens: Ecce misit David nuntios de deserto ut benedicerent domino nostro: et aversatus est eos. Homines isti boni satis fuerunt nobis, et non molesti: nec quidquam aliquando periit omni tempore quo fuimus conversati cum eis in deserto. Pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges. Quam ob rem considera, et recogita quid facias: quoniam completa est malitia adversum virum tuum, et adversum domum tuam, et ipse filius est Belial, ita ut nemo possit ei loqui. Festinavit igitur Abygail, et tulit ducentos panes, et duos utres vini, et quinque arietes coctos, et quinque sata polente, et centum ligaturas uve passe, et ducentas massas caricarum, et posuit super asinos: dixitque pueris suis: Precedite me: ecce ego post tergum sequar vos. Viro autem suo Nabal non indicavit. Cum ergo ascendisset asinum, et descenderet ad radices montis, David et viri eius descendebant in occursum eius: quibus et illa occurrit. Et ait David: Vere frustra servavi omnia que huius erant in deserto, et non periit quidquam de cunctis que ad eum pertinebant: et reddidit mihi malum pro bono. Hec faciat Deus inimicis David, et hec addat, si reliquero de omnibus que ad eum pertinent usque mane mingentem ad parietem. Cum autem vidisset Abygail David, festinavit, et descendit de asino, et procidit coram David super faciem suam, et adoravit super terram. Et cecidit ad pedes eius, et dixit: In me sit, domine mi, hec iniquitas:

loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis. Et audi verba famule tue. Ne ponat obsecro dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal, quoniam secundum nomen suum stultus est et est stulticia cum eo. Ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mi quos misisti. Nunc ergo domine mi vivit dominus et vivit anima tua qui prohibuit te ne venires in sanguinem et salvavit manum tuam tibi. Et nunc fiant sicut Nabal inimici tui et qui querunt domino meo malum. Quapropter suscipe benedictionem hanc quam adtulit ancilla tua tibi domino meo et da pueris qui secuntur te dominum meum. Aufer iniquitatem famule tue. Faciens enim faciet tibi dominus domino meo domum fidelem quia prelia domini domine mi tu preliaris. Malicia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vite tue. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te et querens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud dominum deum tuum. Porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in impetu et circulo funde. Cum ergo fecerit tibi dominus domino meo omnia que locutus est bona de te et constituerit te ducem super Israel, non erit tibi hoc in singultum et in scrupulum cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te ultus fueris. Et cum benefecerit dominus domino meo recordaberis ancille tue et benefacies ei. Et ait David ad Abigail. Benedictus dominus deus Israel qui misit te hodie in occursum meum et benedictum eloquium tuum et benedicta tu que prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem et ulciscerer me manu mea. Alioquin vivit dominus deus Israel qui prohibuit me ne malum facerem tibi, nisi cito venisses in occursum michi non remansisset de Nabal usque ad lucem matutinam mingens ad parietem. Suscepit ergo [88] David de manu eius omnia que attulerat ei, dixitque ei. Vade in pace in domum tuam. Ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam. Venit autem Abigail ad Nabal. Et ecce erat ei convivium in domo eius quasi convivium regis, et cor Nabal iocundum. Erat enim ebrius nimis, et non indicavit ei verbum pusillum aut grande

usque mane. Diluculo autem cum digessisset vinum Nabal, indicavit ei uxor eius verba hec, et emortuum est cor eius intrinsecus et factus est quasi lapis. Cumque pertransissent decem dies, percussit dominus Nabal et mortuus est. Quod cum audisset David mortuum Nabal ait: Benedictus dominus qui iudicavit causam opprobrii mei de manu Nabal et servum suum custodivit a malo, et maliciam Nabal reddidit dominus in caput eius. Misit ergo David et locutus est ad Abigail ut sumeret eam sibi in uxorem. Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum et locuti sunt ad eam dicentes: David misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem. Que consurgens adoravit prona in terra et ait: Ecce famula tua sit in ancillam ut lavet pedes servorum domini mei. Et festinavit et surrexit Abigail et ascendit super asinum, et quinque puelle ierunt cum ea pedisseque eius, et secuta est nuncios David et facta est illi uxor. Sed et Achinoem accepit David de Iezrahel, et fuit utraque uxor eius. Saul autem dedit Michol filiam suam uxorem David Phalti filio Lays qui erat de Gallim.

Capitulum xxvi

Et venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa dicentes: Ecce David absconditus est in colle Achile que est ex adverso solitudinis. Et surrexit Saul et descendit in desertum Ziph, et cum eo tria milia virorum de electis Israel ut quereret David in deserto Ziph. Et castrametatus est Saul in Gabaa Achile que erat ex adverso solitudinis in via. David autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset Saul post se in desertum, misit exploratores et didicit quod illuc venisset certissime. Et surrexit clam David et venit ad locum ubi erat Saul. Cumque vidisset locum in quo dormiebat Saul et Abner filius Ner princeps milicie eius, et Saul dormientem in tentorio et reliquum vulgus per circuitum eius, ait David ad Achimelech Etheum et Abisai filium Sarvie fratrem Ioab dicens: Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum. Venerunt ergo David et Abisai ad populum

nocte et invenerunt Saul iacentem et dormientem in tentorio et hastam fixam in terra ad caput eius. Abner autem et populum dormientes in circuitu eius. Dixitque Abisai ad David: Conclusit Deus hodie inimicum tuum in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel et secundo opus non erit. Et dixit David ad Abisai: Ne interficias eum. Quis enim extendet manum suam in christum Domini et innocens erit? Et dixit David: Vivit Dominus quia nisi Dominus percusserit eum aut dies eius venerit ut moriatur aut in prelio descendens perierit, propitius mihi sit Dominus ne extendam manum meam in christum Domini. Nunc ergo tolle hastam que est ad caput eius et scyphum aque et abeamus. Tulit ergo David hastam et scyphum aque que erat ad caput Saul et abierunt. Et non erat quisquam qui videret et intelligeret et evigilaret, sed omnes dormiebant quia sopor Domini irruerat super eos. Cumque transisset David ex adverso et stetisset in vertice montis de longe et esset grande intervallum inter eos, clamavit David ad populum et ad Abner filium Ner dicens: Nonne respondebis Abner? Et respondens Abner ait: Quis es tu qui clamas et inquietas regem? Et ait David ad Abner: Numquid non vir es tu? Et quis alius similis tui in Israel? Quare ergo non custodisti dominum tuum regem? Ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem dominum tuum. Non est bonum hoc quod fecisti. Vivit Dominus quoniam filii mortis estis vos qui non custodistis dominum vestrum christum Domini. Nunc ergo vide ubi sit hasta regis et ubi scyphus aque qui erat ad caput eius. Cognovit autem Saul vocem David et dixit: Numquid vox tua hec est fili mi David? Et ait David: Vox mea domine mi rex. Et ait: Quam ob causam dominus meus persequitur servum suum? Quid feci aut quid est in manu mea mali? Nunc ergo audi oro domine mi rex verba servi tui. Si Dominus incitat te adversum me, odoretur sacrificium. Si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Domini qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate Domini dicentes: Vade servi diis alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram Domino quia egressus est rex Israel ut querat pulicem unum sicut persequitur perdix in montibus. Et ait Saul: Peccavi, revertere fili mi David; nequaquam enim ultra tibi malefaciam, eo quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie; apparet enim quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis. Et respondens David ait: Ecce hasta regis; transeat unus de pueris regis et tollat eam. Dominus autem retribuet unicuique secundum iustitiam suam et fidem. Tradidit enim te Dominus hodie in manum meam et nolui extendere manum meam in christum Domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini et liberet me de omni angustia. Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu fili mi David, et quidem faciens facies et potens poteris. Abiit autem David in viam suam et Saul reversus est in locum suum.

Capitulum xxvii

c. xxvii

Et ait David in corde suo: Aliquando incidam una die in manus Saul. Nonne melius est ut fugiam et salver in terra Philistiorum, ut desperet Saul cessetque me querere in cunctis finibus Israel? Fugiam ergo manus eius. Et surrexit David et abiit ipse et sexcenti viri cum eo ad Achis filium Maoch regem Geth. Et habitavit David cum Achis in Geth ipse et viri eius et domus eius, et David et due uxores eius, Achinoem Iezraelites et Abigail uxor Nabal Carmeli. Et nuntiatum est Saul quod fugisset David in Geth, et non addidit ultra querere eum. Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur michi locus in una urbium regionis huius ut habitem ibi. Cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum? Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg. Propter quam causam facta est Siceleg regum Iuda usque in diem hanc. Fuit autem numerus dierum quibus habitavit David in regione Philistiorum quatuor mensium. Et ascendebat David et viri eius et agebant predas de Gessuri et de Gethri et de

amalechite hii enim pagi habitabantur in terra anti-
quitus euntibus sur usque ad terram egypti.
Et percutiebat david omnem terram illam nec re-
linquebat viventem virum et mulierem tollensque
oves et boves et asinos et camelos rever-
tebatur et veniebat ad achis. Dicebat autem
achis In quem irruistis hodie. Respondebat da-
vid Contra meridiem iuda et contra meridiem
hieramel et contra meridiem ceni. Virum et
mulierem non vivificabat david nec
adducebat in geth dicens Ne forte loquantur
adversum nos. Hec fecit david et hoc erat illi
omnibus diebus quibus habitavit in regione
philistinorum. Credidit ergo david achis dicens
Multa mala operatus est contra populum suum
israel. Erit igitur michi servus sempiternus. Ca. xxviii

xxviii

Factum est autem in diebus illis congre-
gaverunt philistiim agmina sua ut
prepararentur ad bellum contra israel. Dixitque achis
ad david Sciens nunc scito quoniam mecum egre-
dieris in castris tu et viri tui. Dixitque david
ad achis Nunc scies que facturus est servus
tuus. Et ait achis ad david Et ego custodem
capitis mei ponam te cunctis diebus. Samu-
el autem mortuus est planxitque eum omnis israel
et sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Et
saul abstulit magos et ariolos de terra
et interfecit eos qui phitones habebant in ter-
ra. Congregatique sunt philistiim et venerunt et
castrametati sunt in sunam. Congregavit et saul
universum israel et venit in gelboe. Et vidit
saul castra philistiim et timuit et expavit
cor eius nimis. Consuluitque dominum et non res-
pondit ei neque per somnia neque per sacer-
dotes neque per prophetas. Dixitque saul servis
suis Querite michi mulierem habentem phitonem
et vadam ad eam et sciscitabor per illam. Et
dixerunt servi eius ad eum Est mulier habens
phitonem in endor. Mutavit autem habitum
suum vestitusque est aliis vestimentis abiitque et
duo viri cum eo veneruntque ad mulierem nocte. Et
ait Divina michi in phitone et suscita
michi quem dixero tibi. Et ait mulier ad
eum Ecce tu nosti quanta fecerit saul et quomodo
eraserit magos et ariolos de terra. Quare ergo
insidiaris anime mee ut occidar. Et iuravit ei
saul in domino dicens Vivit dominus quia non eve-
niet tibi quidquam mali propter hanc rem. Dixit-
que ei mulier Quem suscitabo tibi. Qui ait
Samuelem suscita michi. Cum autem vidisset
mulier samuel exclamavit voce magna
Et dixit ad saul Quare imposuisti michi.
Tu es enim saul. Dixitque ei rex Noli timere
quid vidisti. Et ait mulier ad saul Deos
vidi ascendentes de terra. Dixitque ei Qualis
est forma eius. Que ait Vir senex ascen-
dit et ipse amictus est pallio. Intellexit saul
quod samuel esset Et inclinavit se super faciem
suam in terra et adoravit. Dixit autem samuel
ad saul Quare inquietasti me ut suscitarer.
Et ait saul Coartor nimis. Siquidem phi-
listiim pugnant adversum me et deus recessit
a me et exaudire me noluit neque in manu
prophetarum neque per somnia. Vocavi ergo te ut os-
tenderes michi quid faciam. Et ait samuel
Quid interrogas me cum deus recesserit a te
et transierit ad emulum tuum. Faciet enim dominus
tibi sicut locutus est in manu mea. Et scin-
det regnum de manu tua et dabit illud
proximo tuo david. Quia non obedisti
voci domini neque fecisti iram furo-
ris eius in amalech. Idcirco quod pateris
faciet tibi dominus hodie. Et dabit dominus
etiam israel tecum in manum philistiim. Cras
autem tu et filii tui mecum eritis. Sed et castra
israel tradet dominus in manum philistiim.
Statimque saul cecidit porrectus in terram. Ex-
timuerat enim verba samuel et robur non
erat in eo quia non comederat panem tota
die illa. Ingressa est itaque mulier ad saul
Et ait Conturbatus enim erat valde. Dixitque
ad eum Ecce obedivit ancilla tua voci tue
et posui animam meam in manu tua et au-
divi sermones tuos quos locutus es ad me.
Nunc igitur et tu audi vocem ancille tue
Et ponam coram te buccellam panis ut co-
medens convalescas et possis iter agere. Qui
renuit et ait Non comedam. Coegerunt

autem eum servi eius et mulier. Et tandem
audita voce eorum surrexit de terra et sedit super
lectum. Mulier autem illa habebat vitulum pas-
cualem in domo et festinavit et occidit eum tol-
lensque farinam miscuit eam et coxit azima
et posuit ante saul et ante servos eius. Qui
cum comedissent surrexerunt et ambulaverunt
per totam noctem illam. Cap.m xxix

Congregata sunt ergo philistiim universa
agmina in afec. Sed et israhel castrameta-
tus est super fontem qui erat in iezrahel.
Et satrape quidem philistiim incedebant
in centuriis et milibus. David autem et viri eius
erant in novissimo agmine cum achis. Dixeruntque
principes philistiim. Quid sibi volunt hebrei
isti? Et ait achis ad principes philistiim. Num
ignoratis David qui fuit servus saul regis
israhel et est apud me multis diebus. Et non
inveni in eo quicquam ex die qua transfugit
ad me usque ad diem hanc. Irati sunt autem ad-
versus eum principes philistiim. Et dixerunt ei.
Revertatur vir iste et sedeat in loco suo in quo con-
stituisti eum. Et non descendat nobiscum in pre-
lium ne fiat nobis adversarius cum preliari
ceperimus. Quomodo enim aliter placare poterit do-
minum suum nisi in capitibus nostris? Nonne iste
est David cui cantabant in choris dicentes. Percus-
sit saul in milibus suis et David in decem
milibus suis? Vocavit ergo achis David et
ait ei. Vivit dominus quia rectus es tu et bonus
in conspectu meo et exitus tuus et introitus tuus
mecum est in castris et non inveni in te quicquam
quicquam mali a die qua venisti ad me usque ad
diem hanc. Sed satrapis non places. Rever-
tere ergo et vade in pace et non offendas
oculos satraparum philistiorum. Dixitque David
ad achis. Quid enim feci et quid invenisti in
me servo tuo a die quo fui in conspectu tuo
usque in diem hanc ut non veniam et pug-
nem contra inimicos domini mei regis? Res-
pondens autem achis locutus est ad David. Scio
quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus dei.
Sed principes philistiorum dixerunt. Non ascendet

nobiscum in prelium. Igitur consurge mane tu
et servi domini tui qui venerunt tecum et cum de
nocte surrexeritis et ceperit dilucescere pergite. Sur-
rexit itaque de nocte David ipse et viri eius
ut proficiscerentur mane et reverterentur ad terram
philistiim. Philistiim autem ascenderunt in iezrahel.

Cumque venissent David et viri eius Ca. xxx
in siceleg die tercia amale-
chite impetum fecerant ex parte australi in sice-
leg et percusserant siceleg et succenderant eam
igni et captivas duxerant mulieres ex ea a mi-
nimo usque ad magnum et non interfecerant quem-
quam sed secum duxerant et pergebant itinere suo.
Cum ergo venisset David et viri eius ad civitatem
et invenissent eam succensam igni et uxo-
res suas et filios suos et filias ductas esse
captivas levaverunt David et populus qui erat
cum eo voces suas et plaxerunt donec deficerent
in eis lacrime. Siquidem et due uxores Da-
vid captive ducte fuerant achinoem iezra-
helites et abygail uxor nabal carmeli.
Et contristatus est David valde. Volebat enim
eum populus lapidare quia amara erat anima uni-
uscuiusque viri super filiis suis et filiabus. Confor-
tatus est autem David in domino deo suo. Et ait
ad abyathar sacerdotem filium achimelech.
Applica ad me ephod. Et applicavit abyathar
ephod ad David et consuluit David dominum dicens.
Persequar an non latrunculos hos et compre-
hendam eos? Dixitque ei dominus. Persequere absque
dubio enim comprehendes eos et excuties pre-
dam. Abiit ergo David ipse et sexcenti viri
qui erant cum eo et venerunt usque ad torrentem
besor et lassi quidam substiterunt. Persecutus
est autem David ipse et quadringenti viri. Sub-
stiterant enim ducenti qui lassi transire non
poterant torrentem besor. Et invenerunt virum
egyptium in agro. Et adduxerunt eum ad David. De-
deruntque ei panem ut comederet et biberet aquam
sed et fragmen masse caricarum et duas liga-
turas uve passe. Que cum comedisset rever-
sus est spiritus eius et refocillatus est. Non enim come-
derat panem neque biberat aquam tribus diebus
et tribus noctibus. Dixit itaque ei David. Cuius
es tu vel unde et quo pergis? Qui ait. Puer

egiptius ego sum servus viri amalechite et dereliquit autem me dominus meus quia egrotare cepi nudiustertius. Siquidem nos erupimus ad australem plagam cerethi et contra iudam et ad meridiem chaleb et siceleg succendimus igni. Dixitque ei david potes me ducere ad istum cuneum. Qui ait iura michi per deum ut non occidas me et non tradas me in manus domini mei et ego ducam te ad cuneum istum. Qui cum duxisset eum ecce illi discumbebant super faciem universe terre comedentes et bibentes et quasi festum celebrantes diem pro cuncta preda et spoliis que ceperant de terra philistim et de terra iuda. Et percussit eos david a vespere usque ad vesperam alterius diei et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti adolescentes qui ascenderant camelos et fugerant. Eruit ergo david omnia que tulerant amalechite et duas uxores suas eruit nec defuit quicquam a parvo usque ad magnum tam de filiis quam de filiabus et de spoliis et quecumque rapuerant omnia reduxit david et tulit universos greges et armenta et minavit ante faciem suam dixeruntque hec est preda david. Venit autem david ad ducentos viros qui lassi substiterant nec sequi potuerant david et residere eos iusserat in torrente besor. Qui egressi sunt obviam david et populo qui erat cum eo. Accedens autem david ad populum salutavit eos pacifice. Respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris qui ierant cum david dixit. Quia non venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de preda quam eruimus. Sed sufficiat unicuique uxor sua et filii quos cum acceperint recedant. Dixit autem david non sic facietis fratres mei de his que tradidit dominus nobis et custodivit nos et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manus nostras. Nec audiet vos quisquam super sermone hoc. Equa enim pars erit descendentis ad prelium et remanentis ad sarcinas et similiter divident. Et factum est hoc ex illa die et deinceps constitutum et prefinitum et quasi lex in israhel usque in diem hanc. Venit ergo david in siceleg et misit dona de preda senioribus iuda proximis suis dicens. Accipite benedictionem de preda hostium domini his qui erant in bethel et qui in ramoth ad meridiem et qui in iether et qui in aroer et qui in sephamoth et qui in esthama et qui in rachal et qui in urbibus ierameel et qui in urbibus ceni et qui in arama et qui in lacu asan et qui in athach et qui in hebron et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat david ipse et viri eius. Capitulum xxxi

Philistim autem pugnabant adversum israhel et fugerunt viri israhel ante faciem philistim et ceciderunt interfecti in monte gelboe. Irrueruntque philistim in saul et in filios eius et percusserunt ionatham et abinadab et melchisue filios saul totumque pondus prelii versum est in saul. Et consecuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est vehementer a sagittariis. Dixitque saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et percute me ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me illudentes michi. Et noluit armiger eius fuerat enim nimio timore perterritus. Arripuit itaque saul gladium et irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset saul irruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul et tres filii eius et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter. Videntes autem viri israhel qui erant trans vallem et trans iordanem quod fugissent viri israhelite et quod mortuus esset saul et filii eius reliquerunt civitates suas et fugerunt. Veneruntque philistim et habitaverunt ibi. Facta autem die altera venerunt philistim ut spoliarent interfectos et invenerunt saul et tres filios eius iacentes in monte gelboe. Et preciderunt caput saul et spoliaverunt eum armis et miserunt in terram philistinorum per circuitum ut annuntiaretur in templo ydolorum et in populis. Et posuerunt arma eius in templo astharoth corpus vero eius suspenderunt in muro bethsan. Quod cum audissent habitatores iabes galaad quecumque fecerant philistim saul surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt

tota nocte et tulerunt cadaver saul et cadavera filiorum eius de muro bethsan veneruntque iabes et combusserunt ea ibi et tulerunt ossa et sepelierunt in nemore iabes et ieiunaverunt septem diebus

Incipit liber Regum secundus

Capitulum primum

Factum est autem postquam mortuus est saul ut david reverteretur a cede amalech et maneret in siceleg dies duos in die autem tercia apparuit homo veniens de castris saul veste conscissa et pulvere conspersus caput et ut venit ad david cecidit super faciem suam et adoravit dixitque ad eum david unde venis qui ait ad eum de castris israhel fugi et dixit ad eum david quod est verbum quod factum est indica michi qui ait fugit populus ex prelio et multi corruentes e populo mortui sunt sed et saul et ionathas filius eius interierunt dixitque david ad adolescentem qui nunciabat ei unde scis quia mortuus est saul et ionathas filius eius et ait adolescens qui narrabat ei casu veni in montem gelboe et saul incumbebat super hastam suam porro currus et equites appropinquabant ei et conversus post tergum suum vidensque me vocavit cui cum respondissem adsum dixit michi quisnam es tu et aio ad eum amalechites ego sum et locutus est michi sta super me et interfice me quoniam tenent me angustie et adhuc tota anima mea in me est stansque super eum occidi illum sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam et tuli diadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et adtuli ad dominum meum huc apprehendens autem david vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo et planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super saul et super ionathan filium eius et super populum domini et super domum israhel quod corruissent gladio dixitque david ad iuvenem qui nunciaverat ei unde es tu qui respondit filius hominis advene amalechite ego sum et ait ad eum david quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum domini vocansque david unum de pueris suis ait accedens irrue in eum qui percussit illum et mortuus est et ait ad eum david sanguis tuus super caput tuum os enim tuum locutum est adversum te dicens ego interfeci christum domini planxit autem david planctum huiuscemodi super saul et super ionathan filium eius et precepit ut docerent filios iuda arcum sicut scriptum est in libro iustorum considera israhel pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati inclitus israhel super montes tuos interfecti sunt quomodo ceciderunt fortes nolite annunciare in geth neque annuncietis in compitis ascalonis ne forte letentur filie philistiim ne exultent filie incircumcisorum montes gelboe nec ros nec pluvia veniat super vos neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clypeus fortium clypeus saul quasi non esset unctus oleo a sanguine interfectorum ab adipe fortium sagitta ionathe numquam rediit retrorsum et gladius saul non est reversus inanis saul et ionathas amabiles et decori in vita sua in morte quoque non sunt divisi aquilis velociores leonibus fortiores filie israhel super saul flete qui vestiebat vos coccino in deliciis qui prebebat ornamenta aurea cultui vestro quomodo ceciderunt fortes in prelio ionathas in excelsis tuis occisus est doleo super te frater mi ionatha decore nimis et amabilis super amorem mulierum sicut mater unicum amat filium ita te diligebam quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica Capitulum ii

Igitur post hec consuluit david dominum dicens num ascendam in unam de civitatibus iuda et dixit dominus ad eum ascende dixitque david quo ascendam et respondit ei in hebron ascendit ergo david et due uxores eius achynoem iezrahelites et abygail uxor nabal carmeli sed et viros qui erant cum eo duxit david singulos cum

domo sua et manserunt in oppidis hebron. Veneruntque viri iuda et unxerunt david ibi ut regnaret super domum iuda. Et nuntiatum est david quod viri iabes galaad sepelissent saul. Misit ergo david nuntios ad viros iabes galaad dixitque ad eos. Benedicti vos domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro saul et sepelistis eum. Et nunc retribuet quidem vobis dominus misericordiam et veritatem sed et ego reddam gratiam eo quod fecistis verbum istud. Confortentur manus vestre et estote filii fortitudinis. Licet enim mortuus sit dominus vester saul tamen me unxit domus iuda in regem sibi. Abner autem filius ner princeps exercitus saul tulit hysboseth filium saul et circumduxit eum per castra regemque constituit super galaad et super gessuri et super iezrahel et super effraym et super beniamin et super israhel universum. Quadraginta annorum erat hysboseth filius saul cum regnare cepisset super israhel et duobus annis regnavit. Sola autem domus iuda sequebatur david. Et fuit numerus dierum quos commoratus est david imperans in hebron super domum iuda septem annorum et sex mensium. Egressusque est abner filius ner et pueri hysboseth filii saul de castris in gabaon. Porro ioab filius sarvie et pueri david egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam gabaon. Et cum in unum convenissent e regione sederunt hii iuxta piscinam ex una parte et illi ex altera. Dixitque abner ad ioab. Surgant pueri et ludant coram nobis. Et respondit ioab. Surgant. Surrexerunt ergo et transierunt numero duodecim de beniamin ex parte hysboseth filii saul et duodecim de pueris david. Apprehensoque unusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus contrarii et ceciderunt simul. Vocatumque est nomen loci illius ager robustorum in gabaon. Et ortum est bellum durum satis in die illa. Fugatusque est abner et viri israhel a pueris david. Erant autem ibi tres filii sarvie ioab et abysay et azahel. Porro azahel cursor velocissimus fuit quasi unus e capreis que morantur in silvis. Persequebatur autem azahel abner et non declinabat ad dexteram neque ad sinistram omittens persequi abner. Respexit itaque abner post tergum suum et ait. Tune es azahel? Qui respondit. Ego sum. Dixitque ei abner. Vade ad dexteram sive ad sinistram et apprehende unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius. Noluit autem azahel omittere quin urgeret eum. Rursumque locutus est abner ad azahel. Recede noli me sequi ne compellar confodere te in terram et levare non potero faciem meam ad ioab fratrem tuum. Qui audire contempsit et noluit declinare. Percussit ergo eum abner aversa hasta in inguine et transfodit et mortuus est in eodem loco. Omnesque qui transiebant per locum in quo ceciderat azahel subsistebant et mortuus erat. Persequentibus autem ioab et abysay fugientem abner sol occubuit. Et venerunt usque ad collem aque ductus qui est ex adverso vallis et itineris deserti in gabaon. Congregatique sunt filii beniamin ad abner et conglobati in unum cuneum steterunt in summitate tumuli unius. Et exclamavit abner ad ioab et ait. Num usque ad internitionem tuus mucro deseviet? An ignoras quod periculosa sit desperatio? Usquequo non dicis populo ut omittat persequi fratres suos? Et ait ioab. Vivit dominus si locutus fuisses mane recessisset populus persequens fratrem suum. Insonuit ergo ioab buccina et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra israhel neque inierunt certamen. Abner autem et viri eius abierunt per campestria tota nocte illa et transierunt iordanem et lustrata omni bethoron venerunt ad castra. Porro ioab reversus ab abner congregavit omnem populum et defuerunt de pueris david decem et novem viri excepto azahel. Servi autem david percusserunt de beniamin et de viris qui erant cum abner trecentos sexaginta qui et mortui sunt. Tuleruntque azahel et sepelierunt eum in sepulchro patris sui in bethlehem. Et ambulaverunt tota nocte ioab et viri qui erant cum eo et in ipso crepusculo pervenerunt in hebron. Ca. iii.

Facta est ergo longa concertatio inter domum saul et inter domum

david

david. david proficiens et semper se ipso robustior, domus autem saul decrescens cotidie. Natique sunt filii david in hebron. Fuitque primogenitus eius amnon de achinoem iezrahelitide. et post eum cheleab de abygail uxore nabal carmeli. porro tercius absalon filius maacha filie tholomay regis gessur. Quartus autem adonias filius agith. et quintus saphatias filius abythal. Sextus quoque iethraam de egla uxore david. hii nati sunt david in hebron. Cum ergo esset prelium inter domum saul et domum david, abner filius ner regebat domum saul. Fuerat autem saul concubina nomine respha filia ahia. Dixitque ysboseth ad abner. Quare ingressus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba hysboseth ait. Numquid caput canis sum adversum iudam hodie, qui fecerim misericordiam super domum saul patris tui et super fratres et proximos eius et non tradidi te in manum david, et tu requisisti in me quod arguereris pro muliere hodie? Hec faciat deus abner et hec addat ei, nisi quomodo iuravit dominus david sic faciam cum eo, ut transferatur regnum de domo saul et elevetur thronus david super israel et super iudam a dan usque bersabee. Et non potuit ei respondere quicquam quia metuebat eum. Misit ergo abner nuncios ad david pro se dicens. Cuius est terra? et ut loquerentur. Fac mecum amicitias et erit manus mea tecum et reducam ad te universum israel. Qui ait: Optime. ego faciam tecum amicitias. sed unam rem a te peto dicens. Non videbis faciem meam antequam adduxeris michol filiam saul et sic venies et videbis me. Misit autem david nuncios ad hysboseth filium saul dicens. Redde michi uxorem meam michol quam despondi michi centum preputiis philistiim. Misit ergo hysboseth et tulit eam a viro suo filio phaltiel filio lays. Sequebaturque eam vir suus plorans usque bahurim. Et dixit ad eum abner. Vade revertere. Qui reversus est. Sermonem quoque intulit abner ad seniores dicens. Tam heri quam nudiustercius querebatis david ut regnaret super vos. Nunc ergo facite quoniam dominus locutus est ad david dicens. In manu servi mei david salvabo populum meum israel de manu philistiim et omnium inimicorum eius. Locutus est autem abner etiam ad beniamin. et abiit ut loqueretur ad david in hebron omnia que placuerant israel et universo beniamin. Venitque ad david in hebron cum viginti viris. et fecit david abner et viris eius qui venerant cum eo convivium. Et dixit abner ad david. Surgam ut congregem ad te dominum meum regem omnem israel et ineam tecum fedus et imperes omnibus sicut desiderat anima tua. Cumque ergo deduxisset david abner et ille isset in pace, statim pueri david et ioab venerunt cesis latronibus cum preda magna nimis. Abner autem non erat cum david in hebron quia dimiserat eum in pace. Et ioab et omnis exercitus qui erant cum eo postea venerunt. Nunciatum itaque est ioab a narrantibus. Venit abner filius ner ad regem et dimisit eum et abiit in pace. Et ingressus est ioab ad regem et ait. Quid fecisti? Ecce venit abner ad te. quare dimisisti eum et ille abiit et recessit? Ignoras abner filium ner quoniam ad hoc venit ut deciperet te et sciret exitum tuum et introitum tuum et nosset omnia que agis. Egressus itaque ioab a david misit nuncios post abner et reduxit eum a cisterna sira ignorante david. Cumque redisset abner in hebron seorsum abduxit eum ioab ad medium porte ut loqueretur ei in dolo. Et percussit illum ibi in inguine et mortuus est in ultione sanguinis asahel fratris eius. Quod cum audisset david rem iam gestam ait. Mundus ego sum et regnum meum apud dominum usque in sempiternum a sanguine abner filii ner. et veniat super caput ioab et super omnem domum patris eius. Nec deficiat de domo ioab fluxum seminis sustinens et leprosus et tenens fusum et cadens gladio et indigens pane. Igitur ioab et abysay frater eius interfecerunt abner eo quod occidisset asahel fratrem eorum in gabaon in prelio. Dixit autem david ad ioab et

ad omnem populum qui erat cum eo. Scindite vesti
menta vestra et accingimini saccis et plangite an
te exequias abner. Porro rex David sequebatur
feretrum. Cumque sepelissent abner in he
bron levavit rex vocem suam et flevit
super tumulum abner. Flevit autem omnis populus
plangens et lugens abner ait. Nequaquam
ut mori solent ignavi mortuus est abner
manus tue non sunt ligate et pedes tui non
sunt compedibus aggravati sed sicut solent ca
dere coram filiis iniquitatis corruisti. Conge
minansque omnis populus flevit super eum. Cumque
venisset universa multitudo cibum capere cum Da
vid clara adhuc die iuravit David dicens
Hec faciat michi deus et hec addat si ante
occasum solis gustavero vel aliud quidquam.
Omnisque populus audivit et placuerunt eis
cuncta que fecit rex in conspectu totius populi
et cognovit omne vulgus et universus israel in die
illa quoniam non fuisset actum a rege ut occideretur
abner filius ner. Dixitque rex ad servos
suos. Num ignoratis quoniam princeps et maximus
cecidit hodie in israel. Ego autem adhuc delica
tus et unctus rex. Porro viri isti filii sar
vie duri michi sunt. Retribuat dominus facienti
malum iuxta maliciam suam. Ca. iiij.

c. iiij

Audivit autem filius saul quod cecidis
set abner in hebron et dissolute sunt
manus eius omnisque israel perturbatus est. Duo
autem viri principes latronum erant filio saul
nomen uni baana et nomen alteri rechab filii
remmon berothite de filiis beniamin. Siquidem
et beroth reputata est in beniamin et fugi
erant berothite in gethaim fueruntque ibi adve
ne usque ad tempus illud. Erat autem ionathe
filio saul filius debilis pedibus quinquennis
enim fuit quando venit nuntius de saul et io
nathan ex iezrahel. Tollensque eum nutrix
sua fugit. Cumque festinaret ut fugeret ce
cidit et claudus effectus est habuitque vo
cabulum miphiboseth. Venientes igitur filii re-
mon berothite rechab et baana ingressi sunt
fervente die et hostiaria domus purgans do-
mum isboseth qui dormiebat super stratum suum

meridie et hostiaria domus purgans triticum ob
dormivit. Ingressi sunt autem domum latenter as-
sumentes spicas tritici latenter ingressique et
percusserunt eum in inguine rechab et baana fra
ter eius et fugerunt. Cum autem ingressi fuissent do
mum ille dormiebat super lectum suum in conclavi
et percutientes interfecerunt eum. Sublatoque ca
pite eius abierunt per viam deserti tota nocte et
attulerunt caput isboseth ad David in hebron
dixeruntque ad regem. Ecce caput isboseth filii
saul inimici tui qui querebat animam tuam. Et
dedit dominus domino meo regi ultiones hodie
de saul et de semine eius. Respondens autem Da
vid rechab et baana fratri eius filiis rem
mon berothei dixit ad eos. Vivit dominus qui
eruit animam meam de omni angustia quoniam eum
qui annunciaverat michi et dixerat mortuus
est saul qui putabat se prospera nunciare te
nui et occidi eum in siceleg cui oportebat me
mercedem dare pro nuncio. Quanto magis nunc
cum homines impii interfecerunt virum innoxium
in domo sua super lectum suum. Non queram sanguinem
eius de manu vestra et auferam vos de terra.
Precepit itaque David pueris ut interficerent eos
precidentesque manus et pedes eorum suspen
derunt eos super piscinam in hebron. Caput autem
isboseth tulerunt et sepelierunt in sepulchro
abner in hebron. Capitulum v.

c. v

Et venerunt universe tribus israel ad
David in hebron dicentes. Ecce nos
os tuum et caro tua sumus. Sed et heri et nudius
tertius cum esset saul rex super nos tu eras
educens et reducens israel. Dixit autem dominus ad
te. Tu pasces populum meum israel et tu eris dux super
israel. Venerunt quoque et seniores de israel ad regem in
hebron et percussit cum eis rex David fedus
in hebron coram domino. Unxeruntque David
regem super israel. Filius triginta annorum erat
David cum regnare cepisset et quadraginta annis
regnavit in hebron. Regnavit super iudam
septem annis et sex mensibus. In ierusalem
autem regnavit triginta tribus annis super omnem
israel et iudam. Et abiit rex et omnes viri
qui cum eo erant in ierusalem ad iebuseum habi

tatorem terre. Dictumque est ad David ab eis: Non ingredieris huc nisi abstuleris cecos et claudos dicentes: Non ingredietur David huc. Cepit autem David arcem Syon; hec est civitas David. Proposuerat enim David in die illa premium ei qui percussisset Iebuseum et tetigisset domatum fistulas et abstulisset cecos et claudos odientes animam David. Ideo dicitur in proverbio: Cecus et claudus non intrabunt in templum. Habitavit autem David in arce Syon et vocavit eam civitatem David. Et edificavit eam per gyrum a Mello et intrinsecus. Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, et Dominus Deus exercituum erat cum eo. Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices lignorum artificesque lapidum ad parietes. Et edificaverunt domum David. Et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israel et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israel. Accepit ergo David adhuc concubinas et uxores de Ierusalem postquam venerat de Hebron. Natique sunt David et alii filii et filie. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in Ierusalem: Samua et Sobab et Nathan et Salomon et Iebaar et Helisua et Nepheg et Iafia et Helisama et Helida et Heliphaleth. Audierunt ergo Philistiim quod unxissent David regem super Israel et ascenderunt universi ut quererent David. Quod cum audisset David descendit in presidium. Philistiim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim. Et consuluit David Dominum dicens: Si ascendam ad Philistiim et si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens tradam Philistiim in manu tua. Venit ergo David in Baalpharasim et percussit eos ibi. Et dixit: Divisit Dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aque. Propterea vocatum est nomen loci illius Baalpharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua, que tulit David et viri eius. Et addiderunt adhuc Philistiim ut ascenderent et diffusi sunt in valle Raphaim. Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philisteos et si tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorum et venies ad eos ex adverso pirorum. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum, tunc inibis prelium, quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam ut percutiat castra Philistiim. Fecit itaque David sicut preceperat ei Dominus et percussit Philistiim de Gabaa usque dum venies Gezer.

Congregavit autem rursum David omnes electos Israel triginta milia. Surrexitque et abiit et universus populus qui erat cum eo de viris Iuda ut adducerent archam Domini super quam invocatum est nomen Domini exercituum sedentis in cherubin super eam. Et imposuerunt archam Domini super plaustrum novum. Tuleruntque eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa. Oza autem et Haio filii Aminadab minabant plaustrum novum. Cumque tulissent eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa custodiens archam Domini, Haio precedebat archam. David autem et omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis et cytharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis. Postquam autem venerunt ad aream Nachor, extendit manum suam Oza ad archam Dei et tenuit eam, quia calcitrabant boves et declinaverunt eam. Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam et percussit eum super temeritatem; qui mortuus est ibi iuxta archam Dei. Contristatus est autem David eo quod percussisset Dominus Ozam. Et vocatum est nomen loci illius Percussio Oze usque in diem hanc. Et extimuit David Dominum in die illa dicens: Quomodo ingredietur ad me archa Domini? Et noluit divertere ad se archam Domini in civitatem David, sed divertit eam in domum Obededom Gethei. Et habitavit archa Domini in domo Obededom Gethei

ebus tribus. Et benedixit dominus obededom et
omnem domum eius. Nunciatumque est regi da
vid quia benedixisset dominus obededom
et omnia eius propter archam dei. Dixitque
david. Ibo et reducam archam dei cum benedictione
in domum meam. Abiit ergo david et ad
duxit archam dei de domo obededom in
civitatem david cum gaudio. Et erant cum david
septem chori et victima vituli. Cumque
transcendissent qui portabant archam domini
sex passus immolabat bovem et arietem. Et
david saltabat in organis armigatis et
psallebat totis viribus ante dominum. Porro da
vid accinctus erat ephod lineo. Et david
et omnis israhel ducebant archam testamenti
domini in iubilo et in clangore bucine. Cum
que intrasset archa domini in civitatem david
michol filia saul prospiciens per fenestram
vidit david subsilientem atque saltantem co
ram domino et despexit eum in corde suo. Et
introduxerunt archam dei et posuerunt eam
in loco suo in medio tabernaculi quod
tetenderat ei david. Et obtulit david ho
locausta coram domino et pacifica. Cumque
complesset offerens holocaustum et pacifica
benedixit populo in nomine domini exercituum et
partitus est omni multitudini israhel tam
viro quam mulieri singulis collyridam panis
unam et assaturam bubale carnis unam et
similam frixam oleo. Et abiit omnis populus
unusquisque in domum suam. Reversusque est david
ut benediceret domui sue. Et egressa est
michol filia saul in occursum david. Et ait
Quam gloriosus fuit hodie rex israhel discoope
riens se ante ancillas servorum suorum et nu
datus est quasi si nudetur unus de scurris
David. Dixitque david ad michol Vivit dominus quia
ludam ante dominum qui elegit me potius
quam patrem tuum et quam omnem domum eius. Et
precepit michi ut essem dux super populum
domini israhel et ludam et vilior fiam plus quam
factus sum et ero humilis in oculis meis et cum
ancillis quibus locuta es gloriosior apparebo.
Igitur michol filie saul non est natus filius
usque ad diem mortis sue. Capitulum vii

Factum est autem cum sedisset rex in do
mo sua et dominus dedisset ei requiem
undique ab universis inimicis suis dixit ad
nathan prophetam Vides ne quod ego habitem in
domo cedrina et archa dei posita est in medio
pellium. Dixitque nathan ad regem omne quod
est in corde tuo vade fac quia dominus tecum est.
Factum est autem in nocte illa. Et ecce sermo do
mini ad nathan dicens Vade et loquere ad servum
meum david. Hec dicit dominus Numquid tu edifi
cabis michi domum ad habitandum. Neque enim
habitavi in domo ex qua die eduxi filios israhel
de terra egypti usque in diem hanc sed ambu
labam in tabernaculo et in tentorio per cuncta lo
ca que transivi in omnibus filiis israhel. Num
quid loquens locutus sum ad unam de tribubus
israhel cui precepi ut pasceret populum meum israhel
dicens Quare non edificastis michi domum cedri
nam. Et nunc hec dices servo meo david. Hec
dicit dominus deus exercituum. Ego enim tuli
te de pascuis sequentem greges ut esses dux super
populum meum israhel. Et fui tecum in omnibus ubi
cumque ambulasti et interfeci universos in
imicos tuos a facie tua. Fecique tibi nomen
grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra.
Et ponam locum populo meo israhel et plantabo
eum et habitabit sub eo et non turbabitur am
plius. Nec addent filii iniquitatis ut affli
gant eum sicut prius ex die qua constitui iudi
ces super populum israhel. Et requiem dabo tibi ab omni
bus inimicis tuis. Predicitque tibi dominus quod
domum faciat tibi dominus. Cumque completi fu
erint dies tui et dormieris cum patribus tuis
suscitabo semen tuum post te quod egredietur
de utero tuo et firmabo regnum eius. Ipse edi
ficabit domum nomini meo et stabiliam thro
num regni eius usque in sempiternum. Ego ero
ei in patrem et ipse erit michi in filium. Qui si
inique aliquid gesserit arguam eum in virga
virorum et in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem

meam non auferam ab eo sicut abstuli a saul
quem amovi a facie mea. Et fidelis erit domus
tua et regnum tuum usque in eternum ante faciem
meam et thronus tuus erit firmus iugiter.
Secundum omnia verba hec et iuxta universam vi-
sionem istam sic locutus est nathan ad david.
Ingressus est autem rex david et sedit coram
domino. Et dixit quis ego sum domine deus
et que domus mea quia adduxisti me huc usque
sed et hoc parum visum est in conspectu tuo
domine deus meus nisi loquereris etiam de domo
servi tui in longinquum. Ista est enim lex adam
domine deus. Quid ergo addere poterit adhuc
david ut loquatur ad te. Tu enim scis servum
tuum domine deus. Propter verbum tuum et secundum
cor tuum fecisti omnia magnalia hec ita ut
notum faceres servo tuo. Idcirco magnificatus
es domine deus quia non est similis tui ne-
que est deus extra te in omnibus que audivimus
auribus nostris. Que est autem ut populus
tuus israel gens in terra propter quam ivit de-
us ut redimeret sibi eam in populum et poneret
sibi nomen faceretque eis magnalia et horribi-
lia super terram a facie populi tui quem redemisti
tibi ex egypto gentem et deum eius. Et firmasti
tibi populum tuum israel in populum sempiternum et tu
domine factus es eis in deum. Nunc ergo domine
deus verbum quod locutus es super servum tuum
et super domum eius suscita in sempiternum. Et fac
sicut locutus es et magnificetur nomen tuum
usque in sempiternum atque dicatur dominus ex-
ercituum deus super israel et domus servi tui da-
vid erit stabilita coram domino quia tu domine
exercituum deus israel revelasti auriculam ser-
vi tui dicens domum edificabo tibi propterea
invenit servus tuus cor suum ut oraret te
oratione hac. Nunc ergo domine deus tu es deus
et verba tua erunt vera. Locutus es enim ad
servum tuum bona hec. Incipe igitur et be-
nedic domui servi tui ut sit in sempiternum cora-
m te quia tu domine deus locutus es et bene-
dictione tua benedicetur domus servi tui in
sempiternum.

Factum est autem post hec percussit david T. iom
philistiim et humiliavit eos et tulit
david frenum tributi de manu philistiim. Et
percussit moab et mensus est eos funiculo
coequans terre. Mensus est autem duos funi-
culos unum ad occidendum et unum ad vivifi-
candum. Factusque est moab david serviens sub
tributo. Et percussit david adadezer filium
roob regem soba quando profectus est ut dominaretur
super flumen eufraten. Et captis david ex
parte eius mille septingentis equitibus et vigi-
nti milibus peditum subnervavit omnes iu-
gales curruum. Dereliquit autem ex eis centum cur-
rus. Venit quoque syria damasci ut presi-
dium ferret adadezer regi soba et percus-
sit david de syria viginti duo milia virorum. Et posuit
david presidium in syria damasci. Factaque
est syria david serviens sub tributo. Ser-
vavitque dominus david in omnibus ad quecumque
profectus est. Et tulit david arma aurea et
torques que habebant servi adadezer et de-
tulit ea in iherusalem. Et de bete et de beroth ci-
vitatibus adadezer tulit rex david es mul-
tum nimis. De quo fecit salomon vasa erea
in templo et mare eneum et columpnas et al-
tare. Audivit autem thou rex emath quod percus-
sisset david omne robur adadezer et misit
theu ioram filium suum ad regem david ut
salutaret eum congratulans et gratias ageret
quod expugnasset adadezer et percussisset eum.
Hostis quippe erat theu adadezer et in ma-
nu eius erant vasa argentea et vasa aurea
et vasa erea que et ipsa sanctificavit rex david
domino cum argento et auro que sanctificaverat
de universis gentibus quas subegerat de syria
moab et filiis amon et philistiim et ama-
lech et de manubiis adadezer filii roob regis
soba. Fecitque sibi david nomen cum reverte-
retur capta syria in valle salinarum cesis xviii
milibus et in gebelethan ad [illegible] milia. Et
posuit in ydumea custodes statuitque presi-
dium et facta est universa ydumea serviens
david. Et servavit dominus david in omnibus ad
quecumque profectus est. Et regnavit david

super omnem populum. Faciebatque david iudicium et iustitiam omni populo suo. Ioab autem filius Sarvie erat super exercitum. Porro Iosaphat filius Ahilud erat a commentariis. et Sadoch filius Achitob et Achimelech filius Abiathar erant sacerdotes et Saraias scriba. Banaias autem filius Ioiade super Cerethi et Phelethi. Filii autem david sacerdotes erant. Capitulum IX

Et dixit david. Putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam propter Ionathan? Erat autem de domo Saul servus nomine Siba. quem cum vocasset ad se rex dixit ei. Tu ne es Siba? Et ille respondit. Ego sum servus tuus. Et ait rex. Num superest aliquis de domo Saul ut faciam cum eo misericordiam dei? Dixitque Siba regi. Superest filius Ionathan debilis pedibus. Ubi, inquit, est? Et Siba ad regem. Ecce, ait, in domo est Machir filii Amihel in Lodabar. Misit ergo rex david et tulit eum de domo Machir filii Amihel de Lodabar. Cum autem venisset Miphiboseth filius Ionathan filii Saul ad david corruit in faciem suam et adoravit. Dixitque david. Miphiboseth. Qui respondit. Assum servus tuus. Et ait david. Ne timeas quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionathan patrem tuum et restituam tibi omnes agros Saul patris tui et tu comedes panem in mensa mea semper. Qui adorans eum dixit. Quis ego sum servus tuus quoniam respexisti super canem mortuum similem mei? Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul dixitque ei. Omnia quecumque fuerunt Saul et universam domum eius dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu et filii tui et servi tui et inferes cibos filio domini tui ut alatur. Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. Erant autem Sibe quindecim filii et viginti servi. Dixitque Siba ad regem. Sicut iussisti domine mi rex servo tuo sic faciet servus tuus. Et Miphiboseth comedet panem super mensam meam quasi unus de filiis regis. Habebat autem Miphiboseth filium parvulum nomine Micha. Omnis vero cognatio domus Siba serviebat Miphiboseth. Habitabat in Ierusalem quia de mensa regis iugiter vescebatur. et erat claudus utroque pede.

Capitulum X

Factum est autem post hec ut moreretur Naas rex filiorum Amon et regnavit Anon filius eius pro eo. Dixitque david. Faciam misericordiam cum Anon filio Naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo david consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi david in terram filiorum Amon dixerunt principes filiorum Amon ad Anon dominum suum. Putas quod propter honorem patris tui david miserit ad te consolatores? Et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem et everteret eam misit david servos suos ad te? Tulit itaque Anon servos david rasitque dimidiam partem barbe eorum et precidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset david misit in occursum eorum. Erant enim viri confusi turpiter valde. Et mandavit eis david. Manete in Iericho donec crescat barba vestra et tunc revertimini. Videntes autem filii Amon quod iniuriam fecissent david miserunt et conduxerunt mercede Syrum Rohob et Syrum Soba viginti milia peditum et a rege Maacha mille viros et ab Istob duodecim milia virorum. Quod cum audisset david misit Ioab et omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt ergo filii Amon et direxerunt aciem ante ipsum introitum porte. Syrus autem Soba et Rohob et Istob et Maacha seorsum erant in campo. Videns igitur Ioab quod preparatum esset adversum se prelium et ex adverso et post tergum elegit sibi ex omnibus electis Israel et instruxit aciem contra Syrum. Reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo. Et direxit aciem adversum filios Amon. Et ait Ioab. Si prevaluerint adversum me Syri eris mihi in adiutorium. Si autem filii Amon prevaluerint adversum te auxiliabor tibi. Esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque Ioab et populus qui erat

cum eo certamine contra Syros qui statim fugie-
runt a facie eius. Filii autem Ammon videntes quod fu-
gissent Syri fugerunt et ipsi a facie Abisai et
ingressi sunt civitatem. Reversusque est Ioab a filiis
Ammon et venit Ierusalem. Videntes autem Syri quoniam cor-
ruissent coram Israel congregati sunt pariter. Mi-
sitque Adadezer et eduxit Syros qui erant
trans fluvium et adduxit exercitum eorum. Sobach
autem magister militie Adadezer erat princeps
eorum. Quod cum nunciatum esset David contraxit
omnem Israel et transivit Iordanem venit-
que in Helama. Et direxerunt aciem Syri ex
adverso David et pugnaverunt contra eum.
Fugeruntque Syri a facie Israel et occidit David de
Syris septingentos currus et quadraginta milia
equitum et Sobach principem militie percus-
sit qui statim mortuus est. Videntes autem uni-
versi reges qui erant in presidio Adadezer
victos se esse ab Israel expaverunt et fuge-
runt octo milia coram Israel et fecerunt pacem
cum Israel et servierunt eis. Timueruntque Syri auxi-
lium prebere filiis Ammon. Capitulum XI

Factum est autem vertente anno eo
tempore quo solent reges ad bella
procedere misit David Ioab et servos suos
cum eo et universum Israel et vastaverunt filios
Ammon et obsederunt Rabbath. David autem rema-
sit in Ierusalem. Dum hec agerentur accidit ut
quadam die surgeret David de stratu suo
post meridiem et deambularet in solario
domus regie. Viditque mulierem se lavantem ex
adverso super solarium suum. Erat autem mulier pul-
chra valde. Misit ergo rex et requisivit
que esset mulier. Nunciatumque est ei quod ipsa
esset Bersabee filia Heliab uxor Urie Ethei.
Missis itaque David nunciis tulit eam. Que cum
ingressa esset ad illum dormivit cum ea. Statimque
sanctificata est ab inmundicia sua et rever-
sa est domum suam concepto fetu. Mittensque
nunciavit David et ait: Concepi. Misit
autem David ad Ioab dicens: Mitte ad me Uri-
am Etheum. Misitque Ioab Uriam Etheum
ad David. Et venit Urias ad David. Quesivitque
David quam recte ageret populus et Ioab et quo-
modo administraretur bellum. Et dixit David ad
Uriam: Vade in domum tuam et lava pedes
tuos. Egressusque est Urias de domo regis se-
cutusque est eum cibus regius. Dormivit autem
Urias ante portam domus regie cum aliis
servis domini sui et non descendit ad domum
suam. Nunciatumque est David a dicentibus: Non
ivit Urias ad domum suam. Et ait David ad
Uriam: Numquid non de via venisti? Quare non
descendisti ad domum tuam? Et ait Urias ad
David: Archa dei et Israel et Iuda habitant in pa-
pilionibus et dominus meus Ioab et servi
domini mei super faciem terre manent. Et ego
ingrediar domum meam ut comedam et bi-
bam et dormiam cum uxore mea? Per salutem
tuam et per salutem anime tue quod non faciam rem
hanc. Ait ergo David ad Uriam: Mane hic
etiam hodie et cras dimittam te. Mansit
Urias in Ierusalem die illa et altera. Et voca-
vit eum David ut comederet coram se et
biberet et inebriavit eum. Qui egressus vespere
dormivit in stratu suo cum servis domini sui
et in domum suam non descendit. Factum est ergo
mane et scripsit David epistolam ad Ioab mi-
sitque per manum Urie scribens in epistola: Ponite
Uriam ex adverso belli ubi fortissimum
prelium est et derelinquite eum ut percussus
intereat. Igitur cum Ioab obsideret urbem
posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse
fortissimos. Egressique viri de civitate bellabant
adversum Ioab et ceciderunt de populo servorum
David et mortuus est etiam Urias Etheus.
Misit itaque Ioab et nunciavit David omnia
verba prelii. Precepitque nuncio dicens: Cumque
compleveris universos sermones belli ad regem
si eum videris indignari et dixerit: Quare acces-
sistis ad murum ut preliaremini? An ignorabatis
quod mitterentur desuper ex muro tela? Quis
percussit Abimelech filium Ierobaal? Nonne
mulier misit super eum fragmentum mole de muro

et interfecit eum in thebes? quare ad murum accessistis? dices: etiam servus tuus Urias Ethaeus occubuit. Abiit ergo nuntius et venit et narravit David omnia quae ei preceperat Ioab. Et dixit nuntius ad David: Praevaluerunt adversum nos viri et egressi sunt ad nos in agrum. Nos autem facto impetu persecuti sumus eos usque ad portam civitatis. Et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper, mortuique sunt de servis regis, quin etiam servus tuus Urias Ethaeus mortuus est. Et dixit David ad nuntium: Haec dices Ioab: Non te frangat ista res, varius enim eventus est pugnae, nunc hunc nunc illum consumit gladius. Conforta bellatores tuos adversum urbem ut destruas eam, et exhortare eos. Audivit autem uxor Uriae quod mortuus esset Urias vir suus, et planxit eum. Transacto autem luctu, misit David et introduxit eam in domum suam, et facta est ei uxor, peperitque ei filium. Et displicuit verbum hoc quod fecerat David coram Domino.

Capitulum XII

Misit ergo Dominus Nathan ad David, qui cum venisset ad eum dixit ei: Responde mihi iudicium. Duo viri erant in civitate una, unus dives et alter pauper. Dives habebat oves et boves plurimos valde. Pauper autem nihil habebat omnino praeter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat, et quae creverat apud eum cum filiis eius simul, de pane illius comedens et de calice eius bibens, et in sinu illius dormiens, eratque illi sicut filia. Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus et de bobus suis ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis et praeparavit cibos homini qui venerat ad se. Iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. Ovem reddet in quadruplum, eo quod fecerit verbum istud et non pepercerit. Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir qui fecit hanc rem.

Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego unxi te in regem super Israel, et ego erui te de manu Saul, et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israel et Iuda. Et si parva sunt ista, adiciam tibi multo maiora. Quare ergo contempsisti verbum Domini ut faceres malum in conspectu meo? Uriam Ethaeum percussisti gladio, et uxorem eius accepisti tibi in uxorem, et interfecisti eum gladio filiorum Ammon. Quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me et tuleris uxorem Uriae Ethaei ut esset uxor tua. Itaque haec dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, et tollam uxores tuas in oculis tuis et dabo proximo tuo, et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius. Tu enim fecisti abscondite; ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel et in conspectu solis. Et dixit David ad Nathan: Peccavi Domino. Dixitque Nathan ad David: Dominus quoque transtulit peccatum tuum, non morieris. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc, filius qui natus est tibi morte morietur. Et reversus est Nathan in domum suam. Percussit quoque Dominus parvulum quem pepererat uxor Uriae David, et desperatus est. Deprecatusque est David Dominum pro parvulo, et ieiunavit David ieiunio, et ingressus seorsum iacuit super terram. Venerunt autem seniores domus eius cogentes eum ut surgeret de terra, qui noluit nec comedit cum eis cibum. Accidit autem die septima ut moreretur infans, timueruntque servi David nuntiare ei quod mortuus esset parvulus. Dixerunt enim: Ecce cum parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum et non audiebat vocem nostram; quanto magis si dixerimus mortuus est puer, se affliget? Cum ergo audisset David servos suos mussitantes, intellexit quod mortuus esset infantulus, dixitque ad servos suos: Num mortuus est puer? Qui responderunt ei: Mortuus est. Surrexit igitur David de terra, et lotus unctusque est. Cumque

intrasset vestem, ingressus est domum domini et
adoravit et venit in domum suam petivitque
ut ponerent ei panem et comedit. Dixerunt
autem servi sui: Quis est sermo quem fecisti?
propter infantem cum adhuc viveret ieiunasti
et flebas, mortuo puero surrexisti et comedisti
panem. Qui ait: Propter infantem cum adhuc
viveret ieiunavi et flevi, dicebam enim: Quis
scit si forte donet eum mihi dominus et vivat
infans. Nunc autem quia mortuus est, quare ie-
iunio? Numquid potero revocare eum amplius?
Ego vadam magis ad eum, ille vero non rever-
tetur ad me. Et consolatus est David Bethsabee
uxorem suam ingressusque ad eam dormivit cum
ea et genuit filium et vocavit nomen eius Sa-
lomonem et dominus dilexit eum misitque in manu
Nathan prophete et vocavit nomen eius Ama-
bilis domino eo quod diligeret eum dominus. Igitur pug-
nabat Ioab contra Rabbath filiorum Ammon
et expugnabat urbem regiam misitque Ioab
nuntios ad David dicens: Dimicavi adversum
Rabbath et capienda est urbs aquarum. Nunc
igitur congrega reliquam partem populi et obsi-
de civitatem et cape eam, ne cum vastata fuerit
a me urbs nomini meo ascribatur victoria.
Congregavit itaque David omnem populum et pro-
fectus est adversum Rabbath. Cumque dimi-
casset cepit eam et tulit diadema regis
eorum de capite eius pondo auri talentum habens
et gemmas pretiosissimas et impositum est super
caput David. Sed et predam civitatis asportavit
multam valde. Populum quoque eius adducens
serravit et circumegit super eos ferrata car-
penta divisitque cultris et transduxit in ty-
po laterum. Sic fecit universis civitatibus filiorum
Amon. Et reversus est David et omnis exer-
citus in Ierusalem. Capitulum xiii

Factum est autem post hec ut Absalon
filius David haberet sororem speciosis-
simam vocabulo Thamar, et adamaret eam Amon
filius David et diligebat eam valde ita
ut egrotaret propter amorem eius. Quia cum esset
virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret
cum ea. Erat autem Amon amicus nomine
Ionadab filius Semaa fratris David vir pru-
dens valde. Et dixit ad eum: Quare sic atte-
nuaris macie fili regis per singulos dies? cur
non indicas mihi? Dixitque Amon: Thamar
sororem Absalon fratris mei amo. Cui res-
pondit Ionadab: Cuba super lectum tuum et
languorem simula. Cumque venerit pater tuus
ut visitet te dic ei: Veniat oro Thamar
soror mea ut det mihi cibum et faciat pul-
mentum ut comedam de manu eius. Accubuit
itaque Amon et quasi egrotare cepit. Cumque
venisset ad visitandum eum, rex ait Amon ad re-
gem: Veniat obsecro Thamar soror mea
ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas
et cibum capiam de manu eius. Misit
ergo David ad domum Thamar dicens: Veni in
domum Amon fratris tui et fac ei pulmentum.
Venitque Thamar in domum Amon fratris sui.
Ille autem iacebat. Que tollens farinam com-
miscuit et liquefaciens in oculis eius coxit
sorbitiunculas. Tollensque quod coxerat ef-
fudit et posuit coram eo, et noluit come-
dere. Dixitque Amon: Eicite universos a me.
Cumque eiecissent omnes, dixit Amon ad
Thamar: Infer cibum in conclave ut vescar
de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbiun-
culas quas fecerat et intulit ad Amon
fratrem suum in conclavi. Cumque obtulisset
ei cibum, apprehendit eam et ait: Veni cu-
ba mecum soror mea. Que respondit ei:
Noli frater mi, noli opprimere me, neque
enim hoc phas est in Israel. Noli facere stul-
titiam hanc. Ego enim ferre non potero oppro-
brium meum, et tu eris quasi unus de insipientibus
in Israel; quin potius loquere ad regem et non
negabit me tibi. Noluit autem acquiescere
precibus eius, sed prevalens viribus oppres-
sit eam et cubavit cum illa. Et exosam eam
habuit Amon magno odio nimis, ita ut
maius esset odium quo oderat eam amore quo
ante dilexerat eam. Dixitque ei Amon: Sur-
ge et vade. Que respondit ei: Maius est
hoc malum quod nunc agis adversum me quam

quam ante fecisti expellens me. Et noluit au
dire eam sed vocato puero qui ministrabat ei
dixit. Eice hanc a me foras et claude hostium
post eam. Que erat induta thalari tunica
huiuscemodi enim filie regis virgines vestibus
utebantur. Eiecit itaque eam minister illius fo
ras clausitque fores post eam. Que asper
gens cinere caput suo scissa thalari tunica
impositisque manibus super caput suum ibat
ingrediens et clamans. Dixitque ei absalon
frater suus. Numquid amon frater tuus con
cubuit tecum? sed nunc soror tace frater tu
us est neque affligas cor tuum pro hac re.
Mansit itaque thamar contabescens in
domo absalon fratris sui. Cum autem audisset rex
david verba hec contristatus est valde et
noluit contristare spiritum amon filii sui quem di
ligebat eum quia primogenitus erat ei. Porro
non est locutus absalon ad amon nec malum
nec bonum. Oderat enim absalon amon eo
quod violasset thamar sororem suam. Factum
est autem post tempus biennii ut tonderentur oves
absalon in baalasor que est iuxta effraym
et vocavit absalon omnes filios regis. Venit
que ad regem et ait ad eum. Ecce tondentur oves
servi tui. Veniat oro rex cum servis suis
ad servum suum. Dixitque rex ad absalon. Noli
fili mi rogare ut veniamus omnes et gravemus
te. Cum autem cogeret eum et noluisset ire bene
dixit ei. Et ait absalon ad david. Si non
vis venire veniat obsecro nobiscum saltem
amon frater meus. Dixitque ad eum rex non
est necesse ut vadat tecum. Coegit itaque ab
salon et dimisit cum eo amon et omnes filios
regis. Fecerat autem absalon quasi convivium regis. Pre
ceperat autem absalon pueris suis dicens. Obser
vate cum temulentus fuerit amon vino et vo
bis dixero percutite eum et interficite. Noli
te timere. Ego enim sum qui precipio vobis. Robo
ramini et estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri
absalon adversum amon sicut preceperat eis ab
salon. Surgentesque omnes filii regis ascende
runt singuli mulas suas et fugerunt. Cumque ad

huc pergerent in itinere fama pervenit ad david
dicens. Percussit absalon omnes filios regis et
non remansit ex eis saltim unus. Surrexit
itaque rex et scidit vestimenta sua et cecidit
super terram et omnes servi eius qui assistebant
ei sciderunt vestimenta sua. Respondens autem
yonadab filius semmaa fratris david dixit.
Ne estimet dominus meus rex quod omnes pueri
filii regis occisi sint. Amon solus mortuus
est quoniam in odio absalon erat positus ex
die qua oppressit thamar sororem eius.
Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super
cor suum verbum istud dicens. Omnes filii
regis occisi sunt quoniam amon solus mortuus
est. Fugit autem absalon et levavit puer
speculator oculos suos et aspexit. Et ecce
populus multus veniebat per iter devium
ex latere montis. Dixit autem yonadab ad re
gem. Ecce filii regis adsunt iuxta verbum
servi tui sic factum est. Cumque cessasset
loqui apparuerunt filii regis et intrantes le
vaverunt vocem suam et fleverunt. Sed et
rex et omnes servi eius fleverunt ploratu
magno nimis. Porro absalon fugiens
abiit ad tholomai filium amiur regem
gessur. Luxit ergo david amon filium suum
cunctis diebus. Absalon autem cum fugisset et
venisset in gessur fuit ibi tribus annis.
Cessavitque david rex persequi absalon eo
quod consolatus esset super interitum amon.

Intelligens autem yoab Cap. xiiii
filius sarvie quod cor regis versum
esset ad absalon misit thecuam et tulit
inde mulierem sapientem dixitque ad eam.
Lugere te simula et indue te veste lugu
bri et ne unguaris oleo ut sis quasi mulier
plurimo iam tempore lugens mortuum. Et in
gredieris ad regem et loqueris ad eum sermo
nes huiuscemodi. Posuit autem yoab verba
in ore eius. Itaque cum ingressa fuisset mu
lier thecuites ad regem cecidit coram eo
super terram et adoravit et dixit. Serva
me rex. Et ait ad eam rex. Quid cause habes

cumque respondit heu mulier vidua ego sum
mortuus est enim vir meus et ancille tue
erant duo filii qui rixati sunt adversum se in
agro nullusque erat qui eos prohibere
posset et percussit alter alterum et interfecit
eum Et ecce consurgens omnis cognatio ad-
versum ancillam tuam dicit Trade eum qui
percussit fratrem suum ut occidamus eum pro anima
fratris sui quem interfecit et deleamus here-
dem Et querunt extinguere scintillam meam que
relicta est ut non supersit viro meo nomen
et reliquie super terram Et ait rex ad mulierem
Vade in domum tuam et ego iubebo pro te Dixit-
que mulier thecuites ad regem In me domine
mi rex sit iniquitas et in domum patris mei
rex autem et thronus eius sit innocens Et ait
rex Qui contradixerit tibi adduc eum ad me
et ultra non addet ut tangat te Que ait
Recordetur rex domini dei sui et non multiplicen-
tur proximi sanguinis ad ulciscendum et ne-
quaquam interficient filium meum Qui ait
Vivit dominus quia non cadet de capillis filii tui
super terram Dixit ergo mulier Loquatur an-
cilla tua ad dominum meum regem verbum Et
ait Loquere Dixitque mulier Quare cogi-
tasti huiuscemodi rem contra populum dei Et
locutus est rex verbum istud ut peccet et
non reducat eiectum suum Omnes morimur et
quasi aque dilabimur in terram que non rever-
tuntur Nec vult deus perire animam sed retrac-
tat cogitans ne penitus pereat qui abiec-
tus est Nunc igitur veni ut loquar ad re-
gem dominum meum verbum hoc presente populo
Et dixit ancilla tua Loquar ad regem si quo-
modo faciat rex verbum ancille sue Et audivit
rex verba ut liberaret ancillam suam de
manu omnium qui volebant de hereditate domini
delere me et filium meum simul Dicat ergo
ancilla tua ut fiat verbum domini mei re-
gis quasi sacrificium Sicut enim angelus domini
sic est dominus meus rex ut nec benedictione
nec maledictione moveatur Unde et dominus de-
us tuus est tecum Et respondens rex ad

mulierem dixit Ne abscondas a me verbum quod
te interrogo Dixitque mulier Loquere domine mi
rex Et ait rex Numquid manus Ioab tecum
est in omnibus istis Respondit mulier et
ait Per salutem anime tue domine mi rex nec
ad sinistram nec ad dexteram est ex omnibus
his que locutus est dominus meus rex Ser-
vus enim tuus Ioab precepit michi et ipse
posuit in os ancille tue omnia verba hec
ut verterem figuram sermonis huius Ser-
vus enim tuus Ioab precepit istud Tu autem
domine mi rex sapiens es sicut habet sa-
pientiam angelus dei ut intelligas omnia super
terram Et ait rex ad Ioab Ecce placatus fe-
ci verbum tuum Vade igitur et revoca puerum
absalon Cadensque Ioab super faciem suam
in terram adoravit et benedixit regi Et dixit
Ioab Hodie intellexit servus tuus quia
inveni gratiam in oculis tuis domine mi rex
fecisti enim sermonem servi tui Surrexit ergo
Ioab et abiit in gessur et adduxit ab-
salon in ierusalem Dixit autem rex Revertatur in
domum suam et faciem meam non videat Rever-
susque est absalon in domum suam et faciem
regis non vidit Porro sicut absalon vir
erat pulcher in israel et decorus nimis
a vestigio pedis usque ad verticem non erat
in eo ulla macula Et quando magis tondebat
capillos tanto tempore surgebant Semel autem
in anno tondebatur quia gravabat eum
cesaries ponderabat capillos capitis sui
ducentis siclis pondere publico Nati sunt
autem absalon filii tres et filia una nomine
thamar eleganti forma Mansitque ab-
salon in ierusalem duobus annis et faciem
regis non vidit Misit itaque ad Ioab ut
mitteret eum ad regem Qui noluit venire ad
eum Cumque secundo misisset et ille noluis-
set venire ad eum dixit servis suis Scitis
agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem
ordei Ite igitur et succendite eum igni Suc-

succendit ergo servi absalon segetem igni. Et venientes servi ioab scissis vestibus suis dixerunt. Succenderunt servi absalon partem agri igni. Et surrexit ioab et venit ad absalon in domum eius. Et dixit. Quare succenderunt servi tui segetem meam igni. Et respondit absalon ad ioab. Misi ad te obsecrans ut venires ad me et mitterem te ad regem. Et diceres ei. Quare veni de gessur. melius mihi erat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem regis. quod si memor est iniquitatis mee. interficiat me. Ingressus itaque ioab ad regem et nuntiavit ei. vocatusque absalon intravit ad regem et adoravit super faciem terre coram eo et osculatus est rex absalon.

xv

Igitur post hec fecit sibi absalon currus et equites et quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane consurgens absalon stabat iuxta introitum porte et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat ad se absalon. Et dicebat. De qua civitate es tu. Qui respondens aiebat. Ex una tribu israel ego sum servus tuus. Respondebatque ei absalon. Videntur mihi sermones tui boni et iusti. sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque absalon. Quis me constituat iudicem super terram ut ad me veniant omnes qui habent negotium et iuste iudicem. Sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum extendebat manum suam absalon et apprehendens osculabatur eum. Faciebatque hoc omni israel qui veniebat ad iudicium ut audiretur a rege et sollicitabat corda virorum israel. Post quadraginta autem annos dixit absalon ad regem david. Vadam et reddam vota mea que vovi domino in hebron. Vovens autem vovit servus tuus cum esset in gessur syrie dicens. Si reduxerit me dominus in ierusalem sacrificabo domino. Dixitque ei rex david. Vade in pace. Et surrexit et abiit in hebron. Misit autem absalon exploratores in universas tribus israel dicens. Statim ut audieritis clangorem bucine dicite. Regnavit absalon in hebron. Porro cum absalon perrexerunt ducenti viri de ierusalem vocati euntes simplici corde et causam penitus ignorantes. Accersivit quoque absalon achitofel gilonitem consiliarium david de civitate sua gylo. Cumque immolaret victimas facta est coniuratio valida populusque concurrens augebatur cum absalon. Venit igitur nuntius ad david dicens. Toto corde universus israel sequitur absalon. Et ait david servis suis qui erant cum eo in ierusalem. Surgite et fugiamus. neque enim erit nobis effugium a facie absalon. Festinate egredi ne forte veniens occupet nos et impellat super nos ruinam et percutiat civitatem in ore gladii. Dixeruntque servi regis ad eum. Omnia quecumque preceperit dominus noster rex libenter exequimur servi tui. Egressus est ergo rex et universa domus eius pedibus suis et reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressusque rex et omnis israel pedibus suis stetit procul a domo et universi servi eius ambulabant iuxta eum et legiones cerethi et phelethi et omnes gethei pugnatores validi sexcenti viri qui secuti eum fuerant de geth pedites precedebant regem. Dixit autem rex ad ethai getheum. Cur venis nobiscum. revertere et habita cum rege quia peregrinus es et egressus es de loco tuo. Heri venisti et hodie compelleris nobiscum egredi. Ego autem vadam quo iturus sum. revertere et reduc fratres tuos et dominus faciet tecum misericordiam et veritatem quia ostendisti gratiam et fidem. Et respondit ethai regi dicens. Vivit dominus et vivit dominus meus rex. quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex sive in morte sive in vita ibi erit servus tuus. Et ait david ethai. Veni et transi. Et transivit ethai getheus et rex et omnes viri qui

cum eo erant et reliqua multitudo. Omnesque flebant voce magna et universus populus transibat. Rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron et cunctus populus incedebat contra viam olivae quae respicit ad desertum. Venit autem et Sadoc sacerdos et universi levitae cum eo portantes archam federis Dei et deposuerunt archam Dei et ascendit Abiathar donec expletus est omnis populus qui egressus fuerat de civitate. Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: Reporta archam Dei in urbem. Si invenero gratiam in oculis Domini reducet me et ostendet mihi eam et tabernaculum suum. Si autem dixerit mihi: Non places, presto sum, faciat quod bonum est coram se. Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns, revertere in civitatem in pace, et Achimaas filius tuus et Ionathan filius Abiathar duo filii vestri sint vobiscum. Ecce ego abscondar in campestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi. Reportaverunt igitur Sadoc et Abiathar archam Dei in Ierusalem et manserunt ibi. Porro David ascendebat clivum olivarum scandens et flens, nudo capite incedens et nudis pedibus, sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans. Nuntiatum est autem David quod et Achitophel esset in coniuratione cum Absalon. Dixitque David: Infatua quaeso Domine consilium Achitophel. Cumque ascenderet David summitatem montis in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit ei Chusai Arachites scissa veste et terra pleno capite. Et dixit ei David: Si veneris mecum eris mihi oneri. Si autem in civitatem revertaris et dixeris Absalon: Servus tuus sum rex; sicut fui servus patris tui, sic ero servus tuus: dissipabis consilium Achitophel. Habes autem tecum Sadoc et Abiathar sacerdotes. Et omne verbum quodcumque audieris de domo regis indicabis Sadoc et Abiathar sacerdotibus. Sunt autem cum eis duo filii eorum Achimaas Sadoc et Ionathan filius Abiathar, et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis. Veniente ergo Chusai amico David in civitatem, Absalon quoque ingressus est Ierusalem.

Ca. xvi

Cumque David transisset paululum montis verticem, apparuit Siba puer Miphiboseth in occursum eius cum duobus asinis qui onerati erant ducentis panibus et centum alligaturis uvae passae et centum massis palatarum et duobus utribus vini. Et dixit rex Sibae: Quid sibi volunt haec? Respondit Siba: Asini domestici regis ut sedeant, et panes et palatae ad vescendum pueris tuis, vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto. Et ait rex: Ubi est filius domini tui? Responditque Siba regi: Remansit in Ierusalem dicens: Hodie restituet mihi domus Israhel regnum patris mei. Et ait rex Sibae: Tua sint omnia quae fuerunt Miphiboseth. Dixitque Siba: Oro ut inveniam gratiam coram te domine mi rex. Venit ergo rex David usque Baurim et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul nomine Semei filius Gera, procedebat egrediens et maledicebat mittebatque lapides contra David et contra universos servos regis David. Omnis autem populus et universi bellatores a dextro et a sinistro latere regis incedebant. Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi: Egredere egredere vir sanguinum et vir Belial. Reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul quoniam invasisti regnum pro eo, et dedit Dominus regnum in manu Absalon filii tui, et ecce premunt te mala tua quoniam vir sanguinum es. Dixit autem Abisai filius Sarviae regi: Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? Vadam et amputabo caput eius.

eius. Et ait rex: Quid mihi et vobis est, filii
Sarviae? Dimittite eum ut maledicat. Dominus enim
praecepit ei ut malediceret David. Et quis est
qui audeat dicere quare sic fecerit? Et ait rex Abi-
sai et universis servis suis: Ecce filius me-
us qui egressus est de utero meo quaerit animam
meam: quanto magis nunc filius Gemini? Dimittite
eum ut maledicat iuxta praeceptum Domini. Si
forte respiciat Dominus afflictionem meam et
reddat mihi bonum pro maledictione hac ho-
dierna. Ambulabat itaque David et so-
cii eius per viam cum eo. Semei autem per iugum
montis ex latere contra illum gradiebatur
maledicens et mittens lapides adversus
eum terramque spargens. Venit itaque rex et uni-
versus populus cum eo lassus et refocillati sunt
ibi. Absalon autem et omnis populus Israel ingressi sunt Ie-
rusalem, sed et Achitophel cum eo. Cum autem
venisset Chusai Arachites amicus David ad
Absalon, locutus est ad eum: Salve rex, salve
rex. Ad quem Absalon: Haec est inquit gra-
tia ad amicum tuum? Quare non isti cum amico
tuo? Responditque Chusai ad Absalon: Nequaquam,
quia illius ero quem elegit Dominus et
omnis hic populus et universus Israel, et cum eo
manebo. Sed ut et hoc inferam, cui ego ser-
viturus sum? Nonne filio regis? Sicut parui
patri tuo, sic parebo tibi. Dixit autem Ab-
salon ad Achitophel: Inite consilium quid
nos agere debeamus. Et ait Achitophel ad
Absalon: Ingredere ad concubinas patris
tui quas dimisit ad custodiendam domum,
ut cum audierit omnis Israel quod foedaveris pa-
trem tuum, roborentur manus eorum tecum. Te-
tenderunt igitur Absalon tabernaculum in
solario, ingressusque est ad concubinas
patris sui coram universo Israel. Consilium autem
Achitophel quod dabat in diebus illis
quasi si quis consuleret Deum; sic erat omne con-
silium Achitophel et cum esset cum David et cum
esset cum Absalon. Capitulum xvii

c. xvii

Dixit igitur Achitophel ad Absalon:
eligam mihi duodecim milia virorum et con-
surgens persequar David hac nocte, et ir-
ruens super eum, quippe qui lassus est
et solutis manibus, percutiam eum. Cumque
fugerit omnis populus qui cum eo est, percutiam
regem desolatum, et reducam universum po-
pulum quomodo unus homo reverti solet; unum
enim virum quaeris, et omnis populus erit in pace.
Placuitque sermo Absalon et cunctis
maioribus natu Israel. Ait autem Absalon: Vo-
cate et Chusai Arachiten, et audiamus quid
etiam ipse dicat. Cumque venisset Chusai
ad Absalon, ait Absalon ad eum: Huiuscemodi
sermonem locutus est Achitophel; facere de-
bemus an non? Quod das consilium? Et dixit
Chusai ad Absalon: Non est bonum consilium quod
dedit Achitophel hac vice. Et rursum in-
tulit Chusai: Tu nosti patrem tuum et viros
qui cum eo sunt esse fortissimos et amaro
animo, veluti si ursa raptis catulis in saltu se-
viat; sed et pater tuus vir bellator est,
nec morabitur cum populo. Forsitan nunc latitat
in foveis aut in uno quo voluerit loco; et cum
ceciderit unus quilibet in principio, audiet quicumque
audierit et dicet: Facta est plaga
in populo qui sequebatur Absalon. Et fortissimus
quisque cuius cor est quasi leonis pavore
solvetur; scit enim omnis populus Israel fortem
esse patrem tuum et robustos omnes qui cum
eo sunt. Sed hoc videtur mihi rectum esse
consilium: Congregetur ad te universus Isra-
hel a Dan usque Bersabee, quasi arena maris in-
numerabilis, et tu eris in medio eorum. Et irrue-
mus super eum in quocumque loco fuerit inven-
tus, et operiemus eum sicut cadere solet ros
super terram, et non relinquemus de viris qui cum
eo sunt nec unum quidem. Quod si urbem ali-
quam fuerit ingressus, circumdabit omnis Israel
illi urbi funes et trahemus eam in torrentem,
ut non reperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixit-
que Absalon et omnis vir Israel: Melius con-
silium Chusai Arachitae consilio Achitophel.

Domini autem nutu dissipatum est consilium achitophel utile ut induceret dominus super absalon malum. Et ait chusai sadoch et abiathar sacerdotibus. Hoc et hoc modo consilium dedit achitophel absalon et senioribus israel et ego talia et talia dedi consilium. Nunc ergo mittite cito et nuntiate david dicentes. Ne moreris nocte hac in campestribus deserti sed absque dilatione transgredere ne forte absorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est. Ionathas autem et achimaas stabant iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et nuntiavit eis. Et illi profecti sunt ut referrent ad regem david nuntium. Non enim poterant videri aut introire civitatem. Vidit autem eos quidam puer et indicavit absalon. Illi autem concito gradu ingressi sunt in domum cuiusdam viri in bahurim qui habebat puteum in vestibulo suo et descenderunt in eum. Tulit autem mulier et expandit velamen super os putei quasi siccans ptisanas et sic latuit res. Cumque venissent servi absalon ad mulierem in domum dixerunt. Ubi est achimaas et ionathas. Et respondit eis mulier. Transierunt festinanter gustata paululum aqua. At hi qui querebant cum non reperissent reversi sunt in iherusalem. Cumque abiissent ascenderunt illi de puteo et pergentes nuntiaverunt regi david atque dixerunt. Surgite transite cito fluvium quoniam huiuscemodi dedit consilium contra vos achitophel. Surrexit ergo david et omnis populus qui cum eo erat et transierunt iordanem donec dilucesceret. Et ne unus quidem residuus fuit qui non transiret fluvium. Porro achitophel videns quod non fuisset factum consilium suum stravit asinum suum et surrexit et abiit in domum suam et in civitatem suam et disposita domo sua suspendio interiit et sepultus est in sepulchro patris sui. David autem venit in castra et absalon transivit iordanem ipse et omnes viri israel cum eo. Amasam vero constituit absalon pro ioab super exercitum. Amasa autem erat filius viri qui vocabatur iethra de iesrahel qui ingressus est ad abygail filiam naas sororem sarvie que fuit mater ioab. Et castrametatus est israel cum absalon in terra galaad. Cumque venisset david in castra sobi filius naas de rabath filiorum amon et machir filius amihel de lodabar et berzellay galaadites de rogelim obtulerunt ei stratoria et tapetia et vasa fictilia frumentum et ordeum et farinam et polentam et fabam et lentem et frixum cicer et mel et butirum oves et pingues vitulos dederuntque david et populo qui cum eo erat ad vescendum. Suspicati sunt enim populum fame et siti fatigari in deserto.

Capitulum xviii

xviii

Igitur considerato david populo suo constituit super eum tribunos et centuriones et dedit populi tertiam partem sub manu ioab et tertiam sub manu abysay filii sarvie fratris ioab et tertiam sub manu ethay qui erat de geth. Dixitque rex ad populum. Egrediar et ego vobiscum. Et respondit populus. Non exibis. Sive enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt quia tu unus pro decem millibus computaris. Melius est igitur ut sis nobis in urbe presidio. Ad quos rex ait. Quod vobis rectum videtur hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam egrediebaturque populus per turmas suas centeni et milleni. Et precepit rex ioab et abysay et ethay dicens. Servate michi puerum absalon. Et omnis populus audiebat precipientem regem cunctis principibus pro absalon. Itaque egressus est populus in campum contra israel et factum est prelium in saltu effraym. Et cesus est ibi populus israel ab exercitu david. Et facta est plaga magna in die illa viginti milium. Fuit autem ibi prelium dispersum super faciem omnis terre et multo plures erant quos saltus consumpserat de

populo quam hii quos voraverat gladius in
die illo. Accidit autem ut occurreret absalon ser-
vis david sedens in mulo. Cumque ingressus
fuisset mulus subter condensam quercum
et magnam, adhesit caput eius quercui et
illo suspenso inter celum et terram mulus
cui insederat pertransivit. Vidit autem hoc
quispiam et nunciavit ioab dicens: Vidi
absalon pendere in quercu. Et ait ioab
viro qui nunciaverat ei: Si vidisti, quare non
confodisti eum cum terra, et ego dedissem tibi
decem argenti siclos et unum baltheum? Qui
dixit ad ioab: Si appenderes in manibus
meis mille argenteos, nequaquam mitterem
manum meam in filium regis. Audientibus enim nobis
precepit rex tibi et abysai et ethai dicens:
Custodite michi puerum absalon. Sed et si
fecissem contra animam meam audacter, nequaquam
hoc regem latere potuisset, et tu sta-
res ex adverso. Et ait ioab: Non sicut tu vis, sed
aggrediar eum coram te. Tulit ergo ioab
tres lanceas in manu sua et infixit eas
in corde absalon. Cumque adhuc pal-
pitaret herens in quercu, cucurrerunt decem
iuvenes armigeri ioab et percucientes in-
terfecerunt eum. Cecinit autem ioab bucina
et retinuit populum ne persequeretur fugientem
israel, volens parcere multitudini. Et tulerunt ab-
salon et proiecerunt eum in saltu in foveam gran-
dem et comportaverunt super eum acervum lapidum
magnum nimis. Omnis autem israel fugit in ta-
bernacula sua. Porro absalon erexerat sibi
cum adhuc viveret titulum qui est in valle
regis. Dixerat enim: Non habeo filium, et hoc
erit monimentum nominis mei. Vocavitque ty-
tulum nomine suo vel monimentum nominis mei,
et appellatur manus absalon usque ad hanc
diem. Achimaas autem filius sadoch ait: Curram
et nunciabo regi quia iudicium fecerit ei dominus
de manu inimicorum eius. Ad quem ioab
dixit: Non eris nuncius in hac die, sed
nunciabis in alia; hodie nolo te nunciare,
filius enim regis est mortuus. Et ait ioab chu-
si: Vade et nuncia regi que vidisti. Adoravit
chusi ioab et cucurrit. Rursus autem achimaas
filius sadoch dixit ad ioab: Quid impedit
si ego etiam curram post chusi? Dixitque ei io-
ab: Quid vis currere, fili mi? Non eris boni nun-
cii baiulus. Qui respondit: Quid enim si cu-
currero? Et ait ei: Curre. Currens ergo achi-
maas per viam compendii transivit chusi. Da-
vid autem sedebat inter duas portas. Spe-
culator vero qui erat in fastigio porte super
murum, elevans oculos vidit hominem currentem
solum, et exclamans indicavit regi. Dixit-
que rex: Si solus est, bonus est nuncius in ore eius.
Properante autem illo et accedente propius,
vidit speculator hominem alterum currentem, et
vociferans in culmine ait: Apparet michi ho-
mo alter currens solus. Dixitque rex: Et iste
bonus est nuncius. Speculator autem: Contemplor,
ait, cursum prioris quasi cursum achimaas
filii sadoch. Et ait rex: Vir bonus est et nun-
cium portans bonum venit. Clamans autem
achimaas ad regem et dixit: Salve, rex. Et
adorans regem coram eo pronus in terram ait:
Benedictus dominus deus tuus, qui conclusit ho-
mines qui levaverunt manum suam contra dominum
meum regem. Et ait rex: Estne pax
puero absalon? Dixitque achimaas: Vidi tu-
multum magnum cum mitteret ioab servus tu-
us, o rex, me servum tuum; nescio aliud. Ad
quem rex: Transi, ait, et sta hic. Cumque ille
transisset et staret, apparuit chusi et veniens
ait: Bonum adporto nuncium, domine mi rex;
iudicavit enim pro te hodie dominus de manu omnium
qui insurrexerunt contra te. Dixit autem rex ad
chusi: Estne pax puero absalon? Cui respon-
dit chusi: Fiant, inquit, sicut puer inimici
domini mei regis et universi qui consurgunt
adversum eum in malum. Contristatus itaque
rex ascendens cenaculum porte et flevit, et
sic loquebatur vadens: Fili mi absalon, absa-
lon fili mi, quis michi tribuat ut ego moriar

porro absalon fili mi fili mi absalon Ca-
Nunciatum est autem ioab pitulum. xix
quod rex fleret et lugeret filium su-
um et versa est victoria in luctum in die illa
omni populo audivit enim populus in die illa di-
ci dolet rex super filio suo Et declinabat populus
in die illa ingredi civitatem quomodo declinare so-
let populus versus et fugiens de prelio Porro
rex operuit caput suum et clamabat voce
magna fili mi absalon absalon fili mi
Ingressus ergo ioab ad regem in domum dixit
Confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum
qui salvam fecerunt animam tuam et animam fi-
liorum tuorum et filiarum tuarum et animam uxorum
tuarum et animam concubinarum tuarum Diligis
odientes te et odio habes diligentes te
Et ostendisti hodie quia non curas de du-
cibus tuis et de servis tuis Et vere cogno-
vi modo quia si absalon viveret et nos
omnes occubuissemus tunc placeret tibi Nunc
igitur surge et procede et alloquens satis fac
servis tuis Iuro enim tibi per dominum quod si non
exieris nec unus quidem remansurus sit te-
cum nocte hac et peius erit hoc tibi quam
omnia mala que venerunt super te ab adolescen-
tia tua usque in presens Surrexit ergo rex et sedit
in porta et omni populo nunciatum est quod rex
sederet in porta Venitque universa multitudo co-
ram rege Israel autem fugit in tabernacula
sua Omnis quoque populus certabat in cunctis tri-
bubus israel dicens Rex liberavit nos de
manu inimicorum nostrorum ipse salvavit nos
de manu philistinorum Et nunc fugit de terra
propter absalon Absalon autem quem unximus super
nos regem mortuus est in bello usquequo si-
letis et non reducitis regem Consilium totius
israel pervenit ad regem Rex vero david misit
ad sadoch et abiathar sacerdotes dicens Loqui-
mini ad maiores natu iuda dicentes Cur
venitis novissimi ad reducendum regem
in domum suam Sermo autem omnis israel perve-
nerat ad regem ut reducerent eum in domum

eius quia dixerat rex Fratres mei vos os
meum et caro mea vos quare novissimi
reducitis regem Et amase dicite Nonne
os meum es et caro mea Hec faciat mihi
deus et hec addat si non magister milicie fu-
eris coram me omni tempore pro ioab Et inclina-
vit cor omnium virorum iuda quasi viri unius mi-
seruntque ad regem dicentes Revertere tu et omnes
servi tui Et reversus est rex et venit usque ad
iordanem et omnis iuda venit in galgala ut
occurreret regi et traduceret eum iordanem
Festinavit autem semei filius gera filii gemini
de bahurim et descendit cum viris iuda in
occursum regis david cum mille viris de beniamin
et syba puer de domo saul et quindecim
filii eius et viginti servi erant cum eo et
irrumpentes iordanem ante regem transi-
erunt vada ut traducerent domum regis et
facerent iuxta iussionem eius Semei autem
filius gera prostratus coram rege cum iam
transisset iordanem dixit ad eum Ne repu-
tes mihi domine mi iniquitatem neque
memineris iniuriam servi tui in die qua
egressus es domine mi rex de ierusalem neque
ponas rex in corde tuo Agnosco enim ser-
vus tuus peccatum tuum Et ideo hodie pri-
mus veni de omni domo ioseph descen-
dique in occursum domini mei regis Respon-
dens vero abysay filius sarvie dixit
Numquid pro his verbis non occidetur semei
qui maledixit christo domini Et ait david
Quid mihi et vobis filii sarvie cur effi-
cimini hodie mihi in sathan ergone hodie inter-
ficietur vir in israel an ignoro hodie
factum regem super israel Et ait rex semei
Non morieris Iuravitque ei Et miphiboseth
quoque filius saul descendit in occursum
regis illotis pedibus et intonsa barba
vestesque suas non laverat a die qua
egressus fuerat rex usque ad diem rever-
sionis eius in pace Cumque in ierusalem oc-
currisset regi dixit ei rex quare non venisti

meum Myphiboseth. Qui respondens ait: Domine mi rex, servus tuus et meus decepit me. Dixique ei ego famulus tuus ut sterneret michi asinum et ascendens abirem cum rege. Claudus enim sum servus tuus. Insuper et accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem. Tu autem domine mi rex sicut angelus dei es: fac quod placitum est tibi. Neque enim fuit domus patris mei nisi morti obnoxia domino meo regi. Tu autem posuisti domine me servum tuum inter convivas mense tue. Quid igitur habeo iuste querele aut quid possum ultra vociferari ad regem? Ait ergo ei rex: Quid ultra loqueris? Firmum est quod locutus sum: tu et Siba dividite possessiones. Responditque Myphiboseth regi: Etiam cuncta accipiat postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam. Berzellai quoque Galadites descendens de Rogelim transduxit regem Iordanem, et paratus etiam ultra fluvium prosequi eum. Erat autem Berzellai Galadites senex valde, octogenarius, et ipse prebuit alimenta regi cum apud castra moraretur. Vir quippe fuit dives nimis. Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum ut requiescas secure mecum in Ierusalem. Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum vite mee ut ascendam cum rege in Ierusalem? Octogenarius sum hodie. Numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum? aut delectare potest servum tuum cibus et potus? vel audire ultra possum vocem cantatorum atque cantatricum? Quare servus tuus sit oneri domino meo regi? Paululum procedam servus tuus ab Iordane tecum. Nec indigeo hac vicissitudine. Sed obsecro ut revertar servus tuus et moriar in civitate mea, et sepeliar iuxta sepulchrum patris mei et matris mee. Est autem servus tuus Chamaan: ipse vadat tecum domine mi rex, et fac ei quod tibi bonum videtur. Dixit itaque rex: Mecum trans-eat Chamaan, et ego faciam ei quicquid tibi placuerit, et omne quod petieris a me impetrabis. Cumque transisset omnis populus et rex Iordanem, osculatus est rex Berzellai et benedixit ei, et ille reversus est in locum suum. Transiit ergo rex in Galgala, et Chamaan cum eo. Omnis autem populus Iuda transduxerat regem, et media tantum pars affuerat de populo Israel. Itaque omnes viri Israel concurrentes ad regem dixerunt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda, et transduxerunt regem in domum eius Iordanem, omnesque viros David cum eo? Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israel: Quia propior michi est rex. Cur irasceris super hac re? Numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera data sunt nobis? Et respondit vir Israel ad viros Iuda et ait: Decem partibus maior ego sum apud regem, magisque ad me pertinet David quam ad te. Cur michi fecisti iniuriam, et non michi renunciatum est priori ut reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israel.

Ca. xx

Accidit quoque ut ibi esset vir Belial nomine Siba filius Bochri vir Iemineus, et cecinit buccina et ait: Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Ysai. Revertere in tabernacula tua Israel. Et separatus est omnis Israel a David, secutusque est Sibam filium Bochri. Viri autem Iuda adheserunt regi suo a Iordane usque ad Ierusalem. Cumque venisset rex in domum suam in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit eas in custodiam, alimenta eis prebens; et non est ingressus ad eas, sed erant clause usque ad diem mortis sue in viduitate viventes. Dixit autem rex Amase: Convoca michi omnes viros Iuda in diem tertium, et tu adesto presens. Abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam, et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex. Ait autem David ad Abysai: Nunc magis afflicturus est nos

Seba filius Bochri quam Absalon. Tolle ergo servos domini tui et persequere eum, ne forte inveniat civitates munitas et effugiat nos. Egressi ergo cum eo viri Ioab, Cerethi quoque et Pherethi, et omnes robusti exierunt de Ierusalem ad persequendum Seba filium Bochri. Cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina, qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere. Dixit itaque Ioab ad Amasam: Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amase quasi osculans eum. Porro Amasa non observavit gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram, nec secundum vulnus apposuit. Ioab autem et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri. Interea quidam viri, cum stetissent iuxta cadaver Amase, de sociis Ioab dixerunt: Ecce qui voluit esse pro Ioab comes David. Amasa autem conspersus sanguine iacebat in media via. Vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, et operuit eum vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum. Amoto igitur illo de via transibat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Seba filium Bochri. Porro ille transierat per omnes tribus Israhel in Abelam et in Bethmaacha, omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela et in Bethmaacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs. Omnis autem turba que erat cum Ioab moliebatur destruere muros. Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite, dicite Ioab: appropinqua huc, et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancille tue. Qui respondit: Audio. Rursumque illa: Sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela; et sic perficiebant. Nonne ego sum que respondeo veritatem in Israhel? Et tu queris subvertere civitatem et evertere matrem in Israhel? Quare precipitas hereditatem Domini? Respondensque Ioab ait: Absit, absit hoc a me; non precipito neque demolior. Non sic se habet res, sed homo de monte Effraim Seba filius Bochri cognomine levavit manum suam contra regem David. Tradite illum solum, et recedemus a civitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput eius mittetur ad te per murum. Ingressa est ergo ad omnem populum et locuta est eis sapienter; qui abscisum caput Seba filii Bochri proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, et recesserunt ab urbe unusquisque in tabernacula sua. Ioab autem reversus est Ierusalem ad regem. Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israhel. Banaias autem filius Ioiade super Cerethieos et Phererheos. Aduram vero super tributa. Porro Iosaphat filius Ahilud a commentariis. Siba autem scriba. Sadoch vero et Abiathar sacerdotes. Hira autem Iairites erat sacerdos David.

Capitulum xxi

xxi

Facta est quoque fames in diebus David tribus annis iugiter. Et consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul et domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas. Vocatis ergo Gabaonitis rex dixit ad eos. Porro Gabaonite non erant de filiis Israhel, sed reliquie Amorreorum. Filii quippe Israhel iuraverant eis, et voluit Saul percutere eos zelo quasi pro filiis Israhel et Iuda. Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis, et quod erit vestri piaculum, ut benedicatis hereditati Domini? Dixeruntque ei Gabaonite: Non est nobis super argento et auro questio, sed contra Saul et contra domum eius; neque volumus ut interficiatur homo de Israhel. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis ut faciam vobis? Qui dixerunt regi: Virum qui attrivit nos et oppressit inique, ita delere debemus ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus Israhel.

dentur nobis septem viri de filiis eius ut crucifigamus eos domino in gabaa saul quondam electi domini. Et ait rex: Ego dabo. Pepercitque rex miphiboseth filio ionathan filii saul propter iusiurandum domini quod fuerat inter david et inter ionathan filium saul. Tulit itaque rex duos filios respha filiae haya quos peperit saul armoni et miphiboseth et quinque filios michol filiae saul quos genuerat adriel filio berzellai qui fuit de molathi et dedit eos in manus gabaonitarum qui crucifixerunt eos in monte coram domino. Et ceciderunt hii septem occisi simul in diebus messis primis incipiente messe ordei. Tollens autem respha filia haya cilicium substravit sibi supra petram ab initio messis donec stillaret aqua super eos de caelo. Et non dimisit aves lacerare per diem neque bestias per noctem. Et nuntiata sunt david quae fecerat respha filia haya concubina saul. Et abiit david et tulit ossa saul et ossa ionathae filii eius a viris iabes galaad qui furati fuerant ea de platea bethsan in qua suspenderant eos philistiim cum interfecissent saul in gelboe. Et asportavit inde ossa saul et ionathan filii eius et colligentes ossa eorum qui affixi fuerant sepelierunt ea cum ossibus saul et ionathan filii eius in terra beniamin in latere in sepulchro cis patris eius. Feceruntque omnia quae praeceperat rex et repropitiatus est deus terrae post haec. Factum est autem rursum proelium philistinorum adversum israel. Et descendit david et servi eius cum eo et pugnabant contra philistiim. Deficiente autem david iesbidenob qui fuit de genere arapha cuius ferrum hastae trecentas uncias appendebat et accinctus erat ense novo nisus est percutere david. Praesidio quoque ei fuit abisai filius sarviae et percussum philistheum interfecit. Tunc iuraverunt viri david dicentes: non ingredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucernam israhel. Secundum quoque fuit bellum in gob contra philisteos, tunc percussit sobochai de osathi saph de stirpe arapha de genere gygantum. Tercium quoque fuit bellum in gob contra philisteos in quo percussit adeodatus filius saltus polymitarius bethleemites goliath getheum cuius hastile hastae erat quasi liciatorium texentium. Quartum bellum fuit in geth in quo vir fuit excelsus qui senos in manibus pedibusque habebat digitos, id est viginti et quattuor, et de origine erat arapha et blasphemavit israhel. Percussit autem eum ionathas filius samaa fratris david. Hii quattuor nati sunt de arapha in geth et ceciderunt in manu david et servorum eius.

Capitulum xx

Locutus est autem david domino verba carminis huius in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum et de manu saul. Et ait: Dominus petra mea et robur meum et salvator meus. Deus meus fortis meus et sperabo in eum. Scutum meum et cornu salutis meae. Elevator meus et refugium meum. Salvator meus, de iniquitate liberabis me. Laudabilem invocabo dominum et ab inimicis meis salvus ero. Quia circumdederunt me contritiones mortis, torrentes belial terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me, praevenerunt me laquei mortis. In tribulatione mea invocabo dominum et ad deum meum clamabo. Et exaudivit de templo suo vocem meam et clamor meus veniet ad aures eius. Commota est et contremuit terra, fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est eis deus. Et inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubim et volavit et lapsus est super pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas de nubibus caelorum. Prae fulgore in conspectu eius succensi sunt carbones ignis. Tonabit de caelo dominus et excelsus dabit vocem suam. Misit sagittas et dissipavit eos, fulgura et con

sinpavit eos. Et apparuerunt effusiones ma
ris et revelata sunt fundamenta orbis ab in
crepatione domini ab inspiratione spiritus fu
roris eius. Misit de excelso et assumpsit
me et extraxit me de aquis multis. Libera
vit me de inimicis meis potentissimis ab his
qui oderant me quia robustiores me erant.
Prevenit me in die afflictionis mee et factus
est michi dominus firmamentum meum. Et eduxit
me in latitudinem, liberavit me quia pla
cui ei. Retribuet michi dominus secundum iusticiam
meam et secundum mundiciam et mundiciam ma
nuum mearum reddet michi quia custodi
vi vias domini et non egi impie a deo meo.
Omnia enim iudicia eius in conspectu meo et
precepta eius non amovi a me. Et ero perfectus
cum eo et custodiam me ab iniquitate mea.
Et retribuet michi dominus secundum iusticiam
meam et secundum mundiciam manuum mearum
in conspectu oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris
et cum robusto perfectus eris. Cum electo electus
eris et cum perverso perverteris. Et populum pauperem
salvum facies oculisque tuis excelsos hu
miliabis. Quia tu lucerna mea domine et
tu domine illuminabis tenebras meas. In te
enim curram accinctus, in deo meo transiliam mu
rum. Deus immaculata via eius, eloquium
domini igne examinatum, scutum est omnium spe
rantium in se. Quis est deus preter dominum
aut quis fortis preter deum nostrum. Deus
qui accinxit me fortitudine et complanavit
perfectam viam meam, coequans pedes meos cer
vis et super excelsa statuens me, docens
manus meas ad prelium et componens quasi
arcum ereum brachia mea. Dedisti michi
clipeum salutis tue et mansuetudo mea
multiplicavit me. Dilatabis gressus meos
subtus me et non deficient tali mei. Perse
quar inimicos meos et conteram et non
revertar donec deficiat vel donec consu
mam eos. Consumam eos et confringam ut
non consurgant, cadent sub pedibus meis.

Accinxisti me fortitudine ad prelium, incur
vasti resistentes michi sub me. Inimi
cos meos dedisti michi dorsum, odien
tes me et dispersam eos. Clamabunt et non
erit qui salvet, ad dominum et non exaudiet
eos. Delebo eos ut pulverem terre, quasi
lutum platearum comminuam eos atque con
pingam. Salvabis me a contradictionibus
populi mei, custodies in caput gentium. Populus
quem ignoro serviet michi, filii alieni
resistent michi, auditu auris obediet
michi. Filii alieni defluxerunt et contra
hentur in angustiis suis. Vivit dominus et bene
dictus deus meus, et exaltabitur deus fortis
salutis mee. Deus qui das vindictas mi
chi et deiecisti populos sub me, qui educis
me de inimicis meis. Et a resistentibus
michi elevabis me, a viro iniquo liberabis
me. Propterea confitebor tibi in gentibus
et nomini tuo cantabo, magnificans salu
tes regis sui et faciens misericordiam christo suo
David et semini eius in sempiternum. Capitulum xxiii

Hec autem sunt verba David novissi
ma. Dixit David filius Ysai, dixit
vir cui constitutum est de christo dei Iacob
egregius psaltes Israel. Spiritus domini locutus est
per me et sermo eius per linguam meam. Dixit deus
Israel michi, locutus est fortis Israel dominator
hominum, iustus dominator in timore dei. Sicut
lux aurore oriente sole mane absque nubibus
rutilat et sicut pluviis germinat herba de
terra. Nec tanta est domus mea apud deum
ut pactum eternum iniret mecum, firmum in om
nibus atque munitum. Cuncta enim salus mea et
omnis voluntas, nec est quicquam ex ea quod non
germinet. Prevaricatores autem quasi spine evel
lentur universi, que non tolluntur manibus. Et
si quis tangere eas voluerit, armabitur ferro
et ligno lanceato, igneque succense combu
rentur usque ad nichilum. Hec nomina fortium
David. David sedens in cathedra sapientissimus
princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni
vermiculus, qui octingentos interfecit impetu
uno. Post hunc Eleazar filius patrui eius

ahohi inter tres fortes qui erant cum David quando
exprobraverunt Philisthim et congregati sunt
Philisthim illuc in prelium. Cumque ascendis-
sent viri Israel ipse stetit et percussit Philis-
teos donec deficeret manus eius et obri-
guisset cum gladio. Fecitque dominus salutem
magnam in die illa et populus qui fugerat re-
versus est ad cesorum spolia detrahenda.
Et post hunc Semma filius Age de Arari.
Et congregati sunt Philisthim in statione. Erat
quippe ibi ager plenus lente. Cumque fu-
gisset populus a facie Philisthim stetit ille
in medio agri et tuitus est eum percussitque
Philisteos et fecit dominus salutem magnam.
Nec non ante descenderant tres qui erant princi-
pes inter XXX et venerant tempore messis ad
David in speluncam Odollam. Castra autem
Philisthim erant posita in valle gygantum
et David erat in presidio. Porro statio Phi-
listinorum tunc erat in Bethleem. Desideravit
igitur David aquam et ait: Quis
michi daret potum aque de cisterna que est
in Bethleem iuxta portam? Irrupit ergo
tres viri fortes castra Philistinorum et hause-
runt aquam de cisterna Bethleem que erat
iuxta portam et attulerunt ad David. At ille
noluit bibere sed libavit illam domino di-
cens: Propitius sit michi dominus ne faciam hoc. Num
sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et
animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hec
fecerunt tres fortissimi. Abysay quoque frater
Ioab filius Sarvie princeps erat de tribus.
Ipse est qui levavit hastam suam contra tre-
centos quos interfecit nominatus in tribus
et inter tres nobilior eratque eorum princeps.
Sed usque ad tres primos non pervenerat. Et
Banaias filius Ioiade viri fortissimi mag-
norum operum de Capseel. Ipse percussit duos
leones Moab et ipse descendit et percussit
leonem in media cisterna in diebus nivis.
Ipse quoque interfecit virum egyptium virum dignum
spectaculo habentem in manu hastam. Itaque
cum descendisset ad eum in virga vi extorsit

hastam de manu egyptii et interfecit eum hasta
sua. Hec fecit Banaias filius Ioiade. Et
ipse nominatus inter tres robustos qui erant
inter triginta nobiliores. Verumptamen usque
ad tres non pervenerat. Fecitque eum sibi David
auricularium a secreto. Azahel frater Ioab
inter XXX. Eleanan filius patrui eius de Beth-
leem. Semma de Arari. Elcha de Arodi.
Elas de Felchi. Hyra filius Aces de Thecua.
Abyezer de Anatoth. Mobanay de Ysathi.
Selmon Ahohites. Maharay Nethopha-
thites. Heleth filius Baana et ipse Neto-
phathites. Huthay filius Ryban de Gabaath
filiorum Beniamin. Banay Aufrathonithes. He-
day de torrente Gaas. Abialbon Arbathites.
Azmaveth de Beromy. Eliaba de Salboom.
Filii Assen Ionathan et nazara. Semma
de Horodi. Haya filius Sarara Arorites. Ele-
phelech filius Aasbi filii Maachathi. He-
liam filius Achitophel Gylonithes. Esray
de Carmelo. Pharay de Arbi. Igaal filius
Nathan de Soba. Bonni de Gaddi. Selech de
Ammon. Naaray Berothites armiger Io-
ab filii Sarvie. Hyra Gethrites. Gareb et
ipse Gethrites. Urias Etheus. Omnes XXXVII.

Et addidit furor domini Ca. XXIIII
irasci contra Israel. Commovitque David
in eis dicentem: Vade numera Israel et Iudam.
Dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui:
Perambula omnes tribus Israel a Dan usque
Bersabee et numera populum ut sciam numerum eius.
Dixitque Ioab regi: Adaugeat dominus deus
tuus ad populum tuum quantus nunc est iterumque
centuplicet in conspectu domini mei regis.
Sed quid sibi dominus meus rex vult in re
huiuscemodi? Obtinuit autem sermo regis verba
Ioab et principum exercitus. Egressusque est
Ioab et principes militum a facie regis ut
numerarent populum Israel. Cumque
pertransissent Iordanem venerunt in Aro-
her ad dexteram urbis que est in valle
Gad et per Iazer transierunt in Galaad et
in terram inferiorem Hodsi et venerunt in Dan
silvestria. Circumeuntesque iuxta Sydonem tran-

pertransierunt prope menia tyri et omnem terram euei et chananei venerunt que ad meridiem iuda in bersabee. Et lustrata universa terra affuerunt post novem menses et viginti dies in ierusalem. Dedit ergo ioab numerum descriptionis populi regi et inventa sunt de israel octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium et de iuda quingenta milia pugnatorum. Percussit autem david cor suum postquam numeratus est populus. Et dixit david ad dominum. Peccavi valde in hoc facto. sed precor domine ut transferas iniquitatem servi tui quia stulte egi nimis. Surrexit itaque david mane et sermo domini factus est ad gad prophetam et videntem david dicens. Vade et loquere ad david. Hec dicit dominus. Trium tibi datur optio. elige unum quod volueris ex hiis ut faciam tibi. Cumque venisset gad ad david nuntiavit ei dicens. Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua. aut tribus mensibus fugies adversarios tuos et illi te persequentur. aut certe tribus diebus erit pestilencia in terra tua. Nunc ergo delibera et vide quid respondeam ei qui me misit sermonem. Dixit autem david ad gad. Coartor nimis undique. Sed melius est ut incidam in manus domini. multe enim misericordie eius sunt quam in manus hominis. Inmisitque dominus pestilenciam in israel de mane usque ad tempus constitutum et mortui sunt ex populo a dan usque bersabee septuaginta milia virorum. Cumque extendisset manum suam angelus domini super ierusalem ut disperderet eam misertus est dominus super afflictione et ait angelo percucienti populum. Sufficit. nunc contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta aream harenna iebusei. Dixitque david ad dominum cum vidisset angelum cedentem populum. Ego sum qui peccavi. ego inique egi. isti qui oves sunt quid fecerunt. vertatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei. Venit autem gad propheta ad david in die illa. Et dixit ei. Ascende et constitue domino altare in area harenna iebusei. Et ascendit david iuxta sermonem gad quem preceperat ei dominus. Conspiciensque harenna animadvertit regem et servos eius transire ad se. Et egressus adoravit regem prono vultu in terra. Et ait. Quid cause est ut veniat dominus meus rex ad servum suum. Cui david ait. Ut emam a te aream et edificem altare domino ut cesset interfectio que grassatur in populo. Et ait harenna ad david. Accipiat et offerat dominus meus rex sicut placet. En habes boves in holocaustum et plaustrum et iuga boum in usum lignorum. Omnia dedit harenna regi. Dixitque harenna ad regem. Dominus deus tuus suscipiat votum tuum. Cui respondit rex et ait. Nequaquam ut vis sed emam pretio a te et non offeram domino deo meo holocausta gratuita. Emit ergo david aream et boves argenti siclis quinquaginta. Et edificavit david ibi altare domino et obtulit holocausta et pacifica. Et propitiatus est dominus terre et cohibita est plaga ab israel.

Explicit liber regum secundus.

Incipit liber Regum tercius.

Capitulum primum.

Et rex david senuerat habebatque etatis plurimos dies. Cumque operiretur vestibus non calefiebat. Dixerunt ergo ei servi sui. Queramus domino nostro regi adolescentulam virginem et stet coram rege et foveat eum dormiatque in sinu suo et calefaciat dominum nostrum regem. Quesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus israel. Et invenerunt abysag sunamitidem et adduxerunt eam ad regem. Erat autem puella pulchra nimis dormiebatque cum rege et ministrabat ei. Rex vero non cognovit eam. Adonias autem filius agith elevabatur dicens. Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites et quinquaginta viros qui ante eum currerent. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens. Quare hoc fecisti. Erat autem et ipse pulcher valde secundus natus post absalon. Et sermo eius erat cum ioab filio sarvie et cum abyathar sacerdote qui adiuvabant partes adonie. Sadoch vero sacerdos et banayas filius ioiade et nathan propheta et semei et therethi et phelethi et robo

robur exercitus David non erat cum Adonia. Im-
molatis ergo Adonias arietibus et vitulis
et universis pinguibus iuxta lapidem Zoe-
leth qui erat vicinus fonti Rogel, vocavit
universos fratres suos filios regis et omnes
viros Iuda servos regis. Nathan autem
prophetam et Banaiam et robustos quosque
et Salomonem fratrem suum non vocavit. Dixit
itaque Nathan ad Bersabee matrem Salomonis:
Num audisti quod regnaverit Adonias filius Aggith
et dominus noster David hoc ignorat? Veni ergo
nunc et accipe a me consilium et salva animam
tuam filiique tui Salomonis. Vade et ingredere
ad regem David et dic ei: Nonne tu domine
mi rex iurasti mihi ancille tue dicens quod
Salomon filius tuus regnabit post me et
ipse sedebit in solio meo? Quare ergo regnat
Adonias? Et adhuc ibi te loquente cum rege ego
veniam post te et complebo sermones tuos.
Ingressa est itaque Bersabee ad regem in cu-
biculo. Rex autem senuerat nimis et Abisag
Sunamitis ministrabat ei. Inclinavit Ber-
sabee se et adoravit regem. Ad quam rex:
Quid tibi, inquit, vis? Que respondens ait:
Domine mi rex, tu iurasti per dominum deum tuum
ancille tue: Salomon filius tuus regnabit
post me et ipse sedebit in solio meo. Et
ecce nunc Adonias regnat te domine mi
rex ignorante. Mactavit boves et pinguia
quoque et arietes plurimos. Et vocavit omnes
filios regis, Abiathar quoque sacer-
dotem et Ioab principem militie;
Salomonem autem servum tuum non vocavit.
Verumptamen domine mi rex in te oculi res-
piciunt totius Israel ut indices eis quis sede-
re debeat in solio tuo domine mi rex post te.
Eritque cum dormierit dominus meus rex cum
patribus suis erimus ego et filius meus pec-
catores. Adhuc illa loquente cum rege Na-
than propheta venit et nuntiaverunt regi di-
centes: Adest Nathan propheta. Cumque introis-
set ante conspectum regis et adorasset eum
pronus in terram, dixit Nathan: Domine mi
rex, tu dixisti: Adonias regnet post me et
ipse sedeat super thronum meum? Quia descendit
hodie et immolavit boves et pinguia et arie-
tes plurimos et vocavit universos filios regis
et principes exercitus, Abiathar quoque sacer-
dotem. Illis quoque vescentibus et bibentibus
coram eo et dicentibus: Vivat rex Adonias,
me servum tuum et Sadoch sacerdotem et Ba-
naiam filium Ioiade et Salomonem famulum
tuum non vocavit. Numquid a domino meo rege
exivit hoc verbum et mihi non indicasti
servo tuo quis sessurus esset super thronum domini
mei regis post eum? Et respondit rex Da-
vid dicens: Vocate ad me Bersabee. Que
cum fuisset ingressa coram rege et stetisset an-
te eum, iuravit rex et ait: Vivit dominus qui eruit
animam meam de omni angustia, quia sicut iuravi
tibi per dominum deum Israel dicens: Salomon filius
tuus regnabit post me et ipse sedebit su-
per solium meum post me, sic faciam hodie.
Submissoque Bersabee in terram vultu adoravit
regem dicens: Vivat dominus meus rex David
in eternum. Dixit quoque David rex: Vocate mihi
Sadoch sacerdotem et Nathan prophetam et Ba-
naiam filium Ioiade. Qui cum ingressi fuis-
sent coram rege, dixit ad eos: Tollite vo-
biscum servos domini vestri et imponite Salo-
monem filium meum super mulam meam
et ducite eum in Gyon, et ungat eum ibi Sa-
doch sacerdos et Nathan propheta in regem
super Israel et Iudam. Et canetis bucina atque
dicetis: Vivat rex absalon Salomon. Et ascen-
detis post eum et veniet in Ierusalem. Et sede-
bit super solium meum et ipse regnabit pro
me, illique precipiam ut sit dux super Israel
et super Iudam. Et respondit Banaias filius
Ioiade regi dicens: Amen. Sic loquatur do-
minus deus domini mei regis. Quomodo fuit dominus
cum domino meo rege, sic sit cum Salomone et
sublimius faciat solium eius solio domini mei
regis David. Descendit ergo Sadoch et
Nathan propheta et Banaias filius Ioia-
de et Cerethi et Phelethi et imposuerunt
Salomonem super mulam regis David et ad-
duxerunt eum in Gyon. Sumpsitque Sadoch

sacerdos cornu olei de tabernaculo et unxit
salomonem Et cecinerunt bucina et dixit
omnis populus Vivat rex salomon Et ascendit
universa multitudo post eum et populus ca-
nentium tibiis et letantium magno gaudio
et insonuit terra a clamore eorum Audivit
autem adonias et omnes qui invitati fuerant
ab eo iamque convivium finitum fuerat sed et io-
ab audita voce tube ait Quid sibi vult
clamor civitatis tumultuantis Adhuc illo
loquente yonathan filius abyathar sacerdo-
tis venit Cui dixit adonias Ingredere quia
vir fortis es et bona nuntians Respondit-
que yonathan adonie Nequaquam Dominus
enim noster rex david regem constituit salo-
monem Misitque cum eo sadoch sacerdotem et
nathan prophetam et banaiam filium io-
iade et cerethi et phelethi et imposue-
runt eum super mulam regis Unxeruntque eum
sadoch sacerdos et nathan propheta in gyon
et ascenderunt inde letantes et insonuit ci-
vitas Hec est vox quam audistis Sed et sa-
lomon sedet super solium regni Et ingressi ser-
vi regis benedixerunt domino nostro regi david
dicentes Amplificet deus nomen salomonis
super nomen tuum et magnificet thronum eius
super thronum tuum Et adoravit rex david in
lectulo suo insuper et hec locutus est Benedic-
tus dominus deus israhel qui dedit hodie seden-
tem in solio meo videntibus oculis meis.
Territi sunt ergo et surrexerunt omnes qui invi-
tati fuerant ab adonia et iit unusquisque in
viam suam Adonias autem timens salomo-
nem surrexit et abiit in tabernaculum domini
tenuitque cornu altaris Et nuntiaverunt salo-
moni dicentes Ecce adonias timens regem
salomonem tenuit cornu altaris dicens
Iuret michi rex salomon hodie quod non interfi-
ciat servum suum gladio Dixitque salomon
Si fuerit vir bonus non cadet nec unus capil-
lus eius in terram Si autem malum inven-
tum fuerit in eo morietur Misit ergo rex salomon
et eduxit eum ab altari Et ingressus adoravit
regem salomonem dixitque salomon Vade in
domum tuam Capitulum secundum

Appropinquaverunt autem dies david
ut moreretur precepitque salomoni
filio suo dicens Ecce ego ingredior viam uni-
verse terre Confortare et esto vir fortis et ob-
serva custodias domini dei tui ut ambules
in viis eius et custodias cerimonias eius
et precepta eius et iudicia et testimonia sicut
scriptum est in lege moysi Ut intelligas uni-
versa que facis et quocumque te verteris Ut con-
firmet dominus sermones suos quos locutus
est de me dicens Si custodierint filii tui vi-
as suas et ambulaverint coram me in veri-
tate in omni corde suo et in omni anima sua non auf-
feretur tibi vir de solio israhel Tu quoque nosti
que fecerit michi ioab filius sarvie que fe-
cerit duobus principibus exercitus israhel abner
filio ner et amase filio iether quos occi-
dit et effudit sanguinem belli in pace et
posuit cruorem prelii in balteo suo qui
erat circa lumbos suos et in calciamento suo
quod erat in pedibus eius Facies ergo
iuxta sapientiam tuam et non deduces cani-
ciem eius pacifice ad inferos Sed et fi-
liis berzellai galaditis reddes gratiam
eruntque comedentes in mensa tua Occurrerunt
enim michi quando fugiebam a facie absalon
fratris tui Habes quoque semei apud te filium
gera filii gemini de bahurim qui maledixit michi
maledictione pessima quando ibam ad castra Sed
quia descendit in occursum michi cum transi-
rem iordanem et iuravi ei per dominum dicens
Non interficiam te gladio tu noli pati eum
esse innoxium Vir autem sapiens es et scies
que facies ei deducesque canos eius cum sanguine
ad inferos Dormivit igitur david cum patribus
suis et sepultus est in civitate david Dies
autem quibus regnavit david super israhel
quadraginta anni sunt In hebron regnavit
septem annis in ierusalem triginta tribus annis Sa-
lomon autem sedit super thronum david patris
sui et firmatum est regnum eius nimis
Et ingressus est adonias filius agith

Post mortem [illegible] david duxit uxorem [illegible]

ad bersabee matrem salomonis. Que dixit ei: Pacificus ne ingressus tuus? Qui respondit: Pacificus. Addiditque: Sermo mihi est ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: Tu, inquit, nosti quia meum erat regnum, et me proposuerat omnis israel sibi in regem; sed translatum est regnum et factum est fratris mei: a domino enim constitutum est ei. Nunc ergo petitionem unam deprecor a te: ne confundas faciem meam. Que dixit ad eum: Loquere. Et ille ait: Precor ut dicas salomoni regi (neque enim quicquam negare tibi potest) ut det mihi abysag sunamitem uxorem. Et ait bersabee: Bene, ego loquar pro te regi. Venit ergo bersabee ad regem salomonem ut loqueretur ei pro adonia; et surrexit rex in occursum eius, adoravitque eam, et sedit super thronum suum; positusque est thronus matri regis, que sedit ad dexteram eius. Dixitque ei: Petitionem unam parvulam deprecor a te: ne confundas faciem meam. Dixitque ei rex: Pete, mater mi: neque enim fas est ut avertam faciem tuam. Que ait: Detur abysag sunamitis adonie fratri tuo uxor. Respondit rex salomon et dixit matri sue: Quare postulas abysag sunamitem adonie? Postula ei et regnum: ipse est enim frater meus maior me, et habet abiathar sacerdotem et ioab filium sarvie. Iuravit itaque rex salomon per dominum dicens: Hec faciat mihi deus et hec addat, quia contra animam suam locutus est adonias verbum hoc. Et nunc vivit dominus, qui firmavit me et collocavit me super solium david patris mei, et qui fecit mihi domum sicut locutus est, quia hodie occidetur adonias. Misitque rex salomon per manum banaie filii ioiade, qui interfecit eum, et mortuus est. Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: Vade in anathot ad agrum tuum; es quidem vir mortis, sed hodie te non interficiam, quia portasti archam domini dei coram david patre meo, et sustinuisti laborem in omnibus in quibus laboravit pater meus. Eiecit ergo salomon abiathar, ut non esset sacerdos domini, ut impleretur sermo domini quem locutus est super domum heli in silo. Venit ergo

nuntius ad salomonem quod ioab declinasset post adoniam et post salomonem non declinasset. Fugit ergo ioab in tabernaculum domini et apprehendit cornu altaris. Nuntiatumque est regi salomoni quod fugisset ioab in tabernaculum domini et esset iuxta altare. Misitque salomon banaiam filium ioiade dicens: Vade, interfice eum. Et venit banaias ad tabernaculum domini, et dixit ei: Hec dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renuntiavit banaias regi sermonem dicens: Hec locutus est ioab, et hec respondit mihi. Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est, et interfice eum et sepeli, et amovebis sanguinem innocentem qui effusus est a ioab a me et a domo patris mei. Et reddat dominus sanguinem eius super caput eius, quia interfecit duos viros iustos melioresque se, et occidit eos gladio patre meo david ignorante, abner filium ner principem militie israel, et amasam filium iether principem exercitus iuda. Et revertetur sanguis illorum in caput ioab et in caput seminis eius in sempiternum. David autem et semini eius et domui et throno illius sit pax usque in eternum a domino. Ascendit itaque banaias filius ioiade, et aggressus eum interfecit. Sepultusque est in domo sua in deserto. Et posuit rex banaiam filium ioiade pro eo super exercitum, et sadoch sacerdotem posuit pro abiathar. Misit quoque rex et vocavit semei, dixitque ei: Edifica tibi domum in ierusalem, et habita ibi, et non egredieris inde huc atque illuc. Quacumque autem die egressus fueris et transieris torrentem cedron, scito te interficiendum; sanguis tuus erit super caput tuum. Dixitque semei regi: Bonus sermo; sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque semei in ierusalem diebus multis. Factum est autem post annos tres ut fugerent servi semei ad achis filium maacha regem geth; nuntiatumque est semei quod servi eius essent in geth. Et surrexit

[illegible]

semei quod surrexit et stravit asinum suum iuitque
ad achis in geth ad requirendos servos
suos et adduxit eos de geth. Nuntiatum est
autem salomoni quod isset semei in geth de
ierusalem et redisset. Et mittens vocavit eum
dixitque illi. Nonne testificatus sum tibi
per dominum et predixi tibi quacumque die fueris
egressus huc et illuc scito te esse moriturum
et respondisti michi bonus sermo quem
audivi. Quare ergo non custodisti iusiurandum
domini et preceptum quod preceperam tibi. Dixitque
rex ad semei. Tu nosti omne malum cuius
tibi conscium est cor tuum quod fecisti david
patri meo. reddidit dominus maliciam tuam
in caput tuum. Et rex salomon benedictus et
thronus david erit stabilis coram domino us-
que in sempiternum. Iussit itaque rex bana-
ye filio ioiade qui egressus percussit eum
et mortuus est. Capitulum iii.

Confirmatum est igitur regnum in
manu salomonis et affinitate
coniunctus est pharaoni regi egipti. Ac-
cepit namque filiam eius et adduxit eam
in civitatem david donec compleret edifi-
cans domum suam et domum domini et murum
ierusalem per circuitum. Attamen populus ymolabat
in excelsis. Non enim edificatum erat templum nomini
domini usque in diem illum. Dilexit autem salo-
mon dominum ambulans in preceptis david patris
sui excepto quod in excelsis ymolabat et
accendebat thimiamata. Abiit itaque salo-
mon in gabaon ut ymolaret ibi. Illud
quippe erat excelsum maximum. Mille
hostias in holocaustum obtulit salomon
super altare illud in gabaon. Apparuit autem
dominus salomoni per sompnium nocte dicens
postula quod vis ut dem tibi. Et ait salo-
mon. Tu fecisti cum servo tuo david patre
meo misericordiam magnam sicut ambulavit
in conspectu tuo in veritate et iusticia et in recto
corde tecum. Et custodisti ei misericordiam tuam grandem
et dedisti ei filium sedentem super
thronum eius sicut est hodie. Et nunc domine
deus tu regnare fecisti servum tuum pro david
patre meo. Ego autem sum puer parvulus et igno-
rans egressum et introitum meum. Et servus tuus
in medio est populi quem elegisti populi infiniti
qui numerari et supputari non potest pre multitudine. Dabis
ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit
populum tuum et discernere inter malum et bonum.
Quis enim poterit iudicare populum istum populum tuum
hunc multum. Placuit ergo sermo coram do-
mino quod salomon rem huiuscemodi postulas-
set. Et dixit deus salomoni. Quia postulas-
ti verbum hoc et non petisti tibi dies mul-
tos nec divitias aut animas inimicorum tuorum
sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum
iudicium. Ecce feci tibi secundum sermones tu-
os et dedi tibi cor sapiens et intelligens
in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit
nec post te surrecturus sit. Sed et hec que
non postulasti dedi tibi divitias scilicet et
gloriam ut nemo fuerit tibi similis in re-
gibus cunctis retro diebus. Si autem ambula-
veris in viis meis et custodieris precepta mea
et mandata mea sicut ambulavit pater
tuus longos faciam dies tuos. Igitur evi-
gilavit salomon et intellexit quod esset som-
nium. Cumque venisset ierusalem stetit coram
archa federis domini et obtulit holocausta
et fecit victimas pacificas et grande co-
nvivium universis famulis suis. Tunc venerunt due
mulieres meretrices ad regem steteruntque coram
rege. Quarum una ait. Obsecro mi domine
ego et mulier hec habitabamus in domo una
et peperi apud eam in cubiculo. Tercia vero
die postquam ego peperi peperit et hec. Et
eramus simul nullusque alius nobiscum exceptis
nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris
huius nocte. Dormiens quippe oppressit eum. Et
consurgens intempeste noctis silencio
tulit filium de latere meo ancille tue dor-
mientis et collocavit in sinu suo suum autem
filium qui erat mortuus posuit in sinu meo.
Cumque surrexissem mane ut darem lac filio

meos apparuit mortuus. Quem diligentius
intuens clara luce deprehendi non esse meum
quem genueram. Responditque altera mulier
Non est ita ut dicis sed filius tuus mortuus
est meus autem vivit. E contrario illa dicebat
mentiris. Filius quippe meus vivit et filius
tuus mortuus est. Atque in hunc modum conten
debant coram rege. Tunc rex ait. Hec dicit
filius meus vivit et filius tuus mortuus
est. Et ista respondit. Non sed filius tuus
mortuus est meus autem vivit. Dixit ergo rex
Afferte michi gladium. Cumque attulissent gla
dium coram rege. Dividite inquit infan
tem vivum in duas partes et date dimidiam partem
uni et dimidiam partem alteri. Dixit autem mu
lier cuius filius erat vivus ad regem. Com
mota quippe sunt viscera eius super filio suo
Obsecro domine date illi infantem vivum et
nolite interficere eum. E contrario illa dicebat
Nec michi nec tibi sit sed dividatur. Respondens
rex ait Date huic infantem vivum et non
occidatur. Hec est enim mater eius. Audivit
itaque omnis Israel iudicium quod iudicasset
rex et timuerunt regem videntes sapientiam dei
esse in eo ad faciendum iudicium. Ca. iiii.

Erat autem rex Salomon regnans super
omnem Israel et hii principes quos
habebat. Azarias filius Sadoch sacerdotis
Helioreph et Ahia filii Sisa scribe. Josa
phat filius Ahilud a commentariis. Banai
as filius Ioiade super exercitum. Sadoch autem
et Abiathar sacerdotes. Azarias autem filius
Nathan super eos qui assistebant regi. Zabud
filius Nathan sacerdos amicus regis. Et A
hisar prepositus domus. Et Adoniram filius Ab
da super tributa. Habebat autem Salomon duo
decim prefectos super omnem Israel qui prebe
bant annonam regi et domui eius. Per singu
los enim menses in anno singuli necessaria ministra
bant. Et hec nomina eorum. Benhur in monte
Effraym. Bendecar in Macces et in Salebim
et in Bethsemes et Helon Bethanan. Bene
sed in Araboth. Ipsius erat Socho et omnis
terra Epher. Benabinadab cuius omnis
Nephath Dor. Thaphet filiam Salomonis habebat
uxorem. Bena filius Ahilud regebat Tha
nac et Mageddo et universam Bethsan que
est iuxta Sarthana subter Iezrahel a Beth
san usque Abelmeula e regione Iecmaan.
Bengaber in Ramoth Galaad habebat Avo
thiair filii Manasse in Galaad. Ipse preerat
in omni regione Argob que est in Basan sexa
ginta civitatibus magnis atque muratis
Ho civitatibus magnis atque muratis que
habebant seras ereas. Abinadab filius
Addo preerat in Manaym. Achimaas in Nep
talim. Sed et ipse habebat Basmath fi
liam Salomonis in coniugio. Baana filius
Husi in Aser et in Baloth. Iosaphat filius
Pharue in Ysachar. Semei filius Hela in
Beniamin. Gaber filius Uri in terra Galaad
in terra Seon regis Amorrei et Og regis Ba
san super omnia que erant in illa terra. Iuda
et Israel innumerabiles sicut arena maris
in multitudine comedentes et bibentes atque
letantes. Salomon autem erat in dicione sua
habens omnia regna a flumine terre
Philistiim usque ad terminum Egypti offerentium
sibi munera et servientium ei cunctis diebus
vite eius. Erat autem cibus Salomonis per dies
singulos triginta chori simile et lx chori farine
decem boves pingues et viginti boves pas
cuales et centum arietes excepta venatione
cervorum capreatum atque bubalorum et avium
altilium. Ipse enim obtinebat omnem regio
nem que erat trans flumen quasi a Thapsa
usque Gazam et cunctos reges illarum re
gionum et habebat pacem ex omni parte in
circuitu. Habitabatque Iuda et Israel absque
timore ullo unusquisque sub vinea sua
et sub ficu sua a Dan usque Bersabee cunc
tis diebus Salomonis. Et habebat Salo
mon quadraginta milia presepia equorum cur
rilium et duodecim milia equestrium. Nutrie
bantque eos supradicti regis prefecti. Sed et

necessaria in mense regis Salomonis cum ingenti cura
prebebant in tempore suo. Hordeum quoque et pale-
as equorum et iumentorum deferebant in locum
ubi erat rex iuxta constitutum sibi. Dedit quoque
deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam ni-
mis et latitudinem cordis quasi arenam que est
in litore maris. Et precedebat sapientia Salomonis
sapientiam omnium orientalium et egyptiorum et erat
sapientior cunctis hominibus. Sapientior ethan ez-
raite et hema et chalchal et dorda filiis
mahol. Et erat nominatus in universis civi-
tatibus per circuitum. Locutus quoque est Salomo tria
milia parabolas et fuerunt carmina eius quinque
et mille. Et disputavit super lignis a cedro que
est in libano usque ad ysopum que egreditur
de pariete. Et disseruit de iumentis et volucribus
et reptilibus et piscibus. Et veniebant de cunc-
tis populis ad audiendam sapientiam Salomonis
et ab universis regibus terre qui audiebant sa-
pientiam Salomonis. Capitulum V.

Misit quoque hyram rex tyri ser-
vos suos ad Salomonem. Audi-
erat enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius
quia amicus fuerat hyram David omni tempore. Mi-
sit autem et Salomon ad hyram dicens. Tu scis
voluntatem patris mei David quia non potuerit
edificare domum nomini domini dei sui propter bella
imminentia per circuitum donec daret dominus eos
sub vestigio pedum eius. Nunc autem requiem de-
dit deus mihi per circuitum et non est sathan
neque occursus malus. Quam ob rem cogito
edificare templum nomini domini dei mei sicut
locutus est dominus David patri meo dicens. Filius
tuus quem dabo tibi pro te super solium tuum ipse
edificabit domum nomini meo. Precipe igitur ut
precidant mihi cedros de libano et servi mei
sint cum servis tuis. Mercedem autem servorum
tuorum dabo tibi quamcumque petieris. Scis enim
quomodo in populo meo non est vir qui noverit ligna
cedere sicut sydonii. Cum ergo audisset hyram
verba Salomonis letatus est valde et ait. Bene-
dictus dominus qui dedit hodie David filium sapi-
entissimum super populum hunc plurimum. Et misit hy-
ram ad Salomonem dicens. Audivi quecumque man-
dasti mihi. Ego faciam omnem voluntatem tuam in omnibus
in lignis cedrinis et abiegnis. Servi mei de-
ponent ea de libano ad mare et ego componam ea in
ratibus in mari usque ad locum quem significaveris
mihi. Et applicabo ea ibi et tu tolles ea. Inde
prebebis que necessaria sunt mihi ut detur cibus domui
mee. Itaque hyram dabat Salomoni ligna ce-
drina et ligna abiegna iuxta omnem voluntatem
eius. Salomon autem prebebat hyram xx milia
choros tritici in cibum domui eius et xx choros
purissimi olei. Hec tribuebat Salomon hyram
per annos singulos. Dedit quoque dominus sapientiam Salo-
moni sicut locutus est ei. Et erat pax inter hy-
ram et Salomonem et percusserunt fedus ambo. Ele-
gitque rex Salomon operarios de omni israel et erat
indictio xxx milia virorum. Mittebatque eos in libanum
decem milia per menses singulos vicissim ut
duobus mensibus essent in domibus suis. Et
adoniram erat super huiuscemodi indictione. Fuerunt
itaque Salomoni septuaginta milia eorum qui
onera portabant et octoginta milia latomorum
in monte absque prepositis qui preerant singulis operibus
numero trium milium et trecentorum precipientium populo et
hiis qui faciebant opus. Precepitque rex ut tollerent
lapides grandes lapides preciosos in fundamentum
templi et quadrarent eos. Quos dolave-
runt cementarii Salomonis et cementarii hyram.
Porro biblii preparaverunt ligna et lapides ad edi-
ficandum domum. Capitulum VI.

Factum est autem quadringentesimo et
octuagesimo anno egressionis filiorum
israel de terra egypti in anno quarto mense zio
ipse est mensis secundus regni Salomonis super israel
quo edificare cepit domum domini. Domus autem
quam edificabat rex Salomon domino habebat
sexaginta cubitos in longitudine et viginti
cubitos in latitudine et xxx cubitos in altitudine.
Et porticus erat ante templum viginti cubitorum
longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi
et habebat decem cubitos latitudinis ante
faciem templi. Fecitque in templo fenestras ob-
liquas. Et edificavit super parietem templi tabu-
lata per gyrum in parietibus domus per circuitum tem-
pli et oraculi et fecit latera in circuitu. Tabu-
latum quod subter erat quinque cubitos habebat

latitudine et medium tabulatum sex cubitorum latitudine et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus ut non hererent muris templi. Domus autem cum edificaretur de lapidibus dolatis atque perfectis edificata est et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum edificaretur. Hostium lateris medii in pariete erat domus dextere et per cocleam ascendebant in medium cenaculum et a medio in tertium. Et edificavit domum et consummavit eam. Texit quoque domum laquearibus cedrinis et edificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis et operuit domum lignis cedrinis. Et factus est sermo domini ad salomonem dicens. Domus hec quam edificas si ambulaveris in preceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea gradiens per ea firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad david patrem tuum et habitabo in medio filiorum israel et non derelinquam populum meum israel. Igitur edificavit salomon domum et consummavit eam. Et edificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad summitatem parietum et usque ad laquearia operuit lignis intrinsecus et texit pavimentum domus tabulis abiegnis. Edificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad superiora et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum. Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi. Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur habens tornaturas et iuncturas suas fabrefactas et celaturas eminentes. Omnia cedrinis tabulis vestiebantur nec omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat ut poneret ibi archam federis domini. Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis et viginti cubitos latitudinis et viginti cubitos altitudinis et operuit illud atque vestivit auro purissimo. Sed et altare vestivit cedro. Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo et affixit laminas clavis aureis. Nichil erat in templo quod non auro tegeretur. Sed et totum altare oraculi texit auro. Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis. Quinque cubitorum ala cherub una et quinque cubitorum ala cherub altera, id est decem cubitos habentes a summitate ale unius usque ad ale alterius summitatem. Decem quoque cubitorum erat cherub secundus in mensura pari et opus unum erat in duobus cherubim, id est altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum et similiter cherub secundus. Posuitque cherubim in medio templi interioris. Extendebant autem alas suas cherubim et tangebat ala una parietem et ala cherub secundi tangebat parietem alterum. Ale autem altere in media parte templi se invicem contingebant. Texit quoque cherubim auro. Et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis celaturis et torno et fecit in eis cherubim et palmas et picturas varias quasi prominentes de pariete et egredientes. Sed et pavimentum domus texit auro intrinsecus et extrinsecus. Et in ingressu oraculi fecit hostiola de lignis olivarum postesque angulorum quinque et duo hostia de lignis olivarum et sculpsit in eis picturam cherubim et palmarum species et anaglipha valde prominentia et texit ea auro. Et operuit tam cherubim quam palmas et cetera auro. Fecitque in introitu templi postes de lignis olivarum quadrangulatos et duo hostia de lignis abiegnis altrinsecus et utrumque hostium duplex erat et se invicem tenens aperiebatur. Et sculpsit cherubim et palmas et celaturas valde eminentes et operuit omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. Et edificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri. Anno quarto regni salomonis fundata est domus domini in mense zio et in anno undecimo mense bul ipse est mensis octavus perfecta est domus in omni opere suo et in universis utensilibus suis. Edificavitque eam septem annis. Capitulum VII

c. vii

Domum autem suam edificavit salomon tredecim annis et ad perfectum usque perduxit. Edificavitque domum saltus libani centum cubitorum longitudinis et quinquaginta

cubitorum latitudine et triginta cubitorum altitudine et quatuor deambulacra inter columnas cedrinas ligna quippe cedrina exciderat in columnas. Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram que quadraginta quinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim contra se invicem positas et e regione se respicientes equali spatio inter columnas et super columnas quadrangulata ligna in cunctis equalia. Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis et triginta cubitorum latitudinis et alteram porticum in facie maioris porticus et columnas et epistilia super columnas. Fecit. Porticum quoque solii in qua tribunal est fecit et texit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem. Et domuncula in qua sedebatur ad iudicandum erat in media porticu simili opere. Domum quoque fecit filie pharaonis quam uxorem duxerat salomon tali opere quali et hanc porticum. Omnia lapidibus preciosis qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant a fundamento usque ad summitatem parietum et extrinsecus usque ad atrium maius. Fundamenta autem de lapidibus preciosis lapidibus magnis decem sive octo cubitorum. Et desuper lapides preciosi equalis mensure secti erant similiterque de cedro. Et atrium maius rotundum erat trium ordinum de lapidibus sectis et unius ordinis dolata cedro. Necnon et in atrio domus domini interiori et in porticu domus. Misit quoque rex salomon et tulit hyram de tyro filium mulieris vidue de tribu neptalim patre tyrio artificem erarium et plenum sapiencia et intelligentia et doctrina ad faciendum omne opus ex ere. Qui cum venisset ad salomonem regem fecit omne opus eius. Et finxit duas columnas ereas decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam et linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque. Duo quoque capitella fecit que ponerentur super capita columnarum fusilia ex ere quinque cubitorum altitudinis capitellum unum et quinque

cubitorum altitudine capitellum alterum et quasi in modum retis et catenarum sibi invicem miro opere contextarum utrumque capitellum columnarum fusile erat. Septena versuum retiacula in capitello uno et septena retiacula in capitello altero. Et perfecit columnas duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum ut tegerent capitella que erant super summitatem malorum granatorum. Eodem modo fecit et capitello secundo. Capitella autem que erant super capita columnarum quasi opere lilii fabricata erant in porticu quatuor cubitorum. Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columne contra retiacula malorum granatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi. Et statuit duas columnas in porticu templi. Cumque statuisset columnam dexteram vocavit eam nomine iachin id est firmitas. Similiter erexit columnam secundam et vocavit nomen eius booz id est in robore. Et super capita columnarum opus in modum lilii posuit perfectumque est opus columnarum. Fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu quinque cubitorum altitudo eius et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. Et sculptura subter labium circuibat illud decem cubitos ambiens mare. Duo ordines sculpturarum histriatarum erant fusiles et stabat super duodecim boves. E quibus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem. Et mare super eos desuper erat quorum posteriora universa intrinsecus latitabant. Grossitudo autem luteris trium unciarum erat. Labiumque eius quasi labium calicis et folium repandi lilii et duo milia batos capiebat id est mille metretas. Et fecit bases decem eneas quatuor cubitorum longitudinis basis singulas et quatuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis. Et ipsum opus basium interrasile erat et sculpture inter iuncturas et inter coronulas et plectas leones et boves et cherubim et in iuncturis similiter desuper. Et subter leones

et boves quasi lora ex ere dependentia. Et quatuor
rote per bases singulas et axes erei et per quatuor
partes quasi humeruli subter luterem fusiles
contra se invicem respicientes. Os quoque luteris
intrinsecus erat in capitis summitate et quod
forinsecus apparebat unius cubiti erat totum ro-
tundum pariterque habebat unum cubitum et di-
midium. In angulis columpnarum varie celature erant
et media intercolumpnia quadrata non ro-
tunda. Quatuor quoque rote que per quatuor an-
gulos basis erant coherebant subter basim.
Una rota habebat altitudinis cubitum et se-
mis. Tales autem rote erant quales solent in
curru fieri et axes earum et radii et cantii et mo-
dioli omnia fusilia. Nam et humeruli illi qua-
tuor per singulos angulos basis unius ex ipsa basi
fusiles et coniuncti erant. In summitate autem basis
erat quedam rotunditas unius et dimidii cubi-
ti ita fabrefacta ut luter desuper posset inponi
habens celaturas suas et sculpturas variasque
ex semetipsa. Sculpsit quoque in tabulatis illis que
erant ex ere et in angulis cherubim et leones
et palmas quasi in similitudinem hominis stan-
tis ut non celata sed apposita viderentur. In hunc
modum fecit decem luteres ereos sive eneos
quadraginta batos capiebat luter unus erat-
que quatuor cubitorum. Singulos luteres per singulas
i. decem bases posuit et constituit decem ba-
ses quinque ad dexteram partem templi et quin-
que ad sinistram. Mare autem posuit ad dex-
teram partem templi contra orientem ad meri-
diem. Fecit ergo Hyram lebetes et scutras
et amulas et perfecit omne opus regis Salo-
monis in templo domini. Columpnas duas et
funiculos capitellorum super capitella columpnarum
duos et retiacula duo ut operirent duos fu-
niculos qui erant super capita columpnarum et ma-
logranata quadringenta in duobus retiaculis duos ver-
sus malorum granatorum in retiaculis singulis ad
operiendos funiculos capitellorum qui erant super
capita columpnarum et bases decem et luteres decem
super mare et lebetes bases et mare unum et bo-
ves xii sub mare et lebetes et scutras et amu-
las. Omnia vasa que fecit Hyram regi Sa-
lomoni in domo domini de aurichalco erant. In
campestri regione Iordanis fudit ea rex
in argillosa terra inter Sochoth et Sarthan.
Et posuit Salomon omnia vasa propter multi-
tudinem autem nimiam non erat pondus eris.
Fecitque Salomon omnia vasa in domo domini al-
tare aureum et mensam super quam
ponerentur panes propositionis auream et cande-
labra aurea quinque ad dexteram et quinque
ad sinistram contra oraculum ex auro puro
et quasi lilii flores et lucernas desuper au-
reas et forcipes aureos et ydrias et fusci-
nulas et phialas et mortariola et thuri-
bula de auro purissimo. Et cardines hostiorum
domus interioris sancti sanctorum et hostiorum domus
templi ex auro erant. Et perfecit omne opus
quod faciebat Salomon in domo domini et intu-
lit que sanctificaverat David pater suus
argentum et aurum et vasa reposuitque in the-
sauris domus domini. Capitulum viii

Tunc congregati sunt omnes maiores
natu Israel cum principibus tribuum
et duces familiarum filiorum Israel ad regem
Salomonem in Ierusalem ut deferrent archam fe-
deris domini de civitate David id est de Syon. Et
convenerunt ad regem Salomonem universus Israel
in mense Ethanim in sollempni die. Ipse
est mensis septimus. Veneruntque cuncti seniores ex
Israel et tulerunt sacerdotes archam et porta-
verunt archam domini et tabernaculum federis
et omnia vasa sanctuarii que erant in taber-
naculo domini. Et ferebant sacerdotes et levi-
te. Rex autem Salomon et omnis multitudo Israel
que convenerat ad eum gradiebatur cum illo
ante archam et immolabat oves et boves
absque estimatione et numero. Et intulerunt sacer-
dotes archam federis domini in locum suum in
oraculum templi sanctum sanctorum subter alas
cherubim. Siquidem cherubim expande-
bant alas super locum arche et protegebant ar-
cham et vectes eius desuper. Cumque eminerent
vectes et apparerent summitates eorum
foris sanctuarium ante oraculum non apparebant

ultra comparebant qui et fuerunt ibi usque in presentem
diem In archa autem non erat aliud nisi due tabu
le lapidee quas posuerat in ea moyses
in oreb quando pepigit fedus dominus cum filiis
israel cum egrederentur de terra egipti. Factum est
autem cum exissent sacerdotes de sanctuario nebu
la implevit domum domini et non poterant sa
cerdotes stare et ministrare propter nebulam
Impleverat enim gloria domini domum domini. Tunc
ait salomon. Dominus dixit ut habitaret in
nebula. Edificans edificavi domum in habi
taculum tuum firmissimum solium tuum in sempiter
num. Convertitque rex faciem suam et bene
dixit omni ecclesie israel. Omnis enim ecclesia israel
stabat. Et ait salomon. Benedictus dominus deus
israel qui locutus est ore suo ad david patrem
meum et in manibus eius perfecit dicens. A die
qua eduxi populum meum israel de egipto non
elegi civitatem de universis tribubus israel ut
edificaretur domus et esset nomen meum ibi
sed elegi david ut esset super populum meum israel.
Voluitque david pater meus edificare do
mum domini dei israel. Et ait dominus ad david pa
trem meum. Quod cogitasti in corde tuo edificare
domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum
mente tractans. Verumptamen tu non edificabis
michi domum sed filius tuus qui egredietur de
renibus tuis ipse edificabit domum nomini meo.
Confirmavit dominus sermonem suum quem locu
tus est. Stetique pro david patre meo et sedi
super thronum israel sicut locutus est dominus. Et edifi
cavi domum nomini dei israel et constitui ibi locum
arche in qua est fedus domini quod percussit
cum patribus nostris quando egressi sunt de terra egipti.
Stetit autem salomon ante altare domini in con
spectu ecclesie israel et expandit manus suas in
celum et ait. Domine deus israel non est similis
tui deus in celo desuper et super terram deorsum
qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis
qui ambulant coram te in toto corde suo qui cu
stodisti servo tuo david patri meo que locutus
es ei. Ore locutus es et manibus perfecisti
ut hec dies probat. Nunc igitur domine
deus israel conserva famulo tuo david patri meo
que locutus es ei dicens. Non auferetur de te vir
coram me qui sedeat super thronum israel ita tamen
si custodierint filii tui viam tuam ut ambu
lent coram me sicut tu ambulasti in conspectu
meo. Et nunc domine deus israel firmentur verba
tua que locutus es servo tuo david patri meo.
Ergo ne putandum est quod vere deus habitet
super terram. Si enim celum et celi celorum te capere
non possunt quanto magis domus hec quam edi
ficavi tibi. Sed respice ad orationem servi tui et
ad preces eius domine deus meus. Audi ympnum
et orationem quam servus tuus orat coram te
hodie ut sint oculi tui aperti super domum hanc
nocte et die super domum de qua dixisti Erit
nomen meum ibi ut exaudias orationem quam orat
ad te servus tuus in loco isto. Ut exaudias
deprecationem servi tui et populi tui israel quodcumque
oraverint in loco isto et exaudies in loco ha
bitaculi tui in celo et cum exaudieris propicius eris.
Cum peccaverit homo in proximum suum et habuerit
aliquod iuramentum quo teneatur astrictus et ve
nerit propter iuramentum coram altari tuo in domum
tuam tu exaudies in celo et facies et iudicabis
servos tuos condempnans impium et reddens
viam suam super caput eius iustificansque iustum
et retribuens ei secundum iusticiam suam. Si fugerit
populus tuus israel inimicos suos quia peccaturus
est tibi et agentes penitentiam et confitentes no
mini tuo venerint et oraverint et deprecati te
fuerint in domo tua hac exaudi in celo et di
mitte peccata populi tui israel et reduces eos in terram
quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit
celum et non pluerit propter peccata eorum et orantes
in loco isto penitentiam egerint nomini tuo et a pec
catis suis conversi fuerint propter afflictionem suam
exaudi eos in celo et dimitte peccata eorum id est ser
vorum tuorum et populi tui israel. Et ostende eis
viam bonam per quam ambulent et da pluviam
super terram tuam quam dedisti populo tuo in pos
sessione. Fames si oborta fuerit in terra aut pes
tilentia aut corruptus aer aut erugo aut
locusta rubigo et afflixerit eum inimicus

portas eius obsederit omnis plaga universa
infirmitas cuncta devotatio et imprecatio que acci-
derit omni homini de populo Israhel tuo si quis cogno-
verit plagam cordis sui et expanderit manus
suas in domo hac tu exaudies in celo in lo-
co habitationis tue et repropitiaberis et facies
ut des unicuique secundum omnes vias suas sicut vi-
deris cor eius. Tu enim nosti solus cor omnium
filiorum hominum ut timeant te cunctis diebus qui-
bus vivunt super faciem terre quam dedisti pa-
tribus nostris. Insuper et alienigena qui non est
de populo tuo Israhel cum venerit de terra longinqua prop-
ter nomen tuum audietur enim nomen tuum magnum
et manus tua fortis et brachium tuum extentum
ubique cum venerit ergo et oraverit in loco hoc
tu exaudies de celo in firmamento habitaculi
tui et facies omnia pro quibus invocaverit
te alienigena ut discant universi populi terrarum
nomen tuum timere sicut populus tuus Israhel et
probent quia nomen tuum invocatum est super
domum hanc quam edificavi. Si egressus fuerit
populus tuus ad bellum contra inimicos suos per
viam quocumque miseris eos orabunt te contra
viam civitatis quam elegisti et contra domum quam
edificavi nomini tuo et exaudies in celo orationem
eorum. Et si peccaverint tibi non est enim homo qui non
peccet et iratus tradideris eos inimicis suis et
capti fuerint et ducti in terram inimicorum longe
vel prope et egerint penitentiam in corde suo in loco cap-
tivitatis et conversi te deprecati fuerint in captivitate
sua dicentes peccavimus inique egimus impie gessi-
mus et reversi fuerint ad te in universo corde suo
et in tota anima sua in terra inimicorum suorum ad
quam captivi ducti sunt et adoraverint te contra
viam terre sue quam dedisti patribus eorum et ci-
vitatis quam elegisti et templi quod edifi-
cavi nomini tuo exaudies in celo in firmamento
solii tui et orationes et preces eorum et facies iudi-
cium eorum et propitiaberis populo tuo qui peccavit
tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus prevari-
cati sunt in te et dabis misericordiam coram eis qui
eos captivos habuerint ut misereantur eis. Populus

enim tuus est et hereditas tua quos eduxisti
de terra Egypti de medio fornacis ferree ut
sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui
et populi tui Israhel et exaudies eos in univer-
sis pro quibus invocaverint te. Tu enim se-
parasti eos tibi in hereditatem de universis
populis terre sicut locutus es per Moysen ser-
vum tuum quando eduxisti patres nostros de Egypto
domine deus noster. Factum est autem cum complesset
Salomon orans dominum omnem orationem et deprecationem
hanc surrexit de conspectu altaris domini utrumque
enim genu in terram fixerat et manus expan-
derat ad celum. Stetit ergo et benedixit omni
ecclesie Israhel voce magna dicens: Benedictus do-
minus deus Israhel qui dedit requiem populo suo
Israhel iuxta omnia que locutus est non cecidit
ne unus quidem sermo ex omnibus bonis que
locutus est per Moysen servum suum. Sit dominus
deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris
non derelinquens nos neque proiciens sed in-
clinet corda nostra ad se ut ambulemus in universis
viis eius et custodiamus mandata eius et
cerimonias et iudicia quecumque mandavit
patribus nostris. Et sint sermones mei isti quibus
deprecatus sum coram domino appropinquantes co-
ram domino deo nostro die ac nocte ut faciat
iudicium servo suo et populo Israhel per singulos di-
es. Et sciant omnes populi terre quia dominus ipse
est deus et non est ultra absque eo. Sit quoque
cor nostrum perfectum cum domino deo nostro ut ambu-
lemus in decretis eius et custodiamus mandata
eius sicut et hodie. Igitur rex et omnis Israhel cum
eo immolabat cum eo victimas coram domino.
Mactavitque Salomon hostias pacificas quas
immolavit domino boum xxii milia ovium
C. xx. milia et dedicaverunt rex et filii Israhel templum
domini. In die illa sanctificavit rex medium atrii
quod erat ante domum domini. Fecit quippe
ibi holocaustum et adipem pacificorum quia
altare eneum quod erat coram domino minus
erat et capere non poterat holocausta et
sacrificium et adipem pacificorum. Fecit ergo
Salomon in tempore illo festivitatem cele-
brem et omnis Israhel cum eo multitudo magna

ab introitu emath usque ad rivum egypti coram domino deo nostro septem diebus et septem diebus id est quattuordecim diebus. Et in die octava dimisit populos. Qui benedicentes regi profecti sunt in tabernacula sua letantes et alacri corde super omnibus bonis que fecerat dominus david servo suo et israhel populo suo. Capitulum IX

Factum est autem cum perfecisset salomon edificium domus domini et edificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere, apparuit ei dominus secundo sicut apparuerat ei in gabaon. Dixitque ei dominus. Exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam quam deprecatus es coram me. Sanctificavi domum hanc quam edificasti ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum. Et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in equitate. Et feceris omnia que precepi tibi et legitima mea et iudicia mea servaveris ponam thronum regni tui super israhel in sempiternum sicut locutus sum david patri tuo dicens. Non auferetur de genere tuo vir de solio israhel. Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri non sequentes me nec custodientes mandata mea et cerimonias quas proposui vobis sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos, auferam israhel de superficie terre quam dedi eis et templum quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo. Eritque israhel in proverbium et in fabulam cunctis populis et domus hec erit in exemplum. Omnis qui transierit per eam stupebit et sibilabit et dicet. Quare fecit dominus sic terre huic et domui huic. Et respondebunt quia dereliquerunt dominum deum suum qui eduxit patres eorum de terra egypti et secuti sunt deos alienos et adoraverunt eos et coluerunt eos. Idcirco induxit eos dominus super eos omne malum hoc. Expletis autem annis viginti postquam edificaverat salomon duas domos id est domum domini et domum regis, hyram rege tyri prebente salomoni ligna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus habuerat, tunc dedit salomo hyram viginti oppida in terra galilee. Et egressus est hyram de tyro ut videret oppida que dederat ei salomo et non placuerunt ei. Et ait. Hee sunt civitates quas dedisti mihi frater. Et appellavit eas terram chabul usque in diem hanc. Misit quoque hyram ad regem salomonem centum viginti talenta auri. Hec est summa expensarum quam obtulit rex salomo ad edificandam domum domini et domum suam et mello et murum ierusalem et eser et mageddo et gazer. Pharao rex egypti ascendit et cepit gazer succenditque eam igni et chananeum qui habitabat in civitate interfecit et dedit eam in dotem filie sue uxori salomonis. Edificavit ergo salomo gazer et bethoron inferiorem et baalath et palmiram in terra solitudinis. Et omnes vicos qui ad se pertinebant et erant absque muro munivit. Et civitates curruum et civitates equitum et quodcumque ei placuit ut edificaret in ierusalem et in libano et in omni terra potestatis sue. Universum populum qui remanserat de amorreis et hetheis et phereseis et eveis et iebuseis qui non sunt de filiis israhel, quos filii non potuerant filii israhel exterminare, fecit salomo tributarios usque in diem hanc. De filiis autem israhel non constituit rex salomo servire quemquam sed erant viri bellatores et ministri eius et principes et duces et prefecti curruum et equorum. Erant autem principes super omnia opera salomonis prepositi quingenti quinquaginta qui habebant subiectum populum et statutis operibus imperabant. Filia autem pharaonis ascendit de civitate david in domum suam quam edificaverat ei salomo. Tunc edificavit mello. Offerebat quoque salomo tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod edificaverat domino et adolebat thymiama coram domino perfectumque est templum. Classem quoque fecit rex salomo in asion gaber que est iuxta ahilam in litore maris rubri in terra ydumea. Misitque hyram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum servis salomonis. Qui cum venissent in ophir sumptum inde

auri quadringentorum viginti talentorum
detulerunt ad regem salomonem. Capitulum x

Sed et regina saba audita fama
salomonis in nomine domini venit
a finibus terre temptare eum in enigmati-
bus. Et ingressa ierusalem cum magno comitatu
et divitiis camelis portantibus aromata et
aurum infinitum nimis et gemmas pretiosas ve-
nit ad salomonem regem. Et locuta est ei
universa que habebat in corde suo. Et docuit
eam salomon omnia verba que proposuerat.
Non fuit sermo qui regem posset latere
et non responderet ei. Videns autem regina sa-
ba omnem sapientiam salomonis et domum quam
edificaverat et cibos mense eius et habi-
tacula servorum et ordines ministrantium vestes-
que eorum et pincernas et holocausta que
offerebat in domo domini non habebat ultra
spiritum. Dixitque ad regem. Verus est sermo
quem audivi in terra mea super sermonibus
tuis et super sapientia tua et non credebam nar-
rantibus michi donec ipsa veni et vidi ocu-
lis meis et probavi quod media pars michi nun-
tiata non fuerat. Maior est sapientia tua et
opera tua quam rumor quem audivi. Beati vi-
ri tui et beati servi tui hii qui stant coram
te semper et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus
deus tuus benedictus cui complacuisti et
posuit te super thronum israel eo quod dilexit dominus
israel in sempiternum et constituit te regem ut
faceres iudicium et iustitiam. Dedit ergo regi
centum viginti talenta auri et aromata multa
nimis et gemmas pretiosas. Non sunt allata ultra
tam aromata tam multa quam ea que dedit re-
gina saba regi salomoni. Sed et classis hy-
ram que portabat aurum de ophir attulit
ex ophir ligna thyina multa nimis et gemmas pretio-
sas. Fecitque rex de lignis tyinis fulcra do-
mus domini et domus regie et citharas lyras-
que cantoribus. Non sunt allata huiuscemodi
ligna tyina neque visa usque in presentem diem.
Rex autem salomon dedit regine saba omnia que
voluit et petivit ab eo exceptis hiis que

tyna

ultro obtulerat ei munere regio. Que reversa
est et abiit in terram suam cum servis suis.
Erat autem pondus auri quod afferebatur salo-
moni per annos singulos sescentorum sexaginta
sex talentorum auri excepto eo quod afferebant
viri qui super vectigalia erant et negotiato-
res universique scruta vendentes et omnes reges
arabie ducesque terre. Fecitque rex salomon
ducenta scuta de auro purissimo sescentos auri
siclos dedit in lamminas scuti unius et trecentas
peltas ex auro probato trecente mine auri
unam peltam vestiebant. Posuitque eas rex
in domo saltus libani. Fecit etiam rex salo-
mon thronum de ebore grandem et vestivit
eum auro fulvo nimis qui habebat sex gra-
dus. Et summitas throni rotunda erat in parte
posteriori et due manus hinc atque inde te-
nentes sedile et duos leones stabant iuxta
manus singulas et duodecim leunculi stantes
super sex gradus hinc atque inde. Non est factum
tale opus in universis regnis sed et omnia
vasa de quibus potabat rex salomon erant
aurea et universa supellex domus saltus li-
bani de auro purissimo. Non erat argentum
nec alicuius precii putabatur in diebus salomo-
nis quia classis regis per mare cum classibus
hyram semel per tres annos ibat in tharsis
deferens inde aurum et argentum et dentes
elephantorum et simias et pavos. Magnifi-
catus est ergo rex salomon super omnes reges
terre divitiis et sapientia. Et universa terra deside-
rabat vultum salomonis videre ut audiret sa-
pientiam eius quam dederat deus in corde eius.
Et singuli deferebant ei munera vasa argen-
tea et aurea vestes et arma bellica aro-
mata quoque et equos et mulos per annos
singulos. Congregavitque rex salomon currus et
equites et facti sunt ei mille quadringenti
currus et duodecim milia equitum. Et dispo-
suit eos per civitates munitas et cum rege
in ierusalem. Fecitque ut tanta esset habundantia
argenti in ierusalem quanta lapidum et cedrorum
prebuit multitudinem quasi sicomoros que nascun-

in campestribus. Et educebantur equi salomoni de egipto et de coa. Negotiatores enim regis de choa emebant et statuto precio perducebant. Egrediebatur autem quadriga ex egipto sexcentis siclis argenti et equus centum quinquaginta. atque in hunc modum cuncti reges etheorum et syrie equos vendebant. C XI

Rex autem salomon adamavit mulieres alienigenas multas filiam quoque pharaonis et moabitidas et amonitidas ydumeas et sydonias et etheas de gentibus super quibus dixit dominus filiis israel. Non ingrediemini ad eas neque de illis ingredientur ad vestras. certissime enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est rex salomon ardentissimo amore. Fueruntque ei uxores quasi regine septingente et concubine trecente. Et averterunt mulieres cor eius. Cumque iam esset senex depravatum est per mulieres cor eius ut sequeretur deos alienos. Nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris sui. Sed colebat salomon astharten deam sydoniorum et chamos deum moabitarum et moloch ydolum amonitarum. Fecitque salomon quod non placuerat coram domino et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut david pater eius. Tunc edificavit salomon phanum chamos ydolo moab in monte qui est contra ierusalem et moloch ydolo filiorum amon. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis que adolebant thura et immolabant diis suis. Igitur iratus est dominus salomoni eo quod aversa esset mens eius a domino deo israel qui apparuerat ei secundo et preceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos et non custodivit que mandavit ei dominus. Dixit itaque dominus salomoni. Quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et precepta mea que mandavi tibi disrumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo. Verumptamen in diebus tuis non faciam propter david patrem tuum de manu filii tui scindam illud. Nec totum regnum auferam sed tribum unam dabo filio tuo propter david servum meum et ierusalem quam elegi. Suscitavit autem dominus adversarium salomoni adad ydumeum de semine regio qui erat in edom. Cum enim esset david in ydumea et ascendisset ioab princeps militie ad sepeliendum eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in ydumea. sex enim mensibus ibi moratus est ioab et omnis israel donec interimerent omne masculinum in ydumea. Fugit adad ipse et viri ydumei de servis patris eius cum eo ut ingrederetur egiptum. Erat autem adad puer parvulus. Cumque surrexissent de madyan venerunt in pharan tuleruntque secum viros de pharan et introierunt egiptum ad pharaonem regem egipti qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit. Et invenit adad gratiam coram pharaone valde in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris sue germanam thaphnes regine. Genuitque ei thaphnes soror genebath filium et nutrivit eum thaphnes in domo pharaonis. Eratque genebath habitans apud pharaonem cum filiis eius. Cumque audisset adad in egipto dormisse david cum patribus suis et mortuum esse ioab principem militie dixit pharaoni. Dimitte me ut vadam in terram meam. Dixitque ei pharao. Qua enim re indiges apud me ut queras ire ad terram tuam. At ille respondit. Nulla sed obsecro ut dimittas me. Suscitavit quoque ei deus adversarium razon filium helidam qui fugerat adadezer regem soba dominum suum et congregavit contra eum viros et factus est princeps latronum cum interficeret eos david. abieruntque damascum et habitaverunt ibi et constituerunt eum regem in damasco. Eratque adversarius israel cunctis diebus salomonis. Et hoc est malum adad et odium contra israel. Regnavitque in syria. Ieroboam quoque filius nabath effratheus de sareda servus salomonis cuius mater erat nomine serva mulier vidua levavit manum contra regem. Et hec causa rebellionis adversus eum quia salomon edificavit mello et coequavit voraginem civitatis david patris sui. Erat autem ieroboam vir

fortis et potens. Videns quoque Salomon adolescentem bone indolis et industrium, constituerat eum prefectum super tributa universe domus Ioseph. Factum est igitur in tempore illo ut Ieroboam egrederetur de Ierusalem, et inveniret eum Ahias Silonites propheta in via opertus pallio novo. Erant autem duo in agro. Apprehendensque Ahias pallium suum novum quo coopertus erat, scidit in xii partes. Et ait ad Ieroboam: Tolle tibi decem scissuras. Hec enim dicit Dominus Deus Israhel: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis et dabo tibi decem tribus. Porro una tribus remanebit ei propter servum meum David et Ierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israhel. Eo quod dereliquerit me et adoraverit Astharoth deam Sydoniorum et Chamos deum Moab et Moloth deum filiorum Ammon, et non ambulaverit in viis meis ut faceret iusticiam coram me et precepta mea et iudicia mea sicut David pater eius. Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vite sue propter David servum meum quem elegi, qui custodivit mandata mea et precepta mea. Auferam autem regnum de manu filii eius et dabo tibi decem tribus. Filio autem eius dabo tribum unam, ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me in Ierusalem civitate quam elegi ut esset nomen meum ibi. Te autem assumam, et regnabis super omnia que desiderat anima tua, erisque rex super Israhel. Si igitur audieris omnia que precepero tibi, et ambulaveris in viis meis, et feceris quod rectum est coram me, custodiens mandata mea et precepta mea sicut fecit David servus meus, ero tecum et edificabo tibi domum fidelem quomodo edificavi domum David, et tradam tibi Israhel. Et affligam semen David super hoc, verumptamen non cunctis diebus. Voluit ergo Salomon interficere Ieroboam, qui surrexit et aufugit in Egiptum ad Sesac regem Egipti, et fuit in Egipto usque ad mortem Salomonis. Reliquum autem verborum Salomonis et omnia que fecit et sapientia eius, ecce universa scripta sunt in libro verborum dierum Salomonis. Dies autem quos regnavit Salomon in Ierusalem super omnem Israhel quadraginta anni sunt. Dormivitque Salomon cum patribus suis et sepultus est in civitate David patris sui, regnavitque Roboam filius eius pro eo.

C XII

Venit autem Roboam in Sichem; illuc enim congregatus erat omnis Israhel ad constituendum eum regem. At vero Ieroboam filius Nabath, cum adhuc esset in Egipto profugus a facie regis Salomonis, audita morte eius reversus est de Egipto. Miseruntque et vocaverunt eum. Venit ergo Ieroboam et omnis multitudo Israhel, et locuti sunt ad Roboam dicentes: Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo et de iugo gravissimo quod imposuit nobis, et serviemus tibi. Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem et revertimini ad me. Cumque abisset populus, iniit consilium rex Roboam cum senioribus qui assistebant coram Salomone patre eius dum adhuc viveret, et ait: Quod mihi datis consilium ut respondeam populo? Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic et servieris et petitioni eorum cesseris locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus. Qui dereliquit consilium senum quod dederant ei, et adhibuit adolescentes qui nutriti fuerant cum eo et assistebant illi, dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac iugum quod imposuit pater tuus super nos? Et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris populo huic qui locuti sunt ad te dicentes: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, tu releva nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei. Et nunc pater meus posuit super vos iugum grave, ego autem addam super iugum vestrum. Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cedam vos scorpionibus. Venit ergo Ieroboam et omnis populus ad Roboam die tertia sicut locutus fuerat rex dicens: Revertimini ad me die tertia. Respondit rex populo dura, derelicto consilio seniorum quod ei dederant, et locutus est eis secundum consilium iuvenum dicens: Pater meus aggravavit iugum vestrum, ego autem addam iugo vestro; pater meus cecidit vos flagellis, et ego cedam vos scorpionibus. Et non acquievit

rex populo quia adversatus fuerat eis di
cens ut suscitaret verbum suum quod locu
tus fuerat in manu ahie silonite ad ie
roboam filium nabath. Videns itaque populus quod
noluisset eos audire rex respondit ei dicens.
Que nobis pars in david vel que hereditas in
filio ysai. Revertere in tabernacula tua israhel
nunc vide domum tuam david. Et abiit israhel
in tabernacula sua. Super filios autem israhel
quicumque habitabant in civitatibus iuda reg
navit roboam. Misit igitur rex roboam ad
horam qui erat super tributa et lapidavit eum
omnis israhel et mortuus est. Porro rex
roboam festinus ascendit currum et fugit in
ierusalem recessitque israhel a domo david usque
in presentem diem. Factum est autem cum audisset om
nis israhel quod reversus esset ieroboam miserunt et
vocaverunt eum congregato cetu et constituerunt
eum regem super omnem domum israhel. Nec secu
tus est quisquam domum david preter tribum iu
da solam. Venit autem roboam in ierusalem et con
gregavit universam domum iuda et tribum benia
min centum octoginta milia electorum virorum
bellatorum ut pugnarent contra domum israhel et
reducerent regnum roboam filio salomonis.
Factus est autem sermo domini ad semeiam virum
dei dicens. Loquere ad roboam filium salomonis
regem iuda et ad omnem domum iuda et benia
min et reliquos populos dicens. Hec dicit dominus.
Non ascendetis nec bellabitis contra fratres ves
tros filios israhel. Revertatur vir in domum suam
a me enim factum est verbum hoc. Et audierunt
sermonem domini et reversi sunt de itinere sicut
eis preceperat dominus. Edificavit autem ierobo
am sichem in monte effraym et habitavit ibi
et egressus inde edificavit phanuel. Dixitque
ieroboam in corde suo. Nunc revertetur domum da
vid regnum si ascenderit populus iste ut faciat
sacrificium in domo domini in ierusalem. Et convertetur
cor populi huius ad dominum suum regem iuda interfi
cientque me et revertentur ad eum. Et excogitato
consilio fecit duos vitulos aureos. Et dixit eis.

Nolite ultra ascendere in ierusalem. Ecce dii tui israhel qui
eduxerunt te de terra egypti. Posuitque unum in
bethel et alterum in dan et factum est verbum hoc
in peccatum. Ibat enim populus ad adorandum vitulum
usque in dan. Et fecit phana in excelsis et
sacerdotes de extremis populi qui non erant de filiis
levi. Constituitque diem sollempnem in mense oc
tavo quintadecima die mensis in similitudinem
sollempnitatis que celebrabatur in iuda. Et ascen
dens altare similiter fecit in bethel ut immo
laret vitulis quos fabricatus erat. Consti
tuitque in bethel sacerdotes excelsorum que
fecerat. Et ascendit super altare quod extru
xerat in bethel quintadecima die mensis octa
vi quem finxerat de corde suo. Et fecit sollempnitatem
filiis israhel. Et ascendit super altare ut adoleret
Et ecce vir incensum. Ca. xiii
dei venit de iuda in sermone domini
in bethel ieroboam stante super altare et thus
iaciente et exclamavit contra altare in ser
mone domini et ait. Altare altare hec dicit dominus.
Ecce filius nascetur domui david io
sias nomine et immolabit super te sacerdotes
excelsorum qui nunc in te thura succendunt et
ossa hominum incendet super te. Deditque in die
illa signum dicens. Hoc erit signum quod locutus
est dominus. Ecce altare scindetur et effundetur
cinis qui in eo est. Cumque audisset rex ser
monem hominis dei quem inclamaverat
contra altare in bethel extendit manum
suam de altari dicens. Apprehendite eum et
exaruit manus eius quam extenderat contra
eum nec valuit eam retrahere ad se. Altare
quoque scissum est et effusus est cinis de altari iux
ta signum quod predixerat vir dei in sermone
domini. Et ait rex ad virum dei. Deprecare faciem
domini dei tui et ora pro me ut restituatur mihi
manus mea. Oravit vir dei faciem domini et
reversa est manus regis ad eum et facta est
sicut prius fuerat. Locutus est rex ad virum
dei. Veni mecum domum ut prandeas et dabo
tibi munera. Responditque vir dei ad regem. Si
dederis mihi mediam partem domus tue non

reverti tecum, nec comedam panem neque bi-
bam aquam in loco isto: sic enim mandatum est
michi in sermone domini precipientis michi: Non co-
medes panem neque bibes aquam, nec rever-
tis per viam qua venisti. Abiit ergo per aliam
viam, et non est reversus per iter quo venerat
in Bethel. Propheta autem quidam senex habitabat
in Bethel, ad quem venerunt filii sui, et narraverunt
ei omnia opera que fecerat vir dei illa die
in Bethel: et verba que locutus fuerat ad regem
et narraverunt patri suo. Et dixit eis pater eorum:
Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam
per quam abierat vir dei qui venerat de Iuda.
Et ait filiis suis: Sternite michi asinum. Qui cum
stravissent, ascendit, et abiit post
virum dei, et invenit eum sedentem subtus te-
rebinthum. Et ait illi: Tu ne es vir dei qui
venisti de Iuda? Respondit ille: Ego sum. Dixit
ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem.
Qui ait: Non possum reverti neque venire tecum,
nec comedam panem, nec bibam aquam in loco isto:
quia locutus est dominus ad me in sermone domini
dicens: Non comedes panem, neque bibes aquam
ibi, nec reverteris per viam qua ieris. Qui ait
illi: Et ego propheta sum similis tui: et angelus
locutus est michi in sermone domini, dicens: Reduc
eum tecum in domum tuam, et comedat panem et
bibat aquam. Fefellit eum, et reduxit secum. Co-
medit ergo panem in domo eius, et bibit aquam.
Cumque sederent ad mensam, factus est sermo do-
mini ad prophetam qui reduxerat eum. Et clamavit
ad virum dei qui venerat de Iuda, dicens: Hec dicit
dominus: Quia inobediens fuisti ori domini, et non
custodisti mandatum quod precepit tibi dominus
deus tuus, et reversus es, et comedisti panem
et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi ne
comederes panem, neque biberes aquam, non infe-
retur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. Cum-
que comedisset et bibisset, stravit asinum su-
um prophete quem reduxerat. Qui cum abiisset, in-
venit eum leo in via, et occidit. Et erat cadaver
eius proiectum in itinere: asinus autem stabat iuxta
illud, et leo stabat iuxta cadaver. Et ecce vi-

leo prophetam occidit

ri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via,
et leonem stantem iuxta cadaver. Et venerunt
et divulgaverunt in civitate in qua propheta senex
ille habitabat. Quod cum audisset propheta ille
qui reduxerat eum de via, ait: Vir dei est, qui in-
obediens fuit ori domini, et tradidit eum dominus
leoni, et confregit eum, et occidit iuxta verbum
domini quod locutus est ei. Dixitque ad filios
suos: Sternite michi asinum. Qui cum stravissent,
et ille abiisset, invenit cadaver eius proiectum
in via, et asinum et leonem stantes iuxta
cadaver: non comedit leo de cadavere, nec le-
sit asinum. Tulit ergo propheta cadaver viri
dei, et posuit illud super asinum, et reversus intu-
lit in civitatem prophete senis, ut plangeret eum. Et
posuit cadaver in sepulchro suo: et planxe-
runt eum: Heu heu mi frater. Cumque planxis-
sent eum, dixit ad filios suos: Cum mortuus
fuero, sepelite me in sepulchro in quo vir dei
sepultus est: iuxta ossa eius ponite ossa mea.
Profecto enim veniet sermo quem predixit in ser-
mone domini contra altare quod est in Bethel,
et contra omnia phana excelsorum que sunt in
urbibus Samarie. Post verba hec non est
reversus Ieroboam de via sua pessima, sed
e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes ex-
celsorum: quicumque volebat, implebat manum
suam, et fiebat sacerdos excelsorum. Et propter hanc
causam peccavit domus Ieroboam, et eversa est
et deleta de superficie terre. Capitulum xiiii

In tempore illo egrotavit filius Ieroboa.
Dixitque Ieroboam uxori sue: Surge et
commuta habitum, ne cognoscaris quod sis uxor Ie-
roboam, et vade in Silo. Ubi est Ahias propheta
qui locutus est michi quod regnaturus essem super
populum hunc. Tolle quoque in manu tua decem pa-
nes et crustulam, et vas mellis, et vade ad
illum: ipse enim indicabit tibi quid eventurum sit
huic puero. Fecit ut dixerat uxor Ieroboam,
et consurgens abiit in Silo, et venit in domum
Ahie. At ille non poterat videre, quia caliga-
verant oculi eius pre senectute. Dixit autem dominus
ad Ahiam: Ecce uxor Ieroboam ingreditur ut con-
sulat te super filio suo qui egrotat. Hec et hec

loquere ei. Cum ergo illa intraret et dissimularet se esse que erat, audivit Ahyas sonitum pedum introeuntium per ostium et ait: Ingredere uxor Jeroboam, quare aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te durus nuntius. Vade et dic Jeroboam: Hec dicit dominus deus Israhel: Quia exaltavi te de medio populi et dedi te ducem super populum meum Israhel et scidi regnum domus David et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David qui custodivit mandata mea et secutus est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo, sed operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te et fecisti tibi deos alienos et conflatiles ut me ad iracundiam provocares, me autem proiecisti post tergum tuum; idcirco ecce ego inducam mala super domum Jeroboam et percutiam Jeroboam mingentem ad parietem et clausum et novissimum in Israhel. Et mundabo reliquias domus Jeroboam sicut mundari solet fimus usque ad purum. Qui mortui fuerint de Jeroboam in civitate comedent eos canes; qui autem mortui fuerint in agro vorabunt eos aves celi, quia dominus locutus est. Tu igitur surge et vade in domum tuam, et in ipso introitu pedum tuorum in urbem morietur puer, et planget eum omnis Israhel et sepeliet. Iste enim solus inferetur de Jeroboam in sepulchro, quia inventus est super eo sermo bonus a domino deo Israhel in domo Jeroboam. Constituet autem sibi dominus regem super Israhel qui percutiet domum Jeroboam in hac die et in hoc tempore. Et percutiet dominus deus Israhel sicut moveri solet harundo in aqua. Et evellet Israhel de terra hac bona quam dedit patribus eorum et ventilabit eos trans flumen, quia fecerunt sibi lucos ut irritarent dominum. Et tradet dominus deus Israhel propter peccata Jeroboam qui peccavit et peccare fecit Israhel. Surrexit itaque uxor Jeroboam et abiit et venit in Thersa; cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus est. Et sepelierunt eum et planxit eum omnis Israhel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu servi sui Ahye prophete. Reliqua autem verborum Jeroboam

quomodo pugnaverit et quomodo regnaverit, ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel. Dies autem quibus regnavit Jeroboam viginti duo anni sunt. Et dormivit cum patribus suis regnavitque Nadab filius eius pro eo. Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iudea. Quadraginta et unius anni erat Roboam cum regnare cepisset, et xvii annis regnavit in Jerusalem civitate quam elegit dominus ut poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus Israhel. Nomen autem matris eius Naama Amonythes. Et fecit Iuda malum coram domino et irritaverunt eum super omnibus que fecerant patres eorum in peccatis suis que peccaverant. Edificaverunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et subter omnem arborem frondosam. Sed et effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abhominationes gentium quas attrivit dominus ante faciem filiorum Israhel. In quinto autem anno regni Roboam ascendit Sesac rex Egypti in Jerusalem et tulit thesauros domus domini et thesauros regios et universa diripuit, scuta quoque aurea que fecerat Salomon, pro quibus fecit rex Roboam scuta erea et tradidit ea in manum ducum scutariorum et eorum qui excubabant ante ostium domus regis. Cumque ingrederetur rex in domum domini, portabant ea qui preeundi habebant officium et postea reportabant ad armamentarium scutariorum. Reliqua autem sermonum Roboam et omnia que fecit, ecce scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda. Fuitque bellum inter Roboam et Jeroboam cunctis diebus. Dormivitque Roboam cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David. Nomen autem matris eius Naama Amonythes. Et regnavit Abyas filius eius pro eo. Capitulum xv

c xv — vi rex Abyas

Igitur in octavo decimo anno regni Jeroboam filii Nabath regnavit Abya super Iudam. Tribus annis regnavit in Jerusalem. Nomen matris eius Maacha filia Abessalon. Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui que fecerat ante eum, nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor David patris sui. Sed propter David dedit ei dominus deus suus lucernam in Jerusalem ut suscitaret filium eius post eum et staret Jerusalem, eo quod fecisset David rectum in oculis domini et non declinasset ab omnibus que preceperat

et cunctis diebus vite sue excepto sermone
Urie Ethei. Attamen bellum fuit inter Abi-
am et Ieroboam omni tempore vite eius. Reliqua
autem sermonum Abie et omnia que fecit nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum regum
Iuda? Fuitque prelium inter Abiam et inter
Ieroboam. Et dormivit Abia cum patribus su-
is et sepelierunt eum in civitate David. Regnavit-
que Asa filius eius pro eo. In anno ergo vi-
cesimo Ieroboam regis Israel regnavit rex

Inc. rex Asa

Asa Iuda et [xl] uno anno regnavit in Ierusalem.
Nomen matris eius Maacha filia Abessalon.
Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini sicut
David pater eius et abstulit effeminatos
de terra purgavitque universas sordes ydolorum que
fecerant patres eius. Insuper et Maacham matrem
suam amovit ne esset princeps in sacris
Priapi et in luco eius quem consecraverat.
Subvertitque specum eius et confregit simu-
lacrum turpissimum et combussit in torren-
tem Cedron. Excelsa autem non abstulit. Verumtamen
cor Asa perfectum erat cum Deo cunctis diebus
suis. Et intulit ea que sanctificaverat pater suus
et voverat in domum Domini argentum et aurum

Inc. rex Baasa

et vasa. Bellum autem erat inter Asa et Baasa
regem Israel cunctis diebus eorum. Ascenditque
Baasa rex Israel in Iudam et edificavit Rama
ut non posset quispiam ingredi vel egredi
de parte Ase regis Iude. Tollens itaque Asa
omne argentum et aurum quod remanserat in
thesauris domus Domini dedit illud in manu
servorum suorum et misit ad Benadab filium Tabre-
mon filii Ezyon regem Syrie qui habita-
bat in Damasco dicens: Fedus est inter me
et te et inter patrem meum et patrem tuum. Ideo
misi tibi munera argentum et aurum et pe-
to ut venias et irritum facias fedus quod ha-
bes cum Baasa rege Israel et recedat a me. Acqui-
escens Benadab regi Ase misit principes exer-
citus sui in civitatem Israel. Et percusserunt Ahion
et Dan et Abel domum Maacha et universam
Cenereth omnem scilicet terram Neptalim.
Quod cum audisset Baasa intermisit edificare
Rama et reversus est in Thersa. Rex autem Asa
nuntium misit in omnem Iudam dicens: Ne-
mo sit excusatus. Et tulerunt lapides Rama
et ligna eius quibus edificaverat Baa-
sa et exstruxit de eisdem rex Asa Gabaa
Beniamin et Maspha. Reliqua autem sermo-
num Asa et universe fortitudines eius et
cuncta que fecit et civitates quas exstruxit
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum Iuda? Verumtamen in tempore senectutis
sue doluit pedes. Et dormivit cum patribus
suis et sepultus est cum eis in civitate Da-
vid patris sui. Regnavitque Iosaphat filius
eius pro eo. Nadab vero filius Ieroboam
regnavit super Israel anno secundo Asa regis
Iuda regnavitque super Israel duobus annis.
Et fecit quod malum est in conspectu Domini et
ambulavit in viis patris sui et in peccatis eius
quibus peccare fecit Israel. Insidiatus est
autem ei Baasa filius Abia de domo Ysachar
et percussit eum in Gebbethon que est urbs
Philistiorum. Siquidem Nadab et omnis Israel
obsidebant Gebbethon. Interfecit igitur illum
Baasa in anno tercio Asa regis Iude et reg-
navit pro eo. Cumque regnasset percussit om-
nem domum Ieroboam. Non dimisit unam
quidem animam de semine eius donec deleret
eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat
in manu servi sui Abie Silonitis propter
peccata Ieroboam que peccaverat et quibus
peccare fecerat Israel et propter delictum quo
irritaverat Dominum Deum Israel. Reliqua
autem sermonum Nadab et omnia que opera-
tus est nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum Israel? Fuitque bellum inter
Asa et Baasa regem Israel cunctis diebus
eorum. Anno tercio Asa regis Iuda regnavit
Baasa filius Abia super omnem Israel in Ther-
sa viginti quattuor annis. Et fecit malum co-
ram Domino ambulavitque in via Ieroboam
et in peccatis eorum quibus peccare fecit Israel.

Factus est autem Capitulum xvi

c. xvi

sermo Domini ad Hieu filium Anani
contra Baasa dicens: Pro eo quod exaltavi
te de pulvere et posui ducem super populum

xx. rex Hela

meum israhel, tu autem ambulasti in via Ieroboam
et peccare fecisti populum meum israhel ut me irrita
res in peccatis eorum. Ecce ego demetam posteriora
baasa et posteriora domus eius et faciam domum
tuam sicut domum Ieroboam filii nabath. Qui
mortuus fuerit de baasa in civitate comedent
eum canes et qui mortuus fuerit eius in regione
comedent eum volucres celi. Reliqua autem sermo
num baasa et quecumque fecit et prelia eius
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum
israhel? Dormivit igitur baasa cum patribus suis
sepultusque est in thersa. Et regnavit hela filius
eius pro eo. Cum autem in manu hieu filii anani
prophete verbum domini factum esset contra baasa
et contra domum eius et contra omne malum quod
fecerat coram domino ad irritandum eum in operibus
manuum suarum ut fieret sicut domus Ieroboam
ob hanc causam occidit eum, hoc est hieu filium
anani prophetam. Anno vicesimo sexto asa
regis iuda regnavit hela filius baasa super
israhel in thersa duobus annis. Et rebellavit
contra eum servus suus zambri dux medie partis
equitum. Erat autem hela in thersa bibens et temu
lentus in domo arsa prefecti thersa. Irruens
ergo zambri percussit et occidit eum anno vi
cesimo septimo asa regis iuda et regnavit pro
eo. Cumque regnasset et sedisset super solium eius
percussit omnem domum baasa et non dereliquit
ex eo mingentem ad parietem et propinquos et
amicos eius. Delevitque zambri omnem domum
baasa iuxta verbum domini quod locutus fuerat
ad baasa in manu hieu prophete propter universa
peccata baasa et peccata hela filii eius qui pecca
verunt et peccare fecerunt israhel provocantes
dominum deum israhel in vanitatibus suis. Reliqua
autem sermonum hela et omnia que gessit
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum iuda? Anno vicesimo septimo asa regis
iuda regnavit zambri septem diebus in ther
sa. Porro exercitus obsidebat gebbethon ur
bem philistinorum. Cumque audisset rebellasse
zambri et occidisse regem fecit sibi regem

x rex zambri

omnis israhel zambri qui erat princeps mili
tie super israhel in die illa in castris. Ascendit ergo
zambri et omnis israhel cum eo de gebbethon
et obsidebat thersa. Videns autem zambri quod ex
pugnanda esset civitas ingressus est palatium
et succendit se cum domo regia et mortuus
est in peccatis suis que peccaverat faciens ma
lum coram domino et ambulans in via Ierobo
am et in peccato eius quo fecit peccare israhel. Re
liqua autem sermonum zambri et insidiarum eius
et tyrannidis nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum israhel? Tunc divisus
est populus israhel in duas partes: media pars
populi sequebatur thebni filium gineth ut consti
tueret eum regem et media pars zambri. Pre
valuit autem populus qui erat cum zambri populo qui
sequebatur thebni filium gineth mortuusque
est thebni et regnavit zambri. Anno tricesimo
primo asa regis iuda regnavit zambri super
israhel xii annis. In thersa regnavit sex an
nis. Emitque montem samarie a somer
duobus talentis argenti et edificavit eum et
vocavit nomen civitatis quam exstruxerat no
mine somer domini montis samarie. Fecit autem zambri
malum in conspectu domini et operatus est nequi
tiam super omnes qui fuerant ante eum. Ambula
vitque in omni via Ieroboam filii nabath et in pec
catis eius quibus peccare fecerat israhel ut irri
taret dominum deum israhel in vanitatibus suis.
Reliqua autem sermonum zambri et prelia eius
que gessit nonne scripta sunt in libro verborum
dierum regum israhel? Et dormivit zambri cum pa
tribus suis et sepultus est in samaria. Regnavit

xi rex Achab

que achab filius eius pro eo. Achab vero filius zam
bri regnavit super israhel anno tricesimo
octavo asa regis iuda. Et regnavit achab
filius zambri super israhel in samaria viginti
duobus annis. Et fecit malum achab filius
zambri in conspectu domini super omnes qui fuerunt
ante eum. Nec suffecit ei ut ambularet
in peccatis Ieroboam filii nabath insuper duxit
uxorem iezabel filiam methbaal regis
sidoniorum. Et abiit achab et servivit baal

et adoravit eum in templo et posuit aram Baal quam edificaverat in Samaria. Et plantavit Achab lucum. Et addidit Achab in opere suo irritans Dominum Deum Israel super omnes reges Israel qui fuerant ante eum. In diebus eius edificavit Ahiel de Bethel Iericho. In Abiram primitivo suo fundavit eam et in Segub novissimo suo posuit portas eius iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Iosue filii Nun. Capitulum xvii

c. xvii

Et dixit Helias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel in cuius conspectu sto si erit annis his ros aut pluvia nisi iuxta oris mei verba. Et factum est verbum Domini ad eum dicens: Recede hinc et vade contra orientem et abscondere in torrente Carith qui est contra Iordanem et ibi de torrente bibes corvisque precepi ut pascant te ibi. Abiit ergo et fecit iuxta verbum Domini. Cumque abisset sedit in torrente Carith qui est contra Iordanem. Corvi quoque deferebant panem et carnes mane similiter panem et carnes vespere et bibebat de torrente. Post dies autem aliquos siccatus est torrens. Non enim pluerat super terram. Factus est ergo sermo Domini ad eum dicens: Surge et vade in Sarepta Sydoniorum et manebis ibi. Precepi enim ibi mulieri vidue ut pascat te. Surrexit et abiit in Sarepta Sydoniorum. Cumque venisset ad portam civitatis apparuit ei mulier vidua colligens ligna. Et vocavit eam dixitque ei: Da michi paululum aque in vase ut bibam. Cumque illa pergeret ut afferret clamavit post tergum eius dicens: Affer michi obsecro et buccellam panis in manu tua. Que respondit: Vivit Dominus Deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest farine in ydria et paululum olei in lechito. En colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud michi et filio meo ut comedamus et moriamur. Ad quam Helias ait: Noli timere sed vade et fac sicut dixisti verumtamen michi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum et affer ad me. Tibi autem et filio tuo facies postea. Hec autem dicit Dominus Deus Israel: Ydria farine non deficiet nec lechitus olei minuetur usque ad diem in qua est daturus Dominus pluviam super faciem terre. Que abiit et fecit iuxta verbum Helie. Et comedit ipse et illa et domus eius. Et ex illa die ydria farine non defecit et lechitus olei non est imminutus iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Helie. Factum est autem post verba hec egrotavit filius mulieris matris familias et erat langor fortissimus ita ut non remaneret in eo halitus. Dixit ergo ad Heliam: Quid michi et tibi vir Dei? Ingressus es ad me ut rememorarentur iniquitates mee et interficeres filium meum. Et ait ad eam Helias: Da michi filium tuum. Tulitque eum de sinu illius et portavit in cenaculum ubi ipse manebat et posuit super lectulum suum et clamavit ad Dominum et dixit: Domine Deus meus etiam ne viduam apud quam ego utcumque sustentor afflixisti ut interficeres filium eius? Et expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus clamavitque ad Dominum et ait: Domine Deus meus revertatur oro anima pueri huius in viscera eius. Et exaudivit Dominus vocem Helie et reversa est anima pueri intra eum et revixit. Tulitque Helias puerum et deposuit eum de cenaculo in inferiorem domum et tradidit matri sue et ait illi: En vivit filius tuus. Dixitque mulier ad Heliam: Nunc in isto cognovi quoniam vir Dei es tu et verbum Domini in ore tuo verum est. Capitulum xviii

c. xviii

Post dies multos verbum Domini factum est ad Heliam in anno tercio dicens: Vade et ostende te Achab ut dem pluviam super faciem terre. Erat autem fames vehemens in Samaria. Vocavitque Achab Abdiam dispensatorem domus sue. Abdias autem timebat Dominum Deum Israel valde. Nam cum interficeret Iezabel prophetas Domini tulit ille centum prophetas et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in speluncis et pavit eos pane et aqua. Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in terram ad universos fontes aquarum et in universas valles si forte invenire possimus herbam et salvare equos et mulos et non

penitus iumenta intereant. diviseruntque sibi
regiones ut circuirent eas. Achab ibat per
viam unam et Abdias per viam alteram se
orsum. Cumque esset Abdias in via occurrit
ei helias. qui cum cognovisset eum cecidit
super faciem suam et ait. Num tu es domine
mi helias. Cui ille respondit. Ego sum.
Et dixit vade et dic domino tuo adest he
lias. Et ille. Quid peccavi inquit quia tradis
me servum tuum in manu achab ut interfi
ciat me. Vivit dominus deus tuus non est
gens aut regnum quo non miserit dominus me
us te requirens. Et respondentibus cunctis
non est hic. adiuravit regna singula et gen
tes eo quod minime reperiens. Et nunc dicis mi
chi vade et dic domino tuo adest helyas.
Cumque recessero a te spiritus domini asportabi
te in locum quem ego ignoro et ingressus
nuntiabo achab et non inveniens te et interfi
ciet me. servus autem tuus timet dominum
ab infantia sua. Numquid non indicatum est
tibi domino meo quod fecerim cum interficeret
iezabel prophetas domini quod absconderim
de prophetis domini centum viros quinquagenos
et quinquagenos in speluncis et paverim
eos aqua et pane. Et nunc tu dicis vade
et dic domino tuo adest helyas ut interfi
ciat me. Dixit helyas vivit dominus exer
cituum ante cuius vultum sto quia hodie appare
bo ei. Abiit ergo abdias in occursum achab
et indicavit ei. venitque achab in occursum
helie. et cum vidisset eum ait. Tu es ne ille
qui conturbas israel. Et ille ait. non ego tur
bavi israel sed tu et domus patris tui qui dereli
quistis mandata domini et secuti estis baa
lim. Verumtamen nunc mitte et congrega ad me
universum israel in monte carmeli et prophetas
baal quadringentos et quinquaginta prophetas
que lucorum quadringentos qui comedunt de
mensa iezabel. Misit achab ad omnes fi
lios israel et congregavit prophetas in monte
carmeli. Accedens autem helias ad omnem
populum israel ait. Usquequo claudicatis in duas
partes. si dominus est deus sequimini eum. Si au

baal sequimini illum. Et non respondit ei populus
verbum. Et ait rursum helias ad populum. Ego
remansi propheta domini solus. prophete autem baal
quadringenti et quinquaginta. prophete quoque luco
rum quadringenti viri sunt. Dentur nobis duo boves
et illi eligant sibi bovem unum et in frusta caeden
tes ponant super ligna. ignem autem non supponant.
Et ego faciam bovem alterum et imponam super
ligna. ignemque non supponam. et invocate no
mina deorum vestrorum. et ego invocabo nomen do
mini dei mei. et deus qui exaudierit per ignem
ipse sit deus. Respondit omnis populus et ait.
Optima propositio et bonum quod locutus est helyas
Dixit ergo helias prophetis baal. Eligi
te vobis unum bovem et facite primi quia vos
plures estis et invocate nomina deorum vestrorum
ignemque non supponatis. Qui cum tulissent bo
vem quem dederat eis fecerunt et invocaverunt
nomen baal de mane usque ad meridiem
dicentes. Baal exaudi nos. Et non erat vox
neque qui responderet eis. Transiliebant
que altare quod fecerant. Cumque iam esset
meridies illudebat eis helias dicens. Cla
mate voce maiore deus enim est. et forsitan lo
quitur aut in diversorio est aut in itinere aut
certe dormit ut excitetur. Clamabant ergo
voce magna et incidebant se iuxta ritum
suum cultris et lanceolis donec perfunderen
tur sanguine. Postquam autem transiit meri
dies et illis prophetantibus venerat tempus
quo sacrificium offerri solet nec audiebatur
vox nec aliquis responderet nec attende
bat orantes. dixit helias omni populo venite
ad me. Et accedente ad se omni populo cu
ravit altare domini quod destructum fuerat
et tulit duodecim lapides iuxta numerum tri
buum filiorum iacob ad quem factus est sermo
domini dicens israel erit nomen tuum. Et edifi
cavit de lapidibus altare in nomine domini
fecitque aqueductum quasi per duas aratiun
culas in circuitu altaris. divisitque per membra
bovem et posuit super ligna. Et ait implete
quatuor ydrias aqua et effundite super

holocaustum et super ligna. Rursumque dixit
Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo
ait Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque et ter-
tio et currebant aque circum altare et fossa aque
ductus repleta est. Cumque iam tempus esset
ut offerretur holocaustum accedens helias pro-
pheta ait Domine deus abraham ysaac et
israel hodie ostende quia tu es deus israhel
et ego servus tuus et iuxta preceptum tuum
feci omnia verba hec. Exaudi me domine ex-
audi me ut discat populus iste quia tu es dominus
deus et tu convertisti cor eorum iterum. Cecidit
autem ignis de celo et voravit holocaus-
tum et ligna et lapides pulverem quoque et aquam
que erat in aqueductu lambens. Quod cum
vidisset omnis populus cecidit in faciem suam
Et ait Dominus ipse est deus dominus ipse est deus
Dixitque helias ad eos Apprehendite prophetas
baal et ne unus quidem fugiat ex eis. Quos
cum comprehendissent duxit eos helias
ad torrentem cyson et interfecit eos ibi
Et ait helyas ad achab Ascende et comede
et bibe quia sonus multe pluvie est. Ascen-
dit achab ut comederet et biberet. Helias autem
ascendit in verticem carmeli et pronus in terram
posuit faciem inter genua sua. Et dixit ad
puerum suum Ascende et prospice contra mare.
Qui cum ascendisset et contemplatus esset ait
Non est quicquam. Et rursum ait illi Revertere
septem vicibus. In septima autem vice ecce nube-
cula parva quasi vestigium hominis ascendebat
de mari. Qui ait Ascende et dic achab Iunge
currum tuum et descende ne occupet te pluvia
Cumque se verterent huc atque illuc ecce celi
contenebrati sunt et nubes et ventus et
facta est pluvia grandis. Ascendens autem achab
et abiit in iezrahel. Et manus domini facta
est super heliam accinctisque lumbis currebat
ante achab donec veniret in iezrahel. C. xix

Nunciavit autem achab iezabel
omnia que fecerat helias et quo-
modo occidisset universos prophetas baal gladio. Mi-
sitque iezabel nuncium ad heliam dicens Hec
faciant michi dii et hec addant nisi hac hora
cras posuero animam tuam sicut animam unius
de illis. Timuit ergo helias et surgens ab-
iit quocumque ferebat eum voluntas venitque
in bersabee iuda et dimisit ibi puerum suum
et perrexit in desertum viam unius diei. Cumque
venisset et sederet subter unam iuniperum
petivit anime sue ut moreretur. Et ait
Sufficit michi domine tolle animam meam
neque enim melior sum quam patres mei. Proie-
citque se et obdormivit in umbra iuniperi
Et ecce angelus domini tetigit eum et ait illi
Surge comede. Respexit et ecce ad caput su-
um subcinericius panis et vas aque. Co-
medit ergo et bibit. Et rursum obdormivit.
Reversusque est angelus domini secundo et tetigit eum
dixitque illi Surge comede grandis enim ti-
bi restat via. Qui cum surrexisset comedit et
bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius
quadraginta diebus et quadraginta noctibus
usque ad montem dei oreb. Cumque venisset
illuc mansit in spelunca et factus est ser-
mo domini ad eum dixitque illi Quid hic agis
helia. At ille respondit Zelo zelatus sum
pro domino deo exercituum quia dereliquerunt pac-
tum domini filii israel altaria tua destruxerunt et
prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus
sum ego solus. Et querunt animam meam ut
auferant eam. Et ait ei Egredere et sta
in monte coram domino. Et ecce dominus transit
et spiritus grandis et fortis subvertens mon-
tes et conterens petras ante dominum Non in
spiritu dominus et post spiritum commotio Non in commo-
tione dominus et post commotionem ignis Non in
igne dominus et post ignem sibilus aure
tenuis et ibi dominus. Quod cum audisset he-
lias operuit vultum suum pallio et egressus ste-
tit in hostio spelunce. Et ecce vox ad eum
dicens Quid agis hic helia. Et ille respon-
dit Zelo zelatus sum pro domino deo exerci-
tuum quia dereliquerunt pactum tuum filii israel
altaria tua destruxerunt et prophetas tuos oc-
ciderunt gladio et relictus sum ego solus
et querunt animam meam ut auferant eam
Et ait dominus ad eum Vade et revertere in

viam tuam per desertum in damascum. Cumque perve
neris illuc unges Azahel regem super Syriam
et Hieu filium Namsi unges regem super Israel.
Heliseum autem filium Saphath qui est de Abelmea
ula unges prophetam pro te. Et erit quicumque fu
gerit gladium Azahel occidet eum Hieu. Et qui
fugerit gladium Hieu interficiet eum Heliseus.
Et derelinquam mihi in Israel septem milia
virorum quorum genua non sunt incurvata
ante Baal et omne os quod non adoravit eum
osculans manum. Profectus ergo inde Helias
reperit Heliseum filium Saphath arantem in duo
decim iugis boum et ipse in duodecim iugis bo
um arantibus unus erat. Cumque venisset He
lias ad eum misit pallium suum super illum. Qui
statim relictis bobus cucurrit post Heliam. Et
ait: Osculer oro te patrem meum et matrem me
am et sic sequar te. Dixitque ei: Vade et rever
tere, quod enim meum erat feci tibi. Reversus
autem ab eo tulit par boum et mactavit illud
et in aratro boum coxit illud carnes et dedit
populo et comederunt. Consurgensque abiit et secu
tus est Heliam et ministrabat ei. Cap(itulum) XX

Porro Benadab rex Syrie congre
gavit omnem exercitum suum et tri
ginta duos reges secum et equos et currus et
ascendens pugnabat contra Samariam et
obsidebat eam. Mittensque nuntios ad Achab
regem Israel in civitatem ait: Hec dicit Benadab:
Argentum tuum et aurum tuum meum est et ux
ores tue et filii tui optimi mei sunt. Responditque
rex Israel: Iuxta verbum tuum domine mi rex
tuus sum ego et omnia mea. Revertentesque
nuntii dixerunt: Hec dicit Benadab qui misit
nos ad te: Argentum tuum et aurum tuum et ux
ores tuas et filios tuos dabis michi. Cras
igitur hac eadem hora mittam servos me
os ad te et scrutabuntur domum tuam et do
mum servorum tuorum et omne quod eis pla
cuerit ponent in manibus suis et auferent.
Vocavit autem rex Israel omnes seniores terre. Et
ait: Animadvertite et videte quoniam insidiatur
nobis. Benadab misit enim ad me pro uxoribus
meis et filiis et pro argento et auro et non
abnui. Dixeruntque omnes maiores natu et

universus populus ad eum: Non audias neque acquies
cas illi. Respondit itaque nuntiis Benadab:
Dicite domino meo regi: Omnia propter que mi
sisti ad me servo tuo in initio faciam, hanc autem
rem facere non possum. Reversique nuntii retule
runt ei. Qui remisit et ait: Hec faciant michi
dii et hec addant, si suffecerit pulvis Samarie
pugillis omnis populi qui sequitur me. Et respon
dens rex Israel ait: Dicite ei: Ne glorietur accinctus
eque ut discinctus. Factum est autem cum Benadab
venisset et audisset verbum ipsius, bibebat ipse
in umbraculis. Et ait servis suis: Circumdate civitatem.
Et circumdederunt eam. Et ecce propheta unus accedens
ad Achab regem Israel ait: Hec dicit Dominus: Certe
vidisti omnem multitudinem hanc nimiam. Et ecce e
go tradam eam in manu tua hodie, ut scias quia ego
sum Dominus. Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei:
Hec dicit Dominus: Per pedisequos principum provinciarum.
Et ait: Quis incipiet preliari? Et ille dixit:
Tu. Recensuit ergo pueros principum
provinciarum et repperit numerum CC xxxii duorum. Et post
recensuit populum omnes filios Israel septem milia.
Et egressi sunt meridie. Benadab autem bibebat
temulentus in umbraculo suo et reges trigin
ta duo cum eo qui ad auxilium eius venerant. Egressi
sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte.
Misitque Benadab qui nuntiaverunt ei dicentes:
Viri egressi sunt de Samaria. At ille ait: Sive
pro pace veniunt apprehendite eos vivos, sive
ut prelientur vivos eos capite. Egressi ergo sunt
pueri principum provinciarum et reliquus exercitus seque
batur, et percussit unusquisque virum qui contra
se venerat. Fugeruntque Syri et persecutus est
eos Israel. Fugit quoque Benadab rex Syrie
in equo cum equitibus. Necnon egressus rex Israel
percussit equos et currus et percussit Syriam
plaga magna. Accedens autem propheta ad regem
Israel dixit ei: Vade et confortare et scito et
vide. Sequenti anno rex Syrie ascendet contra
te. Servi vero regis Syrie dixerunt ei: Dii
montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos. Sed
melius est ut pugnemus contra eos in cam
pestribus et obtinebimus eos. Tu ergo ver
bum hoc fac: Amove reges singulos ab
exercitu tuo et pone principes pro eis et instaura

numerum filiorum suorum militum qui ceciderunt de tuis
et equos secundum equos pristinos et currus secundum
currus quos ante habuisti et pugnabimus
contra eos in campestribus et videbis quod
obtinebimus eos. Credidit consilio eorum et
fecit ita. Igitur postquam transiit annus recen-
suit benadab syros et ascendit in affec ut
pugnaret contra israhel. Porro filii israhel recen-
siti sunt et accepti cibariis profecti sunt ex
adverso castraque metati sunt contra eos quasi
duo parvi greges caprarum. Syri autem repleverunt
terram. Et accedens unus vir dei dixit ad
regem israhel. Hec dicit dominus. Quia dixerunt sy-
ri deus montium est dominus et non est deus
vallium, dabo omnem multitudinem hanc grandem
in manu tua. Et scietis quia ego sum dominus.
Dirigebantque septem diebus ex adverso hii
atque illi acies. Septima autem die commis-
sum est bellum. Percusseruntque filii israhel de syris cen-
tum milia peditum in die una. Fugerunt autem qui
remanserant in affec in civitatem et cecidit mu-
rus super viginti septem milia hominum qui remanserant.
Porro benadab fugiens ingressus est civi-
tatem in cubiculum. Dixeruntque ei servi sui:
Ecce audivimus quod reges domus israhel clemen-
tes sint. Ponamus itaque saccos in lumbis nos-
tris et funiculos in capitibus et egrediamur
ad regem israhel, forsitan salvabit animas
nostras. Accinxerunt saccis lumbos suos et po-
suerunt funiculos in capitibus suis, veneruntque
ad regem et dixerunt ei: Servus tuus bena-
dab dicit: Vivat oro te anima mea. Et ille
ait: Si adhuc vivit, frater meus est. Quod
acceperunt viri pro omine et festinantes rapu-
erunt verbum ex ore eius atque dixerunt: Fra-
ter tuus benadab vivit. Et dixit eis: Ite
et adducite eum. Egressus est ergo ad eum
benadab et levavit eum in currum suum. Qui
dixit ei: Civitates quas tulit pater meus
a patre tuo reddam et plateas fac tibi in
damasco sicut fecit pater meus in samaria,
et ego federatus recedam a te. Pepi-
git ergo fedus et dimisit eum. Tunc vir
quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum
in sermone domini: Percute me. At ille noluit
percutere. Cui ait: Quia noluisti audire vocem
domini, ecce recedes a me et percutiet te leo.
Cumque recessisset paululum ab eo, invenit
eum leo atque percussit. Sed et alterum inveni-
ens virum dixit ad eum: Percute me. Qui per-
cussit eum et vulneravit. Abiit ergo propheta
et occurrit regi in via et mutavit asper-
sione pulveris os et oculos suos. Cumque
transisset rex, clamavit ad regem et ait:
Servus tuus egressus est ad prelium prope ad
preliandum cominus. Cumque fugisset unus,
adduxit eum quidam ad me et ait: Custodi
virum istum, qui si lapsus fuerit erit anima tua
pro anima eius, aut talentum argenti appendes.
Dum autem ego turbatus huc atque illuc
me verterem, subito non apparuit. Et ait rex
israhel ad eum: Hoc est iudicium tuum quod ipse
decrevisti. At ille statim abstersit pulve-
rem de facie sua et cognovit eum rex israhel
quod esset de prophetis. Qui ait ad eum: Hec dicit
dominus: Quia dimisisti virum dignum mor-
te de manu tua, erit anima tua pro anima eius
et populus tuus pro populo eius. Reversus est
igitur rex israhel in domum suam audire con-
temnens et furibundus venit in samariam.

Capitulum xxi.

Post verba autem hec
tempore illo vinea erat naboth
iezrahelite que erat in iezrahel iuxta pa-
latium achab regis samarie. Locutus est ergo achab
ad naboth dicens: Da michi vineam tuam
ut faciam michi ortum holerum, quia vici-
na est et prope domum meam, daboque tibi
vineam meliorem, aut si commodius putas
tibi argenti pretium quanti digna est dabo
tibi. Cui respondit naboth: Propicius sit mi-
chi dominus ne dem hereditatem patrum me-
orum tibi. Venit ergo achab in domum suam
indignans et frendens super verbum quod lo-
cutus fuerat ad eum naboth iezrahelites
dicens: Non dabo tibi hereditatem
patrum meorum. Et proiciens se in lectulum suum
avertit faciem suam ad parietem et non
comedit panem. Ingressa est autem ad eum

yesrahel/ yesabel uxor sua dixitque ei
Quid est hoc unde contristata est anima tua
et quare non comedis panem. Qui respon
dit ei locutus sum naboth yesrahelite
et dixi ei da michi vineam tuam accep
ta pecunia aut si tibi placet dabo tibi
vineam meliorem pro ea. Et ille ait non
dabo vineam meam. Dixit ergo ad eum ye
zabel uxor eius Grandis auctoritatis es et
bene regis regnum ysrahel. Surge et come
de panem et equo animo esto. Ego dabo tibi
vineam yesrahelite naboth. Scripsit itaque
litteras ex nomine achab et signavit eas
anulo eius et misit ad maiores natu et
optimates qui erant in civitate eius et habi
tabant cum naboth. Litterarum autem ista erat sen
tencia predicate ieiunium et sedere facite na
both inter primos populi et submittite duos
viros filios belial contra eum et falsum testi
monium dicant. Benedixit naboth deum et
regem et educite eum et lapidate sicque mo
riatur. Fecerunt ergo cives eius maiores na
tu et optimates qui habitabant cum eo in
urbe sicut preceperat eis yesabel. Et sicut
erat scriptum in litteris quas miserat ad eos
predicaverunt ieiunium et sedere fecerunt naboth
inter primos populi. Et adductis duobus vi
ris filiis dyaboli fecerunt sedere eos contra
eum. At illi scilicet ut viri dyabolici dixe
runt contra eum falsum testimonium coram omni
multitudine. Benedixit naboth deum et re
gem. Quam ob rem eduxerunt eum extra
civitatem et lapidibus interfecerunt. Miseruntque
ad yesabel dicentes lapidatus est naboth
et mortuus est. Factum est autem cum audisset
yesabel lapidatum naboth et mortuum lo
cuta est ad achab. Surge posside vineam
naboth yesrahelite qui noluit tibi acqui
escere et dare eam accepta pecunia. Non
enim vivit naboth sed mortuus est. Quod
cum audisset achab mortuum videlicet na
both surrexit et descendebat in vineam
naboth yesrahelite ut possideret eam.

Factus est igitur sermo domini ad heliam thesbiten
dicens. Surge et descende in occursum regis israel
qui est in samaria. Ecce ad vineam naboth
descendit ut possideat eam. Et loqueris ad eum
dicens. Hec dicit dominus deus. Occidisti insuper
et possedisti. Et post hec addes. Hec dicit dominus.
In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem na
both lambent quoque sanguinem tuum. Et ait achab
ad heliam. Num invenisti me inimicum tuum. Qui
dixit. Inveni eo quod venundatus sis ut faceres
malum in conspectu domini. Propterea hec dicit dominus.
Ecce ego inducam super te malum et demetam posterio
ra tua et interficiam de achab mingentem
ad parietem et clausum et ultimum in ysrahel. Et dabo
domum tuam sicut domum yeroboam filii nabath
et sicut domum baasa filii achia quia egisti ut
me ad iracundiam provocares et peccare fecisti
ysrahel. Sed et de yesabel locutus est do
minus dicens. Canes comedent yesabel in agro
yesrahel. Si mortuus fuerit achab in civitate
comedent eum canes. Si autem mortuus fuerit
in agro comedent eum volucres celi. Igitur non
fuit alter talis sicut achab qui venundatus
est ut faceret malum in conspectu domini. Conci
tavit enim eum yesabel uxor sua et abho
minabilis factus est intantum ut sequeretur ydola
que fecerant amorrei quos consumpsit dominus
a facie filiorum israel. Itaque cum audisset achab
sermones istos scidit vestem suam et operuit
cilicio carnem suam ieiunavitque et dormivit
in sacco et ambulavit demisso capite. Factus
est igitur sermo domini ad heliam thesbiten di
cens. Nonne vidisti achab humiliatum coram
me. Quia igitur humiliatus est mei causa non
inducam malum in diebus eius sed in diebus
filii sui inferam malum domui eius. Capitulum XXII

Transierunt igitur tres anni absque bello
inter syriam et israel. In anno autem
tercio descendit iosaphat rex iuda ad re
gem israel. Dixitque rex israel ad servos suos
Ignoratis quod nostra sit ramoth galaad et
negligimus tollere eam de manu regis
syrie. Et ait ad iosaphat. Venies mecum
ad preliandum in ramoth galaad. Dixitque

xxj rex Josaphat

Iosaphat ad regem Israhel: Sicut ego sum
ita et tu; populus meus et populus tuus unum sunt;
equites mei et equites tui. Dixitque Iosaphat
ad regem Israhel: Quere oro te hodie sermo-
nem Domini. Congregavit ergo rex Israhel prophetas
quadringentos circiter viros, et ait ad eos:
Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum an
quiescere? Qui responderunt: Ascende et dabit
eam Dominus in manum regis. Dixit autem Iosa-
phat: Non est hic propheta Domini quispiam ut
interrogemus per eum? Et ait rex ad Iosaphat:
Remansit vir unus per quem possimus interrogare
Dominum, sed ego odi eum quia non prophetat michi
bonum sed malum: Micheas filius Hiemla.
Cui Iosaphat ait: Ne loquaris ita rex. Voca-
vit ergo rex eunuchum quendam et dixit ei: Fes-
tina adducere Micheam filium Hiemla. Rex
autem Israhel et Iosaphat rex Iuda sedebant
unusquisque in solio suo vestiti cultu regio
in area iuxta hostium porte Samarie, et uni-
versi prophete prophetabant in conspectu eorum. Fecit
quoque sibi Sedechias filius Chanaan cornua
ferrea et ait: Hec dicit Dominus: His ventila-
bis Syriam donec deleas eam. Omnesque prophete
similiter prophetabant dicentes: Ascende in Ramoth
Galaad et vade prospere et tradet Dominus in ma-
nu regis inimicos tuos. Nuncius vero qui pe-
rrexerat ut vocaret Micheam locutus est ad eum di-
cens: Ecce sermones prophetarum uno ore regi predi-
cant bona. Sit ergo sermo tuus similis eorum
et loquere bona. Cui Micheas ait: Vivit Dominus
quia quodcumque dixerit michi Dominus hoc loquar. Ve-
nit itaque ad regem. Et ait illi rex: Michea,
ire debemus in Ramoth Galaad ad preliandum
an cessare? Cui ille respondit: Ascende et vade
prospere et tradet eam Dominus in manum regis.
Dixit autem rex ad eum: Iterum atque iterum adiu-
ro te ut non loquaris michi nisi quod verum
est in nomine Domini. Et ille: Vidi cunctum Israhel
dispersum in montibus quasi oves non habentes
pastorem. Et ait Dominus: Non habent isti do-
minum; revertatur unusquisque in domum suam in
pace. Dixit ergo rex ad Iosaphat: Numquid
non dixi tibi quia non prophetat michi bonum sed
semper malum? Ille vero addens ait: Propterea au-
di sermonem Domini: Vidi Dominum sedentem super solium
suum et omnem exercitum celi assistentem
ei a dextris et a sinistris. Et ait Dominus: Quis
decipiet Achab regem Israhel ut ascendat et
cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus a
[illegible] verba huiuscemodi et alius aliter.
Egressus est autem spiritus et stetit coram Domino
et ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Do-
minus: In quo? Et ille ait: Egrediar et ero spiritus
mendax in ore omnium prophetarum tuorum qui hic
sunt, et Dominus locutus est contra te malum. Ac-
cessit Sedechias filius Chanaan et percussit
Micheam in maxillam et dixit: Mene ergo
dimisit spiritus Domini et locutus est tibi? Et ait
Micheas: Visurus es in die illa quando ingredieris
cubiculum intra cubiculum ut abscondaris. Et
ait rex Israhel: Tollite Micheam et maneat
apud Amon principem civitatis et apud Ioas
filium Amalech, et dicite eis: Hec dicit rex:
Mittite virum istum in carcerem et sustentate
eum pane tribulationis et aqua angustie do-
nec revertar in pace. Dixitque Micheas: Si
reversus fueris in pace, non est locutus Dominus
in me. Et ait: Audite populi omnes. Ascendit
itaque rex Israhel et Iosaphat rex Iuda
in Ramoth Galaad. Dixit itaque rex Israhel
ad Iosaphat: Sume arma tu mea et in-
gredere prelium et induere vestibus meis.
Porro rex Israhel mutavit habitum suum
et ingressus est bellum. Rex autem Syrie preceperat
principibus curruum xxxii dicens: Non pugna-
bitis contra minorem et maiorem quempiam
nisi contra regem Israhel solum. Cum ergo vidissent
principes curruum Iosaphat, suspicati sunt eum
quod esset ipse rex Israhel, et impetu facto pugnabant
contra eum. Et exclamavit Iosaphat. Intel-
lexeruntque principes curruum quod non esset rex Israhel
et cessaverunt ab eo. Unus autem quidam teten-
dit arcum et in incertum sagittam dirigens, et
casu percussit regem Israhel inter pulmonem
et stomachum. At ille dixit aurige suo: Ver-
te manum tuam et eice me de exercitu quia

[illegible]

graviter vulneratus sum. Commissum est ergo prelium in die illa et rex Israel stabat in curru suo contra Syros et mortuus est vespere. Fluebat autem sanguis plage in sinum currus et preco insonuit in universo exercitu antequam sol occumberet dicens: Unusquisque revertatur in civitatem et in terram suam. Mortuus est autem rex et perlatus est in Samariam, sepelieruntque regem in Samaria, et laverunt currum eius in piscina Samarie et linxerunt canes sanguinem eius et habenas laverunt, iuxta verbum domini quod locutus fuerat. Reliqua vero sermonum Achab et universa que fecit et domus eburnee quam edificavit cunctarumque urbium quas extruxit, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Dormivit ergo Achab cum patribus suis et regnavit Ochozias filius eius pro eo. Iosaphat vero filius Asa regnare ceperat super Iudam anno quarto Achab regis Israel. Triginta quinque annorum erat cum regnare cepisset, et viginti quinque annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Azuba filia Salay. Et ambulavit in omni via Asa patris sui et non declinavit ex ea. Fecitque quod rectum est in conspectu domini. Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis. Pacemque habuit Iosaphat cum rege Israel. Reliqua autem verborum Iosaphat et opera eius que gessit et prelia, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus Asa patris eius abstulit de terra. Nec erat tunc rex constitutus in Edom. Rex vero Iosaphat fecerat classes in mari que navigarent in Ophir propter aurum, et ire non potuerunt quia confracte sunt in Asiongaber. Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Iosaphat. Dormivitque Iosaphat cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David patris sui, regnavitque Ioram filius eius pro eo. Ochozias autem filius Achab regnare ceperat super Israel in Samaria anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda, regnavitque super Israel duobus annis. Et fecit malum in conspectu domini et ambulavit in via patris sui et matris sue et in via Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel. Servivit quoque Baal et adoravit eum et irritavit dominum deum Israel iuxta omnia que fecerat pater eius.

Explicit liber Regum iii.

Explicit lib. Regum iii

Incipit liber Regum iiii

Incipit liber Regum iiii. Ca. p.m

c. 1

Prevaricatus est autem Moab in Israel postquam mortuus est Achab. Ceciditque Ochozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in Samaria et egrotavit. Misitque nuntios dicens ad eos: Ite consulite Beelzebub deum Accaron utrum vivere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem domini locutus est ad Heliam Thesbiten dicens: Surge et ascende in occursum nuntiorum regis Samarie et dices ad eos: Numquid non est deus in Israel ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron? Quamobrem hec dicit dominus: De lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Et abiit Helias. Reversique sunt nuntii ad Ochoziam. Qui dixit eis: Quare reversi estis? At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis et dixit ad nos: Ite et revertimini ad regem qui misit vos et dicetis ei: Hec dicit dominus: Numquid quia non erat deus in Israel mittis ut consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Qui dixit eis: Cuius figure et habitus est vir ille qui occurrit vobis et locutus est verba hec? At illi dixerunt: Vir pilosus et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Helias Thesbites est. Misitque ad eum quinquagenarium principem et quinquaginta viros qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum sedentique in vertice montis ait: Homo dei, rex precepit ut descendas. Respondensque Helias dixit quinquagenario: Si homo dei sum descendat ignis de celo et devoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo et devoravit eum et quinquaginta qui erant cum eo. Rursum misit ad eum

[illegible]

principem quinquagenarium alium et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi. Homo dei hec dicit rex. Festina descende. Respondens helias ait. Si homo dei ego sum descendat ignis de celo et devoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo et devoravit illum et quinquaginta eius. Iterum misit principem quinquagenarium tercium et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset curvavit genua contra heliam et precatus est eum. Et ait: Homo dei noli despicere animam meam et animam servorum tuorum qui mecum sunt. Ecce ignis descendit et devoravit duos principes quinquagenarios primos et quinquagenos qui cum eis erant. Sed nunc obsecro ut miserearis anime mee. Locutus est autem angelus domini ad heliam dicens: descende cum eo ne timeas. Surrexit igitur et descendit cum eo ad regem et locutus est ei. Hec dicit dominus: quia misisti nuncios ad consulendum beelzebub deum accaron quasi non esset deus in israel a quo posses interrogare sermonem ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Mortuus est ergo iuxta sermonem domini quem locutus est helias. Et regnavit ioram frater eius pro eo anno secundo ioram filii iosaphat regis iude. Non enim habebat filium. Reliqua autem verborum ochozie que operatus est nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Capitulum II

Factum est autem cum levare vellet dominus heliam per turbinem in celum ibant helias et heliseus de galgalis. Dixitque helias ad heliseum: Sede hic quia dominus misit me usque in bethel. Cui ait heliseus: Vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te. Cumque descendissent in bethel egressi sunt filii prophetarum qui erant in bethel ad heliseum et dixerunt ei: Numquid nosti quia dominus hodie tollet dominum tuum a te. Qui respondit: Et ego novi. Silete. Dixit autem helias ad heliseum: Sede hic quia dominus misit me in iericho. Et ille ait: Vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te. Cumque venissent iericho accesserunt filii prophetarum qui erant ibi ad heliseum et dixerunt ei: Numquid nosti quia dominus hodie tollet dominum tuum a te. Et ait: Ego novi. Silete. Dixit autem ei helias: Sede hic quia dominus misit me usque ad iordanem. Qui ait: Vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt qui steterunt contra elonge. Illi autem ambo stabant super iordanem. Tulitque helias pallium suum et involvit illud et percussit aquas que divise sunt in utramque partem et transierunt ambo per siccum. Cumque transissent dixit elyas ad heliseum: Postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te. Dixitque heliseus: Obsecro ut fiat spiritus tuus duplex in me. Qui respondit: Rem difficilem postulasti. Attamen si videris me quando tollar a te erit quod petisti. Si autem non videris non erit. Cumque pergerent et incedentes sermocinarentur ecce currus igneus et equi ignei diviserunt utrumque. Et ascendit helias per turbinem in celum. Heliseus autem videbat et clamabat: Pater mi pater mi currus israel et auriga eius. Et non vidit eum amplius. Apprehenditque vestimenta sua et scidit illa in duas partes. Et levavit pallium helie quod ceciderat ei. Reversusque stetit super ripam iordanis. Et pallio helie quod ceciderat ei percussit aquas et non sunt divise. Et dixit: Ubi est deus helie etiam nunc. Percussitque aquas et divise sunt huc atque illuc et transiit heliseus. Videntes autem filii prophetarum qui erant in iericho econtra dixerunt: Requievit spiritus helie super heliseum. Et venientes in occursum eius adoraverunt eum pronum in terram. Dixeruntque illi: Ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes qui possunt ire et querere dominum tuum ne forte tulerit eum spiritus domini et proiecerit eum in uno montium aut in una vallium. Qui ait: Nolite mittere. Coegeruntque eum donec acquiesceret eis et diceret: Mittite. Et miserunt quinquaginta viros qui cum quesissent tribus diebus non invenerunt et reversi sunt ad eum. At ille habitabat in iericho dixitque eis: Numquid non dixi

Duo ursi

nobis nolite mittere. Dixerunt quoque viri civitatis
ad Heliseum: Ecce habitatio civitatis huius op-
tima est, sicut tu ipse domine perspicis, sed
aquae pessimae sunt et sterilis terra. At ille ait:
Afferte mihi vas novum et mittite in il-
lud sal. Quod cum attulissent, egressus ad fon-
tes aquarum misit in illum sal et ait: Haec
dicit Dominus: Sanavi aquas has, et non
erit in eis ultra mors neque sterilitas. Sa-
natae ergo sunt aquae usque in diem hanc
iuxta verbum Helisei quod locutus est.
Ascendit autem inde Heliseus in Bethel.
Cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi
sunt de civitate et illudebant ei dicentes:
Ascende calve, ascende calve. Qui cum re-
spexisset, vidit eos et maledixit eis in
nomine Domini. Egressique sunt duo ursi de
saltu et laceraverunt ex eis quadraginta du-
os pueros. Abiit autem inde in montem Car-
meli, et inde reversus est in Samariam.

Ioram vero filius **Capitulum III**
Achab regnavit in Samaria super
Israel anno xviii Iosaphat regis Iudae. Reg-
navit duodecim annis et fecit malum
coram Domino, sed non sicut pater suus et
mater. Tulit enim statuas Baal quas fe-
cerat pater eius. Verumtamen in peccatis Ieroboam
filii Nabath qui peccare fecit Israel adhesit
nec recessit ab eis. Porro Mesa rex Mo-
ab nutriebat multa pecora et solvebat
regi Israel centum milia agnorum et centum mi-
lia arietum cum velleribus suis. Cumque mor-
tuus fuisset Achab, praevaricatus est foedus
quod habebat cum rege Israel. Egressus est igitur
rex Ioram in die illa de Samaria et recen-
suit universum Israel. Misitque ad Iosaphat
regem Iuda dicens: Rex Moab recessit a
me; veni mecum contra Moab ad proelium. Qui
respondit: Ascendam. Qui meus est, tuus
est; populus meus, populus tuus, et equi mei
equi tui. Dixitque: Per quam viam ascendam?
At ille respondit: Per desertum Idumeae. Perrexe-
runt ergo rex Israel et rex Iuda et rex Edom

rex Iosaphat

et circuierunt per viam septem dierum. Nec erat aqua
exercitui et iumentis quae sequebantur eos. Dixitque
rex Israel: Heu heu heu, Dominus congregavit nos
tres reges ut traderet in manum Moab. Est-
ne hic propheta Domini ut deprecemur Dominum per eum?
Et respondit unus de servis regis Israel:
Est hic Heliseus filius Saphat qui fundebat
aquam super manus Heliae. Et ait Iosaphat
rex Iuda et rex Edom. Dixit autem Heliseus
ad regem Israel: Quid mihi et tibi est? Vade
ad prophetas patris tui et matris tuae. Et ait
illi rex Israel: Quare congregavit nos Dominus
tres reges hos ut traderet eos in manus Mo-
ab? Dixitque ad eum Heliseus: Vivit Dominus
exercituum in cuius conspectu sto, quod si non vultum Io-
saphat regis Iudae erubescerem, non attendis-
sem quidem te nec respexissem. Nunc autem
adducite mihi psaltem. Cumque caneret psal-
tes, facta est super eum manus Domini. Et ait:
Haec dicit Dominus: Facite alveum torrentis huius
fossas et fossas. Haec enim dicit Dominus: Non
videbitis ventum neque pluviam, et alveus
iste replebitur aquis, et bibetis vos et
familiae vestrae et iumenta vestra. Parumque est hoc
in conspectu Domini. Insuper et tradet etiam Mo-
ab in manus vestras, et percutietis omnem civi-
tatem munitam et omnem urbem electam, et
universum lignum fructiferum succidetis, cunctos-
que fontes aquarum obturabitis, et omnem agrum
egregium operietis lapidibus. Factum est igitur
mane quando sacrificium offerri solet, et ecce
aquae veniebant per viam Edom, et repleta
est terra aquis. Universi autem Moabitae audien-
tes quod ascendissent reges ut pugnarent
adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti
erant balteo desuper et steterunt in terminis.
Primoque mane surgentes et orto iam sole
ex adverso aquarum, viderunt Moabitae e contra
aquas rubras quasi sanguinem. Dixeruntque: Sanguis
gladii est; pugnaverunt reges contra se et
caesi sunt mutuo. Nunc perge ad praedam Moab.
Perrexeruntque in castra Israel. Porro consurgens
Israel percussit Moab. At illi fugerunt co-

ariam domo eius. Venerunt igitur qui pervenerant et percusserunt Moab et civitates destruxerunt et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt et universos fontes aquarum obturaverunt et omnia ligna fructifera succiderunt. Ita ut muri tantum fictiles remanerent et circumdata est civitas a fundibulariis et magna ex parte percussa. Quod cum vidisset rex Moab, praevaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladios ut irrumperent ad regem Edom et non potuerunt. Arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit holocaustum super murum. Et facta est indignatio magna in Israhel statimque recesserunt ab eo et reversi sunt in terram suam. Ca. iiii.

Mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Heliseum dicens: Servus tuus vir meus mortuus est et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum. Et ecce creditor venit ut tollat duos filios ad serviendum sibi. Cui dixit Heliseus: Quid vis ut faciam tibi? Dic mihi quid habes in domo tua. At illa respondit: Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo unguar. Cui ille ait: Vade et pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca et ingredere et claude ostium tuum cum intrinsecus fueris tu et filii tui et mitte inde in omnia vasa haec. Et cum plena fuerint tolles. Ivit itaque mulier et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant vasa et illa infundebat. Cumque plena fuissent vasa dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa et indicavit homini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum et redde creditori tuo. Tu autem et filii tui vivite de reliquo. Facta est autem quaedam dies et transibat Heliseus per Sunam. Erat autem ibi mulier magna quae tenuit eum ut comederet panem. Cumque frequenter inde transiret divertebat ad eam ut comederet panem. Quae dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum parvum et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum ut cum venerit ad nos maneat ibi. Facta est ergo dies quaedam et veniens divertit in cenaculum et requievit ibi. Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitem istam. Qui cum vocasset eam et illa stetisset coram eo dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis. Quid vis ut faciam tibi? Numquid habes negotium et vis ut loquar regi sive principi militiae? Quae respondit: In medio populi mei habito. Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quaeras; filium enim non habet et vir eius senex est. Praecepit itaque ut vocaret eam. Quae cum vocata fuisset et stetisset ante ostium dixit ad eam: In tempore isto et in hac eadem hora si vita comes fuerit habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quaeso domine mi vir Dei noli mentiri ancillae tuae. Et concepit mulier et peperit filium in tempore et in eadem hora qua dixerat Heliseus. Crevit autem puer et cum esset quaedam dies et egressus isset ad patrem suum ad messores ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset et duxisset eum ad matrem suam posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem et mortuus est. Ascendit autem et collocavit eum super lectulum hominis Dei et clausit ostium et egressa vocavit virum suum et ait: Mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam et excurram usque ad hominem Dei et revertar. Qui ait illi: Quam ob rem vadis ad eum? Hodie non sunt kalendae neque sabbatum. Quae respondit: Vadam. Stravitque asinam et praecepit puero: Mina et propera ne mihi moram facias in eundo et hoc age

quod precipio tibi. Profecta est igitur et venit
ad virum dei in montem Carmeli. Cumque vi
disset eam vir dei e contra, ait ad Gie
zi puerum suum: Ecce Sunamitis illa. Vade
ergo in occursum eius et dic ei: Recte ne
agitur circa te et circa virum tuum et circa filium
tuum? Que respondit: Recte. Cumque venisset
ad virum dei in montem, apprehendit pedes
eius. Et accessit Giezi ut amoveret eam.
Et ait homo dei: Dimitte illam, anima enim
eius in amaritudine est, et dominus celavit
me a me et non indicavit michi. Que
dixit illi: Numquid petivi filium meum a
domino meo? Numquid non dixi tibi: Ne illu
das me? Et ille ad Giezi ait: Accinge lum
bos tuos et tolle baculum meum in ma
nu tua et vade. Si occurrerit tibi homo, non
salutes eum, et si salutaverit te quispiam,
non respondeas ei, et pones baculum
meum super faciem pueri. Porro mater pueri
ait: Vivit dominus et vivit anima tua, non di
mittam te. Surrexit ergo et secutus est eam.
Giezi autem precesserat eos et posu
erat baculum super faciem pueri, et non erat
vox neque sensus. Reversusque est in occur
sum eius et nuntiavit ei dicens: Non
surrexit puer. Ingressus est ergo Heliseus
domum, et ecce puer iacebat mortuus in
lectulo eius. Ingressusque clausit hostium su
per se et super puerum, et ad dominum ora
vit. Et ascendit et incubuit super puerum.
Posuitque os suum super os eius et oculos
suos super oculos eius et manus suas super
manus eius, et incurvavit se super eum,
et calefacta est caro pueri. Et ille rever
sus deambulavit in domo semel huc atque
illuc. Et ascendit et incubuit super eum.
Et oscitavit puer septies aperuitque oculos.
At ille vocavit Giezi et dixit ei: Voca
Sunamitem hanc. Que vocata ingressa est
ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum. Venit
illa et corruit ad pedes eius et ado

ravit super terram, tulitque filium suum et e
gressa est. Et Heliseus reversus est in Galga
la. Erat autem fames in terra, et filii prophetarum
habitabant coram eo. Dixitque Heliseus
uni de pueris suis: Pone ollam grandem
et coque pulmentum filiis prophetarum. Et
egressus unus in agrum ut colligeret herbas
agrestes, invenitque quasi vitem silves
[est genus herbe amarissime]
trem et collegit ex ea colocyntidas agri
et implevit pallium suum. Et reversus con
cidit in ollam pulmenti. Nesciebat enim
quid esset. Infuderunt ergo sociis ut come
derent. Cumque gustassent de coctione, ex
clamaverunt dicentes: Mors est in olla, mors
in olla, vir dei. Et non potuerunt comedere.
At ille: Afferte, inquid, farinam. Cumque at
tulissent, misit in ollam. Et ait: Infundi
te turbe ut comedat. Et non fuit amplius
quidquam amaritudinis in olla. Vir autem quidam
venit de Balsalisa deferens viro dei panes
primitiarum et viginti panes ordeaceos et
frumentum novum in pera sua. At ille dixit:
Da populo ut comedat. Responditque ei minister
eius: Quantum est hoc ut ponam coram
centum viris? Rursum ille: Da, ait, populo ut
comedat. Hec enim dicit dominus: Comedent
et supererit. Posuitque coram eis, et comede
runt, et superfuit iuxta verbum domini. Ca. v.

Naaman princeps milicie regis Sy
rie erat vir magnus apud dominum
suum et honoratus; per illum enim dedit dominus
salutem Syrie. Erat autem vir fortis et dives
sed leprosus. Porro de Syria egressi fuerant
latrunculi et captivam duxerant de terra
Israel puellam parvulam, que erat in obsequio
uxoris Naaman. Que ait ad dominam suam:
Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui
est in Samaria. Profecto curasset eum a lepra sua
quam habet. Ingressus est itaque Naaman
ad dominum suum et nuntiavit ei dicens: Sic
et sic locuta est puella de terra Israhel.
Dixitque ei rex Syrie: Vade et mittam lit
teras ad regem Israhel. Qui cum profectus esset

mors in olla

et tulisset secum decem talenta argenti et
sex milia aureos et decem mutatoria
vestimentorum detulit litteras ad regem Isra-
hel in hec verba. Cumque acceperis litteram hanc,
scito quod miserim ad te Naaman servum
meum ut cures eum a lepra sua. Cumque le-
gisset rex Israhel litteras, scidit vestimenta
sua et ait: Numquid deus sum ego ut occi-
dere possim et vivificare, quia iste misit
ad me ut curem hominem a lepra sua? Animad-
vertite et videte quod occasiones querit adversum me.
Quod cum audisset Heliseus vir dei scidis-
se videlicet regem Israhel vestimenta sua, mi-
sit ad eum dicens: Quare scidisti vestimenta tua?
veniat ad me et sciat prophetam esse in Is-
rahel. Venit ergo Naaman cum equis et cur-
ribus et stetit ad ostium domus Helisei. Mi-
sitque ad eum Heliseus nuntium dicens: Vade
et lavare septies in Iordane et recipiet
sanitatem caro tua atque mundaberis. Iratusque
Naaman recedebat dicens: Putabam quod egre-
deretur ad me et stans invocaret nomen
domini dei sui et tangeret manu sua locum lepre
et curaret me. Numquid non meliores sunt
Abana et Pharphar fluvii Damasci omni-
bus aquis Israhel ut laver in eis et munder?
Cum ergo avertisset se et abiret indignans,
sue indignans accesserunt ad eum servi sui et
locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dix-
isset tibi propheta, certe facere debueras, quan-
to magis quia nunc dixit tibi: Lava et mun-
daberis. Descendit et lavit in Iordane sep-
ties iuxta sermonem viri dei et restituta est
caro eius sicut caro pueri parvuli et mundatus
est. Reversusque est ad virum dei cum universo
comitatu suo venit et stetit coram eo et
ait: Vere scio quod non sit alius deus in universa
terra nisi tantum in Israhel. Obsecro
itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. At
ille respondit: Vivit dominus ante quem sto
quia non accipiam. Cumque vim faceret penitus
non acquievit. Dixitque Naaman: Ut vis, sed ob-
secro concede mihi servo tuo ut tollam
onus duorum burdonum de terra. Non enim fa-
ciet ultra servus tuus holocaustum aut
victimam diis alienis nisi domino. Hoc autem
solum est de quo depreceris dominum pro servo tuo,
quando ingredietur dominus meus templum Remmon
ut adoret, et illo innitente super manum
meam si adoravero in templo Remmon ado-
rante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi
dominus servo tuo pro hac re. Qui dixit ei:
Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo ter-
re tempore. Dixitque Giezi puer viri dei: Pe-
percit dominus meus Naaman Syro isti ut
non acciperet ab eo que adtulit. Vivit dominus
quia curram post eum et accipiam ab eo ali-
quid. Et secutus est Giezi post tergum Naaman.
Quem cum vidisset ille currentem ad se, desi-
liit de curru in occursum eius et ait: Recte-ne
sunt omnia? Et ille ait: Recte. Dominus meus me
misit dicens: Modo venerunt ad me duo ado-
lescentes de monte Effraym ex filiis prophetarum:
da eis talentum argenti et vestes muta-
torias duplices. Dixitque Naaman: Melius
est ut accipias duo talenta. Et coegit eum
ligavitque duo talenta argenti in duobus
saccis et duplicia vestimenta et imposuit
duobus pueris suis qui et portaverunt coram
eo. Cumque venisset iam vesperi, tulit de
manu eorum et reposuit in domo dimisitque
viros et abierunt. Ipse autem ingressus stetit co-
ram domino suo. Et dixit Heliseus: Unde ve-
nis, Giezi? Qui respondit: Non ivit servus
tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum
in presentia erat quando reversus est homo de curru
suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti pe-
cuniam argentum et accepisti vestes ut emas
oliveta et vineas et oves et boves et
servos et ancillas. Sed et lepra Naaman
adherebit tibi et semini tuo in sempiternum.
Et egressus est ab eo leprosus quasi nix. Ca[pitulum] VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad
Heliseum: Ecce locus in quo habi-
tamus coram te angustus est nobis.
Eamus usque ad Iordanem et tollat

Securis perdita

singuli de silva materias singulas ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, caedebant ligna. Accidit autem ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam; exclamavitque ille et ait: Heu heu heu, domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Praecidit ergo lignum et misit illuc, natavitque ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manum et tulit illud. Rex autem Syriae pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum servis suis dicens: In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaque vir Dei ad regem Israel dicens: Cave ne transeas in locum illum, quia ibi Syri in insidiis sunt. Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, et praeoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis Syriae pro hac re. Et convocatis servis suis ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? Dixitque unus servorum eius: Nequaquam, domine mi rex, sed Heliseus propheta qui est in Israel indicat regi Israel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo. Dixit eis: Ite et videte ubi sit, ut mittam et capiam eum. Annuntiaveruntque ei dicentes: Ecce in Dothaim. Misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus; qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem. Consurgens autem diluculo minister viri Dei egressus est, viditque exercitum in circuitu civitatis et equos et currus, nuntiavitque ei dicens: Heu heu, domine mi, quid faciemus? At ille respondit: Noli timere, plures enim nobiscum sunt quam cum illis. Cumque orasset Heliseus ait:

Domine, aperi oculos huius ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri et vidit; et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Helisei. Hostes vero descenderunt ad eum. Porro Heliseus oravit ad Dominum dicens: Percute, obsecro, gentem hanc caecitate. Percussitque eos Dominus ne viderent, iuxta verbum Helisei. Dixit autem ad eos Heliseus: Non est haec via, nec ista est civitas; sequimini me et ostendam vobis virum quem quaeritis. Duxit ergo eos in Samariam. Cumque ingressi fuissent Samariam, dixit Heliseus: Domine, aperi oculos istorum ut videant. Aperuitque Dominus oculos et viderunt esse se in medio Samariae. Dixitque rex Israel ad Heliseum cum vidisset eos: Numquid percutiam eos, pater mi? At ille ait: Non percuties; neque enim cepisti eos gladio et arcu tuo ut percutias eos; sed pone panem et aquam coram eis ut comedant et bibant et vadant ad dominum suum. Appositaque est eis ciborum magna praeparatio, et comederunt et biberunt, et dimisit eos. Abieruntque ad dominum suum, et ultra non venerunt latrones Syriae in terram Israel. Factum est autem post haec, congregavit Benadad rex Syriae universum exercitum suum et ascendit et obsidebat Samariam. Factaque est fames valida in Samaria; et tamdiu obsessa est, donec venundaretur caput asini octoginta argenteis, et quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenteis. Cumque rex Israel transiret per murum, mulier quaedam exclamavit ad eum dicens: Salva me, domine mi rex. Qui ait: Non te salvet Dominus; unde salvare te possum? de area an de torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quae respondit: Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum ut comedamus eum hodie, et filium meum comedemus cras. Coximus ergo filium meum et comedimus. Dixique ei die altera: Da filium tuum ut comedamus eum. Quae abscondit filium suum. Quod cum audisset rex, scidit vestimenta sua et transibat super murum. Vi

vidit omnis populus cilicium quo vestitus erat
rex ad carnem intrinsecus. Et ait rex: Hec fa-
ciat mihi deus et hec addat si steterit ca-
put helisei filii saphat super eum hodie.
Heliseus autem sedebat in domo sua et senes
sedebant cum eo. Premisit itaque virum et
antequam veniret nuntius ille dixit ad se-
nes: Numquid scitis quod miserit filius homi-
cide hic ut precidatur caput meum? Vi-
dete ergo cum venerit nuntius, claudite hos-
tium et non sinatis eum introire. Ecce enim so-
nitus pedum domini eius post eum est. Ad-
huc illo loquente eis apparuit nuntius qui
veniebat ad eum. Et ait: Ecce tantum malum
a domino est; quid amplius expectabo a domino?

Dixit autem heliseus: Cap. vii
Audite verbum domini. Hec dicit do-
minus: In tempore hoc cras modius simile
uno statere erit et duo modii ordei statere
uno in porta samarie. Respondens unus
de ducibus super cuius manum rex innitebatur
homini dei ait: Si dominus fecerit etiam catha-
ractas in celo numquid poterit esse quod lo-
queris? Qui ait: Videbis oculis tuis et inde
non comedes. Quattuor ergo viri erant leprosi
iuxta introitum porte. Qui dixerunt ad invi-
cem: Quid hic esse volumus donec moria-
mur? Sive ingredi voluerimus civitatem, fame
moriemur; sive manserimus hic, moriendum nobis
est. Venite ergo et transfugiamus ad castra
syrie. Si pepercerint nobis, vivemus; si autem
occidere voluerint, nihilominus moriemur. Sur-
rexerunt igitur vespere ut venirent ad castra syri-
e. Cumque venissent ad principium castrorum
syrie, nullum ibidem reppererunt. Siquidem do-
minus sonitum audire fecerat in castris sy-
rie curruum et equorum et exercitus plurimi,
dixeruntque ad invicem: Ecce mercede con-
duxit adversum nos rex israel reges etheorum
et egyptiorum et venerunt super nos. Surrexerunt
ergo et fugerunt in tenebris et dereliquerunt
tentoria sua et asinos et equos in castris,

fugeruntque animas suas tantum salvare cupien-
tes. Igitur cum venissent leprosi illi ad
principium castrorum, ingressi sunt unum taberna-
culum et comederunt et biberunt, tuleruntque
inde argentum et aurum et vestes et abie-
runt et absconderunt. Et rursum reversi sunt
ad aliud tabernaculum et inde similiter auferen-
tes absconderunt. Dixeruntque ad invicem: Non
recte facimus. Hec enim dies boni nuntii est.
Si tacuerimus et noluerimus nuntiare usque
mane, sceleris arguemur. Venite eamus et
nuntiemus in aula regis. Cumque venis-
sent ad portam civitatis, narraverunt eis
dicentes: Ivimus in castra syrie et nul-
lum ibidem reperimus hominem nisi equos
et asinos alligatos et fixa tentoria.
Ierunt ergo portarii et nuntiaverunt in pa-
latio regis intrinsecus. Qui surrexit noc-
te et ait ad servos suos: Dico vobis
quid fecerint nobis syri. Sciunt quia fa-
me laboramus, et idcirco egressi sunt de
castris et latitant in agris dicentes: Cum
egressi fuerint de civitate, capiemus eos vi-
ventes et tunc civitatem ingredi poterimus.
Respondit autem unus servorum eius: Tol-
lamus quinque equos qui remanserunt in ur-
be, quia ipsi tantum sunt qui remanserunt
in universa multitudine israel; alii enim con-
sumpti sunt, et mittentes explorare po-
terimus. Adduxerunt ergo duos equos, misitque
rex israel ad castra syrorum dicens: Ite
et videte. Qui abierunt post eos usque
ad iordanem; ecce autem omnis via ple-
na erat vestibus et vasis que proiece-
rant syri cum turbarentur. Reversique nuntii
indicaverunt regi. Et egressus populus diripuit
castra syrie, factusque est modius simile
statere uno et duo modii ordei statere
uno iuxta verbum domini. Porro rex du-
cem illum in cuius manu innitebatur con-
stituit ad portam, quem conculcavit tur-
ba in introitu porte et mortuus est
iuxta quod locutus fuerat vir dei qui

descenderat rex ad eum. Factumque est secundum
sermonem viri dei quem dixerat regi
quando dixit duo modii ordei statere uno
erunt et modius simile statere uno hoc
eodem tempore cras in porta samarie quando res-
ponderat dux ille viro dei et dixerat ei
etiam si dominus fecerit cataractas in celo num-
quid fieri poterit quod loqueris. Et dixit ei
videbis oculis tuis et inde non comedes. E-
venit ergo ei sicut predictum erat et concul-
cavit eum populus in porta et mortuus est.

Heliseus autem locutus est. Ca. viii.
locutus est ad mulierem cuius vivere
fecerat filium dicens. Surge et vade tu
et domus tua et peregrinare ubicumque re-
perieris vocavit enim dominus famem et
veniet super terram septem annis. Que sur-
rexit et fecit iuxta verbum hominis dei.
Et vadens cum domo sua peregrinata est in
terra philistiim diebus multis. Cumque fini-
ti essent anni septem reversa est mulier
de terra philistiim et egressa est ut inter-
pellaret regem pro domo sua et agris suis.
Rex autem loquebatur cum giezi puero
viri dei dicens narra michi omnia mag-
nalia que fecit heliseus. Cumque ille nar-
raret regi quomodo mortuum suscitasset appa-
ruit mulier cuius vivificaverat filium clamans ad
regem pro domo sua et pro agris suis. Dixit-
que giezi domine mi rex hec est mulier
hec et filius eius quem suscitavit heli-
seus. Et interrogavit rex mulierem que
narravit ei. Deditque ei rex eu-
nuchum unum dicens. Restitue ei omnia
que sua sunt et universos reditus agro-
rum a die qua reliquit terram usque ad pre-
sens. Venit quoque heliseus damascum et benadab
rex syrie egrotabat. Nuntiaveruntque ei dicen-
tes venit vir dei huc. Et ait rex ad aza-
hel. Tolle tecum munera et vade in occursum
viri dei et consule per eum dominum dicens. Si
evadere potero de infirmitate mea hac. Ivit igitur

azahel in occursum eius habens secum mu-
nera et omnia bona damasci onera quadraginta
camelorum. Cumque stetisset coram eo dixit filius
tuus benadab rex syrie misit me ad
te dicens. Si sanari potero de infirmitate mea
hac. Dixitque heliseus vade dic ei sana-
beris porro ostendit michi dominus quia mor-
te morietur. Stetitque cum eo et conturbatus
est usque ad suffusionem vultus. Flevitque
vir dei. Cui azahel ait. Quare dominus meus
flet. At ille respondit. Quia scio que
facturus sis filiis israel mala civitates eorum
munitas igne succendes et iuvenes eorum in-
terficies gladio et parvulos eorum elides
et pregnantes divides. Dixitque azahel
quid enim sum servus tuus canis ut faciam
rem istam magnam. Et ait heliseus os-
tendit michi dominus te regem syrie fore. Qui cum
recessisset ab heliseo venit ad dominum
suum. Qui ait ei. Quid dixit tibi heliseus.
At ille respondit dixit michi recipies
sanitatem. Cumque venisset dies altera tu-
lit stragulum et infudit aquam et expan-
dit super faciem eius. Quo mortuo regnavit
azahel pro eo. Anno quinto ioram filii achab
regis israel regnavit ioram filius iosaphat
regis iuda. xxxii duorum annorum erat cum reg-
nare cepisset et octo annis regnavit in ihe-
rusalem. Ambulavitque in viis regum israel
sicut ambulaverat domus achab filia enim
achab erat uxor eius et fecit quod ma-
lum est coram domino. Noluit autem dominus dis-
perdere iudam propter david servum suum sicut
promiserat ei ut daret illi lucernam et
filiis eius cunctis diebus. In diebus eius
recessit edom ne esset sub iuda et constitu-
it sibi regem. Venitque ioram seira et omnes
currus cum eo. Et surrexit nocte percussitque ydu-
meos qui eum circumdederant et principes cur-
ruum populus autem fugit in tabernacula sua.
Recessit ergo edom ne esset sub iuda usque
in diem hanc. Tunc recessit et lobna eodem in

xvii rex othosias

tempore illo. Reliqua autem sermonum ioram
filii iosaphat et universa que fecit nonne
hec scripta sunt in libro verborum dierum re
gum iuda. Et dormivit ioram cum patribus
suis sepultusque est cum eis in civitate david
Et regnavit ochosias filius eius pro eo.
Anno duodecimo ioram filii achab regis is
rahel regnavit othosias filius ioram
regis iude. viginti duorum annorum erat otho
sias cum regnare cepisset et uno anno reg
navit in ierusalem. Nomen matris eius athalia
filia zambri regis israel. Et ambulavit
in viis domus achab. Et fecit quod malum
est coram domino sicut domus achab. Ge
ner enim domus achab fuit. Abiit quoque
cum ioram filio achab ad preliandum contra
azahel regem syrie in ramoth galaad
Et vulneraverunt syri ioram qui reversus est
ut curaretur in iesrahel quia vulnerave
rant eum syri in rama prelians contra
azahel regem syrie. Porro ochosias filius
ioram rex iuda filium achab in iesrahel
quia egrotabat. Capitulum ix

Heliseus autem propheta vocavit
unum de filiis prophetarum. Et ait illi
Accinge lumbos tuos et tolle lenticulam
olei hanc in manu tua et vade in ramoth
galaad. Cumque veneris illuc videbis hyeu
filium iosaphat filii namsi. Et ingressus
suscitabis eum de medio fratrum suorum et in
troduces in interius cubiculum. Tenensque
lenticulam olei fundes super caput
eius et dices. Hec dicit dominus. Unxi te re
gem super israhel. Aperiesque ostium et fugi
es et non ibi subsistes. Abiit ergo puer
adolescens propheta in ramoth galaad et
ingressus est illuc. Ecce autem principes exercitus
sedebant et ait. Verbum michi est ad te
o princeps. Dixitque ei hyeu. Ad quem ex omni
bus nobis. At ille dixit. Ad te o princeps.
Et surrexit et ingressus est cubiculum. At
ille fudit oleum super caput eius. Et ait
Hec dicit dominus deus israel. Unxi te regem

... rex hyeu

super populum domini israhel. Et percuties domum
achab domini tui et ulciscar sanguinem servorum
meorum prophetarum et sanguinem omnium
servorum domini de manu iesabel. Perdamque
omnem domum achab et interficiam de domo
achab mingentem ad parietem et clausum
et novissimum in israel. Et dabo domum achab
sicut domum ieroboam filii nabath et sicut
domum baasa filii ahia. Iesabel quoque
comedent canes in agro iesrahel nec
erit qui sepeliat eam. Aperuitque ostium
et fugit. Hyeu autem egressus est ad ser
vos domini sui. Qui dixerunt ei. Recte ne sunt
omnia. quid venit insanus iste ad te. Qui
ait eis. Nostis hominem et quid locutus
sit. At illi responderunt. Falsum est. Sed
magis narra nobis. Qui ait eis. Hec et
hec locutus est michi. Et ait. Hec dicit
dominus. Unxi te regem super israhel. Festina
verunt itaque et unusquisque tollens
pallium suum posuerunt sub pedibus eius
in similitudinem tribunalis et cecinerunt tuba
atque dixerunt. Regnavit hyeu. Coniuravit
ergo hyeu filius iosaphat filii namsi contra
ioram. Porro ioram obsederat ramoth ga
laad ipse et omnis israhel contra azahel
regem syrie. Dixitque hyeu. Si placet
vobis nemo egrediatur profugus de civita
te ne vadat et nunciet in iesrahel. Et as
cendit et profectus est in iesrahel. Io
ram enim egrotabat ibi. Et ochosias
rex iude descenderat ad visitandum ioram.
Igitur speculator qui stabat super turrim
iesrahel vidit globum hyeu venientis
et ait. Video ego globum. Dixitque io
ram. Tolle currum et mitte in occursum eorum
et dicat vadens. Recte ne sunt omnia. Abiit
igitur qui ascenderat currum in occursum eius
et ait. Hec dicit rex. Pacata ne sunt omnia.
Dixitque ei hyeu. Quid tibi et paci. Tran
si et sequere me. Nunciavit quoque specu
lator dicens. Venit nuncius ad eos et
non revertitur. Misit etiam currum equorum secundum

venitque ad eos. Et ait Haec dicit rex Numquid pax est? Et ait Ieu Quid tibi et paci? Transi et sequere me. Nuntiavit autem speculator dicens Venit usque ad eos et non revertitur. Est autem incessus quasi incessus Ieu filii Namsi praeceps enim graditur. Et ait Ioram Iunge currum. Iunxeruntque currum eius et egressus est Ioram rex Israel et Ochozias rex Iuda singuli in curribus suis. Egressique sunt in occursum Ieu et invenerunt eum in agro Naboth Iezrahelite. Cumque vidisset Ioram Ieu dixit Pax est Ieu? At ille respondit Quae pax? Adhuc fornicationes Iezabel matris tuae et veneficia eius multa vigent. Convertit autem Ioram manum suam et fugiens ait ad Ochoziam Insidiae insidiae Ochozia. Porro Ieu tetendit arcum manu et percussit Ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius statimque corruit in curru suo. Dixitque Ieu ad Badacer ducem Tolle proice eum in agro Naboth Iezrahelite. Memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Ahab patrem huius quod Dominus onus hoc elevaverit super eum dicens Si non pro sanguine Naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri ait Dominus reddam tibi in agro isto dicit Dominus. Nunc igitur tolle et proice eum in agrum iuxta verbum Domini. Ochozias autem rex Iuda videns hoc fugit per viam domus orti. Persecutus est eum Ieu et ait Etiam hunc percute et percussit eum in curru suo in ascensu Gaber qui est iuxta Ieblaam qui fugit in Mageddo et mortuus est ibi. Et imposuerunt eum servi eius super currum suum. Et tulerunt eum in Ierusalem sepelieruntque in sepulchro cum patribus suis in civitate David. Anno undecimo Ioram filii Ahab regis Israel regnavit Ochozias super Iudam. Venit Ieu in Iezrahel. Porro Iezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum. Et respexit per fenestram ingredientem Ieu per portam et ait Numquid pax potest esse Zambri qui interfecit dominum suum? Levavitque Ieu faciem suam ad fenestram et ait Quae est ista? Et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi. Et dixerunt Haec est Iezabel. At ille dixit eis Praecipitate eam deorsum. Et praecipitaverunt eam. Aspersusque est sanguine paries et equorum ungule conculcaverunt eam. Cumque ingressus esset ut comederet et biberet ait Ite et videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est. Cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus. Reversique nuntiaverunt ei. Et ait Ieu Sermo Domini est quem locutus est per servum suum Heliam Thesbiten dicens In agro Iezrahel comedent canes Iezabel. Et erunt carnes Iezabel sicut stercus super faciem terrae in agro Iezrahel ita ut praetereuntes dicant Haecine est illa Iezabel.

Iezabel [illegible]

Capitulum X

Erant autem Ahab septuaginta filii in Samaria. Scripsit ergo Ieu litteras et misit in Samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutritos Ahab dicens Statim ut acceperitis has litteras qui habetis filios domini vestri et currus et equites et civitates firmas et arma eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri. Timuerunt illi vehementer et dixerunt Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et quomodo nos valebimus ei resistere? Miserunt ergo praepositi domus et praefecti civitatis et maiores natu et nutritores ad Ieu dicentes Servi tui sumus quaecumque iusseris faciemus nec constituemus nobis regem

sed quodcumque tibi placet fac. Rescripsit autem eis litteras secundo dicens: Si mei estis et obeditis michi, tollite capita filiorum domini vestri et venite ad me hac eadem hora cras in iesrahel. Porro filii regis septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur. Cumque venissent littere ad eos, tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros et posuerunt capita eorum in cophinis et miserunt ad eum in iesrahel. Venit autem nuncius ad eum et indicavit ei dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum porte usque mane. Cumque diluxisset egressus est et stans dixit ad omnem populum: Iusti estis. Si ego coniuravi contra dominum meum et interfeci eum, quis percussit omnes hos? Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini in terram quos locutus est dominus super domum achab. Et dominus fecit quod locutus est in manu servi sui helie. Percussit igitur hieu omnes qui reliqui erant de domo achab in iesrahel et universos optimates eius et notos et sacerdotes donec non remanerent ex eo reliquie. Et surrexit et venit in samariam. Cumque venisset ad cameram pastorum in via, invenit fratres ochozie regis iuda dixitque ad eos: Quinam estis vos? At illi responderunt: Fratres ochozie sumus et descendimus ad salutandos filios regis et filios regine. Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos, iugulaverunt eos in cisterna iuxta cameram quadraginta et duos viros et non reliquit ex eis quemquam. Cumque abisset inde, invenit ionadab filium rechab in occursum sibi et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? Et ait ionadab: Est. Si est, inquit, da michi manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in currum dixitque ad eum: Veni mecum et vide zelum meum pro domino. Et impositum in curru suo duxit in samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de achab in samaria usque ad unum iuxta verbum domini quod locutus est per heliam. Congregavit ergo hieu omnem populum et dixit ad eos: Achab coluit baal parum, ego autem colam eum amplius. Nunc igitur omnes prophetas baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes illius vocate ad me. Nullus sit qui non veniat. Sacrificium enim grande est michi baal. Quicumque defuerit non vivet. Porro hieu faciebat hoc insidiose ut disperderet cultores baal. Et dixit: Sanctificate diem sollempnem baal. Vocavitque et misit in universos terminos israhel, et venerunt cuncti servi baal; non fuit residuus nec unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum baal, et repleta est domus baal a summo usque ad summum. Dixitque his qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis baal. Ingressusque hieu et ionadab filius rechab templum baal ait cultoribus baal: Perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis domini, sed ut sint soli servi baal. Ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta. Hieu autem preparaverat sibi foris octoginta viros et dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras, anima eius erit pro anima illius. Factum est ergo cum completum esset holocaustum, precepit hieu militibus et ducibus suis: Ingredimini et percutite eos, ut nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii et proiecerunt milites et duces. Et ierunt in civitatem templi baal et protulerunt statuam de phano baal et combusserunt et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque edem baal et fe

cerunt pro ea latrinas usque in diem hanc. Delevit itaque hyeu baal de israel. Verumtamen a peccatis yeroboam filii nabath qui peccare fecit israhel non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in bethel et in dan. Dixit autem dominus ad hyeu quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia que erant in corde meo fecisti contra domum achab filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum israhel. Porro hyeu non custodivit ut ambularet in lege domini dei israel in toto corde suo. Non enim recessit a peccatis yeroboam qui peccare fecit israel. In diebus illis cepit dominus tedere super israhel. Percussitque eos azahel in universis finibus israel a iordane contra orientalem plagam omnem terram galaad et gad et ruben et manasse ab aroer que est super torrentem arnon et galaad et basan. Reliqua autem verborum hyeu et universa que fecit et fortitudo eius nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel. Et dormivit hyeu cum patribus suis sepelieruntque eum in samaria. Et regnavit ioachaz filius eius pro eo. Dies autem quibus regnavit hyeu super israhel viginti octo anni sunt in samaria.

Capitulum XI

Athalia vero mater ochozie videns mortuum filium suum surrexit et interfecit omne semen regium. Tollens autem yosaba filia regis ioram soror ochozie yoas filium ochozie furata est eum de domo filiorum regis qui interficiebantur et nutricem eius de triclinio et abscondit eum a facie athalie ut non interficeretur. Eratque cum ea in domo domini clam sex annis. Porro athalia regnavit super terram. Anno autem septimo misit yoiada et assumens centuriones et milites introduxit ad se in templum domini et pepigit cum eis fedus et adiurans eos in domo domini ostendit eis filium regis et precepit eis dicens: Iste est sermo quem facere debetis. Tercia pars vestrum introeat sabbato et observet excubias domus regis. Tercia autem pars sit ad portam sur et tercia pars ad portam que est post habitaculum scutariorum et custodietis excubias domus messa. Duo vero partes e vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus domini circa regem et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem ingressus fuerit septa templi interficiatur. Eritisque cum rege introeunte et egrediente. Et fecerunt centuriones iuxta omnia que preceperat eis yoiada sacerdos. Et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbato cum hiis qui egrediebantur sabbato venerunt ad yoiada sacerdotem. Qui dedit eis hastas et arma regis david que erant in domo domini. Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextra usque ad partem sinistram altaris et edis circa regem. Produxitque filium regis et posuit super eum dyadema et testimonium. Feceruntque eum regem et unxerunt et plaudentes manu dixerunt: Vivat rex. Audivit autem athalia vocem currentis populi et ingressa ad turbas in domo domini vidit regem stantem super tribunal iuxta morem et cantores et tubas prope eum omnemque populum terre letantem et canentem tubis et scidit vestimenta sua clamavitque: Coniuratio coniuratio. Precepit autem yoiada centurionibus qui erant super exercitum et ait eis: Educite eam extra septa templi. Et quicumque eam secutus fuerit feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo domini. Inposueruntque ei manus et impegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium et interfecta est ibi. Pepigit igitur yoiada fedus inter dominum et inter regem et inter populum ut esset populus domini et inter regem et populum. Ingres

sus est omnis populus terre templum baal et destruxerunt aras eius et ymagines contriverunt valde. Mathan quoque sacerdotem baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodiam in domo domini. Tulitque centuriones et cerethi et phelethi legiones et omnem populum terre. deduxeruntque regem de domo domini. Et venerunt per viam porte scutariorum in palatium. Et sedit super thronum regum. letatusque est omnis populus terre et civitas conquievit. Athalia autem occisa est gladio in domo regis. Septemque annorum erat ioas cum regnare cepisset.

Capitulum xii

Anno septimo iehu regnavit ioas et quadraginta annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius sebia de bersabee. Fecitque ioas rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos. Verumtamen excelsa non abstulit. adhuc enim populus immolabat et adolebat in excelsis incensum. Dixitque ioas ad sacerdotes. Omnem pecuniam sanctorum que illata fuerit in templum domini a pretereuntibus que offertur pro pretio anime et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum domini accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sarta tecta domus si quid necessarium viderint instauratione. Igitur usque ad vicesimum tertium annum regis ioas non instauraverunt sacerdotes sarta tecta templi. Vocavitque rex ioas ioiadam pontificem et sacerdotes dicens eis. Quare sarta tecta non instauratis templi. Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum sed ad instaurationem templi reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo et instaurare sarta tecta domus. Et tulit ioiada pontifex gazophilacium unum aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini. Mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant hostia omnem pecuniam que deferebatur ad templum domini. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophilacio ascendebat scriba regis et pontifex effundebantque et numerabant pecuniam que inveniebatur in domo domini et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui preerant cementariis domus domini qui impendebant eam in fabris lignorum et cementariis his qui operabantur in domo domini et sarta tecta faciebant. Et in his qui cedebant saxa et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur ita ut impleretur instauratio domus domini in universis que indigebant expensa ad muniendam domum. Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydrie templi domini et fuscinule et thuribula et tube et omne vas aureum et argenteum de pecunia que inferebatur in templo domini. His enim qui faciebant opus dabatur ut instauraretur templum domini. Et non fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero pro delicto et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum domini quia sacerdotum erat. Tunc ascendit azahel rex syrie et pugnabat contra geth cepitque eam et direxit faciem suam ut ascenderet in ierusalem. Quam ob rem tulit ioas rex iuda omnia sanctificata que consecraverant iosaphat et ioram et ochozias patres eius reges iuda et que ipse obtulerat et universum argentum et aurum quod inveniri potuit in thesauris templi domini et in palatio regis misitque azaheli regi syrie et recessit ab ierusalem. Reliqua autem sermonum ioas et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda. Surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se coniurationem percusseruntque ioas in domo mello in descensu sella. Iozathar namque filius semath et iozabad filius zomer servi eius percusserunt eum et mortuus est et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david regnavitque amasias filius eius pro eo. Capitulum xiii

xiii

xxi rex ioachas

Anno vicesimo tercio Ioas filii Ochozie regis Iude regnavit filius Iehu Ioachaz super Israel in Samaria decem et septem annis. Et fecit malum coram domino secutusque est peccata Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel nec declinavit ab eis. Iratusque est furor domini contra Israel et tradidit eos in manu Azahel regis Syrie et in manu Benadab filii Azahel cunctis diebus. Deprecatus est autem Ioachaz faciem domini et audivit eum dominus. Vidit enim angustiam Israel quia attriverat eos rex Syrie. Et dedit dominus salvatorem Israel et liberatus est de manu regis Syrie. Habitaveruntque filii Israel in tabernaculis suis sicut heri et nudius tercius. Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Ieroboam qui peccare fecit Israel, in ipsis ambulaverunt. Siquidem et lucus remansit in Samaria. Et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites et decem currus et decem milia peditum. Interfecerat enim eos rex Syrie et redegerat quasi pulverem in tritura aree. Reliqua autem sermonum Ioachaz et universa que fecit et fortitudo eius, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? Dormivitque Ioachaz cum patribus suis et sepelierunt eum in Samaria. Regnavitque Ioas filius eius pro eo. Anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachaz super Israel in Samaria xvi annis et fecit quod malum est in conspectu domini. Non declinavit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel, in ipsis ambulavit. Reliqua autem sermonum Ioas et universa que fecit et fortitudo eius quo pugnavit contra Amasiam regem Iuda, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Et dormivit Ioas cum patribus suis. Ieroboam autem sedit super solium eius. Porro Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israel.

heliseus mortuus est

Heliseus autem egrotabat infirmitate qua et mortuus est. Descenditque ad eum Ioas rex Israel et flebat coram eo dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Israel et auriga eius. Et ait illi Heliseus: Affer arcum et sagittas. Cumque attulisset ad eum arcum et sagittas, dixit ad regem Israel: Pone manum tuam super arcum. Cumque posuisset ille manum suam super arcum, posuit Heliseus manus suas manibus regis et ait: Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset, dixit Heliseus: Iace sagittam. Et iecit. Et ait Heliseus: Sagitta salutis domini et sagitta salutis contra Syriam; percuties Syriam in Aphec donec consumes eam. Et ait: Tolle sagittas. Qui cum tulisset, rursum dixit ei: Percute iaculo terram. Et cum percussisset tribus vicibus et stetisset, iratus est contra eum vir dei et ait: Si percussisses quinquies aut sexies sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem; nunc autem tribus vicibus percuties eam. Mortuus est ergo Heliseus et sepelierunt eum. Latrunculi quoque de Moab venerunt in terram in ipso anno. Quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos et proiecerunt cadaver in sepulchro Helisei. Quod cum tetigisset ossa Helisei, revixit homo et stetit super pedes suos. Igitur Azahel rex Syrie afflixit Israel cunctis diebus Ioachaz. Et misertus est dominus eorum et reversus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum Abraham, Ysaac et Iacob, et noluit disperdere eos neque proicere eos penitus usque in presens tempus. Mortuus est autem Azahel rex Syrie et regnavit Benadab filius eius pro eo. Porro Ioas filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadab filii Azahel quas tulerat de manu Ioachaz patris sui in prelio. Tribus vicibus percussit eum Ioas et reddidit civitates Israel.

Cap. xiiii

xxiii rex Amasias

In anno secundo Ioas filii Ioachaz regis Israel regnavit Amasias filius Ioas

xxii rex Ioas

rex azarias

regis iuda viginti quinque annorum erat
cum regnare cepisset viginti autem et
novem annis regnavit in ierusalem Nomen
matris eius ioadem de ierusalem Et fecit re
ctum domino verumtamen non ut
david pater eius iuxta omnia que fecit io
as pater suus fecit hoc tamen quod excel
sa non abstulit Adhuc enim populus immola
bat et adolebat incensum in excelsis Cum
que obtinuisset regnum percussit servos
suos qui interfecerant regem patrem suum
filios autem eorum qui occiderant non occidit
iuxta quod scriptum est in libro legis moysi
sicut precepit dominus dicens Non morientur
patres pro filiis neque filii morientur
pro patribus sed unusquisque in peccato suo
morietur Ipse percussit edom in valle sali
narum decem milia et apprehendit petram
in prelio vocavitque nomen eius iectehel
usque in presentem diem Tunc misit ama
sias nuntios ad ioas filium ioachaz filii
ieu regis israel dicens veni videamus nos
Remisitque ioas rex israhel ad amasiam
regem iuda dicens Carduus libani misit
ad cedrum que est in libano dicens Da fi
liam tuam filio meo uxorem Transieruntque
bestie saltus que sunt in libano et conculca
verunt carduum Percutiens quasi invaluisti
super edom et sublevavit te cor tuum Con
tentus esto gloria tua et sede in domo tua
Cur provocas malum ut cadas tu et iuda
tecum Et non acquievit amasias Ascenditque
ioas rex israhel et viderunt se invicem ipse
et amasias rex iuda in bethsames oppido
iude percussusque est iuda coram israhel et
fugerunt unusquisque in tabernacula sua
Amasiam vero regem iuda filium ioas rex
israel in bethsames et adduxit eum in ihe
rusalem Et interrupit murum ierusalem a porta
effraym usque ad portam anguli quadrin
gentis cubitis Tulitque omnem aurum
et argentum et universa vasa que inventa
sunt in domo domini et in thesauris regis

et obsides et reversus est in samariam
Reliqua autem verborum ioas que fe
cit et fortitudo eius qua pugnavit
contra amasiam regem iuda Nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum re
gum israhel Dormivitque ioas cum patribus
suis et sepultus est in samaria cum re
gibus israhel Et regnavit ieroboam
filius eius pro eo Vixit autem amasias fi
lius ioas rex iuda postquam mortuus
est ioas filius ioachaz regis israhel
quindecim annis Reliqua autem sermonum
amasie Nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum iuda Factaque est con
tra eum coniuratio in ierusalem At ille fugit in
lachis et miserunt insidiatores post eum
in lachis et interfecerunt eum ibi Et aspor
taverunt illum in equis sepultusque est in ihe
rusalem cum patribus suis in civitate david
Tulit autem universus populus iude azariam
annos natum sedecim Et constituerunt eum
regem pro patre eius amasia Ipse edificavit
elath et restituit eam iude post
quam dormivit rex cum patribus suis Anno
quintodecimo amasie filii ioas regis iuda
regnavit ieroboam filius ioas regis
israhel in samaria quadraginta et uno an
no Et fecit malum coram domino Non re
cessit ab omnibus peccatis ieroboam filii
nabath qui peccare fecit israhel Ipse res
tituit terminos israhel ab introitu emath
usque ad mare solitudinis iuxta sermo
nem dei israhel quem locutus est per
servum suum ionam filium amathi prophe
tam qui erat de geth que est in opher
Vidit enim dominus afflictionem israhel ama
ram nimis et quod consumpti essent usque
ad clausos carcere et extremos et non esset
qui auxiliaretur israhel Nec locutus
est dominus ut deleret nomen israhel sub ce
lo sed salvavit eos
in manu ieroboam filii ioas Reliqua

rex ieroboam

autem sermonum Ieroboam et universa que fecit et fortitudo eius qua preliatus est et quomodo restituit Damascum et Emath Iude in Israhel, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel? Dormivitque Ieroboam cum patribus suis regibus Israhel, et regnavit Azarias filius eius pro eo. Capitulum XV.

Anno vicesimo septimo Ieroboam regis Israhel regnavit Azarias filius Amasie regis Iude. Sedecim annorum erat cum regnare cepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Iechelia de Ierusalem. Fecitque quod erat placitum coram domino iuxta omnia que fecit Amasias pater eius. Verumptamen excelsa non est demolitus; adhuc populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis. Percussit autem dominus regem, fuitque leprosus usque ad diem mortis sue, et habitabat in domo libere seorsum. Ioachas vero filius regis gubernabat palatium et iudicabat populum terre. Reliqua autem sermonum Azarie et universa que fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Et dormivit Azarias cum patribus suis, sepelieruntque eum cum patribus suis in civitate David, et regnavit Ioathas filius eius pro eo. Anno tricesimo octavo Azarie regis Iude regnavit Zacharias filius Ieroboam super Israhel in Samaria sex mensibus, fecitque quod malum est coram domino sicut fecerant patres eius; non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel. Coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes in Samaria, percussitque eum palam et interfecit, regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum Zacharie, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel? Iste est sermo domini quem locutus est ad Iehu dicens: Filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israhel. Factumque est ita. Sellum filius Iabes regnavit tricesimo nono anno

xxvi rex Sellum

Azarie regis Iude, regnavit autem uno mense in Samaria. Et ascendit Manahen filius Gaddi de Thersa venitque in Samariam et percussit Sellum filium Iabes in Samariam et interfecit eum regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum Sellum et coniuratio eius per quam tetendit insidias, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel? Tunc percussit Manahen Thersam et omnes qui erant in ea et terminos eius de Thersa; noluerunt enim aperire ei. Et interfecit omnes pregnantes eius et scidit eas. Anno tricesimo nono Azarie regis Iuda regnavit Manahen filius Gaddi super Israhel decem annis in Samaria. (xxvii rex Manahen) Fecitque malum quod erat coram domino. Non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel. Cunctis diebus eius veniebat Phul rex Assiriorum in terram, et dabat Manahen Phul mille talenta argenti ut esset ei in auxilium et firmaret regnum eius. Indixitque Manahen argentum super Israhel cunctis potentibus et divitibus ut daret regi Assiriorum quinquaginta siclos argenti per singulos annos. Reversusque est rex Assiriorum et non est moratus in terra. Reliqua autem sermonum Manahen et universa que fecit, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israhel? Et dormivit Manahen cum patribus suis, regnavitque Phaceia filius eius pro eo. Anno quinquagesimo Azarie regis (xxviii rex Phaceia) Iude regnavit Phaceia filius Manahen super Israhel in Samaria biennio. Et fecit malum quod erat coram domino et non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel. Coniuravit autem adversus eum Phacea filius Romelie dux exercitus eius et percussit eum in Samaria in turre domus regie iuxta Argob et iuxta Arie et cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, et interfecit eum regnavitque pro eo. Reliqua autem sermonum Phacee et universa que fecit, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum

xxix rex phacee

regum israhel. Anno quinquagesimo secundo azarie regis iude regnavit phacee filius romelie super israhel in samaria viginti annis et fecit quod malum erat coram domino. Non recessit a peccatis ieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel. In diebus phacee regis israhel venit theglatfalasar rex assur et cepit ayon et abel domum maacha et ianoe et cedes et asor et galaad et galileam et universam terram neptalim et transtulit eos in assyrios. Coniuravit autem et tetendit insidias osee filius hela contra phacee filium romelie et percussit eum et interfecit regnavitque pro eo vicesimo anno ioatham filii ozie. Reliqua autem sermonum phacee et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel. Anno

xxx rex Joatham filius

secundo phacee filii romelie regis israhel regnavit ioatham filius ozie regis iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius hierusa filia sadoch. Fecitque quod erat placitum coram domino iuxta omnia que fecerat ozias pater suus operatus est. Verumptamen excelsa non abstulit. Adhuc populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. Ipse edificavit portam domus domini deo sublimissimam. Reliqua autem sermonum ioatham et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda. In diebus illis cepit dominus mittere in iudam rasin regem syrie et phacee filium romelie. Et dormivit ioatham cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate david patris sui. Et regnavit achaz filius eius pro eo. Capitulum xvi

xxxi rex Achas

Anno septimo decimo phacee filii romelie regnavit achaz filius ioatham regis iuda. Viginti annorum erat achaz cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Non fecit quod erat placitum in conspectu domini dei sui sicut david pater eius et ambulavit in via regum israhel. Insuper et filium suum consecravit transferens per ignem secundum idola gentium que dissipavit dominus coram filiis israhel. Immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et subtus omne lignum frondosum. Tunc ascendit rasin rex syrie et phacee filius romelie rex israhel in ierusalem ad preliandum. Cumque obsiderent achaz non valuerunt superare eum. In tempore illo restituit rasin rex syrie ailam syrie et eiecit iudeos de ailam. Et idumei venerunt in ailam et habitaverunt ibi usque in diem hanc. Misit autem achaz nuntios ad teglath phalassar regem assyriorum dicens. Servus tuus et filius tuus ego sum. Ascende et salvum me fac de manu regis syrie et de manu regis israhel qui consurrexerunt adversum me. Et cum collegisset achaz argentum et aurum quod inveniri potuit in domo domini et in thesauris regis misit regi assyriorum munera. Qui et acquievit voluntati eius. Ascendit enim rex assyriorum in damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius cyrenen. Rasin autem interfecit. Perrexitque rex achaz in occursum teglath phalassar regis assyriorum in damascum. Cumque vidisset altare damasci misit rex urie sacerdoti exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius. Extruxitque urias sacerdos altare iuxta omnia que preceperat rex achaz de damasco. Ita fecit sacerdos urias donec veniret rex achaz de damasco. Cumque venisset rex de damasco vidit altare et veneratus est illud. Ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum que obtulerat super altare. Porro altare eneum quod erat coram domino transtulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi domini posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem. Precepit quoque rex achaz urie sacerdoti dicens. Super altare maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum et holocaustum

regis et sacrificium eius et holocaustum omnis populi terre et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti et universum sanguinem victime super illud effundes. Altare vero eneum erit ad voluntatem meam paratum. Fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia que preceperat rex Achaz. Tulit ergo rex Achaz celatas bases et luterem qui erat desuper et mare deposuit de bobus ereis qui sustentabant illud. Et posuit super pavimentum stratum lapide. Musach quoque sabbati quod edificaverat in templo et ingressum regis exterius convertit in templo domini propter regem Assyriorum. Reliqua autem verborum Achaz que fecit nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda. Dormivitque Achaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate David et regnavit Ezechias filius eius pro eo.

Anno duodecimo [Ca. xvii] Achaz regis Iuda regnavit Osee filius Hela in Samaria super Israhel novem annis. Fecitque quod malum erat coram domino sed non sicut reges Israhel qui ante eum fuerant. Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum et factus est ei Osee servus reddebatque illi tributa. Cumque deprehendisset rex Assyriorum quod Osee rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Egypti ne prestaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem. Pervagatusque est omnem terram et ascendens Samariam obsedit eam tribus annis. Anno autem nono Osee cepit rex Assyriorum Samariam et transtulit Israhel in Assyrios posuitque eos in Hala et in Habor iuxta fluvium Gozam in civitatibus Medorum. Factum est enim cum peccassent filii Israhel coram domino deo suo qui eduxerat eos de terra Egypti de manu Pharaonis regis Egypti coluerunt deos alienos et ambulaverunt iuxta ritum gentium quas consumpserat dominus in conspectu filiorum Israhel et regum Israhel quia similiter fecerant. Et offenderunt filii Israhel verbis non rectis dominum deum suum et edificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam. Feceruntque sibi statuas et lucos in omni colle sublimi et subter omne lignum nemorosum. Et adolebant illic incensum super aras in morem gentium quas transtulerat dominus a facie eorum. Feceruntque verba pessima irritantes dominum. Et coluerunt immunditias de quibus precepit eis ne facerent verbum hoc. Et testificatus est dominus in Israhel et in Iuda per manum omnium prophetarum et videntium dicens Revertimini a viis vestris pessimis et custodite precepta mea et cerimonias meas iuxta omnem legem quam precepi patribus vestris. Et sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum. Qui non audierunt sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum qui noluerunt obedire domino deo suo et abiecerunt legitima eius et pactum quod pepigit cum patribus eorum et testificationes quibus contestatus est eos. Secutique sunt vanitates et vane egerunt et secuti sunt gentes que erant per circuitum eorum super quibus preceperat dominus eis ut non facerent sicut et illi faciebant. Et dereliquerunt omnia precepta domini dei sui feceruntque sibi conflatiles duos vitulos et lucos et adoraverunt omnem miliciam celi servieruntque Baal et consecrabant filios suos et filias suas per ignem. Et divinationibus inserviebant et auguriis et tradiderunt se ut facerent malum coram domino ut irritarent eum. Iratusque est dominus vehementer Israheli et abstulit eos a conspectu suo et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo. Sed nec ipse Iuda custodivit mandata domini dei sui [illegible] erravit et ambulavit in erroribus Israhel quos operatus fuerat. Proiecitque dominus omne semen Israhel et afflixit

eos et tradidit eos in manu diripientium donec proiceret eos a facie sua. Ex eo iam tempore quo scissus est israhel de domo david et constituerunt sibi regem ieroboam filium nabath. Separavit enim israhel ieroboam a domino et peccare eos fecit peccatum magnum. Et ambulaverunt filii israhel in universis peccatis ieroboam que fecerat. Et non recesserunt ab eis usque quo auferret dominus israhel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum. Translatusque est israhel de terra sua in assyrios usque in diem hanc. Adduxit autem rex assiriorum de babylone et de cutha et de haiath et de emath et de sepharvaim et collocavit eos in civitatibus samarie pro filiis israhel qui possederunt samariam et habitaverunt in urbibus eius. Cumque ibi habitare cepissent non timebant dominum. Et immisit in eos dominus leones qui interficiebant eos. Nuntiatumque est regi assyriorum et dictum: Gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus samarie ignorant legitima dei terre. Et immisit in eos dominus leones et ecce interficiunt eos eo quod ignorent ritum dei terre. Precepit autem rex assiriorum dicens: Ducite illuc unum de sacerdotibus que inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima dei terre. Igitur cum venisset unus de sacerdotibus hiis qui captivi ducti fuerant de samaria habitavit in bethel et docebat eos quomodo colerent dominum. Et unaqueque gens fabricata est deum suum posueruntque eos in phanis excelsis que fecerant samarite gens et gens in urbibus suis in quibus habitabat. Viri enim babylonii fecerunt socoth benoth viri autem cuthei fecerunt nergel et viri de emath fecerunt asima. Porro evei fecerunt nebaaz et tharthac. Hii autem qui erant in sepharvaim comburebant filios suos igni adramelech et anamelech diis se-pharvaim. Et nichilominus colebant dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis excelsi sacerdotes excelsorum et ponebant eos in phanis sublimibus. Et cum dominum colerent diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant samariam usque in presentem diem morem sequuntur antiquum. Non timent dominum neque custodiunt ceremonias eius et iudicia et legem et mandatum quod preceperat dominus filiis iacob quem cognominavit israhel. Et pepigerat cum eis pactum et mandaverat eis dicens: Nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis eos et non immoletis eis, sed dominum deum vestrum qui eduxit vos de terra egypti in fortitudine magna et in brachio extento ipsum timete ipsum adorate et ipsi immolate. Ceremonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus et non timeatis deos alienos. Et pactum quod percussit vobiscum nolite oblivisci nec colatis deos alienos sed dominum deum vestrum timete. Et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum. Illi vero non audierunt sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant. Fuerunt igitur gentes iste timentes quidem dominum sed nichilominus et idolis suis servientes. Nam et filii eorum et nepotes sicut fecerant patres sui ita faciunt usque in presentem diem. Capitulum xviii

Anno tercio Osee filii hela regis israhel regnavit ezechias filius achaz regis iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset et viginti novem annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius abya filia zacharie. Fecitque quod erat bonum coram domino iuxta omnia que fecerat david pater eius. Ipse dissipavit excelsa et contrivit statuas et succidit lucos confregitque serpentem eneum quem fecerat moyses. Siquidem usque ad illud tempus filii israhel adolebant ei incensum vocavitque

nomen eius Noestan. Et in domino deo Israel speravit. Itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda sed neque in his qui ante eum fuerunt. Et adhesit domino et non recessit a vestigiis eius fecitque mandata eius que preceperat dominus Moysi. Unde et erat dominus cum eo et in cunctis ad que procedebat sapienter se agebat. Rebellavit quoque contra regem Assyriorum et non servivit ei. Ipse percussit Philisteos usque ad Gazam et omnes terminos eorum a turre custodum usque ad civitatem munitam. Anno quarto regis Ezechie qui erat annus septimus Osee filii Hela regis Israel ascendit Salmanasar rex Assyriorum Samariam et oppugnavit eam et cepit. Nam post annos tres anno sexto Ezechie id est anno nono Osee regis Israel capta est Samaria. Et transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios collocavitque eos in Hala et in Habor fluviis Gozam in civitatibus Medorum quia non audierunt vocem domini dei sui sed pretergressi sunt pactum eius omnia que preceperat Moyses servus domini non audierunt neque fecerunt. Anno quartodecimo regis Ezechie ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Iuda munitas et cepit eas. Tunc misit Ezechias rex Iuda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis dicens Peccavi recede a me et omne quod imposueris michi feram. Indixitque rex Assyriorum Ezechie regi Iude trecenta talenta argenti et triginta talenta auri. Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo domini et in thesauris regis. In tempore illo confregit Ezechias valvas templi domini et laminas aureas quas ipse affixerat et dedit eas regi Assyriorum. Misit autem rex Assyriorum Tharthan et Rapsaris et Rapsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum valida manu in Ierusalem. Qui cum ascendissent venerunt Ierusalem et steterunt iuxta aqueductum piscine superioris que est in via agri fullonis vocaveruntque regem. Egressus est autem ad eos Heliachim filius Helchie prepositus domus et Sobna scriba et Ioahe filius Asaph a commentariis. Dixitque ad eos Rapsaces Loquimini Ezechie Hec dicit magnus rex Assyriorum Que est ista fiducia qua niteris? Forsitan inisti consilium ut preparares te ad prelium. In quo confidis ut audeas rebellare? An speras in baculo harundineo atque confracto Egypto super quem si incubuerit homo comminutus ingredietur manum eius et perforabit eam. Sic est Pharao rex Egypti omnibus qui confidunt in se. Quod si dixeritis michi In domino deo nostro habemus fiduciam, nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria et precepit Iude et Ierusalem Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem. Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum et dabo vobis duo milia equorum et videte an habere valeatis ascensores eorum. Et quomodo resistere valetis ante unum satrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam habetis in Egypto propter currus et equites? Numquid sine voluntate domini ascendi ad locum istum ut demolirer eum? Dominus dixit michi Ascende ad terram hanc et demolire eam. Dixerunt autem Eliachim filius Helchie et Sobna et Ioahe Rapsaci Precamur ut loquaris nobis servis tuis Syriace siquidem intelligimus hanc linguam et non loquaris nobis iudaice audiente populo qui est super murum. Responderuntque ei Rapsaces dicens Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones hos et non potius ad viros qui sedent super murum ut comedant stercora sua et bibant urinam suam vobiscum? Stetit itaque Rapsaces et clamavit voce magna iudaice et ait Audite verba sermonis audite verba regis magni regis Assyriorum

Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias.
Non enim poterit vos eruere de manu mea
neque fiduciam tribuat vobis super dominum di-
cens. Eruens liberabit vos dominus et non
tradetur civitas hec in manu regis assy-
riorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit
rex assyriorum. Facite mecum quod vobis
utile est et egredimini ad me et comedet
unusquisque de vinea sua et de ficu sua
et bibetis aquas de cisternis vestris donec
veniam et transferam vos in terram que
similis est terre vestre in terram fructiferam et
fertilem vini terram panis et vinearum ter-
ram olivarum et olei ac mellis et vivetis
et non moriemini. Nolite audire ezechiam
qui vos decipit dicens dominus liberabit
nos. Numquid liberaverunt dii gentium ter-
ram suam de manu regis assyriorum? Ubi est
deus emath et arphath? Ubi est deus
sepharvaim ana et ava? Numquid li-
beraverunt samariam de manu mea? Qui-
nam illi sunt in omnibus diis terrarum qui
eruerunt regionem suam de manu mea ut
possit eruere dominus ierusalem de manu mea?
Tacuit itaque populus et non respon-
dit ei quidquam. Siquidem preceptum regis
acceperant ut non responderent ei. Venit-
que eliachim filius helchie prepositus domus
et sobna scriba et ioahe filius asaph
a commentariis ad ezechiam scissis vestibus
et nuntiaverunt ei verba rapsacis. Capitulum xix

Quod cum audisset rex xix
ezechias scidit vestimenta sua
et opertus est sacco. Ingressusque est do-
mum domini et misit eliachim prepositum do-
mus et sobnam scribam et senes de sa-
cerdotibus opertos saccis ad ysaiam prophetam
filium amos qui dixerunt: Hec dicit ezechi-
as: Dies tribulationis et increpationis
et blasphemie dies iste. Venerunt filii usque
ad partum et vires non habet parturiens. Si
forte audiat dominus deus tuus universa
verba rapsacis quem misit rex assyriorum
dominus suus ut exprobraret deum vi-
ventem et argueret verbis que audivit
dominus deus tuus et fac orationem pro reli-
quiis que reperte sunt. Venerunt er-
go servi regis ezechie ad ysaiam. Dixit-
que eis ysaias: Hec dicetis domino vestro.
Hec dicit dominus: Noli timere a facie ser-
monum quos vidisti sive audisti quibus
blasphemaverunt pueri regis assyriorum me.
Ecce ego inmittam spiritum ei et audiet
nuntium et revertetur in terram suam et
deiciam eum gladio in terram suam. Rever-
sus est igitur rapsaces et invenit regem
assyriorum expugnantem lobnam. Audie-
rat enim quod recessisset de lachis. Cumque au-
disset de tharaca rege ethiopie dicen-
tibus: Ecce egressus est ut pugnet adver-
sum te, et iret contra eum, misit nuntios
ad ezechiam dicens: Hec dicite ezechie
regi iuda: Non te seducat deus tuus in
quo habes fiduciam. Neque dicas: Non
tradetur ierusalem in manu regis assyrio-
rum. Tu enim ipse audisti que fecerint reges
assyriorum omnibus terris quomodo vasta-
verint eas. Num ergo solus poteris liberari?
Numquid liberaverunt dii gentium singulos
quos vastaverunt patres mei gozan videlicet
et aran et reseph et filios eden qui erant
in thelassar? Ubi est rex emath et rex
arphat et rex civitatis sepharvaim ana
et ava? Itaque cum accepisset ezechias
litteras de manu nuntiorum et legisset eas
ascendit in domum domini et expandit eas
coram domino et oravit in conspectu eius
dicens: Domine deus israhel qui sedes super
cherubin, tu es deus solus regum omnium ter-
re. Tu fecisti celum et terram. Inclina au-
rem tuam et audi. Aperi, domine, oculos
tuos et vide et audi omnia verba senna-
cherib qui misit ut exprobraret nobis
deum viventem. Vere domine dissipaverunt re-
ges assyriorum gentes et terras omnium et mi-
serunt deos eorum in ignem. Non erant enim dii sed
opera manuum hominum ex ligno et lapide et

perditos eos. Nunc igitur domine deus noster salvos nos fac de manu eorum ut sciant omnia regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem Ysaias filius Amos ad Ezechiam dicens: Hec dicit dominus deus Israhel: Que deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum audivi. Iste est sermo quem locutus est dominus de eo: Sprevit te et subsannavit te virgo filia Syon, post tergum tuum caput movebit filia Ierusalem. Cui exprobrasti et quem blasphemasti contra quem exaltasti vocem et elevasti in excelsum oculos tuos contra sanctum Israhel? Per manum servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani et succidi sublimes cedros eius electas abietes eius. Et ingressus sum usque ad terminos eius et saltum Carmeli eius ego succidi et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas. Numquid non audisti quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi, eruntque in ruinam collium et pugnantium civitates munite. Et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt et confusi sunt, facti sunt quasi fenum agri et virens herba tectorum que arefacta est antequam veniret ad maturitatem. Habitaculum tuum et exitum tuum et introitum tuum et viam tuam ego prescivi et furorem tuum contra me. Insanisti in me et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam itaque circulum in naribus tuis et chamum in labris tuis et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno quod reppereris, in secundo autem anno que sponte nascuntur, porro in anno tertio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum. Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum. De Ierusalem quippe egredientur reliquie et quod salvetur de monte Syon. Zelus domini exercituum faciet hoc. Quam ob rem hec dicit dominus de rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc nec mittet in eam sagittam nec occupabit eam clipeus nec circumdabit eam munitio. Per viam qua venit revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Protegamque urbem hanc et salvabo eam propter me et propter David servum meum. Factum est igitur in nocte illa venit angelus domini et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque milia. Cumque diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit et reversus est Sennacherib rex Assyriorum et mansit in Ninive. Cumque adoraret in templo Nesrach deum suum, Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram Armeniorum et regnavit Asaradon filius eius pro eo.

Capitulum xx

In diebus illis egrotavit Ezechias usque ad mortem et venit ad eum Ysaias filius Amos propheta dixitque ei: Hec dicit dominus deus: Precipe domui tue morieris enim tu et non vives. Qui convertit faciem suam ad parietem et oravit dominum dicens: Obsecro domine memento mei quomodo ambulaverim coram te in veritate et corde perfecto et quod placitum est coram te fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno. Et antequam egrederetur Ysaias mediam partem atrii factus est ad eum sermo domini dicens: Revertere et dic Ezechie duci populi mei: Hec dicit dominus deus David patris tui: Audivi orationem tuam et vidi lacrimam tuam et sanavi te. Die tertio ascendes templum domini et addam diebus tuis xv annos. Sed et de manu regis Assyriorum liberabo te et civitatem hanc et protegam urbem istam propter me et propter David servum meum. Dixitque Ysaias: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent et posuissent super ulcus eius curatus est. Dixerat autem Ezechias ad Ysaiam: Quod erit signum quod dominus

me serabit et quia ascensurus sim die tercio
templum domini. Cui ait ysaias. Hoc erit signum
a domino quod facturus sit dominus sermonem
quem locutus est. Vis ut ascendat umbra
decem lineis an ut revertatur totidem gra
dibus. Et ait ezechias. Facile est umbram
crescere decem lineis, nec hoc volo ut fiat
sed ut revertatur retrorsum decem gradi
bus. Invocavitque ysaias propheta dominum
et reduxit umbram per lineas quibus
iam descenderat in horologio achaz re
trorsum decem gradibus. In tempore illo mi
sit berodach baladan filius baladan rex
babyloniorum litteras et munera ad eze
chiam. Audierat enim quod egrotasset ezechi
as et convaluisset. Letatus est autem in ad
ventu eorum ezechias et ostendit eis aroma
ta domum et aurum et argentum et pigmen
ta varia unguenta quoque et domum vasorum
suorum et omnia que habere poterat in the
sauris suis. Non fuit quod non monstraret
eis ezechias in domo sua et in omni po
testate sua. Venit autem ysaias propheta ad
ezechiam regem dixitque ei. Quid dixerunt
viri isti aut unde venerunt ad te. Cui ait
ezechias. De terra longinqua venerunt ad
me de babylone. At ille respondit. Quid
viderunt in domo tua. Ait ezechias. Omnia que
sunt in domo mea viderunt. Nichil est quod
non monstraverim eis in thesauris meis.
Dixit itaque ysaias ezechie. Audi sermo
nem domini. Ecce dies venient et auferen
tur omnia que sunt in domo tua et que
condiderunt patres tui usque in diem hanc
in babylone. Non remanebit quicquam ait
dominus. Sed et de filiis tuis qui egredien
tur ex te quos generabis tollent et erunt eu
nuchi in palatio regis babylonis. Dixit
ezechias ad ysaiam. Bonus sermo domini
quem locutus est. Sit tantum pax et veritas
in diebus meis. Reliqua autem sermonum eze
chie et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit
piscinam et aqueductum et introduxerit

aquas in civitatem. Nonne hec scripta sunt in libro
sermonum dierum regum iuda. Ca. xxi

Dormivitque ezechias cum patribus suis
Et regnavit manasses filius eius
pro eo. Duodecim annorum erat manasses cum
regnare cepisset et quinquaginta quinque annis regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius alibaph. Fecit
que malum in conspectu domini iuxta ydola gen
tium quas delevit dominus a facie filiorum israel.
Conversusque est et edificavit excelsa que
dissipaverat ezechias pater eius et erexit
aras baal. Et fecit lucos sicut fecerat
achab rex israel. Et adoravit omnem mi
liciam celi et coluit eam extruxitque aras
in domo domini de qua dixit dominus in ierusalem
erit nomen meum. Et extruxit altaria uni
verse milicie celi in duobus atriis templi
domini et traduxit filium suum per ignem et
ariolatus est et observavit auguria. Et
fecit phitones et aruspices multiplicavit
ut faceret malum coram domino et irritaret
eum. Posuit quoque ydolum luci quod fecerat
in templo domini super quod locutus est dominus
ad david et ad salomonem filium eius. In tem
plo hoc et in ierusalem quam elegi de cunctis
tribubus israel ponam nomen meum in sem
piternum. Et ultra non faciam commoveri pe
dem israel de terra quam dedi patribus eorum
si tamen custodierint omnia opera que pre
cepi eis et universam legem quam mandavit
eis servus meus moyses. Illi vero non au
dierunt sed seducti sunt a manasse ut fa
cerent malum super gentes quas contrivit dominus
a facie filiorum israel. Locutusque est dominus
in manu servorum suorum prophetarum dicens.
Quia fecit manasses rex iuda abhomi
nationes istas pessimas super omnia que fece
runt amorrei ante eum et peccare fecit etiam
iudam in immundiciis suis. Propterea hec dicit
dominus deus israel. Ecce ego inducam ma
la super israel et iudam ut quicum
que audierit tinniant ambe aures eius.
Et extendam super ierusalem funiculum samarie

xxxv rex Amon

et pondus domus Achab et delebo Ierusalem
sicut deleri solent tabule. Delens uer-
tam et ducam crebrius stilum super faciem
eius. Dimittam uero reliquias heredita-
tis mee et tradam eos in manus inimicorum
eius. Eruntque in uastitatem et in rapinam cunctis
aduersariis suis eo quod fecerint malum in
me et perseuerauerint irritantes me
ex die qua egressi sunt patres eorum ex Egip-
to usque ad diem hanc. Insuper et sanguinem
innoxium fudit Manasses multum nimis
donec impleret Ierusalem usque ad os. Abs-
que peccatis suis quibus peccare fecit Iuda
ut faceret malum coram Domino. Reliqua
autem sermonum Manasse et uniuersa que fe-
cit et peccatum eius quod peccauit. Nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum
regum Iuda? Dormiuitque Manasses cum patri-
bus suis et sepultus est in orto domus
sue in orto Aza. Et regnauit Amon filius
eius pro eo. Uiginti duorum annorum erat
Amon cum regnare cepisset duobus quoque
annis regnauit in Ierusalem. Nomen matris eius
Messalemeth filia Arus de Iethebe. Fe-
citque malum in conspectu Domini sicut fecerat Ma-
nasses pater eius et ambulauit in omni
uia per quam ambulauerat pater eius.
Seruiuitque inmunditiis quibus seruierat
pater suus et adorauit eas. Et reliquit
Dominum Deum patrum suorum et non ambulauit
in uia Domini. Tetenderuntque ei serui sui
insidias et interfecerunt regem in domo
sua. Percussit autem populus terre omnes qui con-
iurauerant contra regem Amon et constitue-
runt sibi regem Iosiam filium eius pro eo. Re-
liqua autem sermonum Amon que fecit nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum Iu-
da? Sepelieruntque eum in sepulchro suo in
orto Azam. Regnauitque filius eius Iosias.

Octo annorum Capitulum XXII
erat Iosias cum regnare cepisset
et XXXI anno regnauit in Ierusalem. Nomen matris
eius Idida filia Adaiam de Besecath. Fe-
citque quod placitum erat coram Domino et am-
bulauit per omnes uias Dauid patris sui et non
declinauit neque ad dexteram neque ad
sinistram. Anno autem octauo decimo regis Iosie
misit rex Saphan filium Aslia filii Mesul-
lam scribam templi Domini dicens ei: Uade ad
Helciam sacerdotem magnum ut confletur pe-
cunia que illata est in templum Domini quam
collegerunt ianitores templi a populo. Deturque
fabris per prepositos in domo Domini qui et dis-
tribuant eam his qui operantur in templo Do-
mini ad instauranda sarta tecta templi Domini.
Tignariis uidelicet et cementariis et his
qui interrupta componunt et ut emantur
ligna et lapides de lapidicinis ad instau-
randum templum Domini. Uerumptamen non com-
putetur eis argentum quod accipiunt sed
in potestate habeant et in fide. Dixit autem Hel-
cias pontifex ad Saphan scribam: Librum le-
gis repperi in domo Domini. Deditque Helcias
uolumen Saphan qui et legit illud. Uenit
quoque Saphan scriba ad regem et renuntia-
uit ei que preceperat et ait: Confla-
uerunt serui tui pecuniam que reperta est
in domo Domini et dederunt ut distribueretur
fabris a prefectis operum templi Domini. Nar-
rauit quoque Saphan scriba regi dicens: Li-
brum dedit michi Helcias sacerdos. Quem cum
legisset Saphan coram rege et audisset
rex uerba libri legis Domini scidit uestimen-
ta sua. Et precepit Helchie sacerdoti et Aichan
filio Saphan et Achobor filio Micha et Sa-
phan scribe et Asaie seruo regis dicens:
Ite et consulite Dominum super me et super populo
et super omni populo Iuda de uerbis uoluminis
istius quod inuentum est. Magna enim ira
Domini succensa est contra nos quia non au-
dierunt patres nostri uerba libri huius ut facerent
omne quod scriptum est. Ierunt itaque Helchias
sacerdos et Aicham et Achabor et Saphan
et Asaia ad Holdam prophetissam uxorem Sellum

xxxvi Iosias rex

filii Thecue filii Araas custodis vestium, que habitabat in Ierusalem in Secunda, locutique sunt ad eam. Et illa respondit eis: Hec dicit Dominus Deus Israhel: Dicite viro qui misit vos ad me: Hec dicit Dominus Deus Israhel: Ecce ego adducam mala super locum hunc et super habitatores eius, omnia verba legis que legit rex Iuda, quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum. Et succendetur indignatio mea in loco hoc et non extinguetur. Regi autem Iuda qui misit vos ut consuleretis Dominum sic dicetis: Hec dicit Dominus Deus Israhel: Pro eo quod audisti verba voluminis et perterritum est cor tuum et humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum, et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me, et ego audivi, ait Dominus. Idcirco colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala que inducturus sum super locum istum.

Capitulum xxiii

Et renuntiaverunt regi quod dixerat. Qui misit et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Ierusalem. Ascenditque rex templum Domini et omnes viri Iuda universique qui habitabant in Ierusalem cum eo, sacerdotes et prophete et omnis populus a parvo usque ad magnum, legitque cunctis audientibus omnia verba libri federis Domini qui inventus est in domo Domini. Stetitque rex super gradum et percussit fedus coram Domino ut ambularet post Dominum et custodiret precepta eius et testimonia et cerimonias in omni corde et in tota anima, et suscitaret verba federis huius que scripta erant in libro illo. Et adquievit populus pacto. Et precepit rex Helchie pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo Domini omnia vasa que facta fuerant Baal et luco et universe militie celi. Et combussit ea foris Ierusalem in convalle Cedron et tulit pulverem eorum in Bethel. Et delevit aruspices quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda et in circuitu Ierusalem, et eos qui adolebant incensum Baal et soli et lune et xii signis et omni militie celi. Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem in convallem Cedron et combussit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepulchra vulgi. Destruxit quoque edículas effeminatorum que erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes, de Gabaa usque Bersabee. Et destruxit aras portarum in introitu hostii Iosue principis civitatis, quod erat ad sinistram porte civitatis. Verumptamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem, sed tantum comedebant azima in medio fratrum suorum. Contaminavit quoque Topheth, quod est in convalle filii Ennom, ut nemo consecraret filium suum aut filiam suam per ignem Moloch. Abstulit quoque equos quos dederant reges Iuda soli in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi qui erat in Farurim, currus autem solis combussit igni. Altaria quoque que erant super tecta cenaculi Achaz que fecerant reges Iuda, et altaria que fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini destruxit rex et cucurrit inde et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron. Excelsa quoque que erant in Ierusalem ad dexteram partem montis offensionis, que edificaverat Salomon rex Israhel Astharoth ydolo Sydoniorum et Chamos offensioni Moab et Moloch abhominationi filiorum Ammon, polluit rex. Et contrivit statuas et succidit lucos, replevitque loca eorum ossibus mortuorum. Insuper et altare quod erat in Bethel et excelsum quod fecerat Ieroboam filius Nabath, qui peccare fecit Israhel, et altare illud et excelsum destruxit atque combussit et comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum. Et conversus Iosias vidit ibi sepulchra que erant in monte, misitque et tulit ossa de sepulchris

chris et combussit ea super altare et polluit illud iuxta verbum domini quod locutus est vir dei qui predixerat verba hec. Et ait: Quis est titulus ille quem video? Responderuntque ei cives illius urbis: Sepulchrum est hominis dei qui venit de iuda et predixit verba hec que fecisti super altare bethel. Et ait: Dimittite eum, nemo commoveat ossa eius. Et intacta manserunt ossa eius cum ossibus prophete qui venerat de samaria. Insuper et omnia phana excelsorum que erant in civitatibus samarie que fecerant reges ysrahel ad irritandum dominum abstulit iosias et fecit eis secundum omnia opera que fecerat in bethel. Et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria et combussit ossa humana super ea. Reversusque est ierusalem et precepit omni populo dicens: Facite phase domino deo vestro secundum quod scriptum est in libro federis huius. Nec enim factum est phase tale a diebus iudicum qui iudicaverunt ysrahel et omnium dierum regum ysrahel et regum iuda, sicut in octavo decimo anno regis iosie factum est phase istud domino in ierusalem. Sed et phitones et ariolos et figuras ydolorum et immunditias et abhominationes que fuerant in terra iuda et ierusalem abstulit iosias ut statueret verba legis que scripta sunt in libro quem invenit helchias sacerdos in domo domini. Similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem moysi, neque post eum surrexit similis illi. Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra iudam propter irritationes quibus provocaverat eum manasses. Dixit etiam dominus: Etiam iudam auferam a facie mea sicut abstuli ysrahel et proiciam civitatem hanc quam elegi ierusalem et domum de qua dixi: Erit nomen meum ibi. Reliqua autem verborum iosie et omnium que fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? In diebus eius ascendit pharao nechao rex egypti contra regem assiriorum ad flumen eufraten et abiit rex iosias in occursum eius et occisus est in maggedo cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui mortuum de maggedo et pertulerunt eum in ierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terre ioachaz filium iosie et unxerunt eum et constituerunt eum regem pro patre suo. Viginti trium annorum erat ioachaz cum regnare cepisset et tribus mensibus regnavit in ierusalem. Nomen matris eius amithal filia ieremie de lobna. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eius. Vinxitque eum pharao nechao in reblatha que est in terra emath ne regnaret in ierusalem. Et imposuit terre mulctam centum talentis argenti et talento auri. Regemque constituit pharao nechao heliachim filium iosie pro iosia patre eius vertitque nomen eius ioachim. Porro ioachaz tulit et duxit in egyptum. Argentum autem et aurum dedit ioachim pharaoni cum indixisset terre per singulos ut conferretur iuxta preceptum pharaonis, et unumquemque iuxta vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terre ut daret pharaoni nechao. Viginti quinque annorum erat ioachim cum regnare cepisset et undecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius zebida filia phadaya de rama. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eius.

xxxiii r Ioachaz

xxxiiii r Ioachim

Ca. xxiiii

In diebus illis ascendit nabuchodonosor rex babylonis et factus est ei ioachim servus tribus annis. Et rursum rebellavit contra eum. Immisitque ei dominus latrunculos chaldeorum et latrunculos syrie et latrunculos moab et latrunculos filiorum amon. Et immisit eos in iuda ut disperderent eam iuxta verbum domini quod locutus fuerat per servos suos prophetas. Factum est autem hoc per verbum domini contra iudam

xxxx rex Sedechias

ut auferret eum coram se propter peccata ma
nasse et universa que fecit et propter sanguinem
innocentem quem effudit et implevit ihe
rusalem cruore innocentium Et ob hanc rem
noluit dominus propitiari Reliqua autem sermonum
ioachim et universa que fecit nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum regum
iuda Et dormivit ioachim cum patribus suis

xxxix rex Ioachim

Regnavitque ioachin filius eius pro eo Et
ultra non addidit rex egipti ut egrederetur
de terra sua Tulerat enim rex babylonis a
rivo egipti usque ad flumen eufraten omnia
que fuerant regis egipti Decem et octo an
norum erat ioachin cum regnare cepisset
et tribus mensibus regnavit in ierusalem No
men matris eius nestha filia helnathan de
ierusalem Et fecit malum coram domino iuxta
omnia que fecerat pater eius In tempore illo
ascenderunt servi nabuchodonosor regis ba
bylonis in ierusalem Et circumdata est urbs mu
nitionibus Venitque nabuchodonosor rex
babylonis ad civitatem cum servis suis ut
oppugnaret eam Egressusque est ioachin
rex iuda ad regem babylonis ipse et ma
ter eius et servi eius et principes eius et
eunuchi eius Et suscepit eum rex babylo
nis anno octavo regni sui Et protulit inde
thesauros omnes domus domini et thesauros do
mus regie Et concidit universa vasa aurea
que fecerat salomon rex israel in templo domini
iuxta verbum domini et transtulit omnem ierusalem
et universos principes et omnes fortes exercitus
decem milia in captivitatem et omnem artificem
et inclusorem Nihilque relictum est exceptis
pauperibus populi terre Transtulit quoque ioa
chin in babylonem et matrem regis et uxo
res regis et eunuchos eius et iudices terre
duxit in captivitatem de ierusalem in babylonem
Et omnes viros robustos septem milia et
artifices et inclusores mille omnes viros
fortes et bellatores duxitque eos rex ba
bylonis captivos in babylonem Et consti
tuit mathaniam patruum eius pro eo imposuit
que nomen eius sedechiam Vicesimum et primum
annum etatis habebat sedechias cum regnare
cepisset et undecim annis regnavit in
ierusalem Nomen matris eius erat amichal filia
ieremie de lobna Et fecit malum coram do
mino iuxta omnia que fecerat ioachim Irascebatur
enim dominus contra ierusalem et contra iudam
donec proiceret eos a facie sua Recessitque
sedechias a rege babylonis Ca. xxv.

Factum est autem anno nono regni
eius mense decimo decima die men
sis venit nabuchodonosor rex babylo
nis ipse et omnis exercitus eius in ierusalem et
circumdederunt eam Et extruxerunt in circuitu eius
munitiones et clausa est civitas atque val
lata usque ad undecimum annum regis sedechie
nona die mensis Prevaluitque fames in civitate
nec erat panis populo terre Et interrupta est
civitas et omnes viri bellatores nocte fu
gerunt per viam porte que est inter duplicem
murum ad ortum regis Porro chaldei
obsidebant in circuitu civitatem Fugit itaque se
dechias per viam que ducit ad campestria
solitudinis Et persecutus est exercitus chal
deorum regem Comprehenditque eum in planis
iericho et omnes bellatores qui erant
cum eo dispersi sunt et reliquerunt eum Appreh
ensum ergo regem duxerunt ad regem babylo
nis in reblatha qui locutus est cum eo iudi
cium Filios autem sedechie occidit coram
eo et oculos eius effodit vinxitque eum ca
thenis et adduxit eum in babylonem Mense
quinto septima die mensis ipse est annus
nonus decimus regis babylonis venit nabuzar
dan princeps exercitus servus regis babylo
nis ierusalem et succendit domum domini et domum
regis et domos ierusalem Omnemque domum com
bussit igni et muros ierusalem in circuitu de
struxit omnis exercitus chaldeorum qui erat
cum principe militum Reliquam autem populi partem que
remanserat in civitate et perfugas qui transfu
gerant ad regem babylonis et reliquum vulgus
transtulit nabuzardan princeps militie et

PROLOGUS

de pauperibus terrae reliquit vinitores et agricolas. Columnas autem aereas quae erant in templo domini et bases et mare aereum quod erat in domo domini confregerunt Chaldaei et transtulerunt aes omne in Babylonem. Ollas quoque aereas et trullas et tridentes et cyphos et mortariola et omnia vasa aerea in quibus ministrabant tulerunt. Necnon et thuribula et phialas quae aurea aurea et quae argentea argentea tulit princeps militiae. Columnas duas et mare unum et bases quas fecerat Salomon in templo domini non erat pondus aeris omnium vasorum. Decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum et reticulum et malogranata super capitellum columnae omnia aerea similem et columna secunda habebat ornatum. Tulit quoque princeps militiae Saraiam sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores et de civitate eunuchum unum qui erat praefectus super viros bellatores et quinque viros de his qui steterant coram rege quos repperit in civitate et Sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terrae et sexaginta viros de vulgo qui inventi fuerant in civitate quos tollens Nabuzardan princeps militiae duxit ad regem Babylonis in Reblatha. Percussitque eos rex Babylonis et interfecit eos in Reblatha in terra Emath et translatus est Iuda de terra sua. Populo autem qui relictus erat in terra Iuda quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis praefecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan. Quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam venerunt ad Godoliam in Maspha Ismahel filius Nathaniae et Iohanan filius Caree et Saraia filius Thanehumeth Netophathites et Iezonias filius Maachathi ipsi et socii eorum. Iuravitque eis Godolias et sociis eorum dicens nolite timere servire Chaldaeis manete in terra et servite regi Babylonis et bene erit vobis. Factum est autem in mense septimo venit Ismahel filius Nathaniae filii Elisama de semine regio et decem viri cum eo percusseruntque Godoliam qui et mortuus est sed et Iudaeos et Chaldaeos qui erant cum eo in Maspha interfecerunt. Consurgens autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in Aegyptum timentes Chaldaeos. Factum est vero in anno tricesimo septimo transmigrationis Ioiachin regis Iuda mense duodecimo septima et vicesima die mensis sublevavit Evilmerodach rex Babylonis anno quo regnare coeperat caput Ioiachin regis Iuda de carcere et locutus est ei benigne. Et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone. Et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitae suae. Annonam quoque constituit ei sine intermissione quae et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suae.

Explicit IIII liber regum

Explicit IIII liber regum

Prologus libri paralipomenon

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in graecum versa est editio permaneret superflue me mi Chromati episcoporum sanctissime atque doctissime impelleres ut tibi hebraea volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat et nascentis ecclesiae roboraverat fidem iustum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria et germana illa antiquaque translatio corrupta sit atque violata nostri arbitrii putas aut e pluribus iudicare quod verum sit aut novum opus in veteri opere condere illudentibusque Iudaeis cornicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et Aegyptus in septuaginta suis Hesychium laudat auctorem Constantinopolis usque Antiochiam Luciani martyris exemplaria

probat. medie inter has provincie palestinos codices legunt quos ab origene elaboratos eusebius et pamphilus vulgaverunt totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certe origenes non solum exempla composuit quatuor editionum e regione singula verba describens ut unus dissentiens statim ceteris inter se consentientibus arguatur. Sed quod maioris audacie est in editione lxx theodotionis editionem miscuit asteriscis designans que minus ante fuerant et virgulis que ex superfluo videbantur apposita. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant et post lxx cellulas que vulgo sine auctore iactantur singulas cellas aperire hocque in ecclesiis legitur quod lxx nescierunt cur me non suscipiant latini mei qui inviolata editione veteri ita novam condidi ut laborem meum hebreis et quod his maius est apostolis auctoribus probem. Scripsi nuper librum de optimo genere interpretandi ostendens illa de evangelio. Ex egypto vocavi filium meum et quoniam nazareus vocabitur et videbunt in quem transfixerunt. Et illud apostoli quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. ceteraque his similia in hebreorum libris inveniri. Certe apostoli et evangeliste lxx interpretes noverant et unde eis hec dicere que in lxx interpretibus non habentur. Christus dominus noster utriusque testamenti conditor in evangelio secundum iohannem. Qui credit inquit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Utique scriptum est quod salvator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est? lxx non habent apocrypha nescit ecclesia. Ad hebreos igitur revertendum est unde et loquitur dominus et discipuli exempla presumunt. Hec pace veterum loquor et obtrectatoribus meis tantum respondeo qui canino dente me rodunt in publico detrahentes legentes in angulis idem et accusatores et defensores cum in aliis probent quod in me reprobant quasi virtus et vitium non in rebus sit sed cum auctore mutetur. Ceterum memini editionem lxx translatorum olim de greco emendatam tribuisse me nostris nec inimicum debere estimari eorum quos in conventu fratrum semper edissero. Et quod nunc dabreiamin id est verba dierum interpretatus sum idcirco feci ut inextricabiles moras et silvas nominum que scriptorum confusa sunt vitio sensuumque barbariem apertius et per versuum cola digererem mihi et meis iuxta hysmenium canens si aures surde sunt ceterorum.

Incipit liber Paralipomenon

Capitulum primum

Adam seth enos chaynan malalehel iared enoch matusalem lameth noe sem cham et iapheth. Filii iapheth gomer magog madai et iavan thubal mosoch thiras. Porro filii gomer aschenes et riphath et thogorma. Filii autem iavan helisa et tharsis cethim et dodanim. Filii cham chus et mesraim phuth et chanaan. Filii autem chus saba et evila sabatha et regma et sabathaca. Porro filii regma saba et dadan. Chus autem genuit nembroth iste cepit esse potens in terra. Mesraym vero genuit ludim et anamim et laabim et nepthoym phetrusim quoque et chasluym de quibus egressi sunt philistiim et capthurim. Chanaan vero genuit sydonem primogenitum suum et etheum iebuseum et amorreum et gergeseum eveum et aracheum asineum et samareum et ematheum. Filii sem elam et assur et arphaxat lud et aram hus et hul et gothor et mosoch. Arphaxat autem genuit sale qui et ipse genuit heber. Porro heber nati sunt duo filii nomen uni phaleg quia in diebus eius divisa est terra et nomen fratris eius iectan. Iectan autem genuit elmodath saleph et asarmoth et iare adoram quoque et uzal et decla hebal iam et abymahel et saba et ophir et evila et iobab omnes isti filii iectan. Sem arphaxat sale heber phaleg reu saruch nachor thare abram iste est abraham. Filii autem abraham ysaac et hismahel

et generationes eorum primogenitus hismahel naba-
ioth et cedar et abdeel et mapsam et mas-
ma et duma et massa / adad et themar
iathur naphis cedma. hii sunt filii hismahel.
Filii autem cethure concubine / abraham
quos genuit zamram iexan madan ma-
dyan iesboth sue. Porro filii iexan saba
et dadan. assurim et lathusim et laomim / filii
autem madyan epha et opher et enoch abi-
da et heldaa. Omnes hii filii cethure. Genuit
autem abraham ysaac. cuius filii fuerunt israhel
et esau. Filii autem esau eliphas raguhel
iehus ialam chore / filii eliphas the-
man omer sephi gethen cenez thamna
amalech. Filii raguel naath zara namma
maza. Filii seyr lothan sobal sebeon ana
dyson eser dysan / filii lothan orri hoy-
man / soror autem lothan fuit thana / filii
sobal alian et manaath et ebal et sephi
et onan / filii sebeon aya et ana / filii ana
dison / filii dyson hamaran et heseban
et iethram et charan. Filii heser balaan
et zavan et iacham / filii dyson us et
aram. Isti sunt reges qui imperaverunt in terra
edom antequam esset rex super filios israhel.
Bale filius beor et nomen civitatis eius denaba
mortuus est bale et regnavit pro eo iobab
filius zare de bosra. Cumque iobab fuisset
mortuus regnavit pro eo husam de terra the-
manorum. Obiit quoque husam et regnavit
pro eo adad filius badad / qui percussit madi-
an in terra moab et nomen civitatis eius ab-
vith. Cumque et hadad fuisset mortuus reg-
navit pro eo semla de masrecha / Sed et
semla mortuus est et regnavit pro eo baala-
nan filius achobor. Sed et hic mortuus
est et regnavit pro eo adad cuius fuit urbis
nomen phou et appellata est uxor eius
meetabel filia matred filie mezaab.
Adad autem mortuo duces pro regibus in edom
esse ceperunt. dux thamna dux aulba dux
ietheth dux hela dux phinon dux cenez
dux theman dux mabsar dux magdihel
dux hyram. hii duces edom. Capitulum ii

Filii autem israhel ruben leui syme-
on iuda ysachar zabulon dan ioseph
beniamin neptalim gad aser. Filii iuda her
onan sela. tres isti nati sunt ei de filia sue cha-
nanitidis. Fuit autem her primogenitus iuda
malus coram domino et occidit eum / thamar
autem nurus eius peperit ei phares et zaram. Omnes
autem filii iuda quinque / filii autem phares esrom
et hamul. Filii quoque zare zamri et ethan
et eman calchal quoque et daran simul quinque.
Filii charmi achar qui turbavit israhel et pec-
cavit in furto anathematis. filii ethan aza-
rias / filii autem esrom qui nati sunt ei ierame-
hel et ram et chalubi / Porro ram genuit
aminadab / Aminadab autem genuit salmon
de quo ortus est booz / Booz vero genuit obeth
qui et ipse genuit ysay / ysay autem genuit
primogenitum heliab / secundum aminadab / tercium
autem samma / quartum nathanahel / quintum raddai
sextum asom / septimum dauid. quorum sorores
fuerunt saruia et abygail. Filii saruie abysai
ioab et asahel tres / Abigail autem genuit
amasa cuius pater fuit iether hismahe-
lites / Chaleb vero filius esrom accepit
uxorem nomine azuba de qua genuit ieri-
oth. Fuerunt quoque filii eius iesar et sobab
et ardon. Cumque mortua esset azuba acce-
pit uxorem calephrath que peperit ei
hur / Porro genuit hur vri / vri genuit
beseleel / Post hec ingressus est esrom ad
filiam machir patris galaad / et accepit
eam cum esset annorum lx que peperit ei
segub / Sed et segub genuit iayr / et
possedit xxiii civitates in terra galaad cepit-
que gessur et aram oppida iayr et chana-
ath et viculos eius lx civitatum. Omnes
isti filii machir patris galaad. Cum autem
mortuus esset esrom ingressus est calepha-
rath. habuit quoque uxorem esrom abia
que peperit ei assur patrem thecue / Nati
sunt autem filii ierameel primogeniti
esrom / ram primogenitus eius et buna
et aram et asom et achia / habuit quoque

vxorem alteram ieramehel nomine ata-
ra que fuit mater onam. Sed et filii ram
primogeniti ieramehel fuerunt moos et a-
mym et achar. Filii autem semey nadab
et abyssur. Nomen vero uxoris abyssur
abygail que peperit ei achea obam et
molyd. Filii autem nadab fuerunt saled et a-
phaym. Mortuus est autem saled absque
liberis. Filius vero aphaym yesi qui ge-
nuit sesan. Porro sesan genuit aholi.
Filii iada fratris semey iether et iona-
than. Sed et iether mortuus est absque
liberis. Porro ionathan genuit phaleth
et ziza. Isti fuerunt filii ieramehel. Seso-
nam non habuit filios sed filias et ser-
vum egiptium nomine ieraa. Deditque ei
filiam suam uxorem que peperit ei ethei.
Ethei autem genuit nathan et nathan
genuit zaba. Zaba quoque genuit ophal
et ophal genuit obeth. Obeth genuit
iehu. Iehu genuit azariam. Azarias
genuit helles. Helles genuit helesa.
Helesa genuit sesamo. Sesamo genuit
sellum. Sellum genuit ycamiam. Ycami-
as genuit helysama. Filii autem chaleb
fratris ieramehel: mosa primogenitus eius
ipse est pater ziph et filii maresa pa-
tris hebron. Porro filii hebron chore et
taphu et recem et samma. Samma autem
genuit raam patrem iercaam et recem
genuit semey. Filius semey maon et ma-
on pater bethsur. Epha autem concubina
chaleb peperit aran et mosa et gezen.
Porro aran genuit gezez. Filii iaddai
regom et ioathan et gesan et pha-
leth et epha et saaph. Concubina cha-
leb maacha peperit saber et tharana.
Genuit autem saaph pater madmena
sue patrem machbena et patrem gabaa.
Filia vero chaleb fuit acsa. Hii erant
filii chaleb. Filii ur primogeniti epha-
ratha sobal pater cariathiarim sal-
ma bethlehem ariph pater bethgader.
Fuerunt autem filii sobal patris cariathiarim

qui videbat dimidium requietionum et de
cognatione cariathiarim iethrei et apha-
tei. Ex hiis egressi sunt sarathite et esta-
holite. Israhelite filii salma patris bethle-
hem et nethophati corone domus ioab
et dimidium requietionis saraai. Cognationes
quoque scribarum habitantium in iabes ca-
nentes atque resonantes et in tabernacul-
is commorantes. Hii sunt cynei qui venerunt
de calore patris domus rechab. Capitulum iii

David vero hos habuit filios qui
nati sunt ei in ebron. Primogenitum
amon ex achynoem iezrahelite. Secundum
danihel de abygayl carmelitide. Tercium ab-
salon filium maacha filie tholomei regis
gessur. Quartum adoniam filium aggith. Quintum
saphatiam ex abithal. Sextum iethraam
de egla uxore sua. Sex ergo nati sunt ei in
hebron ubi regnavit septem annis et
sex mensibus. Triginta autem et tribus annis
regnavit in ierusalem. Porro in ierusalem nati sunt
ei filii samaa et sobab et nathan et sal-
mon quatuor de bersabee filia amyhel.
Iabaar quoque et elysama et elypha-
leth et noge et napheg et iaphie nec-
non et elysama et eliade et elyphaleph
novem. Omnes hii filii david absque filiis
concubinarum habuerunt sororem thamar.
Filius autem salomonis roboam cuius abya
filius genuit aza. De hoc quoque natus
est iosaphat pater ioram. Qui ioram
genuit othosyam. Ex quo ortus est ioas.
Et huius filius amasyas genuit azariam.
Porro azarie filius ioathan procreavit
achaz patrem ezechie de quo natus est ma-
nasses. Sed et manasses genuit amon
patrem iosie. Filii autem iosie fuerunt primo-
genitus iohannan. Secundus ioachim. Ter-
cius sedechias. Quartus sellum. De ioachim
natus est iechonias et sedechias. Filii
iechonie fuerunt asyr salathiel melchyram
phadaia semaser et iecemamasama et
nadabia. De phadaia orti sunt zoroba-
bel et semey. Zorobabel genuit mosollam

ananiam et salomith sororem eius. Et asabam et
q[ue] et pothol et barachiam et asadyam io-
saphbesed quinque. Filius autem ananie fal-
tias pater rosie cuius filius raphaya,
huius quoque filius arnon, de quo natus est
abdya cuius filius fuit sechenias. Filius
secheme semeya cuius filius athus et
gegal et barria et naaria et saphat
sex numero. Filii naarie helioenay et eze-
chias ezricham tres. Filii helioenay odnia
et heliasub et pheleigia et achub et io-
anna et dalaya et ananj septem. Ca. iiii
Filii iuda phares
et esrom et carmi et hur et so-
bal. reaya vero filius sobal genuit geth
de quo nati sunt achimay et laad. hec cogna-
tiones sarathi. Ista quoque stirps ethan iez-
rahel iesema et iedebos. nomen quoque
sororis eorum asaelphunel. Phanuel autem pater
gedor et ezer pater osa. Isti sunt filii hur primo-
geniti ephrata patris bethlehem. Assur vero
patris thecue erant due uxores halaa et
naara. peperit autem naara ozam et epher
et themani et asthari. Isti sunt filii naa-
ra. Porro filii halaa sereth ysaar ethan.
Chus autem genuit ab onob et sobola et cog-
nationem aral filii arim. Fuit autem yabes in-
clitus pre fratribus suis. et mater eius voca-
vit nomen eius yabes dicens. quia peperi eum
in dolore. Invocavit vero yabes deum israel dicens. Si benedicens
benedixeris mihi. et dilataveris terminos
meos. et fuerit manus tua mecum. et feceris
me a malicia non opprimi. et prestitit ei deus
quod precatus est. Chaleb autem frater suba
genuit mathir qui fuit pater esrom. Porro
pater esrom genuit bethrapha et phesse
et thena patrem urbis naas. hii sunt viri re-
cha. Filii autem cenez othoniel et saraya. Por-
ro filii othoniel athath et maonathi athath
genuit ophra. Saraya autem genuit yoab
patrem vallis artificum. ibi quippe artifices
erant. Filii vero chaleb filii iephone hir et
hela et nahem. Filii quoque hela et cenez.
Filii quoque ialeel zyph et zyphaira et
asrahel. et filii ezra iether et mered et e-
pher et ialon. Genuitque mariam et sam-
may et iesba patrem esthamo. Uxor quoque
eius iudaya peperit iared patrem gedor et
heber vel heber patrem socho. et hyrrentiel
patrem zanon. hii autem filii bethie filie pha-
raonis quam accepit mered. Et filii uxo-
ris odaye sororis nahan patris ceila
garmi et esthamo qui fuit de machati.
Filii quoque symon amnon et rena filii
ana et thilon. et filii iesi zoeth et ben-
zoeth. Filii sela filii iuda. her pater lecha
et laada pater maresa et cognationes
domus operantium byssum in domo iuramenti.
et qui stare fecit solem. virique mendacii
et securus et incendens. qui principes fuerunt
in moab et qui reversi sunt in lehem. hec
autem sunt verba vetera. hii sunt figuli habita-
tes in plantationibus et in sepibus apud
regem in operibus suis commoratique sunt ibi.
Filii symeon namuel et iamin iarib
zara saul sellum. filius eius mabsan fi-
lius eius masma. filius eius. Filii masma
amuhel filius eius. Filii masma amuhel
filius eius filius. et zachur filius eius.
semey filius eius. Filii semey sedecim et filie
sex. Fratres autem eius non habuerunt filios mul-
tos et universa cognatio non potuit adequare
summam filiorum iuda. habitaverunt autem
in bersabee et molada et in asarsual
et in bala et in asom et in tholath et
in bathuel et in horma et in siceleth et
in bethmarchaboth et in asersusim et in
bethberay et in saarim. hee civitates eorum
usque ad regem david. ville quoque eorum
etham et aen et remon et thoken et asan
civitates quinque et universi viculi eorum per circui-
tum civitatum istarum usque ad baal. hec est
habitatio eorum et sedium distributio. Mosab
quoque et iemlech et iosa filius amasie
et iohel et ieu filius iosabie et filii
saraye filii asiel et elioenay et iacoba
et sucia et asaym et adihel et isimihel

et beniza / zyza quoque filius sephei filii allon / filii idaia / filii zemri / filii samaia. Isti sunt nominati principes in cognationibus suis et in domo affinitatum suarum multiplicati sunt vehementer / et profecti sunt ut ingrederentur in gador usque ad orientem vallis / et ut quererent pascua gregibus suis / et invenerunt pascuas uberrimas et valde bonas / et terram latissimam / et quietam et fertilem in qua ante habitaverunt de stirpe cham / Hii ergo venerunt quos supra descripsimus nominatim in diebus ezechie regis iuda / et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui inventi fuerant ibi et deleverunt eum usque in presentem diem / habitaveruntque pro eis quoniam uberrimas ibidem pascuas repperierunt. De filiis quoque symeon abierunt in montem seyr / viri quingenti habentes principem phalthiam et naariam et raphayam et ozyel filios iesi et percusserunt reliquias qui evadere non poterant amalechitarum et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem

Filii quoque Ca. v.

ruben primogeniti israhel ipse quippe fuit primogenitus eius. Sed cum violasset thorum patris sui data sunt primogenita eius filiis ioseph filii israhel / et non est ille reputatus in primogenitum. Porro iudas qui erat fortissimus inter fratres suos / de stirpe eius principes germinati sunt primogenita autem reputata sunt ioseph. Filii ergo ruben primogeniti israhel enoch et phallu esrom et carmi / Filii iohel samaya filius eius semey / filius eius micha / filius eius reheya / filius eius baal / filius eius beera / filius eius quem captivum duxit theglathphalassar rex assyriorum. Et fuit princeps in tribu ruben. Fratres autem eius et universa cognatio quando numerabantur per familias suas habuerunt principes yehihel et zachariam. Porro filius balaaz / filius samma / filius yohel ipse habitavit in aroer usque ad nebo et beelmeon contra orientalem plagam habitavit usque ad introitum heremi et flumen eufraten. Multum quippe numerum iumentorum possidebat in terra galaad. In diebus autem saul preliati sunt contra agarenos et interfecerunt eos habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum in omni plaga que respicit ad orientem galaad. Filii vero gad e regione eorum habitaverunt in terra basan usque selecha. Iohel in capite et sapha secundus iannai et sapha in basan. Fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum michahel et mosolla et sebe et iore et iachan et zye et heber septem. Hii filii abyel filii huri / filii iaro / filii galaad / filii michahel / filii yesesi / filii ieddo / filii buz. Fratres quoque filii abdihel filii guni principes domus in familiis suis. Et habitaverunt in galaad et in basan et in viculis eius et in cunctis suburbanis saron usque ad terminos. Omnes hii numerati sunt in diebus ioathan regis iuda et in diebus ieroboam regis israhel. Filii ruben et gad et dimidie tribus manasse viri bellatores scuta portantes et gladios extendentes arcum et eruditique ad prelia quadraginta quatuor milia et septingenti et sexaginta procedentes ad pugnam dimicaverunt contra agarenos. Ituri vero et naphes et nodab prebuerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus eorum agareni et universi qui fuerant cum eis quia dominum invocaverunt cum preliarentur et exaudivit eos eo quod credidissent in eum. Ceperuntque omnia que possederant camelorum quinquaginta milia / et ovium ducenta quinquaginta milia et asinos duo milia / et animas hominum centum milia / vulnerati autem multi corruerunt. Fuit enim bellum domini. Habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem / Filii quoque dimidie tribus manasse possederunt terram a finibus basan usque baal hermon. Ingens quippe numerus erat et hii fuerunt principes domus cognationis eorum

et epher et iesi et eliel et ezriel
et ieremia et oduia et iedihel fortissimi
viri et potentes et nominati duces in famili
is suis. Reliquerunt autem deum patrum suorum
et fornicati sunt post deos populorum terre quos
abstulit dominus coram eis et suscitavit deus
israel spiritum phul regis assyriorum
et spiritum theglathphalassar regis assur et
transtulit ruben et gad et dimidiam tri
bum manasse et adduxit eos in lahela et
habor et ara et fluvium gozan usque ad di
em hanc. Filii levi gerson caath merari.
Filii caath amram ysaar hebron et oziel.
Filii amram aaron moyses et maria. Filii
aaron nadab et abiu et eleazar et itha
mar. Eleazar genuit phinees et phinees
genuit abisue. abisue genuit bocci et
bocci genuit ozi. Ozi genuit zaraiam.
Zaraias genuit meraioth. Porro mera
ioth genuit achitob. achitob genuit sadoch.
sadoch genuit achimaas. achimaas genuit
azariam. azarias genuit iohanna. ioha
na genuit azariam ipse est sacerdos de
genere aaron qui sacerdotio functus est
in domo quam edificavit salomon in ierusalem.
Genuit autem et azarias amariam. a
marias genuit achitob. achitob genuit
sadoch. sadoch genuit sellum. sellum genuit
helciam. helcias genuit azariam. azarias
genuit saraiam. et saraias genuit io
sedech. Porro iosedech egressus est quando trans
tulit dominus iudam et ierusalem per manus nabu
chodonosor regis. Cap. vi

Filii ergo levi gerson caath et me
rari. Et hec sunt nomina filiorum
gerson lobni et semei. Filii caath am
ram et ysaar et hebron et oziel. Filii me
rari moholi et musi. Hec autem cognationes
levi secundum familias eorum. gersom. lobni
filius eius. yahat filius eius. Filius eius
zamma. addo filius eius. zara filius eius.
yethray filius eius. Filii caath aminadab
filius eius. chore filius eius. asir
filius eius. helchana filius eius. abiasaph
filius eius. asir filius eius. thaath filius eius.
uriel filius eius. Filii helchana amasai et
achimoth et helchana. Filii helchana sophai
filius eius. naath filius eius. heliab filius
eius. ieroam filius eius. helchana filius
eius. Filii samuel primogenitus vasseni et
abia. Filii autem merari moholi. filius eius
lobni. filius eius semei. filius eius oza.
filius eius samaa. filius eius aggia. filius
eius asaia. filius eius. Isti sunt quos con
stituit david super cantores domus domini ex
quo collocata est archa. tabernaculo testimonii
canentes donec edificaret salomon domum
domini in ierusalem. Stabant autem iuxta ordinem
in ministerio suo. Hii vero sunt qui assistebant cum
filiis suis. De filiis caath heman cantor
filius iohel filii samuhel filii helchana
filii ieroam filii heliel filii thou filii suph
filii helcana filii maath filii amasai filii hel
chana filii iohel filii azarie filii sophonie
filii thaath filii asir filii abiasaph
filii chore filii ysaar filii caath filii
levi filii israel. Et fratres eius asaph qui sta
bat a dextris eius. Asaph filius barachie filii
samaa filii michahel filii basie filii melchie
filii athanai filii zara filii adaia filii ethan
filii semei filii geth filii gerson filii levi.
Filii autem merari fratres eorum ad sinistram ethan
filius chusi filii abdi filii moloch filii asa
bie filii amasie filii helcie filii amasai
filii bonni filii somer filii moholi filii mu
si filii merari filii levi. Fratres quoque eorum
levite qui ordinati sunt in cunctum taberna
culi ministerium domus domini. Aaron vero et
filii eius adolebant incensum super altare
holocausti et super altare thymiamatis in omne
opus sancti sanctorum. Et ut precarentur pro
israel iuxta omnia que preceperat moyses ser
vus dei. Hii sunt autem filii aaron. eleazar
filius eius. phinees filius eius. abisue fi
lius eius. bocci filius eius. ozi filius eius.
zaraia filius eius. meraioth filius eius.
amarias filius eius. achitob filius eius.

sadoch filius eius achimaas filius eius. Et
hec habitacula eorum per vicos atque confinia fi
liorum scilicet aaron iuxta cognationes caa
thitarum. Ipsis enim sorte contigerat. Dederunt quoque
hebron eis in terra iuda et suburbana eius
per circuitum. Agros autem civitatis ad confugiendum he
bron et lobna et suburbana eius. Iether
quoque et esthemo cum suburbanis suis. Sed
et helon et dabir cum suburbanis suis. Asan
quoque et bethsames et suburbana eorum.
De tribu autem beniamin gabee et suburba
na eius et almath alias alamath cum subur
banis eius. Omnes civitates xiii cum suburba
nis suis et per cognationes suas. Filiis autem
caath residuis de cognatione sua. Et dederunt
ex dimidia tribu manasse in possessione
urbes decem. Porro filiis gerson per cogna
tiones suas de tribu ysachar et de tribu
aser et de tribu neptalim et de tribu ma
nasse in basan urbes xiii. Filiis autem mera
ri per cognationes suas de tribu ruben et
de tribu gad et de tribu zabulon dederunt
sortes civitates xii. Dederunt quoque filii
ysrahel levitis civitates et suburbana earum.
Dederuntque per sortem ex tribu filiorum iuda et ex
tribu filiorum symeon et ex tribu filiorum
beniamin urbes has quas vocaverunt ex no
minibus suis. Et ex his qui erant ex cognatione
filiorum caath. Fueruntque civitates in terminis eorum
de tribu effraym. Dederuntque eis urbes ad con
fugiendum sichem cum suburbanis suis in mon
te effraym et gazer cum suburbanis suis.
Hiemaan quoque cum suburbanis suis et
bethoron similiter. Necnon et helon cum sub
urbanis suis et gethremon in eundem locum.
Porro ex dimidia tribu manasse aner et
suburbana eius. Balaam et suburbana eius.
his videlicet qui de cognatione filiorum caath
reliqui erant. Filiis autem gerson de cognatione
dimidie tribus manasse gaulon in basan et
suburbana eius et astharoth cum suburbanis
suis. De tribu ysachar cedes et suburba
na eius. Ramoth quoque et suburbana eius
et anem cum suburbanis eius. De tribu vero
aser masal cum suburbanis suis et abdon
cum suburbanis suis. Hucach quoque et sub
urbana eius. Et roob cum suburbanis suis.
Porro de tribu neptalim cedes in galilea
et suburbana eius. Amon cum suburbanis
suis et cariathaym et suburbana eius.
Filiis autem merari residuis de tribu zabu
lon remono et suburbana eius et thabor
cum suburbanis suis. Trans iordanem quoque
ex adverso iericho contra orientem iorda
nis de tribu ruben bosor in solitudine
cum suburbanis suis et iasa cum suburba
nis suis. Cademoth quoque et suburbana
eius et mephaath cum suburbanis suis.
Necnon de tribu gad ramoth in galaad et
suburbana eius. Manaym cum suburbanis
suis. Sed et esebon cum suburbanis suis
et iazer cum suburbanis suis. Ca. vii

Porro filii ysachar thola et phua
iasub et samaron quatuor. Filii
thola ozi et raphaya et ieriehel et iep
sem et samuel principes per domos cognatio
num suarum. De stirpe thola viri fortissimi
inventi sunt in diebus david viginti duo mi
lia et sescenti. Filii ozi yesraya de quo nati
sunt michahel et obadaya et iohel et iosia
quinque omnes principes. Cumque eis per familias suas
et populos accincti ad prelium viri fortissimi xxx
sex milia. Multas enim habuere uxores et fi
lios. Fratres quoque eorum per omnem cognationem ysa
char robustissimi ad pugnandum lxxxvii
milia inventi sunt. Filii beniamin bela et be
chor et adiel tres. Filii bela esbon et ozi
et ozyel et ierimoth et vraya quinque
principes familiarum et ad pugnandum ro
bustissimi. Numerus autem eorum viginti duo milia
et xxxiv. Porro filii bechor zamira et io
as et heliezer et helioenay et amri et
yerimoth et abya et anathoth et almatha.
Omnes hii filii bechor. Numerati sunt autem per fami
lias suas principes cognationum ad bellan
dum fortissimi xx milia et ducenti. Porro filii

yadiel balan. Filii autem balan hieus et
beniamin et aoth et canana et zethan et thar
sis et thaysaar. Omnes hii filii iadyel princi
pes cognationum suarum viri fortissimi xvii mi
lia et ducenti ad prelium procedentes. Sephan quoque
et ophan filii hir et hasim filii aser. Filii
autem neptalim yasiahel et guni et ieser et
sellum filii bale. Porro filius manasse es
riel. Concubina quoque eius syra peperit machir
patrem galaad. Machir autem genuit accepit
duas uxores filiis suis happhin et sephan
et habuit sororem nomine maacha. Nome
que secundi salphaath. Nateque sunt salpha
ath filie. Maacha uxor machir filium vo
cavitque nomen eius phares. Porro nomen
fratris eius sares et filii eius ulam et recem.
Filius autem ulam badan. Hii filii galaad
filii machir filii manasse. Soror autem eius
regina virum decorum peperit abiezer et moo
la. Erant autem filii semida ahyn sechem et leci
et aniam. Filii autem effraym suthala ba
reth filius eius caath filius eius elada fi
lius eius thahat filius eius et huius filius
zaab et huius filius suthala et huius filius
ezer et helad. Occiderunt autem eos viri geth
indigene quia descenderant ut invaderent pos
sessiones eorum. Luxit igitur effraym pater
eorum multis diebus et venerunt fratres eius ut
consolarentur eum. Ingressusque est ad uxorem
suam que concepit et peperit filium et vocavit
nomen eius beria eo quod in malis domus eius
ortus esset. Filia autem eius fuit sara que
edificavit bethoron inferiorem et superiorem
et ozensara. Porro filius eius rapha et re
seph et thale de quo natus est thaan qui
genuit laadon. Huius quoque filius amiud genuit
elisama de quo ortus est nun qui habuit filium
iosue. Possessio autem eorum et habitatio bethel
cum filiabus suis et contra orientalem noran
et ad occidentalem plagam gazer et filie
eius sichem quoque cum filiabus suis atque
aza cum filiabus suis. Iuxta quoque filios ma
nasse bethsan et filias eius thanac et filias
eius meggedo et filias eius dor et filias
eius. In his habitaverunt filii ioseph filii israel.
Filii aser yomna et iesua et baria et sara
soror eorum. Filii autem baria heber et melchiel
ipse est pater barsaith. Heber autem genuit ie
phlat et somer et otham et suaa sororem
eorum. Filii ieflath phosech et chamaal et
asoth. Hii filii ieflath. Porro filii somer
achi et roaga et iaba et aram. Filii helem
fratris eius supha et iemna et selles et amal.
Filii supha sue et arnaphet et sual et be
ri et iamra et bosor et hod et samma et
salusa et iethran et bera. Filii autem iether
iephone et phaspha et ara. Filii autem olla
aree et amphiel et resia. Omnes hii filii aser
principes cognationum electi atque fortissimi
duces ducum. Numerus autem etatis eorum qui apti
ta esset ad bellum xxvi milia. Capitulum viii

Beniamin autem genuit bale pri
mogenitum suum asbaal secundum et
tertium ochora nohaa quartum et rapha quintum.
Fueruntque filii bale addoar et gera et abiud
abisue quoque et naaman et achia. Sed
et gera et sephuphan et huram. Hii sunt
filii ahoth principes cognationum habitan
tium in gabaa qui translati sunt in manath.
Naaman autem et achia et gera ipse trans
tulit eos et genuit oza et ahiud. Porro
saharaim genuit in regione moab postquam
dimisit osim et bara uxores suas. Genuit
autem de edes uxore sua et iobab et se
bia et mosa et molchom. Iehus quoque et
sechia et marma. Hii sunt filii eius princi
pes in familiis suis. Mehusim vero genuit abi
tob et elphaal. Porro filii elphaal heber
et misaam et samaad. Hic edificavit ono
et loth et filias eius. Baria autem et sama
principes cognationum habitantium in haylon.
Hii fugaverunt habitatores geth. Et haio et
sesath et ierimoth et zabadya et arod
et heder. Michael quoque et iesphia et
ioaa filii baria. Et zabadia et mosollam

et ezechi et heber et iesmai et ieslia
et iobab filii elphaal et iacim et zecri
et zabdi et elioenai et selethai et heliel
et adaia et baraia et samarath filii se
mei iesphan et heber et heliel et abdon
et zechri et hanania et alam et ana
thotiam iepdaia et phanuel filii sesac
samsari et sohoria et otholia et iersia
et helia et zechri filii ieroam hii principes
et cognationum principes qui habitaverunt in
ierusalem In gabaon autem habitaverunt abi
gabaon et nomen uxoris eius maacha
filius quoque eius primogenitus abdon
et sur et cis et baal et ner et nadab
Gedur quoque et haio et zacher et ma
celloth Et macelloth genuit samaa
habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in
ierusalem cum fratribus suis Ner autem genuit cis
et cis genuit saul Porro genuit saul
ionathan et melchisue et abinadab et
esbaal Filius autem ionathan meriphbaal
et meriphbaal genuit micha Filii micha
phiton et melech et tharaa et ahaz et ahaz
genuit ioiada et ioiada genuit almoth
et almoth zamri Porro zamri genuit
moosa et moosa genuit banaa cuius filius
fuit rapha de quo ortus est elasa qui
genuit esel Porro esel sex filii fuere
his nominibus ezricam bochru ismahel
saria et abdia anan Omnes hii
filii esel Filii autem esec fratris eius ulam
primogenitus et iehus secundus et eliphalet
tertius Fueruntque filii ulam viri robus
tissimi et magno robore tendentes arcum
et multos habentes filios ac nepotes
usque ad centum quinquaginta Omnes
hii filii beniamin Capitulum IX

Universus ergo israhel dinumera
tus est et summa eorum scripta est
in libro regum iuda et israhel translatique
sunt in babylonem propter delictum suum Qui
autem habitaverunt primum in urbibus suis et
in possessionibus israhel et sacerdotes et
levite et nathinei Commorati sunt in ierusalem
de filiis iuda et de filiis beniamin et de filiis
quoque effraim et manasse Othei filius ammi
ud filii zemri filii omrai filii bonni de filiis
phares filii iuda et de siloni asaia primogeni
tus et filii eius De filiis autem zara iehuel
et fratres eorum DCXC Porro de filiis be
niamin salo filius mosollam filii oduia
filii asana et iobania filius ieroam et ela
filius ozi filii mochori et mosollam fi
lius saphatie filii rahuel filii iebanie et
fratres eorum per familias suas nongenti l
vi Omnes hii principes cognationum suarum per
domos patrum suorum De sacerdotibus autem
ioiada ioiarib et iachin azarias quoque
filius helchie filii mosollam filii sadoch fi
lii meraioth vel maraioth filii achitob pon
tifex domus domini Porro adaias filius ie
roam filii phassur filii melchia et masaia
filius adihel filii zera filii mosollamoth
filii emmer Fratres quoque eorum principes per
familias suas mille septingenti LX viri fortissimi
robore ad faciendum opus ministerii in domo
domini De levitis autem semeia filius assub
filius ezricam filius asebia de filiis me
rari bachbacar quoque carpentarius et galal
et mathania filius micha filii zechri fi
lii asaph et obdias filius semeie filii ga
lal filii idithun et barachias filius asa
filii helcana qui habitavit in atriis netopha
thi Ianitores autem sellum et acub et thelmon
et achiman et fratres eorum sellum princeps
usque ad illud tempus in porta regis ad orien
tem observabant per vices suas de filiis levi
Sellum vero filius core cum fratribus suis et do
mo patris sui hii sunt chorite super omnia
opera ministerii custodes vestibulorum taber
naculi et familie eorum per vices
castrorum domini custodientes introitum Phinees
autem filius eleazari erat dux eorum coram
domino Porro zacharias filius mosollam
ianitor porte tabernaculi testimonii Omnes
hii electi in hostiarios et per portas ducenti
duodecim et descripti in villis propriis quos constituerunt

David et Samuel videns in fide sua tam ipsos quam filios eorum in hostiis domus domini et in tabernaculo vicibus suis per quattuor ventos erant hostiarii id est ad orientem et ad occidentem et ad aquilonem et ad austrum. Fratres autem eorum in viculis morabantur et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus. His quattuor levitis erat creditus omnis numerus ianitorum et erant super exedras et thesauros domus domini. Per gyrum quoque templi domini morabantur in custodiis suis ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores. De eorum genere erant et super vasa ministerii. Ad numerum enim et inferebantur vasa et efferebantur. De ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii praeerant similae et vino et oleo et thuri et aromatibus. Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. Et Mathathias levites primogenitus Sellum Coritae praefectus erat eorum quae in sartagine frigebantur. Porro de filiis Caath fratribus eorum super panes erant propositionis ut semper novos per singula sabbata praepararent. Hi sunt principes cantorum per familias levitarum qui in exedris morabantur ita ut die ac nocte iugiter suo ministerio deservirent. Capita levitarum per familias suas principes manserunt in Ierusalem. In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Iahiel et nomen uxoris eius Maacha. Filius primogenitus eius Abdon et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab. Gedor quoque et Haio et Zacharias et Macelloth. Porro Macelloth genuit Samaa. Isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Ierusalem cum tribubus suis. Ner autem genuit Cis et Cis Saul et Saul genuit Ionathan et Melchisue et Aminadab et Esbaal. Filius autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal genuit Micha. Porro filii Micha Phiton et Malech et Tharaa. Ahaz autem genuit Iara et Iara genuit Alamath et Azmoth et Zamri et Zamri genuit Mosa. Mosa genuit Baana cuius filius Rephaia Rephaia genuit Elasa de quo ortus est Asel. Porro Asel sex filios habuit his nominibus Ezricam Bochru Ismahel Saria Obdia Anan. Hi filii Asel.

Philistiim autem pugnabant [Cap. x]

Philistiim contra Israhel fugeruntque viri Israhel palestinos et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. Cumque appropinquassent Philistei persequentes Saul et filios eius percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisue filios Saul. Et aggravatum est proelium contra Saul inveneruntque eum sagittarii et vulneraverunt iaculis. Et dixit Saul ad armigerum suum. Evagina gladium tuum et interfice me ne forte veniant incircumcisi isti et illudant me. Noluit autem hoc facere armiger eius timore perterritus. Arripuit igitur Saul ensem et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuum esse Saul irruit ipse in gladium suum et mortuus est. Interiit ergo Saul et tres filii eius et omnis domus illius occidit pariter. Quod cum vidissent viri Israhel qui habitabant in campestribus fugerunt et Saul ac filiis eius mortuis dereliquerunt urbes suas et huc illucque dispersi sunt veneruntque Philistiim et habitaverunt in eis. Die igitur altera detrahentes Philistiim spolia caesorum invenerunt Saul et filios eius iacentes in monte Gelboe. Cumque spoliassent eum et amputassent caput armisque nudassent miserunt in terram suam ut circumferretur et ostenderetur idolorum templis et populis. Arma autem eius consecraverunt in fano dei sui et caput affixerunt in templo Dagon. Hoc cum audissent viri Iabes Galaad omnia scilicet quae Philistiim fecerant super Saul consurrexerunt singuli virorum fortium et tulerunt cadavera Saul et filiorum eius attuleruntque ea in Iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum quae erat in Iabes et ieiunaverunt septem diebus. Mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas eo quod praevaricatus est mandatum domini quod praeceperat et non custodierit illud sed insuper

et phytonissam consuluerit nec speraverit in domino. propter quod interfecit eum et transtulit regnum eius ad David filium Ysai. Capitulum XI

Congregatus est igitur omnis Israhel ad David in Hebron dicens. Os tuum et caro tua sumus. Heri quoque et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul tu eras qui educebas et introducebas Israhel. Tibi enim dixit dominus deus tuus. Tu pasces populum meum Israhel et tu eris princeps super eum. Venerunt ergo omnes maiores natu Israhel ad regem in Hebron et iniit David cum eis fedus coram domino unxeruntque eum regem super Israhel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu Samuelis. Abiit quoque David et omnis Israhel in Ierusalem. Hec est Iebus ubi erant Iebusei habitatores terre. Dixeruntque qui habitabant Iebus ad David. Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Syon que est civitas David. Dixitque. Omnis qui percusserit Iebuseum in primis erit princeps et dux. Ascendit ergo primus Ioab filius Sarvie et factus est princeps. Habitavitque David in arce et idcirco appellata est civitas David. Edificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum. Ioab autem reliquam partem urbis extruxit. Proficiebatque David vadens et crescens et dominus exercituum erat cum eo. Hii principes virorum fortium David qui adiuverunt eum ut fieret rex super omnem Israhel iuxta verbum domini quod locutus est ad Israhel. Et iste numerus robustorum David. Iesbaam filius Achamoni princeps inter triginta. Iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites qui erat inter tres potentes. Iste fuit cum David in Phesdomim quando Philistiim congregati sunt ad locum illum in prelium. Et erat ager regionis illius plenus ordeo fugeratque populus a facie Philistinorum. Hii steterunt in medio agri et defenderunt eum. Cumque percussissent Philisteos dedit dominus salutem magnam populo suo. Descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat David ad speluncam Odollam quando Philistiim fuerant castrametati in valle Raphaim. Porro David erat in presidio et statio Philistinorum in Bethlehem. Desideravit igitur David aquam et dixit. O si quis daret michi aquam de cisterna Bethlehem que est in porta. Tres ergo isti per media castra Philistinorum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna Bethlehem que erat in porta et attulerunt ad David ut biberet. Qui noluit sed magis libavit illam domino dicens. Absit ut in conspectu dei mei hoc faciam et sanguinem istorum virorum bibam quia in periculo attulerunt michi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere. Hec fecerunt tres viri robustissimi. Abisai quoque frater Ioab ipse erat princeps trium et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos et ipse erat inter tres nominatissimus et inter tres secundos inclitus et princeps eorum. Verumtamen usque ad tres primos non pervenerat. Banaias filius Ioiade viri fortissimi qui multa opera perpetraverat de Capsehel. Ipse percussit duos Ariel Moab. Et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis. Et ipse percussit virum egyptium cuius statura erat quinque cubitorum et habebat lanceam ut liciatorium texentium. Descendit igitur ad eum cum virga et rapuit hastam quam tenebat manu et interfecit eum hasta sua. Hec fecit Banaias filius Ioiade qui erat inter tres robustos nominatissimus et inter triginta primus. Verumtamen usque ad tres non pervenerat. Posuit autem eum David ad auriculam suam. Porro viri fortissimi in exercitu Asahel frater Ioab et Elchanan filius patrui eius de Bethlehem Sammoth Arorites Helles Phalonites Hira filius Acces Thecuites Abiezer Anathotites Sobochai Usathites Ylay Ahohites Maray Nethophatites Heled

PARALIPOMENON I

filius bana anatophatites hethay relay de
gabaa filiorum beniamin banaya pharathon-
tes vrai de torrente gaas abyhel arabath-
tes asmoth baurachites eliaba salabonites
filii assem gezonites ionathan filius saga
arathites eliphal filius vr afer methure-
chites ahia phellonites asray carmeli-
tes naaray esranay Iohel frater nathan
mabaar filius aggarai . selech amoni-
tes noorai berothites armiger ioab fi-
lii saruie iras iethreus gareb iethreus
urias etheus zabab filius hooli adina filius
segar rubenithes princeps rubenitarum et
cum eo xxx hanan filius maacha et iosa-
phath mathanites ozias astharothites
semma et iahiel filii hotham arorithites
iediel filius zamri et ioha frater eius
thosaythes heliel mahumites ierabai et
iosyas filii helnaem iethma moabites
et heliel et obeb et iasiel de masobya

Hii quoque venerunt | Capitulum xii
ad david in siceleg cum adhuc fu-
geret saul filium cys qui erant fortissimi et
egregii pugnatores tendentes arcum et utra-
que manu fundis saxa iacientes et diri-
gentes sagittas De fratribus saul ex beniamin
cum principe ahieser et ioas filii samaa
gabaathites et iaziel et phalleth filii
asmoth et baracha et iehu anatothites
samayas quoque gabaonites fortissimus
inter xxx et super xxx ieremias et iezi-
hel et iohanan et iezabad gaderothites
eluzay et ierimuth et baalia et sama-
ria et saphia arathites helchana et ie-
sia et asrahel et ioezer et iesbaam
de careim Ioelam quoque et zabadya filii
ieroam de gedor Sed et de gaddi transfu-
gerunt ad david cum lateret in deserto vi-
ri fortissimi et pugnatores optimi tenentes
clipeum et hastam facies eorum quasi facies
leonum et veloces quasi capree in

montibus Ezer princeps primus obdyas
secundus eliab tertius masmana quartus
Ieremias quintus iohanna sextus hethi
septimus heliel octavus helzebath octa nonus
ius Ieremias decimus nonus bathena
undecimus hii de filiis gad principes exercitus
novissimus centum militibus preerat et maximus
mille Isti sunt qui transierunt iordanem
mense primo quando inundare consuevit super
ripas suas et omnes fugaverunt qui mo-
rabantur in vallibus ad orientalem plagam
et occidentalem venerunt et de beniamin
et de iuda ad presidium in quo morabatur
david Egressusque est david obviam eis
Et ait Si pacifice venistis ad me ut auxi-
liaremini michi cor meum iungatur vobis
Si autem insidiamini michi pro adversa-
riis meis cum ego iniquitatem in mani-
bus non habeam videat deus patrum nostrorum
et iudicet Spiritus vero induit abysay
principem inter xxx et ait Tecum sumus
o david et tecum fili ysai Pax pax tibi
et pax adiutoribus tuis te enim adiuvat
dominus deus tuus Suscepit ergo eos da-
vid et constituit principes turme Porro
de manasse transfugerunt ad david quando veni-
ebat cum philistiim ut adversus saul
pugnaret et non dimicavit cum eis quia
inito consilio remiserunt eum principes phi-
listinorum dicentes periculo capitis nostri re-
vertetur ad dominum suum saul cum igitur in
siceleg reversus est transfugerunt ad eum
de manasse hednas et iozabad et iedihel
michahel et iozabath et helyu et sala-
thi principes militum in manasse hii pre-
buerunt auxilium david adversum latruncu-
los omnes enim erant viri fortissimi et fa-
cti sunt principes exercitus Sed et per singu-
los dies veniebant ad david ad auxili-
andum ei usque dum fieret grandis nu-
merus quasi exercitus dei Iste quoque est
numerus quasi exercitus principum qui venerunt
ad david cum esset in hebron cum transferret

regnum saul ad eum iuxta verbum domini. Fi-
lii iuda portantes clipeum et hastam sex
milia octingenti expediti ad prelium. De fi-
liis symeon virorum fortissimorum ad pugnan-
dum septem milia centum. De filiis levi quatuor
milia sexcenti. Ioiada quoque princeps
de stirpe aaron et cum eo tria milia septingenti.
Sadoch etiam puer egregie indolis et do-
mus patris eius principes viginti et duo.
De filiis autem beniamin fratribus saul tria
milia. Magna enim pars eorum adhuc seque-
batur domum saul. Porro de filiis effra-
im viginti milia octingenti fortissimi ro-
bore viri nominati in cognationibus suis.
Et ex dimidia parte tribus manasse de-
cem et octo milia singuli per nomina sua
venerunt et constituerunt regem david. De
filiis quoque ysachar viri eruditi qui
noverant singula tempora ad precipiendum quid
facere deberet israhel principes du-
centi. Omnis autem reliqua tribus israhel
consilium eorum sequebatur. Porro de za-
bulon qui egrediebantur ad prelium et sta-
bant in acie instructi armis bellicis quin-
quaginta milia venerunt in auxilium non
in corde duplici. Et de neptalim principes
mille et cum eis instructi clipeo et hasta
viginti octo milia octingenti. De dan etiam
preparati viginti octo milia sexcenti. Et
de aser egredientes ad pugnam et in
acie provocantes quadraginta milia. Trans
iordanem autem de filiis ruben et de gad
et de dimidia parte tribus manasse instruc-
ti armis bellicis centum viginti milia. Omnes
isti viri bellatores expediti ad pugnam
cum corde perfecto venerunt in hebron ut con-
stituerent regem david super universum israhel.
Sed et omnes reliqui israhel uno corde erant
ut rex fieret david super universum israhel. Fue-
runt ibi apud david tribus diebus come-
dentes et bibentes. Preparaverant enim eis fratres
eorum. Sed et qui iuxta eos erant usque

ad ysachar et zabulon et neptalim affe-
rebant panes in asinis et camelis et mu-
lis et bobus ad vescendum farinam pala-
tas et uvam passam et vinum et oleum et
arietes ad omnem copiam. Gaudium quippe
erat in israhel. Capitulum xiii^m.

Iniit autem consilium david cum tribunis
et centurionibus et universis princi-
bus. Et ait ad omnem cetum filiorum israhel. Si
placet vobis et a domino deo nostro egreditur
sermo quem loquor mittamus ad fratres
nostros reliquos in universas regiones israhel
et ad sacerdotes et levitas qui habitant
in suburbanis urbium ut congregentur ad
nos et reducamus archam dei nostri ad nos.
Non enim requisivimus eam in diebus saul.
Et respondit universa multitudo ut ita fieret.
Placuerat enim sermo omni populo. Congrega-
vit ergo david cunctum israhel a sihor egypti
a fluvio illo egypti usque dum ingredia-
ris emath ut adduceret archam dei de
cariathiarim. Et ascendit david et omnis
vir israhel ad collem cariathiarim que
est in iuda ut afferret inde archam domini
dei sedentis super cherubim ubi invocatum
est nomen eius. Imposueruntque archam dei
super plaustrum novum de domo amina-
dab. Oza autem et fratres eius minabant plaus-
trum. Porro david et universus israhel ludebant
coram domino omni virtute in canticis et in
cytharis et psalteriis et in tympanis
et cymbalis et tubis. Cum autem pervenissent
ad aream chidon tetendit oza manum su-
am ut sustentaret eam scilicet archam. Bos
quippe lasciviens paululum inclinave-
rat eam. Iratus itaque est dominus contra
ozam et percussit eum eo quod tetigisset ar-
cham et mortuus est ibi coram domino. Con-
tristatusque est david eo quod divisisset dominus
ozam vocavitque locum illum divisio oze us-
que in presentem diem. Et timuit deum tunc

tempus dicens Quomodo possum ad me in
troducere archam domini Et ob hanc causam non
eam adduxit ad se hoc est in civitatem david
sed avertit in domum obethedom gethei
Mansit ergo archa dei in domo obethedom
gethei tribus mensibus et benedixit dominus
domui eius in omnibus que habebat C xiiii
Misit quoque hyram rex tyri nun
tios ad david et ligna cedrina
et artifices parietum lignorumque ut edifica
rent ei domum Cognovitque david eo quod
confirmasset eum dominus in regem super is
rahel et sublevatum esset regnum suum super
populum eius israhel Accepit quoque david uxo
res alias in ierusalem genuitque filios et filias
Hec nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem
Samua et sobab nathan et salomo ie
bar et helisua et phelet et elipheleth no
ga quoque et iaphie et helisama et bali
ada et heliphelet Audientes autem phi
listiim eo quod unctus esset david in regem
super universum israhel ascenderunt omnes ut que
rerent eum Quod cum audisset david egressus
est obviam eis Porro philistiim venien
tes diffusi sunt in valle raphaim Con
suluitque david deum dicens Si ascendam
ad philisteos et si trades eos in manu
mea Et dixit ei dominus Ascende et tra
dam eos in manu tua Cumque illi ascen
dissent in baalpharasim percussit eos ibi
david Et dixit Divisit deus inimicos me
os per manum meam sicut dividuntur aque
Et idcirco vocatum est nomen loci illius ba
alpharasim Dereliqueruntque ibi deos suos
quos david iussit exuri Alia etiam vice
philistiim irruerunt et diffusi sunt in vallem
Consuluitque rursum david deum Et dixit
ei deus Non ascendes post eos recede
ab eis et venies contra eos e regione
pirorum Cumque audieris sonitum gradi
entis in cacumine pirorum tunc egredieris ad
bellum Egressus est enim deus ante te ut percu
tiat castra philistiim Fecit ergo david sicut
preceperat ei deus et percussit castra phi
listinorum de gabaon usque ad gazera Di
vulgatumque est nomen david in universis regio
nibus Et dominus dedit pavorem eius super
omnes gentes Capitulum xv

Fecit quoque sibi domos in civitate da
vid Et edificavit locum arche dei
tetenditque ei tabernaculum Tunc dixit
david Illicitum est ut a quocumque portetur
archa dei nisi a levitis quos elegit dominus
ad portandum eam et ad ministrandum sibi usque
in eternum Congregavitque universum israhel
in ierusalem ut afferret archam dei in locum suum
quem preparaverat ei Necnon et filios aaron
et levitas De filiis caath uriel princeps
fuit et fratres eius C viginti De filiis me
rari asaia princeps et fratres eius ducenti quinquaginta
De gersom iohel princeps et fratres eius C
viginti De filiis elisaphan semeias prin
ceps et fratres eius CC De filiis hebron
heliel princeps et fratres eius lxxx De
filiis oziel aminadab princeps et fratres
eius C xii Vocavitque david sadoch et abia
thar sacerdotes et levitas uriel asaia
iohel semeia heliel et aminadab Et
dixit ad eos Vos qui estis principes famil
iarum leviticarum sanctificamini cum fratribus vestris
et afferte archam domini dei israhel ad locum
qui ei preparatus est Ne sicut a principio quia
non eratis presentes percussit nos dominus sic et
nunc fiat illicitum quod vos agentibus Sanc
tificati sunt ergo sacerdotes et levite ut por
tarent archam domini dei israhel Et tule
runt filii archam sicut preceperat moyses iux
ta verbum domini in humeris suis et vectibus
Dixitque david principibus familiarum levi
tarum ut constituerent de fratribus suis canto
res in organis musicorum nablis videlicet
et lyris et cymbalis ut resonaret in ex
celsum sonitus letitie Constitueruntque levitas

eman filium iohel et de fratribus eius asaph
filium barachie. De filiis vero merari fra-
tribus eorum ethan filium chusie et cum eis
fratres eorum in secundo ordine zachariam et ben
et iaziel et semiramoth et iahihel
et ani et heliab et banaiam et maasiam
et mathathiam et eliphalu et macene-
iam et obededom et iehihel ianitores.
Porro cantores eman asaph et ethan in
cymbalis eneis concrepantes. Zacharias
autem et oziel et semiramoth et ia-
hiel et ani et eliab et maasias et
banaias in nablis archana canebant.
Porro mathathias et eliphalu et ma-
ceneias et obededom et iehiel et oza-
zyn in citharis pro octava canebant epi-
nycion. id est victori deo laudes et gloria.
Chonenias autem princeps levitarum prophe-
tie preerat ad precinendam melodiam. Erat
quippe valde sapiens. et barachias et
helcana ianitores arche. id est arce. Porro
sebenias et iosaphat et nathanael
et amasai et zacharias et banaias
et eliezer sacerdotes clangebant tubis
coram archa domini et obededom et ahi-
as erant ianitores arche. Igitur david
et omnes maiores natu israhel et tri-
buni perrexerunt ad deportandum archam federis
domini de domo obededom cum leticia. Cumque
adiuvisset deus levitas qui portabant
archam federis domini immolabantur septem thau-
ri et septem arietes. Porro david indutus
erat stola byssina et universi levite qui
portabant archam cantoresque et chonenias
princeps prophetie inter cantores. David autem
indutus erat ephod lineo. Universusque is-
rahel deducebant archam federis domini in
iubilo et sonitu bucine et tubis et cym-
balis et nablis et citharis concrepantes. Cum-
que pervenisset archa federis domini usque ad
civitatem david michol filia david prospiciens
per fenestram vidit regem david saltantem
et ludentem et despexit eum in corde suo.

Adduxerunt igitur archam **Cap. xvi**
dei et constituerunt eam in medio
thabernaculi quod tetenderat ei david
et obtulerunt holocausta et pacifica coram
domino. Cumque complesset david offerens
holocausta et pacifica benedixit populum in
nomine domini et divisit omnibus per singulos
a viro usque ad mulierem tortam panis
unam et partem assature bubale et frixam
oleo similam. Constituitque coram ar-
cha domini de levitis qui ministrarent et re-
cordarentur operum eius et glorificarent at-
que laudarent dominum deum israel. Asaph princi-
pem et secundum eius zachariam. Porro iahi-
hel et semiramoth et iehihel et matha-
thiam et heliab et banaiam et obede-
dom et iehihel super organa psalterii et
lyras. Asaph autem ut cymbalis personaret.
Banaiam vero et aziel sacerdotes
canere tuba iugiter coram archa domini.
In illo die fecit david principem ad confi-
tendum domino asaph et fratres eius. Confi-
temini domino et invocate nomen eius. notas
facite in populis adinventiones eius. Can-
tate ei et psallite ei et narrate omnia mi-
rabilia eius. laudate nomen sanctum eius.
Letetur cor querentium dominum. querite dominum et
virtutem eius. querite faciem eius semper. Re-
cordamini mirabilium eius que fecit. signorum
eius et iudiciorum oris eius. Semen israel
servi eius filii iacob electi eius. Ipse dominus
deus noster in universa terra iudicia eius. Recor-
damini in sempiternum pacti eius. sermonis quem
precepit in mille generationes. quod pepigit
cum abraham et iuramenti illius cum ysaac.
Et constituit illud iacob in preceptum et
israel in pactum sempiternum dicens. Tibi dabo
terram chanaan funiculum hereditatis vestre.
Cum essent numero brevi pauci et co-
loni eius. Et transierunt de gente in gentem
et de regno ad populum alterum. Non dimisit que-
quam calumpniari eos et increpuit pro eis reges

nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Cantate domino omnis terra, annuntiate ex die in diem salutare eius. Narrate in gentibus gloriam eius, in cunctis populis mirabilia eius. Quia magnus dominus et laudabilis nimis et horribilis super omnes deos. Omnes enim dii populorum idola, dominus autem caelos fecit. Confessio et magnificentia coram eo, fortitudo et gaudium in loco eius. Afferte domino familiae populorum, afferte domino gloriam et honorem, afferte domino gloriam nomini eius. Levate sacrificium et venite in conspectu eius, et adorate dominum in decore sancto. Commoveatur a facie illius omnis terra, ipse enim fundavit orbem immobilem. Laetentur caeli et exultet terra, et dicant in nationibus: dominus regnavit. Tonet mare et plenitudo eius, exultent agri et omnia quae in eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltus coram domino, quia venit iudicare terram. Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius. Et dicite: salva nos deus salvator noster, et congrega nos et erue nos de gentibus, ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis. Benedictus dominus deus Israhel ab aeterno usque in aeternum, et dicat omnis populus amen et hymnum domino. Dereliquit itaque David ibi coram arca foederis domini Asaph et fratres eius, ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies. Porro Obededom et fratres eius lxviii, et Obededom filium Idithun et Osa constituit ianitores. Sadoch autem sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram tabernaculo domini in excelso quod erat in Gabaon, ut offerret holocausta domino super altare holocaustomatis iugiter mane et vespere iuxta omnia quae scripta sunt in lege domini quam praecepit Israhel. Et post eum Eman et Idithun et reliquos electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum domino quoniam in aeternum misericordia eius. Heman quoque et Idithun canentes tuba et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum domino. Filios autem Idithun fecit

esse portarios. Reversusque est omnis populus in domum suam, et David ut benediceret etiam domui suae.

Capitulum xvii

Cum autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina, arca autem foederis domini sub pellibus est. Et ait Nathan ad David: Omnia quae in corde tuo sunt fac, deus enim tecum est. Igitur nocte illa factus est sermo domini ad Nathan dicens: Vade et loquere ad David servum meum: Haec dicit dominus: Non aedificabis tu mihi domum ad habitandum. Neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi Israhel usque ad diem hanc, sed semper mutans loca tabernaculi et in tentorio manens cum omni Israhel. Numquid locutus sum saltim uni iudicum Israhel, quibus praeceperam ut pascerent populum meum, et dixi: Quare non aedificastis mihi domum cedrinam? Nunc itaque sic loqueris ad servum meum David: Haec dicit dominus exercituum: Ego tuli te cum in pascuis sequereris gregem, ut esses dux populo meo Israhel. Et fui tecum quocumque perrexisti, et interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo Israhel, plantabitur et habitabit in eo, et ultra non commovebitur, nec filii iniquitatis atterent eos sicut a principio, ex diebus quibus dedi iudices populo meo Israhel, et humiliavi universos inimicos tuos. Annuntio ergo tibi quod aedificaturus sit domum tibi dominus. Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos, suscitabo semen tuum post te quod erit de filiis tuis, et stabiliam regnum eius. Ipse aedificabit mihi domum, et firmabo solium eius usque in aeternum. Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium, et misericordiam meam non auferam ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. Et statuam eum in domo mea et in regno meo usque in sempiternum, et thronus eius erit firmissimus in perpetuum. Iuxta omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus

est nathan ad david. Cumque venisset rex david et sedisset coram domino dixit. Quis ego sum domine deus et que domus mea ut prestares mihi talia. Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo. Et ideo locutus es super domum servi tui etiam in futurum. Et fecisti me spectabilem super omnes homines domine deus meus. Quid ultra addere potest david cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum. Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc et nota voluisti esse universa magnalia. Domine non est similis tui non est alius deus absque te ex omnibus quos audivimus auribus nostris. Quis enim est alius ut populus tuus israhel gens una in terra ad quam perrexit deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terroribus eiceret nationes a facie eius quem de egypto liberaverat. Et posuisti populum tuum israhel tibi in populum usque in sempiternum et tu domine factus es deus eius. Nunc igitur domine sermo quem locutus es famulo tuo et super domum eius confirmetur in perpetuum et fac sicut locutus es. Permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum. Et dicatur domine exercituum deus israhel et domus david servi eius permanens coram te. Tu enim domine deus meus revelasti auriculam servi tui ut edificares ei domum. Et idcirco invenit servus tuus fiduciam ut oret coram te. Nunc ergo domine tu es deus et locutus es ad servum tuum tanta beneficia et cepisti benedicere domui servi tui ut sit semper coram te. Te enim domine benedicente benedicta erit in perpetuum.

Capitulum xviii

Actum est autem post hec ut percuteret david philistim et humiliaret eos et tolleret geth et filias eius de manu philistim. percussitque moab et facti sunt moabite servi david offerentes ei munera. Eo tempore percussit david etiam adarezer regem soba regionis emath quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen eufraten. Cepit ergo david mille quadrigas eius et septem milia equites et viginti milia virorum peditum. subnervavitque omnes equos curruum exceptis centum quadrigis quas reservavit sibi. Supervenit autem et syrus damascenus ut auxilium preberet adarezer regi soba. sed et huius percussit david viginti duo milia virorum. et posuit milites in damasco ut syria quoque serviret sibi et offerret ei munera. adiuvitque eum dominus in cunctis ad que perrexerat. Tulit quoque david pharetras aureas quas habuerant servi adarezer et attulit eas in ierusalem. Necnon de thebath et chun urbibus adarezer eris plurimum de quo fecit salomon mare eneum et columpnas et vasa enea. Quod cum audisset thou rex emath percussisse videlicet david omnem exercitum adarezer regis soba. misit adoram filium suum ad regem david ut postularet ab eo pacem et congratularetur ei eo quod expugnasset et percussisset adarezer. Adversarius quippe erat rex thou adarezer. Sed et omnia vasa aurea et argentea et enea consecravit rex david domino cum argento et auro quod tulerat ex cunctis gentibus tam de ydumea et moab et filiis amon quam de philistim et amalech. Abysay vero filius sarvie percussit edom in valle salinarum decem et octo milia et constituit in edom presidium ut serviret ydumea david. Salvavitque dominus david in cunctis ad que perrexerat. Regnavit ergo david super universum israhel et faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo. Porro ioab filius sarvie erat super exercitum et iosaphat filius achilud a commentariis. Sadoch autem filius achitob et abimelech filius abyathar sacerdotes et susa scriba. Banaias quoque filius ioiade super cerethi et phelethi. Porro filii david primi ad manum regis.

Capitulum xix

Accidit autem ut moreretur naas rex filiorum amon et regnaret filius eius pro eo. Dixitque david Faciam misericordiam cum anon filio naas. prestitit enim pater eius mihi gratiam. Misitque david nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum amon ut consolarentur

Hanon dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forsitan putas quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolarentur te, nec animadvertis quod ut explorent et investigent et scrutentur terram tuam venerunt ad te servi eius. Igitur Hanon pueros David decalvavit et rasit et praecidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes et dimisit eos. Qui cum abissent et hoc mandassent David, misit in occursum eorum (grandem enim contumeliam sustinuerant) et praecepit ut manerent in Iericho donec cresceret barba eorum et tunc reverterentur. Videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David, tam Hanon quam reliquus populus miserunt mille talenta argenti ut conducerent sibi de Mesopotamia et de Syria Maacha et de Soba currus et equites. Conduxeruntque triginta duo milia curruum et regem Maacha cum populo suo. Qui cum venissent castrametati sunt e regione Medaba. Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis venerunt ad bellum. Quod cum audisset David misit Ioab et omnem exercitum virorum fortium. Egressique filii Ammon direxerunt aciem iuxta portam civitatis; reges autem qui ad auxilium eorum venerant separatim in agro steterunt. Igitur Ioab intellegens bellum ex adverso et post tergum contra se fieri elegit viros fortissimos de universo Israhel et perrexit contra Syrum. Reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui, et perrexit contra filios Ammon. Dixitque: Si vicerit me Syrus, eris mihi in auxilio; si autem superaverint filii Ammon, ero tibi in praesidium. Confortare et agamus viriliter pro populo nostro et pro urbibus dei nostri; dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciat. Perrexit ergo Ioab et populus qui cum eo erat contra Syrum ad proelium, et fugavit eos. Porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem eius et ingressi sunt civitatem. Reversusque est etiam Ioab in Hierusalem. Videns autem Syrus quod cecidisset coram filiis Israhel misit nuntios et adduxit Syrum qui erat trans fluvium; Sophach autem princeps militiae Adarezer erat dux eorum. Quod cum nuntiatum esset David, congregavit omnem Israhel et transivit Iordanem, irruitque in eos et direxit ex adverso aciem, illis contra pugnantibus. Fugit autem Syrus Israhel, et interfecit David de Syria septem milia curruum et quadraginta milia peditum, et Sophach exercitus principem. Videntes autem servi Adarezer se ab Israhel esse superatos transfugerunt ad David et servierunt ei, noluitque ultra Syria auxilium praebere filiis Ammon. C. xx.

Factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere, congregavit Ioab exercitum et robur militiae et vastavit terram filiorum Ammon, perrexitque et obsedit Rabba. Porro David manebat in Hierusalem quando Ioab percussit Rabba et destruxit eam. Tulit autem David coronam Melchom de capite eius et invenit in ea auri pondo talentum et pretiosissimas gemmas, fecitque inde sibi diadema. Manubias quoque urbis plurimas tulit. Populum autem qui erat in ea eduxit et fecit super eos tribulas et trahas et ferrata carpenta transire, ita ut dissecarentur et conterentur. Sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon et reversus est cum omni populo in Hierusalem. Post haec initum est bellum in Gazer adversus Philisteos in quo percussit Sobbochai Usathites Saphai de genere Raphaim et humiliavit eos. Aliud quoque bellum gestum est adversus Philisteos in quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethleemites fratrem Goliath Getthei, cuius hastae lignum erat quasi liciatorium texentium. Sed et aliud bellum accidit in Geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos, id est simul viginti quattuor, qui et ipse de Raphaim fuerat stirpe. Hic blasphemavit Israhel et percussit eum Ionathan filius Samaa fratris David. Hii sunt filii Rapham in Geth qui ceciderunt in manu David et servorum eius. xxi

Cap. xxi.

Consurrexit autem Satan contra Israhel et incitavit David ut numeraret Israhel. Dixitque David ad Ioab et ad principes populi: Ite et numerate Israhel a Bersabee usque Dan, et adferte mihi numerum

ut sciam. Respondit que ioab. Augeat dominus po
pulum suum centuplum quam sunt. Nonne domine mi
rex omnes servi tui sunt. Quare hoc querit dominus meus
quod in peccatum reputetur israhel. Sed sermo regis
magis prevaluit. Egressusque est ioab et circu
ivit universum israhel et reversus est in ierusalem.
Deditque david numerum eorum quos circuierat et in
ventus est omnis numerus israhel mille milia et
centum mille virorum educentium gladium. De iu
da autem cccc lxx mille bellatorum. Nam
levi et beniamin non numeravit eo quod invitus io
ab exequeretur regis imperium. Displicuit autem deo quod
iussum erat et percussit israhel. Dixitque david
ad dominum peccavi nimis ut hoc facerem. Obsecro
aufer iniquitatem servi tui quia insipienter
egi. Locutusque est dominus ad gad videntem david dicens.
Vade et loquere ad david et dic ei. Hec dicit
dominus. Trium tibi optionem do. unum quod volueris
elige et faciam tibi. Cumque venisset gad
ad david dixit ei. Hec dicit dominus. Elige quod
volueris. aut tribus annis pestilentiam. aut tribus
mensibus fugere hostes tuos et gladium eorum
non posse evadere. aut tribus diebus gla
dium domini et mortem in terra versari et angelum
domini interficere in universis finibus israhel. Nunc
igitur vide quid respondeam ei qui misit me.
Et dixit david ad gad. Ex omni parte me an
gustie premunt. sed melius est mihi ut
incidam in manus domini quia multe sunt mi
serationes eius quam in manus hominum. Misit ergo
dominus pestilentiam in israhel et ceciderunt
de israhel septuaginta mille virorum. Misitque angelum
in ierusalem ut percuteret eam. Cumque percuteretur vidit
dominus et misertus est super magnitudine
mali et imperavit angelo qui percutiebat.
Sufficit. Iam cesset manus tua. Porro an
gelus domini stabat iuxta aream ornan ie
busei. Levansque david oculos suos vidit an
gelum domini stantem inter celum et terram et
evaginatum gladium in manu eius et versum
contra ierusalem. Et ceciderunt tam ipse quam maio
res natu vestiti ciliciis pronique in terram. Dixitque
david ad dominum. Nonne ego sum qui iussi ut
numeraretur populus? Ego qui peccavi. ego qui malum
feci. Iste grex vero quid commeruit? Domine
deus meus vertatur obsecro manus tua in me
et in domum patris mei. populus autem tuus non
percutiatur. Angelus autem domini precepit gad ut
diceret david et ascenderet et extrueret altare
domino deo in area ornan iebusei. Ascendit
ergo david iuxta sermonem gad quem locu
tus fuerat ex nomine domini. Porro ornan
cum suspexisset et vidisset angelum quatuor
que filii eius absconderunt se. Nam eo tempore tere
bat in area triticum. Igitur cum veniret david ad
ornan conspexit eum ornan et processit ei ob
viam de area et adoravit eum pronus in ter
ram. Dixitque ei david. Da mihi locum aree
ut edificem in ea altare domino. ita ut quantum
valet argenti accipias et cesset plaga a
populo. Dixit autem ornan ad david. Tolle et
faciat dominus meus rex quodcumque ei pla
cet. Sed et boves do in holocaustum et tri
bulas et ligna et triticum in sacrificium. omnia
libens prebebo. Dixitque ei rex david. Nequaquam
quia ita fiet. sed argentum dabo quantum valet
neque enim tibi auferre debeo et sic offer
re domino holocausta gratuita. Dedit ergo
david ornan pro loco siclos auri iustissimi
ponderis dc. et edificavit ibi altare domino
obtulitque holocausta et pacifica et invo
cavit dominum et exaudivit eum in igne de celo
super altare holocausti. Precepitque dominus ange
lo et convertit gladium suum in vaginam. Pro
tinus ergo david videns quod exaudisset eum
dominus in area ornan iebusei immola
vit ibi victimas. Tabernaculum autem domini
quod fecerat moyses in deserto et altare
holocaustorum ea tempestate erat in ex
celso gabaon. et non prevaluit david ire
ad altare ut ibi obsecraret deum. nimio
enim fuerat timore perterritus videns gladium an
geli domini.

Capitulum xxii

xxii

Dixitque david. Hec est domus dei
et hoc altare in holocaustum israhel.
Et precepit ut congregarentur omnes proseliti

terra ysrahel. Et constituit latomos operis ad cedendos lapides et poliendos ut edificaretur domus domini. Ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum et ad commissuras atque iuncturas preparavit david et eris pondus innumerabile. Ligna quoque cedrina non poterant estimari que sydonii et tyrii portaverunt ad david. Et dixit david Salomon filius meus puer est parvulus est et delicatus domus autem quam edificari volo domino talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur. Preparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante mortem suam omnes preparavit impensas. Vocavitque filium suum salomonem et precepit ei ut edificaret domum domino deo israhel. Dixitque david ad salomonem fili mi voluntatis mee fuit ut edificarem domum nomini domini dei mei. Sed factus est ad me sermo domini dicens multum sanguinem effudisti et plurima bella bellasti non poteris edificare domum nomini meo tanto effuso sanguine coram me. Filius qui nascetur tibi erit vir quietissimus faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum. Et ob hanc causam pacificus vocabitur et pacem et otium dabo in israhel cunctis diebus eius. Ipse edificabit domum nomini meo et ipse erit michi in filium et ego ero illi in patrem firmaboque solium regni eius super israhel in eternum. Nunc ergo fili mi sit dominus tecum et prosperare et edifica domum domino deo tuo sicut locutus est de te. Det quoque dominus tibi prudentiam et sensum ut regere possis israhel et custodire legem domini dei tui. Tunc enim proficere poteris si custodieris mandata et iudicia que precepit dominus moysi ut doceret israhel. Confortare et viriliter age. Ne timeas neque paveas. Ecce ego in paupertate mea preparavi impensas domus domini auri talenta centum milia et argenti mille milia talentorum. Eris vero et ferri non est pondus vincitur enim numerus magnitudine. Ligna et lapides preparavi ad universa impendia. Habes quoque plurimos artifices latomos et cementarios artifices quoque lignorum et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos in auro et argento et ere et ferro cuius non est numerus. Surge igitur et fac et erit dominus tecum. Precepit quoque david cunctis principibus israhel ut adiuvarent salomonem filium suum. Cernitis inquiens quod dominus deus vester vobiscum sit et dederit vobis requiem per circuitum et tradiderit omnes inimicos vestros in manu vestra et subiecta sit terra coram domino et coram populo eius. Prebete ergo corda vestra et animas vestras ut queratis dominum deum vestrum et consurgite et edificate sanctuarium domino deo vestro ut introducatur archa federis domini et vasa domino consecrata in domum que edificatur nomini domini.

Capitulum xxiii

Igitur david senex et plenus dierum regem constituit salomonem filium suum super israhel. Et congregavit omnes principes israhel et sacerdotes atque levitas. Numeratique sunt levite a triginta annis et supra et inventa sunt xxxviii milia virorum. Ex his electi sunt et distributi in ministerium domus domini xxiiii milia. Prepositorum autem et iudicum sex milia. Porro quatuor milia ianitores et totidem psalte canentes domino in organis que fecerat david ad canendum. Et distribuit eos david per vices filiorum levi gerson videlicet et gad et merari. Et gerson et leedan et semei. Filii leedan principes iehihel et zethan et iohel tres. Filii semei salomith et hosyel et aran tres. Isti sunt principes familiarum leedan. Porro filii semei leeth et ziza et iaus et baria isti filii semei quatuor. Erat autem leeth prior ziza secundus porro iaus et baria non habuerunt plurimos filios et idcirco in una familia unaque domo computati sunt. Filii caath amram et ysaar hebron et ozihel quatuor. Filii amram aaron et moyses. Separatusque est moyses aaron ut ministraret in sancta sanctorum ipse et filii eius in sempiternum et adolerent incensum domino secundum ritum suum et benediceret nomini eius in perpetuum. Moysi quoque hominis dei filii adnumerati sunt in tribu levi. Filii moysi gerson et eleazar

Filii gerson: subuel primus. Fuerunt autem filii eliezer: roboya primus et non erant eleazar filii alii. Porro filii roboya multiplicati sunt nimis. Filii ysaar: salomith primus. Filii hebron: ieriam primus, amarias secundus, yaziel tercius, iecmaam quartus. Filii ozihel: micha primus, yesia secundus. Filii merari: mooli et musi. Filii mooli: eleazar et cys. Mortuus est autem eleazar et non habuit filios sed filias, acceperuntque eas filii cys fratres earum. Filii musi: mooli et eder et ierimoth tres. Hii filii levi in cognationibus suis et familiis suis principes per vices et numerum capitum singulorum qui faciebant opera ministerii domus domini a viginti annis et supra. Dixit autem david: Requiem dedit dominus deus israel populo suo et habitacionem in ierusalem usque in eternum. Nec erit levitarum officium ut ultra portent tabernaculum domini et omnia vasa eius ad ministrandum. Iuxta precepta quoque david novissima supputabitur numerus filiorum levi a viginti annis et supra, et erit sub manu filiorum aaron in cultu domus domini in vestibulis et in exedris et in loco purificationis et in sanctuario et in universis operibus ministerii templi domini. Sacerdotes autem super panes propositionis et ad simile sacrificium et ad lagana et azima et sartagine et ad ferventem similam et super omne pondus atque mensuram. Levite vero ut stent mane ad confitendum et canendum domino similiterque ad vesperam, tam in oblatione holocaustorum domini quam in sabbatis et kalendis et solempnitatibus reliquis iuxta numerum et cerimonias uniuscuiusque rei iugiter coram domino. Et custodiant observationes tabernaculi federis et ritum sanctuarii et observationem filiorum aaron fratrum suorum ut ministrent in domo domini.

Porro filiis aaron Capitulum xxiiii hee porciones erant. Filii aaron: nadab, abyud, eleazar et ythamar. Et divisit eos david et sadoch de filiis eleazar et achimelech de filiis ythamar secundum vices suas et ministerium. Inventique sunt plures filii eleazar in principibus virorum quam filii ythamar. Divisit autem eis, hoc est filiis eleazar principes per familias sedecim, et filiis ythamar per familias et domos suas octo. Porro divisit utrasque inter se familias sortibus. Erant enim principes sanctuarii et principes domus dei tam de filiis eleazar quam de filiis ythamar. Descripsitque eos semeya filius nathanael scriba levites coram rege et principibus et sadoch sacerdote et achimelech filio abyathar principibus quoque familiarum sacerdotalium et leviticarum: unam domum que ceteris preerat eleazar et alteram domum que ceteros sub se habebat ythamar. Exiit autem sors prima ioiarib, secunda yedee, tercia harim, quarta seorim, quinta melchia, sexta maymam, septima accos, octava abya, nona yesua, decima sechenia, undecima eliasib, duodecima yachim, tercia decima oppa, quarta decima ysbaal, xv^a abelga, xvi^a emmer, xvii^a ezyr, decima octava aphses, decima nona pheteia, vicesima yezechel, vicesima prima yachim, vicesima secunda gamul, vicesima tercia dalaiam, vicesima quarta maziam. Hee vices eorum secundum ministeria sua ut ingrediantur domum domini iuxta ritum suum sub manu aaron patris eorum sicut preceperat dominus deus israel. Porro filiorum levi qui reliqui fuerant, de filiis amram erat subahel, et filius subahel yedeya. De filiis roboye princeps yesias. Ysaari vero salemoth filius, filiusque salemoth yaad. Filiusque eius yeriau, amarias secundus, yaziel tercius, iecmaam quartus. Filius ozihel micha. Filius micha samyr. Frater micha yesia, filiusque yesie zacharias. Filii merari mooli et musi. Filius oziau benno. Filiusque merari oziau et soam et zachur et ebri. Porro mooli filius eleazar qui non habebat liberos. Filius quoque cys yeremel. Filii musi mooli eder et yerimuth. Isti filii levi secundum domus familiarum suarum. Miserunt et ipsi sortes contra fratres suos filios aaron coram david rege et sadoch et aby-

Paralipomenon I

melech et principibus familiarum sacerdota
lium et leviticarum tam maiores quam minores
omnes sortes equaliter dividebant. Capitulum xxv
Igitur david et magistratus exercitus se
gregaverunt in ministerio filiorum asaph
et heman et idithun qui prophetarent in
cytharis et psalteriis et cymbalis secundum
numerum suum dedicato sibi officio servientes.
De filiis asaph zachur et ioseph et na
thania et asarela filii asaph sub manu
asaph prophetantes iuxta regem. Porro fi
lii idithun godolias sori ieseias et sabi
as et mathathias sex sub manu patris
sui idithun qui in cithara prophetabat super
confitentes et laudantes dominum. Heman quoque
filii emaen bocciau mathania oziel
subuhel et ierimoth ananiam anani
eliatha geddelthi et romemthi ezer et
iesba cassa mellothi othir mazioth.
Omnes isti filii heman videntis regem in ser
monibus dei ut exaltaret cornu. Dedit
que deus heman filios xiiii et filias tres.
Universi sub manu patris sui ad cantandum
in templo domini distributi erant in cymba
lis et psalteriis et cytharis in ministeria
domus domini iuxta regem asaph videlicet
et idithun et heman. Fuit autem numerus eorum cum
fratribus suis qui erudiebant canticum domini cun
cti doctores ducenti octoginta octo. Miserunt que sortes per
vices suas ex equo tam maior quam mi
nor doctus pariter et indoctus. Egressaque
est sors prima ioseph qui erat de asaph. Secunda
godolie ipsi et filiis eius duodecim. Ter
tia zachur filiis et fratribus eius duodecim.
Quarta isari filiis et fratribus eius duodecim.
Quinta nathanie filiis et fratribus eius xii.
Sexta bocciau filiis et fratribus eius xii. Sep
tima israhela filiis et fratribus eius xii. Octava
iesaie filiis et fratribus eius xii. Nona ma
thanie filiis et fratribus eius xii. Decima
semeie filiis et fratribus eius xii. Undecima asra
hel filiis et fratribus eius xii. Duodecima sub ahel
filiis et fratribus eius xii. Tertia decima matha
thie filiis et fratribus eius xii. Quarta decima ie
rimoth filiis et fratribus eius xii. Quinta decima
ananie filiis et fratribus eius xii. Sexta decima
iesbocase filiis et fratribus eius xii. Septima decima
anani filiis et fratribus eius xii. Octava decima
mellothi filiis et fratribus eius xii. Vicesima othir
filiis et fratribus eius xii. Vicesima prima helia
tha filiis et fratribus eius xii. Vicesima secunda geddel
thi filiis et fratribus eius xii. Vicesima tertia
maziuth filiis et fratribus eius xii. Vicesima quarta
romemthiezer filiis et fratribus eius xii. Capitulum xxvi
Divisiones autem ianitorum. xxvi
De choritis mesalamia filius chore
de filiis asaph. Filii meselemie zacharias
primogenitus iadihel secundus zabadias tertius
iathanahel quartus aylam quintus iohanan
sextus elioenai septimus. Filii autem obededom
semeias primogenitus iozabad secundus ioha
tertius sachar quartus nathanahel quintus
amihel sextus ysachar septimus phollathi oc
tavus quia benedixit illi dominus. Semeie autem filio
eius nati sunt filii principes familiarum suarum.
Erant enim viri fortissimi. Filii ergo semeie o
thni et raphahel obedihel zabad et fratres
eius viri fortissimi heliu quoque et sama
chias. Omnes hii de filiis obededom ipsi et filii
et fratres eorum viri fortissimi ad ministrandum
lxii de obededom. Porro mosollamie fi
lii et fratres viri robustissimi decem et octo. De
hosa autem idem de filiis merari semri
princeps. Non enim habuerat primogenitum
et idcirco posuerat eum pater suus in princi
pem. Helchias secundus thabelias tertius za
charias quartus. Omnes hii filii et fratres hosa
xiii. Hii divisi sunt ianitores ut semper
principes custodiarum sicut et fratres eorum mi
nistrarent in domo domini. Missae sunt ergo
sortes ex equo et parvis et magnis per

familias suas in unaquaque portarum. Ceci-
dit autem sors orientalis Selemie. Porro Zacha-
rie filio eius viro prudentissimo et erudito
sortito obtigit plaga septentrionalis. Obe-
dedom vero et filiis eius ad austrum in qua
parte domus erat seniorum concilium. Sephphi-
ma et Chosa ad occidentem iuxta portam que
ducit ad viam ascensionis custodia contra
custodiam. Ad orientem vero levite sex et
ad aquilonem quatuor per diem atque meri-
diem similiter in die quatuor et ubi erat
concilium bini et bini. In cellulis quoque ia-
nitorum ad occidentem quatuor in via bini
per cellulas. Hee sunt divisiones ianitorum
filiorum Chore et Merari. Porro Achias erat
super thesauros domus dei et vasa sanctorum.
Filii Ledan filii Gersonni de Ledan prin-
cipes familiarum Ledan et Gersoni Iehieli.
Filii Iehieli Zathan et Iohel fratres eius super
thesauros domus dei Amramitis et Ysaa-
ritis et Hebronitis et Ozihelitis. Subahel
autem filius Gerson filii Moysi prepositus erat
thesauris. Fratres quoque eius Eleazar cuius
filius Rabaia et huius filius Ysaias et huius
filius Ioram huius quoque filius Zechri sed
et huius filius Selemith. Ipse Selemith et
fratres eius super thesauros sanctorum quos sanctifica-
vit David rex et principes familiarum et
tribuni et centuriones et duces exercitus de bel-
lis et manubiis preliorum que consecrave-
rant ad instaurationem et supellectilem templi
domini. Hec autem universa sanctificavit Samuel
videns et Saul filius Cis et Abner filius
Ner et Ioab filius Sarvie. Omnes qui sancti-
ficaverant ea per manum Selemith et fratrum eius.
Isaarite vero preerant Chonenias et filii eius
ad opera forinsecus super Israel ad docendum
et iudicandum eos. Porro de Hebronitis
Asabias et fratres eius viri fortissimi mil-
le ducenti preerant Israeli trans Iordanem con-
tra occidentem in cunctis operibus domini et in ministerium

regis. Hebronitarum autem princeps fuit Ierias
secundum familias et cognationes eorum. Quadra-
gesimo anno regni David recensiti sunt et
inventi viri fortissimi in Iazer Galaad. Fratres-
que eius robustioris etatis duo milia du-
centi principes familiarum. Preposuit autem
eos rex David Rubenitis et Gaddatis et
dimidie tribui Manasse in omne ministerium
dei et regis. Capitulum xxvii. xxvii

Filii autem Israel secundum numerum suum prin-
cipes familiarum tribuni et centu-
riones et prefecti qui ministrabant regi iux-
ta turmas suas ingredientes et egredientes per
singulos menses in anno xxiiii milibus sin-
guli preerant. Prime turme in primo mense Ies-
boam preerat filius Zabdiel et sub eo
viginti quatuor milia. De filiis Phares
princeps cunctorum principum in exercitu mense
primo. Secundi mensis habebat turmam Dudi Ahohi-
tes et post se alterum nomine Macelloth
qui regebat partem exercitus xxiiii milium.
Dux quoque turme tertie in mense tertio
erat Banaias filius Ioiade sacerdos et
in divisione sua xxiiii milia. Ipse est Banaias
fortissimus inter xxx et super xxx. Preerat au-
tem turme ipsius Amizabath filius eius. Quartus
mense quarto Azahel frater Ioab et Za-
badias filius eius post eum et in turma
eius xxiiii milia. Quintus mense quinto
princeps Samaoth Iezerites et in turma
eius xxiiii milia. Sextus mense sexto
Hiras Ecces Thecuites et in turma eius viginti
quatuor milia. Septimus mense septimo Hel-
les Phallonites de filiis Effraym et in turma
eius xxiiii milia. Octavus mense octavo
Sobochay Husathites de stirpe Zaray et in tur-
ma eius viginti quatuor milia. Nonus men-
se nono Abiezer Anathotites de stirpe Ge-
mini et in turma eius viginti quatuor milia.
Decimus mense decimo Maray et ipse Netho-
thatites de stirpe Gothonyel et in turma eius
viginti quatuor milia. Undecimus mense undecimo

helles phallonites de filiis effraym et in turma eius viginti quatuor milia. Duodecimus mense duodecimo holdia nethophatites de stirpe gothoniel et in turma eius viginti quatuor milia. Porro tribubus preerant israhel. Rubenitis dux eliezer filius zechri. Symeonitis dux saphatias filius maacha. Levitis asabias filius camuhel. Aaronitis sadoch. Iuda helius frater david. Ysacharitis amri filius michahel. Zabulonitis iesmaias filius abdye. Nephtalitibus ierimoth filius ozihel. Filiis effraym osee filius ozazi. Dimidie tribui manasse in galaad iaddo filius zacharie. Beniamin autem iasihel filius abner. Dan vero ezrihel filius ieroam. Hii principes israhel. Noluit autem david numerare eos a viginti annis inferius quia dixerat dominus ut multiplicaret israhel quasi stellas celi. Ioab filius sarvie ceperat numerare nec complevit quia super hoc ira irruerat in israhel. Et idcirco numerus eorum qui fuerat recensitus non est relatus in fastis regis david. Super thesauros autem regis david fuit azmoth filius adyhel. Hiis autem thesauris qui erant in urbibus et vicis et turribus presidebat ionathan filius ozye. Operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram preerat ezri filius celub. Vinearumque cultoribus semeyas romathites. Cellis autem vinariis zabdyas aphonites. Nam super oliveta et ficeta que erant in campestribus balanan gederites. Super apothecas autem olei ioas. Porro armentis que pascebantur in sarona preerat setrai saronites. Et super boves in vallibus saphat filius addy. Super camelos vero ubil hismahelites. Et super asinos iadias meronathites. Super oves quoque iaziz agarenus. Omnes hii principes substantie regis david. Ionathan autem patruus david consiliarius vir prudens et litteratus et ipse et iahihel filius achamoni erant cum filiis regis. Achitophel etiam consiliarius regis et chusai arachites amicus regis. Post achitophel fuit ioiada filius banaye et abyathar. Sequitur capitulum. Capitulum xxviii.

Convocavit igitur david omnes principes israhel duces tribuum et prefectos turmarum qui ministrabant regi. tribunos quoque et centuriones qui preerant substantie et possessionibus regis. filios quoque suos cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque in ierusalem. Cumque surrexisset rex et stetisset ait. Audite me fratres mei et populus meus. Cogitavi ut edificarem domum in qua requiesceret archa federis domini et scabellum pedum dei nostri. et ad edificandum omnia preparavi. Deus autem dixit michi. Non edificabis domum nomini meo eo quod sis vir bellator et sanguinem fuderis. Sed elegit dominus deus israhel me de universa domo patris mei ut essem rex super israhel in sempiternum. De iuda enim elegit principes. Porro de domo iuda domum patris mei. et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret in regem super cunctum israhel. Sed et de filiis meis filios enim multos dedit michi dominus elegit salomonem filium meum ut sederet in throno regni domini super israhel. Dixitque michi. Salomon filius tuus edificabit michi domum meam et atria mea. Ipsum enim elegi michi in filium et ego ero ei in patrem. et firmabo regnum eius usque in eternum si perseveraverit facere precepta mea et iudicia mea sicut et hodie. Nunc igitur coram omni cetu israhel audiente deo nostro custodite et perquirite cuncta mandata domini dei nostri ut possideatis terram bonam et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum. Tu autem salomon fili mi scito deum patris tui et servi ei corde perfecto et animo voluntario. Omnia enim corda scrutatur dominus et universas mentium cogitationes intelligit. Si quesieris eum invenies. Si autem dereliqueris illum proiciet te in eternum. Nunc ergo quia elegit

te dominus ut edificares domum sanctuarii confortare et perfice. Dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi turrium in adytis et domus propitiationis necnon et omnium que cogitaverat atriorum et exedrarum per circuitum in thesauros domus domini et in thesauros sanctorum divisionesque sacerdotalium et leviticarum in omnia opera domus domini et in universa vasa ministerii. Argenti quoque pondus pro varietate vasorum et operum. Sed et candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum. Similiter et in candelabris argenteis et in lucernis eorum pro diversitate mensure pondus argenti tradidit. Aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum. Similiter et argentum in alias mensas argenteas. Ad fuscinulas quoque et phialas et thuribula ex auro purissimo et leunculos aureos pro qualitate mensure pondus distribuit in leunculum et leunculum. Similiter et leones argenteos diversum argenti pondus separavit. Altari autem in quo adoletur incensum aurum purissimum dedit ut ex ipso fieret similitudo quadrige cherubin extendentium alas et velantium archam federis domini. Omnia inquit venerunt scripta manu domini ad me ut intelligerem universa opera exemplaris. Dixitque David Salomoni filio suo: Viriliter age et confortare et fac. Ne timeas neque paveas. Dominus enim deus meus tecum erit et non dimittet te nec derelinquet te donec perficias omne opus ministerii domus domini. Ecce divisiones sacerdotum et levitarum in omne opus ministerii domus domini ut assistent tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam populus facere omnia precepta tua.

Capitulum xxix

Locutusque est David rex ad omnem ecclesiam: Salomonem filium meum unum elegit deus adhuc puerum et tenellum. Opus enim grande est neque enim homini preparatur habitatio sed deo. Ego autem totis viribus meis preparavi impensas domus dei mei aurum et vasa aurea et argentum in argentea es in enea ferrum in ferrea ligna et lignea lapides onychinos et quasi stibinos et diversorum colorum omnem lapidem preciosum et marmorum parium habundantissime. Et super hec que obtuli in domum dei mei de peculio meo aurum et argentum do in templum dei mei exceptis his que preparavi in edem sanctam. Tria milia talentorum auri de auro ophir et septem milia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi. Et ubicumque opus est aurum de auro et ubicumque opus argenti opera fiant per manus artificum. Et si quis sponte offert impleat manum suam hodie et offerat quod voluerit domino. Polliciti sunt itaque principes familiarum et proceres tribuum israel tribuni quoque et centuriones et principes possessionum regis dederuntque in opera domus domini auri talenta quinque milia et solidos decem milia argenti talenta decem milia et eris talenta decem et octo milia ferri quoque centum milia talentorum. Et apud quemcumque inventi sunt lapides dederunt in thesaurum domus domini per manum iahihel gersonitis. Letatusque est populus cum vota sponte promitterent quia toto corde offerebant domino. Sed et David rex letatus est gaudio magno. Et benedixit domino coram omni multitudine et ait: Benedictus es domine deus israhel patris nostri ab eterno in eternum. Tua est domine magnificentia et potentia et gloria atque victoria tibi laus. Cuncta enim que in celo sunt et in terra tua sunt. Tuum domine regnum et tu es super omnes principes. Tue divitie et tua est gloria. Tu dominaris omnium. In manu tua virtus et potentia in manu tua magnitudo et imperium omnium. Nunc igitur domine deus noster confitemur tibi et laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego et quis populus meus ut possimus hec tibi universa promittere? Tua sunt omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus coram te et advene sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram et nulla est mora. Domine deus no-

prol.

PROLOGUS

omnis haec copia quam paravimus ut aedificaretur
domus nomini sancto tuo de manu tua est et
tua sunt omnia. Scio domine deus meus quod probes cor-
da et simplicitatem diligas. Unde et ego in
simplicitate cordis mei laetus obtuli universa
haec et populum tuum qui repertus est vidi cum
ingenti gaudio offerre donaria. Domine deus
Abraham et Ysaac et Israhel patrum nostrorum cus-
todi in aeternum hanc voluntatem cordis eorum
et semper in venerationem tui mens permaneat.
Salomoni quoque filio meo da cor perfectum
ut custodiat mandata tua et testimonia
tuas ut faciat universa et aedificet aedem
cuius impensas paravi. Praecepit autem David uni-
versae ecclesiae: Benedicite domino deo nostro. Et ben-
edixit omnis ecclesia domino deo patrum suorum
et inclinaverunt se et adoraverunt deum deinde
regem. Immolaveruntque victimas domino et ob-
tulerunt holocausta die sequenti tauros mille
et arietes mille et agnos mille cum liba-
minibus suis et universo ritu abundantissi-
me omni Israhel. Et comederunt et biberunt
coram domino in die illa cum grandi laetitia. Et
unxerunt secundo Salomonem filium David. Unxerunt
autem domino in principem et Sadoc in sacerdo-
tem. Seditque Salomon super solium domini in re-
gem pro David patre suo et cunctis placuit
et paruit illi omnis Israhel. Sed et universi prin-
cipes et potentes et cuncti filii regis Da-
vid dederunt manum et subiecti fuerunt Salo-
moni regi. Magnificavit ergo dominus Salo-
monem super omnem Israhel et dedit illi gloriam
regni qualem nullus habuit ante eum rex
Israhel. Igitur David filius Isai regnavit
super universum Israhel et dies quibus regna-
vit super Israhel fuerunt quadraginta anni. In He-
bron regnavit septem annis in Hierusalem an-
nis xxxiii tribus et mortuus est in senectu-
te bona plenus dierum et divitiis et gloria
regnavitque Salomon filius eius pro eo. Gesta
autem David regis priora et novissima
scripta sunt in libro Samuhel videntis et in
libro Nathan prophetae atque in volumine Gad vi-
dentis universique regni eius et fortitudinis et temporum
quae transierunt sub eo sive in Israhel sive in universis
sive in cunctis regnis terrarum.

Prologus super librum Paralipomenon

Eusebius Ieronimus Domnioni et
Rogatiano in Christo salutem.
Quomodo Graecorum historias magis
intellegunt qui Athenas viderint
et tertium Virgilii librum qui a Troade per Leucaten
et Acroceraunia ad Siciliam et inde ad hos-
tia Tiberina navigant. Ita sanctam Scripturam luci-
dius intuebitur qui Iudaeam oculis contem-
platus est et antiquarum urbium memorias
locorumque vel eadem vocabula vel mutata
cognoverit. Unde et nobis curae fuit cum erudi-
tissimis Hebraeorum hunc laborem subire ut circui-
remus provinciam quam universae ecclesiae Christi
sonant. Fateor enim vobis Domnion et Rogati-
ane carissimi numquam me in divinis volumi-
nibus propriis viribus credidisse nec habuisse ma-
gistram opinionem meam sed etiam de his qui-
bus me scire arbitrabar interrogasse me
solitum quanto magis de his super quibus an-
ceps eram. Denique cum a me nuper litteris
flagitassetis ut vobis Paralipomenon latino
sermone transferrem de Tiberiade legis
quondam doctorem qui apud Hebraeos admi-
rationi habebatur assumpsi et contuli cum
eo a vertice ut aiunt usque ad extremum un-
guem et sic confirmatus ausus sum facere
quod iubebatis. Libere enim vobis loquor ita
in Graecis et Latinis codicibus hic nominum
liber vitiosus est ut non tam Hebraea quam
barbara quaedam et Sarmatica nomina con-
iecta arbitrandum sit. Nec enim quadraginta
interpretibus quae spiritu sancto pleni ea quae vera
fuerant transtulerunt. Sed scriptorum culpae ad-
scribendum dum de inemendatis inemendata
scriptitant et saepe tria nomina subtractis e medio

sub aliis nominum vocabulis agnite. Vel e regione propter latitudinem in duo vel tria vocabula dividunt. Sed et ipse appellationes non homines ut plerique estimant sed urbes et regiones et saltus et provincias sonant et oblique sub interpretatione et figura earum quedam narrantur historie de quibus in libro Regnorum dicitur: Nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? que utique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum quod apud Hebreos Paralipomenon liber unus sit et apud illos vocatur Dabreiamin, id est verba dierum, qui propter magnitudinem apud nos divisus est, quod nos nullo in bruto ceromie dyalego factum vimus apud auctores sit eruditus. Deinde etiam illud attendendum quod frequenter nomina non vocabula hominum sed rerum ut supra signavi ad exemplum quo omnis eruditio scripturarum in hoc libro continetur historie, vel que pretermisse sunt in libris vel in quibus perstricte breviter hec quasi quedam verborum compendia explicentur. Omni itaque materia ad iuvis auxilio imprimis liber Remuel placuisse in mundis dispensatum esse non ambigo. Optabam enim quoque ut aut plenius in alium componere videre plerisque quam despicere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere interroget Hebreos, suam conscientiam recolat, videbit ordinem textumque sermonis et tunc nostro labori si potuerit detrahat. Ubicumque ergo asteriscos, id est stellas, radiare in hoc volumine videritis, ibi sciatis de Hebreo additum quod in Latinis codicibus non habetur. Ubi vero obelus, transversa scilicet virga, preposita est, illic significatur quid Septuaginta interpretes addiderint vel ob decoris gratiam vel ob Spiritus Sancti auctoritatem, in Hebreis voluminibus non legatur.

Confortatus est ergo Capitulum primum Salomon filius David in regno suo et Dominus erat cum eo et magnificavit eum in excelsum. Precepitque Salomon universo Israel tribunis et centurionibus et ducibus et iudicibus omnis Israel et principibus familiarum et abiit cum universa multitudine in excelsum Gabaon ubi erat tabernaculum federis Dei quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine. Archam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum quem preparaverat ei et ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est in Ierusalem. Altare quoque eneum quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Ur ibi erat coram tabernaculo Domini quod requisivit Salomon et omnis ecclesia. Ascenditque Salomon ad altare eneum coram tabernaculo federis Domini et obtulit in eo mille hostias. Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus dicens: Postula quod vis ut dem tibi. Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam et constituisti me regem pro eo. Nunc igitur Domine Deus impleatur sermo tuus quem locutus es David patri meo. Tu enim fecisti me regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quam pulvis terre. Da mihi sapientiam et intelligentiam ut egrediar coram populo tuo et ingrediar. Quis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est iudicare? Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo et non postulasti divitias et substantiam et gloriam neque animas eorum qui te oderant sed nec dies vite plurimos, postulasti autem sapientiam et scientiam ut iudicare possis populum meum super quem constitui te regem, sapientia et scientia data sunt tibi; divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui. Venit ergo Salomon ab excelso Gabaon in Ierusalem coram tabernaculo federis et regnavit super Israel. Congregavitque sibi currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et fecit eos esse in urbibus quadrigarum et cum rege in Ierusalem. Prebuitque rex in Ierusalem argentum et aurum quasi lapides et cedros quasi sicomoros que nascuntur in campestribus multitudine magna. Adducebantur autem ei equi de Egipto et de Coa a negotiatoribus regis qui ibant et emebant pretio quadrigam equorum sescentis argenteis et equos centum

quinquaginta similiter de universis regnis ce-
theorum et a regibus Syrie emptio celebrabatur.

Decrevit autem Salomon Cap. II
edificare domum nomini Domini et pa-
latium sibimet. Et numeravit LXX milia virorum
portantium humeris et LXXX milia qui cederent
in montibus lapides, prepositosque eorum tria milia sex-
centos. Misit quoque ad Hyram regem Ty-
ri dicens: Sicut egisti cum patre meo David et mi-
sisti ei ligna cedrina ut edificaret domum in
qua habitavit, sic fac mecum ut edificem do-
mum nomini Domini Dei mei, et consecrem eam
ad adolendum incensum coram illo et fumi-
gandum aromata et ad propositionem panum sempi-
ternam et holocaustomata mane et vespere,
sabbatis quoque et neomeniis et sollempnitatibus
Domini Dei nostri in sempiternum que mandata sunt
Israel. Domus enim quam edificare cupio magna
est; magnus est enim Deus noster super omnes
deos. Quis ergo poterit prevalere ut edifi-
cet ei dignam domum? Si celum et celi ce-
lorum capere eum non queunt, quantus ego sum ut
possim ei edificare domum? Sed ad hoc tantum
ut adoleatur incensum coram illo. Mitte igitur
michi virum eruditum qui noverit operari in auro
et argento, ere et ferro, purpura, coccino et
iacincto, et qui sciat sculpere celaturas cum hiis
artificibus quos mecum habeo in Iudea et Ierusalem, quos
preparavit David pater meus. Sed et ligna cedri-
na mitte michi et arbiethina et pinea
de Libano. Scio enim quod servi tui noverint ce-
dere ligna de Libano, et erunt servi mei cum
servis tuis ut parentur michi ligna plu-
rima. Domus enim quam cupio edificare est
magna nimis et inclita. Preterea operariis
qui cesuri sunt ligna servis tuis dabo ci-
baria tritici choros viginti milia et ordei cho-
ros totidem, olei quoque sata viginti milia.
Dixit autem Hyram rex Tyri per litteras quas mi-
serat Salomoni: Quia dilexit Dominus populum suum,
idcirco te regnare fecit super eum. Et addidit
dicens: Benedictus Dominus Deus Israel qui fecit
celum et terram, qui dedit David regi filium sa-
pientem et eruditum et sensatum atque pru-
dentem, ut edificaret domum Domino et palatium
sibi. Misi ergo virum prudentem et scientissi-
mum Hyram patrem meum, filium mulieris de fili-
abus Dan, cuius pater Tyrius fuit, qui novit
operari in auro et argento, ere et ferro
et marmore et lignis, in purpura quoque et iacincto
et bysso et coccino, et qui sciat celare omnem
sculpturam et adinvenire prudenter quodcumque
in opere necessarium est cum artificibus tuis
et cum artificibus domini mei David patris tui.
Triticum ergo et ordeum et oleum et vinum que
pollicitus es, domine mi, mitte servis tuis.
Nos autem cedemus ligna de Libano quot necessaria
habueris, et applicabimus ea ratibus per mare
in Ioppen; tuum erit transferre in Ierusalem. Nu-
meravit igitur Salomon omnes viros proselitos qui
erant in terra Israel post dinumerationem quam di-
numeravit David pater eius, et inventi sunt C
quinquaginta milia et tria milia sexcenti. Fecitque
ex eis LXX milia qui humeris onera porta-
rent, et LXXX milia qui lapides in montibus
cederent, tria milia et sexcentos prepositos operum.

Et cepit Salomon Cap. III
edificare domum Domini in Ierusa-
lem in monte Moria, qui demonstratus
fuerat David patri eius, in loco quem pa-
raverat David in area Ornan Iebusei. Cepit
autem edificare mense secundo anno quarto regni
sui. Et hec sunt fundamenta que iecit Salo-
mon ut edificaret domum Domini: longitudinis
cubitos in mensura prima LX, latitudinis
cubitos viginti. Porticum vero ante frontem
que tendebatur in longum iuxta mensuram
latitudinis domus cubitorum viginti, porro
altitudo CXX cubitorum erat; et deauravit
eam intrinsecus auro mundissimo. Domum quoque
maiorem texit tabulis ligneis abiegnis,
et laminas auri obrizi affixit per totum, sculp-
situe in eas palmas et quasi catenulas se-

mutuam complectentes. Stravit quoque pavimentum templi pretiosissimo marmore decore multo. Porro aurum erat probatissimum de quo laminas texit domum et trabes eius et postes et parietes et ostia et caelavit cherubin in parietibus. Fecit quoque domum sancti sanctorum longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti et latitudinem similiter viginti cubitorum et laminis aureis texit eam quasi talentis sescentis. Sed et clavos fecit aureos ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appenderent et cenacula quoque texit auro. Fecit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duos opere statuario et texit eos auro. Alae cherubin viginti cubitis extendebantur ita ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret parietem domus et altera quinque cubitos habens alam tangeret alterius cherub. Similiter cherub alterius ala quinque habebat cubitos et tangebat parietem et altera eius ala quinque cubitorum alam cherub alterius contingebat. Igitur alae utriusque cherub expansae erant et extendebantur per cubitos viginti. Ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum versae erant ad exteriorem domum. Fecit quoque velum ex hyacintho purpura cocco et bysso et intexuit ei cherubin. Ante fores etiam templi duas columnas quae triginta et quinque cubitos habebant altitudinis. Porro capita earum quinque cubitorum. Necnon et quasi catenulas in oraculo et superposuit eas capitibus columnarum malogranata etiam centum quae catenulis interposuit. Ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi unam a dextris et alteram a sinistris eam quae a dextris erat Iachin et quae ad laevam Booz. Ca. IIII.

Fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis et viginti cubitorum latitudinis et decem cubitorum altitudinis. Mare etiam fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum per circuitum quinque cubitos habebat altitudinis et funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius. Similitudo quoque boum erat subter illud et decem quaedam extrinsecus caelaturae quae in duobus versibus labium maris ambiebant. Boves autem erant fusiles et ipsum mare super duodecim boves impositum erat quorum tres respiciebant ad aquilonem et alii tres occidentem. Porro tres alii ad meridiem et tres reliqui orientem mare habentes superpositum. Posteriora autem boum erant interius sub mari. Porro vastitas eius habebat mensuram palmi et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lilii capiebatque tria milia metretas. Fecit quoque concas decem et posuit quinque a dextris et quinque a sinistris ut lavarent in eis omnia quae in holocaustum oblaturi erant. Porro in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem candelabra aurea decem secundum speciem qua iussa erant fieri et posuit ea in templo quinque a dextris et quinque a sinistris. Necnon et mensas decem posuit eas in templo quinque a dextris et quinque a sinistris. Fialas quoque aureas centum. Fecit etiam atrium sacerdotum et basilicam grandem et ostia in basilica quae texit aere. Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. Fecit autem Hiram lebetes et creagras et phialas et complevit omne opus regis in domo Dei hoc est columnas duas et epistylia et capita et quasi quaedam retiacula quae capita tegerent super epistylia. Malogranata quoque quadringenta et retiacula duo ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis iungerentur quae protegerent epistylia et capita columnarum. Bases quoque fecit et concas quas superposuit basibus. Mare unum. Boves quoque duodecim sub mari et lebetes et creagras et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo

domini ex ere mundissimo. In regione Iorda
nis fudit ea rex in argillosa terra inter Soc
hoth et Saredatha. Erat autem multitudo vasorum
innumerabilis ita ut ignoraretur pondus eris.
Fecitque Salomon omnia vasa domus dei et
altare aureum et mensas et super eas
panes propositionis. Candelabra quoque cum lu
cernis suis ut lucerent ante oraculum iux
ta ritum ex auro purissimo et florentia quedam
et lucernas et forcipes aureos omnia de
auro mundissimo facta sunt. Thymiamateria
quoque et thuribula et phialas et morta
riola ex auro purissimo et hostia celavit
templi interioris aurea. Atque completum
est omne opus quod fecit Salomon in domo

Intulit igitur Salomon Ca. V
mon omnia que voverat David
pater eius argentum et aurum et universa
sa vasa posuit in thesauris domus dei.
Post que congregavit maiores natu Israel
et cunctos principes tribuum et capita famili
arum de filiis Israel in Ierusalem ut adducerent
archam federis domini de civitate David que
est Syon. Venerunt igitur ad regem omnes
viri Israel in die sollempni mensis septimi.
Cumque venissent cuncti seniores Israhel
portaverunt levite archam et intulerunt
eam et omnem paraturam tabernaculi.
Porro vasa sanctuarii que erant in tabernacu
lo portaverunt sacerdotes cum levitis. Rex
autem Salomon et universus cetus Israel et omnes
qui fuerant congregati ante archam immo
labant arietes et boves absque ullo nu
mero: tanta enim erat multitudo victimarum.
Et intulerunt sacerdotes archam federis
domini in locum suum id est ad oraculum templi
in sancta sanctorum subter alas cherubim ita
ut cherubim expanderent alas suas super
locum in quo posita erat archa et ipsam
archam tegerent cum vectibus eius. Vectium

autem quibus portabatur archa quia pau
lulum erant longiores capita parebant an
te oraculum. Si vero quis paululum fuisset ex
terius eos videre non poterat. Fuit itaque
archa ibi usque in presentem diem. Nichil que erat
aliud in archa nisi due tabule quas po
suerat Moyses in Oreb quando legem dedit
dominus filiis Israel egredientibus ex Egypto. Egres
sis autem sacerdotibus de sanctuario omnes enim
sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctifi
cati sunt. Necdum enim in illo tempore vices et
ministeriorum ordo inter eos divisus erat: tam
levite quam cantores id est et qui sub Asaph
erant et qui sub Heman et qui sub Idithum
filii et fratres eorum vestiti byssinis cymbalis et psal
teriis et cytharis concrepabant
stantes ad orientalem plagam altaris et
cum eis sacerdotes centum viginti canentes
tubis. Igitur cunctis pariter et tubis et vo
ce et cymbalis et organis et diversi generis
musicorum concinentibus et vocem in
sublime tollentibus longe sonitus audie
batur ita ut cum dominum laudare cepissent
et dicere: Confitemini domino quoniam bonus quoniam
in seculum misericordia eius implevit domus dei
nube. Nec possent sacerdotes stare et minis
trare. Compleverat enim gloria domini do
mum dei. Sequitur capitulum Capitulum VI VI

Tunc Salomon ait: Dominus pollici
tus est ut habitaret in calig
ne. Ego autem edificavi domum nomini eius
ut habitaret ibi in perpetuum. Et convertit
faciem suam et benedixit omni multi
tudini Israel. Nam omnis turba stabat in
tenta. Et ait: Benedictus dominus deus Israel qui
quod locutus est David patri meo opere
complevit dicens: A die qua eduxi populum
meum Israhel de terra Egypti non elegi
civitatem de cunctis tribubus Israel ut edifi
caretur in ea domus nomini meo neque
elegi quemquam alium virum ut esset dux populi

populu meu isrl sed elegi ierlm ut sit
nome meu ibi et elegi dauid
ut constituerem eu sup pplm meu isrl.
Cumque fuisset voluntatis dauid patris mei
ut edificaret domu nomini dei isrl dixit
dns ad eu Quia hec fuit voluntas tua
ut edificares domu nomini meo Bene
quidem fecisti huiuscemodi habens volu
tatem sed no tu edificabis michi domu
verumtamen filius tuus qui egredietur de lum
bis tuis ipse edificabit domu nomi
tuo Compleuit ergo dns sermone suu
quem locutus fuerat Et ego surrexi p
dauid pre meo et sedi sup thronu isrl
sicut locutus est dns Et edificaui domu
nomini dni dei isrl et posui in ea ar
cham in qua est pactu quod pepigit
cu filiis isrl Stetit ergo coram altari
dni ex aduerso uniuerse multitudinis
isrl et extendit manus suas Siquidem
fecerat salomo basim eneam et posue
rat eam in medio basilice habentem quinque
cubitos longitudinis et quinque latitu
dinis stetitque sup eam et deinceps flexis
is genibus contra uniuersam multitudinem isrl
et palmis leuatis in celum ait Domine
deus isrl no est similis tui in celo et in
terra qui custodis pactu et misericordiam cu
seruis tuis qui ambulant coram te in
toto corde suo qui prestitisti dauid patri
meo seruo tuo quecumque locutus fueras
ei et que ore promiseras opere compleuisti sicut
et presens tempus probat Nunc ergo dne deus
israhel imple seruo tuo patri meo dauid
quecumque locutus es dicens Non deficiet
ex te vir coram me qui sedeat sup thro
nu meu israhel Ita tamen si filii tui
custodierint vias meas et ambulaue
rint in lege mea sicut et tu ambulasti co
ram me Et nunc domine deus isrl firmetur
sermo tuus quem locutus es seruo tuo dd

Ergo ne credibile est ut deus habitet cu
hominibus sup terram Si celum et celi celoru
no te capiunt quanto magis domus ista qua
edificaui Sed ad hoc tantu facta est ut res
picias orationem serui tui et obsecrationem
eius Domine deus meus audi preces quas
fundit famulus tuus coram te ut aperias ocu
los tuos sup domu istam diebus et nocti
bus sup locu in quo pollicitus es ut in
vocaretur nomen tuu et exaudires orationem
quam seruus tuus orat in eo Exaudi pre
ces famuli tui et ppli tui isrl Quicumque
orauerit in loco isto exaudi de habitaculo tuo
i. de celo et propiciare Si peccauerit quis
piam in proximu et iurare contra eu para
tus venerit seque maledicto constrinxe
rit coram altari in domo ista tu exau
dies de celo et facies iudicium seruoru tu
oru ita ut reddas iniquo viam sua in ca
put proprium et vlciscaris iustu retribuens
ei secundum iusticiam suam Si superatus fuerit
pplus tuus isrl ab inimicis peccabunt enim
tibi et conuersi egerint penitentiam et obsecra
uerint nomen tuu et fuerint deprecati in lo
co isto tu exaudies de celo et propiciare po
pulo tuo isrl et reduc eos in terram quam
dedisti patribus eoru Si clauso celo plu
uia no fluxerit propter peccata ppli et depre
cati fuerint te in loco isto et confessi fuerint
nomini tuo et conuersi a peccatis fuerint cu eos
afflixeris Exaudi domine de celo et dimit
te peccata seruis tuis et ppli tui israhel
et doce eos viam bonam per quam ingre
diantur Et da pluuiam terre quam de
disti pplo tuo ad possidendu Fames si
orta fuerit in terra et pestilentia erugo
et locusta et bruchus et hostes vasta
tis regionibus portas obsederint
ciuitatis Omnisque plaga et infirmitas
presserit Si quis de pplo tuo isrl fuerit
deprecatus cognoscens plagam et in
firmitatem suam et expanderit manus

ſtram in templo hoc tu exaudies de celo ſub
limi habitaculo hoc et propiciaç et redde vni
cuique ſcdm vias ſuas quas noſti eũ habe
re in corde tuo Tu enim ſolus noſti corda
filiorũ hominũ ut timeant te et ambulet
in viis tuis cũctis diebus quibus vivunt ſu
per faciem terre quam dediſti patribus meis
Externus quoque qui nõ eſt de pplo tuo iſ
rahel ſi venit de terra longinqua propter no
me tuũ robuſtũ et brachiũ tuũ extentũ
et adoraverit in loco iſto tu exaudies de
celo firmiſſimo habitaculo tuo et facies
cuncta pro quibus invocaverit te ille peregrinus
vt ſciant omnes ppli terre nomẽ tuũ et timeant
te ſicut pplus tuus iſrahel et cognoſcant
quia nomẽ tuũ invocatũ eſt ſuper domũ hanc
quam edificavi nomini tuo Si egreſſus fuerit
pplus tuus ad bellũ contra adverſarios
tuos per viam in qua miſeris eos et ado
raverint te contra viam in qua civitas h
eſt quã elegiſti et domus quam edifi
cavi nomini tuo tu exaudies de celo preces
eorũ et obſecrationẽ et ulciſcaris Si aũt
peccaverint tibi Neq enim eſt homo qui nõ
peccet et iratus fueris et tradideris eos
hoſtibus et captivos eos duxerint in terra
longinquã uel certe que iuxta eſt et
converſi corde ſuo in terram ad quã cap
tivi ducti fuerint egerint penitentiam et deprecati te
fuerint in terra captivitatis ſue dicentes peccavimus
inique fecimus iniuſte geſſimus et rever
ſi fuerint ad te in toto corde ſuo et in tota aĩa
ſua in terra captivitatis ſue ad quam ducti
ſunt adoraverint te contra viam terre ſue
quam dediſti patribus eorũ et urbis quã
elegiſti et domus quã edificavi nomini tuo
tu exaudies de celo hoc eſt de firmo ha
bitaculo tuo preces eorũ et facies iudi
ciũ et dimittas pplo tuo quamvis peccatori
Tu es enim deus meus aperiantur queſo ocu
li tui et aures tue intente ſint ad orationẽ que

fit in loco iſto Nunc igitur conſurge domine deus
in requiẽ tuã tu et archa fortitudinis tue
Sacerdotes tui domine deus induantur ſalu
te et ſancti tui letentur in bonis Domine de
us ne averteris faciem xpi tui memento mi
ſericordiarũ david ſervi tui Capitulum vij

Cumque complesset ſalomon fun
dens preces ignis de celo deſcen
dit et devoravit holocauſta et victimas
et maieſtas domini implevit domum Nec po
terant ſacerdotes ingredi templũ domini eo
quod implesset maieſtas domini templũ do
mini Sed et omnes filii iſrahel videbant
deſcendentẽ ignem et gloriam domini ſuper domum
et corruentes pronũ in terram ſuper pavimentũ
ſtratũ lapide adoraverunt et laudaverunt
dominum Quoniam bonus quoniam in ſeculum miã eius Rex
aũt et omnis pplus immolabant victimas corã
domino Mactavit igitur rex ſalomon victimas
boum viginti duo milia arietũ centũ vigin
ti milia Et dedicavit domum dei rex et uni
verſus pplus Sacerdotes aũt ſtabant in offi
ciis ſuis et levite in organis carminum do
mini que fecit david rex ad laudandũ dominum
quoniam in eternum miã eius ymnos david ca
nentes per manus ſuas Porro ſacerdotes
canebant tubis ante eos cunctus quoque iſrl ſtabat
Sanctificavit quoque ſalomon mediũ atrii an
te templũ domini Obtulerat enim ibi holocauſta
et adipes pacificorũ quia altare eneũ quod
fecerat nõ poterat ſuſtinere holocauſta et
ſacrificia et adipes pacificorũ pacificorũ
Fecit ergo ſalomon ſolempnitatem in tempore illo ſep
tem diebus et omnis iſrl cũ eo eccla mag
na valde ab introitu emath uſque ad tor
rentem egypti Fecitque die octavo collectam
eo quod dedicasset altare ſeptem diebus et
ſolempnitatem celebrasset diebus ſeptem Igitur
in die viceſimo tercio menſis ſeptimi dimiſit
pplm ad tabernacula ſua letantes atque
gaudentes ſuper bono quod fecerat dominus da
vid et ſalomoni et iſrl pplo ſuo Complevitque

salomon domum domini et domum regis et omnia
que disposuerat in corde suo ut faceret in do
mo domini et in domo sua et prosperatus est
Apparuit autem ei dominus nocte et ait Audivi
orationem tuam et elegi locum istum michi in
domum sacrificii Si clausero celum et pluvia
non fluxerit et mandavero et precepero locuste
ut devoret terram et misero pestilentiam
in populum meum conversus autem populus meus
super quos invocatum est nomen meum depre
catus me fuerit et exquisierit faciem meam
et egerit penitentiam a viis suis pessimis Et ego
exaudiam de celo et propitius ero peccatis eorum
et sanabo terram eorum Oculi quoque mei erunt
aperti et aures mee erecte ad orationem eius qui
in loco isto oraverit Elegi enim et sanctificavi
locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiter
num et permaneant oculi mei et cor meum cunc
tis diebus Tu quoque si ambulaveris co
ram me sicut ambulavit david pater
tuus et feceris iuxta omnia que precepi tibi
et iusticias meas et iudicia mea serva
veris suscitabo thronum regni tui sicut pol
licitus sum david patri tuo dicens Non auffe
retur de stirpe tua vir qui sit princeps in
israhel Si autem aversi fueritis et dereli
queritis iusticias meas et precepta mea que
proposui vobis et abeuntes servieritis diis ali
enis et adoraveritis eos evellam vos de
terra mea quam dedi vobis et domum hanc
quam sanctificavi nomini meo proiciam a fa
cie mea et tradam eam in parabolam et
in exemplum cunctis populis Et domus ista
erit in proverbium universis transeuntibus et
dicent stupentes Quare fecit dominus sic terre
huic et domui huic Respondebuntque quia
dereliquerunt dominum deum patrum suorum
qui eduxit eos de terra egypti et appre
henderunt deos alienos et adoraverunt eos
atque coluerunt Idcirco venerunt super eos
universa mala hec Capitulum viii

Expletis autem viginti annis post
quam edificavit rex salomon do
mum domini et domum suam civitates quas de
derat hyram salomoni edificavit et habi
tare fecit ibi filios israhel Abiit quoque in
emath suba et optinuit eam et edificavit
palmiram in deserto et alias civitates muni
tissimas edificavit in emath Extruxitque
quoque bethoron superiorem et bethoron in
feriorem civitates muratas habentes por
tas et vectes et seras Balaath etiam et
omnes urbes fortissimas sive firmissimas
que fuerunt salomonis cunctasque urbes qua
drigarum et urbes equitum Omnia quecumque
voluit salomo atque disposuit edificavit
in ierusalem et in libano et in universa terra potes
tatis sue Omnem populum qui derelictus fuerat
de etheis et amorreis pherezeis et eveis
et iebuseis qui non erant de stirpe israhel et
de filiis eorum et de posteris eorum quos non
interfecerant filii israhel subiugavit salomo
in tributarios usque in diem hanc Porro
de filiis israhel non posuit ut servirent operibus
regis Ipsi enim erant viri bellatores et pri
mi et duces et principes quadrigarum et
equitum eius Omnes autem principes exercitus
regis salomonis fuerunt ducenti quinquaginta
qui erudiebant populum Filiam vero pharaonis
transtulit de civitate david in domum quam edi
ficaverat ei Dixit enim rex Non habita
bit uxor mea in domo david regis israhel
eo quod sanctificata sit quia ingressa est in eam
archa domini Tunc obtulit salomo holocaus
ta domino super altare domini quod extrux
erat ante porticum ut per singulos dies offer
retur in eo iuxta preceptum moysi in sab
batis in kalendis et in sollempnibus diebus ter
per annum id est in sollempnitate azimorum et
in sollempnitate ebdomadarum et in sollempnitate
thabernaculorum Et constituit iuxta dis
positionem david patris sui officia sacerdotum
in ministeriis suis et levitas in ordine suo
ut laudarent et ministrarent coram sa

sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei et ianitores in divisionibus suis per portam et portam. Sic enim preceperat david homo dei. nec pretergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam levite ex omnibus que preceperat et in custodiis thesaurorum. Omnes impensas preparatas habuit salomon ex eo die quo fundavit domum domini usque in diem quo perfecit eam. Tunc abiit salomon in asiongaber et in haylath ad oram maris rubri que est in terra edom. Misit ergo hyram per manus servorum suorum naves et nautas gnaros maris et abierunt cum servis salomonis in ophir tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri et attulerunt ad regem salomonem.

Regina quoque saba Ca ix cum audisset famam salomonis venit ut temptaret eum in enigmatibus in ierusalem cum magnis opibus et camelis qui portabant aromata et auri plurimum gemmasque preciosas. Cumque venisset ad salomonem locuta est ei quecumque erant in corde suo. Et exposuit ei salomon omnia que proposuerat nec quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit. Que postquam vidit sapientiam salomonis et domum quam edificaverat necnon cibaria mense eius et habitacula servorum et officia ministrorum eius et vestimenta eorum pincernas quoque et vestes eorum et victimas quas immolabat in domo domini. Non erat pre stupore ultra in ea spiritus. Dixitque ad regem. Verus est sermo quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua. Non credebam narrantibus donec ipsa venissem et vidissent oculi mei et probassem vix medietatem michi sapientie tue fuisse narratam. Vicisti famam virtutibus tuis. Beati viri tui et beati servi tui qui assistunt coram te in omni tempore et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus qui voluit te ordinare super thronum suum regem domini dei tui. Quia enim diligit deus ipsum et vult servare eum in eternum. Ideo posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam. Dedit autem regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas preciosissimas. Non fuerunt aromata talia ut hec que dedit regina saba regi salomoni. Sed et servi hyram cum servis salomonis attulerunt aurum de ophir et ligna thima et gemmas preciosissimas. De quibus fecit rex de lignis scilicet thimis gradus in domo domini et in domo regia. Citharas quoque et psalteria cantoribus. Numquam visa sunt in terra iuda ligna talia. Rex autem salomon dedit regine saba cuncta que voluit et que postulavit multo plura quam attulerat ad eum. Que reversa abiit in terram suam cum servis suis. Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni per singulos annos sexcenta sexaginta sex talenta auri excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negotiatores afferre consueverant omnesque reges arabie et satrape terrarum qui comportabant aurum et argentum salomoni. Fecit igitur rex salomon ducentas hastas aureas de summa sexcentorum aureorum qui in hastis singulis expendebantur. Trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum quibus tegebantur scuta singula. Posuitque ea rex in armamentario quod erat consitum nemore. Fecit quoque rex solium eburneum grande et vestivit illud auro mundissimo. Sex quoque gradus quibus ascendebatur ad solium et scabellum aureum et brachiola duo altrinsecus et duos leones stantes iuxta brachiola. Sed et alios xii leunculos stantes super gradus ex utraque parte. Non fuit tale solium in universis regnis. Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea et vasa domus saltus libani ex auro purissimo. Argentum enim in diebus illis pro nichilo reputabatur. Siquidem et naves regis ibant in tharsis cum servis hyram semel in annis tribus et deferebant inde aurum et argentum et ebur et symeas

et pavos. Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges prae divitiis et gloria. Omnesque reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis ut audirent sapientiam quam dederat Deus in corde eius. Et deferebant ei munera, vasa argentea et aurea, et vestes et arma et aromata, et equos et mulos per singulos annos. Habuit quoque Salomon quadraginta milia equorum in stabulis, et curruum equitumque viginti duo milia, constituitque eos in urbibus quadrigarum et ubi erat rex in Ierusalem. Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Eufraten usque ad terram Philistiorum et usque ad terminos Egypti. Tantamque copiam prebuit argenti in Ierusalem quasi lapidum et cedrorum tantam multitudinem velut sicomororum que gignuntur in campestribus. Adducebantur autem ei equi de Egypto cunctisque regionibus. Reliqua vero operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in libris Nathan prophete et in libris Ahie Silonitis, in visione quoque Addo videntis contra Ieroboam filium Nabath. Capitulum X

Roboam

Regnavit autem Salomon in Ierusalem super omnem Israel annis quadraginta. Dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David, regnavitque pro eo Roboam filius eius. Profectus est autem Roboam in Sichem. Illuc enim cunctus populus Israel convenerat ut constituerent eum regem. Quod cum audisset Ieroboam filius Nabath qui erat in Egypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem) statim reversus est. Vocaveruntque eum et venit cum universo Israel, et locuti sunt ad Roboam dicentes: Pater tuus durissimo iugo nos compressit; tu leviora impera patre tuo qui nobis gravem imposuit servitutem, et paululum de onere subleva ut serviamus tibi. Qui ait: Post tres dies revertimini ad me. Cumque abisset populus, iniit consilium cum senibus qui steterant coram patre eius Salomone dum adhuc viveret, dicens: Quid datis consilii ut respondeam populo? Qui dixerunt ei: Si placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus, servient tibi omni tempore. At ille reliquit consilium senum et cum iuvenibus tractare cepit qui cum eo nutriti fuerant et erant in comitatu illius. Dixitque ad eos: Quid vobis videtur? vel quid respondere debeo populo qui dixit mihi: Subleva iugum quod imposuit nobis pater tuus? At illi responderunt ut iuvenes et nutriti cum eo in deliciis atque dixerunt: Sic loqueris populo qui dixit tibi: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, tu sublevare debes; et sic respondebis eis: Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Pater meus imposuit vobis iugum grande, et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cedam vos scorpionibus. Venit ergo Ieroboam et universus populus ad Roboam die tertio sicut preceperat eis. Responditque rex dura derelicto consilio seniorum, locutusque est iuxta iuvenum voluntatem: Pater meus grande vobis imposuit iugum quod ego gravius faciam; pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cedam vos scorpionibus. Et non acquievit populi precibus. Erat enim voluntatis Dei ut compleretur sermo eius quem locutus fuerat per manum Ahie Silonitis ad Ieroboam filium Nabath. Populus autem universus rege duriora dicente sic locutus est ad eum: Non est nobis pars in David neque hereditas in filio Ysai. Revertere in tabernacula tua Israel, tu autem pasce domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua. Super filios autem Israel qui habitabant in civitatibus Iuda regnavit Roboam. Misitque rex Roboam Aduram qui preerat tributis, et lapidaverunt eum filii Israel et mortuus est. Porro rex Roboam currum festinavit ascendere et [hole] fugit in Ierusalem. Recessitque Israel a [hole] domo David usque ad diem hanc. Factum est autem cum audisset omnis Israel quod reversus esset Ieroboam, miserunt et vocaverunt eum congregato cetu et constituerunt eum regem super omnem Israel; nec secutus est quisquam domum David preter tribum Iuda solam. Capitulum XI

Venit autem roboam in ierusalem et convo
cavit universam domum iuda et
beniamin centum octoginta milibus electorum
bellatorum ut dimicaret contra israhel et conver
teret ad se regnum suum. Factusque est sermo
domini ad semeyam hominem dei dicens.
Loquere ad roboam filium salomonis regem
iuda et universum israhel qui est in iuda et
beniamin. Hec dicit dominus. Non ascendetis
neque pugnabitis contra fratres vestros. Rever
tatur unusquisque in domum suam quia
hoc mea est voluntate. Qui cum audissent
sermonem domini reversi sunt nec perrexe
runt contra regem ieroboam. Habitavit autem
roboam in ierusalem et edificavit civitates
muratas in iuda. Extruxitque bethlehem
et ethan et thecue. bethsur quoque et soc
cho et odollam necnon geth et maresa et
ziph. sed et aduram et lachis et azecha. sa
raa quoque et haialon et hebron que
erant in iuda et beniamin civitates [muni]
tissimas. Cumque clausisset [muris] eas mu
ris posuit in eas principes ciborumque
horrea hoc est olei et vini. Sed et in
singulis urbibus fecit armamentaria scu
torum et hastarum firmavitque summa dili
gentia et imperavit super iudam et benia
min. Sacerdotes autem et levite qui erant in
universo israhel venerunt ad eum de cunctis
sedibus suis relinquentes suburbana sua
et possessiones suas transierunt ad iudam
et ierusalem eo quod abiecisset eos ieroboam et
posteri eius ne sacerdotio domini fungerentur.
Qui constituit sibi sacerdotes excelsorum et
demoniorum vitulorumque quos fecerat. Sed
et de cunctis urbibus israhel quicumque dede
rant cor suum ut quererent dominum deum israhel vene
runt ierusalem ad immolandas victimas suas co
ram domino deo patrum suorum et roboraverunt
regnum iuda et confirmaverunt roboam
filium salomonis per tres annos. Ambula
verunt enim in viis david et salomonis annis

tantum tribus. Duxit autem roboam uxorem malath
filiam ierimuth filii david. abiahil quoque
filiam heliab filii ysai que peperit ei filios
ieus et somoriam et zoom. Post hanc quoque
accepit maacham filiam absalon que peperit
ei abya et ethay et ziza et salomith.
Amavit autem roboam maacha filiam absa
lonis super omnes uxores suas et concubinas.
Nam uxores decem et octo duxerat concu
binas autem sexaginta et genuit viginti octo
filios et sexaginta filias. Constituit vero in capi
te abyam filium maacha ducem super omnes
fratres suos ipsum enim regem facere cogitabat
quia sapientior fuit et potentior super omnes
filios israhel et in cunctis finibus iuda et
beniamin et universis civitatibus muratis
prebuitque eis escas plurimas et multas
petivit uxores. Capitulum XII

Cumque roboratum fuisset regnum
roboam et confortatum dereliquit
legem domini et omnis israhel cum eo. Anno autem
quinto regni roboam ascendit sesach rex
egypti in ierusalem quia peccaverant domino cum
mille ducentis curribus et sexaginta milibus
equitum nec erat numerus vulgi quod venerat
cum eo ex egypto libies scilicet et trogo
dite et ethiopes. Cepitque civitates munitis
simas in iuda et venit usque in ierusalem qui
congregati fuerant in ierusalem. Semeyas autem
propheta ingressus est ad roboam et principes
iuda qui congregati fuerant in ierusalem fugi
entes sesach dixitque ad eos. Hec dicit do
minus. Vos reliquistis me et ego reliqui
vos in manu sesach. Consternatique prin
cipes et rex dixerunt. Iustus est dominus.
Cumque vidisset dominus quod humiliati essent
factus est sermo domini ad semeyam dicens.
Quia humiliati sunt non disperdam eos dabo
que eis pauxillum auxilii et non stillabit furor
meus super ierusalem per manum sesach. Verumtamen
servient ei ut sciant distantiam servitu
tis mee et servitutis regni terrarum. Reces
sit itaque sesach rex egypti ab ierusalem

sublatis thesauris domus domini et domus
regis omniaque secum tulit et clipeos aureos
quos fecerat salomon pro quibus rex eneos
eneos fecit et tradidit illos principibus scu
tatorum qui custodiebant vestibulum pa
latii. Cumque introiret domum domini venie
bant scutarii et tollebant eos iterumque referebant
ad armamentarium suum. Verumtamen quia humi
liati sunt aversa est ab eis ira domini nec
deleti sunt penitus siquidem et in iuda in
venta sunt bona opera. Confortatus est
igitur roboam in ierusalem atque regnavit. Qua
draginta autem et unius anni erat cum regnare
cepisset decem et septem annis regnavit
in ierusalem urbem quam elegit dominus ut confir
maret nomen suum ibi de cunctis tribubus is
rahel. Nomenque matris eius naama ama
nitis. Fecitque malum et non preparavit cor suum
ut quereret dominum. Opera vero roboam prima
et novissima scripta sunt in libris semeie
prophete et addo videntis et diligenter ex
posita. Pugnaveruntque adversum se robo
am cum patribus suis sepultusque est in
civitate david et regnavit abias filius
eius pro eo. Capitulum xiii

xiii

Anno octavo decimo regis ierobo
am regnavit abia super iuda tri
bus annis regnavit in ierusalem. Nomenque
matris eius michaia filia urihel de gabaa.
Et erat bellum inter abia et ieroboam. Cumque
inissent abia certamen et haberet bellicosissi
mos viros et electorum quadraginta milia ie
roboam instruxit contra aciem octingenta
milia virorum qui et ipsi electi erant et ad
bella fortissimi. Stetit igitur abia super
montem semeron qui erat in effraym et
ait: audi ieroboam et omnis israhel. Num igno
ratis quod dominus deus israhel dedit regnum
david super israhel in sempiternum ipsi et filiis
eius in pactum salis. Et surrexit ieroboam
filius nabath servus salomonis filii david
et rebellavit contra dominum suum. Congregatique
sunt ad eum viri vanissimi et filii belial et

Jeroboam

prevaluerunt contra roboam filium salomonis.
Porro roboam erat rudis et corde pavido
nec potuit resistere eis. Nunc ergo vos
dicitis quod resistere possitis regno domini
quod possidet per filios david habetisque
grandem multitudinem populi atque vitulos au
reos quos fecit ieroboam vobis in deos et
eiecistis sacerdotes domini filios aaron
atque levitas et fecistis vobis sacerdotes
sicut omnes populi terrarum. Quicumque venerit
et initiaverit manum suam in iuvenco de
bobus et in arietibus septem fit sacerdos eorum
qui non sunt dii. Noster autem dominus deus est
quem non relinquimus sacerdotesque ministrant
domino de filiis aaron et levite sunt in or
dine suo holocausta quoque offerunt domino
per singulos dies mane et vespere et thy
miama iuxta legis mandata confectum et
proponuntur panes in mensa mundissima. Est
enim apud nos candelabrum aureum et lu
cerna eius ut accendatur semper ad
vesperam nos quippe custodimus pre
cepta domini dei nostri quem vos reli
quistis. Ergo in exercitu nostro dux deus est
et sacerdotes eius qui clangunt tubis
et resonant contra vos. Filii israhel nolite
pugnare contra dominum deum patrum vestrorum
quia non vobis expedit. Hec illo loquente
ieroboam retro moliebatur insidias.
Cumque ex adverso hostium staret igno
rantem iudam suo ambiebat exercitu. Re
spiciensque iudas vidit instare bellum ex
adverso et post tergum et clamavit
ad dominum ac sacerdotes tubis canere ceperunt
omnesque viri iuda vociferati sunt. Et ecce
illis clamantibus perterruit deus ierobo
am et omnem israhel qui stabat ex adver
so abia et iuda. Fugeruntque filii israhel
iudam et tradidit eos deus in manu
eorum. Percussit ergo eos abia et populus
eius plaga magna et corruerunt vul
nerati ex israhel quingenta milia virorum

vi abya

ferati sunt filii israel in tempore illo et vehementissime confortati filii iuda eo quod sperassent in domino deo patrum suorum. Persecutus est autem abia fugientem ieroboam et cepit civitates eius bethel et filias eius et iesana cum filiabus suis ephron quoque et filias eius. Nec valuit ultra resistere ieroboam in diebus abia quem percussit dominus et mortuus est. Igitur abia confortato imperio suo accepit uxores xiiii et genuit viginti duos filios et xvi filias. Reliqua autem sermonum abie viarumque et operum eius scripta sunt diligentissime in libro prophete addo. Capitulum xiiii

Dormivit autem abia cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david regnavitque asa filius eius pro eo in cuius diebus quievit terra annis decem. Fecitque asa quod bonum et placitum erat in conspectu dei sui et subvertit altaria peregrini cultus et excelsa et confregit statuas lucosque succidit et precepit iude ut quereret dominum deum patrum suorum et faceret legem et universa mandata et abstulit de cunctis urbibus iuda aras et phana et regnavit in pace. Edificavit quoque urbes munitas in iuda quia quietus erat et nulla temporibus eius bella surrexerant pacem domino largiente. Dixit autem iude edificemus civitates istas et vallemus muris et roboremus turribus et portis et seris donec a bellis quieta sunt omnia eo quod quesierimus dominum deum patrum nostrorum et dederit nobis pacem per gyrum. Edificaverunt igitur et nullum in extruendo impedimentum fuit. Habuit autem asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de iuda trecenta milia de beniamin vero scutariorum et sagittariorum ducenta octoginta milia omnes isti viri fortissimi. Egressus est autem contra eos zara ethiops cum exercitu suo decies centena milia et curribus trecentis et venit usque maresa. Porro asa perrexit obviam ei et instruxit aciem ad bellum in valle

vii Asa

sephata que est iuxta maresa et invocavit dominum deum et ait domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxilieris an in pluribus. Adiuva nos domine deus noster in te enim et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem. Domine deus noster tu es non prevaleat contra te homo. Exterruit itaque dominus ethiopes coram asa et iuda fugeruntque ethiopes et persecutus est eos asa et populus qui cum eo erat usque gerara et ruerunt ethiopes usque ad internecionem quia domino cedente contriti sunt et exercitu illius preliante. Tulerunt ergo spolia multa et percusserunt omnes civitates per circuitum gerare grandis quippe cunctos terror invaserat et diripuerunt urbes et multam predam asportaverunt. Sed et caulas ovium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinem et camelorum reversique sunt in ierusalem. Capitulum xv

Azarias autem filius oded facto in se spiritu dei egressus est in occursum asa et dixit ei Audite me asa et omnis iuda et beniamin dominus vobiscum quia fuistis cum eo. Si quesieritis eum invenietis si autem dereliqueritis eum derelinquet vos. Transibunt autem multi dies in israel absque deo vero et absque sacerdote doctore et absque lege. Cumque reversi fuerint in angustia sua clamaverintque ad dominum deum israel et quesierint eum reperient eum. In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti sed terrores undique in cunctis habitatoribus terre. Pugnabit enim gens contra gentem et civitas contra civitatem quia dominus conturbabit eos omni angustia. Vos autem confortamini et non dissolvantur manus vestre erit enim merces operi vestro. Quod cum audisset asa verba haec et prophetiam azarie filii oded prophete confortatus est et abstulit idola de omni terra iuda et beniamin et ex urbibus quas ceperat montis effraym et dedicavit altare domini quod erat ante porticum templi domini. Congregavitque universum iudam et beniamin et

advenas cum eis de effraym et de manasse et de symeon plures enim ad eum confugerant ex israhel videntes quod dominus deus esset cum eo. Cumque venissent in ierusalem mense tercio anno quinto decimo regni asa immolaverunt domino in die illa de manubiis et preda quam adduxerant ducentos [illegible] et septem milia et intravit ex more ad corroborandum fedus ut quererent dominum deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua. Si quis autem inquit non quesierit dominum deum israhel moriatur a minimo usque ad maximum a viro usque ad mulierem. Iuraveruntque domino voce magna in iubilo et in clangore tube et in sonitu bucinarum omnes qui erant in iuda cum execratione. In omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quesierunt eum et invenerunt requievitque dominus per circuitum. Sed et maacham matrem asa regis ex augusto deposuit imperio eo quod sculpsisset in luco symulacrum priapi quod omne contrivit et in frusta comminuens combussit in torrente cedron. Excelsa autem derelicta sunt in israhel attamen cor asa erat perfectum cunctis diebus eius. Ea que voverat pater suus et ipse intulit in domum domini argentum et aurum vasorumque diversam supellectilem. Bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni asa.

Capitulum xvi

Baasa rex israel

Anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit baasa rex israhel in iudeam et muro circumdabat rama ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno asa. Protulit autem asa argentum et aurum de thesauris regis misitque ad benadab regem syrie qui habitabat in damasco dicens. Fedus inter me et te est. Pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto federe quod habes cum baasa rege israhel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab misit principes exercituum suorum ad urbes israhel qui percusserunt ahion et dan et abelmaym et universas urbes muratas neptalim. Quod cum audisset baasa desiit edificare rama et intermisit opus suum. Porro asa rex assumpsit universum iudam et tulerunt lapides de rama et ligna que edificationi preparaverat baasa edificavitque ex eis gabaa et maspha. In tempore illo venit anani propheta ad asa regem iuda et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege syrie et non in domino deo tuo idcirco evasit syrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et libies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia quos cum domino crederes tradidit in manus tuas. Oculi enim domini contemplantur universam terram et prebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti et propter hoc etiam ex presenti tempore adversum te bella consurgent. Iratusque est asa adversus videntem et iussit eum mitti in nervum valde quippe super hoc fuerat indignatus et interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autem asa prima et novissima scripta sunt in libro iuda et regum israhel. Egrotavit etiam asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissimo et nec in infirmitate sua quesivit dominum sed magis in medicorum arte confisus est. Dormivitque cum patribus suis et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in civitate david posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis que erant pigmentariorum arte confecta et combusserunt super eum ambitione nimia.

Capitulum xvii

Regnavit autem iosaphat filius eius pro eo et invaluit contra israhel. Constituitque militum numeros in cunctis urbibus iuda que erant vallate muris presidiaque disposuit in terra iuda et in civitatibus effraym quas ceperat asa pater eius. Et fuit dominus cum iosaphat quia ambulavit

Iosaphat rex

in viis David patris sui primis et non speravit in
Baalim sed in Deo patris sui et perrexit in praeceptis
illius et non iuxta peccata Israel. Confir-
mavitque Dominus regnum in manu eius et dedit
omnis Iuda munera Iosaphat factaeque sunt ei in-
finitae divitiae et multa gloria. Cumque sumpsisset
cor eius audaciam propter vias Domini etiam
excelsa et lucos de Iuda abstulit. Tertio autem an-
no regni sui misit de principibus suis Be-
nahil et Abdiam Zachariam et Natha-
nahel et Micheam ut docerent in civita-
bus Iuda et cum eis Levitas Semeiam et
Nathaniam et Zabadiam Asahel quoque et
Semiramoth et Ionathan Adoniamque et Tho-
biam et Thobadoniam Levitas et cum eis Eli-
sama et Ioram sacerdotes. Docebantque
populum in Iuda habentes librum legis Domini et
circuibant cunctas urbes Iuda atque erudie-
bant populum. Itaque factus est pavor Domini su-
per omnia regna terrarum quae erant per gyrum
Iuda nec audebant bellare contra Iosa-
phat. Sed et Philisthei Iosaphat munera
deferebant et vectigal argenti. Arabes quoque
adducebant pecora arietum septem milia sep-
tingentos et hircos totidem. Crevit ergo Io-
saphat et magnificatus est usque in sub-
lime atque aedificavit in Iuda domos ad
instar turrium urbesque muratas et multa
opera paravit in urbibus Iuda. Viri quoque
bellatores et robusti erant in Ierusalem quorum
iste numerus per domos atque familias singu-
lorum. In Iuda principes exercitus Ednas dux
et cum eo robustissimi viri trecenta milia.
Post hunc Iohanan princeps et cum eo ducenta
milia octoginta. Post istum quoque Amasias fi-
lius Zechri consecratus Domino et cum eo ducenta
milia virorum fortium. Hunc sequebatur ro-
bustus ad proelia Eliada et cum eo tenen-
tium arcum et clypeum ducenta milia. Post istum
etiam Iozabath et cum eo centum octoginta milia
expeditorum militum. Hi omnes erant ad ma-
nu regis exceptis aliis quos posuerat in urbi-
bus muratis et in universo Iuda. Ca. xviii

Fuit ergo Iosaphat dives et inclitus
multum et affinitate coniunctus est
Achab. Descenditque post annos ad eum in
Samariam ad cuius adventum mactavit Achab
arietes et boves plurimos et populo qui venerat
cum eo persuasitque ut ascenderet in Ramoth Ga-
laad. Dixitque Achab rex Israel ad Iosaphat
regem Iuda Veni mecum in Ramoth Galaad.
Cui ille respondit Ut ego et tu sicut populus
tuus sic populus meus tecum erimus in bello.
Dixitque Iosaphat ad regem Israel Consule
inpraesentiarum obsecro sermonem Domini. Congre-
gavit igitur rex Israel prophetarum quadringen-
tos viros et dixit ad eos In Ramoth Galaad
ad debellandum ire debemus an quiescere?
At illi Ascende inquiunt et tradet Deus il-
los in manu regis. Dixitque Iosaphat Num-
quid non est hic propheta Domini ut ab illo
etiam inquiramus? Et ait rex Israel ad Iosa-
phat Est vir unus a quo possumus quaerere
voluntatem sed ego odi eum quia non prophetat
mihi bonum sed malum omni tempore. Est autem
Micheas filius Iemla. Dixitque Iosaphat
Non loquaris rex hoc modo. Vocavit ergo rex
Israel unum de eunuchis et dixit Voca
cito Micheam filium Iemla. Porro rex Israel
et Iosaphat rex Iuda uterque sedebat
in solio suo vestiti cultu regio. Sedebant
autem in area iuxta portam Samariae om-
nesque prophetae vaticinabantur coram eis.
Sedecias vero filius Chanaana fecit
sibi cornua ferrea et ait Haec dicit Dominus
His ventilabis Syriam donec conteras
eam. Omnesque prophetae similiter prophetabant atque
dicebant Ascende in Ramoth Galaad et pros-
peraberis et tradent eos in manu regis. Nun-
cius autem regis qui ierat ad vocandum Mi-
cheam ait illi En verba Domini prophetarum
uno ore bona annuntiant regi. Quaeso ergo

te ut sermo tuus non dissentiat sed loqua
ris prospera. Cui respondit micheas. Vivit
dominus quia quodcumque dixerit deus meus
hoc loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex
ait: Michea, ire debemus in ramoth ga
laad ad bellum an quiescere? Cui ille respon
dit: Ascendite. cuncta enim prospera venient et
tradentur hostes in manus vestras. Dixitque
rex iterum atque iterum: Te adiuro ut non
loquaris michi nisi quod verum est in nomine
domini. At ille ait: Vidi universum israel dis
persum in montibus sicut oves absque pas
tore. Et dixit dominus: Non habent isti dominum
revertatur unusquisque in domum suam.
Ait rex israel ad iosaphat: Nonne dixi tibi
quod non prophetaret iste michi quicquam bo
ni sed ea que mala sunt? At ille: Idcirco
ait audite verbum domini. Vidi dominum se
dentem in solio suo et omnem exercitum celi
assistentem a dextris eius et a sinistris. Et dixit
dominus: Quis decipiet achab regem israel
ut ascendat et corruat in ramoth ga
laad? Cumque diceret unus hoc modo et
alter alio, processit spiritus et stetit coram
domino et ait: Ego decipiam eum. Cui
dominus: In quo inquit decipies? At ille
respondit: Egrediar et ero spiritus men
dax in ore omnium prophetarum eius. Dixit
que dominus: Decipies et prevalebis. Egredere
et fac ita. Nunc igitur ecce dedit dominus
spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum
et dominus locutus est de te mala. Acces
sit autem sedechias filius chanaane
et percussit micheam in maxillam et ait:
Per quam viam transivit spiritus domini a me
ut loqueretur tibi? Dixitque micheas: Tu
ipse videbis in die illo quando ingressus fueris cu
biculum de cubiculo ut abscondaris. Prece
pitque rex israhel dicens: Tollite mi
cheam et ducite eum ad amon principem
civitatis et ad ioas filium amelech et di
cetis: hec dicit rex: Mittite hunc in car
cerem et date ei panis modicum et aque

pauxillum donec revertar in pace. Dixit
que micheas: Si reversus fueris in pace non
est locutus dominus in me. Et ait: Audite populi
omnes. Igitur ascenderunt rex israel et iosaphat
rex iuda in ramoth galaad. Dixitque rex
israel ad iosaphat: Mutabo habitum et
sic ad pugnam vadam; tu autem induere vesti
bus tuis. Mutatoque rex israel habitu venit
ad bellum. Rex autem syrie preceperat ducibus
equitatus sui dicens: Ne pugnetis contra
minimum aut contra maximum nisi solum contra
regem israel. Itaque cum vidissent principes
equitatus iosaphat dixerunt: Rex israel est. Et
circumdederunt eum dimicantes. At ille clama
vit ad dominum et auxiliatus est ei atque
avertit eos ab illo. Cumque enim vidissent
duces equitatus quod non esset rex israel reli
querunt eum. Accidit autem ut unus de populo sa
gittam in incertum mitteret [illegible] et percu
teret regem israel inter cervicem et scapu
las. At ille aurige suo ait: Converte ma
num tuam et educ me de acie quia vulne
ratus sum. Et finita est pugna in die illo.
Porro rex israel stabat in curru suo contra syros usque
ad vesperam et mortuus est occidente sole.

Reversus est autem iosaphat | Ca. xix
rex iuda in domum suam pacifice
in ierusalem. Cui occurrit hieu filius anani
et ait ad eum: Impio prebes auxilium et his qui ode
runt dominum amicitia iungeris. Et idcirco iram
quidem domini merebaris, sed bona opera
inventa sunt in te eo quod abstuleris lucos
de terra iuda et paraveris cor tuum ut requi
reres dominum deum patrum tuorum. Habitavit
ergo iosaphat in ierusalem. Rursumque egressus
est ad populum de bersabee usque ad montem
effraym et revocavit eos ad dominum deum
patrum suorum. Constituitque iudices terre in
cunctis civitatibus iuda munitis per singu
la loca et precipiens iudicibus videte ait
quid faciatis. Non enim hominis exercetis iu
dicium sed domini. Et quodcumque iudicaveritis
in vos redundabit. Sit timor domini vobiscum

et cum diligentia cuncta facite. Non est enim apud dominum deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio nec cupiditas munerum. In ierusalem quoque constituit iosaphat levitas et sacerdotes et principes familiarum israel ut iudicium et causam domini iudicarent habitatoribus eius. Precepitque eis dicens. Sic agetis in timore domini fideliter et corde perfecto. Omnem causam que venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis inter cognationem et cognationem ubicumque questio est de lege de mandato de cerimoniis de iustificationibus ostendite eis ut non peccent in dominum et ne veniat ira super vos et super fratres vestros. Sic ergo agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos et pontifex vester in hiis que ad deum pertinent presidebit. Porro zabadias filius ismael qui est dux in domo iuda super omnia ea erit que ad regis officium pertinent. Habetis quoque magistros levitas coram vobis. Confortamini et agite diligenter. Et erit dominus vobiscum in bonis. Capitulum xx.

Post hec congregati sunt filii moab et filii amon et cum eis de amonitis ad iosaphat ut pugnarent contra eum. Veneruntque nuntii et indicaverunt iosaphat dicentes. Venit contra te multitudo magna de hiis locis que trans mare sunt et de syria et ecce consistunt in asasonthamar que est engaddi. Iosaphat autem timore perterritus totum se contulit ad rogandum dominum et predicavit ieiunium universo iuda. Congregatusque est iuda ad precandum dominum sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. Cumque stetisset iosaphat in medio cetu iude et ierusalem in domo domini ante atrium novum ait. Domine deus patrum nostrorum tu es deus in celo et in terra et dominaris cunctis regnis gentium et in manu tua est fortitudo et potentia nec quisquam tibi potest resistere. Nonne tu deus noster interfecisti omnes habitatores terre huius coram populo tuo israel et dedisti eam semini abraham amici tui in sempiternum. Habitaveruntque in ea et extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes. Si venerint super nos mala gladius iudicii pestilentia et fames stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua invocatum est nomen tuum et clamabimus ad te in tribulationibus nostris et exaudies salvosque facies. Nunc igitur ecce filii amon et moab et mons seyr per quos non concessisti filiis israel ut transirent quando egrediebantur de egypto sed declinaverunt ab eis et non interfecerunt illos e contrario agunt et nituntur eicere nos de possessione quam tradidisti nobis. Deus noster ergo non iudicabis eos? In nobis quidem non tanta est fortitudo ut possimus huic multitudini resistere que irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te. Omnis vero iuda stabat coram domino cum parvulis et uxoribus et liberis suis. Erat autem iaziel filius zacharie filius banaie filii iehiel filii mathanie levites de filiis asaph super quem factus est spiritus domini in medio turbe et ait. Attendite omnis iuda et qui habitatis in ierusalem et tu rex iosaphat. Hec dicit dominus vobis. Nolite timere nec paveatis hanc multitudinem. Non est enim vestra pugna sed dei. Cras descendetis contra eos. Ascensuri enim sunt per clivum nomine sys et invenietis eos in summitate torrentis qui est contra solitudinem ieruhel. Non eritis vos qui dimicabitis sed tantummodo confidenter state et videbitis auxilium domini super vos. O iuda et ierusalem nolite timere nec paveatis. Cras egrediemini contra eos et dominus erit vobiscum. Iosaphat ergo et iuda et omnes habitatores ierusalem ceciderunt proni in terram coram domino et adoraverunt eum. Porro levite de filiis caath et de filiis chore laudabant dominum deum israel voce magna in excelsum. Cumque surrexissent mane egressi sunt per desertum thecue. Profectis

qz eis stans Iosaphat in medio eorum dixit
Audite me Iuda et omnes habitatores Ierusalem
Credite in domino deo vestro et securi eritis cre
dite prophetis eius et cuncta evenient prospera
Deditque consilium populo et statuit cantores
domini ut laudarent eum in turmis suis et an
tecederent exercitum ac voce consona dicerent Con
fitemini domino quoniam bonus quoniam in eternum miseri
cordia eius Cumque cepissent laudes canere ver
tit dominus insidias eorum in semetipsos fi
liorum scilicet Ammon et Moab et montis Seyr
qui egressi fuerant contra Iudam percussi sunt
Namque filii Ammon et Moab consurrexe
runt adversum habitatores montis Seyr qui
egressi fuerant pugnare contra Iuda et
percussi sunt ut interficerent et delerent eos
Cumque hoc perpetrassent etiam in semetipsos
versi mutuis concidere vulneribus Porro
Iudas cum venisset ad speculam que respi
cit solitudinem vidit procul omnem la
te regionem plenam cadaveribus nec super
esse quemquam qui necem potuisset eva
dere Venit ergo Iosaphat et omnis populus
cum eo ad detrahenda spolia mortuorum in
veneruntque inter cadavera variam supelle
lem vestes quoque et vasa preciosissima
diripuerunt Ita ut omnia portare non pos
sent nec per tres dies spolia auferre pro
prede magnitudine Die autem quarto congre
gati sunt in valle Benedictionis etenim ibi be
dixerunt domino vocaverunt locum illum vallis
Benedictionis usque in presentem diem Reversusque
est omnis vir Iuda et habitatores Ierusalem
et Iosaphat ante eos in Ierusalem cum leticia
magna eo quod dedisset eis dominus gaudium de
inimicis suis Ingressique sunt Ierusalem cum psal
teriis et cytharis et tubis in domum domini
Irruit autem pavor domini super universa regna
terrarum cum audissent quod pugnasset dominus
contra inimicos Israel Quievitque regnum
Iosaphat et prebuit ei dominus pacem per
circuitum Regnavit igitur Iosaphat super

Iudam et erat triginta quinque annorum cum
regnare cepisset viginti autem et quinque an
nis regnavit in Ierusalem Et nomen matris eius
Azuba filia Selachi Et ambulavit in via
patris sui Asa nec declinavit ab ea faciens
que placita erant coram domino Verumtamen
excelsa non abstulit adhuc populus non
direxerat cor suum ad dominum deum patrum suorum
Reliqua autem gestorum Iosaphat priorum et
novissimorum scripta sunt in libris Hieu filii
Anani que digessit in libro regum Israel Post
hec iniit amicicias Iosaphat rex Iuda cum
Ochozia rege Israel cuius opera fuerunt pessima
et particeps fuit ut facerent naves que irent
in Tharsis Feceruntque classem in Asiongaber Pro
phetavit autem Eliezer filius Dodau
de Maresa ad Iosaphat dicens Quia ha
buisti fedus cum Ochozia percussit dominus opera
tua contriteque sunt naves nec potuerunt ire

Dormivit in Tharsis Cap. xxi
autem Iosaphat cum patribus suis
et sepultus est cum eis in civitate David Regna
vitque Ioram filius eius pro eo Qui habuit
fratres filios Iosaphat Azariam et Iahiel et
Zachariam et Michahel et Saphatiam Omnes
hii filii Iosaphat regis Israel Deditque eis pa
ter suus multa munera argenti et auri et pensi
ones cum civitatibus munitissimis in Iuda
regnum autem tradidit Ioram eo quod esset primo
genitus Surrexit autem Ioram super regnum patris
sui Cumque confirmatus esset occidit omnes fratres
suos gladio et quosdam de principibus Israel
Triginta duorum annorum erat Ioram cum regnare
cepisset et octo annis regnavit in Ierusalem Am
bulavitque in viis regum Israel sicut egerat do
mus Achab ambulavit filia quippe Achab
erat uxor eius et malum fecit in conspectu do
mini Noluit autem dominus disperdere domum David
propter pactum quod inierat cum eo Et quia pro
miserat ut daret illi lucernam et filiis eius
omni tempore In diebus illis rebellavit Edom
ne esset subditus Iude et constituit sibi re

Ioram x

Cumque transisset Ioram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat secum surrexit nocte et percussit Edom qui se circumdederat et omnes duces equitatus eius. Attamen rebellavit Edom ut esset sub dicione Iude usque ad diem hanc. Eo tempore Lobna recessit ut esset sub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum. Insuper et excelsa fabricatus est in Ierusalem urbibus Iuda et fornicari fecit habitatores Ierusalem et prevaricari Iuda. Allate sunt autem ei littere ab Helia propheta in quibus scriptum erat. Hec dicit Dominus Deus David patris tui quoniam non ambulasti in viis Iosaphat patris tui et in via Asa regis Iuda sed incessisti per iter regum Israel et fornicari fecisti Iudam et habitatores Ierusalem imitatus fornicationem domus Ahab insuper et fratres tuos domum patris tui meliores te occidisti. Ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo et filiis et uxoribus tuis et universa substantia tua. Tu autem egrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies. Suscitavit ergo Dominus contra Ioram Philisteos et Arabum qui confines sunt Ethiopibus. Ascenderunt in terram Iuda et vastaverunt eam diripueruntque cunctam substantiam que inventa est in domo regis insuper et filios eius et uxores nec remansit ei filius nisi Ioachaz qui minimus natu erat. Et super hec omnia percussit eum Dominus languore insanabili. Cumque succederet dies et temporum spatia volverentur duorum annorum expletus est circulus et sic longa consumptus tabe ita ut egereret etiam viscera sua pariter languore et vita caret. Mortuusque est in infirmitate pessima et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus eius. Triginta duorum annorum fuit cum regnare cepisset et octo annis regnavit in Ierusalem et ambulavit non recte. Et sepelierunt eum in civitate David verumtamen non in sepulchro regum.

Capitulum xxii

Ochozias rex

Constituerunt autem habitatores Ierusalem Ochoziam filium eius minimum regem pro eo. Omnes enim maiores natu qui ante eum fuerant interfecerant latrones Arabum qui irruerant in castra. Regnavitque Ochozias filius Ioram regis Iuda. Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cepisset et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Athalia filia Amri. Sed et ipse ingressus est per vias domus Ahab. Mater enim eius impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur malum in conspectu Domini sicut domus Ahab. Ipsi enim ei fuerunt consiliarii post mortem patris sui in interitum eius. Ambulavitque in consiliis eorum. Et perrexit cum Ioram filio Ahab rege Israel in bellum contra Azahel regem Syrie in Ramoth Galaad. Vulneraveruntque Syri Ioram qui reversus est ut curaretur in Iezrahel. Multas enim plagas acceperat in supradicto certamine. Igitur Ochozias filius Ioram regis Iuda descendit ut visitaret Ioram filium Ahab in Iezrahel egrotantem. Voluntatis quippe fuit Dei adversum Ochoziam ut veniret ad Ioram. Et cum venisset et egrederetur cum eo adversum Hieu filium Namsi quem unxit Deus ut deleret domum Ahab. Cum ergo everteret Hieu domum Ahab invenit principes Iuda et filios fratrum Ochozie qui ministrabant ei et interfecit illos. Ipsum quoque perquirens Ochoziam comprehendit latentem in Samaria adductumque ad se occidit. Et sepelierunt eum eo quod esset filius Iosaphat qui quesierat Dominum in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe quis regnaret. Siquidem Athalia mater eius videns quod mortuus esset filius suus surrexit et interfecit omnes de stirpe regia domus Ioram. Porro Iosabeth filia regis tulit Ioas filium Ochozie et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerentur. Abscondit

posuit eum cum nutrice sua in cubiculo lectorum. Iosabeth autem quae absconderat eum erat filia regis Ioram, uxor Ioiade pontificis, soror Ochozie. Et idcirco Athalia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo Dei absconditus sex annis quibus regnavit Athalia super terram. Capitulum xxiii. xxiii

Anno autem septimo confortatus Ioiada assumpsit centuriones, Azariam videlicet filium Ieroham et Ismahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed et Maasiam filium Adaie et Elisaphat filium Zechri, et iniit cum eis foedus. Qui circumeuntes Iudam congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda et principes familiarum Israel, veneruntque in Ierusalem. Iniit igitur omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege. Dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit, sicut locutus est Dominus super filios David. Iste est ergo sermo quem facietis: tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et Levitarum et ianitorum erit in portis, tertia vero pars ad domum regis, tertia ad portam que appellatur Fundamenti. Omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini. Nec quispiam alius ingrediatur domum Domini nisi sacerdotes et qui ministrant de Levitis; ipsi tantummodo ingrediantur quia sanctificati sunt, et omne reliquum vulgus observet custodias Domini. Levite autem circumdent regem habentes singuli arma sua; et si quis alius ingressus fuerit templum, interficiatur; sintque cum rege et intrante et egrediente. Fecerunt igitur Levite et universus Iuda iuxta omnia que preceperat Ioiada pontifex, et assumpserunt singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati cum his qui iam impleverant sabbatum et egressuri erant; siquidem Ioiada pontifex non dimiserat abire turmas que sibi per singulas ebdomadas succedere consueverant. Deditque Ioiada sacerdos centurionibus lanceas clipeosque et peltas regis David quas consecraverat in domo Domini. Constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram coram altari et templo per circuitum regis. Et eduxerunt filium regis et imposuerunt ei diadema et testimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem, et constituerunt eum regem. Unxit quoque illum Ioiada pontifex et filii eius; imprecatique sunt atque dixerunt: Vivat rex. Quod cum audisset Athalia, vocem scilicet currentium atque laudantium regem, ingressa est ad populum in templum Domini. Cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu et principes turmasque circa eum omnemque populum terre gaudentem atque clangentem tubis et diversi generis organis concinentem vocemque laudantium, scidit vestimenta sua et ait: Insidie, insidie. Egressus autem Ioiada pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis: Educite illam extra septa templi, et interficiatur foris gladio. Precepitque sacerdos ne interficeretur in templo Domini. Et imposuerunt cervicibus eius manus; cumque intrasset portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi. Pepigit autem Ioiada foedus inter se universumque populum et regem, ut esset populus Domini. Itaque ingressus est omnis populus domum Baal et destruxerunt eam, et altaria ac simulacra illius confregerunt; Mathan quoque sacerdotem Baal interfecerunt ante aras. Constituit autem Ioiada prepositos in domo Domini sub manibus sacerdotum et Levitarum quos distribuit David in domo Domini, ut offerrent holocausta Domino sicut scriptum est in libro Moysi, in gaudio et canticis iuxta dispositionem David. Constituit quoque ianitores in portis domus Domini ut non ingrederetur eam immundus in omni re. Assumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes et omne vulgus terre, et fecerunt descendere regem de domo Domini et introire per medium porte superioris in domum regis, et collocaverunt eum in solio regali. Letatusque est omnis populus terre, et urbs quievit; porro Athalia interfecta est gladio. Sequitur aliud capitulum ex quo primum capitulum. Capitulum xxiiii. xxiiii

Ioas rex ...

Septem annorum erat Ioas cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Ioiadae sacerdotis. Accepit autem ei Ioiada uxores duas, e quibus genuit filios et filias. Post quae placuit Ioas ut instauraret domum Domini. Congregavitque sacerdotes et levitas. Et dixit eis: Egredimini ad civitates Iuda et colligite de universo Israhel pecuniam ad sarta tecta templi Domini Dei vestri per singulos annos, festinatoque hoc facite. Porro levitae egere neglegentius. Vocavitque rex Ioiadam principem et dixit ei: Quare non fuit tibi curae ut cogeres levitas inferre de Iuda et de Ierusalem pecuniam quae constituta est a Moyse servo Domini ut inferret eam omnis multitudo Israhel in tabernaculum testimonii? Athalia enim impiissima et filii eius destruxerunt domum Dei, et de universis quae sanctificata fuerant templo Domini ornaverunt phanum Baalim. Praecepit ergo rex, et fecerunt arcam, posueruntque eam iuxta portam domus Domini forinsecus. Et praedicatum est in Iuda et Ierusalem ut deferrent singuli pretium Domino quod constituit Moyses servus Dei super omnem Israhel in deserto. Laetatique sunt cuncti principes et omnis populus, et ingressi contulerunt in arcam Domini atque miserunt ita ut impleretur. Cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus levitarum, videbant enim multam pecuniam, ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat, effundebantque pecuniam quae erat in arca. Porro arcam reportabant ad locum suum. Sicque faciebant per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia, quam dederunt rex et Ioiada his qui praeerant operibus domus Domini. At illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum Domini, fabros quoque ferri et aeris ut quod cadere coeperat fulciretur. Egeruntque hi qui operabantur industrie, et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, et suscitaverunt domum Domini in statum pristinum, et firmiter eam stare fecerunt. Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege et Ioiada reliquam partem pecuniae, de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta, phialae quoque et cetera vasa aurea et argentea. Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadae. Senuit autem Ioiada plenus dierum et mortuus est cum esset centum triginta annorum. Sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod fecisset bonum cum Israhel et domo eius. Postquam autem obiit Ioiada, ingressi sunt principes Iuda et adoraverunt regem; qui delinitus obsequiis eorum acquievit eis. Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis et sculptilibus. Et facta est ira Domini contra Iudam et Ierusalem propter hoc peccatum. Mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum, quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque Domini induit Zachariam filium Ioiadae sacerdotem, et stetit in conspectu populi, et dixit eis: Haec dicit Dominus Deus: Quare transgredimini praeceptum Domini, quod vobis non proderit, et dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos? Qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini. Et non est recordatus Ioas rex misericordiae quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait: Videat Dominus et requirat. Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syriae, venitque in Iuda et Ierusalem, et interfecit cunctos principes populi atque universam praedam miserunt regi in Damascum. Et certe cum pauci valde venissent viri Syriae, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquissent Dominum Deum patrum suorum. In Ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia. Et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadae sacerdotis, et occiderunt eum in lecto suo, et mortuus est. Sepelieruntque eum in civitate David, sed non in sepulchris regum. Insidi-

Amasias rex

ati vero sunt ei Zabath filius Semaath Ammo-
nitidis et Iozabath filius Semarith Moabi-
tidis. Porro filii eius et summa pecunie que
adunata fuerat sub eo et instauratio domus
dei scripta sunt diligentius in libro regum. Regna-
vit autem Amasias filius eius pro eo. Cap. xxv

Viginti quinque annorum erat Amasi-
as cum regnare cepisset et viginti
novem annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris
eius Ioaden de Ierusalem. Fecitque bonum in conspectu
domini, verumtamen non in corde perfecto. Cumque
roboratum sibi videret imperium, iugulavit servos
qui occiderant regem patrem suum, sed et filios
eorum non interfecit sicut scriptum est in libro le-
gis Moysi ubi precepit dominus dicens: Non occi-
dentur patres pro filiis neque filii pro patribus
suis, sed unusquisque in suo peccato morietur.
Congregavit igitur Amasias Iudam et constituit
eos per familias tribunos quoque et centuriones in
universo Iuda et Beniamin et viginti annis et
sursum et invenit trecenta milia iuvenum qui
egrederentur ad pugnam et tenerent hastam et
clipeum. Mercede quoque conduxit de Israel centum
milia robustorum centum talentis argenti. Ve-
nit autem homo dei ad illum et ait: O rex ne in-
grediatur tecum exercitus Israel. Non est enim
dominus cum Israel et cum cunctis filiis Effraym. Quod
si putas in robore exercitus bella consistere, su-
perari te faciet dominus ab hostibus. Dei quippe
est adiuvare et in fugam vertere. Dixitque
Amasias ad hominem dei: Quid ergo fiet de
centum talentis que dedi militibus Is-
rahel? Et respondit ei homo dei: Ha-
bet dominus unde dare tibi possit multo
his plura. Separavit itaque Amasias
exercitum qui venerat ad eum ex Effraym
ut reverteretur in locum suum. At illi con-
tra Iudam vehementer irati reversi sunt in re-
gionem suam. Porro Amasias confidenter
eduxit populum suum et abiit in Vallem Sa-
linarum percussitque filios Seyr viginti milia. Et
alia viginti milia virorum ceperunt filii Iuda et
adduxerunt ad preruptum cuiusdam petre, ipsa

precipitaverunt

verticeque eos de summo in preceps qui universi crepuerunt.
At ille exercitus quem remiserat Amasias ne
secum iret ad prelium diffusus est in civitatibus Iuda
a Samaria usque Bethoron et occisis tribus
milibus diripuit predam magnam. Amasias
vero post cedem Ydumeorum et allatos deos
filiorum Seyr statuit eos in deos sibi et
adorabat eos et illis adolebat incensum. Quam
ob rem iratus est dominus contra Amasiam misitque
ad illum prophetam qui diceret ei: Cur adorasti
deos qui non liberaverunt populum suum de manu
tua? Cumque hec ille loqueretur respondit ei:
Num consiliarius es regis? Quiesce ne interficiam
te. Discedens itaque propheta: Scio, inquit, quod
cogitaverit dominus occidere te. Discedens itaque
propheta: Quia fecisti hoc malum et insuper non
acquievisti consilio meo. Igitur Amasias rex
Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium
Ioachaz filii Ieu regem Israel dicens: Veni
et videamus nos mutuo. At ille respondit:
Carduus qui est in Libano misit ad cedrum
Libani dicens: Da filiam tuam filio meo uxo-
rem. Et ecce bestie que erant in silva Libani transi-
erunt et conculcaverunt carduum. Dixisti: Percussi
Edom, et idcirco erigitur cor tuum in superbiam.
Sede in domo tua. Cur malum adversum te
provocas ut cadas tu et Iudas tecum? Noluit au-
dire Amasias eo quod domini esset voluntas ut tra-
deretur in manus hostium propter deos Edom.
Ascendit igitur Ioas rex Israel et mutuos
sibi tribuere conspectus. Amasias autem rex Iuda
erat in Bethsames Iude. Corruitque Iudas co-
ram Israel et fugit in tabernacula sua. Porro
Amasiam regem Iuda filium Ioas filii Ioa-
chaz cepit Ioas rex Israel in Bethsames
et adduxit in Ierusalem. Destruxitque murum eius
a porta Effraym usque ad portam anguli
quadringentis cubitis. Omne quoque aurum et
argentum et universa vasa que reppererat in domo
domini et apud Obededom in thesauris etiam
domus regie necnon et filios obsidum et reduxit
in Samariam. Vixit autem Amasias rex Iuda fi-
lius Ioas postquam mortuus est Ioas filius

Ozyas x' [illegible]

Ioachaz regis Israhel xv annis. Reliqua autem ser-
monum Amasie priorum et novissimorum scripta
sunt in libro sermonum regum Iuda et Israhel. Qui
postquam recessit a domino tetenderunt ei insidias
in Ierusalem. Cumque fugisset Lachis miserunt et
interfecerunt eum ibi reportantesque super
equos sepelierunt eum cum patribus suis in ci-
vitate David. Capitulum xxvi xxvi

Omnis autem populus Iuda filium eius
Oziam annorum xvi constituit regem
pro patre suo Amasia. Ipse edificavit Ahi-
lath et restituit eam dicioni Iuda postquam
dormivit rex cum patribus suis. xvi annorum
erat Ozias cum regnare cepisset et lii an-
nis regnavit in Ierusalem. Nomen matris
eius Iechelia de Ierusalem. Fecitque quod erat rec-
tum in oculis domini iuxta omnia que fecerat Ama-
sias pater eius. Et exquisivit dominum in diebus
Zacharie intelligentis et videntis deum. Cum-
que requireret deum direxit eum in omnibus.
Denique egressus est et pugnavit contra
Philistiim et destruxit murumque Azoti. Edi-
ficavitque oppida et Azotum et Philistiim. Et adiu-
vit eum dominus contra Philistiim et contra Ara-
bes qui habitabant in Gurbaal et contra Amoni-
tas. Pendebantque Amonite munera Ozie et di-
vulgatum est nomen eius usque ad introitum
Egypti propter crebras victorias. Edificavitque
Ozias turres in Ierusalem super portam anguli et
super portam vallis et reliquas in eodem mu-
ri latere firmavitque eas. Extruxit quoque etiam
turres in solitudine et effodit cisternas plu-
rimas eo quod haberet multa pecora tam in cam-
pestribus quam in heremi vastitate. Vineas
quoque habuit et vinitores in montibus et
in Carmelo. Erat quippe agricultura deditus.
Fuit autem exercitus bellatorum eius qui procede-
bat ad prelia sub manu Iehihel scribe ma-
gistrique doctoris et sub manu Ananie qui erat
de ducibus regis. Omnis numerus principum per fami-
lias suas virorum fortium mille duo sexcen-
torum et sub eis universus exercitus trecentorum
et septem milium quingentorum qui erant apti ad
bella et pro rege contra adversarios dimicabant.
Preparavit quoque eis Ozias id est cuncto exercitui cli-
peos et hastas et galeas et loricas arcusque
et fundas ad iaciendos lapides. Et fecit in Ihe-
rusalem diversi generis machinas quas in turribus
collocavit et angulis murorum ut mitterent sagit-
tas et saxa grandia. Egressumque est nomen
eius procul eo quod auxiliaretur ei dominus et cor-
roborasset illum. Sed cum corroboratus esset ele-
vatum est cor eius in interitum suum et neglexit
dominum deum suum. Ingressusque templum domini adolere
voluit incensum super altare thimiamatis. Sta-
timque ingressus post eum Azarias sacerdos et cum
eo sacerdotes domini lxxx viri fortissimi resti-
terunt regi atque dixerunt. Non est tui officii
Ozia ut adoleas incensum domino sed sacerdo-
tum domini hoc est filiorum Aaron qui consecrati sunt
ad huiuscemodi ministerium. Egredere de sanctuario ne
contempseris quia non reputabitur tibi in gloriam
a domino deo tuo. Iratusque est Ozias et tenens
in manu turibulum ut adoleret incensum
minabatur sacerdotibus in domo domini. Statim-
que orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus
in domo domini super altare thimiamatis. Cumque
respexisset eum Azarias pontifex et omnes reli-
qui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius
et festinato expulerunt eum. Sed et ipse perter-
ritus acceleravit egredi eo quod sensisset illi-
co plagam domini. Fuit igitur Ozias rex lepro-
sus usque ad diem mortis sue et habitavit
in domo separata plenus lepra ob quam eiectus
fuerat de domo domini. Porro Ioatham filius eius
rexit domum regis et iudicabat populum terre. Re-
liqua autem sermonum Ozie priorum et novis-
simorum scripsit Ysaias filius Amos propheta.
Dormivitque Ozias cum patribus suis et sepe-
lierunt eum in agro regalium sepulchrorum eo
quod esset leprosus. Regnavitque Ioatham filius
eius pro eo. Capitulum xxvii xxvii Ioatham xv

Viginti quinque annorum erat Ioatham
cum regnare cepisset et xvi annis in-

ierusalem regnavit. Nomen matris eius Ierusa filia Sadoch. Fecitque quod erat rectum coram domino iuxta omnia que fecerat Ozias pater eius excepto quod non est ingressus templum domini et adhuc populus delinquebat. Ipse edificavit portam domus domini excelsam et in muro Ophel multa construxit. Urbes quoque edificavit in montibus Iuda et in saltibus castella et turres. Ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon et vicit eum. Dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti et decem milia choros tritici et totidem choros ordei. Hec ei prebuerunt filii Ammon in anno secundo et tertio. Corroboratusque est Ioathan eo quod direxisset vias suas coram domino deo suo. Reliqua autem sermonum Ioathan et omnes pugne eius et opera scripta sunt in libro regum Iuda et Israel. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Dormivitque Ioathan cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate David et regnavit Achas filius eius pro eo.

Achab r. xvi

Ca. xxviii

Viginti annorum erat Achas cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Non fecit rectum in conspectu domini sicut David pater eius sed ambulavit in viis regum Israel. Insuper et statuas fudit Baalim. Ipse est qui adolevit incensum in valle Benennon et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit dominus in adventu filiorum Israel. Sacrificabat quoque et thimiamata succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tradiditque eum dominus deus eius in manu regis Syrie qui percussit eum magnamque predam cepit de eius imperio et adduxit in Damascum. Manibus quoque regis Israel traditus est et percussus plaga grandi. Occiditque Phacee filius Romelie de Iuda centum viginti milia in die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum. Eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Effraim Maasiam filium regis et Ezricam ducem domus eius, Elchanam quoque secundum a rege. Ceperuntque filii Israel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum puellarum et infinitam predam tulerunt eam in Samariam. Ea tempestate erat ibi propheta domini nomine Oded qui egressus obviam exercitui venienti in Samariam dixit eis. Ecce iratus est dominus deus patrum vestrorum contra Iudam tradidit eos in manibus vestris et occidistis eos atrociter ita ut in celum pertingeret vestra crudelitas. Insuper et filios Iuda et ierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas quod nequaquam facto opus est. Peccastis enim super hoc domino deo vestro. Sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris quia magnus furor domini imminet vobis. Steterunt itaque viri de principibus filiorum Effraim Azarias filius Iohanan Barachias filius Mosollamoth Hiezechias filius Sellum et Amasias filius Adali contra eos qui veniebant de prelio. Et dixerunt eis. Non introducetis huc captivos ne peccemus domino. Quare vultis addere super peccata nostra et vetera cumulare delicta. Grande quippe peccatum est et ira furoris domini imminet super Israel. Dimiseruntque viri bellatores predam et universa que ceperant coram principibus et omni multitudine. Steteruntque viri quos supra memoravimus et apprehendentes captivos omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis. Cumque vestissent eos et calciassent et refecissent cibo ac potu unxissentque quoque propter laborem et adhibuissent eis curam. Quicumque ambulare non poterant et erant imbecillo corpore imposuerunt eos iumentis et adduxerunt Iericho civitatem palmarum ad fratres eorum ipsique reversi sunt Samariam.

Tempore illo misit rex Achas ad regem Assyriorum postulans auxilium. Veneruntque Idumei et percusserunt multos ex Iuda et ceperunt predam magnam. Philistiim quoque diffusi sunt per urbes campestres et ad meridiem Iuda

ceperuntque bethsames et haylon et gaderoth
sochot quoque et thamnam et gamzo cum vi-
culis suis et habitaverunt in eis. Humiliaverat
enim dominus iudam propter achaz regem iuda
eo quod nudasset eum auxilio et contemptum
habuisset domini. Adduxitque dominus contra
eum theglath phalnasar regem assyriorum
qui et afflixit eum et nullo resistente vas-
tavit. Igitur achaz spoliata domo domini et
domo regum et principum dedit regi assy-
riorum munera et tamen nichil ei profuit.
Insuper et tempore angustie sue auxit con-
temptum in dominum. Ipse per se rex achaz immo-
lavit diis damasci victimas percussoribus
suis et dixit dii regum syrie auxiliantur
eis quos ego placabo hostiis et aderunt
michi cum econtrario ipsi fuerint ruine eius
et universo israel. Direptis itaque achaz
omnibus vasis domus domini atque confractis
clausit ianuas templi dei et fecit sibi al-
taria in universis angulis ierusalem. In omnibus quoque
urbibus iuda instruxit aras ad cremandum thus
atque ad iracundiam provocavit dominum deum pa-
trum suorum. Reliqua autem sermonum eius et om-
nium operum suorum priorum et novissimorum scripta
sunt in libro regum israel et iuda. Dormivitque
achaz cum patribus suis et sepelierunt eum in
civitate ierusalem neque enim receperunt eum in sepul-
chris regum israel. Regnavitque ezechias fi-
lius eius pro eo. Capitulum xxix xxix

Igitur ezechias regnare cepit cum
viginti quinque esset annorum et vi-
ginti novem annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius
abia filia zacharie. Fecitque quod erat placitum
in conspectu domini iuxta omnia que fecerat david
pater eius. Ipse anno et mense primo regni
sui aperuit valvas domus domini et instaura-
vit eas. Adduxitque sacerdotes atque levitas
et congregavit eos in plateam orientalem dixitque
ad eos. Audite me levite et sanctificamini et
mundate domum dei domini patrum vestrorum. Auferte
omnem inmunditiam de sanctuario. Peccaverunt patres
nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei nostri dere-
linquentes eum averterunt facies suas a tabernaculo
domini dei nostri et prebuerunt dorsum. Clauserunt hos-
tia que erant in porticu et extinxerunt lucernas
incensumque non adoleverunt et holocausta non
obtulerunt in sanctuario domini israel. Concitatus est
itaque furor domini super iudam et ierusalem tradi-
ditque eos in commotionem et in interitum et in
sibilum sicut ipsi cernitis oculis vestris. En corrue-
runt patres vestri gladiis filii vestri et filie vestre et
coniuges captive ducte sunt propter hoc sce-
lus. Nunc igitur placet michi ut ineamus
fedus cum domino deo israel et avertat a nobis
furorem ire sue. Filii mei nolite negligere vos
elegit dominus ut stetis coram eo et ministretis
illi colatisque eum et crememus incensum. Sur-
rexerunt ergo levite mahath filius amasai et
iohel filius azarie de filiis caath. Porro de
filiis merari cis filius abdi et azarias fi-
lius iallelel. De filiis autem gerson ioha fi-
lius zemma et eden filius ioha. At vero de fi-
liis elisaphan samri et iahihel. De filiis
quoque asaph zacharias et mathanias. Nec-
non de filiis heman iahihel et semei. Sed et
de filiis idithun semeias et oziel. Congre-
gaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et in-
gressi iuxta mandatum regis et imperium do-
mini ut expiarent domum dei. Sacerdotes quoque
ingressi templum domini ut sanctificarent illud
extulerunt omnem inmunditiam quam intro re-
pererant in vestibulo domus domini quam tulerunt
levite et asportaverunt ad torrentem cedron
foras. Ceperunt autem prima die mensis primi mun-
dare et in die octava eiusdem mensis ingressi
sunt porticum templi domini. Expiaveruntque
templum diebus octo et in die sextadecima
mensis eiusdem quod ceperant impleverunt.
Ingressi quoque ad ezechiam regem dixe-
runt ei. Sanctificavimus omnem domum domini et
altare holocausti eius vasaque eius necnon
et mensam propositionis cum omnibus vasis suis

cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex Achaz in regno suo postquam praevaricatus est: et ecce exposita sunt omnia coram altare Domini. Consurgensque diluculo Ezechias rex adunavit omnes principes civitatis et ascendit domum Domini. Obtuleruntque tauros simul septem et arietes septem agnos septem et hircos septem pro peccato pro regno pro sanctuario pro Iuda. Dixitque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent super altare Domini. Mactaverunt igitur tauros et susceperunt sacerdotes sanguinem et fuderunt illum super altare. Mactaverunt etiam arietes et illorum sanguinem super altare fuderunt. Immolaverunt et agnos et fuderunt super altare sanguinem. Applicaverunt hircos pro peccato coram rege et universa multitudine, inposueruntque manus suas super eos et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt sanguinem eorum coram altari pro piaculo universi Israhel. Et pro omni quippe Israhel praeceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato. Constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis et psalteriis et cytharis secundum dispositionem David regis et Gad videntis et Nathan prophetae. Siquidem Domini praeceptum fuit per manum prophetarum eius. Steteruntque Levitae tenentes organa David et sacerdotes tubas. Et iussit Ezechias rex ut offerrent holocaustum super altare. Cumque offerrentur holocausta coeperunt laudes canere Domino et clangere tubis atque in diversis organis quae David rex Israhel praeparaverat concrepare. Omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas erant in officio suo donec conpleretur holocaustum. Cumque finita esset oblatio incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo et adoraverunt. Praecepitque Ezechias et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David et Asaph videntis. Qui laudaverunt eum magna laetitia et incurvato genu adoraverunt. Ezechias autem etiam haec addidit: Implestis manus vestras Domino; accedite et offerte victimas et laudes in domo Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias et laudes et holocausta mente devota. Porro numerus holocaustorum quae obtulit multitudo hic fuit: tauros septuaginta, arietes centum, agnos ducentos. Et sanctificaverunt Domino boves sescentos et oves tria milia. Sacerdotes vero pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde et Levitae fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanctificarentur antistites. Levitae quippe faciliori ritu sanctificantur quam sacerdotes. Fuerunt igitur holocausta plurima, adipes pacificorum et libamina holocaustorum. Et completus est cultus domus Domini. Laetatusque est Ezechias et omnis populus eo quod ministerium Domini esset expletum. De repente quippe hoc fieri placuerat.

Ca. xxx.

Misit quoque Ezechias ad omnem Israhel et Iudam, scripsitque epistolas ad Effraym et Manassen ut venirent in domum Domini in Ierusalem et facerent phase Domino Deo Israhel. Inito ergo consilio regis et principum et universi coetus Ierusalem decreverunt ut facerent phase mense secundo. Non enim quiverant facere in tempore suo, quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant, et populus nondum congregatus fuerat in Ierusalem. Placuitque sermo regi et omni multitudini, et decreverunt ut mitterent nuntios in universum Israhel de Bersabee usque Dan ut venirent et facerent phase Domino Deo Israhel in Ierusalem. Multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est. Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis imperio et principum eius in universum Israhel et Iudam, iuxta quod rex iusserat praedicantes: Filii Israhel revertimini ad Dominum Deum Abraham et Ysaac et Israhel, et revertetur ad reliquias quae effugerunt manum regis

assyriorum. Nolite fieri sicut patres vestri et fratres qui recesserunt a domino deo patrum suorum et tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis. Nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri. Tradite manus domino et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in eternum. Servite domino deo patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius. Si enim vos reversi fueritis ad dominum fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram dominis suis qui illos duxerunt captivos et revertentur in terram hanc. Pius enim et clemens est dominus deus vester et non avertet faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram effraym et manasse usque zabulon illis irridentibus et subsannantibus eos. Attamen quidam viri ex aser et manasse et zabulon adquiescentes consilio venerunt ierusalem. In iuda vero facta est manus domini ut daret eis cor unum ut facerent iuxta preceptum regis et principum verbum domini. Congregatique sunt in ierusalem populi multi ut facerent sollempnitatem azymorum in mense secundo. Et surgentes destruxerunt altaria que erant in ierusalem atque universa in quibus idolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem cedron. Immolaverunt autem phase quartadecima die mensis secundi. Sacerdotes quoque et levite tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo domini steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem moysi hominis dei. Sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus levitarum eo quod multa turba sanctificata non esset et ideo immolarent levite phase his qui non occurrerant sanctificari domino. Magna etiam pars populi de effraym et manasse et ysachar et zabulon que sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est. Et oravit pro eis ezechias dicens dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt dominum deum patrum suorum et non imputabit eis quod minime sanctificati sunt. Quem exaudivit dominus et placatus est populo. Feceruntque filii israhel qui inventi sunt in ierusalem sollempnitatem azymorum septem diebus in leticia magna laudantes dominum per singulos dies. Levite quoque et sacerdotes per organa que suo officio congruebant. Et locutus est ezechias ad cor omnium levitarum qui habebant intelligentiam bonam super dominum et comederunt septem diebus sollempnitatis immolantes victimas pacificorum et laudantes dominum deum patrum suorum. Placuitque universe multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias autem rex iuda prebuerat multitudini mille tauros et septem milia ovium. Principes vero dederant populo tauros mille et oves decem milia. Sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo et hilaritate perfusa omnis turba iuda tam sacerdotum et levitarum quam universe frequentie que venerat ex israhel proselitorum quoque de terra israhel et habitantium in iuda. Factaque est grandis celebritas in ierusalem qualis a diebus salomonis filii david regis israhel in ea urbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes atque levite benedicentes populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio in habitaculum sanctum celi.

C. xxxi

Cumque hec fuissent rite celebrata egressus est omnis israhel qui inventus fuerat in urbibus iuda et fregerunt simulacra succideruntque lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de universo iuda et beniamin sed et effraym quoque et manasse donec penitus everterent. Reversique sunt omnes filii israhel in possessiones et civitates suas. Ezechias autem constituit turmas sacerdotales et leviticas per divisiones suas unumquemque in officio suo proprio tam sacerdotum videlicet quam levitarum ad holocausta et pacifica ut

ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere, sabbatis quoque et kalendis et sollempnitatibus ceteris, sicut scriptum est in lege Moysi. Precepit etiam populo habitantium in Ierusalem ut darent partes sacerdotibus et levitis, ut possent vacare legi domini. Quod cum percrebuisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filii Israel frumenti vini et olei, mellis quoque, et omnium que gignit humus decimas obtulerunt. Sed et filii Israel et Iuda qui habitabant in urbibus Iuda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque sanctorum que voverant domino deo suo, atque universa portantes fecerunt acervos plurimos. Mense tercio ceperunt acervorum iacere fundamenta et mense septimo compleverunt eos. Cumque ingressi fuissent Ezechias et principes eius, viderunt acervos et benedixerunt domino ac populo Israel. Interrogabat sacerdotes et levitas Ezechias cur ita iacerent acervi. Respondit illi Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoch dicens: Ex quo ceperunt offerri primitie in domo domini comedimus et saturati sumus et remanserunt plurima, eo quod benedixerit dominus populo suo; reliquiarum autem copia est ista quam cernis. Precepit igitur Ezechias ut prepararent horrea in domo domini. Quod cum fecissent, intulerunt tam primitias quam decimas et quecumque voverant fideliter. Fuit autem prefectus eorum Chonenias levita et Semei frater eius secundus, post quem Iehiel et Azarias et Naath et Asahel et Ierimoth, Iozabath quoque et Heliel et Iesmachias et Mahath et Banaias prepositi sub manibus Choneniae et Semei fratris eius, ex imperio Ezechie regis et Azarie pontificis domus domini, ad quos omnia pertinebant. Chore vero filius Iemna levites et ianitor orientalis porte prepositus erat his que sponte offerebantur domino primitiisque et consecratis in sancta sanctorum. Et sub cura eius Eden et Beniamin, Iesue et Semeias, Amarias quoque et Sechenias in civitatibus sacerdotum, ut fideliter distribuerent fratribus suis partes minori atque maiori, exceptis maribus ab annis tribus et supra, cunctis qui ingrediebantur templum domini et quicquid per dies singulos conducebatur in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas, sacerdotibus per familias, levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas, universeque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter de his que sanctificata fuerant prebebantur cibi. Sed et filiorum Aaron per agros et suburbana urbium singulorum dispositi erant viri qui partes distribuerent omni sexui masculino de sacerdotibus et levitis. Fecit ergo Ezechias universa que diximus in omni Iuda, operatusque est bonum et rectum et verum coram domino deo suo in universa cultura ministerii domus domini iuxta legem et ceremonias, volens requirere deum suum in toto corde suo, fecitque et prosperatus est. Ca. xxxii. xxxii

Post que et huiuscemodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum, et ingressus Iudam obsedit civitates munitas volens eas capere. Quod cum vidisset Ezechias, venisse scilicet Sennacherib et totum belli impetum verti contra Ierusalem, inito cum principibus consilio virisque fortissimis ut obturarent capita fontium que erant extra urbem, et hoc omnium decernente sententia, congregavit plurimam multitudinem et obturaverunt cunctos fontes et rivum qui fluebat in medio terre dicentes: Ne veniant reges Assyriorum et inveniant aquarum abundantiam. Egit quoque industrie et edificavit omnem murum qui fuerat dissipatus et extruxit turres desuper et

forinsecus alium murum. Instauravitque Mello
in civitate David et fecit universi generis armatu-
ras et clipeos. Constituitque
principes bellatorum in exercitu et convocavit
universos in platea porte civitatis. Ac locutus
est ad cor eorum dicens: Viriliter agite et
confortamini. Nolite timere nec paveatis re-
gem Assyriorum et universam multitudinem que
est cum eo. Multo enim plures sunt nobiscum
quam cum illo. Cum illo enim est brachium carneum, no-
biscum dominus deus noster qui auxiliator est et
pugnabitque pro nobis. Confortatusque est populus
huiuscemodi verbis Ezechie regis Iuda. Que
postquam gesta sunt misit Sennacherib rex
Assyriorum servos suos in Ierusalem. Ipse enim
cum exercitu suo universo obsidebat Lachis. Ad
Ezechiam regem Iuda et ad omnem populum qui
erat in urbe dicens: Hec dicit Sennacherib
rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam se-
detis obsessi in Ierusalem? Num Ezechias decipit
vos ut tradat morti in fame et siti, affir-
mans quod dominus deus vester liberet vos de ma-
nu regis Assyriorum? Numquid non iste est
Ezechias qui destruxit excelsa illius et
altaria et precepit Iude et Ierusalem coram
altari hoc uno adorabitis et in ipso com-
buretis incensum. An ignoratis que ego fe-
cerim et patres mei cunctis terrarum populis?
Numquid prevaluerunt dii gentium omnium ter-
rarum liberare regionem suam de manu mea?
Quis est de universis diis gentium quas vas-
taverunt patres mei qui potuit eruere populum
suum de manu mea ut possit etiam deus
vester eruere vos de manu hac? Non vos ergo
decipiat Ezechias nec vana persuasione de-
ludat neque credatis ei. Si enim nullus
potuit deus cunctarum gentium atque regno-
rum liberare populum suum de manu mea et de
manu patrum meorum, consequenter nec deus
vester poterit eruere vos de manu hac. Sed
et alia multa locuti sunt servi eius contra
dominum deum et contra Ezechiam servum eius.
Epistolas quoque scripsit plenas blasphemie
in dominum deum Israhel et locutus est adversus eum: Sicut
dii gentium ceterarum non potuerunt populos su-
os de manu mea liberare, sic et deus Ezechie eruere
non poterit populum suum de manu ista.
Insuper et clamore magno lingua iudaica contra
populum qui sedebat in muris Ierusalem personabat
ut terreret eos et caperet civitatem. Locutusque
contra deum Ierusalem sicut adversum deos po-
pulorum terre, opera manuum hominum. Oraverunt
igitur Ezechias rex et Ysaias filius Amos
prophetes adversum hanc blasphemiam et
vociferati sunt usque in celum. Et misit
dominus angelum suum qui percussit omnem virum
robustum et bellatorem et principem exercitus regis
Assyriorum, reversusque est cum ignominia in
terram suam. Cumque ingressus esset domum dei
sui, filii qui egressi fuerant de utero eius inter-
fecerunt eum gladio. Salvavitque dominus Ezechi-
am et habitatores Ierusalem de manu Senna-
cherib regis Assyriorum et de manu omnium et
prestitit eis quietem per circuitum. Multi etiam de-
ferebant hostias et sacrificia domino in Ierusalem et
munera Ezechie regi Iuda, qui exaltatus est
post hec coram cunctis gentibus. In diebus
illis egrotavit Ezechias usque ad mortem et
oravit dominum, exaudivitque eum et dedit ei
signum. Sed non iuxta beneficia que acce-
perat retribuit, quia elevatum est cor eius.
Et facta est ira contra eum et contra Iudam et
Ierusalem. Humiliatusque est postea eo quod exal-
tatum fuisset cor eius, tam ipse quam habitato-
res Ierusalem. Et idcirco non venit super eos ira domini in
diebus Ezechie. Fuit autem Ezechias dives et
inclitus valde et thesauros sibi plurimos con-
gregavit argenti et auri et lapidis pretiosi aro-
matum et armorum universi generis et vasorum
magni pretii. Apothecas quoque frumenti vini
et olei et presepia omnium iumentorum caulasque

presepibus et caulas pecorum edificavit. habebat quippe greges ovium et armentorum innumerabiles eo quod dedisset ei dominus substantiam multam nimis. Ipse est Ezechias qui obturavit superiorem fontem aquarum Gyon et avertit eas subter ad occidentem urbis David. In omnibus operibus suis fecit prospere quod voluit. Attamen in legatione principum Babylonis qui missi fuerant ad eum ut interrogarent de portento quod acciderat super terram dereliquit eum deus ut temptaretur et nota fierent omnia que erant in corde eius. Reliqua autem sermonum Ezechie et misericordiarum eius scripta sunt in visione Ysaie filii Amos prophete et in libro regum Iuda et Israhel. Dormivitque Ezechias cum patribus suis et sepelierunt eum super sepulchra filiorum David. Et celebraverunt eius exequias universus Iuda et omnes habitatores Ierusalem. Regnavitque Manasses filius eius pro eo.

Capitulum xxxiii

Duodecim annorum erat Manasses cum regnare cepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem. Fecit autem malum coram domino iuxta abhominationes gentium quas subvertit dominus coram filiis Israhel. Et conversus instauravit excelsa que demolitus fuerat Ezechias pater eius. Construxitque aras Baalim et fecit lucos et adoravit omnem miliciam celi et coluit eam. Edificavit quoque altaria in domo domini de qua dixerat dominus in Ierusalem erit nomen meum in eternum. Edificavit autem ea cuncto exercitui celi in duobus atriis domus domini. transireque fecit filios suos per ignem in valle Benennon. observabat sompnia sectabatur auguria maleficis artibus inserviebat. habebat secum magos et incantatores multaque mala operatus est coram domino ut irritaret eum. Sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo domini de qua locutus est deus ad David et ad Salomonem filium eius dicens. In domo hac et in Ierusalem quam elegi de cunctis tribubus Israhel ponam nomen meum in sempiternum. et moveri non faciam pedem Israhel de terra quam tradidi patribus eorum. ita dumtaxat si custodierint facere que precepi eis cunctam legem et cerimonias atque iudicia per manum Moysi. Igitur Manasses seduxit Iudam et habitatores Ierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat dominus a facie filiorum Israhel. Locutusque est dominus ad eum et ad populum illius et attendere noluerunt. Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum. Ceperuntque Manassen et vinctum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem. Qui postquam coangustatus est oravit dominum deum suum et egit penitentiam valde coram deo patrum suorum. Deprecatusque est eum et obsecravit intente et exaudivit orationem eius reduxitque eum in Ierusalem in regnum suum. et cognovit Manasses quod dominus ipse esset deus. Post hec edificavit murum extra civitatem David ad occidentem Gyon in convalle ab introitu porte piscium per circuitum usque ad Ophel et exaltavit illum vehementer. Constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis et abstulit deos alienos et simulacrum de domo domini. aras quoque quas fecerat in monte domus domini et in Ierusalem proiecit omnia extra urbem. Porro instauravit altare domini et immolavit super illud victimas et pacificas in laudem. precepitque Iude ut serviret domino deo Israhel. Attamen adhuc populus immolabat in excelsis domino deo suo. Reliqua autem gestorum Manasse et obsecratio eius ad deum suum verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine domini dei Israhel continentur in sermonibus regum Israhel. Oratio quoque eius et exauditio et cuncta peccata atque contemptus loca etiam in quibus edificavit excelsa et fecit lucos et statuas antequam ageret penitentiam scripta sunt in sermonibus Ozai. Dormivitque Manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua. regnavitque filius eius Amon pro eo. Viginti duorum annorum erat cum regnare cepisset Amon et duobus annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini sicut fecerat Manasses pater eius et cunctis

Iosias xx

ydolis que manasses fuerat fabricatus ymmolavit atque servivit et non est reveritus faciem domini sicut reveritus est manasses pater eius et multo maiora deliquit. Cumque coniurassent adversus eum servi sui interfecerunt eum in domo sua. Porro reliqua populi multitudo cesis hiis qui amon percusserant constituerunt Iosiam filium eius pro eo. Cap. xxxiiii

Octo annorum erat Iosias cum regnare cepisset et xxxi et uno anno regnavit in ierusalem. Fecitque quod erat rectum in conspectu domini et ambulavit in viis david patris sui. Non declinavit neque ad dexteram neque ad sinistram. Octavo autem anno regni sui cum adhuc esset puer cepit querere deum david patris sui et xii anno postquam ceperat mundavit iudam et ierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus. Destruxeruntque coram eo aras baalim et simulacra que superposita fuerant demoliti sunt. Lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis ymmolare consueverant fragmenta dispersit. Ossa preterea sacerdotum combussit in altaribus ydolorum mundavitque iudam et ierusalem. Sed et in urbibus manasse et effraym et symeon usque neptalym cuncta subvertit. Cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset de universa terra israel reversus est in ierusalem. Igitur anno octavodecimo regni sui mundata iam terra et templo domini misit saphan filium elcye et maasiam principem civitatis et ioam filium ioachaz a commentariis ut instaurarent domum domini dei sui. Qui venerunt ad helchiam sacerdotem magnum acceptamque pecuniam ab eo que illata fuerat in domum domini et quam congregaverant levite et ianitores de manasse et effraym et universis reliquiis israel ab omni quoque iuda et beniamin et habitatoribus ierusalem tradiderunt in manibus eorum qui preerant operariis in domo domini ut instaurarent templum et infirma queque sarcirent. At illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides ex lapicidinis et ligna ad commissuras edificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges iuda. Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem prepositi operantium iahat et abdias de filiis merari zacharias et mosolla de filiis caath qui urgebant opus omnes levite scientes canere organis. Super eos vero qui ad diversos usus onera portabant erant scribe et magistri de levitis ianitores. Cumque efferrent pecuniam que illata fuerat in templum domini repperit helchias sacerdos librum legis domini per manum moysi. Et ait ad saphan scribam Librum legis inveni in domo domini et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regem et nuntiavit ei dicens Omnia que dedisti in manu servorum tuorum ecce complentur. Argentum quod repertum est in domo domini conflaverunt datumque est prefectis artificum et diversa opera fabricantium. Preterea tradidit mihi helchias sacerdos hunc librum. Quem cum rege presente recitasset et ille audisset verba legis scidit vestimenta sua et precepit helchie et haicham filio saphan et abdon filio micha saphan quoque scribe et asaie servo regis dicens Ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israel et iuda super universis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim est furor domini qui stillavit super nos eo quod non custodierint patres nostri verba domini ut facerent omnia que scripta sunt in isto volumine. Abiit igitur helchias et hii qui fuerant a rege missi simul ad oldan prophetissam uxorem sellum filii thecuath filii thasra custodis vestium que habitabat in ierusalem in secunda et locuti sunt ei verba que supra narravimus. At illa respondit eis Hec dicit dominus deus israel Dicite viro qui misit vos ad me Hec dicit dominus Ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta

que scripta sunt in libro hoc quem legerunt co-
ram rege iuda quia dereliquerunt me et sacri-
ficaverunt diis alienis ut me ad iracundiam pro-
vocarent in cunctis operibus manuum suarum. Ideo
stillabit furor meus super locum istum et non
extinguetur. Ad regem autem iuda qui misit
vos pro domino deprecando sic loquimini. Hec dicit
dominus deus israel quia audisti verba voluminis atque
emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu
domini super hiis que dicta sunt super hunc locum et
habitatores ierusalem reveritusque es faciem meam
et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me
ego quoque exaudivi te dicit dominus. Iam enim col-
ligam te ad patres tuos et inferens in sepulchrum
tuum in pace. Nec videbunt oculi tui malum om-
ne quod ego inducturus sum super locum istum et super
habitatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta que
dixerat. At ille convocatis universis maioribus
natu iuda et ierusalem ascendit in domum domini. Una-
que omnes viri iuda et habitatores ierusalem sacer-
dotes et levite et cunctus populus a minimo usque
ad maximum quibus audientibus in domo domini
legit rex verba omnia voluminis. Et stans in tri-
bunali suo percussit fedus coram domino ut
ambularet coram domino post eum. Et custodi-
ret precepta et testimonia et iustificationes eius
in toto corde suo et in tota anima sua faceretque
que scripta sunt in volumine illo quod lege-
rat. Adiuravit quoque super hoc omnes qui reperti
fuerant in ierusalem et beniamin. Et fecerunt habita-
tores ierusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum.
Abstulit ergo iosias cunctas abhominationes
de universis regionibus filiorum israel et fecit
omnes qui residui erant in israel servire domino deo

Fecit autem iosias ¶ suo C. xxxv

in ierusalem phase domino quod immo-
latum est t[illegible] quartadecima die mensis primi et
constituit [illegible] sacerdotes in officiis suis
hortatusque eos ut ministrarent in domo do-
mini. Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis
israel sanctificabatur domino locutus est. Po-
nite archam in sanctuario templi quod edificavit
salomon filius david regis israel. Neque enim
ultra eam portabitis. Nunc autem ministrate domino
deo vestro et populo eius israel et preparate vos per domos
et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut
precepit david rex israel. Et descripsit filius eius
salomon. Et ministrate in sanctuario per familias turmas-
que leviticas. Et sanctificati immolate phase. Fratres
quoque vestros ut possint iuxta verba que locutus
est dominus in manu moysi facere preparate. Dedit
preterea iosias omni populo qui ibi inventus fuerat
in sollempnitate phase agnos et hedos de gregi-
bus et reliquis pecoribus triginta milia. Boum
quoque tria milia. Hec de regis universa substantia.
Duces quoque eius sponte quod voluerant ob-
tulerunt tam populo quam sacerdotibus et levitis.
Porro helchias et zacharias et iehiel princi-
pes domus domini dederunt sacerdotibus ad
faciendum phase pecora commixtim duo milia sex-
centa et boves trecentos. Chonenyas autem
et semeyas et semerhas etiam et nathana-
el fratres eius. Necnon hasabias et iehiel et iosa-
bad principes levitarum dederunt ceteris levitis
ad celebrandum phase quinque milia pecorum
et boves quingentos. Preparatumque est
ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo.
Levite quoque in turmis iuxta regis imperium.
Et immolata sunt phase. Asperseruntque sacerdotes
manus suas sanguine et levite detraxerunt pel-
les holocaustorum et separaverunt ea ut da-
rent per domos et familias singulorum et of-
ferrentur domino sicut scriptum est in libro moy-
si. De bobus quoque fecerunt similiter. Et assa-
verunt phase super ignem iuxta quod in lege scri-
ptum est. Pacificas vero hostias coxerunt
in lebetibus et caccabis et ollis et festinato
distribuerunt universe plebi. Post autem et sacer-
dotibus paraverunt. Nam in oblatione ho-
locaustorum et adipum usque ad noctem sacer-
dotes fuerunt occupati. Unde levite et sibi et
sacerdotibus filiis aaron paraverunt novissi-
mis. Porro cantores filii asaph et heman
stabant in ordine suo iuxta preceptum david et
asaph et heman et idithun prophetarum regis.
Ianitores vero per portas singulas obser-

vabant, ita ut ne puncto quidem discederent a ministerio; quam ob rem et fratres eorum levitae paraverunt eis cibos. Omnis igitur cultura domini rite conpleta est in die illa, ut facerent phase et offerrent in ptas preceptum regis Iosie holocausta super altare domini. Feceruntque filii Israel qui reperti fuerant ibi phase in tempore illo et sollempnitatem azimorum septem diebus. Non fuit phase simile huic in Israel a diebus Samuelis prophete, sed nec quisquam de cunctis regibus Israel fecit phase sicut fecit Iosias, sacerdotibus et levitis et omni Iuda et Israel qui reperti fuerant et habitantibus in Ierusalem. Octavo decimo anno regni Iosie hoc phase celebratum est. Postquam instauraverat Iosias templum, ascendit Nechao rex Egypti ad pugnandum in Charchamis iuxta Eufratem, et processit in occursum eius Iosias. At ille missis ad eum nuntiis ait: Quid mihi et tibi est, rex Iuda? Non adversum te venio hodie, sed contra aliam pugno domum, ad quam deus me festinato ire precepit. Desine adversum deum facere qui mecum est, ne interficiat te. Noluit Iosias reverti, sed preparavit contra eum bellum, nec adquievit sermonibus Nechao ex ore dei, verum processit ut dimicaret in campo Mageddo. Ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis: Educite me de prelio, quia oppido vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio, et asportaverunt in Ierusalem, mortuusque est et sepultus in mausoleo patrum suorum. Et universus Iuda et Ierusalem luxerunt eum, Ieremias maxime, cuius omnes cantores atque cantatrices usque in presentem diem lamentationes super Iosiam replicant, et quasi lex obtinuit in Israel. Ecce scriptum fertur in Lamentationibus. Reliqua autem sermonum Iosie et misericordiarum eius que in lege precepta sunt domini, opera quoque illius prima et novissima, scripta sunt in libro regum Israel et Iuda.

Capitulum xxxvi

Tulit ergo populus terre Ioachaz filium Iosie et constituit regem pro patre suo in Ierusalem. Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare cepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem. Amovit autem eum rex Egypti cum venisset in Ierusalem, et condempnavit terram centum talentis argenti et talento auri. Constituitque regem pro eo Eliachim fratrem eius super Iudam et Ierusalem, et vertit nomen eius Ioachim. Ipsum vero Ioachas tulit secum et adduxit in Egyptum. Viginti quinque annorum erat Ioachim cum regnare cepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum coram domino deo suo. Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldeorum et vinctum catenis duxit in Babylonem. Ad quam et vasa domini transtulit et posuit ea in templo suo. Reliqua autem sermonum Ioachim et abhominationum eius quas operatus est, et que inventa sunt in eo, continentur in libro regum Israel et Iuda. Regnavit ergo Ioachin filius eius pro eo. Octo annorum erat cum regnare cepisset Ioachim, et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in Ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini. Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchodonosor rex qui adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus domini. Regem vero constituit Sedechiam patruum eius super Iudam et Ierusalem. Viginti et unius anni erat cum regnare cepisset Sedechias, et undecim annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini dei sui, nec erubuit faciem Ieremie prophete loquentis ad se ex ore domini. A rege quoque Nabuchodonosor recessit, qui adiuraverat eum per deum, et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad dominum deum Israel. Sed et universi principes sacerdotum et populus prevaricati sunt inique

xxxv
Ioachaz xxiii
Elyachim xxv xi
Ioachim xxv
Sedechias xxi

iuxta universas abominationes gentium et polluerunt domum domini quam sanctificaverat sibi in Ierusalem. Mittebat autem dominus deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo. At illi subsannabant nuntios dei et parvipendebant sermones eius illudebantque prophetis donec ascenderet furor domini in populum eius et esset nulla curatio. Adduxit enim super eos regem Chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii. Nec est misertus adolescentis et virginis et senis. Nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius. Universa quoque vasa domus domini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in Babylonem. Incenderunt hostes domum domini destruxeruntque murum Ierusalem, universas turres combusserunt et quicquid pretiosum fuerat demoliti sunt. Si quis evaserat gladium ductus in Babylonem servivit regi et filiis eius donec imperaret rex Persarum et compleretur sermo domini ex ore Ieremie et celebraret terra sabbata sua. Cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum complerentur lxx anni. Anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem domini quem locutus fuerat per os Ieremie suscitavit dominus spiritum Cyri regis Persarum qui iussit predicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens: Hec dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in Ierusalem que est in Iudea. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit dominus deus suus cum eo et ascendat.

Oratio regis Manasse

Capitulum xxxvii

Domine deus omnipotens patrum nostrorum Abraham Ysaac et Iacob et seminis eorum iusti, qui fecisti celum et terram cum omni ornatu eorum, qui signasti mare verbo precepti tui, qui conclusisti abyssum et signasti terribili et laudabili nomine tuo, quem omnia pavent et tremunt a vultu virtutis tue, et insuperabilis ira super peccatores comminationis tue. Inmensa vero et investigabilis misericordia promissionis tue, quia tu es dominus altissimus super omnem terram, longanimis et multum misericors et penitens super malitiam hominum. Tu autem domine secundum bonitatem tuam promisisti penitentiam remissionis peccatorum. Et tu deus iustorum non posuisti penitentiam iustis Abraham Ysaac et Iacob his qui tibi non peccaverunt. Quoniam peccavi super numerum arene maris, multiplicate sunt iniquitates mee. Incurvatus sum multo vinculo ferri et non est respiratio michi. Quia excitavi iracundiam tuam et malum coram te feci statuens abominationes et multiplicans offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei precans a te bonitatem. Domine peccavi, domine peccavi, et iniquitatem meam agnosco. Peto rogans te domine, remitte michi, remitte michi, ne simul perdas me cum iniquitatibus meis neque in eternum reserves mala michi, quia indignum salvabis me secundum magnam misericordiam tuam. Et laudabo te semper omnibus diebus vite mee, quoniam te laudat omnis virtus celorum et tibi est gloria in secula seculorum. Amen.

~~Prologus libri Esdre~~

Utrum difficilius sit facere quod poscitis an negare necdum statui. Nam neque vobis aliquid imperantibus abnuere sententia est, et magnitudo oneris inpositi ita cervices premit ut ante sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia qui omne quod scribimus reprehendendum putant et interdum contra se conscientia publice lacerant quod occulte legunt, in tantum ut clamare compellar et dicere: Domine libera animam meam a labiis iniquis et a

lingua de Greca. Tertius annus est quod semper
scribitis atque rescribitis, ut Esdre librum vobis
de hebreo transferam, quasi non habeatis greca et
latina volumina. Aut quicquid illud est quod
a nobis vertitur non statim ab omnibus conspu
endum sit. Frustra autem, ut ait quidam, niti
neque aliud fatigando nisi odium querere ex
treme dementie est. Itaque obsecro vos mi
Domnion et Rogatiane carissimi, ut privata
lectione contenti librum non efferatis in publi
cum, nec fastidiosis ingeratis cibos, vitet
que eorum supercilium qui iudicare tantum de ali
is et ipsi facere nichil noverunt. Siqui autem
fratrum sunt quibus nostra non displicent, his
tribuatis exemplar, admonentes ut hebrea
nomina, quorum grandis in hoc volumine copia
est, distincte et per intervalla scribant.
Nichil enim proderit emendasse librum nisi
emendatio librariorum diligentia conservetur. Nec
quemquam moveat quod unus a nobis editus li
ber est, nec apocryphorum tertii et quarti li
bri somniis delectetur. Quia et apud he
breos Esdre Neemieque sermones in uno
volumine coartantur, et que non habentur
apud illos nec de viginti quatuor senibus
sunt, procul abicienda. Siquis autem vobis
septuaginta opposuerit interpretes, quorum exemplaria
varietas ipsa lacerata et eversa demonstrat,
nec potest utique verum asseri quod diversum est,
mittite eum ad evangelia, in quibus multa
ponuntur de veteri testamento que apud septuaginta
interpretes non habentur, velut illud: Quoniam
Nazareus vocabitur. Et: Ex Egypto vocavi
filium meum. Et: Videbunt in quem compunxerunt,
multaque alia que latiori operi reservamus. Et que
rite ab eo ubi scripta sunt. Cumque proferre non
potuerit, vos legite de his exemplaribus
que nuper a nobis edita maledicorum cotidie
linguis confodiuntur. Sed ut ad compendium
veniam, certe quod illatus sum comprobatum
est. Edidi aliquid quod non habetur in greco,

vel aliter habetur quam a me versum est. Quid
me interpretem laniant? Interrogent Hebreos,
et ipsis auctoribus translationi mee vel ar
rogent vel derogent fidem. Porro aliud
est si clausis, quod dicitur, oculis michi vo
luerit maledicere, et non imitantur Grecorum stu
dium et benivolentiam, qui post septuaginta trans
latores iam Christi evangelio choruscante Iudeos
et Hebioniteos legis veteris interpretes Aqui
lam videlicet et Symmachum et Theodotionem
curiose legunt et per Origenem laborem in
exaplois ecclesiis dedicavit. Quanto magis
Latini grati esse deberent, si exultantem cer
neret Greciam a se aliquid mutuari. Primum
enim magnorum sumptuum est et infinite difficul
tatis exemplaria posse habere omnia. Deinde
etiam qui habuerint et hebrei sermonis
ignari sunt, magis errabunt ignorantes
quis e multis verius dixerit. Quod etiam sa
pientissimo cuidam nuper apud Grecos accidit, ut
interdum scripture sensum relinquens unius cuius
libet interpretis sequeretur errorem. Nos autem
qui hebree lingue saltem parvam habemus scientiam
et latinus nobis utcumque sermo non deest,
et de aliis magis possumus iudicare, et ea que
ipsi intelligimus in nostra lingua promere. Itaque
licet excetra sibilet, victor Sinon incen-
dia iactet, numquam meum iuvante Christo silebit
eloquium. Etiam precisa lingua balbutiet. Le
gant qui volunt, qui nolunt abiciant. Even
tilent apices, litteras calumpnientur: magis vestra
caritate provocabor ad studium quam illorum detrac
tione deterrebor.

Capitulum primum

In anno primo Cyri regis Persarum ut
impleretur verbum Domini ex ore Iere
mie, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis
Persarum, et traduxit vocem in universo
suo regno etiam per scripturam dicens:
Hec dicit rex Persarum Cyrus: Omnia regna ter
re dedit michi Dominus Deus celi, et ipse precepit
michi ut edificarem ei domum in Ierusalem que
est in Iudea. Quis est in vobis de universo

plo eius sit deus illius cum ipso ascendat
in ierusalem que est in iudea et edificet domum
domini dei israel ipse est deus qui est in ierusalem
Et omnes reliqui in circuitu locis ubicumque
habitant adiuvent eum viri de loco suo et
in argento et auro et stola et pecoribus
ex voto que pollicita sunt offerri templo dei quod
est in ierusalem Et surrexerunt principes patrum
de iuda et beniamin et sacerdotes et levite
omnes quorum suscitavit deus spiritum ut ascenderent
ad edificandum templum domini quod erat
in ierusalem Universi qui erant in circuitu adiuve-
runt in omnibus eorum in vasis argenteis et au-
reis iumentis et in mercibus et in suppellectili ex
votis multis quorum sensus excitatus est Rex quoque
cyrus protulit vasa templi domini que tulit
nabuchodonosor de ierusalem et posuerat
ea in templo dei sui Protulit autem cyro
rex persarum per manum mithridatis filii gaza-
bar et adminam et salmanasar principi
iude et hic est numerus eorum phiale auree
xxx phiale argentee mille turibula xxix
cyphi aurei xxx cyphi argentei ii mille cccc
x decem vasa alia mille omnia vasa
aurea et argentea quinque milia cccc
lx translata sunt salmanasar cum his qui ascen-
derunt de transmigratione babylonis in ierusalem

Hii sunt autem filii Cap v
iudee qui ascenderunt de cap-
tivitate quos transtulit nabuchodonosor
rex babylonis in babylone et reversi sunt
in ierusalem et iudeam unusquisque in civita-
tem suam qui venerunt cum zorobabel iesua
neemya saraia rehelaia mardocheo
belsaro mesphar reelias roimo baana
duces eorum numerus ipsorum Filii phares duo
milia c lxxii Filii areth ccc lxxv filii
sephatia cccc lxxii Filii phaemoab
filiorum iosue ioab ii dccc xii filii helam
mille cc liiii Filii zathui dcccc xlv
Filii zachui dcc lx filii bani dc xlviii
Filii bebai dc xxiii filii azgad mille cc

xxii filii adonicham dc lxvii filii begua-
ni ii dc lvi filii adin cccc liiii filii ater
qui erant iezechia lxxxxii filii kezan
ac xxvii filii yora c xii filii azom cc
xxiii filii gebbar xcv filii bethlehem
c xxiii filii ezmaneth lv filii Viri
nephite lv viri anathot c lviii filii
azmaneth xlii filii cariathiarim caphi-
ra et beroth dcc xliii filii ramma de ga-
baa dc xxi Viri machmas c xxii Viri
bethel et gay cc xxiii filii nebo lii filii
magbis c lvi filii helam alterius mille cc
liiii filii arim ccc xx filii lodadim et
ono dcc xxv filii iericho ccc xlv filii
senaa iii milia dc xxx Sacerdotes filii
ydaya in domo iosue dcccc lxxii filii
emmer mille lii filii phasur mille
cc xlvii filii arim mille xvii Levite fi-
lii iosue et cedmihel filiorum odoue
lxxiiii Cantores filii asaph c xxviii fi-
lii ianitorum filii sellum filii ater filii
thelmon filii accub filii atita filii sobai
universi c xxxix Nathinei filii siha filii
asupha chelbaoth filii cheros filii syaa
filii phadon filii lebana filii agaba filii
accub filii agub filii selmay filii anan
filii gaddel filii gaer filii raaia filii ra-
sin filii nechoda filii gazem filii aza filii
phasea filii besee filii asenaa filii mu-
nim filii nephusim filii bachbuc filii
acupha filii assur filii berluth filii
mayda filii arsa filii bercos filii sysara
filii thema filii nasia filii athupha filii
servorum salomonis sothelai filii sophereth
filii pharuda filii iaala filii dercon filii ge-
del filii saphatia filii athil filii phoce-
reth qui erant de asebaim filii amy omnes
nathinnei et filii servorum salomonis ccc
xcii Hii qui ascenderunt de thelmela
thelarsa cherub et don et mer et non
potuerunt indicare domum patrum suorum et

semen suum utrum ex Israel essent. Filii Delaya filii
Thobia filii Nechoda dc lii. Et de filiis sacer-
dotum filii Obia filii Accos filii Berzellay qui
accepit de filiabus Berzellay Galaaditis uxo-
rem. Et vocatus est nomine eorum. Hii quesi-
erunt scripturam genealogie sue et non invenerunt
et eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit Ather-
satha eis ut non comederent de sancta sanctorum
donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus.
Omnis multitudo quasi unus xlii milia ccc lx
exceptis servis eorum et ancillis qui erant
septem milia ccc xxxvii et in ipsis canto-
res atque cantatrices ducente. Equi eorum dc
xxxvi muli eorum ccxlv cameli eorum
cccc xxxv. Asini eorum v milia dcc xx. Et de
principibus patrum qui ingrederentur templum domini
quod est in Ierusalem sponte obtulerunt in domum
domini ad extruendam eam in loco suo secundum vi-
res suas dederunt in impensas operis auri soli-
dos xl milia et mille argenti mnas v mi-
lia et vestes sacerdotales c. Habitaverunt
ergo sacerdotes et levite de populo et can-
tores et ianitores et nathinnei in urbibus
suis universusque Israel in civitatibus suis. Ca iii

Iamque venerat mensis septimus et
erant filii Israel in civitatibus suis. Con-
gregatus est ergo populus quasi vir unus in Ierusalem.
Et surrexit Iosue filius Iosedech et fratres
eius sacerdotes et Zorobabel filius Salathi-
el et fratres eius. Et edificaverunt altare dei
Israel ut offerrent in eo holocaustomata sicut
scriptum est in lege Moysi viri dei. Colloca-
verunt autem altare super bases suas deterrentibus
eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super
illud holocaustum domino mane et vespere. Fe-
ceruntque sollempnitatem tabernaculorum sicut scrip-
tum est et holocaustum diebus singulis per or-
dinem secundum preceptum opus diei in die suo.
Et post hec holocaustum iuge tam in kalen-
dis quam in universis sollempnitatibus domini que
erant consecrate. Et in omnibus in quibus ultro
offerebatur munus domino. A primo die mensis
septimi ceperunt offerre holocaustum domino. Porro
templum dei fundatum nondum erat. Dede-
runt autem pecunias latomis et cementariis. Cibum
quoque et potum et oleum sydoniis tyriisque
ut deferrent ligna cedrina de Libano ad
mare Ioppe iuxta quod preceperat Cyrus
rex Persarum eis. Anno autem secundo adventus eorum
ad templum dei in Ierusalem mense secundo ceperunt Zo-
robabel filius Salathiel et Iosue filius
Iosedech et reliqui de fratribus eorum sa-
cerdotes et levite et omnes qui venerant de
captivitate in Ierusalem. Et constituerunt levitas
a viginti annis et supra ut urgerent opus do-
mini. Steteruntque Iosue et filii et fratres eius Ced-
mihel et filii eius et filii Iuda quasi unus
vir ut instarent super eos qui faciebant
opus in templo dei. Filii Henadad filii eorum
et fratres eorum levite. Fundato igitur a cementariis
templo domini steterunt sacerdotes in orna-
tu suo cum tubis et levite filii Asaph in cym-
balis ut laudarent deum per manus David
regis Israel. Et concinebant in ymnis et con-
fessione domino quoniam bonus quoniam in eternum miseri-
cordia eius super Israel. Omnis quoque populus vociferabatur
clamore magno in laudando dominum eo quod fun-
datum esset templum domini. Plurimi etiam de
sacerdotibus et levitis et principes patrum
et seniores qui viderant templum prius cum fun-
datum esset hoc templum in oculis eorum fle-
bant voce magna et multi vociferantes in
letitia elevabant vocem. Nec poterat quisquam
agnoscere clamoris vocem letantium et vo-
cem fletus populi. Commixtim enim populus voci-
ferabatur clamore magno et vox audiebatur procul.

Audierunt autem Israel Ca iiii
hostes Iude et Beniamin quia filii
captivitatis edificarent templum domino deo Israel.
Et accedentes ad Zorobabel et ad principes
patrum dixerunt eis. Edificemus vobiscum quia
ita ut vos querimus deum vestrum. Ecce nos
immolamus victimas a diebus Asoraddan regis
Assur qui adduxit nos huc. Et dixit eis Zo-

robabel et Iosue et reliqui principes patrum Israel: Non est vobis et nobis simul ut edificemus domum domino deo nostro. Nos enim ipsi soli edificemus domino deo nostro sicut precepit nobis Cyrus rex Persarum. Factum est igitur ut populus terre impediret manentes in Iudea et arctaret eos in edificando. Conducebant autem adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus vite regis Persarum. In regno autem Assueri qui est Artaxerses in principio regni eius scripserunt accusationem adversus habitatores Iude et Ierusalem. Et in diebus Artaxersis scripsit Beselam, Mithridates et Thabeel et reliqui qui erant in consilio eorum ad Artaxersem regem Persarum. Epistola autem accusationis scripta erat Syriace et legebatur sermone Syro. Reum Beelthehem et Samsai scriba scripserunt epistolam unam de Ierusalem Artaxersi regi huiuscemodi: Reum Beelthehem et Samsai scriba et reliqui consiliatores eorum Dinei et Pharsathei, Therphalei, Apharsei et Erchuei, Babylonii, Susanochanei, Dieu, Elamite et ceteri de gentibus quas transtulit Asenaphar. Hic magnus et gloriosus et habitare eas fecit in civitatibus Samarie et in reliquis regionibus trans flumen in pace. Hoc est exemplar epistole quam miserunt ad eum Artaxersi regi: Servi tui viri qui sunt trans flumen salutem dicunt. Notum sit regi quia Iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in Ierusalem civitatem rebellem et pessimam quam edificant extruentes muros eius et parietes componentes. Nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa edificata fuerit et muri eius instaurati, tributum et vectigal et annos redditus non dabunt et usque ad regem hec noxa perveniet. Nos igitur memores salis quod in palatio comedimus quia lesiones regis nephas videre ducimus. Idcirco misimus et annuntiamus regi ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum et invenies scriptum in commentariis. Et scies quia urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis et bella concitantur in ea a diebus antiquis. Quamobrem et civitas ipsa destructa est. Nuntiamus nos regi quoniam si civitas illa edificata fuerit et muri eius instaurati, possessionem trans flumen non habebis. Verbum misit rex ad Reum Beelthehem et Samsai scribam et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samarie et ceteris trans flumen salutem dicens et pacem. Accusatio quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me et a me preceptum est et recensuerunt invenerunt quoniam civitas illa a diebus antiquis adversus reges rebellat et seditiones et prelia concitantur in ea. Nam et reges fortissimi fuerunt in Ierusalem qui et dominati sunt omni regioni que trans flumen est. Tributum quoque et vectigal et redditus accipiebant. Nunc igitur audite sententiam ut prohibeatis viros illos ut urbs illa non edificetur donec si forte a me iussum fuerit. Videte ne hoc negligenter impleatur et paulatim crescat malum contra reges. Itaque postquam exemplum edicti Artaxersis regis lectum est coram Reum Beelthehem et Samsai scriba et consiliariis eorum. Et abierunt festini in Ierusalem ad Iudeos et prohibuerunt eos in brachio et robore. Tunc intermissum est opus domus dei in Ierusalem et non fiebat usque ad annum secundum Darii regis Persarum. Capitulum V.

Prophetaverunt autem Aggeus propheta et Zacharias propheta filius Addo prophetantes ad Iudeos qui erant in Iudea et Ierusalem in nomine dei Israel. Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel et Iosue filius Iosedech et ceperunt edificare templum dei in Ierusalem et cum eis prophete dei adiuvantes eos. In ipso autem tempore venit ad eos Thathanai qui erat dux trans flumen et Stharbuzannai et consiliarii eorum sic dixerunt eis: Quis dedit vobis consilium ut domum hanc edificaretis et muros hos instauraretis? Ad q

respondimus eis que essent nomina hominum auc-
torum illius edificationis. Oculus autem dei eorum
factus est super seniores iudeorum et non potuerunt
inhibere eos. Placuitque ut res ad darium re-
ferretur et tunc satisfacerent adversus accusatio-
nem illam. Exemplar epistole quam misit ca-
thanay dux regionis transflumine et sthar-
buzannay et consiliatores eius apharsa-
cei qui erant transflumine ad darium regem. Ser-
mo quem miserant ei sic scriptus erat: Dario
regi pax omnis. Notum sit regi isse nos ad
iudeam provinciam ad domum dei magnum que
edificatur lapide impolito et ligna ponuntur
in parietibus opusque illud diligenter exstru-
itur et crescit in manibus eorum. Interroga-
vimus ergo seniores illos et ita diximus eis: Quis
dedit vobis potestatem ut domum hanc edi-
ficaretis et muros instauraretis? Sed et
nomina eorum quesivimus ab eis ut nuntiaremus
tibi que scripsimus nomina eorum qui sunt princi-
pes in eis. Huiuscemodi autem sermonem respon-
derunt nobis dicentes: Nos sumus servi dei celi et
terre et edificamus templum quod erat ex-
structum ante hos annos multos quodque
rex israel magnus edificaverat et exstructum
erat. Postquam autem ad iracundiam provocave-
runt patres nostri deum celi et tradidit eos in
manu nabuchodonosor regis babylonis
chaldei domum quoque hanc destruxit et populum
eius transtulit in babylonem. Anno autem primo
cyri regis babylonis cyrus rex proposuit
edictum ut domus dei edificaretur. Nam et
vasa templi dei aurea et argentea que na-
buchodonosor tulerat de templo quod erat
in ierusalem et asportaverat ea in templum baby-
lonis et data sunt sassabasar vocabulo quem
et constituit et principem. Dixitque ei: Hec vasa
tolle et vade et pone ea in templo quod
est in ierusalem et domus dei edificetur in loco suo.
Tunc itaque sassabasar ille venit et posuit
fundamenta templi dei in ierusalem et ex eo tempore
usque nunc edificatur et necdum completum est.
Nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in
bibliotheca regis que est in babylone utrum-
nam a cyro rege iussum sit ut edificaretur
domus dei in ierusalem et voluntatem regis
super hac re mittat ad nos. Capitulum VI

Tunc darius rex praecepit et
recenserunt in bibliotheca librorum
que erant reposita in babylonem et inventum
est in ecbathanis quod est castrum in me-
dena provincia volumen unum talisque scriptus
in eo commentarius. Anno primo cyri regis cyrus
rex decrevit ut domus dei que est in
ierusalem edificaretur in loco ubi immolarent
hostias et ut ponerent fundamenta suppor-
tantia altitudinem cubitorum lx et latitudinem cubi-
torum lx ordines de lapidibus impolitis tres
et sic ordines de lignis novis. Expense
autem de domo regis dabuntur. Sed et vasa tem-
pli aurea et argentea que nabuchodono-
sor tulerat de templo dei quod est in ierusalem
et attulerat ea in babylonem reddantur
et referantur in templum ierusalem in locum suum
que posita sunt in templo dei. Nunc ergo ca-
thanay dux regionis que est transflumen
stharbuzanay et consiliarii vestri apharsachei
qui estis trans flumen procul recedite ab illis
et dimittite fieri templum dei illud a duce iudeorum
et senioribus eorum domum dei edificent in loco
suo. Sed et a me preceptum est quid oporteat fieri a
presbiteris iudeorum illis ut edificetur domus
dei. Scilicet ut de archa regis id est de tributo que
datur de regione transflumen studiose sumptus
dentur viris illis ne impediatur opus. Quod
si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in
holocaustum deo celi frumentum sal vinum et oleum
secundum ritum sacerdotum qui sunt in ierusalem dentur eis
per singulos dies ne sit in aliquo querimonia et of-
ferant oblationes deo celi orentque pro vita regis et
filiorum eius. A me ergo positum est decretum ut

omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur
lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo
domus autem eius publicetur. Deus autem qui habitare
fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna et po
pulum qui extenderit manum suam ut repugnet
et dissipet domum dei illam que est in ierusalem. Ego
darius statui decretum quod studiose impleri
volo. Igitur thathanai dux regionis trans flu
men et starbuzanai et consiliarii eius secundum
quod preceperat darius rex sic diligenter executi
sunt. Seniores autem iudeorum edificabant et
prosperabantur iuxta prophetiam aggei prophete
et zacharie filii addo. Et edificaverunt et con
struxerunt iubente deo israel et iubente cyro et da
rio et artaxerse regibus persarum. Et compleverunt
domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar
qui est annus sextus regni darii regis. Fecerunt
autem filii israel sacerdotes et levite et reliqui fili
orum transmigrationis dedicationem domus dei in gau
dio. Et obtulerunt in dedicatione domus dei
vitulos C. arietes CC. agnos CCCC. hircos capra
rum pro peccato totius israel XII iuxta numerum filiorum
et tribuum israel. Et statuerunt sacerdotes in ordini
bus suis et levitas in vicibus suis super opera
dei in ierusalem sicut scriptum est in libro moysi. Fe
cerunt autem filii transmigrationis [illegible]
pascha quartadecima die mensis primi. Purificati enim
fuerant sacerdotes et levite quasi unus omnes mun
di ad immolandum pascha universis filiis trans
migrationis et fratribus suis sacerdotibus et sibi.
Et comederunt filii israel qui reversi fuerant de trans
migratione et omnis qui se separaverat a coinquinatione
gentium terre ad eos ut quererent dominum deum israel
et fecerunt sollempnitatem azimorum septem diebus
in letitia quia letificaverat eos dominus et converterat
cor regis assur ad eos ut adiuvaret manus
eorum in opere domus dei israel. Capitulum VII

Post hec autem verba in regno artaxer
sis regis persarum Esdras filius saraie
filii azarie filii helchie filii sellum filii sadoch
filii achitob filii amarie filii azarie filii ma
raioth filii zaraie filii ozi filii bocci filii abisu
e filii phinees filii eleazar filii aaron sacer
dotis ab initio. Ipse esdras ascendit de babylone
et ipse scriba velox in lege moysi quam dedit
dominus deus israel. Et dedit ei rex secundum manum domini
dei eius super eum omnem petitionem eius. Et ascen
derunt de filiis israel et de filiis sacerdotum et de
filiis levitarum et de cantoribus et de ianitoribus
et de nathinneis in ierusalem anno septimo artaxersis
regis. Et venerunt in ierusalem mense quinto ipse est annus
septimus regis. Quia in primo die mensis primi ce
pit ascendere de babylone et in primo die men
sis quinti venit in ierusalem iuxta manum dei sui bo
nam super se. Esdras autem paravit cor suum ut in
vestigaret legem domini et faceret et doceret in
israel preceptum et iudicium. Hoc est autem exemplar
epistole edicti quod dedit rex artaxerses esdre
sacerdoti scribe erudito in sermonibus et precep
tis domini et cerimoniis eius in israel. Artaxer
ses rex regum esdre sacerdoti scribe legis dei
celi doctissimo salutem. A me decretum est ut cui
cumque placuerit in regno meo de populo israel et de
sacerdotibus et levitis ire in ierusalem tecum vadat.
A facie enim regis et septem consiliatorum eius
missus es ut visites iudeam et ierusalem in lege
dei tui que est in manu tua et ut feras ar
gentum et aurum quod rex et consiliatores eius
sponte obtulerunt deo israel cuius in ierusalem tabernacu
lum est. Et omne argentum et aurum quodcumque
inveneris in omni provincia babylonis et populus
offerre voluerit et de sacerdotibus qui sponte obtu
lerint domui dei sui que est in ierusalem libere accipe
et studiose eme de hac pecunia vitulos arietes
et agnos et sacrificia et libamina eorum et of
fer ea super altare templi domini dei vestri quod est
in ierusalem. Sed et si quid de fratribus tuis placuerit
de reliquo argento et auro. Et facietis iuxta vo
luntatem domini dei vestri facite. Vasa quoque que
dantur tibi in ministerio domus dei tui trade in conspectu
dei israel. Sed et cetera quibus opus fuerit in domo
dei tui quantumcumque necesse est ut expendas dabis
de thesauro et de fisco regis et a me. Ego ar
thaxerses rex statui atque decrevi omnibus cus
todibus arche publice qui sunt trans flumen ut quod
cumque petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis

dei celi absque mora detis usque ad argenti ta
lenta .c. et usque ad vini batos .c. et usque ad
frumenti choros .c. et usque ad batos olei centum
sal vero absque mensura. Omne quod ad ritum dei
celi pertinet tribuatur diligenter in domo dei celi
ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum
regis eius. Vobis quoque notum facimus de univer
sis sacerdotibus et levitis cantoribus ianitoribus
nathineis et ministris domus dei huius ut vectigal
et tributum et annonas non habeatis potestatem
imponendi super eos. Tu autem esdra secundum sapientiam
dei tui que est in manu tua constitue iudices
et presides ut iudicent omni populo qui est trans
flumen hiis videlicet qui noverunt legem dei tui
et legem regis sed imperitos docete libere. Et
omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis
diligenter iudicium erit de eo sive in mortem sive
in exilium sive in condempnacionem substancie eius vel
certe in carcerem. Et dixit esdras scriba. Benedictus
dominus deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde
regis ut glorificaret domum domini que est in ihe
rusalem et in me inclinavit misericordiam suam co
ram rege et consiliatoribus eius et universis
principibus regis potentibus. Et ego confortatus
manu domini dei mei que erat in me congre
gavi de israel principes qui ascenderent mecum. Capitulum

Hii ergo sunt principes familia viii
rum et genealogia eorum qui ascende
runt mecum in regno artaxersis de babylone. De
filiis phinees gerson. De filiis ythamar daniel.
De filiis david accus. De filiis phares zacha
rias et cum eo numerati sunt viri .c. et l. De filiis
phet moab helioenai filius zaraie et cum
eo .cc. viri. De filiis sechenie filius ezechiel et
cum eo .ccc. viri. De filiis addanabeth filius io
natham et cum eo .l. viri. De filiis helam ysa
ias filius athalie et cum eo .lxx. viri. De filiis
saphatie zebedia filius michael et cum eo .lxxx.
viri. De filiis ioab obedia filius iehiel et cum
eo .cc.xviii. viri. De filiis salomith filius iosophie
et cum eo .c.lx. viri. De filiis bebai zacharias fi
lius bebai et cum eo .xx. et octo viri. De filiis
ezead iohannan filius eccethan et cum eo .c.x. viri.
De filiis adonicam qui erant novissimi. Et hec no
mina eorum eliphaleth et hihel et semeias et cum
eis .lx. viri. De filiis begui uthai et zachur
et cum eis .lxx. viri. Congregavi autem eos ad flumen
quod decurrit ad ahava et mansimus ibi tribus die
bus. Quesivique in populo et in sacerdotibus de fi
liis levi et non inveni ibi. Itaque misi heliezer
hariel et semeiam et helnathan et iarib et
alterum helnathan et nathan et zachariam et
mosolam principes et ioiarib et helnathan sapi
entes et misi eos ad heddo qui est princeps in cas
phie loco et posui in ore eorum verba que loque
rentur ad addon et fratres eius nathineos
in loco casphie ut adducerent nobis ministros domus
domini dei nostri. Et adduxerunt nobis per manum dei
nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis
mooli filii levi filii israel et sarabyam et filios
eius et fratres eius .xviii. et asabyam et cum eo
ysayam de filiis merari et fratres eius et filios
eius viginti. Et de nathineis quos dederunt
david et principes ad ministeria levitarum et na
thineos .cc. et viginti. Omnes hii suis nominibus
vocabantur. Et predicavi ibi ieiunium iuxta flumen
ahava ut affligeremur coram domino deo nostro
et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis
nostris universeque substancie nostre. Erubui enim petere
regem auxilium et equites qui defenderent nos
ab inimico in via quia dixeramus regi. Manus
dei nostri est super omnes qui querunt eum in bonitate
et imperium eius et fortitudo eius et furor super
omnes qui derelinquunt eum. Ieiunavimus autem et ro
gavimus deum nostrum pro hoc et evenit nobis
prospere. Et separavi de principibus sacerdotum .xii.
sarabiam asebiam et cum eis de fratribus eorum .x.
Appendique eis argentum et aurum et vasa con
secrata domus dei nostri que obtulerat rex et
consiliatores eius et principes eius universusque
israel eorum qui inventi fuerant. Et appendi in
manibus eorum argenti talenta .dc.l. et vasa
argentea .c. et auri .c. et crateras aureas .xx.
que habebant solidos millenos et vasa eris

fulgentis optimi duo pulchra ut aurum. Et dixi eis: Vos sancti Domini et vasa sancta et argentum et aurum quod sponte oblatum est Domino Deo patrum nostrorum. Vigilate et custodite donec appendatis coram principibus sacerdotum et Levitarum et ducibus familiarum Israel in Jerusalem in thesaurum domus Domini. Susceperunt autem sacerdotes et Levitae pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent in Jerusalem in domum Dei nostri. Promovimus ergo a flumine Ahava duodecima die mensis primi ut pergeremus Jerusalem et manus Domini Dei nostri fuit super nos et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via. Et venimus Jerusalem et mansimus ibi diebus tribus. Die autem quarta appensum est argentum et aurum et vasa in domo Dei nostri per manum Meremoth filii Uriae sacerdotis. Et cum eo Eleazar filius Phinees et cum eis Jozabed filius Josue et Noadaia filius Bennoi Levitae iuxta numerum et pondus omnium, descriptumque est omne pondus in tempore illo. Sed et qui venerant de captivitate filii transmigrationis obtulerunt holocausta Deo Israel vitulos xii pro omni Israel, arietes xcvi, agnos lxxvii, hircos pro peccato xii, omnia in holocaustum Domino. Dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis et ducibus trans flumen, et elevaverunt populum et domum Dei.

Capitulum IX

Postquam autem haec completa sunt, accesserunt ad me principes dicentes: Non est separatus populus Israel et sacerdotes et Levitae a populis terrarum et de abominationibus eorum, Chananei videlicet et Hethei et Pherezei et Iebusei et Ammonitarum et Moabitarum et Egyptiorum et Amorreorum. Tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis, et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum; manus etiam principum et magistratuum fuit in transgressione hac prima. Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium meum et tunicam et evelli capillos capitis mei et barbae et sedi maerens. Convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum Dei Israel pro transgressione eorum qui de captivitate venerant, et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum. Et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea, et scisso pallio et tunica curvavi genua mea et expandi manus meas ad Dominum Deum meum et dixi: Deus meus, confundor et erubesco levare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt super caput nostrum et delicta nostra creverunt usque ad caelum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc. In iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum et in gladium et in captivitatem et in rapinam et in confusionem vultus sicut et die hac. Et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum ut dimitterentur nobis reliquiae et daretur paxillus in loco sancto eius et illuminaret oculos nostros Deus noster et daret nobis vitam modicam in servitute nostra. Quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos Deus noster, et inclinavit super nos misericordiam coram rege Persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum Dei nostri et extrueret solitudines eius et daret nobis sepem in Juda et in Jerusalem. Et nunc quid dicemus, Deus noster, post haec? Quia dereliquimus mandata tua quae praecepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens: Terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra immunda est iuxta immunditiam populorum ceterarumque terrarum, abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in inquinatione sua. Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum non accipiatis filiis vestris, et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem usque in aeternum, ut confortemini et comedatis quae bona sunt terrae et heredes habeatis filios vestros usque in saeculum. Et post omnia quae venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno, quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie, ut non converteremur et irrita faceremus mandata tua neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum. Numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem? Domine Deus Israel, iustus es tu, quoniam derelicti sumus qui salvaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro. Non enim stari potest coram te super hoc.

Sic ergo orante Esdra et implorante eum et

plorans et iacens ante templum dei collectus est ad eum de israhel cetus grandis virorum et mulierum et puerorum et flevit populus multo fletu. Ca x

Et respondit sechenias filius iehihel de filiis helam et dixit esdre Nos prevaricati sumus in deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populis terre. Et nunc si est penitentia in israhel super hoc. Nunc percutiamus fedus cum domino deo nostro et eiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem domini et eorum qui timent preceptum domini dei nostri secundum legem fiat. Surge tuum est discernere nos quoque erimus tecum confortare et fac. Surrexit ergo esdras et adiuravit principes sacerdotum et levitarum et omnem israhel ut facerent secundum verbum hoc et iuraverunt. Et surrexit esdras ante domum dei et abiit in cubiculum iohanan filii heliasib et ingressus est illuc. Panem non comedit et aquam non bibit lugebat enim transgressionem eorum qui de captivitate venerant. Et missa est vox in iuda et ierusalem omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in ierusalem et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur ab eo universa substantia eius et ipse abicietur de cetu transmigrationis. Convenerunt igitur omnes viri iuda et beniamin in ierusalem tribus diebus ipse est mensis nonus vicesima die mensis. Et sedit omnis populus in platea domus dei trementes pro peccato et pluviis. Et surrexit esdras sacerdos et dixit ad eos Vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum israhel. Et nunc date confessionem domino deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terre et ab uxoribus alienigenis. Et respondit universa multitudo dixitque voce magna Iuxta verbum tuum ad nos sic fiat. Verumtamen quia populus multus est et tempus pluvie et non sustinemus stare foris et opus non est diei unius vel duorum vehementer quippe peccavimus in sermone isto. Constituantur principes in universa multitudine et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas in temporibus statutis et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius donec avertatur ira dei nostri super peccato hoc. Igitur ionathan filius azahel et iaasia filius thecue steterunt super hoc et mesollam et sebethai levites adiuverunt eos. Feceruntque sic filii transmigrationis et abierunt esdras sacerdos et viri principes familiarum in domos patrum suorum et omnes per nomina sua et sederunt in die primo mensis decimi ut quererent rem et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas de filiis iosue filii iosedech et fratres eius maasia et heliezer et iarib et godolia et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent. Et de filiis emmer anani et zebedia. Et de filiis herim maasia et helya et semeia et iehihel et ozias. Et de filiis phesur helioenai maasia ismahel nathanahel et iozabeth et helasa. De filiis levitarum iozabeth et semei et celaia ipse est calita phataia iuda et eliezer. Et de cantoribus heliasib. Et de ianitoribus sellum et thelem et uri. Et israhel de filiis phares remeia et ezia et melchia et miamin et eleazar et melchia et banea. Et de filiis helam mathania zacharias et iehihel et abdi et ierimoth et helia. Et de filiis zechua helioenai eliasib mathania et ierimuth et zabeth et aziza. Et de filiis bebai iohanan anania zabbai athalai. Et de filiis bani mosollam et melluch et adaia iasub et saal et ramoth. Et de filiis phaeth moab edna et chalal banaias maasias mathanias beseleel et bennui et manasse. Et de filiis erem eliezer iosue melchias semeias symeon beniamin maloch samarias. De filiis asom mathanai mathatha zabad eliphelet iermai manasse semei. De filiis bani maaddi amram et huel baneas et badaias cheliau et

beneas alias benin amarimuth et helasib mathanias mathanai et iasi et bani et bennui semei et salmias et nathan et adaias mecheie dabai sisai sarai ezrel et selemian semeria sellum amaria ioseph de filiis nebiu ahihel mathathias zabed zabina ieddu et iohel banaias. Omnes hii acceperant uxores alienigenas et fuerunt ex hiis mulieres que pepererant filios.

Incipit liber Neemie

Capitulum primum

Verba Neemie filii helchie. Et factum est in mense casleu anno xx. Et ego eram in susis castro et venit ananias unus de fratribus meis ipse et viri ex iuda. Et interrogavi eos de iudeis qui remanserant et supererant de captivitate et de ierusalem. Et dixerunt michi qui remanserunt et relicti sunt de captivitate ibi in provincia in afflictione magna sunt et in obprobrio et murus ierusalem dissipatus est et porte eius combuste sunt igni. Cumque audissem verba huiuscemodi sedi et flevi et luxi diebus multis et ieiunabam et orabam ante faciem dei celi et dixi. Queso domine deus celi fortis magne atque terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum hiis qui diligunt te et custodiunt mandata tua. Fiant aures tue auscultantes et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis israel servis tuis. Et confiteor pro peccatis filiorum israel quibus peccaverunt tibi. Et ego et domus patris mei peccavimus. Vanitate seducti sumus et non custodivimus mandata et ceremonias et iudicia que precepisti moysi famulo tuo. Memento verbi tui quod mandasti moysi servo tuo dicens. Cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos. Et si reversi fueritis ad me et custodieritis precepta mea et feceritis ea. Etiam si abducti fueritis ad extrema celi inde congregabo vos et inducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. Et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua intendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

Factum est autem in mense nisan anno vicesimo artaxersis regis et vinum erat ante eum. Et levavi vinum et dedi regi et eram quasi languidus ante faciem eius. Dixitque michi rex quare vultus tuus tristis est cum te egrotum non videam. Non est hoc frustra sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde et nimis. Et dixi regi. Rex in eternum vive. Quare non meret vultus meus quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est et porte eius combuste sunt igni. Et ait michi rex pro qua re postulas. Et oravi deum celi. Et dixi ad regem. Si videtur bonum regi et si placet servus tuus ante faciem tuam ut mittas me in iudeam obsecro ad sepulchrum vel ad civitatem sepulchri patris mei et edificabo eam. Dixitque michi et regina que sedebat iuxta eum. Usque ad quod tempus erit iter tuum et quando reverteris. Et placuit ante vultum regis et misit me. Et constitui ei tempus. Et dixi ei. Si regi bonum est epistolas det michi ad duces regionis trans flumen ut traducant me donec veniam in iudeam. Et epistolam ad asaph custodem saltus regis ut det michi ligna ut tegere possim portas templi domus et muri civitatis et domum quam ingressus fuero. Et dedit michi rex iuxta manum dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans flumen. Dedique eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum et equites et audierunt sanaballath horonites et thobias servus ammanites. Et contristati sunt afflictione magna quod venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israel et veni in ierusalem et eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi cuiquam quid deus meus dedisset in corde meo ut facerem in ierusalem et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam. Et egressus sum

per portam vallis nocte et ante fontem draconis et ad portam stercoris. Et considerabam murum Ierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni. Et transivi ad portam fontis et ad aqueductum regis et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret. Et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam vallis et redii. Magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem. Sed et Iudeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id locorum nichil indicaveram. Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in qua sumus quia Ierusalem deserta est et portae eius consumptae sunt igni. Venite et edificemus muros Ierusalem et non simus ultra opprobrium. Et indicavi eis manum Dei mei quod esset bona mecum et verba regis que locutus est michi. Et aio: Surgamus et edificemus. Et confortate sunt manus eorum in bono. Audierunt autem Sanaballath Horonites et Tobias servus Amanites et Gosem Arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque: Que est hec res quam facitis? Numquid contra regem rebellatis? Et reddidi eis sermonem dixique ad eos: Deus celi ipse nos iuvat et nos servi eius sumus. Surgamus et edificemus. Vobis autem non est pars et iustitia et memoria in Ierusalem. Capitulum III

Et surrexit Eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et edificaverunt portam gregis. Ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt valvas eius et usque ad turrim centum cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrim Ananehel. Et iuxta eum viri Iericho edificaverunt. Et iuxta eum Zachur filius Amri. Portam autem piscium edificaverunt filii Asnaa; ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificavit Marimuth filius Urie filii Accus. Et iuxta eum edificavit Mosollam filius Barachie filii Mesezebel. Et iuxta eum edificavit Sadoch filius Baana. Et iuxta eum edificaverunt Thecueni; optimates autem eorum non supposuerunt colla sua in opere domini sui. Et portam veterem edificaverunt Ioiada filius Phasea et Mosollam filius Besodia. Ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eum edificaverunt Meltias Gabaonites et Iadon Meronathites viri de Gabaon et Maspha pro duce qui erat in regione trans flumen. Et iuxta eum edificavit Ezihel filius Araia aurifex. Et iuxta eum edificavit Anania filius pigmentarii et dimiserunt Ierusalem usque ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificavit Raphaia filius Hur princeps vici Ierusalem. Et iuxta eum edificavit Ioiada filius Aromath contra domum suam. Et iuxta eum edificavit Attus filius Asebnie. Mediam partem vici edificavit Melchias filius Herem et Asub filius Phaeth Moab et turrim furnorum. Et iuxta eum edificavit Sellum filius Alloes princeps medie partis vici Ierusalem ipse et filie eius. Et portam vallis edificavit Anun et habitatores Zanoe; ipsi edificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. Et portam sterquilinii edificavit Melchias filius Rechab princeps vici Bethacharem; ipse edificavit eam et statuit valvas eius et seras et vectes. Et portam fontis edificavit Sellum filius Coloza princeps pagi Maspha; ipse edificavit eam et texit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscine Siloe in ortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate David. Post eum edificavit Neemias filius Azboc princeps dimidie partis vici Bethsur usque contra sepulchrum David et usque ad piscinam que grandi opere constructa est et usque ad domum fortium. Post eum edificaverunt Levite Reum filius Benni. Post eum edificavit Asebias princeps dimidie partis vici Ceile in vico suo. Post eum edificaverunt fratres eorum Bavai filius Enadad princeps dimidie partis Ceila. Et edificavit iuxta eum Azer filius Iosue princeps Maspha mensuram secundam contra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte

edificavit Baruch filius Zachai in monte mensuram secundam
a porta domus Eliasib sacerdotis magni. Post
eum edificavit Merimuth filius Urie filius
Accus mensuram secundam a porta domus Heliasib
donec extenderetur domus Heliasib. Et post
eum edificaverunt sacerdotes viri de campestri-
bus Iordanis. Post eum edificavit Benia-
min et Asub contra domum suam. Et post eum
edificavit Azarias filius Maasie filii Ana-
nie contra domum suam. Post eum edificavit
Bennui filius Enadad mensuram secundam a
domo Azarie et usque ad flexuram et us-
que ad angulum. Phalel filius Ozi contra flexu-
ram et turrem que eminet de domo regis
excelsa, id est in atrio carceris. Post eum Phadaia
filius Pheros. Nathinei autem habitabant in
Ophel contra portam aquarum ad orientem
et turrem que prominebat. Post eum edifi-
caverunt Thecueni mensuram secundam e regione
turris magne et eminentis usque ad murum
templi. Sursum autem ad portam equorum edi-
ficaverunt sacerdotes unusquisque contra do-
mum suam. Post eos edificavit Sedoc filius
Emmer contra domum suam. Et post eum
edificavit Semeia filius Sechenie custos
porte orientalis. Post eum edificavit Ana-
nia filius Selemie et Anon filius Selef
sextus mensuram secundam. Post eum edificavit
Mosollam filius Barachie contra gazophi-
lacium suum. Post eum edificavit Melchias
filius aurificis usque ad domum Nathineorum
et scruta vendentium contra portam Iudica-
lem et usque ad cenaculum anguli. Et inter
cenaculum in portam gregis edificaverunt auri-
fices et negotiatores. Capitulum IIII

Factum est autem cum audisset Sana-
ballath quod edificaremus murum, ira-
tus est valde et motus nimis subsannavit
Iudeos. Et dixit coram fratribus suis et frequen-
tia Samaritanorum: Quid Iudei faciunt inbe-
cilles? Numquid dimittent eos gentes? Num-
quid sacrificabunt et complebunt in una
die? Numquid poterunt edificare lapides
de acervis pulveris qui combusti sunt? Sed et
Tobias Ammanites proximus suus ait: Edifi-
cent; si ascenderit vulpes transiliet murum
eorum lapideum. Et dixit Neemias: Audi deus
noster quia facti sumus despectui. Converte opprobri-
um super caput eorum et da eos in despectionem in terra
captivitatis. Ne operias iniquitatem eorum et peccatum
eorum coram facie tua non deleatur, quia irri-
serunt edificantes. Itaque edificavimus mu-
rum et coniunximus totum usque ad partem dimidi-
am, et provocatum est cor populi ad operandum. Factum
est autem cum audisset Sanaballath et Tobias et
Arabes et Ammanite et Azotii quod obducta es-
set cicatrix muri Ierusalem et quod cepissent inter-
rupta concludi, irati sunt nimis. Et congre-
gati sunt omnes pariter ut venirent et pugna-
rent contra Ierusalem et molirentur insidias.
Et oravimus dominum deum nostrum et posuimus custo-
des super murum die ac nocte contra eos. Dixit
autem Iudas: Debilitata est fortitudo portantis
et humus nimia est, et nos non poterimus
edificare murum. Et dixerunt hostes nostri: Nes-
ciant et ignorent donec veniamus in medium
eorum et interficiamus eos et cessare faciamus
opus. Factum est autem venientibus Iudeis qui
habitabant iuxta eos et dicentibus nobis per
decem vices ex omnibus locis quibus vene-
rant ad nos, statui in loco post murum per
circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lan-
ceis et arcubus. Et perspexi atque surrexi. Et
aio ad optimates et magistratus et ad reliquam
partem vulgi: Nolite timere a facie eorum.
Domini magni et terribilis mementote et pugna-
te pro fratribus vestris et filiis vestris et filiabus
vestris et uxoribus vestris et domibus. Factum
est autem cum audissent inimici nostri nunciatum
esse nobis, dissipavit deus consilium eorum et
reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus
suum. Et factum est ab illa die media pars iuvenum
eorum faciebat opus et media parata erat
ad bellum, et lancee et scuta et arcus et lorice
et principes post eos in omni domo Iuda edi-
ficantium murum et portantium onera et impo-

bantur una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium. Edificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes et edificabant et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi: Opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero. In loco quocumque audieritis clangorem tube illuc concurrite ad nos. Deus autem pugnabit pro nobis et nos ipsi faciemus opus. Et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurore donec egrediantur astra. Unusquisque cum puero suo maneat in medio Ierusalem et sint nobis vices per noctem et diem ad operandum. Ego autem et fratres mei et custodes et pueri mei qui erant post me non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.

Capitulum V

Et factus est clamor populi et uxorum eius magnus adversus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent: Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum frumentum et comedamus et vivamus. Et erant qui dicerent: Agros nostros et vineas et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame. Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias in tributa regis demusque agros nostros et vineas. Et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostre sunt. Et sicut filii eorum ita et filii nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutem et de filiabus nostris sunt famule nec habemus unde possimus redimere. Et agros nostros et vineas nostras alii possident. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba hec. Cogitavitque cor meum mecum. Et increpavi optimates et magistratus et dixi eis: Usuras ne singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi adversum eos contionem magnam. Et dixi eis: Nos ut scitis redemimus fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram. Et vos igitur vendite fratres vestros et emimus eos? Et siluerunt nec invenerunt quid responderent. Dixique ad eos: Non est bona res quam facitis. Quare in timore dei nostri non ambulatis ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris? Et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum: non repetamus in commune istud, aes alienum concedamus quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas et oliveta sua et domos suas. Quin potius et centesimam pecunie frumenti vini et olei quam exigere solebatis ab eis, date pro illis. Et dixerunt: Reddemus et ab eis nichil queremus. Sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram. Insuper et excussi sinum meum et dixi: Sic excutiat deus omnem virum qui non compleverit verbum istud de domo sua et de laboribus suis: sic excutiatur et vacuus fiat. Et dixit universa multitudo Amen et laudaverunt deum. Fecit ergo populus sicut erat dictum. A die autem illa qua preceperat michi rex ut essem dux in terra Iuda ab anno vicesimo usque ad annum tricesimum secundum Artaxersis regis per annos duodecim ego et fratres mei annonas que ducibus debebantur non comedimus. Duces autem primi qui fuerant ante me gravaverunt populum et acceperunt ab eis in pane et vino et in pecunia cottidie siclos quadraginta. Sed et ministri eorum depresserant populum. Ego autem non feci ita propter timorem dei. Quin potius in opere muri edificavi et agrum non emi et omnes pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoque et magistratus centum quinquaginta viri et qui veniebant ad nos de gentibus que in circuitu nostro sunt in mensa mea erant. Parabatur autem michi per singulos dies bos unus arietes sex electi exceptis volatilibus et inter dies decem vina diversa et alia multa tribuebam. Insuper et annonas ducatus mei non quesivi: valde enim erat attenuatus populus. Memento mei deus meus in bonum secundum omnia que feci populo huic.

Capitulum VI

Factum est autem cum audisset Sanaballath et Thobias et

Gosem arabs et ceteri inimici nostri quod aedificassem
murum ego et non esset in ipso residua interrup-
tio usque ad tempus autem illud valvas non po-
sueram in portis misit Sanaballath et Go-
sem arabs ad me dicentes Veni et percutiamus
foedus pariter in viculis in campo Ono Ipsi autem
cogitabant ut facerent mihi malum Misi ergo
ad eos nuntios dicens Opus grande ego
facio et non possum descendere ne forte negli-
gatur cum venero et descendero ad vos Miserunt
autem ad me secundum verbum hoc per quater vices Et
respondi eis secundum sermonem priorem Et mi-
sit ad me Sanaballath iuxta verbum prius quin-
ta vice puerum suum et epistulam habebat in manu
sua scriptam hoc modo In gentibus auditum est
et Gosem dixit quod tu et Iudaei cogitetis rebel-
lare et propterea aedifices murum et levare te
velis super eos regem propter quam causam et pro-
phetas posueris qui praedicent de te in Ierusalem di-
centes Rex in Iudaea est Auditurus est rex verba
haec Idcirco nunc veni ut ineamus consilium pari-
ter Et misi ad eos dicens Non est factum secundum
verba haec quae tu loqueris de corde enim tuo tu
componis haec Omnes enim hii terrebant nos cogita-
ntes quod cessarent manus nostrae ab operibus et
requiescerent Quam ob causam magis confortavi
manus meas Et ingressus sum domum Semaiae
filii Dalaiae filii Metabehel secreto qui ait
Tractemus nobiscum in domo dei in medio tem-
pli et claudamus portas aedis quia venturi
sunt ut interficiant te et nocte venturi sunt
ad occidendum te Et dixi Num quisquam similis
mei fugit et quis ut ego ingredietur tem-
plum et vivet non ingrediar Et intellexi
quod deus non misisset eum sed quasi vaticinans lo-
cutus esset ad me Et Tobias et Sanabal-
lath conduxerant eum Acceperat enim
pretium ut territus facerem et peccarem et haberent
malum quod exprobrarent mihi Memento mei
domine pro Tobia et Sanaballath iuxta opera
eorum talia sed et Noadiae prophetae et ceterorum
prophetarum qui terrebant me Completus est autem
murus xxv die mensis Elul lii diebus

Factum est cum audissent omnes inimici nostri ut ti-
merent universae gentes quae erant in circuitu nostro et
conciderent intra semet ipsos et scirent quod a
domino factum esset opus hoc Sed et in diebus
illis multae optimatum Iudaeorum epistulae mittebantur
ad Tobiam et a Tobia veniebant ad eos Mul-
ti enim erant in Iudaea habentes iuramentum eius quia
gener erat Secheniae filii Orel et Iohanan
filius eius acceperat filiam Mosollam filii Ba-
rachiae sed et laudabant eum coram me et
verba mea nuntiabant ei et Tobias mittebat episto-
las ut terreret me Capitulum VII

Postquam autem aedificatus est murus
posui valvas et recensui ianito-
res et cantores et Levitas Praecepi Ananiae fra-
tri meo et Ananiae principi domus de Ierusalem Ipse
enim quasi vir verax et timens deum plus ceteris vi-
debatur Et dixi eis Non aperiantur portae Ie-
rusalem usque ad calorem solis Cumque ad-
huc assisterent clausae portae sunt et oppilatae
Et posui custodes de habitatoribus Ierusalem sin-
gulos per vices suas et unumquemque contra do-
mum suam Civitas autem erat lata nimis et gran-
dis et populus parvus in medio eius et non erant
domus aedificatae Deus autem dedit in corde meo
et congregavi optimates et magistratus et vul-
gus ut recenserem eos et inveni librum cen-
sus qui ascenderant primum et inventum est scrip-
tum in eo Isti filii provinciae qui ascenderunt de
captivitate transmigrantium quos transtulerat Na-
buchodonosor rex Babylonis et reversi sunt
in Ierusalem et in Iudaeam unusquisque in civita-
tem suam Qui venerunt cum Zorobabel Iosue Nee-
mias Azarias Raamias Naamani Mardocheus
Belsam Mespharath Beggoai Naum Baa-
na Numerus virorum populi Israel Filii Pharos duo
milia c lxxii Filii Saphatiae ccc lxxii Filii
Area dc lii Filii Phaethmoab filiorum Iosue
et Ioab duo milia dccc xviii Filii He-
lam mille dcc liiii Filii Zethua dccc xlv
Filii Bebai dc xxviii Filii Zachai dcc lx
Filii Bannui dc xlviii Filii Azgad duo milia
ccc xxii Filii Adonicam dc lxvii Filii Beggo-

anathoth centum viginti octo. Viri bethazmoth quadraginta duo. Viri cariathiarim cephira et beroth septingenti quadraginta tres. Viri rama et gabaa sexcenti viginti unus. Viri machmas centum viginti duo. Viri bethel et hai centum viginti tres. Viri nebo alterius quinquaginta duo. Viri elam alterius mille ducenti quinquaginta quatuor. Filii arem trecenti viginti. Filii iericho trecenti quadraginta quinque. Filii lodadid et ono septingenti viginti unus. Filii senaa tria milia nongenti triginta. Sacerdotes: filii idaia in domo iosua nongenti septuaginta tres. Filii emmer mille quinquaginta duo. Filii phassur mille ducenti quadraginta septem. Filii arem mille decem et septem. Levite: filii iosue et cedmihel filiorum oduia septuaginta quatuor. Cantores: filii asaph centum quadraginta octo. Ianitores: filii sellum, filii ater, filii telmon, filii accub, filii atita, filii sobai, centum triginta octo. Nathinei: filii soha, filii asupha, filii thebaoth, filii ceros, filii siaa, filii phadon, filii lebana, filii agaba, filii selmai, filii anan, filii gedel, filii gaher, filii raaia, filii rasin, filii necoda, filii gezem, filii aza, filii phasea, filii besai, filii muinim, filii nephussim, filii bechuc, filii acupha, filii arur, filii besloth, filii mahida, filii arsa, filii bercos, filii sisara, filii thema, filii nasia, filii atipha, filii servorum salomonis, filii sothai, filii sophereth, filii pherida, filii iahala, filii darcon, filii geddel, filii saphatia, filii athil, filii phochereth qui erat ortus ex sabaim filio amon. Omnes nathinei et filii servorum salomonis trecenti nonaginta duo. Hii sunt autem qui ascenderunt de thelmela, thelharsa, cherub, addon et emmer, et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum, utrum ex israel essent. Filii dalaia, filii tobia, filii necoda, sexcenti quadraginta duo. Et de sacerdotibus: filii abia, filii accos, filii berzellai, qui accepit de filiabus berzellai galaaditis uxorem, et vocatus est nomine eorum. Hii quesierunt scripturam suam in

censu, et non invenerunt, et eiecti sunt de sacerdotio. Dixitque athersatha eis ut non manducarent de sanctis sanctorum, donec staret sacerdos doctus et eruditus. Omnis multitudo quasi vir unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta, absque servis et ancillis eorum, qui erant septem milia trecenti triginta septem. Et inter eos cantores et cantatrices ducenti quadraginta quinque. Cameli quadringenti triginta quinque; asini sex milia septingenti viginti. Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri dragmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta. Et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri dragmas viginti milia, et argenti mnas duo milia ducentas. Et quod dedit reliquus populus, auri dragmas viginti milia, et argenti mnas duo milia, et tunicas sacerdotales sexaginta septem. Habitaverunt autem sacerdotes et levite et ianitores et cantores et reliquum vulgus et nathinei et omnis israel in civitatibus suis.

Et venerat mensis — Capitulum VIII

septimus. Et Prenotatio quidem sub esdra et neemia. Filii autem israel erant in civitatibus suis. Congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam que est ante portam aquarum. Et dixerunt esdre scribe ut afferret librum legis moysi quam preceperat dominus israeli. Attulit ergo esdras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. Et legit in eo aperte in platea que erat ante portam aquarum, de mane usque ad medium diem, in conspectu virorum et mulierum et sapientium; et aures omnis populi erant erecte ad librum. Stetit autem esdras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum. Et steterunt iuxta eum mathathia et sema et ananias et uria et helcias et maasia ad dexteram eius; et ad sinistram phadaia, misahel et melchia et asum et aseph, dana et zacharia et mosollam. Et aperuit esdras librum coram omni populo, super universum quippe

populum eminebat. Et cum aperuisset eum stetit omnis
populus et benedixit Esdras domino deo voce mag-
na. Et respondit omnis populus amen amen. Ele-
vantes manus suas et incurvati sunt et adora-
verunt deum proni in terram. Porro Iosue et
Banaia et Serebya Iamyn Acub Sephay
Odya Maasia Celitha levite silentium faciebant
in populo ad audiendam legem. Populus autem stabat
in gradu suo. Et legerunt in libro legis dei dis-
tincte et aperte ad intelligendum et intellexe-
runt cum legeretur. Dixit autem Neemias ipse est
Athersatha et Hesdras sacerdos et scriba
et levite interpretantes universo populo: Dies sancti-
ficatus est domino deo nostro. Nolite lugere et
nolite flere. Flebat autem omnis populus cum au-
diret verba legis. Et dixit eis: Ite comedi-
te pinguia et bibite mulsum et mittite partes eis
qui non preparaverunt sibi quia sanctus dies est
domini. Et nolite contristari: gaudium etenim domini
est fortitudo nostra. Levite autem silentium facie-
bant omni populo dicentes: Tacete quia sanctus
est et nolite dolere. Abiit itaque omnis populus
ut comederet et biberet et mitteret partes et fa-
ceret letitiam magnam quia intellexerant verba
que docuerat eos. Et in die secundo congregati
sunt principes familiarum universi populi et le-
vite ad Hesdram scribam ut interpretaretur
eis verba legis. Et invenerunt scriptum in lege
precepisse dominum in manu Moysi ut habitent
filii Israel in tabernaculis in die sollempni
mense septimo et ut predicent et divulgent
vocem in universis urbibus suis et in Ierusalem
dicentes: Egredimini in montem et afferte fron-
des olive et frondes ligni pulcherrimi
frondes myrti et ramos palmarum et fron-
des ligni nemorosi ut fiant tabernacula
sicut scriptum est. Et egressus est omnis populus et
attulerunt. Feceruntque sibi tabernacula unusquisque
in domate suo et in atriis suis et in atriis
domus domini et in platea porte aquarum
et in platea porte Effraym. Fecit ergo uni-
versa ecclesia eorum qui redierant de captivitate
tabernacula et habitaverunt in tabernacu-
lis. Non fecerant a diebus Iosue filii Nun
taliter filii Israel usque ad diem illum. Et fuit le-
titia magna nimis. Legit autem in libro legis
dei per singulos dies a die primo usque ad diem
novissimum et fecerunt sollempnitatem septem
diebus et in die octavo collectam iuxta ritum.

In die autem vicesimo Capitulum ix
quarto mensis huius convenerunt filii Israel
in ieiunio et in saccis et humus super eos. Et
separatum est semen filiorum Israel ab omni filio
alienigena. Et steterunt coram domino et con-
fitebantur peccata sua et iniquitates patrum suo-
rum. Et consurrexerunt ad standum et legerunt
in volumine legis domini dei sui quater in die
et quater in nocte confitebantur et lau-
dabant dominum deum suum. Surrexerunt autem
super gradum levitarum Iosue et Bani Ced-
mihel Sabaniam Serebias Bani. Et clamave-
runt voce magna ad dominum deum suum levite et
dixerunt Iosue et Cedmihel Bonyni Asebia
Serebia Odya Sebnia Phataya: Surgite et
benedicite domino deo nostro ab eterno et us-
que in eternum et benedicant nomini glorie tue
excelso in omni benedictione et laude. Et dixit
Esdras: Tu ipse domine solus tu fecisti celum
et celum celorum et omnem exercitum eorum ter-
ram et universa que in ea sunt maria et omnia
que in eis sunt tu vivificas hec omnia et
exercitus celi te adorat. Tu ipse domine deus
qui elegisti Abram et eduxisti eum de igne
Chaldeorum et posuisti nomen eius Abra-
ham et invenisti cor eius fidele coram te
et percussisti cum eo fedus ut dares ei ter-
ram Chananei Ethei Evei et Amorrei et
Pherezei et Iebusei et Gergesei ut dares
semini eius et implesti verba tua quoniam iustus
es et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Egip-
to clamoremque eorum audisti super mare ru-
brum et dedisti signa et portenta in Pharaone
et in universis servis eius et in omni populo
terre illius. Cognovisti enim quia superbe

egerant contra eos et fecisti tibi nomen
sicut et in hac die. et mare divisisti ante eos et
transierunt per medium maris in sicco. persecutores au-
tem eorum proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas
validas. et in columpna nubis ductor eorum fu-
isti per diem et in columpna ignis per noctem ut
appareret eis via per quam ingrediebantur. Ad
montem quoque synai descendisti et locutus
es cum eis de celo et dedisti eis iudicia recta
et legem veritatis. cerimonias et precepta bo-
na et sabbatum sanctificatum ostendisti eis et man-
data et cerimonias et legem precepisti eis
in manu moysi servi tui. Panem quoque de celi
dedisti eis in fame eorum et aquam de petra
eduxisti eis sitientibus et dixisti eis ut in-
grederentur et possiderent terram super quam le-
vasti manum tuam ut traderes eis. Ipsi vero
et patres nostri superbe egerunt et induraverunt cer-
vices suas et non audierunt mandata tua et
noluerunt audire et non sunt recordati mirabi-
lium tuorum que feceras eis. Et induraverunt
cervices suas et dederunt caput ut converterentur
ad servitutem suam. Tu autem deus propicius cle-
mens et misericors longanimis et multe miseraci-
onis et non dereliquisti eos. Et quidem
cum fecissent sibi vitulum conflatilem et dix-
issent. Iste est deus tuus qui eduxit te de
egipto feceruntque blasphemias magnas. Tu
autem in misericordiis tuis multis non dimisis-
ti eos in deserto. Columpna nubis non recessit
ab eis per diem ut duceret eos in viam et colump-
na ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod in-
grederentur. Et spiritum tuum bonum dedisti eis qui
doceret eos et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum
et aquam dedisti eis in siti. Quadraginta annis
pavisti eos in deserto nichilque eis defuit.
Vestimenta eorum non inveteraverunt et pedes eorum
non sunt attriti. Et dedisti eis regna et po-
pulos et partitus es eis sortes et possederunt
terram seon et terram regis esebon et terram
og regis basan et filios eorum multiplicasti
sicut stellas celi. et adduxisti eos in terram de
qua dixeras patribus eorum ut ingredientur et
possiderent. Et venerunt filii israel et possederunt
terram et humiliasti coram eis habitatores ter-
re chananeos et dedisti eos in manus eorum et
reges eorum et populos terre ut facerent eis sicut
placebat eis. Ceperunt itaque urbes munitas et
humum pinguem et possederunt domos plenas
cunctis bonis cisternas ab aliis fabricatas
vineas et oliveta et ligna pomifera multa
et comederunt et saturati sunt et inpinguati sunt
et habundaverunt deliciis in bonitate magna tua. Pro-
vocaverunt autem te ad iracundiam et recesserunt
a te et proiecerunt legem tuam post terga sua
et prophetas tuos occiderunt qui contestabantur
eos ut reverterentur ad te. Feceruntque blasphe-
mias grandes et dedisti eos in manu hostium
suorum et afflixerunt eos et in tempore tribulationis sue
clamaverunt ad te et tu de celo audisti et secundum
miserationes tuas multas dedisti eis salvato-
res qui salvarent eos de manu hostium suorum.
Cumque requievissent reversi sunt ut facerent
malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in
manu inimicorum suorum et possederunt eos. Conver-
sique sunt et clamaverunt ad te. tu autem de celo ex-
audisti et liberasti eos in misericordiis tuis
multis temporibus. Et contestatus es eos ut rever-
terentur ad legem tuam. Ipsi vero superbe ege-
runt et non audierunt mandata tua et in iudiciis
tuis peccaverunt que faciet homo et vivet
in eis. Et dederunt humerum recedentem et cer-
vicem suam induraverunt et protraxisti super eos
annos multos et contestatus es eos in spiritu
tuo per manum prophetarum tuorum et non audierunt.
Et tradidisti eos in manu populorum terrarum. In
misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos
in consumptionem nec dereliquisti eos quoniam deus
miserationum et clemens tu es. Nunc itaque domine
deus noster deus magne fortis et terribilis
custodiens pactum et misericordiam. Ne avertas
a facie tua omnem laborem qui invenit nos
reges nostros et principes nostros et patres nostros et
sacerdotes nostros et prophetas nostros et omnem populum

tum a diebus regis assur usque ad diem hanc
Et tu iustus es in omnibus que venerunt super nos
quia veritatem fecisti nobis nos autem impie egimus
Reges nostri et principes nostri et sacerdotes et
patres nostri non fecerunt legem tuam et non atten
derunt mandata tua et testimonia que testificatus
es in eis et ipsi in regnis suis bonis et in boni
tate tua multa quam dederas eis et in terra
latissima et pingui quam tradideras in con
spectu eorum non servierunt tibi nec reversi sunt
a studiis suis pessimis Ecce nos ipsi hodie
servi sumus et terra quam dedisti patribus
nostris ut comederent panem eius et que bona
sunt eius et nos ipsi servi sumus in ea Et fru
ges eius multiplicabantur regibus quos
posuisti super nos propter peccata nostra et corporibus
nostris dominantur et iumentis nostris secundum vo
luntatem suam et in tribulatione magna su
mus Super omnibus hiis ergo nos ipsi percutimus fedus
et scribimus et signant principes nostri levite
nostri et sacerdotes nostri Capitulum x

Signatores autem fuerunt Neemias
athersata filius achelay et Sede
chias Saraias Azarias Jeremias Phessur
Amaria Melchias Actus Sebenia Melluca
Herem Merymuth Abdyas Daniel Genton Ba
ruth Mosollam Abya Myamyn Mazya Bel
ga Semeya hii sacerdotes Porro Levite Josue
filius Azanie Bennui filius Enadad Cedmi
hel et fratres eorum Sechenia Odevya Celita Pha
laya Anan Michaob Asebia Zachur Sere
bya Sabanya Odya Bani Baninu Capita populi
Pharos Phaeth Moab Elam Zethu Bani Bon
ny Azgad Bebay Adonya Beggoay Adin Ater
Ezechias Azur Odevya Asum Besaya Ares Ana
thot Nebay Megphias Mosollam Azir Mesy
zabel Sadoch Ieddua Phelcia Anan Anaya Osee
Anania Asub Aloes Phalea Sobech Reu
asebna Maasia et Haya Hanan Anan Me
lucharem Baana Et reliqui de populo sacerdotes
et levite ianitores et cantores Nathinei et
omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad
legem dei uxores eorum et filii eorum omnes
qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis

optimates eorum et qui veniebant ad pollicen
dum et iurandum ut ambularent in lege dei
quam dederat in manu moysi servi sui ut
facerent et custodirent universa mandata domini
dei nostri et iudicia eius et cerimonias eius
et ut non daremus filias nostras populo terre
et filias eorum non acciperemus filiis nostris Po
puli quoque terre qui important venalia et
omnia ad usum per diem sabbati ut vendant non
accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificata
et dimittemus annum septimum et exactionem uni
verse manus et statuemus super nos precepta
ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus
domus dei nostri ad panes propositionis et ad sacri
ficium sempiternum et ad holocaustum sempiternum
in sabbatis in kalendis in solempnitatibus in
sanctificatis et pro peccato ut exoretur pro israel et
in omnem usum domus dei nostri Sortes
ergo misimus super holocaustum et oblationem
lignorum inter sacerdotes et levitas et po
pulos ut inferrentur in domo dei nostri per do
mos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni
usque ad annum ut arderent super altare domini dei
nostri sicut scriptum est in lege moysi Et ut affer
remus primogenita terre nostre et primitiva uni
versi fructus omnis ligni ab anno usque
ad annum in domo domini et primitiva filiorum
nostrorum et pecorum nostrorum sicut scriptum est in
lege et primitiva boum nostrorum et ovium nostrorum
et offerrentur in domo dei nostri sacerdotibus
qui ministrant in domo dei nostri et primicias
ciborum nostrorum et libaminum nostrorum et poma
omnis ligni vindemie quoque et olei afferre
mus sacerdotibus ad gazophilacium domini et
decimam partem terre nostre levitis Ipsi levite
decimas accipient ex omnibus civitatibus operum
nostrorum Erit autem sacerdos filius aaron cum
levitis in decimis levitarum et levite offe
rent decimam partem decime sue in domo dei
nostri ad gazophilacium in domo thesauri Ad
gazophilacium enim deportabunt filii israel et
filii levi primitias frumenti et vini et olei et
ibi erunt vasa sanctificata et sacerdotes et can

tores et cantores et ministri et non dimittemus domum dei nostri. Capitulum XI

Habitaverunt autem principes populi in iherusalem. Optimates a sponte sua in medio populi habitabant. Reliqua vero plebs misit sortem ut eligerent unam partem de decem qui habitatori essent in iherusalem civitate sancta. Novem vero partes in civitatibus. Benedixit autem populus viris omnibus qui se sponte obtulerunt ut habitarent in iherusalem. Hii sunt itaque principes provincie qui habitaverunt in iherusalem et in civitatibus iuda. Habitavit autem unusquisque in possessione sua in urbibus suis. Israel sacerdotes levite nathinei et filii servorum salomonis. Et in iherusalem habitaverunt de filiis iuda et de filiis beniamin. De filiis iuda athaias filius aziam filii zacharie filii amarie filii saphatie filii malalehel. De filiis phares amasias filius baruch filius colora filius ozia filius adaya filii ioiarib filius zacharie filius salonites. Omnes filii phares qui habitaverunt in iherusalem cccc lx viii viri fortes. Hii sunt filii beniamin sellum filius mosollam filius ioahel filius phadaya filius colaya filius masia filius ethel filius ysaya. Et post eum gabay sellay dcccc xxviii. Et iohel filius zechri prepositus eorum et iudas filius senua super civitatem secundus. Et de sacerdotibus ydaya filius ioarib iachim saraya filius helchie filii mosollam filius sadoch filius meraioth filius achitob princeps domus dei et fratres eorum facientes opera templi dccc xxii. Et adaya filius ieroam filius pheleth filius amsi filius zacharie filius phessur filius melchie et fratres eorum principes patrum cc xlii. Et amasia filius azrihel filius azy filius mosollamoth filius emmer et fratres eorum potentes nimis cxxviii. Et prepositus eorum zebdiel filius potentium. Et de levitis semeia filius asub filius azarica filius asabya filius boni et sabathay et iozabel super omnia opera que erant forinsecus in domo dei a principibus levitarum. Et mathania filius micha filius zebdy filius asaph princeps ad laudandum et confitendum in oratione et bethechias secundus de fratribus eius et abdia filius summa filius galal filius ydithun. Omnes levite in civitate sancta cc lxxx iiii. Et ianitores accub thelmo et fratres eorum qui custodiunt hostia c lxxii. Et reliqui ex israel sacerdotes et levite in universis civitatibus iuda unusquisque in possessione sua et nathinei qui habitaverunt in ophel et siacha et gaspha de nathineis. Et episcopus levitarum in iherusalem azy filius bany filius asabye filius mathanye filius mythe. De filiis asaph cantores in ministerio domus domini. Preceptum quippe regis super eos erat et ordo in cantoribus per singulos dies et phataya filius mosezebel de filiis zara filii iuda in manu regis iuxta omne verbum populi et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis iuda habitaverunt in cariatharbe et in filiabus eius et in dibon et in filiabus eius et in capsehel et in viculis eius et in iesue et in molada et in bethphelech et in asersual et in bersabee et in filiabus eius et in sicheleg et in mochona et in filiabus eius et in remon et in sara et in ierimoth zanoa odollam et in villis eorum lachis et in regionibus eius azecha et filiabus eius. Et manserunt in bersabee usque ad vallem ennon. Filii autem beniamin a geba mechmas et aya et bethel et filiabus eius anathot noba nanya asor rama getheym adid seboym neballaloth et ono vallis artificum. Et de levitis portiones iude et beniamin. Capitulum XII

Hii autem sacerdotes et levite qui ascenderunt cum zorobabel filio salathiel et iosue saraya ieremias esdras

Amaria mellucħ attus secħenie reum me
rimuth addo genthon myamyn abya ma
dya belga semeya et yoiarib ydaya sellu
amoc elcheya ydaya. Isti sunt principes
sacerdotum et fratres eorum in diebus yosue.
Porro levite yesua bennui cedmihel sa
rebya iuda mathanias super ympnos ipsi
et fratres eorum. Et bechecia atque
hanni et fratres eorum unusquisque in
officio suo. Josue autem genuit yoachim
et yoachim genuit eliasib. Et eliasib ge
nuit yoyda et yoyda genuit yonathan.
et yonathan genuit yedda. In diebus autem
yoachim erant sacerdotes et principes fami
liarum saraye amaria yeremie ananye
esdre mosollam amarie iohanan
milico yonathan sebenye yoseph
aram edna maraioth elchi adaye zacha
ria genthon mosollam abye zechri my
amyn et moadie phelthi belge semmya
semey yonathan yoiarib mathanay yo
daie azy sellaye cellay amoc heber hel
chie asebie ydaie nathanahel. Levite in
diebus eliasib et yoiada et yonam et
yeddoa scripti principes familiarum et sa
cerdotes in regno darii perse. Filii levi princi
pes familiarum scripti in libro verborum dierum
et usque ad dies yonathan filii eliasib.
Et principes levitarum asebya serebya et
yosue filius cedmihel et fratres eorum per vices
suas ut laudarent et confiterentur iuxta pre
ceptum regis david viri dei et observarent
eque per ordinem. Mathania et bechecia
et obedya mosollam thelmon accub custo
des portarum et vestibulorum ante portas.
Hii in diebus yoachim filii yosue filii yo
sedech et in diebus neemie ducis et es
dre sacerdotis scribeque. In dedicatione autem
muri iherusalem requisierunt levitas de
omnibus locis suis ut adducerent eos
in iherusalem et facerent dedicationem in leticia et

actione gratiarum et in canticis et in cymbalis
psalteriis et citharis. Congregati sunt autem
filii cantorum de campestribus circa iherusalem et
de villis nethophati et de domo galgal et
de regionibus gabaa et azmaveth. Quoniam
villas edificaverunt sibi cantores in circuitu
iherusalem. Et mundati sunt sacerdotes et levi
te et mundaverunt populum et portas et murum.
Et statui duos magnos choros laudan
tium. Et yerunt ad dexteram super murum ad
portam sterquilinii. Et ivit post eos osai
as et media pars principum iuda et azarias
et esdras et mosollam iuda et beniamin
et semeya et yeremya. Et de filiis sa
cerdotum in tubis zacharias filius yona
than filii semeye filii mathanye filius
michaye filii zechur filii asaph. Et fratres
eius semeya et azarel malalay gala
lay maay nathanahel et iuda et ana
ni in vasis cantici david viri dei. Et
esdras scriba ante eos in porta fontis. Et
contra eos ascenderunt in gradibus civitatis
david in ascensu muri super domum david
et usque ad portam aquarum ad orientem.
Et chorus secundus gratias referentium ibat ex
adverso et ego post eum et media pars populi
super murum et super turrim furnorum et usque
ad murum latissimum et super portam effraym
et super portam antiquam et super portam pis
cium et turrim ananehel et turrim emath et
usque ad portam gregis et steterunt in por
ta custodie. Steteruntque duo chori laudan
tium in domo dei et ego et dimidia pars magistra
tuum mecum. Et sacerdotes eliachim maasias
myamyn michea elyoenay zacharia ana
nya in tubis et maasia et semeya et eleazar
et azy et yohanan et melchia et elam et
ezer et clare cecinerunt cantores et yezraya
prepositus. Et immolaverunt victimas magnas in
die illa et letati sunt. Deus enim letificave
rat eos leticia magna. Sed et uxores
eorum et liberi gavisi sunt. Et audita est

letitia illa procul. Recensuerunt quoque in die illa
viros super gazophilatia thesauri ad liba-
mina et ad primitias et ad decimas ut intro-
ferrent per eos principes civitatis in decore gratia-
rum actionis sacerdotes et levitas quia letatus
est iuda in sacerdotibus et levitis astantibus
et custodierunt observationem dei sui et obser-
vationem expiationis. Et cantores et ia-
nitores iuxta preceptum david et salomonis
filii eius quia in diebus david et asaph
ab exordio erant principes constituti cantorum
in carmine confitentium et laudantium deo et
omnis israel in diebus zorobabel et in diebus
Neemie dabat partes cantoribus et ia-
nitoribus per dies singulos et sanctificabat le-
vitas et levite sanctificabant filios aaron

In die illo autem lectum Capitulum xiii
est in volumine moysi audiente populo
et inventum est scriptum in eo quod non debeant in-
troire amonites et moabites in ecclesiam dei
usque in eternum eo quod non occurrerint filiis israel
cum pane et aqua. Et conduxerunt adversum
eos balaam ad maledicendum eos et conver-
tit deus noster maledictionem in benedictionem. Factum
est autem cum audissent legem separaverunt omnem
alienigenam ab israel. Et super hoc erat elia-
sib sacerdos qui fuerat prepositus in gazophi-
latio domus dei nostri et proximus thobie. Fe-
cit ergo sibi gazophilatium grande et ibi
erant ante eum reponentes munera et thus
et vasa et decimam frumenti vini et olei
partes levitarum et cantorum et ianitorum et
primitias sacerdotales. In omnibus autem his
non fui in ierusalem quia in anno xxxii artharx-
erxis regis babylonis veni ad regem et
in fine dierum rogavi regem et veni in ierusalem
Et intellexi malum quod fecerat eliasib
thobie ut faceret ei thesaurum in vestibulis
domus dei et malum michi visum est val-
de et proieci vasa domus thobie foras de
gazophilatio. Precepique et emundaverunt gazo-
philatia et retuli ibi vasa domus dei sacri-
ficium et thus. Et cognovi quia partes levitarum
non fuissent date et fugisset unusquisque in re-
gionem suam de levitis et de cantoribus et de
his qui ministrabant et egi causam adversus magistra-
tus et dixi quare dereliquimus domum dei. Et
congregavi eos et feci stare in stationibus suis.
Et omnis iuda apportabat decimam frumenti
vini et olei in horrea. Et constituimus super hor-
rea selemiam sacerdotem et sadoch scribam
et phadaiam de levitis et iuxta eos anan
filium zachur filium mathanie quia fide-
les comprobati sunt et ipsis credite sunt
partes fratrum suorum. Memento mei deus
meus pro hoc et ne deleas mi-
serationes meas quas feci in domo dei
mei et in ceremoniis eius. Capitulum xiiii

xiiii

In diebus illis vidi in iuda calcantes
torcularia in sabbato et portantes acer-
vos et onerantes super asinos vinum et uvas
et ficus et omne onus et inferentes in
ierusalem in die sabbati. Et contestatus sum eos
ut in die qua vendere liceret venderent. Et
tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces et
omnia venalia et vendebant in sabbato filiis iu-
da et in ierusalem. Et obiurgavi optimates iuda et
dixi eis. Que est hec res mala quam vos
facitis et profanatis diem sabbati. Numquid non
hoc fecerunt patres nostri et adduxit deus noster
super nos omne malum hoc et super civitatem hanc
et vos additis iracundiam super israel violando
sabbatum. Factum est autem cum requievissent porte
ierusalem in die sabbati. Et dixi. Claudite ianuas
et clauserunt ianuas. Et precepi ut non aperirent
eas usque post sabbatum. Et de pueris meis
constitui super portas ut nullus inferret onus
die sabbati. Et manserunt negotiatores et ven-
dentes universa venalia foris ierusalem semel et
bis. Et contestatus sum eos et dixi eis. Quare
manetis ex adverso muri. Si secundo feceritis
manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non ve-
nerunt in sabbato. Dixi quoque levitis ut mun-
darentur et venirent ad custodiendas portas

et sanctificandum sabbatum sive diem sabbati. Et
pro hoc ergo memento mei deus meus et par-
ce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum.
Sed et in diebus illis vidi iudeos ducentes
uxores azotidas amonitidas et moabi-
tidas et filii eorum ex media parte loquebantur
azotice et nesciebant loqui iudaice et lo-
quebantur iuxta linguam populi. Et obiurgavi eos
et maledixi. Et cecidi ex eis viros et de-
calvavi eos et adiuravi eos in deo ut non
darent filias suas filiis eorum et non acci-
perent de filiabus suis filiis eorum et
sibimet ipsis dicens. Numquid non in
huiuscemodi re peccavit salomon
rex israel. Et certe in gentibus mul-
tis non erat rex similis ei [damaged] et
dilectus deo suo erat. Et po[damaged]suit eum
deus regem super omnem israel. Et ipsum
ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienige-
ne. Numquid et nos inobedientes faciemus
omne peccatum grande hoc ut prevaricemur in
domo dei nostri et ducamus uxores alienige-
nas et peregrinas. De filiis autem ioiada filii
eliasib sacerdotis magni gener erat san-
naballath horonites quem fugavi a me.
Recordare domine deus meus adversus eos
qui polluunt sacerdotium et ius sacerdotale
et leviticum. Igitur mundavi eos ab omnibus
alienigenis et constitui sacerdotum ordines
et levitarum unumquemque in ministerio suo et
in oblatione lignorum et in temporibus constitutis
et in primitiis. Memento mei deus meus in bo-
num. Amen.

~~Liber Esdre secundus~~

Capitulum primum

ET fecit iosias pascha
in ierusalem domino et im-
molavit phase quartadecima
luna primi mensis statuens
sacerdotes per vices dierum stolis amictos
in templo domini. Et dixit levitis sacris ser-
vis israel ut sanctificarent se domino in positione
sancte arche domini in domo quam edificavit sa-
lomon rex filius david. Non erit vobis tollere
super humeros eam. Et nunc deservite domino
deo vestro et curam agite gentis illius israel
et parate secundum pagos et tribus vestras secundum
scripturam david regis israel. Et secundum magni-
ficentiam salomonis filii eius omnes in templo.
Et secundum particulam principatus parentum vestrorum
eorum qui prestant in conspectu fratrum filiorum
israel. Immolate pascha et sacrificia parate
fratribus vestris. Et facite secundum preceptum domini
quod datum est moysi. Et donavit iosias
plebem que inventa est oves agnorum et
hedorum et capreorum xxx milia vitulos tria
milia. Hec de regalibus data sunt secundum pro-
missionem populo et sacerdotibus in pascha
oves numero duo milia et vitulos centum. Et ie-
chonias et semeias et nathanahel fratres
et azabias et ochiel et ioram in phase
quinque milia vitulos d. Et hec cum fierent
eleganter steterunt sacerdotes et levite habe-
ntes azima per tribus et secundum partes principum
patrum in conspectu populi offerebant domino secundum
ea que in libro moysi scripta sunt. Et assa-
verunt phase igni quomodo oportebat et hostias
coxerunt in aenolis et ollis cum benivolentia
et detulerunt omnibus qui erant ex plebe. Et
post hoc paraverunt sibi et sacerdotibus. Sa-
cerdotes enim offerebant adipes usque in finitam
congruam horam et levite paraverunt sibi et fratribus
suis filiis aaron. Et sacri cantores filii
asaph erant super ordinem eorum secundum pre-
ceptum david et asaph et zacharias et ydi-
thun qui erant a rege et ianitores per singu-
las ianuas. Ita ut non pretereat unus-
quisque vicem suam. Fratres enim eorum para-
verunt illis. Et consummata sunt que pertinebant
ad sacrificium domini. In illa die egerunt phase
et offerebant hostias super altare domini secundum
preceptum regis iosie. Et egerunt filii israel qui
inventi sunt in tempore illo phase et diem

diem festum azimorum per dies septem. Et non
est celebratum phase tale in israhel a temporibus
samuelis prophetae et omnes reges non celebraverunt
tale pascha quale egit iosias et sacerdo-
tes et levitae iudaei et omnis israhel qui inven-
ti sunt in commemoratione hierusalem. Decimo octavo anno
regnante iosia celebratum est phase. Et di-
recta sunt opera iosiae in conspectu domini dei
sui in corde pleno metuentia. Et quae circa illum
quidem scripta sunt in prioribus temporibus de
eis qui peccaverunt quaeque irreligiosi fuerunt
in dominum prae omni gente et qui non quaesierunt
et verba domini super israhel. Et post omnem actu-
hunc iosiae ascendit pharao rex aegypti ve-
niens in carchamis excitare super eufraten et
exiit in obviam illi iosias. Et misit rex aegyp-
ti ad iosiam dicens: Quid mihi et tibi est
rex iudae? Non a deo sum missus a domino super
eufraten enim bellum meum est. Et festinans
descende. Et non est reversus iosias super cur-
rum sed expugnare eum conabatur. Non
attendens hoc verbum prophetae ex ore domini
sed constituit adversus eum bellum in campo mageddo.
Et descenderunt principes ad regem iosiam et
dixit rex pueris suis: Amovete me de proelio
infirmatus enim sum valde. Et statim amo-
verunt pueri sui eum de acie. Et ascendit super
currum secundum suum et reversus in hierusalem vita
functus est et sepultus est in patrio sepul-
chro. Et in tota iudaea lugebant iosiam.
Et qui praesidebant cum uxoribus lamenta-
bantur eum in hunc diem. Et datum est hoc
fieri semper in omne genus israhel. Haec autem per-
scripta sunt in libro historiarum regum iudae
et in singula gesta actus iosiae gloria et in-
tellectus eius in lege domini quae autem ges-
ta sunt ab eo et quae non scripta sunt in libro
regum israhel et iudae. Et assumentes qui erant
ex gente ieconiam filium iosiae constituerunt
regem pro iosia patre suo cum esset annorum

xxiii et regnavit super israhel mensibus tribus. Et
amovit eum rex aegypti ne regnaret in hierusalem
et multavit gentem argenti talenta c et auri
talentum unum. Et constituit rex aegypti ioachim
fratrem eius regem iudaeae et hierusalem et alligavit
magistratus ioachim et zaracelem fratrem suum et ap-
prehendens reduxit in aegyptum. Annorum erat ioa-
chim viginti quinque cum regnaret in terra iuda
et hierusalem. Et fecit malum in conspectu domini. Post
haec autem ascendit nabuchodonosor rex ba-
bylonis et alligans eum in aereo vinculo
perduxit in babyloniam. Nam de inmunditia illius
et irreligiositate scriptum est in libro temporum re-
gum. Et regnavit ioachim filius eius pro
eo. Cum autem constitutus est erat annorum octo reg-
navit autem menses tres et dies decem in hie-
rusalem. Et fecit malum in conspectu domini. Et
post annum misit nabuchodonosor trans-
migravit eum in babylonem simul cum sacris
vasis domini. Et constituit sedechiam regem
iuda et hierusalem cum esset annorum viginti unius.
Regnavit autem annis undecim et fecit malum
in conspectu domini et non est reveritus a verbis
quae dicta sunt ab hieremia propheta ex ore domini.
Et adiuratus a rege nabuchodonosor per-
iuravit discessit. Et induravit cervicem suam et
corde suo transgressus est legitima domini dei israhel
et duces populi domini multa inique gesserunt
et impie egerunt super omnes inmunditias gentium
et polluerunt templum domini quod sanctificatum erat
in hierusalem. Et misit deus patrum suorum per ange-
lum suum revocare eos propter quod parceret illis
et tabernaculo suo. Ipsi vero subsannabant
angelis suis in quo die locutus est dominus.
Erant illudentes prophetas eius qui usque ad
iracundiam concitatus est super gentem suam pro ir-
religiositatem suam praecepit et ascendere re-
ges chaldaeorum. Hii occiderunt iuvenes eorum
in circuitu sancti templi eorum et non pepercerunt
iuvenem et virginem senem et adolescentem omnes
traditi sunt in manus eorum et omnia sacra

vasa domini et regales apothecas reponentes tulerunt in babyloniam et incenderunt domum domini et demoliti sunt muros ierusalem et turres eius et incenderunt domum domini in igne et consummaverunt omnia honorifica eius ad nichilum redigerunt a gladio in babylone et erant servi illius usque dum regnaret perse in replecione verbi domini in ore ieremie quousque benigne ageret terra sabbata sua. Omni tempore desertionis sue sabbatizavit in repletione lxx annorum.

Capitulum ii

Regnante ciro rege persarum in expletione verbi domini in ore ieremie suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum et predicavit in toto regno suo simul per scripturam dicens hec dicit cyrus rex persarum me constituit regem orbis terrarum dominus israel dominus excelsus et significavit michi edificare sibi domum in ierusalem que est in iudea. Si quis est ex genere vestro dominus ipsius ascendat cum eo in ierusalem. Quicumque ergo circa loca habitant adiuvent eum qui sunt in loco ipso in auro et argento in dationibus cum equis et iumentis. Cumque et aliis que secundum vota apposita sunt in templo domini que est in ierusalem. Et stantes principes tribuum patriarcharum iudee et tribu beniamin sacerdotes et levite quos excitavit dominus ascendere et edificare domum domini que est in ierusalem et qui erant in circuitu eorum adiuvarent in omnibus argento et auro equis et iumentis et votis quam pluribus multa quorum sensus excitatus est. Et cyrus rex persarum protulit sacra domini que transtulit nabuchodonosor ex ierusalem et consecravit ea in suo ydolo. Et proferens ea cyrus rex persarum tradidit mitridato qui erat super thesauros ipsius per hunc autem tradita sunt salmanasaro preside iudee. Horum autem hic numerus libatoria argentea duo milia cccc. Athyque argentee iii milia ccc et alia vasa mille. Omnia autem vasa aurea et argentea quatuor milia cccc lxix. Et eductum est salmanasaro simul cum hiis qui ex captivitate de babylone venerant in ierusalem. In artharxerse autem regis persarum temporibus scripserunt ei de hiis qui inhabitant in iudea et ierusalem. Bal- simus et mitridatus et sabellius et rathimus balthemus conscribens scripta et reliqui inhabitantes in samaria et ceteris locis subiecta epistolam regi artharxersi. Domine puer tui rathimus ab accidentibus et sabellius scriba et reliqui curie tue iudices in celesyria et phenice. Et nunc notum sit domino regi quia iudei qui ascenderunt a vobis ad nos venientes in ierusalem civitatem refugam et pessimam edificant fora eius et parietes muros et templum suscitant. Quod si civitas ipsa et muri consummati fuerint tributa non sustinebunt pendere sed etiam regibus resistent. Et quia id agitur circa templum recte habere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum sed notum facere domino regi ut si videbitur rex queratur in libris patrum tuorum in memoriis scripta de hiis invenies et scies quia civitas ipsa fuit refuga et reges et civitates concutiens et iudei refuge. Et prelia committentes in ea a seculo. Propter quam causam civitas ipsa deserta est. Nunc ergo notum facimus domine rex quia si civitas ipsa edificata fuerit et huius muri erecti fuerint descensus tibi non erit in celem syriam et phenicem. Tunc rescripsit rex rathymo qui scribebat accidentia et beltemo et sabellio scribe et ceteris constitutis et inhabitantibus in syria et phenice ea que subiecta sunt. Legi epistolam quam misistis michi precepi ergo inquiri et inventum est quia civitas ipsa est a seculo regibus resistens et homines refuge et prelia in ea efficientes et reges fortissimi erant in ierusalem dominantes et tributa exigentes a celesyria et phenice. Nunc igitur precepi prohibere homines illos edificare civitatem et prohibere ne quid ultra hoc fiat. Sed nec procedat in pluribus cogitata sit malicia ita ut regibus molestia inferatur.

Capitulum iii

Tunc recitatis hiis que a rege artharxerse scripta fuerant rathimus et sabellius scriba et qui cum hiis constituti erant iungentes festinanter venerunt in ierusalem cum equitatu et turba et agmine

coepitque aedificantes prohibere et vacabat ab
aedificatione templi in Hierusalem usque in secundo anno
regni Darii regis Persarum. Rex Darius fecit ce-
nam magnam omnibus vernaculis suis et omnibus
magistratibus Mediae et Persidis et omnibus pur-
puratis et praetoribus et consulibus et prae-
fectis sub illo ab India usque Aethiopiam centum viginti
septem provinciis. Et cum manducassent et bibissent
et satiati reversi essent, tunc Darius rex ascen-
dit in cubiculo suo et dormivit et expergefactus est.
Tunc illi tres iuvenes corporis custodes qui
custodiebant corpus regis dixerunt alter alteri:
Dicamus unusquisque nostrum sermonem qui super-
ellat, et cuiuscumque sermo sapientior [illegible]
dabit illi Darius rex dona magna, purpura coo-
periri et in auro bibere et super aurum dormire et
currum auro frenatum et cidarim byssinam et tor-
quem auream circa collum, et secundo loco sedebit a
Dario propter sapientiam suam et cognatus Darii
vocabitur. Tunc scribentes singuli suum ver-
bum signaverunt et posuerunt sub pulvinal
Darii regis et dixerunt: Cum surrexerit rex da-
bunt illi scripta sua, et quodcumque iudicaverit
rex ex tribus et magistratus Persidis quia ver-
bum eius sapientius est, ipsi dabitur victoria
sicut scriptum est. Unus scripsit: Fortius est vinum;
alius scripsit: Fortior est rex; tertius scripsit:
Fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit
veritas. Et cum surrexisset rex acceperunt scrip-
ta sua et dederunt et legit. Et mittens vo-
cavit omnes magistratus Persarum et Medos et
purpuratos et praetores et praefectos et sederunt
in consilio, et lecta sunt scripta coram ipsis. Et dixit:
Vocate adolescentes et ipsi indicabunt ver-
ba sua. Et vocati sunt et introierunt. Et dixit
illis: Indicate nobis de his quae scripta sunt. Et
coepit prior qui dixerat de fortitudine vini. Et
dixit: Viri, quam praevalet vinum omnibus homini-
bus qui bibunt illud: seducit mentem. Item
regis et orphani facit mentem vanam; item
servi et liberi et pauperis et divitis, et omnem

mentem convertit in securitatem et iocunditatem, et
non meminit omnem tristitiam et debitum, et omnia
praecordia facit honesta, et non meminit regem et
magistratum. Et omnia per talenta facit loqui, et non
meminerunt cum biberint amicitiam nec fraternitatem,
sed non post multum sumunt gladios, et cum a vino
surrexerint et perrexerint non meminerunt quae ges-
serint. O viri, non praevalet vinum quod sic cogit
facere? Et tacuit hoc dicto. Et inchoavit sequens
dicere qui dixit de fortitudine regis: O viri,
non praevalent homines qui terram et mare obtinent
et omnia quae in eis sunt? Rex autem super omnia
praevalet et dominatur eorum. Et omne quodcumque
dixerit faciunt, et si miserit illos ad bellatores
vadunt, et demoliuntur montes et muros et
turres. Iugulantur et iugulant, et regis verbum
non praetereunt. Nam si vicerint, afferunt regi
omnia quaecumque praedati fuerint, semper et omnia
alia. Et quotquot non militant sed nec pug-
nant, sed colunt terram, iterum cum seminaverint, metentes
afferunt tributa regi, et ipse unus solus. Et si
dixerit occidere, occidunt; dixit remittere, remit-
tunt; dixerit percutere, percutiunt; dixit extermina-
re, exterminant; dixit aedificare, aedificant; dixit
excidere, excidunt; dixerit plantare, plantant.
Et omnis plebs et virtutes eum obaudiunt. Et
super hoc ipse recumbit et bibit et dormit; hi
autem custodiunt in circuitu, et non possunt recedere si-
guli et facere opera sua, sed in verbo obaudien-
tes sunt ei. Viri, quomodo non praevalet rex qui
sic dyffamatur? Et tacuit. Tertius qui dixerat
de mulieribus et veritate, hic est Zorobabel, et coepit
loqui: Viri, non magnus rex et multi homines
nec vinum praevalet. Quis ergo est qui dominatur
eorum? Nonne mulieres genuerunt regem et omnem
populum qui dominatur maris et terrae? et ex illis nati
sunt, et ipsae educaverunt eos qui plantaverunt
vineas ex quibus vinum fit. Et ipsae faciunt sto-
las omnium hominum, et ipsae faciunt gloriam hominibus,
et non possunt homines separari a mulieribus. Si eos
congregaverint aurum et argentum et omnem rem spe-
ciosam, et viderint mulierem unam bono habitu

et bona specie omnia hec relinquens in eam inten-
dunt et aperto ore aspiciunt et eam allectant ma-
gis quam aurum et argentum et omnem rem precio-
sam. Homo patrem suum relinquit qui enutrivit il-
lum et suam regionem et ad mulierem coniungitur
et cum muliere remittit animam et neque patrem
meminit neque matrem neque regionem. Et hinc oportet
vos scire quoniam mulieres dominantur vestri. Nonne do-
letis? Et accipit homo gladium suum et vadit in
viam facere furta et homicidia et mare navigare
et flumina et leonem videt et in tenebris ingreditur
et cum furatus fuerit et fraudes et rapinas ama-
bili sue affert. Et iterum diligit homo uxorem
suam magis quam patrem aut matrem. Et multi
dementes facti sunt propter suas uxores et servi
facti sunt propter illas et multi perierunt et singulari
sunt et peccaverunt propter mulieres. Et nunc credi-
te mihi quia magnus est rex in potestate sua
quem omnes regiones verentur tangere eum. Vide-
bam tamen Apemen filiam Bezacis mirificis
concubinam regis sedentem iuxta regem ad dex-
teram et auferentem diadema de capite eius
et imponentem sibi et palmis cedebat regem
de sinistra manu. Et super hec aperto ore intuebatur
eam. Et si arriserit ei, videt; nam si indignata
fuerit ei, blanditur donec reconcilietur in gratiam.
O viri, quare nonne fortiores sunt mulieres? Magna
est terra et excelsum est celum que ista agunt.
Et tunc rex et purpurati intuebantur alius in alium.
Et incohavit loqui de veritate: O viri, nonne for-
tes sunt mulieres? Magna est terra et excelsum est
celum et velox cursus solis convertit in gyro ce-
li in locum suum in uno die. Nonne magnificus est
qui hec facit? Et veritas magna et fortior pre omnibus.
Omnis terra veritatem invocat, celum etiam ipsam
benedicit, et omnia opera moventur et tremunt
eam, et non est cum ea quicquam iniqui. Iniquus rex,
inique mulieres et iniqui omnes homines sive
filii hominum et iniqua omnia illorum opera, et non est
in ipsis veritas et in sua iniquitate peribunt. Et veritas
manet et invalescit in eternum et vivit et
obtinet in secula seculorum. Nec est apud eam accipere
personas neque differentias. Sed quecumque iusta sunt facit
omnibus iniustis et malignis, et omnes benignantur
in operibus eius. Et non est in iudicio eius iniquum,
sed fortitudo et regnum et potestas et maiestas
omnium evorum. Benedictus Deus veritatis et desiit lo-
qui. Et omnis populus clamaverunt et dixerunt: Mag-
na est veritas et prevalet. Tunc rex ait illi:
Pete si quid vis amplius quam que scripta sunt
et dabo tibi, quemadmodum inventus es sapientior; proximus
et proximus meus sedebis et cognatus meus vo-
caberis. Tunc ait regi: Memor esto voti quod
vovisti edificare Ierusalem in die qua regnum ac-
cepisti, et omnia vasa que accepta sunt ex Ierusalem remittere, que separavit
Cyrus quando exterminavit Babyloniam et voluit
remittere ea ibi. Et tu voluisti edificare tem-
plum quod incenderunt Ydumei quando extermina-
ta est Iudea a Chaldeis. Et nunc hoc est quod
domine et quod peto, hoc est maiestas quod
a te populo ut facias votum quod vovisti re-
gi celi ex ore tuo. Tunc surgens Darius rex
osculatus est illum. Et scripsit epistolas ad omnes
dispensatores et prefectos et purpuratos ut du-
cerent eum et omnes qui cum illo erant omnes ascen-
dentes Ierusalem. Et omnibus prefectis qui erant in
Syria et Phenice et Libano scripsit epistolas ut
traherent ligna cedrina a Libano in Ierusalem et
edificarent cum eis civitatem. Et scripsit omnibus
Iudeis a regno in Iudeam pro libertate omnem potentem
et magistratum et prefectum non supervenire ad ia-
nuas eorum et omnem regionem quam optinue-
runt esse inmunem eis. Et Ydumei relinquant
castella que optinent Iudeorum et ad edifica-
tionem templi dare per singulos annos talenta vigin-
ti usque dum templum edificaretur et super sacra-
rium holocaustomata oblatare cotidie sicut
habent preceptum alia talenta decem offerre
per singulos annos et omnibus qui procedunt a Ba-
bylonia condere civitatem ut esset libertas
tam ipsis quam filiis eorum et omnibus sacer-
dotibus qui procedunt. Scripsit autem et quantitatem
et sacram stolam que deservirent et

precepit dare sicut qua reppromisit in diem qua consumma-
bitur domus et ierusalem exstrueretur et omnibus
custodientibus civitatem et precepit dare eis sor-
tes et stipendia et dimisit omnia vasa que se-
paraverat cirus a babylonia et omnia quecumque
dixit cirus etiam ipse precepit fieri et mittere in
ierusalem. Et cum processisset ille adolescens elevans
faciem suam in ierusalem benedixit regem celi et
dixit A te est victoria a te est sapientia
et claritas et ego servus tuus sum. Benedictus
es qui dedisti michi sapientiam et tibi confite-
or domine patrum nostrorum. Et accepit epistolas et
profectus est in babyloniam et venit et nun-
ciavit fratribus suis omnibus qui fuerunt in baby-
lonia et benedixerunt deum patrum suorum qui de-
dit illis remissionem et refrigerium ut ascen-
derent et edificarent ierusalem et templum ubi no-
minatum est nomen eius in ipso et exultaverunt
cum musicis et leticia diebus septem. Capitulum V

Post hec autem lecti sunt ut ascen-
derent principes pagorum per domos
patribus suis et uxores illorum et filii et
filie eorum et servi et ancille eorum et pe-
cora illorum. Et darius rex misit una cum eis
equites mille donec deducerent eos in ierusalem
cum pace et cum musicis et cum tympanis et tubis
et omnes fratres eorum ludentes et fecit eos ascen-
dere simul cum eis. Hec sunt nomina virorum qui
ascenderunt per pagos suos in tribus et in parte
principatus eorum. Sacerdotes filii phinees
filii aaron. Ihesus filius iosedech ioachim
filius zorobabel filii salathiel de domo david
ex progenie phares tribus autem iuda qui lo-
cutus est sub dario rege persarum sermones
mirificos in secundo anno regni ipsius mense ni-
san primo. Sunt autem hii qui ex iudea ascenderunt
de captivitate transmigrationis quos transmigra-
vit nabuchodonosor rex babylonie in baby-
lone et reversus est in ierusalem et reliquam
partem iudee unusquisque in civitatem suam qui
venerunt cum zorobabel et iesu neemias are-

es helmeus emmaneus mardocheus behelsuo
methpharothor olyozo eliomamque de principibus
eorum et numerus ab gentibus eorum ex prepositis eorum.
Filii phares duo milia c lxxii. Filii ares tria mi-
lia lxx. Filii femo c lxii. In filiis iesu et io-
abes milia ccc xii. Filii demin duo milia ccc lxx.
Filii chorobe ccc v. Filii banica dc lxviii. Filii
bebeth ccc iii. Filii arcad ccc xxvii. Filii cheim
xxxvii. Filii zozar duo milia lxvii. Filii adinni
ccc lxi. Filii azozechis c xvii. Filii aape et
zelas c et septem. Filii azozor ccc xxxxii. Fi-
lii yebdarbone c xxxii. Filii ananie c xxx. Fi-
lii arom. Filii mersar ccc xxxii. Filii sabanis
xxv. Filii sephalemo c xxii. Filii nepobay lv.
Filii hedanatus c lvi. Filii elaudiamus c
xxxii. Filii ocanean patros qui ennocadies et
modie ccc xxii. Qui ex bethelo et tegge lv.
Qui ex barsaro c xxii. Qui ex bethsenoles lv. Fi-
lii liptus c lv. Filii labonii ccc lvii. Filii suchem
ccc lx. Filii suadon et cliomus ccc lxxvii.
Filii erecus duo milia c xlv. Filii anaas ccc
lxx. Sacerdotes filii yeddus filii eneani fi-
lii eliasib ccc lxxii. Filii emmerus ccc lii. Filii
fasuri ccc lvii. Filii carbee ccc xxxii. Levite
filii iesu in cadmiel et bannus et serebias
et edias lxxiiii. Omnis numerus a [...]xii anno
xxx milia ccc lxii. Filii et [...]m me filie et
uxores omnis computatio xl [...] milia cc
xlii. Filii sacerdotum qui psallebant in templo
filii asaph c xxviii. Hostiarii vero filii
esmenii filii ether [...]m filii amo filii acu-
ba copa filii toby. Omnes [...] centum xxxviii. Sacer-
dotes servientes in templo filii sel filii gaspha
filii tabloth filii carie filii su filii helku filii
yabana filii acynata filii acub filii uta filii
ceta filii aggab filii obay filii anan filii ca-
na filii geddu filii an filii radin filii desa-
nem filii necoba filii caseba filii gaze filii
ozyu filii phinoe filii azaon filii basthen
filii asiamany filii manay filii naphisim
filii acuph filii agista filii acua filii fanau

filii phasolon filii meedda filii sisa filii ca
rech filii barthus filii carec filii coesi filii
nasith filii agipa filii servorum salomonis filius
eius filii sophereth filii sauda filii celi filii de
don filii gaddahel filii sephegi filii aggyta
filii sachenet filii sabatham filii saronet filii
malpie filii ame filii sason filii addus filii
suba filii cara filii iobuas filii phasphat
filii malmon Omnes servorum seruientes Et primi
salomonis acc bospon hii sunt filii qui ascende
runt de thelmel et thersas et principes eorum cher
mellam et careth non potuerunt ostendere civitates
suas et progenies quemadmodum sunt Et ex
israel filii dalam filii calam filii necodayca
Ex sacerdotibus qui functi sunt sacerdotio Et
non sunt inventi filii obya filii achisas filii
addin qui accepit iunnyn uxorem ex filia
bus pharzelen et vocati sunt nomine eius
Et horum quesita est generis scriptura in peda
tua et non est inventa et prohibiti sunt sacer
dotio fungi Et dixit illis Neemias et asta
thaste ne participentur sancta donec exsur
gat pontifex doctus in ostensionem et veri
tatem Omnis autem israel erat duo milia ex
ceptis servis et ancillis eorum milia septem hor
et ancille septem milia ccc xxxvi Canto
res et ... cantores et ccxlv cameli eorum
ccc et ... xxxv Equi septem milia xxxvi
et milia ... subiugalia quinque milia
ccc et de principibus ipsis quidam cum venirent
in templum dei quod erat in ierusalem vovit sus
citare templum ... in loco suo secundum suam
virtutem et dederunt in templum thesaurorum operum sa
crum auri mnas duodecim milia et stolas
sacerdotales centum et inhabitaverunt sacerdo
tes et levite et qui erant ex plebe in ierusalem
et in regione et sacri cantores et ianitores
et omnis israel in regionibus suis Instante
autem septimo mense Cumque essent filii israel et singuli
quique in suis convenerunt rebus in atrium
unanimes quod erat ante ianuam orien
talem et surrexit ihesus filius iosedech et

fratres eius sacerdotes et zorobabel filius sala
thiel et huius fratres paraverunt altare ut offerrent
super illud holocaustomata secundum quod in libro
moysi hominis dei scripta sunt et convenerunt
plebi et aliis nationibus terre et erexerunt
sacrarium in loco suo omnes gentes terre et of
ferebat hostias et holocaustomata domino
matutina et egerunt scenopegia et diem sollem
ne sicut scriptum est in lege et sacrificia coti
diana sicud oportebat Et post hoc oblationes in pa
cuas et hostias sabbatorum et neomeniarum
et diem sollempnem omnium sanctificatorum et
quecumque vovebat domino A neomenia sep
timi mensis cepit offerre deo et templum
domini nondum erat edificatum Et dederunt pe
cuniam lapidariis et fabris et potum et
pabula cum gaudio Et dederunt citra sydo
niis et tyriis ut transveherent illos de li
bano trabes cedrinas et facerent rates in
ioppe portu secundum decretum quod scriptum erat
eis a cyro persarum rege et in secundo anno ven
tres in templum dei in ierusalem mense secundo in
choavit zorobabel filius salathiel et io
sue filius iosedech et fratres eorum et sacer
dotes et levite et omnes qui advenerant
de captivitate in ierusalem et fundaverunt templum
dei novilunio secundi mensis secundi anni cum
venisset in iudeam et ierusalem et statuerunt le
vitas a viginti annis supra omnia opera domini
Et stetit ihesus et filii eius et fratres eorum
levite comprincipantes et exactores legis
et facientes opera in domo domini Et steterunt
sacerdotes habentes stolas cum tubis et
levite filii asaph habentes cymbala
collaudantes dominum et benedicentes secundum
david regem israel et cantabat canticum
domino quia dulcedo eius et honor in secula
super omnem israel et omnis populus tuba cane
bant et proclamaverunt voce magna col
laudantes dominum in fundatione domus domini
Et plurimi ex sacerdotibus et levitis et

presidibus secundum pagos senioribus qui vi-
derant priorem domum. Et ad huius edificationem cum
clamore magno et planctu et multi cum tubis
et gaudio in tantum ut populus non audiret tu-
bas propter planctum populi. Turba enim erat tu-
bis canens magnifice ita ut longe audiretur
et audierunt inimici tribus iude et beniamin
Et venerunt scire que esset vox tubarum. Et cogno-
verunt quia qui erant ex captivitate edificant tem-
plum domino deo israhel. Et accedentes ad zo-
robabel et ihesum et prepositos pagorum dixe-
runt eis. Edificabimus una vobiscum. Similiter e-
nim audivimus dominum vestrum et ipsi preimus ei a
diebus asbasareth regis assyriorum qui
transmigravit nos huc. Et dixit illis zorobabel
et ihesus et principes pagorum israhel. Et non
est vobis et nobis edificare domum dei nostri. Nos
enim soli edificabimus domum dei nostri secundum
ea que precepit cyrus rex persarum. Gentes
autem terre inhabitantes hiis qui sunt in iu-
dea et levantes opus edificationis et insi-
dias et populum adducentes prohibebant eos
edificare et accessus facientes impedie-
bant ne consummaretur. Edificium omni tempore vite
cyri regis et protraxerunt structuram per bien-
nium usque ad darii regnum. Capitulum vi. vi

In anno secundo autem darii regni propheta-
vit aggeus et zacharias filius ad-
do propheta apud iudeam et ierusalem in nomine
domini dei israhel super eos. Tunc stans zoroba-
bel filius salathiel et ihesus filius iose-
dech inchoaverunt edificare domum domini que
est in ierusalem. Cum adessent eis prophete domini
et adiuvarent eos. In ipso illo tempore venit ad illos
sisennes subregulus syrie et phenicis
et sarabuzanes et socii eius. Et dixe-
runt eis. Quo precipiente vobis domum hanc edi-
ficatis et tectum istud et omnia alia perficitis
et qui sunt structores qui hec edificant
et habuerunt gratiam visitatione facta super eos
qui erant ex captivitate a domino seniores iu-
deorum et non sunt impediti edificare domum
significaretur dario de omnibus istis. Et
responsum acceperunt. Exemplum epistole quam
misit dario sisennes subregulus syrie et
phenicis et sarabuzanes et socii eius
in syria et phenice presides regi dario sa-
lutem. Omnia nota sint domino regi quia
cum venissemus in regionem iudee et in-
trassemus in ierusalem invenimus edificantes domum
dei magnam et templum ex lapidibus
politis magnis et preciosis in atriis et pa-
rietibus et opera illa instanter fieri et suf-
fragari et prosperari in manibus eorum et
in omni gloria quam diligentissime perfici.
Tunc interrogavimus seniores dicentes. Quo precipiente
vobis edificatis domum istam et opera hec
fundatis. Ideo autem interrogavimus eos ut no-
tum faceremus tibi homines et prepositos et no-
mina preposituram prepositorum postulavimus
illos. At illi responderunt dicentes. Nos
sumus servi domini qui fecit celum et ter-
ram et edificabatur hec domus ante
hos annos multos a rege israhel magno
et fortissimo. Et consummata est. Et quoniam pa-
tres nostri exacerbantes deum et peccaverunt in
deum israhel tradidit eos in manus na-
buchodonosor regis babylonie regis
chaldeorum et domum istam demolientes in-
cenderunt et populum captivum duxerunt in ba-
bylonem. In primo anno regnante cyro rege
babylonie scripsit cyrus rex domum hanc
edificare et illa sacra vasa aurea et argen-
tea que extulerat nabuchodonosor de
domo que est in ierusalem et consecraverat ea
in suo templo. Rursus protulit ea cyrus
rex de templo quod erat in babylonia
et tradita sunt zorobabel et salmanasar
sarro subregulo. Et preceptum est eis ut of-
ferrent hec vasa et reponerent in tem-
plo quod erat in ierusalem et ipsum templum

edificare in loco suo. Tunc sathrabuzanes
subiecit fundamenta domus domini que est
in ierusalem et ex inde usque nunc edificatur
et non accepit consummationem. Nunc ergo indi
catur a nobis o rex perquiratur in regalibus
bibliothecis cyri regis que sunt in babylo
nia et si inventum fuerit consilio cyri regis
cepta esse structura domus domini que est in
ierusalem et iudicabitur a domino nostro rege scri
bat de his nobis. Tunc rex darius precepit
inquiri in bibliothecis et inventus est in ech
bathanis oppido que est in media regione
locus unus in quo scripta erant ista. Anno pri
mo regnante cyro rex cyrus precepit do
mum domini que est in ierusalem edificare ubi in
cenderent igni assiduo cuius altitudo sit
cubitorum decem et latitudo cubitorum sexa
ginta quadratam lapidibus politis tribus et in
eniano ligno eiusdem regionis et in menia
no uno novo et impendia dari de domo
cyri regis et sacra vasa domus domini
tam aurea quam argentea que exulit nabu
chodonosor in domum que est in ierusalem ubi
erant posita ut ponantur illic et precepit
curam agere sisinnem subreguli syrie
et phenice et sathrabuzanam et sodales eorum
Et qui ordinati erant in syria et phenice
presides ut abstinerent se ab eodem loco
Et ego quoque precepi totum edificare et
prospexi ut adiuvent eos qui sunt ex
captivitate iudeorum donec consummetur templum
domus domini et a laborare tributorum celesy
rie et phenices diligenter quantitatem dari
his hominibus ad sacrificium domini zoroba
bel prefecto ad tauros et arietes et agnos
Similiter autem et frumentum et sal et
vinum et oleum instanter per singulos annos
prout sacerdotes qui sunt in ierusalem dictaverint
consumi cotidie sine ulla dilatione ut
offerantur libationes deo summo pro rege et
pueris eius et orent pro ipsorum vita et [illegible]

ut quicumque transgressi fuerint aliquid ex his
que scripta sunt aut spreverint accipiatur
lignum de suis propriis et suspendantur et bo
na eorum regi assignabuntur. Propterea et
dominus cuius nomen invocatum est ibi exter
minet omnem regem et gentem que manum
suam extenderit prohibere aut male trac
tare domum domini illam que est in ierusalem
Ego darius rex decrevi quam diligentissime

Capitulum vii

Tunc sisinnes sub
regulus celesyrie et phenices
et sodales obedientes his que a dario rege
decreta erant inspiciebant sacra operibus
diligentissime cooperantes cum senioribus iude
orum iudeorum principibus syrie et pros
perata sunt sacra opera prophetantibus
aggeo et zacharia prophetis. Et consummave
runt omnia per preceptum domini dei israel et ex
consilio cyri et darii et artaxerxis regis
persarum. Et consummata est domus nostra usque
ad vicesimam tertiam diem mensis adar
sexto anno darii regis. Et fecerunt filii israel
et sacerdotes et levite et ceteri qui erant
ex captivitate que apposita sunt secundum ea
que scripta sunt in libro moysi. Et optule
runt in dedicatione templi domini tauros centum
arietes ducentos agnos quadringentos hedos pro peccatis
universi israel duodecim secundum numerum tribuum israhel
Et steterunt sacerdotes et levite amicti
stolis per tribus et super opera domini dei israel
secundum librum moysi et ianitores per singulas
ianuas. Et egerunt filii israel cum his qui
erant ex captivitate illud phase xiiii luna
mensis primi quando sanctificati sunt sacerdo
tes et levite et omnes filii captivitatis non
sunt simul sanctificati quia levite simul omnes
sanctificati sunt. Et immolaverunt phase uni
versi filii captivitatis et fratribus suis sacer
dotibus et semetipsis et manducaverunt
filii israel qui erant ex captivitate omnes qui se
segregaverant ab abominationibus gentium

terre querentes dominum et celebraverunt diem
festum azimorum septem diebus epulantes in
conspectu domini quoniam convertit consilium regis as
syriorum in eis confortare manus eorum ad
opera domini dei israhel. Et post hunc regnan
te artaxerse rege persarum ascendit esdras
filius azarie filii helchie filii salome
filii sadoch filii achitob filii amerie filii aza
rie filii bocchie filii abysue filii phinees fi
lii eleazari filii aaron primi sacerdotis. Hic
esdras ascendit de babylonia cum esset scri
ba ingeniosus in lege moysi que data est
a domino israhel dicere et facere et dedit ei
rex gloriam quia invenisset gratiam in omni dig
nitate et desiderio in conspectu eius. Et ascende
runt simul cum ipso ex filiis israhel et sacerdotibus
et levitis et sacris cantoribus templi et
hostiariis et servis templi in ierusalem anno
septimo regnante artaxerse in quinto mense
hic annus septimus est regni. Exeuntes enim de
babylonia novissimo quinto mense venerunt
in ierusalem iuxta prosperum illius iter prosperitate
tuens a domino ipso. In hiis enim esdras
magnam disciplinam continebat et nichil pre
misit quicquam eorum que erant ex lege domini
et preceptis et docebat universum israhel omnem
iustitiam et iudicium. Accedentes autem qui scri
bebant scripta artaxersis regis tradiderunt
scriptum quod obvenerat ab artaxerse re
ge ad esdram sacerdotem et lectorem legis
domini cuius exemplum subiectum est. Capitulum VIII

Rex artaxerses esdre sacerdoti
et lectori legis domini salutem. Hu
manior ego iudicans etiam beneficiis ac
cepi ut qui desiderant ex gente iudeorum
sua sponte et ex sacerdotibus et levitis qui
sunt in regno meo commisceri tecum in ierusalem.
Si qui ergo cupiunt tecum convenire et
proficiscantur sicut placuit michi et septem
amicis meis consiliariis ut visitent ea que
aguntur secundum iudeam et ierusalem observantes
sicut habes in lege domini et ferant munera
domino israhel que vovi ego et amici mei ihe-
rusalem. Et omne aurum et argentum quod in
ventum fuerit in regione babylonie domino in
ierusalem cum illo quod donatum est propria gente
in templo domini quod est in ierusalem. Recolligatur
hoc aurum et argentum et thauros et arietes
et agnos et hedos et que hiis sunt congru
entia ut hostias offerant domino super altare
domini ipsorum quod est in ierusalem et omnia que
cumque volueris cum fratribus tuis facere au
ro et argento perfice pro voluntate secundum precep
tum domini dei tui. Et sacra vasa que data sunt
tibi ad opera domus domini dei tui que est in
ierusalem et cetera quecumque tibi subvenerint
ad opera templi dei tui dabis de regali
gazophilacio cum volueris cum fratribus tuis
facere auro et argento perfice secundum volun
tatem domini. Et ego quidem rex artharxer
xes precepi custodibus thesaurorum syrie
et phenicis ut quecumque scripserit esdras
sacerdos et lector legis domini diligenter de
tur ei usque ad argenti talenta centum.
Similiter et auri usque ad frumenti modi
os centum et vini amphoras centum et alia
quecumque habundat sine taxatione omnia
secundum legem dei fiant deo altissimo. Ne
forte exurgat ira in regno regis et filii
filiorum eius. Vobis autem dicitur ut omnibus
sacerdotibus et levitis et sacris cantoribus et
servis templi et scribis templi nullum nul
lum tributum neque ulla alia indictio ero
getur nec habeat quisquam potestatem obicere
eis quicquam. Tu autem esdras secundum sapientiam
dei constitue iudices et arbitros in tota
syria et phenice et omnes qui legem dei
tui noverint doce ut quotquot transgressi
fuerint legem diligenter plectantur sive
morte sive cruciatu sive etiam pecunie multa-
tione vel abductione. Et dixit esdras
scriba benedictus deus patrum meorum qui dedit
hanc voluntatem in cor regis clarificare do
mum suam que est in ierusalem et me honorifi
cavit in conspectu regis et consiliatorum et
amicorum eius et purpuratorum eius. Et

ego comparare eis fratres suos secundum capitulationem
domini dei tui et congregavi ex Israel viros ut simul
ascenderent mecum et hii sunt prepositi secundum suas pa
trias et potestates et principatus ponderales
eorum qui mecum ascenderunt de babylonia in regno
artaxerxis. Ex filiis phares gersonnes ex
filiis ythamar. amenus filiorum david achus
filius secheliae ex filiis phares zacharias
et cum eo reversi sunt viri c. l. Ex filiis
ducis moab aone zarei et cum ipso cc.
l. Ex filiis zathues secenias zachelis et
cum ipso viri ccc l. Ex filiis salama gaes gotho
lie et cum ipso viri lxx. Ex filiis saphatie
zarias michaeli et cum ipso lxxx. Ex filiis io
be abdyas iezeli et cum ipso cc xii. Ex
filiis salimoth filius iosaphie et cum ipso c
lx. Ex filiis ber zacharias bebay et cum ipso
viri cc viii. Ex filiis archio eannes acharac
et cum ipso viri c x. Ex filiis adonycam qui
postremi. Et hec sunt nomina eorum elyphalam
filius gebel et semeas et cum ipso viri lxx.
Et congregavi eos ad fluvium qui dicitur thyre
et metati illic sumus triduo et recogno
vi eos. Et ex filiis sacerdotum et levitarum
non inveni illic et misi ad eleazarum et ec
colom et masman et moloban et enna
tan emagan zachariam et mosollamum
ipsos duces et scientes. Et dixi eis ut venirent
ad luddeum qui erat apud locum gazophilacii
et mandavi eis ut dicerent luddeo et fra
tribus eius et illis qui erant in gazophilacio ut
mitterent nobis qui sacerdotio fungerentur in
domo domini dei nostri et adduxerunt nobis secundum
manum validam domini dei nostri viros scientes
Ex filiis mooli filii levi filii israel sebebiam
et filios eius et fratres qui erant xviii asbiam et
annum. Ex filiis filiorum chananei et filii eorum
viri xx. Et ex his qui in templo serviebant
quos dedit david. Et ipsi principes ad opera
tionem levitis templo servientium ccxx. Omnia
nomina sunt signata in scripturis. Et vovi ie
iunium iuvenibus in conspectu domini ut quererem
ab eo bonum iter nobis et qui nobiscum erant

ex filiis et pecoribus propter insidias. Erubui
enim petere a rege pedites et equites in co
mitatu tutele gratia contra adversarios nostros. Dixi
mus enim regi quia virtus domini erit cum his
qui inquirunt eum in omni affectu. Et iterum depre
cati sumus dominum nostrum super hoc et propitium
habuimus et compotes facti sumus deo nostro. Et se
paravi et plebis prepositis et sacerdotibus tem
pli viros duodecim et sebebyan et asamiam
et cum eis ex fratribus eorum viros decem et ap
pendi eis argentum et aurum et vasa sacerdo
talia domus domini dei nostri que donaverunt
rex et consiliarii eius et principes et omnis israel.
Et cum appendissem tradidi argenti talenta
c l. et vasa argentea talentorum centum et auri
talenta centum et vasorum aureorum septies
viginti et vasa erea de bono aramo splen
dentia duodecim specie auri reddentia. Et dixi
eis et vos sancti estis domino et vasa sunt
sancta et aurum et argentum votum est domino
deo patrum nostrorum. Vigilate et custodite donec
tradatis ex plebis prepositis et sacerdotibus
et levitis et principibus civitatum israel et
iherusalem in pastoforio domus domini dei nostri. Et
hii qui susceperunt sacerdotes et levite aurum
et argentum et vasa que erant in iherusalem intu
lerunt in templum domini. Et promovimus a fluvio
thia die duodecima mensis primi usquequo intro
ivimus in iherusalem. Capitulum ix

Et cum factus fuisset tercius dies
quarta autem die ponderatum aurum
et argentum traditum est in domo domini dei nostri
marymoth filio ozei sacerdoti. Et cum ipso
erat eleazar filius phinees. Et erant cum
ipsis iosabdus filius iesu et medyas et
baaniy filius levite ad numerum et ad pondus
universa et scriptum est pondus eorum eadem
hora. Qui autem venerant ex captivitate obtulerunt
sacrificium domino israel thauros xii pro omni is
rahel arietes lxxxvi agnos lxxii hircos
pro peccato duodecim et pro salute vaccas xii
omnia in sacrificium domini et relegerunt precepta
regis regalibus dispensatoribus et pre

regalis celestine et phemas et honorifica
verunt gentem et templum domini et consummatis
his accesserunt ad me principes dicentes Non se
paraverunt genus israel et principes et sacer
dotes et levite et alienigenas gentes et
nationes terre immunditias suas a chananeis
et cetheis et ferezeis et iebuseis et
moabitis et egyptiis et ydumeis Convene
runt enim cum filiabus eorum et ipsi et filii eorum
Et commixtum est semen sanctum alienigenis
gentibus terre et participes erant principes et ma
gistratus in iniquitate hac ab initio operis
regni Et mox ut audivi ista conscidi ves
timenta et sacram tunicam et laceravi capil
los capitis et barbam sedi dolens et mestus
Et convenerunt ad me quotquot tunc move
bantur in verbo domini dei israel me lugentem
super iniquitate istam et sedebam tristis us
que ad vespertinum sacrificium Et surgens a
ieiunio conscissa habens vestimenta et sacra
tunicam ingeniculatus et extendens manus
ad dominum dixi Domine confusus sum et
reveritus sum ante faciem tuam quia enim nostra
multiplicata sunt super capita nostra et in
iquitates nostre exaltate sunt usque ad ce
lum quoniam a temporibus patrum nostrorum sumus in magno
peccato usque ad diem hunc et propter peccata
nostra et patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus
nostris et cum sacerdotibus nostris et regibus
terre in gladium et captivitatem et depreda
tionem cum confusione usque in hodiernum
diem Et nunc quantum est quod contigit no
bis misericordia abs te domine deus derelinque no
bis radicem et nomen in loco sanctificationis
tue detegere luminare nostrum in domo domini
dei nostri dare nobis cibum in tempore servitutis
nostre et cum serviremus non sumus derelicti
a domino deo nostro sed constituit nos in gratia po
nens nobis reges persarum dare nobis cibum
et clarificare templum domini dei nostri et edi
ficare deserta syon dare nobis stabilitatem in iudea

et israel Et nunc quid dicemus domine habentes hec
Transgressi enim sumus precepta tua que dedis
ti in manibus puerorum tuorum prophetarum dicens
Quoniam terra in qua introistis possidere heredi
tatem omnis terra polluta est alienigenarum
coinquinationibus et immunditie eorum
repleverunt eam tota in immunditia sua Et nunc
filias vestras non coniungetis filiis eorum et
filias eorum non accipietis filiis vestris Et non
inquiretis pacem habere cum illis omni tempore ut
invalescentes manducetis optima terre et
hereditatem distribuatis filiis vestris usque
in evum Et que contingunt nobis omnia fi
unt propter opera nostra maligna et magna
peccata nostra Et dedisti nobis talem radicem et
iterum sumus reversi sumus transgredi legitima
tua ut commisceamur immunditie alienige
narum gentium terre huius Nonne irasceris nobis
perdere nos quousque non relinquatur radix
et nomen nostrum domine deus israel verax
es derelicta est enim radix usque in hodier
num diem Et nunc sumus in conspectu tuo in
iniquitatibus nostris Non est enim adhuc
stare ante te in his Et cum adorans confi
teretur hesdras flens humi prostratus ante
templum congregati sunt ad eum ex iherusalem tur
ba magna valde viri et mulieres et iuve
nes et iuvencule Fletus enim erat magnus
in ipsa multitudine Et cum clamasset iechonias
iehel ex filiis israel dixit hesdre Nos
in dominum peccavimus quia collocavimus nobis in
matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus
terre et nunc est super omnem israel Iuremus
ergo sit in iuramentum ad dominum expellere om
nes uxores nostras que ex alienigenis sunt cum fi
liis eorum sicut tibi decretum est a maioribus
secundum legem domini exsurgens explica Ad
te enim pertinet hoc negotium et nos tecum
sumus viriliter fac Et exsurgens hesdras
adiuravit principes sacerdotum et levitarum et
omnem israel facere secundum hec omnia et iurave
runt Esdre secundum capitulum Capitulum x.

Et exsurgens Hesdras ab ante atrium
templi abiit in pastoforium Iona
the filii Nazaby et hospitatus illic non gus
tavit panem nec aquam bibit super iniqui
tates multitudinis. Et facta est predicatio in omni
Iudea et Ierusalem omnibus qui erant ex captivitate in
Ierusalem congregari. Qui cumque non occurrerit bi
duo vel triduo secundum iudicium assidentium senio
rum tollentur facultates sue et ipse alienus
iudicabitur a multitudine captivitatis. Et congregati
sunt omnes qui erant ex tribu Iuda et Benia
min in tribus diebus. Hic mensis est nonus
vicesima die mensis et sedit omnis multitudo
in aream templi sive in atria templi treme
tes propter hiemem presentem. Exsurgens Hesdras
dixit illis: Vos inique fecistis collocando vobis
in matrimonium uxores alienigenas ut adderetis
delicta Israel. Et nunc date confessionem et magni
ficentiam domino deo patrum nostrorum et facite
voluntatem eius et discedite a gentibus terre
et ab uxoribus alienigenis. Et clamavit
omnis multitudo et dixerunt voce magna: Sicut
dixisti faciemus. Sed quoniam multitudo magna est
et tempus hiemale et non possumus in subdivali stare
et hoc opus non est nobis unius diei neque
bidui multum enim in his peccavimus. Stent prepositi
multitudinis et omnes qui nobiscum inhabitant et
quotquot habent apud se uxores alienige
nas et assistant accepto tempore ex omni loco presbiteri
et iudices quo usque solvant iram domini negotii
huius. Ionathas autem Ezechielis filius et Ozias fi
lius Thecani susceperunt secundum hoc et Bosoram
mus et Levis et Sabathes simul cooperati sunt
illis. Et fecerunt secundum hec omnia universi qui
erant ex captivitate. Et elegit sibi viros Hesdras
sacerdotes principes magnos de patribus eorum secundum
nomina. Et consederunt novilunio mensis primi ad ex
aminare negotium ipsud et determinatum est de
viris qui habebant uxores alienigenas usque
ad neomeniam primi mensis. Et inventi sunt de
sacerdotibus permixti qui habebant alienigenas
uxores. De filiis Iesu filii Iosedech et fratribus
eius Maseas et Eliezerus et Ioribus et Ioa
dus et iniecerunt manus ut expellerent uxo
res suas et ad litandum in exorationem arietem
pro ignorantia sua. Et ex filiis Emmer Masse
as et Esses et Ieelech Azarias. Et ex filiis
Fosere Nomasas Hismaheris et Nathanee
Iussio Ieddus et Talsas. Et ex Levitis Iozab
dus et Semeis et Colius et Calitas et Facee
as et Colvas et Elionas. Et ex sacris cantoribus
Eliazub Zaccurus. Et ex ianitoribus Sallumus
et Tolbanes. Et ex Israel ex filiis Foros Ier
mias et Ieddias et Melchias et Michelus
et Eleazarus et Iemebias et Bannas. Ex
filiis Iolamen Thamas et Zacharias et
Ierselus et Ioddius et Ierymoth et Helias.
Et ex filiis Zaton Eliadas et Eliasimus
et Othias et Iarimoth et Zabdis et Zebedy
as. Et ex filiis Hebeer Iohannes et Emany
as et Zabdias et Emeeus. Et ex filiis Ba
ny Olamus et Malluchus et Ieddeus et
Iasub et Asabus et Ierimoth. Et ex filiis
Addyn Naathus et Moosias et Lacunus
et Naidus et Banseas et Mathanias et Be
seel et Bonnus et Manasses. Et ex filiis
Nuue Iomas et Asseas et Melchias et Sa
meas et Symon Beniamin et Malchus et Mar
ras. Et ex filiis Azom Carianeus Matha
as et Bannus et Eliphalath et Manasses
et Semey. Et ex filiis Bamy Ieremias et Moo
dias et Abramus et Iohel et Baneas et
Pelias et Ionas et Marimoth et Eliasib
et Mathaneus et Eliasis et Ozias et Die
lus et Semedius et Zambris et Iosephus.
Et ex filiis Nobei Idelus et Mathatias
et Sabadus et Zecheda et Sedmi et Iessei
Baneas. Omnes isti coniunxerunt sibi uxores alie
nigenas et dimiserunt eas cum filiis. Et inha
bitaverunt sacerdotes et Levite et qui erant
ex Israel in Ierusalem et in tota regione una nemo
lunio mensis septimi. Et erant filii Israel in
commorationibus suis. Et congregata est omnis
multitudo simul in aream que ab oriente
porte sacre est. Et dixerunt Hesdre pontifici

et lectori ut afferret legem moysi que tradita est a domino deo israel. Et attulit Hesdras pontifex legem omni multitudini eorum a viro usque ad mulierem et omnibus sacerdotibus audire legem novilunio mensis septimi et legebat in area que est ante sacram portam templi a prima luce usque ad vesperam coram viris et mulieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem. Et stetit Hesdras sacerdos et lector legis super ligneum tribunal quod fabricatum erat. Et steterunt ad eum Mathathias et Samus et Ananias et Azarias Urias Ezechias et Balsamus ad dexteram et ad sinistram Faldeus Misahel Malachias Abustas Sabus Nabadias et Zacharias. Et assumpsit Hesdras librum coram omni multitudine. Presidebat enim in gloria magnifica omnium. Et cum absolvisset legem omnes in recto steterunt. Et benedixit Hesdras dominum deum altissimum deum sabaoth omnipotentem. Et respondit omnis populus amen. Et elevatis sursum manibus procidentes in terram adoraverunt. Ihesus et Banneus et Zarabias et Iadinus et Accubus et Sabatheus et Calithes et Azarias et Ioradus et Ananias et Levite qui docebant legem domini et insuper legebant singulis eos qui intelligebant lectionem. Et athersata dixit Hesdre pontifici et lectori et levitis qui docebant multitudinem dicens: Dies hic sanctus est domino. Et omnes flebant cum audissent legem. Digressi ergo manducate pinguissima queque et bibite dulcissima queque et mittite munera his qui non habent. Sanctus enim est hic dies domini et nolite mesti esse. Dominus enim clarificabit vos. Et levite denuntiabant in publico omnibus dicentes: Dies hic sanctus est, nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera his qui non habebant ut epularentur magnifice. Etenim exaltati sunt in verbis quibus edocti sunt. Et convenerunt omnes in Ierusalem celebrare leticiam secundum testamentum domini dei israel.

Prologus Thobie

Cromatio et Heliodoro episcopis Ieronimus presbyter salutem in domino. Mirari non desino exactionis vestre instantiam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham, librum utique Thobie quem Hebrei de cathalogo divinarum scripturarum secantes his que agiographa memorant manciparunt. Feci satis desiderio vestro non tamen studio meo. Arguunt enim nos Hebreorum studia et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio et episcoporum iussionibus deservire institi ut potui. Et quia vicina est chaldeorum lingua sermoni hebraico utriusque lingue peritissimum loquacem reperiens unius diei laborem arripui. Et quicquid ille michi hebraicis verbis expressit hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Et orationibus vestris mercedem huius operis compensabo cum gratum vobis didicero me quod iubere dignati estis complesse.

Capitulum primum

Tobias ex tribu et civitate Nepthalim que est in superioribus Galilee supra Naason post viam que ducit ad occidentem in sinistro habens civitatem Sephet, cum captus esset in diebus Salmanasar regis Assyriorum in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit, ita ut omnia quecumque habere poterat cotidie concaptivis fratribus qui erant ex genere suo impartiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu Nepthalim nichil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos Ieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium et pergebat ad Ierusalem ad templum domini et ibi adorabat dominum deum Israel, omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens, ita ut in tercio anno proselitis et advenis ministraret omnem decimationem. Hec et his

similia secundum legem dei celi a pueritia sua observabat. Cum vero factus esset vir accepit uxorem annam de tribu sua genuitque ex ea filium nomen suum imponens ei quem ab infantia sua timere deum docuit et abstinere ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem niniven cum omni tribu sua et omnes ederent ex cibis gentilium iste custodivit animam suam et numquam contaminatus est in escis eorum. Et quoniam memor fuit domini in toto corde suo dedit illi deus gratiam in conspectu salmanasar regis. Et dedit illi potestatem quocumque vellet ire habens libertatem quecumque facere voluisset. Pergebat ergo per omnes qui erant in captivitate et monita salutis dabat eis. Cum autem venisset in rages civitatem medorum et ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti et cum multa turba generis sui gabelum egentem videret qui erat ex tribu eius sub cyrographo dedit illi memoratum pondus argenti. Post multum vero temporis mortuo salmanasar rege cum regnaret sennacherib filius eius pro eo et filios israel exosos haberet in conspectu suo thobias pergebat per omnem cognationem suam et consolabatur eos dividebatque unicuique prout poterat de facultatibus suis. esurientes alebat nudisque vestimenta prebebat et mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat. Denique cum reversus esset rex sennacherib fugiens a iudea plagam quam circa eum deus fecerat propter blasphemiam suam et iratus multos occideret ex filiis israel thobias sepeliebat corpora eorum. At ubi nuntiatum est regi iussit eum occidi et tulit omnem substantiam eius. Thobias vero cum filio suo et uxore fugiens nudus latuit quia multi diligebant eum. Post dies vero quadraginta et quinque occiderunt regem filii ipsius. Et reversus est thobias in domum suam omnisque facultas eius restituta est ei. C. II.

Post hec vero cum esset dies festus domini et factum esset prandium bonum in domo thobie dixit filio suo. Vade et adduc aliquos de tribu nostra timentes deum ut epulentur nobiscum. Cumque abisset reversus nuntiavit ei unum ex filiis israel iugulatum iacere in platea. Statimque exiliens de accubitu suo relinquens prandium ieiunus pervenit ad corpus. Tollensque illud portavit in domum suam occulte ut dum sol occubuisset caute sepeliret eum. Cumque occultasset corpus manducavit panem cum luctu et tremore memorans illum sermonem quem dixit dominus per amos prophetam. Dies festi vestri convertentur in luctum et in lamentationem. Cum vero sol occubuisset abiit et sepelivit eum. Arguebant autem eum omnes proximi eius dicentes. Iam huius rei causa interfici iussus es et vix effugisti mortis imperium et iterum sepelis mortuos. Sed thobias plus timens deum quam regem rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua et mediis noctibus sepeliebat eos. Contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactasset se iuxta parietem et obdormisset et ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora inciderent super oculos eius fieretque cecus. Hanc autem temptationem ideo permisit dominus evenire illi ut posteris daretur exemplum patientie eius sicut et sancti Iob. Nam cum ab infantia sua semper deum timuerit et mandata eius custodierit non est contristatus contra deum quod plaga cecitatis evenerit ei sed immobilis in dei timore permansit gratias agens deo omnibus diebus vite sue. Nam sicut beato Iob insultabant reges ita isti parentes et cognati eius irridebant vitam eius dicentes. Ubi est spes tua pro qua elemosinas et sepulturas faciebas. Thobias vero increpabat eos dicens. Nolite ita loqui quoniam filii sanctorum sumus et vitam illam expectamus quam deus daturus est his qui fidem suam numquam mutant ab eo. Anna vero uxor eius ibat ad textrinum opus cotidie et de labore manuum suarum victum quem consequi poterat deferebat. Unde factum est ut hedum caprarum accipiens detulisset domum. Cuius cum vocem

balantem vir eius audisset dixit: Videte enim ne forte furtivus sit sed reddite eum dominis suis quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec uxor eius irata respondit: Manifeste vana facta est spes tua et elemosine tue modo apparuerunt. Atque his et aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

Tunc Tobias ingemuit Capitulum III et cepit orare cum lacrimis dicens: Iustus es domine et omnia iudicia tua iusta sunt et omnes vie tue misericordia et veritas et iudicium. Et nunc domine memor esto mei et ne vindictam sumas de peccatis meis neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum, quoniam non obedivimus preceptis tuis et traditi sumus in direptionem et captivitatem et mortem et in fabulam et in opprobrium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna iudicia tua quia non egimus secundum precepta tua et non ambulavimus sinceriter coram te. Et nunc domine deus secundum voluntatem tuam fac mecum et precipe in pace recipi spiritum meum: expedit enim mihi mori magis quam vivere. Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguelis in Rages civitate Medorum et ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui, quoniam tradita fuerat septem viris et demonium nomine Asmodeus occiderat eos mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam respondit ei dicens: Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram interfectrix virorum tuorum. Numquid et occidere me vis sicut occidisti etiam septem viros? Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus sue et tribus diebus et tribus noctibus non manducavit neque bibit, sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur deum ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem die tertia dum compleret orationem benedicens dominum dixit: Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum qui cum iratus fueris misericordiam facies et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui invocant te. Ad te domine faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo. Peto domine ut de vinculo improperii huius absolvas me aut certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quia numquam concupivi virum et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia. Numquam cum ludentibus miscui me neque cum his qui in levitate ambulant participem me prebui. Virum autem cum timore tuo non cum libidine mea consensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis aut illi forsitan me non fuerunt digni quia forsitan viro alii conservasti me. Non est enim in hominis potestate consilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis qui te colit quod vita eius si in probatione fuerit coronabitur, si autem in tribulatione fuerit liberabitur, et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam licebit venire. Non enim delectaris in perditionibus nostris quia post tempestatem tranquillum facis et post lacrimationem et fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum deus Israel benedictum in secula. In illo tempore exaudite sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei. Et missus est angelus domini sanctus Raphael ut curaret eos ambos quorum uno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate.

Igitur cum Tobias Capitulum IIII putaret exaudiri orationem suam ut mori potuisset vocavit ad se Tobiam filium suum dixitque ei: Audi fili mi verba oris mei et ea in corde tuo quasi fundamentum construe. Cum acceperit deus animam meam corpus meum sepeli et honorem habebis matri tue omnibus diebus vite sue. Memor enim esse debes que et quanta pericula passa sit propter te in utero suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus vite sue sepelies eam circa me. Omnibus autem diebus vite tue in mente habeto deum et cave ne aliquando peccato consentias et pretermittas precepta dei tui. Ex substantia tua fac elemosinam et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet ut nec a te avertatur facies domini. Quomodo potueris ita esto misericors. Si multum tibi fuerit habundanter tribue; si exiguum tibi fuerit etiam exiguum libenter impertiri stude. Premium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. Quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat et non patietur animam ire in tenebras.

fiducia erit magna coram summo deo elemosina
omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab
omni fornicatione et preter uxorem tuam num-
quam patiaris crimen scire. Superbiam numquam
in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permit-
tas. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quicum-
que tibi aliquid operatus fuerit statim ei mer-
cedem restitue et merces mercenarii tui apud
te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis
tibi fieri vide ne tu aliquando alteri facias. Panem
tuum cum esurientibus et egenis comede et de ves-
timentis tuis nudos tege. Panem tuum et vi-
num tuum super sepulturam iusti constitue. Et noli ex
eo manducare et bibere cum peccatoribus. Con-
silium semper a sapiente perquire. Omni tempore bene-
dic deum et pete ab eo ut vias tuas dirigat
et omnia consilia tua in ipso permaneant. Indi-
co etiam tibi fili mi dedisse decem talenta
argenti dum adhuc infantulus esses gabelo
in rages civitate medorum et chirographum eius
apud me habeo. Et ideo perquire quomodo ad eum
pervenias et recipias ab eo supra memoratum
pondus argenti et restituas ei chirographum
suum. Noli timere fili mi pauperem quidem vi-
tam gerimus sed multa bona habebimus si ti-
muerimus deum et recesserimus ab omni peccato et fe-
cerimus bene. Capitulum V

Tunc respondit thobias patri suo.
Omnia quecumque precepisti michi
faciam pater. Quomodo autem pecuniam hanc inquiram
ignoro. Ille me nescit et ego illum ignoro.
Quod signum dabo ei? Sed neque viam per quam
pergatur illuc aliquando cognovi. Tunc pater
suus respondit illi et dixit. Chirographum
illius penes me habeo quod dum illi os-
tenderis statim restituet. Sed perge nunc et in-
quire aliquem tibi virum fidelem qui eat tecum
salva mercede sua dum adhuc vivo ut re-
cipias eam. Tunc egressus thobias invenit iuve-
nem splendidum stantem precinctum et quasi
paratum ad ambulandum et ignorans quod angelus
dei esset salutavit eum et dixit. Unde te
habemus bone iuvenis? At ille respondit. Ex
filiis israhel. Et thobias ait ei. Nosti viam
que ducit in regionem medorum? Cui respondit.
Novi et omnia itinera eius frequenter ambulavi
et mansi apud gabelum fratrem nostrum qui moratur
in rages civitate medorum que posita est in
monte egbathanis. Cui thobias ait. Sus-
tine me obsecro donec hec ipsa denunciem
patri meo. Tunc ingressus thobias indicavit
hec universa patri. Super que admiratus pater rogavit
ut introiret ad eum. Ingressus itaque salu-
tavit eum et dixit. Gaudium tibi semper sit. Et
thobias ait. Quale gaudium michi erit qui
in tenebris sedeo et lumen celi non video? Cui
ait iuvenis. Forti animo esto in proximo est ut
a deo cureris. Dixit itaque illi thobias. Num-
quid poteris perducere filium meum ad gabelum
in rages civitatem medorum? Et cum redieris
restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei
angelus. Ego ducam et reducam eum ad
te. Cui respondit thobias. Rogo te indica
michi de qua domo aut de qua tribu es tu.
Cui raphahel angelus dixit. Genus queris
mercenarii an ipsum mercenarium qui cum filio
tuo eat? Sed ne forte sollicitum te reddam. Ego
sum azarias ananie magni filius. Et tho-
bias respondit. Ex magno genere
es tu. Sed peto ne irascaris quia voluerim
cognoscere genus tuum. Dixit autem illi angelus. Ego
sanum ducam et sanum reducam tibi filium tuum.
Respondens autem thobias ait. Bene ambuletis
et sit deus in itinere vestro et angelus eius co-
mitetur vobiscum. Tunc paratis omnibus que
erant in via portanda fecit thobias
vale patri suo et matri sue et ambulaverunt
ambo simul. Cepit autem flere mater eius et dicere.
Baculum senectutis nostre tulisti et transmisisti
a nobis. Numquam esset ipsa pecunia pro qua misisti
eum. Sufficiebat nobis paupertas nostra ut
divitias computaremus hoc quod videbamus
filium nostrum. Dixitque ei thobias. Noli flere. Sal-
vus perveniet filius noster et salvus revertetur ad
nos et oculi tui videbunt eum. Credo enim quod
angelus dei bonus comitetur ei et bene disponat

omnia que et ipsum gesturum erant cum gaudio reuertentur ad nos. Adhesit vocem compaciens matris eius flere et tacuit. Capitulum vi

Profectus est autem Tobias et canis secutus est eum. Et mansit prima mansione iuxta flumen tygris. Et exiuit ut lavaret pedes suos et ecce piscis inmanis exiuit ad devorandum eum. Quem expauescens Tobias clamauit voce magna dicens Domine inuadit me. Et dixit ei angelus apprehende branchiam eius et trahe eum ad te. Quod cum fecisset attraxit eum in siccum et palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus. Exentera hunc piscem et cor eius et fel et iecur repone tibi. Sunt enim hec necessaria ad medicamenta utiliter. Quod cum fecisset assauit carnes eius et secum tulerunt in uia. cetera salierunt que sufficerent eis in uia quousque peruenirent ad rages ciuitatem medorum. Tunc interrogauit Tobias angelum Et dixit ei. Obsecro te frater azaria ut dicas michi quod remedium habebunt ista que de pisce seruari iussisti. Respondens que angelus dixit ei. Cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne genus demoniorum siue a viro siue a muliere ita ut non accedat ultra ad eos. Et fel valet ad ungendos oculos in quibus fuerit albugo et sanabuntur. Et dixit ei Tobias. Ubi vis ut maneamus. Respondens que angelus ait. Est hic raguel nomine vir propinquus de tribu tua et hic habet filiam nomine Sara. Sed neque masculum neque feminam ullam aliam habet preter eam. Tibi debetur omnis substantia eius et oportet te eam accipere coniugem. Pete ergo eam a patre eius et dabit tibi eam in uxorem. Tunc respondit Tobias et dixit. Audiui quia tradita est vii viris et mortui sunt. Sed et hoc audiui quod demonium occidit illos. Timeo ergo ne forte et hoc michi eueniat et cum unicus sim parentibus meis deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me et ostendam tibi qui sunt quibus prevalere demonium potest. Hii namque qui coniugium ita suscipiunt ut deum a se et a sua mente excludant et sue libidini ita vacent sicut equus et mulus quibus non est intellectus habet potestatem demonium super eos. Tu autem cum acceperis eam ingressus cubiculum per tres dies continens esto ab ea et nichil aliud nisi in orationibus vacabis cum ea. Ipsa autem nocte incenso iecore piscis fugabitur demonium. Secunda vero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris. Tertia vero nocte benedictionem consequeris ut filii ex vobis procreentur incolumes. Transacta autem tercia nocte accipies virginem cum timore domini et amore filiorum magis quam libidinis ductus ut in semine abrahe benedictionem in filiis consequaris. Capitulum vii

Ingressi autem ad raguelem et suscepit eos raguel cum gaudio. Intuensque Tobiam raguel dixit anne uxori sue Quam similis est iuuenis iste consobrino meo. Et cum dixisset ait. Unde estis iuuenes fratres nostri. At illi dixerunt. De tribu neptalim sumus ex captiuitate niniue. Dixitque illis raguel. Nostis Tobiam fratrem meum. Qui responderunt. Nouimus. Cumque multa bona loqueretur de eo. Dixit angelus ad raguelem Tobias de quo interrogas pater huius est. Et misit se raguel et cum lacrimis osculatus est eum et plorans super collum eius dixit. Benedictio tibi sit fili mi quia boni et optimi viri filius es. Et anna uxor eius et Sara filia ipsorum lacrimate sunt. Postquam autem locuti sunt precepit raguel occidi arietem et parari conuiuium. Cumque hortaretur eos discumbere ad prandium Tobias ait. Hic ego hodie non manducabo neque bibam nisi prius petitionem meam confirmes et promittas michi dare Saram filiam tuam. Quo audito verbo raguel expauit sciens quid euenerit illis septem viris et timere cepit ne forte huic similiter accideret. Et cum nutaret et nulli petenti responsum daret dixit ei angelus. Noli timere dare eam isti quia huic timenti deum debetur coniux filia tua. Propterea

alius non potuit habere eam. Tunc dixit Ra-
guel: Non dubito quod deus preces et lacrimas
meas in conspectu suo admiserit. Et credo quoniam
ideo fecit vos venire ad me, ut ista
coniungeretur cognationi sue secundum legem Moysi.
Et nunc noli dubium gerere quod tibi eam tradam.
Et apprehendens dexteram filie sue dextere
Thobie tradidit dicens: Deus Abraham et deus
Ysaac et deus Iacob sit vobiscum et ipse coniun-
gat vos impleatque benedictionem suam in vobis.
Et accepta carta fecerunt conscriptionem coniugii. Et
post hec epulati sunt benedicentes deum. Vo-
cavitque ad se Raguel Annam uxorem suam
et precepit ei ut prepararet alterum cubiculum.
Et introduxit in eum Saram filiam suam
et lacrimata est. Dixitque ei: Forti animo esto, fi-
lia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tede-
dio quod perpessa es. Capitulum VIII

Postquam vero cenaverunt introduxe-
runt iuvenem ad eam. Recordatus
itaque Thobias sermonum angeli protulit de
cassidili suo partem iecoris et posuit eam
super carbones vivos. Tunc Raphahel angelus
apprehendit et religavit eum in deserto
superioris Egipti. Tunc hortatus est virginem
Thobias dixitque ei: Sara, exsurge et depre-
cemur hodie deum et cras et post cras, quia
his tribus diebus noctibus deo iungimur. Ter-
tia autem transacta nocte in nostro erimus
coniugio. Filii quippe sanctorum sumus et non pos-
sumus ita coniungi sicut et gentes que ignorant
deum. Surgentes autem pariter instanter ora-
bant ambo simul ut sanitas daretur eis.
Dixitque Thobias: Domine deus patrum nostrorum,
benedicant te celi et terre et mare
et fontes et flumina et omnis creatura tua
que in eis sunt. Tu fecisti Adam de limo
terre dedistique ei adiutorium Evam. Et nunc,
domine, tu scis quia non luxurie causa accipio
sororem meam coniugem sed sola posteritatis
dilectione in qua benedicatur nomen tuum in
secula seculorum. Dixit itaque Sara: Miserere
nobis, domine, miserere nobis, et consenescamus ambo
pariter sani. Et factum est circa pullorum canti-
cum, accersiri iussit Raguel servos suos et
abierunt cum eo ut foderent sepulcrum. Dice-
bat enim: Ne forte simili modo evenerit ei quo et ceteris aliis
septem viris qui ingressi sunt ad eam. Cumque
parassent fossam, reversus est Raguel
ad uxorem suam dixitque ei: Mitte unam
de ancillis tuis et videat si mortuus est,
ut sepeliam eum antequam illucescat. At
illa misit unam ex ancillis suis, que ingressa
cubiculum reperit eos salvos et incolu-
mes pariter secum dormientes. Et reversa
nuntiavit bonum nuntium. Et benedixerunt
dominum Raguel videlicet et Anna uxor eius
et dixerunt: Benedicimus te, domine deus Is-
rahel, quia non contigit nobis quemadmodum
putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam
et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos.
Misertus es autem duobus unicis. Fac eos,
domine, plenius benedicere te et sacrificium
laudis tue tibi et sue sanitatis offerre,
ut cognoscat universitas gentium quia tu
es dominus deus solus in universa terra. Sta-
timque precepit servis suis Raguel ut re-
plerent fossam quam fecerant, priusquam
illucesceret. Uxori autem sue dixit ut
instrueret convivium et pararet omnia que in
cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque
pingues vaccas et quattuor arietes occidi
fecit et parari epulas omnibus vicinis
suis cunctisque amicis. Et adiuravit Raguel
Thobiam ut duas ebdomadas moraretur
apud eum. De omnibus autem que possidebat
Raguel dimidiam partem dedit Tho-
bie et fecit scripturam ut dimidia
pars que supererat post obitum eorum Thobie
dominio perveniret. Capitulum IX

Tunc vocavit ad se Thobias an-
gelum quem quidem hominem
existimabat dixitque ei: Azaria frater, peto
ut auscultes verba mea. Si me ipsum tra-
dam tibi servum non ero dignus provide-

tue tamen obsecro te ut assumas tibi alia
sive servicia et vadas ad gabelum in rages
civitatem medorum reddasque ei cirographum
suum et recipies ab eo pecuniam roges quoque
eum venire ad nuptias meas. Scis enim ipse
quoniam numerat dies pater meus et si tarda-
vero uno die plus contristabitur anima eius
Et certe vides quomodo raguel coniuravit me
cuius coniuramentum spernere non possum. Tunc
raphahel assumens quatuor de servis rague-
lis et duos camelos in rages civitatem me-
dorum perrexit. Et inveniens gabelum dedit
ei cirographum suum et recepit ab eo omnem
pecuniam. Indicavitque ei de thobia filio
thobie omnia que gesta sunt fecitque eum
secum venire ad nuptias. Cumque ingressus esset
domum raguelis invenit thobiam discum-
bentem et exiliens osculati sunt invicem
Et flevit gabelus benedixitque deum et dixit
Benedicat te dominus deus israel quia filius
es optimi viri et iusti et timentis deum
et elemosinas facientis et dicatur benedictio
super uxorem tuam et super parentes vestros et
videatis filios vestros et filios filiorum vestrorum
usque in tertiam et quartam generationem et sit
semen vestrum benedictum a deo israel qui regnat
in secula seculorum. Amen. Cumque omnes dixissent
amen accesserunt ad convivium sed et cum timore domini
nuptiarum convivium exercebant. Capitulum x

Dum vero moras faceret thobias
causa nuptiarum sollicitus erat pa-
ter eius thobias dicens Putas quare moratur
filius meus aut quare detentus est ibi
Putas ne gabelus mortuus est et nemo
illi reddit pecuniam. Cepit autem contristari ni-
mis ipse et anna uxor eius cum ipso et ce-
perunt ambo simul flere eo quod die statuto non
reverteretur ad eos filius eorum. Flebat igitur
mater eius irremediabilibus lacrimis atque
dicebat Heu me fili mi ut quid misimus
te peregrinari lumen oculorum nostrorum baculum
senectutis nostre spem posteritatis nostre. Omnia
simul in te uno habentes te non debuimus di-
mittere a nobis. Cui dicebat thobias. Tace
et noli conturbari sanus est filius noster
Satis fidelis est vir ille cum quo misimus
eum. Illa autem nullo modo poterat consolari sed
cotidie exiliens circumspiciebat et circuibat vias
omnes per quas spes remeandi videbatur ut
procul videret eum si fieri posset venientem.
At vero raguel dicebat ad generum suum
Mane hic et ego mittam nuncium salutis
de te ad thobiam patrem tuum. Cui thobias
dixit Ego novi quia pater meus et mater mea
modo dies computant et cruciatur spiritus eorum
in ipsis. Cumque verbis multis rogaret tho-
biam raguel et ille eum nullatenus vellet au-
dire tradidit ei saram et dimidiam partem omnis
substantie sue in pueris et in puellis et in pecoribus
et in camelis et in vaccis et pecunia mul-
ta et salvum atque gaudentem dimisit
eum a se dicens. Angelus domini sanctus sit in itine-
re vestro perducatque vos incolumes et inve-
niatis omnia recta circa parentes vestros et videant
oculi mei filios vestros priusquam moriar. Et
apprehendentes parentes filiam suam osculati sunt
eam et dimiserunt ire monentes eam hono-
rare soceros diligere maritum regere familiam
gubernare domum et seipsam irreprehen-
sibilem exhibere. Capitulum xi

Cumque reverterentur pervenerunt ad
charram que est in medio itinere con-
tra ninivem undecimo die. Dixitque angelus Tho-
bia frater scis quemadmodum reliquisti pa-
trem tuum et si placet tibi precedamus
et lento gradu sequatur iter nostrum familie
simul cum coniuge tua et cum animalibus. Cumque hoc
placuisset ut irent dixit raphahel ad tho-
biam Tolle tecum ex felle piscis erit enim
necessarium. Tulit itaque thobias ex felle illo
Et abiit. Anna autem sedebat circa viam cotidie
in supercilio montis unde respicere poterat de
longinquo. Et dum ex eodem loco specula-
retur adventum eius vidit a longe et illico
cognovit filium venientem suum currensque nunciavit.

viro suo dicens Ecce venit filius tuus. Dixitque
raphahel ad thobyam. Ut introieris
domum tuam statim adora dominum deum tuum,
et gratias agens ei accede ad patrem tuum et
osculare eum / statimque lini super oculos eius
ex felle piscis quem portas tecum. Scias
enim quoniam mox aperientur oculi eius et vide-
bit pater tuus lumen celi et in aspectu tuo gau-
debit. Tunc precucurrit canis qui simul fuerat
in via et quasi nuncius blandimento caude sue
gaudebat. Et exsurgens cecus pater eius cepit
offendens pedibus currere / et data manu
puero occurrit obviam filio suo et suscipiens
osculatus est eum cum uxore sua et ceperunt
ambo flere pre gaudio. Cumque adorassent
deum et gratias egissent consederunt. Tunc su-
mens thobias de felle piscis linivit oculos
patris sui et sustinuit quasi dimidiam fere ho-
ram et cepit albugo ex oculis eius quasi mem-
brana ovi egredi. Quam apprehendens tho-
bias traxit ab oculis eius quoniam statim visum
recepit et glorificabat deum ipse videlicet
et uxor eius et omnes qui sciebant eum. Di-
cebatque thobias benedico te domine deus israel quia
tu castigasti me et tu salvasti me
Et ecce video thobiam filium meum. Ingressa est
etiam et post septem dies Sara uxor
eius et omnis familia et pecora sana et
cameli et pecunia multa uxoris
sed et pecunia quam receperat a gabelo.
Et narravit parentibus suis omnia beneficia
dei que fecisset deus circa eum per hominem qui
eum duxerat. Veneruntque achior et nabath
consobrini thobie gaudentes ad thobiam
congratulantes ei de omnibus bonis que
circa illum ostenderat deus. Et per septem dies
epulantes cum gaudio magno gavisi sunt.

Tunc vocavit Capitulum xii

ad se thobias filium suum dixitque ei
quid possumus dare viro isto sancto qui venit
tecum. Respondens thobias dixit patri suo
Pater quam mercedem dabimus ei aut
quid dignum poterit beneficiis eius. Me duxit
et reduxit sanum pecuniam a gabelo ipse sus-
cepit uxorem ipse me habere fecit et de-
monium ipse ab ea compescuit gaudium eius
fecit parentibus eius me ipsum a devoratione piscis eripuit
te quoque lumen celi videre fecit et bonis
omnibus repleti sumus. Quid illi ad hoc
dignum poterimus dare. Sed peto te pater
mi ut roges eum si forte dignetur me-
dietatem de omnibus que allata sunt sibi
assumere. Et vocantes eum pater scilicet
et filius tulerunt eum in partem et rogare eum
ceperunt ut dignaretur medietatem omnium
que attulerant acceptam habere. Tunc dixit
occulte. Benedicite deum celi et coram
omnibus viventibus confitemini ei quia fecit
nobiscum misericordiam suam. Etenim sacramentum re-
gis abscondere bonum est. Opera autem dei
revelare et confiteri honorificum est. Bona
est oratio cum ieiunio et elemosina magis
quam thesauros auri recondere. Quoniam elemo-
sina a morte liberat et ipsa est que purgat
peccata et facit invenire vitam eternam. Qui au-
tem faciunt peccatum et iniquitatem hostes sunt
anime sue. Manifesto ergo vobis veritatem et
non abscondam a vobis occultum sermonem.
Quando orabas cum lacrimis et sepeliebas
mortuos abscondebas in domo tua et
nocte sepeliebas ego obtuli orationem tuam
domino. Quia acceptus eras domino necesse
fuit ut temptatio probaret te. Et nunc
misit me dominus ut curarem te et saram
uxorem filii tui a demonio liberarem.
Ego enim sum raphahel angelus unus ex
septem qui astamus ante dominum. Cumque hec
audissent turbati sunt et trementes ce-
ciderunt super faciem suam. Dixitque eis an-
gelus pax vobis nolite timere. Etenim cum
essem vobiscum per voluntatem dei eram.
quidem vobis videbar manducare et bibere sed
ego cibo invisibili et potu qui ab homini-
bus videri non potest utor. Tempus est ergo

et revertar ad eum qui me misit. Vos autem benedicite deum et enarrate omnia mirabilia eius. Et cum hec dixisset ab aspectu eorum ablatus est, et ultra eum videre non potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt deum. Et exsurgentes narraverunt omnia mirabilia eius.

Capitulum xiii

Aperiens autem thobias senior os suum benedixit dominum et dixit: Magnus es domine in eternum et in omnia secula regnum tuum, quoniam tu flagellas et salvas, deducis ad inferos et reducis, et non est qui effugiat manum tuam. Confitemini domino filii israel et in conspectu gentium laudate eum, quoniam ideo dispersit vos inter gentes que ignorant eum, ut vos enarretis mirabilia eius, et faciatis scire eos quia non est alius deus omnipotens preter eum. Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras, et ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit nobiscum, et cum timore et tremore confitemini illi, regemque seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in terra captivitatis mee confitebor illi, quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem. Convertimini itaque peccatores et facite iustitiam coram deo, credentes quod faciat vobiscum misericordiam suam. Ego autem et anima mea in eo letabimur. Benedicite dominum omnes electi eius, agite dies letitie et confitemini illi. Iherusalem civitas dei, castigavit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis et benedic deum seculorum, ut reedificet in te tabernaculum suum, et revocet ad te omnes captivos, et gaudeas in omnia secula seculorum. Luce splendida fulgebis, et omnes fines terre adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te venient et munera deferentes adorabunt in te dominum, et terram tuam in sanctificationem habebunt. Nomen enim magnum invocabunt in te. Maledicti erunt qui contempserint te, et condempnati erunt omnes qui blasphemaverint te. Benedicti erunt qui edificaverint te. Tu autem letaberis in filiis tuis, quoniam omnes benedicentur et congregabuntur ad dominum. Beati omnes qui diligunt te et qui gaudent super pace tua. Anima mea benedic dominum, quoniam liberavit iherusalem civitatem suam a cunctis tribulationibus eius dominus deus noster. Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei ad videndam claritatem iherusalem. Porte iherusalem ex saphiro et smaragdo edificabuntur, et ex lapide precioso omnis circuitus murorum eius. Ex lapide candido et mundo omnes platee eius sternentur, et per vicos eius cantabitur alleluia. Benedictus dominus qui exaltavit eam, et sit regnum eius in secula seculorum super eam. Amen.

Capitulum xiiii

Et consummati sunt sermones thobie. Et postquam illuminatus est, vixit annis xlii et vidit filios nepotum suorum. Completis itaque annis c duobus sepultus est honorifice in ninive. Quinquagenarius namque et sex annorum lumen oculorum amisit, sexagenarius vero recepit. Reliquum vero vite sue in gaudio fuit, et cum bono profectu timoris dei perrexit in pace. In hora autem mortis sue vocavit ad se thobiam filium suum et septem iuvenes filios eius nepotes suos, dixitque eis: Prope erit interitus ninive. Non enim excidit verbum domini, et fratres nostri qui dispersi sunt a terra israel revertentur ad eam. Omnis autem deserta terra eius replebitur, et domus dei que in ea incensa est iterum reedificabitur. Ibique revertentur omnes timentes deum, et relinquent gentes ydola sua, et venient in iherusalem et inhabitabunt in ea, et gaudebunt in ea omnes reges terre adorantes regem israel. Audite ergo filii mei patrem vestrum: servite domino in veritate et inquirite ut faciatis que placita sunt illi, et filiis vestris mandate ut faciant iustitias et elemosinas, ut sint memores dei et benedicant eum in omni tempore in veritate et in tota virtute sua. Nunc ergo filii

mo... audire et nolite manere hic. Sed quacumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulchro, ex eo dirigite gressus vestros ut exeatis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei. Factum est post obitum matris sue Thobias abscessit ex Ninive cum uxore sua et filiis et filiis filiorum suorum, et reversus est ad soceros suos. Invenitque eos incolumes in senectute bona, et curam eorum gessit, et ipse clausit oculos eorum, et omnem hereditatem domus Raguel ipse percepit. Viditque quintam generationem filios filiorum suorum. Et completis annis nonaginta et novem in timore domini cum gaudio sepelierunt eum. Omnis autem cognatio eius et omnis generatio eius in bona vita et in sancta conversatione permansit, ita ut accepti essent tam deo quam hominibus et cunctis habitantibus terram.

Prologus libri Judith

Apud Hebreorum liber Judith inter agiographa legitur, cuius auctoritas ad roboranda illa que in contentionem veniunt minus ydonea iudicatur. Chaldeorum tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum synodus Nicena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse, acquievi postulationi vestre, immo exactioni, et sepositis occupationibus quibus vehementer artabar, huic unam lucubratiunculam dedi, magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputavi; sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui latinis expressi. Accipite Judith viduam castitatis exemplum et triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed et viris imitabilem dedit, qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit ut invictum ab omnibus vinceret et insuperabilem superaret.

Capitulum i

Arphaxat itaque rex Medorum subiugaverat multas gentes imperio suo. Et ipse edificavit civitatem potentissimam quam appellavit Ecbathanis ex lapidibus quadratis et sectis. Fecit muros eius in altitudine cubitorum lxx et in latitudine cubitorum xxx. Turres vero eius posuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur. Posuitque portas eius in altitudinem turrium. Et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur xii regni sui Nabuchodonosor rex Assyriorum qui regnabat in Ninive civitate magna pugnavit contra Arphaxat et obtinuit eum in campo magno qui appellatur Ragau circa Eufraten et Tygrim et Iadason in campo Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor et cor eius elevatum est. Et misit ad omnes qui habitabant in Cilicia et Damasco et Libano et ad gentes que sunt in Carmelo et Cedar et inhabitantes Galileam et in campo magno Esdrelon et ad omnes qui erant in Samaria et trans flumen Iordanem usque Ierusalem et omnem terram Iesse quousque perveniatur ad montes (terminos) Ethiopie. Ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum qui omnes uno animo contradixerunt et remiserunt eos vacuos et sine honore abiecerunt. Tunc indignatus Nabuchodonosor rex adversus omnem terram illam iuravit per thronum et regnum suum quod defenderet se de omnibus regionibus his.

Capitulum ii

Anno xiii Nabuchodonosor regis xxii die primi mensis factum est verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum ut defenderet se. Vocavitque omnes maiores natu omnesque duces bellatores suos et habuit cum eis misterium consilii sui. Dixitque cogitationem suam in eo esse ut omnem terram suo subiugaret imperio. Quod dictum

cum placuisset omnibus vocavit Nabuchodonosor rex holofernem principem militie sue et dixit ei. Egredere adversum omne regnum occidentis et contra eos precipue qui contempserunt imperium meum. Non parcet oculus tuus ulli regno omnemque urbem munitam subiugabis michi. Tunc holofernes vocavit duces et magistratus virtutis assyriorum et dinumeravit viros in expeditione sicut precepit ei rex centum viginti milia peditum pugnatorum et equites et sagittarios xii milia. Omnemque expeditionem suam fecit precedere in multitudine innumerabilium camelorum cum hiis que exercitibus sufficerent copiose boum quoque armenta gregesque ovium quorum non erat numerus. Frumentum ex omni syria in transitu suo comparari constituit. Aurum vero et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis qui cooperuerunt faciem terre sicut locuste. Cumque pertransisset fines assyriorum venit ad montes magnos ange qui sunt a sinistro cilicie. Ascenditque omnia castella eorum et optinuit omnem munitionem. Effregit autem civitatem opinatissimam melothi predavitque omnes filios tharsis et filios ysmael qui erant contra faciem deserti et ad austrum terre celeon. Et transivit eufraten et venit in mesopotamiam et fregit omnes civitates excelsas que erant ibi a torrente mambre usque quo perveniatur ad mare et occupavit terminos eius a cilicia usque ad fines iapheth qui sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios madyan et predavit omnem locupletationem eorum. Omnesque resistentes sibi occidit in ore gladii. Et post hec descendit in campos damasci in diebus messis et succendit omnia sata omnesque arbores et vineas fecit incidi. Et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

Capitulum iii

Tunc miserunt legatos suos universarum urbium et provinciarum reges et principes syrie scilicet mesopothamie et syrie sobal et libie atque cilicie qui venientes ad holofernem dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos. Melius est enim ut viventes serviamus nabuchodonosor regi magno et subditi simus tibi quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur. Omnis civitas nostra omnisque possessio omnes montes et colles et campi et armenta boum gregesque ovium caprarum et equorum camelorumque et universe facultates nostre atque familie in conspectu tuo sunt. Omnia sub lege tua sunt. Nos autem et filii nostri servi tui sumus. Veni nobis dominus pacificus et utere servitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus et virtute magna et optinuit omnem civitatem et omnem inhabitantem terram. De universis autem urbibus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum. Tantusque metus provinciis illis incubuit ut universarum urbium habitatores principes et honorati simul cum populis exirent in obviam venienti excipientes eum cum coronis et lampadibus ducentes choros in tibiis et tympanis. Nec tamen ista facientes ferocitatem pectoris eius mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit. Preceperat enim illi nabuchodonosor rex ut omnes deos terre exterminaret videlicet ut ipse solus deus diceretur ab hiis nationibus que potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem syriam sobal et omnem appamiam omnemque mesopothamiam venit ad ydumeos in terra gabaa accepitque civitates eorum. Et sedit ibi xxx dies in quibus diebus adunari precepit exercitum universum virtutis sue.

Capitulum iiii

Tunc audientes filii israel hec qui habitabant in terra iuda timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam et horror invasit sensus eorum ne hoc faceret ierusalem et templo domini quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et miserunt in omnem samariam per circuitum usque iericho et preoccu-

pravenerunt omnes vertices montium et muris circumdederunt vicos suos et congregaverunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos autem eliachim scripsit ad universos qui erant contra esdrelon que est contra faciem magni campi iuxta dothaim et universos per quos viae transitus esse poterat ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad ierusalem et illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii israel secundum quod constituerat eis sacerdos domini eliachim. Et clamavit omnis populus ad dominum instantia magna et humiliaverunt animas suas in ieiuniis et orationibus ipsi et mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes ciliciis et infantes prostraverunt contra faciem templi domini et altare domini operuerunt cilicio et clamaverunt ad deum israel unanimiter ne darentur in predam infantes eorum et uxores eorum in divisionem et civitates eorum in exterminium et sancta eorum in pollutionem. Tunc eliachim sacerdos domini magnus circuivit omnem israel allocutusque est eos dicens. Scitote quoniam exaudiet dominus preces vestras si manentes permanseritis in ieiuniis et orationibus in conspectu domini. Memores estote moysi servi domini qui amalech confidentem in virtute sua et in potentia et in exercitu suo et in clipeis suis et in curribus suis et in equitibus suis non ferro pugnando sed precibus sanctis orando deiecit. Sic erunt universi hostes israel si perseveraveritis in hoc opere quod incepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes dominum permanebant in conspectu domini ita etiam ut qui holocausta domino offerebant precincti ciliciis offerrent sacrificia domino. Et erat cinis super capita eorum et ex toto corde suo omnes orabant dominum ut visitaret populum suum israel. Capitulum V.

Nuntiatumque est holoferni quod filii israel prepararent se ad resistendum ac montium itinera conclusissent et furore nimio exarsit in iracundia magna vocavitque omnes principes moab et duces ammon. Et dixit eis: Dicite michi quis sit populus iste qui montana obsidet aut que aut quales aut quante sint civitates eorum que etiam sit virtus eorum aut que sit multitudo eorum vel quis rex militie eorum est. Aut quare pre omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt nos et non exierunt obviam nobis ut susciperent nos cum pace. Tunc achior dux omnium filiorum ammon respondens ait: Si digneris audire domine mi dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie chaldeorum est. Hic primum in mesopotamia habitavit quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra chaldeorum. Deserentes itaque ceremonias patrum suorum que in multitudine deorum erant unum deum celi coluerunt qui et precepit eis ut exirent inde et habitarent in charan. Cumque operuisset omnem terram fames descenderunt in egyptum illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt ut dinumerari eorum non posset exercitus. Cumque gravasset eos rex egypti in edificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos. Clamaverunt ad dominum suum et percussit totam terram egypti plagis variis. Cumque eiecissent eos egyptii a se et cessasset plaga ab eis et iterum vellet eos capere et ad suum servitium revocare fugientibus his deus celi mare aperuit ita ut hinc inde aque quasi murus solidarentur et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur ita aquis coopertus est ut non remaneret unus qui factum posteris nuntiaret. Egressi etiam mare rubrum deserta syna montis occupaverunt in quibus numquam potuit homo habitare vel filius hominis requievit. Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum et per annos quadraginta annonam de celo consecuti sunt. Sine arcu et sagitta et absque scuto et gladio deus eorum pugnavit pro eis et vicit. Et non fuit qui insultaret populo isti nisi quando recessit a cultu domini dei sui. Quo-

quotiescumque autem praeter ipsum deum suum alterum
coluerunt, dati sunt in praedam et in gladium et in
opprobrium. Quotienscumque autem paenituerunt se
recessisse a cultura dei sui, dedit eis deus caeli
virtutem resistendi. Denique Chananeum regem
et Iebuseum et Ferezeum et Etheum et Amor-
reum et omnes potentes in Esebon prostraverunt et
terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt. Et
usque dum non peccarent in conspectu dei sui
erat cum illis bona. Deus enim illorum odit ini-
quitatem. Nam et ante hos annos cum recessis-
sent a via quam dederat illis deus ut ambu-
larent in ea, exterminati sunt proeliis a multis natio-
nibus et plurimi eorum captivi abducti sunt
in terram non suam. Nuper autem reversi sunt ad dominum
deum suum, ex dispersione qua dispersi fuerant
adunati sunt et ascenderunt montana haec omnia
et iterum possident Ierusalem ubi sunt sancta eorum.
Nunc ergo domine mi perquire si est aliqua ini-
quitas eorum in conspectu dei eorum et ascenda-
mus ad illos quoniam tradens tradet illos deus
eorum tibi et subiugati erunt sub iugo potentiae
tuae. Si vero non est offensio populi huius coram
deo suo non poterimus resistere illis quoniam deus eorum
defendet illos et erimus in obprobrium universae
terrae. Et factum est cum cessasset loqui A-
chior verba haec irati sunt omnes magnates Holo-
fernis et cogitabant interficere eum dicentes ad
alterutrum: Quis est iste qui filios Israhel posse di-
cat resistere regi Nabuchodonosor et exercitibus eius,
sunt homines inermes et sine virtute et
sine peritia artis pugnae? Ut ergo agnoscat
Achior quoniam fallit nos, ascendamus in montana et
cum capti fuerint potentes eorum tunc cum eisdem gladio
transverberabitur, ut sciat omnis gens quoniam Na-
buchodonosor deus terrae est et praeter ipsum alius non est.

Factum est autem cum Cap.m VI
cessasset loqui indignatus Holo-
fernes vehementer dixit ad Achior: Quoniam
prophetasti nobis dicens quod gens Israhel defen-
datur a deo suo, ut ostendam tibi quoniam non est
deus nisi Nabuchodonosor, cum percusserimus eos
omnes sicut hominem unum, tunc et ipse cum eis Assyri-
orum gladio interibis et omnis Israhel tecum per-
ditione disperiet. Et probabis quoniam Nabucho-
donosor dominus sit universae terrae. Tuncque
gladius militiae meae transiet per latera tua
et confixus cades inter vulneratos Israhel et
non respirabis ultra donec extermineris cum
illis. Porro autem si prophetiam tuam veram
existimas, non concidat vultus tuus et pallor
qui faciem tuam obtinuit discedat a te si
verba mea haec putas impleri non posse. Ut
autem noveris quia simul cum illis haec experieris,
ecce ex hac hora illorum populo sociaberis ut dum
dignas gladii mei poenas exceperint, ipse
simul ultioni subiaceas. Tunc Holofernes
praecepit servis suis ut comprehenderent Achior
et perducerent eum in Bethuliam et traderent
eum in manus filiorum Israhel. Et accipientes
eum servi Holofernis profecti sunt per cam-
pestria, sed cum appropinquassent ad montana, exi-
erunt contra eos fundibularii. Illi autem diver-
tentes a latere montis ligaverunt Achior ad ar-
borem manibus et pedibus et sic vinctum
de restibus dimiserunt eum et reversi sunt ad
dominum suum. Porro filii Israhel descendentes de
Bethulia venerunt ad eum, quem solventes duxe-
runt ad Bethuliam atque in medium populi illum
statuentes perquisierunt quid rerum esset
quod illum vinctum Assyrii reliquissent. In diebus
illis erant illic principes Ozias filius Micha
de tribu Symeon et Carmi qui et Gothoniel.
In medio itaque seniorum et in conspectu omnium
dixit Achior omnia quae locutus fuerat ipse
interrogatus ab Holoferne et qualiter po-
pulus Holofernis voluisset propter verbum
hoc interficere eum et quemadmodum ille
Holofernes iratus iusserit eum Israhelitis
hac de causa tradi ut dum vicerit filios Israhel
tunc et ipsum Achior diversis iubeat interire suppliciis
interire propter hoc quod dixisset deus caeli defen-
sor eorum est. Cumque Achior universa exposu-
isset omnis populus cecidit in faciem orantes
dominum et communi lamentatione et fletu unanimes

patres suas domino effunderent dicentes. Domine de-
us celi et terre intuere superbiam illorum et
respice ad nostram humilitatem et faciem sancto-
rum tuorum attende et ostende quoniam non derelin-
quis presumentes de te et presumentes de
se et de sua virtute gloriantes humilias. Finito
namque fletu et per totam diem completa
oratione populorum consolati sunt achior di-
centes. Deus patrum nostrorum cuius virtutem tu pre-
dicasti ipse remunerator tibi hanc dabit vi-
cissitudinem ut eorum tu magis videas interi-
tum. Cum vero dominus deus noster dederit hanc
libertatem servis suis sit et deus tecum in
medio nostri ut sicut placuerit tibi ita cum tuis
omnibus converseris. Tunc ozias finito consilio
suscepit eum in domum suam et fecit cenam
magnam. Et vocatis omnibus presbiteris simul exple-
to ieiunio refecerunt. Postea vero convocatus
omnis populus per totam noctem intra ecclesiam ora-
verunt petentes auxilium a deo israel. Cap. vii.

Holofernes autem precepit exercitibus
suis altera die ut ascenderent contra
bethuliam. Erant autem pedites bellatorum c
et viginti milia equites xxii milia preter prepa-
rationes virorum illorum quos occupaverat cap-
tivitas et adducti fuerant de provinciis et ur-
bibus universe iuventutis. Omnes pariter prepara-
verunt se ad pugnam contra filios israel et vene-
runt per crepidinem montis usque ad apicem
qui respicit dothaym a loco qui dicitur bel-
ma usque chelmon qui est contra esdrelon.
Filii autem israel ut viderunt multitudinem illorum
prostraverunt se super terram mittentes cinerem
super capita sua unanimes orantes ut deus
israel misericordiam suam ostenderet super populum suum.
Et assumentes arma sua bellica sederunt per loca
que angusti itineris tramitem dirigunt inter
montuosa et erant custodientes ea tota die
et nocte. Porro holofernes dum circuit
per gyrum reperit quod fons qui influebat aque-
ductum illorum a parte australi extra civitatem diri-
geret et incidi precepit aqueductum illorum.
Erant tamen non longe a muris fontes ex quibus
furtim videbantur haurire aquam ad refocillan-
dum potius quam ad potandum. Sed filii amon
et moab accesserunt ad holofernem dicentes. Filii
israel non in lancea nec in sagitta confidunt
sed montes defendunt eos et muniunt illos
colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressio-
ne pugne possis eos superare pone custodes
fontium ut non hauriant aquam ex eis et sine gladio
interficies eos vel certe fatigati tradent ci-
vitatem suam quam putant in montibus posi-
tam superari non posse. Et placuerunt coram ho-
loferne verba hec et coram omnibus satel-
litibus eius et constituit per gyrum centena-
rios per singulos fontes. Cumque ista custodia
per dies xx fuisset expleta defecerunt cister-
ne et collectiones aquarum omnibus inhabi-
tantibus bethuliam ita ut non esset intra civi-
tatem unde satiarentur vel una die quoniam ad
mensuram dabatur populis aqua cottidie. Tunc ad
oziam congregati omnes viri et femine iuve-
nes et parvuli omnes simul una voce dixerunt
Iudicet dominus inter nos et te quoniam fecisti
in nos mala nolens loqui pacifice cum assi-
riis et propter hoc dedit nos deus in mani-
bus eorum. Et ideo non est qui adiuvet cum pro-
sternamur ante oculos eorum in siti et in
perditione magna. Et nunc congregate universos
qui in civitate sunt ut sponte tradamus nos
omnes populo holofernis. Melius est enim ut capti-
vi benedicamus dominum viventes quam moriamur
et simus obprobrium omni carni cum viderimus
uxores nostras et infantes nostros mori ante ocu-
los nostros. Contestamur hodie celum et ter-
ram et deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos
secundum peccata nostra ut iam tradatis civitatem in manu
militie holofernis et sit finis noster brevis
in ore gladii qui longior efficitur in ariditate
sitis. Et cum hec dixissent factus est fletus
et ululatus magnus in ecclesia omnibus et
per multas horas una voce clamaverunt ad
deum dicentes. Peccavimus cum patribus nostris in-
iuste egimus iniquitatem fecimus. Tu quia pius

ex miserere nostri et in tuo flagello vindica iniqui-
tates nostras et noli tradere confitentes te populo
qui ignorat te ut non dicant inter gentes
ubi est deus eorum. Et cum fatigati his clamo-
ribus et his fletibus lassati siluissent, exsur-
gens ozias infusus lacrimis dixit. Equo
animo estote fratres et hos quinque dies expec-
temus a domino misericordiam. Forsitan enim indigna-
tionem suam abscindet et dabit gloriam nomini suo.
Si autem transactis quinque diebus non venerit
adiutorium faciemus hec verba que locuti estis.

Et factum est cum audisset **Ca. viii.**
hec verba Iudith vidua que erat
filia merari filii ydox filii ioseph filii ozie
filii helay filii iamnor filii gedeon filii ra-
phaym filii achitob filii melchie filii nacha-
nie filii salathiel filii symeon filii ruben et
vir eius fuit manasses qui mortuus est
in diebus messis ordeacee. Instabat enim
super alligantes manipulos in campo et ve-
nit estus super caput eius et mortuus est in
bethulia civitate sua et sepultus est illic cum
patribus suis. Erat autem iudith relicta vidua
eius iam tribus annis et mensibus sex et in
superioribus domus sue cubiculum secretum sibi
fecerat in quo cum puellis suis clausa morabatur
et habens super lumbos suos cilicium ieiunabat omni-
bus diebus vite sue preter sabbata et neo-
menias et festa domus israhel. Erat autem
eleganti aspectu nimis. Cui vir suus reliquerat
divitias multas et familiam copiosam
ac possessiones armentis boum et gregibus ovi-
um plenas et hec erat in omnibus famosis-
sima quoniam timebat dominum valde nec erat qui
loqueretur verbum malum. Hec itaque cum au-
disset quoniam ozias promisisset quod transacto quinto
die traderet civitatem misit ad presbyteros cambri
et venerunt. Et dixit illis. Quod est hoc verbum
in quo consensit ozias ut tradat civitatem
assyriis si intra quinque dies non venerit adiu-
torium nobis. Et qui estis vos qui temptatis
dominum. Non est iste sermo qui misericordiam provocet sed
potius qui iram excitet et furorem accen-
dat. Posuistis vos tempus miserationis domini
et in arbitrio vestro diem constituistis ei. Sed quia
patiens est dominus in hoc ipso peniteamus et
indulgentiam eius cum lacrimis postulemus. Non
enim quasi homo sic deus comminabitur neque
sicut filius hominis ad iracundiam infla-
mabitur. Et ideo humiliemus illi animas nostras et
in spiritu contrito et humiliato servientes illi dicamus
flentes domino ut secundum voluntatem suam sic fa-
ciat nobiscum misericordiam suam. Et ut sicut contur-
batum est cor nostrum in superbia eorum ita etiam
de nostra humilitate gloriemur quoniam non secuti sumus
peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt deum suum
et adoraverunt deos alienos pro quo scelere dati
sunt in gladium et in rapinam et in confusionem
inimicis suis. Nos autem alterum deum nescimus pre-
ter ipsum. Expectemus humiles consolationem eius
et exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus
inimicorum nostrorum et humiliabit omnes gentes
quecumque insurgunt contra nos et faciet
illos sine honore dominus deus noster. Et nunc
fratres quoniam vos estis presbyteri in populo dei et ex
vobis pendet anima illorum ad eloquium vestrum cor-
da illorum erigite ut memores sint quia
temptati sunt patres nostri ut probarentur si vere
colerent deum suum. Memores esse debent quomodo
pater noster abraham temptatus est et per multas
tribulationes probatus amicus dei effectus
est. Sic ysaac sic iacob sic moyses sic omnes
qui placuerunt deo per multas tribulationes transie-
runt fideles. Illi autem qui temptationes non sus-
ceperunt cum timore domini et impatientiam suam
et improperium murmurationis sue contra dominum
protulerunt exterminati sunt ab exterminatore et
a serpentibus perierunt. Et nos ergo non ulcisca-
mur nos pro his que patimur sed reputantes
peccatis nostris hec ipsa supplicia minora flagella
esse domini quibus quasi servi corripimur ad
emendationem et non ad perditionem nostram eve-
nisse credamus. Et dixerunt illi ozias et presbyteri

omnia que locuta es vera sunt et non est in
sermonibus tuis ulla reprehensio. Nunc ergo
ora pro nobis quoniam tu mulier sancta es et timens
deum. Et dixit illis iudith sicut quod loqui
potui dei esse cognoscitis. Ita quod feci dis-
posui probate si ex deo est et orate ut
firmum faciat consilium meum deus meus.
Stabitis vos ad portam nocte ista et ego
exeam cum abra mea et orate ut sicut dixi-
stis in diebus quinque respiciat dominus populum
suum israel. Vos autem nolo ut scrutemini actum
meum et usque dum renuntiem vobis nichil
aliud fiat ad dominum deum nostrum. Et dixit
ad eam ozias princeps iuda vade in pace et
dominus sit tecum in ultionem inimicorum nostrorum
et revertentes abierunt. Capitulum ix

Quibus abscedentibus iudith ingres-
sa est oratorium suum et induens se
cilicio posuit cinerem super caput suum et
prosternens se domino clamabat ad dominum di-
cens Domine deus patris mei symeon qui
dedisti illi gladium in defensionem alieni-
genarum qui violatores extiterunt in coinqui-
natione sua et denudaverunt femur virginis
in confusionem et dedisti mulieres illorum in
predam et filias eorum in captivitatem et
omnem predam in divisionem servis tuis qui
zelaverunt zelum tuum. Subveni queso domine
deus meus michi vidue. Tu enim fecisti prio-
ra et illa post illa cogitasti et hoc factum
est quod ipse voluisti. Omnes enim vie tue
parate sunt et tua iudicia in tua providentia
posuisti. Respice castra assiriorum nunc sicut
tunc castra egyptiorum videre dignatus es
quando post servos tuos armati currebant
confidentes in quadrigis et in equitatu
suo et in multitudine bellatorum. Sed aspexisti
super castra eorum et tenebre fatigaverunt eos.
Sic fiat et istis domine qui confidunt in multi-
tudine sua et in curribus suis et in con-
tis suis et in scutis suis et in sagittis suis et in
lanceis gloriantur et nesciunt quia tu ipse es
deus noster qui conteris bella ab initio. Dominus
nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut ab
initio et allide virtutem illorum in virtute tua.
Cadat virtus eorum in iracundia tua qui promittunt
se violare sancta tua et polluere tabernacu-
lum nominis tui et deicere gladio suo cornu
altaris tui. Fac domine ut gladio proprio su-
perbia eius amputetur. Capiatur laqueo ocu-
lorum suorum in me et percuties eum ex labiis
caritatis mee. Da michi in animo constantiam
ut contempnam illum et virtutem eius ut ever-
tam illum. Erit enim hoc memoriale nominis tui
cum manus femine deiecerit eum. Non enim in
multitudine est virtus tua domine neque in
equorum viribus voluntas tua nec superbi pla-
cuerunt tibi ab initio sed humilium et mansuetorum
semper tibi placuit deprecatio. Deus celorum
creator aquarum et dominus totius creature ex-
audi me miseram deprecantem et de tua
misericordia presumentem. Memento domine testamenti
tui et da verbum in ore meo et in corde meo
consilium corrobora ut domus tua in sanctificatione
permaneat et omnes gentes agnoscant quia
tu es deus et non est alius preter te. Capitulum x

Factum est autem cum cessasset
clamare ad dominum surrexit de loco
in quo iacuerat prostrata domino. Vocavitque
abram ancillam suam et descendit in domum suam
et abstulit a se cilicium et exuit se vesti-
mentis viduitatis sue. Et lavit corpus suum
et unxit se myrro optimo et discriminavit
crinem capitis sui et imposuit mitram super
caput suum et induit se vestimentis iocundi-
tatis sue. Induitque sandalia pedibus
suis assumpsitque dextralia et lilia et inau-
res et anulos et omnibus ornamentis suis
ornavit se. Cui etiam dominus contulit splen-
dorem quia omnis ista compositio non ex
libidine sed ex virtute pendebat. Et ideo do-
minus in illam hanc pulchritudinem ampliavit
ut incomparabili decore omnium oculis appareret.
Imposuit itaque abre sue ascopam vini et

vas olei et polentam et lapates et panes et
caseum et profecta est. Cumque venissent ad por
tam civitatis invenerunt expectantem oziam
et presbiteros civitatis. Qui cum vidissent eam stu
pentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius.
Nichil tamen interrogantes eam dimiserunt eam
transire dicentes Deus patrum nostrorum det tibi
gratiam et omne consilium cordis tui sua virtute
corroboret et glorietur super te Ierusalem et sit
nomen tuum in numero sanctorum et iustorum. Et dixe
runt hii qui illic erant omnes una voce fiat fiat.
Iudith vero orans dominum transivit per portas
ipsa et abra eius. Factum est autem cum descen
deret montem circa ortum diei occurrerunt ei ex
ploratores assyriorum et tenuerunt eam dicen
tes Unde venis aut quo vadis. Que respon
dit Filia sum hebreorum ideoque ego fugi a
facie eorum quia futurum agnovi quod dentur vobis
in depredationem pro eo quod contempnentes vos no
luerunt tradere se ipsos ut invenirent misericordiam
in conspectu vestro. Hac de causa cogitavi mecum
dicens Vadam ad faciem principis holofernis
ut indicem ei secreta illorum et ostendam illi
quo aditu possit obtinere eos ita ut non
cadat vir unus de exercitu eius. Et considera
bant faciem eius et erat in oculis eorum stupor
quia pulchritudinem eius mirabantur nimis. Et
dixerunt ad eam Conservasti animam tuam eo quod
tale repperisti consilium ut descenderes ad dominum
nostrum. Hoc autem scias quod cum steteris ante faciem
eius bene faciet tibi et eris gratissima in cor
de eius. Duxeruntque illam ad tabernaculum
holofernis et annunciantes eam ei. Cumque in
trasset ante faciem eius statim captus est
oculis suis holofernes. Dixeruntque ad eum
satellites eius Quis contempnet populum hebreorum
qui tam decoras mulieres habent ut non pro
his merito contra eos pugnare debeamus.
Videns itaque iudith holofernem sedentem
in conopeo quod erat ex purpura et auro et
smaragdo et lapidibus preciosissimis intexto

tum. Et cum in faciem eius intendisset adoravit
eum prosternens se super terram et levaverunt
eam servi holofernis iubente domino suo. Ca[pitulum] XI

Tunc holofernes dixit ei Equo
animo esto et noli pavere in corde tuo
quia ego numquam nocui viro qui voluit ser
vire nabuchodonosor regi. Populus autem
tuus si non contempsisset me non allevasse[m]
manum vel allevassem manum meam super
eum. Nunc autem dic michi qua ex causa recessi
sti ab eis et placuit tibi ut venires ad nos.
Et dixit iudith Sume verba ancille tue
quia si tu secutus fueris verba ancille tue per
fectam rem faciet dominus tecum. Vivit enim nabu
chodonosor rex terre et vivit virtus eius
que est in te ad correptionem omnium animarum er
rancium quia non solum homines serviunt illi
per te sed et bestie agri obtemperant illi.
Nunciatur enim industria animi tui universis
gentibus et indicatum est omni seculo quia
tu solus bonus et potens es in omni regno
eius et disciplina tua omnibus provinciis pre
dicatur. Nec hoc latet quod locutus est achior
nec illud ignoratur quod ei iusseris eve
nire. Constat enim deum nostrum sic peccatis
offensum ut mandaverit per prophetas suos ad
populum quod traderet eum pro peccatis suis. Et quia
sciunt se offendisse deum suum filii israel tre
mor eius super ipsos est. Insuper etiam fa
mes invasit eos et ab ariditate aque iam
inter mortuos computantur. Denique hoc
ordinant ut interficiant pecora sua et sanguinem
eorum bibant et sancta domini dei sui que pre
cepit deus non contingi in frumento vino et oleo
hec cogitaverunt impendere et volunt consu
mere que nec manibus deberent contingere.
Ergo quoniam hec faciunt certum est quod in perditionem
dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoscens
fugi ab illis et misit me dominus hec ipsa nun
ciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo eciam
nunc apud te. Et exiet ancilla tua et ado
rabit deum et dicet michi quando eis reddat

pretium pacti et reuertens nunciabo tibi ita ut
ego adducam te per medium ierusalem et habebis
omnem populum israel sicut oues quibus non
est pastor et non latrabit vel unus canis con-
tra te quoniam hec michi dicta sunt per prouidentiam
dei Et quoniam iratus est eis deus hec ipsa
missa sum nunciare tibi Placuerunt autem omnia
verba hec coram holoferne et coram
pueris suis et mirabantur sapientiam eius et
dicebant alter ad alterum Non est talis mulier
super terram in aspectu in pulchritudine et
in sensu verborum Et dixit ad illam holofer-
nes Bene fecit deus qui misit te ante po-
pulum ut des illum tu in manibus nostris et
quoniam bona est promissio tua si fecerit michi deus
tuus hoc erit et deus meus et tu in do-
mo Nabuchodonosor magna eris et nomen
tuum nominabitur in universa terra Ca. xii.

Tunc iussit eam introire ubi reposi-
ti erant thesauri eius et iussit illic
manere eam Et constituit quid daretur illi
de convivio suo Cui respondens iudith dixit
Nunc non potero manducare ex his que mi-
chi precipis tribui ne veniat super me of-
fensio ex his autem que mecum detuli mandu-
cabo Cui holofernes ait Si defecerint tibi
ista que tecum detulisti quid faciemus tibi
Et dixit iudith Vivit anima tua domine quoniam non
expendet hec omnia ancilla tua donec faciat
deus in manu mea hec que cogitavi Et in-
duxerunt eam servi eius in tabernaculum
quod preceperat et petiit dum introiret ut
daretur ei copia nocte et ante lucem egre-
diendi foras ad orationem et deprecandi dominum Et
precepit cubiculariis suis ut sicut placeret
illi exiret et introiret ad orandum dominum deum
suum per triduum Et exibat noctibus in val-
lem bethulie et baptizabat se in fonte aque
et ut ascendebat orabat dominum deum israel
ut dirigeret viam eius ad liberationem populi
sui Et introiens munda manebat in taber-
naculo usque dum acciperet escam suam ad
vesperam Et factum est in quarto die holofernes
fecit cenam magnam servis suis Et dixit
ad vagao eunuchum Vade et suade illam
hebream ut sponte consentiat habitare mecum
Fedum est enim apud assyrios si femina irri-
deat virum agendo ut immunis transeat ab
eo Tunc introivit vagao ad iudith Et dixit
Non vereatur bona puella introire ad dominum meum
ut honorificetur ante faciem eius et mandu-
cet cum eo et bibat vinum cum iocunditate Cui
iudith respondit Que ego sum ut contra-
dicam domino meo Omne quod erit ante oculos
eius bonum et optimum faciam quicquid il-
li placuerit hoc michi erit optimum omnibus
diebus vite mee Et surrexit et ornavit
se vestimentis suis Et ingressa stetit ante
faciem eius Cor autem holofernis concussum est
erat enim ardens in concupiscentia eius Et dixit
holofernes bibe nunc et accumbe in iocunditate
quoniam invenisti gratiam coram me Et dixit
iudith bibam domine quoniam magnificata est
anima mea hodie pre omnibus diebus vite
mee Et accepit et manducavit coram eo
et bibit ea que paraverat illi ancilla eius
Et iocundus factus est holofernes ad eam
bibitque vinum multum nimis quantum una die
biberat umquam in vita sua Capitulum xiii

Ut autem sero factum est festina-
verunt servi illius ad hospitia sua
et conclusit vagao hostia cubiculi et abi-
erat Erant autem omnes fatigati a vino Eratque iudith
sola in cubiculo Porro holofernes iace-
bat in lecto nimia ebrietate sopitus Dixit-
que iudith puelle sue ut staret foris an-
te hostium cubiculi et observaret Stetitque
iudith ante lectum orans cum lacrimis et la-
biorum motu in silentio dicens Confirma
me deus israel et respice in hac hora ad
opera manuum mearum et sicut promisisti ihe-
rusalem civitatem tuam erigas et hoc quod
credens posse per te fieri cogitavi perficiam
Et cum hoc dixisset accessit ad columpnam
que erat ad caput lectuli eius et pugionem

eius qui in ea ligatus pendebat exsolvit. Cumque evaginasset illum apprehendit comam capitis eius et ait Confirma me deus israel in hac hora. Et percussit bis in cervicem eius et abscidit caput eius et abstulit conopeum eius a columpnis et evolvit corpus eius truncum. Et post pusillum exivit et tradidit caput holofernis ancille sue et iussit ut mitteret illud in peram suam. Et exierunt due secundum consuetudinem suam quasi ad orationem et transierunt castra et gyrantes vallem venerunt ad portam civitatis. Et dixit iudith a longe custodibus murorum Aperite portas quoniam nobiscum est deus qui fecit virtutem in israel. Et factum est cum audissent viri vocem eius vocaverunt presbiteros civitatis et concurrerunt ad eam omnes a minimo usque ad maximum quoniam sperabant eam non esse venturam. Et accendentes luminaria congyraverunt circa eam universi. Illa autem ascendens in eminentiorem locum iussit fieri silentium. Cumque omnes tacuissent dixit iudith Laudate dominum deum nostrum qui non deseruit sperantes in se et in me ancilla sua adimplevit misericordiam suam quam promisit domui israel et interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte. Et proferens de pera caput holofernis ostendit illis dicens Ecce caput holofernis principis militie assyriorum. Et ecce conopeum eius in quo recumbebat in ebrietate sua ubi per manum femine percussit illum dominus deus noster. Vivit autem ipse dominus deus noster quoniam custodivit me angelus eius et hinc euntem et ibi commorantem et inde huc revertentem. Et non permisit me dominus ancillam suam coinquinari sed sine pollutione peccati revocavit me vobis gaudentem in victoria sua in evasione mea in liberatione vestra. Confitemini illi omnes quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Universi autem adorantes dominum dixerunt ad eam Benedixit te dominus in virtute sua quia per te ad nichilum redegit inimicos nostros. Porro ozias princeps populi israel dixit ad eam Benedicta es tu filia a domino deo excelso pre omnibus mulieribus super terram. Benedictus dominus qui creavit celum et terram qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum. Quia hodie nomen tuum ita magnificavit ut non recedat laus tua de ore hominum qui memores fuerint virtutis domini in eternum pro quibus non pepercisti anime tue propter angustias et tribulationes generis tui sed subvenisti ruine ante conspectum dei nostri. Et dixit omnis populus Fiat fiat. Porro achior vocatus venit et dixit ei iudith Deus israel cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur de inimicis suis ipse caput omnium incredulorum incidit hac nocte in manu mea. Ut probes quia ita est ecce caput holofernis qui in contemptu superbie sue deum israel contempsit et tibi interitum minabatur dicens Cum captus fuerit populus israel gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem achior caput holofernis angustiatus pre pavore cecidit in faciem suam super terram et estuavit anima eius. Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est procidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob quoniam in omni gente que audierit nomen tuum magnificabitur deus israel super te.

Capitulum xiiii.

Dixit autem iudith ad omnem populum Audite me fratres Suspendite caput hoc super muros nostros. Et erit cum exierit sol accipiat unusquisque arma sua et exite cum impetu non ut descendatis deorsum sed quasi impetum facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum holofernis invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum decidet super eos timor

Tunc cognoscetis fugere illos ut post illos
ferrum quem dominus conteret illos sub pedibus
vestris. Tunc achior videns virtutem quam
fecit deus israel relicto gentilitatis ritu
credidit deo et circumcidit carnem preputii sui
et appositus est ad populum israel et omnis suc-
cessio generis eius usque in hodiernum diem.
Mox autem ut ortus est dies suspenderunt super
muros caput holofernis accepitque unusquisque
vir arma sua et egressi sunt cum grandi
strepitu et ululatu. Quod videntes ex-
ploratores ad tabernaculum holofernis
cucurrerunt. Porro hii qui in tabernaculo erant ve-
nientes et ante ingressum cubiculi perstrepen-
tes excitandi gratia inquietudinem arte mo-
liebantur ut non ab excitantibus sed a
sonantibus holofernes evigilaret. Nul-
lus enim audebat cubiculum virtutis assyrio-
rum pulsando aut intrando aperire. Sed
cum venissent duces eius et tribuni et uni-
versi maiores exercitus regis assyriorum
dixerunt cubiculariis. Intrate et excitate
illum quoniam egressi mures de cavernis suis
ausi sunt provocare nos ad pugnam. Tunc
ingressus vagao cubiculum eius stetit ante
cortinam et plausum fecit manibus suis.
suspicabatur enim illum cum iudith dormire.
Sed cum nullum motum iacentis sensu aurium
caperet accessit proximans ad cortinam
et elevans eam videns cadaver absque
capite holofernis in suo sanguine tabefactum
iacere super terram clamavit voce magna
cum fletu et scidit vestimenta sua et ingres-
sus tabernaculum non invenit eam et exi-
livit foras ad populum. Et dixit Una mulier
hebrea fecit confusionem in domo regis
nabuchodonosor. Ecce enim holofernes ia-
cet in terra et caput eius non est in illo.
Quod cum audissent principes virtutis assy-
riorum sciderunt omnes vestimenta sua et intol-
lerabilis timor ac tremor cecidit super eos
et turbati sunt animi eorum valde. Et factus

est clamor incomparabilis in medio castrorum.

Cumque omnis exercitus Cap. xv

decollatum holofernem audisset fugi-
ens et consilium abscessit ab eis et solo tremore et
metu agitati fuge presidium sumunt ita ut
nullus loqueretur cum proximo suo sed inclina-
to capite relictis omnibus evadere hebreos
quos armatos super se venire audierant fugi-
entes per vias camporum et semitas collium. Vi-
dentes itaque filii israel fugientes secuti sunt illos
descenderuntque clangentes tubis et ululantes
post ipsos. Et quoniam assyrii non adunati
in fugam ibant precipites filii autem israel uno
agmine persequentes debilitabant omnes quos in-
venire potuissent. Misit itaque ozias nuntios
per omnes civitates et regiones israel. Omnis itaque
regio omnisque urbs electam iuventutem misit
armatam post eos. Et persecuti sunt eos
in ore gladii quousque pervenissent ad extremi-
tatem finium suorum. Reliqui autem qui erant in
bethulia ingressi sunt castra assyriorum et pre-
dam quam fugientes assyrii reliquerant ab-
stulerunt et onustati sunt valde. Hii vero qui
victores reversi sunt ad bethuliam omnia
que erant illorum abstulerunt secum ita ut non
esset numerus in pecoribus et iumentis et univ-
ersis mobilibus eorum ut a minimo usque ad
maximum omnes divites fierent de predationibus
eorum. Ioachim autem summus pontifex de ierusa-
lem venit in bethuliam cum universis pres-
biteris suis ut videret iudith. Que cum ex-
isset ad illum benedixerunt illam omnes una vo-
ce dicentes. Tu gloria ierusalem tu letitia israel
tu honorificentia populi nostri quia fecisti vi-
riliter et confortatum est cor tuum eo quod cas-
titatem amaveris et post virum tuum virum
alterum non scieris et ideo manus domini confor-
tavit te et ideo eris benedicta in eternum.
Et dixit omnis populus fiat fiat. Per dies
autem xxx vix collecta sunt spolia assyriorum
a populo israel. Porro autem universa que
holofernis peculiaria esse probata sunt de-
derunt iudith in auro et argento et vestibus

et gemmis

gentis et omni supellectili tradita sunt illi om-
populo. Et omnis populus gaudebat cum mulieri-
bus et virginibus et iuvenibus in organis
et citharis. Capitulum xvi

ym

Tunc cantavit canticum hoc domino
iudith dicens. Incipite domino in
tharis et tympanis cantate domino in cym-
balis modulamini illi psalmum novum et ex-
altate et invocate nomen eius. Dominus con-
terens bella dominus nomen est illi. Qui po-
suit castra in medio populi sui ut eriperet nos
de manu omnium inimicorum nostrorum. Venit assur
ex montibus ab aquilone in multitudine for-
titudinis sue. Cuius multitudo obturavit tor-
rentes et equi eorum cooperuerunt valles. Dixit
se incensurum fines meos et iuvenes me-
os occisurum in gladio. Infantes meos da-
re in predam et virgines in captivitatem. Dominus
autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum in
manus femine et confudit eum. Non enim
cecidit potens eorum a iuvenibus nec fi-
lii thitan percusserunt eum nec excelsi gygan-
tes imposuerunt se illi. Sed iudith filia me-
rari in specie faciei sue dissolvit eum. Exuit
enim se vestimentis viduitatis et induit se ves-
te letitie in exultatione filiorum israel. Unxit faciem
suam unguento colligavit cincinnos suos in
mitra ad decipiendum illum. Sandalia eius ra-
puerunt oculos eius pulchritudo eius captivam
fecit animam eius. Amputavit pugione cer-
vicem eius. Horruerunt perse constantiam eius
et medi audaciam eius. Tunc ululaverunt
castra assyriorum quando apparuerunt humiles mei a-
rescentes in siti. Filii puellarum compunxerunt
eos et sicut pueros fugientes occiderunt eos
perierunt in prelio a facie domini dei mei. Hymnum
cantemus domino hymnum novum cantemus
deo nostro. Adonay domine magnus es tu et
preclarus in virtute et quem superare nemo
potest. Tibi serviat omnis creatura tua quia dixisti
et facta sunt. Misisti spiritum tuum et creata
sunt et non est qui resistat voci tue. Montes
a fundamentis movebuntur cum aquis petre sicut
cera liquescent ante faciem tuam. Qui autem timent
te magni erunt apud te per omnia. Ve genti in-
surgenti super genus meum. Dominus enim omnipotens
vindicabit in eis in die iudicii visitabit il-
los. Dabit enim ignem et vermes in carnes
eorum ut urantur et sentiant usque in
sempiternum. Et factum est post hec omnis
populus post victoriam venit in ierusalem adorare
dominum et mox ut purificati sunt obtulerunt omnes
holocausta et vota et repromissiones
suas. Porro iudith universa vasa bellica ho-
lofernis que dedit illi populus et conopeum
quod ipsa sustulerat tradidit in anathe-
ma oblivionis. Erat autem populus iocundus secundum
faciem sanctorum et per tres menses gaudium huius
victorie celebratum est cum iudith. Post di-
es autem illos unusquisque rediit in sua. Et
iudith magnificata est in bethulia et pre-
clarior erat universe terre israel. Erat etiam
virtuti castitas adiuncta ita ut non cognos-
ceret virum omnibus diebus vite sue ex quo
defunctus est manasses vir eius. Erat autem
diebus festis procedens cum gloria magna. Mansit
autem in domo viri sui annos centum et v.
et dimisit abram suam liberam et defuncta
est et sepulta cum viro suo in bethulia. Luxitque
illam omnis populus diebus septem. In omni autem
spatio vite eius non fuit qui perturbaret israel et
post mortem eius annis multis. Dies autem vic-
torie huius festivitatis ab hebreis in numero di-
erum sanctorum accipitur et colitur a iudeis ex illo
tempore usque in presentem diem.

Prologus libri hester

Librum hester variis transla-
toribus constat esse viciatum.
Quem ego de archivis hebre-
orum relevans verbum e verbo expressius
transtuli. Quem librum editio vulgata laciniosis
hinc inde verborum funibus trahit
addens ea que ex tempore dici poterat

et audiri sicut solitum est scolaribus disci
plinis sumpto themate excogitare quibus
verbis uti potuit qui iniuriam passus est
vel ille qui iniuriam fecit. Vos autem o pau
la et eustochium quoniam et bibliothecas hebre
orum studuistis intrare et interpretum certamina
comprobastis tenentes hester hebraicum li
brum per singula verba nostram translacionem as
picite ut possitis agnoscere me nichil etiam
augmentasse addendo sed fideli testimonio sim
pliciter sicut in hebreo habetur hebraicam his
toriam latine lingue tradidisse. Nec affec
tamus laudes hominum nec vituperationes expa
vescimus. Deo enim placere curantes minas
hominum penitus non timemus quoniam dissipat deus
ossa eorum qui hominibus placere desiderant.
Et secundum apostolum qui huiusmodi sunt servi christi
esse non possunt. Et rursum in libro hester alpha
betum ex minio usque ad thebeth litteram fecimus
diversis in locis volentes hoc intimare omni
[illegible] insinuare studioso lectori. Nos et
[illegible] more hebreorum ordinem pariter exequi
in lxx editione interpretum.

Capitulum I.

In diebus assueri qui regnavit ab
india usque ethiopiam super centum
viginti septem provincias quando sedit in solio regni sui su
sa civitas regni eius exordium fuit. Tercio
igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunc
tis principibus et pueris suis fortissimis persarum
et medorum inclitis et prefectis provinciarum
coram se ut ostenderet divitias glorie sue ac regni
sui et magnitudinem atque iactantiam
et potentiam suam multo tempore centum vide
licet et octoginta diebus. Cumque implerentur di
es convivii invitavit omnem populum qui inventus
est susis a maximo usque ad minimum et sep
tem diebus iussit convivium preparari in vestibulo
orti et nemoris quod regio cultu et manu
consitum erat. Et pendebant ex omni parte ten
toria aerii coloris et carbasini et iacinthini
sustentata funibus bissinis atque purpureis
qui eburneis circulis inserti erant et colum
nis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque
aurei et argentei super pavimentum smarag
dino et pario stratum lapide dispositi erant
quod mira varietate pictura decorabat. Bibe
bant autem qui invitati erant aureis poculis et
aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque
ut magnificentia regia dignum erat habun
dans et precipuum ponebatur. Nec erat qui
nolentes cogeret ad bibendum sed sic rex sta
tuerat preponens mensis singulos de principibus
suis ut sumeret unusquisque quod vellet.
Vasti quoque regina fecit convivium feminarum
in palatio ubi rex assuerus manere consue
rat. Itaque die septimo cum esset rex hilarior
et post nimiam potationem incaluisset mero
precepit mauman et bazatha et arbona et
bagatha et abgatha et zarath et charcas septem
eunuchis qui in conspectu eius ministrabant
ut introducerent reginam vasthi coram
rege posito super caput eius dyademate
ut ostenderet cunctis populis et principibus il
lius pulchritudinem erat enim pulchra val
de. Que renuit et ad regis imperium quod
per eunuchos mandaverat venire contempsit. Un
de iratus est rex et nimio furore succensus
interrogavit sapientes qui ex more regio
semper ei aderant et illorum faciebat cuncta
consilio scientium leges ac iura maiorum erant
autem primi et proximi charsena et sethar
et admatha et tharsis et mares et mar
sana et mamucha septem duces persarum
atque medorum qui videbant faciem regis
et primi post eum residere soliti erant cui
sententie vasthi regina subiaceret que assueri
regis imperium quod per eunuchos manda
verat facere noluisset. Respondit mamu
chan audiente rege atque principibus.
Non solum regem lesit regina vasthi
sed omnes principes et populos qui sunt in cunctis
provinciis regis assueri. Egredietur enim ser
mo regine ad omnes mulieres ut contempnant

viros suos et dicant rex assuerus iussit ut regina vasti intraret ad eum et illa noluit atque hoc exemplo omnes principum coniuges persarum atque medorum parvipenderent imperia maritorum suorum unde regis iusta est indignatio. Si tibi placet egrediatur a facie tua edictum et scribatur iuxta legem persarum atque medorum quam preterire illicitum est ut nequaquam ultra regina vasti ingrediatur ad regem sed regnum illius altera que melior est illa accipiat. Et hoc in omni regno quod latissimum est provinciarum tuarum divulgetur imperium et cuncte uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem. Placuit consilium eius regi et principibus fecitque rex iuxta consilium mamuche et misit epistolas ad universas provincias regni sui ut quaeque gens audire et legere poterat diversis linguis et litteris esse viros principes ac maiores in domibus suis et hoc per cunctos populos divulgari.

Capitulum II.

His itaque gestis postquam regis assueri deferbuerat indignatio recordatus est vasti et que fecisset vel que passa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri eius querantur regi puelle virgines ac speciose et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines et adducant eas ad civitatem susan et tradant eas in domum feminarum sub manu egei eunuchi qui est prepositus et custos mulierum regiarum et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria. Et quecumque inter omnes oculis regis placuerit ipsa regnet pro vasti. Placuit sermo regi et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat vir iudeus in susis civitate vocabulo marchodeus filius iayr filii semei filii cys de stirpe gemini qui translatus fuerat de ierusalem eo tempore quo ieconiam regem iuda nabuchodonosor rex babylonis transtulerat qui fuit nutritor filie fratris sui edisse que altero nomine hester vocabatur et utrumque parentem amiserat pulchra nimis et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre marchodeus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque percrebuisset regis imperium et iuxta mandatum illius multe pulchre virgines adducerentur susan et egeo traderentur eunucho hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in numero feminarum. Que placuit ei et invenit gratiam in conspectu illius ut acceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis et tam ipsam quam pedissequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit ei indicare populum et patriam suam. Marchodeus enim preceperat ei ut de hac re omnino reticeret. Qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electe virgines servabantur curam agens salutis hester et scire volens quid ei accideret. Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus vertebatur ita dumtaxat ut sex mensibus oleo ungerentur mirtino et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredientesque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant et ut eis placuerat composite de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. Et que intraverat vespere egrediebatur mane atque inde in secundas edes deducebatur que sub manu sasagazi eunuchi erant qui concubinis regis presidebat nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem instabat dies quo hester filia abiahel fratris marchodei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem. Que non quesivit muliebrem cultum sed quecumque voluit egeus eunuchus custos virginum

cipitis hec ad ornatum dedit. Erat enim for-
mosa valde et incredibili pulchritudine
omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. Ducta
est itaque ad cubiculum regis assueri mense
decimo qui vocatur tebeth septimo anno reg-
ni eius. Et amavit eam rex plus quam omnes
mulieres et posuit dyadema regni in capi-
te eius. Fecitque eam regnare in loco vas-
thi et iussit convivium preparari permagnificum
cunctis principibus et servis suis pro coniunctione
et nuptiis hester et dedit requiem in
universis provinciis ac dona largitus est iuxta
magnificentiam principalem. Cumque et secundo
quererentur virgines et congregarentur mar-
dotheus manebat ad regis ianuam. nec-
dum prodiderat hester patriam et popu-
lum iuxta mandatum eius. Quicquid enim ille
precipiebat illa observabat hester et ita
cuncta faciebat ut eo tempore solita erat quo
eam parvulam nutriebat. Eo igitur tempore quo
mardotheus ad regis ianuam morabatur
irati sunt bagathan et thares duo eu-
nuchi regis qui ianitores erant et in pri-
mo palatii limine presidebant. voluerunt-
que insurgere in regem et occidere eum. quod
mardotheum non latuit. Statimque nuntiavit
regine hester et illa regi ex nomine mar-
dochei qui ad se rem detulerat. Quesi-
tum que est et inventum et appensus uterque
eorum est in patibulo. Mandatumque est
historiis et annalibus traditum coram rege.

Post hec rex assuerus **Cap. iii**
exaltavit aman filium amada-
thi qui erat de stirpe agag et posuit so-
lium eius super omnes principes eius quos ha-
bebat. Cunctique servi regis qui in foribus
palatii versabantur flectebant genua et
adorabant aman. Sic enim eis preceperat
imperator. Solus mardotheus non flecte-
bat genu neque adorabat eum. Cui dixerunt
regis pueri qui ad fores palatii presidebant
Cur preter ceteros non observas mandata
regis. Cumque hoc crebrius dicerent et ille
nollet audire nuntiaverunt aman scire cu-
pientes utrum perseveraret in sententia. dixerat
enim eis se esse iudeum. Quod cum audisset
aman et experimento probasset quod mardothe-
us non sibi flecteret genu nec se adoraret
iratus est valde et pro nichilo duxit in unum
mardotheum mittere manus suas. audi-
erat enim quod esset gentis iudee magisque
voluit omnem iudeorum qui erant in regno
assueri perdere nationem. Mense primo cuius
vocabulum est nisan anno xii regni as-
sueri missa est sors in urnam que he-
braice dicitur phur coram aman quo die
et quo mense gens iudeorum deberet in-
terfici. Et exivit mensis duodecimus qui vo-
catur adar. Dixitque aman regi assuero
Est populus per omnes provincias regni tui dis-
persus et a se mutuo separatus novis utens
legibus et ceremoniis. Insuper et regis
scita contempnens et optime nosti quod non
expediat regno tuo ut insolescat per licen-
tiam. Si tibi placet decerne ut pereat
et decem milia talentorum appendam ar-
cariis gaze tue. Tulit ergo rex anulum
quo utebatur de manu sua et dedit eum
aman filio amadathi qui est de progenie
agag hosti iudeorum. Dixitque ad eum. Argen-
tum quod polliceris tuum sit de populo quod
tibi placet. Vocatique sunt scribe regis mense
primo nisan tertiadecima die eiusdem
mensis. Et scriptum est ut iusserat aman ad
omnes satrapas regis et iudices provinciarum
diversarumque gentium ut quaeque gens legere
poterat et audire pro varietate linguarum
ex nomine assueri regis et littere sig-
nate ipsius anulo misse sunt per cursores
regis ad universas provincias ut occiderent
atque delerent omnes iudeos a puero usque
ad senem parvulos et mulieres uno die hoc
est in tertiodecimo mense duodecimi qui

vocaret ad se et pena eorum. Omnia autem epistole hec sunt ut omnes populi scirent et pararent se ad predictam diem. Festinabant cursores qui missi erant explere regis imperium. Statimque in Susis pependit edictum a rege et aman celebrante convivium et cunctis iudeis qui in urbe erant flentibus. Capitulum iiii

Que cum audisset mardocheus scidit vestimenta sua et indutus est sacco spargens cinerem capiti et in platea medie civitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem animi sui et hoc eiulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare. In omnibus quoque provinciis oppidis ac locis ad que crudele regis dogma pervenerat planctus ingens erat apud iudeos ieiunium ululatus et fletus sacco et cinere multis pro strato utentibus. Ingresse sunt autem puelle hester et eunuchi nuntiaveruntque ei. Quod audiens consternata est et misit vestem ut ablato sacco induerent eum quam accipere noluit. Accitoque athac eunucho quem rex ministrum ei dederat precepit ut iret ad mardocheum et disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusque athac ivit ad mardocheum stantem in platea civitatis ante hostium palatii qui indicavit ei omnia que acciderant quomodo aman promisisset ut in thesauros regis pro iudeorum nece inferret argentum. Exemplar quoque edicti quod pendebat in susis dedit ei ut regine ostenderet et moneret eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum pro populo suo. Regressus athac nuntiavit hester omnia que mardocheus dixerat. Que respondit ei et iussit ut diceret mardocheo. Omnes servi regis et cuncte que sub dicione eius sunt provincie noverunt quod sive vir sive mulier non vocatus interius atrium regis intraverit absque ulla cunctatione statim interficiatur nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementie atque ita possit vivere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero que iam triginta diebus non sum vocata ad eum. Quod cum audisset mardocheus rursum mandavit hester dicens ne putes quod animam tuam tantum liberes quia in domo regis es pre cunctis iudeis. Si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur iudei et tu et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco veneris ad regnum ut in tali tempore parareris. Rursumque hester hec mardocheo verba mandavit. Vade et congrega omnes iudeos quos in susis reperieris et orate pro me. Non comedatis et non bibatis tribus diebus et noctibus et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens invocata tradensque me morti et periculo. Ivit itaque mardocheus et fecit omnia que ei hester preceperat.

Die autem tertio Capitulum v induta est hester regalibus vestimentis et stetit in atrio domus regie quod erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra hostium domus. Cumque vidisset hester reginam stantem placuit oculis eius et extendit contra eam virgam auream quam tenebat in manu. Que accedens osculata est summitatem virge eius. Dixitque ad eam rex. Quid vis hester regina que est petitio tua. Etiam si dimidiam regni mei partem petieris dabitur tibi. At illa respondit. Si regi placet obsecro ut venias ad me hodie et aman tecum ad convivium quod paravi. Statimque rex vocate inquid aman cito ut

ut hester obediat voluntati. Venerunt itaque rex et aman ad convivium quod regina eis paraverat. Dixitque ei rex postquam vinum biberat habundanter: Quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas? etiam si dimidiam partem regni mei petieris impetrabis. Cui respondit hester: Peticio mea et preces mee sunt iste: Si inveni graciam in conspectu regis et si regi placet ut det michi quod postulo et meam impleat peticionem, veniat rex et aman ad convivium quod paravi eis et cras aperiam regi voluntatem meam. Egressus itaque est aman illo die letus et alacer. Cumque vidisset mardocheum sedentem ante fores palacii et non solum non assurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis sue, indignatus est valde et dissimulata ira reversus in domum suam convocavit ad se amicos et zares uxorem suam et exposuit illis magnitudinem diviciarum suarum filiorumque turbam et quanta eum gloria super omnes principes et servos eius rex elevasset. Et post hec ait: regina quoque hester nullum alium vocavit cum rege ad convivium preter me apud quam eciam cras cum rege pransurus sum. Et cum hec omnia habeam nichil me habere puto quamdiu video mardocheum iudeum sedentem ante fores regias. Responderuntque zares et amici eius ceteri: Iube parari excelsam trabem habentem altitudinis .l. cubitos et dic mane regi ut appendatur super eam mardocheus et sic ibis letus cum rege ad convivium. Placuitque consilium et iussit excelsam parari crucem.

Capitulum vi

Noctem illam duxit rex insompnem iussitque sibi afferri hystorias et annales priorum temporum. Que cum illo presente legerentur, ventum est ad illum locum ubi scriptum erat quomodo nunciasset mardocheus insidias bagathan et thares eunuchorum regem iugulare cupiencium. Quod cum rex audisset ait: Quid pro hac fide honoris ac premii mardocheus consecutus est? Dixeruntque ei servi illius ac ministri: Nichil omnino mercedis accepit. Statimque rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regie intraverat ut suggereret regi ut iuberet mardocheum suspendi patibulo quod ei fuerat preparatum. Responderuntque pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur. Cumque ingressus esset rex ait illi: Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans aman in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare, respondit: Homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regiis et imponi super equum qui de sella est et accipere regium dyadema super caput suum et primus de regis principibus ac tyrannis teneat equum eius et per plateas civitatis incedens clamet et dicat: Sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex: Festina et sumpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante fores palacii. Cave ne quicquam de hiis que locutus es pretermittas. Tulit itaque aman stolam et equum indutumque mardocheum in platea civitatis precedebat et clamabat: Hoc honore dignus est quemcumque voluerit rex honorare. Reversusque est mardocheus ad ianuam palacii et aman festinavit ire in domum suam lugens et operto capite. Narravitque zares uxori sue et amicis omnia que evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius: Si de semine iudeorum est mardocheus ante quem cepisti cadere, non enim poteris resistere, sed cades in conspectu eius.

Capitulum vii

Adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt. Intravit itaque rex et aman ad convivium ut biberent cum regina. Dixitque ei rex eciam in secunda die postquam vino incaluerat: Que est peticio tua hester ut detur tibi et quid vis tibi fieri? Eciam si dimidiam regni mei partem petieris impetrabis. Ad quem illa respondit: Si inveni graciam

in oculis tuis o rex et si tibi placet dona mi
chi animam meam pro qua rogo et populum meum pro quo
obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut
conteramur et iugulemur et pereamus. Atque uti
nam in servos et famulas venderemur esset que
tollerabile malum et gemens tacerem. Nunc autem
est noster hostis cuius crudelitas redundat in
regem. Respondensque rex Assuerus ait. Quis
est iste et cuius potentie ut hoc audeat facere.
Dixitque Hester. Hostis et inimicus noster pessimus
est iste Aman. Quod ille audiens illico obstu
puit vultum regis ac regine ferre non sustinens.
Rex autem iratus surrexit et de loco convivii in
hortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit
ut rogaret Hester reginam pro anima sua. Intel
lexit enim a rege paratum sibi malum. Qui cum re
versus esset de horto nemoribus consito et intrasset
convivii locum reperit Aman super lectulum corruisse
in quo iacebat Hester. Et ait etiam reginam
vult opprimere me presente in domo mea.
Necdum verbum de ore regis exierat et sta
tim operuerunt faciem eius. Dixitque Arbona unus
de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lig
num quod paraverat Mardocheo qui locutus
est pro rege stat in domo Aman habens altitudinis
.l. cubitos. Cui dixit rex. Appendite eum in eo.
Suspensusque itaque est Aman in patibulo quod
paraverat Mardocheo et regis ira quievit. viii

Die illa dedit rex Assuerus Ca viii
Hester regine domum Aman adversarii
Iudeorum et Mardocheus ingressus est ante
faciem regis. Confessa est enim Hester ei quod esset
patruus eius. Tulitque rex anulum
quem ab Aman recipi iusserat et tradidit
Mardocheo. Hester autem constituit super domum su
am. Nec his contenta procidit ad pedes regis
flevitque et locuta est ad eum oravit ut
malitiam Aman Agagite et machinationes
eius pessimas quas excogitaverat contra Iudeos
iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrum aureum
protendit manu quo signum clementie monstra
batur. Illaque consurgens stetit ante eum et ait
Si placet regi et si inveni gratiam in oculis eius
et deprecatio mea non ei videtur esse contraria
obsecro ut novis epistolis veteres Aman littere
insidiatoris et hostis Iudeorum quibus eos in
cunctis regis provinciis perire preceperat corrigantur.
Quo enim potero sustinere necem et interfecti
onem populi mei. Responditque rex Assuerus
Hester regine et Mardocheo Iudeo. Domum
Aman concessi Hester regine et Mardocheo
Iudeo et ipsum iussi affigi cruci quia ausus est
manum mittere in Iudeos. Scribite ergo Iudeis
sicut vobis placet ex regis nomine signantes
litteras anulo meo. Hec enim consuetudo erat
ut epistolis que ex regis nomine mittebantur et
illius anulo signate erant nemo auderet contra
dicere. Accitisque scribis et librariis regis. Erat
autem tempus tertii mensis qui appellatur Siban
vicesima tertia illius die. Scripte sunt epistole ut
Mardocheus voluerat ad Iudeos et ad princi
pes procuratoresque ad iudices qui c. xxvii pro
vinciis ab India usque ad Ethiopiam presi
debant provincie atque provincie populo atque populo iuxta
linguas et litteras suas et Iudeis ut legere
poterant et audire. Ipseque epistole que ex re
gis nomine mittebantur anulo ipsius obsignate
sunt et misse per veredarios qui per omnes provin
cias discurrentes veteres litteras novis nuntiis
prevenirent. Quibus imperavit rex ut convenir
ent Iudeos per singulas civitates et in unum pre
ciperent congregari ut starent pro animabus suis et
omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis
ac universis domibus interficerent atque dele
rent et constituta est per omnes provincias una ul
tionis dies tertiadecima die mensis xii adar. Sum
maque epistole fuit hec ut omnibus terris ac
populis qui regis Assueri subiacebant imperio
notum fieret paratos esse Iudeos ad capiendam vin
dictam de hostibus suis. Egressique sunt vere
darii celeres nuntios perferentes et edictum regis

pependit in susis. Mardocheus autem de palatio
et de conspectu regis egrediens fulgebat in
vestibus regiis iacinctinis videlicet et aerinis
coronam auream portans in capite et amictus
serico pallio atque purpureo omnisque civitas exul
tavit atque letata est. Iudeis autem nova lux
oriri visa est gaudium honor et tripudium
apud omnes populos urbes atque omnes provincias
quocumque regis precepta veniebant et mira
exultatio epule atque convivia et festus dies
in tantum ut plures alterius gentis et secte eorum reli
gioni et cerimoniis iungerentur. Grandis enim
cunctos iudaici nominis terror invaserat. Igitur
xii mensis quem adar vocari ante iam dixi
mus xiii die quando cunctis iudeis interfectio parabatur
et hostes eorum inhiabant sanguini versa vice
iudei superiores esse ceperunt et se de adver
sariis vindicare. Congregatique sunt per singulas civi
tates et opida et loca ut extenderent ma
num contra inimicos et persecutores suos nul
lusque ausus est resistere eo quod omnes populos magni
tudinis eorum formido penetrarat. Nam
et provinciarum iudices duces et procuratores omnis
que dignitas que singulis locis et operibus
preerat extollebant iudeos timore mardochei
quem principem esse palatii et plurima posse
cognoverant. Fama quoque nominis eius cresce
bat cotidie et per cunctorum ora volitabat.
Itaque percusserunt iudei inimicos suos pla
ga magna et occiderunt eos reddentes
eis quod sibi paraverant facere intantum ut
in susis d viros interficerent et decem fili
os aman agagite hostis iudeorum quorum
ista sunt nomina pharsan datha delphon
et esphata et phorata et adalia et ari
datha ephermestha et arisai et ari
dai et vaiezatha quos cum occidissent pre
das de substantiis eorum agere noluerunt. Sta
timque numerus eorum qui occisi erant in susis ad
regem relatus est. Qui dixit regine. In urbe
susis interfecerunt iudei d viros et alios decem

filios aman. Quantum putas eos exercere cedem
in omnibus provinciis. Quid ultra postulas et
quid vis ut fieri iubeam. Cui illa respondit.
Si regi placet detur potestas iudeis ut
sicut fecerunt hodie in susis sic et faciant cras
et decem filii aman in patibulis suspendantur.
Precepitque rex ut ita fieret statimque in susis pe
pendit edictum et decem filii aman suspensi
sunt. Congregatis iudeis xiiii die mensis adar
interfecti sunt in susis ccc viri nec eorum ab
illis direpta est substantia. Sed et per omnes provincias
que dicioni regis subiacebant pro animabus suis
steterunt iudei interfectis hostibus ac persecutori
bus suis in tantum ut lxxv milia occisorum
implerentur et nullus de substantiis eorum quicquam
contingeret. Dies autem primus mensis adar xiii
apud omnes interfectionis fuit et xiiii die ce
dere desierunt quem constituerunt esse sollempnem ut
in eo omni anno deinceps vacarent epulis gau
dio atque conviviis. At illi qui in urbe susis ce
dem exercuerant xiii et xiiii die eiusdem men
sis in cede versati sunt xv autem die percutere
desierunt et idcirco eundem diem constituerunt sollem
pnem epularum atque leticie. Hii vero iudei qui
in opidis non muratis ac villis morabantur xiiii
diem mensis adar conviviorum et gaudii decre
verunt ita ut exultent in eo et mittant sibi mu
tuo partes epularum et ciborum. Scripsit itaque mar
docheus hec omnia et litteris comprehensa
misit ad iudeos qui in omnibus regis provin
ciis morabantur tam in vicino positis quam procul
ut xiiii et xv diem mensis adar pro festis susci
perent et revertente anno semper sollempni ho
nore celebrarent quia in ipsis diebus se
ulti sunt videlicet de inimicis suis et luctus
atque tristicia in hilaritatem gaudiumque con
versa sunt. Essentque dies iste epularum atque
leticie et mitterent sibi invicem ciborum partes
et pauperibus munuscula largirentur. Susce
peruntque iudei in sollempnem ritum ea que eo t(empore)

facienda ceperant et que mardocheus litteris facienda mandaverat. Aman enim filius amadathi stirpis agag hostis et adversarius iudeorum cogitavit contra eos malum ut occideret eos atque deleret. Et misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem et postea ingressa est hester ad regem obsecrans ut conatus eius littere regis irrite fierent et malum quod contra iudeos cogitaverat reverteretur in caput eius. Denique ipsum et filios eius affixerunt cruci atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim id est sortium eo quod phur id est sors in urnam missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt epistole id est libri huius volumine continentur quaeque sustinuerunt et que deinceps immutata sunt. Susceperunt super se iudei et semen suum et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos dies absque sollempnitate transigere quos scriptura testatur et certa expetunt tempora annis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt dies quos nulla umquam delebit oblivio et per singulas generationes cuncte in toto orbe provincie celebrabunt. Nec est ulla civitas in qua dies phurim id est sortium non observetur a iudeis et ab eorum progenie que his cerimoniis obligata est. Scripserunt hester regina filia abiahel et mardocheus iudeus etiam secundam epistolam omni studio ut dies ista sollempnis sanciretur in posterum. Et miserunt ad omnes iudeos qui in centum viginti septem provinciis regis assueri versabantur ut haberent pacem et susciperent veritatem observantes dies sortium in suo tempore cum gaudio celebrarent sicut constituerant mardocheus et hester et illi observanda susceperunt a se et a semine suo ieiunia atque clamores et sortium dies et omnia que in libri huius continentur qui vocatur hester hystoria. Cap^m x

Rex vero assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias. Cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit mardocheum scripta sunt in libris medorum atque persarum et quo mardocheus iudaice gentis secundus a rege assuero fuerit et magnus apud iudeos et acceptabilis plebi fratrum suorum querens bona populo suo et loquens ea que ad pacem seminis sui pertinerent. Que habentur in hebreo plena fide expressi. Hec autem que sequuntur scripta repperi in editione vulgata que grecorum lingua et litteris continentur. Et interim post finem libri hoc capitulum ferebatur quod iuxta consuetudinem nostram obelo id est veru prenotavimus. Dixitque mardocheus a deo facta sunt ista. Recordatus sum somnium quod videram hec eadem significans nec eorum quicquam irritum fuit. Parvus fons qui crevit in fluvium et in lucem solemque conversus est et in aquas plurimas redundavit hester est quam rex accepit uxorem et voluit esse reginam. Duo autem dracones ego sum et aman. Gentes que convenerant hee sunt que conate sunt delere nomen iudeorum. Gens autem mea israel est que clamavit ad dominum et salvum fecit dominus populum suum liberavitque nos de omnibus malis et fecit signa magna atque portenta inter gentes. Et duas sortes esse precepit unam populi dei et alteram cunctarum gentium venitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore diem coram deo universis gentibus. Et recordatus est dominus populi sui ac misertus est hereditatis sue. Et observabuntur dies isti in mense adar xiiii^m et xv^o die eiusdem mensis cum omni studio et gaudio in unum populi cetum congregati in cunctas deinceps generationes populi ysrl.

Cap^m xi

Anno quarto regnantibus ptolomeo et cleopatra attulerunt dositheus qui se sacerdotem et leviticum genere esse ferebat et ptolomeus filius eius hanc epistolam phurim quam dixerunt interpretatum fuisse lysimachum ptolomei filium in ierusalem. Hoc quoque principium erat in editione vulgata quod nec in hebreo nec apud ullum fertur interpretum. Anno secundo regnante artaxerxe maximo primo die mensis nysan

vidit somnium mardocheus filius iairi filii semei filii cis de tribu beniamin homo iudeus qui habitabat in urbe susis vir magnus et inter primos aule regie. Erat autem de eo numero captivorum quos transtulerat nabuchodonosor rex babylonis de ierusalem cum iechonia rege iude. Et hoc eius somnium fuit. Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua et terre motus et conturbatio super terram. Et ecce duo dracones magni paratique contra se in prelium. Ad quorum clamorem cuncte concitate sunt nationes ut pugnarent contra gentem iustorum. Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis tribulationis et angustie et ingens formido super terram. Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua et preparata ad mortem. Clamaveruntque ad dominum. Et illis vociferantibus fons parvus crevit in fluvium maximum et in aquas plurimas redundavit. Lux et sol ortus est et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclitos. Quod cum vidisset mardocheus et surrexisset de strato cogitabat quid deus facere vellet et fixum habebat in animo scire cupiens quid significaret somp[nium].

Ca xii

Morabatur autem eo tempore in aula regis cum bagatha et thara eunuchis regis qui ianitores erant palatii. Cumque intellexisset cogitationes eorum et curas diligentius pervidisset didicit quod conarentur in regem artaxerxem manus mittere et nuntiavit super eo regi. Qui de utroque habita questione confessos duci iussit ad mortem. Rex autem quod gestum erat scripsit in commentariis. Sed et mardocheus rei memoriam litteris tradidit. Precepitque ei rex ut in aula palatii moraretur datis ei pro delatione muneribus. Aman vero filius amadathi bugeus erat gloriosissimus coram rege et voluit nocere mardocheo et populo eius pro duobus eunuchis regis qui fuerant interfecti. Hucusque prohemium. Que sequuntur in eo loco posita erant ubi scriptum est et diripuerunt bona vel substantias eorum. Que in sola vulgata editione reperimus. Epistole cuius hoc exemplar fuit.

Capitulum xiii

Rex maximus artaxerxes ab india usque ethiopiam centum viginti septem provinciarum principibus et ducibus qui eius imperio subditi sunt salutem dicit. Cum plurimis gentibus imperarem et universum orbem mee dicioni subiugassem volui nequaquam potentie abuti magnitudine sed clementia et lenitate gubernare subiectos ut absque ullo terrore vitam silentio transigentes optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Querente autem me a consiliariis meis quomodo hoc posset impleri unus qui sapientia et fide ceteros precellebat et erat post regem secundus aman nomine indicavit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum qui novis uteretur legibus et contra omnium gentium consuetudinem faciens regum iussa contempneret et universarum concordiam nationum sua dissensione violaret. Quod cum didicissemus videntes unam gentem rebellem adversus omne hominum genus perversis uti legibus nostrisque iussionibus contraire et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem atque concordiam iussimus ut quoscumque aman qui omnibus provinciis prepositus est et secundus a rege et quem patris loco colimus monstraverit cum coniugibus ac liberis deleantur et ab inimicis suis nullus eorum misereatur. xiiii die mensis xii adar mensis anni presentis ut nephari homines uno die ad inferos descendentes reddant imperio nostro pacem quam turbaverant. Hucusque exemplar epistole. Que sequuntur post eum locum scripta reperi ubi legitur pergensque mardocheus fecit omnia que ei preceperat hester. Nec tamen habentur in hebraico et apud nullum penitus feruntur interpretum. Mardocheus autem deprecatus est dominum memor omnium operum eius et dixit. Domine domine rex omnipotens in dicione tua cuncta sunt posita et non est qui tue possit resistere voluntati si decreveris salvare israhel. Tu fecisti celum et terram et quicquid celi ambitu continetur. Dominus omnium es nec est qui resistat maiestati tue. Cuncta nosti et scis quia non pro superbia

et contumelia et aliqua glorie cupiditate hoc ut non adorarem aman superbissimum libenter enim pro salute israhel etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem Sed timui ne honorem dei mei transferrem ad hominem et ne quemquam adorarem excepto deo meo Et nunc domine rex deus abraham miserere populi tui quia volunt nos inimici tui perdere et hereditatem tuam delere Ne despicias partem tuam quam redemisti de egipto Exaudi deprecationem meam et propitius esto sorti et funiculo hereditatis tue Et converte luctum nostrum in gaudium ut viventes laudemus nomen tuum domine et ne claudas ora canentium te Omnisque israhel pari mente et obsecratione clamavit ad dominum eo quod eis certa mors impenderet Capitulum xiiii xiiii

Hester quoque regina confugit ad dominum pavens periculum quod imminebat Cumque deposuisset vestes regias fletibus et luctui apta indumenta suscepit et pro unguentis variis cinere et stercore implevit caput et corpus suum humiliavit ieiuniis omniaque loca in quibus ante letari consueverat crinium laceratione complevit Et deprecabatur ad dominum deum israhel dicens domine mi qui rex noster es solus adiuva me solitariam et cuius preter te nullus auxiliator est alius periculum meum in manibus meis est Audivi a patre meo quod tu domine tulisses israhel de cunctis gentibus et patres nostros retro maioribus suis ut possideres hereditatem sempiternam fecistique eis sicut locutus es Peccavimus in conspectu tuo et idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum Coluimus enim deos eorum Iustus es domine Et nunc non eis sufficit quod durissima nos opprimunt servitute sed robur manuum suarum idolorum potentie deputantes volunt tua mutare promissa et delere hereditatem tuam et claudere ora te laudantium atque extinguere gloriam templi et altaris tui ut aperiant ora gentium et laudent idolorum fortitudinem et predicent carnalem regem in sempiternum Ne tradas domine sceptrum tuum his qui non sunt ne rideant ad ruinam nostram sed converte consilium eorum super eos et eum qui in nos cepit sevire memento domine et ostende te nobis in tempore tribulationis nostre et michi da fiduciam domine rex deorum et universe potestatis tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis et transfer cor illius in odium hostis nostri ut et ipse pereat et ceteri qui ei consentiunt Nos autem libera in manu tua et adiuva me nullum aliud auxilium habentem nisi te domine qui habes omnium scientiam et nosti quia oderim gloriam iniquorum et detester cubile incircumcisorum et omnis alienigene Tu scis necessitatem et infirmitatem meam quod abhominer signum superbie et glorie mee quod est super caput meum in diebus ostentationis mee et detester illud quasi pannum menstruate et non portem in diebus silentii mei et quod non comederim in mensa aman nec michi placuit convivium regis et non biberim vinum libaminum et nunquam letata sit ancilla tua ex quo huc translata sum usque in presentem diem nisi in te domine deus abraham deus fortis super omnes exaudi vocem eorum qui nullam aliam spem habent et libera nos de manu iniquorum et erue me a timore meo Hec quoque addita reperi in editione

Et mandavit. In vulgata Capitulum xv xv

ei haud dubium quin hester mardocheus ut ingrederetur ad regem et rogaret pro populo suo et pro patria sua memor esto inquid domine dierum humilitatis tue quomodo nutrita sis in manu mea quia aman secundus a rege contrarius locutus est contra nos in mortem Et tu invoca dominum et loquere regi pro nobis et libera nos de morte Necnon et ista que subdita sunt in editione vulgata repperi Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui et circumdata est gloria sua Cumque regio fulgeret habitu et invocasset omnium rectorem et salvatorem deum assumpsit duas famulas et super unam quidem innitebatur quasi pre deliciis

et nimia teneritudine corpus suum ferre non sufficiens. Altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo colore vultum perfusa et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum et nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem hostia stetit coram rege ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibus regiis auroque fulgentibus et preciosis lapidibus eratque terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset regina corruit et in pallorem colore mutato lapsum super ancillam reclinavit caput. Convertitque deus spiritum regis in mansuetudinem et festinus ac metuens exilivit de solio et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se his verbis blandiebatur. Quid habes Hester? Ego sum frater tuus. Noli metuere, non morieris. Non enim pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret tulit auream virgam et posuit super collum eius et osculatus est eam et ait: Cur mihi non loqueris? Que respondit: Vidi te domine quasi angelum dei et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine et facies tua plena est graciarum. Cumque loqueretur rursus corruit et pene exanimata est. Rex autem turbabatur et omnes ministri eius consolabantur eam. Exemplar epistole regis Artaxerxis quod pro iudeis ad totas regni sui provincias misit quod et ipsum in hebraico volumine non habetur. Capitulum xvi

Rex magnus Artaxerxes ab India usque ad Ethiopiam centum viginti septem provinciarum ducibus ac principibus qui nostre iussioni obediunt salutem dicit. Multi bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam et non solum subiectos regibus nituntur opprimere sed datam sibi gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis et humanitatis in se iura violare sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. Et in tantum vesanie proruperunt ut eos qui credita sibi officia diligenter observant et ita cuncta agunt ut omni digni sint laude mendaciorum cuniculis conentur subvertere dum aures principum simplices et ex sua natura alios estimantes callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribus probatur historiis et ex his que geruntur cotidie quo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis si diversa iubeamus ex animi nostri venire levitate sed pro qualitate et necessitate temporum ut rei publice poscit utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filius Amadathi animo et gente macedo alienusque a persarum sanguine et pietatem nostram sua crudelitate commaculans peregrinus a nobis susceptus est et tantam in se expertus humanitatem ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus post regem secundus; qui in tantum arrogantie tumore sublatus est ut regno nos privare niteretur et spiritu. Nam mardocheum cuius fide et beneficiis vivimus et consortem regni nostri Hester cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetiit in mortem hoc cogitans ut illis interfectis insidiaretur nostre solitudini et regnum persarum transferret in macedones. Nos autem a pessimo mortalium iudeos nece destinatos in nulla penitus culpa reperimus sed e contrario iustis utentes legibus et filios altissimi et maximi semperque viventis dei cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum et usque hodie custoditur. Unde eas litteras quas sub nomine nostro ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas huius urbis id est Susis et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendet in patibulis non nobis sed deo ei reddente

Prologus

quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mit-
timus in cunctis urbibus proponatur ut liceat
iudeis uti legibus suis quibus debetis esse
adminiculo ut eos qui se ad necem eorum paraverant
possint interficere xiii die mensis xii qui vo-
catur adar. Hanc enim diem omnipotens deus mero-
ris et luctus eis vertit in gaudium. Unde et vos
inter ceteros dies festos hanc habete diem
et celebrate eam cum omni leticia ut et in pos-
terum cognoscant omnes qui fideliter persis obe-
diunt dignam pro fide recipere mercedem. Qui
autem insidiantur regno eorum perire pro scelere.
Omnis autem provincia et civitas que noluit so-
lempnitatis huius esse particeps gladio et igne
pereat et sic deleatur ut non solum homini-
bus sed et bestiis invia sit in sempiternum pro
exemplo contemptus et inobedientie etc.

Prologus in librum Iob

Cogor per singulos scripture divine
libros adversariorum respon-
dere maledictis qui interpre-
tationem meam reprehensionem lxx interpre-
tum criminantur quasi non et apud grecos
aquila symmachus et theodotion vel verbum
ex verbo vel sensum ex sensu vel ex utroque
commixtum et medie temperatum genus transla-
tionis expresserint et omnia veteris instrumenti
volumina origenes obelis asteriscisque distinxe-
rit quos vel additos vel de theodotione
sumptos translationi antique inseruit probans
defuisse quod additum est. Discant igitur ob-
trectatores mei recipere in toto quod in parti-
bus susceperunt aut interpretationem meam cum
asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest ut
quos plura intermisisse perspexerint non eosdem
etiam in quibusdam errasse fateantur pre-
cipue in iob cui si ea que sub asteriscis ad-
dita sunt subtraxeris pars maxima voluminis de-
truncabitur et hoc dumtaxat apud grecos.
Ceterum et apud latinos ante eam translationem
quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus
dcc ferme aut dccc versus desunt quibus
decurtatus et laceratus et corrosusque li-
ber feditatem sui publice legentibus prebeat.
Hec autem translatio nullum de veteribus sequitur in-
terpretem sed ex ipso hebraico arabicoque ser-
mone et interdum syro nunc verba nunc
sensum nunc simul utrumque resonabit. Ob-
liquus enim apud hebreos totus liber fer-
tur et lubricus. Et quia greci rethores vocant
schematismenos dumque aliud loquitur aliud
agit ut si velis anguillam vel murenulam
strictis tenere manibus quanto fortius presseris
tanto citius elabitur. Memini me ob intellectum
huius voluminis quendam preceptorem qui apud
eos primas habere putabatur non parvis rede-
misse nummis cuius doctrina an aliquid pro-
fecerim nescio. Hoc unum scio non potuisse me
interpretari nisi quod ante intellexeram. A prin-
cipio itaque voluminis usque ad verba iob apud
hebreos prosa oratio est. Porro a ver-
bis iob in quibus ait pereat dies in qua
natus sum et nox in qua dictum est con-
ceptus est homo usque ad eum locum in
quo ante finem voluminis scriptum est idcirco
me ipse vel memetipsum reprehendo et ago penitentiam
in favilla et cinere exametri versus sunt dac-
tilo spondeoque currentes et propter lingue ydio-
ma crebro recipientes et alios pedes non
earundem syllabarum sed eorundem temporum. Inter-
dum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus
ipse fertur numeris lege solutis quod metrici
magis quam simplex lector intelligit. A supra-
dicto autem versu ad finem libri parvum comma
quod remanet prosa oratione contexitur. Quod
si cui videtur incredulum metra scilicet esse
apud hebreos et in morem nostri flacci
grecique pindari et alchei et saffo vel
psalterium vel lamentationes iheremie vel omnia
fere scripturarum cantica comprehendi legat

philonem iosephum origenem cesariensem eusebium et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quia presertim canes mei idcirco in hoc me voluisse laborasse non ut antiquam interpretationem reprehenderem sed non ea que in illa aut obscura fuerunt aut omissa aut certe vicio scriptorum depravata manifestiora nostra fierent. Qui et hebreum sermonem ex parte didicimus et in latino pene ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post septuaginta editionem iam christi evangelio coruscante iudeus aquila et symmachus ac theodocion iudaizantes heretici sunt recepti qui multa misteria salvatoris subdola interpretatione celarunt et tamen in exaplois habentur apud ecclesias et explanantur ab ecclesiasticis viris. Quanto magis ego christianus de parentibus christianis natus et vexillum crucis in mea fronte portans cuius studium fuit omissa repetere depravata corrigere et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris onera magis exarata quam codices dummodo michi meisque permittant pauperes habere scedulas et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque autem editio et septuaginta iuxta grecos et mea iuxta hebreos et in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult et studiosum se magis quam benivolum aut malivolum probet.

Alius prologus

Si autem fiscellam iuncis texerem aut palmarum folia complicarem ut in sudore vultus mei comederem panem et ventris opus sollicita mente tractarem, nullus morderet, nullus reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam salvatoris volo operari cibum qui non perit et antiquam divinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, ecce michi geminum infigitur crimen: corrector viciorum falsarius vocor et errores non auferre sed serere dicor. Tanta est enim vetustatis consuetudo ut etiam confessa plerisque vitia placeant, dum magis pulchros habere volunt codices quam emendatos. Quapropter o fratres dilectissimi, pro mea nobilitate ceterarum virtutum, pro flabello calathis sportellisque munusculis monachorum spiritualia hec et mansura dona suscipite. Et beatum Iob qui adhuc apud latinos iacebat in stercore et vermibus scatebat errorum integrum inmaculatumque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam duplicia ei universa sunt reddita, ita ego in lingua nostra ut audacter loquar feci eum habere que amiserat. Igitur et vos et unumquemque lectorem solita prefatione commoneo in principiis librorum eadem semper adnectens, rogo ut ubicumque prececedentes virgulas videritis sciatis ea que subiecta sunt in hebraicis voluminibus non haberi. Porro ubi stelle imago prefulserit ex hebreo in meo sermone addita sunt. Necnon et illa que habere videbantur et grece et ita corrupta erant ut sensum legentibus tollerent oratibus nobis magno labore correxi. Magis utile quid ex odio meo ecclesie christi venturum quam ex aliorum negotio.

Incipit liber Iob. Capitulum primum

Vir erat in terra hus nomine Iob et erat vir ille simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Natique sunt ei septem filii et tres filie et fuit possessio eius septem milia ovium et tria milia camelorum, quingenta quoque iuga boum et quingente asine ac familia multa nimis. Eratque vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii eius et faciebant convivia per domos unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent vinum cum eis. Cumque in orbem transissent dies convivii mittebat ad eos Iob et sanctificabat illos consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei et benedixerint deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis diebus. Quadam autem die cum

venisset filii dei ut assisterent coram domino af-
fuit et inter eos et sathan Cui dixit dominus Unde
venis sathan Qui respondens ait Circuivi ter-
ram et perambulavi eam Dixitque dominus ad eum
Nunquid considerasti servum meum Iob quod non
sit similis ei in terra homo simplex et rectus
et timens deum et recedens a malo Nunquid frus-
tra timet Iob deum Nonne tu vallasti eum et do-
mum eius universamque substantiam eius per circuitum operibus
manuum eius benedixisti et possessio eius crevit
in terra Sed extende paululum manum tuam
et tange cuncta que possidet nisi in facie bene-
dixerit tibi Dixit ergo dominus ad sathan Ecce uni-
versa que habet in manu tua sunt tantum in eum ne
extendas manum tuam Egressusque est sathan
a facie domini Cum autem quadam die filii et
filie eius comederent et biberent vinum in domo
fratris sui primogeniti Nuntius venit ad Iob qui
diceret Boves arabant et asine pascebantur iuxta
eos et irruerunt Sabei tuleruntque omnia et pueros
percusserunt gladio et evasi ego solus ut nuntia-
rem tibi Cumque adhuc ille loqueretur venit
alter et dixit Ignis dei descendit de celo et
tactas oves puerosque consumpsit et effugi ego
solus ut nuntiarem tibi Sed adhuc illo lo-
quente venit alter et dixit Chaldei fecerunt tres tur-
mas et invaserunt camelos et tulerunt eos
necnon et pueros percusserunt gladio et effugi
ego solus ut nuntiarem tibi Adhuc loque-
batur ille et ecce alius intravit et dixit Filiis
tuis et filiabus tuis vescentibus et bibentibus
vinum in domo fratris sui primogeniti repente ve-
ntus vehemens irruit e regione deserti et con-
cussit quattuor [hole] angulos domus que corruens
oppressit [hole] liberos tuos et mortui sunt
et effugi ego solus ut nuntiarem tibi Tunc sur-
rexit Iob et scidit vestimenta sua et tonso capi-
te corruit in terram et adoravit et dixit Nu-
dus egressus sum de utero matris mee et nudus
revertar illuc Dominus dedit dominus abstulit
sicut domino placuit ita factum est sit nomen
domini benedictum In omnibus his non peccavit
Iob labiis suis neque stultum quid contra deum
locutus est **Capitulum II**

Factum est autem cum quadam die venissent
filii dei et starent coram domino venis-
set et sathan inter eos et staret in conspectu eius
ut diceret dominus ad sathan Unde venis Qui
respondens ait Circuivi terram et perambulavi
eam Et dixit dominus ad sathan Nunquid consi-
derasti servum meum Iob quod non sit similis ei in ter-
ra vir simplex et rectus et timens deum ac rece-
dens a malo et adhuc retinens innocentiam Tu
autem commovisti me adversus eum ut affligerem
eum frustra Cui respondit sathan et ait
Pellem pro pelle et cuncta que habet homo da-
bit pro anima sua Alioquin mitte manum tuam et
tange os eius et carnem et tunc videbis quod in
faciem benedicat tibi Dixit ergo dominus ad sa-
than Ecce in manu tua est verumtamen animam
illius serva Egressus itaque sathan a facie domini
percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque
ad verticem Qui testa saniem radebat sedens in
sterquilinio Dixit autem illi uxor sua Adhuc
tu permanes in simplicitate tua Benedic deo et
morere Qui ait ad illam Quasi una de stultis
mulieribus locuta es Si bona suscepimus de
manu domini mala quare non suscipiamus In om-
nibus his non peccavit Iob labiis suis Igitur
audientes tres amici Iob o[hole] ma-
lum quod accidisset ei [hole] ve-
nerunt singuli de loco suo [hole] Eli-
phaz Themanites et Bal[hole]dath
Suites et Sophar Naama[hole]thites
Condixerant enim sibi ut pariter venientes vi-
sitarent eum et consolarentur Cumque elevas-
sent procul oculos suos non cognoverunt eum et
exclamantes ploraverunt scissisque vestibus spar-
serunt pulverem super caput suum in celum et sede-
runt cum eo in terra septem diebus et septem noc-
tibus et nemo loquebatur ei verbum videbant enim
dolorem esse vehementem **Capitulum III**

Post hec aperuit Iob os suum et ma-
ledixit diei suo Et dixit Pereat dies
in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus

est homo. Dies ille convertatur in tenebras. Non re-
quirat eum deus desuper, et non illustretur lumine. Obscu-
ret eum tenebre et umbra mortis, occupet eum
et caligo, et involvatur amaritudine. Noctem illam
tenebrosus turbo possideat: non computetur in die-
bus anni, nec numeretur in mensibus. Sit nox illa so-
litaria, nec laude digna. Maledicant ei qui ma-
ledicunt diei, qui parati sunt suscitare leviathan.
Obtenebrentur stelle caligine eius: expectet
lucem et non videat, nec ortum surgentis aurore:
quia non conclusit hostia ventris qui portavit me,
nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in
vulva mortuus sum, egressus ex utero non statim
perii? Cur exceptus genibus? cur lactatus ube-
ribus? Nunc enim dormiens silerem, et somno me-
o requiescerem, cum regibus et consulibus terre, qui
edificant sibi solitudines: aut cum principibus qui
possident aurum, et replent domos suas argento:
aut sicut abortivum non subsisterem, vel qui con-
cepti non viderunt lucem. Ibi impii cessaverunt a tu-
multu, et ibi requieverunt fessi robore. Et quondam
vincti pariter sine molestia, non exaudierunt vo-
cem exactoris. Parvus et magnus ibi sunt, et ser-
vus et liber a domino suo. Quare misero data
est lux, et vita his qui in amaritudine ani-
me sunt? Qui expectant mortem, et non venit: quasi
effo [hole] dientes thesaurum, gaudentque
ve [hole] hementer cum invenerint sepul-
chrum [hole] viro cuius abscondita est
via [hole] et circumdedit eum deus te-
ne [hole] bris. Antequam comedam sus-
piro [hole] et quasi inundantes aque sic
rugitus meus: quia timor quem timebam evenit
michi, et quod verebar accidit. Nonne dissimula-
vi? nonne silui? nonne quievi? et venit super
me indignatio. Capitulum iiii

Respondens autem eliphaz themani-
tes dixit: Si ceperimus loqui tibi, for-
sitan moleste accipies: sed conceptum sermonem quis
tenere poterit? Ecce docuisti plurimos, et manus las-
sas roborasti: vacillantes confirmaverunt sermones
tui, et genua trementia confortasti. Nunc autem venit
super te plaga, et defecisti: tetigit te, et conturbatus
es. Ubi timor tuus, fortitudo tua, et patientia tua, et
perfectio viarum tuarum? Recordare obsecro te quis
umquam innocens periit? aut quando recti deleti
sunt? Quin potius vidi eos qui operantur iniquita-
tem, et seminant dolores et metunt eos, flante deo
perisse, et spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus
leonis, et vox leene, et dentes catulorum leonum con-
trita sunt. Tygris periit, eo quod non haberet predam, et ca-
tuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est
verbum absconditum, et quasi furtive suscepit auris
mea venas susurri eius. In horrore visionis
nocturne, quando solet sopor occupare homines, pa-
vor tenuit me et tremor, et omnia ossa mea per-
territa sunt. Et cum spiritus me presente transiret, inhor-
ruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius non
agnoscebam vultum, ymago coram oculis meis,
et vocem quasi aure lenis audivi. Numquid homo
dei comparatione iustificabitur, aut factore suo purior
erit vir? Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles,
et in angelis suis reperit pravitatem: quanto mag-
is hi qui habitant domos luteas, qui terrenum habent
fundamentum, velud a tinea. De mane usque ad
vesperam succidentur: et quia nullus intelligit,
in eternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint auferen-
tur ex eis: morientur, et non in sapientia. Ca. v

Voca ergo si est qui tibi respondeat,
et ad aliquem sanctorum convertere. Virum stul-
tum interficit iracundia, et parvulum occidit in-
vidia. Ego vidi stultum firma radice, et male-
dixi pulchritudini eius statim. Longe fient filii
eius a salute, et conterentur in porta, et non erit
qui eruat. Cuius messem famelicus come-
det, et ipsum rapiet armatus, et bibent siti-
entes divicias eius. Nichil [hole] in terra
sine causa fit, et de humo [hole] non egredietur
dolor. Homo ad laborem nascitur, et avis ad
volandum. Quam ob rem ego deprecabor dominum, et
ad deum meum ponam eloquium meum: qui facit
magna et inscrutabilia absque numero, et mira-
bilia. Qui dat pluviam super terram, et irrigat
aquis universa. Qui ponit humiles et meren-
tes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes

malignorum ne possint implere manus eorum quod
ceperant. Qui apprehendit sapientes in astutia
eorum et consilium pravorum dissipat. Per diem incur-
rent tenebras et quasi in nocte sic palpabunt in
meridie. Porro salvum faciet egenum a gladio
oris eorum et de manu violenti pauperem. Et erit
egeno spes, iniquitas autem contrahet os suum. Beatus
homo qui corripitur a domino. Increpationem ergo
domini ne reprobes, quia ipse vulnerat et mede-
tur, percutit et manus eius sanabunt. In sex
tribulationibus liberabit te et in septima non
tanget te malum. In fame eruet te de morte
et in bello a manu gladii. A flagello lingue ab-
sconderis et non timebis calamitatem cum ve-
nerit. In vastitate et fame ridebis et bestiam
terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum
pactum tuum et bestie terre pacifice erunt tibi.
Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum
et visitans speciem tuam non peccabis. Et sci-
es quoniam multiplex erit semen tuum et progeni-
es tua quasi herba terre. Ingredieris in abun-
dantia sepulchrum sicut infertur acervus tri-
tici in tempore suo. Ecce hoc ut investigavimus ita
est quod auditum est mente pertracta. C. vi

Respondens autem Iob dixit. Utinam ap-
penderentur peccata mea quibus iram
merui et calamitas quam patior in statera.
Quasi arena maris hec gravior appareret. Unde
et verba mea dolore sunt plena, quia sagitte
domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum
meum et terrores domini militant contra me. Num-
quid rugiet onager cum habuerit herbam aut
mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut
poterit comedi insulsum quod non est sale
conditum? Aut potest aliquis gustare quod
gustatum affert mortem? Anime enim esurienti etiam
amara dulcia esse videntur. Que prius nolebat
tangere anima mea nunc pre angustia cibi mei
sordida sunt. Quis det ut veniat petitio mea et
quod expecto tribuat michi deus. Et qui cepit
ipse me conterat, solvat manum suam et suc-
cidat me. Et hec sit consolatio ut affligens me
dolore non parcat nec contradicam sermonibus
sancti. Que est fortitudo mea ut sustineam
aut quis finis est ut patienter agam aut
que sit pena mea ut patienter agam. Nec for-
titudo lapidum fortitudo mea nec caro mea enea
est. Ecce non est auxilium michi in me et ne-
cessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab ami-
co suo misericordiam timorem domini derelinquit. Fratres mei
preterierunt me sicut torrens qui raptim tran-
sit in convallibus. Qui timent pruinam irruet super
eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt et
ut incaluerint solventur de loco suo. Involute
sunt semite gressuum eorum, ambulabunt in vacuum
et peribunt. Considerate semitas Theman,
itinera Saba et expectate paulisper. Confusi
sunt quia speravi. Venerunt quoque usque ad me
et pudore cooperti sunt. Nunc venistis et modo
videntes plagam meam timetis. Numquid dixi
afferte michi et de substantia vestra donate michi vel
liberate me de manu hostis et de manu ro-
bustorum eruite me. Docebo et docete me
et ego tacebo et si quid forte ignoravi instruite
me. Quare detraxistis sermonibus veritatis
cum e vobis nullus sit qui possit arguere me?
Ad increpandum tantum eloquia concinnatis et
in ventum verba profertis. Super pupillum irruitis
et subvertere nitimini amicum vestrum. Verumtamen quod
cepistis explete, prebete aurem et videte
an mentiar. Respondete obsecro absque con-
tentione et loquentes id quod iustum est iudi-
cate. Et non invenietis in lingua mea iniqui-
tatem nec in faucibus meis stultitia personabit.

Militia est vita hominis Cap. vii
super terram et sicut mercenarii
dies eius. Sicut cervus desiderat umbram
et sicut mercenarius prestolatur finem operis
sui. Sic et ego habui menses vacuos et noc-
tes laboriosas enumeravi michi. Si dormiero

dicam quando consurgam et rursum expecta
bo vesperam et replebor doloribus usque
ad tenebras. Induta est caro mea putre
dine et sordibus pulveris cutis mea aruit
et contracta est. Dies mei velocius tran
sierunt quam a texente tela succiditur et consump
ti sunt absque ulla spe. Memento quia ven
tus est vita mea et non revertetur oculus
meus ut videat bona. Nec aspiciet me
visus hominis. Oculi tui in me et non
subsistam. Sicut consumitur nubes et pertran
sit, sic qui descenderit ad inferos non
ascendet nec revertetur ultra in domum
suam neque cognoscet eum amplius locus eius.
Quapropter et ego non parcam ori meo lo
quar in tribulatione spiritus mei confabu
labor cum amaritudine anime mee. Numquid
mare sum ego aut cetus quia circumdedisti me
carcere. Si dixero consolabitur me lectus meus
et relevabor loquens mecum in stratu meo
terrebis me per somnia et per visiones hor
rore concuties. Quamobrem suspendium
elegit anima mea et mortem ossa mea. De
speravi nequaquam ultra iam vivam. Parce
michi domine nichil enim sunt dies mei. Quid
est homo quia magnificas eum aut quid
apponis erga eum cor tuum. Visitas eum di
luculo et subito probas illum. Usquequo non
parcis michi nec dimittis ut gluciam sa
livam meam. Peccavi. Quid faciam tibi o
custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi et
factus sum michimetipsi gravis. Cur non
tollis peccatum meum et quare non auferes in
iquitatem meam. Ecce nunc in pulvere dor
miam et si mane me quesieris non subsistam.

Respondens autem Baldach Ca viii
Suites dixit: Usquequo loqueris talia
et spiritus multiplex sermones oris tui. Numquid
deus supplantat iudicium et omnipotens subvertit
quod iustum est? Etiam si filii tui peccaverunt ei
et dimisit eos in manu iniquitatis sue
tu tamen si diluculo consurrexeris ad deum
omnipotentem deprecatus, si mundus et rec
tus incesseris statim evigilabit ad te et pacatum
reddet habitaculum iusticie tue in tantum
ut priora tua fuerint parva et novissima
tua multiplicentur nimis. Interroga enim
generationem pristinam et diligenter investi
ga patrum memoriam. Hesterni quippe su
mus et ignoramus quoniam sicud dies nos
tri sunt super terram et ipsi docebunt te loquentur
tibi et de corde suo proferent eloquia. Numquid
vivere potest scirpus absque humore aut
crescere carectum sine aqua? Cum adhuc
in flore est nec carpitur manu ante omnes
herbas arescit. Sic vie omnium qui obliviscuntur
deum et spes ypocrite peribit. Non
ei placebit vecordia sua et sicut tela ara
nearum fiducia eius. Innitetur super domum
suam et non stabit, fulciet eam et non con
surget. Humectus videtur antequam
veniat sol et in ortu suo germen eius
Super acervum petrarum radices eius den
sabuntur et inter lapides commorabitur.
Si absorbuerit eum de loco suo negabit eum
et dicet: Non novi te. Hec est enim leti
cia vie eius ut rursum de terra alii ger
minentur. Et deus non proiciet simplicem nec
porriget manum malignis donec imple
atur risu os tuum et labia tua iubilo. Qui
oderunt te induentur confusione et ta
bernaculum impiorum non subsistet. Capitulum ix

Et respondens Iob ait: Vere scio
quod ita sit et quod non iustificetur homo
compositus deo. Si voluerit contendere cum eo non
poterit ei respondere unum pro mille. Sapiens
corde est et fortis robore. Quis restitit ei
et pacem habuit? Qui transtulit montes
et nescierunt hii quos subvertit in furore
suo. Qui commovet terram de loco suo et co

lumpne eius concutiuntur. Qui precipit soli et
non oritur et stellas claudit quasi sub signa-
culo. Qui extendit celos solus et graditur
super fluctus maris. Qui facit arcturum et
oriona et hyadas et interiora austri. Qui fa-
cit magna et incomprehensibilia et mirabilia quorum non
est numerus. Si venerit ad me non videbo eum
si abierit non intelligam. Si repente interro-
get quis respondebit ei? vel quis dicere potest
cur ita facis? Deus cuius ire resistere nemo
potest et sub quo curvantur qui portant orbem. Quan-
tus ego sum ut respondeam ei et loquar
verbis meis cum eo qui etiam si habuero quippi-
am iustum non respondebo sed meum iu-
dicem deprecabor. Cum invocantem me exau-
dierit non credo quod exaudierit vocem meam.
In turbine enim conteret me et multiplicabit
vulnera mea etiam sine causa. Non concedit
requiescere spiritum meum et implet me amaritu-
dinibus. Si fortitudo queritur robustissimus est.
Si equitas iudicii nemo audet pro me testimonium dicere. Si
iustificare me voluero os meum condempnabit
me. Si innocentem ostendero pravum me con-
dempnabit al. comprobabit. Etiam si sim-
plex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et
tedebit me vite mee. Unum est quod locu-
tus sum et innocentem et impium ipse con-
sumit. Si flagellat occidat semel et non
de penis innocentum rideat. Terra data est
in manus impii vultum iudicum eius operit
quod si non ille est quis ergo est? Dies mei ve-
lociores fuerunt cursore fugerunt et non viderunt
bonum. Pertransierunt quasi naves poma portantes
sicut aquila volans ad escam. Cum dixero nequa-
quam ita loquar commuto faciem meam et do-
lore torqueor. Verebar omnia opera mea
sciens quod non parceres delinquenti. Si autem et sic
impius sum quare frustra laboravi? Si lotus
fuero quasi aquis nivis et fulserint velud mun-
dissime manus mee tamen sordibus intinges
me et abhominabuntur me vestimenta mea. Ne-
que enim viro qui similis est mei respondebo
nec qui mecum in iudicio ex equo possit au-
diri. Non est qui utrumque valeat arguere et
ponere manum suam in ambobus. Auferat a me
virgam suam et pavor eius non me terreat.
Loquar et non timebo eum neque enim possum
metuens respondere. Capitulum X

Tedet animam meam vite mee dimit-
tam adversum me eloquium meum
loquar in amaritudine anime mee. Dicam deo
noli me condempnare. Indica michi cur me
ita iudices. Numquid bonum tibi videtur si
calumpnieris me et opprimas me opus ma-
nuum tuarum et consilium impiorum adiuves?
Numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut vi-
det homo et tu videbis? Numquid sicut dies
hominis dies tui sicut humana sunt tempora ut
queras iniquitatem meam et peccatum meum scru-
teris et scias quia nichil impium fecerim cum
sit nemo qui de manu tua possit eruere?
Manus tue fecerunt me et plasmaverunt me
totum in circuitu et sic repente precipitas me?
Memento queso quod sicut lutum feceris me et in
pulverem reduces me. Nonne sicut lac mul-
sisti me et sicut caseum me coagulasti? Pel-
le et carnibus vestisti me ossibus et ner-
vis compegisti me. Vitam et misericordiam tribuisti
michi et visitatio tua custodivit spiritum meum.
Licet hec celes in corde tuo tamen scio quia univer-
sorum memineris. Si peccavi et ad horam
pepercisti michi cur ab iniquitate mea mundum
me esse non pateris? Et si impius fuero ve mi-
chi est. Et si iustus non levabo caput sa-
turatus afflictione et miseria. Et propter super-
biam quasi leenam capies me. Reversusque
mirabiliter me crucias. Instauras testes tu-
os contra me et multiplicas iram tuam adver-
sus me et pene militant in me. Quare de vul-
va eduxisti me? Qui utinam consumptus essem
ne oculus me videret. Fuissem quasi non essem

de utero translatus ad tumulum. Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? Dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine, terram miserie et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Capitulum XI

Respondens autem Sophar Naamathites dixit: Numquid qui multa loquitur non et audiet? aut vir verbosus iustificabitur? Tibi soli tacebunt homines et cum ceteros irriseris a nullo confutaberis? Dixisti enim: Purus est sermo meus et mundus sum in conspectu tuo. Atque utinam Deus loqueretur tecum et aperiret labia sua tibi ut ostenderet tibi secreta sapientie et quod multiplex sit lex eius et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua. Forsitan vestigia Dei comprehendes et usque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior celo est et quid facies? profundior inferno et unde cognosces? Longior terra mensura eius et latior mari. Si subverterit omnia vel in unum coartaverit quis contradicet ei? aut quis dicere potest: Cur ita facis? Ipse enim novit hominum vanitatem et videns iniquitatem nonne considerat? Vir vanus in superbiam erigitur et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. Tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad eum manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua abstuleris a te et non permanserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis. Miserie quoque oblivisceris et quasi aquarum que preterierunt non recordaberis. Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam et cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer. Et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies. Requiesces et non erit qui te exterreat. Deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi autem impiorum deficient et refugium peribit ab eis et spes illorum abominatio anime. Capitulum XII

Respondens autem Iob dixit: Ergo vos soli homines estis et vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor sicut et vobis nec inferior vester sum. Quis enim hec que nostis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit Deum et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplicitas. Lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum. Abundant tabernacula predonum et audacter provocant Deum cum ipse dederit omnia in manus eorum. Nimirum interroga iumenta et docebunt te et volatilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod hec omnia manus Domini fecerit? In cuius manu anima omnis viventis et spiritus universe carnis hominis. Nonne auris verba diiudicat et fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia. Apud ipsum est prudentia sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intelligentiam. Si destruxerit nemo est qui edificet; si incluserit hominem nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas omnia siccabuntur; si emiserit eas subvertent terram. Apud ipsum est fortitudo et sapientia; ipse novit et decipientem et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem. Balteum regum dissolvit et precingit fune renes eorum. Ducit sacerdotes inglorios et optimates supplantat, commutans labium veracium et doctrinam senum auferens. Effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevat. Qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes et perdit eas et subversas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre et decipit eos ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris et non in luce et errare eos

faciet quasi ebrios. Capitulum xiii — xiii
Ecce omnia et vidit oculus meus et
audivit auris mea et intellexi sin-
gula. Secundum scientiam vestram et ego novi nec in-
ferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar
et disputare cum deo cupio prius vos ostendens
fabricatores mendacii et cultores perversorum
dogmatum. Atque utinam taceretis ut putaremini
esse sapientes. Audite ergo correptiones
meas et iudicium labiorum meorum attendite.
Numquid deus indiget vestro mendacio ut pro
illo loquamini dolos? Numquid faciem eius accipitis
et pro deo iudicare nitimini? Aut placebit
ei quem celare nihil potest? Aut decipietur ut
homo vestris fraudulentiis? Ipse vos arguet
quoniam in abscondito faciem eius accipitis. Sta-
tim ut se commoverit turbabit vos et terror
eius irruet super vos. Et memoria vestra com-
parabitur cineri et redigentur in lutum cer-
vices vestre. Tacete paulisper ut loquar quod-
cumque mihi mens suggesserit. Quare lace-
ro carnes meas dentibus meis et ani-
mam meam porto in manibus meis? Etiam
si occiderit me in ipso sperabo. Verumtamen vias
meas in conspectu eius arguam et ipse erit
salvator meus. Non enim veniet in conspectu
eius omnis ypocrita. Audite sermonem meum
et enigmata percipite auribus vestris. Si fuero iu-
dicatus scio quod iustus inveniar. Quis est
qui iudicetur mecum? Veniat. Quare tacens
consumor? Duo tantum ne facias mihi et
tunc a facie tua non abscondar. Manum tuam
longe fac a me et formido tua non me ter-
reat. Voca me et respondebo tibi. Aut cer-
te loquar et tu responde mihi. Quantas
habeo iniquitates et peccata scelera mea atque
delicta ostende mihi. Cur faciem tuam ab-
scondis et arbitraris me inimicum tuum? Con-
tra folium quod vento rapitur ostendis po-
tentiam tuam et stipulam siccam persequeris.
Scribis enim contra me amaritudines et consumere

ypocrita

me vis adolescentie mee. Posuisti in ner-
vo pedem meum et observasti omnes semitas
meas et vestigia pedum meorum considerasti.
Qui quasi putredo consumendus sum et quasi ves-
timentum quod comeditur a tinea. Capitulum xiiii — xiiii
Homo natus de muliere brevi vivens
tempore repletur multis miseriis. Qui
quasi flos egreditur et conteritur et fugit
velut umbra et numquam in eodem statu
permanet. Et dignum ducis super huiuscemodi
aperire oculos tuos et adducere eum tecum in
iudicium? Quis potest facere mundum de immundo
conceptum semine? Nonne tu qui solus es? Bre-
ves dies hominis sunt; numerus mensium eius
apud te est. Constituisti terminos eius qui prete-
riri non poterunt. Recede paululum ab eo ut
quiescat donec optata veniat et sicut
mercenarii dies eius. Lignum habet spem
si precisum fuerit rursum virescit et rami
eius pullulant. Si senuerit in terra radix
eius et in pulvere emortuus fuerit truncus
illius ad odorem aque germinabit et faciet
comam quasi cum primum plantatum est. Homo
vero cum mortuus fuerit et nudatus atque
consumptus ubi queso est? Quomodo si recedant
aque de mari et fluvius vacuefactus ares-
cat sic homo cum dormierit non resurget.
Donec atteratur celum non evigilabit ne-
que consurget de somno suo. Quis mihi
hoc tribuat ut in inferno protegas me et
abscondas me donec pertranseat furor
tuus et constituas mihi tempus in quo recor-
deris mei? Putas ne mortuus homo rur-
sum vivat? Cunctis diebus quibus nunc mi-
lito expecto donec veniat immutatio
mea. Vocabis me et ego respondebo tibi;
operi manuum tuarum porriges dexteram.
Tu quidem gressus meos dinumerasti sed par-
ce peccatis meis. Signasti quasi in sacculo delic-
ta mea sed curasti iniquitatem meam.
Mons cadens defluit et saxum transfertur

de loco suo lapides excavant aque et allu-
vione paulatim terra consumitur et homines
ergo similiter perdes Roborasti eum paululum
ut in perpetuum transiret immutabis faciem eius
et emittes eum Sive nobiles fuerint filii eius
sive ignobiles non intelliget attamen caro
eius dum vivet dolebit et anima illius super
semetipso lugebit Capitulum xv

xv

Respondens autem Eliphaz Themanites
dixit Numquid sapiens respondebit
quasi in ventum loquens et implebit ardore sto-
machum suum Arguis verbis eum qui non
est equalis tibi et loqueris quod tibi non
expedit Quantum in te est evacuasti timorem
et tulisti preces coram deo Docuit enim
iniquitas tua os tuum et imitaris linguam blas-
phemantium Condempnabit te os tuum et non
ego et labia tua respondebunt tibi Num-
quid primus homo tu natus es et ante
omnes colles formatus es Numquid consi-
lium dei audisti et inferior te erit sapientia eius Quid
nosti quod ignoremus Quid intelligis quod
nesciamus Et senes et antiqui sunt in nob-
is multo vetustiores quam patres tui Numquid
grande est ut consoletur te deus sed ver-
ba tua prava hoc prohibent Quid te ele-
vat cor tuum et quasi magna cogitans atto-
nitos habes oculos Quid tumet contra deum
spiritus tuus ut proferas de ore tuo huiuscemodi
sermones Quid est homo ut immaculatus
sit et ut iustus appareat natus de muliere Ecce in-
ter sanctos eius nemo immutabilis et celi
non sunt mundi in conspectu eius Quanto magis
abhominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquam ini-
quitatem Ostendam tibi audi me quod vi-
di narrabo tibi Sapientes confitentur et non
abscondunt patres suos quibus solis data
est terra et non transibit alienus per eos Cunc-
tis diebus suis impius superbit et numerus
annorum incertus est tyrannidis eius Sonitus
terroris semper in auribus eius et cum pax sit
ille semper insidias suspicatur Non credit
quod reverti possit de tenebris ad lucem circumspec-
tans undique gladium Cum se moverit ad
querendum panem novit quod paratus sit in
manu eius tenebrarum dies Terrebit eum
tribulatio et angustia vallabit eum sicut
regem qui preparatur ad prelium Tetendit enim
adversus deum manum suam et contra omnipotentem
roboratus est Cucurrit adversus deum erec-
to collo et pingui cervice armatus est Ope-
ruit faciem eius crassitudo et de lateribus
eius arvina dependet Habitavit in civi-
tatibus desolatis et in domibus desertis que
in tumulos sunt redacte Non ditabitur nec
perseverabit substantia eius nec mittet in terra
radicem suam nec recedet de tenebris
ramos eius arefaciet flamma et auferetur
spiritu oris sui Non credat frustra errore de-
ceptus quod aliquo pretio redimendus sit Antequam
dies eius impleantur peribit et manus
eius arescet Ledetur quasi vinea in primo flo-
re botrus eius et quasi oliva proiciens flo-
rem suum Congregatio enim ypocrite sterilis

ypocrite

ignis devorabit tabernacula eorum qui
libenter munera accipiunt Concepit dolorem et
peperit iniquitatem et venter eius preparat
Respondens dolos Capitulum xvi

xvi

autem Iob dixit Audivi frequen-
ter talia Consolatores onerosi omnes vos estis
Numquid habebunt finem verba ventosa aut ali-
quid tibi molestum est si loquaris Poteram
et ego similia vestri loqui Atque utinam esset
anima vestra pro anima mea Consolarer vos et
ego sermonibus et moverem caput meum super
vos Roborarem vos ore meo et moverem
labia quasi parcens vobis Sed quid agam si lo-
cutus fuero non quiescet dolor meus et si
tacuero non recedit a me Nunc autem oppressit
dolor meus et in nichilum redacti sunt
omnes artus mei Ruge mee testimonium dicunt
contra me et suscitatur falsiloquus adversus me

condicens mihi collegit furorem suum in me et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt in me ora sua et exprobrantes percusserunt maxillam meam satiati sunt penis meis. Conclusit me deus apud iniquum et manibus impiorum me tradidit. Ego ille quondam opulentus repente contritus sum tenuit cervicem meam confregit me et posuit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis convulneravit lumbos meos non pepercit et effudit in terram viscera mea. Concidit me vulnere super vulnus irruit in me quasi gigas. Saccum consui super cutem meam et operui cinere carnem meam. Facies mea intumuit a fletu et palpebre mee caligaverunt. Hec passus sum absque iniquitate manus mee cum haberem mundas ad deum preces. Terra ne operias sanguinem meum neque inveniat in te locum latendi clamor meus. Ecce enim in celo est testis meus et conscius meus in excelsis. Verbosi amici mei ad deum stillat oculus meus. Atque utinam sic iudicaretur vir cum deo quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ecce enim breves anni transeunt et semitam per quam non revertar ambulo.

Ca. xvii.

Spiritus meus attenuabitur dies mei breviabuntur et solum mihi superest sepulchrum. Non peccavi et in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me domine et pone me iuxta te et cuiusvis manus pugnet contra me. Cor eorum longe fecisti a disciplina propterea non exaltabuntur. Predam pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient. Posuit me quasi in proverbium vulgi et exemplum sum coram eis. Caligavit ab indignatione oculus meus et membra mea quasi in nichilum redacta sunt. Stupebunt iusti super hoc et innocens contra ypocritam suscitabitur. Et tenebit iustus viam suam et mundis manibus addet fortitudinem. Igitur omnes vos convertimini et venite et non inveniam in vobis ullum sapientem. Dies mei transierunt cogitationes mee dissipate sunt torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem et rursum post tenebras spero lucem. Si sustinuero infernus domus mea est et in tenebris stravi lectulum meum. Putredini dixi pater meus es mater mea et soror mea vermibus. Ubi est ergo nunc prestolatio mea et patientiam meam quis considerat. In profundissimum infernum descendent omnia mea putas ne saltem ibi erit requies michi.

Ca. xviii.

Respondens autem baldach suites dixit. Usque ad quem finem verba iactabitis. Intelligite prius et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iumenta et sorduimus coram vobis. Qui perdis animam tuam in furore tuo numquid propter te derelinquetur terra et transferentur rupes de loco suo. Nonne lux impii extinguetur nec splendebit flamma ignis eius. Lux obtenebrescet in tabernaculo illius et lucerna que super eum est extinguetur. Artabuntur gressus virtutis eius et precipitabit eum consilium suum. Inmisit enim in rete pedes suos et in maculis eius ambulat. Tenebitur planta illius laqueo et exardescet contra eum sitis. Abscondita est in terra pedica eius et decipula illius super semitam. Undique terrebunt eum formidines et involvent pedes eius. Devoret fortitudinem eius fames et inedia invadat costas illius. Devoret pulchritudinem cutis eius consumat brachia illius primogenita mors. Avellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus. Habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est. Aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Deorsum radices eius siccentur sursum autem atteratur messis eius. Memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen eius in plateis. Expellet eum de luce in tenebras et de orbe transferet

eius. Non erit semen eius neque progenies in
populo suo nec ulle reliquie in regionibus eius.
In die eius stupebunt novissimi et primos in-
vadet horror. Hec ergo sunt tabernacula iniqui
et iste locus est qui ignorat deum. C. xix.

Respondens autem Iob dixit: Usquequo affli-
gitis animam meam et atteritis me ser-
monibus? En decies confunditis et non erubescitis
opprimentes me. Nempe et si ignoravi
mecum erit ignorantia mea. At vos contra me eri-
gimini et arguitis me opprobriis. Saltem nunc
intelligite quia deus non equo iudicio afflix-
it me et flagellis me cinxit. Ecce clamabo
vim patiens et nemo exaudiet. Vociferabor
et non est qui iudicet. Semitam meam cir-
cumsepsit et transire non possum et in calle
meo tenebras posuit. Spoliavit me gloria mea et
abstulit coronam de capite meo. Destruxit
me undique et pereo, et quasi avulse arbori ab-
stulit spem meam. Iratus est contra me fu-
ror eius et sic me habuit quasi hostem suum.
Simul venerunt latrones eius et fecerunt sibi
viam per me et obsederunt in gyro tabernacu-
lum meum. Fratres meos longe fecit a me et
noti mei quasi alieni recesserunt a me. Dereli-
querunt me propinqui mei et qui me nove-
rant obliti sunt mei. Inquilini domus mee
et ancille mee sicut alienum habuerunt me et quasi
peregrinus fui in oculis eorum. Servum meum vo-
cavi et non respondit michi, ore proprio deprecabar
illum. Halitum meum exhorruit uxor mea et
orabam filios uteri mei. Stulti quoque despici-
ebant me et cum ab eis recessissem detrahe-
bant michi. Abhominati sunt me quondam
consiliarii mei et quem maxime diligebam
adversatus est me. Pelli mee consumptis
carnibus adhesit os carnem meum labia
mea circa dentes meos. Miseremini mei mi-
seremini mei saltem vos amici mei quia
manus domini tetigit me. Quare persequimini me
sicut et carnibus meis saturamini? Quis

deus

michi tribuat ut scribantur sermones
mei? Quis michi det ut exarentur in libro
stilo ferreo et plumbi lamina vel celte
sculpantur in silice? Scio enim quod redemp-
tor meus vivit et in novissimo die de
terra surrecturus sum. Et rursum circumdabor
pelle mea et in carne mea videbo deum
meum, salvatorem meum. Quem visurus sum
et oculi mei conspecturi sunt et non alius.
Reposita est hec spes mea in sinu meo.
Quare ergo nunc dicitis: persequamur eum et radi-
cem verbi inveniamus contra eum? Fugite ergo
a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius
est, et scitote esse iudicium. Capitulum xx.

Respondens autem Sophar Naama-
thites dixit: Idcirco cogitationes
mee varie succedunt sibi et mens in
diversa rapitur. Doctrinam qua me arguis au-
diam et spiritus intelligentie mee respondebit
michi. Hoc scio a principio ex quo positus
est homo super terram, quod laus impiorum bre-
vis sit et gaudium ypocrite ad instar punc-
ti. Si ascenderit usque ad celum superbia
eius et caput eius nubes tetigerit, quasi ster-
quilinium in fine perdetur, et qui eum viderant
dicent: ubi est? Velud sompnium avo-
lans non invenietur, transiet sicut visio noc-
turna. Oculus qui eum viderat non vide-
bit, neque ultra intuebitur eum locus eius.
Filii eius atterentur et manus illius reddent ei
dolorem suum. Ossa eius implebuntur viciis
adolescentie eius. Cum enim dulce fuerit in
ore eius malum, abscondet illud sub lingua
sua. Parcet illi et non derelinquet illud
et celabit in gutture suo. Panis eius in
utero illius vertetur in fel aspidum in-
trinsecus. Divicias quas devoravit evo-
met et de ventre eius extrahet eas deus. Caput
aspidum suget et occidet eum lingua
vipere. Non videat rivulos fluminis

torrentis

torrentis mellis et butyri. Et neque qui fecit omnia nec tamen consumetur iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit. Quoniam confringens nudavit domum pauperis, domum rapuit et non edificavit eam. Nec est satiatus venter eius, et cum habuerit quod cupierat possidere non poterit. Non remansit de cibo eius, et propterea nichil permanebit de bonis eius. Cum satiatus fuerit, artabitur, estuabit, et omnis dolor irruet in eum. Utinam impleatur venter eius, ut emittat in eum iram furoris sui, et pluat super illum bellum suum. Fugiet arma ferrea, et irruet in arcum ereum. Eductus et egrediens de vagina sua et fulgurans in amaritudine sua vadent et venient super eum horribiles. Omnes tenebre abscondite sunt in occultis eius; devorabit eum ignis qui non succenditur; affligetur relictus in tabernaculo suo. Revelabunt celi iniquitatem eius, et terra consurget adversus eum. Apertum erit germen domus illius, detrahetur in die furoris domini. Hec est pars hominis impii a deo, et hereditas verborum eius a domino. Capitulum xxi

Respondens autem Iob dixit: Audite queso sermones meos et agite penitentiam. Sustinete me ut ego loquar, et post mea si videbitur ridete verba. Numquid contra hominem disputatio mea est, ut merito non debeam contristari? Attendite me et obstupescite, et superponite digitum ori vestro. Et ego quando recordatus fuero pertimesco, et concutit carnem meam tremor. Quare ergo impii vivunt, et sublimati sunt, confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis, propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. Domus eorum secure sunt et pacate, et non est virga dei super illos. Bos eorum concepit et non abortivit; vacca peperit et non est privata fetu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum, et infantes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum et cytharam, et gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo: Recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens, ut serviamus ei? et quid nobis prodest si oraverimus eum? Verumptamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna impiorum extinguetur, et superveniet eis inundatio, et dolores dividet furoris sui? Erunt sicut palee ante faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit. Deus servabit filiis illius dolorem patris, et cum reddiderit tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam, et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium eius dimidietur? Numquid deum docebit quispiam scientiam, qui excelsos iudicat? Iste moritur robustus et sanus, dives et felix; viscera eius plena sunt adipe, et medullis ossa illius irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime absque ullis opibus; et tamen simul in pulvere dormient, et vermes operient eos. Certe novi cogitationes vestras, et sententias contra me iniquas. Dicitis enim: Ubi est domus principis? et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hec eadem illum intelligere cognoscetis: quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo vias eius? et que fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulchra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles. Quomodo ergo consolamini me frustra, cum responsio vestra ostensa sit repugnare veritati? Capitulum xxii

xxii

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit: Numquid deo comparari potest homo, etiam cum perfectus fuerit scientia? Quid prodest deo si iustus fueris? aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua? Numquid timens arguet te, et veniet tecum in iudicium, et non propter ma-

malitiam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus. Aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachii tui possidebas terram et potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti vacuas et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis et conturbat te formido subitanea. Et putabas te tenebras non visurum et impetu aquarum inundantium non oppressum iri. An cogitas quod Deus excelsior celo sit et super stellarum verticem sublimetur. Et dicis: Quid enim Deus novit, et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius nec nostra considerat et circa cardines celi perambulat. Numquid semitam seculorum custodire cupis quam calcaverunt viri iniqui, qui sublati sunt ante tempus suum et fluvius subvertit fundamentum eorum. Qui dicebant Deo: Recede a nobis, et quasi nichil posset facere Omnipotens estimabant eum, cum ille implesset domos eorum bonis, quorum sententia procul sit a me. Videbunt iusti et letabuntur et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erectio eorum et reliquias eorum devoravit ignis. Acquiesce ergo ei et habeto pacem et per hec habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem et pone sermones eius in corde tuo. Si reversus fueris ad Omnipotentem edificaberis et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem, pro silice torrentes aureos. Eritque Omnipotens contra hostes tuos et argentum coacervabitur tibi. Tunc super Omnipotentem deliciis affluens et elevabis ad Deum faciem tuam. Rogabis eum et exaudiet te et vota tua reddes. Decernes rem et veniet tibi et in viis tuis splendebit lumen. Qui enim humiliatus fuerit erit in gloria, et qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur. Salvabitur innocens, salvabitur autem in munditia manuum suarum.

C. XXIII

Respondens autem Job dixit: Nunc quoque in amaritudine est sermo meus et manus plage mee aggravata est super gemitum meum. Quis michi tribuat ut cognoscam et inveniam illum et veniam usque ad solium eius. Ponam coram eo iudicium et os meum replebo increpationibus, ut sciam verba que michi respondeat et intelligam quid loquatur michi. Nolo multa fortitudine contendat mecum nec magnitudinis sue mole me premat. Proponat equitatem contra me et perveniat ad victoriam iudicium meum. Si ad orientem iero non apparet, et si ad occidentem non intelligam illum. Si ad sinistram, quid agam, non apprehendam eum. Si me vertam ad dexteram non videbo illum. Ipse vero scit viam meam et probavit me quasi aurum quod per ignem transit. Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodivi et non declinavi ex ea. A mandatis labiorum eius non recessi et in sinu meo abscondi verba oris eius. Ipse enim solus est et nemo avertere potest cogitationem eius, et anima eius quodcumque voluit hoc fecit. Cum expleverit in me voluntatem suam, et alia multa similia presto sunt ei. Et idcirco a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor. Deus mollivit cor meum et Omnipotens conturbavit me. Non enim perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo. Ab Omnipotente non sunt abscondita tempora. Qui autem noverunt eum ignorant dies illius. Alii terminos transtulerunt, diripuerunt greges et paverunt eos. Asinum pupillorum abegerunt et abstulerunt pro pignore bovem vidue. Subverterunt pauperum viam et oppresserunt pariter mansuetos terre. Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum, vigilantesque ad predam

preparant panem liberis agrum non suum de
metunt et vineam eius quoniam vi oppresse
runt quem vindemiant Nudos dimittunt ho
mines indumenta tollentes quibus non est
operimentum in frigore quos imbres mon
tium rigant et non habentes velamen amplex
antur lapides Vim fecerunt depredantes
pupillos et vulgum pauperem spoliaverunt
Nudis et incedentibus absque vestitu et
esurientibus tulerunt spicas Inter acervos
eorum meridiati sunt qui calcatis torcula
ribus sitiunt De civitatibus fecerunt viros
gemere et anime vulneratorum clamabunt
et deus inultum abire non patitur Ipsi
fuerunt rebelles lumini nescierunt vias eius
nec reversi sunt per semitas illius Mane
primo consurgit homicida et interficit ege
num et pauperem per noctem vero erit quasi fur
oculus adulteri observat caliginem di
cens Non me videbit oculus et operiet
vultum suum Perfodit in tenebris domos si
cut in die condixerant sibi et ignorave
runt lucem Si subito apparuerit aurora arbi
trantur umbram mortis et sic in tene
bris quasi in luce ambulant Levis est super
faciem aque maledicta sit pars eius in
terra nec ambulet per viam vinearum Ad ni
mium calorem transeat ab aquis nivium et
usque ad inferos peccatum illius Obliviscatur
eius misericordia dulcedo illius vermis Non sit
in recordatione sed conteratur quasi lignum in
fructuosum Pavit enim sterilem et que non
parit et vidue non bene fecit Detraxit
fortes in fortitudine sua et cum steterit non
credet vite sue Dedit ei deus locum pe
nitentie et ille abutitur eo in superbiam Ocu
li autem eius sunt in viis illius Elevati
sunt ad modicum et non subsistent et humi
liabuntur sicut omnia et auferentur et sicut
summitates spicarum conterentur Quod si non
ita est quis me potest arguere esse mentitum et
ponere ante deum verba mea Ca. xxv

Respondens autem baldath suites dixit
Potestas et terror apud eum est
qui facit concordiam in sublimibus suis Num
quid est numerus militum eius et super quem
non surget lumen illius Numquid iustificari
potest homo comparatus deo aut apparere mun
dus natus de muliere Ecce etiam luna non
splendet et stelle non sunt munde in conspec
tu eius quanto magis homo putredo et fi
lius hominis vermis Capitulum xxvi

Respondens autem Iob dixit
Cuius adiutor es Numquid imbe
cillis et sustentas brachium eius qui non
est fortis Cui dedisti consilium forsitan illi
qui non habet sapientiam et prudentiam osten
disti plurimam Quem docere voluisti Nonne
eum qui fecit spiramentum Ecce gygantes ge
munt sub aquis et qui habitant cum eis Nudus
est infernus coram illo et nullum est operi
mentum perditioni Qui extendit aquilonem super
vacuum et appendit terram super nihil Qui
ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant
pariter deorsum Qui tenet vultum solii sui
et expandit super illud nebulam suam Ter
minum circumdedit aquis usque dum finiantur
lux et tenebre Columpne celi contremiscunt
et pavent ad nutum eius In fortitudine eius
repente maria congregata sunt et prudentia
eius percussit superbum Spiritus eius ornavit ce
los et obstetricante manu eius eductus
est coluber tortuosus Ecce hec ex parte dicta
sunt viarum eius et cum vix parvam stillam
sermonis eius audierimus Quis poterit to
nitruum magnitudinis eius intueri Ca. xxvii

Addidit quoque Iob assumens para
bolam suam et ait Vivit deus qui
abstulit iudicium meum et omnipotens qui ad amari
tudinem adduxit animam meam Quia donec super

ypocrite

est halitus in me et spiritus dei in naribus
meis Non loquentur labia mea iniquitatem
nec lingua mea meditabitur mendacium
absit a me ut iustos vos esse iudicem do
nec deficiam non recedam ab innocentia
mea Iustificationem meam quam cepi tene
re non deseram Neque enim reprehendit me
cor meum in omni vita mea Sit ut impius
inimicus meus et adversarius meus quasi in
iquus Que est enim spes ypocrite si avare
rapiat et non liberet deus animam eius Num
quid deus audiet clamorem illius cum ve
nerit super eum angustia aut poterit in
omnipotente delectari et invocare deum om
ni tempore Docebo vos per manum dei que omnipotens
habet nec abscondam Ecce vos omnes nos
tis et quid sine causa vana loquimini Hec
est pars hominis impii apud deum et he
reditas violentorum quam ab omnipotente
suscipient Si multiplicati fuerint filii eius
in gladio erunt et nepotes eius non sa
turabuntur pane Qui reliqui fuerint ex eo
sepelientur in interitu et vidue illius non
plorabunt Si comportaverit quasi terram argen
tum et sicut lutum preparaverit vestimenta prepara
verit quidem sed iustus vestietur illis et ar
gentum innocens dividet Edificavit sicut
tinea domum suam et sicut custos fecit um
braculum Dives cum dormierit nichil secum
auferet aperiet oculos suos et nichil in
veniet Apprehendet eum quasi aqua inopia
nocte opprimet eum tempestas Tollet eum
ventus urens et auferet et velut tur
bo rapiet eum de loco suo Mittet super
eum et non parcet de manu eius fugiens
fugiet Stringet super eum manus suas et
sibilabit super eum intuens locum eius

Habet argentum venarum **Cap xxviii**
suarum principia et auro locus est
in quo conflatur Ferrum de terra tollitur et la
pis solutus calore in es vertitur Tempus
posuit tenebris et universorum finem
ipse considerat lapidem quoque caliginis
et umbram mortis Dividit torrens a
populo peregrinante eos quos oblitus est pes
egentis hominis et invios Terra de qua
oriebatur panis in loco suo igni subver
sa est Locus saphyri lapides eius et
glebe illius aurum Semitam ignoravit
avis nec intuitus est eam oculus vul
turis Non calcaverunt eam filii institorum
nec pertransivit per eam leena Ad silicem
extendit manum suam subvertit a radi
cibus montes In petris rivos excidit et omne pre
ciosum vidit oculus eius Profunda quoque
fluviorum scrutatus est et abscondita
in lucem produxit Sapientia vero ubi inve
nitur et quis est locus intelligentie Nescit
homo precium eius nec invenitur in ter
ra suaviter viventium Abyssus dicit non
est in me et mare loquitur non est mecum
Non dabitur aurum obrizum pro ea nec
appendetur argentum in commutatione eius
Non conferetur tinctis Indie coloribus
nec lapidi sardonico preciosissimo vel sa
phiro Non adequabitur ei aurum vel vi
trum nec commutabuntur pro ea vasa auri
excelsa et eminentia Nec commemorabuntur
in comparatione eius Trahitur autem sapientia
de occultis Non adequabitur ei topazius de
Ethiopia nec tincture mundissime componetur
Unde ergo sapientia venit et quis est locus
intelligentie Abscondita est ab oculis omnium vi
ventium volucres quoque celi latet Perditio et
mors dixerunt auribus nostris audivimus fa
mam eius Deus intelligit viam eius et ipse
novit locum illius Ipse enim fines mundi in
tuetur et omnia que sub celo sunt respicit Qui
fecit ventis pondus et aquas appendit

iniquitas qui ponebat pluviis legem et viam procellis sonantibus. Tunc vidit illam et enarravit et preparavit et investigavit et dixit homini ecce timor domini ipsa est sapientia et recedere a malo intelligentia.

Capitulum XXIX

Addidit quoque Iob assumens parabolam suam et dixit. Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus deus custodiebat me. Quando splendebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris. Sicut fui in diebus adolescentie mee quando secreto deus erat in tabernaculo meo. Quando erat omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei. Quando lavabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi rivos olei. Quando procedebam ad portam civitatis et in platea parabant cathedram mihi. Videbant me iuvenes et abscondebantur et senes assurgentes stabant. Principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo. Vocem suam cohibebant duces et lingua eorum gutturi suo adherebat. Auris audiens beatificabat me et oculus videns testimonium reddebat mihi eo quod liberassem pauperem vociferantem et pupillum cui non esset adiutor. Benedictio perituri super me veniebat et cor vidue consolatus sum. Iustitia indutus sum et vestivi me sicut vestimento et diademate iudicio meo. Oculus fui ceco et pes claudo. Pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam. Conterebam molas iniqui et de dentibus illius auferebam predam. Dicebamque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea. Gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur. Qui me audiebant expectabant sententiam meam et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis meis addere nihil audebant et super illos stillabat eloquium meum. Expectabant me sicut pluviam et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum. Si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram. Si voluissem ire ad eos sedebam primus. Cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen merentium consolator.

Capitulum XXX

Nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. Quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo et vita ipsa putabatur indigni. Egestate et fame steriles qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria. Et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum. Qui de convallibus ista rapientes cum singula reperissent ad ea cum clamore currebant. In desertis habitabant torrentium et in cavernis terre vel super glaream. Qui inter huiuscemodi letabantur et esse sub sentibus delicias computabant. Filii stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes. Nunc autem in eorum canticum versus sum et factus sum eis in proverbium. Abhominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verentur. Pharetram enim suam aperuit et afflixit me et frenum posuit in os meum. Ad dexteram orientis calamitates mee illico surrexerunt. Pedes meos subverterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. Dissipaverunt itinera mea insidiati sunt mihi et prevaluerunt et non fuit qui ferret auxilium. Quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me et ad meas miserias devoluti sunt. Redactus sum in nihilum abstulit quasi ventus desiderium meum et velut nubes pertransiit salus mea. Nunc autem in memetipso marcescit anima mea et possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus et qui me comedunt non dormiunt. In multitudine eorum consumitur vestimentum meum et quasi capitio tunice succinxerunt me. Comparatus sum luto et assimilatus sum faville et cineri. Cla-

malo ad te et non exaudies me sto et non
respicis me mutatus es mihi in crudelem
et in duritia manus tue adversaris mihi. Ele-
vasti me et quasi super ventum ponens elisisti
me valide. Scio quia morti trades me ubi
constituta est domus omni viventi. Verumtamen non
ad consumptionem eorum emittis manum tuam
et si corruerint ipse salvabis. Flebam quondam
super eo qui afflictus erat et patiebatur anima
mea pauperi. Expectabam bona et vene-
runt mihi mala prestolabar lucem et eru-
perunt tenebre. Interiora mea efferbuerunt
absque ulla requie prevenerunt me dies
afflictionis. Merens incedebam sine furore
consurgens in turba clamabam. Frater
fui draconum et socius struthionum. Cutis mea
denigrata est super me et ossa mea aruerunt
pre caumate. Versa est in luctum cythara
mea et organum meum in vocem flentium.

Ca. xxxi

Pepigi fedus cum
oculis meis ut ne cogitarem
quidem de virgine. Quam enim partem haberet
in me deus desuper et hereditatem omnipotens
de excelsis. Numquid non perditio est iniquo
et alienatio operantibus iniquitatem. Nonne
ipse considerat vias meas et cunctos gressus
meos dinumerat. Si ambulavi in vanitate
et festinavit in dolo pes meus appendat
me in statera iusta et sciat deus simpli-
citatem meam. Si declinavit gressus meus de
via si secutum est oculos meos cor meum et manibus
meis adhesit macula. Seram et alius come-
dat et progenies mea eradicetur. Si deceptum est
cor meum super muliere et si ad hostium amici
mei insidiatus sum scortum alterius sit ux-
or mea et super illam incurventur alii. Hoc enim
nephas est et iniquitas maxima. Ignis est
usque ad perditionem devorans et omnia eradi-
cans genimina. Si contempsi subire iudicium
cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent
adversum me. Quid enim faciam

cum surrexerit ad iudicandum deus et cum que-
sierit quid respondebo illi. Numquid non in ute-
ro fecit me qui et illum operatus est et
formavit me in vulva unus. Si negavi
quod volebant pauperibus et oculos vidue
expectare feci. Si comedi buccellam meam
solus et non comedit pupillus ex ea quia ab
infantia mea crevit mecum miseratio et de
utero matris mee egressa est mecum. Si despexi
pereuntem eo quod non habuerit indumentum et
absque operimento pauperem. Si non benedixerunt
mihi latera eius et de velleribus ovium
mearum calefactus est. Si levavi super pu-
pillum manum meam etiam cum viderem me in
porta superiorem. Humerus meus a iunc-
tura sua cadat et brachium meum cum ossibus
suis conteratur. Semper enim quasi tumentes super
me fluctus timui deum et pondus eius
ferre non potui. Si putavi aurum robur
meum et obrizo dixi fiducia mea. Si leta-
tus sum super divitiis meis multis et quia
plurima reperit manus mea. Si vidi solem cum
fulgeret et lunam incedentem clare et le-
tatum est in abscondito cor meum et oscu-
latus sum manum meam ore meo que est
iniquitas maxima et negatio contra deum al-
tissimum. Si gavisus sum ad ruinam eius qui
me oderat et exultavi quod invenisset eum
malum. Non enim dedi ad peccandum guttur
meum ut expeterem maledicens animam
eius. Si non dixerunt viri tabernaculi quis
det de carnibus eius ut saturemur. Foris
non mansit peregrinus ostium meum viatori
patuit. Si abscondi quasi homo peccatum me-
um et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
Si expavi ad multitudinem nimiam et de-
spectio propinquorum terruit me et non magis
tacui nec egressus sum hostium. Quis mihi
tribuat auditorem ut desiderium meum au-
diat omnipotens et librum scribat ipse qui iudi-
cat ut in humeros meos portem illum et

[circum]dem illum quasi coronam michi per singulos gra-
dus meos pronunciabo illum et quasi principi of-
feram eum. Si adversum me terra clamat et
cum ipsa sulci eius defluent. si fructus eius
comedi absque pecunia et animam agricolarum
eius afflixi pro frumento oriatur michi tribu-
lus et pro ordeo spina. Capitulum xxxii xxxii

Omiserunt autem isti tres viri res-
pondere iob eo quod iustus sibi vi-
deretur. Et iratus indignatusque est heliu
filius barachel buzites de cognatione ram.
Iratus autem est adversus Iob eo quod iustum se
esse diceret coram deo. Porro adversum tres
amicos eius indignatus est eo quod non inve-
nissent responsionem rationabilem sed tantummodo
condempnassent iob. Igitur heliu expec-
tavit iob loquentem eo quod seniores essent qui
loquebantur. Cum autem vidisset quod tres res-
pondere non potuissent iratus est vehe-
menter. Respondensque heliu filius bara-
chel buzites dixit. Iunior sum tempore vos
autem antiquiores idcirco demisso capite ve-
ritus sum indicare vobis sententiam meam. Sperabam
enim quod etas prolixior loqueretur et anno-
rum multitudo doceret sapientiam. Sed ut video
spiritus meus est in hominibus et inspiratio
omnipotentis dat intelligentiam. Non sunt longevi
sapientes nec senes intelligunt iudicium. Ideo
dicam audite me et ostendam vobis etiam ego
sententiam meam. Expectavi enim sermones ves-
tros audivi prudentiam vestram donec dis-
ceptaremini in sermonibus vestris et donec
putabam aliquid vos dicere considerabam. Sed
ut video non est qui possit arguere Iob et res-
pondere ex vobis sermonibus eius. Ne forte
dicatis invenimus sapientiam. Deus proiecit eum
et non homo. Nichil locutus est michi et
ego non secundum sermones vestros respondebo illi.
Extimuerunt nec responderunt ultra abstu-
leruntque a se eloquium. Quoniam igitur expectavi
et non sunt locuti steterunt nec responderunt
ultra respondebo et ego partem meam et os-
tendam scientiam meam. Plenus enim sum sermo-
nibus et coartat me spiritus uteri mei. En ven-
ter meus quasi mustum absque spiraculo quod
lagunculas novas disrumpit. Loquar et respi-
rabo paululum. Aperiam labia mea et respon-
debo. Non accipiam personam viri et deum ho-
mini non equabo. Nescio enim quamdiu subsistam
et si post modicum tollat me factor meus.

Audi igitur iob eloquia Capitulum xxxiii xxxiii
mea et omnes sermones meos auscul-
ta. Ecce aperui os meum loquatur lingua
mea in faucibus meis. Simplici corde meo
sermones mei et sententiam puram labia mea
loquentur. Spiritus dei fecit me et spiraculum
omnipotentis vivificavit me. Si potes res-
pondere michi et adversum faciem meam
consiste. Ecce et me sicut fecit te deus et
de eodem luto ego quoque formatus sum. Ve-
rumptamen miraculum meum non te terreat et
eloquentia mea non sit tibi gravis. Dixisti
ergo in auribus meis et vocem verborum au-
divi. Mundus sum ego et absque delicto im-
maculatus et non est iniquitas in me. Quia
querelas in me repperit ideo arbitratus est
me inimicum sibi. Posuit in nervo pedes
meos custodivit omnes semitas meas. Hoc
est ergo in quo non es iustificatus. Respon-
debo tibi quia maior sit deus homine. Adver-
sus eum contendis quod non ad omnia verba
responderit tibi. Semel loquitur deus et secundo
idipsum non repetit. Per somnium in visione
nocturna quando irruit sopor super homines et
dormiunt in lectulo tunc aperit aures virorum
et erudiens eos instruit disciplina ut
avertat hominem ab his que fecit et liberet
eum de superbia. Eruens animam eius a corruptione
et vitam illius ut non transeat in gladium.
Increpat quoque per dolorem in lectulo et omnia
ossa eius marcescere facit. Abhominabilis
ei fit in vita sua panis et anime illius cibus

anime desperabit thabescet caro eius et os-
sa que tecta fuerant nudabuntur. Appropinqua-
vit corruptioni anima eius et vita illius mor-
tiferis. Si fuerit pro eo angelus loquens unus
de millibus ut annunciet hominis equitatem
miserebitur eius et dicet libera eum ut
non descendat in corruptionem. Inveni
in quo ei propicier. Consumpta est caro eius
a suppliciis revertatur ad dies adolescentie
sue. Deprecabitur deum et placabilis
erit ei et videbit faciem eius in iubilo
et reddet homini iusticiam suam. Respiciet
et homo et dicet peccavi et vere deli-
qui et ut eram dignus non recepi. Libe-
ravit animam suam ne pergeret in interitum sed
vivens lucem videret. Ecce hec omnia ope-
ratur deus tribus vicibus per singulos ut
revocet animas eorum a corruptionibus et illu-
minet in luce viventium. Attende Iob et au-
di me tace dum ego loquor. Si autem
habes quod loquaris responde mihi. Volo enim
te apparere iustum. Quod si non habes audi
me tace et docebo te sapientiam. Ca. xxxiiii

Pronuncians quoque Heliu etiam
hec locutus est. Audite sapien-
tes verba mea et eruditi auscultate me.
Auris enim verba probat et guttur escas
gustu diiudicat. Iudicium eligamus nobis
et inter nos videamus quid sit melius.
Quia dixit Iob iustus sum et deus sub-
vertit iudicium meum. In iudicando enim me
mendacium est et violenta est sagitta
mea absque ullo peccato. Quis est vir ut
est Iob qui bibit subsannationem quasi
aquam. Qui graditur cum operantibus ini-
quitatem et ambulat cum viris impiis. Dix-
it enim non placebit vir deo etiam si cu-
currerit cum eo. Ideo viri cordati audite me
absit a deo impietas et ab omnipotente iniquitas.

opus enim uel opus enim hominis reddi-
et ei et iuxta vias singulorum reddet eis.
Vere enim deus non condempnabit frustra
nec omnipotens subvertet iudicium. Quem consti-
tuit alium super terram aut quem posuit super
orbem quem fabricatus est. Si direxerit
ad eum cor suum spiritum illius et flatum ad
se trahet. Deficiet omnis caro simul et
homo in cinerem revertetur. Si habes er-
go intellectum audi quod dicitur et auscul-
ta vocem eloquii mei. Numquid qui non
amat iudicium sanari potest et quomodo tu eum
qui iustus est in tantum condempnas. Qui
dicit regi apostata qui vocat duces im-
pios qui non accipit personas principum
nec cognovit tyrannum cum disceptaret
contra pauperem. Opus enim manuum eius
sunt universi. Subito morientur et in media
nocte turbabuntur populi et transibunt et
auferent violentum absque manu.
Oculi enim eius super vias hominum et omnes
gressus eorum considerat. Non sunt te-
nebre et non est umbra mortis ut ab-
scondantur ibi qui operantur iniquita-
tem. Neque enim ultra in hominis potesta-
te est ut veniat ad deum in iudicium. Con-
teret multos et innumerabiles et stare
faciet alios pro eis. Novit enim opera
eorum idcirco inducet noctem et conteren-
tur. Quasi impios percussit eos in loco vi-
dentium qui quasi de industria recesserunt
ab eo et omnes vias eius intelligere noluerunt
ut pervenire facerent ad eum clamorem
egeni et audiret vocem pauperum. Ipso
enim concedente pacem quis est qui
condempnet. Ex quo absconderit vultum suum
quis est qui contempletur eum et super
gentem et super omnes homines qui regnare

sicut hominem propter eam quia ergo ego lo
cutus sum ad deum te quoque non prohi
bebo si erravi doce me tu si iniquitatem
locutus sum ultra non addam Numquid a te
deus expetit eam quia displicuit tibi
Tu enim cepisti loqui et non ego Quod si quid
nosti melius loquere viri intelligentes
loquantur michi et vir sapiens audiat me
Job autem stulte locutus est et verba illius
non sonant disciplinam Pater mi probetur Job
usque ad finem nec desinas ab homine
iniquitatis qui addit super peccata sua blas
phemiam Interim inter nos constringatur
et tunc ad iudicium provocet sermonibus
suis deum Capitulum xxxv

Igitur heliu hec rursum locu
tus est Numquid equa tibi vi
detur tua cogitatio ut diceres rectior deo
sum Dixisti enim non tibi placet quod
rectum est vel quid tibi proderit si ego pec
cavero Itaque ego respondebo sermoni
bus tuis et amicis tuis tecum Suspice
celum et intuere et contemplare ethera
quod altior te sit Si peccaveris quid ei noce
bis et si multiplicate fuerint iniquitates
tue quid facies contra illum porro si iuste
egeris quid donabis ei aut quid de manu
tua accipiet Homini qui similis tui est
nocebit impietas tua et filium hominis ad
iuvabit iusticia tua Propter multitudinem
calumpniatorum clamabunt et eiulabunt
propter vim brachii tyrannorum et non dixit
ubi est deus qui fecit me et qui de
dit carmina in nocte qui docet nos su
per iumenta terre et volucres celi erudiet
nos Ibi clamabunt et non exaudiet propter
superbiam malorum Non enim frustra au
diet deus et omnipotens singulorum cau

sas intuebitur Etiam cum dixeris non conside
rat iudicare coram illo et expecta eum
Nunc enim non infert furorem suum neque ul
ciscitur scelus valde Ergo Job frustra
aperit os suum et absque scientia verba multiplicat

Addens quoque heliu Ca. xxxvi
hec locutus est Sustine me pau
lulum et indicabo tibi Adhuc enim habeo quod
pro deo loquar Repetam scientiam meam a principio
et operatorem meum probabo iustum Vere enim
absque mendacio sermones mei et perfecta scientia
probabitur tibi Deus potentes non
abicit cum ipse sit potens sed non salvat im
pios et iudicium pauperibus tribuit Non
aufert a iusto oculos suos et reges in so
lio collocat in perpetuum et illi eriguntur Et
si fuerint in cathenis et vinciantur funibus
paupertatis indicabit eis opera eorum et sce
lera eorum quia violenti fuerunt Revelabit
quoque aurem eorum ut corripiat et loquetur
ut revertantur ab iniquitate Si audierint et
observaverint complebunt dies suos in bo
no et annos suos in gloria Si non audierint
transibunt per gladium et consumentur in stultitia Si
mulatores et callidi provocant iram dei neque
clamabunt cum vincti fuerint Morietur in tempes
tate anima eorum et vita eorum inter effemina
tos Eripiet pauperem de angustia sua et
revelabit in tribulatione aurem eius Igitur
salvabit te de ore angusto latissime et
non habentis fundamentum subter se Requies
autem mense tue erit plena pinguedine Causa
tua quasi impii iudicata est causam iudiciumque
recipies Non ergo superet te ira
ut aliquem opprimas nec multitudo donorum
inclinet te Depone magnitudinem tuam
absque tribulatione et omnes robustos for
titudine Ne protrahas noctem ut ascendant populi
pro eis Cave ne declines ad iniquitatem hanc

eum corripit regem post imperium. Ecce deus ex-
celsus in fortitudine sua et nullus ei similis
in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius
aut quis audet ei dicere operatus es iniquitatem? Me-
mento quod ignores opus eius de quo cecine-
runt viri. Omnes homines vident eum unusquisque
intuebitur procul. Ecce deus magnus vincens
scientiam nostram numerus annorum eius inestimabilis.
Qui aufert stillas pluvie et effundit
ymbres ad instar gurgitum qui de nubibus
fluunt que pretexunt cuncta desuper. Si vo-
luerit extendere nubes quasi tentorium suum et ful-
gurare lumine suo desuper cardines quoque maris
operiet. Per hec enim iudicat populos et dat escas
multis mortalibus. In manibus abscondit lu-
cem et precipit ei ut rursus adveniat. An-
nuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit
et ad eam possit ascendere. Ca. xxxvii

Super hoc expavit cor meum et emotum
est de loco suo. Audite auditionem in
terrore vocis eius et sonum de ore illius proce-
dentem. Subter omnes celos ipse considerat et lumen
illius super terminos terre. Post eum rugiet sonitus,
tonabit voce magnitudinis sue et non investi-
gabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit
deus in voce sua mirabiliter qui facit magna
et inscrutabilia. Qui precipit nivi ut descendat
super terram et hiemis pluviis et ymbribus
fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat
ut noverint singuli opera sua. Ingredietur bestia
latibulum suum et in antro suo morabitur. Ab in-
terioribus egredietur tempestas et ab arcturo
frigus. Flante deo concrescit gelu et rursum la-
tissime funduntur aque. Frumentum desiderant nu-
bes et nubes spargunt lumen suum que lustrant
per circuitum quocumque eas voluntas gu-
bernantis duxerit ad omne quod preceperit illis super
faciem orbis terrarum sive in una tribu sive in terra
sua sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit in-
mirabilia. Numquid scis quando preceperit deus plu-
viis ut ostenderent lucem nubium eius? Numquid nosti semitas
et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua calida
sunt cum perflata fuerit terra austro? Tu forsitan
cum eo fabricatus es celos qui solidissimi
quasi ere fundati sunt. Ostende nobis quid dicamus
illi. Nos quippe involvimur tenebris. Quis
narrabit ei que loquor? Etsi locutus
fuerit homo devorabitur. At nunc non vident lu-
cem. Subito aer cogetur in nubes et ven-
tus transiens fugabit eas. Ab aquilone
aurum venit et ad deum formidolosa lau-
datio. Digne eum invenire non possumus. Mag-
nus fortitudine et iudicio et iustitia et enarra-
ri non potest. Ideo timebunt eum viri et non
audebunt contemplari omnes qui sibi esse vi-

Respondens — sapientes. C. xxxviii
autem dominus Iob de turbine dixit:
Quis est iste involvens sententias sermoni-
bus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos;
interrogabo te et responde mihi. Ubi eras quando po-
nebam fundamenta terre? Indica mihi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras eius si nosti, vel quis teten-
dit super eam lineam? Super quo bases illius so-
lidate sunt aut quis demisit lapidem angu-
larem eius cum me laudarent simul astra ma-
tutina et iubilarent omnes filii dei? Quis conclu-
sit hostiis mare quando erumpebat quasi de
vulva procedens cum ponerem nubem vestimentum eius
et caligine illud quasi pannis infantie obvolverem?
Circumdedi illud terminis meis et posui vectem et
hostia et dixi: Usque huc venies et non pro-
cedes amplius et hic confringes tumentes
fluctus tuos. Numquid post ortum tuum pre-
cepisti diluculo et ostendisti aurore locum suum?
Quidquid tenuisti concutiens extrema terre et
excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum
signaculum et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis
lux sua et brachium excelsum confringetur. Numquid

ingressus es profundum maris et in novissimis abyssi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis et hostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti omnia. In qua via lux habitet et tenebrarum quis locus sit, ut ducas unumquodque ad terminos suos et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses et numerum dierum tuorum noveras? Numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti, que preparavi in tempus hostis, in diem pugne et belli? Per quam viam spargitur lux, dividitur estus super terram? Quis dedit vehementissimo imbri cursum et viam sonantis tonitrui, ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur, ut impleret inviam et desolatam et produceret herbas virentes? Quis est pluvie pater, vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies, et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur, et superficies abyssi constringitur. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades aut gyrum arcturi poteris dissipare? Numquid producis luciferum in tempore suo et vesperum super filios terre consurgere facis? Numquid nosti ordinem celi et pones rationem eius in terra? Numquid elevabis in nebula vocem tuam et impetus aquarum operiet te? Numquid mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent tibi: Adsumus? Quis posuit in visceribus hominis sapientiam vel quis dedit gallo intelligentiam? Quis enarrabit celorum rationem et concentum celi quis dormire faciet? Quando fundebatur pulvis in terra et glebe compingebantur? Numquid capies leene predam et animam catulorum eius implebis, quando cubant in antris et in specubus insidiantur? Quis preparat corvo escam suam, quando pulli eius ad Deum clamant vagantes eo quod non habeant cibos? Cap. xxxix

Numquid nosti tempus partus ibicum in petris, vel parturientes cervas observasti? Dinumerasti menses conceptus earum et scisti tempus partus earum? Incurvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt. Separantur filii earum et pergunt ad pastum; egrediuntur et non revertuntur ad eas. Quis dimisit onagrum liberum et vincula eius quis solvit? Cui dedi in solitudine domum et tabernacula eius in terra salsuginis. Contemnit multitudinem civitatis, clamorem exactoris non audit. Circumspicit montes pascue sue et virentia queque perquirit. Numquid volet rinoceros servire tibi aut morabitur ad presepe tuum? Numquid alligabis rinocerota ad arandum loro tuo aut confringet glebas vallium post te? Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos? Numquid credes ei quod reddat sementem tibi et aream tuam congreget? Penna strutionis similis est pennis herodii et accipitris; que derelinquit in terra ova sua, tu forsitan in pulvere calefacies ea. Obliviscitur quod pes conculcet ea aut bestia agri conterat. Duratur ad filios suos quasi non sint sui, frustra laboravit nullo timore cogente. Privavit enim eam Deus sapientia nec dedit ei intelligentiam. Cum tempus fuerit, in altum alas erigit, deridet equum et ascensorem eius. Numquid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum? Numquid suscitabis eum quasi locustas? Gloria narium eius terror. Terram ungula fodit, exultat audacter, in occursum pergit armatis. Contemnit pavorem nec cedit gladio. Super ipsum sonabit pharetra, vibrabit hasta et clipeus. Fervens et fremens sorbet terram, nec reputat tube sonare clangorem. Ubi audierit bucinam, dicit: Vah. Procul odoratur bellum, exhortationem ducum et ululatum exercitus. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Numquid ad preceptum tuum elevabitur aquila et in arduis ponet nidum suum? In petris manet et in preruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus. Inde contemplatur escam et de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius lambent sanguinem, et ubicumque cadaver fuerit, statim adest. Et adiecit Dominus et locutus est ad Iob: Numquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit? Utique qui arguit Deum debet respondere ei. Respondens autem Iob Domino dixit: Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum quod utinam non dixissem, et alterum quibus ultra non addam. Cap. xl

xl

Respondens autem Dominus Iob de turbine dixit: Accinge sicut vir lumbos tuos; interrogabo te et indica michi. Numquid irritum facies iudicium meum et condempnabis me ut tu iustificeris? Et si habes brachium sicut Deus et si voce simili tonas? Circunda tibi decorem et in sublime erigere et esto gloriosus et speciosis induere vestibus. Disperge superbos in furore tuo et respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos et confunde eos et contere impios in loco suo. Absconde eos in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam. Et ego confitebor quia salvare te possit dextera tua. Ecce behemoth

pari

behemoth

que fecit tecum fenum quasi bos comedet fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius in umbilico ventris eius stringit caudam suam quasi cedrum nervi testiculorum eius perplexi sunt ossa eius velud fistule eris cartilago illius quasi lamine ferree ipse est principium viarum dei qui fecit eum applicabit gladium eius huic montes herbas ferunt omnes bestie agri ludent ibi sub umbra dormit in secreto calami in locis humentibus protegunt umbre umbram eius circumdabunt eum salices torrentis Ecce absorbebit fluvium et non mirabitur et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius In oculis eius quasi hamo capiet eum et in sudibus perforabit nares eius An extrahere poteris leviathan hamo et fune ligabis linguam eius Numquid pones circulum in naribus eius aut armilla perforabis maxillam illam eius Numquid multiplicabit ad te preces aut loquetur tibi mollia Numquid feriet tecum pactum et accipies eum servum sempiternum Numquid illudes ei quasi avi vel ligabis eum ancillis tuis Concident eum amici dividet illum negotiatores Numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius Pone super eum manum tuam memento belli nec ultra addas loqui Ecce spes eius frustrabitur eum et videntibus cunctis precipitabitur Capitulum xli

Non quasi crudelis suscitabo eum quis enim resistere potest vultui meo et quis ante dedit michi ut reddam ei omnia que sub celo mea sunt non parcam ei verbis potentibus et ad deprecandum compositis Quis revelabit faciem indumenti eius et in medium oris eius quis intrabit portas vultus eius quis aperiet per gyrum dentium eius formido corpus illius quasi scuta fusilia et compactum squamis se prementibus una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas una alteri adherebit et tenentes se nequaquam separabuntur Sternutatio eius splendor ignis et oculi eius ut palpebre diluculi De ore eius lampades procedunt sicut tede ignis accense De naribus eius procedit fumus sicut olle succense atque ferventis Halitus eius prunas ardere facit et flamma de ore eius egreditur In collo eius morabitur fortitudo et faciem illius precedit egestas membra carnium eius coherentia sibi mittet contra eum fulmina et ad locum alium non ferentur Cor eius indurabitur quasi lapis et stringetur quasi malleatoris incus Cum sublatus fuerit timebunt angeli et territi purgabuntur Cum apprehenderit eum gladius subsistere non poterit neque hasta neque thorax reputabit enim quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum es non fugabit eum vir sagittarius in stipulam versi sunt ei lapides funde Quasi stipulam estimabit malleum et deridebit vibrantem hastam Sub ipso erunt radii solis et sternet sibi aurum quasi lutum Fervescere faciet quasi ollam profundum mare et ponet quasi cum unguenta bulliunt Post eum lucebit semita estimabit abyssum quasi senescentem Non est super terram potestas que comparetur ei qui factus est ut nullum timeret Omne sublime videt ipse est rex super omnes filios superbie Capitulum xlii

Respondens autem Iob domino dixit Scio quia omnia potes et nulla te latet cogitatio Quis est iste qui celat consilium absque scientia Ideo insipienter locutus sum et que ultra modum excederent scientiam meam Audi et ego loquar interrogabo te et responde michi Auditu auris audivi te nunc autem oculus meus videt te Idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere Postquam autem locutus est dominus verba hec ad Iob dixit ad Eliphaz Themanitem Iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos quia non estis locuti coram me rectum sicut servus meus Iob Sumite ergo vobis septem tauros et vii arietes et ite ad servum meum Iob et offerte holocaustum pro vobis Iob autem servus meus orabit pro vobis Faciem eius suscipiam ut non vobis imputetur stultitia neque enim locuti estis coram me rectum sicut servus meus Iob Abierunt ergo Eliphaz Themanites et Baldach Suites et Sophar Naamathites et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus et suscepit dominus faciem Iob Dominus quoque conversus est ad penitentiam Iob cum oraret pro amicis suis et addidit dominus omnia quecumque fuerant Iob duplicia Venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universe sorores sue et cuncti qui noverant eum prius et comederunt cum eo panem in domo eius et moverunt super eum caput et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat super eum dominus et dederunt ei unusquisque ovem unam et inaurem auream unam Dominus autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius et facta sunt ei xiiii milia ovium et vi milia camelorum et mille iuga boum et mille asine et fuerunt ei vii filii et tres filie et vocavit nomen unius diem et nomen secunde cassiam et nomen tertie cornustibii Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie Iob in universa terra Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum Vixit autem Iob post hec flagella centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem et mortuus est senex et plenus dierum

Ysayas

Prologus libri ysaye prophete

Prologus libri ysaye prophete

Nemo cum prophetas versibus viderit esse descriptos metro eos estimet apud hebreos ligari et aliquid simile habere de psalmis vel operibus salomonis. Sed quod in demostene et tullio solet fieri ut per cola scribantur et commata qui utique prosa et non versibus conscripserunt. Nos quoque utilitati legentium providentes interpretationem novam novo scribendi genere distinximus. Ac primum de ysaya sciendum quod in sermone suo disertus sit quippe ut vir nobilis et urbane elegantie nec habens quicquam in eloquio rusticitatis admixtum. Unde accidit ut pre ceteris florem sermonis eius translatio non potuerit conservare. Deinde etiam hoc adiciendum quod non tam propheta dicendus sit quam evangelista. Ita enim universa christi ecclesieque misteria ad liquidum persecutus est ut non eum putes de futuro vaticinari sed de preteritis hystoriam texere. Unde conicio noluisse tunc temporis septuaginta interpretes fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere ne sanctum canibus et margaritas porcis darent. Que cum hanc editionem legeritis ab illis animadvertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione nisi intellexerit ante quae legerit. Nos quoque patere morsibus plurimorum qui stimulante invidia quod consequi non valent despiciunt. Sciens ergo et prudens in flammam mitto manum et nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor ut quomodo greci post septuaginta translatores aquilam symmachum et theodotionem legunt vel ob studium sue doctrine vel ut septuaginta magis ex collatione eorum intelligant sic et isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant ne videantur non ex iudicio sed ex odii presumptione ignorata dampnare. Prophetavit autem ysayas in ierusalem et in iudea nec dum decem tribubus in captivitatem ductis ac de utroque regno nunc commixtim nunc separatim texuit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam et post babylonie captivitatem reditum populi significet in iudeam tamen omnis eius cura de vocatione gentium et de adventu christi est. Quem quanto plus amatis o paula et eustochium tanto magis ab eo petite ut pro obtrectatione presenti qua me indesinenter emuli laniant ipse michi mercedem restituat in futuro qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse ne iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent.

Capitulum primum

Visio ysaye filii amos quam vidit super iudam et ierusalem in diebus Ozye ioathan achaz ezechie regum iuda. Audite celi et auribus percipe terra quoniam dominus locutus est. Filios enutrivi et exaltavi ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui. ysrahel autem me non cognovit et populus meus non intellexit. Ve genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis. dereliquerunt dominum blasphemaverunt sanctum ysrahel alienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos ultra addentes prevaricationem. Omne caput languidum et omne cor merens. a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo. Terra vestra deserta civitates

vestre succense igni regionem vestram coram vobis devorant alieni et desolabitur sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia syon ut umbraculum in vinea. Et sicut tugurium in cucumerario. Et sicut civitas que vastatur. Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen quasi sodoma fuissemus et quasi gomorra similes essemus. Audite verbum domini principes sodomorum percipite auribus legem dei nostri populus gomorre. Quo michi multitudinem victimarum vestrarum dicit dominus. Plenus sum. holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et hircorum et agnorum nolui. Cum veniretis ante conspectum meum quis quesivit hec de manibus vestris ut ambularetis in atriis meis. Ne offeratis ultra sacrificium frustra incensum abhominatio est michi. Neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram. iniqui sunt cetus vestri kalendas vestras odivit anima mea. Facta sunt michi molesta laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus vestras avertam oculos meos a vobis. Et cum multiplicaveritis orationem non exaudiam. Manus enim vestre sanguine plene sunt. Lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere perverse discite benefacere. Querite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduam et venite et arguite me. Si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint rubra quasi vermiculus velud lana alba erunt. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. Quod si nolueritis et me ad iracundiam provocaveritis gladius devorabit vos. quia os domini locutum est. Quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii. iusticia habitavit in ea. Nunc autem homicide. Argentum tuum

versum est in scoriam vinum tuum mixtum est aqua. Principes tui infideles socii furum. Omnes diligunt munera sequuntur retributiones. pupillo non iudicant et causa vidue non ingreditur ad eos. Propter hoc ait dominus deus exercituum fortis israel. Heu consolabor super hostibus meis et vindicabor de inimicis meis. Et convertam manum meam ad te et excoquam ad purum scoriam tuam et auferam omne stagnum tuum. Et restituam iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos sicut antiquitus. Post hec vocaberis civitas iusti urbs fidelis. Syon in iudicio redimetur et reducent eam in iusticiam. Et conteret scelestos et peccatores simul. Et qui dereliquerunt dominum consumentur. Confundentur enim ab ydolis quibus sacrificaverunt et erubescetis super ortis quos elegeratis cum fueritis velud quercus defluentibus foliis. Et velud ortus absque aqua et erit fortitudo vestra ut favilla stuppe et opus vestrum quasi scintilla et succendentur utraque simul et non erit qui extinguat. Cap. ii

Verbum quod vidit ysaias filius amos super iudam et ierusalem. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium. Et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob et docebit nos vias suas. Et ambulabimus in semitis eius. Quia de syon exibit lex et verbum domini de ierusalem. Et iudicabit gentes et arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium nec exercebuntur ultra ad prelium. Domus iacob venite et ambulemus in lumine

domini dei iacob. Proiecisti enim populum
tuum domum iacob quia repleti sunt ut
olim et augures habuerunt ut philis-
tiim et pueris alienis adheserunt. Et re-
pleta est terra argento et auro et non
est finis thesaurorum eius. Et repleta
est terra eius equis et innumerabiles
quadrige eius. Et repleta est terra
eius ydolis. Opus manuum suarum
adoraverunt quod fecerunt digiti eorum
et incurvavit se homo et humiliatus
est vir. Non ergo dimittas eis.
Ingredere in petram abscondere in
fossa humo a facie timoris domini et
a gloria maiestatis eius. Oculi subli-
mes hominis humiliati sunt et incurva-
bitur altitudo virorum. Exaltabitur autem
dominus solus in die illa. Quia dies do-
mini exercituum super omnem superbum et ex-
celsum et super omnem arrogantem et humi-
liabitur. Et super omnes cedros libani sub-
limes et erectas et super omnes quer-
cus basan. Et super omnes montes excel-
sos. Et super omnes colles elevatos et
super omnem turrim excelsam. Et super
omnem murum munitum. Et super omnes
naves tharsis. Et super omne quod vi-
su pulchrum est et incurvabitur sub-
limitas hominum et humiliabitur altitudo
virorum et elevabitur dominus solus in
die illa. Et ydola penitus conterentur.
Et introibunt in speluncas petrarum et
in voragines terre a facie formidinis
domini cum surrexerit percutere terram. In die
illa proiciet homo ydola argenti sui et
symulacra auri sui que fecerat sibi
ut adoraret talpas et vespertiliones.
Et ingredietur scissuras petrarum et ca-
vernas saxorum a facie formidinis
domini et a gloria maiestatis eius cum sur-
rexerit percutere terram. Quiescite ergo
ab homine cuius spiritus in naribus eius

quia excelsus reputatus est ipse. Capitulum iii.

Ecce enim dominator dominus exercituum
auferet a ierusalem et a iuda va-
lidum et fortem et omne robur panis
et omne robur aque et virum fortem et
bellatorem et iudicem et prophetam et ario-
lum et senem principem super quinquaginta
et honorabilem vultu et consiliarium et
sapientem de architectis et prudentem
eloquii mistici et dabo pueros principes
eorum et effeminati dominabuntur eis et
corruet populus vir ad virum unusquisque
ad proximum suum. Tumultuabitur puer
contra senem et ignobilis contra nobilem.
Apprehendet enim vir fratrem suum domes-
ticum patris sui et dicet vestimentum tibi
est princeps noster esto ruina autem
hec sub manu tua. Respondebit in
illa die dicens non sum medicus et
in domo mea non est panis neque ves-
timentum. Nolite me constituere principem
populi. Ruit enim ierusalem et iudas concidit
et lingua eorum et adinventiones eorum con-
tra dominum ut provocarent oculos maiestatis
eius. Agnitio vultus eorum respondebit
eis. Et peccatum suum quasi sodoma pre-
dicaverunt nec absconderunt. Ve anime eorum
quoniam reddita sunt eis mala. Dicite
iusto quoniam bene quoniam fructum adinven-
tionum suarum comedet. Ve impio in
malum retributio enim manuum eius
fiet ei. Populum meum exactores sui spo-
liaverunt et mulieres dominate sunt eis.
Popule meus qui beatum te dicunt ipsi
te decipiunt et viam gressuum tuorum
dissipant. Stat ad iudicandum dominus et
stat ad iudicandum populos. Dominus ad
iudicium veniet cum senibus populi sui
et principibus eius. Vos enim depas-
ti estis vineam meam et rapina
pauperis in domo vestra. Quare atteritis
populum meum et facies pauperum commolitis

dicit dominus deus exercituum Et dixit dominus
Pro eo quod elevate sunt filie syon et am-
bulaverunt collo extento et nutibus
oculorum ibant et plaudebant et ambu-
labant pedibus suis composito gradu
incedebant Decalvabit dominus verticem
filiarum syon et dominus crinem earum nuda-
bit = In die illa auferet dominus orna-
mentum calciamentorum et lunulas et tor-
ques et monilia et armillas et
mitras et discriminalia et periscelides
et murenulas et olphatoriola et in-
aures et anulos et gemmas in fronte
pendentes Et mutatoria et palliola
et linteamina et acus et specula et
syndones et vittas et teristra Et
erit pro suavi odore fetor et pro zona
funiculus et pro crispanti crine calvicium Et
pro fascia pectorali cilicium = Pulch-
errimi quoque viri tui gladio cadent et
fortes tui in prelio Et merebunt atque
lugebunt porte eius et desolata in
terra sedebit Capitulum iiii

Et apprehendent septem mu-
lieres virum unum in die illa
dicentes Panem nostrum comedemus et
vestimentis nostris operiemur tantummodo invo-
cetur nomen tuum super nos aufer oppro-
brium nostrum = In die illa erit germen
domini in magnificentia et gloria et fructus
terre sublimis et exultacio hiis qui sal-
vati fuerint de israel Et erit omnis qui
relictus fuerit in syon et residuus in ihe-
rusalem sanctus vocabitur omnis qui scriptus
est in vita in ierusalem Si abluerit dominus
sordes filiarum syon et sanguinem ierusalem
laverit in medio eius in spiritu iudicii et
spiritu ardoris Et creavit dominus super omnem
locum montis syon ubi invocatum est
nubem per diem et fumum et splendorem
ignis flammantis in nocte Super omnem
enim gloriam protectio et thabernaculum erit

in umbraculo diei ab estu Et in securita-
te et absconsione a turbine et a pluvia

Cantabo dilecto meo Ca v
canticum patruelis mei vinee
sue Vinea facta est dilecto meo in cornu
filio olei Et sepivit eam et lapides
elegit ex illa Et plantavit vineam elec-
tam et edificavit turrim in medio eius
Et torcular exstruxit in ea Et expec-
tavit ut faceret uvas et fecit labrus-
cas = Nunc ergo habitatores ierusalem et
viri iuda iudicate inter me et vine-
am meam Quid est quod debui ultra
facere vinee mee et non feci ei an quod ex-
spectavi ut faceret uvas et fecit labrus-
cas Et nunc ostendam vobis quid ego fa-
ciam vinee mee auferam sepem eius
et erit in direpcionem diruam maceriam
eius et erit in conculcacionem et ponam eam
desertam Non putabitur et non fodietur
et ascendent super eam vepres et spine
et nubibus mandabo ut non pluant
super eam imbrem = Vinea enim domini
exercituum domus israel est et viri iuda
germen eius delectabile Expectavi
ut faceret iudicium et ecce iniquitas Et
iusticiam et ecce clamor = Ve qui coniungitis
domum ad domum et agrum agro copulatis
usque ad terminum loci Numquid habitabitis
vos soli in medio terre In auribus me-
is sunt hec domini exercituum nisi domus
multe deserte fuerint grandes et pulchre
absque habitatore Decem enim iuge-
ra vinearum facient lagunculam unam
et triginta modii sementis facient modi-
os tres = Ve qui consurgitis mane ad
ebrietatem sectandam et potandum
usque ad vesperam ut vino estuetis =
Cythara et lyra et tympanum et ty-
bia et vinum in conviviis vestris et opus
domini non respicitis nec opera manuum
eius consideratis Propterea ductus est
captivus populus meus quia non habuit

sciam et nobiles eius interierunt fame
et multitudo eius siti exaruit. propterea
dilatavit infernus animam suam et ape-
ruit os suum absque ullo termino. Et
descendent fortes eius et populus eius
et sublimes gloriosique eius ad eum et incur-
vabitur homo et humiliabitur vir et oculi
sublimium deprimentur. et exaltabitur dominus
exercituum in iudicio et deus sanctus sanctificabitur
in iustitia et pascentur agni iuxta ordi-
nem suum et deserta in ubertatem versa
advene comedent ea. Ve qui trahitis
iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi
vinculum plaustri peccatum. Qui dicitis fes-
tinet et cito veniat opus eius ut vi-
deamus et appropiet et veniat consilium
sancti israel et sciemus illud. Ve qui dici-
tis malum bonum et bonum malum ponen-
tes tenebras lucem et lucem tenebras
ponentes amarum in dulce et dulce in
amarum. Ve qui sapientes estis in o-
culis vestris et coram vobismetipsis pru-
dentes. Ve qui potentes estis ad bi-
bendum vinum et viri fortes ad miscendam
ebrietatem. Ve qui iustificatis impium
pro muneribus et iustitiam iusti aufertis
ab eo. Propter hoc sicut devorat sti-
pulam lingua ignis et calor flamme
exurit sic radix eorum quasi favilla
erit et germen eorum ut pulvis ascendet.
Abiecerunt enim legem domini exercituum et
eloquium sancti israel blasphemaverunt.
Ideo iratus est domini furor in populo
suo et extendit manum suam super eum
et percussit eum et conturbati sunt montes
Et facta sunt morticina eorum quasi stercus
in medio platearum. In his omnibus
non est aversus furor eius sed adhuc
manus eius extenta. Et elevabit signum
in nationibus procul et sibilabit ad
eum de finibus terre. Et ecce festinus
veniet velociter non est deficiens neque
laborans in eo non dormitabit neque
dormiet neque solvetur cingulum renum
eius neque rumpetur corrigia calciamenti
eius. Sagitte eius acute et omnes
arcus eius extenti. Ungule equorum eius
ut silex et rote eius quasi impetus tem-
pestatis. Rugitus eius ut leonis rugiet
ut catuli leonum et frendet et tenebit
predam et amplexabitur. Et non erit
qui eruat et sonabit super eum in die
illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in
terram et ecce tenebre tribulationis et
lux obtenebrata est in caligine eius.

Cap. vi

In anno quo mortuus est rex ozias vidi do-
minum sedentem super solium excel-
sum et elevatum et plena domus a ma-
iestate eius et ea que sub ipso erant
replebant templum. Seraphin stabat
super illud sex ale uni et sex ale alteri
duabus velabat pedes eius et dua-
bus volabat et clamabat alter ad al-
terum et dicebat Sanctus Sanctus Sanctus
dominus deus exercituum plena est omnis ter-
ra gloria tua. Et commota sunt superliminaria
cardinum a voce clamantis et domus re-
pleta est fumo. Et dixi ve mihi quia
tacui quia vir pollutus labiis sum
ego et in medio populi polluta labia
habentis ego habito et regem dominum
exercituum vidi oculis meis. Et volavit
unus ad me de seraphin et in manu
eius calculus quem forcipe tulerat
de altari et tetigit os meum. Et dixit
Ecce tetigi hoc labia tua et auferetur
iniquitas tua et peccatum tuum munda-
bitur. Et audivi vocem domini dicentis
Quem mittam et quis ibit nobis.
Et dixi ecce ego sum mitte me. Et
dixit vade et dices populo huic audi-
te audientes et nolite intelligere et
videte visionem et nolite cognoscere

Exceca cor populi huius et aures eius ag-
grava et oculos eius claude ne for-
te videat oculis suis et auribus suis
audiat et corde suo intelligat et con-
vertatur et sanem eum et dixi usquequo domine
Et dixit donec desolentur civitates absque
habitatore et domus sine homine et ter-
ra relinquetur deserta et longe faciet
dominus homines et multiplicabitur que
derelicta fuerat in medio terre et adhuc
in ea decimatio et convertetur Et erit in os-
tensione sicut therebintus et sicut quer-
cus que expandit ramos suos semen
sanctum erit id quod steterit in ea Capitulum VII
Et factum est in diebus achas
filii ioathan filii ozie regis
iuda ascendit rasin rex syrie et fac-
cee filius romelie rex israel in ierusalem
ad preliandum contra eam et non potuerunt
debellare eam. Et nuntiaverunt domui
david dicentes Requievit syria super
effraym et commotum est cor eius et cor
populi eius sicut moventur ligna silvarum
a facie venti Et dixit dominus ad ysaiam
Egredere in occursum achas tu et qui dere-
lictus est iasub filius tuus ad extre-
mum aque ductus piscine superioris in
via agri fullonis Et dices ad eum Vide
ne sileas noli timere et cor tuum ne for-
midet a duabus caudis titionum fumi-
gantium istorum in ira furoris rasin regis
syrie et filii romelie eo quod consilium inierit
contra te malum syria et effraym et filius
romelie dicentes Ascendamus ad iudam
et suscitemus eum et avellamus eum ad nos
et ponamus regem in medio eius filium
tebeel Hec dicit dominus deus et non erit
illud et non stabit Sed caput syrie da-
mascus et caput damasci rasin et ad-
huc lx et quinque anni et desinet ef-
fraym esse populus et caput effraym esse
populus et caput effraym samaria et caput
samarie filius romelie Si non credideritis
non permanebitis Et adiecit dominus loqui

ad achas dicens Pete tibi signum a domino
deo tuo in profundum inferni sive in excel-
sum supra Et dixit achas Non petam
et non temptabo dominum Et dixit Audite
ergo domus david Numquid parum vobis
est molestos esse hominibus quia molesti
estis et deo meo Propter hoc dabit do-
minus ipse vobis signum Ecce virgo concipiet
et pariet filium et vocabitur nomen eius
emanuel Butyrum et lac comedet ut
sciat reprobare malum et eligere bonum
Quia antequam sciat puer reprobare
malum et eligere bonum derelinquetur terra
quam tu detestaris a facie duorum regum su-
orum Adducet dominus super te et super populum
tuum et super domum patris tui dies qui
non venerunt a diebus separationis effraym
a iuda cum rege assyriorum Et erit in
die illa sibilabit dominus musce que est
in extremo fluminum egypti et api que est
in terra assur et veniet et requiescent
omnes in torrentibus vallium et in caver-
nis petrarum et in omnibus frutectis
et in universis foraminibus In die illa
radet dominus in novacula acuta in his
qui trans flumen sunt in rege assyriorum
caput et pilos pedum et barbam uni-
versam Et erit in die illa nutriet homo
vaccam boum et duas oves et pre uber-
tate lactis comedet butyrum Butyrum enim
et mel manducabit omnis qui relictus
fuerit in medio terre Et erit in die illa omnis
locus ubi fuerint mille vites mille ar-
genteis et in spinas et in vepres erit
Cum sagittis et arcu ingredientur illuc
Vepres enim et spine erunt in universa terra
et omnes montes qui in sarculo sarcien-
tur non veniet illuc terror spinarum
et veprium et erit in pascua bovis et in con-
culcatione pecoris Capitulum VIII
Et dixit dominus ad me Sume tibi
librum grandem et scribe in eo
stilo hominis velociter spolia detrahe
cito depredare et adhibui michi testes

fideles uriam sacerdotem et zacha
chariam filium barachie et accessi ad prophe
tissam et concepit et peperit filium. Et dixit
dominus ad me voca nomen eius accelera
spolia detrahe festina predari. Quia an
tequam sciat puer vocare patrem suum et matrem
suam auferetur fortitudo damasci et
spolia samarie coram rege assyriorum. Et
adiecit dominus loqui ad me dicens pro eo
quod abiecit populus iste aquas siloe que
vadunt cum silentio et assumpsit magis
rasin et filium romelie propter hoc ecce
adducet dominus super eos aquas fluminis
fortes et multas regem assyriorum et omnem
gloriam eius et ascendet super omnes rivos
eius et fluet super omnes ripas eius et
ibit per iudeam inundans et transiens usque
ad collum veniet et erit extensio alarum
eius implens latitudinem terre tue o ema
nuel. Congregamini populi et vincimini et
audite universe procul terre. Confortamini et
vincimini accingite vos et vincimini. Inite
consilium et dissipabitur loquimini verbum et non
fiet quia nobiscum deus. Hec enim ait dominus
ad me sicut in forti manu erudivit me
ne irem in via populi huius dicens. Non dicatis
coniuratio. Omnia enim que loquitur populus iste
coniuratio est et timorem eius ne timeatis
neque paveatis. Dominum exercituum ipsum san
ctificate ipse pavor vester et ipse terror vester
et erit vobis in sanctificationem in lapidem autem
offensionis et in petram scandali duabus
domibus israel in laqueum et in ruinam
habitantibus in ierusalem et offendent ex eis
plurimi et cadent et conterentur et irretien
tur et capientur. Liga testimonium signa legem
in discipulis meis. Et expectabo dominum qui ab
scondit faciem suam a domo iacob et
prestolabor eum. Ecce ego et pueri mei quos
michi dedit dominus in signum et in portentum
israel a domino exercituum qui habitat in monte
syon. Et cum dixerint ad vos querite a phito
nibus et a divinis qui strident in incanta

tionibus suis. Numquid non populus a deo
suo requiret pro vivis et mortuis
ad legem magis et ad testimonium. Quod si non
dixerint iuxta verbum hoc non erit eis matu
tina lux. Et transibit per eam et corruet
et esuriet et cum esurierit irascetur et ma
ledicet regi suo et deo suo et suspiciet
sursum et ad terram intuebitur. Et ecce tri
bulatio et tenebre et dissolutio et angus
tia et caligo persequens et non poterit avo
lare de angustia sua. Capitulum ix

Primo tempore alleviata est terra
zabulon et terra neptalim et
novissimo aggravata est via maris trans
iordanem galilee gentium. Populus qui
ambulabat in tenebris vidit lucem mag
nam habitantibus in regione umbre mor
tis lux orta est eis. Multiplicasti ge
ntem et non magnificasti leticiam. Letabuntur
coram te sicut qui letantur in messe sicut
exultant victores capta preda quando divi
dunt spolia. Iugum enim oneris eius et virgam
humeri eius et sceptrum exactoris eius
superasti sicut in die madian. Quia omnis
violenta predatio cum tumultu et vestimentum
mixtum sanguine erit in combustionem
et cibus ignis. Parvulus enim natus est
nobis et filius datus est nobis et factus est
principatus super humerum eius et vocabitur
nomen eius admirabilis consiliarius deus
fortis pater futuri seculi princeps pacis. Multi
plicabitur eius imperium et pacis eius non
erit finis. Super solium david sedebit et
super regnum eius ut confirmet illud et
corroboret in iudicio et iustitia amodo
et usque in sempiternum. Zelus domini exerci
tuum faciet hoc. Verbum misit dominus in
iacob et cecidit in israel. Et sciet omnis
populus effraym et habitantes samariam in
superbia et magnitudine cordis dicentes. La
teres ceciderunt sed quadris lapidibus edi
ficabimus sicomoros succiderunt sed cedros
immutabimus et elevabit dominus hostes

rasin super eum et inimicos eius in tumultum
vertet Syriam ab oriente et philis
thiim ab occidente et devorabunt Israhel toto
ore In omnibus his non est aversus furor
eius sed adhuc manus eius extenta Et po
pulus non est reversus ad percutientem se
et dominum exercituum non inquisierunt Et disperdet
dominus ab Israhel caput et caudam et incurvan
tem et refrenantem in die una Longevus et
honorabilis ipse est caput et propheta docens
mendacium ipse est cauda Et erunt qui
beatificant populum istum seducentes et qui bea
tificantur precipitati Propter hoc super ado
lescentulis eius non letabitur dominus et pu
pillorum eius et viduarum non miserebitur
Quia omnis ypocrita est et nequam et uni
versum os locutum est stultitiam In omnibus
his non est aversus furor eius sed adhuc
manus eius extenta Succensa est enim quasi
ignis impietas vepres et spinas vorabit
Et succendetur in densitate saltus et convol
vetur in superbia fumi In ira domini exercituum
conturbata est terra et erit populus quasi esca ig
nis Vir fratri suo non parcet et declinabit
ad dexteram et esuriet et comedet ad sinis
tram et non saturabitur Unusquisque carnem
brachii sui vorabit manasses effraym
et effraym manassem simul ipsi contra iu
dam In his omnibus non est aversus
furor eius sed adhuc manus eius exten
ta Ve qui condunt leges iniquas et scriben
tes iniustitiam scripserunt ut opprimerent in
iudicio pauperes et vim facerent cause humi
lium populi mei ut essent vidue preda eorum
et pupillos diriperent Quid facietis
in die visitationis et calamitatis de longe
venientis Ad cuius fugietis auxilium et ubi
derelinquetis gloriam vestram Ne incurvemini
sub vinculo et cum interfectis cadetis Super
omnibus his non est aversus furor eius
sed adhuc manus eius extenta Capitulum X

Ve assur virga furoris mei et bacu
lus ipse est in manu eorum indignatio
mea Ad gentem fallacem mittam eum et contra
populum furoris mei mandabo illi ut auferat
spolia et diripiat predam et ponat illum
in conculcationem quasi lutum platearum Ipse autem
non sic arbitrabitur et cor eius non ita esti
mabit Sed ad conterendum erit cor eius
et ad internecionem gentium non paucarum Dicet
enim Numquid non principes mei simul reges
sunt Numquid non ut charchamis sic ca
lano et ut arphat sic emath Numquid non
ut damascus sic samaria Quomodo invenit manus
mea regna ydoli sic et simulachra eorum
de ierusalem et de samaria Numquid non sicut fe
ci samarie et ydolis eius sic faciam ierusalem
et simulachris eius Et erit cum impleverit
dominus omnia opera sua in monte syon et
in ierusalem visitabo super fructum magnifici
cordis regis assur et super gloriam altitu
dinis oculorum eius Dixit enim In fortitu
dine manus mee ego feci et in sapientia
mea intellexi et abstuli terminos populorum
et principes eorum depredatus sum et detraxi
quasi potens in sublimi residentes Et invenit
quasi nidum manus mea fortitudinem populorum
Et sicut colliguntur ova que derelicta sunt
sic universam terram ego congregavi et non
fuit qui moveret pennam et aperiret os
et ganniret Numquid gloriabitur securis
contra eum qui secat in ea aut exaltabitur
serra contra eum a quo trahitur Quomodo si ele
vetur virga contra elevantem se et exaltetur ba
culus qui utique lignum est Propter hoc
mittet dominator dominus exercituum in pingui
bus eius tenuitatem et subtus gloriam eius
succensa ardebit quasi ignis combustio Et
erit lumen israhel in igne et sanctus eius
in flamma et succendetur et devorabitur
spina eius et vepres in die una Et glo
ria saltus eius et carmeli eius ab anima usque
ad carnem consumetur et erit terrore profugus
Et reliquie ligni saltus eius pre paucitate
numerabuntur et puer scribet eos Et erit in

die illa non adiciet residuum israel et
hii qui fugerint in domo iacob inniti super
eo qui percutit eos sed innitetur super dominum
sanctum israel in veritate reliquie convertentur
reliquie inquam iacob ad dominum fortem Si
enim fuerit populus tuus israel quasi arena maris
reliquie convertentur ex eo Consummatio ab
breviata inundabit iusticiam consummationem
enim et abbreviationem dominus deus exercituum
faciet in medio omnis terre propter hoc hec
dicit dominus deus exercituum Noli timere po
pulus meus habitator meus syon ab
assur in virga percutiet te in via egipti
adhuc paululum modicum quia et consumma
bitur indignatio mea et furor meus super
scelus eorum et suscitabit flagellum
iuxta plagam madyan in petra oreb
et virgam suam super mare et levabit eam
in via egipti Et erit in die illa auferetur
onus eius de humero tuo et iugum eius
de collo tuo et computrescet iugum a facie
olei Veniet in ayoth transibit in ma
gron apud magmas commendabit vasa
sua transierunt transitum gabaa sedes nostra
obstupuit rama gabaa paulis fugit
hinni voce tua filia gallim attende lay
sa paupercula anathoth Migravit medeme
na habitatores gabim confortamini ad
huc dies est ut in nobe stetur agitabit
manum suam super montem filie syon collem
ierusalem Ecce dominator dominus exercituum confringet
laguncalam in terrore et excelsi statura
succidentur et sublimes humiliabuntur et
subvertentur condensa saltus ferro et li
banus cum excelsis cadet Capitulum XI

Et egredietur virga de radice yes
se et flos de radice eius as
cendet Et requiescet super eum spiritus domini
spiritus sapientie et intellectus spiritus consilii et for
titudinis spiritus scientie et pietatis et replebit

eum spiritus timoris domini Non secundum visionem
oculorum iudicabit Neque secundum auditum
aurium arguet sed iudicabit in iusticia
pauperes et arguet in equitate pro man
suetis terre Et percutiet terram virga oris
sui et spiritu labiorum suorum interficiet
impium Et erit iusticia cingulum lumborum
eius et fides cinctorium renum eius Habi
tabit lupus cum agno et pardus cum he
do accubabit vitulus et leo et ovis
simul morabuntur et puer parvulus mina
bit eos Vitulus et ursus pascentur
simul requiescent catuli eorum et leo quasi
bos comedet paleas et delectabitur infans
ab ubere super foramine aspidis et in
caverna reguli qui ablactatus fuerit
manum suam mittet Non nocebunt et non
occident in universo monte sancto meo quia
repleta est terra sciencia domini sicut aque
maris operientes In die illa radix yes
se qui stat in signum populorum ipsum gentes
deprecabuntur Et erit sepulchrum eius glo
riosum Et erit in die illa adiciet dominus secundo
manum suam ad possidendum residuum populi
sui quod relinquetur ab assyriis et ab
egipto et a fethros et ab ethiopia et
ab elam et sennaar et ab emath et ab
insulis maris Et levabit dominus signum
in nationes et congregabit profugos israel
et dispersos iuda colliget a quatuor plagis
terre Et auferetur zelus effraym et hos
tes iuda peribunt effraym non emulabitur
iudam et iudas non pugnabit contra ef
fraym et volabunt in humeros philistiim
per mare simul predabuntur filios orientis
ydumea et moab preceptum manus eorum
et filii ammon obedientes erunt Et de
solabit dominus linguam maris egipti et le
vabit manum suam super flumen in forti
tudine spiritus sui Et percutiet eum in sep
tem rivis ita ut transeant per eum calciati

Et erit via residuo populo meo qui relinquetur
ab assyriis sicut fuit israel in die qua as-
cendit de terra egypti Capitulum xii xii

Et dices in die illa Confitebor
tibi domine quoniam iratus es michi
conversus est furor tuus et consolatus
es me Ecce deus salvator meus fiducia-
liter agam et non timebo Quia fortitu-
do mea et laus mea dominus et factus est
michi in salutem Haurietis aquas in gau-
dio de fontibus salvatoris et dicetis in
die illa confitemini domino et invocate
nomen eius Notas facite in populis adin-
ventiones eius mementote quoniam excelsum est
nomen eius Cantate domino quoniam magnifice
fecit annunciate hoc in universa terra
Exulta et lauda habitatio syon quia
magnus in medio tui sanctus israel Capitulum xiii

Onus babylonis quod vidit
ysaias filius amos Super mon-
tem caliginosum levate signum et exal-
tate vocem levate manum et ingredian-
tur portas duces Ego mandavi sanctificatis
meis et vocavi fortes meos in ira
mea exultantes in gloria mea Vox mul-
titudinis in montibus quasi populorum frequen-
tium vox sonitus regum et gentium congre-
gatarum Dominus exercituum precepit militie
belli venientibus de terra procul a summita-
te celi dominus et vasa furoris eius ut
disperdat omnem terram Ululate quia
prope est dies domini quasi vastitas a domino
veniet propter hoc omnes manus dissol-
ventur et omne cor hominis contabescet
et conteretur Torsiones et dolores tene-
bunt quasi parturientes dolebunt unusquisque
ad proximum suum stupebit facies combus-
te vultus eorum Ecce dies domini veniet
crudelis et indignationis plenus et
ire furorisque ad ponendam terram in soli-
tudinem et peccatores eius conterendos de
ea Quoniam stelle celi et splendor earum
non expandent lumen suum obtenebratus
est sol in ortu suo et luna non splende-
bit in lumine suo Et visitabo super orbis
mala et contra impios iniquitatem eorum
et quiescere faciam superbiam infidelium et ar-
rogantiam fortium humiliabo Preciosior vir
erit auro et homo mundo obrizo Super hoc
celum turbabo et movebitur terra de loco
suo propter indignationem domini exercituum et
propter diem ire furoris eius et erit quasi da-
mula fugiens et quasi ovis et non erit qui
congreget unusquisque ad populum suum con-
vertetur et singuli ad terram fugient Omnis
qui inventus fuerit occidetur et omnis qui
supervenerit cadet in gladio Infantes
eorum allidentur in oculis eorum diripientur
domus eorum et uxores eorum violabuntur
Ecce ego suscitabo super eos medos qui
argentum non querant nec aurum velint sed
sagittis parvulos interficient et lactantibus
uteri non parcent oculus eorum Et erit ba-
bylon illa inclita gloria in regnis in-
clita in superbia chaldeorum Sicut subver-
tit dominus sodomam et gomorram non habi-
tabitur usque in finem et non fundabitur us-
que ad generationem et generationem Nec ponet
ibi tentoria arabs nec pastores requi-
escent ibi sed requiescent ibi bestie et re-
plebuntur domus eorum draconibus et ha-
bitabunt ibi struciones et pilosi saltabunt
ibi Et respondebunt ibi ulule in edibus
eius et sirene in delubris voluptatis

Prope est ut veniat Capitulum xiiii xiiii
tempus eius et dies eius non elon-
gabuntur Miserebitur enim dominus iacob et eliget
adhuc de israel et requiescere eos faciet
super humum suam Adiungetur advena
ad eos et adherebit domui iacob et
tenebunt eos populi et adducent eos in
locum suum et possidebit eos domus israel
super terram domini in servos et ancillas
Et erunt capientes eos qui se ceperant
et subicient exactores suos Et erit in

die illa cum requiem dederit tibi deus a la-
bore tuo et a concussione tua et a servitu-
te dura qua ante servisti Sumes parabo-
lam istam contra regem babilonis et di-
ces Quomodo cessavit exactor quievit tribu-
tum Contrivit dominus baculum impiorum virgam
dominantium cedentem populos in indignatione pla-
ga insanabili subicientem in furore gen-
tes persequentem crudeliter Conquievit et si-
luit omnis terra gavisa est et exultavit
abietes quoque letate sunt super te et ce-
dri libani ex quo dormisti non ascendit
qui succidat nos Infernus subter con-
turbatus est in occursum adventus tui sus-
citavit tibi gigantes omnes principes
terre surrexerunt de soliis suis omnes
principes nationum Universi respondebunt
et dicent tibi Et tu vulneratus es sicut
et nos nostri similis effectus es Detrac-
ta est ad inferos superbia tua concidit
cadaver tuum subter te sternetur tinea
et operimentum tuum erunt vermes Quomodo ceci-
disti de celo lucifer qui mane oriebaris
corruisti in terram qui vulnerabas gentes
Qui dicebas in corde tuo in celum con-
scendam super astra dei exaltabo solium meum
Sedebo in monte testamenti in lateribus
aquilonis ascendam super altitudinem nu-
bium similis ero altissimo Verumptamen
detraheris in profundum laci Qui te viderint
ad te inclinabuntur teque prospicient Num-
quid iste est vir qui conturbavit terram
qui concussit regna qui posuit orbem
desertum et urbes eius destruxit vinctis
eius non aperuit carcerem Omnes reges gen-
tium universi dormierunt in gloria et unus-
quisque in domo sua Tu autem proiectus
es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis
pollutus et obvolutus cum hiis qui inter-
fecti sunt gladio et descenderunt ad fun-
damenta laci quasi cadaver putridum Non
habebis consortium neque cum eis in sepultura
Tu enim disperdidisti terram tuam tu populum tu-
um occidisti Non vocabitur in eternum semen pes-
simorum Preparate filios eius occisioni in in-
iquitate patrum eorum non consurgent nec here-
ditabunt terram neque implebunt faciem
orbis civitatum Et consurgam super eos dicit
dominus exercituum et perdam babilonis nomen
et reliquias et germen et progeniem dicit
dominus et ponam eam in possessionem eri-
cii et in paludes aquarum et scopabo eam
in scopa terens dicit dominus exercituum
Iuravit dominus exercituum dicens Si non ut
putavi ita erit et quomodo mente tractavi
sic eveniet ut conteram assyrium in terra
mea et in montibus meis conculcem eum
Et auferetur ab eis iugum eius et onus
illius ab humero eorum tolletur Hoc consi-
lium quod cogitavi super omnem terram Et
hec est manus extenta super omnes gentes
Dominus enim exercituum decrevit et quis po-
terit infirmare et manus eius extenta et
quis avertet eam In anno quo mortuus
est rex achaz factum est onus istud
Ne leteris philistea omnis tu quia commi-
nuta est virga percussoris tui De radice
enim colubri egredietur regulus et se-
men eius absorbens volucrem Et pascentur
primogeniti pauperum et pauperes fidu-
cialiter requiescent Et interire faciam
in fame radicem tuam et reliquias tu-
as interficiam Ulula porta clama
civitas prostrata est philistea omnis
Ab aquilone enim fumus veniet et non
est qui effugiat agmen eius Et quid
respondebitur nuntiis gentis Quia dominus
fundavit syon et in ipso sperabunt pau-
peres populi eius Capitulum xv

Onus moab quia nocte vastata
est ar moab conticuit quia nocte

vastatus est murus moab conticuit. Ascendit domus et dybon ad excelsa in planctum. Super nabo et super medaba moab ululabit. In cunctis capitibus eius calvitium et omnis barba radetur. In triviis eius accincti sunt sacco super tecta eius et in plateis eius omnis ululatus descendit in fletum. Clamabit esebon et eleale usque iasa audita est vox eorum. Super hoc expediti moab ululabunt anima eius ululabit sibi. Vectes eius usque ad segor vitulam conternantem. Per ascensum enim luith flens ascendet et in via oronaim clamorem contritionis levabit. Aque enim nemrim deserte erunt quia aruit herba defecit germen viror omnis interiit. Secundum magnitudinem operis et visitatio eorum ad torrentem salicum ducent eos quoniam circuivit clamor terminum moab usque ad gallim ululatus eius et usque ad puteum helim clamor eius. Quia aque dybon replete sunt sanguine. Ponam enim super dybon additamenta his qui fugerint de moab leonem et reliquiis terre.

Capitulum xvi

Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Et erit sicut avis fugiens et pulli de nido avolantes sic erunt filie moab in transcensu arnon. Ini consilium coge concilium pone quasi noctem umbram tuam in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas. Habitabunt apud te profugi mei. Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris. Finitus enim est pulvis consummatus est miser defecit qui conculcabat terram et preparabitur in misericordia solium. Et sedebit super illud in veritate in tabernaculo david iudicans et querens iudicium et velociter reddens quod iustum est. Audivimus superbiam moab superbus est valde. Superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius plus quam fortitudo eius. Ideo ululabit moab ad moab universus ululabit. His qui letantur super muros cocti lateris loquimini plagas suas. Quoniam suburbana esebon deserta sunt et vineam sabama domini gentium exciderunt flagella eius usque ad iazer pervenerunt erraverunt in deserto propagines eius relicte sunt transierunt mare. Super hoc plorabo in fletu iazer vineam sabama. Inebriabo te lacrima mea esebon et eleale quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium irruit et auferetur letitia et exultatio de carmelo et in vineis non exultabit neque iubilabit vinum in torcular non calcabit qui calcare consueverat vocem calcantium abstuli. Super hoc venter meus ad moab quasi cythara sonabit et viscera mea ad murum cocti lateris et erit cum apparuerit quod laboravit moab super excelsis suis, ingredietur ad sancta sua ut obsecret et non valebit. Hoc verbum quod locutus est dominus ad moab ex tunc et nunc locutus est dominus dicens. In tribus annis quasi anni mercenarii auferetur gloria moab super omni populo multo et relinquetur in eo sicut racemus parvus et modicus nequaquam multus.

Capitulum xvii

Onus damasci. Ecce damascus desinet civitas esse et erit sicut acervus lapidum in ruina. Derelicte civitates aroer gregibus erunt et requiescent ibi et non erit qui exterreat et cessabit adiutorium ab effraym et regnum a damasco et reliquie syrie sicut gloria filiorum israhel erunt dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob et pinguedo carnis eius emarcescet. Et erit sicut congregans in messe quod restiterit et brachium eius spicas leget et erit sicut querens spicas in valle raphaim et relinquetur in eo sicut racemus et sicut

excussio olee duarum aut trium olivarum in summitate rami sive quatuor aut quinque in cacuminibus eius fructus eius dicit dominus deus israel. In die illa inclinabitur homo ad factorem suum et oculi eius ad sanctum israel respicient et non inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius et que operati sunt digiti eius non respiciet lucos et delubra. In die illa erunt civitates fortitudinis eius derelicte sicut aratra et segetes que derelicte sunt a facie filiorum israel et erit deserta. Quia oblita es dei salvatoris tui et fortis adiutoris tui non es recordata. Propterea plantabis plantationem fidelem et germen alienum seminabis. In die plantationis tue labrusca et mane semen tuum florebit ablata est messis in die hereditatis et dolebit graviter. Ve multitudo populorum multorum ut multitudo maris sonantis et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum multarum. Sonabunt populi sicut sonitus aquarum inundantium et increpabit eum et procul fugiet et rapietur sicut pulvis montium a facie venti et sicut turbo coram tempestate. In tempore vespere ecce turbatio in matutino et non subsistet. Hec est pars eorum qui vastaverunt nos et sors diripientium nos.

Capitulum XVIII

Ve terre cymbalo alarum que est trans flumina ethiopie qui mittit in mare legatos et in vasis papiri super aquas. Ite angeli veloces ad gentem convulsam et dilaceratam ad populum terribilem post quem non est alius gentem expectantem et conculcatam cuius diripuerunt flumina eius terram ad locum nominis domini exercituum montem syon. Omnes habitatores orbis qui moramini in terra cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tube audietis. Quia hec dicit dominus ad me. Quiescam et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est et sicut nubes roris in die messis. Ante messem enim totus effloruit sive efflorebit et immatura perfectio germinabit et precidentur ramusculi eius falcibus. Et que derelicta fuerint abscindentur et excutientur et relinquentur simul avibus montium et bestiis terre et estate perpetua erunt super eum volucres et omnes bestie terre super eum hiemabunt. In illo tempore deferetur munus domino exercituum a populo divulso et dilacerato a populo terribili post quem non fuit alius a gente expectante et conculcata cuius diripuerunt flumina terram eius ad locum nominis domini exercituum montem syon.

Capitulum XIX

Onus egipti. Ecce dominus ascendet super nubem levem et ingredietur egiptum et commovebuntur simulacra egipti a facie eius et cor egipti tabescet in medio eius. Et concurrere faciam egiptios adversus egiptios et pugnabit vir contra fratrem suum et vir contra amicum suum civitas adversus civitatem regnum adversus regnum. Et dirumpetur spiritus egipti in visceribus eius et consilium eius precipitabo et interrogabunt simulacra sua et divinos suos et phitones suos et ariolos. Et tradam egiptum in manu dominorum crudelium et rex fortis dominabitur eorum ait dominus deus exercituum. Et arescet aqua de mari et fluvius desolabitur atque siccabitur et deficient flumina et attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum. Calamus et iuncus marcescet. Nudabitur alveus rivi a fonte suo et omnis sementis irrigua siccabitur arescet et non erit. Et merebunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flumine hamum et expandentes rethe super faciem aquarum emarcescent. Confundentur qui operabantur linum pectentes et texentes subtilia. Et erunt irrigua eius flac-

tentia omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes Taneos sapientes consiliarii Pharaonis dederunt consilium insipiens. Quomodo dicetis Pharaoni: filius sapientium ego, filius regum antiquorum? Ubi nunc sunt sapientes tui? Annuntient tibi et indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Egyptum. Stulti facti sunt principes Taneos, emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Egyptum angulum populorum eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis, et errare fecerunt Egyptum in omni opere suo, sicut errat ebrius et vomens. Et non erit Egypto opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem. In die illa erit Egyptus quasi mulieres, et stupebunt a facie commotionis manus Domini exercituum quam movebit ipse super eam. Et erit terra Iuda Egypto in pavorem; omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii Domini exercituum quod ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra Egypti loquentes lingua Chanaan et iurantes per Dominum exercituum; civitas Solis vocabitur una. In die illa erit altare Domini in medio terre Egypti et titulus Domini iuxta terminum eius, et erit in signum et testimonium Domino exercituum in terra Egypti. Clamabunt enim ad Dominum a facie tribulantis, et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur Dominus ab Egypto, et cognoscent Egyptii Dominum in die illa, et colent eum in hostiis et muneribus, et vota vovebunt Domino et solvent. Et percutiet Dominus Egyptum plaga et sanabit eam, et revertentur Egyptii ad Dominum, et placabitur eis et sanabit eos. In die illa erit via de Egypto in Assyrios, et intrabit Assyrius Egyptum et Egyptius in Assyrios, et servient Egyptii Assur. In die illa erit Israel tertius Egypto et Assyrio, benedictio in medio terre, cui benedixit Dominus exercituum dicens: Benedictus populus meus Egypti et opus manuum mearum Assyrio, sit hereditas mea Israel. C. xx

In anno quo ingressus est Tharthan in Azotum, cum misisset eum Sargon rex Assyriorum, et pugnasset contra Azotum et cepisset eam, in tempore illo locutus est Dominus in manu Ysaie filii Amos dicens: Vade et solve saccum de lumbis tuis, et calciamenta tolle de pedibus tuis. Et fecit sic vadens nudus et discalciatus. Et dixit Dominus: Sicut ambulavit servus meus Ysaias nudus et discalciatus, trium annorum signum et portentum erit super Egyptum et super Ethiopiam, sic minabit rex Assyriorum captivitatem Egypti et transmigrationem Ethiopie, iuvenes et senes, nudam et discalciatam, discoopertis natibus, ignominiam Egypti. Et timebunt et confundentur ab Ethiopia spe sua et ab Egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa: Hec erat spes nostra, ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis Assyriorum; et quomodo effugere poterimus?

Onus deserti maris. Cap. xxi

Sicut turbines ab Affrico veniunt, de deserto venit, de terra horribili. Visio dura est nunciata michi: qui incredulus est infideliter agit, et qui depopulator est vastat. Ascende Elam, et obside Mede; omnem gemitum eius cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, angustia possedit me sicut angustia parturientis; corrui cum audirem, conturbatus sum cum viderem. Emarcuit cor meum, tenebre stupefecerunt me; Babylon dilecta mea posita est michi in miraculum. Pone mensam, contemplare in specula comedentes et bibentes. Surgite principes, arripite clipeum. Hec enim dicit Dominus michi: Vade et pone speculatorem, et quodcumque

visum cameli. Et vidit currum duorum
equitum et ascensorem asini et ascen-
sorem cameli et contemplatus est dili-
genter multo intuitu et clamavit
leo super speculam domini ego sum stans
iugiter per diem et super custodiam me-
am ego sum stans totis noctibus. Ecce
iste venit vir ascensor bige equi-
tum. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit
Babylon et omnia sculptilia deorum
eius contrita sunt in terra. Tritura mea
et filia aree mee que audivi a domino
exercituum deo Israel annuntiavi vobis. Onus
Duma ad me clamat ex Seyr custos
quid de nocte custos quid de nocte.
Dixit custos venit mane et nox
si queritis querite convertimini et venite.
Onus in Arabia in saltu ad vesperam
dormietis in semitis Dodanim. Occurrentes
sitienti ferte aquam qui habitatis ter-
ram austri cum panibus occurrite fugi-
enti a facie gladiorum enim fugerunt a facie
gladii imminentis a facie arcus extenti
a facie gravis prelii. Quia hec dicit
dominus ad me. Adhuc in uno anno quasi in
anno mercenarii et auferetur omnis
gloria Cedar et reliquie numeri sagittariorum
fortium de filiis Cedar imminuentur.
dominus enim deus Israel locutus est. Capitulum xxii.

Onus vallis visionis. Quid nam tibi quoque
est quia ascendisti et tu omnis in tec-
ta clamoris plena urbs frequens civitas
exultans interfecti tui non interfecti
gladio nec mortui in bello. Cuncti
principes tui fugerunt simul dureque
ligati sunt. Omnes qui inventi sunt
vincti sunt pariter procul fugerunt. Propterea
dixi recedite a me amaro fletu fle-
bo nolite incumbere ut consolemini me super
vastitate filie populi mei. Dies enim
interfectionis et conculcationis et fletuum
a domino deo exercituum in valle visionis
scrutans murum et magnificus super
montem. Et Helam sumpsit pharetram
et currum hominis equitis et parietem nudavit
clipeus. Et erunt valles tue electe
plene quadrigarum et equites ponent
sedes suas in porta et revelabitur operi-
mentum Iude. Et videbis in die illa ar-
mamentarium domus saltus et scissuras
civitatis David videbitis quia multipli-
cate sunt. Et congregastis aquas pis-
cine inferioris et domos Ierusalem numerastis
domos ad muniendum murum et lacum
fecistis inter duos muros et aquam
piscine veteris et non suspexistis ad eum
qui fecerat eam et operatorem eius de
longe non vidistis. Et vocavit dominus deus
exercituum in die illa ad fletum et ad planc-
tum et ad calvitium et ad cingulum sacci.
Et ecce gaudium et leticia occidere vitu-
los et iugulare arietes et bibere vinum.
Comedamus et bibamus cras enim moriemur.
Et revelata est in auribus meis vox
domini exercituum. Si dimittetur iniquitas
hec vobis donec moriamini dicit dominus deus ex-
ercituum. Hec dicit dominus deus exercituum. Va-
de et ingredere ad eum qui habitat in
tabernaculo ad Sobnam prepositum tem-
pli. Et dices ei. Quid tu hic aut quasi
quis hic. Quia excidisti tibi hic sepul-
crum excidisti in excelso memoriale di-
ligenter in petra tibi tabernaculum. Ec-
ce dominus asportari te faciet sicut asporta-
tur gallus gallinacius. Et quasi amictum
sic sublevabit te. Coronans coronabit
te tribulatione quasi pilam mittet te in
terram latam et spaciosam. Ibi morieris
et ibi erit currus glorie tue et ignominia
domus domini tui et de ministerio tuo depo-
nam te. Et erit in die illa vocabo ser-
vum meum Heliachim filium Helchie et

induam illum tunica tua et cingulo tuo
confortabo eum et potestatem tuam in
manu eius Et erit quasi pater habitantibus
ierusalem et domui iuda et dabo clavem
domus david super humerum eius Et aperi
et et non erit qui claudat et claudet
et non erit qui aperiet Et figam illum
paxillum in loco fideli et erit in solium
glorie domus patris sui et suspendam super
eum omnem gloriam domus patris eius va
sorum diversa genera Omne vas parvulum a va
sis craterarum usque ad omne vas mu
sicorum In die illa dicit dominus exercituum
auferetur paxillus qui fixus fuerat
in loco fideli et frangetur et cadet et
peribit quod pependerat in eo quia dominus
locutus est Capitulum xxiii xxiii

Onus tyri Ululate naves
maris quia vastata est domus
unde venire consueverant de terra cethim
revelatum est eis Tacete qui habitatis
in insula negociatores sydonis transfre
tantes mare repleverunt te in aquis multis
Semen nyli messis fluminis fruges eius
Et facta est negociacio gencium Erubes
ce sydon ait enim mare fortitudo maris dicens
Non parturivi et non peperi et non enutrivi
iuvenes nec ad incrementum perduxi vir
gines Cum auditum fuerit in egipto dole
bunt cum audierint de tyro Transite ma
ria ululate qui habitatis in insula
Numquid non hec vestra est que gloriabatur
a diebus pristinis in antiquitate sua Ducent
eam longe pedes sui ad peregrinandum
Quis cogitavit hoc super tyrum quondam
coronatam cuius negociatores principes
institores eius inclyti terre Dominus exerci
tuum cogitavit hoc ut detraheret superbiam
omnis glorie et ad ignominiam deduceret
universos inclitos terre Transi terram
tuam quasi flumen filia maris non est cingu
lum ultra tibi Manum suam super mare ex
tendit conturbavit regna Dominus mandavit

adversus chanaan ut contereret fortes eius
Et dixit Non adicies ultra ut glorieris
calumpniam sustinens virgo filia sydonis
In cethim consurgens transfreta ibi quoque
non erit requies tibi Ecce terra chaldeorum
talis populus non fuit assur fundavit eam
In captivitatem traduxerunt robustos eius
suffoderunt domos eius posuerunt eam
in ruinam Ululate naves maris quia
devastata est fortitudo vestra Et erit
in die illa in oblivione eris o tyre lxx
annis sicut dies regis unius Post lxx
annos erit tyro quasi canticum meretricis Su
me cytharam circui civitatem meretrix
meretrix oblivioni tradita Bene cane
frequenta canticum ut memoria tui sit
Et erit post lxx annos visitabit dominus
tyrum et reducet eam ad mercedes su
as Et rursum fornicabitur cum universis
regnis terre super faciem terre Et erunt
negociaciones eius et mercedes eius
sanctificate domino Non condentur neque
reponentur quia hiis qui habitaverint
coram domino erit negociacio eius ut
manducent in saturitatem et vestiantur
usque ad vetustatem Capitulum xxiiii

Ecce dominus dissipabit terram et
dissipabit eam Et affliget
faciem eius et disperget habitatores
eius Et erit sicut populus Sic sacerdotes
et sicut servus sic dominus eius sicut an
cilla sic domina eius sicut emens sic
ille qui vendit Sicut fenerator
sic is qui mutuum accipit sic qui re
petit sic qui debet Dissipacione dissi
pabitur terra et direpcione predabitur
Dominus enim locutus est verbum hoc Luxit
et defluxit terra et infirmata est alti
tudo populi terre et terra interfecta est ab
habitatoribus suis quia transgressi
sunt leges mutaverunt ius dissipa
verunt fedus sempiternum propter hoc male
dictio vorabit terram et peccabunt habitatores

eius. Ideoque insanient cultores eius et re-
linquentur homines pauci. Luxit vindemia,
infirmata est vitis, ingemuerunt omnes qui
laetabantur corde. Cessavit gaudium tympa-
norum, quievit sonitus laetantium, conticuit
dulcedo citharae. Cum gaudio non bibent vinum,
amara erit potio bibentibus illam. Attrita
est civitas vanitatis, clausa est omnis
domus nullo introeunte. Clamor erit super
vino in plateis, deserta est omnis laetitia,
translatum est gaudium terrae, relicta est in
urbe solitudo, et calamitas opprimet
portas, quia haec erunt in medio terrae in
medio populorum. Quo si paucae olivae quae
remanserint excutiantur ex olea, et racemi
cum fuerit finita vindemia, hi levabunt
vocem suam atque laudabunt; cum glorifica-
tus fuerit Dominus, hinnient de mari. Propter hoc
in doctrinis glorificate Dominum, in insulis ma-
ris nomen Domini Dei Israel. A finibus terrae lau-
des audivimus, gloriam iusti. Et dixi: Secretum
meum mihi, secretum meum mihi. Vae mihi,
praevaricantes praevaricati sunt, et praevarica-
tione transgressorum praevaricati sunt. Formido et
fovea et laqueus super te, qui habitator
es terrae. Et erit, qui fugerit a facie formi-
dinis cadet in foveam, et qui se expli-
cuerit de fovea tenebitur laqueo, quia ca-
tharactae de excelsis apertae sunt, et con-
cutientur fundamenta terrae. Confractione con-
fringetur terra, contritione conteretur terra, commo-
tione movebitur terra, agitatione agitabi-
tur sicut ebrius. Et auferetur quasi taber-
naculum unius noctis, et gravabit eam
iniquitas sua, et corruet et non adiciet
ut resurgat. Et erit in die illa, visitabit
Dominus super militiam caeli in excelso, et super
reges terrae qui sunt super terram. Et congrega-
buntur congregatione unius fascis in lacum, et
claudentur ibi in carcerem, et post multos di-
es visitabuntur. Et erubescet luna, et con-
fundetur sol, cum regnaverit Dominus exercituum in mon-
te Sion et in Ierusalem, et in conspectu seni-
orum suorum fuerit glorificatus. Capitulum xxv

Domine, Deus meus es tu; exal-
tabo te et confitebor nomini tuo,
quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas
fideles. Amen. Quia posuisti civitatem in tu-
mulum, urbem fortem in ruinam, domum
alienorum, ut non sit civitas, et in sempiter-
num non aedificetur. Super hoc laudabit te
populus fortis, civitas gentium robustarum
timebit te. Quia factus es fortitu-
do pauperi, fortitudo egeno in tri-
bulatione sua, spes a turbine, umbraculum
ab aestu. Spiritus enim robustorum quasi turbo
impellens parietem. Sicut aestus in siti,
tumultum alienorum humiliabis; et quasi calore
sub nube torrente propaginem fortium marce-
scere facies. Et faciet Dominus exercituum omni-
bus populis in monte hoc convivium pin-
guium, convivium vindemiae, pinguium medul-
latorum, vindemiae defaecatae. Et praecipita-
bit in monte isto faciem vinculi colligati
super omnes populos, et telam quam ordi-
tus est super omnes nationes. Praecipita-
bit mortem in sempiternum. Et auferet Dominus
Deus lacrimam ab omni facie, et op-
probrium populi sui auferet de universa terra,
quia Dominus locutus est. Et dicet in die
illa: Ecce Deus noster iste, expectavimus eum
et salvabit nos. Iste Dominus, sustinuimus
eum; exultabimus et laetabimur in sa-
lutari eius. Quia requiescet manus
Domini in monte isto, et triturabitur Moab
sub eo, sicut teruntur paleae in plaustro.
Et extendet manus suas sub eo, sicut
natans extendit ad natandum; et humi-
liabit gloriam eius cum allisione manuum
eius. Et munimenta sublimium murorum
tuorum concidet, et humiliabuntur et detra-
hentur in terram usque ad pulverem. Ca-

In die illa cantabitur xxvi
canticum istud in terra Iuda: Urbs
fortitudinis nostrae Sion, salvator
ponetur in ea murus et antemurale. Aperite

Dñi excelsi est benedictum
hm̄. Ds Sabaoth. co
rona spei mee que
ornata est glie

portas ingrediatur gens iusta custodiens veritatem. Vetus error abiit. Servabis pacem, pacem, quia in te speravimus. Sperastis in Domino in seculis eternis, in Domino Deo forti in perpetuum. Quia incurvabit habitantes in excelso, civitatem sublimem humiliabit; humiliabit eam usque ad terram, detrahet eam usque ad pulverem. Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum. Semita iusti recta est, rectus callis iusti ad ambulandum. Et in semita iudiciorum tuorum, Domine, sustinuimus te; nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte, sed et spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent omnes habitatores orbis. Misereamur impio, et non discet facere iustitiam; in terra sanctorum iniqua gessit, et non videbit gloriam Domini. Domine, exaltetur manus tua, et non videant; videant et confundantur zelantes populi, et ignis hostes tuos devoret. Domine, dabis pacem nobis; omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine Deus noster, possederunt nos domini absque te; tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non vivant, et gigantes non resurgant; propterea visitasti et contrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulsisti genti, Domine, indulsisti genti; numquid glorificatus es? elongasti omnes terminos terre. Domine, in angustia requisierunt te; in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que concepit, cum appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus a facie tua, Domine. Concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum; salutes non fecimus in terra; ideo non ceciderunt habitatores terre. Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent. Expergiscimini et laudate, qui habitatis in pulvere; quia ros lucis ros tuus, et terram gigantum detrahes in ruinam.

Vade, populus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicum ad momentum donec pertranseat indignatio. Ecce enim Dominus egredietur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terre contra eum; et revelabit terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectos suos.

Capitulum XXVII

In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro et grandi et forti super leviathan serpentem vectem et super leviathan serpentem tortuosum, et occidet cetum qui in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego Dominus qui servo eam, repente propinabo ei; ne forte visitetur contra eam, nocte et die servo eam. Indignatio non est michi. Quis dabit me spinam et veprem in prelio? gradiar super eam, succendam pariter. An potius tenebit fortitudinem meam, faciet pacem michi, pacem faciet michi? Qui ingrediuntur impetu ab Iacob, florebit et germinabit Israel, et implebunt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum? aut sicut occidit interfectos eius, sic occisus est? In mensura contra mensuram, cum abiecta fuerit, iudicabit eam; meditatus est in spiritu suo duro per diem estus. Ideo super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob, et iste omnis fructus ut auferatur peccatum eius, cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos; non stabunt luci et delubra. Civitas enim munita desolata erit, speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum; ibi pascetur vitulus et ibi accubabit et consumet summitates eius. In siccitate messes illius conterentur; mulieres venientes et docentes eam. Non est enim populus sapiens; propterea non miserebitur eius qui fecit illum, et qui formavit eum non parcet ei. Et erit

in die illa percutiet dominus ab alveo flumi-
nis usque ad torrentem egypti et vos con-
gregabimini unus et unus filii israel Et erit
in die illa clangetur in tuba magna et
venient qui perditi fuerant de terra assyriorum
et qui eiecti erant in terram egypti et ado-
rabunt dominum in monte sancto iherusalem Capitulum
Ve corone superbie ebriis xxviii
effraym et flori decidenti glorie
exultacionis eius qui erant in vertice val-
lis pinguissime errantes a vino Ecce
validus et fortis dominus sicut impetus
grandinis turbo confringens sicut im-
petus aquarum multarum inundancium et
emissarum super terram spaciosa pedibus
conculcabitur corona superbie ebriorum
effraym Et erit flos decidens glorie ex-
ultacionis eius qui est super verticem
vallis pinguium quasi temporaneum ante matu-
ritatem autumpni Quod cum aspexerit videns
statim ut manu tenuerit devorabit
illud In die illa erit dominus exercituum corona
glorie et sertum exultacionis residuo po-
puli sui et spiritus iudicii sedenti super
thronum et fortitudo revertentibus de
bello ad portam Verum hii quoque pre vino
nescierunt et pre ebrietate erraverunt
Sacerdos et propheta nescierunt pre ebrieta-
te absorpti sunt a vino erraverunt
in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt
iudicium Omnes enim mense reple-te
sunt vomitu vel vomitu sordiumque ita
ut non esset locus Quem docebit
scienciam et quem intelligere faciet auditum
ablactatos a lacte avulsos ab uberibus
Quia manda remanda manda rema-
nda expecta reexpecta expecta re-
expecta modicum ibi modicum ibi In lo-
quela enim labii et lingua altera loquetur
ad populum istum Cui dixit Hec est requies
mea reficite lassum et hec est refrigerium
meum et noluerunt audire Et erit eis verbum
domini manda remanda manda remanda
expecta reexpecta modicum ibi modicum
ibi ut vadant et cadant retrorsum et con-
terantur et illaqueantur et capiantur Propter
hoc audite verbum domini viri illusores
qui dominamini super populum meum qui est in
iherusalem Dixistis enim percussimus fedus cum
morte et cum inferno fecimus pactum
Flagellum inundans cum transierit non
veniet super nos quia posuimus men-
dacium spem nostram et mendacio protecti
sumus Ideo hec dicit dominus deus Ecce ego
mittam in fundamentis syon lapidem an-
gularem probatum preciosum in fundam-
ento fundamentum Qui crediderit in eum non
contristabitur Et ponam in pondere
iudicium et iusticiam in mensuram Et sub-
vertet grando spem mendacii et protectionem
aque inundabunt Et delebitur fedus vestrum
cum morte et pactum vestrum cum inferno
non stabit Flagellum inundans cum transi-
erit eritis ei in conculcacionem Quandocumque per-
transierit tollet vos quia mane diluculo
pertransibit in die et in nocte et tamen
sola vexacio intellectum dabit auditui
Coangustatum est enim stratum ita ut alter
decidat et breve pallium utrumque
operire non potest Sicut enim in monte divi-
sionum stabit dominus sicut in valle que est
in gabaon [illegible] irascetur ut faciat
opus suum [illegible] alienum est opus eius
ut operetur opus suum peregrinum est opus
eius ab eo Et nunc nolite illudere ne for-
te constringantur vincula vestra Consumma-
cionem enim et breviacionem audivi a domino
deo exercituum super universam terram Auribus
percipite et audite vocem meam attendite
et audite eloquium meum Numquid to-
ta die arabit arans ut serat proscindet
et sariet humum suam Nonne cum equa-
verit faciem eius seret git et ciminum

sperget et ponet triticum per ordinem et or-
deum et milium et viciam in finibus suis
et erudiet illum in iudicio deus suus do-
cebit illum. Quia non in serris triturabitur
gith nec rota plaustri super ciminum
circuibit sed in virga excutietur gith et
ciminum in baculo. Panis autem commi-
nuetur verum non in perpetuum triturans
triturabit illum nec vexabit eum rota
plaustri nec ungulis suis comminuet
eum. Et hoc a domino deo exercituum exivit
ut mirabile faceret consilium et magnifi-
caret iusticiam. Capitulum xxix

Ve ariel ariel civitas quam expug-
navit david additus est an-
nus ad annum solempnitates evolute
sunt et circumvallabo ariel et erit tristis
et merens. Et erit mihi quasi ariel et circu-
dabo quasi speram in circuitu tuo et iaciam
contra te aggerem et munimenta ponam
in obsidionem vel in obsidione tuam.
Humiliaberis de terra loqueris et de humo
audietur eloquium tuum et erit quasi phito-
nis de terra vox tua et de humo mu-
ssitabit eloquium tuum. Et erit sicut pulvis
tenuis multitudo ventilantium te. Et sicut
favilla pertransiens multitudo eorum qui con-
tra te prevaluerunt. Eritque repente con-
festim a domino exercituum visitabitur a
tonitruo et commotione terre et voce magna
turbinis et tempestatis et flamme ignis
devorantis. Et erit sicut sop-
ni visionis nocturne multitudo
gentium omnium que dimicaverunt contra ariel
Et omnes qui militaverunt et obsiderunt
et prevaluerunt adversus eam. Et sicut
somniat esuriens et comedit cum
autem fuerit experrectus vacua est anima eius
Et sicut somniat sitiens et bibit et
postquam fuerit experrectus vel expergefactus
lassus adhuc sitit et anima eius vacua
est. Sic erit multitudo omnium gentium que
dimicaverunt contra montem syon. Obstu-
pescite et admiramini fluctuate et vacil-
late. Inebriamini et non a vino movemini
et non ebrietate. Quoniam miscuit vobis dominus
spiritum soporis claudet oculos vestros prophetas
et principes vestros qui vident visiones
operiet. Et erit vobis visio omnium sicut verba
libri signati quem cum dederint scienti litteras
dicent lege istum. Et respondebit non possum
signatus est enim. Et dabitur liber nes-
cienti litteras diceturque ei lege et res-
pondebit nescio litteras. Et dixit dominus
eo quod appropinquat populus iste ore suo et
labiis suis glorificant me cor autem eius
longe est a me et timuerunt me manda-
to hominum et doctrinis. Ideo ecce ego ad-
dam ut admirationem faciam populo huic
miraculo grandi et stupendo. Peribit
enim sapientia a sapientibus eius et intel-
lectus prudentium eius abscondetur. Ve
qui profundi estis corde ut a domino abscon-
datis consilium quorum sunt in tenebris opera
Et dicunt quis videt nos et quis
novit nos. Perversa est hec cogitatio vestra
quasi lutum contra figulum cogitet et dicat
opus factori suo non fecisti me. Nonne
adhuc in modico et in brevi convertetur
libanus in chermel et chermel in sal-
tum reputabitur. Et audient in die illa
surdi verba libri et de tenebris et caligine
oculi cecorum videbunt. Et addent
mites in domino leticiam et pauperes homines
in sancto israel exultabunt quoniam defecit qui
prevalebat consummatus est illusor et
succisi sunt omnes qui vigilabant super
iniquitatem. Qui peccare faciebant homines
in verbo et arguentem in porta supp-
plantabant et declinaverunt frustra a
iusto. Propter hoc dicit dominus ad do-
mum iacob qui redemit abraham. Non
modo confundetur iacob nec modo vultus
eius erubescet. Sed cum viderit fili-
os suos opera manuum mearum in me-

sanctificantes nomen meum et sanctificabunt
sanctum iacob et deum israel predicabunt
Et scient errantes spiritu intellectum et mu
ssitatores discent legem Cap. xxx

Ve filii desertores dicit dominus
ut faceretis consilium et non ex me
et ordiremini telam et non per spiritum meum
ut adderetis peccatum super peccatum Qui am
bulatis ut descendatis in egiptum et os
meum non interrogastis sperantes auxilium in
fortitudine pharaonis habentes fiduciam
in umbra egipti Et erit vobis fortitu
do pharaonis in confusionem et fiducia um
bre egipti in ignominiam pharaonis Erant
enim in taphnis principes tui et nuntii
tui usque ad tanes peruenerunt Omnes
confusi sunt super populo qui eis prodesse non
potuit Non sunt in auxilium et in non
aliqua utilitate sed in confusionem et
in opprobrium Onus iumentorum austri in
terra tribulationis et angustie leena et
leo ex eis vipera et regulus volans
portantes super humeros iumentorum diuitias
suas Et super gibbum camelorum the
sauros suos ad populum qui eis prodesse
non poterit Egiptus enim frustra et va
ne auxiliabitur Ideo clamaui super
hoc superbia tantum est quiesce Nunc ergo
ingressus scribe ei super buxum et in illud
libro diligenter exarabis Et erit
in die nouissimo in testimonium usque in
sempiternum Populus enim ad iracundiam pro
uocans est et filii mendaces filii no
lentes audire legem dei Qui dicunt vi
dentibus nolite videre et aspicientibus
nolite aspicere nobis ea que recta sunt
Loquimini nobis placentia videte vobis er
rores auferte a me viam declinate
a me semitam cesset a facie nostra sanctus
israel Propterea hec dicit sanctus israel pro eo quod
reprobastis verbum hoc et sperastis in calump
niam et in tumultum et innixi estis super
eo Propterea erit vobis iniquitas hec sicut
interruptio cadens et requisita in muro
excelso Quoniam subito dum non speratur veniet
contritio eius et comminuetur sicut con
teritur lagena figuli contritione preualida
Et non inuenietur de fragmentis eius testa
in qua portetur igniculus de incendio aut
hauriatur parum aque de fouea Quia
hec dicit dominus deus sanctus israel Si reuer
tamini et quiescatis salui eritis In silentio
et in spe erit fortitudo vestra et noluistis
et dixistis Nequaquam sed ad equos fu
giemus ideo fugietis Et super veloces
ascendemus ideo velociores erunt qui per
sequentur vos Mille homines a facie ter
roris vnius et a facie terroris quinque
fugietis donec relinquamini quasi malus
nauis in vertice montis et quasi signum
super collem Propterea expectat dominus
ut misereatur vestri et ideo exaltabitur
parcens vobis quia deus iudicii dominus Beati
omnes qui expectant eum Populus enim syon
habitabit in ierusalem plorans nequaquam
plorabit Miserans miserebitur tui ad
vocem clamoris tui statim ut audierit res
pondebit tibi Et dabit tibi dominus pa
nem artum et aquam breuem et non faciet
auolare a te vltra doctorem tuum Et erunt
oculi tui videntes preceptorem tuum et
aures tue audient verbum post tergum
monentis Hec est via ambulate in
ea et non declinetis neque ad dexteram
neque ad sinistram Et contaminabis lami
nas sculptilium argenti tui et vestimentum
conflatilis auri tui et disperges ea sicut
immundiciam menstruate Egredere dices
ei Et dabitur pluuia semini tuo vbicumque
seminaueris in terra Et panis frugum terre
erit vberrimus et pinguis Pascetur in
possessione tua in die illa agnus spaciose

et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixtum pigmentum comedent sicut in area ventilatum est. Et erunt super omnem montem excelsum et super omnem collem elevatum rivi currentes aquarum in die interfectionis multorum cum ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis et lux solis erit septempliciter sicut lux septem dierum in die qua alligaverit dominus vulnus populi sui et percussuram plage eius sanaverit. Ecce nomen domini venit de longinquo ardens furor eius et gravis ad portandum labia eius repleta sunt indignatione et lingua eius quasi ignis devorans spiritus eius velud torrens inundans usque ad medium colli ad perdendas gentes in nichilum et frenum erroris quod erat in maxillis populorum. Canticum erit vobis sicut vox sanctificate sollempnitatis et leticia cordis sicut qui pergit cum tibia ut intret in montem domini ad fortem israel. Et auditam faciet dominus gloriam vocis sue et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris et flamma ignis devorantis allidet in turbine et in lapide grandinis. A voce enim domini pavebit assur virga percussus. Et erit transitus virge fundatus quam requiescere faciet dominus super eum in tympanis et cytharis et in bellis precipuis expugnabit eos. Preparata est enim ab heri tophet a rege preparata profunda et dilatata. Nutrimenta eius ignis et ligna multa flatus domini sicut torrens sulphuris succendens eam.

Cxxxi

Ve qui descendunt in egyptum ad auxilium in equis sperantes et habentes fiduciam super quadrigis quia multe sunt et super equitibus quia prevalidi nimis et non sunt confisi super sanctum israel et dominum non exquisierunt. Ipse autem sapiens adduxit malum et verba sua non abstulit. Et consurget contra domum pessimorum et contra auxilium operantium iniquitatem. Egyptus homo et non deus et equi eorum caro et non spiritus et dominus inclinabit manum suam et corruet auxiliator et cadet cui prestatur auxilium simulque omnes consumentur. Quia hec dicit dominus ad me. Quomodo si rugiat leo et catulus leonis super predam suam cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pavebit sic descendet dominus exercituum ut prelietur super montem syon et super collem eius. Sicut aves volantes sic proteget dominus exercituum ierusalem protegens et liberans transiens et salvans. Convertimini sicut in profundum recesseratis filii israel. In die enim illa abiciet vir ydola argenti sui et ydola auri sui que fecerunt vobis manus vestre in peccatum. Et cadet assur in gladio non viri et gladius non hominis vorabit eum et fugiet non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt. Et fortitudo eius a terrore transibit et pavebunt principes eius fugientes dixit dominus cuius ignis est in syon et caminus eius in ierusalem.

Cxxxii

Ecce in iusticia regnabit rex et principes in iudicio preerunt. Et erit vir sicut qui absconditur a vento et celat se a tempestate sicut rivi aquarum in siti et umbra petre prominentis in terra deserta. Non caligabunt oculi videntium et aures audientium diligenter auscultabunt et cor stultorum intelliget scientiam et lingua balborum velociter loquetur et plane. Non vocabitur ultra is qui insipiens est princeps neque fraudulentus appellabitur maior. Stultus enim fatua loquetur et cor eius iniquitatem faciet ut perficiat simulationem

Et loquatur ad dominum fraudulenter et vacuam
faciat animam esurientis et potum sitienti
auferet. Fraudulenti vasa pessima sunt.
Ipse enim cogitationes concinnavit ad perden-
dos mites in sermone mendacii cum loqueretur
pauper iudicium. Princeps vero ea que dig-
na sunt principe cogitabit et ipse super
duces stabit. Mulieres opulente surgite
et audite vocem meam filie confidentes per-
cipite auribus eloquium meum. Post dies
et annum et vos conturbabimini confidentes.
Expolite vos et confundimini accingite lum-
bos vestros super ubera plangite super regio-
ne desiderabili super vinea fertili. Super
humum populi mei spine et vepres ascen-
dent. Quanto magis super omnes domos gau-
dii civitatis exultantis. Domus enim est
dimissa multitudo urbis relicta est te-
nebre et palpatio facte sunt super spelun-
cas usque in eternum. Gaudium onagrorum
pascua gregum donec effundatur super nos
spiritus de excelso. Et erit desertum in che-
rimel et chermel in saltu reputabitur
et habitabit in solitudine iudicium et
iustitia in chermel sedebit. Et erit
opus iustitie pax et cultus iustitie
silentium et securitas usque in sempiternum.
Et sedebit populus meus in pulchritudine
pacis et in tabernaculis fiducie et in re-
quie opulenta. Grando autem in descen-
sione saltus et humilitate humiliabitur
civitas. Beati qui seminatis super omnes aquas
inmittentes pedem bovis et asini.

Ve qui predaris. C. xxxiii. xxxiii
nonne et ipse predaberis. Et qui
spernis nonne et ipse sperneris. Cum consumma-
veris depredationem depredaberis. Cum
fatigatus desieris contempnere contempneris.
Domine miserere nostri te enim expectavimus.
Esto brachium nostrum in mane et salus
nostra in tempore tribulationis. A voce angeli fu-
gerunt populi ab exaltatione tua disperse sunt
gentes. Et congregabuntur spolia vestra sicut
colligitur bruchus velud cum fosse plene
fuerint de eo. Magnificatus est dominus quoniam ha-
bitavit in excelso implevit Syon iudicio et
iustitia. Et erit fides in temporibus tuis di-
vitie salutis sapientia et scientia timor domini
ipse thesaurus eius. Ecce videntes clama-
bunt foris angeli pacis amare flebunt.
Dissipate sunt vie cessavit transiens
per semitam irritum est pactum sprevit civitates
non reputavit homines. Luxit
et elanguit terra confusus est libanus
et obsorduit et factus est saron sicut
desertum et concussa est basan et car-
melus. Nunc consurgam dicit dominus
nunc exaltabor nunc sublevabor. Conci-
pietis ardorem parietis stipulam spiritus
vester ut ignis vorabit vos. Et erunt populi
quasi de incendio cinis. Spine congregate
igni comburentur. Audite qui longe
estis que fecerim et cognoscite vicini
fortitudinem meam. Conterriti sunt in Syon
peccatores possedit tremor ypocritas.
Quis poterit habitare de vobis cum igne
devorante. Quis habitabit ex vobis
cum ardoribus sempiternis. Qui ambulat
in iustitiis et loquitur veritatem. Qui
proicit avaritiam ex calumpnia et excutit
manus suas ab omni munere. Qui ob-
turat aures suas ne audiat sanguinem
et claudit oculos suos ne videat
malum. Iste in excelsis habitabit mu-
nimenta saxorum sublimitas eius. Panis
ei datus est aque eius fideles sunt.
Regem in decore suo videbunt oculi eius
cernent terram de longe. Cor tuum medi-
tabitur timorem. Ubi est litteratus ubi
est verba legis ponderans ubi doctor
parvulorum. Populum impudentem non videbis
populum alti sermonis ita ut non possis in-

telligere disertitudinem lingue eius in
qua nulla est sapientia. Respice syon ciui
tatem solempnitatis nostre. Oculi tui vide
bunt ierusalem ciuitatem opulentam taberna
culum quod nequaquam transferri poterit nec
auferentur claui eius in sempiternum. Et
omnes funiculi eius non rumpentur. Quia
solummodo ibi magnificus dominus deus noster.
Locus fluuiorum riui latissimi et paten
tes. Non transibit per eum nauis remigum
neque trieris magna transgredietur eum.
Dominus enim iudex noster dominus legifer noster
dominus rex noster ipse veniet et saluabit
nos. Laxati sunt funiculi tui sed
non preualebunt. Sic erit malus tuus
ut dilatare signum non queant.
Tunc diuidentur spolia predarum mul
tarum claudi diripient rapinam. Nec
vicinus dicet elangui. populus qui ha
bitabit in ea auferetur ab eo iniquitas.

Accedite gentes Capitulum xxxiiii [margin: xxxiiii]
et audite et attendite populi.
Audiat terra et plenitudo eius orbis
et omne germen eius. Quia indignatio
domini super omnes gentes et furor super
omnem miliciam eorum. Interfecit eos
et dedit eos in occisionem. Interfecti
eorum proicientur et de cadaueribus eorum as
cendet fetor. tabescent montes a sanguine
eorum. et tabescet omnis milicia celorum.
Et complicabuntur sicut liber celi. et
omnis milicia eorum defluet sicut de
fluit folium de vinea et de ficu. Quoniam
inebriatus est in celo gladius meus.
Ecce super ydumeam descendet et super
populum interfectionis mee ad iudicium. Gladius
domini repletus est sanguine. incras
satus est adipe de sanguine agnorum
et hircorum de sanguine medullatorum a
rietum. Victima enim domini in bosra
et interfectio magna in terra edom. Et descen
dent unicornes cum eis et tauri cum
potentibus. Inebriabitur terra eorum sanguine
et humus eorum adipe pinguium. Quia
dies ultionis domini annus retributionis
iudicii syon. Et conuertentur torren
tes eius in picem et humus eius in
sulphur. Et erit terra eius in picem
ardentem nocte et die non extinguetur. In
sempiternum ascendet fumus eius. A ge
neratione in generationem desolabitur in secula
seculorum. Non erit transiens per eam. Et pos
sidebunt eam onocrotalus et eri
cius et ibis et coruus habitabunt
in ea. Et extendetur super eam mensura
ut redigatur ad nichilum et perpendiculum
in desolationem. Nobiles eius non erunt
ibi. regem potius inuocabunt et erunt
omnes principes eius in nichilum. Et orientur
in domibus eius spine et vrtice et
paliurus in munitionibus eius. Et
erit cubile draconum et pascua struc
ionum. et occurrent demonia onocen
tauris et pilosus clamabit alter
ad alterum. Ibi cubauit lamia et inue
nit sibi requiem. Ibi habuit foueam
ericius et enutriuit catulos et circum
fodit et fouit in umbra eius. Illuc
congregati sunt milui alter ad al
terum. Requirite diligenter in libro domini
et legite. Vnum ex eis non defuit alter
alterum non quesiuit. Quia quod ex ore
meo procedit ille mandauit. et spiritus
eius ipse congregauit ea. Et ipse misit
eis sortem et manus eius diuisit
eam illis in mensuram. Vsque in eternum
possidebunt eam. In generationem et ge
nerationem habitabunt in ea. Capitulum xxxv

Letabitur deserta et inuia et ex
ultabit solitudo et florebit
quasi lilium. Germinans germinabit et ex
ultabit letabunda et laudans. Gloria
libani data est ei. decor carmeli et
saron. Ipsi videbunt gloriam domini et decorem

dei nostri. Confortate manus dissolutas
et genua debilia roborate. Dicite pu-
sillanimes confortamini et nolite timere.
Ecce deus noster ultionem adducet retri-
butionis. Deus ipse veniet et salvabit
nos. Tunc aperientur oculi cecorum et aures
surdorum patebunt. Tunc saliet sicut
cervus claudus et aperta erit lingua
mutorum quia scisse sunt in deserto aque
et torrentes in solitudine et que erat
arida in stagnum et sitiens in fontes
aquarum. In cubilibus in quibus habi-
tabant dracones orietur calamus et iun-
cus. Et erit ibi semita et via et via
sancta vocabitur. Non transibit per eam pol-
lutus et hec erit vobis directa via
ita ut stulti non errent per eam. Nec
erit ibi leo et mala bestia non ascen-
det per eam nec invenietur ibi. Et am-
bulabunt qui liberati fuerint et redemp-
ti a domino convertentur et venient in
Syon cum laude et leticia sempiterna
super capud eorum gaudium et leticiam
optinebunt et fugiet dolor et gemitus.

Et factum est Capitulum xxxvi
in xiiii anno regis Ezechie
ascendit Sennacherib rex Assiriorum
super omnes civitates Iuda munitas et
cepit eas. Et misit rex Assiriorum
Rapsacen de Lachis in Ierusalem ad regem
Ezechiam in manu gravi. Et stetit
in aqueductu piscine superioris in via
agri fullonis. Et egressus est ad eum
Eliachim filius Helchie qui erat super
domum et Sobna scriba et Ioahe filius
Asaph a commentariis. Et dixit ad
eos Rapsaces: Dicite Ezechie hec dicit
rex magnus rex Assiriorum: Que
est ista fiducia qua confidis? Aut quo
consilio vel fortitudine rebellare disponis?
Super quem habes fiduciam quia recessisti
a me? Ecce confidis super baculum
arundineum confractum istum super Egiptum cui
si innixus fuerit homo intrabit in ma-
num eius et perforabit eam. Sic Pharao
rex Egipti omnibus qui confidunt in eo.
Quod si responderis michi: In domino deo nostro
confidimus. Nonne ipse est cuius abstu-
lit Ezechias excelsa et altaria? Et
dixit Iude et Ierusalem: Coram altari isto
adorabitis. Et nunc trade te domino meo
regi Assiriorum et dabo tibi duo mi-
lia equorum. Nec poteris ex te prebere
ascensores eorum. Et quomodo sustinebis
faciem iudicis unius loci ex servis domini
mei minoribus? Quod si confidis in Egip-
to in quadrigis et in equitibus. Et
nunc numquid sine domino ascendi ad
terram istam ut disperderem eam? Dominus
dixit ad me: Ascende super terram istam
et disperde eam. Et dixit Heliachim et
Sobna et Ioahe ad Rapsacen: Loquere
ad servos tuos Siriam lingua intelli-
gimus enim. Ne loquaris ad nos iudaice
in auribus populi qui est super murum.
Et dixit ad eos Rapsaces: Numquid
ad dominum tuum et ad te misit me dominus
meus ut loquerer omnia verba ista et
non potius ad viros qui sedent super murum
ut comedant stercora sua et bibant
urinam pedum suorum vobiscum? Et
stetit Rapsaces et clamavit voce magna
iudaice. Et dixit: Audite verba regis
magni regis Assiriorum. Hec dicit rex:
Non seducat vos Ezechias quia non po-
terit vos eruere. Et non vobis fiduciam tri-
buat Ezechias super domino dicens: Eru-
ens liberabit nos dominus, non dabitur civi-
tas ista in manu regis Assiriorum. Nolite au-
dire Ezechiam. Hec enim dicit rex Assi-
riorum: Facite mecum benedictionem et egredimini

adme et comedite unusquisque vineam
suam et unusquisque ficum suam Et bibi
te unusquisque aquam cisterne sue donec
veniam et tollam vos ad terram que est
ut terra vestra terra frumenti et vini terra panum
et vinearum Ne conturbet vos ezechias
dicens dominus liberabit nos Numquid libera
uerunt dii gentium unusquisque terram sua
de manu regis assyriorum Ubi est deus
emath et arphath ubi est deus sephar
vaym Numquid liberauerunt samariam de
manu mea Quis est ex omnibus diis
terrarum istarum qui eruerit terram suam
de manu mea ut eruat dominus ierusalem de
manu mea Et siluerunt et non responderunt
ei verbum Mandauerat enim eis rex dicens
Ne respondeatis ei Et ingressus est helia
chim filius helchie qui erat super do
mum et sobna scriba et ioahe filius
asaph a commentariis ad ezechiam scis
sis vestibus Et nunciauerunt ei verba
rapsacis Capitulum xxxvii

Et factum est cum audisset rex
ezechias scidit vestimenta sua
et obuolutus est sacco et intrauit in
domum domini Et misit heliachim qui
erat super domum et sobnam scribam et
seniores de sacerdotibus opertos saccis
ad ysaiam filium amos prophetam et dixe
runt ad eum Hec dicit ezechias Dies tri
bulationis et angustie et correptionis et
blasphemie dies hec quia venerunt filii
usque ad partum et virtus non est pariendi
Si quo modo audiat dominus deus tuus verba
rapsacis quem misit rex assyriorum dominus
suus ad blasphemandum deum viuentem et
exprobrandum sermonibus quos au
diuit dominus deus tuus Leua ergo orationem
pro reliquiis que reperte sunt Et venerunt
serui regis ezechie ad ysaiam Et dixit
ad eos ysaias Hec dicetis domino vestro Hec
dicit dominus Ne timeas a facie verborum que
audisti quibus blasphemauerunt pueri
regis assyriorum me Ecce ego dabo ei
spiritum et audiet nuncium et reuertetur ad
terram suam et corruere faciam eum gladio
in terra sua Reuersus est autem rapsaces
et inuenit regem assyriorum preliantem
aduersus sobnam Audierat enim quod profectus
esset de lachis Et audiuit de taratha
rege ethiopie dicentes Egressus est ut
pugnet contra te Quod cum audisset mi
sit nuncios ad ezechiam dicens Hec
dicetis ezechie regi iude dicentes Non
te decipiat deus tuus in quo tu confidis
dicens Non dabitur ierusalem in manu assy
riorum Ecce tu audisti que fecerint reges
assyriorum omnibus terris quas subuerterunt
et tu poteris liberari Numquid eruerunt
eos dii gentium quos subuerterunt patres
mei gozan et aran et reseph et filios
eden qui erant in thalassar Ubi est rex
emath et rex arphath et rex urbis
sepharuaym et ana et aua Et tulit
ezechias libros de manu nunciorum et
legit eos Et ascendit in domum domini et
expandit eos coram domino et ad dominum
orauit dicens Domine exercituum deus israel
qui sedes super cherubim tu es deus
solus omnium regnorum terre tu fecisti celum
et terram Inclina domine aurem tuam et
audi aperi oculos tuos et vide domine
et audi omnia verba sennacherib que
misit ad blasphemandum deum viuentem
Vere enim domine desertas fecerunt reges
assyriorum terras et regiones earum et
dederunt deos earum igni Non enim erant dii
sed opera manuum hominum lignum et lapis
et comminuerunt eos Et nunc domine deus
noster salua nos de manu eius et cogno
scant omnia regna terre quia tu es deus
solus Et misit ysaias filius amos
ad ezechiam dicens Hec dicit dominus deus
israel Pro quibus rogasti me de sennacherib

rege assyriorum. Hoc est verbum quod locu
tus est dominus super eum. Despexit te et sub
sannavit te virgo filia syon. post te
caput movit virgo filia ierusalem. Cui ex
probrasti et quem blasphemasti et super
quem exaltasti vocem et elevasti altitudinem
oculorum tuorum ad sanctum israel? In manu
servorum tuorum exprobrasti domino et
dixisti. In multitudine quadrigarum mearum ego
ascendi altitudinem montium iuga libani
et succidam excelsa cedrorum eius et elec
tas abietes illius et introibo altitudinem
summitatis eius saltus carmeli eius.
Ego fodi et bibi aquam et exsiccavi vesti
gio pedis mei omnes rivos aggerum.
Numquid non audisti que olim fecerim
et ex diebus antiquis ego plasmavi
illud et nunc adduxi. Et factum est in
eradicationem collium compugnantium et civi
tatum munitarum. Habitatores earum bre
viata manu contremuerunt et confusi sunt.
Facti sunt sicut fenum agri et gramen
pascue et herba tectorum que exaruit
antequam maturesceret. Habitationem tuam et
introitum tuum et egressum tuum ego cogno
vi et insaniam tuam contra me. Cum
fureres adversum me superbia tua as
cendit in aures meas. Ponam ergo cir
culum in naribus tuis et frenum in la
biis tuis et reducam te in viam per quam
venisti. Tibi autem hoc erit signum. Comede
hoc anno que sponte nascuntur et
in anno secundo pomis vescere. In anno autem
tercio seminate et metite et plantate
vineas et comedite fructum earum. Et
mittet id quod salvatum fuerit de domo
iuda et quod reliquum est radicem deor
sum et faciet fructum sur
sum. Quia de ierusalem exibunt reliquie
et salvatio de monte syon. Zelus domini
exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dominus
de rege assyriorum. Non introibit civitatem hanc
et non iaciet ibi sagittam et non occupabit
eam clipeus et non mittet in circuitu eius
aggerem. In via qua venit per eam rever
tetur et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus.
Et protegam civitatem istam ut salvem eam
propter me et propter david servum meum.
Egressus est autem angelus domini et percus
sit in castris assyriorum centum octoginta quinque
milia. Et surrexerunt mane. Et ecce omnia
cadavera mortuorum. Et egressus est et abiit.
Et reversus est sennacherib rex assyri
orum et habitavit in ninive. Et factum
est cum adoraret in templo mesrach deum
suum adramelech et sarasar filii eius
percusserunt eum gladio fugeruntque in terram
ararath et regnavit asaradon
filius eius. Capitulum xxxviii

In diebus illis egrotavit eze
chias usque ad mortem. Et introivit
ad eum ysaias filius amos propheta.
Et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone do
mui tue quia morieris tu et non vives. Et
convertit ezechias faciem suam ad parie
tem et oravit ad dominum. Et dixit. Obsecro
domine memento queso quomodo ambulaverim
coram te in veritate et in corde perfecto
et quod bonum est in oculis tuis fecerim.
Et flevit ezechias fletu magno. Et
factum est verbum domini ad ysaiam dicens.
Vade et dic ezechie. Hec dicit dominus
deus david patris tui. Audivi orationem
tuam et vidi lacrimas tuas. Ecce ego ad
diciam super dies tuos xv annos et
de manu regis assyriorum eruam te et
civitatem istam et protegam eam. Hoc autem tibi
erit signum a domino quia dominus faciet
verbum quod locutus est. Ecce ego rever
ti faciam umbram linearum per quas descen
derat in horologio achas in sole retror
sum decem lineis. Et reversus est sol
decem lineis per gradus quos descenderat.
Scriptura regis ezechie iude cum egrotasset

Scriptura ezechie regis iude cum egrotasset et convaluisset de infirmitate sua

Ego dixi in dimidio dierum
meorum vadam ad portas
inferi. Quesivi residuum
annorum meorum. Dixi non
videbo dominum deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultra et habitatorem quietis.
Generatio mea ablata est et convoluta
est a me quasi tabernaculum pastorum. Precisa est velud a texente vita mea. Dum
adhuc ordirer succidit me. De mane
usque ad vesperam finies me. Sperabam
usque ad mane quasi leo sic contrivit omnia
ossa mea. De mane usque ad vesperam
finies me. Sicut pullus hirundinis sic
clamabo meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelso.
Domine vim patior responde pro me. Quid dicam aut quid respondebit michi cum
ipse fecerim. Recogitabo tibi omnes annos
meos in amaritudine anime mee. Domine
si sic vivitur et in talibus vita spiritus
mei corripies me et vivificabis me. Ecce
in pace amaritudo mea amarissima. Tu
autem eruisti animam meam ut non periret.
Proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.
Quia non infernus confitebitur tibi neque
mors laudabit te. Non expectabunt
qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens vivens ipse confitebitur tibi sicut et
ego hodie. Pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine salvum me fac et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus
vite nostre in domo domini. Et iussit ysaias ut tollerent massam de ficis et cataplasmarent super vulnus et sanaretur.
Et dixit ezechias. Quod erit signum quia
ascendam in domum domini. Capitulum xxxix

In tempore illo misit merodach
baladan filius baladan rex babilonis libros et munera ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset et convaluisset. Letatus autem est super eis ezechias
et ostendit eis cellam aromatum et argenti
et auri et odoramentorum et unguenti optimi et omnes apothecas supellectilis
sue. Et universa que inventa sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet
eis ezechias in domo sua et in omni potestate sua. Introivit autem ysaias propheta
ad ezechiam regem. Et dixit ei. Quid
dixerunt viri isti et unde venerunt ad te.
Et dixit ezechias. De terra longinqua
venerunt ad me de babylone. Et dixit.
Quid viderunt in domo tua. Et dixit
ezechias. Omnia que in domo mea sunt
viderunt. Non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit
ysaias ad ezechiam. Audi verbum domini
exercituum. Ecce dies venient et auferentur
omnia que in domo tua sunt et que thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc
in babylonem. Non relinquetur quicquam
dicit dominus. Et de filiis tuis qui exibunt
de te quos genueris tollent. Et erunt eunuchi in palacio regis babilonis. Et
dixit ezechias ad ysaiam. Bonum est
verbum domini quod locutus est. Et dixit.
Fiat tantum pax et veritas in diebus meis.

Consolamini. Capitulum xl

Consolamini consolamini populus meus dicit
deus vester. Loquimini ad cor ierusalem et advocate eam quoniam completa est malicia eius.
Dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini rectas facite in
solitudine semitas dei nostri. Omnis
vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et
aspera in vias planas. Et revelabitur
gloria domini et videbit omnis caro pariter
quod os domini locutum est. Vox dicentis clama

Et dixi quid clamabo Omnis caro fenum
et omnis gloria eius quasi flos agri Exsic
catum est fenum et cecidit flos quia verbum
autem domini nostri manebit in eternum Super
montem excelsum ascende tu qui evan
gelizas Syon exalta in fortitudine vo
cem tuam qui evangelizas Ierusalem Exalta
Noli timere dic civitatibus Iude
Ecce deus vester Ecce dominus deus in forti
tudine veniet et brachium eius domina
bitur Ecce merces eius cum eo et opus
illius coram illo Sicut pastor gregem
suum pascet in brachio suo congregabit
agnos et in sinu suo levabit fetas
ipse portabit Quis mensus est pu
gillo aquas et celos palmo pondera
vit Quis appendit tribus digitis mo
lem terre et libravit in pondere montes
et colles in statera Quis adiuvit spiritum
domini aut quis consiliarius eius fuit et
ostendit illi Cum quo iniit consilium et instru
xit eum et docuit eum semitam iusticie et
erudivit eum scientiam et viam prudencie
ostendit illi Ecce gentes quasi stilla si
tule et quasi momentum stetere reputate
sunt Ecce insule quasi pulvis exiguus
et libanus non sufficiet ad succenden
dum et animalia eius non sufficient ad holo
caustum Omnes gentes quasi non sint sic sunt
coram eo et quasi nichilum et inane re
putate sunt ei Cui igitur similem fe
cistis deum aut quam ymaginem ponetis
ei Numquid sculptile conflabit faber
aut aurifex auro figurabit illud et la
minis argenteis argentarius Forte lig
num et inputribile elegit artifex sa
piens querit quomodo statuat simulacrum
quod non moveatur Numquid non scitis
Numquid non audistis numquid non annuncia
tum est vobis ab initio Numquid non intel
lexistis fundamenta terre Qui sedet super
gyrum terre et habitatores eius sunt
quasi locuste Qui extendit velud nichi
lum celos et expandit eos sicut tabernacu
lum ad inhabitandum Qui dat secre
torum scrutatores quasi non sint iudices
terre velud inane fecit Et quidem
neque plantatus neque satus neque
radicatus in terra truncus eorum Repente
flavit in eos et aruerunt et turbo quasi
stipulas auferet eos Et cui assimilastis
me et adequastis dicit sanctus Levate
in excelsum oculos vestros et videte
Quis creavit hec Qui educit in numero
miliciam eorum et omnes ex nomine vo
cat Pre multitudine fortitudinis et roboris
et virtutis eius neque unum reliquum fuit
Quare dicis Iacob et loqueris Israel abscon
dita est via mea a domino et a deo meo iudi
cium meum transivit Numquid nescis aut
non audisti Deus sempiternus dominus qui
creavit terminos terre et non deficiet
neque laborabit neque est investigatio
sapiencie eius Qui dat lasso virtutem Et hiis
qui non sunt fortitudinem et robur multi
plicat Deficient pueri et laborabunt
et iuvenes in infirmitate cadent Qui
autem sperant in domino mutabunt fortitudinem
assument pennas sicut aquile current
et non laborabunt ambulabunt et non
deficient

Capitulum xli

xli

Taceant ad me insule et gen
tes fortitudinem mutent accedant et
tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus
Quis suscitavit ab oriente iustum vo
cavit eum ut sequeretur se Dabit in conspectu
eius gentes et reges obtinebit dabit
quasi pulverem gladio eius sicut stipulam
vento raptam arcui eius Persequetur
eos transibit in pace semita in pedibus
eius non apparebit Quis hec operatus
est et fecit vocans generationes ab exordio
Ego dominus primus et novissimus ego sum

viderunt insule et timuerunt extrema terre
obstupuerunt appropinquaverunt et accesserunt
unusquisque proximo suo auxiliabitur et
fratri suo dicet confortare. Et confortavit
faber erarius percutiens malleo eum qui
cudebat tunc temporis dicens glutino bo-
num est et confortavit eum clavis ut non
moveretur et tu israel serve meus iacob
quem elegi semen abraham amici mei
in quo apprehendi te ab extremis terre
et a longinquis eius vocavi te et dixi
servus meus es tu elegi te et non
abieci te. Ne timeas quia ego tecum sum
ne declines quia ego deus tuus con-
fortavi te et auxiliatus sum tibi et
suscepit te dextera iusti mei. Ecce con-
fundentur et erubescent omnes qui pug-
nant adversum te. Erunt quasi non sint et pe-
ribunt viri qui contradicunt tibi. Queres eos
et non invenies viros rebelles tuos et
erunt quasi non sint et velut consumptio ho-
mines bellantes adversum te. Quia ego
dominus deus tuus apprehendens manum tuam
dicensque tibi. Ne timeas quia ego adiuvi
te. Noli timere vermis iacob qui mortui
estis ex israel. Ego auxiliatus sum tui dicit
dominus et redemptor tuus sanctus israel. Ego
posui te quasi plaustrum triturans novum
habens rostra serrantia et triturabis mon-
tes et comminues colles quasi pulverem
pones. Ventilabis eos et ventus tollet
et turbo disperget eos et tu exultabis in do-
mino in sancto israel letaberis. Egeni et pau-
peres querunt aquas et non sunt lingua eorum
siti aruit. Ego dominus exaudiam eos deus
israel non derelinquam eos. Aperiam in supi-
nis collibus flumina et in medio camporum
fontes. Ponam desertum in stagna aquarum
et terram inviam in rivos aquarum. Dabo
in solitudinem cedrum et spinam et myr-
tum et lignum olive. Ponam in deserto
abietem ulmum et buxum simul ut vi-
deat et sciat et recogitet et intelligat
pariter quia manus domini fecit hoc et sanctus
israel creavit illud. Prope facite iudicium vestrum
dicit dominus afferte si quid forte habetis
dicit rex iacob. Accedant et nunciet nobis
quecunque ventura sunt. Priora que fuerunt
nunciate et ponemus cor nostrum et sciemus
novissima eorum et que ventura sunt indica-
te nobis. Annunciate que ventura sunt in fu-
turum et sciemus quia dii estis vos. Bene
quoque aut male si potestis facite et lo-
quamur et videamus simul. Ecce vos estis
ex nichilo et opus vestrum ex eo quod non
est. Abhominatio est qui elegit vos. Sus-
citavi ab aquilone et veniet ab ortu
solis vocabit nomen meum et adducet
magistratus quasi lutum et velut plastes
conculcans humum. Quis annunciavit
ab exordio ut sciamus et a principio ut dicamus
iustus es. Non est annuncians neque pre-
dicens neque audiens sermones vestros. Primus
ad syon dicet. Ecce assunt et ierusalem evan-
gelistam dabo. Et vidi et non erat ex
istis quisquam qui iniret consilium et in-
terrogatus responderet verbum. Ecce omnes in-
iusti et vana opera eorum ventus et in-
ane simulacra eorum. Capitulum xlii

Ecce servus meus complacuit
sibi in illo anima mea. Dedi spiritum
meum super eum iudicium gentibus proferet.
Non clamabit neque accipiet personam
neque audietur vox eius foris calamum
quassatum non conteret et linum fumigans
non extinguet. In veritate educet iudicium
non erit tristis neque turbulentus donec
ponat in terra iudicium et legem eius
insule expectabunt. Hec dicit dominus deus
creans celos et extendens eos firmans
terram et que germinant ex ea dans
flatum populo qui est super eam et spiritum
calcantibus eam. Ego dominus vocavi te
in iusticia et apprehendi manum tuam

et servavi te et dedi te in fedus populi in lucem gentium ut aperires oculos cecorum et educeres de conclusione vinctos de domo carceris sedentes in tenebris. Ego dominus hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo et laudem meam sculptilibus. Que prima fuerunt ecce venerunt nova quoque ego annuntio antequam oriantur audita faciam vobis. Cantate domino canticum novum laus eius ab extremis terre qui descenditis in mare et plenitudo eius insule et habitatores earum. Sublevetur desertum et civitates eius. In domibus habitabit cedar. Laudate habitatores petre de vertice montium clamabunt. Ponent domino gloriam et laudem eius in insulis nuntiabunt. Dominus sicut fortis egredietur sicut vir preliator suscitabit zelum. Vociferabitur et clamabit super inimicos suos confortabitur. Tacui semper silui patiens fui sicut parturiens loquar. Dissipabo et absorbebo simul. Desertos faciam montes excelsos et colles et omne gramen eorum exsiccabo et ponam flumina in insulas et stagna arefaciam. Et educam cecos in viam quam nesciunt in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam. Ponam tenebras eorum coram eis in lucem et prava in directa. Hec verba feci eis et non dereliqui eos. Conversi sunt retrorsum confundantur confusione qui confidunt in sculptili qui dicunt conflatili vos dii nostri. Surdi audite et ceci intuemini ad videndum. Quis cecus nisi servus meus et surdus nisi ad quem nuntios meos misi. Quis cecus nisi qui venundatus est et quis cecus nisi servus domini. Qui vides multa nonne custodies? Qui apertas habes aures nonne audies? Et dominus voluit ut sanctificaret eum et magnificaret legem et extolleret. Ipse autem populus direptus et vastatus laqueus iuvenum omnes simul et in domibus carcerum absconditi sunt. Facti sunt in rapinam nec est qui eruat in direptionem et non est qui dicat redde. Quis est homo in vobis qui audiat hoc attendat et auscultet futura. Quis dedit iacob in direptionem et israel vastantibus? Nonne dominus ipse cui peccavimus et noluerunt in viis eius ambulare et non audierunt legem eius. Et effudit super eum indignationem furoris sui et forte bellum. Et combussit eum in circuitu et non cognovit et succendit eum et non intellexit.

Et nunc hec dicit Ca. xliii dominus creans te iacob et formans te israel. Noli timere quia redemi te et vocavi te nomine tuo meus es tu. Cum transieris per aquas tecum ero et flumina non operient te. Cum ambulaveris in igne non combureris et flamma non ardebit in te. Quia ego dominus deus tuus sanctus israel salvator tuus. Dedi propitiationem tuam egyptum ethiopiam et saba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus. Ego dilexi te et dabo homines pro te et populos pro anima tua. Noli timere quia ego tecum sum. Ab oriente adducam semen tuum et ab occidente congregabo te. Dicam aquiloni da et austro noli prohibere. Affer filios meos de longinquo et filias meas ab extremis terre. Et omnem qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum formavi eum et feci eum. Educ foras populum cecum et oculos habentem surdum et aures ei sunt. Omnes gentes congregate sunt simul et collecte sunt tribus. Quis in vobis annuntiet istud et que prima sunt audire vos faciet. Dent testes eorum et iustificentur et audiant et dicant. Vere vos testes mei dicit dominus et servus meus quem elegi ut sciatis et credatis mihi et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me

non est formatus deus et post me non
erit ego sum ego sum dominus et non est
absque me salvator Ego annuntiavi et
salvavi et auditum feci et non fuit in
vobis alienus vos testes mei dicit dominus
Et ego dominus et ab initio ego ipse et non est
qui de manu mea eruat Et operabor et
quis avertet illud Hec dicit dominus
redemptor vester sanctus israel propter vos emi
si in babylonem et detraxi vectes uni-
versos et chaldeos in navibus suis
gloriantes Ego dominus sanctus vester creans israel
rex vester Hec dicit dominus qui dedit in mari
viam et in aquis torrentibus semi-
tam qui eduxit quadrigam et equum
agmen et robustum simul obdormie-
runt nec resurgent contriti sunt quasi linum ex-
tincti sunt Ne memineritis priorum et
antiqua ne intueamini Ecce ego no-
va facio et nunc orientur utique cognosce-
tis ea Ponam in deserto viam et in in-
vio flumina et glorificabit me bestia
agri dracones et strutiones quia dedi
in deserto aquas et flumina in invio
ut darem potum populo meo electo meo po-
pulum istum formavi michi laudem meam
narrabit Non me invocasti iacob
nec laborasti in me israel Non obtulisti
michi arietem holocausti tui et victimis tuis
non glorificasti me Non te servire feci
in oblatione nec laborem prebui tibi in thure
Non emisti michi argento calamum et
adipe victimarum tuarum non inebriasti
me Verumtamen servire me fecisti in
peccatis tuis prebuisti michi laborem
in iniquitatibus tuis Ego sum ego sum
ipse qui deleo iniquitates tuas propter
me et peccatorum tuorum non recorda-
bor Reduc me in memoriam et iudicemur
simul Narra si quid habes ut iustificeris
Pater tuus primus peccavit et interpretes
tui prevaricati sunt in me et contaminavi
principes sanctos dedi ad internecionem ia-
cob et israel in blasphemiam Ca. xliiii

Et nunc audi iacob serve meus
et israel quem elegi Hec dicit do-
minus faciens et formans te ab utero auxi-
liator tuus Noli timere serve meus ia-
cob et rectissime quem elegi Effundam
enim aquas super sitientem et fluenta super
aridam Effundam spiritum meum super semen
tuum et benedictionem meam super stirpem tuam
Et germinabunt inter herbas quasi sali-
ces iuxta preterfluentes aquas Iste
dicet domini ego sum et ille vocabit in
nomine iacob Et hic scribet manu sua
domino et in nomine israel assimilabitur
Hec dicit dominus rex israel et redemptor
eius dominus exercituum Ego primus et ego
novissimus et absque me non est deus
Quis similis mei vocet et annuntiet
et ordinem exponat michi ex quo con-
stitui populum antiquum ventura et que futura
sunt annuntiet eis Nolite timere neque
conturbemini ex tunc audire te feci et annun-
tiavi vos estis testes mei Numquid
est deus absque me et formatorem
quem ego non noverim Plastes ydoli
omnes nichil sunt et amantissima eorum
non proderunt eis Ipsi testes eorum sunt
quia non vident neque intelligunt ut
confundantur Quis formavit deum et
sculptile conflavit ad nichilum utile
Ecce omnes participes eius confundentur fa-
bri enim sunt ex hominibus Convenient omnes
stabunt et pavebunt et confundentur
simul Faber ferrarius lima operatus est
in prunis et in malleis formavit illud
et operatus est in brachio fortitudinis
sue Esuriet et deficiet et non bibet
aquam et lassescet Artifex lignarius
extendit normam formavit illud in
runcina fecit illud in angularibus
et in circino tornavit illud Et fecit
ymaginem viri quasi speciosum hominem
habitantem in domo Succidit cedros

tulit ylicem et quercum que steterat inter ligna saltus plantavit pinum quam pluvia nutrivit et facta est hominibus in focum sumpsit ex eis et calefactus est et succendit et coxit panes de reliquo autem operatus est deum et adoravit et fecit sculptile et curvatus est ante illud medium eius combussit igni et in medio eius carnes comedit et coxit pulmentum et saturatus est et calefactus est et dixit vah calefactus sum vidi focum reliquum autem eius deum fecit et sculptile sibi curvatur ante illud et adorat illud et obsecrat dicens libera me quia deus meus es tu. Nescierunt neque intellexerunt. Oblita enim sunt ne videant oculi eorum et ne intelligant suo corde non recogitat in mente sua neque cognoscit neque sentit ut dicat medietatem eius combussi igne et super carbones eius coxi panes et coxi carnes et comedi. De reliquo eius idolum faciam ante truncum ligni procidam pars eius cinis est cor insipiens adorabit illud et non liberabit animam suam neque dicit forte mendacium est in dextera mea. Memento horum Iacob et Israel quoniam servus meus es tu formavi te servus meus es tu Israel non oblivisceris mei. Delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi nebulam peccata tua revertere ad me quoniam redemi te. Laudate celi quoniam misericordiam fecit Dominus iubilate extrema terre resonate montes laudationem saltus et omne lignum eius quoniam redemit Dominus Iacob et Israel gloriabitur. Hec dicit Dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero. Ego sum Dominus faciens omnia extendens celos solus stabiliens terram et nullus mecum. Irrita faciens signa divinorum et ariolos in furorem vertens. Convertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens suscitans verbum servi sui et consilium nuntiorum suorum complens. Qui dico Ierusalem habitaberis et civitatibus Iude edificabimini et deserta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare et flumina tua arefaciam. Qui dico Cyro pastor meus es et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico Ierusalem edificaberis et templo fundaberis.

Hec dicit Dominus Cap. xlv christo meo Cyro cuius apprehendi dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam et aperiam ante eum ianuas et porte non claudentur. Ego ante te ibo et gloriosos terre humiliabo. Portas ereas conteram et vectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos et archana secretorum ut scias quia ego Dominus qui voco nomen tuum Deus Israel propter servum meum Iacob et Israel electum meum. Et vocavi te in nomine tuo assimilavi te et non cognovisti me. Ego Dominus et non est amplius extra me non est deus. Accinxi te et non cognovisti me ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab occidente quoniam absque me non est deus. Ego Dominus et non est alter deus formans lucem et creans tenebras faciens pacem et creans malum. Ego Dominus faciens omnia hec. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet salvatorem. Et iustitia oriatur simul. Ego Dominus creavi eum. Ve qui contradicit factori suo testa de samiis terre. Numquid dicet lutum figulo suo quid facis et opus tuum absque manibus est. Ve qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis. Hec dicit Dominus sanctus Israel plastes eius ventura interrogate me super filios meos et super opus manuum mearum mandate mihi. Ego feci terram et hominem super eam creavi ego manus mee extenderunt celos et omni

Rorate celi desuper

omnibus militie eorum mandavi. Ego suscitavi eum ad iustitiam et omnes vias eius dirigam. ipse edificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet non in pretio neque in muneribus dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus deus labor egypti et negotiatio ethiopie et sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erunt post te ambulabunt vinctis manibus pergent et te adorabunt teque deprecabuntur tantum in te est deus et non est absque te deus. Vere tu es deus absconditus deus israhel salvator. Confusi sunt et erubuerunt omnes simul abierunt in confusionem fabricatores errorum. Israhel salvatus est in domino salute eterna. Non confundemini et non erubescetis usque in seculum seculi. Quia hec dicit dominus creans celos ipse deus formans terram et faciens eam ipse plastes eius non in vanum creavit eam: ut habitetur formavit eam. Ego dominus et non est alius. Non in abscondito locutus sum in loco terre tenebroso non dixi semini iacob frustra querite me. Ego dominus loquens iustitiam annuntians recta. Congregamini et venite et accedite simul qui salvati estis de gentibus. Nescierunt qui levant sculpturam sculptile sue et rogant deum non salvantem. Annuntiate et venite et consiliamini simul. Quis auditum fecit hoc ab initio ex tunc predixit illud. Numquid non ego dominus et non est ultra deus absque me. Deus iustus et salvans non est preter me. Convertimini ad me et salvi eritis omnes fines terre quia ego dominus et non est alius. In memetipso iuravi egredietur de ore meo iustitie verbum et non revertetur quia mihi curvabitur omne genu et iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet mee sunt iustitie et imperium ad eum veniet et confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabitur et laudabitur omne semen israhel. Capitulum xlvi.

Confractus est bel contritus est nabo. Facta sunt simulachra eorum bestiis et iumentis onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem. Contabuerunt et contrita sunt simul non potuerunt salvare portantem et anima eorum in captivitatem ibit. Audite me domus iacob et omne residuum domus israhel qui portamini a meo utero qui gestamini a mea vulva. Usque ad senectam ego ipse et usque ad canos ego portabo. Ego feci et ego feram ego portabo et salvabo. Cui assimilastis me et adequastis et comparastis me et fecistis similem. Qui confertis aurum de sacculo et argentum statera ponderatis conducentes aurificem ut faciat deum et procidunt et adorant. Et portant illum in humeris gestantes et ponentes in loco suo et stabit et de loco suo non movebitur. Sed et cum clamaverint ad eum non audiet de tribulatione non salvabit eos. Mementote istud et confundamini redite prevaricatores ad cor. Et recordamini prioris seculi quoniam ego sum deus et non est ultra deus nec est similis mei. Annuntians ab exordio novissimum et ab initio que necdum facta sunt dicens. Consilium meum stabit et omnis voluntas mea fiet. Vocans ab oriente avem et de terra longinqua virum voluntatis mee. Et locutus sum et adducam illud creavi et faciam illud. Audite me duro corde qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiam meam non elongabitur et salus mea non morabitur. Dabo in syon salutem et in israhel gloriam meam. Capitulum xlvii.

Descende sede in pulvere virgo filia babilonis sede in terra non est solium filie chaldeorum. Quia ultra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinam denuda turpitudinem tuam discooperi humerum revela crura transi flumina. Revelabitur ignominia tua et videbitur opprobrium tuum. Ultionem tuam

capiam et non resistet michi homo. Re
demptor noster dominus exercituum nomen illius
sanctus israhel. Sede tace et intra in te
nebras filia chaldeorum quia non voca
beris ultra domina regnorum. Iratus sum super
populum meum et contaminavi hereditatem meam
et dedi eos in manu tua. Non posuisti
eis misericordias super senem aggravasti iugum
tuum valde et dixisti in sempiternum ero do
mina. Non posuisti hec super cor tuum neque
recordata es novissimi tui. Et nunc au
di hec delicata et habitans confidenter
que dicis in corde tuo Ego sum et non est
preter me amplius. Non sedebo vidua
et ignorabo sterilitatem. Venient tibi hec
duo subito in die una sterilitas et vidui
tas. Universa venerunt super te propter multi
tudinem maleficiorum tuorum et propter duritiam
incantatorum tuorum vehementem. Et fi
duciam habuisti in malicia tua et dixisti
Non est qui videat me. Sapientia tua et
scientia tua hec decepit te. Et dixisti in corde
tuo Ego sum et preter me non est al
tera. Veniet super te malum et nescies or
tum eius. Et irruet super te calamitas
quam non poteris expiare. Veniet super te
miseria repente quam nescis. Sta cum
incantatoribus tuis et cum multitudine
maleficiorum tuorum in quibus laborasti
ab adolescentia tua si forte quid pro
sit tibi aut si possis fieri fortior. Defe
cisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent
et salvent te augures celi qui contemplabantur
sidera et supputabant menses ut ex eis
nuntiarent ventura tibi. Ecce facti sunt
quasi stipula ignis combussit eos. Non
liberabunt animam suam de manu flamme.
Non sunt prune quibus calefiant nec focus
ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in quibus
cumque laboraveras negotiatores tui

ab adolescentia sua unusquisque in via
sua erraverunt. Non est enim qui salvet te.

Audite hec domus Ca xlviii
iacob qui vocamini nomine israhel
et de aquis iuda existis qui iuratis
in nomine domini et dei israhel et recorda
mini non in veritate neque in iustitia. De
civitate enim sancta vocati sunt et super deum
israhel constabiliti sunt dominus exercituum
nomen eius. Priora ex tunc annuntiavi et
ex ore meo exierunt et audita ei feci
repente operatus sum et venerunt. Sciui
enim quia durus es tu et nervus fer
reus cervix tua et frons erea. Pre
dixi tibi ex tunc antequam venirent indicavi
tibi ne forte diceres idola mea fecerunt
hec et sculptilia mea et conflatilia
mandaverunt ista. Que audisti vide omnia
vos autem non annuntiastis. Audita feci tibi
nova ex tunc et conservata sunt que nescis.
Nunc creata sunt et non ex tunc et ante diem
et non audisti ea. Ne forte dicas ecce
ego cognovi ea. Neque audisti neque cogno
visti neque ex tunc aperta est auris tua.
Scio enim quia prevaricans prevaricaberis
et transgressorem ex ventre vocavi te. Propter
nomen meum longe faciam furorem meum
et laude mea infrenabo te ne intereas.
Ecce excoxi te sed non quasi argentum elegi
te in camino paupertatis. Propter me faciam
ut non blasphemer et gloriam meam alteri
non dabo. Audi me iacob et israhel quem
ego voco ego ipse ego primus et ego no
vissimus. Manus quoque mea fundavit
terram et dextera mea mensa est celos.
Ego vocabo eos et stabunt simul. Congre
gamini omnes vos et audite quis de eis
annuntiavit hec. Dominus dilexit eum faciet
voluntatem suam in babylonem et brachium
suum in chaldeis. Ecce ego locutus sum
et vocavi eum adduxi eum et directa est
via eius. Accedite ad me et audite hec

Non sum a principio in abscondito locutus
sum ex tempore antequam fieret ibi eram Et
nunc dominus deus misit me et spiritus eius
Hec dicit dominus redemptor tuus sanctus
israel Ego dominus deus tuus docens te uti-
lia gubernans te in via in qua ambulas
Utinam attendisses vel attendisses manda-
ta mea facta fuisset sicut flumen pax
tua et iusticia tua sicut gurgites maris et
fuisset quasi harena semen tuum et stirps
uteri tui ut lapilli eius non interisset
et non fuisset attritum nomen eius a
facie mea Egredimini de babilone et
fugite a chaldeis in voce exultationis
annunciate auditum facite hoc efferte
illud usque ad extrema terre Dicite re-
demit dominus servum suum iacob Non sitie-
runt in deserto cum educeret eos aquam de pe-
tra produxit eis et scidit petram et fluxe-
runt aque Non est pax impiis dicit dominus

Audite insule et Ca xlix
attendite populi de longe Dominus
ab utero vocavit me de ventre matris
mee recordatus est nominis mei Et posuit
os meum quasi gladium acutum in umbra
manus sue protexit me et posuit me
sicut sagittam electam In pharetra sua
abscondit me et dixit michi servus
meus es tu israel quia in te gloriabor
Et ego dixi in vacuum laboravi sine
causa et vane fortitudinem meam consump-
si ergo iudicium meum cum domino et opus
meum cum deo meo Et nunc hec dicit dominus
formans me ex utero servum sibi ut
reducam iacob ad eum et israel non congre-
gabitur et glorificatus sum in oculis domini
et deus meus factus est fortitudo
mea Et dixit Parum est ut sis mi-
chi servus ad suscitandas tribus iacob
et feces israel convertendas Dedi te
in lucem gentium ut sis salus mea
usque ad extremum terre Hec dicit dominus
redemptor israel sanctus eius ad contemp-
tibilem animam et ad abhominatam gentem
ad servum dominorum Reges videbunt et
consurgent principes et adorabunt propter
dominum quia fidelis est et sanctus israel qui
elegit te Hec dicit dominus In tempore placi-
to exaudivi te et in die salutis auxi-
liatus sum tui et servavi te et dedi
te in fedus populi ut suscitares terram
et possideres hereditates dissipatas
ut diceres hiis qui vincti sunt exite Et
hiis qui in tenebris sunt revelamini
Super vias pascentur et in omnibus pla-
nis pascua eorum Non esurient neque
sicient et non percutiet eos estus et sol
Quia miserator eorum reget eos et ad fon-
tes aquarum potabit eos Et ponam
omnes montes meos in viam et semite
mee exaltabuntur Ecce isti de longe
venient et ecce illi ab aquilone et mari
et isti de terra australi Laudate celi et
exulta terra iubilate montes laudem
quia consolatus est dominus populum suum et
pauperum suorum miserebitur Et dixit syon
Dereliquit me dominus et dominus oblitus est
mei Numquid oblivisci potest mulier infan-
tem suum ut non misereatur filio uteri sui Et
si illa oblita fuerit ego tamen non obliviscar
tui Ecce in manibus meis descripsi te
muri tui coram oculis meis semper Ve-
nerunt structores tui destruentes te et
dissipantes a te exibunt Leva in circui-
tu oculos et vide Omnes isti congregati
sunt venerunt tibi Vivo ego dicit dominus quia
hiis omnibus velut ornamento vestieris
et circumdabis tibi eos quasi sponsa Quia
deserta tua et solitudines tue et terra
ruine tue nunc angusta erit pre habitato-
ribus et longe effugabuntur qui absor-
bebant te Adhuc dicent in auribus tu-

filii sterilitatis tue. Angustus est michi
locus; fac spacium michi ut habitem. Et
dices in corde tuo: Quis genuit michi
istos? Ego sterilis non pariens, transmigra-
ta et captiva; et istos quis enutrivit?
Ego destituta et sola; et isti ubi erant?
Hec dicit dominus deus: Ecce levabo ad gen-
tes manum meam, et exaltabo ad populos
signum meum. Et afferent filios tuos in
ulnis, et filias tuas super humeros por-
tabunt. Et erunt reges nutricii tui, et regine
nutrices tue; vultu in terram demisso
adorabunt te, et pulverem pedum tuorum
lingent. Et scies quia dominus ego, super
quo non confundentur qui expectant eum.
Numquid tolletur a forti preda, aut quod
captum fuerit a robusto salvum esse poterit?
Quia hec dicit dominus: Equidem et cap-
tivitas a forti tolletur, et quod ablatum
fuerit a robusto salvabitur. Eos vero qui
iudicaverunt te ego iudicabo,
et filios tuos ego salvabo. Et cibabo
hostes tuos carnibus suis, et quasi mus-
to sanguine suo inebriabuntur. Et sciet
omnis caro quia ego dominus salvans te et
redemptor tuus fortis Iacob. Ca. l.

Hec dicit dominus: Quis est hic
liber repudii matris vestre quo
dimisi eam? aut quis est creditor meus
cui vendidi vos? Ecce in iniquitati-
bus vestris venditi estis, et in sceleribus
vestris dimisi matrem vestram. Quia veni
et non erat vir; vocavi et non erat qui
audiret. Numquid abbreviata et parvu-
la facta est manus mea ut non possim
redimere? aut non est in me virtus ad li-
berandum? Ecce in increpatione mea deser-
tum faciam mare, ponam flumina in siccum;
computrescent pisces sine aqua, et mo-
rientur in siti. Induam celos tenebris,
et saccum ponam operimentum eorum. Dominus deus dedit
michi linguam eruditam, ut sciam susten-
tare eum qui lapsus est verbo. Erigit
mane, mane erigit michi aurem, ut au-
diam quasi magistrum. Dominus deus aperuit mi-
chi aurem; ego autem non contradico, retror-
sum non abii. Corpus meum dedi percu-
tientibus, et genas meas vellentibus; fa-
ciem meam non averti ab increpantibus et
conspuentibus in me. Dominus deus auxi-
liator meus; et ideo non sum confusus;
ideo posui faciem meam ut petram du-
rissimam, et scio quoniam non confundar. Iuxta
est qui iustificat me; quis contradicit
michi? stemus simul. Quis est adver-
sarius meus? accedat ad me. Ecce dominus
deus auxiliator meus; quis est ergo
qui condempnet me? Ecce omnes quasi vesti-
mentum conterentur; tinea comedet eos. Quis
ex vobis timens dominum, audiens vocem servi
sui? qui ambulavit in tenebris et non
est lumen ei, speret in nomine domini, et
innitatur super deum suum. Ecce vos omnes
accendentes ignem et accincti flammis,
ambulate in lumine ignis vestri, et in
flammis quas succendistis. De manu mea
factum est hoc vobis; in doloribus dormietis.

Audite me qui Ca. li.
sequimini quod iustum est, et que-
ritis dominum. Attendite ad petram unde
excisi estis, et ad cavernam laci de qua
precisi estis. Attendite ad Abraham patrem
vestrum, et ad Saram que peperit vos; quia
unum vocavi eum, et benedixi ei, et multi-
plicavi eum. Consolabitur ergo dominus Syon,
et consolabitur omnes ruinas eius; et
ponet desertum eius quasi delicias, et soli-
tudinem eius quasi ortum domini. Gaudium
et leticia invenietur in ea, gratiarum actio
et vox laudis. Attendite ad me, popule
meus, et tribus mea, me audite. Quia

lex a me exiet et iudicium meum in lu-
cem populorum requiescet. Prope est iustus
meus egressus est salvator meus et
brachia mea populos iudicabunt. Me in-
sule expectabunt et brachium meum
sustinebunt. Levate in celum oculos vestros
et videte sub terra deorsum. Quia
celi sicut fumus liquescent et terra sicut
vestimentum atteretur et habitatores eius
sicut hec interibunt. Salus autem mea in
sempiternum erit et iustitia mea non
deficiet. Audite me qui scitis iustum
populus lex mea in corde eorum. Nolite
timere opprobrium hominum et blasphemi-
as eorum non metuatis. Sicut enim ves-
timentum sic comedet eos vermis et sicut
lanam sic devorabit eos tinea. Sa-
lus autem mea est in sempiternum et in ge-
nerationes et generationem. Consurge consurge
induere fortitudinem brachium domini. Con-
surge sicut in diebus antiquis in generationi-
bus seculorum. Numquid non tu percussisti su-
perbum vulnerasti draconem. Non tu sic-
casti mare et aquam abyssi vehementis.
Qui posuisti profundum maris viam
ut transirent liberati. Et nunc qui re-
dempti sunt a domino revertentur et venient
in syon laudantes et leticia sempi-
terna super capita eorum. Gaudium et
leticiam obtinebunt et fugiet dolor
et gemitus. Ego ipse consolabor vos.
Quis tu ut timeas ab homine mortali
et a filio hominis qui quasi fenum ita ares-
cet. Et oblitus es domini creatoris tui
qui tetendit celos et fundavit terram
et formidasti iugiter tota die a fa-
cie furoris eius qui te tribulabat et
paraverat ad perdendum. Ubi est nunc fu-
ror tribulantis. Cito veniet gradiens
ad aperiendum et non interficiet usque ad
internecionem nec deficiet panis eius.

Numquid

Ego autem sum dominus deus tuus qui contur-
bo mare et intumescunt fluctus eius.
Dominus exercituum nomen meum. Posui verba
mea in ore tuo et in umbra manus
mee protexi te ut plantes celos et
fundes terram et dicas ad syon populus
meus es tu. Elevare elevare consurge
iherusalem que bibisti de manu domini calicem
ire eius usque ad fundum calicis soporis
bibisti et potasti usque ad feces.
Non est qui sustentet eam ex omnibus
filiis quos genuit. Non est qui appre-
hendat manum eius ex omnibus filiis
quos enutrivit. Duo sunt que occurrent
tibi quis contristabitur super te vastitas
et contritio et fames et gladius. Quis
consolabitur te. Filii tui proiecti sunt dor-
mierunt in capite omnium viarum. Sicut orix
illaqueatus pleni indignatione domini incre-
patione dei tui. Ideo audi hec paup-
percula et ebria non a vino. Hec dicit
dominator dominus tuus et deus tuus qui
pugnavit pro populo suo. Ecce tuli de
manu tua calicem soporis fundum calicis
indignationis mee. Non adiciam ut
bibas illum ultra. Et ponam illum
in manu illorum vel eorum qui te humilia-
verunt. Et dixerunt anime tue incurvare ut
transeamus et posuisti ut terram corpus
tuum et quasi viam transeuntibus. Ca. lii

Consurge consurge induere
fortitudine tua syon induere
vestimentis glorie tue iherusalem civitas sancti.
Quia non adiciet ultra ut pertranseat
per te incircumcisus et immundus. Excutere
de pulvere consurge sede iherusalem solve
vincula colli tui captiva filia syon. Quia
hec dicit dominus. Gratis venundati estis
et sine argento redimemini. Quia hec
dicit dominus deus. In egyptum descendit
populus meus in principio ut colonus esset ibi

et assur absque ulla causa calumpniatus
est eum. Et nunc quid michi est hic dicit
dominus. Quoniam ablatus est populus meus gratis
dominatores eius inique agunt dicit dominus.
Et iugiter tota die nomen meum blas
phematur. Propter hoc sciet populus meus
nomen meum in die illa quia ego ipse qui
loquebar ecce assum. Quam pulchri super
montes pedes annunciantis et predicantis
pacem annunciantis bonum predicantis
salutem dicentis Syon regnabit deus
tuus. Vox speculatorum tuorum levaverunt
vocem simul laudabunt quia oculo
ad oculum videbunt cum converterit dominus
Syon. Gaudete et laudate simul deser
ta Ierusalem. Quia consolatus est dominus po
pulum suum redemit Ierusalem. Paravit dominus
brachium sanctum suum in oculis omnium gen
tium. Et videbunt omnes fines terre salu
tare dei nostri. Recedite recedite exite
inde pollutum nolite tangere exite de
medio eius. Mundamini qui fertis vasa
domini. Quoniam non in tumultu exibitis nec in
fuga properabitis. Precedet enim vos do
minus et congregabit vos deus Israel. Ecce
intelliget servus meus exaltabitur et
elevabitur et sublimis erit valde. Sicut
obstupuerunt super eum multi sic inglorius
erit inter viros aspectus eius et forma
eius inter filios hominum. Iste asperget
gentes multas. Super ipsum continebunt os
suum reges. Quia quibus non est nar
ratum de eo videbunt et qui non audierunt
contemplati sunt. Capitulum liii

Quis credidit auditui nostro et bra
chium domini cui revelatum est et
ascendet sicut virgultum coram eo. Et sicut
radix de terra sicienti. Et non est species ei
neque decor et vidimus eum et non erat
aspectus et desideravimus eum despectum

et novissimum virorum, virum dolorum et scien
tem infirmitatem, et quasi absconditus vul
tus eius et despectus, unde nec reputa
vimus eum. Vere languores nostros ipse
tulit et dolores nostros ipse portavit. Et
nos reputavimus eum quasi leprosum et per
cussum a deo et humiliatum. Ipse autem vulne
ratus est propter iniquitates nostras attri
tus est propter scelera nostra. Disciplina
pacis nostre super eum et livore eius sana
ti sumus. Omnes nos quasi oves erravimus
unusquisque in viam suam declinavit
et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum.
Oblatus est quia ipse voluit et non
aperuit os suum. Sicut ovis ad occisi
onem ducetur et quasi agnus coram ton
dente se obmutescet, et non aperuit os
suum. De angustia et de iudicio subla
tus est, generationem eius quis enarrabit.
Quia abscisus est de terra viventium propter
scelus populi mei percussi eum. Et dabit
impios pro sepultura et divites pro mor
te sua, eo quod iniquitatem non fecerit neque
dolus fuerit in ore eius, et dominus voluit
conterere eum in infirmitate. Si posuerit ani
mam suam pro peccato videbit semen lon
gevum. Et voluntas domini in manu eius
dirigetur. Pro eo quod laboravit anima eius vi
debit et saturabitur. In sciencia sua iustifi
cabit ipse iustus servus meus multos
et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dis
pertiam ei plurimos et fortium dividet
spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam
suam. Et cum sceleratis reputatus est. Et ipse
peccatum multorum tulit et pro transgressori
bus rogavit. Capitulum liiii

Lauda sterilis que non paris, de
canta laudem et hinni que non
pariebas. Quoniam multi filii deserte magis
quam eius que habet virum, dicit dominus.
Dilata locum tentorii tui et pelles tab(er)

tabernaculorum tuorum extende ne parcas longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida. Ad dexteram enim et ad levam penetrabis, et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis neque erubesces. Non enim te pudebit, quia confusionis adolescentiae tuae oblivisceris, et opprobrii viduitatis tuae non recordaberis amplius, quia dominabitur tui qui fecit te, Dominus exercituum nomen eius. Et redemptor tuus sanctus Israel, Deus omnis terrae vocabitur. Et filii ipsi mei dispersi ab iniquitatibus patrum, et venient ad me, et ego salvabo vos ab omnibus iniquitatibus vestris. Quia ut mulierem derelictam et merentem spiritu vocavit te Dominus, et uxorem ab adolescentia abiectam, dixit Dominus Deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, et in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus Dominus. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas diluvii ultra super terram, sic iuravi ut non irascar tibi et non increpem te. Montes enim commovebuntur et colles contremiscent, misericordia autem mea non recedet a te, et foedus pacis meae non movebitur, dixit miserator tuus Dominus. Paupercula tempestate convulsa absque ulla consolatione, ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in saphiris, et ponam iaspidem propugnacula tua, et portas tuas in lapides sculptos, et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles. Universos filios tuos doctos a Domino, et multitudinem pacis filiis tuis. Et in iustitia fundaberis. Recede procul a calumnia quia non timebis, et a pavore quia non appropinquabit tibi. Ecce accola veniet qui non erat mecum, advena quondam tuus adiungetur tibi. Ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas et proferentem vas in opus suum. Et ego creavi interfectorem ad disperdendum. Omne vas quod fictum est contra te non dirigetur, et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis. Hec est hereditas servorum Domini, et iustitia eorum apud me, dicit Dominus.

Capitulum lv

Omnes sitientes venite ad aquas, et qui non habetis argentum properate, emite et comedite. Venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram et venite ad me, audite et vivet anima vestra. Et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles. Ecce testem populis dedi eum, ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentem quam nesciebas vocabis, et gentes que te non cognoverunt ad te current propter Dominum Deum tuum et sanctum Israel, quia glorificavit te. Querite Dominum dum inveniri potest, invocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum et miserebitur eius, et ad Deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae, neque viae meae viae vestrae, dicit Dominus. Quia sicut exaltantur celi a terra, sic exaltate sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. Et quomodo descendit imber et nix de celo et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram et infundit eam et germinare eam facit, et dat semen serenti et panem comedenti, sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo. Non revertetur ad me vacuum, sed faciet quecumque volui, et prosperabitur in his ad que misi

modico dereliqui te

autem dum

illud. Quia in letitia egrediemini et in pa-
ce deducemini. montes et colles cantabunt
coram vobis laudem et omnia ligna regionis
plaudent manu. Pro saliunca ascendet
abies et pro urtica crescet mirtus. Et erit
dominus nominatus in signum eternum quod
non auferetur. Capitulum lvi

Hec dicit dominus. Custodite iudicium
et facite iustitiam quia iuxta est
salus mea ut veniat et iustitia
mea ut reveletur. Beatus vir qui facit
hec et filius hominis qui apprehendet
istud custodiens sabbatum ne polluat
illud custodiens manus suas ne faciat
omne malum. et non dicat filius adve-
ne qui adheret domino dicens Separatione
dividet me dominus a populo suo et non dicat
eunuchus ecce ego lignum aridum. Quia
hec dicit dominus eunuchis qui custodie-
rint sabbata mea et elegerint que ego
volui et tenuerint fedus meum dabo
eis in domo mea et in muris meis lo-
cum et nomen melius a filiis et a filia-
bus. Nomen sempiternum dabo eis quod
non peribit. et filios advene qui ad-
herent domino ut colant eum et diligant
nomen eius ut sint ei in servos omnes
custodientem ne polluat illud et te-
nentem fedus meum adducam eos in
montem sanctum meum et letificabo eos
in domo orationis mee holocausta eorum
et victime eorum placebunt michi super
altari meo. Quia domus mea domus
orationis vocabitur cunctis populis. ait dominus
deus qui congregat dispersos israel. Adhuc
congregabo ad eum omnes congregatos eius.
Omnes bestie agri venite ad devoran-
dum universe bestie saltus. Speculatores
eius ceci omnes nescierunt universi canes
muti non valentes latrare videntes
vana dormientes et amantes sompnia
et canes impudentissimi nescierunt
saturitatem. Ipsi pastores ignoraverunt

Ezech. capitulo [illegible]

intellectum. Omnes in viam suam declinaverunt
unusquisque ad avaritiam suam a sum-
mo usque ad novissimum. Venite suma-
mus vinum et impleamur ebrietate
et erit sicut hodie sic et cras et multo
amplius. Capitulum lvii

Iustus perit et non est qui reco-
gitet in corde suo. Et viri miseri-
cordie colliguntur quia non est qui intelligat.
A facie enim malitie collectus est iustus.
Veniat pax requiescat in cubili suo
qui ambulavit in directione sua. Vos
autem accedite huc filii augura-
tricis semen adulteri et forni-
carie. Super quem lusistis super
quem dilatastis os et eiecistis lin-
guam. Numquid non vos filii scelesti semen
mendax qui consolamini in diis subter
lignum frondosum immolantes parvulos in
torrentibus subter eminentes petras.
In partibus torrentis pars tua. hec est sors
tua et ipsis effudisti libamen obtulisti
sacrificium. Numquid super his non indigna-
bor. Super montem excelsum et sublimem
posuisti cubile tuum et illuc ascendisti
ut immolares hostias et post hostium et
retro postem posuisti memoriale tuum quia
iuxta me discooperuisti et suscepisti ad-
ulterum. Dilatasti cubile tuum et pepigisti
cum eis fedus dilexisti stratum eorum ma-
nu aperta et ornasti te regio unguento. Et
multiplicasti pigmenta tua et misisti le-
gatos tuos procul et humiliata es usque ad
inferos. In multitudine vie tue laborasti
non dixisti quiescam. Vitam manus
tue invenisti propterea non rogasti. Pro quo
sollicita non timuisti quia mentita es et
mei non es recordata neque cogitasti
in corde tuo quia ego tacens et quasi non
videns et mei oblita es. Ego annuntiabo
iustitiam tuam et opera tua non proderunt
tibi. Cum clamaveris liberent te congrega-
ti tui et omnes eos auferet ventus tollet

qui autem habet fiduciam mei he-
reditabit terram et possidebit montem
sanctum meum. Et dicam: Viam facite,
prebete iter, declinate de semita, auffer-
te offendicula de via populi mei. Quia
haec dicit excelsus et sublimis habitans
aeternitatem, et sanctum nomen eius, in ex-
celso in sancto habitans, et cum contrito et
humili spiritu, ut vivificet spiritum humilium et
vivificet cor contritorum. Non enim in sempiter-
num litigabo, neque usque ad finem iras-
car. Quia spiritus a facie mea egredietur
et flatus ego fa[ciam. Propter] iniqui-
tatem avaritiae [ei]us iratus sum et
percussi eum. Abs[con]di a te faciem
meam et indignatus sum, et abiit vagus
in via cordis sui. Vias eius vidi et sa-
navi eum, et reduxi eum. Et reddidi consola-
tiones ipsi et lugentibus eius. Creavi
fructum labiorum pacem, pacem ei qui lon-
ge est et qui prope, dixit Dominus, et sanavi
eum. Impii autem quasi mare fervens, quod qui-
escere non potest, et redundant fluctus eius
in conculcationem et lutum. Non est pax, di-
xit Dominus Deus, impiis. Capitulum lviii

Clama ne cesses, quasi tuba exal-
ta vocem tuam et annuntia populo
meo scelera eorum et domui Iacob peccata
eorum. Me etenim de die in diem quaerunt
et scire vias meas volunt, quasi gens quae
iustitiam fecerit et quae iudicium Dei sui non
dereliquerit. Rogant me iudicia iustitiae et appro-
pinquare Deo volunt. Quare ieiunavimus et non
aspexisti, humiliavimus animas nostras et nes-
cisti? Ecce in die ieiunii vestri invenitur
voluntas vestra, et omnes debitores vestros
repetitis. Ecce ad lites et contentiones
ieiunatis et percutitis pugno impie. Noli-
te ieiunare sicut usque ad hanc diem, ut
audiatur in excelso clamor vester. Numquid
tale est ieiunium quod elegi, per diem af-
fligere hominem animam suam? Numquid con-
torquere quasi circulum caput suum, et saccum et

cinerem sternere? Numquid istud vocabis ie-
iunium et diem acceptabilem Domino? Num-
quid hoc est magis ieiunium quod elegi?
Dissolve colligationes impietatis, solve
fasciculos deprimentes, dimitte eos qui
confracti sunt liberos, et omne onus di-
rumpe. Frange esurienti panem tuum, et
egenos vagosque induc in domum tuam.
Cum videris nudum, operi eum, et carnem
tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi
mane lumen tuum, et sanitas tua ci-
tius orietur, et anteibit faciem tuam iusti-
tia tua, et gloria Domini colliget te. Tunc in-
vocabis et Dominus exaudiet; clamabis
et dicet: Ecce assum, quia misericors ego
Dominus Deus tuus. Si abstuleris de medio
tui catenam et desieris digitum
extendere et loqui quod non prodest,
cum effuderis esurienti animam tuam et
animam afflictam repleveris, orietur in te-
nebris lux tua, et tenebrae tuae erunt sicut
meridies. Et requiem dabit tibi Dominus
Deus tuus semper, et implebit splen-
doribus animam tuam, et ossa tua libe-
rabit. Et eris quasi hortus irriguus et
sicut fons aquarum cuius non deficient
aquae. Et aedificabuntur in te deserta
saeculorum; fundamenta generationis et generationis
suscitabis. Et vocaberis aedificator
sepium, avertens semitas in quietem.
Si averteris a sabbato pedem tuum, facere
voluntatem tuam in die sancto meo, et vo-
caveris sabbatum delicatum et sanctum Domini
gloriosum, et glorificaveris eum dum non fa-
cis vias tuas et non invenietur voluntas tua
ut loquaris sermonem, tunc delectaberis su-
per Domino et sustollam te super altitu-
dines terrae et cibabo te hereditate Iacob
patris tui; os enim Domini locutum est. Capitulum lix

Ecce non est abbreviata manus
Domini ut salvare nequeat, neque
aggravata est auris eius ut non exau-
diat, sed iniquitates vestrae diviserunt

inter vos et deum vestrum et peccata vestra ab
sconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret.
Manus enim vestre pollute sunt sanguine et
digiti vestri iniquitate labia vestra locu
ta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem
fatur. Non est qui invocet iusticiam neque
est qui iudicet vere sed confidunt in
nichilo et loquuntur vanitates. Conceperunt
laborem et pepererunt iniquitatem. Ova as
pidum ruperunt et telas aranee texue
runt. Qui comedit de ovis eorum morie
tur et quod confotum est erumpet
in regulum. Tele eorum non erunt in ves
timentum neque operientur operibus suis.
Opera eorum opera inutilia et opus in
iquitatis in manibus eorum. Pedes
eorum ad malum currunt et festinant ut
effundant sanguinem innocentem. Cogi
tationes eorum cogitationes inutiles
vastitas et contritio in viis eorum. Et
viam pacis nescierunt et non est iudicium
in gressibus eorum. Semite eorum incurvate
sunt eis. Omnis qui calcat in eis igno
rat pacem. Propter hoc elongatum est
a vobis iudicium et non apprehendet vos
iusticia. Expectavimus lucem et ecce
tenebre splendorem et in tenebris am
bulavimus. Palpavimus sicut ceci parietem
et quasi absque oculis attrectavimus. Im
pegimus meridie quasi in tenebris in cali
ginosis quasi mortui. Rugiemus quasi ursi
omnes omnes et quasi columbe meditantes
gememus. Expectavimus iudicium et non
est salutem et elongata est a nobis.
Multiplicate enim sunt iniquitates nostre
coram te et peccata nostra responderunt nobis
Quia scelera nostra nobiscum et iniqui
tates nostras cognovimus. Peccare et menti
ri contra dominum et aversi sumus ne iremus
post tergum dei nostri ut loqueremur calumpniam
et transgressionem concepimus. Et locuti
sumus de corde verba mendacii et conver
sum est retrorsum iudicium et iusticia lon
ge stetit quia corruit in plateis veri
tas et equitas non potuit ingredi. Et
facta est veritas in oblivionem et qui re
cessit a malo prede patuit. Et vidit
dominus et malum apparuit in oculis eius quia
non est iudicium. Et vidit quia non
est vir et aporiatus est quia non est
qui occurrat et salvavit sibi brachium suum
et iusticia eius ipsa confirmavit eum.
Indutus est iusticia ut lorica et ga
lea salutis in capite eius. Indutus est
vestimentis ultionis et opertus est quasi pal
lio zeli sicut ad vindictam quasi ad retributionem
indignationis hostibus suis et vicissi
tudinem inimicis suis. Insulis vicem red
det et timebunt qui ab occidente no
men domini. Et qui ab ortu solis gloriam
eius cum venerit quasi fluvius violentus
quem spiritus domini cogit. Et venerit syon re
demptor et eis qui redeunt ab iniqui
tate in Iacob dicit dominus. Hoc fedus me
um cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui
est in te et verba mea que posui in
ore tuo non recedent de ore tuo seminis
tui dicit dominus amodo et usque in sempi[ternum]

Surge illuminare Ierusalem Ca. lx
quia venit lumen tuum et
gloria domini super te orta est. Quia ecce
tenebre operient terram et caligo populos.
Super te autem orietur dominus et gloria eius in
te videbitur. Et ambulabunt gentes in
lumine tuo et reges in splendore ortus tui.
Leva in circuitu oculos tuos et vide omnes
isti congregati sunt venerunt tibi. Filii tui
de longe venient et filie tue de latere
surgent. Tunc videbis et afflues et mi
rabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa
fuerit ad te multitudo maris fortitudo
gentium venerit tibi. Inundatio came
lorum operiet te dromedarii madian et

essa. Omnes de Saba venient aurum et thus deferentes et laudem domino annunciantes. Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaioth ministrabunt tibi, offerentur super placabili altari meo, et domum maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras suas? Me etenim insule expectant, et naves maris in principio, ut adducam filios tuos de longe, argentum eorum et aurum eorum cum eis, nomini domini dei tui et sancto Israel quia glorificavit te. Et edificabunt filii peregrinorum muros tuos, et reges eorum ministrabunt tibi. In indignatione enim mea percussi te, et in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue iugiter, die et nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur. Gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit, et gentes solitudine vastabuntur. Gloria Libani ad te veniet, abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis mee, et locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te, et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi, et vocabunt te civitatem domini Syon sancti Israel. Pro eo quod fuisti derelicta et odio habita, et non erat qui per te transiret, ponam te in superbiam seculorum, gaudium in generatione et generationem. Et suges lac gentium, et mamilla regum lactaberis. Et scies quia ego dominus salvans te et redemptor tuus fortis Iacob. Pro ere afferam aurum, et pro ferro afferam argentum, et pro lignis es, et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuam pacem, et prepositos tuos iusticiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas et contritio in terminis tuis. Et occupabit salus muros tuos, et portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor lune illuminabit te. Sed erit tibi dominus in lucem sempiternam, et deus tuus in gloriam tuam. Non occidet ultra sol tuus, et luna tua non minuetur, quia dominus erit in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui. Populus autem tuus omnes iusti, in perpetuum hereditabunt terram, germen plantationis mee, opus manus mee ad glorificandum. Minimus erit in mille, et parvulus in gentem fortissimam. Ego dominus in tempore eius subito faciam istud.

Spiritus domini super me. Ca. lxi. eo quod unxit me, ad annunciandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, et predicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem, et predicarem annum placabilem domino et diem ultionis deo nostro, ut consolarer omnes lugentes, et ponerem consolationem lugentibus Syon, et darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iusticie, plantatio domini ad glorificandum. Et edificabunt deserta a seculo, et ruinas antiquas erigent, et instaurabunt civitates desertas dissipatas in generatione et generationem. Et stabunt alieni et pascent pecora vestra, et filii peregrinorum agricole et vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini, ministri dei nostri dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis, et in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum; propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, leticia sempiterna erit eis. Quia ego dominus diligens iudicium et odio habens rapinam in holocausto. Et dabo opus eorum in veritate, et fedus perpetuum

eorum eis. Et sciet in gentibus semen
eorum et germen eorum in medio populorum
Omnes qui viderint eos cognoscent illos
quia sunt isti semen cui benedixit dominus
Gaudens gaudebo in domino et exultabit
anima mea in deo meo quia induit me vestimentis salutis et indumento iustitie circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum et sicut ortus semen suum germinat sic dominus deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus. Capitulum lxij

Propter syon non tacebo et propter ierusalem non quiescam donec egrediatur ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tuum et vocabitur tibi nomen novum quod os domini nominavit. Et eris corona glorie in manu domini et dyadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta et terra tua non vocabitur amplius desolata sed vocaberis voluntas mea in ea et terra tua inhabitabitur quia complacuit domino in te et terra tua inhabitabitur. Habitabit enim iuvenis cum virgine et habitabunt in te filii tui et gaudebit sponsus super sponsam et gaudebit super te deus tuus. Super muros tuos ierusalem custodes constitui tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui reminiscimini domini ne taceatis et ne detis silentium ei donec stabiliat et donec ponat ierusalem laudem in terra. Iuravit dominus in dextera sua et in brachio fortitudinis sue si dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti quia qui congregant illud comedent et laudabunt dominum qui comportant illud bibent in atriis sanctis meis. Transite transite per portas preparate viam populo planum facite iter et eligite lapides et levate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terre dicite filie syon ecce salvator tuus venit ecce merces eius cum eo et opus illius coram illo. Et vocabunt eos populus sanctus redempti a domino. Tu autem vocaberis quesita civitas et non derelicta. Capitulum lxiij

Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra. Iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ego qui loquor iustitiam et propugnator sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari. Torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum. Calcavi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo annus redemptionis mee venit. Circumspexi et non erat auxiliator quesivi et non fuit qui adiuvaret. Et salvabit mihi brachium meum et indignatio mea auxiliata est mihi. Et conculcavi populos in furore meo et inebriavi eos in indignatione mea et detraxi in terram virtutem eorum. Miserationum domini recordabor laudem domini super omnibus que reddidit dominus nobis et super multitudine bonorum domui israel que largitus est eis secundum indulgentiam suam et secundum multitudinem misericordiarum suarum. Et dixit verumptamen populus meus est filii non negantes. Et factus est eis salvator in omni tribulatione eorum non est tribulatus et angelus faciei eius salvabit eos in dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos et portavit eos et elevavit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autem ad iracundiam provocaverunt et afflixerunt spiritum sancti eius. Et conversus est eis in inimicum. Et ipse debellavit eos. Et recordatus est dierum seculi moysi et populi sui. Ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui. Ubi est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui. Qui

eduxit ad dexteram moysen brachio
maiestatis sue. Qui scidit aquas ante
eos ut faceret sibi nomen sempiternum. Qui
eduxit eos per abyssos quasi equum in deserto
non impingentem quasi animal in campo descen
dens. Spiritus domini ductor eorum fuit. Sic
adduxisti populum tuum ut faceres tibi no
men glorie. Attende de celo et vide de
habitaculo sancto tuo et glorie tue.
Ubi est zelus tuus et fortitudo tua mul
titudo viscerum tuorum et miserationum
tuarum super me continuerunt se. Tu enim pa
ter noster et abraham nescivit nos et israel
ignoravit nos. Tu domine pater noster redemp
tor noster a seculo nomen tuum. Quare errare
nos fecisti domine de viis tuis et indu
rasti cor nostrum ne timeremus te. Convertere
propter servos tuos tribus hereditatis
tue. Quasi nichilum possederunt populum sanctum
tuum et hostes nostri conculcaverunt sanctifica
tionem tuam. Facti sumus quasi in principio cum
non dominareris nostri neque invocaretur no
men tuum super nos. Capitulum lxiiii.

Utinam disrumperes celos et des
cenderes. A facie tua montes de
fluerent, sicut exustio ignis tabescerent,
aque arderent igni ut notum fieret nomen
tuum inimicis tuis. A facie tua gentes turba
rentur. Cum feceris mirabilia non sustinebimus.
Descendisti et a facie tua montes defluxe
runt. A seculo non audierunt neque auribus per
ceperunt. Oculus non vidit deus absque
te que preparasti expectantibus te. Occur
risti letanti et facienti iustitiam. In viis
tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus es
et peccavimus. In ipsis fuimus semper
et salvabimur. Et facti sumus ut immundus
omnes nos, et quasi pannus menstruate universe
iustitie nostre. Et cecidimus quasi folium univer
si, et iniquitates nostre quasi ventus abstule
runt nos. Non est qui invocet nomen tuum,
qui consurgat et teneat te. Abscondisti
faciem tuam a nobis et allisisti nos in

manu iniquitatis nostre. Et nunc domine pa
ter noster es tu, nos vero lutum et fictor no
ster et opera manuum tuarum omnes nos. Ne irasca
ris domine satis et ne ultra memineris in
iquitatis nostre. Ecce domine respice populus
tuus omnes nos. Civitas sancti tui facta est
deserta, syon deserta facta est, ierusalem deso
lata est. Domus sanctificationis nostre et glorie
nostre ubi laudaverunt te patres nostri facta est
in exustionem ignis et omnia desiderabilia
nostra versa sunt in ruinas. Numquid super
his continebis te domine, tacebis et affli
ges nos vehementer. Quesierunt me qui an
te non interrogabant, invenerunt qui non quesierunt

Dixi ecce me. Capitulum lxv.
ego ecce ego ad gentem que nes
ciebat me et que non invocabat nom
men meum. Expandi manus meas tota die
ad populum incredulum qui graditur in via non bona
post cogitationes suas. Populus qui ad ira
cundiam provocat me ante faciem meam semper,
qui immolant in hortis et sacrificant super
lateres, qui habitant in sepulchris et in
delubris ydolorum dormiunt. Qui come
dunt carnem suillam et ius prophanum
in vasis eorum. Qui dicunt recede a me,
non appropinques michi quia immundus es.
Isti fumus erunt in furore meo, ignis ar
dens tota die. Ecce scriptum est coram me.
Non tacebo sed reddam et retribuam in
sinum eorum iniquitates vestras et iniquitates
patrum vestrorum simul dicit dominus, qui sacrifica
verunt super montes et super colles exprobra
verunt michi, et remetiar opus eorum primum
in sinu eorum. Hec dicit dominus: Quomodo si inve
niatur granum in botro et dicatur ne dissipes
illud quoniam benedictio est, sic faciam propter
servos meos ut non disperdam totum. Et
educam de iacob semen et de iuda posse
dentem montes meos et hereditabunt
eam electi mei et servi mei habitabunt ibi.
Et erunt campestria in caulas gregum et val
lis achor in cubile armentorum populo meo

qui requirebant me. Et vos qui dereli
quistis dominum qui obliti estis montem sanctum
meum qui ponitis fortune mensam et li
batis super eam. Numerabo vos in gladio et
omnes in cede corruetis pro eo quod vocavi et
non respondistis locutus sum et non au
distis et faciebatis malum in oculis meis
et que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit
dominus deus. Ecce servi mei comedent et
vos esurietis. Ecce servi mei bibent et
vos sicietis. Ecce servi mei letabuntur et
vos confundemini. Ecce servi mei laudabunt
pre exultatione in exultatione cordis et
vos clamabitis pre dolore cordis et pre
contritione spiritus ululabitis et dimittetis
et dimittetis nomen vestrum in iuramentum
electis meis. Interficiet te dominus deus et
servos suos vocabit nomine alieno
in quo qui benedictus est super terram benedi
cetur in deo amen et qui iurabit in terra
iurabit in deo amen. Quia oblivioni tra
dite sunt angustie priores et quia abscon
dite sunt ab oculis meis. Ecce enim ego crea
bo celos novos et terram novam. Et non
erunt in memoria priora et non ascendent super
cor. Sed gaudebitis et exultabitis
usque in sempiternum in hiis que ego
creo. Quia ecce ego creo Ierusalem exul
tationem et populum eius gaudium et exul
tabo in Ierusalem et gaudebo in populo meo
et non audietur in ea ultra vox fletus ultra
et vox clamoris. Et non erit amplius ibi
infans dierum et senex qui non imple
at dies suos. Quoniam puer centum an
norum morietur et peccator centum annorum
maledictus erit. Et edificabunt domos
et habitabunt et plantabunt vineas
et comedent fructus earum non edifica
bunt domos et alius edificabit non
plantabunt vineas et alius comedet
secundum dies enim ligni erunt dies populi mei

et opera manuum eorum inveterabunt electis
meis. Non laborabunt frustra neque
generabunt in conturbatione quia semen
benedictorum domini est et nepotes eorum cum eis.
Erit antequam clament ego exaudiam adhuc
illis loquentibus ego audiam. Lupus
et agnus pascentur simul et leo et bos
comedent paleas et serpenti pulvis
panis eius. Non nocebunt neque occi
dent in omni monte sancto meo dicit dominus.

Et dicit dominus. Celum Ca. lxvi.

Hec dicit dominus. Celum sedes mea terra autem scabellum
pedum meorum que est ista domus quam
edificabitis michi. Et que est iste locus
quietis mee omnia hec manus mea
fecit et facta sunt universa ista dicit dominus.
Ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum
et contritum spiritu et trementem sermo
nes meos. Qui immolat bovem quasi qui
interficiat virum qui mactat pecus quasi
qui excerebret canem. Qui offert obla
tionem quasi qui sanguinem suillum offerat
qui recordatur thuris quasi qui benedicat ydo
lo hec omnia elegerunt in viis suis et
in abhominationibus suis anima eorum delec
tata est. Unde et ego eligam illusio
nes eorum et que timebant adducam
eis. Quia vocavi et non erat qui res
ponderet locutus sum et non audierunt fece
runtque malum in oculis meis et que nolui
elegerunt. Audite verbum domini qui tremitis
ad verbum eius. Dixerunt fratres vestri odi
entes vos et abicientes propter nomen meum
glorificetur dominus et videbimus in leticia
vestra ipsi autem confundentur. Vox populi de
civitate vox de templo vox domini reddentis
retributionem inimicis suis. Antequam parturiret
peperit antequam veniret partus eius peperit
masculum. Quis audivit umquam tale et
quis vidit huic simile. Numquid parturiet terra
in die una aut parietur gens simul quia

parturit et peperit Sion filios suos. Numquid
ego qui alios parere facio ipse non pa-
riam dicit Dominus. Si ego qui generationem
tribuo ceteris sterilis ero ait Dominus Deus.
Letamini cum Ierusalem et exultate in ea omnes
qui diligitis eam. Gaudete cum ea gau-
dio omnes qui lugetis super eam ut
sugatis et repleamini ab ubere consola-
tionis eius ut mulgeatis et deliciis af-
fluatis ab omnimoda gloria eius. Quia
hec dicit Dominus. Ecce ego declinabo super
eam quasi flumen pacis et quasi torrentem
inundantem gloriam gentium quam sugetis.
Ad ubera portabimini et super genua blan-
dientur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur
ita ego consolabor vos et in Ierusalem con-
solabimini. Videbitis et gaudebit cor
vestrum et ossa vestra quasi herba germinabunt.
Et cognoscetur manus Domini servis
eius et indignabitur inimicis suis. Quia
ecce Dominus in igne veniet et quasi turbo
quadrige eius reddere in indignatione
furorem suum et increpationem suam in fla-
ma ignis. Quia in igne Dominus diiudicabit
et in gladio suo ad omnem carnem et mul-
tiplicabuntur interfecti a Domino. Qui sancti-
ficabantur et mundos se putabant in or-
tis post ianuam intrinsecus qui come-
debant carnem suillam et abhominationem
et murem simul consumentur dicit Dominus. Ego
autem opera eorum et cogitationes eorum
venio ut congregem cum omnibus gentibus
et linguis et venient et videbunt gloriam
meam. Et ponam in eis signum et mittam
ex eis qui salvati fuerint ad gentes in
mare in Affricam et Libiam tendentes
sagittam in Ytaliam et Greciam ad insulas
longe ad eos qui non audierunt de me et
non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt
gloriam meam gentibus et adducent omnes
fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino
in equis et quadrigis et in lecticis et in
mulis et in carrucis ad montem sanctum
meum Ierusalem dicit Dominus. Quomodo si inferant
filii Israel munus in vase mundo in domum
Domini. Et assumam ex eis sacerdotes et
Levitas dicit Dominus. Quia sicut celi novi
et terra nova que ego facio stare coram
me dicit Dominus sic stabit semen vestrum
et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense
et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro
ut adoret coram facie mea dicit Dominus.
Et egredientur et videbunt cadavera virorum
qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum
non morietur et ignis eorum non extinguetur
et erunt usque ad satietatem visionis
omni carni.

Ipse filii dei vivi miserere nobis amen.

Prologus Jeremie prophete

Ieremias propheta cui hic prolo-
gus scribitur sermone quidem
apud Hebreos Ysaia et Osee
et quibusdam aliis prophetis
videtur esse rusticior, sed sen-
sibus par est, quippe qui ea-
dem spiritu prophetavit. Porro
simplicitas eloquii de loco ei in quo
natus est accidit. Fuit enim Anatho-
thites qui est usque hodie viculus
tribus ab Ierosolimis distans miliaribus,
sacerdos ex sacerdotibus, et in matris
utero sanctificatus, virginitatem sua evangelicam
virum Christi ecclesie dedicans. Hic vaticinia
exorsus est puer, et captivitatem
urbis ac Iudee non solum spiritu prophetie sed oculis
carnis intuitus est. Iam enim decem
tribus Israel Assyrii in Medos transtu-
lerant. Iam terras eorum colonie gen-
tium possidebant. Unde et Iuda et
Beniamin prophetavit, et civitatis sue rui-
nas quadruplici planxit alphabeto
quod nos mensure metri versibusque

reddidimus. Preterea ordinem visionum qui
apud grecos et latinos omnino confusus
est ad pristinam fidem correximus. Librum
autem baruch notarii eius qui apud he
breos nec legitur nec habetur pretermisimus
pro his omnibus maledicta ab emulis
postulantes quibus michi necesse est per sin
gula opuscula respondere. et hoc patior
quia vos cogitis o paula et eustochium.
ceterum ad compendium maledictorum finis fiat.
modum furori eorum silencio meo ponam.
qui cotidie novum aliquid sititantem
insania invidorum provocare. Explicit
prologus. Incipit Jeremias propheta.

Capitulum primum

Verba Jeremie filii helchie
de sacerdotibus qui fuerunt
in terra anathoth in terra
beniamin. quod factum est ver
bum domini ad eum in diebus yoachim
yosie filii amon regis iuda tercio decimo
anno regni eius. Et factum est in diebus
yoachim filii yosie regis iuda usque ad
consummationem undecimi anni sedechie filii
yosie regis iuda usque ad transmigrationem
ierusalem in mense quinto. Et factum est verbum domini
ad me dicens. Priusquam te formarem in utero
novi te et antequam exires de vulva sanctifi
cavi te et prophetam in gentibus dedi te.
Et dixi. A a a domine deus ecce nescio lo
qui quia puer ego sum. Et dixit dominus
ad me. Noli dicere puer ego sum quoniam ad
omnia que mittam te ibis et universa que
cumque mandavero tibi loqueris. Ne timeas a
facie eorum quia ego tecum sum ut eruam
te dicit dominus deus. Et misit dominus manum su
am et tetigit os meum. Et dixit dominus ad me
Ecce dedi verba mea in ore tuo. ecce constitui
te hodie super gentes et super regna ut evel
las et destruas et disperdas et dissipes
et edifices et plantes. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Quid tu vides Jeremia.
Et dixi virgam vigilantem ego video. Et
dixit dominus ad me. Bene vidisti quia vigila
bo ego super verbo meo ut faciam illud. Et factum
est verbum domini secundo ad me dicens. Quid tu
vides Jeremia. Et dixi. Ollam succensam ego
video et faciem eius a facie aquilonis. Et
dixit dominus ad me. Ab aquilone pandetur ma
lum super omnes habitatores terre. quia ecce ego
convocabo omnes cognationes regnorum aquilo
nis ait dominus. Et venient et ponent unus
quisque solium suum in introitu portarum ierusalem
et super omnes muros eius in circuitu et super
universas urbes iuda. et loquar iudicia
mea cum eis super omnem maliciam eorum qui
dereliquerunt me et libaverunt diis alienis
et adoraverunt opus manuum suarum. Tu
ergo accinge lumbos tuos et surge et loque
re ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne for
mides a facie eorum. Nec enim te timere fa
ciam vultum eorum. Ego quippe dedi te ho
die in civitatem munitam et in columpnam ferream et
in murum eneum super omnem terram regibus
iuda et principibus eius sacerdotibus
et populo terre. et bellabunt adversum te et
non prevalebunt quia ego tecum sum ait do
minus ut liberem te.

Capitulum secundum

Et factum est verbum domini ad me
dicens. Hec dicit dominus deus. Recor
datus sum tui miserans adolescentiam tuam
et caritatem desponsationis tue quando secu
ta es me in deserto in terra que non seminatur.
Sanctus israel domino primitie frugum eius.
omnes qui devorant eum delinquunt. mala
venient super eos dicit dominus. Audite verbum
domini domus iacob et omnes cognationes do
mus israel. Hec dicit dominus. Quid invenerunt
patres vestri in me iniquitatis quia elonga
verunt a me et ambulaverunt post vanitatem
et vani facti sunt. Et non dixerunt. Ubi est
dominus qui ascendere nos fecit de terra egip
ti. et qui traduxit nos per desertum per ter
ram inhabitabilem et inviam per terram sitis
et ymaginem mortis per terram in qua non
ambulavit vir neque habitavit homo

Et induxi vos in terram carmeli ut comederetis fructum eius et bona illius et ingressi contaminastis terram meam et hereditatem meam posuistis in abhominationem. Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus et tenentes legem nescierunt me et pastores prevaricati sunt in me et prophete prophetaverunt in baal et idola secuti sunt. Propterea adhuc contendam in iudicio vobiscum ait dominus et cum filiis vestris disceptabo. Transite ad insulas cethim et videte et in cedar mittite et considerate vehementer et videte si factum est huiuscemodi si mutavit gens deos suos et certe ipsi non sunt dii. Populus vero meus mutavit gloriam suam in idolum. Obstupescite celi super hoc et porte eius desolamini vehementer dicit dominus. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aque vive et foderunt sibi cisternas dissipatas que continere non valent aquas. Numquid servus est israel aut vernaculus? Quare ergo factus est in predam? Super eum rugierunt leones et dederunt vocem suam. Posuerunt terram eius in solitudinem; civitates eius exuste sunt et non est qui habitet in eis. Filii quoque mempheos et taphnes constupraverunt te usque ad verticem. Numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti dominum deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam? Et nunc quid tibi vis in via egypti ut bibas aquam turbidam? Et quid tibi cum via assyriorum ut bibas aquam fluminis? Arguet te malitia tua et aversio tua increpabit te. Scito et vide quia malum et amarum est dereliquisse te dominum deum tuum et non esse timorem mei apud te dicit dominus deus exercituum. A seculo confregisti iugum meum, rupisti vincula mea et dixisti: non serviam. In omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix. Ego autem plantavi te vineam electam omne semen verum. Quomodo ergo conversa es mihi in pravum vinea aliena? Si laveris te nitro et multiplicaveris

te

tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram me dicit dominus deus. Quomodo dicis: non sum polluta, post baalim non ambulavi? Vide vias tuas in convalle, scito quid feceris. Cursor levis explicans vias suas. Onager assuetus in solitudine in desiderio anime sue attraxit ventum amoris sui; nullus avertet eam. Omnes qui querunt eam non deficient; in menstruis eius invenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate et guttur tuum a siti. Et dixisti: desperavi, nequaquam faciam; adamavi quippe alienos et post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur sic confusi sunt domus israel, ipsi et reges eorum principes et sacerdotes eorum et prophete eorum, dicentes ligno: pater meus es tu, et lapidi: tu me genuisti. Verterunt ad me tergum et non faciem et in tempore afflictionis sue dicent: surge et libera nos. Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te in tempore afflictionis tue. Secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui iuda. Quid vultis mecum iudicio contendere? Omnes dereliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios vestros, disciplinam non receperunt. Devoravit gladius vester prophetas vestros quasi leo vastator generatio vestra. Videte verbum domini: numquid solitudo factus sum israeli aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus: recessimus, non veniemus ultra ad te? Numquid obliviscetur virgo ornamenti sui aut sponsa fascie pectoralis sue? Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris. Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad querendam dilectionem que insuper et malitias tuas docuisti vias tuas et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentum. Non in fossis inveni eos sed in omnibus que supra memoravi. Et dixisti: absque peccato et innocens ego sum. Et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum eo quod dixeris: non peccavi. Quam vilis facta es nimis iterans

vias tuas et ab Egipto confunderis sicut confusa es ab Assur. Nam et ab ista egredieris et manus tue erunt super caput tuum quoniam obtrivit Dominus confidentiam tuam et nichil habebis prosperum. Cap iii

Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alium numquid revertetur ad eam ultra? Numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis; tamen revertere ad me et ego suscipiam te dicit Dominus. Leva oculos tuos in directum et vide ubi non prostrata sis. In viis sedebas expectans eos quasi latro in solitudine et polluisti terram in fornicationibus tuis et in maliciis tuis. Quamobrem prohibite sunt stille pluviarum et serotinus imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Ergo saltem amodo voca me: Pater meus, dux virginitatis mee tu es. Numquid irasceris in perpetuum aut perseverabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala et potuisti. Et pro his omnibus verbis simplicibus blasphemasti et implesti malam cogitationem tuam et undique contrivisti fortitudinem tuam ut posses facere quas promoves ita ista. Et dixit Dominus ad me in diebus Iosie regis: Numquid vidisti que fecerit aversatrix Israel? Abiit sibimet super omnem montem excelsum et sub omni ligno frondoso et fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset hec omnia: Ad me revertere; et non est reversa. Et vidit prevaricatrix soror eius Iuda quia pro eo quod mechata esset aversatrix Israel dimisissem eam et dedissem ei libellum repudii; et non timuit prevaricatrix Iuda soror eius sed abiit et fornicata est etiam ipsa. Et facilitate fornicationis sue contaminavit terram et mechata est cum lapide et ligno. Et in omnibus his non est reversa prevaricatrix ad me soror eius Iuda in toto corde suo sed in mendacio, ait Dominus Deus. Et dixit Dominus ad me: Iustificavit animam suam aversatrix Israel comparatione prevaricatricis Iuda. Vade et clama sermones istos contra aquilonem et dices: Revertere aversatrix Israel ait Dominus et non avertam faciem meam a vobis quia sanctus ego sum dicit Dominus et non irascar in perpetuum. Tamen scito iniquitatem tuam quia in Dominum Deum tuum prevaricata es et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso et vocem meam non audisti ait Dominus. Convertimini filii revertentes dicit Dominus quia ego vir vester et assumam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in Syon et dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina. Cumque multiplicati fueritis et creveritis in diebus illis in terra ait Dominus non dicent ultra: Archa testamenti Domini, neque ascendet super cor neque recordabuntur illius neque visitabitur nec fiet ultra. In tempore illo vocabunt Ierusalem solium Domini et congregabuntur ad eam omnes gentes in nomine Domini in Ierusalem et non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus Iuda ad domum Israel et venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris. Ego autem dixi: Quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem preclaram exercituum gentium? Et dixi: Patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis. Sed quomodo si contempnat mulier amatorem suum sic contempsit me domus Israel dicit Dominus. Vox in viis audita est ploratus et ululatus filiorum Israel quoniam iniquam fecerunt viam suam, obliti sunt Domini Dei sui. Convertimini filii revertentes et sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te, tu enim es Dominus Deus noster. Vere mendaces

erant colles multitudo montium. Vere in
domino deo nostro salus israel. Confusio
comedit laborem patrum nostrorum ab ado-
lescentia nostra greges eorum et armenta
eorum filios et filias eorum comedit
confusio. Dormiemus in confusione nostra
et operiet nos ignominia nostra quoniam domino
deo nostro peccavimus nos et patres nostri
ab adolescentia nostra usque ad hanc diem
et non audivimus vocem domini dei nostri. Ca[pitulum]

Si reverteris israel ad me IIII
ait dominus ad me convertere. Si abs-
tuleris offendicula tua a facie mea non
commoveberis et iurabis vivit dominus in veri-
tate et in iudicio et in iustitia et bene-
dicent eum omnes gentes ipsumque laudabunt.
Hec enim dicit dominus viro iuda et habita-
toribus ierusalem. Novate vobis novale et
nolite serere super spinas. Circumcidimini domino
et auferte preputia cordium vestrorum viri
iuda et habitatores ierusalem. Ne forte egre-
diatur ut ignis indignatio mea et suc-
cendatur et non sit qui extinguat propter
malitiam cogitationum vestrarum. Annuntiate
iuda et ierusalem auditum facite loquimini et
canite tuba clamate fortiter et dicite
Congregamini et ingrediamur civitates muni-
tas. Levate signum in syon confortamini et
nolite stare quia malum ego adduco ab
aquilone et contritionem magnam. Ascendit
leo de cubili suo et predo gentium se le-
vabit. Egressus est de loco suo ut po-
nat terram tuam in solitudinem. Civitates
tue vastabuntur remanentes absque
habitatore. Super hoc accingite vos cili-
ciis plangite et ululate quia non est
aversa ira furoris domini a vobis. Et erit
in die illa dicit dominus peribit cor regis et
cor principum et obstupescent sacerdotes
et prophete consternabuntur. Et dixi heu
heu heu domine deus ergone decepisti
populum istum et ierusalem dicens pax erit vobis
et ecce pervenit gladius usque ad animam.
In tempore illo dicetur populo huic et ierusalem
Ventus urens in viis que sunt in deser-
to vie filie populi mei non ad ventilandum
et non ad purgandum. Spiritus plenus ex his
veniet michi et nunc ego loquar
iudicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascen-
det et quasi tempestas currus eius velocio-
res aquilis equi illius. Ve nobis quoniam vas-
tati sumus. Lava a malitia cor tuum ierusalem
ut salva fias. Usquequo morabuntur in te cogi-
tationes noxie. Vox enim annuntiantis
a dan et notum facientis ydolum de
monte effraym. Commemorate gentes ecce au-
ditum est in ierusalem custodes venire de terra
longinqua et dare super civitates iuda vo-
cem suam. Quasi custodes agrorum facti sunt
super eam in gyro quia me ad iracundiam
provocavit dicit dominus. Vie tue et cogi-
tationes tue fecerunt hec tibi ista mali-
cia tua quia amara quia tetigit cor
tuum. Ventrem meum ventrem meum doleo
sensus cordis mei turbati sunt in me.
Non tacebo quoniam vocem buccine audivit
anima mea clamorem prelii. Contritio super con-
tritionem vocata est et vastata est omnis
terra. Repente vastata sunt tabernacula
mea subito pelles mee. Usquequo videbo
fugientes audiam vocem buccine. Quia
stultus populus meus non cognovit me
filii insipientes sunt et vecordes. Sapien-
tes sunt ut faciant mala bene autem facere
nescierunt. Aspexi terram et ecce vacua
erat et nichili et celos et non erat lux
in eis. Vidi montes et ecce movebantur
et omnes colles conturbati sunt. Intuitus
sum et ecce non erat homo et omne vo-
latile celi recessit. Aspexi et ecce car-
melus desertus et omnes urbes eius
destructe sunt a facie domini et a facie
ire furoris eius. Hec enim dicit dominus de-
serta erit omnis terra sed tamen consummationem

non faciam. Lugebit terra et merebunt
celi desuper eo quod locutus sum cogitavi
et non penituit me nec aversus sum ab
eo. A voce equitis et mittentis sagittam
fugit omnis civitas ingressi sunt ardua
et ascenderunt rupes universe urbes de-
relicte sunt et non habitatur in eis homo.
Tu autem vastata quid facies cum vestieris
te coccino cum ornata fueris monili aureo
et pinxeris stibio oculos tuos frustra
componeris. Contempserunt te amatores tui
animam tuam querent. Vocem enim quasi parturien-
tis audivi angustias ut puerpere. Vox
filie Syon intermorientis expandentis-
que manus suas. Ve mihi quia defecit
anima mea propter interfectos. Capitulum V.

Circuite vias Ierusalem et aspicite
et considerate et querite in plateis
eius an inveniatis virum facientem iudi-
cium et querentem fidem et propitius ero ei.
Quod si etiam vivit Dominus dixerint et hoc fal-
so iurabunt. Domine oculi tui respiciunt fi-
dem. Percussisti eos et non doluerunt. Attrivis-
ti eos et renuerunt accipere disciplinam. In-
duraverunt facies suas super petram et
noluerunt reverti. Ego autem dixi forsitan
pauperes sunt et stulti et ignorantes
viam Domini iudicium Dei sui. Ibo igitur ad
optimates et loquar eis. Ipsi enim cognoverunt
viam Domini et iudicium Dei sui. Et ecce
magis hii simul confregerunt iugum ruperunt
vincula. Idcirco percussit eos leo de silva
lupus ad vesperam vastavit eos pardus
vigilans super civitates eorum. Omnis qui
egressus fuerit ex eis capietur quia multipli-
cate sunt prevaricationes eorum confortate sunt
aversiones eorum. Super quo tibi propitius
esse potero? Filii tui dereliquerunt me et
iurant in hiis qui non sunt dii. Saturavi
eos et mechati sunt et in domo meretricis
luxuriabantur. Equi amatores in feminas
et emissarii facti sunt unusquisque ad uxorem
proximi sui hinniebat. Numquid super hiis
non visitabo dicit Dominus et in gente tali non
ulciscetur anima mea? Ascendite muros eius
et dissipate consummationem autem nolite facere
auferte propagatores eius quia non sunt
Domini. Prevaricatione enim prevaricata est
domus in domos Israel et domus Iuda ait
Dominus. Negaverunt Dominum et dixerunt non est
ipse neque veniet super nos malum gladium
et famem non videbimus. Prophete fuerunt in
ventum locuti et responsum non fuit in eis.
Hec ergo evenient illis. Hec dicit Dominus Deus
exercituum quia locuti estis verbum istud ec-
ce ego do verba mea in ore tuo in ignem
et populum istum in ligna et vorabit eos.
Ecce ego adducam super vos gentem de
longinquo domus Israel dicit Dominus gentem
robustam gentem antiquam gentem cuius
ignorabis linguam nec intelliges quid
loquatur. Pharetra eius quasi sepulchrum
patens universi fortes et comedet sege-
tes tuas et panem tuum devorabit fili-
os tuos et filias tuas comedet gregem
tuum et armenta tua comedet et vineam
tuam et ficum tuam et conteret urbes mu-
nitas tuas in quibus tu habes fiduciam
gladio. Verumtamen in diebus illis ait Dominus
non faciam vos in consummationem. Quod si
dixeritis quare fecit nobis Dominus Deus noster hec
omnia dices ad eos. Sicut dereliquistis
me et servistis deo alieno in terra
vestra sic servietis alienis in terra
non vestra. Annunciate hoc domui Iacob
et auditum facite in Iuda dicentes. Au-
di popule stulte qui non habes cor qui
habentes oculos et non videtis et aures
et non auditis. Me ergo non timebitis ait
Dominus et a facie mea non dolebitis qui
posui arenam mari terminum preceptum sem-
piternum quod non preteribit et commovebuntur
et non poterunt et intumescent fluctus
eius et non transibunt illud. Populo autem

huic factum est cor incredulum et exas-
perans recesserunt et abierunt et non dixerunt
in corde suo Metuamus dominum deum nostrum
qui dat nobis pluviam temporaneam et sero-
tinam in tempore suo plenitudinem annue mes-
sis custodientem nobis Iniquitates vestre de-
clinaverunt hec et peccata vestra prohibuerunt
bonum a nobis Quia inventi sunt in populo
meo impii insidiantes quasi aucupes la-
queos ponentes et pedicas ad capien-
dos viros Sicut decipula plena avi-
bus sic domus eorum plene dolo Ideo
magnificati sunt et ditati et incrassati
sunt et et impinguati et preterierunt ser-
mones meos pessime Causam vidue
non iudicaverunt causam pupilli non di-
rexerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt
Numquid super hiis non visitabo dicit dominus
aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur
anima mea Stupor et mirabilia facta sunt in
terra prophete prophetabant mendacium et
sacerdotes applaudebant manibus suis
et populus meus dilexit talia Quid igitur
fiet in novissimo eius Capitulum VI

Confortamini filii beniamin in
medio ierusalem et in thecua cla-
ngite buccina et super bethacarem leva-
te vexillum quia malum est visum ab
aquilone et contritio magna Speciose et
delicate assimilavi filiam syon Ad eam
venient pastores et greges eorum fixerunt
in ea tentoria in circuitu Pascet unusquisque
eos qui sub manu sua sunt Sanctificate
super eam bellum consurgite et ascendamus
in meridie Ve vobis quia declinavit dies
quia longiores facte sunt umbre vespere
Surgite et ascendamus in nocte et dis-
sipemus domos eius quia hec dicit dominus
deus exercituum Cedite lignum eius et
fundite circa ierusalem aggerem Hec est civitas
visitationis omnis calumpnia in medio eius
Sicut ergo frigidam facit cysterna aquam
suam sic frigidam facit maliciam suam

Iniquitas et rapina audietur in ea coram
me semper infirmitas et plaga Erudire
ierusalem ne forte recedat anima mea a te
Ne forte recedat anima mea a te Ne forte
ponam te desertam terram inhabita-
bilem Hec dicit dominus deus exercituum Usque
ad racemum colliget colliget quasi in vinea
reliquias israel Converte manum tuam quasi
vindemiator ad cartallum Cui loquar et
quem contestabor ut audiat Ecce incircumcise
sunt aures eorum et audire non possunt Ecce
verbum domini factum est eis in opprobrium et
non suscipient illud Ideo furore domini
plenus sum laboravi sustinens Effunde
super parvulum foris et super consilium iuvenum
simul Vir enim cum uxore capietur et senex
cum pleno dierum et transibunt domus
eorum ad alios agri et uxores eorum
pariter Quia extendam manum meam
super habitantes terram dicit dominus A mi-
nore quippe usque ad maiorem omnes
avaricie student et a propheta usque ad sa-
cerdotem cuncti faciunt dolum et curabant
contritionem filie populi mei cum ignominia di-
centes Pax pax et non erat pax Con-
fusi sunt qui abhominationem fecerunt quin po-
tius confusione non sunt confusi et eru-
bescere nescierunt Quam obrem cadent inter
ruentes in tempore visitationis sue cor-
ruent dicit dominus Hec dicit dominus State super
vias et videte et interrogate de semitis
antiquis que sit via bona et ambula-
te in ea et invenietis refrigerium animabus
vestris Et dixerunt Non ambulabimus et
constitui super vos speculatores audite
vocem tube Et dixerunt Non audiemus Id-
eo audite gentes et cognoscite congre-
gatio quanta ego faciam eis Audi terra
Ecce ego adducam mala super populum istum
fructum cogitationum eius quia verba mea
non audierunt et legem meam proiecerunt Ut
quid mihi thus de saba affertis et
calamum suave olentem de terra longinqua

holocaustomata vra non sunt accepta
victime vre non placuerunt michi Propterea
hec dicit dns Ecce ego dabo in populum istum rui
nas et ruent in eis patres et filii simul
vicinus et proximus peribunt Hec dicit dns
Ecce populus venit de terra aquilonis et
gens magna consurget a finibus terre
Sagittam et scutum arripiet crudelis est
et non miserebitur Vox eius quasi mare
sonabit et super equos ascendet preparati
quasi vir ad prelium adversum te filia
syon Audivimus famam eius dissolute
sunt manus nre tribulacio apprehendit
nos dolores ut parturientem Nolite exire
ad agros et in via ne ambuletis quoniam gla
dius inimici pavor in circuitu
Filia populi mei accingere cilicio et consper
gere cinere luctum unigeniti fac tibi planc
tum amarum quia repente veniet vastator super
vos veniet probatorem dedi te in populo
meo robustissimo et scies et probabis
viam eorum Omnes isti principes declina
tes ambulantes fraudulenter es et fer
rum universi corrupti sunt Defecit suffla
torium in igne consumptum est plumbum frustra
conflavit conflator malicie enim eorum non
sunt consumpte argentum reprobum vocate
eos quia dns proiecit illos Ca. vii

Verbum quod factum est ad iere
miam a dno dicens Sta in
porta domus domini et predica verbum
ibi istud et dic Audite verbum dni omnis
iuda qui ingredimini per portas has ut
adoretis dnm hec dicit dns deus israel
exercituum deus Bonas facite vias vras
et studia vra et habitabo vobiscum in
loco isto Nolite confidere in verbis menda
cii dicentes Templum domini templum dni
templum dni est quoniam si bene direxeritis vias
vras et studia vra si feceritis iudicium
inter virum et proximum eius advene et pu
pillo et vidue non feceritis calumpniam
nec sanguinem innocentem effuderitis in loco
hoc et post deos alienos non ambula
veritis in malum vobismetipsis habitabo vo
biscum in loco isto in terra quam dedi patribus
vris a seculo usque in seculum Ecce vos confi
ditis vobis in sermonibus mendacii qui non
proderunt vobis furari et occidere adulteri
are iurare mendaciter libare baalim et am
bulare post deos alienos quos ignoratis
et venistis et stetistis coram me in domo
hac in qua invocatum est nomen meum et
dixistis Liberati sumus eo quod fecerimus omnes
abhominaciones istas Numquid ergo spelun
ca latronum facta est domus ista in qua invo
catum est nomen meum in oculis vris Ego
ego sum ego vidi dicit dns Ite ad locum
meum in Silo ubi habitavit nomen meum a
principio et videte que fecerim ei propter
maliciam populi mei israel Et nunc quia fecistis
omnia opera hec dicit dns et locutus sum
ad vos mane consurgens et loquens et non
audistis et vocavi vos et non respondistis
faciam domui huic in qua invocatum est
nomen meum et in qua vos habetis fidu
ciam et loco quem dedi vobis et patribus
vris sicut feci Silo et proiciam vos a facie
mea sicut proieci omnes fratres vros universum
semen effraym Tu ergo noli orare pro
populo hoc nec assumas pro eis laudem
et oracionem et non obsistas michi quia ego
non exaudiam te Nonne vides quid isti
faciunt in civitatibus iuda et in plateis
ierlm Filii colligunt ligna et patres succen
dunt ignem et mulieres conspergunt adipem
ut faciant placentas regine celi et libent
diis alienis et me ad iracundiam pro
vocent Numquid me ad iracundiam provo
cant dicit dns Nonne semetipsos in
confusionem vultus sui Ideo hec dicit
dns deus Ecce furor meus et indigna
cio mea conflatur super locum istum super
viros et super iumenta et super lignum regionis

me et super fruges terrae et succendetur et non extinguetur. Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: holocaustomata vestra addite victimis vestris et comedite carnes, quia non sum locutus cum patribus vestris et non praecepi eis in die qua eduxi eos de terra Aegypti de verbo holocaustomatum et victimarum. Sed hoc verbum praecepi eis dicens: Audite vocem meam et ero vobis Deus et vos eritis mihi populus, et ambulate in omni via quam mandavi vobis ut bene sit vobis. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus suis et in pravitate cordis sui mali, factique sunt retrorsum et non ante a die qua egressi sunt patres eorum de terra Aegypti usque ad diem hanc. Et misi ad eos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculo et mittens, et non audierunt me nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem et peius operati sunt quam patres eorum. Et tamen loqueris ad eos omnia verba haec et non audient te, et vocabis eos et non respondebunt tibi. Et dices ad eos: Haec est gens quae non audivit vocem Domini Dei sui nec recepit disciplinam; periit fides et ablata est de ore eorum. Tonde capillum tuum et proice et sume in directum planctum, quia proiecit Dominus et dereliquit generationem furoris sui. Quia fecerunt filii Iuda malum in oculis meis, dicit Dominus. Posuerunt offendicula sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam, et aedificaverunt excelsa Topheth quae est in valle filii Ennom ut incenderent filios suos et filias suas igni, quae non praecepi nec cogitavi in corde meo. Ideo ecce dies venient, dicit Dominus, et non dicetur amplius Topheth et vallis filii Ennom sed vallis interfectionis, et sepelient in Topheth eo quod non sit locus. Et erit morticinum populi huius in cibum volucribus caeli et bestiis terrae, et non erit qui abigat. Et quiescere faciam de urbibus Iuda et de plateis Ierusalem vocem gaudii et vocem laetitiae, vocem sponsi et vocem sponsae.

Capitulum VIII

In desolatione erit enim terra. In tempore illo, ait Dominus, eicient ossa regum Iuda et ossa principum eius et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt Ierusalem de sepulchris suis, et pandent ea ad solem et lunam et omnem militiam caeli quae dilexerunt et quibus servierunt et post quae ambulaverunt et quae quaesierunt et adoraverunt. Non colligentur et non sepelientur; in sterquilinium super faciem terrae erunt. Et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis quae derelicta sunt, ad quae eieci eos, dicit Dominus exercituum. Et dices ad eos: Haec dicit Dominus: Numquid qui cadit non resurget, et qui aversus est non revertetur? Quare ergo aversus est populus iste in Ierusalem aversione contentiosa? Apprehenderunt mendacium et noluerunt reverti. Attendi et auscultavi: nemo quod bonum est loquitur; nullus est qui agat paenitentiam super peccato suo dicens: Quid feci? Omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens ad proelium. Milvus in caelo cognovit tempus suum; turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui; populus autem meus non cognovit iudicium Domini. Quomodo dicitis: Sapientes nos sumus et lex Domini nobiscum est? Vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes, perterriti et capti sunt; verbum enim Domini proiecerunt, et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum exteris, agros eorum heredibus alienis, quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur, a propheta usque ad sacerdotem

cuncti faciunt mendacium et sanabant con-
tritionem filie populi mei ad ignominiam dicentes
Pax pax cum non esset pax. Confusi sunt
quia abhominationem fecerunt. Quin pocius con-
fusione non sunt confusi et erubescere
non potuerunt, alias nescierunt. Idcirco cadent
inter corruentes. In tempore visitationis sue
corruent dicit dominus. Congregans con-
gregabo eos dicit dominus. Non est uva
in vitibus et non sunt ficus in ficulnea,
folium defluxit et dedi eis que preter-
gressa sunt. Quare sedemus? Convenite et
ingrediamur civitatem munitam et silea-
mus ibi quia dominus noster silere nos fe-
cit et potum dedit nobis aquam fellis;
peccavimus enim domino. Expectavimus pa-
cem et non erat bonum; tempus medele et
ecce formido. A dan auditus est fre-
mitus equorum eius; a voce hinnituum
pugnatorum eius commota est omnis terra
et venerunt et devoraverunt terram et ple-
nitudinem eius, urbem et habitatores
eius. Quia ecce ego mittam vobis serpen-
tes pessimos quibus non est incantatio
et mordebunt vos ait dominus. Dolor me-
us super dolorem, in me cor meum merens.
Ecce vox clamoris filie populi mei de ter-
ra longinqua. Numquid dominus non est in
syon aut rex eius non est in ea? Quare
ergo me ad iracundiam concitaverunt in
sculptilibus suis et in vanitatibus
alienis? Transiit messis, finita est
estas et nos salvati non sumus. Super
contritionem filie populi mei contritus sum
et contristatus; stupor obtinuit me.
Numquid resina non est in galaad aut
medicus non est ibi? Quare igitur non est ob-
ducta cicatrix filie populi mei? Capitulum IX

Quis dabit capiti meo aquam et
oculis meis fontem lacrimarum et plo-
rabo die et nocte interfectos filie populi mei.
Quis dabit me in solitudine diversorium via-
torum et derelinquam populum meum et recedam
ab eis quia omnes adulteri sunt, cetus pre-
varicatorum. Et extenderunt linguam suam quasi ar-
cum mendacii et non veritatis. Confor-
tati sunt in terra quia de malo ad malum
egressi sunt et me non cognoverunt dicit
dominus. Unusquisque se a proximo suo custo-
diat et in omni fratre suo non habeat fidu-
ciam quia omnis frater supplantans sup-
plantabit et omnis amicus fraudulenter
incedet et vir fratrem suum deridebit et
veritatem non loquentur. Docuerunt enim linguam
suam loqui mendacium; ut inique agerent
laboraverunt. Habitatio tua in medio doli; in
dolo renuerunt me scire dicit dominus. Propterea
hec dicit dominus exercituum: Ecce ego con-
flabo et probabo eos. Quid enim aliud
faciam a facie filie populi mei? Sagitta vulnerans
lingua eorum, dolum locuta est. In ore suo
pacem cum amico suo loquitur et occulte
ponit ei insidias. Numquid super his non
visitabo dicit dominus, aut in gente huiusmodi
non ulciscetur anima mea? Super montes assu-
mam fletum ac lamentum et super speciosa
deserti planctum quoniam incensa sunt eo quod non
sit vir pertransiens. Et non audierunt vocem
possidentis; a volucre celi usque ad pe-
cora transmigraverunt et recesserunt. Et dabo
iherusalem in acervos arene et cubilia dra-
conum et civitates iuda dabo in desolationem
eo quod non sit habitator. Quis est vir sapi-
ens qui intelligat hoc et ad quem ver-
bum oris domini fiat ut annunciet illud,
quare perierit terra et exusta sit quasi
desertum eo quod non sit qui pertranseat? Et
dixit dominus: Quia dereliquerunt legem meam
quam dedi eis et non audierunt vocem
meam quam dedi eis et non ambulaverunt
in ea et abierunt post pravitatem cordis

sui et post baalim quos didicerunt a
patribus suis. Ideo hec dicit dominus exer-
cituum deus israhel. Ecce ego cibabo
populum istum absinthio et potum dabo eis
aquam fellis et dispergam eos in gentibus
quas non noverunt ipsi et patres eorum. Et
mittam post eos gladium donec consu-
mantur. Hec dicit dominus exercituum deus israhel.
Contemplamini et vocate lamentatrices
et veniant et ad eas que sapientes sunt
mittite et properent. Festinent et assumant
super vos lamentum. Deducant oculi vestri la-
crimas et palpebre vestre defluant aquis.
Quia vox lamentationis audita est de Sy-
on. Quomodo vastati sumus et confusi vehemen-
ter quia dereliquimus terram quia deiecta
sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulie-
res verbum domini et assumant aures vestre
sermonem oris eius et docete vestras
filias lamentum et unaqueque proximam suam
planctum. Quia ascendit mors per fenes-
tras vestras ingressa est domos vestras dispe-
dere parvulos de foris iuvenes de plateis.
Loquere hec dicit dominus et cadet morti-
cinum hominis quasi stercus super faciem regio-
nis et quasi fenum post tergum metentis vel
metentis et non est qui colligat. Hec dicit
dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua

Non gloriet'

et non glorietur fortis in fortitudine sua
et non glorietur dives in divitiis suis sed in
hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me
quia ego sum dominus qui facio misericordiam et
iudicium et iustitiam in terra. Hec enim placent
michi ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus
et visitabo super omnem qui circumcisum habet
preputium super egyptum et iudam et super edom
et super filios amon et super moab et
super omnes qui attonsi sunt in comam
habitantes in deserto quia omnes gentes
habent preputium. Omnis autem domus israhel
incircumcisi sunt corde. Capitulum x

Audite verbum quod locutus est
dominus super vos domus israhel. Hec
dicit dominus. Iuxta vias gentium nolite di-
scere et a signis celi nolite metuere que
timent gentes quia leges populorum vane
sunt. Quia lignum de saltu precidit opus
et o
manuum artificis in ascia. Argento
et auro decoravit illud clavis et mal-
leis compegit ut non dissolvatur. In si-
militudinem palme fabricata sunt et
non loquentur. Portata tollentur quia
incedere non valent. Nolite ergo time-
re ea quia nec male possunt facere nec bene.
Non est similis tui domine magnus tu
et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis
non timebit te o rex gentium. Tuum enim est
decus inter cunctos sapientes gentium
et in universis regnis eorum nullus est
similis tui. Pariter insipientes et fatui
probabuntur. Doctrina vanitatis eorum lignum
est. Argentum involutum de tharsis affer-
tur et aurum de ophir opus artificis et
manus erarii. Iacinctus et purpura et
indumentum eorum opus artificum universa
sunt hec. Dominus autem verus deus est. Ipse
deus vivens et rex sempiternus. Ab indigna-
tione eius commovebitur terra et non sus-
tinebunt gentes comminationem eius. Sic
ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram
non fecerunt pereant de terra et de hiis
que sub celo sunt. Qui facit terram in
fortitudine sua preparat orbem in sapientia sua
et prudentia sua extendit celos. Ad
vocem suam dat multitudinem aquarum in
celo et elevat nebulas ab extremita-
tibus terre. Fulgura in pluviam facit
et educit ventum de thesauris suis.
Stultus factus est omnis homo a scien-
tia sua. Confusus est omnis artifex in scul-
ptilibus quia falsum est quod conflavit
et non est spiritus in eis. Vana sunt et opus

risu dignum in tempore visitationis sue peribunt. Non est his similis pars Iacob. Qui enim formavit omnia ipse est, et Israel virga hereditatis eius, Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam que habitas in obsidione. Quia hec dicit Dominus: Ecce ego longe proiciam habitatores terre in hac vice et tribulabo eos ita ut non inveniantur. Ve michi super contritione mea, pessima plaga mea. Ego autem dixi: Plane hec infirmitas mea est, et portabo illam. Tabernaculum meum vastatum est, omnes funiculi mei disrupti sunt, filii mei exierunt a me et non subsistunt. Non est qui extendat ultra tentorium meum et erigat pelles meas, quia stulte egerunt pastores et Dominum non quesierunt. Propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est. Vox auditionis ecce venit et commotio magna de terra aquilonis, ut ponat civitates Iuda in solitudinem et habitaculum draconum. Scio, Domine, quia non est hominis via eius, nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me, Domine, verumptamen in iudicio et non in furore tuo, ne forte ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes que non cognoverunt te et super provincias que nomen tuum non invocaverunt, quia comederunt Iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt.

Capitulum XI

Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino dicens: Audite verba pacti huius et loquimini ad viros Iuda et habitatores Ierusalem, et dices ad eos: Hec dicit Dominus Deus Israel: Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius quod precepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Egypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam et facite omnia que precipio vobis, et eritis michi in populum, et ego ero vobis in Deum, ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle, sicut est dies hec. Et respondi et dixi: Amen, Domine. Et dixit Dominus ad me: Vociferare omnia verba hec in civitatibus Iuda et foris Ierusalem dicens: Audite verba pacti huius et facite illa, quia contestans contestatus sum patres vestros in die illa qua eduxi eos de terra Egypti usque ad hanc diem; mane consurgens contestatus sum et dixi: Audite vocem meam. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia verba pacti huius quod precepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit Dominus ad me: Inventa est coniuratio in viris Iuda et in habitatoribus Ierusalem. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priorum qui noluerunt audire verba mea, et hii ergo abierunt post deos alienos ut servirent eis. Irritum fecerunt domus Israel et domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum. Quamobrem hec dicit Dominus: Ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt, et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt civitates Iuda et habitatores Ierusalem et clamabunt ad deos quibus libant, et non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum enim civitatum tuarum erant dii tui, Iuda, et secundum numerum viarum Ierusalem posuisti aras confusionis, aras ad libandum Baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc et ne assumas pro eis laudem et orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sancte auferent a te malicias tuas in quibus gloriata es? Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum; ad vocem loquele grandis exarsit

in ea et combusta sunt frutecta eius Et
dominus exercituum qui plantavit te locutus est
super te malum pro malis domus Israel et
domus Iuda quae fecerunt sibi ad irritandum
me libantes Baalim. Tu autem domine demon
strasti michi et cognovi tunc ostendisti michi
studia eorum. Et ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad victimam et non cognovi quia
cogitaverunt super me consilia dicentes mitta
mus lignum in panem eius et eradamus
eum de terra viventium et nomen eius non
memoretur amplius. Tu autem domine sabaoth
qui iudicas iuste et probas renes et
corda videam ultionem tuam ex eis tibi
enim revelavi causam meam. Propterea haec dicit
dominus deus ad viros Anathoth qui quaerunt
animam tuam et dicunt non prophetabis in nomine
domini et non morieris in manibus nostris
Propterea haec dicit dominus exercituum Ecce ego
visitabo super eos iuvenes eorum morientur
in gladio filii eorum et filiae eorum morien
tur in fame et reliquiae non erunt ex eis
Inducam enim malum super viros Anathoth
annum visitationis eorum Ca xii

Iustus quidem tu es domine si dis
putem tecum verumptamen iusta lo
quar ad te Quare via impiorum prosperatur
bene est omnibus qui prevaricantur et
inique agunt Plantasti eos et radicem mi
serunt proficiunt et faciunt fructum prope es
tu ori eorum et longe a renibus eorum
Et tu domine nosti me vidisti me et pro
basti cor meum tecum congrega eos quasi ag
gerem ad victimam et sanctifica eos in die
occisionis Usquequo lugebit terra et herba
omnis regionis siccabitur propter malitiam
habitantium in ea Consumptum est animal et
volucre quoniam dixerunt non videbit novis
sima nostra Si cum peditibus currens laborasti
quomodo poteris contendere cum equis Cum autem in
terra pacis securus fueris Quid facies in super
bia Iordanis Nam et fratres tui et domus
patris tui etiam ipsi pugnaverunt adversum te
et clamaverunt post te voce magna Ne cre
das eis cum locuti fuerint tibi bona Reliqui
domum meam dimisi hereditatem meam dedi di
lectam animam meam in manibus inimicorum
eius Facta est michi hereditas mea quasi
leo in silva dedit contra me vocem ideo odi
vi eam Numquid avis discolor hereditas
mea michi Numquid avis tincta per totum
Venite congregamini omnes bestiae terrae prope
rate ad devorandum Pastores multi de
moliti sunt vineam meam conculcaverunt partem
meam dederunt portionem meam desiderabilem
in desertum solitudinis Posuerunt eam in dis
sipationem luxitque super me desolatione de
solata est omnis terra quia nullus est
qui recogitet corde Super omnes vias de
serti venerunt omnes vastatores quia gla
dius domini devorabit ab extremo terrae
usque ad extremum eius Non est pax univer
se carni Seminaverunt triticum et messuerunt
spinas hereditatem acceperunt et non eis pro
derit Confundemini a fructibus vestris propter
iram furoris domini Haec dicit dominus adver
sus omnes vicinos meos pessimos qui tan
gunt hereditatem quam distribui populo meo
Israel Ecce ego evellam eos de terra sua et
domum Iuda evellam de medio eorum Et
cum evellero eos convertar et miserebor
eorum et reducam eos virum ad hereditatem
suam et virum in terram suam Et erit si eru
dientes didicerint vias populi mei ut iurent in
nomine meo vivit dominus sicut docuerunt
populum meum iurare in Baal edificabuntur
in medio populi mei Quod si non audierint
evellam gentem illam evulsione et perdam
ait dominus Capitulum xiii

Haec dicit dominus ad me Vade et pos
side tibi lumbare lineum et pones
illud super lumbos tuos et in aquam non mittes

illud et possedi lumbare iuxta verbum domini
et posui circa lumbos meos. Et factus est ser-
mo domini secundo ad me dicens: Tolle lumbare
quod possedisti quod est circa lumbos tuos
et consurgens vade ad eufraten et ab-
scondе illud ibi in foramine petre. Et abij
et abscondi illud in eufrate sicut preceperat
michi dominus. Et factum est post dies plu-
rimos dixit dominus ad me: surge et vade
ad eufraten et tolle inde lumbare quod
precepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abij
ad eufraten et effodi et tuli lumbare de
loco ubi absconderam illud. Et ecce compu-
truerat lumbare ita ut nulli usui aptum esset.
Et factum est verbum domini ad me dicens
Hec dicit dominus: sic computrescere faciam
superbiam iuda et superbiam ierusalem mul-
tam et populum istum pessimum qui nolunt
audire verba mea et ambulant in pravi-
tate cordis sui abieruntque post deos alie-
nos ut servirent eis et adorarent eos
et erit sicut lumbare istud quod nulli
usui aptum est. Sicut enim adheret lum-
bare ad lumbos viri sic agglutinavi
michi omnem domum iuda dicit dominus et
omnem domum israel ut esset michi in populum
et in nomen et in laudem et in gloriam et
non audierunt. Dices ergo ad eos sermo-
nem istum: Hec dicit dominus deus israel: omnis
laguncula implebitur vino. Et dicent ad
te: numquid ignoramus quia omnis lagun-
cula implebitur vino? Et dices ad eos:
Hec dicit dominus: Ecce ego implebo omnes
habitatores terre huius et reges qui se-
dent de stirpe david super thronum eius
et sacerdotes et prophetas et omnes habita-
tores ierusalem ebrietate et dispergam eos
virum a fratre suo et patres et filios pariter
ait dominus. Non parcam et non concedam
neque miserebor ut non disperdam eos.

Audite et auribus percipite. Nolite elevari
quia dominus locutus est. Date domino deo vestro
gloriam antequam tenebrescat et antequam of-
fendant pedes vestri ad montes caliginosos.
expectabitis lucem et ponet eam in um-
bram mortis et in caliginem. Quod si hoc
non audieritis in abscondito plorabit
anima mea a facie superbie plorans plo-
rabit et deducet oculus meus lacrimam
quia captus est grex domini. Dic regi
et dominatrici humiliamini sedete quia de ca-
pite vestro descendet corona glorie vestre. Civi-
tates austri clause sunt et non est qui
aperiat. Translata est omnis iuda trans-
migratione perfecta. Levate oculos vestros et vi-
dete qui venitis ab aquilone. Ubi est
grex qui datus est tibi pecus inclitum
tuum? Quid dices cum visitaverit te? Tu enim
docuisti eos adversum te et erudisti
in caput tuum. Numquid non dolores apprehen-
dent te quasi mulierem parturientem. Quod si dix-
eris in corde tuo: quare venerunt michi hec?
propter multitudinem iniquitatis tue revelata
sunt verecundiora tua pollute sunt plan-
te tue. Si mutare potest ethiops pellem
suam aut pardus varietates suas, et
vos poteritis benefacere cum didiceritis
malum. Et disseminabo eos quasi stipu-
lam que vento rapitur in deser-
to. Hec sors tua parsque mensure
tue a me dicit dominus quia oblita es
mei et confisa es in mendacio. Unde et
ego nudavi femora tua con-
tra faciem tuam et apparuit ignominia tua
adulteria tua et hinnitus tuus scelus
fornicationis tue. Super colles in agro
vidi abhominationes tuas. Ve tibi ierusalem
non mundaberis post me usque adhuc?

Quod factum est verbum | C. xiiii
domini ad ieremiam de sermonibus
siccitatis. Luxit iuda et porte eius cor-

runt et obstruate sunt intra et clamor Ierusalem ascendit. Maiores miserunt minores suos ad aquam, venerunt ad hauriendum et non invenerunt aquam, reportaverunt vasa sua vacua; et confusi sunt et afflicti et operuerunt capita sua. Propter terre vastitatem quia non venit pluvia in terra confusi sunt agricole, operuerunt capita sua. Nam et cerva in agro peperit et reliquit quia non erat herba. Et onagri steterunt in rupibus, traxerunt ventum quasi dracones; defecerunt oculi eorum quia non erat herba. Si iniquitates nostre responderint nobis, Domine, fac propter nomen tuum, quoniam multe sunt aversiones nostre; tibi peccavimus. Expectatio Israel, salvator eius in tempore tribulationis, quare quasi colonus futurus es in terra et quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velud vir vagus et fortis qui non potest salvare? Tu autem in nobis es, Domine, et nomen tuum invocatum est super nos; ne derelinquas nos. Hec dicit Dominus populo huic qui dilexit pedes suos movere et non quievit, et Domino non placuit: nunc recordabitur iniquitatum eorum et visitabit peccata eorum. Et dixit Dominus ad me: Noli orare pro populo isto in bonum. [illegible] Cum ieiunaverint non exaudiam [illegible] preces eorum, et si obtulerint [illegible] holocaustomata et victimas non suscipiam ea, quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos. Et dixi: A, a, a, Domine Deus, prophete dicunt eis: Non videbitis gladium et fames in vobis non erit, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit Dominus ad me: Falso prophete vaticinantur in nomine meo; non misi eos et non precepi eis neque locutus sum ad eos; visionem mendacem et divinationem et fraudulentiam et seductionem cordis sui prophetant vobis. Ideo hec dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius et fames non erit in terra hac; in gladio et fame consumentur prophete illi. Et populi quibus prophetaverunt erunt proiecti in viis Ierusalem pre fame et gladio, et non erit qui sepeliat eos, ipsi et uxores eorum et filii et filie eorum; et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud: Deducant oculi mei lacrimas per diem et noctem et non taceant, quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei, plaga pessima vehementer. Si egressus fuero ad agros, ecce occisi gladio; et si introiero civitatem, ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdotes abierunt in terram quam ignorabant. Numquid proiciens abiecisti Iudam? aut Syon abhominata est anima tua? Quare ergo percussisti nos ut nulla sit sanitas? Expectavimus pacem et non est bonum, et tempus curationis et ecce turbatio. Cognovimus, Domine, impietates nostras et iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus tibi. Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam solii glorie tue; recordare, ne irritum facias fedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant? aut celi dare possunt ymbres? Nonne tu es Dominus Deus noster quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia hec.

Capitulum XV

Et dixit Dominus ad me: Si steterint Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum; eice illos a facie mea et egrediantur. Quod si dixerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos: Hec dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem; et qui ad gladium, ad gladium; et qui ad famem, ad famem; et qui ad captivitatem, ad captivitatem.

Quo ostendit de [illegible] ut moyses ut samuel

ad captivitatem. Et visitabo super eos quatuor species dicit dominus, gladium ad occisionem, et canes ad lacerandum, et volatilia celi et bestias terre ad devorandum et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis terre propter manassen filium ezechie regis iuda super omnibus que fecit in ierusalem. Quis enim miserebitur tui ierusalem aut quis contristabitur pro te aut quis ibit ad rogandum pro pace tua. Tu dereliquisti me dicit dominus retrorsum abiisti, et extendam manum meam super te et interficiam te. Laboravi rogans et dispergam illos dispergam eos ventilabro in portis terre, interfeci et perdidi populum meum, et tamen a viis suis non sunt reversi. Multiplicate sunt michi vidue eius super arenam maris et induxi eis super matrem adolescentis vastatorem in meridie, misi super civitates repente terrorem. Infirmata est que peperit septem filios, defecit anima eius, occidit ei sol cum adhuc esset dies. Confusa est et erubuit et reliquos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait dominus. Ve michi mater mea quare genuisti me virum rixe virum discordie in universa terra, non feneravi nec feneravit michi quisquam, omnes maledicunt michi dicit dominus, si non reliquie tue in bonum, et si non occurri tibi in tempore afflictionis et in tempore tribulationis et angustie adversus inimicum. Numquid federabitur ferrum ferro ab aquilone et es. Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus terminis tuis et adducam inimicos tuos de terra qua nescis quia ignis succensus est in furore meo super vos ardebit. Tu scis domine memento mei et visita me, et tuere me ab hiis qui persequuntur me. Noli in patientia tua suscipere me, scito quia sustinui propter te opprobrium. Inventi sunt sermones tui et comedi eos. Et factum est michi verbum tuum in gaudium et in leticiam cordis mei, quia invocatum est nomen tuum super me domine deus exercituum. Non sedi in consilio ludentium et gloriatus sum a facie manus tue, solus sedebam quia comminatione replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus, et plaga mea desperabilis renuit curari. Facta est michi quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc hec dicit dominus, si converteris convertam te et ante faciem meam stabis, et si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris. Convertentur ipsi ad te, et tu non converteris ad eos, et dabo te populo huic in murum ereum et fortem, et bellabunt adversum te et non prevalebunt quia ego tecum sum ut salvem te, et eruam te dicit dominus et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium.

Non oravi [illegible]

[illegible] dei

Capitulum xvi

Et factum est verbum domini ad me dicens Non accipies uxorem, et non erunt tibi filii et filie in loco isto, quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto, et super matres eorum que genuerunt eos, et super patres eorum de quorum stirpe nati sunt, infra hac mortibus egrotationum morientur, non plangentur non sepelientur, in sterquilinium super faciem terre erunt et gladio et fame consumentur. Et erit cadaver eorum in escam volatilibus celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus Non ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consoleris eos

quia abstuli pacem meam a populo isto dicit
dominus misericordiam et miserationes. Et morientur
grandes et parvi in terra ista. Non sepeli-
entur neque plangentur et non se incidet
neque calvitium fiet pro eis. Et non fran-
gent inter eos lugenti panem ad con-
solandum super mortuo et non dabunt
eis potum calicis ad consolandum super
patre suo et matre. Et domum convivii non
ingredieris ut sedeas cum eis et come-
das et bibas. Quia haec dicit dominus exer-
cituum deus Israel. Ecce ego auferam de
loco isto in oculis vestris et in diebus
vestris vocem gaudii et vocem laetitiae vocem
sponsi et vocem sponsae. Et cum annuntia-
veris populo huic omnia verba haec et dixe-
rint tibi quare locutus est dominus super nos
omne malum grande istud quae iniqui-
tas nostra et quod peccatum nostrum quod pec-
cavimus domino deo nostro. Dices ad eos
quia dereliquerunt me patres vestri ait
dominus et abierunt post deos alienos et
servierunt eis et adoraverunt eos et me
dereliquerunt et legem meam non custodie-
runt. Sed et vos peius operati estis quam
patres vestri. Ecce enim unusquisque ambu-
lat post pravitatem cordis sui mali
ut me non audiat. Et eiciam vos de
terra hac in terram quam ignoratis vos
et patres vestri et servietis ibi diis alie-
nis die ac nocte qui non dabunt vobis
requiem. Propterea ecce dies veniunt dicit
dominus et non dicetur ultra vivit dominus qui
eduxit filios Israel de terra Egypti sed
vivit dominus qui eduxit filios Israel de
terra aquilonis et de universis terris
ad quas eieci eos et reducam eos in
terram quam dedi patribus eorum. Ecce
ego mittam piscatores multos dicit
dominus et piscabuntur eos. Et post haec

et ondēz eis

mittam eis multos venatores et ve-
nabuntur eos de omni monte et de omni
colle et de cavernis petrarum. Quia
oculi mei super omnes vias eorum. Non
sunt absconditae a facie mea et non fuit
occultata iniquitas eorum ab oculis meis.
Et reddam primum duplices iniquitates
et peccata eorum quia contaminaverunt ter-
ram meam in morticinis idolorum suo-
rum et abominationibus suis imple-
verunt hereditatem meam. Domine fortitu-
do mea et robur meum et refugium
meum in die tribulationis. Ad te gentes
venient ab extremis terrae et dicent. Vere
mendacium possederunt patres nostri vani-
tatem quae eis non profuit. Numquid
faciet sibi homo deos alienos et ipsi non sunt
dii. Idcirco ecce ego ostendam eis per vi-
ce hac manum meam et virtutem meam
et scient quia nomen mihi dominus. XVII

Peccatum Iuda scriptum est stilo
ferreo in ungue adamantino
exaratum super latitudinem cordis eorum
et in cornibus ararum eorum. Cum re-
cordati fuerint filii eorum ararum suarum
et lucorum suorum lignorumque frondentium
in montibus excelsis sacrificantes
in agro. Fortitudinem tuam et omnes the-
sauros tuos in direptionem dabo excel-
sa tua propter peccata tua in universis fi-
nibus tuis. Et relinqueris sola ab here-
ditate tua quam dedi tibi et ser-
vire te faciam inimicis tuis in terra
quam ignoras quoniam ignem succendisti
in furore meo usque in aeternum ar-
debit. Haec dicit dominus. Maledictus
homo qui confidit in homine et ponit
carnem brachium suum et a domino rece-
dit cor eius. Erit enim quasi myrice in
deserto et non videbit cum venerit bonum
sed habitabit in siccitate in deserto

in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus
vir qui confidit in domino et erit dominus
fiducia illius et erit quasi lignum quod trans-
plantatur super aquas quod ad humorem
mittit radices suas et non timebit cum
venerit estus et erit folium eius viride
et in tempore siccitatis non erit sollicitum nec
aliquando desinet facere fructum. Pravum est
cor hominis et inscrutabile quis cognos-
cet illud? Ego dominus scrutans corda et
probans renes qui do unicuique iuxta
viam suam et iuxta fructum adinventionum
suarum. Perdix fovit que non peperit fecit
divitias et non in iudicio in dimidio dierum
suorum derelinquet eas et in novissimo
suo erit insipiens. Solium glorie altitudi-
nis a principio locus sanctificationis nostre
expectatio Israel. Domine omnes qui te
derelinquunt confundentur recedentes a te
in terra scribentur quia dereliquerunt venam
aquarum viventium dominum. Sana me domine
et sanabor salvum me fac et salvus
ero quia laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt
ad me ubi est verbum domini veniat et
ego non sum turbatus te pastorem sequens
et diem hominis non desideravi tu scis
quod egressum est de labiis meis rectum
in conspectu tuo fuit. Non sis michi
tu formidini spes mea tu in die af-
flictionis. Confundantur qui me persequuntur
et non confundar ego paveant illi et
non paveam ego induc super eos diem
afflictionis et duplici contritione contere
eos. Hec dicit dominus ad me Vade et sta
in porta filiorum populi per quam ingrediuntur
reges iuda et egrediuntur et in cunctis por-
tis ierusalem et dices ad eos Audite ver-
bum domini reges iuda et omnis iudea
cunctique habitatores ierusalem qui ingredimini
per portas has. Hec dicit dominus Custo-
dite animas vestras et nolite portare pon-
dera in die sabbati nec inferatis per por-
tas ierusalem. Et nolite eicere onera de
domibus vestris in die sabbati et omne opus
non facietis sanctificate diem sabbati sicut pre-
cepi patribus vestris et non audierunt nec
inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cer-
vicem suam ne audirent me et ne acciperent
disciplinam. Et erit si audieritis me dicit
dominus ut non inferatis onera per portas
civitatis huius in die sabbati et si sanctifica-
veritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus
ingredientur per portas civitatis huius reges
et principes sedentes super solium david
et ascendentes in curribus et equis ipsi
et principes eorum viri iuda et habita-
tores ierusalem et habitabitur civitas hec
in sempiternum. Et venient de civitatibus
iuda et de circuitu ierusalem et de terra benia-
min et de campestribus et de montuosis
et de austro portantes holocaustum et
victimam et sacrificium et thus et inferent
oblationem in domum domini. Si autem sabbati
diem ut sanctificetis non audieritis me et
ne portetis onus et ne inferatis per
portas ierusalem in die sabbati succendam
ignem in portis eius et devorabit do-
mos ierusalem et non extinguetur. xviii

Verbum quod factum est ad Ieremiam a
domino dicens Surge
et descende in domum figuli ibi au-
dies verba mea. Et descendi in do-
mum figuli et ecce ipse faciebat opus
super rotam et dissipatum est vas quod
ipse faciebat e luto manibus suis. Con-
versus fecit illud vas alterum sicut
placuerat in oculis eius ut faceret. Et
factum est verbum domini ad me dicens Num-
quid sicut figulus iste non potero

facere vobis domus israel ait dominus. Ecce
sicut lutum in manu figuli sic vos in ma-
nu mea domus israel. Repente loquar adver-
sum gentem et adversum regnum ut eradicem
et destruam et disperdam illud. Si penitentiam
egerit gens illa a malo suo quod locutus
sum adversus eam, agam et ego penitentiam
super malo quod cogitavi ut facerem ei.
Et subito loquar de gente et de regno
ut edificem et plantem illud. Si fecerit
malum in oculis meis ut non audiat vo-
cem meam, penitentiam agam super bono quod
locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic
viro iuda et habitatoribus ierusalem dicens
hec dicit dominus. Ecce ego fingo contra vos
malum et cogito contra vos cogitationem.
revertatur unusquisque a via sua mala et
dirigite vias vestras et studia vestra. Qui
dixerunt: Desperavimus, post cogitationes e-
nim nostras ibimus et unusquisque pravitatem
cordis mali faciemus. Ideo hec dicit
dominus: Interrogate gentes quis audivit
talia horribilia que fecit nimis virgo
israel. Numquid deficiet de petra agri nix
libani aut evelli possunt aque erumpentes
frigide et defluentes. Quia oblitus est
mei populus meus, frustra libantes et
impingentes in viis suis in semitis seculi
ut ambularent per eas in itinere non trito
ut fieret terra eorum in desolationem et
in sibilum sempiternum. Omnis enim qui preterie-
rit per eam obstupescet et movebit
caput suum. Sicut ventus urens dis-
pergam eos coram inimico. Dorsum et
non faciem ostendam eis in die perditionis
eorum. Et dixerunt: Venite et cogitemus
contra ieremiam cogitationes. Non enim
peribit lex a sacerdote neque consilium
a sapiente neque sermo a propheta. Venite et
percutiamus eum lingua et non attendamus
ad universos sermones eius. Attende

domine ad me et audi vocem adversariorum
meorum. Numquid redditur pro bono ma-
lum quia foderunt foveam anime mee. Recor-
dare quod steterim in conspectu tuo ut loque-
rer pro eis bonum et averterem indignationem
tuam ab eis. Propterea da filios eorum in fa-
mem et deduc eos in manus gladii. Fiant
uxores eorum absque liberis et vidue
et viri earum interficiantur morte. Iu-
venes eorum confodiantur gladio in pre-
lio. Audiatur clamor de domibus eorum.
Adduces enim super eos latronem repente
quia foderunt foveam ut caperent me
et laqueos absconderunt pedibus me-
is. Tu autem domine scis omne consilium eo-
rum adversum me in mortem. Ne propicieris in-
iquitati eorum et peccatum eorum a facie
tua non deleatur. Fiant corruentes in con-
spectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.

C. xix

Hec dicit dominus: Vade
et accipe lagunculam figuli tes-
team a senioribus populi et a seniori-
bus sacerdotum et egredere ad vallem
filii ennon que est iuxta introitum por-
te fictilis et predicabis ibi verba que
ego loquar ad te et dices. Audite ver-
bum domini reges iuda que ego loquor
et habitatores ierusalem. Hec dicit dominus
deus exercituum deus israel. Ecce ego indu-
cam afflictionem super locum istum ita ut
omnis qui audierit illam tinniant aures eius
eo quod dereliquerint me et alienum fecerint
locum istum et libaverint diis alienis in eo
quos nescierunt ipsi et patres eorum et
reges iuda. Et repleverunt locum istum san-
guine innocentum et edificaverunt excelsa
baalim ad comburendos filios suos igni
in holocaustum baalim que non precepi
nec locutus sum nec ascenderunt in
cor meum. Propterea ecce dies veniunt dicit
dominus et non vocabitur locus iste amplius

tophet et vallis filii ennon, sed vallis occisionis. Et dissipabo consilium iuda et ierusalem in loco isto, et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu querentium animas eorum, et dabo cadavera eorum escam volatilibus celi et bestiis terre. Et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum, et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum. Et dices ad eos: Hec dicit dominus exercituum: Sic conteram populum istum et civitatem istam sicut conteritur vas figuli quod non potest ultra instaurari. Et in topheth sepelientur eo quod non sit alius locus ad sepeliendum. Sic faciam loco huic, ait dominus, et habitatoribus eius, et ponam civitatem istam sicut tophet. Et erunt domus ierusalem et domus regum iuda sicut locus tophet immunde, omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militie celi et libaverunt libamina diis alienis. Venit autem Jeremias de topheth quo miserat eum dominus ad prophetandum, et stetit in atrio domus domini et dixit ad omnem populum: Hec dicit dominus exercituum deus israel: Ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes urbes eius universa mala que locutus sum adversum eam, quia induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.

C. xx.

Et audivit Phassur filius emmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo domini ieremiam prophetantem sermones istos. Et percussit phassur ieremiam prophetam et misit eum in nervum quod erat in porta beniamin superiori in domo domini. Cumque illuxisset in crastinum, eduxit phassur ieremiam de nervo. Et dixit ad eum ieremias: Non phassur vocavit dominus nomen tuum sed pavorem undique. Quia hec dicit dominus: Ecce ego dabo te in pavorem et omnes amicos tuos, et corruent gladio inimicorum suorum et oculi tui videbunt; et omnem iuda dabo in manu regis babylonis, et traducet eos in babylonem et percutiet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis huius et omnem laborem eius omneque pretium et cunctos thesauros regum iuda dabo in manu inimicorum eorum, et diripient eos et tollent et ducent eos in babylonem. Tu autem phassur et omnes habitatores domus tue ibitis in captivitatem, et in babylonem venies et ibi morieris ibique sepelieris tu et omnes amici tui quibus prophetasti mendacium. Seduxisti me domine et seductus sum; fortior me fuisti et invaluisti. Factus sum in derisum tota die, omnes subsannant me, quia iam olim loquor vociferans iniquitatem et vastitatem clamito. Et factus est sermo domini michi in opprobrium et in derisum tota die. Et dixi: Non recordabor eius neque loquar ultra in nomine eius. Et factus est in corde meo quasi ignis estuans claususque in ossibus meis, et defeci ferre non sustinens. Audivi enim contumelias multorum et terrorem in circuitu. Persequimini et persequamur eum, ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum, si quo modo decipiatur et prevaleamus adversus eum et consequamur ultionem ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis; ideo qui persequuntur me cadent et infirmi erunt et

Ecce ego ad te habitatricem vallis solide atque campestris ait dominus qui dicitis quis percutiet nos et quis ingredietur domos nostras. Et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum

confundentur vehementer quia non intellexerunt opprobrium sempiternum quod numquam delebitur. Et tu domine exercituum probator iusti qui vides renes et cor, videam queso ultionem tuam ex eis, tibi enim revelavi causam meam. Cantate domino laudate dominum quia liberavit animam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus sum, dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui nunciavit patri meo dicens natus est tibi puer masculus, et quasi gaudio letificavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates quas subvertit dominus et non penituit eum. Audiat clamorem mane et ululatum in tempore meridiano, qui non me interfecit a vulva ut fieret mihi mater mea sepulcrum et vulva eius conceptus eternus. Quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei. XXI

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino quando misit ad eum rex sedechias phassur filium melchie et sophoniam filium maasie sacerdotem dicens. Interroga pro nobis dominum quia nabuchodonosor rex babylonis preliatur adversum nos, si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis. Et dixit ieremias ad eos. Sic dicetis sedechie. Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego convertam vasa belli que in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum regem babylonis et chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum. Et congregabo ea in medio civitatis huius et debellabo vos ego in manu extenta et in brachio forti et in furore et indignatione et in ira grandi. Et percutiam habitatores civitatis huius homines et bestie pestilentia magna morientur. Et post hec ait dominus. Dabo sedechiam regem iuda et servos eius et populum eius et qui derelicti

sunt in civitate hac a peste et gladio et fame in manu nabuchodonosor regis babylonis et in manu inimicorum eorum et in manu querentium animam eorum et percutiet eos in ore gladii et non flectetur neque parcet neque miserebitur. Et ad populum hunc dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego do coram vobis viam vite et viam mortis. Qui habitaverit in urbe hac morietur gladio fame et peste. Qui autem egressus fuerit et transfugerit ad chaldeos qui obsident vos vivet et erit ei anima sua quasi spolium. Posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait dominus. In manu regis babylonis dabitur et exuret eam igni. Et domui regis iuda. Audite verbum domini domus david. Hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumpniantis ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. Dicit dominus et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius. XXII

Hec dicit dominus. Descende in domum regis iuda et loqueris ibi verbum hoc et dices. Audi verbum domini rex iuda qui sedes super solium david tu et servi tui et populus tuus qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus. Facite iudicium et iusticiam et liberate vi oppressum de manu calumpniatoris et advenam et pupillum et viduam nolite contristare neque opprimatis inique et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere david super thronum eius et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod si non audieritis verba hec in memetipso iuravi dicit dominus

vulua ut fiet mi[hi] mea sepulcrum. et

quia in solitudinem erit domus hec / quia
hec dicit dominus super solium regis david iu-
da galaad / tu michi caput libani / si non
posuero te in solitudinem urbes inhabi-
tabiles / et sanctificabo super te interficientem
virum et arma eius / et succident electas
cedros tuas et precipitabunt in ignem et
pertransibunt gentes multe per civitatem hanc /
et dicet unusquisque proximo suo / quare fe-
cit dominus sic civitati huic grandi / et res-
pondebunt / eo quod reliquerint pactum domini
dei sui et adoraverint deos alienos et
servierint eis. Nolite flere mortuum ne-
que lugeatis super eum fletu / plangite eum
qui egreditur / quia non revertetur ultra /
nec videbit terram nativitatis sue. quia hec
dicit dominus ad sellum filium iosie regem
iuda qui regnavit pro iosia patre suo
qui egressus est de loco isto / non reverte-
tur amplius / sed in loco ad quem transtuli
eum ibi morietur / et terram istam non vi-
debit amplius. Ve qui edificat domum
suam in iniusticia et cenacula sua non in
iudicio / amicum suum opprimet frustra et
mercedem eius non reddet ei / Qui dicit
edificabo michi domum latam et cena-
cula spaciosa / qui aperit sibi fenestras
et facit laquearia cedrina / pingitque
(vel rubee)
sinopide. Numquid regnabis / quoniam confers
te cedro / pater tuus numquid non come-
dit et bibit / et fecit iudicium et iustici-
am tunc cum bene erat ei. Iudicavit causam
pauperis / et egeni in bonum suum. Numquid
non ideo quia cognovit me dicit dominus /
tui vero oculi et cor ad avariciam / et ad
sanguinem innocentem fundendum et ad
calumpniam / et ad cursum mali operis /
propterea hec dicit dominus ad ioachim filium
iosie regem iuda / non plangent eum. Ve fra-
ter / et ve soror / non concrepabunt ei. Ve domine
et ve inclite / sepultura asini sepelietur
putrefactus et proiectus extra portas ierusalem.
Ascende libanum et clama et in basan
da vocem tuam / et clama ad transeuntes
quia contriti sunt omnes amatores tui. Lo-
cutus sum ad te in habundancia tua / dix-
isti / non audiam / hec est via tua ab ado-
lescencia tua / quia non audisti vocem meam.
omnes pastores tuos pascet ventus / et
amatores tui in captivitatem abibunt. et tunc
confunderis et erubesces ab omni malicia
tua que sedes in libano et nidificas
in cedris / quomodo congemuisti cum venis-
sent tibi dolores quasi dolores parturientis.
Vivo ego dicit dominus / quia si fuerit iecon-
ias filius ioachim regis iuda anulus
in manu dextera mea / inde evellam
eum / et dabo te in manu querencium animam
tuam / et in manu quorum tu formidas
faciem / et in manu nabuchodonosor re-
gis babylonis / et in manu chaldeorum
et mittam te / et matrem tuam que genuit
te in terram alienam in qua nati non
estis / ibique moriemini / et in terram ad quam
ipsi levant animam suam ut revertantur
illuc non revertentur. Numquid vas fictile
atque contritum vir iste iechonias / numquid
vas absque omni voluptate / quare abiecti
sunt ipse et semen eius et proiecti in
terram quam ignoraverunt / terra terra terra au-
di sermonem domini. Hec dicit dominus: Scribe
virum istum sterilem / virum qui in diebus suis
non prosperabitur. Nec enim erit de semine eius
vir qui sedeat super solium david et po-
testatem habeat ultra in iuda. C. xxiii

xxiii

Ve pastoribus qui dispergunt et
dilacerant gregem pascue mee.
dicit dominus. Ideo hec dicit dominus deus israel
ad pastores qui pascunt populum meum. Vos
dispersistis gregem meum, et eiecistis eos.

et a via sua mala

et non visitastis eos. Ecce ego visitabo
super vos malitiam studiorum vestrorum ait
dominus. Et ego congregabo reliquias gregis
mei de omnibus terris ad quas eiecero
eos illuc, et convertam eos ad rura sua
et crescent et multiplicabuntur, et suscitabo
super eos pastores et pascent eos. Non
formidabunt ultra et non pavebunt, et
nullus queretur ex numero dicit dominus. Ecce dies
veniunt dicit dominus et suscitabo David germen
iustum, et regnabit rex et sapiens erit
et faciet iudicium et iustitiam in terra. In
diebus illis salvabitur Iuda et Israel habi
tabit confidenter. Et hoc est nomen quod
vocabunt eum dominus iustus noster. Propter
hoc ecce dies veniunt dicit dominus, et non
dicent ultra vivit dominus qui eduxit filios
Israel de terra Egypti, sed vivit dominus qui eduxit
et adduxit semen domus Israel de terra aqui
lonis et de cunctis terris ad quas eieceram
eos illuc, et habitabunt in terra sua. Ad
prophetas. Contritum est cor meum in medio mei,
contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum
quasi vir ebrius, et quasi homo madidus vi
no a facie domini et a facie verborum sanctorum
eius. Quia adulteris repleta est terra,
quia a facie maledictionis luxit terra, are
facta sunt arva deserti. Factus est cursus eorum
malus, et fortitudo eorum dissimilis. Pro
pheta namque et sacerdos dissimiles polluti sunt, et in domo mea inveni ma
lum eorum ait dominus. Idcirco via eorum erit quasi
lubricum in tenebris, impellentur enim et cor
ruent in ea. Afferam enim super eos mala
anni visitationis eorum ait dominus. Et in pro
phetis Samarie vidi fatuitatem, et pro
phetabant in Baal et decipiebant populum
meum Israel, et in prophetis Ierusalem vidi simi
litudinem adulterii, et iter mendacii, et con
fortaverunt manus pessimorum ut non conver

terentur unusquisque a malitia sua. Facti
sunt michi omnes ut Sodoma et omnes habi
tatores eius quasi Gomorra. Propterea hec
dicit dominus deus exercituum ad prophetas. Ecce ego
cibabo eos absinthio et potabo eos felle.
A prophetis enim Ierusalem egressa est pollutio
super omnem terram. Hec dicit dominus deus exer
cituum. Nolite audire verba prophetarum qui
prophetant vobis et decipiunt vos. Visionem
cordis sui loquuntur non de ore domini. Dicunt
his qui blasphemant me: Locutus est do
minus pax erit vobis, et omni qui ambu
lat in pravitate cordis sui. Et dixerunt:
Non veniet super vos malum. Quis enim af
fuit in consilio domini, et vidit et audivit
sermonem eius? Quis consideravit ver
bum illius et audivit? Ecce turbo dominice
indignationis egredietur, et tempestas erum
pens super caput impiorum ve
niet. Non revertetur furor domini usque
dum faciat et usque dum compleat cogi
tationes cordis sui. In novissimis diebus
eius intelligetis consilium eius. Non mitte
bam prophetas et ipsi currebant, et non loque
bar ad eos et ipsi prophetabant. Si stetis
sent in consilio meo et nota fecissent ver
ba mea populo meo, avertissem eos utique
a via sua mala et a pessimis cogitationi
bus suis. Putas ne deus e vicino ego
sum dicit dominus, et non deus de longe? Si
occultabitur vir in abscon
ditis et ego non videbo eum dicit domi
nus? Numquid non celum et terram ego imple
bo ait dominus. Audivi que dixerunt prophete
prophetantes in nomine meo mendacium
atque dicentes: Somniavi, somniavi. Usquequo
istud est in corde prophetarum vaticinan
tium mendacium et prophetantium seductiones
cordis sui? Qui volunt facere ut obliviscatur
populus meus nominis mei propter som
nia eorum que narrat unusquisque ad

proximum suum sicut obliti sunt patres eorum
nominis mei propter baalim. Propheta qui habet
sompnium narret sompnium, et qui habet
sermonem meum loquatur sermonem meum
vere. Quid paleis ad triticum dicit dominus? Nun-
quid non verba mea sunt quasi ignis dicit dominus
et quasi malleus conterens petram? Propterea
ecce ego ad prophetas ait dicit dominus qui fu-
rantur verba mea unusquisque a proximo
suo. Ecce ego ad prophetas ait dominus qui assu-
munt linguas suas et aiunt dicit dominus. Ecce
ego ad prophetas sompniantes mendacium dicit
dominus, qui narraverunt ea et seduxerunt populum
meum in mendacio suo et in miraculis suis,
cum ego non misissem eos nec mandassem eis,
qui nichil profuerunt populo huic dicit dominus. Si
igitur interrogaverit te populus iste vel propheta
aut sacerdos dicens: quod est onus domini?
dices ad eos: Vos estis onus. Proiciam quippe
vos dicit dominus. Et propheta et sacerdos et
populus qui dicit: onus domini, visitabo super virum
illum et super domum eius. Hec dicetis unusquis-
que ad proximum suum et ad fratrem suum: Quid
respondit dominus et quid locutus est dominus?
Et onus domini ultra non memorabitur, quia
onus unicuique erit sermo suus, et perver-
tistis verba dei viventis domini exercituum dei
nostri. Hec dices ad prophetam: quid respondit
tibi dominus et quid locutus est dominus? Si autem
onus domini dixeritis, propter hoc hec dicit
dominus: quia dixistis sermonem istum onus domini,
et misi ad vos dicens: Nolite dicere onus
domini, propterea ecce ego tollam vos portans
et derelinquam vos et civitatem quam dedi
vobis et patribus vestris a facie mea. Et dabo
vos in opprobrium sempiternum et in ignominiam
sempiternam que nunquam oblivione delebitur.

Ostendit michi dominus. C. xxiiii.
et ecce duo calathi pleni ficis
ante templum domini positi, postquam transtulit Na-
buchodonosor rex Babilonis Ieconiam
filium Ioachim regem Iuda et principes eius
et fabrum et inclusorem de Ierusalem et
adduxit eos in Babilonem. Et unus cala-
thus ficus bonas habebat nimis ut solent
ficus esse primi temporis. Et calathus unus fi-
cus habebat malas nimis, que comedi non
poterant eo quod essent male. Et dixit dominus
ad me: quid tu vides Ieremia? Et dixi: fi-
cus, ficus bonas bonas valde, et malas malas
valde, que comedi non possunt eo quod sint
male. Et factum est verbum domini ad
me dicens: hec dicit dominus deus Israel: Sicut
ficus hee bone, sic cognoscam transmigra-
tionem Iuda, quam emisi de loco isto in ter-
ram Chaldeorum in bonum. Et ponam oculos
meos super eos ad placandum, et reducam
eos in terram hanc, et edificabo eos et
non destruam, et plantabo eos et non evellam.
Et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum
dominus, et erunt michi in populum et ego ero eis
in deum, quia revertentur ad me in toto cor-
de suo. Et sicut ficus pessime que come-
di non possunt eo quod sint male hec dicit dominus
Sic dabo Sedechiam regem Iuda et princi-
pes eius et reliquos de Ierusalem qui rema-
serunt in urbe hac et qui habitant in terra Egyp-
ti. Et dabo eos in vexationem afflictionemque
omnibus regnis terre, in opprobrium et in
parabolam et in proverbium et in maledictionem
in universis locis ad que eieci eos. Et mit-
tam in eis gladium et famem et pestem
donec consumantur de terra quam dedi eis
et patribus eorum. Capitulum xxv. xxv

Verbum quod factum est ad Iere-
miam de omni populo Iude in anno
quarto Ioachim filii Iosie regis Iuda post-
quam Ieconias translatus est in Babilone.
Ipse autem est annus primus Nabuchodono-
sor regis Babilonis, quod locutus est
Ieremias propheta ad omnem populum Iuda et
ad universos habitatores Ierusalem dicens: A tercio
decimo anno regni Iosie filii Amon regis

iuda a xiiii. anno josie filii amon regis iuda usque ad diem hanc. Iste est xxiii. an-
nus factum est verbum domini ad me dicens
et locutus sum ad vos de nocte consur-
gens et loquens et non audistis. Et misit dominus
ad vos omnes servos suos prophetas consurgens dilu-
culo mittensque et non audistis neque incli-
nastis aures vestras ut audiretis cum diceret
Revertimini unusquisque a via sua mala et
a pessimis cogitationibus vestris et habi-
tabitis in terra quam dedit dominus vobis et patri-
bus vestris a seculo usque in seculum. Et nolite
ire post deos alienos ut serviatis eis
adoretisque eos neque me ad iracundiam
provocetis in operibus manuum vestrarum et non
affligam vos et non audistis me dicit
dominus ut me ad iracundiam provocaretis in
operibus manuum vestrarum in malum vestrum = [illegible]
propterea hec dicit dominus deus exercituum deus
israel pro eo quod non audistis verba mea. Ecce
ego mittam et assumam universas cogna-
tiones aquilonis ai dominus et nabucho-
donosor regem babylonis servum meum
Et adducam eos super terram istam et super
habitatores eius et super omnes nationes
que in circuitu illius sunt et interficiam
eos et ponam eos in stuporem et in sibilum
et in solitudines sempiternas. Perdamque ex
eis vocem gaudii et vocem leticie vocem
sponsi et vocem sponse vocem mole et lu-
men lucerne. Et erit universa terra hec in soli-
tudinem et in stuporem et servient omnes gen-
tes iste regi babylonis lxx. annis. Cumque
impleti fuerint lxx. anni visitabo super
regem babylonis et super gentem illam dicit
dominus iniquitatem eorum et super terram chaldeorum
et ponam illam in solitudines sempiternas.
Et adducam super terram illam omnia verba
mea que locutus sum contra eam omne
quod scriptum est in libro isto quecumque prophetavit
ieremias adversum omnes gentes quia
servierunt eis cum essent gentes multe et re-
ges magni et reddam eis secundum opera eorum
et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit
dominus exercituum deus israel. Sume calicem vini
furoris huius de manu mea et propinabis de
illo cunctis gentibus ad quas ego mittam
te et bibent et inebriabuntur et insanient
a facie gladii quem ego mittam inter eos
et accepi calicem de manu domini et propina-
vi cunctis gentibus ad quas misit me dominus
ierusalem et cunctis civitatibus iuda et regi-
bus eius et principibus eius ut darem eos
in solitudinem et in stuporem et in sibilum
et in maledictionem sicut est dies ista pharaoni
regi egypti et servis eius et princi-
pibus eius et omni populo eius et universis
generaliter cunctis regibus terre philisti-
im et ascaloni et gaze et accaron et
reliquiis azoti et idumee et moab et
filiis amon et cunctis regibus tyri et
universis regibus sydonis et regibus terre
insularum que sunt trans mare et dedan et
thema et buz et universis qui attonsi
sunt in comam et cunctis regibus ara-
bie et cunctis regibus occidentis qui habitant in
deserto et cunctis regibus zambri et
cunctis regibus elam et cunctis regibus
medorum cunctisque regibus aquilonis
de prope et de longe unicuique contra fratrem
suum et omnibus regnis terre que sunt super
faciem eius et rex sesach bibet post eos.
Et dices ad eos hec dicit dominus exercituum
deus israel bibite et inebriamini et vomi-
te et cadite et nolite consurgere a facie
gladii quem ego mittam inter vos. Cumque
voluerint accipere calicem de manu tua ut
bibant dices ad eos hec dicit dominus exercituum
bibentes bibetis quia ecce in civitate in qua
invocatum est nomen meum ego incipio
affligere et vos quasi innocentes et immunes
eritis. Non eritis im-
munes gladium enim voco ego super omnes
habitatores terre dicit dominus exercituum et tu
prophetabis ad eos omnia verba hec et dices

ad illos

adillos. Dominus de excelso rugiet et de
habitaculo s[an]c[t]o suo dabit vocem suam
rugiens rugiet sup[er] decorem suum celeu-
ma q[uas]i calcantium intonabitur adversus omnes habitatores terre
pervenit sonitus usque ad extrema terre q[ui]a
iudicium domino cum gentibus iudicatur
ip[s]e cum omni carne impios tradidi gla-
dio dicit d[omi]n[u]s. Hec dicit d[omi]n[u]s exercituum
ecce afflictio egredietur de gente in gen-
te et turbo magnus egredietur a summi-
tatibus terre et erunt interfecti d[omi]ni in die
illa a summo terre usque ad summum eius
non plangentur et non colligentur neque se-
pelientur in sterquilinium sup[er] faciem
terre iacebunt. Ululate pastores et cla-
mate et aspergite vos cinere optima-
tes gregis quia completi sunt dies vestri ut
interficiam et dissipationes vestre et
cadetis q[uas]i vasa preciosa et peribit fuga
a pastoribus et salvatio ab optimati-
bus gregis. Vox clamoris pastorum et ul-
ulatus optimatum gregis quia vastavit
d[omi]n[u]s pascua eorum et conticuerunt arva pa-
cis a facie ire furoris d[omi]ni. Reliquit q[uas]i
leo tabernaculum suum quia facta est ter-
ra eorum in desolationem a facie ire d[omi]ni
et a facie ire columbi et ire furoris d[omi]ni.

In principio regni Cap[itulu]m xxvi.
Ioachim filii Iosie regis Iuda
factum est verbum istud a do-
mino dicens. Hec dicit d[omi]n[u]s. Sta in atrio domus
domini et loqueris ad omnes civitates Iuda de
quibus veniunt ut adorent in domo d[omi]ni
universos sermones quos ego mandavi
tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahere
verbum si forte audiant et convertantur unus-
quisque a via sua mala et peniteat
me mali quod cogito eis facere propter
malicias studiorum eorum. Et dices ad eos

pen[ultimum]

hec dicit d[omi]n[u]s. Si non audieritis me ut am-
buletis in lege mea quam dedi vobis
ut audiatis sermones servorum meorum
prophetarum quos ego misi ad vos de nocte
consurgens et dirigens et non audistis
dabo domum istam sicut Silo et urbem
hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus
terre. Et audierunt sacerdotes et prophete
et omnis populus Ieremiam loquentem verba hec in
domo domini. Cumque complesset loquens omnia
que preceperat ei d[omi]n[u]s ut loqueretur ad universum populum, apprehenderunt
dicens morte moriatur. Quare prophetavit eum sacerdotes et prophete
in nomine d[omi]ni dicens. Sicut Silo erit domus et omnis populus
hec et urbs ista desolabitur eo quod non
sit habitator. Et congregatus est omnis
populus adversus Ieremiam in domo domini et
audierunt principes Iuda verba hec et as-
cenderunt de domo regis in domum d[omi]ni. Et
sederunt in introitu porte domus domini no-
ve. Et locuti sunt sacerdotes et prophete
ad principes et ad omnem populum dicentes.
Iudicium mortis est viro huic quia prophet-
avit adversum civitatem istam sicut audistis
auribus vestris. Et ait Ieremias ad omnes
principes et ad universum populum dicens. D[omi]n[u]s
misit me ut prophetarem ad domum istam
et ad civitatem hanc omnia verba que audistis.
Nunc ergo bonas facite vias vestras et stu-
dia vestra et audite vocem domini dei vestri
et penitebit dominum mali quod locutus
est adversum vos. Ego autem ecce in manibus
vestris sum. Facite mihi quod bonum et
rectum est in oculis vestris. Verumptamen scito-
te et cognoscite quod si occideritis me
sanguinem innocentem tradetis contra vos
metipsos et contra civitatem istam et habi-
tatores eius. In veritate enim misit me
d[omi]n[u]s ad vos ut loquerer in auribus vestris
omnia verba hec. Et dixerunt principes et
omnis populus ad sacerdotes et prophetas.
Non est viro huic iudicium mortis quia
in nomine domini dei nostri locutus est ad nos

Surrexerunt ergo viri de senioribus terre
Et dixerunt ad omnem cetum populi loquentes
Micheas de morasthim fuit propheta in die
bus ezechie regis iuda et ait ad omnem
populum iude dicens hec dicit dominus exercituum
Syon quasi ager arabitur et ierusalem in
acervum lapidum erit et mons domus
domini in excelsa silvarum Numquid morte
condempnavit eum ezechias rex iuda
et omnis iuda Numquid non timuerunt dominum
et deprecati sunt faciem domini et peni
tuit dominum mali quod locutus erat ad
versum eos Itaque nos facimus grande ma
lum contra animas nostras Fuit quoque vir pro
phetans in nomine domini urias filius
semei de cariathiarim et prophetavit
adversus civitatem istam et adversus terram
hanc iuxta universa verba ieremie Et audi
vit rex ioachim et omnes potentes et prin
cipes eius verba hec et quesivit rex
interficere eum Et audivit urias et ti
muit fugitque et ingressus est egiptum
Et misit rex ioachim viros in egiptum
elnathan filium achabor et viros cum eo
in egiptum Et eduxerunt eum ad regem ioa
chim et percussit eum gladio et proiecit ca
daver eius in sepulchris vulgi ignobilis
Igitur manus ahycham filii saphan fuit
cum ieremia ut non traderetur in manus
populi et interficerent eum Capitulum xxvi

Urias de egipto et adduxerunt

xxvii

In principio regni ioachim filii io
sie regis iuda factum est verbum
istud ad ieremiam a domino dicens hec
dicit dominus ad me Fac tibi vincula et ca
thenas et pones eas in collo tuo et mit
tes eas ad regem edom et ad regem mo
ab et ad regem filiorum amon et ad regem
tyri et ad regem sydonis in manu nun
tiorum qui venerunt ierusalem et ad sedechiam
regem iuda et precipies eis ut ad dominos
suos loquantur hec dicit dominus exercituum deus israel
hec dicetis ad dominos vestros Ego feci terram
et homines et iumenta que sunt super faciem
universe terre in fortitudine mea magna
et in brachio meo extento et dedi eam
ei qui placuit in oculis meis Et
nunc itaque ego dedi omnes terras istas in
manu nabuchodonosor regis babylo
nis servi mei insuper et bestias agri de
di ei ut serviant illi et servient ei omnes
gentes et filio eius et filio filii eius donec
veniat tempus terre eius et ipsius et ser
vient ei gentes multe et reges magni
Gens autem et regnum quod non servierit na
buchodonosor regi babylonis Et quicumque
non curvaverit collum suum sub iugo regis baby
lonis in gladio et fame et peste visita
bo super gentem illam ait dominus donec consu
mam eos in manu eius Vos ergo nolite
audire prophetas vestros et divinos et sompnia
tores et augures et maleficos qui dicunt
vobis non servietis regi babylonis quia
prophetant vobis mendacium ut longe faciant
vos de terra vestra et eiciant vos de terra vestra
et pereatis Porro gens que subiecerit cer
vicem suam sub iugo regis babylonis et
servierit ei dimittam eam in terra sua
dicit dominus et colet eam et habitabit in ea
Et ad sedechiam regem iuda locutus sum
secundum omnia verba hec dicens Subiicite col
la vestra sub iugo regis babylonis et ser
vite ei et populo eius et vivetis Quare
moriemini tu et populus tuus gladio et fa
me et peste sicut locutus est dominus ad
gentem que servire noluerit regi babilo
nis Nolite audire verba prophetarum dicen
tium vobis non servietis regi babylonis quia
mendacium ipsi loquuntur vobis
quia non misi eos ait dominus et ipsi prophetant
in nomine meo mendaciter ut vos eici
ant et pereatis tam vos quam prophete qui va
ticinantur vobis Et ad sacerdotes et ad po
pulum istum locutus sum dicens hec dicit dominus deus

Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui
prophetant vobis dicentes Ecce vasa domini re-
vertentur translata cum Iechonia de Ba-
bylone nunc cito. mendacium enim prophetant
vobis. Nolite ergo audire eos. sed ser-
vite regi Babylonis ut vivatis. et di-
tene. quare datur haec civitas in solitudi-
nem. et si prophete sunt et est verbum do-
mini in eis occurrant domino exercituum ut non
veniat vasa que derelicta fuerant in
domo domini et in domo regis Iuda et
in Ierusalem in Babylonem. Quia haec dicit
dominus exercituum ad columpnas et ad mare
et ad bases et ad reliquias vasorum
que remanserunt in civitate hac. que non
tulit Nabuch rex Babylonis cum trans-
ferret Iechoniam filium Ioachim regem
Iuda de Ierusalem in Babylonem. Et omnes
optimates Iuda et Ierusalem. Quia haec dicit
dominus exercituum deus Israel ad vasa que
derelicta sunt in domo domini et in domo
regis Iuda et in Ierusalem in Babylonem
transferentur et ibi erunt usque ad diem
visitationis sue dicit dominus. Et afferri
faciam ea et restitui in loco isto. Capitulum xxviii

Et factum est in anno illo in
principio regni Sedechie regis
Iude in anno quarto in mense quinto dixit
ad me Ananias filius Azur propheta
de Gabaon in domo domini coram sacer-
dotibus et omni populo dicens. Haec dicit
dominus exercituum deus Israel. Contrivi iugum
regis Babylonis. adhuc duo anni di-
erum et ego referri faciam ad locum
istum omnia vasa domini que tulit Nabu-
chodonosor rex Babylonis de loco isto et
transtulit ea in Babylonem. et Iechoniam
filium Ioachim regem Iuda et omnem
transmigrationem Iude qui ingressi sunt in
Babylonem ego convertam ad locum is-
tum ait dominus. conteram enim iugum regis

Babylonis. Et dixit Ieremias propheta ad Ana-
niam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis
omnis populi qui stabat in domo domini. Et
ait Ieremias propheta Amen. sic faciat dominus. Sus-
citet dominus verba tua que prophetasti ut
referantur vasa in domum domini. et omnis
transmigratio de Babylone ad locum istum.
Verumptamen audi verbum hoc quod ego
loquor in auribus tuis et in auribus
omnis populi. prophete qui fuerunt ante te et
ante me ab initio et prophetaverunt super
terras multas et super regna magna de pre-
lio et de afflictione et de fame. propheta
qui vaticinatus est pacem cum venerit ver-
bum eius tunc scietur propheta quem miserit
dominus in veritate. Et tulit Ananias propheta
cathenam de collo Ieremie prophete et con-
fregit eam. Et ait Ananias propheta in
conspectu omnis populi dicens Haec dicit dominus
Sic confringam iugum Nabuch regis Ba-
bylonis post duos annos dierum de collo
omnium gentium. et abiit Ieremias propheta
in viam suam. Et factum est verbum domini
ad Ieremiam postquam confregit cathenam
Ananias de collo Ieremie prophete dicens.
Vade et dic Ananie Haec dicit dominus. Ca-
thenas ligneas contrivisti et facies pro
eis cathenas ferreas. quia haec dicit
dominus exercituum deus Israel. Iugum ferreum
posui super collum cunctarum gentium istarum
ut serviant regi Nabuch regi Babylo-
nis et servient ei. Insuper et bestias terre
dedi ei. Et dixit Ieremias propheta ad
Ananiam prophetam. Audi Anania non
misit te dominus. et tu confidere fecisti populum
istum in mendacio. Ideo haec dicit dominus.
Ecce ego emittam te a facie terre. hoc
anno morieris. adversum enim dominum lo-
cutus es. et mortuus est Ananias propheta
in anno illo mense septimo. Capitulum xxix

Ananyas flus propheta mortuus est i [illegible]

Et hec sunt verba libri quem misit Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis et ad sacerdotes et ad prophetas et ad omnem populum quem transduxerat Nabuchodonosor de Ierusalem in Babylonem. Postquam egressus est Iechonias rex et domina [regina] et eunuchi et principes Iuda et Ierusalem et faber et inclusor de Ierusalem in manu Elasa filii Saphan et Gamaliel filii Helchie quos misit Sedechias rex Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babylonem dicens. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel omni transmigrationi quam transtuli de Ierusalem in Babylonem. Edificate domos et habitate et plantate ortos et comedite fructus eorum. Accipite uxores et generate filios et filias et date filiis vestris uxores et filias vestras date viris et pariant filios et filias et multiplicamini ibi et nolite esse pauci numero. Et querite pacem civitatis ad quam transmigrare vos feci et orate pro ea ad Dominum quia in pace illius erit pax vobis. Hec enim dicit Dominus exercituum Deus Israel. Non vos seducant prophete vestri qui sunt in medio vestrum et divini vestri et ne attendatis ad somnia vestra que vos somniatis quia false vobis ipsi prophetant in nomine meo et non misi eos dicit Dominus quia hec dicit Dominus. Cum ceperint impleri in Babylone septuaginta anni visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum ut reducam vos ad locum istum. Ego enim scio cogitationes quas ego cogito super vos ait Dominus cogitationes pacis et non afflictionis ut dem vobis finem et patientiam. Et invocabitis me et ibitis et orabitis me et ego exaudiam vos. Queretis me et invenietis me cum quesieritis me in toto corde vestro et inveniar a vobis ait Dominus. Et reducam captivitatem vestram et congregabo vos de universis gentibus et de cunctis locis ad que expuli vos dicit Dominus. Et reverti faciam vos de loco ad quem vos transmigrare feci. Quia dixistis suscitavit nobis Dominus prophetas in Babylone. Quia hec dicit Dominus ad regem qui sedet super solium David et ad omnem populum habitatorem urbis huius ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem. Hec dicit Dominus exercituum. Ecce mittam in eos gladium et famem et pestem et ponam eos quasi ficus malas que comedi non possunt eo quod pessime sint et persequar eos in gladio et fame et in pestilentia et dabo eos in vexationem universis regnis terre in maledictionem et in stuporem et in sibilum et in opprobrium cunctis gentibus ad quas ego eieci eos eo quod non audierint verba mea dicit Dominus que misi ad eos per servos meos prophetas de nocte consurgens et mittens et non audistis dicit Dominus. Vos ergo audite verbum Domini omnis transmigratio quam emisi de Ierusalem in Babylonem. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Achab filium Cholie et ad Sedechiam filium Maasie qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter. Ecce ego tradam eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et percutiet eos in oculis vestris et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi Iude que est in Babylone dicentium. Ponat te Dominus sicut Sedechiam et sicut Achab quos frixit rex Babylonis in igne pro eo quod fecerint stultitiam in Israel et mechati sunt in uxores amicorum suorum et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter quod non mandavi eis. Ego

sum index et testis dicit dominus. Et ad semeyam neelamitem dices. Hec dicit dominus exercituum deus israel. pro eo quod misisti libros in nomine meo ad omnem populum qui est in ierusalem. et ad sophoniam filium maasie sacerdotem et ad universos sacerdotes dicens. Dominus dedit te sacerdotem pro ioiada sacerdote ut sis dux in domo domini super omnem virum arreptitium et prophetantem. ut mittas eum in nervum et in carcerem. Et nunc quare non increpasti ieremiam anathotithen qui prophetat vobis. quia super hoc misit ad nos in babylone dicens. Longum est edificate domos et habitate. et plantate ortos et comedite fructus eorum. Legit ergo sophonias sacerdos librum istum in auribus ieremie prophete. Et factum est verbum domini ad ieremiam dicens. mitte ad omnem transmigrationem dicens. Hec dicit dominus ad semeyam neelamitem. pro eo quod prophetavit vobis semeyas. et ego non misi eum. et fecit vos confidere in mendacio. idcirco hec dicit dominus. Ecce ego visitabo super semeyam neelamitem et super semen eius. non erit ei vir sedens in medio populi huius. et non videbit bonum quod ego faciam populo meo. dicit dominus. quia prevaricationem locutus est adversus dominum. Ca.

Hoc verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus deus israel dicens. Scribe tibi omnia verba hec que locutus sum ad te in libro. Ecce enim dies venient dicit dominus et convertam conversionem populi mei israel et iuda ait dominus. Et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum et possidebunt eam. et hec verba que locutus est dominus ad israhel et ad iudam. quoniam hec dicit dominus. Vocem terroris audivimus. formido et non pax est. interrogate et videte si generat masculus. quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parturientis. et conversa sunt universe facies in auruginem. Ve quia dies magna illa. nec est similis eius. tempusque tribulationis est iacob. et ex ipso salvabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum. conteram iugum eius de collo tuo. et vincula eius disrumpam. et non dominabuntur ei amplius alieni. sed servient domino deo suo. et david regi suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serve meus iacob ait dominus. neque paveas israel. quia ecce ego salvabo te de terra longinqua. et semen tuum de terra captivitatis eorum. Et revertetur iacob et requiescet. et cunctis affluet bonis. et non erit quem formidet. quia ego tecum sum dicit dominus. ut salvem te. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te. te autem non faciam in consummationem. sed castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innoxius. Quia hec dicit dominus. Insanabilis fractura tua. pessima plaga tua. non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum. curationum utilitas non est tibi. omnes amatores tui obliti sunt tui. teque non querent. Plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli. propter multitudinem iniquitatis tue. et propter dura peccata tua feci hec tibi. propterea omnes qui comedunt te. devorabuntur. et universi hostes tui in captivitatem ducentur. et qui te vastant vastabuntur. Cunctosque predatores tuos dabo in predam. obducam enim cicatricem tibi. et a vulneribus tuis sanabo te dicit dominus. quia eiectam vocaverunt te syon. hec est que non habebat

reprimetem hec dicit dominus Ecce ego conver-
tam conversionem tabernaculorum iacob
et tectis eius miserebor Et edificabitur
civitas in excelso suo et templum iuxta
ordinem suum fundabitur et egredietur de eis
laus vocque ludentium et multiplicabo
eos et non minuentur et glorificabo eos
et non attenuabuntur et erunt filii eius sicut
a principio et cetus eius coram me perma-
nebit et visitabo adversus eos omnes qui
tribulant eum et erit dux eius ex eo et prin-
ceps de medio eius producetur et applica-
bo eum et accedet ad me Quis enim iste
est qui applicet cor suum ut appropinquet
michi ait dominus Et eritis michi in populum et
ego ero vobis in deum Ecce turbo domi-
ni furor egrediens procella ruens
in capite impiorum conquiescet Non aver-
tet iram indignationis dominus donec
faciat et compleat cogitationem cordis sui
In novissimo dierum intelligetis ea xxxi

In tempore illo dicit dominus Ca xxxi
ero deus universis cognationibus
israel et ipsi erunt michi in populum Hec
dicit dominus Invenit gratiam in deserto po-
pulus qui remanserat gladio vadet
ad requiem suam israel Longe dominus apparuit
michi et in caritate perpetua dilexi te ideo
attraxi te miserans Rursumque edifica-
bo te et edificaberis virgo israel adhuc or-
naberis tympanis tuis et egredieris
in choro ludentium adhuc plantabis
vineas in montibus samarie plantabunt
plantantes et donec veniat tempus non
vindemiabunt Quia erit dies in qua
clamabunt custodes in monte samarie
et in monte effraym Surgite et ascen-
damus in syon ad dominum deum nostrum Quia
hec dicit dominus Exultate in leticia iacob
et hinnite contra caput gentium personate
canite et dicite Salva domine populum tuum
reliquias israel Ecce ego adducam eos
de terra aquilonis et congregabo eos ab
extremis terre Inter quos erunt cecus et
claudus et pregnans et pariens simul
cetus magnus revertentium huc In
fletu venient et in misericordia reducam eos
et adducam eos per torrentes aquarum in
via recta non impingent in ea quia factus
sum israeli pater et effraym primogeni-
tus meus est Audite verbum domini gen-
tes et annunciate in insulis que procul
sunt et dicite Qui dispersit israel congre-
gabit eum et custodiet eum sicut pastor
gregem suum Redemit enim dominus iacob et li-
beravit eum de manu potentioris et
venient et laudabunt in monte syon et
confluent ad bona domini super frumento
vino et oleo et fetu pecorum et armen-
torum Eritque anima eorum quasi ortus irrigu-
us et ultra non esurient Tunc letabitur
virgo in choro iuvenes et senes simul
et convertam luctum eorum in gaudium
et consolabor eos et letificabo a dolore
suo Et inebriabo animam sacerdotum pin-
guedine et populus meus bonis meis
adimplebitur ait dominus Hec dicit dominus
Vox in excelso audita est lamentationis
fletus et luctus rachel plorantis fili-
os suos et nolentis consolari super eos
quia non sunt Hec dicit dominus Quiescat
vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis
quia est merces operi tuo ait dominus et
revertentur de terra inimici et est spes
novissimis tuis ait dominus Et revertentur
filii tui ad terminos suos Audiens au-
divi effraym transmigrantem Casti-
gasti me domine et eruditus sum quasi
iuvenculus indomitus Converte me et
convertar quia tu dominus deus meus Post-
quam enim convertisti me egi penitentiam
et postquam ostendisti michi percussi femur

meum / confusus sum et erubui / quoniam sustinui
opprobrium adolescentie mee / Si fi-
lius honorabilis michi Effraym / Si puer
delicatus / quia ex quo locutus sum de eo
adhuc recordabor eius / Ideo conturbata
sunt viscera mea super eum / miserans mise-
rebor eius ait dominus / Statue tibi specu-
la / pone tibi amaritudines / dirige cor tuum
in viam rectam in qua ambulasti / Rever-
tere virgo Israel revertere ad civitates tuas
istas / usquequo deliciis dissolveris filia vaga /
quia creavit dominus novum super terram femina
circumdabit virum / Hec dicit dominus exercituum
deus Israel / Adhuc dicent verbum istud in
terra Iuda et in urbibus eius cum convertero
captivitatem eorum / Benedicat tibi dominus
pulcritudo iustitie / mons sanctus / et habi-
tabunt in eo Iudas et omnes civitates eius
simul agricole et minantes greges / quia in-
ebriavi omnem animam lassam / et omnem
animam esurientem saturavi / Ideo quasi de sompno
suscitatus sum / et vidi et sompnus meus
dulcis michi / Ecce dies veniunt dicit do-
minus / et seminabo domum Israel et domum Iu-
da / semine Israel / et domum Iuda / semine ho-
minum et semine iumentorum / Et sicut vigi-
lavi super eos ut evellerem eos et demo-
lirer et dissiparem et disperderem et affli-
gerem / sic vigilabo super eos ut edificem
et plantem ait dominus / In diebus illis non
dicent ultra / patres comederunt uvam acer-
bam et dentes filiorum obstupuerunt / sed
unusquisque in iniquitate sua morietur
Omnis homo qui comederit uvam acer-
bam obstupescent dentes eius / Ecce di-
es veniunt dicit dominus / et feriam domui
Iuda et domui Israel fedus novum / non secundum
pactum quod pepigi cum patribus vestris in
die qua apprehendi manum eorum ut
educerem eos de terra Egypti / pactum quod
irritum fecerunt / et ego dominatus sum eorum dicit
dominus / Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo
Israel post dies illos dicit dominus / Dabo le-
gem meam in visceribus eorum / et in corde eorum
scribam eam / et ero eis in deum / et ipsi erunt
michi in populum / Et non docebit ultra vir
proximum suum et vir fratrem suum dicens / cognosce
dominum / omnes enim cognoscent me / a minimo eorum
usque ad maximum ait dominus / quia propitiabor
iniquitati eorum / et peccati eorum non memo-
rabor amplius / Hec dicit dominus / qui dat
solem in lumine diei / ordinem lune
et stellarum in lumine noctis / qui turbat ma-
re et sonant fluctus eius / dominus exercituum
nomen illi / Si defecerint leges iste coram
me dicit dominus / tunc semen Israel deficiet
ut non sit gens coram me cunctis diebus
hec dicit dominus / Si mensurari potuerint celi
sursum / et investigari fundamenta terre
deorsum / et ego abiciam universum semen
Israel propter omnia que fecerunt dicit dominus
Ecce dies veniunt dicit dominus / et
edificabitur civitas domino a turre Ananeel
usque ad portam anguli / et exibit
ultra norma mensure in conspectu eius super
collem Gareb / et circuibit Goatha / et omnem
vallem cadaverum et cineris / et universam regio-
nem mortis usque ad torrentem Cedron
et usque ad angulum porte equorum ori-
entalis / sanctum domini non evelletur et non
destruetur ultra in perpetuum. Capitulum XXXII

Verbum quod factum est ad Iere-
miam a domino in anno decimo
Sedechie regis Iuda / Ipse est annus
octavusdecimus Nabuchodonosor tunc exercitus re-
gis Babylonis obsidebat Ierusalem et Iere-
mias propheta erat clausus in atrio carceris
qui erat in domo regis Iuda / Clauserat
enim eum Sedechias rex Iuda dicens / Quare va-
ticinaris dicens / Hec dicit dominus / Ecce ego dabo

tatem istam in manu regis babylonis
et capiet eam. Et sedechias rex iuda
non effugiet de manu chaldeorum sed tradetur
in manus regis babylonis. Et loquetur os
eius cum ore illius et oculi eius oculos
illius videbunt et in babylonem ducet
sedechiam. Et ibi erit donec visitem eum
ait dominus. Si autem dimicaveritis adversum
chaldeos nihil prosperum habebitis. Et dixit
ieremias. Factum est verbum domini ad me
dicens. Ecce anameel filius sellum patru
elis tui veniet ad te dicens. Eme tibi
agrum meum qui est in anathoth. tibi enim
competit ex propinquitate ut emas eum. Et
venit ad me anameel filius patrui
mei secundum verbum domini ad vestibulum car
ceris et ait ad me. Posside agrum meum qui
est in anathoth in terra beniamin quia tibi
competit hereditas et tu propinquus es ut
possideas. Intellexi autem quod verbum domini
esset et emi agrum ab anameel filio pa
trui mei qui est in anathoth et appendi
ei argentum vii stateres et decem argen
teos et scripsi in libro et signavi et adhi
bui testes et appendi argentum in statera
et accepi librum possessionis signatum et
stipulationes et rata et signa forinsecus. Et
dedi librum possessionis baruch filio neri
filii maasie in oculis anameel patruelis
mei et in oculis testium qui scripti erant in
libro emptionis in oculis iudeorum omnium
qui sedebant in atrio carceris et precepi baruch
coram eis dicens. Hec dicit dominus exercituum deus
israel. Sume libros istos librum emptionis
hunc signatum et librum hunc qui apertus est
et pone illos in vase fictili ut permanere
possint diebus multis. Hec enim dicit dominus
exercituum deus israel. Adhuc possidebuntur
domus et agri et vinee in terra ista. Et
oravi ad dominum postquam tradidi librum
possessionis baruch filio neri dicens
heu heu heu domine deus ecce tu fecisti
celum et terram in fortitudine tua magna
et in brachio tuo extento. Non erit tibi diffici
le omne verbum qui facis misericordiam in mili
bus et reddis iniquitatem patrum
in sinum filiorum eorum post eos. Fortissime
magne potens dominus exercituum nomen tibi
magnus consilio et incomprehensibilis cogita
tu cuius oculi aperti sunt super omnes vias
filiorum adam ut reddas unicuique secundum vias
suas et secundum fructum adinventionum suarum
qui posuisti signa et portenta in terra
egypti usque ad diem hanc et in israel et in
hominibus et fecisti tibi nomen sicut est dies
hic et eduxisti populum tuum israel de terra egyp
ti in signis et in portentis et in manu
robusta et in brachio extento et in ter
rore magno et dedisti eis terram hanc quam
iurasti patribus eorum ut dares eis terram
fluentem lacte et melle et ingressi sunt
et possederunt eam et non obedierunt voci
tue et in lege tua non ambulaverunt omnia
que mandasti eis ut facerent non fecerunt
et venerunt eis omnia mala hec. Ecce muni
tiones extructe sunt adversum civitatem
ut capiatur et urbs data est in manus
chaldeorum qui preliantur adversus eam
a facie gladii et famis et pestilentie
et quecumque locutus es acciderunt ut
tu ipse cernis. Et tu dicis michi domine
deus. Eme agrum argento et adhibe tes
tes cum urbs data sit in manu chaldeorum.
Et factum est verbum domini ad ieremiam
dicens. Ecce ego dominus deus universe car
nis numquid michi difficile erit omne ver
bum. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego
tradam civitatem istam in manu chaldeorum
et in manu regis babylonis et capient
eam et venient chaldei preliantes adver
sus urbem hanc et succendent eam igni
et comburent eam et domos in quarum
domatibus sacrificabant baal et libabant

diis alienis libamina ad irritandum me. Erant enim filii israel et filii iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua. filii israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit dominus. Quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas haec a die qua edificaverunt eam usque ad diem istam qua auferetur de conspectu meo propter malitiam filiorum israel et filiorum iuda quam fecerunt ad iracundiam me provocantes ipsi et reges eorum et principes eorum et sacerdotes et prophete eorum viri iuda et habitatores ierusalem. Et verterunt ad me terga et non facies cum docerem eos diluculo et erudirem et nollent audire ut acciperent disciplinam. Et posuerunt ydola sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut pollueret eam. Et edificaverunt excelsa baal que sunt in valle filii ennom ut initiarent filios suos et filias suas moloch quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum ut facerent abhominationem hanc et in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter ista haec dicit dominus deus israel ad civitatem hanc de qua vos dicitis quod tradetur in manus regis babylonis in gladio et in fame et in peste. Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione mea grandi et reducam eos ad locum istum et habitare faciam eos confidenter. Et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum. Et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me et letabor super eis cum eis benefecero et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo in tota anima mea. Quia haec dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande sic adducam super eos omne malum quod ego loquor ad eos et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit eo quod non remanserit homo et iumentum et data sit in manus chaldeorum. Agri pecunia ementur et scribentur in libro et imprimetur signum et testes adhibebuntur in terra beniamin et in circuitu ierusalem et in civitatibus iuda et in civitatibus montanis et in civitatibus campestribus et in civitatibus que ad austrum sunt quia convertam captivitatem eorum.

Et factum est verbum domini ad ieremiam secundo dicens. C. xxxiii. cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Haec dicit dominus qui facturus est et formaturus illud et paraturus dominus nomen eius. Clama ad me et exaudiam te et annuntiabo tibi grandia et firma que nescis. Quia haec dicit dominus deus israel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda que destructe sunt et ad munitiones et ad gladium venientium ut dimicent cum chaldeis et impleant eas cadaveribus hominum quos percussi in furore meo et in indignatione mea abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem malitiam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis et convertam conversionem iuda et conversionem ierusalem. Et edificabo eos sicut a principio et emundabo illos ab omni iniquitate sua qua peccaverunt mihi et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi et spreverunt me. Et erit mihi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultationem cunctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis et pavebunt et turbabuntur in universis bonis et in omni pace quam ego faciam eis. Haec dicit dominus. Adhuc audietur in loco

isto quem vos dicitis esse desertum eo quod
non sit homo nec iumentum in ciuitatibus
iuda et foris ierusalem que desolate sunt
absque homine et absque habitatore et
absque pecore vox gaudii et vox letitie
vox sponsi et vox sponse vox dicentium Con
fitemini domino exercituum quoniam bonus dominus quoniam
in eternum misericordia eius et portantium vota in
domum domini Reducam enim conversionem terre
sicut a principio dicit dominus Hec dicit dominus exer
cituum Adhuc erit in loco isto deserto abs
que homine et absque iumento et in cunctis ci
uitatibus eius habitaculum pastorum accu
bantium gregem In ciuitatibus montuosis et
in ciuitatibus campestribus et in ciuita
tibus que ad austrum sunt et in terra
beniamin et in circuitu ierusalem et in ciuitati
bus iuda adhuc transibunt greges ad ma
num numerantis ait dominus Ecce dies veniunt
dicit dominus et suscitabo verbum bonum quod
locutus sum ad domum israel et ad domum
iuda In diebus illis et in illo tempore ger
minare faciam dauid germen iustitie et
faciet iudicium et iustitiam in terra In die
bus illis saluabitur iuda et israel habita
bit confidenter et hoc est nomen quod
vocabunt eum dominus iustus noster quia hec
dicit dominus Non interibit de dauid vir qui
sedebit super thronum domus israel et de
sacerdotibus et leuitis non interibit
vir a facie mea qui offerat holocausto
mata et incendat sacrificium et cedat vic
timam omnibus diebus Et factum est verbum
domini ad ieremiam dicens hec dicit dominus Si
irritum potest fieri pactum meum cum die et
pactum meum cum nocte vt non sit dies
et nox in tempore suo et pactum meum irritum
esse poterit cum dauid seruo meo vt non
sit ex eo filius qui regnet in throno
eius et leuite et sacerdotes ministri
mei Sicut enumerari non possunt stelle celi

et metiri arena maris sic multiplica
bo semen dauid serui mei et leuitas mi
nistros meos Et factum est verbum domini
ad ieremiam dicens Numquid non vidisti quod po
pulus hic locutus est dicens Due cogna
tiones vel cognationes quas elegerat
dominus abiecte sunt et populum meum desp[e]xe
runt eo quod non sit vltra gens coram eis hec
dicit dominus Si pactum meum inter diem et
noctem et leges celo et terre non posui
equidem semen iacob et dauid serui mei
proiciam vt non assumam de semine eius
principes seminis abraham ysaac et
iacob Reducam enim conuersionem eorum et
miserebor eis

Capitulum xxxiiii

Verbum quod factum est ad iere
miam a domino quando nabuchodonosor rex
babylonis et omnis exercitus eius omni
aque regna terre que erant sub potestate
manus eius et omnis populus bellabant
contra ierusalem et contra omnes vrbes eius
dicens Hec dicit dominus deus israel Vade et
loquere ad sedechiam regem iuda et
dices ad eum Hec dicit dominus Ecce ego
tradam hanc ciuitatem in manu regis ba
bylonis et succendet eam igni et tu
non effugies de manu eius sed compre
hensione capieris et in manum eius tra
deris et oculi tui oculos regis babylo
nis videbunt et os eius cum ore tuo
loquetur et babylonem introibis Attamen
audi verbum domini sedechia rex iuda
hec dicit dominus ad te Non morieris in gla
dio sed in pace morieris et secundum com
bustiones patrum tuorum regum priorum qui
fuerunt ante te sic comburent te et plan
gent te heu domine quia verbum locutus ego
sum ait dominus Et locutus est ieremias
propheta ad sedechiam regem iuda vni
uersa verba hec in ierusalem et exercitus regis
babylonis pugnabat contra ierusalem et

contra omnes civitates iuda que reliquie erant contra lachis et contra azecha hee enim superfuerant de civitatibus iuda urbes munite. Verbum quod factum est ad ieremiam a domino postquam percussit rex sedechias fedus cum omni populo in ierusalem predicans ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebreum et hebream liberos et nequaquam dominarentur eis. Audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos et ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur et dimiserunt et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos suos et ancillas suas quos dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas. Et factum est verbum domini ad ieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus deus israel. Ego percussi fedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egypti de domo servitutis dicens. Cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebreum qui venditus est ei et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum. Et non audierunt me patres vestri nec inclinaverunt aurem suam. Et conversi vos estis hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut predicaretis unusquisque libertatem ad amicum suum et inistis pactum in conspectu meo in domo in qua invocatum est nomen meum super eam. Et reversi estis et commaculastis nomen meum et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut predicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo. Ecce ego predico vobis libertatem ait dominus et ad gladium et ad famem et ad pestem et dabo vos in commotionem cunctis regnis terre. Et dabo viros qui prevaricantur fedus meum et non observaverunt verba federis mei quibus assensi sunt in conspectu meo vitulum quem conciderunt in duas partes et transierunt inter divisiones eius. Principes iuda et principes ierusalem et eunuchi et sacerdotes et omnis populus terre qui transierunt inter divisiones vituli et dabo eos in manu inimicorum suorum et in manu querentium animam eorum et erit morticinum eorum in escam volucribus celi et bestiis terre. Et sedechiam regem iuda et principes eius dabo in manu inimicorum suorum et in manu querentium animam eorum et in manu exercituum regis babylonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus et reducam eos ad civitatem hanc et preliabuntur adversus eam et capient eam et succendent igni et civitates iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator.

XXXV

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino in diebus ioachim filii iosie regis iuda dicens. Vade ad domum rechabitarum et loquere eis et introduces eos in domum domini in unam exedram thesaurorum et dabis eis bibere vinum. Et assumpsi iezoniam filium ieremie filii absanie et fratres eius et omnes filios eius et universam domum rechabitarum et introduxi eos in domum domini ad gazophilacium filiorum anan filii iegedelie hominis dei qui erat iuxta gazophilacium principum super thesaurum maasie filii sellum qui erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domus rechabitarum scyphos plenos vino et calices. Et dixi ad eos bibite vinum. Qui responderunt non bibemus vinum quia ionadab

filius rechab pater noster precepit nobis dicens
Non bibetis vinum vos et filii vestri usque in
sempiternum. Et domum non edificabitis et
sementem non seretis et vineas non planta
bitis nec habebitis sed in tabernaculis
habitabitis cunctis diebus vestris ut vivatis
multis diebus super faciem terre in qua vos
peregrinamini. Obedivimus ergo voci ionadab fi
lii rechab patris nostri in omnibus que precepit
nobis ita ut non biberemus vinum cunctis diebus
nostris Nos et mulieres nostre filii et filie nostre
et non edificaremus domos ad habitandum
et vineam et agrum et sementem non habui
mus sed habitavimus in tabernaculis et
obedientes fuimus iuxta omnia que precepit nobis
ionadab pater noster. Cum autem ascendisset
nabuchodonosor rex babilonis ad terram
nostram diximus venite ingrediamur ierusalem a fa
cie exercitus chaldeorum et a facie exercitus
syrie et mansimus in ierusalem. Et factum est ver
bum domini ad ieremiam dicens hec dicit dominus ex
ercituum deus israel Vade et dic viris iuda
et habitatoribus ierusalem Nunquid non accipietis
disciplinam et obedietis verbis meis dicit
dominus prevaluerunt sermones ionadab filii
rechab quos precepit filiis suis ut non bi
berent vinum et non biberunt usque ad diem hanc
quia preceptum obedierunt patris sui Ego autem
locutus sum ad vos de mane consurgens
et loquens et non obedistis michi. Misique ad
vos omnes servos meos prophetas consur
gens diluculo mittensque et dicens Con
vertimini unusquisque a via sua pessima et
bona facite studia vestra et nolite sequi de
os alienos neque colatis eos et habitabitis
in terra quam dedi patribus vestris et non
inclinastis aurem vestram neque audistis
me. Firmaverunt igitur filii ionadab filii
rechab preceptum patris sui quod preceperat
eis populus autem iste non obedivit michi. Id
circo hec dicit dominus exercituum deus israel Ecce
ego adducam super iudam et super omnes
habitatores ierusalem omnem afflictionem quam
locutus sum adversum illos eo quod locutus
sum ad illos et non audierunt vocavi
illos et non responderunt michi. Domui autem
rechabitarum dixit ieremias hec dicit dominus
exercituum deus israel pro eo quod obedistis precep
to ionadab patris vestri et custodistis
omnia mandata eius et fecistis universa
que precepit vobis propterea hec dicit dominus ex
ercituum deus israel Non deficiet vir de stir
pe ionadab filii rechab stans in conspectu
meo cunctis diebus. Ca. xxxvi

Et factum est in anno quarto ioachim
filii iosie regis iuda factum
est verbum hoc ad ieremiam a domino dicens
Tolle volumen libri et scribes in eo omnia
verba que locutus sum tibi adversum israel
et iudam et adversum omnes gentes
a die qua locutus sum ad te ex diebus
iosie usque ad diem hanc si forte au
dierit te domus iuda universa mala que
ego cogito facere eis et revertatur unusquisque
a via sua pessima et propitius ero iniqui
tati et peccato eorum. Vocavit ergo ieremi
as baruch filium nerie et scripsit ba
ruch ex ore ieremie omnes sermones
domini quos locutus est ad eum in volu
mine libri. Et precepit ieremias baruch
dicens Ego clausus sum nec valeo in
gredi in domum domini. Ingredere ergo tu et
lege in volumine quod scripsisti ex ore meo
verba domini audiente populo in domo domini
in die ieiunii. Insuper et audiente universo
iuda qui veniunt de civitatibus iuda
et suis leges eis. Si forte cadat oratio
eorum in conspectu domini et revertatur unusquisque a via
sua pessima quoniam magnus
furor et indignatio quam locutus
est dominus adversum populum hunc. Et fecit
baruch filius nerie iuxta omnia verba
que preceperat ei ieremias propheta legens

ex volumine sermones domini in domo domini factum
est autem in anno quinto ioachim filii iosie
regis iuda in mense nono predicaverunt ieiunium
in conspectu domini omni populo in ierusalem et universe
multitudini que confluxerant de civitatibus
iuda in ierusalem. Legitque baruch ex volumine
sermones ieremie in domo domini in gazo
philacio gamarie filii saphan scribe in
vestibulo superiori et in introitu nove por
te domus domini audiente omni populo. Cumque
audisset micheas filius gemarie filii
saphan omnes sermones domini ex libro des
cendit in domum regis ad gazophilacium
scribe et ecce ibi omnes principes sedebant
elysama scriba et dalayas filius semey
et elnathan filius achobor et gamari
as filius saphan et sedechias filius
ananye et universi principes et nuntiavit
eis micheas omnia verba que audivit le
gentem baruch ex volumine in auribus populi.
Miserunt itaque omnes principes ad baruch
iudi filium nathanie filii semie sele
mie filii chusi dicentes volumen ex
quo legisti audiente populo sume in manu
tua et veni. Tulit ergo baruch filius
nerie volumen in manu sua et venit ad
eos. Et dixerunt ad eum. Sede et lege hec
in auribus nostris et legit baruch in auri
bus eorum. Igitur cum audissent omnia verba
hec obstupuerunt unusquisque ad proximum suum
Et dixerunt ad baruch nuntiare debemus
regi omnes sermones istos et interrogaverunt
eum dicentes. Indica nobis quomodo scripsisti
omnes sermones istos ex ore eius. Dixit
autem baruch ex ore suo loquebatur quasi le
gens ad me omnes sermones istos et ego
scribebam in volumine atramento. Et dixerunt
omnes principes ad baruch vade et ab
scondere tu et ieremias et nemo sciat
ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium

Porro volumen commendaverunt in gazophi
lacio elisame scribe. Et nuntiaverunt au
diente rege omnes sermones. Misitque
rex iuda ut sumeret volumen qui tollens
illud de gazophilacio elisame scribe
legit audiente rege et universis principibus
qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in
domo hiemali in mense nono et posita
erat arula coram eo plena prunis. Cumque
legisset iudi tres pagellas vel quattuor sci
dit illud scalpello scribe et proiecit in ig
nem qui erat super arulam donec consume
retur omne volumen igni qui erat in aru
la et non timuerunt neque sciderunt vestimen
ta sua rex et omnes servi eius qui audie
runt sermones istos universos. Verumptamen
elnatha et dalayas et gamarias contra
dixerunt regi ne combureret librum et non
audivit eos. Et precepit rex ieremiel filio
amelech et sarie filio ezriel et sele
mie filio abdehel ut comprehenderent
baruch scribam et ieremiam prophetam. Abscon
dit autem dominus eos. Et factum est verbum
domini ad ieremiam prophetam postquam combus
serat rex volumen et sermones quos scrip
serat baruch ex ore ieremie dicens. Rur
sum tolle volumen aliud et scribe in eo
omnes sermones priores qui erant in primo
volumine quod combussit ioachim rex iuda
Et ad ioachim regem iuda dices. Hec dicit
dominus. Tu combussisti volumen illud dicens
quare scripsisti in eo annuntians festinus
veniet rex babylonis et vastabit terram
hanc et cessare faciet ex illa hominem
et iumentum. Propter hoc hec dicit dominus deus
contra ioachim regem iuda. Non erit ex
eo qui sedeat super solium david et ca
daver eius proicietur ad estum per diem et
ad gelu per noctem et visitabo contra eum et
contra semen eius et contra servos eius

iniquitates suas et adducam super eos
et super habitatores Ierusalem et super viros
Iuda omne malum quod locutus sum ad
eos et non audierunt. Ieremias autem tulit
volumen aliud et dedit illud Baruch filio
Nerie scribe qui scripsit in eo ex ore Iere-
mie omnes sermones libri quem combusserat
Ioachim rex Iuda igni. Et insuper additi
sunt sermones multo plures quam ante fuerant.

Et regnavit rex C.xxxvii. Sedechias filius Iosie pro Iecho-
nia filio Ioachim quem constituit rex Na-
buchodonosor rex Babylonis in terra Iuda et non
obedivit ipse et servi eius et populus terre
verbis domini que locutus est in ma-
nu Ieremie prophete. Et misit rex Sedechi-
as Iochal filium Selemie et Sophoniam fi-
lium Maasie sacerdotem ad Ieremiam prophetam
dicens Ora pro nobis dominum deum nostrum. Ierem-
ias autem libere ambulabat in medio populi non
enim miserant eum in custodiam carceris. Igitur
exercitus Pharaonis egressus est de Egypto et
audientes Chaldei qui obsidebant Ierusalem huiusce-
modi nuntium recesserunt ab Ierusalem. Et factum
est verbum domini ad Ieremiam dicens Hec dicit
dominus deus Israel Sic dicetis regi Iuda qui
misit vos ad me interrogandum me Ecce exercitus Pharao-
nis qui egressus est vobis in auxi-
lium revertetur in terram suam in Egyptum et
redient Chaldei et bellabunt contra civitatem
hanc et capient eam et incendent igni. Hec
dicit dominus Nolite decipere animas vestras di-
centes Euntes abibunt et recedent a nobis
Chaldei quia non abibunt. Sed et si
percusseritis omnem exercitum Chaldeorum qui
preliantur adversum vos et derelicti fue-
rint ex eis aliquanti vulnerati singuli de
tentorio suo consurgent et incendent civitatem
hanc igni. Ergo cum recessisset exercitus Chal-
deorum ab Ierusalem propter exercitum Pharaonis egres-
sus est Ieremias de Ierusalem ut iret in terram
Beniamin et divideret possessionem ibi in
conspectu civium. Cumque pervenisset ad por-
tam Beniamin erat ibi custos porte per
vices nomine Ierias filius Selemie fi-
lii Ananie et apprehendit Ieremiam prophetam
dicens Ad Chaldeos profugis. Et respon-
dit Ieremias Falsum est non fugio ad Chal-
deos et non audivit eum. Sed comprehen-
dit Ierias Ieremiam et adduxit eum
ad principes. Quam ob rem irati principes
contra Ieremiam ceciderunt eum et miserunt in car-
cerem qui erat in domo Ionathe scribe.
Ipse enim prepositus erat super carcerem. Itaque
ingressus est Ieremias in domum laci et
in ergastulum et sedit ibi Ieremias diebus
multis. Mittens autem rex Sedechias tulit
eum et interrogavit eum in domo sua
abscondite et dixit Putas est ser-
mo a domino? Et dixit Ieremias Est. Et ait
In manum regis Babylonis traderis. Et
dixit Ieremias ad regem Sedechiam Quid
peccavi tibi et servis tuis et populo tuo
quia misisti me in domum carceris? Ubi sunt
prophete vestri qui prophetabant vobis et dicebant
vobis Non veniet rex Babylonis super
vos et super terram hanc? Nunc ergo audi
obsecro mi rex domine valeat deprecatio
mea in conspectu tuo et ne remittas me
in domum Ionathan scribe ne moriar ibi.
Precepit ergo rex Sedechias ut tra-
deretur Ieremias in vestibulo carceris
et ut daretur ei torta panis cotidie
excepto pulmento donec consumerentur
omnes panes de civitate. Et mansit Ieremias
in vestibulo carceris. C.xxxviii.

Audivit autem Saphatias filius
Nathan et Iodelas filius
Phassur et Iuchal filius Selemie
et Phassur filius Melchie sermones
quos Ieremias loquebatur ad omnem populum
dicens Hec dicit dominus Quicumque manserit

ciuitate hac morietur gladio et fame
et peste. Qui autem profugerit ad chaldeos
uiuet et erit anima eius sospes et uiuens.
Hec dicit dominus. Tradenda tradetur ciuitas
hec in manu exercitus regis babylonis
et capiet eam. Et dixerunt principes regi
rogamus ut occidatur homo iste. De industria
enim dissoluit manus uirorum bellantium
qui remanserunt in ciuitate hac et manus
uniuersi populi loquens ad eos iuxta uerba hec.
Siquidem homo iste non querit pacem
populo huic sed malum. Et dixit rex sede-
chias. Ecce ipse in manibus uestris est.
Nec enim fas est regem uobis quicquam
negare. Tulerunt ergo ieremiam et proiecerunt
eum in lacum helchie filii amalech qui
erat in uestibulo carceris et submiserunt
ieremiam in funibus et in lacu in quo
non erat aqua sed lutum. Descendit itaque
ieremias in cenum. Audiuit autem abdeme-
lech ethiops uir eunuchus qui erat
in domo regis quod misissent ieremiam in lacum.
Porro rex sedebat in porta beniamin
et egressus est abdemelech de domo re-
gis et locutus est ad regem dicens. Domi-
ne mi rex male fecerunt uiri isti omnia que-
cumque perpetrauerunt contra ieremiam prophetam
mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fa-
me. Non sunt enim panes ultra in ciuitate.
Precepit itaque rex abdemelech ethio-
pi dicens. Tolle tecum hinc triginta uiros et
leua ieremiam prophetam de lacu antequam mo-
riatur. Assumptis ergo abdemelech uiris
secum ingressus est domum regis que erat
sub cellario et tulit inde ueteres pannos
et antiqua uestimenta que computruerant
et submisit ea ad ieremiam in lacum per
funiculos. Dixitque abdemelech ethi-
ops ad ieremiam. Pone ueteres pannos et
hec scissa et putrida sub cubito manuum
tuarum et super funes. Fecit ergo ieremias sic.
Et extraxerunt ieremiam funibus et eduxe-
runt eum de lacu. Mansit autem ieremias in
uestibulo carceris. Et misit rex sedechias
et tulit ad se ieremiam prophetam ad hostium
tertium quod erat in domo domini. Et dixit
rex ad ieremiam. Interrogo ego te sermo-
nem ne abscondas a me aliquid. Dixit
autem ieremias ad sedechiam. Si annuntia-
uero tibi numquid non interficies me et si
consilium dedero tibi non me audies. Iura-
uit ergo sedechias rex ieremie clam dicens.
Viuit dominus qui fecit nobis animam hanc si occi-
dero te et si tradidero te in manu uirorum
istorum qui querunt animam tuam. Et dixit iere-
mias ad sedechiam. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Si profectus exieris ad princi-
pes regis babylonis uiuet anima tua et
ciuitas hec non succendetur igni sed sal-
uus eris tu et domus tua. Si autem non exie-
ris ad principes regis babylonis tradetur
ciuitas hec in manu chaldeorum et suc-
cendent eam igni et tu non effugies de
manu eorum. Et dixit rex sedechias
ad ieremiam. Sollicitus sum propter iude-
os qui transfugerunt ad chaldeos ne for-
te tradar in manus eorum et illudant
michi. Respondens autem ieremias dixit
ei. Non te tradent. Audi queso uocem
domini quam ego loquor ad te et bene
erit tibi et uiuet anima tua. Quod si no-
lueris egredi iste est sermo quem ostendit
michi dominus. Ecce omnes mulieres que re-
manserunt in domo regis iuda educentur
ad principes regis babylonis. Et ipse
dicent tibi. Seduxerunt te et preualuerunt ad-
uersum te uiri pacifici tui et demer-
serunt te in ceno et in lubrico pedes
tuos et recesserunt a te. Et omnes uxores
tue et filii tui educentur ad chaldeos
et non effugies manus eorum sed in manu
regis babylonis capieris et ciuitatem hanc
comburet igni. Dixit ergo sedechias

ad Ieremiam Nullus sciat verba hec et non morieris. Si autem audierint principes quia locutus sum tecum et venerint ad te et dixerint tibi Indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos et non te interficiemus et quid locutus est tecum rex dices ad eos Prostravi ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum Ionathe et ibi morerer. Venerunt ergo omnes principes ad Ieremiam et interrogaverunt eum et locutus est eis iuxta omnia verba que preceperat ei rex et cessaverunt ab eo. nichil enim fuerat auditum. Mansit ergo Ieremias in vestibulo carceris usque ad diem quo capta est Ierusalem. Et factum est ut caperetur Ierusalem. xxxix

Anno nono Sedechie xxxix regis Iuda mense decimo venit Nabuch rex Babylonis et omnis exercitus eius ad Ierusalem et obsidebant eam. Undecimo autem anno Sedechie mense quarto quinta die mensis capta est civitas. Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis et sederunt in porta media Neregel Sereser Semegar Nabusar Sarsachim Rapsaces Rapsades Neregel Pherezel Rebmag et omnes reliqui principes regis Babylonis. Cumque vidisset eos rex Sedechias Iuda et omnes viri bellatores fugerunt et egressi sunt nocte de civitate per viam orti regis et per portam que erat inter duos muros. Et egressi sunt ad viam deserti. Persecutus autem est exercitus Chaldeorum eos et comprehenderunt Sedechiam in campo solitudinis Iericontine et captum adduxerunt ad Nabuch regem Babylonis in Reblatha que est in terra Emath. Et locutus est ad eum iudicia. Et occidit rex Babylonis filios Sedechie in Reblatha in oculis eius et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis. Oculos quoque Sedechie eruit et vinxit eum compedibus ut deduceretur in Babylonem. Domum quoque regis et domum vulgi succenderunt Chaldei igni et murum Ierusalem subverterunt. Et reliquias populi que remanserant in civitate et perfugas qui transfugerant ad eum et superfluos vulgi qui remanserant transtulit Nabuzardan magister militum in Babylonem. Et de plebe pauperum qui nichil penitus habebant dimisit magister militum Nabuzardan in terra Iuda et dedit eis vineas et cisternas in die illa. Preceperat autem Nabuch rex Babylonis de Ieremia Nabuzardan magistro militie dicens. Tolle illum et pone super eum oculos tuos nichilque ei mali feceris sed ut voluerit sic facias ei. Misit ergo Nabuzardan princeps militie et Sesbasan et Rapsaces et Neregel et Sereser et Remag et omnes optimates regis Babylonis miserunt et tulerunt Ieremiam de vestibulo carceris et tradiderunt eum Godolie filio Haycham filii Saphan ut intraret domum et habitaret in populo. Ad Ieremiam autem factus fuerat sermo Domini cum clausus esset in vestibulo carceris dicens. Vade et dic Abdemelech Ethiopi dicens Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel Ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum et non in bonum et erunt in conspectu tuo in die illa et liberabo te in die illa ait Dominus et non traderis in manus virorum quos tu formidas sed eruens liberabo te et gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutem quia in me habuisti fiduciam ait Dominus.

Sermo qui factus Ca xl est ad Ieremiam a Domino postquam dimissus est a Nabuzardan magistro militie de Rama quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de Ierusalem et Iuda et ducebantur in Babylonem. Tollens ergo princeps militie Ieremiam dixit ad eum Dominus Deus tuus locutus

est malum super locum istum. Et adduxit
et fecit dominus sicut locutus
est quia peccastis domino et non audistis
vocem eius. Et factus est vobis sermo hic.
Nunc ergo ecce solui te hodie de cathenis
que sunt in manibus tuis. Si placet tibi
ut venias mecum in babylonem veni et
ponam oculos meos super te. Si autem displicet
tibi venire mecum in babylonem reside
hic. Ecce omnis terra in conspectu tuo est. Quo
elegeris et quo placuerit tibi ut vadas il
luc perge et mecum noli venire. Sed ha
bita apud godoliam filium haytham filii
saphan quem prefecit rex babylonis
civitatibus iude. Habita ergo cum eo in
medio populi vel quocumque placuerit tibi ut
vadas vade. Dedit quoque magister milicie ei
cibaria et munuscula et dimisit eum. Venit
autem ieremias ad godoliam filium haytham
in masphath et habitavit cum eo in medio
populi qui relictus fuerat in terra. Cumque au
dissent omnes principes exercitus qui dispersi
fuerant per regiones ipsi et socii eorum quod
prefecisset rex babylonis godoliam filium
haytham terre et quod commendasset ei vi
ros et mulieres et parvulos et de pauperibus
terre qui non fuerant translati in babylo
ne. Venerunt ad godoliam in masphath
et ysmahel filius nathanye et iohanna
et ionathan filii caree et sareas filius
thenehmeth et filii ofi qui erant de
nethophati et iezonias filius maachati
ipsi et filii eorum. Et iuravit eis godolias
haytham filius saphan et comitibus eorum
dicens. Nolite timere servire chaldeis. Habi
tate in terra et servite regi babylonis
et bene erit vobis. Ecce ego habito in masphat
ut respondeam preceptis chaldeorum qui
mittuntur ad nos. Vos autem colligite vinde
miam et messem et oleum et condite in vasis
vestris et manete in urbibus vestris quas tenetis.
Sed et omnes iudei qui erant in moab et in
filiis amon et in ydumea et in universis
regionibus audito quod dedisset rex ba
bylonis reliquias in iudea et quod prefecisset
super eos godoliam filium haytham filii
saphan reversi sunt inquam omnes iudei
de universis locis ad que profugerant et venerunt
in terram iuda ad godoliam in masphath et
collegerunt vinum et messem multam nimis.
Iohannes autem filius caree et omnes princi
pes exercitus qui dispersi fuerant in regioni
bus venerunt ad godoliam in masphath
et dixerunt ei. Scito quod baalis rex filiorum
amon misit hysmahel filium nathanye
percutere animam tuam. Et non credidit eis
godolias filius haytham. Iohanna vero
filius caree dixit ad godoliam seorsum
in masphath loquens. Ibo et percutiam hys
mahel filium nathanye nullo sciente ne
interficiat animam tuam et dispergantur
iudei omnes qui congregati sunt ad te et pe
ribunt reliquie iuda. Et ait godolias
filius haytham ad iohannam filium caree
noli facere verbum hoc. Falsum enim loqueris
tu de hysmahel. Capitulum xli. xli

Et factum est in mense septimo ve
nit hysmahel filius nathanye
filii elysama de semine regali et optima
tes regis et decem viri cum eo ad godo
liam filium haytham in masphath et co
mederunt ibi panem simul in masphath.
Surrexit autem hysmahel filius natha
nye et decem viri qui cum eo erant et percus
serunt godoliam filium haytham filii sa
phan gladio et interfecerunt eum quem pre
fecerat rex babylonis terre. Omnes quoque
iudeos qui erant cum godolia in masphath
et chaldeos qui reperti sunt ibi et viros bel
latores percussit ysmahel. Secundo autem die

postquam occiderat godoliam nullo sciente venerunt viri de sichem et de silo et de samaria octoginta viri rasi barba et scissis vestibus et squalentes munera et thus habebant in manu ut offerrent in domo domini. Egressus ergo hismahel filius nathanie in occursum eorum de masphath incedens et plorans ibat. Cum autem occurrisset eis dixit ad eos venite ad godoliam filium haycham. Qui cum venissent ad medium civitatis interfecit eos hismahel filius nathanie circa medium laci ipse et viri qui erant cum eo. Decem autem viri reperti sunt inter eos qui dixerunt ad hismahel. Noli occidere nos quia habemus thesauros in agro frumenti et ordei et mellis et olei et cessavit et non interfecit eos cum fratribus suis. Lacus enim in quem proiecerat hismahel omnia cadavera virorum quos percussit propter godoliam ipse est quem fecit rex asa propter baasa regem israel. Ipsum replevit hismahel filius nathanie occisis. Et captivos duxit hismahel omnes reliquias populi qui erant in masphath filias regis et universum populum qui remanserat in masphath quos commendaverat nabuzardan princeps milicie godolie filio haycham. Et abiit ut transiret ad filios amon. Audivit autem iohanna filius caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo omne malum quod fecerat hismahel filius nathanie. Et assumptis universis viris profecti sunt ut bellarent adversum hismahel filium nathanie et invenerunt eum ad aquas multas que sunt in gabaon. Cumque vidisset omnis populus qui erat cum hismahel iohannam filium caree et universos principes bellatorum qui erant cum eo letati sunt. Et reversus est omnis populus quem ceperat hismahel in masphath reversusque abiit ad iohannam filium caree. Hismahel autem filius nathanie fugit cum octo viris a facie iohanne et abiit ad filios amon. Tulit ergo iohanna filius caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo universas reliquias vulgi quas reduxerat ab hismahel filio nathanie de masphath postquam percussit godoliam filium haycham fortes viros ad prelium et mulieres et pueros et eunuchos quos reduxerat de gabaon. Et abierunt et sederunt peregrinantes in chamaam que est iuxta bethleem ut pergerent et introirent egyptum a facie chaldeorum. Timebant enim eos quia percusserat hismahel filius nathanie godoliam filium haycham quem prefecerat rex babylonis in terra iuda.

C. xlii

Et accesserunt omnes principes bellatorum iohanna filius caree et iezonias filius osie et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum dixeruntque ad ieremiam prophetam. Cadat oratio nostra in conspectu tuo et ora pro nobis ad dominum deum tuum pro universis reliquiis istis quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuentur. Et annunciet nobis dominus deus tuus viam per quam pergamus et verbum quod faciamus. Dixit autem ad eos ieremias propheta. Audivi. Ecce ego oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra. Omne verbum quodcumque responderit michi indicabo vobis nec celabo vos quicquam. Et illi dixerunt ad ieremiam. Sit dominus inter nos testis veritatis et fidei si non iuxta omne verbum in quo miserit te dominus deus tuus ad nos sic faciemus. Sive bonum est sive malum voci domini dei nostri ad quem mittimus te obediemus ut bene sit nobis cum audierimus vocem domini dei nostri. Cum autem completi essent decem dies factum est verbum

domini ad ieremiam vocavitque iohanam filium caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo et universum populum a minimo usque ad maximum. Et dixit ad eos: Hec dicit dominus deus israel ad quem misistis me ut prosternerem preces vestras in conspectu eius: Si quiescentes manseritis in terra hac, edificabo vos et non destruam, plantabo et non evellam; iam enim placatus sum super malo quod feci vobis. Nolite timere a facie regis babylonis quem vos pavidi formidatis; nolite timere eum, dicit dominus, quia vobiscum sum ego ut salvos vos faciam et eruam vos de manu eius. Et dabo vobis misericordias et miserebor vestri et habitare vos faciam in terra vestra. Si autem dixeritis vos: Non habitabimus in terra ista nec audiemus vocem domini dei nostri, dicentes: Nequaquam, sed ad terram egipti pergemus ubi non videbimus bellum et clangorem tube non audiemus et famem non sustinebimus, et ibi habitabimus; propter hoc nunc audite verbum domini, reliquie iuda. Hec dicit dominus exercituum deus israel: Si posueritis faciem vestram ut ingrediamini egiptum et intraveritis ut ibi habitetis, gladius quem formidatis ibi comprehendet vos in terra egipti, et fames pro qua estis solliciti adherebit vobis in egipto et ibi moriemini. Omnesque viri qui posuerunt faciem suam ut ingrediantur egiptum et habitent ibi morientur gladio et fame et peste; nullus eorum remanebit nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel: Sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores ierusalem, sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis egiptum, et eritis in iusiurandum et in stuporem et in maledictum et in opprobrium, et nequaquam ultra videbitis locum istum. Verbum domini super vos, reliquie iuda: Nolite intrare in egiptum. Scientes scietis quod obtestatus sum vos hodie, quia decepistis animas vestras; vos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes: Ora pro nobis ad dominum deum nostrum, et iuxta omnia quecumque dixerit tibi dominus deus noster sic annuntia nobis et faciemus. Et annuntiavi vobis hodie et non audistis vocem domini dei vestri super universis pro quibus misit me dominus ad vos. Nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

Capitulum xliii

Factum est autem cum complesset ieremias loquens ad populum universos sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum dominus deus eorum ad illos omnia verba hec, dixit azarias filius osaie et iohanan filius caree et omnes viri superbi dicentes ad ieremiam: Mendacium tu loqueris; non misit te dominus deus noster dicens: Ne ingrediamini egiptum ut habitetis illic; sed baruch filius nerie incitat te adversum nos ut tradat nos in manibus chaldeorum ut interficiat nos et traduci faciat in babylonem. Et non audivit iohanan filius caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem domini ut maneret in terra iuda. Sed tollens iohanan filius caree et universi principes bellatorum universos reliquiarum iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant dispersi ut habitarent in terra iuda, viros et mulieres et parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat nabuzardan

principes militie cum godolia filio ahicham filii saphan et ieremiam prophetam et baruch filium nerie. Et ingressi sunt terram egipti quia non obedierunt voci domini. Et venerunt usque ad tampnis. Et factus est sermo domini ad ieremiam in tampnis dicens. Sume in manu tua lapides grandes et absconde eos in cripta que est sub muro laterico in porta domus pharaonis in tapnis cernentibus viris iudeis et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego mittam et assumam nabuchodonosor regem babilonis servum meum et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi et statuet solium suum super eos. Veniensque percutiet terram egipti quos in mortem in mortem et quos in captivitatem in captivitatem et quos in gladio in gladio et succendet ignem in delubris deorum egipti et comburet eam et captivos ducet illos et amicietur terra egipti sicut amicitur pastor pallio suo et egredietur inde in pace et conteret statuas domus solis que sunt in terra egipti et delubra deorum egipti comburet igni.

Capitulum xliiij

xliiij

Verbum quod locutus est ieremias factum ad ieremiam et ad omnes iudeos qui habitant in terra egipti habitantes in magdalo et in tampnis et in memphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Vos vidistis omne malum illud quod adduxi super ierusalem et super omnes urbes iuda et ecce sunt deserte hodie et non est in eis habitator propter maliciam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri. Et misi ad vos servos meos prophetas de nocte consurgens mittensque et dicens. Nolite facere verbum abhominationis huiuscemodi et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis et non sacrificarent diis alienis. Et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus iuda et in plateis ierusalem et verse sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. Et nunc hec dicit dominus exercituum deus israel. Quare vos facitis hoc malum grande contra animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier et parvulus et lactens de medio iude nec relinquatur vobis quicquam residuum provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra egipti in quam ingressi estis ut habitetis ibi et dispereatis et sitis in maledictionem et in opprobrium cunctis gentibus terre. Numquid obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum iuda et mala uxorum eius et mala vestra et mala uxorum vestrarum que fecerunt in terra iuda et in regionibus ierusalem. Non sunt mundati usque ad diem hanc et non timuerunt et non ambulaverunt in lege domini et in preceptis meis que dedi coram vobis et coram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum et disperdam omnem iudam et assumam reliquias iude qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram egipti et habitarent ibi et consumentur omnes in terra egipti omnes cadent in gladio et in fame consumentur a minimo usque ad maximum in gladio et fame morientur. Et erunt in iusiurandum et in maledictionem et in opprobrium. Et visitabo super habitatores terre egipti sicut visitavi super ierusalem in gladio et in fame et in peste. Et non erit qui effugiat et sit residuus de reliquiis iudeorum qui vadunt et peregrinantur in terra egipti et revertantur in terram iuda ad quam ipsi

Regina celi

leuabit manus suas ut reuertatur et ha
bitet ibi non reuertetur nisi qui fuge
rint. Responderunt autem Ieremie omnes viri
scientes quod sacrificarent uxores eorum diis
alienis et vniuerse mulieres quarum stabat
multitudo grandis et omnis populus habita
tium in terra Egipti in phatures dicentes. Ser
monem quem locutus es ad nos in nomine
domini dei nostri non audiemus ex te sed facien
tes faciemus omne malum quod egredietur
de ore nostro ut sacrificemus regine celi et
libemus ei libamina sicut fecimus nos
et patres nostri reges nostri et principes
nostri in urbibus iuda et in plateis
ierusalem et saturati sumus panibus et bene
nobis erat malumque non vidimus. Ex eo tempore
quo cessauimus sacrificare regine celi et
libare ei libamina indigemus omnibus
et gladio et fame consumpti sumus. Quod si
nos sacrificamus regine celi et libamus
ei libamina. Numquid sine viris nostris fa
cimus ei placentas ad colendam eam et
libandum libamina. Et dixit Ieremias ad om
nem populum aduersum viros et aduersum mu
lieres et ad vniuersam plebem que respon
derant ei verbum dicens. Numquid non sacri
ficium quod sacrificastis in ciuitatibus
iuda et in plateis ierusalem vos et patres
vestri reges vestri et principes vestri et
populus terre horum recordatus est dominus.
Et ascendit super cor eius et non pote
rat dominus vltra portare propter maliciam
studiorum vestrorum et propter abhominationes
quas fecistis. Et facta est terra vestra in desolacionem
et in stuporem et in maledictum eo quod
non sit habitator sicut est dies hec.
propterea quod sacrificaueritis ydolis et peccaueritis
domino et non audistis vocem domini et
in lege et in preceptis et in testimoniis
eius non ambulastis ideo euenerunt
vobis mala hec sicut est dies hec. Dixit

autem Ieremias ad omnem populum et ad vniuer
sas mulieres. Audite verbum domini omnis
iuda qui estis in terra egipti. Hec dicit dominus
exercituum deus israel dicens. Vos et uxores
vestre locute estis ore vestro et manibus
vestris complestis dicentes. Faciamus vota nostra
que vouimus ut sacrificemus regine celi
et libemus ei libamina. Impleuistis vota vestra
et opere perpetrastis ea. Ideo audite verbum
domini omnis iuda qui habitatis in terra egipti.
Ecce ego iuraui in nomine meo magno ait
dominus quia nequaquam ultra vocabitur nomen meum
ex ore omnis viri iudei dicentis viuit dominus
deus in omni terra egipti. Ecce ego vigila
bo super eos in malum et non in bonum et con
sumentur omnes viri iuda qui sunt in terra egip
ti gladio et fame donec penitus con
sumantur. Et qui fugerint gladium reuertentur
de terra egipti in terram iuda viri pauci. Et
scient omnes reliquie iuda ingredientium ter
ram egipti ut habitent ibi cuius sermo
compleatur meus an illorum. Et hoc vobis signum
ait dominus quod visitem ego super vos in loco isto
ut sciatis quia vere complebuntur sermones
mei contra vos in malum. Hec dicit dominus. Ecce
ego tradam pharaonem ephree regem egip
ti in manum inimicorum eius et in manum
querentium animam illius sicut tradidi sedechi
am in manum nabuchodonosor regis babylonis
inimici sui et querentis animam eius. xlv plo

Verbum quod locutus est Ieremias
propheta ad baruch filium Nerie cum
scripsisset verba hec in libro ex ore Ieremie
anno iiii° ioachim filii iosie regis iuda
dicens. Hec dicit dominus deus israel ad te baruch.
Dixisti ve misero michi quoniam addidit do
minus dolorem dolori meo laboraui in gemi
tu meo et requiem non inueni. Sic dices
ad eum. Hec dicit dominus. Ecce quos edificaui
ego destruo et quos plantaui ego euello
et vniuersam terram hanc. Et tu queris tibi
grandia. Noli querere quia ecce ego adducam

malum super omnem carnem ait Dominus. Et da-
bo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis
ad quecumque perrexeris. Capitulum xlvi

Quod factum est verbum Domini ad Ie-
remiam prophetam contra gentes ad
Egyptum adversum exercitum pharaonis nechao
regis Egypti qui erat iuxta flumen Eu-
fraten in Carchamis quem percussit Nabuch-
odonosor rex Babylonis in quarto anno Ioachim filii
Iosie regis Iuda. Preparate scutum et clipeum
et procedite ad bellum. Iungite equos et a-
scendite equites. State in galeis. Polite lan-
ceas. Induite vos loricis. Quid ergo? Vi-
di ipsos pavidos et terga vertentes. Fortes
eorum cesos. Et fugerunt conciti nec respex-
erunt. Terror undique ait Dominus. Non fugiet ve-
lox nec salvari se putet fortis. Ad aquilo-
nem iuxta flumen Eufraten victi sunt
et ruerunt. Quis est iste qui quasi flumen
ascendit et veluti fluviorum intumescunt
gurgites eius? Egyptus fluminis instar as-
cendit et velud flumina movebuntur
fluctus eius et dicet: Ascendens operiam
terram, perdam civitatem et habitatores eius.
Ascendite equos et exultate in curribus
et procedant fortes Ethiopia et Libies
tenentes scutum et Lidii al. Libie arripien-
tes et iacientes sagittas. Dies autem ille
Domini mei Dei exercituum dies ultionis ut
sumat vindictam de inimicis suis. Devora-
bit gladius et saturabitur et inebriabi-
tur sanguine eorum. Victima enim Domini exercituum
in terra aquilonis iuxta flumen Eufraten.
Ascende in Galaad et tolle resinam virgo
filia Egypti. Frustra multiplicas medi-
camina. Sanitas non erit tibi. Audierunt gen-
tes ignominiam tuam et ululatus tuus
replevit terram quia fortis impegit in
fortem et ambo pariter conciderunt. Verbum
quod locutus est Dominus ad Ieremiam prophetam
super eo quod venturus esset Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis et percussurus terram Egypti. Annuncia-
te Egypto et auditum facite in Magda-
lo et resonet in Memphis et in Taph-
nis. Dicite: Sta et prepara te, quia devora-
bit gladius ea que per circuitum tuum sunt.
Quare computruit fortis tuus? Non stetit
quia Dominus subvertit eum. Multiplicavit ruen-
tes, ceciditque vir ad proximum suum,
et dicent: Surge et revertamur ad popu-
lum nostrum et ad terram nativitatis nostre a facie
gladii columbe. Vocate nomen pharaonis
regis Egypti tumultum adduxit tempus.
Vivo ego inquit rex Dominus exercituum no-
men eius quoniam sicut Thabor in montibus
et sicut Carmelus in mari veniet. Vasa
transmigrationis fac tibi habitatrix filia Egyp-
ti quia Memphis in solitudinem erit et de-
seretur et inhabitabilis. Vitula elegans
atque formosa Egyptus. Stimulator ab
aquilone veniet ei. Mercenarii quoque
eius qui versabantur in medio eius quasi vi-
tuli saginati versi sunt et fugerunt simul
nec stare potuerunt quia dies interfectio-
nis eorum venit super eos tempus visi-
tationis eorum. Vox eius quasi eris sonabit
quoniam cum exercitu properabunt et cum securibus
venient ei quasi ligna cedentes. Succiderunt
saltum eius ait Dominus qui supputari non
potest. Multiplicati sunt super locustas et non
est eis numerus. Confusa est filia Egyp-
ti et tradita in manu populi aquilonis.
Dixit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego
visitabo super tumultum Alexandrie et
super pharaonem et super Egyptum et super deos
eius et super reges eius et super pharaonem
et super eos qui confidunt in eo. Et dabo
ego eos in manu querentium animam eorum
in manu Nabuchodonosor regis Babylonis et
in manu servorum eius. Et post hec
habitabitur confidenter sicut diebus
pristinis ait Dominus. Et tu ne timeas ser-
ve meus Iacob et ne paveas Israel quia
ecce ego salvum te faciam de longinquo.

et semine tuum de terra captivitatis suae et revertetur Iacob et quiescet et prosperabitur et non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serve meus Iacob ait Dominus quia tecum ego sum quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te te vero non consumam sed castigabo te in iudicio nec quasi innocenti parcam. Ca. xlvii.

Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam contra Palaestinos antequam percuteret Pharao Gazam. Haec dicit Dominus ecce aquae ascendent ab aquilone et erunt quasi torrens inundans et operient terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius clamabunt homines et ululabunt omnes habitatores terrae a strepitu pompae armatorum et bellatorum eius et commotione quadrigarum eius et multitudine rotarum eius non respexerunt patres filios manibus dissolutis pro adventu diei in quo vastabuntur omnes Philisthim et dissipabuntur Tyrus et Sidon cum omnibus reliquis auxiliis suis. Depopulatus enim est Dominus Palaestinos reliquias insulae Cappadociae. Venit calvitium super Gazam conticuit Ascalon et reliquiae vallis earum usquequo concideris. O mucro Domini usquequo non quiesces ingredere in vaginam tuam et refrigerare et sile. Quomodo quiescet cum Dominus praeceperit ei adversum Ascalonem et adversus maritimas eius regiones ibique condixerit illi. Cap. xlviii.

Ad Moab haec dicit Dominus exercituum Deus Israel vae super Nabo quoniam vastata est et confusa capta est Cariathaim confusa est fortis et tremuit non est ultra exultatio in Moab contra Esebon cogitaverunt malum venite et disperdamus eam de gente ergo silens conticesces sequeturque gladius te. Vox clamoris de Oronaim vastitas et contritio magna. Contrita est Moab annuntiate parvulis eius clamorem. Per ascensum enim Luith plorans ascendet fletu quia in descensu Oronaim hostes ululatum contritionis audierunt. Fugite salvate animas vestras et eritis quasi myricae in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis et in thesauris tuis tu quoque capieris et ibit Chamos in transmigrationem sacerdotes eius et principes eius simul et veniet praedo ad omnem urbem et urbs nulla salvabitur et peribunt valles et dissipabuntur campestria quoniam dixit Dominus. Date florem Moab quia florens egredietur et civitates eius desertae erunt et inhabitabiles. Maledictus qui opus Dei facit fraudulenter et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua et requievit in fecibus suis nec transfusus est de vase in vas et in transmigrationem non abiit. Idcirco permansit gustus eius in eo et odor eius non est immutatus. Propterea ecce dies veniunt dicit Dominus et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum et sternent eum et vasa eius exhaurient et lagunculas eorum collident. Et confundetur Moab a Chamos sicut confusa est domus Israel a Bethel in qua habebat fiduciam. Quomodo dicitis fortes sumus et viri robusti ad praeliandum. Vastata est Moab et civitates illius succiderunt et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem ait rex Dominus exercituum nomen eius. Prope est interitus Moab ut veniat et malum eius velociter accurret nimis. Consolamini eum omnes qui estis in circuitu eius et universi qui scitis nomen eius dicite quomodo confracta est virga fortis baculus gloriosus. Descende de gloria et sede in siti habitatio filiae Dibon quia vastator Moab ascendit ad te dissipavit munitiones tuas. In via sta et prospice habitatio Aroer interroga fugientem et ei qui evasit dic quid accidit. Confusus est Moab quoniam victus est ululate et clamate annuntiate

in arnon quia vastata est moab et iudi-
cium venit ad terram campestrem super
alon et super iesa et super mephath
et super dybon et super nabo et super domum
et super balataym et super cariathiarim
et super bethgamul et super bethmaon et
super carioth et super bosra et super omnes
civitates terre moab que longe et que
prope sunt abscisum est cornu moab
et brachium eius contritum est ait dominus
Inebriate eum quoniam contra dominum
erectus est et allidet manum moab in
vomitu suo et erit in derisum etiam ipse
Fuit enim in derisum tibi israhel quasi inter
fures reperisses eum propter verba ergo
tua que adversum illum locutus es capti-
vus duceris Relinquite civitates et habitate
in petra habitatores moab et estote
quasi columba nidificans in summo ore fora-
minis Audivimus superbiam moab superbus
est valde Sublimitatem eius et ar-
rogantiam et superbiam et altitudinem
cordis eius ego scio ait dominus Iactantiam
eius et arrogantiam eo quod non sit iuxta
eam virtus eius nec iuxta quod poterat
conata sit facere Ideo super moab eiu-
labo et ad moab universam clamabo
ad viros muri fictilis lamentantes de
planctu iazer plorabo tibi vinea
sabama propagines tue transierunt mare
usque ad mare iazer pervenerunt Super
messem tuam et vindemiam tuam predo
irruit ablata est letitia et exultatio
de carmelo et de terra moab et vinum
de torcularibus sustuli nequaquam cal-
cator uve solitum celeuma cantabit
de clamore esebon usque eleale et
iasa dederunt vocem suam a segor usque
oronaym vitulam conternantem aque
vero nemrim pessime erunt Et auferam
de moab ait dominus offerentem in excel-
sis et sacrificantem diis eius propterea

cor meum ad moab quasi tybie reso-
nabit et cor meum ad viros muri fic-
tilis dabit sonitum tybiarum quia plus
fecit quam potuit ideo perierunt Omne enim
caput calvitium et omnis barba erit ra-
sa in cunctis manibus colligatio et super
omne dorsum cilicium super omnia tecta
moab et in plateis eius omnis planc-
tus quia contrivi moab sicut vas
inutile ait dominus Quomodo victa est et ul-
ulaverunt quomodo deiecit cervicem moab
et confusus est Eritque moab omnibus
in derisum et in exemplum in circuitu suo
Hec dicit dominus Ecce quasi aquila volabit
et extendit alas suas ad moab cap-
ta est carioth et munitiones eius
comprehense sunt et erit cor fortium mo-
ab in die illa sicut cor mulieris partu-
rientis et cessabit esse populus quoniam contra domi-
num gloriatus est Pavor et fovea et la-
queus super te o habitator moab ait
dominus qui fugerit a facie pavoris cadet
in foveam et qui conscenderit de fovea
capietur laqueo Adducam enim super mo-
ab annum visitationis eorum dicit dominus In
umbra esebon steterunt de laqueo fugi-
entes quia ignis egressus est de esebon et
flamma de medio seon et devoravit
partem moab et verticem filiorum tumul-
tus Ve tibi moab peristi popule cha-
mos quia comprehensi sunt filii tui et
filie tue in captivitatem et convertam cap-
tivitatem moab in novissimis diebus
ait dominus Capitulum xlix phe

Huc usque iudicia moab Ad
filios amon hec dicit dominus Num-
quid non filii sunt israhel aut heres non
est ei Cur igitur hereditate possedit
melchom gad et populus eius in urbi-
bus eius habitavit Ideo ecce dies
veniunt dicit dominus et auditum faciam
super rabbath filiorum amon fremitum prelii

et erit in tumulum dissipata filieque eius
igni succendentur et possidebit Israel pos-
sessores suos ait Dominus. Ulula Ese-
bon quoniam vastata est Hai clamate filie
Rabbath accingite vos ciliciis plangite et
circuite per sepes quoniam Melchom in trans-
migrationem ducetur sacerdotes eius
et principes eius simul. Quid gloriaris
in vallibus defluxit vallis tua filia de-
licata que confidebas in thesauris tuis
et dicebas quis veniet ad me. Ecce ego
inducam super te terrorem ait Dominus exercituum
Deus Israel ab omnibus qui sunt in circuitu
tuo et dispergemini singuli a conspectu vestro
nec erit qui congreget fugientes. Et post
hec reverti faciam fugientes et captivos
filiorum Ammon. Ad Idumeam hec dicit Dominus
Deus exercituum. Numquid non ultra est sa-
pientia in Theman periit consilium a filiis
inutilis facta est sapientia eorum. Fugite et
terga vertite descendite in voraginem
habitatores Dedan quoniam perditionem Esau
adduxi super eum tempus visitationis eius.
Si vindemiatores eius venissent super
te non reliquissent tibi racemum. Si fu-
res in nocte rapuissent quod sufficeret sibi.
Ego vero discooperui Esau revelavi ab-
scondita eius et celari non poterit. Vasta-
tum est semen eius et fratres eius et vi-
cini eius et non erit. Relinque pupillos
tuos et ego faciam eos vivere et vidue
tue in me sperabunt. Quia hec dicit Dominus
ecce quibus non erat iudicium ut bibe-
rent calicem bibentes bibent et tu quasi in-
nocens relinqueris non eris innocens sed bi-
bens bibes. Quia per memetipsum iuravi dicit
Dominus quia in solitudinem et in opprobrium
et in desertum et in maledictionem erit Bos-
ra et omnes civitates eius erunt in solitu-
dines sempiternas. Auditum audivi a Domi-
no et legatus ad gentes missus est.

Congregamini et venite contra eam et con-
surgamus in prelium. Ecce enim parvulum dedi
te in gentibus contemptibilem inter homi-
nes. Arrogantia tua decepit te et super-
bia cordis tui qui habitas in cavernis
petre et apprehendere niteris altitu-
dinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila ni-
dum tuum inde detraham te dicit Dominus.
Et erit Idumea deserta omnis qui tran-
sibit per eam stupebit et sibilabit super
omnes plagas eius sicut subversa est So-
doma et Gomorra et vicine eius ait
Dominus. Non habitabit ibi vir et non inco-
let eam filius hominis. Ecce quasi leo as-
cendet de superbia Iordanis ad pul-
chritudinem robustam quia subito cur-
rere faciam eum ad illam. Et quis erit elec-
tus quem preponam ei. Quis enim similis mei et
quis sustinebit me. Et quis est iste pas-
tor qui resistat vultui meo. Propterea audi-
te consilium Domini quod iniit de Edom
et cogitationes eius quas cogitavit de
habitatoribus Theman. Si non deiecerint
eos parvuli gregis nisi dissipaverint cum
eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum
commota est terra clamor in mari Rubro
auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila
ascendet et evolabit et expandet
alas suas super Bosram. Et erit cor for-
tium Idumee in die illa quasi cor mulieris
parturientis. Ad Damascum confusa est Emath
et Arphad quia auditum pessimum audie-
runt turbati sunt in mari pre sollicitudine
quiescere non potuit. Dissoluta est Damas-
cus versa est in fugam tremor appre-
hendit eam angustie et dolores tenuerunt
eam quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt civita-
tem laudabilem urbem letitie. Ideo cadent
iuvenes eius in plateis eius et omnes
viri eius prelii conticescent in die illa ait
Dominus exercituum. Et succendam ignem in muro

Damasci et devorabit menia Benadad.
Ad Cedar et ad regna Asor que percussit
Nabuchodonosor rex Babylonis. Hec dicit Dominus: Sur-
gite et ascendite Cedar et vastate filios
orientis. Tabernacula eorum et greges eorum
capient; pelles eorum et omnia vasa eorum
et camelos eorum tollent sibi et vocabunt
super eos formidinem in circuitu. Fugite,
abite vehementer, in voraginibus sedete
qui habitatis Asor, ait Dominus. Iniit enim contra
vos Nabuchodonosor rex Babylonis con-
silium et cogitavit adversum vos cogita-
tiones. Consurgite et ascendite ad gen-
tem quietam et habitantem confidenter,
ait Dominus. Non hostia nec vectes eis; so-
li habitant. Et erunt cameli eorum in direp-
tionem et multitudo iumentorum in predam,
et dispergam eos in omnem ventum qui sunt
attonsi in comam, et ex omni confinio eorum
adducam interitum super eos, ait Dominus. Et erit
Asor in habitaculum draconum deserta
usque in eternum. Non manebit ibi vir
nec incolet eam filius hominis. Quod
factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam ad-
versus Elam in principio regni Sedechie
regis Iuda dicens: Hec dicit Dominus exercitu-
um: Ecce ego confringam arcum Elam
et summam fortitudinem eorum. Et inducam
super Elam quattuor ventos a quattuor pla-
gis celi et ventilabo eos in omnes ventos.
Et non erit gens ad quam non perveniant pro-
fugi Elam. Et pavere faciam Elam co-
ram inimicis suis et in conspectu querenti-
um animam eorum. Et adducam super eos ma-
lum iram furoris mei, dicit Dominus, et mit-
tam post eos gladium donec consumam
eos. Et ponam solium meum in Elam et
perdam inde reges et principes, ait Dominus.
In novissimis autem diebus reverti faciam
captivos Elam, dicit Dominus. Capitulum L.

Verbum quod locutus est Dominus
de Babylone et de terra Chaldeorum in
manu Ieremie prophete. Annuntiate in gen-
tibus et auditum facite, levate signum,
predicate et nolite celare; dicite: Capta
est Babylon, confusus est Bel, victus est
Merodach; confusa sunt sculptilia eius,
superata sunt idola eorum. Quoniam ascendet
contra eam gens ab aquilone que ponet
terram eius in solitudinem, et non erit qui
habitet in ea ab homine usque ad pe-
cus; et moti sunt et abierunt. In diebus
illis et in tempore illo, ait Dominus, venient filii
Israel ipsi et filii Iuda simul ambulantes
et flentes properabunt et Dominum Deum suum
querent. In Sion interrogabunt viam; huc
facies eorum. Venient et apponentur ad
Dominum federe sempiterno quod nulla ob-
livione delebitur. Grex perditus factus est
populus meus; pastores eorum seduxerunt
eos, feceruntque vagari in montibus; de mon-
te in collem transierunt, obliti sunt cubilis
sui. Omnes qui invenerunt comederunt eos,
et hostes eorum dixerunt: Non peccavimus
pro eo quod peccaverunt Domino decori iustitie
et expectationi patrum eorum Domino. Re-
cedite de medio Babylonis et de terra
Chaldeorum egredimini et estote quasi hedi
ante greges. Quia ecce ego suscito et addu-
cam in Babylonem congregationem gentium
magnarum de terra aquilonis, et preparabuntur
adversus eam, et inde capietur.
Sagitta eius quasi viri fortis interfec-
toris non revertetur vacua. Et erit Chal-
dea in predam; omnes vastantes eam
replebuntur, ait Dominus. Quoniam exultatis
et magna loquimini diripientes heredita-
tem meam, quoniam effusi estis sicut vituli
super herbam et mugistis sicut tauri,
confusa est mater vestra nimis et adequa-
ta que genuit vos. Ecce novis-
sima erit in gentibus, et deserta, in-

via et arens ab ira Domini non inhabita-
bitur sed redigetur tota in solitudinem omnis
qui transibit per Babylonem stupebit et
sibilabit super universis plagis eius.
Praeparamini contra Babylonem per circuitum omnes
qui tenditis arcum debellate eam non
parcatis iaculis quia Domino peccavit. Cla-
mate adversus eam undique dedit ma-
num ceciderunt fundamenta eius et destru-
cti sunt muri eius quia ultio Domini est
ultionem accipite de ea sicut fecit fa-
cite ei. Disperdite satorem de Babylone
et tenentem falcem in tempore messis a
facie gladii columbae unusquisque ad
populum suum convertetur et singuli ad terram
suam fugient. Grex dispersus Israhel leones
eiecerunt eum primus comedit eum rex Assur
iste novissimus exossavit eum Nabu-
chodonosor rex Babylonis. Propterea haec dicit Dominus
exercituum Deus Israhel. Ecce ego visi-
tabo regem Babylonis et terram eius
sicut visitavi regem Assur et reducam
Israhel ad habitaculum suum et pascetur
Carmelum et Basan et in monte Effraym
et Galaad saturabitur anima eius. In die-
bus illis et in tempore illo ait Dominus quaeretur
iniquitas Israhel et non erit et peccatum
Iuda et non invenietur quoniam propitius ero
eis quos reliquero. Super terram domi-
nantium ascende et super habitatores eius
visita disperde et interfice quae post
eos sunt ait Dominus et fac iuxta omnia quae
praecepi tibi. Vox belli in terra et contritio
magna. Quomodo confractus est et contritus
malleus universae terrae quomodo versa est in de-
sertum Babylon in gentibus. Illaqueavi
te et capta es Babylon et nesciebas in-
venta es et apprehensa quia Dominum provo-
casti. Aperuit Dominus thesaurum suum et
protulit vasa irae suae quia opus est Domino

Deo exercituum in terra Chaldeorum. Venite
ad eam ab extremis finibus aperite ut ex-
eant qui conculcent eam tollite de via la-
pides et redigite in acervos et interficite
eam nec sit quicquam reliquum. Dissipate
universos fortes eius descendant in occi-
sionem. Ve eis quia venit dies eorum tem-
pus visitationis eorum. Vox fugientium et
eorum qui evaserunt de terra Babylonis ut
annuntiet in Syon ultionem Domini Dei nostri
ultionem templi eius. Annuntiate in Babylo-
nem plurimis omnibus qui tendunt ar-
cum consistite adversus eam per gyrum et
nullus evadat reddite ei secundum opus
suum iuxta omnia quae fecit facite ei
quia contra Dominum erecta est adversus Sanctum
Israhel. Idcirco cadent iuvenes eius in pla-
teis eius et omnes viri bellatores eius
conticescent in die illa ait Dominus. Ecce ego
ad te superbe dicit Dominus Deus exercituum quia venit
dies tuus tempus visitationis tuae et ca-
det superbus et corruet et non erit qui
suscitet vel suscitat eum et succendam
ignem in urbibus eius et devorabit omnia
in circuitu eius. Haec dicit Dominus exercituum ca-
lumpniam sustinent filii Israhel et filii Iuda
simul omnes qui ceperunt eos tenent nolunt
dimittere eos. Redemptor eorum fortis
Dominus exercituum nomen eius. Iudicio defen-
det causam eorum ut exterreat terram et
commoveat omnes habitatores Babylonis.
Gladius ad Chaldeos ait Dominus et ad
habitatores Babylonis et ad principes
et ad sapientes eius. Gladius ad divi-
nos eius qui stulti erunt. Gladius ad
fortes illius qui timebunt. Gladius ad
equos eius et ad currus eius et ad omne vul-
gus quod est in medio eius et erunt
quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius
qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit

et arescent quia terra sculptilium est
et in portentis gloriantur. propterea habitabunt
dracones cum faunis ficariis et habi
tabunt in ea strutiones et non inhabitabitur
ultra usque in sempiternum nec exstruetur
usque ad generationem et generationem sicut
subvertit dominus sodomam et gomorram et
vicinas urbes eius ait dominus non habi
tabit ibi vir neque incolet eam filius
hominis. Ecce populus venit ab aquilone
et gens magna et reges multi consur
gent a finibus terre arcum et scutum ap
prehendent crudeles sunt et inmisericordes
Vox eorum quasi mare sonabit et super
equos ascendent sicut vir paratus ad
prelium contra te filia babylonis. Au
divit rex babylonis famam eorum et dis
solute sunt manus eius angustia ap
prehendit eum dolor quasi parturientem. Ecce quasi
leo ascendit de superbia iordanis ad
pulchritudinem robustam quia tacere
subito faciam eum ad illam. Et quis erit
electus quem preponam ei. Quis enim similis mei
et quis sustinebit me et quis est iste
pastor qui resistat vultui meo. propterea
audite consilium domini quod mente conce
pit adversum babylonem et cogitationes
eius quas cogitavit super terram chal
deorum nisi detraxerint eos parvuli gre
gis et nisi dissipatum fuerit cum ipsis ha
bitaculum eorum. A voce captivitatis baby
lonis commota est terra et clamor inter
gentes auditus est. Capitulum li

Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo
super babylonem et super habi
tatores eius qui cor suum elevaverunt
contra me quasi ventum pestilentem et
inmittam babylone ventilatores et
ventilabunt eam et demolientur terram eius
qui venerint super eam undique in die afflic
tionis eius. Non habitabit qui tendit
arcum suum et non ascendet loricatus. Nol
te parcere iuvenibus eius interficite o
mnem militiam eius et cadent interfecti in
terra chaldeorum et vulnerati in regi
onibus eius quia non fuit viduatus israhel
et iuda a domino deo suo domino exercituum
terra autem eorum repleta est delicto a sancto
israhel. Fugite de medio babylonis et sal
vet unusquisque animam suam. Nolite tacere
super iniquitatem eius quia tempus ultionis
eius est a domino vicissitudinem ipse retri
buet ei. Calix aureus babylon in manu
domini inebrians omnem terram de vino eius
biberunt gentes et ideo commote sunt. Subito
cecidit babylon et contrita est. Ululate
super eam tollite resinam ad dolorem
eius si forte sanetur. Curavimus baby
lonem et non est sanata derelinquamus
eam et eamus unusquisque in terram suam
quoniam pervenit usque ad celos iudicium eius
et elevatum est usque ad nubes. protulit
dominus iustitias nostras. Venite et narre
mus in syon opus domini dei nostri. Acui
te sagittas implete pharetras. Sus
citavit dominus spiritum regum medorum et contra
babylonem mens eius est ut perdat eam
quia ultio domini est ultio templi sui rex
medorum contra babylonem a domino sus
citatus est. Super muros babylonis le
vate signum augete custodiam levate
custodes preparate insidias quia cogita
vit dominus et fecit quecumque locutus est
contra habitatores babylonis. Que ha
bitas super aquas multas locuples
in thesauris venit finis tuus pedalis
precisionis tue. Iuravit dominus exercituum
per animam suam quia replebo te hominibus
quasi bruco et super te celeuma cantabitur.
Qui fecit terram in fortitudine sua et
prudentia sua preparavit orbem in sapientia
sua extendit celos. Dante eo vocem mul
tiplicantur aque in celo. Qui levat ni-

les ab extremo terre fulgura in pluviam fecit
et produxit ventum de thesauris suis. Stultus
factus est omnis homo a sciencia confusus est omnis con-
flator in sculptili quia mendax est con-
flatio eius nec est spiritus in eis. Vana sunt
opera et risu digna in tempore visitationis
sue peribunt. Non sicut hec pars Iacob
quia qui fecit omnia ipse est et Israel
sceptrum hereditatis eius dominus exercituum
nomen eius. Collidis tu michi vasa
belli et ego collidam in te gentes et
disperdam in te regna et collidam in te equum
et equitem eius et collidam in te currum
et ascensorem eius et collidam in te virum
et mulierem et collidam in te senem et
puerum et collidam in te iuvenem et vir-
ginem et collidam in te pastorem et gregem
eius et collidam in te agricolam et iuga-
les eius et collidam in te duces et magistra-
tus et reddam Babiloni et cunctis habi-
tatoribus Chaldee omne malum suum quod
fecerunt in Syon in oculis vestris ait dominus. Ecce
ego ad te mons pestifer ait dominus qui
corrumpis universam terram et extendam ma-
num meam super te et evolvam te de petris
et dabo te in montem combustionis et non
tollent de te lapidem in angulum et lapi-
dem in fundamentis sed perditus eris in eter-
num ait dominus. Levate signum in terra clan-
gite buccina in montibus sanctificate super
eam gentes annunciate contra illam regibus
Ararath Menni et Ascenez numerate con-
tra eam Taphsar adducite equum quasi bruchum
aculeatum. Sanctificate contra eam gentes re-
ges Medie duces eius et universos
magistratus eius cunctamque terram potestatis
eius. Et commovebitur terra et conturbabitur
quia evigilabit contra Babilonem cogi-
tatio domini ut ponat terram Babilonis
desertam et inhabitabilem. Cessaverunt for-

tes Babilonis a prelio habitaverunt in pre-
sidiis devoratum est robur eorum et facti
sunt quasi mulieres. Incense sunt taberna-
cula eius contriti sunt vectes eius. Currens
obviam currenti veniet et nuncius obvius
nuncianti ut annunciaret regi Babilonis
quia capta est civitas eius a summo usque ad su-
mum et vada preoccupata sunt et paludes
incense sunt igni et viri bellatores contur-
bati sunt. Quia hec dicit dominus exercituum deus
Israel filia Babilonis quasi area tempus tritu-
re eius adhuc modicum et veniet tempus
messionis eius. Comedit me devoravit
me Nabuchodonosor rex Babilonis. Reddidit
me quasi vas inane absorbuit me quasi
draco replevit ventrem suum teneritudine
mea et eiecit me. Iniquitas adversum me
et caro mea super Babilonem dicit habi-
tatio Syon et sanguis meus super habita-
tores Chaldee dicit Ierusalem. Propterea hec dicit
dominus. Ecce ego iudicabo causam tuam et ul-
ciscar ultionem tuam et desertum faciam
mare eius et siccabo venam eius. Et erit
Babilon in tumulos habitatio draconum
stupor et sibilus eo quod non sit habita-
tor. Simul ut leones rugient et excutient
comas velut catuli leonum. In calore
eorum ponam potus eorum et inebria-
bo eos ut sopiantur et dormiant sompnum
sempiternum et non consurgant dicit dominus. De-
ducam eos quasi agnos ad victimam et quasi
arietes cum hedis. Quomodo capta est Sesach
et comprehensa est inclita universe ter-
re quomodo facta est in stuporem Babilon inter
gentes. Ascendit super Babilon mare
multitudine fluctuum eius operta est. Facte sunt
civitates eius in stuporem terra inhabita-
bilis et deserta terra in qua nullus habitet
nec transeat per eam filius hominis. Et vi-
sitabo super Bel in Babilonem et eiciam
quod absorbuerat de ore eius et non

confluent ad eum ultra gentes. Siquidem
et murus babylonis corruet. Egredimini de
medio eius populus meus ut salvet unusquisque
animam suam ab ira furoris domini. Ne for
te molescat cor vestrum et timeatis audi
tum qui audietur in terra. Et veniet in anno
auditio et post hunc annum auditio et iniqui
tas in terra et dominator super dominatorem. Propter
ea ecce dies veniunt et visitabo super sculp
tilia babylonis et omnis terra eius confun
detur et universi interfecti eius cadent in medio
eius et laudabunt super babylonem celi
et terra et omnia que in eis sunt quia ab aqui
lone venient ei predones ait dominus. Et
quomodo fecit babylon ut caderent occisi in
israel sic de babylone cadent occisi in univer
sa terra. Qui fugistis gladium venite nolite
stare recordamini procul dominum et ierusalem as
cendat super cor vestrum. Confusi sumus quoniam
audivimus opprobrium operuit ignominia facies
nostras quia venerunt alieni super sanctificationem
domus domini. Propterea ecce dies veniunt dicit
dominus et visitabo super sculptilia babylonis
et in omni terra eius mugiet vulneratus.
Si ascenderit babylon in celum et firma
verit in excelso robur suum a me venient
vastatores eius ait dominus. Vox clamoris
in babylone et contritio magna in terra
chaldeorum quoniam vastavit dominus babylonem
et perdidit ex ea vocem magnam et sona
bunt fluctus eorum quasi aque multe dedit
sonitum vox eorum quia venit super eam
id est super babylonem predo et apprehensi
sunt fortes eius. Et emarcuit arcus eorum
quia fortis ultor dominus reddens retribuet
et inebriabo principes eius et sapientes
eius et duces eius et magistratus eius et
fortes eius et dormient somnum sempiter
num et non expergiscentur ait dominus rex exerci
tuum nomen eius. Hec dicit dominus deus exerci
tuum murus babylonis ille latissimus suf
fossione suffodietur et porte eius excelse

igne comburentur et labores populorum ad
nihilum et gentium in igne erunt et dissipa
buntur. Verbum quod precepit ieremias
propheta saraie filio nerie filii maasie
cum pergeret cum sedechia rege in babylonem
in anno quarto regni eius. Saraias autem
erat princeps prophetie et scripsit ieremias
omne malum quod venturum erat super ba
bylonem in libro uno omnia verba hec
que scripta sunt contra babylonem. Et dixit
ieremias ad saraiam. Cum veneris in baby
lonem et videris et legeris omnia verba hec
dices Domine tu locutus es contra locum
istum ut disperderes eum ne esset qui in eo ha
bitaret ab homine usque ad pecus et ut es
set perpetua solitudo. Cumque compleveris
legere librum istum ligabis ad eum lapi
dem et proicies illum in medio eufraten
Et dices sic submergetur babylon et non
consurget a facie afflictionis quam ego
adduco super eam et dissolvetur. Hucusque
verba ieremie. Capitulum lii

Filius viginti et unius anni
erat sedechias cum regnare
cepisset et undecim annis reg
navit in ierusalem et nomen matris eius amy
thal filia ieremie de lobna et fecit
malum in oculis domini iuxta omnia que fe
cerat ioachim quoniam furor domini erat in
ierusalem et in iuda usquequo proiceret eos a facie
sua. Et recessit sedechias a facie regis
babylonis. Factum est autem in anno nono
regni eius in mense decimo decima mensis venit
nabuchodonosor rex babylonis ipse et omnis exer
citus eius adversus ierusalem et obsederunt
eam et edificaverunt contra eam munitio
nes in circuitu. Et fuit civitas obsessa
usque ad undecimum annum regis sedechie
Mense autem quarto nona die mensis obti
nuit fames civitatem et non erant alimenta
populo terre et disrupta est civitas et os

viri bellatores eius fugerunt exieruntque
de civitate nocte per viam porte que est inter
duos muros et ducit ad ortum regis chal
deorum obsidentibus urbem in gyro et
abierunt in viam que ducit in heremum
Persecutus est chaldeorum exercitus re
gem et apprehenderunt regem in deser
to quod est iuxta iericho et omnis co
mitatus eius diffugit ab eo. Cumque
apprehendissent regem adduxerunt eum ad
regem babylonis in reblatha que est
in terra emath et locutus est ad eum iu
dicia. Et iugulavit rex babylonis fi
lios sedechie in oculis eius. Sed et
omnes principes iuda occidit in rebla
tha et oculos sedechie eruit et vinxit
eum in compedibus et adduxit eum rex
babylonis in babylonem et posuit
eum in domo carceris usque ad diem mor
tis eius. In mense autem quinto decima die
mensis ipse est annus nonusdecimus nabuch
regis babylonis venit nabuzardan
princeps militie qui stabat coram re
ge babylonis in ierusalem et incendit do
mum domini et domum regis et omnes domos
ierusalem et omnem domum magnam igne
combussit et totum murum ierusalem per circui
tum destruxit cunctus exercitus chal
deorum qui erat cum magistro militie. De
pauperibus autem populi et de reliquo vul
go quod remanserat in civitate et de
perfugis qui perfugerant ad regem baby
lonis et ceteros de multitudine transtulit
nabuzardan princeps militie. De
pauperibus vero terre reliquit nabuzar
dan princeps militie vinitores et
agricolas. Columpnas quoque ereas que
erant in domo domini et bases et ma
re eneum quod erat in domo domini con

fregerunt chaldei et tulerunt omne es eorum
in babylonem et lebetes et creagras
et psalteria et phialas et mortariola
et omnia vasa erea que in ministerio fue
rant tulerunt et ydrias et thymiama
teria et urceos et pelves et candela
bra et mortaria et cyathos quotquot
aurea aurea et quotquot argentea argentea
tulit magister autem militie columpnas duas
et mare unum et vitulos xii ereos qui
erant sub basibus quas fecerat rex salo
mon in domo domini. Non erat pondus
eris omnium vasorum horum. De columpnis autem
xviii cubiti altitudinis erant in columpna
una et funiculus xii cubitorum ambiebat
eam. Porro grossitudo eius quatuor digi
torum et intrinsecus cava erat et capi
tella super utramque erea et altitudo capi
telli unius quinque cubitorum et retiacula
et malogranata super coronam in circuitu cunc
ta erea. Similiter erat columpne
secunde et malogranata erant super capitellum
in circuitu omnia erea. Similiter columpne
alterius et fuerunt malogranata nonaginta
et sex dependentia et centum retiacula circum
dabant omnia malogranata. Et tulit magister
militie saraiam sacerdotem primum et
sophoniam sacerdotem secundum et tres cus
todes vestibuli. Et de civitate tulit
eunuchum unum qui erat prepositus super vi
ros bellatores et septem viros de his
qui videbant faciem regis qui inventi
sunt in civitate et scribam principem mi
litum qui probabat tyrones et lx viros
de populo terre qui inventi sunt in medio civitatis.
Tulit autem eos nabuzardan magister mi
litie et adduxit eos ad regem babylo
nis in reblatha et percussit eos rex ba
bylonis et interfecit eos in reblatha in
terra emath et translatus est iuda de terra

Iste est populus quem transtulit nabuchodonosor rex babylonis in anno septimo iudeos tria milia et xxiii. In anno xviii nabuchodonosor transtulit de ierusalem animas octingentas xxxii. In anno xxiii nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister militie iudeorum animas septingentas xlv. Omnes ergo anime quatuor milia sexcente. Et factum est in xxxvii anno transmigrationis ioachim regis iuda in mense xii xxv die mensis elevavit evilmerodach rex babylonis ipso anno regni sui caput ioachim regis iude et eduxit eum de domo carceris et locutus est cum eo bona et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in babylone et mutavit vestimenta carceris eius et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vite sue et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege babylonis statuta per singulos dies usque ad diem mortis sue cunctis diebus vite sue. Et factum est postquam in captivitatem ductus est israel et ierusalem destructa est sedit ieremias flens et planxit lamentationem hanc in ierusalem et amaro animo suspirans et eiulans dixit:

Lamentatio Ieremie quod est in tytulo tynoth de absolutione litterarum hebraicarum.

Aleph Ca. primum

Quomodo sedet sola civitas plena populo facta est quasi vidua domina gentium princeps provinciarum facta est sub tributo. Beth. Plorans ploravit in nocte et lacrime eius in maxillis eius non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius omnes amici eius spreverunt eam et facti sunt ei inimici. Gymel. Migravit iuda propter afflictionem et multitudinem servitutis habitavit inter gentes nec invenit requiem omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. Deleth. Vie syon lugent eo quod non sint qui veniant ad solempnitatem omnes porte eius destructe sacerdotes eius gementes virgines eius squalide et ipsa oppressa amaritudine. He. Facti sunt hostes eius in capite et inimici eius locupletati sunt quia dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius parvuli eius ducti sunt in captivitatem ante faciem tribulantis. Vau. Et egressus est a filia syon omnis decor eius facti sunt principes eius velud arietes non invenientes pascua et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. Zay. Recordata est ierusalem dierum afflictionis sue et prevaricationis omnium desiderabilium suorum que habuerat a diebus antiquis cum caderet populus eius in manu hostili et non esset auxiliator viderunt eam hostes et deriserunt sabbata eius. Heth. Peccatum peccavit ierusalem propterea instabilis facta est omnes qui glorificabant eam spreverunt eam quia viderunt ignominiam eius ipsa autem gemens et conversa est retrorsum. Teth. Sordes eius in pedibus eius nec recordata est finis sui deposita est vehementer non habens consolatorem vide domine afflictionem meam quoniam erectus est inimicus. Ioth. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum de quibus preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph. Omnis populus eius gemens et querens panem dederunt preciosa queque pro cibo ad refocillandam animam. Vide domine et considera quoniam facta sum vilis. Lameth. O vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus quoniam vindemiavit me ut locutus est dominus in die ire furoris sui. Mem.

Lamentatio Ieremie quod est in tytulo tynoth de absolutione litterarum hebraicarum

De excelso misit ignem in ossibus me-
is et erudivit me expandit rethe pe-
dibus meis convertit me retrorsum po-
suit me desolatam tota die merore con-
fectam Vau Vigilavit iugum iniquita-
tum mearum in manu eius convolute sunt
et imposite collo meo infirmata est virtus
mea dedit me dominus in manu de qua non
potero surgere Zamech Abstulit omnes
magnificos meos dominus de medio mei vo-
cavit adversum me tempus ut contereret elec-
tos meos Torcular calcavit dominus
virgini filie Iuda Heth Idcirco ego plo-
rans et oculus meus deducens aquam
quia longe factus est a me consolator
convertens animam meam Facti sunt filii
mei perditi quoniam invaluit inimicus Phe
Expandit Syon manus suas et non
est qui consoletur eam mandavit dominus
adversum Iacob in circuitu eius hostes eius
facta est Ierusalem quasi polluta menstruis in-
ter eos Sade Iustus est dominus quia
os eius ad iracundiam provocavi Audite
obsecro universi populi et videte dolorem
meum virgines mee et iuvenes mei
abierunt in captivitatem Coph Vocavi ami-
cos meos et ipsi deceperunt me sacerdo-
tes mei et senes mei in urbe consumpti
sunt quia quesierunt cibum sibi ut refo-
cillarent animas suas Res Vide domine quoniam
tribulor conturbatus est venter meus sub-
versum est cor meum in memetipsa quoniam amari-
tudine plena sum Foris interficit gla-
dius et domi mors similis est Syn Au-
dierunt quia ingemisco et non est qui con-
soletur me Omnes inimici mei audierunt
malum meum letati sunt quoniam tu fecisti ad-
duxisti diem consolationis et fient similes
mei Thau Ingrediatur omne malum eorum
coram te et vindemia eos sicut vin-
demiasti me propter omnes iniquitates meas

multi enim gemitus mei et cor meum me[rens]

Quomodo ob- Tres Alleph C ii (alleph)
texit caligine in furore suo do-
minus filiam Syon proiecit de celo in terram
inclitam Israel et non est recordatus sca-
belli pedum suorum in die furoris sui Beth
Precipitavit dominus nec pepercit
omnia speciosa Iacob destruxit in furo-
re suo munitiones virginis Iuda et
deiecit in terram polluit regnum et princi-
pes eius Gymel Confregit in ira fu-
roris sui omne cornu Israel avertit retror-
sum dexteram suam a facie inimici et
succendit in Iacob quasi ignem flamme de-
vorantis in gyro Deleth Tetendit ar-
cum suum quasi inimicus firmavit dexteram
suam quasi hostis et occidit omne quod
pulchrum erat visu in tabernaculo fi-
lie Syon effudit quasi ignem indignationem
suam He Factus est dominus velud inimicus
precipitavit Israel precipitavit omnia menia
eius dissipavit munitiones eius et re-
plevit in filia Iuda humiliatum et humilia-
tam Vau Et dissipavit quasi ortum tentorium
suum demolitus est tabernaculum suum
oblivioni tradidit dominus in Syon festivitatem
et sabbatum et in opprobrium et in indignatione
furoris sui regem et sacerdotem Zay
Repulit dominus altare suum maledixit sanctifi-
cationi sue tradidit in manus inimici
muros turrium eius vocem dederunt in do-
mo domini sicut in die sollempni Heth
Cogitavit dominus dissipare murum filie Sy-
on tetendit funiculum suum et non aver-
tit manum suam a perditione luxitque an-
temurale et murus pariter dissipatus est
Teth Defixe sunt in terra porte eius
perdidit et contrivit vectes eius reges
eius et principes eius in gentibus non est
lex et prophete eius non invenerunt visionem

a domino. Ioth. Sederunt in terra conticuerunt
senes filie syon consperserunt cinere capita sua
virgines ierusalem accincte sunt ciliciis abiecerunt
in terra capita sua virgines iuda. Caph.
Defecerunt pre lacrimis oculi mei conturba-
ta sunt viscera mea effusum est in terra iecur
meum super contritionem filie populi mei cum
deficeret parvulus et lactans in plateis oppi-
di. Lamech. Matribus suis dixerunt ubi
est triticum et vinum cum deficerent quasi vulne-
rati in plateis civitatis cum exhalarent ani-
mas suas in sinu matrum suarum. Mem.
Cui comparabo te vel cui assimilabo te filia
ierusalem cui exequabo et consolabor te virgo
filia syon magna est enim velud mare
contricio tua quis medebitur tui. Nun.
Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta nec
aperiebant iniquitatem tuam ut te ad penitentiam
provocarent viderunt autem tibi assumptiones
falsas et eiectiones. Samech. Plauserunt
super te manibus omnes transeuntes per viam
sibilaverunt et moverunt capita sua super
filiam ierusalem hecine est urbs dicentes
perfecti decoris gaudium universe terre. Ain. Ape-
ruerunt super te os suum omnes inimici tui
sibilaverunt et fremuerunt dentibus et dixe-
runt devorabimus en ista est dies quam ex-
spectabamus invenimus et vidimus. Phe. Fe-
cit dominus que cogitavit complevit ser-
monem suum quem preceperat a diebus anti-
quis destruxit et non pepercit et leti-
ficavit super te inimicum et exaltavit
cornu hostium tuorum. Sade. Clamavit
cor eorum ad dominum super muros filie syon
deduc quasi torrentem lacrimas per diem et
per noctem non des requiem tibi neque
taceat pupilla oculi tui. Coph. Con-
surge lauda in nocte in principio vigiliarum
effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum
domini leva ad eum manus tuas pro anima
parvulorum tuorum qui fame perierunt in capite

omnium compitorum. Res. Vide domine et con-
sidera quem vindemiaveris ita. Ergo ne
comedent mulieres fructum suum parvulos ad
mensuram palme. Si occiditur in sanctuario
domini sacerdos et propheta. Syn. Iacuerunt
in terra foris puer et senex et virgines
mee et iuvenes mei ceciderunt in gladio
et interfecisti eos in die furoris tui percus-
sisti eos nec misertus es. Thau. Vo-
casti quasi ad diem sollempnem qui terrerent
me de circuitu et non fuit in die furoris
domini qui effugeret et relinqueretur quos edu-
cavi et enutrivi inimicus meus consumpsit.

Ego vir [illegible] C. iii. Alleph.
videns paupertatem meam in virga
indignationis eius. Aleph. Me minavit
et adduxit in tenebras et non in lucem.
Aleph. Tantum in me vertit et convertit
manum suam tota die. Beth. Vetustam
fecit pellem meam et carnem meam
contrivit ossa mea. Beth. Edificavit
in gyro meo et circumdedit me felle et la-
bore. Beth. In tenebrosis collocavit me quasi
mortuos sempiternos. Gymel. Circumedi-
ficavit adversum me ut non egrediar ag-
gravavit compedem meum. Gymel. Sed
et cum clamavero et rogavero exclusit orationem
meam. Gymel. Conclusit vias meas
lapidibus quadris semitas meas sub-
vertit. Deleth. Ursus insidians factus est
michi leo in absconditis. Deleth. Semi-
tas meas subvertit et confregit et me
posuit desolatam. Deleth. Tetendit
arcum suum et posuit me quasi signum ad
sagittam. He. Misit in renibus meis
filias pharetre sue. He. Factus sum in
derisum omni populo canticum eorum tota die.
He. Replevit me amaritudinibus et
inebriavit me absinthio. Vau. Et fre-
git ad numerum dentes meos cibavit me ci-
nere. Vau. Et repulsa est anima mea ob-
litus sum bonorum. Vau. Et dixi periit

Trenorum

finis meus et spes mea a domino. Zay Re
cordare paupertatis et transgressionis mee
absinthii et fellis. Zay Memoria me
mor ero et tabescet in me anima mea.
Zay Hec recolens in corde meo ideo spe
rabo. Heth Misericordie domini multe quia non
sumus consumpti quia non defecerunt misera
tiones eius. Heth Novi diluculo multa
est fides tua. Heth Pars mea dominus dixit
anima mea propterea expectabo eum. Theth
Bonus est dominus sperantibus in eum anime
querenti illum. Theth Bonum est prestolari
cum silentio salutare dei. Theth Bonum est
viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua.
Ioth Sedebit solitarius et tacebit quia
levavit se super se. Ioth Ponet in pul
vere os suum si forte sit spes. Ioth Dabit
percucienti se maxillam saturabitur obprobriis.
Caph Quia non repellet in sempiternum dominus.
Caph Quia si abiecit et miserebitur secundum
multitudinem miserationum suarum. Caph Non
enim humiliavit ex corde suo et abiecit
filios hominum. Lameth Ut contereret sub
pedibus suis omnes vinctos terre. La
meth Ut declinaret iudicium viri in
conspectu vultus altissimi. Lameth Ut
perverteret hominem in iudicio suo dominus ignora
vit. Mem Quis est iste qui dixit
ut fieret domino non iubente. Mem Ex ore
altissimi non egredientur nec bona nec
mala. Mem Quid murmuravit homo
vivens vir pro peccatis suis. Nun Scru
temur vias nostras et queramus et revertamur
ad dominum. Nun Levemus corda nostra cum
manibus ad dominum in celos. Nun Nos
inique egimus et ad iracundiam provocavimus
ideo tu inexorabilis es. Samech Ope
ruisti in furore et percussisti occidisti
nec pepercisti. Samech Opposuisti
nubem tibi ne transeat oratio. Samech

Eradicationem et indignationem posuisti me
in medio populorum. Ayn Oculus meus afflic
tus est nec tacuit eo quod esset requies.
Ayn Donec respiceret et videret dominus de
celis. Ayn Oculus meus depredatus est
animam meam in cunctis filiabus urbis.
Phe Aperuerunt super nos os suum omnes
inimici nostri. Phe Formido et laqueus facta est
nobis vaticinatio et contritio. Phe Divisiones
aquarum deduxit oculus meus in contritione
filie populi mei. Sade Venatione ceperunt me
quasi avem inimici mei gratis. Sade Lapsa
est in lacum vita mea et posuerunt lapi
dem super me. Sade Inundaverunt aque
super caput meum dixi perii. Coph In
vocavi nomen tuum domine de lacu novis
simo. Coph Vocem meam audisti ne
avertas aurem tuam a singultu meo
et clamoribus. Coph Appropinquasti in
die qua invocavi te dixisti ne timeas.
Res Iudicasti domine causam anime mee re
demptor vite mee. Res Vidisti domine iniqui
tatem illorum adversum me iudica
iudicium meum. Res Vidisti omnem furorem
universas cogitationes eorum adversum
me. Syn Audisti opprobria eorum domine
omnes cogitationes eorum adversum me.
Syn Labia insurgentium michi et medi
tationes eorum adversum me tota die.
Syn Sessionem eorum et resurrectionem eorum aspice
ego sum psalmus eorum. Thau Reddes
eis vicem domine iuxta opera manuum suarum.
Thau Dabis eis scutum cordis laborem
tuum. Thau Persequeris in furore et conteres
eos sub celis domine. Aleph Capitulum iiii. aleph c. iiii

Quomodo obscuratum est aurum
mutatus est color optimus
dispersi sunt lapides sanctuarii in capite
omnium platearum. Beth Filii Syon incliti
et amicti auro primo quomodo reputati sunt

in vasa testea opus manuum figuli. Gimel. Sed et lamie nudaverunt mammam, lactaverunt catulos suos; filia populi mei crudelis quasi strucio in deserto. Deleth. Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in siti; parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis. He. Qui vescebantur voluptuose interierunt in viis; qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora. Vau. Et maior effecta est iniquitas filie populi mei peccato Sodomorum que subversa est in momento et non ceperunt in ea manus. Zay. Candidiores sunt nazarei eius nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, saphiro pulchriores. Heth. Denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti in plateis; adhesit cutis ossibus eorum, et aruit, facta est quasi lignum. Thet. Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame, quoniam isti extabuerunt consumpti a sterilitate terre. Ioth. Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos; facti sunt cibus earum in contritione filie populi mei. Caph. Complevit Dominus furorem suum et effudit iram indignationis sue et succendit ignem in Syon et devoravit fundamenta eius. Lameth. Non crediderunt reges terre et universi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas Ierusalem. Mem. Propter peccata prophetarum eius et iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. Nun. Erraverunt ceci in plateis, polluti sunt in sanguine; cumque non possent, tenuerunt lacinias suas. Samech. Recedite polluti, clamaverunt eis; recedite, abite, nolite tangere; iurgati quippe sunt et commoti; dixerunt inter gentes: Non adiciet ultra ut habitet in eis. Phe. Facies Domini divisit eos; non addet ut respiciat eos; facies sacerdotum non erubuerunt neque senum miserti sunt. Ain. Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum; cum respiceremus attenti ad gentem que salvare nos non poterat. Sade. Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum; appropinquavit finis noster; completi sunt dies nostri, quia venit finis noster. Coph. Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi; super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis. Res. Spiritus oris nostri christus Dominus captus est in peccatis nostris, cui diximus: In umbra tua vivemus in gentibus. Sen. Gaude et letare filia Edom que habitas in terra Hus; ad te quoque perveniet calix; inebriaberis atque nudaberis. Thau. Completa est iniquitas tua filia Syon; non ultra addet ut transmigret te. Visitabit iniquitatem tuam filia Edom; discooperuit peccata tua.

~~Finis lamentationis Ieremie [illegible]~~

Recordare domine quid acciderit nobis; intuere et respice opprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre, matres nostre quasi vidue. Aquam nostram pecunia bibimus, ligna nostra pretio comparavimus. Cervicibus nostris minabamur, lassis non dabatur requies. Egipto dedimus manum et Assyriis ut saturaremur pane. Patres nostri peccaverunt et non sunt, et nos iniquitates eorum portavimus. Servi dominati sunt nostri; non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis a facie gladii in deserto. Pellis nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis. Mulieres in Syon humilia-

LIBER BARUCH

uerunt et virgines in civitatibus iuda. Princi-
pes manu suspensi sunt, facies senum
non erubuerunt. Adolescentibus impudice ab-
usi sunt, et pueri in ligno corruerunt. Senes
de portis defecerunt, iuvenes de choro psal-
lentium. Defecit gaudium cordis nostri, versus
est in luctum chorus noster. Cecidit corona
capitis nostri; ve nobis quia peccavimus. Propterea
mestum factum est cor nostrum in dolore, ideo
contenebrati sunt oculi nostri propter montem
syon quia disperiit; vulpes ambulaverunt
in eo. Tu autem domine in eternum permanebis,
solium tuum in generatione et generationem. Quare
in perpetuum oblivisceris nostri, derelinques nos
in longitudine dierum? Converte nos domine
ad te et convertemur; innova dies nostros
sicut a principio. Sed proiciens repulisti
nos, iratus es contra nos vehementer. Ex[plicit]

Prologus libri baruch

Liber iste baruch qui in primo
nomine prenotatur in hebreo
canone non habetur, sed tantum
in vulgata editione. Similiter et epistola
ieremie. Propter notitiam autem legentium
hic scripta sunt, quia multa de christo novissimis-
que temporibus indicant. Capitulum primum.

Et hec verba libri que
scripsit baruch filius ne-
rie filii maasie filii se-
dechie filii helchie in
babylonia anno quinto in septima die men-
sis in tempore quo ceperunt chaldei ierusalem et
succenderunt eam igni. Et legit baruch
verba libri huius ad aures iechonie filii ioa-
chim regis iuda, et ad aures universi
populi venientis ad librum, et ad aures
potentium filiorum regum, et ad aures pres-
biterorum, et ad aures populi a minimo
usque ad maximum eorum omnium habitantium in
babylonia, et ad flumen sodi. Qui audien-
tes plorabant et ieiunabant et orabant
in conspectu domini. Et collegerunt pecuniam in
conspectu domini secundum quod potuit uniuscu-
iusque manus, et miserunt in ierusalem ad ioa-
chim filium helchie, et ad reliquos sacer-
dotes, et ad omnem populum qui inventi sunt
cum eo in ierusalem, cum acciperent vasa templi
domini que ablata fuerant de templo
revocare in terram iuda decima die mensis
siban, vasa argentea que fecit sede-
chias filius iosie rex iuda, postquam
accepisset nabuchodonosor rex babylonie
ieconiam et principes et vinctos et po-
tentes et populum terre ab ierusalem, et duxit
eos vinctos in babylonem. Et dixerunt: Ecce
misimus ad vos pecunias de quibus emite
holocaustomata et thus et facite ma-
naha, et offerte pro peccato ad aram domini
dei nostri, et orate pro vita nabuchodonosor regis
babylonie, et pro vita balthasar filii eius
ut sint dies eorum sicut dies celi super
terram, et ut det dominus virtutem nobis
et illuminet oculos nostros ut vivamus sub
umbra nabuchodonosor regis babylonie, et sub
umbra balthasar filii eius, et serviamus
eis multis diebus et inveniamus gratiam
in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis orate ad
dominum deum nostrum quia peccavimus domino deo
nostro, et non est aversus furor eius a nobis
usque in hunc diem. Et legite librum istum
quem misimus ad vos recitare in templo
domini in die solempni et in die oportuno.
Et dicetis: domino deo nostro iustitia, nobis
autem confusio faciei nostre sicut est dies
hec omni iuda et habitantibus in ierusalem, re-
gibus nostris et principibus nostris et sacer-
dotibus nostris et prophetis nostris et patribus
nostris. Peccavimus ante dominum deum nostrum et non
credidimus diffidentes in eum, et non fuimus

subiectibiles illi et non obaudimus vo-
cem domini dei nostri ut ambularemus in
mandatis eius que dedit nobis a die qua
eduxit patres nostros de terra egypti
usque ad diem hanc. Eramus incredi-
biles ad dominum deum nostrum et dissipati
recessimus ne audiremus vocem ipsius
et adheserunt nobis multa mala et male-
dictiones que constituit dominus moysi ser-
vo suo qui eduxit patres nostros de terra
egypti dare nobis terram fluentem lac et
mel sicut et hodierna die; et non audi-
vimus vocem domini dei nostri secundum omnia
verba prophetarum quos misit ad nos et
ad iudices nostros et abivimus unusquisque
in sensu cordis sui maligni operari diis
alienis facientes mala ante oculos do-
mini dei nostri. Capitulum ii

Propter quod statuit dominus deus
noster verbum suum quod lo-
cutus est ad nos et ad iudices nostros qui
iudicaverunt in ierusalem et ad reges nostros
et ad principes nostros et ad omnem israel et
iuda ut adduceret dominus super nos mala
magna que non sunt facta sub celo quemad-
modum facta sunt in ierusalem secundum que scripta
sunt in lege moysi ut manducaret homo
carnes filii sui et carnes filie sue; et
dedit eos in manus regum omnium qui sunt in
circuitu nostro in improperium et in desolationem
et in omnibus populis in quibus nos dis-
persit dominus. Et facti sumus subtus et non
supra quia peccavimus domino deo nostro non
obaudiendo voci ipsius. Domino deo nostro
iusticia nobis autem et patribus nostris con-
fusio faciei sicut est dies hec quia lo-
cutus est dominus super nos omnia mala
que venerunt super nos et non sumus depre-
cati faciem domini dei nostri ut reverteremur
unusquisque a viis nostris pessimis et vigi-
lavit dominus in malis et adduxit ea super
nos quia iustus est dominus in omnibus operi-
bus suis que mandavit nobis et non audi-
vimus vocem ipsius ut iremus in preceptis
domini que dedit ante faciem nostram. Et
nunc domine deus israel qui eduxisti populum
tuum de terra egypti in manu valida et in
signis et in prodigiis et in virtute tua
magna et in brachio excelso. Et fecisti
tibi nomen sicut est dies ista; peccavimus
impie impie egimus inique gessimus
domine deus noster in omnibus iusticiis tuis.
Avertatur ira tua a nobis quia derelicti
sumus pauci inter gentes ubi dispersisti
nos; exaudi domine preces nostras et
orationes nostras et educ nos propter te et
da nobis invenire gratiam ante faciem eorum
qui nos abduxerunt; ut sciat omnis terra
quia tu es dominus deus noster, et quia nomen
tuum invocatum est super israel et super genus
ipsius. Respice domine de domo sancta tua
in nos et inclina aurem tuam et exaudi
nos; aperi oculos tuos et vide quia
non mortui qui sunt in inferno quorum spiritus
acceptus est a visceribus suis dabunt ho-
norem et iustificationem domino. Sed anima
que tristis est super magnitudine mali
et incedit curva et infirma et oculi
deficientes et anima esuriens dat tibi glo-
riam et iusticiam domino. Quia non secundum
iusticias patrum nostrorum fundimus preces
et petimus misericordiam ante conspectum tuum
domine deus noster. Sed quia misisti ira-
m tuam et furorem tuum super nos sicut
locutus es in manu puerorum tuorum
prophetarum dicens: Sic dicit dominus: Inclinate
humerum vestrum et cervicem vestram et
operam facite regi babylonis et sede-
bitis in terra quam dedi patribus vestris.
Quod si non feceritis nec audieritis vo-
cem domini dei vestri operari regi babylo-
nis defectionem vestram faciam de civitatibus

BARUCH

iuda et a foris ierusalem et auferam a vobis vocem iocunditatis et vocem gaudii et vocem sponsi et vocem sponse et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babylonis et statuisti verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce proiecta sunt in calore solis et in gelu noctis et mortui sunt in doloribus pessimis et in fame et in gladio et in emissione. Et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut est hec dies propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem bonitatem tuam et secundum omnem miserationem tuam illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non audieritis vocem meam multitudo hec magna convertetur in minimam inter gentes quo ego dispergam eos quia scio quod me non audiet populus. populus est enim dura cervice et convertetur ad cor suum in terra captivitatis sue. Et sciet quia ego sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et intelliget et aures et audiet et laudabit me in terra captivitatis sue et memores erunt nominis mei et avertent se a dorso suo duro et a malignitatibus suis quia reminiscentur viam patrum suorum qui peccaverunt in me. Et revocabo illos in terram quam iuravi patribus eorum abraham ysaac et iacob et dominabuntur eius et multiplicabo eos et non minorabuntur et statuam illis testamentum alterum sempiternum ut sim illis in deum et ipsi erunt mihi in populum et non movebo amplius populum meum filios israel a terra quam dedi eis. Cap. iii.

Et nunc domine omnipotens deus israel anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine et miserere quia deus es misericors et miserere nostri quia peccavimus ante te qui sedes in sempiternum et nos peribimus in evum. Domine omnipotens deus israel audi nunc orationem mortuorum israel et filiorum ipsorum qui peccaverunt ante te et non audierunt vocem domini dei sui et agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrum nostrorum sed memento manus tue et nominis tui in tempore isto quia tu es dominus deus noster. Et laudabimus te domine quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris et ut invocemus nomen tuum et laudemus te in captivitate nostra quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te. Et ecce nos in captivitate nostra sumus hodie quo nos dispersisti in improperium et in maledictum et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum qui discesserunt a te domine deus noster. Audi israel mandata vite auribus percipe ut scias prudentiam. Quid est israel quod in terra inimicorum es. Inveterasti in terra aliena coinquinatus es cum mortuis deputatus es cum descendentibus in infernum. Dereliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses habitasses utique super terram. Disce ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit intellectus ut scias simul ubi sit longiturnitas vite et victus ubi sit lumen oculorum et pax. Quis invenit locum eius et quis intravit in thesauros eius. Ubi sunt principes gentium et qui dominantur super bestias que sunt super terram qui in avibus celi ludunt qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidunt homines et non est finis acquisitionis eorum qui argentum fabricant et solliciti sunt nec est inventio operum illorum. Exterminati sunt et ad inferos descenderunt

et alii loco eorum surrexerunt. Iuvenes viderunt lumen et habitaverunt super terram; viam autem discipline ignoraverunt, neque intellexerunt semitas eius, neque filii eorum susceperunt eam; a facie ipsorum longe facta est. Non est audita in terra chanaan, neque visa est in theman. Filii quoque agar qui exquirunt prudentiam que de terra est, negociatores terre et theman, et fabulatores, et exquisitores prudentie et intelligentie: viam autem sapientie nescierunt, neque commemorati sunt semitas eius. O israel quam magna est domus dei, et ingens locus possessionis eius: magnus et non habens finem, excelsus et immensus. Ibi fuerunt gygantes nominati illi qui fuerunt ab initio, statura magna, scientes bellum. Non hos elegit dominus, neque viam discipline invenerunt: propterea perierunt. Et quoniam non habuerunt sapientiam, perierunt propter suam insipientiam. Quis ascendit in celum et accepit eam, et eduxit eam de nubibus? Quis transfretavit mare et invenit illam, et attulit illam super aurum electum? Non est qui possit scire vias eius, neque qui exquirat semitas eius: sed qui scit universa novit illam, et adinvenit eam prudentia sua. Qui preparavit terram in eterno tempore, et replevit eam pecudibus et quadrupedibus. Qui emittit lumen et vadit, et vocavit illud, et obaudit illi in tremore. Stelle autem dederunt lumen in custodiis suis, et letate sunt; vocate sunt, et dixerunt: Assumus; et luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas. Hic est deus noster, et non estimabitur alius adversus eum. Hic adinvenit omnem viam discipline, et tradidit illam iacob puero suo, et israel dilecto suo. Post hec in terris visus est, et cum hominibus conversatus est. Ca. IIII.

Hic liber mandatorum dei, et lex que est in eternum. Omnes qui tenent eam pervenient ad vitam: qui autem dereliquerunt eam, ad mortem. Convertere iacob, et apprehende eam: ambula per viam ad splendorem eius contra lumen eius. Ne tradas alteri gloriam tuam, et dignitatem tuam genti alienigene. Beati sumus israel: quia que deo placent, nobis manifesta sunt. Animequior esto populus dei, memorabilis israel. Venundati estis gentibus non in perditionem: sed propter quod in ira provocastis deum, traditi estis adversariis. Exacerbastis enim eum qui fecit vos, deum eternum, immolantes demoniis, et non deo. Obliti enim estis eum qui nutrivit vos, et contristastis nutricem vestram ierusalem. Vidit enim iracundiam a deo venientem vobis, et dixit: Audite confines syon, adduxit enim michi deus luctum magnum. Vidi enim captivitatem populi mei, filiorum meorum et filiarum mearum, quam superduxit illis eternus. Nutrivi enim illos cum iocunditate: dimisi autem illos cum fletu et luctu. Nemo gaudeat super me viduam et desolatam: a multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum, quia declinaverunt a lege dei. Iusticias autem ipsius nescierunt, nec ambulaverunt per vias mandatorum dei, neque per semitas veritatis eius cum iusticia ingressi sunt. Veniant confines syon, et memorentur captivitatem filiorum et filiarum mearum, quam superduxit illis eternus. Adduxit enim super illos gentem de longinquo, gentem improbam et alterius lingue: qui non sunt reveriti senem, neque puerorum miserti sunt, et abduxerunt filios vidue, et a filiis unicam desolaverunt. Ego autem quid possum adiuvare vos? Qui enim adduxit super vos mala, ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorum. Ambulate filii, ambulate: ego enim derelicta sum sola

Exui me stola pacis, indui autem me sacco
obsecrationis et clamabo ad altissimum
in diebus meis. Animequiores estote filii,
clamate ad dominum et eripiet vos de manu
principum inimicorum. Ego enim speravi in
eternum salutem vestram et venit michi gau
dium a sancto super misericordia que veniet vobis
ab eterno salvatore nostro. Emisi enim vos
cum luctu et ploratu, reducet autem vos
michi deus cum gaudio et iocunditate in
eternum. Sicut enim viderunt vicine Syon cap
tivitatem vestram a deo, sic videbunt et in
celeritate salutem vestram a deo que super
veniet vobis cum honore magno et splen
dore eterno. Filii, patienter sustinete iram
que supervenit vobis. Persecutus est enim te
inimicus tuus, sed cito videbis perditionem
ipsius, et super cervices ipsius ascen
des. Delicati mei ambulaverunt vias
asperas. Ducti sunt enim ut grex direp
tus ab inimicis. Animequiores estote filii
et proclamate ad dominum. Erit enim memoria
vestra ab eo qui ducit vos. Sicut enim fuit
sensus vester ut erraretis a deo, decies tan
tum iterum convertentes requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala, ipse rursum
adducet vobis sempiternam iocunditatem
cum salute vestra. Animequior esto Ierusalem,
exhortatur enim te qui te nominavit. No
centes peribunt qui te vexaverunt, et qui
gratulati sunt in tua ruina punientur. Civi
tates quibus servierunt filii tui punientur,
que accepit filios tuos. Sicut enim gavisa
est in tua ruina et letata est in
tuo casu, et ipsa sic contristabitur in
sua desolatione, et amputabitur exul
tatio multitudinis eius et gaudimo
nium eius erit in luctum. Ignis enim superve
niet ei ab eterno in longiturnis diebus

et habitabitur a demoniis in multitudi
nem temporis. Capitulum V

Circumspice Ierusalem ad orientem et
vide iocunditatem a deo tibi veni
entem. Ecce enim veniunt filii tui quos
dimisisti dispersos, veniunt collecti ab orien
te usque ad occidentem in verbo sancti gaude
ntes in honore dei. Exue te Ierusalem stola
luctus et vexationis tue et indue te
decore et honore eius que a deo tibi est
in gloria sempiterna. Circumdabit te diploy
de deus iusticie et imponet mitram
capiti tuo honoris eterni. Deus enim ostendet
splendorem suum in te omni qui sub celo
est. Nominabitur enim tibi nomen tuum a deo
in sempiternum: pax iusticie et honor pie
tatis. Exsurge Ierusalem et sta in excelso et
circumspice ad orientem et vide collectos fi
lios tuos ab oriente sole usque ad occi
dentem in verbo sancti gaudentes dei memoria.
Exierunt enim abs te pedibus ducti ab
inimicis, adducet autem illos dominus ad te
portatos in honore sicut filios regni.
Constituit enim deus humiliare omnem mon
tem excelsum et rupes perhennes et con
valles replere in equalitatem terre, ut am
bulet Israel diligenter in honore dei.
Obumbraverunt autem et silve et omne
lignum suavitatis Israel ex mandato dei.
Adducet enim deus Israel cum iocunditate in lu
mine maiestatis sue cum misericordia et iusticia
que est ab ipso. Exemplum epistole quam
misit Ieremias ad abductos captivos
in Babyloniam a rege Babyloniorum, ut an
nuntiaret illis secundum quod preceptum
est illi a deo et cetera. Capitulum VI

Propter peccata que peccastis ante
deum abducemini in Babyloniam
captivi a Nabuchodonosor rege Babylonis. In
gressi itaque in Babylonem eritis ibi plurimis

annis et tempus longum usque ad generationes septem. Post hoc autem educam vos inde cum pace. Nunc autem videbitis in babylonia deos aureos et argenteos et lapideos et ligneos in humeris portari ostentantes metum gentibus. Videte ergo ne et vos similes efficiamini factis alienis et metuatis et metus vos capiat in ipsis. Visa itaque turba de retro et ab ante adorantes dicite in cordibus vestris. Te oportet adorari domine. Angelus enim meus vobiscum est. Ipse autem exquiram animas vestras. Nam lignum ipsorum politum a fabro et ipsa etiam inaurata et inargentata falsa sunt et non possunt loqui. Et sicut virgini amanti ornamenta ita accepto auro fabricata sunt. Coronas certe habent aureas super capita sua dii illorum. Unde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum et argentum et erogant illud in semetipsos. Dant autem et ex ipso prostitutis et meretrices ornant. Et iterum cum receperint illud a meretricibus ornant deos suos. Hi autem non liberantur ab erugine et tinea. Opertis autem illis veste purpurea extergent faciem illorum propter pulverem domus qui est plurimus inter eos. Sceptrum autem habet ut homo sicut iudex regionis qui in se peccantem non interficit. Habet etiam in manu gladium et securim, se autem de bello et de latronibus non liberat. Unde vobis notum sit quod non sunt dii. Non ergo timueritis eos. Sicut enim vas hominis confractum inutile efficitur tales sunt dii illorum. Constitutis enim illis in domo oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus introeuntium. Et sicut alicui qui regem offendit circumsepte sunt ianue aut sicut ad sepulchrum adducto mortuo ita tutantur sacerdotes hostia clausuris et seris ne a latronibus expolientur. Lucernas accendunt illis et quidem multas quibus nullam videre possunt. Sunt autem sicut trabes in domo. Corda vero eorum dicuntur elingere serpentes qui de terra sunt dum comedunt eos et vestimentum ipsorum et non sentiunt. Nigre sunt facies eorum a fumo qui in domo fit. Super corpus eorum et supra caput volant noctue et hirundines et aves etiam similiter et catte. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurum etiam quod habent ad speciem est et nisi aliquis exterserit eruginem non fulgebunt. Neque enim dum conflarentur sentiebant. Ex omni pretio empta sunt in quibus spiritus non est. Sine pedibus in humeris portantur ostentantes ignobilitatem suam hominibus. Confundantur qui colunt ea. Propterea si ceciderint in terram a semetipsis non consurgent. Neque si quis illud statuerit rectum per semetipsum stabit. Sed sicut mortuis munera illis apponentur. Hostias illorum vendunt sacerdotes ipsorum et abutuntur. Similiter et mulieres eorum decerpentes neque infirmo neque mendicanti aliquid impertiunt. De sacrificiis eorum fete et menstruate contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii ne timeatis eos. Unde enim vocantur dii? quia mulieres apponunt diis argenteis et aureis et ligneis. Et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita rasa et barbam rasam quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui. Vestimenta eorum auferunt sacerdotes et vestiunt uxores suas et filios suos. Neque si quid mali pati

BARUCH

ur ab aliquo neque si quid boni poterit
retribuere neque regem constituere possunt neque
auferre. Similiter neque divitias dare
possunt neque malum retribuere. Si quis illis
votum voverit et non reddiderit neque hoc
requirunt. Hominem a morte non liberant neque
infirmum a potentiore eripiunt. Hominem caecum
ad visum non restituunt. De necessitate hominem
non liberabunt. Viduae non miserebuntur neque
orphanis benefacient. Lapidibus de monte
similes sunt dii illorum lignei et lapidei
aurei et argentei. Qui autem colunt illa con-
fundentur. Quomodo ergo dicendum est aut
estimandum illos esse deos. Adhuc ipsis
Chaldeis non honorantibus ea qui cum au-
dierint mutum non posse loqui, offerunt illum
ad Bel postulantes ab eo loqui quasi possint
sentire qui non habent motum. Et ipsi cum intel-
lexerint relinquent ea. Sensum enim non
habent ipsi dii illorum. Mulieres autem circumdate
funibus in viis sedent succendentes
ossa olivarum. Cum autem aliqua ex ipsis
abstracta ab aliquo transeunte cum eo dor-
mierit proxime sue exprobrat quod ea non
sit digna habita sicut ipsa neque funis
eius disruptus sit. Omnia autem que illis
fiunt falsa sunt. Quomodo ergo estimandum aut
dicendum est illos esse deos? A fabris autem
et ab aurificibus facta sunt. Nichil aliud
erunt nisi id quod volunt esse sacerdotes. Arti-
fices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt
multi temporis. Numquid ergo possunt que ab ipsis
fabricata sunt esse dii? Reliquerunt autem
falsa opprobrium postea futuris. Nam
cum supervenerit illis prelium et mala, cogitant
apud se sacerdotes ubi se abscondant cum
illis. Quomodo ergo sentiri debeant quoniam dii sunt,
qui nec de bello se liberant neque de malis se eri-
piunt? Nam cum sint lignea et lapidea et
inaurata et inargentata sciatur postea quia
falsa sunt ab gentibus universis et regibus
que manifesta sunt quia non sunt dii
sed opera manuum hominum et nullum opus
dei in illis. Unde ergo notum est quia non
sunt dii sed opera manuum hominum et nullum
opus dei in ipsis est. Regem regioni non
suscitant neque pluviam hominibus dabunt.
Iudicium quoque non discernent neque re-
giones liberabunt ab iniuria quia nichil
possunt sicut corniculae inter medium celi
et terre. Etenim cum inciderit ignis in do-
mum deorum ligneorum et aureorum et
argenteorum sacerdotes quidem ipsorum fugient
et liberabuntur. Ipsi vero sicut trabes
in medio comburentur. Regi autem et bello non
resistent. Quomodo ergo estimandum est aut
recipiendum quia dii sunt? Non a furibus
neque a latronibus se liberabunt dii
lignei et lapidei et inaurati et inar-
gentati, quibus hii qui fortiores sunt
aurum et argentum et vestimentum quo operti
sunt auferent illis et abibunt nec sibi
auxilium ferunt. Itaque melius est esse
regem ostentantem virtutem suam aut
vas in domo utile in quo gloriabitur qui
possidet illud quam falsi dii vel hostium
in domo quod custodit que in ipsa sunt
quam falsi dii. Sol quidem et luna ac si-
dera cum sint splendida et emissa ad
utilitates obaudiunt. Similiter et fulgur
cum apparuerit perspicuum est. Id ipsum autem et
spiritus in omni regione spirat. Et nubes
quibus cum imperatum fuerit a deo perambu-
lare universum orbem perficiunt quod
imperatum est eis. Ignis etiam missus
desursum ut consumat montes et silvas fa-
ciat quod preceptum est ei. Hec autem neque
speciebus neque virtutibus uni eorum similia
sunt. Unde neque estimandum est

neque dicendum esse illos deos qui non possunt neque iudicium iudicare neque facere hominibus. Scientes itaque quia non sunt dii, ne ergo timueritis eos. Neque enim regibus maledicent neque benedicent. Signa etiam in celo gentibus non ostendunt, neque ut sol lucebunt neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illis que possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi. Nullo itaque modo nobis manifestum est quia non sunt dii, propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nichil custodit, ita sunt dii illorum lignei et argentei et inaurati. Eodem modo et in orto spina alba supra quam omnis avis sedet. Similiter et mortuo proiecto in tenebris similes sunt dii illorum lignei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et a marmore que supra illos tenet scietis quia non sunt dii. Ipsi etiam postremo comeduntur et erit in opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulachra, nam erit longe ab opprobriis etc.

Prologus libri Ezechielis

Ezechiel propheta cum Ioachim rege Iuda captivus est ductus in Babylonem, ibique eis qui cum eo captivi erant ducti prophetavit penitentibus quod ad Ieremie vaticinium se ultro adversariis tradidissent et viderent adhuc urbem Ierusalem stare quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captivitatis quinto exorsus est ad captivos loqui, et eodem tempore licet posterior hic in Chaldea et Ieremias in Iudea prophetavit. Sermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus est, sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse fuit sicut et Ieremias, principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus involuta, sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quid cause extiterit ut si eosdem in utrisque libris habemus interpretes, in aliis eadem et in aliis diversa transtulerint. Lege igitur et hunc iuxta translationem nostram, qui per cola scriptus et commata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei et hunc sub [illegible] dicetis eis quod nemo eos compellat ut subeant. Sed vereor ne illis eveniat quod grece significantius dicitur ut vocentur phagolidoros, hoc est apud nos manducantes pennas. C[apitulum] I

Et factum est in tricesimo anno in quarto mense in quinta die mensis cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar, aperti sunt celi et vidi visiones dei. In quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis Ioachim regis Iuda. Factum est verbum domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldeorum secus flumen Chobar. Et facta est super eum ibi manus domini. Et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens et splendor in circuitu eius, et de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis. Et ex medio eius similitudo quatuor animalium et hic aspectus eorum: similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni et quatuor penne uni. Et pedes eorum pedes recti et planta pedis planta vituli. Et scintille quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Et facies et pennas

per quattuor partes habebant. Iunctaeque erant pennae eorum alterius ad alterum. Non revertebantur cum incederent, sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quattuor; facies autem bovis a sinistris ipsorum quattuor, et facies aquilae desuper ipsorum quattuor. Et facies eorum et pennae eorum extentae desuper. Duae pennae singulorum iungebantur, et duae tegebant corpora eorum. Et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat; ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi aspectus lampadarum. Haec erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et revertebantur in similitudinem fulguris coruscantis. Cumque aspicerem animalia, apparuit rota una super terram iuxta animalia, habens quattuor facies. Et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris, et una similitudo ipsarum quattuor, et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rotae. Per quattuor partes earum euntes ibant, et non revertebantur cum ambularent. Ad quemcumque locum declinabat quae prima erat, sequebantur et ceterae, non respiciebant cum ambularent. Statura quoque erat rotis et altitudo et horribilis aspectus, et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quattuor. Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter et rotae iuxta ea. Et cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul et rotae. Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu, et rotae pariter levabantur sequentes eum, spiritus enim vitae erat in rotis. Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant, et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rotae sequentes ea, quia spiritus vitae erat in rotis. Et similitudo super capita animalium firmamenti, et quasi aspectus crystalli horribilis et extenti super capita eorum desuper. Sub firmamento autem pennae eorum rectae alterius ad alterum; unumquodque duabus alis velabat corpus suum, et alterum similiter velabatur. Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum sublimis Dei. Cum ambularent, quasi sonus erat multitudinis, ut sonus castrorum. Cumque starent, demittebantur pennae eorum. Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum, stabant et submittebant alas suas. Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum, quasi aspectus lapidis sapphiri similitudo throni. Et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri velud aspectum ignis intrinsecus per circuitum eius, a lumbis eius et desuper; et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu, velud aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae. Hic erat aspectus splendoris per gyrum.

Cap[itulum] ii

Haec visio similitudinis gloriae Domini. Et vidi et cecidi in faciem meam, et audivi vocem loquentis. Et dixit dominus ad me: Fili hominis, sta supra pedes tuos et loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi, et statuit me supra pedes meos. Et audivi loquentem ad me et dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatrices quae recesserunt a me; patres eorum praevaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc

et filii dura facie et indomabili corde
sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos
hec dicit dominus deus. Si forte vel ipsi au
diant et si forte quiescant quoniam domus exas
perans est. Et scient quia propheta fuit in
medio eorum. Tu ergo fili hominis ne
timeas eos neque sermones eorum me
tuas quoniam increduli et subversores sunt
tecum et cum scorpionibus habitas. Verba
eorum ne timeas et vultus eorum ne for
mides quia domus exasperans est. Loque
ris ergo verba mea ad eos si forte au
diant et quiescant quoniam irritatores sunt.
Tu autem fili hominis audi quecumque loquor
ad te et noli esse exasperans sicut domus
ipsa exasperatrix est. Aperi os tuum et
comede quecumque ego do tibi. Et vidi
et ecce manus missa ad me in qua erat
involutus liber et expandit illum coram
me qui erat scriptus intus et foris et
scripte erant in eo lamentationes et carmen
Et dixit ad me Et ve. C. iii.
fili hominis quodcumque inve
neris comede. comede volumen istud
et vadens loquere ad filios israel. Et aperui
os meum et cibavit me volumine illo.
Et dixit ad me fili hominis venter tuus
comedet et viscera tua complebuntur vo
lumine isto quod ego do tibi et comedi
illud. Et factum est in ore meo sicut mel dul
ce. Et dixit ad me fili hominis vade ad
domum israel et loqueris verba mea ad eos.
Non enim ad populum profundi sermonis et
ignote lingue tu mitteris ad domum israel.
neque ad populos multos profundi sermo
nis et ignote lingue quorum non possis
audire sermones. Et si ad illos mitte
reris ipsi audirent te. Domus autem israel no
lunt audire te quia nolunt audire me.
Omnis quippe domus israel attrita fronte
et duro corde. Ecce dedi faciem tuam valen

tiorem faciebus eorum et frontem tuam
duriorem frontibus eorum. Ut adamantem
et silicem dedi faciem tuam. Ne timeas
eos neque metuas a facie eorum quia
domus exasperans est. Et dixit ad me fi
li hominis omnes sermones istos quos
ego loquor ad te assume in corde tuo
et auribus tuis audi. Et vade ingredere
ad transmigrationem ad filios populi tui et ad
eos loqueris dicens eis. Hec dicit dominus
deus. Si forte audiant et quiescant. Et
assumpsit me spiritus et audivi post me
vocem commotionis magne. Benedicta gloria
domini de loco suo. Et vocem alarum animalium
percutientium alteram ad alteram. Et vocem
rotarum sequentium animalia. et vocem
commotionis magne. Spiritus quoque leva
vit me et assumpsit me et abii amarus
in indignatione spiritus mei. Manus
enim domini erat mecum confortans me. Et
veni ad transmigrationem ad acervum no
varum frugum ad eos qui habitabant iuxta
flumen chobar. et sedi ubi illi se
debant et mansi ibi septem diebus me
rens in medio eorum. Cum autem pertransissent
septem dies factum est verbum domini ad
me dicens. Fili hominis speculatorem de
di te domui israel. Et audies de ore
meo verbum et annuntiabis eis ex me. Si di
cente me ad impium morte morieris
non annuntiaveris ei neque locutus fueris
ut avertatur a via sua impia et vivat
ipse impius in iniquitate sua morietur.
sanguinem autem eius de manu tua requi
ram. Si autem annuntiaveris impio et ille
non fuerit conversus ab impietate sua
et a via sua impia ipse quidem in in
iquitate morietur tu autem animam tuam li
berasti. Sed et si conversus iustus a
iustitia sua fuerit et fecerit iniquitatem

ponam offendiculum coram eo ipse mo
rietur quia non annunciasti ei in peccato suo
morietur et non erunt in memoria iusticie
eius quas fecit sanguinem vero eius de
manu tua requiram Si autem tu annunciaueris
iusto ut non peccet iustus et ille non
peccauerit viuens viuet quia annunciasti
ei et tu animam tuam liberasti Et facta
est ibi super me manus domini Et dixit
ad me surgens egredere in campum et ibi
loquar tecum et surgens egressus sum in cam
pum Et ecce ibi gloria domini stabat quasi gloria
quam vidi iuxta fluvium chobar et cecidi in
faciem meam et ingressus est in me spiritus
et statuit me supra pedes meos Et
locutus est mihi et dixit ad me ingredere
et includere in medio domus tue Et tu
fili hominis ecce data sunt super te vincula
et ligabunt te in eis et non egredieris in
medio eorum Et linguam tuam adherere
faciam palato tuo et eris mutus nec quasi
vir obiurgans quia domus exasperans est
Cum autem locutus fuero tibi aperiam tibi
os tuum et dices ad eos Hec dicit dominus deus
qui audit audiat et qui quiescit quie
scat quia domus exasperans est Ca iiii

Et tu fili hominis sume tibi
laterem et pones eum coram
te et describes in eo ciuitatem ierusalem et ordi
nabis aduersus eam obsidionem et edi
ficabis munitiones et comportabis aggerem
et dabis contra eam castra et pones arietes
in gyro Et tu sume tibi sartaginem
ferream inter te et inter ciuitatem et ob
firmabis faciem tuam ad eam et erit
in obsidionem et circumdabis eam signum
est domui israel et tu dormies super latus
tuum sinistrum et pones iniquitates do
mus israel super eo numero dierum quibus dor
mies super illud et assumes iniquitatem eorum

Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum
numero dierum trecentos et nonaginta dies
et portabis iniquitatem domus israel Et cum
compleueris hec dormies super latus tuum
dextrum secundo et assumes iniquitatem domus
iuda xl diebus diem pro anno diem
inquam pro anno dedi tibi et ad obsi
dionem ierusalem conuertes faciem tuam
et brachium tuum erit extentum et prophe
tabis aduersus eam Ecce circumdedi te vin
culis et non te conuertes a latere tuo
in latus aliud donec compleas dies
obsidionis tue et tu sume tibi fru
mentum et ordeum et fabam et lentem
et milium et viciam et mittes ea in
vas unum et facies tibi panes numero di
erum quibus dormies super latus tuum
trecentis et nonaginta diebus comedes
illud Cibus autem tuus quo vesceris erit
in pondere xx stateres in die a tempore
usque ad tempus comedes illud et aquam
in mensura bibes sextam partem hin a
tempore usque ad tempus bibes illud et quasi
subcinericium ordeaceum comedes illud
et stercore quod egreditur de homine
operies illud in oculis eorum Hec dicit
dominus Sic comedent filii israel panem suum
pollutum inter gentes ad quas eiciam
eos Et dixi A a a domine deus ecce
anima mea non est polluta et morticinum
et laceratum a bestiis non comedi ab
infancia mea usque nunc et non est in
gressa in os meum omnis caro immunda Et dixit
ad me Ecce dedi tibi fimum boum pro
stercoribus humanis et facies panem
tuum in eo Et dixit ad me fili hominis
Ecce ego conteram baculum panis in ierusalem
et comedent panem in pondere et in soli
citudine et aquam in mensura et in angustia
bibent ut deficientibus pane et aqua corruat

unusquisque ad fratrem suum et contabescant in iniquitatibus suis. Cap. v.

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos. Et assumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam. Et assumes tibi stateram ponderis et divides eos. Tertiam partem igni combures in medio civitatis iuxta completionem dierum obsidionis. Et assumes tertiam partem et concides gladio in circuitu eius. Tertiam vero aliam disperges in ventum, et gladium nudabo post eos. Et sumes inde parvum numerum et ligabis eos in summitate pallii tui. Et ex eis rursum tolles et proicies eos in medio ignis et combures eos igni. Et ex eo egredietur ignis in omnem domum Israel. Hec dicit dominus deus. Ista est Ierusalem in medio gentium posui eam et in circuitu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam gentes et precepta mea ultra quam terre que in circuitu eius sunt. Iudicia enim mea proiecerunt et in preceptis meis non ambulaverunt. Idcirco hec dicit dominus deus. Quia superastis gentes que in circuitu vestro sunt et in preceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis et iuxta iudicia gentium que in circuitu vestro sunt non estis operati. Ideo hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te et ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium et faciam in te que non feci et quibus similia ultra non faciam propter omnes abhominationes tuas. Ideo comedent patres filios in medio tui et filii comedent patres suos. Et faciam in te iudicia et ventilabo universas reliquias tuas in omnem ventum. Idcirco vivo ego dicit dominus deus nisi pro eo quod sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis et in omnibus abhominationibus tuis, ego quoque confringam et non parcet oculus meus et non miserebor. Tertia pars tui peste morietur et fame consumetur in medio tui, et tertia pars tui gladio cadet in circuitu tuo. Tertiam vero partem in omnem ventum dispergam et gladium evaginabo post eos et complebo furorem meum et requiescere faciam indignationem meam in eis et consolabor. Et scient quia ego dominus locutus sum in zelo meo cum implevero indignationem meam in eis. Et dabo te in desertum et in obprobrium gentibus que in circuitu tuo sunt in conspectu omnis pretereuntis. Et eris opprobrium et blasphemia exemplum et stupor in gentibus que in circuitu tuo sunt. Cum fecero in te iudicia in furore et in indignatione et in increpationibus ire, ego dominus locutus sum. Cum misero sagittas famis pessimas in eos que erunt mortifere et quas mittam ut disperdam vos et famem congregabo super vos et conteram in vobis baculum panis et immittam in vos famem et bestias pessimas usque ad internecionem vel ad interitum, et pestilentiam et sanguis transibunt per te et gladium inducam super te. Ego dominus locutus sum. Cap. vi.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam ad montes Israel et prophetabis ad eos et dices. Montes Israel audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus montibus et collibus rupibus et vallibus. Ecce ego inducam super vos gladium et disperdam excelsa vestra et demoliar aras vestras et confringentur simulachra vestra et deiciam interfectos vestros ante idola vestra. Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulachrorum vestrorum

et dispergam

et dispergam ossa vestra circa aras vestras in
omnibus habitationibus vestris urbes
desertae erunt et excelsa demolientur et
dissipabuntur et interibunt arae vestrae et
confringentur et cessabunt idola vestra et
conterentur delubra vestra et delebuntur
opera vestra et cadet interfectus in medio
vestri Et scietis quia ego sum dominus et re
linquam in vobis eos qui fugerint gladium in
gentibus cum dispersero vos in terris
et recordabuntur mei liberati vestri in
gentibus ad quas captivi ducti sunt quia con
trivi cor eorum fornicans et recedens
a me et oculos eorum fornicantes post
idola sua et displicebunt sibimet super
malis quae fecerant in universis abhomina
tionibus suis Et scient quia ego dominus
non frustra locutus sum ut facerem eis
malum hoc Haec dicit dominus deus Percute
manum tuam et allide pedem tuum et
dic heu ad omnes abhominationes eorum ma
lorum domus israel quia gladio fame et
peste ruituri sunt Qui longe est peste
morietur qui autem prope gladio corruet et
qui relictus fuerit et obsessus fame
morietur et complebo indignationem meam
in eis Et scietis quia ego dominus cum fuerint
interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in
circuitu ararum vestrarum in omni colle excel
so et in cunctis summitatibus montium et
subtus omne lignum nemorosum et subtus
universam quercum frondosam locum
ubi accenderunt thura redolentia universis
idolis suis Et extendam manum meam
super eos et faciam terram eorum desolatam
et destitutam a deserto deblatha in omnibus
habitationibus eorum Et scient quia ego

Et factus T domine deus Ca. vii
est sermo domini ad me dicens.
Et tu fili hominis haec dicit dominus deus terrae
israel finis venit venit finis super quattuor
plagas terrae nunc finis super te et immittam
furorem meum in te et iudicabo te iuxta
vias tuas et ponam contra te omnes ab
hominationes tuas et non parcet oculus meus
super te et abhominationes tuae in medio
tui erunt Et scietis quia ego dominus Haec dicit
dominus deus Afflictio una afflictio ecce venit
finis venit venit finis evigilavit
adversum te ecce venit venit contritio
super te qui habitas in terra venit tempus
prope est dies occisionis et non gloriae mon
tium Nunc de propinquo effundam iram meam
super te et complebo furorem meum in te
et iudicabo te iuxta vias tuas et impo
nam tibi omnia scelera tua et non parcet
oculus meus neque miserebor sed
vias tuas imponam tibi et abhomina
tiones tuae in medio tui erunt Et scietis
quia ego dominus sum percutiens Ecce dies
ecce venit egressa est contritio floruit
virga germinavit superbia iniquitas sur
rexit in virgam impietatis et non ex eis
et non ex populo neque ex sonitu eorum et
non erit requies in eis venit tempus appropin
quavit dies Qui emit non laetetur et
qui vendit non lugeat quia ira super
omnem populum eius Quia qui vendit
ad id quod vendidit non revertetur et
adhuc in viventibus vita eorum visio
enim ad omnem multitudinem eius non regre
dietur et vir in iniquitate vitae suae non con
fortabitur Canite tuba praeparentur omnes
et non est qui vadat ad proelium ira enim
mea venit super universum populum eius gla
dius foris pestis et fames intrinsecus
Qui in agro est gladio morietur et qui in
civitate pestilentia et fame devorabuntur
Et salvabuntur qui fugerint ex eis et erunt
in montibus quasi columbae convallium omnes
trepidi unusquisque in iniquitate sua Omnes
manus dissolventur et omnia genua fluent
aquis Et accingent se ciliciis et operiet
eos formido et omnium facie confusio et

in omnibus capitibus eorum calvitium. Argentum eorum foras proicietur et aurum eorum in sterquilinium erit. Argentum eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris domini. Animam suam non saturabunt et ventres eorum non implebuntur quia scandalum iniquitatis eorum factum est. Et ornamenta monilium suorum in superbiam posuerunt. et ymagines abhominationum suarum et simulachrorum suorum fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in immunditiam et dabo illud in manus alienorum ad diripiendum. et impiis terre in predam et contaminabunt illud. et avertam faciem meam ab eis et violabunt archanum meum et introibunt in illud emissarii et contaminabunt illud. Fac conclusionem quoniam terra plena est iudicio sanguinum et civitas plena iniquitate. et adducam pessimos de gentibus et possidebunt domos eorum. Et quiescere faciam superbiam potentium et possidebunt sanctuaria eorum. Angustia superveniente requirent pacem et non erit. Conturbatio super conturbationem veniet et auditus super auditum et querent visionem de propheta. Et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus. Rex lugebit et princeps induetur merore et manus populi terre conturbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis et secundum iudicia eorum iudicabo eos et scient quia ego dominus.

Capitulum viii

Et factum est in anno sexto in sexto mense in quinta mensis. Ego sedebam in domo mea et senes iuda sedebant coram me. Et cecidit ibi super me manus domini dei. et vidi et ecce similitudo quasi aspectus ignis. ab aspectu lumborum eius. Et deorsum ignis erat et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris ut visio electri. Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei et elevavit me spiritus inter celum et terram et adduxit me in ierusalem in visione dei iuxta hostium interius quod respiciebat ad aquilonem ubi erat statutum ydolum zeli ad provocandam emulationem. Et ecce ibi gloria dei israel secundum visionem quam videram in campo. Et dixit ad me fili hominis leva oculos tuos ad viam aquilonis. et levavi oculos meos ad viam aquilonis. Et ecce ab aquilone porte altaris ydolum zeli in ipso introitu. Et dixit ad me fili hominis putasne vides tu quid isti faciunt abhominationes magnas quas domus israel facit hic ut procul recedam a sanctuario meo. Et adhuc conversus videbis abhominationes maiores. Et introduxit me ad hostium atrii. Et vidi et ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad me fili hominis fode parietem. Et cum perfodissem parietem apparuit hostium unum. Et dixit ad me ingredere et vide abhominationes pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abhominatio. et universa idola domus israel depicta in circuitu erat in pariete in circuitu per totum. et lxx viri de senioribus domus israel et iechonias filius saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas. et unusquisque habebat thuribulum in manu sua et vapor nebule de thure consurgebat. Et dixit ad me certe vides fili hominis que seniores domus israel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubilis sui. Dicunt enim non videt dominus nos dereliquit dominus terram. Et dixit ad me adhuc conversus videbis abhominationes maiores quas isti faciunt. Et introduxit me per hostium domus domini quod respiciebat ad aquilonem. Et ecce ibi mulieres sedebant plangentes adonidem. Et dixit ad me certe vidisti fili hominis adhuc conversus videbis abhominationes maiores

[...]ris et introduxit me in atrium domus domini interius et ecce in ostio templi domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum domini et facies ad orientem et adorabant ad ortum solis. Et dixit ad me: certe vidisti fili hominis. Numquid leve est hoc domui iuda ut facerent abhominationes istas quas fecerunt hic quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore non parcet oculus meus nec miserebor. Et cum clamaverint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. Cap. ix.

Et clamavit in auribus meis voce magna dicens: Appropinquaverunt visitationes urbis et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebant de via portae superioris quae respicit ad aquilonem et uniuscuiusque vas interitus in manu eius. Vir quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis et atramentarium scriptoris ad renes eius. Et ingressi sunt et steterunt iuxta altare aereum. Et gloria domini israel assumpta est de cherub quae erat super eum ad limen domus. Et vocavit virum qui indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat in lumbis suis. Et dixit dominus ad eum: Transi per mediam civitatem in medio ierusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abhominationibus quae fiunt in medio eius. Et illis dixit audiente me: Transite per civitatem sequentes eum et percutite. Non parcat oculus vester neque misereamini. Senem adolescentulum et virginem parvulum et mulieres interficite usque ad internecionem. Omnem autem super quem videritis thau ne occidatis et a sanctuario meo incipite. Coeperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos: Contaminate domum et implete atria interfectis. Egredimini. Et egressi sunt et percutiebant eos qui erant in civitate. Et caede completa remansi ego. Ruique super faciem meam et clamans aio: heu heu heu domine deus, ergone disperdes omnes reliquias israel effundens furorem tuum super ierusalem? Et dixit ad me: Iniquitas domus israel et iuda magna est nimis valde et repleta est terra sanguinibus et civitas repleta est aversione. Dixerunt enim: dereliquit dominus terram et dominus non videt. Igitur et meus non parcet oculus neque miserebor. Viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui erat indutus lineis qui habebat atramentarium in dorso suo respondit verbum dicens: Feci sicut praecepisti mihi. Ca. x.

Et vidi et ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis sapphirus quasi species similitudinis solii apparuit super ea. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait: Ingredere in medio rotarum quae sunt subtus cherubin et imple manum tuam prunis ignis quae sunt inter cherubin et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo. Cherubin autem stabant a dextris domus cum ingrederetur vir et nubes implevit atrium interius. Et elevata est gloria domini desuper cherub ad limen domus et repleta est domus nube et atrium repletum est splendore gloriae domini. Et sonitus alarum cherubin audiebatur usque ad atrium exterius quasi vox dei omnip[otentis]

Cumque precepisset viro qui indutus erat lineis dicens Sume ignem de medio rotarum que sunt inter cherubin ingressus ille stetit iuxta rotam et extendit cherub manum suam de medio cherubin ad ignem qui erat inter cherubin et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat lineis qui accipiens egressus est et apparuit in cherubin similitudo manus hominis subtus pennas eorum Et vidi et ecce quattuor rote iuxta cherubin rota una iuxta cherub unum et rota alia iuxta cherub alium Species autem rotarum erat quasi visio lapidis crisoliti et aspectus earum similitudo una quattuor quasi sit rota in medio rote Cumque ambularent in quattuor partes gradiebantur non revertebantur ambulantes sed ad locum ad quem ire declinabat que prima erat sequebantur et cetere nec convertebantur Et omne corpus eorum et colla et manus et penne et circuli plena erant oculis in circuitu quattuor rotarum et rotas istas vocavit volubiles audiente me Quattuor autem facies habebat unum facies una facies cherub et facies secunda facies hominis et in tercio facies leonis et in quarto facies aquile et elevata sunt cherubin Ipsum est animal quod videram iuxta flumen chobar Cumque ambularent cherubin ibant pariter et rote iuxta ea Et cum elevarent cherubin alas suas ut exaltarentur de terra non residebant rote sed et ipse iuxta erant Stantibus illis stabant et cum elevatis elevabantur spiritus enim vite erat in eis Et egressa est gloria domini a limine templi et stetit super cherubin et elevantia cherubin alas suas exaltata sunt a terra coram me Et illis egredientibus rote quoque subsecute sunt et stetit in introitu porte domus domini orientalis et gloria domini dei israhel super ea erat Ipsum est animal quod vidi subter deum israhel iuxta fluvium chobar et intellexi quia cherubin essent Quattuor quattuor vultus uni et quattuor ale uni et similitudo manus hominis sub alis eorum Et similitudo vultuum eorum ipsi vultus quos videram iuxta flumen chobar et intuitus eorum et impetus singulorum ante faciem suam ingredi

Capitulum XI

Et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus domini orientalem que respicit solis ortum Et ecce in introitu porte xxv viri et vidi in medio eorum iezoniam filium azur et pheltiam filium banaie principes populi Dixitque ad me Fili hominis hii sunt viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium pessimum in urbe ista dicentes Nonne dudum edificate sunt domus hec est lebes nos autem carnes Ideo vaticinare de eis vaticinare fili hominis Et irruit in me spiritus domini Et dixit ad me loquere hec dicit dominus Sic locuti estis domus israhel et cogitationes cordis vestri ego novi Plurimos occidistis in urbe hac et implestis vias eius interfectis Propterea hec dicit dominus deus Interfectos vestros quos posuistis in medio eius hii sunt carnes et hec est lebes et educam vos de medio eius Gladium metuistis et gladium inducam super vos dicit dominus deus Et eiciam vos de medio eius daboque vos in manu hostium et faciam in vobis iudicia Gladio cadetis in finibus israhel iudicabo vos Et scietis quia ego dominus Hec non erit vobis in lebetem et vos non eritis in medio eius in carnes In finibus israhel iudicabo vos Et scietis quia ego dominus

quia in preceptis meis non ambulastis et iu
dicia mea non fecistis sed iuxta iudicia
gentium que in circuitu vestro sunt estis operati.
Et factum est cum propheterem phelcias filius
banaye mortuus est. Et cecidi in faciem meam
clamans voce magna et dixi heu heu
heu domine deus consummationem tu facis
reliquiarum israel. Et factum est verbum domini
ad me dicens fili hominis fratres tui et
propinqui tui et omnis domus israel universi
quibus dixerunt habitatores ierusalem longe
recedite a domino nobis data est terra in
possessionem. Propterea hec dicit dominus deus quia
longe feci eos in gentibus et quia dis
persi eos in terris ero eis in sanctificationem
modicam in terris ad quas venerunt. Propterea
loquere hec dicit dominus deus congregabo
vos de populis et adunabo vos de terris
in quibus dispersi estis dabo que vobis
humum israel. Et ingredientur illuc et
auferent omnes offensiones cunctasque
abhominationes eius de illa. Et dabo
eis cor unum et spiritum novum tribuam
in visceribus eorum. Et auferam cor la
pideum de carne eorum et dabo eis
cor carneum ut in preceptis meis ambu
lent et iudicia mea custodiant faciant
que ea et sint mihi in populum et ego sim
eis in deum. Quorum autem cor post offen
dicula et abhominationes suas ambu
lat horum viam in capite suo ponam
dicit dominus deus. Et elevaverunt cheru
bin alas suas et rote cum eis et gloria
dei israel erat super ea. Et ascendit gloria
domini de medio civitatis stetitque super
montem qui est ad orientem urbis et
spiritus levavit me adduxitque in chal
deam ad transmigrationem in visione in spiritu
dei. Et sublata est a me visio quam vide
ram et locutus sum ad transmigrationem omnia
verba domini que ostenderat mihi. Capitulum xii

Et factus est sermo domini ad me
dicens fili hominis in medio domus
exasperantis tu habitas qui oculos habent ad
videndum et non vident et aures ad au
diendum et non audiunt quia domus ex
asperans est. Tu ergo fili hominis fac tibi
vasa transmigrationis et transmigrabis per
diem coram eis. Transmigrabis autem
de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum
si forte aspiciant quia domus exasperans
est. Et efferes foras vasa tua quasi vasa
transmigrationis vel transmigrantis per diem
in conspectu eorum. Tu autem egredieris vespere
coram eis sicut egreditur migrans.
Ante oculos eorum perfode parietem tibi
et egredieris per eum in conspectu eorum. In
humeris portaberis in caligine efferis.
Faciem tuam velabis et non videbis
terram quia portentum dedi te domui israel.
Feci ergo sicut preceperat mihi dominus. Vasa
mea protuli quasi vasa transmigrantis per
diem et vespere perfodi mihi parietem
manu et in caligine egressus sum et in
humeris portatus sum in conspectu eorum.
Et factus est sermo domini ad me mane
dicens fili hominis numquid non dixerunt
ad te domus israel domus exasperans quid
tu facis. Dic ad eos hec dicit dominus deus
super ducem onus istud qui est in ierusalem
et super omnem domum israel que est in medio
eorum. Dic ego portentum vestrum quomodo feci
sic fiet illis in transmigrationem et captivitatem
ibunt. Et dux qui est in medio eorum in
humeris portabitur in caligine egredietur
parietem perfodient ut educant eum. Facies
eius operietur ut non videat oculo terram
et extendam rete meum super eum et ca
pietur in sagena mea. Et adducam eum

montem chaldeorum et ipsam non videbit ibique
morietur et omnes qui circa eum sunt presidium
eius et agmina eius dispergam in omnem
ventum et gladium evaginabo post eos Et
scient quia ego dominus quando dispersero illos in
gentibus et disseminabo eos in terris et relin-
quam ex eis viros paucos et gladio et
fame et pestilentia ut narrent omnia sce-
lera eorum in gentibus quas ingredientur Et
scient quia ego dominus Et factus est sermo do-
mini ad me dicens Fili hominis panem tuum
in conturbatione comede sed et aquam tuam
in festinatione et merore bibe Et dices ad
populum terre Hec dicit dominus deus ad eos
qui habitant in ierusalem in terra israel Panem
suum in sollicitudine comedent et aquam suam
in desolatione bibent ut desoletur terra
a multitudine sua propter iniquitatem omnium qui
habitabant in ea et civitates que nunc
habitantur desolate erunt terraque deserta
Et scietis quia ego dominus Et factus est sermo
domini ad me dicens fili hominis quod est pro-
verbium istud vobis in terra israel dicentium In lon-
gum differentur dies et peribit omnis visio
Ideo dic ad eos Hec dicit dominus deus Quiesc-
ere faciam proverbium istud neque vulgo di-
cetur ultra in israel et loquere ad eos quia
appropinquaverunt dies et sermo omnis visionis
Non enim erit ultra omnis visio cassa neque
divinatio ambigua in medio filiorum israel quia
ego dominus loquar et quodcumque locutus
fuero verbum fiet non prolongabitur amplius
sed in diebus vestris domus exasperans loquar
verbum et faciam illud dicit dominus deus Et
factus est sermo domini ad me dicens fili hominis
ecce domus israel dicentium visio quam hic
videt in dies multos et in tempora longa iste
prophetat Propterea dic ad eos hec dicit dominus
deus Non prolongabitur ultra omnis sermo meus
verbum quod locutus fuero complebitur dicit

Et factus est [...] Ca. xiii

sermo domini ad me dicens fili ho-
minis vaticinare ad prophetas israel qui prophetant
Et dic eis prophetantibus de corde suo Au-
dite verbum domini hec dicit dominus deus Ve prophetis
insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nichil
vident Quasi vulpes in desertis prophete tui israel
erant Non ascendistis ex adverso neque
opposuistis murum pro domo israel ut staretis in
prelio in die domini Vident vana et divi-
nant mendacium dicentes ait dominus Cum dominus
non miserit eos et perseveraverunt confirmare
sermonem Numquid visionem cassam vidistis
et divinationem mendacem locuti estis et
dicitis ait dominus cum ego non locutus sim
propterea hec dicit dominus deus Quia locuti estis
vana et vidistis mendacium ideo ecce ego
ad vos ait dominus deus et erit manus mea
super prophetas qui vident vana et divinant
mendacium In consilio populi mei non erunt
et in scriptura domus israel non scribentur nec
terram israel ingredientur Et scietis
quia ego dominus deus eo quod deceperint populum
meum dicentes pax pax et non est pax et
ipse edificabat parietem illi autem liniebant
eum luto absque paleis Dic ad eos qui
liniunt absque temperatura quod casurus sit Erit
enim imber inundans et dabo lapides pregran-
des desuper irruentes et ventum procelle dis-
sipantem Siquidem ecce cecidit
paries numquid non dicetur vobis ubi est li-
nitura quam linistis Propterea hec dicit dominus
deus Et erumpere faciam spiritum tempestatum
in indignatione mea et imber inundans
in furore meo erit et lapides grandes in
ira in consummationem Et destruam parietem quem
quem linistis absque temperamento et adequa-
bo eum terre et revelabitur fundamentum eius
et cadet et consumetur in medio eius Et
scietis quia ego dominus deus sum Et com-

conplebo indignationem meam in pariete et
in his qui liniunt eum absque temperamento
dicamque vobis Non est paries et non sunt
qui liniunt eum prophete israhel qui prophetant ad
ierusalem Et vident ei visionem pacis et
non est pax ait dominus deus Et tu fili ho
minis pone faciem tuam contra filias populi
tui que prophetant de corde suo et vaticina
re super eas Et dic hec dicit dominus deus
Ve que consuunt pulvillos sub omni cubito
manus et faciunt cervicalia sub capite
universe etatis ad capiendas animas Et cum
caperent animas populi mei vivificabant animas
eorum et violabant me ad populum meum propter
pugillum ordei et fragmen panis ut interfi
cerent animas que non moriuntur et vivifi
carent animas que non vivunt mentientes populo
meo credenti mendaciis Propter hoc hec dicit
dominus deus Ecce ego ad pulvillos ves
tros quibus vos capitis animas volantes et dis
rumpam eos de brachiis vestris et dimittam
animas quas vos capitis animas ad volandum
Et dirumpam cervicalia vestra et libera
bo populum meum de manu vestra neque erunt ultra
in manibus vestris ad predandum Et scietis
quia ego dominus pro eo quod merere fecistis cor
iusti mendaciter quem ego non contristavi
et confortastis manus impii ut non reverte
retur a via sua mala et viveret Propterea vana
non videbitis et divinationes non divinabitis
amplius et eruam populum meum de manu vestra
Et scietis quia ego dominus Capitulum xiiii

Et venerunt ad me viri se
niorum israhel et sederunt coram me
Et factus est sermo domini ad me dicens Fili
hominis viri isti posuerunt inmundicias su
as in cordibus suis et scandalum iniquitatis
sue statuerunt contra faciem suam Numquid
interrogatus respondebo eis Propter hoc loquere
eis et dices ad eos hec dicit dominus deus
homo homo de domo israhel qui posuerit inmun-
dicias suas in corde suo et scandalum in
iquitatis sue statuerit contra faciem suam et ve
nerit ad prophetam interrogans per eum me ego dominus
respondebo ei in multitudine inmundiciarum
suarum ut capiatur domus israhel in corde suo
quo recesserunt a me in cunctis ydolis suis
Propterea dic ad domum israhel hec dicit dominus Con
vertimini et recedite ab ydolis vestris et ab
universis contaminationibus vestris avertite
facies vestras quia homo homo de domo
israhel et de proselitis quicumque advena fuerit
in israhel si alienatus fuerit a me et posuerit
ydola sua in corde suo et scandalum iniqui
tatis sue statuerit contra faciem suam et ve
nerit ad prophetam ut interroget per eum me ego
dominus respondebo ei per me Et ponam faciem
meam super hominem illum et faciam eum
in exemplum et in proverbium et disperdam eum
in medio populi mei Et scietis quia ego
dominus Et propheta cum erraverit et locutus fuerit
verbum ego dominus decepi prophetam illum et
extendam manum meam super eum et dele
bo eum de medio populi mei israhel et portabunt
iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis
sic iniquitas prophete erit et non erret ultra
domus israhel a me neque polluatur in universis
prevaricationibus suis sed sint michi in
populum et ego sim eis in deum ait dominus exer
cituum Et factus est sermo domini ad me di
cens Fili hominis terra cum peccaverit michi ut
prevaricans prevaricetur extendam manum
meam super eam et conteram virgam panis
eius et inmittam in eam famem et interfi
ciam de ea hominem et iumentum Et si fue
rint tres viri isti in medio eius Noe Da
niel et Iob ipsi iusticia sua liberabunt
animas suas ait dominus exercituum Quod si et
bestias pessimas induxero super terram ut
vastem eam et fuerit invia eo quod non sit

pertransiens propter bestias et tres viri ista
qui fuerint in ea vivo ego dicit dominus deus
quia nec filios nec filias liberabunt sed
ipsi soli liberabuntur terra autem desolabitur
vel si gladium induxero super terram illam
Et dixero gladio transi per terram et interfe
cero de ea hominem et iumentum et tres vi
ri fuerint in medio eius vivo ego dicit
dominus non liberabunt filios neque filias sed
ipsi soli liberabuntur Si autem et pestilen
tiam inmisero super terram illam et effu
dero indignationem meam super eam in sangui
ne ut auferam ex ea hominem et iumen
tum et fuerint in ea Noe Danihel et Iob
in medio eius Vivo ego dicit dominus deus
quia filium et filiam non liberabunt animas su
as Quoniam hec dicit dominus deus quod et si quatuor
iudicia mea pessima gladium et famem
et bestias malas et pestilentiam inmisero
in Ierusalem ut interficiam de ea hominem et
pecus et tamen relinquetur in ea salvatio edu
centium filios et filias Ecce ipsi egredientur
ad vos et videbitis viam eorum et adin
ventiones eorum et consolabimini super malo
quod induxi in Ierusalem in omnibus que in
portavi super eam et consolabuntur vos
cum videritis viam eorum et adinventiones
eorum et cognoscetis quod non frustra fecerim
omnia que feci in ea ait dominus deus

Et factus est sermo Ca. xv
domini ad me dicens fili hominis
quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis
nemorum que sunt inter ligna silvarum
Numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus
aut fabricabitur de ea paxillus ut depen
deat in eo quodcumque vas Ecce igni da
tum est in escam utramque partem eius con
sumpsit ignis et medietas eius redacta
est in favillam numquid utile erit ad opus
Etiam cum esset integrum non erat aptum
ad opus quanto magis cum illud ignis devo
raverit et conbusserit nichil ex eo fiet operis
Propterea hec dicit dominus deus quomodo lignum vitis
inter ligna silvarum quod dedi igni ad
devorandum sic tradam habitatores
Ierusalem et ponam faciem meam in eos de
igne egredientur et ignis consumet eos et
scietis quia ego dominus deus cum posuero
faciem meam in eis et dedero terram con
tristatam et desolatam eo quod prevaricatores
extiterint dicit dominus deus Ca. xvi

Et factus est sermo domini ad me di
cens Fili hominis notas fac Ierusalem
abhominationes suas Et dices hec dicit
dominus deus Ierusalem Radix tua et gene
ratio tua de terra chananea pater tuus amor
reus et mater tua cethea Et quando nata es
in die ortus tui non est precisus umbili
cus tuus et in aqua non es lota in sa
lutem nec sale salita nec involuta
pannis Non pepercit super te oculus meus
ut facerem tibi unum de his misertus tui
sed proiecta es super faciem terre in abiectione
anime tue in die in qua nata es Transiens
autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo
Et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive
dixi inquam tibi in sanguine tuo vive Multi
plicatam quasi germen agri dedi te et multi
plicata es et grandis effecta et ingressa es
et pervenisti ad mundum muliebrem Ubera
tua intumuerunt et pilus tuus ger
minavit et eras nuda et confusione ple
na Et transivi per te et vidi te Et ecce
tempus tuum tempus amantium et expandi
amictum meum super te et operui ignominiam
tuam Et iuravi tibi et ingressus sum pactum
tecum ait dominus deus et facta es michi
federata et lavi te aqua Et emundavi
sanguinem tuum ex te et unxi te oleo Et
vestivi te discoloribus et calciavi te
iacincto et cinxi te bysso et indui te sub
tilibus et ornavi te ornamento Et dedi

armillas in manibus tuis et torquem
circa collum tuum et dedi inaurem super os
tuum et circulos auribus tuis et coronam
decoris in capite tuo Et ornata es auro
et argento et vestita es bysso et poli-
mito et multis coloribus Similam et
mel et oleum comedisti et decora facta es
vehementer nimis et profecisti in regnum
Et egressum est nomen tuum in gentibus
propter speciem tuam quia perfecta eras in
decore meo quem posueram super
te dicit dominus deus Et habens fiduciam
in pulchritudine tua fornicata es in no-
mine tuo Et exposuisti fornicationem tuam
omni transeunti ut eius fieres Et sumens
de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa
hinc inde consuta et fornicata es super
eis sicut non est factum neque futurum est
Et tulisti vasa decoris tui de auro meo
et de argento meo que dedi tibi et fe-
cisti tibi ymagines masculinas et for-
nicata es in eis Et sumpsisti vestimenta
tua multicoloria et operta es eis et
oleum meum et thimiama meum posuisti
in conspectu earum et panem meum quem
dedi tibi similam et oleum et mel quibus
enutrivi te posuisti in conspectu earum in
odorem suavitatis Et factum est ait dominus
deus Et tulisti filios tuos et filias tu-
as quas generasti michi et immolasti
eis ad devorandum Numquid parva est
fornicatio tua Immolasti filios meos et
dedisti illos consecrans eis Et post omnes
abhominationes tuas et fornicationes
non es recordata dierum adolescentie tue
quando eras nuda et confusione plena
et conculcata in sanguine tuo Et accidit post
omnem maliciam tuam Ve ve tibi ait
dominus deus et edificasti tibi lupanar
et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis

ad omne caput vie edificasti signum prosti-
tutionis tue et abhominabilem fecisti de-
corem tuum et divisisti pedes tuos omni
transeunti et multiplicasti omnes fornica-
tiones tuas Et fornicata es cum filiis E-
gipti vicinis tuis magnarum carnium et
multiplicasti fornicationem tuam ad irri-
tandum me Ecce ego extendam manum
meam super te et auferam iustificationem
tuam Et dabo te in animas odientium te filiarum
palestinorum que erubescunt in via tua
scelerata Et fornicata es in filiis assyri-
orum eo quod necdum fuisses expleta Et
postquam fornicata es nec sic es sedata
et multiplicasti fornicationem tuam in terra
chanaan cum chaldeis Et nec sic satiata
es In quo mundabo cor tuum ait dominus deus
cum facias omnia hec opera mulieris me-
tricis et procacis Quia fabricasti lu-
panar tuum in capite omnis vie et ex-
celsum tuum fecisti in omni platea Nec
facta es quasi meretrix fastidio augens pre-
cium sed quasi mulier adultera que super
virum suum inducit alienos Omni-
bus meretricibus dantur mercedes tu
autem dedisti mercedem cunctis amatoribus
tuis Et donabas eis ut intrarent ad te
undique ad fornicandum tecum Factum
est in te contra consuetudinem mulierum
fornicationibus tuis et post te non erit for-
nicatio In eo enim quod dedisti mercedes
et mercedes non accepisti factum est in te
contrarium Propterea audi meretrix verbum domini
Hec dicit dominus deus quia effusum est es
tuum et revelata est ignominia tua in
fornicationibus tuis super amatores tuos
et super ydola abhominationum tuarum in
sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis
Ecce ego congregabo amatores tuos
quibus commixta es et omnes quos dilexi-
sti cum universis quos oderas et congre-

gabo eos super te undique et nudabo igno-
miniam tuam coram eis et videbunt omnem
turpitudinem tuam et iudicabo te iudiciis ad
ulterarum et effundentium sanguinem et da
bo te in sanguinem furoris et zeli et dabo
te in manus eorum et destruent lupanar
tuum et demolientur prostibulum tuum Et de
nudabunt te vestimentis tuis et auferent vasa
decoris tui et derelinquent te nudam ple
namque ignominia Et adducent super te
multitudinem et lapidabunt te lapidibus
et trucidabunt te gladiis suis et combu
rent domos tuas igni et facient in te iudi
cia in oculis mulierum plurimarum et desines
fornicari et mercedes ultra non dabis et
non requiescet indignatio mea in te et
auferetur zelus meus a te et quiescam
nec irascar amplius eo quod non fueris recor
data dierum adolescentie tue et provocasti
me in his omnibus Quam propter et ego
vias tuas in capite tuo dedi ait dominus
deus et non feci iuxta scelera tua in omni
bus abhominationibus tuis Ecce omnis
qui dicit vulgo proverbium [illegible] in te assumet
illud dicens Sicut m[illegible] ita et filia eius
Filia matris tue es tu que proiecit virum
suum et filios suos et soror sororum
tuarum tu es que proiecerunt viros suos et fili
os suos Mater vestra cethea et pater vester
amorreus et soror tua maior samaria
ipsa et filie eius que habitant ad sinis
tram tuam soror autem tua minor te que
habitat a dextris tuis sodoma et filie
eius Sed nec in viis earum ambulasti
neque secundum scelera earum fecisti paulul
lum minus pene sceleratiora fecisti ipsis
in omnibus viis tuis Vivo ego dicit dominus
deus quia non fecit sodoma soror tua
et ipsa et filie eius sicut fecisti tu et
filie tue Ecce hec fuit iniquitas so
dome sororis tue superbia saturitas panis

et habundantia et otium ipsius et filiarum
eius et manum egeno et pauperi non por
rigebant et elevate sunt et fecerunt abho
minationes coram me et abstuli eas sicut
vidisti Et samaria dimidium peccatorum tuorum
non peccavit sed vicisti eas sceleribus tu
is et iustificasti sorores tuas in omnibus
abhominationibus tuis quas operata es
Ergo et tu porta confusionem tuam
que vicisti sorores tuas peccatis tuis sce
leratius agens ab eis iustificate sunt enim
a te ergo et tu confundere et porta igno
miniam tuam que iustificasti sorores tuas
Et convertam restituens eas conversione
sodomorum cum filiabus suis et conver
sione samarie et filiarum eius et con
vertam conversionem tuam in medio earum
ut portes ignominiam tuam et confun
daris in omnibus que fecisti consolans
eas Et soror tua sodoma et filie eius
revertentur ad antiquitatem suam et samaria
et filie eius revertentur ad antiquitatem suam
et tu et filie tue revertimini ad antiquitatem
vestram Non fuit autem sodoma soror tua
audita in ore tuo in die superbie tue an-
tequam revelaretur malitia tua sicut hoc tem
pore in opprobrium filiarum syrie et cunctarum
in circuitu tuo filiarum palestinarum que
ambiunt te per gyrum Scelus tuum et igno
miniam tuam tu portasti ait dominus deus
Quia hec dicit dominus et faciam tibi sicut
despexisti iuramentum ut irritum faceres
pactum et recordabor ego pacti mei
tecum in diebus adolescentie tue et sus
citabo tibi pactum sempiternum et recor
daberis viarum tuarum et confunderis cum
receperis sorores tuas tecum maiores te
cum tuis et dabo eas tibi in filias sed
non ex pacto tuo et suscitabo ego pactum
meum tecum Et scies quia ego dominus ut
recorderis et confundaris et non sit tibi

ultra aperire os prae confusione tua cum pla
catus tibi fuero in omnibus quae fecisti ait
dominus deus. C. XVII
Et factum est sermo domini ad me dicens fili
hominis propone enigma et narra para
bolam ad domum israel et dices haec dicit
dominus deus aquila grandis magnarum
alarum longo membrorum ductu plena
plumis et varietate venit ad libanum
et tulit medullam cedri summitatem
frondium eius avulsit et transportavit
eam in terram chanaan et in urbe nego
tiatorum posuit illam et tulit de semine
terrae et posuit illud in terra pro semine ut
firmaret radicem super aquas multas in
superficie posuit illud cumque germinas
set crevit in vineam latiorem humili
statura respicientibus ramis eius ad eam
et radices eius sub illa erant facta est
ergo vinea et fructificavit in palmi
tes et emisit propagines et facta est aqui
la altera grandis magnis alis multis
que plumis et ecce vinea ista quasi mit
tens radices suas ad eam palmites
suos extendit ad illam ut irrigaret
eam de areolis germinis sui in terra bona
super aquas multas plantata est ut faciat
frondes et portet fructum ut sit in vi
neam grandem dic haec dicit dominus deus
ergo ne prosperabitur nonne radices eius
evellet et fructus eius distringet et
siccabit omnes palmites germinis eius
et arescet et non in brachio grandi neque
in populo multo ut evelleret eam radicitus
ecce plantata est ergo ne prosperabitur nonne
cum tetigerit eam ventus urens sicca
bitur et in areis germinis sui arescet
Et factum est verbum domini ad me dicens dic
ad domum exasperantem nescitis quid ista
significent dic ecce venit rex babylo
nis in ierusalem et assumet regem et princi
pes eius et adducet eos ad semetipsum
in babylonem et tollet de semine regni
ferietque cum eo foedus et ab eo accipiet ius
iurandum sed et fortes terrae tollet ut sit
regnum humile et non elevetur sed custo
diat pactum eius et servet illud qui re
cessit ab eo misit nuntios ad aegyptum
ut daret sibi equos et populum multum
numquid prosperabitur vel consequetur salutem
qui fecit haec et qui dissolvit pactum
numquid effugiet vivo ego dicit dominus deus quoniam
in loco regis qui constituit eum regem
cuius fecit irritum iuramentum et solvit
pactum quod habebat cum eo in medio ba
bylonis morietur et non in exercitu grandi
neque in populo multo faciet contra eum
pharao in iactu aggeris proelium et in
constructione vallorum ut interficiat animas
multas spreverat enim iuramentum ut
solveret foedus et ecce dedit manum suam
et cum omnia haec fecerit non effugiet propterea
haec dicit dominus deus vivo ego quoniam iura
mentum quod sprevit et foedus quod prae
varicatus est ponam in caput eius et ex
pandam super eum rete meum et com
prehendetur sagena mea et adducam
eum in babylonem et iudicabo eum ibi
in praevaricatione qua despexit me et
omnes profugi eius cum universo agmine suo
gladio cadent residui autem in omnem ven
tum dispergentur et scietis quia ego dominus
locutus sum haec dicit dominus deus et sumam
ego de medulla cedri sublimis et po
nam de vertice ramorum eius tenerum dis
tringam et plantabo super montem excel
sum et eminentem in monte sublimi
israel plantabo illud et exurget in germen
et faciet fructum et erit in cedrum magnam

et habitabunt sub ea omnes volucres, uni-
versum volatile sub umbra frondium eius
nidificabit. Et scient omnia ligna regi-
onis quia ego dominus humiliavi lignum sub-
lime et exaltavi lignum humile, et siccavi
lignum viride et frondere feci lignum
aridum. Ego dominus locutus sum et feci.

Et factus est sermo Capitulum xviii
domini ad me dicens: Quid est quod
inter vos parabolam vertitis in proverbium istud
in terra Israel dicentes: Patres comederunt
uvam acerbam et dentes filiorum obstupu-
erunt. Vivo ego dicit dominus deus, si erit vobis
ultra parabola hec in proverbium in Israel. Ecce
omnes anime mee sunt; ut anima patris ita et
anima filii mea est. Anima que peccaverit ipsa
morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit
iudicium et iustitiam, in montibus non
comederit et oculos suos non levaverit ad
idola domus Israel, et uxorem proximi sui
non violaverit et ad mulierem menstruatam
non accesserit, et hominem non contristaverit,
pignus debitori reddiderit, per vim nichil
rapuerit, panem suum esurienti dederit
et nudum operuerit vestimento, ad usuram
non commodaverit et amplius non acceperit, ab
iniquitate averterit manum suam, iudicium
verum fecerit inter virum et virum, et in
preceptis meis ambulaverit et iudicia
mea custodierit ut faciat veritatem, hic
iustus est, vita vivet ait dominus deus.
Quod si genuerit filium latronem effunden-
tem sanguinem et fecerit unum de istis, et hec
quidem omnia non facientem, sed in mon-
tibus comedentem et uxorem proximi
sui polluentem, egenum et pauperem con-
tristantem, rapinas rapientem, pignus
non reddentem, ad idola levantem ocu-
los suos, abhominationem facientem, ad
usuram dantem et amplius accipientem,
numquid vivet? non vivet. Cum universa hec

detestanda fecerit, morte morietur; sanguis
eius in ipso erit. Quod si genuerit filium qui
videns omnia peccata patris sui que fecit
timuerit et non fecerit simile eis, super mon-
tes non comederit et oculos suos non
levaverit ad idola domus Israel, et uxorem
proximi sui non violaverit, et virum non con-
tristaverit, pignus non retinuerit et rapinam
non rapuerit, panem suum esurienti dederit
et nudum operuerit vestimento, a pauperis in-
iuria averterit manum suam, usuram et
superhabundantiam non acceperit, et iudicia
mea fecerit, in preceptis meis ambulaverit,
hic non morietur in iniquitate patris sui, sed
vita vivet. Pater eius, quia calumpniatus
est et vim fecit fratri et malum operatus
est in medio populi sui, ecce mortuus est
in iniquitate sua. Et dicitis: Quare non portavit
filius iniquitatem patris? Videlicet quia filius
iudicium et iustitiam operatus est, omnia
precepta mea custodivit et fecit illa, vita
vivet. Anima que peccaverit ipsa morietur. Filius
non portabit iniquitatem patris, et pater non por-
tabit iniquitatem filii. Iustitia iusti super
eum erit, et impietas impii super eum erit.
Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus
peccatis suis que operatus est, et custodierit
omnia precepta mea, et fecerit iudicium et
iustitiam, vita vivet et non morietur. Omnium
iniquitatum eius quas operatus est non recor-
dabor; in iustitia sua quam operatus est vivet.
Numquid voluntatis mee est mors impii,
dicit dominus deus, et non ut convertatur a vi-
is suis et vivat? Si autem averterit
se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem
secundum omnes abhominationes quas
operari solet impius, numquid vivet?
Omnes iustitie eius quas fecerat non recor-
dabuntur; in prevaricatione sua qua prevari-
catus est et in peccato suo quod peccavit, in

iniquitatis morietur. Et dixistis: Non est equa via domini. Audite ergo domus Israel: Numquid via mea non est equa et non magis vie vestre prave sunt? Cum enim averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem, morietur in eis; in iniustitia quam operatus est morietur. Et cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est et fecerit iudicium et iustitiam, ipse animam suam vivificabit. Considerans enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est, vita vivet et non morietur. Et dicunt filii Israel: Non est equa via domini. Numquid vie mee non sunt eque, domus Israel, et non magis vie vestre prave sunt? Idcirco unumquemque iuxta vias suas iudicabo, domus Israel, ait dominus deus. Convertimini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, et non erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes prevaricationes vestras in quibus prevaricati estis, et facite vobis cor novum et spiritum novum; et quare moriemini domus Israel? Quia nolo mortem morientis, dicit dominus deus; revertimini et vivite.

Capitulum xix

Et tu, fili hominis, assume planctum super principes Israel et dices: Quare mater tua leena inter leones cubavit, in medio leunculorum enutrivit catulos suos? Et eduxit unum de leunculis suis, et leo factus est, et didicit capere predam hominesque comedere. Et audierunt de eo gentes, et non absque vulneribus suis ceperunt eum; et adduxerunt eum in catenis in terram Egypti. Que cum vidisset quoniam infirmata est et periit expectatio eius, tulit unum de leunculis suis, leonem constituit eum. Qui incedebat inter leones et factus est leo et didicit predam capere et homines devorare. Didicit viduas facere et civitates eorum in desertum adducere. Et desolata est terra et plenitudo eius a voce rugitus illius. Et convenerunt adversus eum gentes undique de provinciis et expanderunt super eum rethe suum; in vulneribus earum captus est. Et miserunt eum in caveam in catenis et adduxerunt eum ad regem Babylonis; miseruntque eum in carcerem ne audiretur vox eius ultra super montes Israel. Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est; fructus eius et frondes eius creverunt ex aquis multis. Et facte sunt ei virge solide in sceptra dominantium, et exaltata est statura eius inter frondes. Et vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum. Et evulsa est in ira, in terramque proiecta, et ventus urens siccavit fructum eius; marcuerunt et arefacte sunt virge roboris eius; ignis comedit eam. Et nunc transplantata est in desertum, in terra invia et sitienti. Et egressus est ignis de virga ramorum eius qui fructum eius comedit; et non fuit in ea virga fortis, sceptrum dominantium. Planctus est et erit in planctum.

Capitulum xx

Et factum est in anno septimo, in quinto mense, in decima die mensis, venerunt viri de senioribus Israel ut interrogarent dominum, et sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis, loquere senioribus Israel et dices ad eos: Hec dicit dominus deus: Numquid ad interrogandum me vos venistis? Vivo ego, quia non respondebo vobis, ait dominus deus. Si iudicas eos, si iudicas, fili hominis, abominationes patrum eorum ostende eis. Et dices ad eos: Hec dicit dominus deus: In die qua elegi Israel et levavi manum meam pro stirpe domus Iacob et apparui eis in terra Egypti et levavi manum meam pro eis dicens: Ego dominus deus vester. In die illa

levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra egypti in terram quam provideram eis fluentem lacte et melle que est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos unusquisque offensiones oculorum suorum abiciat et in ydolis egypti nolite pollui ego dominus deus vester. Et irritaverunt me nolueruntque me audire unusquisque abhominationes oculorum suorum non proiecit nec ydola egypti reliquerunt. Et dixi ut effunderem indignationem meam super eos et implerem iram meam in eis in medio terre egypti. Et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus in quarum medio erant et inter quas apparui eis ut educerem eos de terra egypti. Eieci ergo eos de terra egypti et eduxi eos in desertum et dedi eis precepta mea et iudicia mea ostendi eis que faciet homo et vivet in eis. Insuper et sabbata mea dedi eis ut esset signum inter me et eos et sciret quia ego dominus sanctificans eos. Et irritaverunt me domus israel in deserto in preceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea proiecerunt que faciens homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt vehementer. Dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos in deserto et consumerem eos et feci propter nomen meum ne violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in conspectu earum. Ego igitur levavi manum meam super eos in deserto ne inducerem eos in terram quam dedi eis fluentem lacte et melle precipuam terrarum omnium quia iudicia mea proiecerunt et in preceptis meis non ambulaverunt et sabbata mea violaverunt post ydola enim cor eorum gradiebatur. Et pepercit oculus meus super eos ut non interficerem eos nec consumpsi eos in deserto. Dixi autem ad filios eorum in solitudine in preceptis patrum vestrorum nolite incedere nec iudicia eorum custodiatis nec in ydolis eorum polluamini ego dominus deus vester. In preceptis meis ambulate et iudicia mea custodite et facite ea sabbata mea sanctificate ut sit signum inter me et vos et sciatis quia ego dominus deus vester. Et exacerbaverunt me filii et in preceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea non custodierunt ut facerent ea que cum fecerit homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt et comminatus sum ut effunderem furorem meum super eos et implerem iram meam in eis in deserto. Averti autem manum meam et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in oculis earum. Iterum levavi manum meam in eos in solitudine ut dispergerem illos in nationes et ventilarem in terras eo quod iudicia mea non fecissent et precepta mea reprobassent et sabbata mea violassent et post ydola patrum suorum fuissent oculi eorum. Ergo et ego dedi eis precepta non bona et iudicia in quibus non vivent et pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne quod aperit vulvam propter delicta sua et scient quia ego sum dominus. Quamobrem loquere ad domum israel fili hominis et dices ad eos hec dicit dominus deus adhuc et in hoc blasphemaverunt me patres vestri cum sprevissent me contempnentes et induxissem eos in terram super quam levavi manum meam ut darem eis. Viderunt omnem collem excelsum et omne lignum nemorosum et immolaverunt ibi victimas suas et dederunt ibi irritationem oblationis sue et posuerunt ibi odorem suavitatis sue et libaverunt libationes suas. Et dixi ad eos quid est excelsum ad quod vos ingredimini et vocatum est nomen eius

excelsum usque ad hunc diem. Propterea dic ad domum israel. Hec dicit dominus deus. Certe in via patrum vestrorum vos polluimini et post offendicula eorum vos fornicamini et in oblatione donorum vestrorum cum traducitis filios vestros per ignem vos polluimini in omnibus ydolis vestris usque hodie. Et ego respondebo vobis domus israel? Vivo ego dicit dominus deus quia ego non respondebo vobis neque cogitatio mentis vestre fiet dicentium. Erimus sicut gentes et sicut cognationes terre ut colamus ligna et lapides. Vivo ego dicit dominus deus quia in manu forti et in brachio extento et in furore effuso regnabo super vos et educam vos de populis et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis in manu valida et in brachio extento et in furore effuso regnabo super vos et adducam vos in desertum populorum et iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem. Sicut iudicio contendi adversus patres vestros in deserto terre egypti sic iudicabo vos dicit dominus. Et subiciam vos sceptro meo et inducam vos in vinculis federis et eligam de vobis transgressores et impios et de terra incolatus eorum educam vos et in terram israel non ingredientur. Et scietis quia ego dominus. Et vos domus israel hec dicit dominus deus. Singuli post ydola vestra ambulate et servite eis. Et si in hoc non audieritis me et nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et ydolis vestris in monte sancto meo in monte excelso israel ait dominus deus. Ibi serviet michi domus deus omnis domus israel omnes in terra in qua placebunt michi et ibi queram primitias vestras et initium decimarum vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris in odorem suavitatis suscipiam vos cum eduxero vos de populis et congregavero vos de terris in quibus dispersi estis et sanctificabor in vobis in oculis nationum. Et scietis quia ego dominus cum induxero vos ad terram israel in terram pro qua levavi manum meam ut darem eam patribus vestris. Et recordabimini ibi viarum vestrarum et omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis et displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus maliciis vestris quas fecistis. Et scietis quia ego dominus cum benefecero vobis propter nomen meum et non secundum vias vestras malas neque secundum scelera vestra pessima domus israel ait dominus deus.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra viam austri et stilla ad affricum et propheta ad saltum agri meridiani et dices saltui meridiano. Audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego succendam in te ignem et comburam in te omne lignum viride et omne lignum aridum non extinguetur flamma succensionis et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem et videbit universa caro quia ego dominus succendi eam nec extinguetur. Et dixi a a a domine deus ipsi dicunt de me numquid non per parabolas loquitur iste. Cap. xxi. xxi

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam ad ierusalem et stilla ad sanctuaria et propheta contra humum israel. Et dices terre israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te et eiciam gladium meum de vagina sua et occidam in te iustum et impium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium idcirco egredietur gladius meus

de vagina sua ad omnem carnem in aus
tro usque ad aquilonem. Ut sciat omnis
caro quia ego dominus eduxi gladium meum
de vagina sua irrevocabilem. Et tu
fili hominis ingemisce in contritione lum
borum et in amaritudinibus ingemisces
coram eis. Cum dixerint ad te Quare tu ge
mis dices pro auditu quia venit et ta
bescet omne cor et dissolvetur univer
se manus et infirmabitur omnis spiritus
et per cuncta genua fluent aque. Ecce
venit et fiet ait dominus deus. Et fac
tus est sermo domini ad me dicens Fili
hominis propheta et dices Hec dicit dominus
deus loquere Gladius gladius exa
cutus est et limatus. Ut cedat victi
mas exacuatus est ut splendeat li
matus est qui moves sceptrum filii
mei succidisti omne lignum. Et dedi eum
ad levigandum ut teneatur manu. Iste
exacutus est gladius et iste limatus
ut sit in manu interficientis. Clama
et ulula fili hominis quia hic factus
est in populo meo hic in cunctis ducibus
Israel qui fugerant gladio traditi sunt
cum populo meo. Ideo plaude super femur
quia probatus est et hoc cum sceptrum sub
verterit et non erit dicit dominus deus.
Tu ergo fili hominis propheta et per
cute manum ad manum et duplicetur
gladius interfectorum hic est gladius
occisionis magne qui obstupescere
eos facit et corde tabescere et mul
tiplicat ruinas. In omnibus portis
eorum dedi conturbationem gladii acuti et
limati ad fulgendum amicti ad cedem
exacuere. Vade ad dexteram sive ad
sinistram quocumque faciei tue est
appetitus. Quin et ego plaudam ma
nu ad manum et implebo indignationem
meam ego dominus locutus sum. Et factus

est sermo domini ad me dicens Et tu fili
hominis pone tibi duas vias ut veniat
gladius regis Babylonis de terra una
egredientur ambe et manu capiet con
iecturam in capite vie civitatis coniectu
ram pones ut veniat gladius ad Ra
bath filiorum Ammon et ad Iudam in Ierusalem
munitissimam. Stetit enim rex Babylonis
in bivio in capite duarum viarum divinationem
querens commiscens sagittas. Inter
rogavit idola exta consuluit. Ad dex
teram eius facta est divinatio super Ierusalem
ut ponat arietes ut aperiat os in cede
ut elevet vocem in ululatu [hole] ut
ponat arietes contra portas ut [hole] com
portet aggerem ut edificet munitio
nes. Eritque quasi consulens frustra ora
culum in oculis eorum et sabbatorum otium imi
tans. Ipse autem recordabitur iniquitatis ad
capiendum. Ideo hec dicit dominus deus
pro eo quod recordati estis iniquitatis vestre
et revelastis prevaricationes vestras et
apparuerunt peccata vestra in omnibus cogita
[hole] cionibus vestris pro eo inquam quod recor
dati estis manu capiemini. Tu autem
profane impie dux Israel cuius venit dies
in tempore iniquitatis prefinita. Hec dicit
dominus deus Aufer cydarim tolle coronam
nonne hec est que humilem sublevavit
et sublimem humiliavit. Iniquitatem iniquitatem
iniquitatem ponam eam. Et hoc
non factum est donec veniret cuius est
iudicium et tradam ei. Et tu fili hominis
propheta et dic Hec dicit dominus deus ad fi
lios Ammon et ad opprobrium eorum et
dices Mucro mucro evagina te ad
occidendum lima te ut interficias et
fulgeas cum tibi viderentur vana et di
vinarentur mendacia ut dares super
colla vulneratorum impiorum quorum venit

dies in tempore iniquitatis praefinita. Revertere ad va-
ginam tuam in loco quo creatus es, in terra nativi-
tatis tuae iudicabo te, et effundam super te indigna-
tionem meam, in igne furoris mei sufflabo in te,
daboque te in manus hominum insipientium et fab-
ricantium interitum. Igni eris cibus, sanguis tuus
erit in medio terrae, oblivioni traderis, quia ego
dominus locutus sum. Capitulum xxii

Et factum est verbum domini ad me
dicens: Et tu fili hominis nonne iudi-
cas civitatem sanguinum et ostendes ei omnes abho-
minationes suas? Et dices: Haec dicit dominus deus:
Civitas effundens sanguinem in medio sui ut
veniat tempus eius, et quae fecit idola contra semet-
ipsam ut pollueretur. In sanguine tuo qui a te
effusus est deliquisti, et in idolis tuis quae
fecisti polluta es, et appropinquare fecisti dies
tuos et adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea
dedi te opprobrium gentibus et irrisionem
universis terris. Quae iuxta sunt et quae procul
a te triumphabunt de te, sordida, nobilis,
grandis interitu. Ecce principes Israel singuli
in brachio suo fuerunt in te ad effundendum
sanguinem. Patrem et matrem contumeliis affece-
runt in te, advenam calumniati sunt in
medio tui, pupillum et viduam contristave-
runt apud te. Sanctuaria mea sprevisti et
sabbata mea polluisti. Viri detractores fue-
runt in te ad effundendum sanguinem, et super
montes comederunt in te, scelus operati sunt
in medio tui. Verecundiora patris discooperuerunt
in te, inmunditiam menstruatae humiliaverunt
in te. Et unusquisque in uxorem proximi sui
operatus est abominationem, et socer nurum
suam polluit nefarie, frater sororem suam
filiam patris sui oppressit in te. Munera acce-
perunt in te ad effundendum sanguinem;
usuram et superabundantiam accepisti, et
avare proximos tuos calumniabaris, meique
oblita es, dicit dominus. Ecce complosi manus me-
as super avaritiam tuam quam fecisti et super sangui-
nem qui effusus est in medio tui. Numquid sustine-
bit cor tuum aut praevalebunt manus tuae in
diebus quos ego faciam tibi? Ecce ego do-
minus deus locutus sum et faciam. Et dispergam
te in nationes et ventilabo te in terras, et de-
ficere faciam inmunditiam tuam a te, et pos-
sidebo te in conspectu gentium. Et scies quia ego
dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens:
Fili hominis, versa est mihi domus Israel in scoriam;
omnes isti aes et stannum et ferrum et plumbum
in medio fornacis; scoria argenti facti sunt.
Propterea haec dicit dominus deus: Eo quod versi estis
omnes in scoriam, propterea ecce ego congregabo
vos in medio Ierusalem congregatione argenti et
aeris et ferri et stanni et plumbi in medio
fornacis, ut succendam in ea ignem ad
conflandum. Sic congregabo in furore et
in ira mea, et requiescam, et conflabo
vos, et congregabo vos, et succendam vos
in igne furoris mei, et conflabimini in medio
eius. Ut conflatur argentum in medio for-
nacis, sic eritis in medio eius. Et scietis quia
ego dominus effuderim indignationem meam super
vos. Et factum est verbum domini ad me dicens:
Fili hominis, dic ei: Tu es terra inmunda et
non conpluta in die furoris. Coniuratio prophetarum
in medio eius, sicut leo rugiens capiensque
praedam, animas devoraverunt, opes et pretium
acceperunt, viduas eius multiplicaverunt in
medio eius. Sacerdotes eius contempserunt le-
gem meam et polluerunt sanctuaria mea; inter
sanctum et profanum non habuerunt distantiam, inter
pollutum et mundum non intellexerunt, et a
sabbatis meis averterunt oculos suos, et coinqui-
nabar in medio eorum. Principes eius in
medio eius quasi lupi rapientes praedam ad ef-
fundendum sanguinem et ad perdendas animas
et avare sectanda lucra. Prophetae autem eius li-
niebant eos absque temperamento, videntes vana
et divinantes eis mendacium, dicentes: Haec dicit
dominus deus, cum dominus non sit locutus. Populi terrae

calumpniabantur calumpniam et rapiebant violenter egenum et pauperem affligebant et advenam opprimebant calumpnia absque iudicio Et quesivi de eis virum qui interponeret sepem et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam et non inveni et effudi super eos indignationem meam et in igne ire mee consumpsi eos viam eorum in caput eorum reddidi dicit dominus deus. Cap^m xxiii

Et factus est sermo domini ad me dicens Fili hominis due mulieres filie matris unius fuerunt et fornicate sunt in egypto in adolescentia sua fornicate sunt ibi subacta sunt ubera earum et fracte sunt mamme pubertatis earum. Nomina autem earum Oolla maior et Ooliba soror eius minor et habui eas et pepererunt filios et filias. Porro earum nomina samaria Oolla et ierusalem Ooliba. Fornicata est igitur super me Oolla et insanivit in amatores suos in assyrios propinquantes vestitos iacincto principes et magistratus iuvenes cupidinis universos equites ascensores equorum et dedit fornicationes suas super eos electos filios assyriorum universos et in omnibus in quos insanivit in immunditiis eorum polluta est. Insuper et fornicationes suas quas habuerat in egypto non reliquit. Nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia eius et illi confregerunt ubera pubertatis eius et effuderunt fornicationem suam super eam. Propterea tradidi eam in manus amatorum suorum et in manus filiorum assur super quorum insanivit libidine ipsi discooperuerunt ignominiam illius filios et filias illius tulerunt et ipsam occiderunt gladio et facte sunt famose mulieres et iudicia perpetraverunt in ea. Cumque vidisset soror eius Ooliba plus quam illa insanivit libidine et fornicationem sororis sue ad filios assyriorum prebuit impudenter ducibus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia equitibus qui vectabantur equis et adolescentibus forma electis egregia. Et vidi quod polluta esset via una ambarum et auxit fornicationes suas. Cumque vidisset viros depictos in pariete imagines chaldeorum expressas coloribus et accinctos baltheis renes et tiaras tinctas in capitibus eorum formas ducum omnium similitudinem filiorum babylonis terreque chaldeorum in qua orti sunt insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum et misit nuntios ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam filii babylonis ad cubile mammarum polluerunt eam stupris suis et polluta est ab eis et saturata est anima eius ab illis. Denudavit quoque fornicationes suas et discooperuit ignominiam suam et recessit anima mea ab ea sicut recesserat anima mea a sorore eius. Multiplicavit enim fornicationes suas recordans dies adolescentie sue quibus fornicata est in terra egypti et insanivit libidine super concubitum eorum quorum carnes sunt ut carnes asinorum et sicut fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescentie tue cum subacta sunt in egypto ubera tua et confracte sunt mamme pubertatis tue. Propterea Ooliba hec dicit dominus deus Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te de quibus satiata est anima tua et congregabo eos adversum te in circuitu filios babylonis et universos chaldeos nobiles tyrannosque et principes omnes filios assyriorum iuvenes forma egregia duces et magistratus universos principes principum et nominatos ascensores equorum et venient super te instructi curru et rota multitudo populorum lorica et clipeo et galea armabuntur contra te undique et dabo coram eis iudicium et iudicabunt te iudiciis suis et ponam zelum meum in te quod exercent tecum in furore nasum tuum et aures tuas precident et que remanserint gladio concident ipsi filios tuos et filias tuas capient et novissimum tuum devorabitur igni et denudabunt te vestimentis tuis

et tollet vasa glorie tue et requiescere faciam
scelus tuum de te et fornicationem tuam de terra
egypti nec levabis oculos tuos ad eos et
egypti non recordaberis amplius quia hec dicit
dominus deus. Ecce ego tradam te in manus
eorum quos odisti in manus quibus saciata
est anima tua et agent tecum in odio et tol
lent omnes labores tuos et dimittent te nu
dam et ignominia plenam et revelabitur
ignominia fornicationum tuarum. Scelus
tuum et fornicationes tue fecerunt hec tibi quia
fornicata es post gentes inter quas polluta
es in ydolis earum. In via sororis tue am
bulasti et dabo calicem eius in manu tua
hec dicit dominus deus. Calicem sororis tue bi
bes et profundum in latum et eris in derisum
et in subsannationem que es capacissima
ebrietate et dolore repleberis calice me
roris et tristicie et bibes illum et potabis
usque ad feces et fragmenta eius devorabis
et ubera tua lacerabis quia ego locutus sum
ait dominus deus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia
oblita es mei et proiecisti me post corpus
tuum tu quoque scelus tuum porta et forni
cationes tuas. Et ait dominus ad me dicens fili
hominis numquid iudicas oollam et oolibam
et annuncias scelera earum eis quia adul
terate sunt et sanguis in manibus earum et cum
ydolis suis fornicate sunt. Insuper et filios
quos genuerunt michi optulerunt eis ad de
vorandum. Sed et hoc fecerunt michi polluerunt
sanctuarium meum in die illa et sabbata
mea prophanaverunt. Cumque ymmolarent fi
lios suos ydolis suis et ingrederentur sanctu
arium meum in die illa ut pollueret illud
etiam hec fecerunt in medio domus mee. Mi
serunt ad viros venientes de longe ad quos
nuncios miserant itaque ecce venerunt quibus
te lavisti et circumlinisti stibio oculos tuos
et ornata es mundo muliebri. Sedisti in
lecto pulcherrimo et mensa ornata est ante te
thimiama meum et unguentum meum posuisti

super eam et vox multitudinis exultantis erat
in ea et in viris qui de multitudine hominum ad
ducebantur et veniebant de deserto posuerunt
armillas in manibus earum et coronas
speciosas in capitibus earum et dixi ei que
attrita est in adulteriis. Nunc fornicabitur
in fornicatione sua etiam hec. Et ingressi
sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem sic
ingrediebantur ad oollam et ad oolibam
mulieres nephandas. Viri ergo iusti sunt
hii iudicabunt eas iudicio adulterarum et
iudicio effundencium sanguinem quia adultere
sunt et sanguis in manibus earum et cum
ydolis suis fornicate sunt. Hec enim dicit dominus
deus adduc ad eas multitudinem et trade
eas in tumultum et rapinam et lapidentur lapi
dibus populorum et confodiantur gladiis eorum. Filios
et filias earum interficient et domos earum
igne succendent. Et auferam scelus de terra
et discent mulieres omnes ne faciant secundum
scelus earum. Et dabunt scelus vestrum super vos
et peccata ydolorum vestrorum portabitis. Et scietis
quia ego dominus deus.

Ca. xxiiii

Et factum est verbum domini ad me
in anno nono in mense decimo de
cima die mensis dicens. Fili hominis scribe tibi
nomen diei huius in qua confirmatus est rex
babylonis adversum ierusalem hodie et dices
per proverbium ad domum irritatricem parabolam
et loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus po
ne ollam pone inquam et mitte
in eam aquam pinguissimum pecus assume
et congere frusta eius in ea omnem partem
bonam et femur et armum electa et ossibus
plenam compone quoque strues ossium sub ea. Effer
buit coctio eius et dissoluta sunt ossa illius
in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus. Ve
civitati sanguinum olle cuius rubigo in ea est
et rubigo eius non exivit de ea per
partes et per partes suas non cecidit super eam
sors sanguis enim eius in medio eius est super
limpidissimam petram effudit illum non

effudit illum super terram ut possit operiri pul
vere. Ut superinducerem indignationem meam
et vindictam ulciscerer, dedi sanguinem eius
super petram limpidissimam ne operiretur. Propterea
hec dicit dominus deus: Ve civitati sanguinum cuius
ego grandem faciam pyram. Congere ossa que
igni succendam, consumentur carnes et co
quetur universa compositio et ossa tabescent.
Pone quoque eam super prunas vacuam ut in
calescat et liquefiat es eius et confletur
in medio eius inquinamentum eius et consu
matur rubigo eius. Multo labore sudatum
est et non exivit de ea nimia rubigo eius
neque per ignem. Inmunditia tua execrabilis
quia mundare te volui et non es mundata a sor
dibus tuis, sed nec mundaberis prius donec
quiescere faciam indignationem meam in te.
Ego dominus locutus sum: veniet et faciam, non
transeam nec parcam nec placabor. Iuxta
vias tuas et iuxta adinventiones tuas iu
dicam te, dominus dicit. Et factum est ad me
verbum domini dicens: Fili hominis ecce ego tol
lo a te desiderabile oculorum tuorum in pla
ga et non planges neque plorabis neque
fluent lacrime tue. Ingemisce tacens, mor
tuorum luctum non facies; corona tua circum
ligata sit et calciamenta tua erunt in pedibus
tuis, nec amictu ora velabis nec cibos lu
gentium comedes. Locutus sum ergo ad populum
mane, et mortua est uxor mea vespe
re; fecique mane sicut preceperat michi. Et dixit
ad me populus: Quare non indicas nobis quid
ista significent que tu facis? Et dixi ad eos:
Sermo domini factus est ad me dicens: Loquere
domui Israel: Hec dicit dominus: Ecce ego pol
luam sanctuarium meum, superbiam imperii vestri
et desiderabile oculorum vestrorum et super quo
pavet anima vestra; filii vestri et filie vestre quas
reliquistis gladio cadent. Et facietis sicut
feci: ora amictu non velabitis et cibos
lugentium non comedetis; coronas habebitis in
capitibus vestris et calciamenta in pedibus

Non plangetis neque flebitis, sed tabescetis
in iniquitatibus vestris et unusquisque gemet
ad fratrem suum. Eritque Ezechiel vobis in por
tentum: iuxta omnia que fecit facietis cum ve
nerit illud, et scietis quia ego sum dominus deus.
Et tu fili hominis ecce in die qua tollam
ab eis fortitudinem eorum et gaudium dig
nitatis et desiderium oculorum eorum super quo
requiescunt anime eorum, filios et filias eorum,
in die illa cum venerit fugiens ad te ut an
nuntiet tibi, in die, inquam, illa aperietur os
tuum cum eo qui fugit, et loqueris et
non silebis ultra; eritque eis in portentum et scietis
quia ego dominus. Capitulum xxv

Et factus est sermo domini ad me di
cens: Fili hominis pone faciem
tuam contra filios Amon et prophetabis de eis
et dices filiis Amon: Filii Amon audite ver
bum domini dei. Hec dicit dominus deus: Pro eo
quod dixisti Euge, euge super sanctuarium meum
quia pollutum est, et super terram Israel quoniam
desolata est, et super domum Iuda quoniam ducti
sunt in captivitatem, propterea ego ecce tradam te
filiis orientalibus in hereditatem, et collocabunt
caulas suas in te et ponent in te tentoria
sua, ipsi comedent fruges tuas et ipsi bi
bent lac tuum. Daboque Rabbath in habita
culum camelorum et filios Amon in cubile
pecorum, et scietis quia ego dominus. Quia hec
dicit dominus deus: Pro eo quod plausisti manu
et percussisti pede et gavisa es ex toto
affectu super terram Israel, propterea ecce ego ex
tendam manum meam super te et tradam
te in direptionem gentium et interficiam te
de populis et perdam de terris et conteram,
et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus:
Pro eo quod dixerunt Moab et Seyr: Ecce sicut
omnes gentes domus Iuda. Ideo ecce ego
aperiam humerum Moab de civitatibus, de
civitatibus inquam eius et de finibus eius
inclitas terre Bethiesimoth et Beelmoth

et ammanitarum filiis orientis cum filiis
ammon et dabo eam in hereditatem ut non sit me
moria ultra filiorum ammon in gentibus et
in moab faciam iudicia. Et scient quia ego
dominus deus. Hec dicit dominus deus pro eo quod fecit
ydumea ultionem ut se vindicaret de
filiis iuda peccavitque delinquens et vin
dictam expetivit de eis. Ideo hec dicit
dominus deus extendam manum meam super
ydumeam et auferam de ea hominem
et iumentum et faciam eam desertam ab
austro et qui sunt in dedan gladio
cadent. Et dabo ultionem meam super ydu
meam per manum populi mei israel et facient
in edom iuxta iram meam et furorem meum.
Et scient iudicium meum et vindictam meam
ait dominus deus. Hec dicit dominus deus pro eo
quod fecerunt palestini vindictam et ulti se
sunt toto animo interficientes et implen
tes inimicitias veteres propterea hec dicit dominus
deus. Ecce ego extendam manum meam
super palestinos et interficiam interfec
tores et perdam reliquias maritime regi
onis faciamque in eis ultiones magnas
arguens in furore. Et scient quia ego dominus
cum dedero vindictam meam super eos.

Et factum est in C. xxvi
undecimo anno prima mensis
factus est sermo domini ad me dicens fili
hominis pro eo quod dixit tyrus de ierusalem eu
ge confracte sunt porte populorum conversa
est ad me implebor deserta est propterea hec
dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre
et ascendere faciam ad te gentes mul
tas sicut ascendit mare fluctuans
et dissipabunt muros tyri et destruent
turres eius et radam pulverem eius de
ea. Et dabo eam in limpidissimam petram
siccatio sagenarum erit in medio maris quia
ego locutus sum ait dominus deus. et erit in
direptione gentibus. filie quoque eius
que sunt in agro gladio interficientur. Et
scient quia ego dominus. quia hec dicit dominus
deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuch
regem babylonis ab aquilone regem re
gum cum equis et curribus et equitibus
et cetu et populo magno. filias tuas que
sunt in agro gladio interficiet. Et circunda
bit te munitionibus et comportabit ag
gerem in gyro et elevabit contra te clip
peum et vineas et arietes temperabit in mu
ros tuos et turres tuas destruet in arma
tura sua. Inundatione equorum operiet te
pulvis eorum a sonitu equitum et rotarum
et curruum movebuntur muri tui. Cum in
gressus fuerit portas tuas quasi per introitus ur
bis dissipate. ungulis equorum suorum con
culcabit omnes plateas tuas populum tuum
gladio cedet et statue tue nobiles in
terram corruent. Vastabunt opes tuas di
ripient negotiationes tuas et destru
ent muros tuos et domos tuas preclaras sub
vertent et lapides tuos et ligna tua et
pulverem tuum in medio aquarum ponent.
Et quiescere faciam multitudinem canticorum
tuorum et sonitus cytharum tuarum non
audietur amplius. Et dabo te in limpidissimam
petram siccatio sagenarum eris nec edifi
caberis ultra quia ego dominus locutus sum
dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus ty
ro. Numquid non a sonitu ruine tue et
gemitu interfectorum tuorum cum occisi fue
rint in medio tui commovebuntur insule et
descendent de sedibus suis omnes principes
maris et auferent exuvias suas et ves
timenta sua varia abicient et induentur stu
pore in terra sedebunt et attoniti super
repentino casu tuo admirabuntur et assu
mentes super te lamentum dicent tibi. Quo

periisti que habitas in mari urbs
inclita que fuisti fortis in mari cum habi-
tatoribus tuis quos formidabant omnes
Nunc stupebunt naves in die pavoris
tui et turbabuntur insule in mari eo
quod nullus egrediatur ex te Quia hec dicit
dominus deus Cum dedero te urbem desolatam
sicut civitates que non habitantur et adduxe-
ro super te abyssum et operuerint te aque
multe et detraxero te cum hiis qui descen-
dunt in lacum ad populum sempiternum et collo-
cavero te in terra novissima sicut solitu-
dines veteres cum hiis qui deducuntur in la-
cum ut non habiteris Porro cum dedero gloriam
in terra viventium in nichilum redigam te
et non eris et requisita non invenieris ultra
in sempiternum dicit dominus deus Cap xxvii

Et factum est verbum domini ad
me dicens Tu ergo fili hominis
assume super Tyrum lamentum Et dices
Tyro que habitat in introitu maris nego-
tiatrici populorum ad insulas multas Hec
dicit dominus deus O Tyre tu dixisti perfecti
decoris ego sum et in corde maris sita
Finitimi tui qui te edificaverunt impleverunt
decorem tuum abietibus de Sanyr
extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris
Cedrum de Libano tulerunt ut facerent
tibi malum Quercus de Basan dolaverunt
in remos tuos transtra tua fecerunt
tibi ex ebore indico et pretoriola de in-
sulis Italie Byssus varia de Egypto tex-
ta est tibi in velum ut poneretur in malo
Iacinctus et purpura de insulis Elisa facta
sunt operimentum tuum Habitatores Sydonis
et Aradii fuerunt remiges tui Sapientes
tui Tyre facti gubernatores tui Senes Bi-
bli et prudentes eius habuerunt nau-
tas ad ministerium varie supellectilis tue Omnes
naves maris et naute earum fuerunt in
populo negotiationis tue Perse et Lidii et
Libies in exercitu tuo erant viri bellatores tui
clipeum et galeam suspenderunt in te pro
ornatu tuo Filii Aradii cum exercitu tuo
erant super muros tuos in circuitu Sed et
Pigmei qui erant in turribus tuis pha-
retras suas suspenderunt in muris tuis per
gyrum Ipsi compleverunt pulchritudinem
tuam Carthaginenses negotiatores tui
a multitudine cunctarum divitiarum argen-
to ferro stagno plumboque repleverunt
nundinas tuas Grecia et Tubal et
Mosoch ipsi institores tui mancipia et
vasa erea adduxerunt populo tuo De domo
Thogorma equos et equites et mulos
adduxerunt ad forum tuum Filii Dedan nego-
tiatores tui Insule multe negotiatio
manus tue Dentes eburneos et hebe-
ninos commutaverunt in precio tuo Syrus
negotiator tuus propter multitudinem operum
tuorum gemmam et purpuram et scutula-
tam et byssum et sericum et chodchod pro-
posuerunt in mercatu tuo Iuda et terra
Israel ipsi institores tui In frumento primo
balsamum et mel et oleum et resinam
proposuerunt in nundinis tuis Damascus
negotiator tuus in multitudine operum
tuorum in multitudine diversarum opum in
vino pingui in lanis coloris optimi Dan
et Grecia et Mosel in nundinis tuis
proposuerunt ferrum fabrefactum stacten et
calamum in negotiatione tua Dedan
institores tui in tapetibus ad sedendum
Arabia et universi principes Cedar ipsi
negotiatores manus tue cum agnis et
arietibus et hedis venerunt ad te nego-
tiatores tui venditores Saba et Ree-
ma ipsi negotiatores tui cum universis
primis aromatibus et lapide precioso et
auro quod proposuerunt in mercatu tuo Aran
et Chene et Eden negotiatores tui
Saba Assur Chelmath venditores tui

multiplicitatem involucris iacinti et polimi
torum gazarumque preciosarum que obvolute
et astricte erant funibus cedros quoque habe-
bant in negotiationibus tuis naves maris
principes tui in negotiatione tua et reple-
ta es et glorificata es nimis in corde maris in
aquis multis adduxerunt te remiges tui
ventus auster contrivit te in corde maris
divitie tue et thesauri tui et multiplex
instrumentum tuum naute tui et gubernatores
tui qui tenebant supellectilem tuam et populo
tuo preerant. Viri quoque bellatores tui qui
erant in te cum universa multitudine tua que est
in medio tui cadent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris gubernatorum
tuorum conturbabuntur classes et descendent
de navibus suis omnes qui tenebant remum
naute et universi gubernatores maris in terra
stabunt et eiulabunt super te voce magna
et clamabunt amare et superiacient pulve-
rem capitibus suis et cinere conspergentur et ra-
dent super te calvitium et accingentur ciliciis
et plorabunt te in amaritudine anime plora-
tu amarissimo et assument super te carmen
lugubre et plangent te. Que est ut Tyrus que
obmutuit in medio maris que in exitu
negotiationum tuarum de mari implesti populos
multos in multitudine divitiarum tuarum et po-
pulorum tuorum ditasti reges terre. Nunc
contrita es a mari in profundis aquarum
opes tue et omnis multitudo tua que erat
in medio tui ceciderunt. Universi habitatores
insularum obstupuerunt super te et reges
earum omnes tempestate perculsi mutaverunt
vultus. Negotiatores populorum sibilaverunt
super te ad nichilum deducta es et non eris
usque in perpetuum. Capitulum xxviii

Et factus est sermo domini ad me
dicens: Fili hominis dic principi Ty-
ri: Hec dicit dominus deus: Eo quod elevatum est
cor tuum et dixisti: Deus ego sum et in ca-
thedra dei sedi in corde maris cum sis
homo et non deus et dedisti cor tuum quasi
cor dei. Ecce sapientior es tu Danihele, om-
ne secretum non est absconditum a te. In sapientia
et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem
et acquisisti tibi aurum et argentum in the-
sauris tuis. In multitudine sapientie tue et in
negotiatione tua multiplicasti tibi forti-
tudinem et elevatum est cor tuum in robore
tuo. Propterea hec dicit dominus deus: Eo quod elevatum
est cor tuum quasi cor dei, idcirco ego ecce
adducam super te alienos robustissimos
gentium et nudabunt gladios suos super
pulchritudinem sapientie tue et polluent
decorem tuum. Interficient et detrahent
te et morieris in interitu occisorum in cor-
de maris. Numquid dicens loquens: Deus
ego sum coram interficientibus te cum sis
homo et non deus in manu occiden-
tium te. Morte incircumcisorum morieris in manu
alienorum quia ego locutus sum ait dominus
deus. Et factus est sermo domini ad me dicens:
Fili hominis leva planctum super regem Ty-
ri et dices ei: Hec dicit dominus deus: Tu sig-
naculum similitudinis plenus sapientia perfectus
decore in deliciis paradisi dei fuisti. Omnis
lapis preciosus operimentum tuum sar-
dius topasius et iaspis criso- lithus
et onix et berillus saphirus et car-
bunculus et smaragdus. Aurum opus
decoris tui et foramina tua in die
qua conditus es preparata sunt. Tu che-
rub extentus et protegens et posui te in
monte sancto dei in medio lapidum ignitorum
ambulasti perfectus in viis tuis a die con-
ditionis tue donec inventa est iniqui-
tas in te. In multitudine negotiationis tue
repleta sunt interiora tua iniquitate et pec-
casti. Et eieci te de monte sancto dei et perdidi
te o cherub protegens de medio lapidum

ignitorum. Elevatum est cor tuum in decore
tuo; perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. In
terram proieci te; ante faciem regum dedi te ut
cernerent te. In multitudine iniquitatum tuarum
et iniquitate negotiationis tue polluisti sanc-
tificationem tuam. Producam ergo ignem de
medio tui qui comedat te, et dabo te in
cinerem super terram in conspectu omnium videntium
te. Omnes qui viderint te in gentibus obstu-
pescent super te. Nichil factus es, et non eris
in perpetuum. Et factus est sermo domini ad me
dicens: Fili hominis, pone faciem tuam contra
Sydonem et prophetabis de ea et dices: Hec
dicit dominus deus: Ecce ego ad te Sydon, et
glorificabor in medio tui. Et scient quia
ego dominus, cum fecero in ea iudicia et sancti-
ficatus fuero in ea. Et immittam ei pesti-
lentiam et sanguinem in plateis eius, et cor-
ruent interfecti in medio eius gladio per
circuitum. Et scient quia ego dominus deus, et non
erit ultra domui Israel offendiculum amari-
tudinis et spina dolorem inferens undique
per circuitum eorum qui adversantur eis. Et sci-
ent quia ego dominus deus. Hec dicit dominus
deus: Quando congregavero domum Israel de po-
pulis in quibus dispersi sunt, sanctifica-
bor in eis coram gentibus, et habita-
bunt in terra sua quam dedi servo meo
Iacob. Et habitabunt in ea securi et
edificabunt domos, plantabuntque
vineas et habitabunt confidenter,
cum fecero iudicia in omnibus qui adver-
santur eis per circuitum eorum. Et scient quia
ego dominus deus eorum. Capitulum xxix xxix

In anno decimo in decimo mense,
una die mensis, factum est verbum
domini ad me dicens: Fili hominis, pone
faciem tuam contra Pharaonem regem Egyp-
ti et prophetabis de eo et de Egypto univer-
sa. Loquere et dices: Hec dicit dominus deus:
Ecce ego ad te Pharao rex Egypti, draco
magne, qui cubas in medio fluminum tuorum
et dicis: Meus est fluvius, et ego feci memet
ipsum. Et ponam frenum in maxillis tuis et
conglutinabo pisces fluminum tuorum squa-
mis tuis, et extraham te de medio flu-
minum tuorum, et universi pisces tui squamis
tuis adherebunt. Et proiciam te in desertum
et omnes pisces fluminis tui; super faciem terre
cadent, non colligeris neque congregaberis.
Bestiis terre et volatilibus celi dedi te
ad devorandum. Et scient omnes habitatores
terre Egypti quia ego dominus, pro eo quod fuisti
baculus harundineus domui Israel. Quando
apprehenderunt te manu, et confractus es
et lacerasti omnem humerum eorum, et
dissolvisti omnes renes eorum et inniten-
tibus eis super te comminutus es. Propterea hec
dicit dominus deus: Ecce ego adducam super
te gladium meum et interficiam de te homi-
nem et iumentum. Et erit terra Egypti in
desertum et in solitudinem. Et scient quia ego
dominus, pro eo quod dixeris: Fluvius meus est et
ego feci eum. Idcirco ecce ego ad te et ad
flumina tua, daboque terram Egypti in solitu-
dines gladio dissipatam a turre Syenes
usque ad terminos Ethiopie. Non pertransibit
eam pes hominis neque pes iumenti gra-
dietur in ea, et non habitabitur xl annis.
Daboque terram Egypti desertam in medio
terrarum desertarum, et civitates eius in medio
urbium subversarum erunt desolate xl
annis, et dispergam Egyptios in nationes et
ventilabo eos in terras. Quia hec dicit dominus deus:
Post finem xl annorum congregabo Egyptum
de populis in quibus dispersi fuerant, et reducam
captivitatem Egypti et collocabo eos in terra
Phatures in terra nativitatis sue. Et erunt
ibi in regnum humile. Inter cetera regna
erit humillima, et non elevabitur ultra super
nationes, et imminuam eos ne imperent

gentibus. Neque erunt ultra domui Israel in
confidentia docentes iniquitatem ut fugiant
et sequantur eos. Et scient quia ego dominus
deus. Et factum est in vicesimo et septimo anno
in primo mense in una mensis factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis Nabuchodonosor
rex Babylonis servire fecit exercitum suum
servitute magna adversus Tyrum. Omne
caput decalvatum et omnis humerus depi
latus est et merces non est reddita ei neque
exercitui eius de Tyro pro servitute qua
servivit michi adversus eam. Propterea hec
dicit dominus deus. Ecce ego dabo Nabuchodonosor
regem Babylonis in terra Egypti et acci
piet multitudinem eius et depredabitur ma
nubias eius et diripiet spolia eius
et erit merces exercitui illius et operi quo
servivit adversus eam. Et dedi ei ter
ram Egypti pro eo quod laboraverit michi. Ait
dominus deus. In die illa pullulabit cor
nu domui Israel et tibi dabo apertum os in
medio eorum. Et scient quia ego dominus.

Et factus est sermo [?] xxx
domini ad me dicens. Fili hominis
propheta et dic. Hec dicit dominus deus. Ululate
ve diei quia iuxta est dies et appro
pinquat dies domini dies nubis tempus gen
tium erit. Et veniet gladius in Egyptum. Et
erit pavor in Ethiopia cum ceciderint
vulnerati in Egypto et ablata fuerit multi
tudo illius et destructa fundamenta eius. Et
Ethiopia et Libia et Lidi et omne reliquum vul
gus et Chub et filii terre federis cum eis
gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corr
uent fulcientes Egyptum et destruetur superbia
imperii eius a turre Siene gladio cadent
in ea ait dominus exercituum. Et dissipabuntur
in medio terrarum desolatarum et urbes
eius in medio civitatum desertarum erunt
Et scient quia ego dominus cum dedero ignem
in Egypto et attrita fuerint omnes auxilia
tores eius. In die illa egredientur nuncii
a facie mea in trieribus ad conterendam
Ethiopie confidentiam et erit pavor in eis
in die Egypti quia absque dubio veniet.
Hec dicit dominus deus. Et cessare faciam
multitudinem Egypti in manu Nabuchodonosor regis
Babylonis. Ipse et populus eius cum eo fortis
simi gentium adducentur ad disperdendam
terram et evaginabunt gladios suos
super Egyptum et implebunt terram interfec
tis. Et faciam alveos fluminum aridos
et tradam terram in manus pessimorum
et dissipabo terram et plenitudinem eius
in manu alienorum. Ego dominus locutus sum.
Hec dicit dominus deus. Et disperdam simula
chra et cessare faciam ydola de Memphis
et dux de terra Egypti non erit amplius.
Et dabo terrorem in terra Egypti et disper
dam terram Phatures et dabo ignem in
Taphnis et faciam iudicia mea in Alex
andria et effundam indignationem meam
super Pelusium robur Egypti et interfi
ciam multitudinem Alexandrie et dabo
ignem in Egypto. Quasi parturiens dolebit Pe
lusium et Alexandria erit dissipata et in
Memphis angustie cotidie. Iuvenes
Heliopoleos et Bubasti gladio ca
dent et ipse captive ducentur et in Taphnis
nigrescet dies cum contrivero ibi sceptra
Egypti et defecerit in ea superbia potentie
eius. Ipsam nubes operiet filie autem eius
in captivitatem ducentur et iudicia faciam in
Egypto. Et scient quia ego dominus. Et factum
est in anno undecimo in primo mense in
septima mensis factum est verbum domini ad
me dicens. Brachium Pharaonis regis Egypti
confregi et ecce non obvolutum est ut
restitueretur ei sanitas ut ligaretur pannis
et fasciaretur linteolis et recepto ro

bore posset tenere gladium. Propterea hec dicit
dominus deus. Ecce ego ad pharaonem regem egyp
ti et comminuam eius brachium forte sed con
fractum et deiciam gladium de manu eius et
dispergam egyptum in gentibus. Et ventilabo
eos in terris et confortabo brachium regis baby
lonis daboque gladium meum in manu eius et
confringam brachium pharaonis et gement ge
mitibus interfecti coram facie eius et
confortabo brachia regis babylonis et bra
chia pharaonis concident. Et scient quia ego dominus
cum dedero gladium meum in manu regis ba
bylonis et extenderit eum super terram egyp
ti et dispergam egyptum in naciones et ven
tilabo eos in terras. Et scient quia ego dominus.

Et factum est in anno Ca. xxxi.
undecimo tercio mense una mensis
factum est verbum domini ad me dicens. Fili
hominis dic pharaoni regi egypti et populo eius
cui similis factus es in magnitudine
tua. Ecce assur quasi cedrus in libano pul
cher ramis et frondibus nemorosus
excelsusque altitudine et inter condensas
frondes elevatum est cacumen eius. Aque
nutrierunt eum abyssus exaltavit illum. Flumina
eius manabant in circuitu radicum eius et
rivos suos emisit ad universa ligna regio
nis. Propterea elevata est altitudo eius super omnia
ligna regionis et multiplicata sunt arbus
ta eius et elevati sunt rami eius pre aquis
multis. Cumque extendisset umbram suam
in ramis eius fecerunt nidos omnia volatilia
celi et sub frondibus eius genuerunt omnes
bestie saltuum et sub umbraculo illius habi
tabat cetus gentium plurimarum. Eratque pul
cherrimus in magnitudine sua et in dilatatione
arbustorum suorum. Erat enim radix illius
iuxta aquas multas. Cedri non fuerunt altiores
illo in paradyso dei. Abietes non adequaverunt
summitatem eius et platani non fuerunt equa
frondibus illius. Omne lignum paradysi dei
non est assimilatum illi et pulchritudini il
lius. Quoniam speciosum feci eum et multis con
densisque frondibus. Et emulata sunt eum
omnia ligna voluptatis que erant in paradyso
dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo quod subli
matus est in altitudine et dedit summitatem suam
virentem atque condensam et elevatum est cor
eius in altitudine sua. Tradidi eum in
manus fortissimi gentium. Faciens faciet ei
et iuxta impietatem eius eieci illum et succi
dent eum alieni et crudelissimi nationum et
proicient eum super montes et in cunctis convalli
bus rami eius corruent et confringentur ar
busta eius in universis rupibus terre et
recedent de umbraculo eius universi populi terre
et relinquent eum. In ruina eius habitaverunt
omnia volatilia celi et in ramis eius fuerunt
universe bestie regionis. Quamobrem non ele
vabuntur in altitudine sua omnia ligna aquarum
nec ponent sublimitatem suam inter nemo
rosa atque frondosa nec stabunt in sub
limitate omnia que irrigantur aquis quia omnes
traditi sunt in mortem ad terram ultimam
in medio filiorum hominum ad eos qui descendunt
in lacum. Hec dicit dominus deus. In die qua des
cendit ad inferos induxi luctum operui
eum abysso et prohibui flumina eius et co
hercui aquas multas. Contristatus est super
eum libanus et omnia ligna agri concussa sunt.
A sonitu ruine eius commovi gentes cum de
ducerem eum in infernum cum hiis qui descen
debant in lacum. Et consolata sunt in terra infima
omnia ligna voluptatis egregia atque preclara
in libano universa que irrigabantur aquis.
Nam et ipsi cum eo descendunt ad infernum
ad interfectos gladio et brachium uniuscuiusque
sedebit sub umbraculo eius in medio na
tionum. Cui assimilatus es o inclite atque sub
limis inter ligna voluptatis. Ecce deductus
es cum lignis voluptatis ad terram ultimam in
medio incircumcisorum dormies cum eis qui in

occisi sunt gladio. Ipse est pharao et omnis
multitudo eius dicit dominus deus. Cap. xxxii.

Et factum est in xii anno in mense xii
in una mensis factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis assume lamentum super
pharaonem regem egypti et dices ad eum. Leoni
gentium assimilatus es et draconi qui est
in mari. Et ventilabas cornu in fluminibus
tuis et conturbabas aquas pedibus tuis
et conculcabas flumina eorum. Propterea hec dicit
dominus deus. Expandam super te rethe meum
in multitudine populorum multorum et extraham te
in sagena mea. Et proiciam te in terram super
faciem agri abiciam te. Et habitare fa
ciam super te omnia volatilia celi et sa
turabo de te bestias universe terre. Et dabo
carnes tuas super montes et implebo
colles tuos sanie tua. Et irrigabo terram
fetore saniei tue super montes et val
les implebuntur ex te. Et operiam cum ex
tinctus fueris celos et nigrescere faciam stel
las eius. Solem nube tegam et luna non
dabit lumen suum. Omnia luminaria celi me
rere faciam super te et dabo tenebras super
terram tuam dicit dominus deus. Cum ceciderint
vulnerati tui in medio terre ait dominus deus
et irritabo cor populorum multorum cum induxero
contritionem tuam in gentibus super terras quas
nescis. Et obstupescere faciam super te populos
multos et reges eorum horrore nimio for
midabunt super te super universis iniquitatibus
tuis quas operatus es cum volare ceperit gla
dius super facies eorum et obstupescent
singuli pro anima sua in die ruine sue. Quia
hec dicit dominus deus gladius regis babylo
nis veniet tibi. In gladiis fortium deiciam
multitudinem tuam inexpugnabiles omnes
gentes hec. Et vastabunt superbiam egypti
et dissipabitur multitudo eius. Et perdam omnia
iumenta eius que erant super aquas plurimas
et non conturbabit eas pes hominis ultra neque
ungula iumentorum turbabit eas. Tunc
purissimas reddam aquas eorum et flumina
eorum quasi oleum adducam ait dominus deus cum
dedero terram egypti desolatam. Deseretur
autem terra a plenitudine sua quando percussero omnes
habitatores eius et scient quia ego dominus. Planc
tus est et plangent eum. Filie gentium plan
gent eum super egypto et super multitudinem eius
plangent eum ait dominus deus. Et factum est in
xii anno in xv mensis factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis cane carmen lu
gubre super multitudinem egypti et detrahe
eam ipsam et filias gentium robustarum ad terram
ulteriorem cum his qui descendunt in lacum.
Quo pulchrior es? Descende et dormi
cum incircumcisis. In medio interfectorum gladio
cadent. Gladius datus est. Attraxerunt
eam et omnes populos eius. Loquentur ei po
tentissimi robustorum de medio inferni
qui cum auxiliatoribus eius descenderunt
et dormierunt incircumcisi interfecti gladio.
Ibi assur et omnis multitudo eius in circui
tu illius sepulchra eius. Omnes interfecti
et qui ceciderunt gladio quorum data sunt
sepulchra in novissimis laci. Et facta est
multitudo eius per gyrum sepulchri eius
universi interfecti cadentesque gladio qui
dederant quondam formidinem suam in terra
viventium. Ibi helam et omnis multitudo eius
per gyrum sepulchri eius omnes hi interfecti
ruentesque gladio qui descenderunt incircum
cisi ad terram ulteriorem qui posuerunt terrorem
suum in terra viventium et portaverunt ignomini
am suam cum his qui descendunt in lacum.
In medio interfectorum posuerunt cubile eius
in universis populis eius. In circuitu eius sepul
chra illius. Omnes hi incircumcisi inter
fectique gladio. Dederunt enim terrorem in terra
viventium et portaverunt ignominiam suam cum
his qui descendunt in lacum. In medio inter
fectorum positi sunt. Ibi mosoch et tubal

et omnis multitudo in circuitu eius sepul-
chra eius omnes hii interfecti et ceci-
derunt gladio qui dederunt formidinem
suam in terra viventium. Et non dormient cum
fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descen-
derunt ad infernum cum armis suis et
posuerunt gladios suos sub capitibus suis
et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum
quia terror fortium facti sunt in terra viventium.
Et tu ergo in medio incircumcisorum contereris
et dormies cum interfectis gladio et qui cum
incircumcisis dormierunt. Ibi ydumea et re-
ges eius et omnes duces eius qui dati
sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio et
qui cum incircumcisis dormierunt et cum hiis qui
descenderunt in lacum. Ibi principes aquilonis
omnes et universi venatores qui deducti sunt
cum interfectis paventes et in sua forti-
tudine confusi qui dormierunt incircumcisi cum
interfectis gladio et portaverunt confusionem
suam cum hiis qui descendunt in lacum. Vidit
eos pharao et consolatus est super universa
multitudine sua que interfecta est gladio. Et
portaverunt confusionem suam cum hiis qui
descenderunt in lacum pharao et omnis exercitus
eius ait dominus deus quia dedit terrorem
suum in terra viventium et dormivit in medio
incircumcisorum cum interfectis gladio pharao
et omnis multitudo eius ait dominus deus.

Et factum est verbum Capitulum xxxiii
domini ad me dicens. Fili hominis
loquere ad filios populi tui et dices ad eos.
Terra cum induxero super eam gladium et
tulerit populus terre virum unum de novissimis
suis et constituerit eum super se specula-
torem et ille viderit gladium venientem
super terram et cecinerit bucina et annun-
tiaverit populo audiens autem quisquis ille
sonum bucine non se observaverit, ve-
neritque gladius et tulerit eum sanguis ipsius
super caput eius erit. Sonum bucine au-
divit et non se observavit sanguis ipsius
in ipso erit. Si autem se custodierit animam
suam salvabit. Quod si speculator vi-
derit gladium venientem et non insonuerit
bucina et populus se non custodierit veneritque
gladius et tulerit de eis animam ille qui-
dem in iniquitate sua captus est sanguinem
autem eius de manu speculatoris requiram
non amplius dicit dominus deus ego. Et tu fili hominis
speculatorem dedi te domui israel audiens
ergo ex ore meo sermonem annuntiabis eis
ex me. Si me dicente ad impium impie
morte morieris non fueris locutus ut se
custodiat impius a via sua ipse impius
in iniquitate sua morietur sanguinem eius de manu
tua requiram. Si autem annuntiante te ad impium
ut a viis suis convertatur non fuerit con-
versus a via sua ipse in iniquitate sua mo-
rietur porro tu animam tuam liberasti. Tu
ergo fili hominis dic ad domum israel sic lo-
cuti estis dicentes iniquitates nostre et peccata
nostra super nos sunt et in ipsis nos tabes-
cimus quomodo ergo vivere poterimus. Dic ad
eos vivo ego dicit dominus deus nolo mor-
tem impii sed ut revertatur impius a via
sua et vivat. Convertimini a viis vestris pes-
simis et quare moriemini domus israel. Tu itaque
fili hominis dic ad filios populi tui iustitia
iusti non liberabit eum in quacumque die
peccaverit et impietas impii non nocebit
ei in quacumque die conversus fuerit ab
impietate sua et iustus non poterit vivere
in iustitia sua in quacumque die pecca-
verit. Etiam si dixero iusto quod vita sua
vivat et confisus in iustitia sua fecerit
iniquitatem omnes iustitie eius oblivioni tra-
dentur et in iniquitate sua quam operatus
est in ipsa morietur. Si autem dixero impio
morte morieris et egerit penitentiam a peccato
suo feceritque iudicium et iustitiam et pignus
restituerit ille impius rapinamque red-
diderit in mandatis vite ambulaverit nec
fecerit quicquam iniustum vita vivet et

non morietur. Omnia peccata eius que peccavit
non imputabuntur ei: iudicium et iusticiam
fecit vita vivet. Et dixerunt filii populi mei
non est equi ponderis via domini: et ipsorum
via iniusta est. Cum enim recesserit iustus
a iusticia et fecerit iniquitates morietur in eis.
Et cum recesserit impius ab impietate sua
feceritque iudicium et iusticiam vivet in eis.
Et dicitis: Non est recta via domini. Unumquemque
iuxta vias suas iudicabo de vobis domus
israel. Et factum est in xii° anno in decimo men-
se in quinta mensis transmigrationis nostre venit
ad me qui fugerat de ierusalem dicens: Vastata
est civitas. Manus autem domini facta fuerat
ad me vespere antequam veniret qui fugerat
aperuitque os meum donec veniret ad me
mane et aperto ore meo non silui amplius.
Et factum est verbum domini ad me dicens: Fili
hominis qui habitant in ruinosis his super
humum israel loquentes aiunt: Unus erat
abraham et hereditate possedit terram. Nos
autem multi sumus nobis data est terra in pos-
sessionem. Idcirco dices ad eos: Hec dicit
dominus deus: Qui in sanguine comeditis et
oculos vestros levatis ad immundicias vestras
et sanguinem funditis: Numquid terram here-
ditate possidebitis? Stetistis in gladiis vestris
fecistis abhominationes et unusquisque
uxorem proximi sui polluit: et ter-
ram hereditate possidebitis? Hec dices ad
eos. Sic dicit dominus deus: Vivo ego quia
qui in ruinosis habitant gladio cadent
et qui in agro bestiis tradentur ad devo-
randum qui autem in presidiis et in speluncis
sunt peste morientur. Et dabo terram in
solitudinem et desertum et deficiet superbia
et fortitudo eius et desolabuntur mon-
tes israel eo quod nullus sit qui per eos tran-
seat. Et scient quia ego dominus cum dedero
terram eorum desolatam et desertam eorum

propter universas abhominationes suas quas
operati sunt. Et tu fili hominis filii populi
tui qui loquuntur de te iuxta muros et in
hostiis domorum et dicunt unus ad alterum
vir ad proximum suum loquentes: Venite et audia-
mus qui sit sermo egrediens a domino. Et
veniunt ad te quasi si ingrediatur populus et se-
dent coram te populus meus et audiunt
sermones tuos et non faciunt eos quia
in canticum oris sui vertunt illos et avari-
ciam suam sequitur cor eorum. Et es eis
quasi carmen musicum quod suavi dulcique
sono canitur. Et audient verba tua et
non facient ea. Et cum venerit quod predictum
est ecce enim venit tunc scient quia propheta
fuerit inter eos. Capitulum xxxiiii xxxiiii

Et factum est verbum domini ad me
dicens: Fili hominis propheta de
pastoribus israel propheta. Et dices pas-
toribus: Hec dicit dominus deus: Ve pasto-
ribus israel qui pascebant semetipsos. Non-
ne greges a pastoribus pascuntur? Lac co-
medebatis et lanis operiebamini et quod
crassum erat occidebatis: gregem autem meum
non pascebatis. Quod infirmum fuit non
consolidastis et quod egrotum non sanastis
et quod abiectum est non reduxistis quod
fractum est non alligastis et quod perierat
non quesistis sed cum austeritate imperabatis
eis et cum potentia. Et dispersi sunt oves
mee eo quod non esset pastor et facti sunt
in devorationem omnium bestiarum agri et
dispersi sunt. Et erraverunt greges mei in
cunctis montibus et in universo colle ex-
celso et super omnem faciem terre dispersi
sunt greges mei. Et non erat qui requireret
non erat inquam qui requireret. Propterea pastores
audite verbum domini. Vivo ego dicit do-
minus deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapi-
nam et oves mee in devorationem omnium
bestiarum agri eo quod non esset pastor

Neque enim quaesierunt pastores gregem meum
sed pascebant pastores semetipsos et greges
meos non pascebant. Propterea pastores audite
verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego
ipse super pastores requiram gregem meum
de manu eorum et cessare eos faciam ut
ultra non pascant gregem meum nec pascant
amplius pastores semetipsos sed liberabo
gregem meum nec pascant amplius pastores
semetipsos sed liberabo gregem meum de
ore eorum et non erit ultra eis in escam.
Quia haec dicit Dominus Deus: Ecce ego
ipse requiram oves meas et visitabo
eas sicut visitat pastor gregem suum
in die quando fuerit in medio ovium suarum dissi-
patarum sic visitabo oves meas et libe-
rabo eas de omnibus locis in quibus dis-
persae fuerant in die nubis et caliginis. Et
educam eas de populis et congregabo eas
de terris et inducam eas in terram suam.
Et pascam eas in montibus Israel in rivis
et in cunctis sedibus terrae. In pascuis uber-
rimis pascam eas et in montibus ex-
celsis Israel erunt pascua earum ibi requi-
escent in herbis virentibus et in pascuis
pinguibus pascentur super montes Israel. Ego
pascam oves meas et ego eas accubare
faciam dicit Dominus Deus. Quod perierat re-
quiram et quod abiectum erat reducam
et quod confractum consolidabo et quod infir-
mum fuerat alligabo et quod pingue
et forte custodiam et pascam illas in
iudicio. Vos autem greges mei haec dicit Dominus
Deus: Ecce ego iudico inter pecus et
pecus arietum et hircorum. Nonne satis
vobis erat pascua bona depasci insuper
et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis
pedibus vestris? Et cum purissimam aquam
biberetis reliquam pedibus vestris turba-
batis. Et oves meae quae conculcata
pedibus vestris fuerant pascebantur et quae

pedes vestri turbaverant haec bibebant. Propterea haec
dicit Dominus Deus ad vos: Ecce ego ipse iudi-
co inter pecus pingue et macilentum pro
eo quod lateribus et humeris impingebatis et cor-
nibus vestris ventilabatis omnia infirma pe-
cora donec dispergerentur foras. Salvabo
gregem meum et non erit ultra in rapinam.
Et iudicabo inter pecus et pecus et
suscitabo super eas pastorem unum qui
pascat eas servum meum David ipse pascet
eas et ipse erit pastorem eis. Ego autem
Dominus ero eis in Deum et servus meus Da-
vid princeps in medio eorum. Ego autem Dominus
locutus sum. Et faciam cum eis pactum
pacis et cessare faciam bestias pessi-
mas de terra. Et qui habitant in deserto securi dor-
mient in saltibus et ponam eos in circuitu
collis mei benedictionem. Et deducam imbrem
in tempore suo et pluviae benedictionis erunt.
Et dabit lignum agri fructum suum et terra
dabit germen suum et erunt in terra sua absque
timore. Et scient quia ego Dominus cum contri-
vero catenas iugi eorum et eruero eos
de manu imperantium sibi et non erunt ultra
in rapinam in gentibus. Neque bestiae terrae
devorabunt eos sed habitabunt confiden-
ter absque ullo terrore et suscitabo eis
germen nominatum. Et non erunt ultra
imminuti fame in terra neque
portabunt amplius opprobrium gentium. Et
scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis et
ipsi populus meus domus Israel ait Dominus
Deus. Vos autem greges mei greges pascuae
meae homines estis et ego Dominus Deus vester
dicit Dominus Deus. Capitulum xxxv

xxxv

Et factus est sermo Domini
ad me dicens: Fili hominis pone
faciem tuam adversum montem Seir et
prophetabis de eo et dices illi: Haec dicit Do-
minus Deus: Ecce ego ad te mons Seir et

extendam manum meam super te et dabo te
desolatum atque desertum. Urbes tuas demo
liar et tu desertus eris. Et scies quia ego
dominus eo quod fueris inimicus sempiternus et
conclusisti filios israel in manus gladii in
tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis
extreme. Propterea vivo ego dicit dominus deus quoniam
sanguini tradam te et sanguis te persequetur
et cum sanguinem oderis sanguis persequetur te.
Et dabo montem seyr desolatum et deser
tum et auferam de eo euntem et redeuntem
et implebo montes eius [illegible] occisorum
suorum in collibus tuis et in vallibus tuis
atque in torrentibus interfecti gladio cadent.
In solitudines sempiternas tradam te et
civitates tue non habitabuntur. Et scietis quia
ego dominus eo quod dixeris due gentes et due
terre mee erunt et hereditate possidebo eas
cum dominus deus esset ibi. Propterea vivo ego dicit
dominus deus quia faciam iuxta iram tuam
et secundum zelum tuum quem fecisti odio
habens eos et notus efficiar per eos cum te
iudicavero. Et scies quia ego dominus deus audi
vi universa opprobria tua que locutus
es de montibus israel dicens deserti nobis ad
te ad devorandum dati sunt et insurrexistis
super me ore vestro et derogastis adversum
me verba vestra ego audivi. Hec dicit dominus deus
letante universa terra in solitudinem te re
digam sicut gavisus es super hereditate do
mus israel eo quod fuerit dissipata sic faciam
tibi. Dissipatus eris mons seyr et ydumea
omnis et scient quia ego dominus. Cap. xxxvi.

Tu autem fili hominis propheta super montes
israel et dices montes israel audi
te verbum domini. Hec dicit dominus deus. Eo
quod dixerit inimicus de vobis euge altitudines
sempiterne in hereditatem date sunt nobis propterea
vaticinare et dic. Hec dicit dominus deus pro eo
quod desolati estis et conculcati per circuitum et fa
cti in hereditatem reliquis gentibus et ascendistis
super labium lingue et opprobrium populi propterea
montes israel audite verbum domini dei. Hec dicit
dominus deus montibus et collibus torrentibus
vallibusque desertis parietibus et urbibus
derelictis que depopulate sunt et subsa
nate a reliquis gentibus per circuitum. Propterea hec
dicit dominus deus. Quoniam in igne zeli mei
locutus sum de reliquis gentibus et de
ydumea universa que dederunt terram meam
sibi in hereditatem cum gaudio et toto corde
et animo et eiecerunt eam ut vastarent. Pro
pterea vaticinare super humum israel et dices mon
tibus et collibus iugis et vallibus. Propterea
hec dicit dominus deus pro eo quod desolati estis.
Ecce ego et in furore meo et in zelo meo
locutus sum eo quod confusionem gentium sustine
ritis. Idcirco hec dicit dominus deus. Ego
levavi manum meam ut gentes que in circuitu
vestro sunt ipse confusionem suam por
tent. Vos autem montes israel ramos vestros
germinetis et fructum vestrum afferatis populo
meo israel. Prope enim est ut veniat. Quia ecce
ego ad vos et convertar ad vos et ara
bimini et accipietis sementem et multipli
cabo in vobis homines omnemque domum israel.
Et habitabuntur civitates et ruinosa instaura
buntur et replebo vos hominibus et iu
mentis et multiplicabuntur et crescent
et habitare vos faciam sicut a principio
bonisque dabo maioribus quam habuistis
ab initio. Et scietis quia ego dominus deus.
Et adducam super vos homines populum meum
israel et hereditate possidebunt te et
eris eis in hereditatem et non addes ultra
ut absque eis sis. Hec dicit dominus deus pro eo
quod dicunt de vobis devoratrix hominum es et
suffocans gentem tuam. Propterea homines non co
medes amplius et gentem tuam non necabis

ultra ait dominus deus. Nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium et opprobrium populorum nequaquam portabis et gentem tuam non amittes amplius ait dominus deus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis domus israel habitaverunt in domo sua et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis iuxta immundiciam menstruate facta est via eorum coram me. Et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem effuderunt super terram et in idolis suis polluerunt eam et dispersi eos in gentes et ventilati sunt in terras iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis populus domini iste est et de terra eius egressi sunt et peperci nomini sancto meo quod polluerat domus israel in gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israel. Hec dicit dominus deus. Non propter vos ego faciam domus israel sed propter nomen sanctum meum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quod polluistis in medio earum ut sciant gentes quia ego dominus cum sanctificatus fuero in vobis coram eis. Tollam quippe vos de gentibus et congregabo de universis terris et adducam vos in terram vestram et effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris et ab universis idolis vestris mundabo vos et dabo vobis cor novum et spiritum novum ponam in medio vestri et auferam cor lapideum de carne vestra. Et dabo vobis cor carneum et spiritum meum ponam in medio vestri et faciam ut in preceptis meis ambuletis et iudicia mea custodiatis et operemini et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris et eritis michi in populum et ego ero vobis in deum et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris et vocabo frumentum et multiplicabo illud et non imponam in vobis famem et multiplicabo fructum ligni et genimina agri ut non portetis ultra opprobrium famis in gentibus. Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum et displicebunt vobis iniquitates vestre et scelera vestra. Non propter vos faciam ait dominus deus. Notum sit vobis confundimini et erubescite super viis vestris domus israel. Hec dicit dominus deus. In die qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris et habitari fecero urbes et instauravero ruinosa et terra deserta fuerit exculta que quondam erat desolata in oculis omnis viatoris dicent terra illa inculta facta est ut ortus voluptatis et civitates deserte et destitute atque suffosse munite sederunt. Et scient gentes quecumque derelicte fuerint in circuitu vestro quia ego dominus edificavi dissipata plantavique inculta ego dominus locutus sum et fecerim. Hec dicit dominus deus. Adhuc in hoc invenient me domus israel ut faciam eis et multiplicabo eos sicut gregem hominum ut gregem sanctum ut gregem ierusalem in solempnitatibus eius sic erunt civitates deserte plene gregibus hominum. Et scient quia ego dominus.

Capitulum xxxvii

xxxvii

Facta est super me manus domini et eduxit me in spiritu domini et dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus et circumduxit me per ea in gyro. Erant autem multa valde super faciem campi sicca que vehementer. Et dixit ad me. Fili hominis putasne vivent ossa ista. Et dixi domine deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibus istis et dices eis. Ossa arida audite verbum domini. Hec dicit dominus deus ossibus his. Ecce ego intromittam in vos spiritum et vivetis et dabo super vos nervos et succrescere faciam super vos carnes

ossa mortuorum

et super extendam in vobis cutem et dabo
vobis spiritum et vivetis. Et scietis quia ego do-
minus. Et prophetavi sicut preceperat michi dominus.
Factus autem est sonitus prophetante me et
ecce commotio et accesserunt ossa ad ossa unum
quodque ad iuncturam suam. Et vidi et
ecce super ea nervi et carnes ascenderunt
et extenta est in eis cutis desuper et
spiritum non habebant. Et dixit ad me: Vaticina-
re fili hominis et dices ad spiritum: Hec dicit
dominus deus: A quatuor ventis veni spiritus et
insuffla super interfectos istos et revivis-
cant. Et prophetavi sicut preceperat michi et
ingressus est in ea spiritus et vixerunt et stete-
runt super pedes suos exercitus grandis
nimis valde. Et dixit ad me: Fili hominis
ossa hec universa domus Israel est. Ipsi di-
cunt: Aruerunt ossa nostra et periit spes nostra
et abscisi sumus. Propterea vaticinare et dices
ad eos: Hec dicit dominus deus: Ecce ego ape-
riam tumulos vestros et educam vos de se-
pulchris vestris populus meus et inducam
vos in terram Israel. Et scietis quia ego
dominus cum aperuero sepulchra vestra et
eduxero vos de tumulis vestris popule meus
et dedero spiritum meum in vobis et vixeritis et
requiescere vos faciam super humum vestram.
Et scietis quia ego dominus locutus sum et
feci ait dominus deus. Et factus est sermo
domini ad me dicens: Et tu fili hominis su-
me tibi lignum unum et scribe super illud:
Iude et filiorum Israel sociis eius. Et tolle
lignum alterum et scribe super illud: Ioseph
et super lignum Effraym et cuncte domus
Israel sociorumque eius. Et adiunge illa unum
ad [hole] alterum tibi lignum unum
et [hole] erunt in unionem in manu
tua. Cum [hole] autem dixerint ad te filii populi
tui loquentes: Nonne indicas nobis quid
in his tibi velis? loqueris ad eos: Hec dicit
dominus deus: Ecce ego assumam lignum Io-
seph quod est in manu Effraym et tribus
Israel que sunt ei adiuncte et dabo eas
pariter cum ligno Iuda et faciam eas in
lignum unum et erunt unum in manu eius.
Erunt autem ligna super que scripseris in manu
tua in oculis eorum. Et dices ad eos: Hec
dicit dominus deus: Ecce ego assumam fili-
os Israel de medio nationum ad quas abie-
runt et congregabo eos undique et addu-
cam eos ad humum suam. Et faciam eos
in gentem unam in montibus Israel et
rex unus erit omnibus imperans et non
erunt ultra due gentes nec dividentur amplius
in duo regna. Neque polluentur ultra
in ydolis suis et abhominationibus et
cunctis iniquitatibus suis et salvos
eos faciam de universis sedibus suis in
quibus peccaverunt et emundabo eos. Et
erunt michi populus et ego ero eis in deum
et servus meus David rex super eos et
pastor unus erit omnium eorum. Et in iudi-
ciis meis ambulabunt et mandata mea
custodient et facient ea et habitabunt
super terram quam dedi servo meo Iacob
in qua habitaverunt patres vestri. Et habi-
tabunt super eam ipsi et filii eorum et filii
filiorum eorum usque in sempiternum. Et
David servus meus princeps eorum in perpe-
tuum et percutiam illis fedus pacis pac-
tum sempiternum erit eis. Et fundabo eos
et multiplicabo et dabo sanctificationem meam
in medio eorum in perpetuum. Et erit taber-
naculum meum in eis et ero eis deus et
ipsi erunt michi populus. Et scient gentes quia
ego dominus sanctificator Israel cum fuerit sanctificatio
mea in medio eorum in perpetuum. C. xxxviii.

Et factus est sermo domini ad me
dicens: Fili hominis pone faciem tuam

contra gog et terram magog principem capi
tis mosoch et thubal et vaticinare de eo
Et dices ad eum. Hec dicit dominus deus. Ecce
ego ad gog principem capitis mosoch et
thubal et circumagam te et ponam frenum
in maxillis tuis et educam te et omnem
exercitum tuum equos et equites vestitos
loricis universos multitudine magna has
tam et clipeum arripientium et gladium
perse ethiopes et libies cum eis omnes scu
tati et galeati. gomer et universa ag
mina eius domus thogorma latera aquilo
nis et totum robur eius populique multi
tecum. Prepara et instrue te et omnem mul
titudinem tuam que coacervata est ad
te et esto eis in preceptum. Post dies mul
tos visitaberis in novissimo annorum ve
nies ad terram que reversa est a gla
dio. Et congregata est de populis multis
ad montes israel qui fuerunt deserti iugiter
hec de populis educta est et habitaverunt in
ea confidenter universi. Ascendes autem
quasi tempestas venies et quasi nubes ut
operias terram tu et omnia agmina tua et
populi multi tecum. Hec dicit dominus deus
In die illa ascendent sermones super
cor tuum et cogitabis cogitationem pessimam
Et dices. Ascendam ad terram absque muro
veniam ad quiescentes habitantesque
secure. Omnes hi habitantes sine muris
vectes et porte non sunt eis ut diri
pias spolia et invadas predam ut
inferas manum tuam super eos qui deser
ti fuerant et postea restituti et super
populum qui est congregatus ex gentibus qui
possidere cepit et esse habitator
umbilici terre. Saba et dedan et ne
gotiatores tharsis et omnes leones eius
dicent tibi Numquid ad sumenda spolia
tu venis? ecce ad diripiendam predam
congregasti multitudinem tuam ut tollas
argentum et aurum auferas supellec
tilem atque substantiam et diripias manubias
infinitas. Propterea vaticinare fili hominis
Et dices ad gog. Hec dicit dominus deus. Num
quid non in die illo cum habitaverit populus
meus israel confidenter? Et venies de
loco tuo a lateribus aquilonis tu
et populi multi tecum ascensores equorum
universi cetus magnus et exercitus vehe
mens. Et ascendes super populum meum israel
quasi nubes ut operias terram. In novissimis
diebus eris et adducam te super terram
meam ut sciant gentes me cum sanctifica
tus fuero in te in oculis eorum o gog. Hec
dicit dominus deus. Tu ergo ille es de quo
locutus sum in diebus antiquis in manu
servorum meorum prophetarum israel qui prophe
taverunt in diebus illorum temporum ut addu
cerem te super eos. Et erit in die illa in
die adventus gog super terram israel ait
dominus deus ascendet indignatio mea
in furore meo et in zelo meo in igne ire
mee locutus sum quia in die illa erit
commotio magna super terram israel et commo
vebuntur a facie mea pisces maris et
volucres celi et bestie agri et omne repti
le quod movetur super terram. Cunctique ho
mines qui sunt super faciem terre et subver
tentur montes et cadent sepes et omnis
murus corruet in terram. Et convocabo ad
versus eum in cunctis montibus meis
gladium ait dominus deus gladius unius
cuiusque in fratrem suum dirigetur et iudi
cabo eum peste et sanguine et im
bre vehementi et lapidibus immensis
Ignem et sulphur pluam super eum
et super exercitum eius et super
populos multos qui sunt cum eo
et magnificabor et sanctificabor et notus
ero in oculis multarum gentium. Et scient

quia ego dominus. Capitulum xxxix

Tu autem fili hominis vaticinare adversum gog et dices: hec dicit dominus deus: ecce ego super te gog principem capitis mosoch et tubal. et circumagam te et seducam te et ascendere te faciam de lateribus aquilonis et adducam te super montes israel. et percuciam arcum tuum in manu sinistra tua et sagittas tuas de manu dextera tua deiciam. Super montes israel cades tu et omnia agmina tua et populi qui sunt tecum feris avibus omnique volatili et bestiis terre dedi te ad devorandum. super faciem agri cades quia ego locutus sum ait dominus deus et immittam ignem in magog et in hiis qui habitant in insulis confidenter et scient quia ego dominus deus israel et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei israel et non polluam sanctum nomen meum amplius et scient gentes quia ego dominus deus sanctus israel. ecce venit et factum est ait dominus deus hec est dies de qua locutus sum. et egredientur habitatores de civitatibus israel et succendent et comburent arma clipeum et hastas arcum et sagittas baculos manuum et contos et succendent ea igni septem annis et non portabunt ligna de regionibus neque succident de saltibus quoniam arma succendent igne et depredabuntur eos quibus prede fuerant et diripient vastatores suos ait dominus deus. et erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulcrum in israel vallem viatorum ad orientem maris que obstupescere faciet pretereuntes. et sepelient ibi gog et omnem multitudinem eius et vocabitur vallis multitudinis gog. et sepelient eos domus israel ut mundent terram septem mensibus. Sepeliet autem eam omnis populus terre et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum ait dominus deus et viros iugiter constituent lustrantes terram qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terre ut emundent eam post menses autem septem querere incipient et circuibunt peragrantes terram cumque viderint os hominis statuent iuxta illud titulum donec sepeliant illud pollinctores in valle multitudinis gog. nomen autem civitatis amona et emundabunt terram. Tu autem fili hominis hec dicit dominus deus dic omni volucri et universis avibus cunctisque bestiis agri convenite properate concurrite undique ad victimam meam quam ego immolo vobis victimam grandem super montes israel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem. carnes fortium comedetis et sanguinem principum terre bibetis arietum et agnorum et hircorum taurorumque et altilium et pinguium omnium. et comedetis adipem in saturitate et bibetis sanguinem in ebrietatem de victima quam ego immolabo vobis et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait dominus deus. Et ponam gloriam meam in gentibus et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim et manum meam quam posuerim super eos. et scient domus israel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps. et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus israel eo quod reliquerint me et absconderim faciem meam ab eis et tradiderim eos in manus hostium et ceciderint in gladio omnes. iuxta inmundiciam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab eis propterea hec dicit dominus deus nunc reducam captivitatem iacob et miserebor omnis domus israel et assumam zelum pro nomine meo

sancto et portabunt confusionem suam et omnem
prevaricationem suam qua prevaricati sunt in me.
cum habitaverint in terra sua confidenter ne-
minem formidantes et reduxero eos de
populis et congregavero eos de terris inimicorum
suorum et sanctificatus fuero in eis in oculis
gentium plurimarum. Et scient quia ego dominus
deus eorum eo quod transtulerim eos in na-
tiones et congregaverim eos super terram su-
am et non dereliquerim quemquam ex eis
ibi. Et non abscondam ultra faciem meam
ab eis eo quod effuderim spiritum meum super
omnem domum Israel ait dominus deus. XL

In vicesimo quinto anno transmigrationis
nostre in exordio anni decima mensis XIIII
anno postquam percussa est civitas in ipsa hac
die facta est super me manus domini et adduxit
me illuc. In visionibus dei adduxit me
in terram Israel et dimisit me super montem
excelsum nimis super quem erat quasi edifici-
um civitatis vergentis ad austrum et introduxit
me illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi species
eris et funiculus lineus in manu eius
et calamus mensure in manu eius stabat
autem in porta. Et locutus est ad me idem
vir. Fili hominis vide oculis tuis et auri-
bus tuis audi et pone cor tuum in omnia
que ostendam tibi quia ut ostendantur tibi
adductus es huc. annuntia omnia que tu
vides domui Israel. Et ecce murus forinse-
cus in circuitu domus undique et in manu
viri calamus mensure sex cubitorum et pal-
mo et mensus est latitudinem edificii cala-
mo uno altitudinem quoque calamo uno.
Et venit ad portam que respiciebat viam
orientalem et ascendit per gradus eius
et mensus est limen porte calamo uno
latitudinem id est limen unum calamo uno
in latitudine et thalamum uno calamo in
longum et uno calamo in latum et inter
thalamos quinque cubitos et limen porte
intrinsecus calamo uno et mensus est vesti-
bulum porte octo cubitorum et frontem eius
duobus cubitis. Vestibulum autem porte erat
intrinsecus porro thalami porte ad viam
orientalem tres hinc et tres inde mensu-
ra una trium et mensura una frontium ex
utraque parte. Et mensus est latitudinem liminis
porte decem cubitorum et longitudinem por-
te XIII cubitorum et marginem ante tha-
lamos cubiti unius et cubitus unus finis
utrimque. thalami autem sex cubitorum erant
hinc et inde. Et mensus est portam a tecto
thalami usque ad tectum eius latitudinem
XXV cubitorum hostium contra hostium. Et fecit
frontes per LX cubitos et ad frontem atrium por-
te undique per circuitum et ante faciem porte
que pertingebat usque ad faciem vestibuli
porte interioris L cubitos et fenestras
obliquas in thalamis et in frontibus eorum
que erant intra portam undique per circuitum.
Similiter autem erant et in vestibulis fenes-
tre per gyrum intrinsecus et ante frontes
pictura palmarum celata. Et eduxit me in
atrium exterius. Et ecce gazophilacia
et pavimentum stratum lapide in atrio per circu-
itum XXX gazophilacia in circuitu pavimen-
ti et pavimentum in fronte portarum secundum
longitudinem portarum erat inferius. Et
mensus est latitudinem a facie porte in-
ferioris usque ad frontem atrii interioris
extrinsecus centum cubitos ad orientem et
ad aquilonem. Portam quoque que respiciebat
viam aquilonis atrii exterioris mensus est
tam in longitudine quam in latitudine et tha-
lamos eius tres hinc et tres inde. Et
frontem eius et vestibulum eius secundum men-
suram porte prioris L cubitorum longitudi-
ne eius et latitudine XXV cubitorum.
Fenestre autem eius et vestibulum eius et
sculpture secundum mensuram porte que res-
piciebat ad orientem et septem graduum
erat ascensus eius et vestibulum ante ea

et porta atrii interioris contra portam aqui-
lonis et orientalem. Et mensus est a por-
ta usque ad portam centum cubitos. Et
eduxit me ad viam australem. Et ecce por-
ta que respiciebat ad austrum. Et men-
sus est frontem eius et vestibulum eius
iuxta mensuram superiorem et fenestras eius
et vestibula in circuitu sicut fenestras
ceteras l. cubitorum longitudine et latitu-
dine xxv cubitorum. Et in gradibus vii
ascendebatur ad eam et vestibulum ante
fores eius et celate palme erant una
hinc et altera inde in fronte eius. Et por-
ta atrii interioris in via australi et men-
sus est a porta usque ad portam in via
australi centum cubitos. Et introduxit me
in atrium interius ad portam australem et
mensus est portam iuxta mensuras superiores
thalamum eius et frontem eius et vestibu-
lum eius eisdem mensuris et fenestras eius
et vestibulum eius in circuitu l. cubitos lo-
gitudinis et latitudinis xxv cubitos. Et
vestibulum per gyrum longitudine xxv cubi-
torum et latitudine v cubitorum. Et vesti-
bulum eius ad atrium exterius et palmas eius
in fronte et octo gradus erant quibus as-
cendebatur per eam. Et introduxit me in atrium
interius per viam orientalem et mensus est
portam secundum mensuras superiores thalamum
eius et frontem eius et vestibulum eius
sicut supra et fenestras eius et vestibu-
la eius in circuitu longitudine l. cubitorum
et latitudine xxv cubitorum. Et vestibu-
lum atrii exterioris et palme celate in
fronte eius hinc et inde et octo gradi-
bus ascensus eius. Et introduxit me
ad portam que respiciebat ad aquilonem.
Et mensus est secundum mensuras superiores tha-
lamum eius et frontem eius et vestibulum
eius et fenestras eius per circuitum longi-
tudinem l. cubitorum et latitudinem xxv

cubitorum. Vestibulum eius respiciebat ad
atrium exterius. Et celatura palmarum in fron-
te eius hinc et inde et octo gradibus
ascensus. Et per singula gazophilacia hos-
tium in frontibus portarum et ibi lavabant
holocaustum. Et in vestibulo porte due men-
se hinc et inde due mense ut immoletur
super eas holocaustum et pro peccato et pro
delicto. Et ad latus exterius quod ascen-
dit ad hostium porte que pergit ad aqui-
lonem due mense et ad latus alterum ante ves-
tibulum porte due mense. Quattuor mense hinc
et quattuor inde per latera porte octo men-
se erant super quas immolabant. Quattuor autem
mense ad holocaustum de lapidibus qua-
dris exstructe longitudine cubiti unius
et dimidii et latitudine cubiti unius et
dimidii et altitudine unius cubiti. Super
quas ponant vasa in quibus immolatur
holocaustum et victima. Et labia earum
palmi unius reflexa intrinsecus per circui-
tum. Super mensas autem carnes oblationis. Et
extra portam interiorem gazophilacia canto-
rum in atrio interiori quod erat in latere
porte respicientis ad aquilonem. Et facies
eorum contra viam australem una ex latere
porte orientalis que respiciebat ad viam
aquilonis. Et dixit ad me: Hoc est gazo-
philacium quod respicit ad viam meri-
dianam sacerdotum est qui excubant in
custodiis templi. Porro gazophilacium
quod respicit ad viam aquilonis sacer-
dotum erit qui excubant ad ministerium altaris.
Isti sunt filii Sadoc qui accedunt de filiis
Levi ad dominum ut ministrent ei. Et mensus
est atrium longitudine centum cubitorum
per quadratum et altare ante faciem templi. Et
introduxit me in vestibulum templi et mensus
est vestibulum v cubitis hinc et quinque cubitis
inde et latitudine porte trium cubitorum hinc et tri-

cubitorum inde. Longitudinem autem [porte] vestibuli xx cubi-
torum et latitudinem undecim cubitorum et octo gra-
dibus ascendebatur ad eam et columne erant
in frontibus una hinc et altera inde. xli

Et introduxit me in templum et me-
nsus est frontes sex cubitos latitudinis
hinc et sex cubitos altitudinis inde lati-
tudinem tabernaculi et latitudo porte
decem cubitorum erat et latera porte quinque
cubitis hinc et quinque cubitis inde. Et men-
sus est longitudinem eius xl cubitorum et latitudinem
eius xx cubitorum. Et ingressus in interius
mensus est in fronte porte duos cubitos
et portam sex cubitorum et latitudinem por-
te septem cubitorum. Et mensus est longitudi-
nem eius xx cubitorum et latitudinem eius
xx cubitorum ante faciem templi. Et dixit ad
me: Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus est pari-
etem domus sex cubitorum et latitudinem
lateris iiii cubitorum undique per circuitum domus.
Latera autem latus ad latus bis xxx tria et
erant eminentia que ingrederentur per parietem
domus in lateribus per circuitum ut continerent
et non attingerent parietem templi. Et platea
erat in rotundum ascendens sursum per cocle-
am et in cenaculum templi deferebat per
gyrum. Ideo latius erat templum in superiori-
bus et sic de inferioribus ascendebatur ad
superiora in medium. Et vidi in domo altitu-
dinem per circuitum fundata latera ad mensuram
calami sex spatio cubitorum et latitudinem
per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum et
erat interior domus in lateribus domus et
inter gazophilacia latitudinem xx cu-
bitorum in circuitu domus undique et ostium
lateris ad orationem et ostium unum ad viam
aquilonis et ostium unum ad viam australem
et latitudinem loci ad orationem quinque
cubitorum in circuitu et edificium quod erat
separatum versumque ad viam respiciens ad
mare latitudinis lxx cubitorum paries autem
edificii [illegible] quinque cubitorum latitudinis
in circuitu et longitudo eius xc cubitorum. Et
mensus est domus longitudinem centum cubitorum
et quod separatum erat edificium et parietes
eius longitudinis centum cubitorum. Latitudo
autem ante faciem domus et eius quod erat
separatum contra orientalem c cubitorum. Et men-
sus est longitudinem edificii contra faciem eius
quod erat separatum ad dorsum. Ethecas
ex utraque parte c cubitorum. Et templum
interius et vestibula atrii limina et fenestras
obliquas et ethecas in circuitu per tres
partes contra uniuscuiusque limen. Stratumque
ligno per gyrum in circuitu terra autem usque
ad fenestras et fenestre clause super ostia
usque ad domum interiorem et forinsecus
per omnem parietem in circuitu intrinsecus et
forinsecus ad mensuram et fabrefacta che-
rubim et palme et palma inter cherub
et cherub duasque facies habebat che-
rub. Faciem hominis iuxta palmam ex hac
parte et faciem leonis iuxta palmam ex
alia parte expressa per omnem domum in circui-
tu. De terra usque ad superiorem partem cheru-
bim et palme celate erant in pariete tem-
pli. Limen quadrangulum et facies sanctuarii
aspectus contra aspectum altaris lignei trium cu-
bitorum altitudo eius et longitudo eius
duorum cubitorum. Et anguli eius et lon-
gitudo eius et parietes eius lignei. Et lo-
cutus est ad me: Hec est mensa coram Domino.
Et duo ostia erant in templo et in sanctuario.
Et in duobus ostiis ex utraque parte bina
erant ostiola que in se invicem plicabantur.
Bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum
et celata erant in ipsis ostiis templi che-
rubim et sculptura palmarum sicut in parie-
tibus quoque expressa erant. Quam ob rem erant
grossiora ligna in vestibuli fronte forinse-
cus super que fenestre et obliqua similitudo

palmarum hinc atque inde in humerulis
vestibuli secundum latera domus latitudinemque parietum.

Et eduxit me in atrium exterius per viam — Capitulum XLII — xlii
ducentem ad aquilonem et introduxit me in
gazophylacium quod erat contra separatum edi-
ficium et contra edem vergentem ad aquilo-
nem in facie longitudinis centum cubitos hostii
aquilonis et latitudinis l cubitos contra
xx cubitos atrii interioris et contra pavi-
mentum stratum lapide atrii exterioris ubi
erat porticus iuncta porticui triplici et
ante gazophylacia deambulacio decem
cubitorum latitudinis ad interiora respi-
ciens vie cubiti unius et hostia eorum ad aqui-
lonem ubi erant gazophylacia in superiori-
bus humiliora quia supportabant porticus
que ex illis eminebant de inferioribus et de
mediis edificii. Tristega enim erant et
non habebant columpnas sicut erant columpne
atriorum propterea eminebant de inferioribus
et de mediis a terra cubitis l. Et peribolus
exterior secundum gazophylacia que erant
in via atrii exterioris ante gazophylacia
longitudo eius l cubitorum quia longitudo
erat gazophylaciorum atrii exterioris l cu-
bitorum. Et longitudo ante faciem templi
centum cubitorum et erat subter gazo-
phylacia hec introitus ab oriente ingre-
dientium in ea de atrio exteriori et in lati-
tudine periboli atrii quod erat contra vi-
am orientalem in facie edificii separati.
Et erant ante edificium gazophylacia
et via ante faciem eorum iuxta simili-
tudinem gazophylaciorum que erant in
via aquilonis. Secundum longitudinem eo-
rum sic et latitudo eorum. Et introitus eorum
et similitudines et hostia eorum secundum
hostia gazophylaciorum que erant in via
respicientes ad notum hostium in capite
vie que via erat ante vestibulum separatum
per viam orientalem ingredientibus. Et dixit
ad me gazophylacia aquilonis et gazo-
phylacia austri que sunt ante edificium
separatum hec sunt gazophylacia sancta in quibus
vescentur sacerdotes qui appropinquant ad dominum
in sancta sanctorum. Ibi ponent sancta sanctorum et ob-
lationes pro peccato et pro delicto. locus enim sanctus
est. Cum autem ingressi fuerint sacerdotes non
egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi
reponent vestimenta sua in quibus ministrant
quia sancta sunt. vestienturque vestimentis aliis
et sic procedent ad populum. Cumque complesset
mensuras domus interioris eduxit me
per viam porte que respiciebat ad viam
orientalem et mensus est eam undique
per circuitum. Mensus est autem contra ventum
orientalem calamo mensure quingentos calamos
in calamo mensure per circuitum et mensus est
contra ventum aquilonis quingentos calamos
in calamo mensure per gyrum et ad ventum
australem mensus quingentos calamos
in calamo mensure per circuitum et ad ventum
occidentalem mensus est quingentos cala-
mos in calamo mensure. per quatuor ventos
mensus est murum eius undique per circuitum
longitudine quingentorum cubitorum et lati-
tudine quingentorum cubitorum dividentem
inter sanctuarium et vulgi locum. XLIII — xliii

Et duxit me ad portam que
respiciebat ad viam orienta-
lem. Et ecce gloria dei Israel ingrediebatur
per viam orientalem. Et vox erat ei quasi vox
aquarum multarum et terra splendebat a
maiestate eius. Et vidi visionem secundum
speciem quam videram quando venit ut dis-
perderet civitatem. Et species aspectui quam vide-
ram iuxta flumen Chobar. Et cecidi super

faciem meam. et maiestas domini ingressa
est in templum per viam porte que respiciebat
ad orientem. Et levavit me spiritus et intro-
duxit me in atrium interius. Et ecce reple-
ta erat gloria domini domus. Et audivi loquen-
tem ad me de domo. et vir qui stabat iuxta
me dixit ad me. Fili hominis locus solii
mei et locus vestigiorum pedum meorum
ubi habito in medio filiorum israel in eternum.
Et non polluent ultra domus israel nomen
sanctum meum ipsi et reges eorum in for-
nicationibus suis et in ruinis regum suorum
et in excelsis. qui fabricati sunt limen
suum iuxta limen meum. postes suos iuxta
postes meos et murus erat inter me
et eos. Et polluerunt nomen sanctum meum
in abhominationibus suis quas fecerunt.
propter quod consumpsi eos in ira mea.
Nunc ergo repellant procul fornicationem su-
am et ruinas regum suorum a me. Et ha-
bitabo in medio eorum semper. Tu autem fili ho-
minis ostende domui israel templum et con-
fundantur ab iniquitatibus suis. Et metian-
tur fabricam et erubescant ex omnibus
que fecerunt. Figuram domus fabrice eius
et exitus et introitus et omnem descriptionem
eius et universa precepta eius cunctumque
ordinem eius et omnes leges eius osten-
des eis et scribes in oculis eorum ut
custodiant omnes descriptiones eius et pre-
cepta illius et faciant ea. Ista est lex
domus in summitate montis. Omnes fines eius
in circuitu sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex
domus. Iste autem mensure altaris in cubi-
to verissimo qui habebat cubitum et pal-
mum. In sinu eius erat cubitus et cu-
bitus in latitudine. Et diffinitio eius usque
ad labium eius et in circuitu palmus unus.
hec quoque erat fossa altaris. Et de sinu

terre usque ad crepidinem novissimam duo
cubiti et latitudo unius cubiti. et a cu-
bitu et a crepidine minore usque
ad crepidinem maiorem quattuor cubiti et
latitudo unius cubiti. Ipse autem ariel qua-
tuor cubitorum. et ab ariel usque ad
sursum cornua quattuor. Et ariel duodecim
cubitorum in longitudine per duodecim cubitos la-
titudinis quadrangulatum equis lateribus.
Et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis
per quattuordecim cubitos latitudinis in quattuor an-
gulos eius et corona in circuitu eius
dimidii cubiti et sinus eius unius cubi-
ti per circuitum. Gradus autem eius versi ad
orientem. Et dixit ad me. Fili hominis hec
dicit dominus deus. Hii sunt ritus altaris in
quacumque die fuerit fabricatum ut offeratur
super illud holocaustum et effundatur
sanguis. Et dabis sacerdotibus et levitis
qui sunt de semine sadoch qui accedunt ad
me ait dominus deus ut offerant michi vi-
tulum de armento pro peccato. Et assumens
de sanguine eius pones super quattuor cornua
eius et super quattuor angulos crepidinis
et super coronam in circuitu et mundabis
illud et expiabis. Et tolles vitulum qui
oblatus fuerit pro peccato et combures eum
in separato loco domus extra sanctuarium. Et
in die secunda offeres hircum caprarum immacu-
latum pro peccato. et expiabunt altare sic-
ut expiaverunt in vitulo. Cumque compleveris
expians illud. offeres vitulum de ar-
mento immaculatum et arietem de grege
immaculatum. et offeres eos in conspectu domini.
Et mittent sacerdotes super eos sal et
offerent eos in holocaustum domino. Septem
diebus facies hircum pro peccato cotidie.
et vitulum de armento et arietem de pe-
coribus immaculatos offerent. Septem diebus

expiabunt altare et mundabunt illud et
implebunt manum eius. Expletis autem septem
diebus in die octava et ultra facient sa-
cerdotes super altare holocausta vestra et
quae pro pace offerunt et placatus ero
vobis ait dominus deus. Capitulum xliiii. c. xliiii

Et convertit me ad viam portae
sanctuarii exterioris quae respicie-
bat ad orientem et erat clausa. Et dixit
dominus ad me: Porta haec clausa erit et non
aperietur et vir non transiet per eam quoniam
dominus deus Israel ingressus est per eam. Eritque
clausa principi. Princeps autem sedebit in
ea ut comedat panem coram domino. Per viam
portae vestibuli ingredietur et per viam
eius egredietur. Et adduxit me per viam
portae aquilonis in conspectu domus et vidi
et ecce implevit gloria domini domum domini. Et
cecidi in faciem meam. Et dixit ad me dominus:
Fili hominis pone cor tuum et vide ocu-
lis tuis et auribus tuis audi omnia quae ego
loquar ad te de universis caerimoniis domus
domini et de cunctis legibus eius. Et po-
nes cor tuum in viis templi per omnes
exitus sanctuarii. Et dices ad exasperantem
me domum Israel: Haec dicit dominus deus: Suffi-
ciant vobis omnia scelera vestra domus Israel eo
quod inducitis filios alienos incircumcisos
corde et incircumcisos carne ut sint in
sanctuario meo et polluant domum meam.
Et offertis panes meos adipem et san-
guinem et dissolvitis pactum meum in omnibus
sceleribus vestris. Et non servastis praecepta
sanctuarii mei et posuistis custodes obser-
vationum mearum in sanctuario meo vobismet-
ipsis. Haec dicit dominus deus: Omnis alieni-
gena incircumcisus corde et incircumcisus car-
ne non ingredietur sanctuarium meum, omnis filius
alienus qui est in medio filiorum Israel. Sed et
Levitae qui longe recesserunt a me in errore
filiorum Israel et erraverunt a me post idola
sua et portaverunt iniquitatem suam erunt in sanctua-
rio meo aeditui et ianitores portarum do-
mus. Ipsi mactabunt holocausta et vic-
timas populi et ministri domus. Et ipsi sta-
bunt in conspectu eorum ut ministrent eis pro eo
quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum.
Et facti sunt domui Israel in offendiculum
iniquitatis. Ideo levavi manum meam super
eos dicit dominus deus et portaverunt iniquita-
tem suam et non appropinquabunt ad me ut sacer-
dotio fungantur mihi neque accedent
ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum, sed
portabunt confusionem suam et scelera sua
quae fecerunt. Et dabo eos ianitores domus
in omni ministerio eius et universis quae fiunt
in ea. Sacerdotes et Levitae filii Sadoc
qui custodierunt caerimonias sanctuarii mei
cum errarent filii Israel a me, ipsi accedent
ad me ut ministrent mihi. Et stabunt in
conspectu meo ut offerant mihi adipem et
sanguinem ait dominus deus. Ipsi ingredientur
sanctuarium meum et ipsi accedent ad mensam
meam ut ministrent mihi et custodiant
caerimonias meas. Cumque ingredientur por-
tas atrii interioris vestibus lineis in-
duentur nec ascendet super eos quicquam
laneum quando ministrant in portis atrii interioris
et intrinsecus. Vittae lineae erunt in capitibus
eorum et feminalia linea erunt in lumbis
eorum et non accingentur in sudore. Cumque
egredientur atrium exterius ad populum exuent
se vestimentis suis in quibus ministraverant
et reponent ea in gazophylacio sanctuarii.
Et vestient se vestimentis aliis et non sanc-
tificabunt populum in vestibus suis. Caput
suum non radent neque comam nutrient
sed tondentes attondent capita sua. Et

vinum non bibet omnis sacerdos qui ingressurus est atrium interius. Et viduam et repudiatam non accipient uxores sed virgines de semine domus Israel. Sed et viduam que fuerit vidua a sacerdote accipient. Et populum meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum et inter mundum et immundum ostendent eis. Et cum fuerit controversia stabunt in iudiciis meis et iudicabunt. Leges meas et precepta mea in omnibus sollempnitatibus meis custodient et sabbata mea sanctificabunt. Et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur nisi ad patrem et matrem et filium et filiam et fratrem et sororem que alterum virum non habuit in quibus contaminabuntur. Et postquam fuerit emundatus septem dies numerabuntur ei. Et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius ut ministret mihi in sanctuario offeret pro peccato suo ait dominus deus. Non erit autem eis hereditas ego autem hereditas eorum et possessionem non dabitis eis in Israel ego enim possessio eorum. Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi comedent et omne votum in Israel ipsorum erit. Et primitiva omnium primogenitorum et omnia libamenta ex omnibus que offeruntur sacerdotum erunt. Et primitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinum et captum a bestia de avibus et pecoribus non comedent sacerdotes. xlv

Cumque ceperitis terram dividere sorte separate primitias domino sanctificatum de terra longitudine xxv milia et latitudine decem milia. Sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum. Et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum et l cubitis in suburbana eius per gyrum. Et a mensura ista mensurabis longitudine xxv milium et latitudine decem milium et in ipso erit templum sanctumque sanctorum. Sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad ministerium domini. Et erit eis locus in domos et in sanctuarium sanctitatis. xxv autem milia longitudinis et decem milia latitudinis erunt levitis qui ministrant domui. Ipsi possidebunt xx gazophilacia. Et possessionem civitatis dabitis quinque milia latitudinis et longitudinis xxv milia secundum separationem sanctuarii omni domui Israel. Principi quoque hinc et inde in separationem sanctuarii et in possessionem civitatis contra faciem separationis sanctuarii et contra faciem possessionis urbis a latere maris usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem. Longitudinem autem iuxta unamquamque partem a termino occidentali usque ad terminum orientalem. De terra erit ei possessio in Israel et non depopulabuntur ultra principes populum meum sed terram dabunt domui Israel secundum tribus eorum. Hec dicit dominus deus. Sufficiat vobis principes Israel iniquitatem et rapinas intermittite et iudicium et iustitiam facite. Separate confinia vestra a populo meo ait dominus deus. Statera iusta et ephi iustum et bathus iustus erit vobis. Ephi et bathus equalia et unius mensure erunt ut capiat decimam partem chori bathus et decimam partem ephi chori. Iuxta mensuram chori erit equa libratio eorum. Siclus autem xx obulos habet. Porro xx sicli et xxv sicli et xv sicli mnam faciunt. Et hec sunt primicie quas tolletis: sextam partem ephi de choro frumenti et sextam partem ephi de choro ordei. Mensura quoque olei bathus olei decima pars chori est et decem bathi chorum implent. Et arietem unum

de grege ducentorum de his que nutriunt israel
in sacrificium et holocaustum et in pacifica
ad expiandum pro eis ait dominus deus. Omnis
populus terre tenebitur primitiis his princi-
pi in israel. et super principem erunt holo-
causta et sacrificium et libamina in sollempni-
tatibus et in kalendis et in sabbatis et in
universis sollempnitatibus domus israel. Ipse fa-
ciet pro peccato sacrificium et holocaustum et
pacifica ad expiandum pro domo israel. Hec
dicit dominus deus. In primo mense prima
die mensis sumes vitulum de armento imma-
culatum et expiabis sanctuarium. Et tollet sa-
cerdos de sanguine quod erit pro peccato et ponet
in postibus domus israel et in quattuor angulis
crepidinis altaris et in postibus porte
atrii interioris et sic facies in septima mensis
pro unoquoque qui ignoravit et errore decep-
tus est et expiabis pro domo. In primo men-
se xiiii die mensis erit vobis phase sollemp-
nitas septem diebus azima comedentur.
Et faciet princeps in die illa pro se et pro univer-
so populo terre vitulum pro peccato et in vii dierum
sollempnitate faciet holocaustum domino septem
vitulos et septem arietes immaculatos cotti-
die septem diebus et pro peccato hircum caprarum
cottidie. Et sacrificium ephi per vitulum et ephi
per arietem faciet et olei hin per singula ephi.
Septimo mense xv die mensis in sollempnitate faciet
sicut supradicta sunt per septem dies tam pro
peccato quam pro holocausto et in sacrificio et
in oleo.

Hec dicit Timoteo C. xlvi
dominus deus. Porta atrii interioris
que respicit ad orientem erit clausa sex
diebus in quibus opus fit. Die autem sabba-
ti aperietur sed et in die kalendarum aperietur. Et in-
trabit princeps per viam vestibuli porte
deforis. Et stabit in limine porte et facient
sacerdotes holocaustum eius et pacifica
eius et adorabit super limen porte et egre-
dietur. porta autem non claudetur usque
ad vesperam. Et adorabit populus terre ad hos-
tium porte illius in sabbatis et in kalendis
coram domino. Holocaustum autem hoc offeret
princeps domino in die sabbati sex agnos
immaculatos et arietem immaculatum et
sacrificium ephi per arietem. In agnis autem sacri-
ficium quod dederit manus eius et olei hin
per singula ephi. In die autem kalendarum
vitulum de armento immaculatum et sex agni
et arietes immaculati erunt et ephi per vi-
tulum ephi quoque per arietem faciet sacrificium.
De agnis autem sicut invenerit manus
eius et olei hin per singula ephi. Cumque
ingressurus est princeps per viam vestibuli
porte ingrediatur et per eandem viam exeat.
Et cum intrabit populus terre in conspectu domini
in sollempnitatibus qui ingreditur per por-
tam aquilonis ut adoret egrediatur per
viam porte meridiane porro qui ingre-
ditur per viam porte meridiane egrediatur
per viam porte aquilonis. Non revertetur
per viam porte per quam ingressus est sed
e regione illius egredietur. et in nundinis
et in sollempnitatibus erit sacrificium ephi
per vitulum et ephi per arietem. In agnis autem
erit sacrificium sicut invenerit manus eius et
olei. princeps autem in medio eorum cum
ingredientur ingredietur et cum egredientibus
egredietur. hin per singula ephi. Cum autem
fecerit princeps spontaneum holocaustum
aut pacifica voluntaria domino aperietur
ei porta que respicit ad orientem et fa-
ciet holocaustum suum et pacifica sua
sicut fieri solet in die sabbati. Et egredietur
et claudetur porta postquam exierit. Et
agnum eiusdem anni immaculatum faciet
holocaustum domino cotidie. Et semper mane fa-
ciet illud et faciet sacrificium super eo cotidie

mane mane septimam partem ephi et de oleo
tertiam partem hin ut misceatur simile. Sacri
ficium domino legitimum iuge atque perpetuum
faciet agnum et sacrificium et oleum catha
mane holocaustum sempiternum. Hec dicit dominus
deus. Si dederit princeps donum ali
cui de filiis suis, hereditas eius filiorum suorum
erit: possidebunt eam hereditarie. Si autem
dederit legatum de hereditate sua uni
servorum suorum, erit illius usque ad an
num remissionis et revertetur ad principem.
hereditas autem eius filiis eius erit. Et non
accipiet princeps de hereditate populi per violen
tiam et de possessione eorum; sed de pos
sessione sua hereditatem dabit filiis suis
ut non dispergatur populus meus unusquisque
a possessione sua. Et introduxit me
per ingressum qui erat ex latere porte in gazo
phylacia sanctuarii ad sacerdotes que
respiciebant ad aquilonem. Et erat ibi lo
cus vergens ad occidentem. Et dixit ad me:
Iste est locus ubi coquent sacerdotes
et pro peccato et pro delicto, ubi coquent sacri
ficium, ut non efferant in atrium exterius et
sanctificetur populus. Et eduxit me in atrium ex
terius et circumduxit me per quattuor angulos
atrii. et ecce atriolum erat in angulo atrii atrio
la per singula per angulos atrii. In quattuor
angulis atrii atriola disposita quadraginta cubitorum
per longum et triginta per latum: mensure unius
quattuor erant. et parietes per circuitum ambientes quattuor
atriola et culine fabricate erant sub
ter porticus per gyrum. Et dixit ad me:
Hec est domus culinarum in qua coquent
ministri domus domini victimas populi.

ET convertit me | Ca xlvij
ad portam domus. Et ecce aque
egrediebantur subter limen domus ad ori
entem. facies enim domus respiciebat
ad orientem. aque autem descendebant
in latus templi dextrum ad meridiem al
taris. Et eduxit me per viam porte aqui
lonis et convertit me ad viam foras por
tam exteriorem viam que respiciebat
ad orientem. Et ecce aque redun
dantes a latere dextro cum egrederetur vir
ad orientem qui habebat funiculum in manu
sua. et mensus est mille cubitos et trans
duxit me per aquam usque ad talos. rur
sumque mensus est mille et transduxit
me per aquam usque ad genua. rursum
que mensus est mille et transduxit me
per aquam usque ad renes. Et mensus est
mille torrentem quem non potui pertransire
quoniam intumuerant aque profunde torrentis
qui non potest transvadari. Et dixit ad me:
certe vidisti fili hominis. Et duxit et
convertit me ad ripam torrentis. Cumque
me convertissem ecce in ripa torrentis
ligna multa nimis ex utraque parte. Et
ait ad me: Aque iste que egrediuntur ad tu
mulos sabuli orientalis et descendunt
ad plana deserti intrabunt mare et exi
bunt et sanabuntur aque. Et omnis ani
ma vivens que serpit quocumque venerit tor
rens vivet. Et erunt pisces multi satis
postquam venerint illuc aque iste et sana
buntur et vivent omnia ad que venerit tor
rens. vivent et stabunt super illas piscato
res ab engaddi usque ad engallim. siccatio
sagenarum erit. plurime species erunt piscium
eius sicut pisces maris magni multitudinis
nimie nimis. In litoribus autem eius et
in palustribus non sanabuntur quia in
salinas dabuntur. Et super torrentem orietur
in ripis eius ex utraque parte omne lignum
pomiferum. Non defluet folium ex eo et
non deficiet fructus eius. per singulos men
ses afferet primitiva quia aque eius de sanctuario

egredientur et erunt fructus eius in cibum et
folia eius ad medicinam ad sanitatem gen
cium. Haec dicit Dominus Deus. Hic est terminus in quo
possidebitis terram in xii tribubus Israel quia
Ioseph duplicem funiculum habet. Possidebitis
autem eam singuli aeque ut frater suus super
quam levavi manum meam ut darem patribus
vestris et cadet terra haec vobis in possessionem.
Hic est autem terminus terrae ad plagam septentrio
nalem a mari magno via Bethalon venien
tibus Sedada Emath Beroth Sabarim quae
est inter terminum Damasci et confinium Emath
domus Tichon quae est iuxta terminos Aura
n. Et erit terminus a mari usque ad atrium Enon
terminus Damasci et ab aquilone usque ad
aquilonem terminus Emath plaga septentrio
nalis. Porro plaga orientalis de medio
Auran et de medio Damasci et de medio
Galaad et de medio terrae Israel Iordanis
disterminans ad mare orientale metiemini
et plagam orientalem. Plaga autem austra
lis meridiana a Thamar usque ad aquas
contradictionis Cades et torrens usque ad
mare magnum: haec est plaga ad meridiem
australis. Et plaga maris mare magnum
a confinio per directum donec venias Emath
haec est plaga maris. Et dividetis terram istam
vobis per tribus Israel et mittetis eam in here
ditatem vobis et advenis qui accesserint
ad vos qui genuerint filios in medio vestrum
Et erunt vobis sicut indigenae inter filios
Israel vobiscum divident possessionem in medio
tribuum Israel. In tribu autem quacumque fuerit
advena ibi dabitis possessionem illi ait
Dominus Deus. Cap. xlviii
Et haec nomina
tribuum a finibus aquilonis iux
ta viam Ethalon pergentibus Emath atrium
Enon terminus Damasci ad aquilonem iuxta
Emath et erit ei plaga orientalis mare

Dan una. Et a termino Dan a plaga orientali
usque ad plagam maris Aser una. Et
super terminum Aser a plaga orientali usque
ad plagam maris Nephtalim una. Et super
terminum Nephtalim a plaga orientali usque
ad plagam maris Manasse una. Et super
terminum Manasse a plaga orientali usque
ad plagam maris Effraim una. Et super
terminum Effraim a plaga orientali usque
ad plagam maris Ruben una. Et super
terminum Ruben a plaga orientali usque ad
plagam maris Iuda una. Et super terminum Iu
da a plaga orientali usque ad plagam ma
ris erunt primitiae quas separabitis xxv mili
bus latitudinis et longitudinis
sicut singulae partes a plaga orientali us
que ad plagam maris. Et erit sanctuarium
in medio eius. Primitiae quas separabitis Domino
longitudo xxv milibus et latitudo decem
milibus. Haec autem erunt primitiae sanctuarii sa
cerdotum ad aquilonem longitudinis xxv
milia et ad mare latitudinis decem milia
sed ad orientem latitudinis x milia
et ad meridiem longitudinis xxv mi
lia. Et erit sanctuarium Domini in medio
eius. Sacerdotibus sanctuarium erit de
filiis Sadoc qui custodierunt caerimonias
meas et non erraverunt cum errarent filii
Israel sicut erraverunt Levitae. Et erunt eis
primitiae de primitiis terrae sanctum sanctorum iuxta
terminum Levitarum. Sed et Levitis similiter iuxta
fines sacerdotum xxv milia longitudinis
et latitudinis decem milia. Omnis longi
tudo xxv milium et latitudo decem mi
lium. Et non vendent ex eo neque mu
tabunt neque transferentur primitiae terrae
quia sanctificatae sunt Domino. Quinque milia
autem quae supersunt in latitudine per xxv milia
profana erunt urbis in habitaculum et in

plogus

PROLOGUS

suburbana et de civitas in medio eius.
Et hee mensure eius ad plagam septentrio-
nalem quingenta et quatuor milia et
ad plagam meridianam quingenta et quatuor
milia et ad plagam orientalem quingenta
et quatuor milia et ad plagam occidenta-
lem quingenta et quatuor milia. Erunt autem
suburbana civitatis ad aquilonem ccl et
ad meridiem ccl et ad orientem ccl et
ad mare ccl. Quod autem reliquum fuerit in
longitudine secundum primitias sanctuarii decem
milia in oriente et decem milia in occidente
erunt sicut primitie sanctuarii et erunt fruges
eius in panes hiis qui serviunt civitati.
Servientes autem civitati operabuntur ex omni-
bus tribubus filiorum Israel. Omnes primitie
xxv milium per xxv milia in quadrum
separabuntur in primitias sanctuarii et pos-
sessionem civitatis. Quod autem reliquum
fuerit principis erit ex omni parte primitiarum
sanctuarii et possessionis civitatis e regio-
ne xxv milium primitiarum usque ad ter-
minum orientalem. Sed et ad mare e regio-
ne xxv milium usque ad terminum maris si-
militer in partibus principis erit et er-
unt primitie sanctuarii et sanctuarium templi
in medio eius. De possessione autem Levi-
tarum et de possessione civitatis in medio
partium principis erit inter terminum Iuda et in-
ter terminum Beniamin et ad principem pertinebit.
Et reliquis tribubus a plaga orien-
tali usque ad plagam occidentalem
Beniamin una. Et contra terminum Beniamin
a plaga orientali usque ad plagam occi-
dentalem Symeon una. Et super terminum
Symeonis a plaga orientali usque ad
plagam occidentis Ysachar una. Et super
terminum Ysachar a plaga orientali usque ad
plagam occidentalem Zabulon una. Et super
terminum Zabulon a plaga orientali usque ad
plagam maris Gad una. Et super terminum Gad
ad plagam austri in meridie et erit finis
de Thamar usque ad aquas contradictionis Ca-
des et hereditas contra mare magnum. Hec
est terra quam mittetis in sortem tribubus
Israel et hee partitiones earum ait Dominus Deus.
Et hii egressus civitatis a plaga septentrio-
nali quingentos et quatuor milia mensurabis.
Et porte civitatis in nominibus tribuum Israel
porte tres ad septentrionem porta Ru-
ben una porta Iuda una porta Levi una.
Et ad plagam orientalem quingentos et
quatuor milia et porte tres porta Ioseph
una porta Beniamin una porta Dan una.
Et ad plagam meridianam quingentos et quatuor
milia metieris porta Symeonis una
porta Ysachar una porta Zabulon una.
Et ad plagam occidentalem quingenta et
quatuor milia porte eorum tres porta Gad
una porta Aser una porta Neptalym
una. Per circuitum xviii milia et nomen
civitatis ex illa die Dominus ibidem. Amen.

Prologus Danielis

Danielem prophetam iuxta
lxx interpretes Domini Salvatoris
ecclesie non legunt uten-
tes Theodotionis editione.
Et hoc cur acciderit nescio. Sive enim quia
sermo chaldaicus est et quibusdam
proprietatibus a nostro eloquio discrepat,
noluerunt lxx interpretes easdem lingue
lineas in translatione servare. Sive
sub nomine eorum ab alio nescio quo non
satis chaldeam linguam sciente editus est
liber. Sive aliud quid cause extiterit igno-
rans, hoc unum affirmare possum quod multum a

i danielem

IN DANIELEM

a veritate discordet et recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe danielem maxime et hezdram hebraicis quidem litteris sed chaldaico sermone conscriptos et unam ieremie pericopen iob quoque cum arabica lingua plurimam habere societatem. Denique et ego cum essem adolescentulus post quintilianum et tullii lectionem ac flores rethoricos cum me in lingue huius pistrinum reclusissem et multo sudore multoque tempore vix cepissem anhelantia stridentiaque verba resonare et quasi per cryptam ambulans rarum desuper lumen aspicerem, impegi novissime in danielem et tanto tedio affectus sum ut desperatione subita omnem laborem veterem voluerim contempnere. Verum adhortante me quodam hebreo et illud michi crebrius lingua sua ingerente: labor improbus omnia vincit, qui michi videbar sciolus inter hebreos cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear usque ad presentem diem magis possum sermonem chaldaicum legere et intelligere quam sonare. Hec ideo refero ut difficultatem vobis danielis ostenderem, qui apud hebreos nec susanne habet historiam nec hymnum trium puerorum nec belis draconisque fabulas quas nos quia in toto orbe disperse sunt veru anteposito easque iugulante subiecimus, ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audivi ego quendam de preceptoribus iudeorum cum susanne derideret historiam et a greco nescio quo eam diceret esse fictam, illud opponere quod origenes quoque affricanus opposuit, et oi. ayazie has ethimologias ano tou t xl. Nevpora iano [illegible] ut dicat de greco sermone descendere. Cuius rei nos intelligentiam hanc possumus verbi gratia dicamus ab arbore ilice dixisse eum illico pereas et a lentisco in lentem te comminuat angelus vel non lente pereas aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem sive aliud quid ad arboris nomen conveniens. Deinde tantum sumpsisse ocii tres pueros ut in camino estuantis incendii metro luderent et per ordinem ad laudem dei omnia elementa provocarent aut quod miraculum divineque inspirationis esset indicium vel draconem interfectum offa picis vel sacerdotum belis machinas deprehensas que magis prudentia sollertis viri quam prophetali essent spiritu perpetrata. Cum vero ad abbacuc veniret et de iudea ad chaldeam raptum discophorum lecticarium quereret, exemplum ubi legissemus in toto veteri testamento quemquam sanctorum gravi corpore volasse et in puncto unius hore tanta terrarum spatia transisse. Cui cum quidam e nostris satis ad loquendum promptulus ezechielem adduxisset in medium et diceret eum a chaldea in iudeam fuisse translatum derisit hominem et ex ipso volumine demonstravit ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Denique et apostolum nostrum videlicet et eruditum virum et qui legem ab hebreis didicisset non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore sed dixisse sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit. His et talibus argumentis apocriphas in libro eius fabulas arguebat. Super qua re lectoris iudicio derelinquo. Illud admoneo non haberi danielem apud hebreos inter prophetas sed inter eos qui agiographa conscripserunt. In tres siquidem partes omnis ab eis scriptura dividitur in legem in prophetas in agiographa id est in v et in viii et in xi libros de quo non est huius temporis disserere. Que autem ex hoc propheta immo contra hunc librum porphirius obiciat testes sunt methodius eusebius et appollinaris qui multis versuum milibus eius vesanie

Explicit prologus Incipit liber Danielis

respondentes nescio an quorum legerit sciverit. Unde obsecro vos o Paula et Eustochium, fundatis pro me ad Dominum preces, ut quamdiu in hoc corpore sum scribam aliquid gratum vobis, utile ecclesie, dignum posteris. Presentium quippe iudiciis non satis moveor, qui in utramque partem aut amore labuntur aut odio. Explicit prologus. Incipit liber Danielis.

Capitulum primum

Anno tertio regni Ioachim regis Iuda venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Ierusalem et obsedit eam. Et tradidit Dominus in manu eius Ioachim regem Iude et partem vasorum domus Dei. Et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui. Et ait rex Asphanez preposito eunuchorum suorum ut introduceret de filiis Israel et de semine regio et tyrannorum pueros in quibus nulla esset macula, decoros forma et eruditos omni sapientia, cautos scientia et doctos disciplina, et qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos litteras et linguam Chaldeorum. Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis et de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis postea starent in conspectu regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis Iuda Daniel, Ananias, Misahel et Azarias. Et imposuit eis prepositus eunuchorum nomina: Danieli Balthasar, Ananie Sidrach, Misaheli Misach, et Azarie Abdenago. Proposuit autem Daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis neque de vino potus eius, et rogavit eunuchorum prepositum ne contaminaretur. Dedit autem Deus Danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum ad Danielem: Timeo ego dominum meum regem qui constituit vobis cibum et potum; qui si viderit vultus vestros macilentiores pre ceteris adolescentibus coevis vestris, condempnabitis caput meum regi. Et dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielem, Ananiam, Misahelem et Azariam: Tempta nos obsecro servos tuos diebus decem, et dentur nobis legumina ad vescendum et aqua ad bibendum, et contemplare vultus nostros et vultus puerorum qui vescuntur cibo regio, et sicut videris facies cum servis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi temptavit eos diebus decem. Post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio. Porro Malasar tollebat cibaria et vinum potus eorum, dabatque eis legumina. Pueris autem his dedit Deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia, Danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. Completis itaque diebus post quos dixerat rex ut introducerentur, introduxit eos prepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales de universis ut Daniel, Ananias, Misahel et Azarias; et steterunt in conspectu regis. Et omne verbum sapientie et intellectus quod sciscitatus est ab eis rex, invenit in eis decuplum super universos ariolos et magos qui erant in universo regno eius. Fuitque Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

Capitulum II

In anno secundo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somnium, et conterritus est spiritus eius, et somnium eius fugit ab eo. Precepit ergo rex ut convocarentur arioli et magi et malefici et Chaldei, ut indicarent somnia sua regi. Qui cum venissent steterunt coram rege. Et dixit ad eos rex: Vidi somnium, et mente confusus ignoro quid viderim. Responderuntque Chaldei regi syriace: Rex, in sempiternum vive; dic somnium servis tuis, et interpretationem eius indicabimus. Et respondit rex

Et ait Sermo recessit a me. nisi indica-
veritis michi sompnium et coniecturam eius, nar-
raveritis peribitis vos et domus vestre publica-
buntur. Si autem sompnium et coniecturam eius nar-
raveritis premia et bona et dona et ho-
norem multum accipietis a me. Sompnium
igitur et interpretationem eius indicate michi.
Responderunt secundo et dixerunt. Rex sompni-
um servis tuis dicat et interpretationem
eius indicabimus. Respondit rex et ait.
Certe scio quia tempus redimitis scientes quod
recessit a me sermo. Si ergo sompnium
non indicaveritis michi. una est de vobis
sententia quod interpretationem quoque fallacem et de-
ceptione plena composuistis ut loquamini mi-
chi donec tempus pertranseat. Sompnium itaque
dicite michi ut sciam quod interpretationem quoque
eius veram loquamini. Respondentes ergo chal-
dei coram rege dixerunt. Non est homo
super terram qui sermonem tuum rex possit
implere. Sed neque regum quisquam mag-
nus et potens verbum huiuscemodi sciscitatur
ab omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo
enim quem tu queris rex gravis est. nec re-
perietur quisquam qui indicet illum in conspectu
regis exceptis diis quorum non est conver-
satio cum hominibus. Quo audito rex in furo-
re et in ira magna precepit ut perirent
omnes sapientes babylonis. Et egressa sententia
sapientes interficiebantur. querebanturque dani-
elem et socii eius ut perirent. Tunc daniel
requisivit de lege atque sententia ab arioch
principe militie regis qui egressus fuerat ad
interficiendos sapientes babylonis. Et inter-
rogavit eum qui a rege potestatem acceperat
quam ob causam tam crudelis sententia a facie re-
gis esset egressa. Cum ergo rem indicasset
arioch danieli. daniel ingressus rogavit
regem ut tempus daret sibi ad solutionem indican-
dam regi. Et ingressus est daniel domum suam

ananieque et misaheli et azarie sociis suis
indicavit negotium ut quererent misericordiam a facie
dei celi super sacramento isto et non perirent
daniel et socii eius cum ceteris sapientibus
babylonis. Tunc danieli misterium
nocte per visionem revelatum est. Et daniel
benedixit deum celi et locutus ait.
Sit nomen domini benedictum a seculo et usque in
seculum. quia sapientia et fortitudo eius sunt
et ipse mutat tempora et etates. transfert
regna atque constituit. dat sapientibus
sapientiam et scientiam intelligentibus disci-
plinam. Ipse revelat profunda et abscon-
dita et novit in tenebris constituta et
lux cum eo est. Tibi deus patrum nostrorum con-
fiteor teque laudo quia sapientiam et forti-
tudinem dedisti michi. Et nunc ostendisti
michi que rogavimus te. quia sermonem
regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingres-
sus ad arioch quem constituerat
rex ut perderet sapientes babylonis sic ei
locutus est. Sapientes babylonis ne perdas.
Introduc me in conspectu regis et solutionem
regi narrabo. Tunc arioch festinus intro-
duxit danielem ad regem et dixit ei.
Inveni hominem de filiis transmigrationis
iude qui solutionem regi annunciet. Respondit
rex et dixit danieli cuius nomen erat bal-
thasar. Putas ne vere potes michi in-
dicare sompnium quod vidi et interpretationem
eius. Et respondens daniel coram rege
ait. Misterium quod rex interrogat sapientes
magi et arioli et aruspices nequeunt in-
dicare regi. Sed est deus in celo revelans
misteria. qui indicavit tibi rex nabuchodonosor que ventura sunt
novissimis temporibus. Sompnium tuum et vi-
siones capitis tui in cubili tuo huiuscemodi
sunt. Tu rex cogitare cepisti in strato tuo quid
esset futurum post hec. Et qui revelat misteria
ostendit tibi que futura sunt. Michi quoque non

in sapientia que est in me plus quam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est. Sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas et ecce quasi statua una grandis. statua illa magna et statura sublimis stabat contra te et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat. Pectus autem et brachia de argento. porro venter et femora ex ere. tybie autem ferree. pedum autem quedam pars ferrea erat quedam fictilis. Videbas ita donec abscisus est de monte lapis sine manibus et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum testa es et argentum et aurum et redacta quasi in favillam estive aree que rapta sunt vento nullusque locus inventus est in eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus et implevit universam terram. Hoc est somnium. et interpretationem quoque eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es. et deus celi regnum fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi. et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri volucres quoque celi dedit in manu tua et sub dicione tua universa constituit. Tu es ergo caput aureum. et post te consurget regnum aliud minus te argenteum. et regnum tertium aliud ereum quod imperabit universe terre. et regnum quartum erit velud ferrum. quomodo ferrum comminuit et domat omnia sic comminuet et conteret omnia hec. Porro quia vidisti pedum et digitorum partem testeam figuli et partem ferream regnum divisum erit. quod tamen de plantario ferri orietur secundum quod vidisti ferrum mixtum luto teste. et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles ex parte erit regnum solidum et ex parte contritum. Quod autem vidisti ferrum mixtum teste luto commiscebuntur quidem humano semine sed non adherebunt sibi sicuti ferrum misceri non potest teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur et regnum eius alteri populo non tradetur. et comminuet et consumet universa regna hec et ipsum stabit in eternum. Secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum. Deus magnus ostendit regi que ventura sunt postea. et verum est somnium et fidelis interpretatio eius. Tunc rex Nabuch. cecidit in faciem suam et Danielem adoravit et hostias et incensum precepit ut sacrificarent ei. Loquens ergo rex ait Danieli. Vere deus vester deus deorum est et rex regum et revelans misteria quoniam potuisti hoc aperire sacramentum. Tunc rex Danielem in sublime extulit et munera multa et magna dedit ei. et constituit eum principem super omnes provincias babylonis. Et prefectum magistratuum super cunctos sapientes babylonis. Daniel autem postulavit a rege et constituit super omnia opera provincie babylonis Sidrach Misach et Abdenago. Ipse autem Daniel erat in foribus regis.

Capitulum iii

Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum lx latitudine cubitorum sex. Et statuit eam in campo Duram provincie babylonis. Itaque rex babylonis Nabuch. misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices et duces et tyrannos et prefectos omnesque principes regionum ut convenirent ad dedicationem statue quam erexerat Nabuch. rex. Tunc congregati sunt satrape magistratus et iudices et duces et tyranni et optimates qui erant in potestatibus constituti et universi principes regionum ut convenirent ad dedicationem statue quam erexerat rex Nabuch. Stabant autem in conspectu statue quam posuerat Nabuch. rex. et preco clamabat valenter. Vobis dicitur populis tribubus et linguis. In hora qua audieritis sonitum tube

et fistule et cythare sambuce psalterii
et symphonie et universi generis musicorum
cadentes adorabant statuam auream quam
constituerat Nabuchodonosor rex. Si quis autem non
prostratus adoraverit, eadem hora mittetur
in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur
statim ut audierunt omnes populi sonitum tube
fistule et cythare sambuce et psalterii
symphonie et omnis generis musicorum, ca-
dentes omnes populi et tribus et lingue
adoraverunt statuam auream quam consti-
tuerat Nabuchodonosor rex. Statimque in ipso tempore
accedentes viri chaldei accusaverunt iudeos
dixeruntque Nabuchodonosor regi: Rex in eternum vive.
Tu rex posuisti decretum ut omnis homo
qui audierit sonitum tube fistule et cytha-
re sambuce et psalterii et symphonie
et universi generis musicorum prosternat se
et adoret statuam auream. Si quis autem
non procidens adoraverit mittatur in fornacem
ignis ardentis. Sunt ergo viri iudei quos
constituisti super opera regionis Babylonis
Sidrach Misach et Abdenago. Viri isti
rex contempserunt decretum tuum, deos tuos
non colunt et statuam auream quam erexisti
non adorant. Tunc Nabuchodonosor in furore
et in ira precepit ut adducerentur Sidrach
Misach et Abdenago, qui confestim ad-
ducti sunt in conspectu regis. Pronuntiansque
Nabuchodonosor rex ait eis: Verene Sidrach
Misach et Abdenago deos meos non colitis
et statuam auream quam constitui non ado-
ratis? Nunc ergo si estis parati quacumque hora
audieritis sonitum tube fistule cythare
sambuce psalterii et symphonie omnisque ge-
neris musicorum prosternite vos et adorate
statuam quam feci. Quod si non adora-
veritis eadem hora mittemini in fornacem ignis
ardentis, et quis est deus qui eripiat vos

de manu mea? Respondentes Sidrach Misach
et Abdenago dixerunt regi Nabuchodonosor: Non
oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce
enim deus noster quem colimus potest eripere nos
de camino ignis ardentis et de manibus
tuis, o rex, liberare. Quod si noluerit, notum
sit tibi rex quia deos tuos non colimus et
statuam auream quam erexisti non ado-
ramus. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore
et aspectus faciei illius immutatus est
super Sidrach Misach et Abdenago. Et pre-
cepit ut succenderetur fornax septuplum
quam succendi consueverat. Et viris fortis-
simis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus
Sidrach Misach et Abdenago mitterent
eos in fornacem ignis ardentis. Et con-
festim viri illi vincti cum braccis suis
et tiaris et calciamentis et vestibus
missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.
Nam iussio regis urgebat. Fornax autem
succensa erat nimis. Porro viros illos qui
miserant Sidrach Misach et Abdenago
interfecit flamma ignis. Viri autem hii tres
Sidrach Misach et Abdenago ceciderunt
in medio camino ignis ardentis colligati.
Et ambulabant in medio flamme laudan-
tes deum et benedicentes domino. Stans autem
Azarias oravit sic aperiensque os suum in medio
ignis ait: Benedictus es domine deus patrum
nostrorum et laudabile et gloriosum nomen
tuum in secula. Quia iustus es in omnibus que
fecisti nobis et universa opera tua vera et
vie tue recte et omnia iudicia tua vera.
Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia que
induxisti super nos et super civitatem sanctam
patrum nostrorum Ierusalem quia in veritate et in
iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. Pec-
cavimus enim et inique egimus recedentes a te
et deliquimus in omnibus et precepta tua non
audivimus nec observavimus nec fecimus sicut
preceperas nobis ut bene nobis esset. Omnia ergo

[Marginal note:] que sequuntur in ebreis volu-
minibus non repperi

que induxisti sup nos et vniusa que fe
cisti nob vero iudicio fecisti Et tradi
disti nos in manibus inimicoꝝ iniquoꝝ
et pessimoꝝ p̄uaricatorumq; et regi in
iusto et pessimo vltra omēꝫ terram Et nūc
nō possumus apire os cōfusio et oppbri
ū facti sumus seruis tuis et hijs qui colūt te
Ne qs tradas nos imppetuū ppt no
me tuū et ne dissipes testamētū tuū
nec auferas mīam tuā a nob ppt
abraham dilcm tuū et ysaac seruum
tuū et ysrl scm tuū quibus locut
es pollicens q multiplicares semen
eoꝝ sicud stellas celi et sicud arenam
que est in littore maris quia domine im
minuti sumus plus quā omēs gētes su
musq; humiles in vniusa tra hodie ppt
pctā nra et nō est in tpe hoc princeps
et dux et pph̄a neque holocaustū neq;
sacrificiū neque oblacio neque incensum
neque locus primiciaꝝ coram te vt pos
simus inuenire mīam tuā sed in aīo con
trito et spu humilitat suscipiamur
sicud in holocausto arietū et thauroꝝ
et sicud in milibus agnoꝝ pinguiū sic
fiat sacrificiū nrm hodie in cōspectu tuo
vt placeat tibi qm nō est cōfusio con
fidentibus in te Et nūc sequimur te in toto
corde nro et timem te et querim faciem
tuā Ne cōfundas nos sed fac nobiscū
iuxta mansuetudinē tuam et scdm multi
tudinē mīe tue Et erue nos in mirabi
libus tuis et da glīam nomi tuo dn̄e
et cōfundant omēs qui ostendūt seruis
tuis mala Confundant in omnipotēcia tua
et robur eoꝝ conteratur Et sciant qa
tu es dn̄e deus solus et gloriosus super
orbem tram Et nō cessabāt qui miserāt
eos ministri regis succendere fornacem
nepta et stuppa et pice et malleolis
et effundebatur flama sup fornacē cu
bitis quadraginta nouē et erupit et incē
dit quos repit iuxta fornacem de chal
deis Angelus autē dn̄i descendit cū aza
ria et socijs eius in fornacē et excus
sit flāmā ignis de fornace et fecit
mediū fornacis quasi ventū roris flantem
et nō tetigit eos omīno ignis neque
contristauit nec quicquā molestie in
tulit Tunc hij tres quasi ex vno ore lau
dabāt deū et glificabāt et bndicebāt
deū in fornace dicētes Bndictus es dn̄e
deus patrum nroꝝ Et laudabil et sup
exaltatus in scla Et bndcm nomē glīe
tue quod est scm Et laudabile et
sup exaltatū in omnibus sclis Bndictus
es in templo scō glīe tue et sup laudabil
et gloriosus in scla Bndictus es in throno
regni tui et sup laudabil et sup ex
altatus in scla Bndictus es qui intueris
abyssos et sedes sup cherubin et lauda
bil et sup exal in scla Bndictus es in
firmamto celi et laudabil et gloriosus
in scla Bndicite omā opa dn̄i dn̄o
laudate et sup exaltate eū in scla Bn
celi dn̄o et laudate et sup exal eū
in scla Bnd aque omēs que sup celos
sūt lau et sup exal eū in scla Bn
omēs virtutes dn̄i dn̄o lau Bn sol
et luna dn̄o lau Bn stelle celi dn̄o lau
Bn omēs ymber et ros dn̄o lau Bn
omēs spūs dei dn̄o lau Bn ignis et
estus dn̄o lau Bn rores et pruina dn̄o
lau Bn gelu et frigus dn̄o lau Bn
glacies et niues dn̄o lau Bn lux et
tenebre dn̄o lau Bn fulgura et nubes
dn̄o lau Bndicat tra dn̄m laudet et
sup exaltet eū in scla Bn montes et
colles dn̄o lau Bn vniusa germinantia
in tra dn̄o lau Bn fontes dn̄o lau Bn

maria et flumina domino lau(date). B(enedicite) cete et omnia que moventur in aquis domino lau(date). B(enedicite) omnes volucres celi domino lau(date). B(enedicite) bestie et pecora domino lau(date). B(enedicite) filii hominum domino lau(date). Benedicat israel dominum lau(det). Benedicite sacerdotes domini domino lau(date). B(enedicite) servi domini domino lau(date). B(enedicite) spiritus et anime iustorum domino lau(date). B(enedicite) sancti et humiles corde domino lau(date). B(enedicite) anania azaria et misahel domino laudate et superexaltate eum in secula. Quia eruit nos de inferno et salvos fecit de manu mortis et liberavit de medio ardentis flamme et de medio ignis eruit nos. Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. B(enedicite) omnes religiosi deo domino deorum laudate et confitemini ei quia in omnia secula misericordia eius. Tunc rex Nabuchodonosor obstupuit et surrexit propere et ait optimatibus suis Nonne tres viros misimus in medio ignis compeditos. Qui respondentes regi dixerunt vere rex. Respondit rex et ait Ecce ego video viros quatuor solutos et ambulantes in medio ignis et nichil corruptionis est in eis et species quarti similis filio dei. Tunc accessit Nabuchodonosor rex ad hostium fornacis ignis ardentis et ait Sydrach misach et abdenago servi dei excelsi egredimini et venite. Statimque egressi sunt sydrach misach et abdenago de medio ignis et congregati satrape et magistratus et iudices et potentes regis contemplabantur viros illos quoniam nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum et capillus capitis eorum non esset adustus et sarabella eorum non fuissent inmutata et odor ignis non transisset per eos. Et erumpens nabuchodonosor ait Benedictus deus eorum sydrach misach et abdenago qui misit angelum suum et eruit servos suos qui crediderunt in eum et verbum regis inmutaverunt et

tradiderunt corpora sua ne servirent et ne adorarent omnem deum excepto deo suo. A me ergo positum est decretum ut omnis populus et tribus et lingua quecumque locuta fuerit blasphemiam contra deum sydrach misach et abdenago dispereat et domus eius vastetur. Neque enim est deus alius qui possit ita salvare. Tunc rex promovit sydrach misach et abdenago in provincia babylonis et in omnem terram misit epistolam continentem

Nabuchod. T vla hec. C. iiii

Nabuchodonosor rex omnibus populis et linguis qui habitant in universa terra pax vobis multiplicetur. Signa et mirabilia apud me fecit deus excelsus. Placuit ergo michi predicare signa eius quia magna sunt et mirabilia eius quia fortia et regnum eius regnum sempiternum et potestas eius in generatione et generationem. Ego nabuchodonosor quietus eram in domo mea et florens in palatio meo. Somnium vidi quod perterruit me et cogitationes mee in stratu meo et visiones capitis mei conturbaverunt me. Et a me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babylonis et ut solutionem somnii indicarent michi. Tunc ingrediebantur arioli magi chaldei et aruspices et somnium narravi in conspectu eorum et solutionem eius non indicaverunt michi donec collega ingressus est in conspectu meo Daniel cui nomen baltasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso et somnium coram eo locutus sum. Baltasar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te et omne sacramentum non est impossibile tibi visiones somniorum meorum quas vidi et solutiones eorum narra michi. Visio capitis mei in cubili meo videbam et ecce arbor in medio terre et altitudo eius nimia et magna arbor et fortis et proceritas

eius contingens celum. Aspectus illius erat
usque ad terminos universe terre. Folia eius
pulcherrima et fructus eius nimius et esca
universorum in ea. Subter eam habitabant
animalia et bestie et in ramis eius conversabantur
volucres celi et ex ea vescebatur omnis caro.
Videbam in visione capitis mei super stratum
meum. Et ecce vigil et sanctus de celo descen
dit et clamavit fortiter et sic ait. Suc
cidite arborem et precidite ramos eius
et excutite folia eius et dispergite fructus
eius. Fugiant bestie que subter eam sunt
et volucres de ramis eius. Verumptamen ger
men radicum eius in terra sinite et alligetur
vinculo ferreo et ereo in herbis que foris
sunt et rore celi tingatur et cum feris pe
cus in herba terre. Cor eius ab humano
commutetur et cor fere detur ei et septem
tempora mutentur super ipsum. In sententia vi
gilum decretum est et sermo sanctorum et peti
cio donec cognoscant viventes quoniam dominatur
excelsus in regno hominum et cuicumque
voluerit dabit illud et humillimum hominem
constituet super eum. Hoc sompnium vidi ego
Nabuchodonosor rex. Tu ergo Balthasar inter
pretationem narra festinus quia omnes sapien
tes regni mei non queunt solutionem dicere
michi. Tu autem potes quia spiritus deorum sanctorum
est in te. Tunc Danyel cuius nomen Baltha
sar cepit intra semetipsum tacitus cogi
tare quasi una hora et cogitationes conturba
bant eum. Respondens autem rex ait Baltha
sar sompnium et interpretationes eius non
conturbent te. Respondit Balthasar et dixit
Domine mi sompnium hiis qui te oderunt
et interpretatio eius hostibus tuis sit. Ar
borem quam vidisti sublimem atque ro
bustam cuius altitudo pertingit ad celum et
aspectus illius in omnem terram et
rami eius pulcherrimi et fructus eius
nimius et esca omnium in ea. Subter eam

habitantes bestie agri et in ramis eius commo
rantes aves celi. Tu es rex qui magni
ficatus es et invaluisti et magnitudo
tua crevit et pervenit usque ad celum et
potestas tua in terminos universe terre. Quod autem
vidit rex vigilem et sanctum descendere
de celo et dicere succidite arborem et
dissipate illam attamen germen radicum eius
in terra dimittite et vinciatur ferro et ere in
herbis foris et rore celi conspergatur et cum
feris sit pabulum eius donec septem
tempora commutentur super eum. Hec est interpretatio
sententie altissimi que pervenit super dominum me
um regem. Eicient te ab hominibus et cum
bestiis ferisque erit habitatio tua et fenum
ut bos comedes et rore celi infunderis.
Septem quoque tempora mutabuntur super te
donec scias quod dominetur excelsus super
regnum hominum et cuicumque voluerit det id.
Quod autem precepit ut germen radicum eius
relinqueretur id est arboris regnum tuum tibi
manebit postquam cognoveris potestatem
esse celestem. Quam ob rem rex consilium
meum tibi placeat et peccata tua elemosi
nis redime et iniquitates tuas misericor
diis pauperum. Forsitan ignoscet delic
tis tuis. Omnia autem hec venerunt super Na
buchodonosor regem. Post finem mensium duodecim
in aula regis Babylonis deambulabat.
Responditque rex et ait. Nonne hec est
Babylon civitas magna quam ego edifi
cavi in domum regni in robore fortitudinis
mee et in gloria decoris mei. Cum sermo
adhuc esset in ore regis vox de celo ruit.
Tibi dicitur Nabuchodonosor rex regnum tuum transi
bit a te et ab hominibus eicient te et cum
bestiis ferisque erit habitatio tua fenum ut
bos comedes et septem tempora mutabuntur
super te donec scias quod dominetur excelsus
in regno hominum et cuicumque voluerit det
illud. Eadem hora completus est sermo super Nabuchodonosor

et ex hominibus abiectus est et fenum ut bos comedit et rore celi corpus eius infectum est donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent et ungues eius quasi avium. Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad celum levavi et sensus meus redditus est michi et altissimo benedixi et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi quia potestas eius potestas sempiterna et regnum eius in generatione et generationem. Et omnes habitatores terre apud eum in nichilum reputati sunt iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus celi quam in habitatoribus terre. Et non est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipso tempore sensus meus reversus est ad me et ad honorem regni mei decoremque perveni et figura mea reversa est ad me. Et optimates mei et magistratus mei requisierunt me et in regno meo restitutus sum et magnificentia amplior addita est michi. Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem celi quia opera eius vera et vie eius iudicia et gradientes in superbia potest humiliare. Capitulum V

Balthasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille et unusquisque secundum suam bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus rex ut afferentur vasa aurea et argentea que asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in Ierusalem ut biberent in eis rex et optimates eius uxoresque et concubine eius. Tunc allata sunt vasa aurea et argentea que asportaverat Nabuchodonosor de templo quod fuerat in Ierusalem et biberunt in eis rex et optimates eius uxoresque et concubine eius. Bibebant vinum et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos et ferreos ligneosque et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est et cogitationes eius perturbabant eum et compages renum eius solvebantur et genua eius ad se invicem collidebantur. Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos Chaldeos et aruspices et proloquens rex ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scripturam hanc et interpretationem eius michi manifestam fecerit purpura vestietur et torquem auream habebit in collo et tertius in regno meo erit. Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt scripturam legere nec interpretationem eius regi indicare. Unde rex Balthasar satis conturbatus est et vultus eius immutatus est sed et optimates eius turbabantur. Regina autem pro re que acciderat regi et optimatibus eius domum convivii ingressa est et proloquens ait: Rex in eternum vive. Non te conturbent cogitationes tue neque facies tua immutetur. Est vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se et in diebus patris tui scientia et sapientia invente sunt in eo. Nam et rex Nabuchodonosor pater tuus principem magorum incantatorum Chaldeorum et aruspicum constituit eum, pater inquam tuus o rex. Quia spiritus amplior et prudentia intelligentiaque et interpretatio somniorum et ostensio secretorum ac solutio ligatorum inventa sunt in eo hoc est in Daniele cui rex imposuit nomen Balthasar. Nunc itaque Daniel vocetur et narrabit interpretationem. Igitur introductus est Daniel coram rege. Ad quem prefatus rex ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis Iude quem adduxit pater meus rex de

videa. Audivi de te quoniam spiritum deorum habe-
as et scientia intelligentiaque et sapientia ampliores
invente sunt in te. Et nunc introgressi sunt
in conspectu meo sapientes magi ut scripturam
hanc legerent et interpretationem eius indica-
rent michi et nequiverunt sensum huius ser-
monis edicere michi. Porro audivi de
te quod possis obscura interpretari et ligata
dissolvere. Si ergo vales scripturam legere
et interpretationem eius indicare
michi purpura vestieris et tor-
que aurea circa collum tuum habebis
et tertius in regno meo princeps eris.
Ad que respondens Daniel ait coram
rege. Munera tua sint tibi et dona domus
tue alteri da. Scripturam autem legam tibi o
rex et interpretationem eius ostendam tibi.
O rex. Deus altissimus regnum et magnifi-
centiam gloriam et honorem dedit Nabuchodonosor
patri tuo et propter magnificentiam quam de-
derat ei universi populi tribus et lingue tre-
mebant et metuebant eum. Quos volebat
interficiebat et quos volebat percutie-
bat et quos volebat exaltabat et quos
volebat humiliabat. Quando autem elevatum
est cor eius et spiritus eius obfirmatus
est ad superbiam depositus est de solio regni
sui et gloria eius ablata est et a filiis
hominum eiectus est. Sed et cor eius cum
bestiis positum est et cum onagris erat
habitatio eius. Fenum quoque ut bos comede-
bat et rore celi corpus eius infectum est
donec cognosceret quod potestatem haberet altis-
simus in regno hominum et quemcumque voluerit
suscitabit super illud. Tu quoque filius eius
Balthasar non humiliasti cor tuum cum sci-
res hec omnia sed adversum dominatorem
celi elevatus es et vasa domus eius
allata sunt coram te et tu et optima-
tes tui et uxores tue et concubine tue

vinum bibistis in eis. Deos quoque aureos et
argenteos ereos ferreos ligneosque et
lapideos qui non vident neque audi-
unt neque sentiunt laudasti. Porro deum
qui habet flatum tuum in manu sua et
omnes vias tuas non glorificasti. Idcirco ab
eo missus est articulus manus que scrip-
sit hoc quod exaratum est. Hec est autem
scriptura que digesta est: mane thecel
phares. Et hec interpretatio sermonis.
Mane: numeravit deus regnum tuum et com-
plevit illud. Thecel: appensus es in sta-
tera et inventus es minus habens. Phares:
divisum est regnum tuum et datum est me-
dis et persis. Tunc iubente rege indu-
tus est Daniel purpura et circumdata est
torques aurea collo eius et predicatum est
de eo quod haberet potestatem tertius in regno.
Eadem nocte interfectus est Balthasar
rex Chaldeus et Darius Medus suc-
cessit in regnum annos natus sexaginta duos.

Ca. vi

Placuit Dario et
constituit super regnum satra-
pas centum viginti ut essent in toto regno suo et
super eos principes tres ex quibus Daniel
unus erat ut satrape illis redderent rationem
et rex non sustineret aliquam molestiam.
Igitur Daniel superabat omnes principes
et satrapas quia spiritus dei amplior
erat in illo. Porro rex cogitabat consti-
tuere eum super omne regnum. Unde princi-
pes et satrape querebant ut invenirent
occasionem Danieli ex latere regis. Nullam-
que causam et suspicionem reperire potuerunt
eo quod fidelis esset et omnis culpa et
suspicio non inveniretur in eo. Dixerunt ergo
illi viri: Non ergo inveniemus Danieli
huic aliquam occasionem nisi forte in lege
dei sui. Tunc principes et satrape sub-
ripuerunt regi et sic locuti sunt ei. Dari-

rex in eternum vive. Consilium inierunt omnes principes regni tui et magistratus et satrape senatores et iudices ut decretum imperatoris exeat et edictum ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad xxx dies nisi a te rex mittatur in lacum leonum. Nunc itaque rex confirma sententiam et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a medis atque persis nec prevaricari cuiquam liceat. Porro rex darius proposuit decretum et statuit. Quod cum daniel comperisset id est constitutam legem ingressus est domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra ierusalem tribus temporibus in die flectebat genua et adorabat confitebaturque coram domino deo suo sicut et ante facere consueverat. Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt danielem orantem et obsecrantem deum suum. Et accedentes locuti sunt regi super edicto. Rex numquid non constituisti ut omnis homo qui rogaret quemquam de diis et hominibus usque ad dies xxx nisi a te rex mitteretur in lacum leonum. Ad quos respondens rex ait. Verus est sermo iuxta decretum medorum atque persarum quod prevaricari non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel de filiis captivitatis iude non curavit de lege tua et de edicto quod constituisti sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua. Quod verbum cum audisset rex satis contristatus est et pro daniele posuit cor ut liberaret eum et usque ad occasum solis laborabat ut erueret eum. Viri autem illi intelligentes regem dixerunt ei. Scito rex quia lex medorum atque persarum ut omne decretum quod constituerit rex non liceat immutari. Tunc

precepit rex. Et adduxerunt danielem et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex danieli. Deus tuus quem colis semper ipse liberabit te. Allatusque est lapis unus et positus est super os laci quem obsignavit rex anulo suo et anulo optimatum suorum ne quid fieret contra danielem. Et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus cibique non sunt allati coram eo insuper et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit appropinquansque lacui danielem voce lacrimabili inclamavit et affatus est eum. Daniel serve dei viventis deus tuus cui tu servis semper putasne valuit liberare te a leonibus. Et daniel regi respondens ait. Rex in eternum vive. Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi quia coram eo iustitia inventa est in me. Sed et coram te rex delictum non feci. Tunc vehementer rex gavisus est super eum. Et danielem precepit educi de lacu. Eductusque daniel de lacu et nulla lesio inventa est in eo quia credidit deo suo. Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverant danielem et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum et non pervenerunt usque ad pavimentum laci donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra. Pax vobis multiplicetur. A me constitutum est decretum ut in universo imperio et regno meo tremiscant et paveant deum danielis. Ipse enim est deus vivens et eternus in secula et regnum eius non dissipabitur et potestas eius usque in eternum

ipse est liberator atque salvator faciens
signa et mirabilia in celo et in terra qui liberavit
Danielem de lacu leonum. Porro Daniel perse-
veravit usque ad regnum Darii et regnum
Cyri Persae. Capitulum VII

Anno primo Balthasar regis Babylo-
nis Daniel somnium vidit; vi-
sio autem capitis eius in cubili suo. Et
somnium scribens brevi sermone comprehen-
dit summatimque perstringens ait: Videbam in vi-
sione mea nocte et ecce quattuor venti celi
pugnabant in mari magno. Et quattuor bestiae
grandes ascendebant de mari diversae inter se.
Prima quasi leaena et alas habebat aquilae.
Aspiciebam donec evulsae sunt alae eius et
sublata est de terra et super pedes quasi ho-
mo stetit et cor hominis datum est ei. Et ecce bes-
tia alia similis urso in parte stetit et tres
ordines erant in ore eius et in dentibus
eius et sic dicebant ei: Sur-
ge comede carnes plurimas. Post haec aspi-
ciebam, et ecce alia quasi pardus et alas
habebat quasi avis quattuor super se et quattuor
capita erant in bestia et potestas data est
ei. Post haec aspiciebam in visione noctis, et
ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis et
fortis nimis; dentes ferreos habebat mag-
nos comedens atque comminuens et reliqua
pedibus suis conculcans. Dissimilis autem
erat ceteris bestiis quas videram ante eam et
habebat cornua decem. Considerabam cornua,
et ecce cornu aliud parvulum ortum est de
medio eorum, et tria de cornibus primis
evulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi
oculi hominis erant in cornu isto et os lo-
quens ingentia. Aspiciebam donec throni
positi sunt et antiquus dierum sedit. Vesti-
mentum eius candidum quasi nix et capillus
capitis eius quasi lana munda; thronus eius
flammae ignis, rotae eius ignis accensus. Flu-
vius igneus rapidusque egrediebatur a facie

eius. Milia milium ministrabant ei et decies
milies centena milia assistebant ei. Iudicium
sedit et libri aperti sunt. Aspiciebam propter
vocem sermonum grandium quos cornu illud
loquebatur. Et vidi quoniam interfecta esset
bestia et perisset corpus eius et traditum esset
ad comburendum igni; aliarum quoque bestiarum
ablata esset potestas et tempora vitae constituta
essent eis usque ad tempus et tempus. Aspicie-
bam ergo in visione noctis, et ecce cum nubi-
bus celi quasi filius hominis veniebat et
usque ad antiquum dierum pervenit et in con-
spectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei po-
testatem et honorem et regnum, et omnes
populi tribus et linguae ipsi servient. Potestas
eius potestas aeterna quae non auferetur et
regnum eius quod non corrumpetur. Horruit
spiritus meus. Ego Daniel territus sum his
et visiones capitis mei conturbaverunt me.
Accessi ad unum de assistentibus et veritatem
quaerebam ab eo de omnibus his. Qui dixit
mihi interpretationem sermonum et docuit
me: Hae quattuor bestiae magnae quattuor regna sunt
quae consurgent de terra. Suscipient autem regnum
sancti Dei altissimi et obtinebunt regnum
usque in saeculum et in saeculum saeculorum. Post hoc
volui diligenter discere de bestia quarta
quae erat dissimilis valde ab omnibus et
terribilis nimis; dentes et ungues eius
ferrei; comedebat et comminuebat et reli-
qua pedibus suis conculcabat; et de cor-
nibus decem quae habebat in capite et de
alio quod ortum fuerat ante quod ceci-
derant tria cornua, et de cornu illo quod ha-
bebat oculos et os loquens grandia et ma-
ius erat ceteris. Aspiciebam, et ecce cornu illud
faciebat bellum adversus sanctos et praeva-
lebat eis donec venit antiquus dierum et
iudicium dedit sanctis excelsi et tempus ad-
venit et regnum obtinuerunt sancti. Et sic ait:
Bestia quarta regnum quartum erit in terra quod

maius erit omnibus regnis et devorabit
universam terram et conculcabit et comminuet
eam. Porro decem cornua ipsius regni decem
reges erunt et alius consurget post eos et
ipse potentior erit prioribus et tres reges humi-
liabit. Et sermones contra excelsum loquetur
et sanctos altissimi conteret et putabit quod
possit mutare tempora et leges et tradentur
in manu eius usque ad tempus et tempora et
dimidium temporis et iudicium sedebit ut
auferatur potentia et conteratur et dispereat
usque in finem. Regnum autem et potestas et magni-
tudo regni que est subter omne celum detur
populo sanctorum altissimi cuius regnum regnum sem-
piternum est et omnes reges servient ei et
obedient ei. Huc usque finis verbi. Ego
daniel multum cogitationibus meis contur-
babar et facies mea mutata est in me
verbum autem in corde meo conservavi. Ca. viii.

Anno tertio regni balthasar regis
visio apparuit michi. Ego daniel
et post id quod videram in principio vidi in
visione mea cum essem in susis castro quod
est in helam regione. Vidi autem in visione
esse super portam ulay et levavi oculos
meos et vidi. Et ecce aries unus stabat
ante paludem habens cornua excelsa et
unum excelsius altero atque succrescens.
Postea vidi arietem cornibus ventilantem
contra orientem et contra occidentem et contra aqui-
lonem et contra meridiem. Et omnes bestie non
poterant resistere ei neque liberari de mani-
bus eius. Fecitque secundum voluntatem suam et
magnificatus est et ego intelligebam. Ecce
autem hircus caprarum veniebat ab occidente
super faciem totius terre et non tangebat ter-
ram. Porro hircus habebat cornu insigne
inter oculos suos et venit usque ad arietem
illum cornutum quem videram stantem ante por-
tam et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue.

Cumque appropinquasset prope arietem efferatus
est in eum et percussit arietem et com-
minuit duo cornua eius et non poterat
aries resistere ei. Cumque eum misisset in
terram conculcavit. Et nemo quibat liberare
arietem de manu eius. Hircus autem caprarum
factus magnus nimis. Cumque crevisset est
fractum cornu magnum et orta sunt quattuor
cornua subter illud per quattuor ventos celi.
De uno autem ex eis egressum est cornu unum
modicum et factum est grande contra meridiem
et contra orientem et contra fortitudinem
et magnificatum est usque ad fortitudinem celi
et deiecit de fortitudine et de stellis et concul-
cavit eas. Et usque ad principem fortitudinis
magnificatus est et ab eo tulit iuge sac-
rificium et deiecit locum sanctificationis eius. Ro-
bur autem datum est ei contra iuge sacrificium
propter peccata et prosternetur veritas in terra
et prosperabitur et faciet. Et audivi unum
de sanctis loquentem et dixit unus sanctus alteri
nescio cui loquenti usque quo visio et iuge
sacrificium et peccatum desolationis que facta
est et sanctuarium et fortitudo conculcabitur.
Et dixit ei usque ad vesperam et mane dies
duo milia ccc et mundabitur sanctuarium. Fac-
tum est autem cum viderem ego daniel visionem
et quererem intellectum. Ecce stetit in conspectu
meo quasi species viri et audivi vocem viri
inter ulai. Et clamavit et ait gabriel
fac intelligere istum visionem et venit
et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumque ve-
nisset pavens corrui in faciem meam et
ait ad me: Intellige fili hominis quoniam in
tempore finis complebitur visio. Cumque loqueretur
ad me collapsus sum pronus in terram et
tetigit me et statuit me in gradu meo
dixitque michi. Ego ostendam tibi que fu-
tura sint in novissimo maledictionis quoniam
tempus habet finem suum. Aries quem vidisti
habere cornua rex medorum est atque persarum

Gabriel

porro hircus caprarum rex Grecorum est et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus. Quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo quattuor reges de gente eius consurgent sed non in fortitudine eius. Et post regnum eius vel eorum cum creverint iniquitates consurget rex impudens facie et intelligens propositiones. Et roborabitur fortitudo eius sed non in viribus suis et supra quod credi potest universa vastabit et prosperabitur et faciet. Et interficiet robustos et populum sanctorum secundum voluntatem suam et dirigetur dolus in manu eius. Et cor suum magnificabit et in copia rerum omnium occidet plurimos et contra principem principum consurget et sine manu conteretur. Et visio mane et vespere que dicta est vera est. Tu ergo signa visionem quia post multos dies erit. Et ego Daniel langui et egrotavi per dies plurimos. Cumque surrexissem faciebam opera regis et stupebam visionem et non erat qui interpretaretur.

Capitulum IX

Anno primo Darii filii Assueri de semine Medorum qui imperavit super regnum Chaldeorum anno uno regni eius. Ego Danyel intellexi in libris numerum annorum de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam ut complerentur desolationes Ierusalem septuaginta anni. Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere. Et oravi Dominum Deum meum et confessus sum et dixi. Obsecro Domine Deus magne et terribilis custodiens pactum et misericordiam diligentibus te et custodientibus mandata tua. Peccavimus iniquitatem fecimus impie egimus et recessimus et declinavimus a mandatis tuis ac iudiciis. Non obedivimus servis tuis prophetis qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus nostris patribus nostris omnique populo terre. Tibi Domine iustitia nobis autem confusio faciei sicut est hodie viro Iuda et habitatoribus Ierusalem et omni Israel his qui prope sunt et his qui procul sunt in universis terris ad quas eiecisti nos propter iniquitates eorum in quibus peccaverunt in te Domine. Nobis confusio faciei regibus nostris et patribus nostris principibus nostris qui peccaverunt. Tibi autem Domino Deo nostro misericordia et propitiatio quia recessimus a te et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularemus in lege eius quam posuit nobis per servos suos prophetas. Et omnis Israel prevaricati sunt legem tuam et declinaverunt ne audirent vocem tuam et stillavit super nos maledictio et detestatio que scripta est in libro Moysi servi Dei quia peccavimus ei. Et statuit sermones suos quos locutus est super nos et super principes nostros qui iudicaverunt nos ut superinduceret in nos malum magnum quale numquam fuit sub omni celo secundum quod factum est in Ierusalem sicut scriptum est in lege Moysi omne malum hoc venit super nos et non rogavimus faciem tuam Domine Deus noster ut reverteremur ab iniquitatibus nostris et cogitaremus veritatem tuam. Et vigilavit Dominus super malitiam et adduxit eam super nos. Iustus autem Deus noster in omnibus operibus suis que fecit. Non enim audivimus vocem eius. Et nunc Domine Deus noster qui eduxisti populum tuum de terra Egypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc. Peccavimus iniquitatem fecimus Domine in omnem iustitiam tuam. Avertatur obsecro ira tua et furor tuus a civitate tua Ierusalem et a monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra et iniquitates patrum nostrorum Ierusalem et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. Nunc autem exaudi Deus noster orationem servi tui et preces eius et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est propter temetipsum. Inclina Deus meus aurem tuam et audi et aperi

gabriel angelus

oculos tuos et vide desolationem nostram et
civitatem super quam invocatum est nomen tuum
Neque enim in iustificationibus nostris pro
sternimus preces ante faciem tuam sed in misera
tionibus tuis multis. Exaudi domine, pla
care domine, attende et fac. Ne moreris
propter temetipsum deus meus quia nomen
tuum invocatum est super civitatem et super
populum tuum. Cumque adhuc loquerer et ora
rem et confiterer peccata mea et peccata populi
mei Israel et prosternerem preces meas in
conspectu dei mei pro monte sancto dei mei, ad
huc loquente me in oratione ecce vir gab
riel quem videram in visione in principio
cito volans tetigit me in tempore sacrificii ves
pertini. Et docuit me et locutus est michi
dixitque: Daniel nunc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio pre
cum tuarum egressus est sermo. Ego autem veni
ut indicarem tibi quia vir desideriorum
es. Tu autem animadverte sermonem et in
tellige visionem. Septuaginta ebdomades ab
breviate sunt super populum tuum et super
urbem sanctam tuam ut consummetur pre
varicatio et finem accipiat peccatum et dele
atur iniquitas et adducatur iusticia sem
piterna et impleatur visio et prophetia et
ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et ani
madverte ab exitu sermonis ut iterum edi
ficetur Ierusalem usque ad christum ducem vii
ebdomadas et ebdomadas lx due
erunt. Et rursum edificabitur platea
et muri in angustia temporum. Et post eb
domadas lx duas occidetur christus et
non erit eius populus qui eum negaturus est
et civitatem et sanctuarium dissipabit popu
lus cum duce venturo et finis eius vastitas.
Et post finem belli statuta desolatio.
Confirmabit autem pactum multis eb
domada una et in dimidio ebdoma
dis deficiet hostia et sacrificium et erit in

in templo abhominatio desolationis et usque
ad consummationem et finem perseverabit desolatio.

Anno tertio Cyri regis Cap. x
Persarum verbum revelatum est
Danieli cognomento Balthasar et verum
verbum et fortitudo magna intellexitque
sermonem. Intelligentia enim est opus
in visione. In diebus illis ego Daniel
lugebam trium ebdomadarum diebus pa
nem desiderabilem non comedi et caro
et vinum non introierunt in os meum. Sed
neque unguento unctus sum donec com
plerentur trium ebdomadarum dies. Die
autem vicesimo quarto mensis primi eram iuxta fluvium
magnum qui est Tygris. Et levavi oculos
meos et vidi et ecce vir unus vestitus
lineis et renes eius accincti auro
obrizo. Et corpus eius quasi crisolitus
et facies eius velud species fulguris et
oculi eius ut lampas ardens. Et brachia
eius et que deorsum sunt usque ad pedes
quasi species eris candentis. Et vox ser
monum eius ut vox multitudinis. Vidi autem
ego Daniel solus visionem porro viri
qui erant mecum non viderunt sed terror ni
mius irruit super eos et fugerunt in abscon
ditis. Ego autem relictus solus vidi visi
onem grandem hanc et non remansit in
me fortitudo sed et species mea immu
tata est in me et emarcui nec habui
quicquam virium. Et audivi vocem sermo
num eius et audiens iacebam consterna
tus super faciem meam et vultus meus ad
herebat terre. Et ecce manus tetigit me
et erexit me super genua mea et super
articulos manuum mearum. Et dixit ad
me: Daniel vir desideriorum intellige
verba que ego loquor ad te et sta in
gradu tuo. Nunc enim missus sum ad te.
Cumque dixisset michi sermonem istum
steti tremens. Et ait ad me: Noli timere
Daniel quia ex die primo quo posuisti

michael angelus

cor tuum ad intelligendum ut te affligeres
in conspectu dei tui exaudita sunt verba tua.
Et ego veni propter sermones tuos. princeps
autem regni persarum restitit michi xx. et
uno diebus. Et ecce michael unus de
principibus primis venit ad adiutorium meum
et ego remansi ibi iuxta regem persarum.
Veni autem ut docerem te que ventura sunt po
pulo tuo in novissimis diebus quoniam ad
huc visio protelatur in dies. Cumque loque
retur michi huiuscemodi verbis deieci vultum
meum ad terram et tacui. Et ecce quasi simili
tudo filii hominis tetigit labia mea. Et
aperiens os meum locutus sum. Et dixi ad
eum qui stabat contra me. Domine mi in visi
one tua dissolute sunt compages mee
et nichil in me remansit virium. Et quomodo
poterit servus domini mei loqui cum domino
meo nichil in me remansit virium sed
et halitus meus intercluditur. Rursum
ergo tetigit me quasi visio hominis et con
fortavit me. Et dixit. Noli timere
vir desideriorum. Pax tibi. Confortare
et esto robustus. Cumque loqueretur mecum
invalui. Et dixi. loquere domine mi quia
confortasti me. Et ait. Numquid scis quare
venerim ad te et nunc revertar ut pre
lier adversum principem persarum. Cum ego
egrederer apparuit princeps grecorum veniens.
Verumptamen annunciabo tibi quod expressum est
in scriptura veritatis. Et nemo est adiutor
meus in hiis omnibus nisi michael
princeps vester.

Cap. xi

Ego autem
ab anno primo darii medi sta
bam ut confortaretur et roboraretur. Et
nunc veritatem annunciabo tibi. Et ecce adhuc
tres reges stabunt in persida et quartus ditabitur
opibus nimiis super omnes. Et cum invaluerit
divitiis suis concitabit omnes adversum re
gnum grecie. Surget vero rex fortis et
dominabitur potestate multa et faciet quod
complacuerit ei. Et cum steterit conteretur
talis conteretur regnum eius et dividetur in
quattuor ventos celi sed non in posteros eius
neque secundum potentiam illius qua dominatus
est. lacerabitur enim regnum eius etiam in
exteros exceptis hiis. Et confortabitur rex
austri et de principibus eius prevalebit
super eum et dominabitur dicione. Multa enim do
minatio eius et post finem annorum federa
buntur. filiaque regis austri veniet ad re
gem aquilonis facere amicitiam et non obtine
bit fortitudinem brachii nec stabit semen
eius. Et tradetur ipsa et qui adduxerunt
eam adolescentes eius et qui confortabant
eam in temporibus. Et stabit de germine radi
cum eius plantatio et veniet cum exercitu
et ingredietur provinciam regis aquilonis
et abutetur eis et obtinebit insuper deos
eorum et sculptilia. Vasa quoque preciosa au
ri et argenti captiva ducet in egyptum.
Ipse prevalebit adversus regem aquilonis
et intrabit in regnum rex austri et rever
tetur ad terram suam. Filii autem eius provoca
buntur et congregabunt multitudinem exercituum
plurimorum et veniet properans et inundans
et revertetur et concitabitur et congredietur
cum robore eius et exasperabitur contra eum.
Et provocatus rex austri egredietur et
pugnabit adversus regem aquilonis et
preparabit multitudinem nimiam. Et dabitur multi
tudo in manibus eius et capiet multi
tudinem et exaltabitur cor eius et dei
ciet multa milia sed non permanebit tales
prevalebit. Et convertetur enim rex aquilo
nis et preparabit multitudinem multo maiorem
quam prius. Et in fine temporum annorumque veniet
properans cum exercitu magno et opibus
nimiis. Et in temporibus illis multi consur
gent adversus regem austri. Filii quoque
prevaricatorum populi tui extollentur ut imple
ant visionem et corruent. Et veniet et
corruet rex aquilonis et comportabit aggerem

et capiet urbes munitissimas et brachia austri non sustinebunt. Et consurgent electi eius ad resistendum et non erit fortitudo et veniens faciet super eum iuxta placitum suum, et non erit qui stet contra faciem eius. Et stabit in terra inclita et consumetur in manu eius. Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum eius et recta faciet cum eo. Et filiam feminarum dabit illi ut evertat illud et non stabit nec illius erit. Et convertet faciem suam ad insulas et capiet multas et cessare faciet principem opprobrii sui et opprobrium eius convertetur in eum. Et convertet faciem suam ad imperium terre sue et impinget et corruet et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissimus et indignus decore regio et in paucis diebus conteretur non in furore nec in prelio et stabit in loco eius despectus et non tribuetur ei honor regius et veniet clam et obtinebit regnum in fraudulentia. Et brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius et conterentur. Insuper et dux federis et post amicitias cum eo faciet dolum et ascendet et superabit in modico populo et habundantes et uberes urbes ingredietur et faciet que non fecerunt patres eius et patres patrum eius rapinas et predam et divitias eorum dissipabit et contra firmissimas cogitationes inibit consilium et hoc usque ad tempus et concitabitur fortitudo eius et cor eius adversus regem austri in exercitu magno. Et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis et non stabunt quia inibunt adversus eum consilia. Et comedentes panem cum eo conterent eum exercitusque eius opprimetur et cadent interfecti eius plurimi. Duorum quoque regum cor erit ut malefaciant et ad mensam unam loquentur mendacium et non proficient quia adhuc finis in aliud tempus et revertetur in terram suam cum opibus multis et

cor eius adversus testamentum sanctum et faciet et revertetur in terram suam. Statuto tempore revertetur et veniet ad austrum et non erit priori simile novissimum. Et venient super eum trieres et Romani et percutietur et revertetur et indignabitur contra testamentum sanctuarii et faciet et revertetur et cogitabit adversus eos qui reliquerunt testamentum sanctuarii et brachia ex eo stabunt et polluent sanctuarium fortitudinis et auferent iuge sacrificium et dabunt abhominationem. Et impii in testamentum simulabunt fraudulenter. Populus autem sciens deum suum obtinebit et faciet et docti in populo docebunt plurimos. Et ruent in gladio et in flamma et in captivitate et in rapina dierum. Cumque corruerint sublevabuntur auxilio parvulo et applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent ut conflentur et eligantur et dealbentur usque ad tempus prefinitum quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet iuxta suam voluntatem rex et elevabitur et magnificabitur adversus omnem deum et adversus deum deorum loquetur magnifica et dirigetur donec compleatur iracundia. Perpetrata quippe est diffinitio et deum patrum suorum non reputabit. Et erit in concupiscentiis feminarum nec quemquam deorum curabit quia adversus universa consurget. Deum autem Maozim in loco suo venerabitur et deum quem ignoraverunt patres eius colet auro et argento et lapide pretioso rebusque pretiosis et faciet ut muniat Maozim cum deo alieno quem ignoravit vel quem non cognovit. Et multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis et terram dividet gratuito et in tempore prefinito preliabitur adversus eum rex austri et quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus et in equitibus et in classe magna et

ingredietur terras et conteret et pertransiet
et introibit in terram gloriosam et multe gen-
tes corruent hee autem sole salvabuntur
de manu eius Edom et Moab et principes
filiorum Amon. Et mittet manum suam
in terras et terra Egypti non fugiet et do-
minabitur thesaurorum auri et argenti et in
omnibus preciosis Egypti per Libiam quoque
et Ethiopiam transibit et fama tur-
babit eum ab oriente et ab aquilone. Et
veniet in multitudine magna ut conterat
et interficiat plurimos et figet taber-
naculum suum aphednotinno inter maria
super montem inclitum et sanctum et veniet
usque ad summitatem eius et nemo auxi-
liabitur ei. Capitulum XII

In tempore autem illo consurget Mi-
chahel princeps magnus qui stat
pro filiis populi tui. Et veniet tempus quale
non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperunt
usque ad tempus illud. Et in tempore illo sal-
vabitur populus tuus omnis qui inventus
fuerit scriptus in libro et multi de hiis qui
dormiunt in pulvere terre evigilabunt alii
in vitam eternam et alii in opprobrium ut
videant semper. Qui autem docti fuerint fulge-
bunt quasi splendor firmamenti et qui ad
iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpe-
tuas eternitates. Tu autem Daniel claude
sermones et signa librum usque ad tempus
statutum pertransibunt plurimi et multiplex
erit scientia. Et vidi ego Daniel et ecce quasi
duo alii stabant unus hinc super ripam
fluminis et alius inde ex altera parte flu-
minis. Et dixi viro qui indutus erat lineis
qui stabat super aquas fluminis usquequo finis
horum mirabilium. Et audivi virum qui indu-
tus erat lineis qui stabat super aquas
fluminis cum elevasset dexteram et sinis-
tram suam in celum et iurasset per viventem
in eternum quia in tempus et tempora et di-
midium temporis. Et cum completa fuerit dispersio
manus populi sancti complebuntur universa
hec. Et ego audivi et non intellexi et dixi
domine mi quid post hec erit. Et ait vade
Daniel quia clausi sunt signatique sunt
sermones usque ad tempus prefinitum.
Eligentur et dealbabuntur quasi ignis proba-
buntur multi et impie agent impii
neque intelligent omnes impii porro doc-
ti intelligent. et a tempore cum ablatum fuerit
iuge sacrificium et posita fuerit abhominatio
in desolationem dies mille ducenti nonaginta.
Beatus qui expectat et pervenit ad di-
es mille ccc. et xxxv. Tu autem vade us-
que ad tempus prefinitum et requiesces
et stabis in sorte tua in fine dierum.

Hucusque Danielem in hebreo
volumine legimus. Cetera que se-
quuntur usque ad finem libri de
Theodotionis editione translata sunt. C. XIII

Et erat vir habitans in Babylone
et nomen eius Ioachim. Et
accepit uxorem nomine Susannam filiam
Helchie pulchram nimis et timentem
Dominum. Parentes autem illius cum essent iu-
sti erudierunt filiam suam secundum legem Moy-
si. Erat autem Ioachim dives valde et
erat ei pomerium domui sue et
ad ipsum confluebant iudei eo quod esset ho-
norabilior omnium. Et constituti sunt duo se-
nes iudices in anno illo de quibus lo-
cutus est Dominus quia egressa est iniquitas
de Babylone a senioribus iudicibus qui vi-
debantur regere populum. Isti frequentabant
domum Ioachim et veniebant ad eos
omnes qui habebant iudicia. Cum autem populus
revertisset per meridiem ingrediebatur Su-
sanna et deambulabat in pomerio vi-
ri sui. Et videbant eam senes cotidie ingre-
dientem et deambulantem et exarserunt in
concupiscentiam eius et everterunt sensum suum et
declinaverunt oculos ut non viderent celum

neque recordarentur iudiciorum iustorum. Erant ergo ambo vulnerati amore eius, nec indicaverunt sibi invicem dolorem suum. Erubescebant enim indicare sibi concupiscentiam suam, volentes concumbere cum ea. Et observabant cotidie sollicitius videre eam. Dixitque alter ad alterum: Eamus domum, quia prandii hora est. Et egressi recesserunt a se. Cumque recessissent, venerunt in unum; et sciscitantes ab invicem causam, confessi sunt concupiscentiam suam. Et tunc in commune statuerunt tempus quo eam possent invenire solam. Factum est autem, cum observassent diem aptum, ingressa est aliquando sicut heri et nudiustertius cum duabus solis puellis, voluitque lavari in pomeriis; aestus quippe erat. Et non erat ibi quisquam praeter duos senes absconditos et contemplantes eam. Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum et smigmata, et hostia pomerii claudite, ut laver. Et fecerunt sicut praeceperat; clauseruntque hostia pomerii, et egressae sunt per posticum ut afferrent quae iusserat; nesciebantque senes intus esse absconditos. Cum autem egressae essent puellae, surrexerunt duo senes et accurrerunt ad eam, et dixerunt: Ecce hostia pomerii clausa sunt, et nemo nos videt, et nos in concupiscentia tua sumus; quam ob rem assentire nobis, et commiscere nobiscum. Quod si nolueris, dicemus contra te testimonium quod fuerit tecum iuvenis, et ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingemuit Susanna et ait: Angustiae mihi sunt undique; si enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras quam peccare in conspectu Domini. Et exclamavit voce magna Susanna; exclamaverunt autem et senes adversus eam. Et cucurrit autem unus et aperuit hostium pomerii. Cum ergo audissent clamorem in pomerio famuli domus, irruerunt per posticum ut viderent quidnam esset. Postquam autem senes locuti sunt, erubuerunt servi vehementer, quia numquam dictus fuerat sermo huiuscemodi de Susanna. Et facta est dies crastina. Cumque venisset populus ad virum eius Ioachim, venerunt et duo presbyteri pleni iniqua cogitatione adversus Susannam ut interficerent eam. Et dixerunt coram populo: Mittite ad Susannam filiam Helciae uxorem Ioachim. Et statim miserunt. Et venit cum parentibus et filiis et universis cognatis suis. Porro Susanna erat delicata nimis et pulchra specie. At iniqui illi iusserunt ut discooperiretur (erat enim cooperta), ut vel sic satiarentur decore eius. Flebant igitur sui et omnes qui noverant eam. Consurgentes autem duo presbyteri in medio populi posuerunt manus suas super caput eius. Quae flens suspexit ad caelum; erat enim cor eius fiduciam habens in Domino. Et dixerunt presbyteri: Cum deambularemus in pomerio soli, ingressa est haec cum duabus puellis, et clausit hostia pomerii, et dimisit puellas. Venitque ad eam adolescens qui erat absconditus, et concubuit cum ea. Porro nos cum essemus in angulo pomerii, videntes iniquitatem, cucurrimus ad eos, et vidimus eos pariter commisceri. Et illum quidem non quivimus comprehendere, quia fortior nobis erat, et apertis hostiis exsilivit. Hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus quisnam esset adolescens, et noluit indicare nobis; huius rei testes sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus populi et iudicibus, et condemnaverunt eam ad mortem. Exclamavit autem voce magna Susanna et dixit: Deus aeterne, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant, tu scis quoniam falsum tulerunt contra me testimonium; et ecce morior, cum nihil horum fecerim quae isti malitiose composuerunt adversum me. Exaudivit autem Dominus vocem eius. Cumque

duceretur ad mortem suscitavit deus spiritum
sanctum pueri iunioris cui nomen danyel Et
exclamavit voce magna mundus ego sum
a sanguine huius Et conversus ad eum omnis populus
dixit Quis est iste sermo quem tu locutus
es Qui cum staret in medio eorum dixit Sic
fatui filii israel non iudicantes neque quod
verum est cognoscentes condempnastis filiam
israel Revertimini ad iudicium quia falsum testimonium
locuti sunt adversus eam Reversus est ergo
populus cum festinatione Et dixerunt ei senes
Veni et sede in medio nostrum et indica nobis
quia tibi dedit deus honorem senectutis Et
dixit ad illos danyel Separate illos ab in-
vicem procul et diiudicabo eos Cum ergo di-
visi essent alter ab altero vocavit unum de
eis Et dixit ad eum Inveterate dierum malorum
nunc venerunt peccata tua que operabaris prius
iudicans iudicia iniusta innocentes oppri-
mens et dimittens noxios dicente domino In-
nocentem et iustum non interficies Nunc ergo
si vidisti eam dic sub qua arbore videris
eos loquentes sibi Qui ait sub scyno Dixit
autem danyel Recte mentitus es in caput tuum
Ecce enim angelus domini accepta sententia ab eo
scindet te medium Et amoto eo iussit
venire alium Et dixit ei Semen chanaan
et non iuda species decepit te et concupiscentia
subvertit cor tuum Sic faciebatis filiabus
israel et ille timentes loquebantur vobis sed non
filia iuda sustinuit iniquitatem vestram Nunc ergo
dic michi sub qua arbore videris eos col-
loquentes sibi Qui ait sub prino Dixit
autem ei danyel Recte mentitus es et tu in
caput tuum Manet enim angelus domini gladium
habens ut secet te medium et interfi-
ciat vos Exclamavit itaque omnis populus
voce magna et benedixerunt deum qui salvat
sperantes in se Et consurrexerunt adversus
duos presbiteros convicerat enim eos danyel
ex ore suo falsum dixisse testimonium Feceruntque
eis sicut male egerant adversus proximum

ut facerent secundum legem moysi et interfece-
runt eos et salvatus est sanguis innoxius
in die illa Helchias autem et uxor eius lau-
daverunt deum pro filia sua susanna cum
ioachim marito eius et cognatis eius
omnibus quia non esset inventa in ea res
turpis Danyel autem factus est magnus in con-
spectu populi a die illa et deinceps Et rex
astyages appositus est ad patres suos et
suscepit cyrus perses regnum eius Erat
autem danyel conviva regis et honoratus super
omnes amicos eius Capitulum xiiii xiiii

Erat quoque ydolum apud babylo-
nios nomine bel et impende-
bantur in eo per singulos dies simile arta-
be xii et oves xl vinique amphore sex
Rex quoque colebat eum et ibat per singulos
dies adorare eum Porro danyel adorabat
dominum deum suum Dixitque ei rex Quare non
adoras bel Qui respondens ait illi Quia
non colo ydola manufacta sed viventem do-
minum qui creavit celum et terram et habet
potestatem omnis carnis Et dixit ad eum
rex Non tibi videtur bel esse vivens
deus an non vides quanta comedat et bi-
bat cotidie Et ait danyel arridens
Ne erres rex Iste enim intrinsecus est
luteus et forinsecus ereus neque co-
medit aliquando neque bibit Et iratus rex
vocavit sacerdotes eius Et ait eis Ni-
si dixeritis michi quis est qui comedat
impensas has moriemini Si autem ostenderitis
quod bel comedat hec morietur danyel quia
blasphemavit bel Et dixit danyel re-
gi Fiat iuxta verbum tuum Erant autem sacer-
dotes bel lxx exceptis uxoribus et parvulis
et filiis Et venit rex cum danyele in tem-
plum belis Et dixerunt Ecce nos egredimur foras et
tu rex pone escas et vinum misce et
claude hostium et signa anulo tuo Et
cum ingressus fueris mane nisi inveneris omnia
comesta a bel morte morietur vel da-
nyel qui mentitus est adversum nos

conspiciebat autem quod fecerant sub mensa introitum
absconditum et per illum ingrediebantur semper et
devorabant ea. Factum est autem post hec ingressi
sunt illi et rex posuit cibos ante bel.
Precepit daniel pueris suis et attulerunt ci
neres et cribravit per totum templum cribrum coram
rege. Et egressi clauserunt ostium et signantes
anulo regis abierunt. Sacerdotes autem ingressi
sunt nocte iuxta consuetudinem suam et uxores
et filii eorum et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit autem rex primo diluculo et daniel
cum eo et ait rex salvane sunt signacula da
niel. Qui respondit Salva rex. Statimque
cum aperuisset ostium intuitus est rex men
sam et exclamavit voce magna magnus
es bel et non est apud te dolus quisquam.
Et risit daniel et tenuit regem ne ingre
deretur intro. Et dixit ecce pavimentum
animadverte cuius vestigia sunt hec. Et dixit
rex video vestigia virorum et mulierum et
infantium. Et iratus rex. Tunc apprehendit
rex sacerdotes et uxores et filios eorum
et ostenderunt ei abscondita hostiola per que
ingrediebantur et consumebant que erant super
mensam. Occidit ergo illos rex et tradidit
bel in potestatem danielis qui subvertit eum
et templum eius. Et erat draco magnus
in illo loco et colebant eum babylonii. Et
dixit rex danieli Ecce nunc numquid potes
dicere quia iste non sit deus vivens. Adora
ergo eum. Dixitque daniel dominum deum meum
adoro quia ipse est deus vivens iste non est deus
vivens. Tu autem rex da mihi potestatem et
interficiam draconem absque gladio et
fuste. Et ait rex do tibi. Tulit ergo dani
el picem et adipem et pilos et coxit pari
ter fecitque massas et dedit in os draconis et
disruptus est draco. Et dixit daniel
ecce quem colebatis. Quod cum audissent
babylonii indignati sunt vehementer et
congregati sunt adversus regem et dixe
runt Iudeus factus est rex. Bel destruxit et
draconem interfecit et sacerdotes occidit.
Et dixerunt trade nobis danielem alioquin in
terficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex
quod irruerent in eum vehementer et necessitate com
pulsus tradidit eis danielem. Qui miserunt
eum in lacum leonum et erat ibi sex die
bus. Porro in lacu erant leones septem et
dabantur eis cotidie duo corpora et due oves.
Et tunc non data sunt eis ut devorarent
danielem. Erat autem abacuc propheta in iudea
et ipse coxerat pulmentum et intriverat
panes in alveolo et ibat in campum ut
ferret messoribus. Dixitque angelus domini
ad abacuc fer prandium quod habes in baby
lone danieli qui est in lacu leonum. Et
dixit abacuc domine babylonem non vidi
et lacum nescio. Et apprehendit eum an
gelus domini in vertice eius et portavit
eum capillo capitis sui posuitque eum in ba
bylone supra lacum in impetu spiritus sui. Et
clamavit abacuc dicens Daniel serve dei
tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait
daniel Recordatus es mei domine deus
et non dereliquisti diligentes te. Surgensque
daniel comedit. Porro angelus domini
restituit abacuc confestim in loco suo.
Venit ergo rex septima die ut lugeret
danielem et venit ad lacum et introspexit
Et ecce daniel sedens in medio leonum et
exclamavit voce magna rex dicens
Magnus es domine deus danielis et ex
traxit eum de lacu. Porro illos qui perdi
tionis eius causa fuerant intromisit et devo
rati sunt in momento coram eo.

Prologus sancti Iero
nimi super osee

Non idem ordo est duodecim
prophetarum apud hebreos qui
est apud nos. Unde secundum
id quod ibi legitur hic quoque disposita sunt

Osee commaticus est et quasi per sententias loquens. Iohel planus in principio, in fine obscurior. Et usque ad Malachiam habent singuli suas proprietates, quem Hesdram scribam legis quidam doctorem Hebrei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere, hoc tantum o Paula et Eustochium admoneo, quia vos volo esse unum librum duodecim prophetarum. Et Osee contemporaneum Esaie, Malachiam vero Aggei et Zacharie fuisse. Quibus prioribus temporibus autem non prefertur in titulo, sub illis eos regibus prophetasse, sub quibus et hii qui ante eos habent titulos prophetaverunt.

Item prologus

Temporibus Ozie et Ioathe, Achaz et Ezechie regum Iuda et Ieroboam filii Ioas regis Israel, Osee filius Beeri ad prophetiam dicendam spiritu sancto repletus est. Commoratio itaque eius regnum Achaz regis Iuda et Ieroboam regis Israel domum delinquentes, ut historie regum et paralipomenon indicatur. Etiam Israel ydolatrie crimen impio ac potestatis sue dominatione coegerit. Precepit quod deus ad Osee, hec locutus est dicens: Accipe tibi uxorem fornicationum sive fornicationem et fac filios fornicationum. Fornicatricem itaque non ex locatione corporis meretricem, sed gentilem deum ignorantem appellat, que dei cultoris sui amore contempto simulachris se subiecerit deserens. Sed cum dei precepto propheta inherere cepisset, concepit ex eo filium Iesrahel, quem precepit nominare, deo pollicente post breve tempus sanguinem Iesrahel in domo Hieu vindicare. Cuius promissionis hec causa est: Hieu prophetico in regem unctus ad defendendum sanguinem Naboth eius Iesrahel, que tunc temporis metropolis erat, quem Iesrahel Achab regis Israel uxor interemerat pro regum [illegible] exponit. Is cum graviter iniuriam domini propter vindicandi sanguinis eum in omnem memoratam domum deseviisset, hoc pacto dominum dereliquisse invenitur. Cum preposite Ieroboam, qui de Ioas carne conspersus est, originis sue stirpe minime ceterum dei precepta et religionem cum populo Israel tegere, sanguinis Naboth qui in loco eius Iesrahel fuerat effusus in domo Hieu patris memorati Ieroboe propter peccata redundans significatur. Hinc factum est ut ira dei in populo Israel predicationem prophete propositam dicitur domum aut Iude minime Ierusalem comprehensam. Oblata promissio est quod Ezechias rex Iuda filius Achaz publicatis ydolis, que tam pater eius quam ceteri reges coluerant, templum dei purgasse et priscis esse monstratur.

Capitulum primum

Verbum domini quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Ozie, Ioathan, Achaz, Ezechie regum Iuda, et in diebus Ieroboam filii Ioas regis Israel. Principium loquendi domino in Osee. Et dixit dominus ad Osee: Vade, sume tibi uxorem fornicationum et fac tibi filios fornicationum, quia fornicans fornicabitur terra a domino. Et abiit et accepit Gomer filiam Debelaim, et concepit et peperit filium. Et dixit dominus ad eum: Voca nomen eius Iesrahel, quia adhuc modicum et visitabo sanguinem Iesrahel super domum Hieu, et requiescere faciam regnum domus Israel. Et in illa die conteram arcum Israel in valle Iesrahel. Et concepit adhuc et peperit filiam. Et dixit ei: Voca nomen eius Absque misericordia, quia non addam ultra domui Israel misereri, sed oblivione obliviscar eorum. Et domui Iuda miserebor, et salvabo eos in domino deo suo, et salvabo eos in arcu et gladio et bello

et in equis et in equitibus. Et ablacta
vit eam que erat absque misericordia et conce
pit et peperit filium. Et dixit: Voca no
men eius Non populus meus quia vos non
populus meus et ego non ero vester deus. Et
erit numerus filiorum Israel quasi harena mar(is)
que sine mensura est et non numerabitur. Et
erit in loco ubi dicetur eis Non populus meus
vos dicetur eis filii dei viventis. Et congre
gabuntur filii Iuda et filii Israel pariter et
ponent sibimet caput unum et ascendent
de terra quia magnus dies Iezrahel. II

Dicite fratribus vestris Populus meus
et sorori vestre Misericordiam consecuta.
Iudicate matrem vestram iudicate quoniam ipsa
non est uxor mea et ego non vir eius. Au
ferat fornicationes suas a facie sua et
adulteria sua de medio uberum suorum. Ne
forte expoliem eam nudam et statuam
eam nudam secundum diem nativitatis sue et po
nam eam velud terram inviam et inter
ficiam eam siti et filiorum illius non miserebor
quia filii fornicationum sunt quia forni
cata est mater eorum confusa est que con
cepit eos quia dixit: Vadam post ama
tores meos qui dant panes meos michi
et aquas meas et lanam meam et linum
meum et oleum et potum meum. Propter hoc ecce
ego sepiam viam tuam spinis et sepiam
eam maceria et semitas suas non inveniet
et sequetur amatores suos et non apprehendet
eos et queret eos et non inveniet. Et
dicet: Vadam et revertar ad virum meum
priorem quia bene michi erat tunc magis
quam nunc. Et hec nescivit quia ego dedi fru
mentum ei et vinum et oleum et argentum
multiplicavi ei et aurum que fecerunt
Baal. Ideo convertar et sumam frumentum
meum in tempore suo et vinum meum in tempore suo
et liberabo lanam meam et linum meum
que operiebant ignominiam eius. Et nunc
revelabo stultitiam eius in oculis amatorum
eius et vir non eruet eam de manu mea. Et
cessare faciam omne gaudium eius sollemp
nitatem eius neomeniam eius sabbatum eius
et omnia festa et tempora eius et corrumpam
vineas eius et ficus eius de quibus dixit:
Mercedes hee mee sunt quas dederunt
michi amatores mei et ponam eam in
saltum et comedet eam bestia agri. Et visita
bo super eam dies Baalim quibus accen
debat vel incendebat incensum. Et ornabatur
inaure sua et monili suo et ibat post ama
tores suos et mei obliviscebatur dicit
dominus. Propter hoc ecce ego lactabo eam
et ducam in solitudinem et loquar ad cor eius
et dabo ei vinitores eius ex eodem loco et
vallem Achor ad aperiendam spem. Et canet
ibi iuxta dies iuventutis sue et iuxta dies
ascensionis sue de terra Egypti. Et erit in die
illa ait dominus vocabit me Vir meus et non
vocabit me ultra Baalim et auferam no
mina Baalim de ore eius et non recordabitur
ultra nominis eorum. Et percutiam fedus
eis in die illa cum bestia agri et cum volucre
celi et cum reptili terre. Et arcum et gladium
et bellum conteram de terra et dormire eos
faciam fiducialiter et sponsabo te michi
in sempiternum et sponsabo te michi in iustitia
et iudicio et in misericordia et in miserationibus
et sponsabo te michi in fide. Et scies quia
ego dominus. Et erit in die illa exaudiam dicit
dominus et exaudiam celos et illi exaudi
ent terram et terra exaudiet triticum et
vinum et oleum et hec exaudient Iezrahel et
seminabo eam michi in terram et miserebor
eius que fuit absque misericordia et dicam non
populo meo Populus meus es tu et ipse
dicet Deus meus es tu. Capitulum III

Et dixit dominus ad me: Adhuc vade
et dilige mulierem dilectam ab
amico et adulteram sicut diligit dominus
filios Israel et ipsi respiciunt ad deos alienos

et diligunt vinacia uvarum. et fodi eam
michi xv argenteis et choro ordei et
dimidio choro ordei. Et dixi ad eam dies
multos expectabis me. Non fornica-
beris et non eris viro. sed et ego expec-
tabo te. quia dies multos sedebunt filii
israel sine rege et sine principe et sine
sacrificio et sine altari et sine ephoth
et sine theraphim. Et post hec revertentur
filii israel et querent dominum deum suum et
David regem suum et pavebunt ad
dominum et ad bonum eius in novissimo

Audite verbum domini. Ca. iiii
filii israel quia iudi-
cium domino cum habitatoribus terre. Non
est enim veritas et non est misericordia et non est
scientia dei in terra. Maledictum et mendacium
et homicidium et furtum et adulterium in-
undaverunt et sanguis sanguinem tetigit.
Propter hoc lugebit terra et infirmabitur
omnis qui habitat in ea in bestia agri et
in volucre celi. Sed et pisces maris con-
gregabuntur. Verumptamen unusquisque non
iudicet et non arguatur vir. populus enim tuus
sicut hii qui contradicunt sacerdoti. et cor-
rues hodie et corruet etiam propheta tecum.
Nocte tacere feci matrem tuam. Conticuit po-
pulus meus eo quod non habuit scientiam. Quia
tu scientiam repulisti. repellam te ne sacer-
dotio fungaris michi. Et oblitus es legem
dei tui. obliviscar filiorum tuorum et ego. Secundum
multitudinem eorum sic peccaverunt michi.
Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Pec-
cata populi mei comedent. et ad iniquitatem
sublevabunt animas eorum. Et erit sicut populus
sic sacerdos et visitabo super eum vias
eius et cogitationes eius reddam ei et
comedent et non saturabuntur. fornicati sunt
et non cessaverunt quoniam dominum dereliquerunt
in non custodiendo. Fornicatio et vinum
et ebrietas auferunt cor. Populus meus in
ligno suo interrogavit et baculus eius
annunciavit ei. Spiritus enim fornicationis
decepit eos et fornicati sunt a deo suo.
Super capita montium sacrificabant. et super
colles accendebant thymiama. subtus que-
rcum et populum et terebinthum quia bona erat
umbra eius. Ideo fornicabuntur filie vestre
et sponse vestre adultere erunt. Non visitabo
super filias vestras cum fuerint fornicate et
super sponsas vestras cum adulteraverint. quoniam
ipsi cum meretricibus conversabantur et cum
effeminatis sacrificabant. et populus non in-
telligens vapulabit. Si fornicaris tu
israel non delinquat saltem iuda. et no-
lite ingredi in galgala et ne ascenderitis
in bethaven neque iuraveritis vivit dominus.
Quia sicut vacca lasciviens declinavit israel
nunc pascet eos dominus quasi agnum in lati-
tudine. Particeps ydolorum effraym dimit-
te eum. Separatum est convivium eorum. fornicatione
fornicati sunt. dilexerunt afferre ignominiam
protectores eius. Ligavit eum spiritus in alis
suis et confundentur a sacrificiis suis.

Audite hoc sacerdotes. Ca. v
et attendite domus israel et
domus regis auscultate quia vobis iudi-
cium est. quoniam laqueus facti estis speculationi
et sicut rethe expansum super thabor.
et victimas declinastis in profundum. et
ego eruditor omnium eorum. Ego scio effraym et
israel non est absconditus a me. quia nunc forni-
catus est effraym. contaminatus est israel. Non
dabunt cogitationes suas ut revertantur ad
deum suum quia spiritus fornicationis in medio
eorum. et dominum non cognoverunt. Et respon-
debit arrogantia israel in facie eius et
israel et effraym ruent in iniquitate sua.
ruet etiam iudas cum eis. In gregibus
suis et in armentis suis vadent ad que-
rendum dominum et non invenient. ablatus
est ab eis. In dominum prevaricati sunt quia
filios alienos genuerunt. Nunc devorabit
eos mensis cum partibus suis. Clangite
buccinam in gabaa tubam in rama. ulu-

Ozee

late in bethauen post tergum tuum benia
min effraym in desolatione erit in die correp
tionis. In tribubus israel ostendi
fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumentes
terminum. Super eos effundam quasi aquam iram meam. Ca
lumpniam patiens est effraym fractus iudicio
quoniam cepit abire post sordes. Et ego quasi
tinea effraym. Et vidit effraym languo
rem suum et iudas vinculum suum. Et abiit
effraym ad assur et misit ad regem ul
torem et ipse non poterit sanare vos nec
soluere poterit vinculum a vobis. quoniam ego quasi
leena domui iuda. Ego capiam et vadam
tollam et non est qui eruat. Vadens reuer
tar ad locum meum donec deficiatis et queratis
faciem meam. Capitulum VI

In tribulatione sua mane consurgent
ad me. Venite et revertamur ad dominum
quia ipse cepit et sanabit nos. percu
tiet et curabit nos. Viuificabit nos post duos dies; in die
tercia suscitabit et viuemus in conspectu eius.
Sciemus sequemurque ut cognoscamus dominum. quasi
diluculum preparatus est egressus eius et veniet
quasi imber nobis temporaneus et serotinus terre.
Quid faciam tibi effraym? quid faciam
tibi iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina et
quasi ros mane pertransiens. Propter hoc
dolavi in prophetis, occidi eos in verbis
oris mei et iudicia tua quasi lux egredientur.
quia misericordiam volui et non sacrificium et
scientiam dei plus quam holocausta. Ipsi autem
sicut adam transgressi sunt pactum. ibi pre
uaricati sunt in me. Galaad ciuitas operan
cium ydolum supplantata sanguine. et quasi fau
ces virorum latronum particeps sacerdotum in via
interficientium pergentes de sichem quia scelus
operati sunt. In domo israel vidi horrendum:
ibi fornicationes effraym. Capitulum VII

Contaminatus est israel. Et iuda
pone messem tibi cum convertero
captiuitatem populi mei. Cum sanare vellem
israel reuelata est iniquitas effraym et
malicia samarie quia operati sunt mendaci
um. Et fur ingressus est spolians latrun
culus foris. Et ne forte dicant in cordibus
suis omnem maliciam eorum me recorda
tum. Nunc circumdederunt eos adinuentio
nes sue coram facie mea facte sunt. In ma
licia sua letificaverunt regem et in menda
ciis suis principes. Omnes adulterantes
quasi clibanus succensus a coquente. Quieuit
ciuitas paululum a commixtione fermenti
donec fermentaretur totum. Dies regis nostri
ceperunt principes furere a vino, extendit ma
num suam cum illusoribus quia applicuerunt
quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis. Tota
nocte dormiuit coquens eos. mane ipse succen
sus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt
quasi clibanus et deuorauerunt iudices suos
omnes reges eorum ceciderunt. Et non est qui
clamet ad me in eis. Effraym in populis ipse
commiscebatur. Effraym factus est subcineri
cius panis qui non reuersatur. Comederunt
alieni robur eius et ipse nesciuit. Sed et
cani effusi sunt in eo et ipse ignorauit. Et
humiliabitur superbia israel in facie eius. nec
reuersi sunt ad dominum deum suum et non
quesierunt eum in omnibus hiis. Et factus est
effraym quasi columba seducta non habens
cor. Egyptum inuocabant ad assyrios abierunt
et cum profecti fuerint expandam super eos re
the meum. quasi volucrem celi detraham eos
cedam eos secundum auditionem cetus eorum.
Ve eis quoniam recesserunt a me. vastabuntur quia pre
uaricati sunt in me. et ego redemi eos
et ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non
clamauerunt ad me in corde suo sed ulula
bant in cubilibus suis. Super triticum suum
et vinum ruminabant. Recesserunt a me. Et
ego erudiui et confortaui brachia eorum
et in me cogitauerunt maliciam. Reuersi
sunt ut essent absque iugo. Facti sunt quasi arcus

dolo sus. Cadent in gladio principes eorum a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra Egypti.

Capitulum VIII

In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini pro eo quod transgressi sunt fedus meum et legem meam prevaricati sunt. Me invocabunt Deus meus cognovimus te Israel. Proiecit Israel bonum inimicus persequetur eum. Ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et non cognovi. Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi ydola ut interirent. Proiectus est vitulus tuus Samaria iratus est furor meus in eos. Usquequo non poterunt emundari. Quia ex Israel et ipse est artifex fecit illum et non est deus quoniam in aranearum telas erit vitulus Samarie. Quia ventum seminabunt et turbinem metent culmus stans non est in eo germen non faciet farinam quod si et fecerit alieni comedent eam. Devoratus est Israel nunc factus est in nationibus quasi vas immundum quia ipsi ascenderunt ad Assur onager solitarius sibi Effraym munera dederunt amatoribus. Sed et cum mercede conduxerint nationes nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicavit Effraym altaria ad peccandum facte sunt ei are in delictum. Scribam ei multiplices leges meas que velud aliene computate sunt. Hostias offerent et immolabunt carnes et comedent et dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ipsi in Egyptum convertentur. Et oblitus est Israel factoris sui et edificavit delubra et Iudas multiplicavit urbes munitas et mittam ignem in civitates eius et devorabit edes eius.

Capitulum IX

Noli letari Israel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a deo tuo dilexisti mercedem super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis. Non habitabunt in terra domini reversus est Effraym in Egyptum et in Assyriis pollutum comedit. Non libabunt domino vinum et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum anime ipsorum non intrabit in domum domini. Quid facietis in die sollempni in die festivitatis domini. Ecce enim profecti sunt a vastitate Egyptus congregabit eos Memphis sepeliet eos desiderabile argentum eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum. Venerunt dies visitationis venerunt dies retributionis. Scito te Israel stultum prophetam insanum virum spiritualem propter multitudinem iniquitatis tue et multitudinem amentie. Speculator Effraym cum deo meo propheta laqueus ruine factus est super omnes vias eius insania in domo dei eius. Profunde peccaverunt sicut in diebus Gabaa recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in deserto inveni Israel quasi prima poma ficulnee in cacumine eius vidi patres eorum ipsi autem intraverunt ad Beelphegor et abalienati sunt in confusione et facti sunt abhominabiles sicut ea que dilexerunt. Effraym quasi avis avolavit gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu. Quod si enutrierint filios suos absque liberis eos faciam in hominibus sed et ve eis cum recessero ab eis. Effraym ut vidi Tyrus erat fundata in pulcritudine et Effraym educet ad interfectorem filios suos. Da eis domine quid dabis eis. Da eis vulvam sine liberis et ubera arentia. Omnes nequicie eorum in Galgal quia ibi exosos habui eos propter maliciam adinventionum eorum de domo mea eiciam eos non addam ut diligam eos omnes principes eorum recedentes. Percussus est Effraym radix eorum exsiccata est fructum nequaquam faciet

quod si genuerint interficiam amantissima uteri
eorum. Abiciet eos Dominus Deus meus quia non
audierunt eum, et erunt vagi in nationibus. Ca[p. x]

Vitis frondosa Israhel, fructus
adaequatus est ei; secundum multitudinem fruc-
tus sui multiplicavit altaria; iuxta uberta-
tem terrae suae exuberavit simulacris. Divi-
sum est cor eorum, nunc interibunt; ipse con-
fringet simulacra eorum, depopulabitur
aras eorum. Quia nunc dicent: Non est rex no-
bis; non enim timemus Dominum. Et rex quid faciet
nobis? Loquimini verba visionis inutilis, et ferie-
tis foedus cum mendacio, et germinabit quasi amari-
tudo iudicium super sulcos agri. Vaccas
Bethaven coluerunt habitatores Samariae,
quia luxit super eum populus eius, et aeditui
eius super eum exultaverunt in gloria eius, quia
migravit ab eo. Siquidem et ipse in Assur
delatus est, munus regi ultori. Confusio
Ephraim capiet, et confundetur Israhel in volun-
tate sua. Transire fecit Samaria regem
suum quasi spumam super faciem aquae. Et disper-
dentur excelsa idoli, peccatum Israhel; lappa et
tribulus ascendet super aras eorum, et
dicent montibus: Operite nos, et collibus: Cadite
super nos. Ex diebus Gabaa peccavit Israhel;
ibi steterunt; non comprehendet eos in Gabaa
proelium super filios iniquitatis. Iuxta desiderium
meum corripiam eos; congregabuntur super
eos populi, cum corripientur propter duas in-
iquitates suas. Ephraim vitula docta di-
ligere trituram, et ego transivi super pul-
chritudinem colli eius; ascendam super Ef-
fraym, arabit Iudas, confringet sibi sulcos
Iacob. Seminate vobis in iustitia, et metite in ore misericordiae, et innovate vobis
novale. Tempus autem requirendi Dominum cum
venerit qui docebit vos iustitiam. Arastis
impietatem, messuistis iniquitatem, comedistis
frugem mendacii, quia confisus es in
viis tuis, et in multitudine fortium tuorum.

Consurget tumultus in populo tuo, et omnes muni-
tiones tuae vastabuntur, sicut vastatus est
Salmana a domo eius
qui iudicavit Baal in die proelii, matre super
filios allisa. Sic fecit vobis Bethel a facie
malitiae nequitiarum vestrarum. Ca[p.] xi

Sicut mane transiit, pertransiit rex Israhel,
quia puer Israhel, et dilexi eum, et ex
Aegypto vocavi filium meum. Vocaverunt
eos, sic abierunt a facie eorum; Baalim
immolabant et simulacris sacrificabant. Et
ego quasi nutritius Ephraim portabam eos
in bracchiis meis, et nescierunt quod curarem eos.
In funiculis Adam traham eos, in vinculis
caritatis. Et ero eis quasi exaltans iugum super
maxillas eorum, et declinavi ad eum ut ves-
ceretur. Non revertetur in terram Aegypti, et
Assur ipse rex eius, quia noluerunt converti.
Coepit gladius in civitatibus eius, et con-
sumet electos eius, et comedet capita eorum,
et populus meus pendebit ad reditum meum.
Iugum autem imponetur eis simul quod non auferetur.
Quomodo dabo te, Ephraim, protegam te, Israhel?
Quomodo dabo te sicut Adama, ponam te ut
Seboim? Conversum est in me cor meum,
pariter conturbata est paenitudo mea. Non
faciam furorem irae meae, non convertar ut
disperdam Ephraim, quoniam Deus ego et non
homo; in medio tui sanctus, et non ingrediar ci-
vitatem. Post Dominum ambulabunt; quasi leo
rugiet, quia ipse rugiet, et formidabunt
filii maris. Et avolabunt quasi avis ex Aegyp-
to, et quasi columba de terra Assyriorum; et
collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.
Circumdedit me in negatione Ephraim, et
in dolo domus Israhel; Iudas autem testis des-
cendit cum Deo et cum sanctis fidelis.

Ephraim pascit ventum. Ca[p.] xii
et sequitur aestum; tota die mendacium
et vastitatem multiplicat, et foedus cum
Assyriis iniit, et oleum in Aegypto ferebat.
Iudicium ergo Domini cum Iuda, et visitabit super

iacob iuxta vias eius et iuxta adinven-
tiones eius reddet ei In utero supplan-
tavit fratrem suum et in fortitudine sua di-
rectus est cum angelo et invaluit ad
angelum et confortatus est flevit et ro-
gavit eum In bethel invenit eum et ibi
locutus est nobiscum et dominus deus exercitu-
um dominus memoriale eius et tu ad deum
deum tuum converteris misericordiam et iudicium cus-
todi et spera in deo tuo semper Chanaan
in manu eius statera dolosa calumpniam
dilexit Et dixit effraym verumptamen di-
ves effectus sum inveni ydolum michi
omnes labores mei non invenient michi
iniquitatem quam peccaverim Et ego dominus
deus tuus de terra egipti adhuc sede-
re te faciam in tabernaculis sicut in diebus
festivitatis et locutus sum super prophetas et ego
visionem multiplicavi et in manibus prophetarum
assimilatus sum Si in galaad ydolum
tunc frustra erant in galgal bobus immo-
lantes nam et altaria eorum quasi acervi
super sulcos agri Fugit iacob in regio-
nem sirie et servivit israhel in uxorem
et in uxorem servavit In propheta autem eduxit
dominus israhel de egipto et in propheta servatus
est Ad iracundiam me provocavit effraym
in amaritudinibus suis et sanguis eius super
eum veniet et opprobrium eius restituet
ei dominus deus suus Capitulum xiii

Loquente effraym horror inva-
sit israhel et deliquit in baal
et mortuus est Et nunc addiderunt ad pec-
candum feceruntque sibi conflatile de argento
suo quasi similitudinem ydolorum factura
artificum totum est his ipsi dicunt immo-
late homines vitulos adorantes Idcirco
erunt quasi nubes matutina et sicut ros
matutinus preteriens sicut pulvis turbine
raptus ex area et sicut fumus de fumario
Ego autem dominus deus tuus de terra egipti
et deum absque me nescies et salvator
non est preter me Ego cognovi te in deser-
to in terra solitudinis iuxta pascua sua et
adimpleti sunt et saturati elevaverunt cor
suum et obliti sunt mei Et ego ero eis quasi
leena sicut pardus in via assiriorum occur-
ram eis quasi ursa raptis catulis et disrumpam
interiora iecoris eorum et consumam eos ibi
quasi leo bestia agri scindet eos Perditio
tua israhel tantummodo in me auxilium tuum Ubi
est rex tuus maxime nunc salvet te
in omnibus urbibus tuis Et iudices
tui de quibus dixisti da michi regem
et principes Dabo tibi regem in furore
meo et auferam in indignatione mea Col-
ligata est iniquitas effraym abscon-
ditum est peccatum eius dolores parturientis
venient ei ipse filius non sapiens Nunc
enim non stabit in contritione filiorum de manu
mortis liberabo eos de morte redimam
eos Ero mors tua o mors morsus tu-
us ero inferne Consolatio tua abscon-
dita est ab oculis meis quia ipse inter
fratres dividet adducet urentem ventum
dominus de deserto ascendentem et siccabit
venas eius et desolabit fontem eius
et ipse diripiet thesaurum omnis vasis

Pereat desiderabile Capitulum xiiii
samaria quoniam ad amaritudinem
concitavit deum suum in gladio pereant par-
vuli eorum allidantur et fete eius dis-
cindantur Convertere israhel ad dominum deum
tuum quoniam corruisti in iniquitate tua Tol-
lite vobiscum verba et convertimini ad
dominum et dicite Omnem aufer iniquitatem
et accipe bonum et reddemus vitulos
labiorum nostrorum Assur non salvabit nos
super equum non ascendemus nec dicemus
ultra dii nostri opera manuum nostrarum quia
eius qui in te est misereberis pupilli
Sanabo contritiones eorum diligam eos
spontanee quia versus est furor meus

Prologus

abeis. Ego quasi ros et israel germinabit sicut
lilium. Et erumpet radix eius ut libani.
Ibunt rami eius. Et erit quasi oliva gloria
eius et odor eius ut libani. Convertentur se-
dentes in umbra eius. vivent tritico et ger-
minabunt quasi vinea memoriale eius sicut vi-
num libani. Ego exaudiam et dirigam eum
et ut abietem virentem. Ex me fructus
tuus inventus est. Quis sapiens et intel-
liget ista intelligens et sciet hec quia
recte vie domini et iusti ambulabunt in eis.
prevaricatores vero corruent in eis etc.

Prologus primus Iohelis prophete

Sanctus iohel apud hebre-
os post osee ponitur et
quis ibi sub nomine effraym
ad decem tribus conser-
ptum que vel samaria vel israel sepe
meorantur. sic iste iohel prophetam omne quod
dicitur ad tribum iuda et ad tribum pertinere
credendum est et iherusalem non israel. id est de-
cem tribuum in hoc sic inveniri quia
quoque quibus prophetavit eadem debemus
accipere quo in osee legimus. In diebus
ozie ioathan et achaz et ezechie
regum iuda. Et in diebus ieroboam filii
ioas regis israel. Porro sancti esse per
monem domini ad mentem eius referunt
cui sit non ad audientiam illius qui fec-
dictum ut alibi legimus Dominus sanctus est
mihi in salutem audiens aurem in precepto
sancte non est ille qui in aure sonat sed
qui in corde sapit. In moralibus quod lo-
quitur tam hec aures audiendi audiat
quod ... aure dicitur. Ebriosi vero simili
enouissimi ... et lavare ... sanctibus ...
spiritu qui non aure sed corde sapit qui
senes sunt et veteres audiunt spiritualiter
qui iterant ... appellat ... aurem ...
bus percipiunt ... aurem ...

vomicta ponitur non ad simplicem tan-
tum sonum sed ad reconditam quoque
doctrinam intelligentiam pertinere intelligendum est.
In genesi lamech loquitur ad uxores
suas ada et sella. Audite verba mea
uxores lamech auribus percipite sermo-
nes meos quia virum occidi in vulnus
meum et iuvenem in livore meo. Et
ysaias. Audite celi et auribus percipe
terra etc.

Prologus alius

Iohel phatuel filius describit
terram duodecim tribuum eruca bru-
co locusta rubigine vastante
consumptam et post eversionem
prioris populi effusum spiritum sancti
dicit super servos domini et an-
cillas id est super cxx credentium no-
mina qui erant in cenaculo syon qui ab
uno usque ad duodecim paulatim proficien-
tes ... gradum numerum efficiunt
qui in psalmis inscriptione continetur. Hec
igitur quibus novimus hic sermo principia
et tres sunt argumentorum partes ex quibus
incipere solet omnis orator aut enim be-
nevolos aut dociles aut attentos au-
ditores debet efficere hic propheta ergo
rei magnitudine clades scilicet futuras
eos qui auditum erant dociles atque
tentum prophetie reddit attentos ad om-
nes futurorum malum ut comprehenderentes
venturae clades captivitatem ... incre-
pent primam ... propheta Sed nec re-
ges nec tempora sunt proposita quia eidem
quibus et regibus quibus osee propheta
vit iohel interpretatur incipiens aut
dominus deus sive tropologice hoc est
qui hostium dei et finem dei ...
eorum ... incipit propheta. Cap. I.

Verbum domini quod factum
est ad iohel filium phatuel.
Audite hoc senes et au-
ribus percipite omnes habitatores

testre. Si factum est istud in diebus vestris
aut in diebus patrum vestrorum. Super hoc filiis
vestris narrate et filii vestri filiis suis et
filii eorum generationi alteri. Residuum erucae
comedit locusta et residuum locustae co-
medit bruchus et residuum bruchi come-
dit rubigo. Expergiscimini ebrii et flete
et ululate omnes qui bibitis vinum in dulce-
dine quoniam periit ab ore vestro. Gens enim ascen-
dit super terram meam fortis et innumerabilis.
Dentes eius ut dentes leonis et molares
eius ut catuli leonis. Posuit vineam me-
am in desertum et ficum meam decorticavit.
Nudans spoliavit eam et proiecit al-
bi facti sunt rami eius. Plange quasi
virgo accincta sacco super virum pubertatis
suae. Periit sacrificium et li[hole]batio de
domo domini. Luxerunt sacerdotes ministri
domini. Depopulata est regio luxit humus
quoniam devastatum est triticum confusum est
vinum et elanguit oleum. Confusi sunt
agricolae ululaverunt vinitores super frumento
et hordeo quia periit messis agri.
Vinea confusa est et ficus elanguit
malogranatum et palma et malum et
omnia ligna agri aruerunt quia confusum est
gaudium a filiis hominum. Accingite vos et
plangite sacerdotes ululate ministri altaris.
Ingredimini cubate in sacco ministri dei
mei quia interiit de domo dei vestri sacri-
ficium et libatio. Sanctificate ieiunium vocate
coetum congregate senes et omnes habita-
tores terrae in domum dei vestri et clamate
ad dominum: a a a diei quia prope est dies
domini et quasi vastitas veniet a potente.
Numquid non coram oculis vestris alimen-
ta perierunt de domo dei vestri laetitia et ex-
sultatio. Computruerunt iumenta in stercore suo
demolita sunt horrea dissipatae sunt apo-
thecae quia confusum est triticum. Quid
ingemuit animal mugierunt greges armenti

quia non est pascua eis sed et greges pe-
corum disperierunt. Ad te domine clamabo quia
ignis comedit speciosa deserti et flam-
ma succendit omnia ligna regionis. Sed
et bestiae agri quasi area sitiens imbrem
suspexerunt ad te quoniam exsiccati sunt fon-
tes aquarum et ignis devoravit speciosa
deserti. Capitulum II

Canite tuba in Sion ululate in monte sancto
meo conturbentur omnes habitatores terrae
quia venit dies domini quia prope est dies
tenebrarum et caliginis dies nubis et
turbinis. Quasi mane expansum super mon-
tes populus multus et fortis. Similis ei non
fuit a principio et post eum non erit usque
in annos generationis et generationis. Ante
faciem eius ignis vorans et post eum
exurens flamma. Quasi hortus voluptatis terra
coram eo et post eum solitudo deserti
neque est qui effugiat eum. Quasi aspectus
equorum aspectus eorum et quasi equites sic
current. Sicut sonitus quadrigarum super
capita montium exsilient sicut sonitus flam-
mae ignis devorantis stipulam velut
populus fortis praeparatus ad bellum ululate ad
proelium. A facie eius cruciabuntur populi
omnes vultus eorum redigentur in ollam.
Sicut fortes current quasi viri bellato-
res ascendent murum viri in viis suis
gradientur et non declinabunt a semitis
suis. Unusquisque fratrem suum non coarta-
bit singuli in calle suo ambulabunt sed
et per fenestras cadent et non demolientur.
Urbem ingredientur in muro current do-
mos conscendent per fenestras intrabunt
quasi fur. A facie eius contremuit [hole]
terra moti sunt caeli sol [hole] et luna
obtenebrati sunt et stellae retraxerunt
splendorem suum. Et dominus dedit vocem
suam ante faciem exercitus sui quia multa
sunt castra eius nimis et fortia et fa-
cientia verbum eius. Magnus est enim

dies domini et terribilis valde et quis sustinebit eum. Nunc ergo in toto corde vestro convertimini ad me dicit dominus in ieiunio et fletu et planctu et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Convertimini ad dominum deum vestrum quia benignus et misericors est, paciens et multe misericordie et prestabilis super maliciam. Quis scit si convertatur et ignoscat deus et relinquat post se benedictionem sacrificium et libamen domino deo vestro. Canite tuba in syon sanctificate ieiunium vocate cetum congregate populum sanctificate ecclesiam coadunate senes congregate parvulos et sugentes ubera. Egrediatur sponsus de cubili suo et sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes ministri domini et dicent parce domine parce populo tuo et ne des hereditatem tuam in opprobrium ut dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis ubi est deus eorum? Zelatus est dominus terram suam et pepercit populo suo et respondit dominus et dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumentum et vinum et oleum et replebimini eis et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus. Et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis et expellam eum in terram inviam et desertam faciem eius contra mare orientale et extremum eius ad mare novissimum. Et ascendet fetor eius et ascendet putredo eius quia superbe egit. Noli timere terra exulta et letare quia magnificavit dominus ut faceret. Nolite timere animalia regionis quia germinaverunt speciosa deserti quia lignum attulit fructum suum ficus et vinea dederunt virtutem suam. Et filii syon exultate et letamini in domino deo vestro quia dedit vobis doctorem iusticie et descendere faciet ad vos imbrem matutinum et serotinum in principio. Et implebuntur aree frumento et redundabunt torcularia vino et oleo

et reddam vobis annos quos comedit locusta bruchus rubigo et erugo. Fortitudo mea magna quam misi in vos. Et comedetis vescentes et saturabimini et laudabitis nomen domini dei vestri qui fecit vobiscum mirabilia et non confundetur populus meus in sempiternum. Et scietis quia in medio israel ego sum et ego dominus deus vester et non est amplius et non confundetur amplius populus meus in eternum. Et erit post hec effundam spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filie vestre senes vestri somnia somniabunt et iuvenes vestri visiones videbunt. Sed et super servos meos et ancillas meas in diebus illis effundam spiritum meum et dabo prodigia in celo et in terra sanguinem et ignem et vaporem fumi. Sol vertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis. Et erit omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit quia in monte syon et in ierusalem erit salvatio sicut dixit dominus et in residuis quos dominus vocaverit. Capitulum iii.

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum convertero captivitatem iuda et ierusalem congregabo omnes gentes et deducam eas in vallem iosaphat et disceptabo ibi cum eis super populo meo et hereditate mea israel quos disperserunt in nationibus et terram meam diviserunt. Et super populum meum miserunt sortem et posuerunt puerum in prostibulo et puellam vendiderunt pro vino ut biberent. Verum quid mihi et vobis tyrus et sydon et omnis terminus palestinorum? Numquid ultionem vos reddetis mihi? Et si ulciscimini vos contra me cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Argentum enim meum et aurum tulistis et desiderabilia mea et

pulcherrima intulistis in delubra vestra et
filios Iuda et filios Ierusalem vendidistis
filiis Grecorum ut longe faceretis eos de
finibus suis. Ecce ego suscitabo eos de
loco in quo vendidistis eos et convertam
retributionem vestram in caput vestrum et ven-
dam filios vestros et filias vestras in manibus
filiorum Iuda et venundabunt eos Sabeis
genti longinque quia Dominus locutus est.
Clamate hoc in gentibus sanctificate bellum
suscitate robustos accedant omnes viri bel-
latores concidite aratra vestra in gladios
et ligones vestros in lanceas. Infirmus dicat
quia ego fortis sum. Erumpite et venite omnes
gentes de circuitu et congregamini ibi occumbere
faciet Dominus omnes robustos tuos. Consur-
gant et ascendant gentes in valle Iosaph-
at quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes
in circuitu. Mittite falces quia maturavit
messis venite et descendite quia plenum
est torcular exuberant torcularia quia multi-
plicata est malicia eorum. Populi populi in val-
le concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt
et stelle retraxerunt splendorem suum. Et Do-
minus de Syon rugiet et de Ierusalem dabit vo-
cem suam et movebuntur celi et terra et
Dominus spes populi sui et fortitudo filiorum Israel.
Et scietis quia ego Dominus Deus vester habitans
in monte sancto meo in Syon et erit Ierusalem sancta
et alieni non transibunt per eam amplius. Et
erit in die illa stillabunt montes dulcedinem
et colles fluent lacte et per omnes rivos Iu-
da ibunt aque et fons de domo Domini egre-
dietur et irrigabit torrentem spinarum.
Egyptus in desolationem erit et Ydumea
in desertum perditionis pro eo quod inique ege-
rint in filios Iude et effuderint sanguinem inno-
centem in terra sua. Et Iudea in eternum habi-
tabitur et Ierusalem in generatione et genera-
tionem et mundabo sanguinem eorum quem non mundaveram
et Dominus commorabitur in Syon.

Prologus super Amos prophetam

Ozias rex cum Dominum legem
sollicite emularetur nimio reli-
gionis amore provocatus contra
preceptum legis Moysi arrepto thimiamate
ut in hystoria sancti libri Paralipomenon
dicit sacerdotale officium presumere conatus
est ob eam rem terre motu in templo Dei ex-
orto corripitur. Cuius etiam Zacharias propheta
meminit. Ante hunc terre motum Amos propheta
temporibus predicti regis et temporibus Ieroboam
filii Ioas regis Israel in eas gentes et tri-
bus que [illegible] comprehendisse fuit iram Dei ob
eas causas quas meruerunt asseritur denunciasse.
Et quia idem propheta in temporibus aut super
[illegible] impietatibus et super quas non co-
[illegible] [illegible] indulgentiam Dominum
dare posse significat quem quanto eadem pec-
cata admiserint nec penam nec indul-
gentiam [illegible]. Nam pignus si-
militudine que in predictas gentes intentendit
[illegible] grave atque atque [illegible]
[illegible] Dei iram ad eversionem earun-
dem civitatum que presserunt voluit de-
monstrare.

Amos prologus

Amos pastor et rusticus et
ruborum moras distringens
paucis verbis explicari non potest.
Quis enim digne exprimat tria et quattuor
scelera Damasci Gaze Tyri Ydumee filiorum
Ammon et Moab et septimo octavoque gradu
Iude et Israel. Hic loquitur ad vaccas pin-
gues que sunt in monte Samarie et ruitu-
ram domum maiorem minoremque testatur. Ipse
cernit fictorem locuste et stantem Dominum su-
per murum litum vel adamantinum et uncinum
pomorum attrahentem supplicium peccatoribus
et famem in terra et sitim. Non famem panis
neque sitim aque sed audiendi verbum Dei.
Non dixit verba sed verbum. Amos vero
interpretatur constrictus vel amplius. Hic Amos
spirituali gratia plenus prophetavit inter ceteros

prophetas. Non enim ipse solus erit propheta sed etiam alii esse. quippe non potuit propheta esse nisi ante pastor fuisset qui etiam tuba sua clangit per singulos dies erudiens et docens in ecclesia. Inviolate enim vox dominum prophetarum. tuba spiritualis est predicatio evangelica secundum quod scriptum est: Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas Syon et exalta vocem tuam qui predicas Ierusalem.

Alius

Hic Amos propheta non fuit pater Ysaie prophete quamquam et ille propheta extiterit. Nam alius hic litteris ille aliis. Iste apud Hebreos scribitur cum ... litterarum apud Latinos non habetur. Et ille fortis vel robustus, hic vero avellens interpretatur quia locutus est contra decem tribus que prodolatam cultum Dei vel etiam a regno David erant avulse. Fuit autem cognatione ex oppido Thecue quod sex miliaribus distat a Bethlehem ultra quam nullus viculus est. ... agrestium casarum ... apud Thecue in finibus ... tam ... nichil omnino frugum gignitur sed uberrimis pascuis habundat. Et ideo condita est pastoribus plena et solitate terre compensat pecorum multitudine. Ex hoc numero pastorum fuit Amos imperitus sermone sed plenus scientia. Prophetavit autem in istem temporibus quibus et Iohel et Naum Ionas Osee Ysaias sed aliquantulum ... est prophetare. Amque prophetavit maxime autem contra decem tribus locutus est pauca de duabus ... ablatum de numero pastorum misit Dominus ... ut prophetaret. Quem Amasias sacerdos frequenter plagis afflixit. tandem filius eius Ozias vecte per tympora transfixit. post hoc semivivus in terram suam evectus post aliquot dies dolore vulneris occubuit et sepultus est cum patribus suis.

Capitulum primum

Verba Amos qui fuit in pastoribus de Thecue que vidit super Israel in diebus Ozie regis Iuda et in diebus Ieroboam filii Ioas regis Israel ante duos annos terremotus. Et dixit Dominus: De Syon rugiet et de Ierusalem dabit vocem suam. Et luxerunt speciosa pastorum et exsiccatus est vertex Carmeli. Hec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Damasci et super quatuor non convertam eum eo quod trituraverint in plaustris ferreis Galaad. Et mittam ignem in domum Azahel et devorabit domos Benadad. Et conteram vectem Damasci et disperdam habitatorem de campo ydoli et tenentem sceptrum de domo voluptatis et transferetur populus Syrie in Cyrenen dicit Dominus. Hec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Gaze et super quatuor non convertam eum eo quod transtulerint captivitatem perfectam ut concluderent eam in Ydumea. Et mittam ignem in murum Gaze et devorabit edes eius. Et disperdam habitatores de Azoto et tenentem sceptrum de Aschalone. Et convertam manum meam super Accaron et peribunt reliquie Philistinorum dicit Dominus Deus. Hec dicit Dominus Deus: Super tribus sceleribus Tyri et super quatuor non convertam eum eo quod concluserint captivitatem perfectam in Ydumea et non sunt recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murum Tyri et devorabit edes eius. Hec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Edom et super quatuor non convertam eum eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et violaverit misericordiam eius et tenuerit ultra furorem suum et indignationem suam servaverit usque in finem. Mittam ignem in Theman et devorabit edes Bosre. Hec dicit Dominus: Super tribus sceleribus filiorum Amon et super quatuor non convertam eum eo quod dissecuerit pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro Rabbath et devorabit edes eius in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis. Et ibit Melchom in captivitatem ipse et principes eius simul dicit Dominus.

Capitulum II

Hec dicit Dominus: Super tribus sceleribus Moab et super

quatuor non convertam eum eo quod incendit ossa regis Idumeae usque ad cinerem. Et mittam ignem in Moab et devorabit aedes Carioth et morietur in sonitu Moab in clangore tubae. Et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit Dominus. Haec dicit Dominus Super tribus sceleribus Iuda et super quatuor non convertam eum eo quod abiecerit legem Domini et mandata eius non custodierit, deceperunt enim eos idola sua post quae abierant patres eorum. Et mittam ignem in Iuda et devorabit aedes Ierusalem. Haec dicit Dominus Super tribus sceleribus Israel et super quatuor non convertam eum pro eo quod vendiderit argento iustum et pauperem pro calciamentis. Qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum et viam humilium declinant. Et filius et pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum. Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminavi Amorreum a facie eorum cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus et contrivi fructum eius desuper et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra Aegypti et eduxi vos in deserto xl annis ut possideretis terram Amorrei. Et suscitavi de filiis vestris in prophetas et de iuvenibus vestris nazareos numquid non ita est filii Israel dicit Dominus. Et propinabatis nazareis vinum et prophetis mandabatis non prophetetis. Ecce ego [illegible] stridebo subter vos sicut stridet plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a veloce et fortis non obtinebit virtutem suam et robustus non salvabit animam suam. Et tenens arcum non stabit et velox pedibus suis non salvabitur et ascensor equi non salvabit animam suam. Et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit Dominus. Ca. iii

Audite verbum quod locutus est Dominus super vos filii Israel super omnem cognationem quam eduxi de terra Aegypti dicens. Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terrae, idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. Numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis. Numquid rugiet leo in saltu nisi habuerit praedam. Numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo nisi aliquid apprehenderit. Numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe. Numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit. Si clanget tuba in civitate et populus non expavescet. Si erit malum in civitate quod Dominus non fecerit. Quia non faciet Dominus Deus verbum nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas. Leo rugiet quis non timebit. Dominus Deus locutus est quis non prophetabit. Auditum facite in aedibus Azoti et in aedibus terrae Aegypti. Et dicite Congregamini super montes Samariae et videte insanias multas in medio eius et calumniam patientes in penetralibus eius. Et nescierunt facere rectum dicit Dominus thesaurizantes iniquitatem et rapinas in aedibus suis. Propterea haec dicit Dominus Deus Tribulabitur et circuietur terra et detrahetur ex te fortitudo tua et diripientur aedes tuae. Haec dicit Dominus Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculae sic eruentur filii Israel qui habitant in Samaria in plaga lectuli et in Damasco grabbati. Audite et contestamini in domo Iacob dicit Dominus Deus exercituum. Quia in die cum visitare coepero praevaricationes Israel super eum visitabo et super altaria Bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram. Et percutiam domum hiemalem cum domo aestiva et peribunt domus eburneae et dissipabuntur aedes multae dicit Dominus.

Audite verbum hoc. Ca. iiii

Audite verbum hoc vaccae pingues quae estis in monte Samariae quae calumniam facitis egenis et confringitis pauperes quae dicitis dominis

viris afferte et bibemus. Iuravit dominus deus
in sancto suo quia ecce dies venient super vos et
levabunt vos in contis et reliquias vestras
in ollis ferventibus et [illegible] per aperturas exi
bitis altera contra alteram [illegible] et proiciemini
in armon dicit dominus. Veni[te] ad bethel
et impie agite ad galga[lam] et mul
tiplicate prevaricationem et [illegible] afferte
mane victimas vestras tribus diebus de
cimas vestras. Et sacrificate de fermentato lau
dem et vocate voluntarias oblationes et
annuntiate. Sic enim voluistis filii israel dicit
dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem
dentium in cunctis urbibus vestris et indi
gentiam panum in omnibus locis vestris et
non estis reversi ad me dicit dominus. Ego
quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc
tres menses superessent usque ad messem
et plui super unam civitatem et super unam civitatem
alteram non plui pars una compluta est
et pars super quam non plui aruit. Et ve
nerunt due et tres civitates ad unam civitatem
ut biberent aquam et non sunt satiate et
non redistis ad me dicit dominus. Percussi vos
in vento urente et in aurugine multitudinem or
torum vestrorum et vinearum vestrarum et olive
ta vestra et ficeta vestra comedit eruca et
non redistis ad me dicit dominus. Misi in vos
mortem in via egipti et percussi in gladio
iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum
vestrorum et ascendere feci putredinem castro
rum vestrorum in nares vestras et non redistis ad
me dicit dominus. Subverti vos sicut subver
tit deus sodomam et gomorram. Et facti
estis quasi torris raptus de incendio et
non redistis ad me dicit dominus. Quapropter
hec faciam tibi israel postquam autem hec
tibi fecero preparare in occursum dei tui israel quia
ecce formans montes et creans ventum et
annuntians homini eloquium suum faciens ma
tutinam nebulam et gradiens super excelsa
terre dominus deus exercituum nomen eius.

Audite verbum istud quod ego levo
super vos planctum domus israel. Ceci
dit et non adiciet ut resurgat virgo israel
proiecta est in terram suam non est qui sus
citet eam quia hec dicit dominus deus. Urbs
de qua egrediebantur mille relinquentur in ea
centum et de qua egrediebantur centum relinquen
tur in ea decem in domo israel quia hec dicit
dominus deus domui israel querite me et vivetis
et nolite querere bethel et in galgala
nolite intrare et in bersabee non transi
bitis quia galgal captiva ducetur et be
thel erit inutilis. Querite dominum et vivite ne for
te comburatur ut ignis domus ioseph
et devorabit et non erit qui extinguat
bethel qui convertitis in absinthium iudicium
et iustitiam in terra relinquitis. Facientem arc
turum et orionem et convertentem in mane
tenebras et diem in noctem mutantem
qui vocat aquas maris et effundit eas
super faciem terre dominus est nomen eius. Qui
subridet vastitatem super robustum et
depopulationem super potentem affert. Odio
habuerunt in porta corripientem et loquentem
perfecte abhominati sunt. Ideo pro eo quod diri
piebatis pauperem et predam electam
tollebatis ab eo domos quadro lapide
edificabitis in eis. Vineas amantissimas
plantabitis et non bibetis vinum earum quia
cognovi multa scelera vestra et fortia
peccata vestra hostes iusti accipientes mu
nera et pauperes deprimentes in porta. Ideo
prudens in tempore illo tacebit quia tempus est
malum. Querite bonum et non malum ut vivatis
et erit dominus deus exercituum vobiscum sicut pos
tulastis. Odite malum et diligite bonum
et constituite in porta iudicium si forte mi
sereatur dominus deus exercituum reliquiis
ioseph. Propterea hec dicit dominus deus exercituum
dominator in omnibus plateis planctus
et in cunctis que foris sunt dicetur ve
ve et vocabunt agricolam ad luctum et

ad planctum eos qui sciunt plangere et in
omnibus viis erit planctus quia per-
transibo in medio tui dicit dominus Ve desyde-
rantibus diem domini ad quid eam vobis
Dies domini ista tenebre et non lux quo-
modo si fugiat vir a facie leonis et occurrat
ei ursus et ingrediatur domum et innitatur
manu sua super parietem et mordeat eum
coluber Numquid non tenebre dies domini
et non lux et caligo et non splendor in ea
Odi et proieci festivitates vestras et non capi-
am odorem cetuum vestrorum Quod si obtuleritis
michi holocaustomata et munera vestra non
suscipiam et vota pinguium vestrorum non
respiciam Aufer a me tumultum carminum
tuorum et cantica lire tue non audiam
et revelabitur quasi aqua iudicium et iusticia
quasi torrens fortis Numquid hostias et
sacrificium obtulistis michi in deserto xl
annis domus Israel et portastis taberna-
culum moloch deo vestro et ymaginem ydolorum
vestrorum sidus dei vestri que fecistis vobis
et migrare vos faciam trans damascum
dicit dominus deus exercituum nomen eius

C vi

Ve vobis qui opulenti estis in syon et confiditis in mon-
te samarie optimates capita populorum in-
gredientes pompatice domum Israel transite
in calanne et videte et ite inde in emath
magnam et descendite in geth palestinorum
et ad optima queque regna eorum Si latior
terminus eorum termino vestro est qui separati estis
in diem malum et appropinquatis solio iniqui-
tatis Qui dormitis in lectis eburneis et
lascivitis in stratis vestris qui comeditis
agnum de grege et vitulos de medio armenti
Qui canitis ad vocem psalterii sicut david
putaverunt se habere vasa cantici bibentes
in phialis vinum et optimo unguento delibu-
ti et nichil patiebantur super contritione io-
seph Quapropter nunc migrabunt in capite
transmigrantium et auferetur factio
lascivientium Iuravit dominus deus in anima sua
dicit dominus deus exercituum detestor ego su-
perbiam iacob et domos eius odi et tra-
dam civitatem cum habitatoribus suis
quod si reliqui fuerint decem viri in do-
mo una et ipsi morientur et tollet
eum propinquus suus et comburet eum
ut efferret ossa de domo Et dicet ei
qui in penetralibus domus est Numquid
adhuc est penes te et respondebit finis
est et dicet ei tace et non recorderis nominis
domini Quia ecce dominus mandabit et percutiet
domum maiorem ruinis et domum mino-
rem scissionibus Numquid currere queunt in
petris equi aut arari potest in bubalis
quoniam convertistis in amaritudinem iudicium et
fructum iusticie in absinthium qui letamini
in nichilo qui dicitis Numquid non in fortitudine
nostra assumpsimus nobis cornua Ecce enim ego
suscitabo super vos domus Israel dicit dominus
deus exercituum gentem et conteret vos ab
introitu emath usque ad torrentem deserti

C vii

Hec ostendit michi dominus
deus Et ecce fictor locuste in
principio germinantium serotini ymbris et
ecce serotinus post tonsorem regis et factum
est cum consummasset comedere herbam terre
dixi Domine deus propicius esto obsecro
quis suscitabit iacob quia parvulus est
Misertus est dominus super hoc non erit dixit dominus
deus Hec ostendit michi dominus deus Et ecce
vocabit iudicium ad ignem dominus deus
et devoravit abyssum multam et comedit
simul partem Et dixi Domine deus quiesce
obsecro quis suscitabit iacob quia parvulus
est Misertus est dominus super hoc Sed et istud
non erit dixit dominus deus Hec ostendit michi
dominus deus Et ecce dominus deus stans
super murum litum et in manu eius trulla
cementarii Et dixit dominus ad me Quid
tu vides Amos Et dixi Trullam cemen-
tarii Et dixit dominus Ecce ego ponam trullam

in medio populi mei israel Non addiciam
ultra superinducere eum et demolientur excel
sa ydoli et sanctificationes israel desolabuntur
et consurgam super domum ieroboam in gla
dio Et misit amasias sacerdos bethel
ad ieroboam regem israel dicens Rebellauit
contra te amos in medio domus israel non
poterit terra sustinere uniuersos sermones
eius hec enim dicit amos in gladio
morietur ieroboam et israel captiuus
migrabit de terra sua Et dixit amasias
ad amos qui uides gradere fuge in ter
ram iuda et comede ibi panem et prophe
tabis ibi et in bethel non adicies ultra
ut prophetes quia sanctificatio regis est et do
mus regni est Et respondit amos ad
amasiam Non sum propheta non sum filius
prophete sed armentarius ego sum uellicans
sicomoros et tulit me dominus cum sequerer
gregem Et dixit dominus ad me uade et propheta
ad populum meum israel et nunc audi uerbum do
mini Tu dicis Non prophetabis super israel et
non stillabis super domum ydoli propter hoc
hec dicit dominus Uxor tua in ciuitate fornica
bitur et filii tui et filie tue in gladio
cadent et humus tua in funiculo metietur
et tu in terra polluta morieris et isr
rahel captiuus migrabit de terra sua

Hec ostendit michi Cap. VIII
dominus deus Et ecce uncinus
pomorum Et dixit quid tu uides
amos Et dixi Uncinum pomorum Et dixit
dominus ad me Uenit finis super populum meum
israel Non adiciam ultra ut pertranseam
eum et stridebunt cardines templi in die
illa dicit dominus deus Multi morientur in
omni loco proicietur silentium Audite hoc
qui conteritis pauperem et deficere facitis
egenos terre dicentes Quando transibit mensis
et uenundabimus merces et sabbatum

et aperiemus frumentum ut imminuamus me
suram et augeamus siclum et supponamus state
ras dolosas ut possideamus in argento ege
nos et pauperes pro calciamentis et quisquili
as frumenti uendamus Iurauit dominus in
superbia iacob Si oblitus fuero usque ad
finem omnia opera eorum Numquid super isto
non commouebitur terra et lugebit omnis
habitator eius Et ascendet quasi fluuius uni
uersus et eicietur et fluet quasi riuus
egypti Et erit in die illa dicit dominus occi
det sol meridie et tenebrescere faciam
terram in die luminis et conuertam festiuitates
uestras in luctum et omnia cantica uestra in planc
tum et inducam super omne dorsum uestrum
saccum et super omne caput caluitium Et po
nam eam quasi luctum unigeniti et nouissima
eius quasi diem amarum Ecce dies ueniunt
dicit dominus et mittam famem in terram non
famem panis neque sitim aque sed audien
di uerbum dei Et commouebuntur a mari usque
ad mare et ab aquilone usque ad ori
entem circuibunt querentes uerbum domini et
non inuenient In die illa deficient uirgines
pulchre et adolescentes in siti qui iurant
in delicto samarie et dicunt uiuit deus
tuus dan et uiuit uia bersabee et cadent
et non resurgent ultra Cap. IX

Uidi dominum stantem super altare
Et dixit percute cardinem et com
moueantur superliminaria Auaritia enim in
capite omnium et nouissimum eorum in gladio
interficiam Non erit fuga eis fugient et
qui fugerit non saluabitur ex eis Si descen
derint usque ad infernum inde manus mea
educet eos Et si ascenderint usque in ce
lum inde detraham eos et si absconditi
fuerint in uertice carmeli inde scrutans au
feram eos Et si celauerint se ab oculis meis
in profundo maris ibi mandabo serpenti et
mordebit eos Et si abierint in captiuitatem

coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos. Et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum ait dominus deus exercituum qui tangit terram et tabescet et lugebunt omnes habitantes in ea. Et ascendet sicut rivus omnis et defluet sicut fluvius egypti. Qui edificat in celo ascensionem suam et fasciculum suum super terram fundavit. Qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terre dominus nomen eius. Numquid non ut filii ethiopum vos estis mihi filii israel ait dominus deus. Numquid non israel ascendere feci de terra egypti et palestinos de capadocia et syros de cyrene. Ecce oculi domini dei super regnum peccans et conteram illud a facie terre. Verumtamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim mandabo ego et concutiam in omnibus gentibus domum israel sicut concutitur triticum in cribro et non cadet ex eo lapillus super terram. In gladio morientur omnes peccatores populi mei qui dicunt non appropinquabit et non veniet super nos malum. In die illo suscitabo tabernaculum david quod cecidit et reedificabo aperturas murorum eius et ea que corruerant instaurabo et reedificabo eum sicut in diebus antiquis ut possideant reliquias idumee et omnes nationes eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies veniunt dicit dominus et comprehendet arator messorem et calcator uve mittentem semen et stillabunt montes dulcedinem et omnes colles culti erunt. Et convertam captivitatem populi mei israel et edificabunt civitates desertas et habitabunt et plantabunt vineas et bibent vinum earum et facient ortos et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam et non evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus.

te. Finis est illius

Prologus in abdiam prophetam

Iacob patriarcha fratrem habuit esau qui ob ruborem corporis sui edom hebrea lingua appellatus est quod latine rubeus dicitur. Iste inconvenit fratrem suum qui ipsi nomine increpat gratum odio continue inimicus inveteratus est. Cuius terra omnis que postmodum ydumea hoc est filios patriarche iacob predatorum odium immitatum persecuti et edom appellata fuit. Et quia populus israel de captivitate chaldeorum per cyrum regem persarum misericordia dei revocatus est in ierusalem ab illo regno graviter afflictus atque oppressus est. Ideo hoc regnum quod modo ... predictum populum persequens contra gratiam dei abdias propheta increpat quod non dei indignationem sed suam ... populum superare gloriabatur. Denique regno olim parendo imperio ... demonstrat domus filiorum edom in die iudicii. Item reliqua locorum reprehensa futura in gentes ... Abdias latine dicitur servus domini. Ipse israel significat hebrei hunc dicunt esse qui sub rege samarie achab et impiissima yesabel vel yezabel pavit centum prophetas in speluncis vel specubus qui non curvaverunt genua ante baal ex quibus septem milibus erat quos helias ignorasse arguitur. Sepulchrum quoque eius usque hodie cum mausoleo helisei prophete et baptiste iohannis in sebaste veneratur. Hanc que olim samaria dicebatur herodes rex antipatris filius in honore augusti cesaris greco nomine vocavit sebasten id est augustam. Hic igitur quia centum prophetas paverat accepit gratiam prophetalem et de discipulo heliseus factus est dux ... in samaria ... per quem pavit ... in toto orbe ... pascit eas.

Et paulus stephanum coronam meruit pas-
sionis sic hic sermone dei cum paulo apostolo
nomine gratulatur quia abdias servus domini
in suo sonat eloquio. Alius prologus

Esau filius ysaac frater iacob
vocatus est etiam edom id est
russeus et seyr id est pylosus
hic possedit regionem que nunc dicitur
gebalena ubi prius habitaverunt chorrei qui
interpretantur liberi. Urbs vero que hebraice
te edom ergo grece ydumea vocatur a nomine
conditoris vocabulus est palestine cui di-
per amos. Super tribus sceleribus edom et
super quatuor non convertam eum. Edom ergo
idem homo tribus nominibus vocatur sic et
terra eius. Tunc dicitur et edom et ydumea
et seyr. Hec regio non computatur inter ceteras
gentes quia possessa est [illegible]
sit frater iacob reputata est filius israel
in possessionem sed prohibentur filii moue
arma contra fratrem suum. Quidam esau
ex odio perpetuo fratrem suum iacob. Et ydu-
mei semper inimici fuerunt israeli. Contra
ydumeos ergo loquitur hic propheta. C. primum

Visio abdie. Hec dicit dominus
deus ad edom. Auditum audivimus
a domino et legatum ad gentes mi-
sit. Surgite et consurgamus adversus
eum in prelium. Ecce parvulum dedi te in genti-
bus contemptibilis tu es valde. Superbia cor-
dis tui extulit te habitantem in scissuris
petrarum exaltantem solium tuum qui dicis
in corde tuo quis detrahet me in terram. Si
sublimatus fueris ut aquila et si inter si-
dera posueris nidum tuum inde detraham te
dicit dominus. Si fures introissent ad te si latro-
nes per noctem quomodo conticuisses nonne fura-
ti essent que sufficerent sibi. Si vindemi-
atores introissent ad te numquid saltem
racemos reliquissent tibi. Quomodo scrutati sunt
esau investigaverunt abscondita eius usque
ad terminum emiserunt te et omnes viri federis tui
illuserunt tibi invaluerunt adversum te viri
pacis tue qui comedunt tecum ponent insi-
dias subter te non est prudentia in eo. Num-
quid non in illa die dicit dominus perdam sapi-
entes in ydumea et prudentiam de monte
esau et timebunt fortes tui a meridie
ut intereat vir de monte esau propter inter-
fectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum
iacob operiet te confusio et peribis in eternum.
In die cum stares adversus eum quando capiebant
alieni exercitum eius et extranei ingrediebantur
portas eius et super ierusalem mittebant sortem
tu quoque eras quasi unus ex eis et non
despicies in die fratris tui in die peregrina-
tionis eius et non letaberis super filios iu-
da in die perditionis eorum et non magnifi-
cabis os tuum in die angustie neque ingre-
dieris portam populi mei in die ruine eorum
neque despicies et tu in malis eius in
die vastitatis illius et non emitteris adver-
sus exercitum eius in die vastitatis illius
neque stabis in exitibus ut interfici-
as eos qui fugerint et non concludes reli-
quos eius in die tribulationis quoniam iuxta
est dies domini super omnes gentes. Sicut feci-
sti fiet tibi retributionem tuam convertet in
capud tuum. Quomodo enim bibistis super montem
sanctum meum bibent omnes gentes iugi-
ter et bibent et absorbebunt et erunt
quasi non sint et in monte syon erit salvatio
et erit sanctus et possidebit domus iacob
eos qui possederant se. Et erit domus iacob
ignis et domus ioseph flamma et domus
esau stipula et succendentur in eis et devo-
rabit eos et non erunt reliquie domus
esau quia dominus locutus est. Et hereditabunt
hii qui ad austrum super montem esau et
qui in campestribus philistiim et posside-
bunt regionem effraym et regionem samarie
et beniamin possidebit galaad et trans

transmigratio exercitus huius filiorum Israel omnia
loca Chananeorum usque ad Sareptam et
transmigratio Jerusalem que in Bosphoro est
possidebit civitates austri et ascendent sal-
vatores in montem Syon iudicare montem
Esau et erit Domino regnum.

Prologus in Jonam prophetam

Sanctum Jonam Hebrei affirmant
fuisse filium mulieris vidue Sa-
reptane quem Helias propheta
mortuum suscitavit matre postea dicente
ad eum: Nunc cognovi quia vir Dei es tu
et verbum Dei in ore tuo est veritas. Ob hanc
etiam causam ipsum puerum sic vocatum ama-
thi. Amathi enim in nostra lingua veritatem
sonat. et ex eo quod Helias verum locutus est
ille qui suscitatus est filius esse dicitur
veritatis. Ideo deinde columba nuncupatur
quia columba Jona sonat. In eo tempore de-
cem tribus Israel Jonas ad gentes mittitur quod impi-
e agere primum illi quidem in Samaria
prevenerant. Temporibus quippe Jeroboam re-
gis Israel qui deo derelicto cum populo suo in
Samaria ydolis sacrificabat Jonas prophetam
fuisse hystoria que libri regnorum indicat.
Hic cum propheta Ninivitis qui peccatores
cunctos sue misericordiam dei conversos videret
ne ipse videretur predicare ad dampnatio-
nem multum contristatus est. Nec nolebat. Na(m)
postquam deus ad Abraham de impietate Sodomorum
et Gomorreorum locutus est: Clamor Sodo-
morum et Gomorreorum venit ad me. Nunc et
de impietate Ninive dicitur eo quod ascendit clamor
malitie eius ad eum. Et quia sententia dei de
Sodomis firma est minime revocata est. ita
et Jonas adversum Ninive prolatam
sententiam revocare nolebat. divine dispositi-
onis ignarus qui salutem hominum ad se con-
versorum magis vult quam mortem. Hoc illi
acciderat et quod apud Heliseo qui filium
Sunamitis mulieris mortuum ignoraverat. Ideo
a conspectu dei Jonas fugere se putabat
sciens tamen aliquid passus dicere: Quo ibo
ab spiritu tuo et quo a facie tua fugiam.

Aliud prologus

Jonas columba et dolens filius
Amathi qui fuit de Geth que est
in Opher ad gentium predicationem mittitur
missus contempnit contempnens fugit fu-
giens dormit propter quem procellatur navis
sed sors latentem reperit. Cetus absorbuit
devoravit et orantem revomuit reiec-
tus predicavit subversionem sed non intulit
sed salutem gentium invidet. Gau-
det etiam edere virentis umbraculo et do-
let subito arescentis. corpus sepultum
in Gethhepher urbem Geth in viculo demon-
stratur qui est in secundo miliario Sephorim que
nunc appellatur Tyberiadem. Capitulum primum

Et factum est verbum domini ad
Jonam filium Amathi dicens: Sur-
ge et vade in Niniven civitatem
grandem et predica in ea. quia ascendit
malitia eius coram me. Et surrexit Jonas
ut fugeret in Tharsis a facie domini et des-
cendit in Joppen et invenit navem euntem
in Tharsis et dedit naulum eius et descen-
dit in eam ut iret cum eis in Tharsis a fa-
cie domini. Dominus autem misit ventum magnum
in mare et facta est tempestas magna in
mari et navis periclitabatur conteri et
timuerunt naute. Et clamaverunt viri ad deum
suum et miserunt vasa que erant in navi in
mare ut alleviaretur ab eis. Et Jonas
descendit ad interiora navis et dormiebat
sopore gravi. Et accessit ad eum guber-
nator et dixit ei: Quid tu sopore depri-
meris? surge invoca deum tuum si forte re-
cogitet deus de nobis et non pereamus. Et
dixit vir ad collegam suum: Venite mit-
tamus sortes et sciamus quare hoc malum sit
nobis. Et miserunt sortes et cecidit sors su-
per Jonam. Et dixerunt ad eum: Indica nobis

cuius causa malum istud sit nobis quod est opus
tuum que terra tua et quo vadis vel ex quo
populo es tu. Et dixit ad eos hebreus ego
sum et dominum deum celi ego timeo qui fecit
mare et aridam. Et timuerunt viri timore
magno. Et dixerunt ad eum quid hoc feci-
sti cognoverunt enim viri quod a facie domini
fugeret quia indicaverat eis Jonas. Et
dixerunt ad eum quid faciemus tibi et ces-
sabit mare a nobis quia mare ibat et intu-
mescebat super eos. Et dixit ad eos tol-
lite me et mittite in mare et
cessabit mare a vobis. Scio enim quod propter
me hec tempestas grandis super vos. Et re-
migabant viri ut reverterentur ad aridam
et non valebant quia mare ibat et intu-
mescebat super eos. Et clamaverunt ad
dominum. Et dixerunt quesumus domine ne pereamus in
anima viri istius et ne des super nos sanguinem
innocentem quia tu domine sicut voluisti
fecisti. Et tulerunt Jonam et miserunt eum
in mare. Et stetit mare a fervore suo et
timuerunt viri timore magno dominum et
immolaverunt hostias domino et voverunt

ET preparavit vota Cap. ii
dominus piscem grandem ut de-
gluciret Jonam. Et erat Jonas in ventre
piscis tribus diebus et tribus noctibus.
Et oravit Jonas ad dominum deum suum de
ventre piscis. Et dixit. Clamavi ad dominum
de tribulatione magna mea. Et exaudivit
me de ventre inferi clamavi et exau-
disti vocem meam. Proiecisti me in pro-
fundum in corde maris et flumen circumdedit
me. Omnes gurgites tui et fluctus tui
super me transierunt. Et ego dixi abiectus
sum a conspectu oculorum tuorum verumptamen
rursus videbo templum sanctum tuum. Circumde-
derunt me aque usque ad animam meam aque
abyssus [illegible] vallavit me
pelagus cooperuit caput meum ad extrema

montium descendi terre vectes concluserunt
me in eternum. Et sublevabis de corruptione
vitam meam domine deus meus. Cum angustia-
retur in me anima mea domini recordatus
sum ut veniat ad te oratio mea ad templum
sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frus-
tra misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in voce
laudis immolabo tibi quecumque vovi red-
dam pro salute domino. Et dixit dominus pisci
et evomuit Jonam in aridam. Ca. iii

ET factum est verbum domini ad Jonam
secundo dicens. Surge et vade in Ni-
niven civitatem magnam et predica in ea
predicationem quam ego loquor ad te. Et
surrexit Jonas et abiit in Niniven civitatem
iuxta verbum domini. Et Ninive erat ci-
vitas magna itinere trium dierum. Et cepit
Jonas introire civitatem itinere diei unius. Et
clamavit et dixit adhuc quadraginta dies et
Ninive subvertetur. Et crediderunt viri Ni-
nivite in domino et predicaverunt ieiunium et
vestiti sunt saccis a maiore usque ad mino-
rem. Et pervenit verbum domini ad regem
Ninive et surrexit de solio
suo et abiecit vestimentum suum
a se et indutus est sacco et
sedit in cinere. Et clamavit et
dixit. In Ninive ex ore regis et
principum eius dicens homines et iumenta
et boves et pecora non gustent quicquam
nec pascantur et aquam non bibant et operi-
antur saccis homines et iumenta et clament
ad dominum deum in fortitudine et convertatur vir
a via sua mala et ab iniquitate que est in
manibus eorum. Quis scit si convertatur et
ignoscat deus et revertatur a furore ire
sue et non peribimus. Et vidit deus opera
eorum quia conversi sunt de via sua mala
et misertus est dominus deus in populo suo
super malitiam quam locutus est ut faceret

ET afflictus | eis et non fecit. C. iiii
est Jonas afflictione magna et

ratus est et oravit ad Dominum et ait: Obsecro
Domine, numquid non hoc est verbum meum cum
adhuc essem in terra mea? propter hoc praeoccu-
pavi ut fugerem in Tharsis. Scio enim quia tu
Deus clemens et misericors es, paciens
et multe miserationis et ignoscens super
malicia. Et nunc Domine tolle quaeso animam
meam a me, quia melior est mihi mors
quam vita. Et dixit Dominus: Putasne bene
irasceris tu? Et egressus est Ionas de civi-
tate et sedit contra orientem civitatis, et fecit sibi-
met umbraculum ibi, et sedebat
subter illud in umbra donec videret
quid accideret civitati. Et praeparavit Dominus Deus
ederam et ascendit super caput Ione
ut esset umbra super caput eius et pro-
tegeret eum; laboraverat enim. Et letatus
est Ionas super edera leticia magna. Et para-
vit Deus vermem ascensu diluculi in crastinum
et percussit ederam et exaruit. Et cum
ortus fuisset sol, precepit Dominus vento
calido et urenti, et percussit sol super caput
Ione et estuabat, et petivit anime sue ut
moreretur. Et dixit: Melius est
mihi mori quam vivere. Et dixit
Dominus ad Ionam: Putasne
bene irasceris tu super ederam?
Et dixit: Bene irascor ego usque
ad mortem. Et dixit Dominus: Tu doles super
ederam in qua non laborasti neque fecisti
ut cresceret, que sub una nocte nata est
et sub una nocte periit; et ego non par-
cam Ninive civitati magne in qua sunt
plus quam centum viginti milia hominum qui
nesciunt quid sit inter dexteram et si-
nistram suam, et iumenta multa?

Prologus in Micheam prophetam

Temporibus Ioathe et Achaz
et Ezechie regum Iuda Mi-
cheam prophetam ad Sa-
mariam prophetasse replen

sed ipsa lectio ipsa demonstrat. sed de super-
dicto iam regum Ioatham et Ezechia deo ad
religionem placuisse liber regum quam libri re-
gum et paralipomenon indicant. Achaz
vero relicto deo ydola Samarie quibus
etiam filios suos in sacrificium igni tradi-
deratos optulerat colendos appetiit. Con-
obrem Deus Samariam que reges suos
et Iudam memoratorum simulacrorum sup-
erstitione fefellerat increpans in dignam
suam transgressionem commatus ipsos etiam
ipsos prevaricatori et principibus eius
qui eundem populum fallaci persuasione ad
colenda ydola compulerat urbis in signi-
ribus captivitatem et interitum ad futurum
denuntiat. Capitulum primum.

Verbum Domini quod factum est
ad Micheam Morasthiten
in diebus Ioatham, Achaz
et Ezechie regum Iuda, quod
vidit super Samariam et Ierusalem. Audite po-
puli omnes, et attendat terra et plenitu-
do eius, et sit Dominus Deus vobis in testem,
Dominus de templo sancto suo. Quia ecce Dominus
egredietur de loco sancto suo et descendet
et calcabit super excelsa terre. Et consumentur
montes subtus eum et valles scindentur
sicut cera a facie ignis, sicut aque que decur-
runt in preceps. In scelere Iacob omne istud
et in peccatis domus Israel. Quod scelus Ia-
cob? nonne Samaria? et que excelsa Iude?
nonne Ierusalem? Et ponam Samariam quasi acer-
vum lapidum in agro cum plantatur vinea.
Et detraham in vallem lapides eius
et fundamenta eius revelabo. Et omnia
sculptilia eius concidentur et omnes mer-
cedes eius comburentur igni, et omnia ydo-
la eius ponam in perditionem, quia de mer-
cedibus meretricis congregata sunt et
usque ad mercedem meretricis revertentur.
Super hoc plangam et ululabo, vadam

spoliatus et nudus faciam planctum velud draconum et luctum quasi struconum quia desperata est plaga eius quia venit usque ad iudam tetigit portam populi mei usque ad ierusalem In geth nolite annunciare lacrimis ne ploretis In domo pulveris pulvere vos conspergite et transite vobis habitacio pulchra confusa ignominia non est egressa que habitat in exitu planctum domus vicina accipiet ex vobis que stetit sibimet quia infirmata est in bonum que habitat in amaritudinibus quia descendit malum a domino in portam ierusalem tumultus quadrige stuporis habitanti lachis principium peccati est filie syon quia in te inventa sunt scelera israel ideo dabit emissarios super hereditatem geth domus mendacii in deceptionem regibus israel adhuc heredem adducam tibi que habitas in maresa usque ad odollam veniet gloria israel decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum dilata calvicium tuum sicut aquila quoniam captivi ducti sunt ex te Capitulum ii

Ve qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris In luce matutina faciunt illud quoniam contra deum est manus eorum Et concupierunt agros et violenter tulerunt et domos rapuerunt et calumpniabantur virum et domum eius virum et hereditatem eius Ideo hec dicit dominus deus Ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra et non ambulabitis superbi quoniam tempus pessimum est In die illa sumetur super vos parabola et cantabitur canticum cum suavitate dicentium depopulatione vastati sumus pars populi mei commutata est quomodo recedet a me cum revertatur qui regiones vestras dividat Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu domini

Ne loquamini loquentes non stillabit super istos non comprehendet confusio Dicit domus iacob Numquid abbreviatus est spiritus domini aut tales sunt cogitationes eius Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur Et econtrario populus meus in adversarium consurrexit desuper tunicam pallium sustulistis et eos qui transibant simpliciter convertistis in bellum Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum a parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum Surgite et ite quia non habetis hic requiem propter inmundiciam eius corrumpetur putredine pessima Utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer stillabo tibi in vinum et in ebrietatem et erit super quem stillabitur populus iste Congregatione congregabo iacob totum te in unum conducam reliquias israel pariter ponam illum quasi gregem in ovili quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum ascendet enim pandens iter ante eos et dividet et transibunt portam et egredientur per eam Et transibit rex eorum coram eis et dominus in capite eorum Capitulum iii

Et dixi audite principes iacob et duces domus israel Numquid non vestrum est scire iudicium qui odio habetis bonum et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum Qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete et quasi carnem in medio olle Tunc clamabunt ad dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis Hec dicit dominus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et predicant pacem

et si quis non dederit in ore eorum quippiam
sanctificat super eum prelium propterea nox
vobis pro visione erit et tenebre
vobis pro divinatione et occumbet sol super
prophetas et obtenebrabitur super eos dies
Et confundentur qui vident visiones et
confundentur divini et operient vultus suos
omnes quia non est responsum dei verumptamen
repletus ego sum fortitudine spiritus domini
iudicio et virtute ut annunciem iacob sce-
lus suum et israel peccatum suum Audite hec
principes domus iacob et iudices domus
israel qui abhominamini iudicium et omnia
recta pervertitis qui edificatis syon in sangui-
nibus et ierusalem in iniquitate principes eius in
muneribus iudicabant et sacerdotes eius
in mercede docebant et prophete eius in pe-
cunia divinabant et super dominum requiesce-
bant dicentes Numquid non dominus in medio
nostrum Non veniet super nos mala propter
hoc causa vestri syon quasi ager arabitur et
ierusalem quasi acervus lapidum erit et mons
templi in excelsa silvarum Capitulum iiii

Et erit in novissimo dierum erit mons
domus domini preparatus in vertice
montium et sublimis super colles et flu-
ent ad eum omnes populi et properabunt gentes
multe Et dicent venite ascendamus ad
montem domini et ad domum dei iacob et
docebit nos de viis suis et ibimus in semi-
tis eius Quia de syon egredietur lex et
verbum domini de ierusalem Et iudicabit inter
populos multos et corripiet gentes fortes
usque in longinquum et concident gladios su-
os in vomeres et hastas suas in ligones
Non sumet gens adversus gentem gladium
et non discet ultra belligerare Et sedebit
vir subtus vineam suam et subtus fi-
cum suam et non erit qui deterreat quia os
domini exercituum locutum est quia omnes populi
ambulabunt unusquisque in nomine domini
nostri in eternum et ultra In die illa dicit do-
minus congregabo claudicantem et eam quam eie-
ceram colligam et quam afflixeram con-
solabor Et ponam claudicantem in reliquias
et eam que laboraverat in gentem robus-
tam et regnabit dominus super eos in monte
syon ex hoc nunc et usque in perpetuum Et tu
turris gregis nebulosa filie syon usque ad te
veniet et veniet potestas prima regni filie
ierusalem Et nunc quare merore contraheris Numquid
rex non est tibi aut consiliarius tuus periit
quia comprehendit te dolor sicut parturientem
Dole et satage filia syon quasi parturiens
quia nunc egredieris de civitate et habitabis
in regione Et venies usque ad babylo-
nem ibi liberaberis ibi redimet te dominus
de manu inimicorum tuorum Et nunc congregate
sunt super te gentes multe que dicunt lapidetur
et aspiciat in syon oculus noster Ipsi autem
non cognoverunt cogitationes domini et non
intellexerunt consilium eius quia congregavit eos
quasi fenum aree Surge et tritura filia syon
quia cornu tuum ponam ferreum et ungu-
las tuas ponam ereas Et comminues po-
pulos tuos multos et interficies domino
rapinas eorum et fortitudinem domino eorum
universe terre Capitulum v

Nunc vastaberis filia latronis ob-
sidionem posuerunt super nos In
virga percutient maxillam iudicis israel Et tu
bethlehem effrata parvulus es in milibus
iuda Ex te enim michi egredietur qui sit
dominator in israel Et egressus eius ab in-
itio a diebus eternitatis propter hoc dabit
eos usque ad tempus in quo parturiens pariet
et reliquie fratrum eius convertentur ad fili-
os israel Et stabit et pascet in fortitudine
domini in sublimitate nominis domini dei sui
et convertentur quia nunc magnificabitur
usque ad terminos terre Et erit
iste pax assyrius cum venerit in terram nostram
et cum calcaverit in domibus nostris et sus-

ab. cum calcabimus super eum septem pastores
et octo primates homines et pascent terram
Assur in gladio et terram Nemroth in lan-
ceis suis. Et liberabit ab Assur cum ve-
nerit in terram nostram et cum calcaverit in finibus
nostris. Et erunt reliquie Iacob in medio populorum
multorum quasi ros a domino et quasi stille super
herbam que non expectat virum et non
prestolabitur filios hominum. Et erunt reliquie
Iacob in gentibus in medio populorum multorum
quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus
leonis rugiens in gregibus pecorum qui cum
transierit et conculcaverit et ceperit
non est qui eruat. Et exaltabitur manus
tua super hostes tuos et omnes inimici tui
interibunt. Et erit in die illa dicit dominus au-
feram equos tuos de medio tui et disperdam
quadrigas tuas et perdam civitates terre
tue et destruam omnes munitiones tuas. Et
auferam maleficia de manu tua et di-
vinationes non erunt in te et perire faciam tua
sculptilia et statuas tuas de medio tui. Et
teram. Et non adorabis ultra opera manuum
tuarum et evellam lucos tuos de medio
tui et conteram civitates tuas et faciam
in furore et in indignatione ultionem in omnibus
gentibus que non audierunt. Capitulum VI

Audite que dominus loquitur. Surge
contende iudicio adversum mon-
tes et audiant colles vocem tuam et au-
diant montes iudicium domini et fortia
fundamenta terre quia iudicium domini cum
populo suo et cum Israel diiudicabitur. Popule me-
us quid feci tibi aut quid molestus fui
tibi? Responde michi. Quia eduxi te de
terra Egypti et de domo servientium liberavi
te et misi ante faciem tuam Moysen et
Aaron et Mariam. Popule meus memento
queso quid cogitaverit contra te Ba-
lach rex Moab et quid responderit ei
Balaam filius Beor de Sethim usque

ad Galgalam ut cognosceret Iustitias domini.
Quid dignum offeram domino? Curvabo
genua deo excelso? Numquid offeram ei
holocaustomata et vitulos anniculos?
Numquid placari potest deus in milibus arietum
aut in multis milibus hircorum pinguium?
Numquid dabo primogenitum meum pro scelere
meo fructum ventris mei pro peccato anime
mee? Indicabo tibi o homo quid sit bonum
et quid dominus requirat a te. Utique facere
iudicium et diligere misericordiam et sollicitum am-
bulare cum deo tuo. Vocem domini ad civitatem
clamat et salus erit omnibus timentibus
nomen suum. Audite tribus et quis appro-
babit illud? Adhuc ignis in domo impii
thesauri iniquitatis et mensura minor ire
plena. Numquid iustificabo stateram im-
piam et saccelli pondera dolosa? In qui-
bus divites eius repleti sunt iniquitate
et habitantes in ea loquebantur mendacium
et lingua eorum fraudulenta in ore eorum.
Et ego ergo cepi percutere te perditione super
peccatis tuis. Tu comedes et non saturaberis
et humiliatio tua in medio tui et apprehendes
et non salvabis et quos salvaveris in gla-
dium dabo. Tu seminabis et non metes
tu calcabis olivam et non ungeris oleo
et mustum et non bibes vinum et custodisti
precepta Amri et omne opus domus Achab
et ambulasti in voluptatibus eorum ut
darem te in perditionem et habitantes
in ea in sibilum et opprobrium populi mei.

Ve michi. Ieronimus Capitulum VII
quia factus sum sicut qui col-
ligit in autumpno racemos vindemie. Non
est botrus ad comedendum precoquas ficus
desideravit anima mea. Periit sanctus de terra
et rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine
insidiantur vir fratrem suum venatur ad mor-
tem malum manuum suarum dicunt bonum
et princeps postulat et iudex in reddendo est

et magnus locutus est desiderium anime sue et conturbaverunt eam. Qui optimus in eis est quasi paliurus et qui rectus quasi spina de sepe. Dies speculationis tue visitatio tua venit nunc erit vastitas eorum. Nolite credere amico et nolite confidere in duce ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Quia filius contumeliam facit patri filia consurgit adversus matrem suam nurus adversus socrum suam et inimici hominis domestici eius. Ego autem ad dominum aspiciam expectabo deum salvatorem meum audiet me deus meus. Ne leteris inimica mea super me quia cecidi consurgam. Cum sedero in tenebris dominus lux mea est. Iram domini portabo quoniam peccavi ei donec causam meam iudicet et faciat iudicium meum educet me in lucem videbo iustitiam eius. Et aspiciet inimica mea et operietur confusione que dicit ad me ubi est dominus deus tuus oculi mei videbunt eam nunc erit in conculcationem ut lutum platearum. Dies ut edificentur macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa usque ad te veniet Assur et usque ad civitates munitas et a civitatibus munitis usque ad flumen et ad mare de mari et ad montem de monte. Et terra erit in desolationem propter habitatores suos et propter fructum cogitationum eorum. Pasce populum tuum in virga tua gregem hereditatis tue habitantes solos in saltu in medio Carmeli pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos. Secundum dies egressionis tue de terra Egypti ostendam ei mirabilia. Videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua ponent manum super os aures eorum surde erunt. Lingent pulverem sicut serpentes velud reptilia terre perturbabuntur de edibus suis dominum deum nostrum formidabunt et timebunt te. Quis deus similis tui qui aufers iniquitatem et transfers peccatum reliquiarum hereditatis tue. Non immittet ultra furorem suum quoniam volens misericordiam est. Revertetur et miserebitur nostri deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabis veritatem Iacob misericordiam Abraham que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

Prologus in Naum prophetam

Naum prophetam ante adventum regis Assyriorum qui post Ezechiam? Israhel captivum in partes regiones transtulisset fuisse Hebreorum traditio asserit. Siquidem in fine huius libri nominis predicti regis adventum idem propheta manifeste innotuit. Sed cum habitatores Ninive post penitentiam civitatis predicatione ne divina ultio [illegible] interitum suspenderent peccatores et impietatem quam Ionam egisset denuo [illegible] pro omnibus se criminibus implicarent, in quo decem memoratus propheta prophetie sue plenius iudicium dei annuntiat, in eloquio Deus zelans et ulciscens dominus. Iam enim decem tribus ab Assyriis ducte fuerant in captivitatem sub Ezechia rege Iuda sub quo etiam in Ierusalem propheta translatus adiecit in prophetie vaticinium. Nam erat consolatio decem tribubus qui ab Assyriis tenebantur et ipsis sed timebant quam reliquiis qui sub Ezechia rege de tribu Iuda et Beniamin qui ab eisdem hostibus obsidebantur ut audirent Assyrios quoque a Chaldeis capiendos sicut in sequentibus libri huius demonstratur ubi hec est de fine nadiori. Capitulum I

Naum

Onus Nineve liber visionis
Naum Helcesei. Deus emula-
tor et ulciscens dominus ulcis-
cens dominus et habens furorem
ulciscens dominus et habens furorem in hos-
tes suos et irascens ipse inimicis suis.
Dominus patiens et magnus fortitudine et mun-
dans non faciet innocentem. Dominus in tempes-
tate et turbine vie eius et nebule pul-
vis pedum eius. Increpans mare et exsic-
cans illud et omnia flumina ad desertum ad-
ducens. Infirmatus est Basan et Carme-
lus et flos Libani elanguit. Montes com-
moti sunt ab eo et colles desolati sunt
et contremuit terra a facie eius et orbis
et omnes inhabitantes in eo. Ante faciem
indignationis eius quis stabit et quis re-
sistet in ira furoris eius? Indignatio eius
effusa est ut ignis et petre dissolute
sunt ab eo. Bonus dominus et confortans in
die tribulationis et sciens sperantes in se
et in diluvio pretereunte consummationem
faciet loci eius et inimicos eius perse-
quentur tenebre. Quid cogitatis contra
dominum? Consummationem ipse faciet. Non con-
surget duplex tribulatio quia sicut spine
se invicem complectuntur sic convivium eorum
pariter potantium consumetur quasi stipula
ariditate plena. Ex te exivit cogi-
tans contra dominum malitiam mente pertrac-
tans prevaricationem. Hec dicit dominus deus: Si
perfecti fuerint et ita plures sicque atton-
dentur et pertransibit. Afflixi te et non affli-
gam te ultra. Et nunc conteram virgam eius
de dorso tuo et vincula tua disrumpam.
Et precipiet super te dominus: Non seminabitur
ex nomine tuo amplius. De domo dei tui inter-
ficiam sculptile et conflatile, ponam
sepulcrum tuum quia inhonoratus es. Ecce
super montes pedes evangelizantis et annun-
tiantis pacem. Celebra Iuda festivitates
tuas et redde vota tua quia non adi-
ciet ultra ut pertranseat in te Belial. Univer-
sus interiit.

Capitulum II

Ascendit qui dispergat coram te
qui custodiat obsidionem. Con-
templare viam, conforta lumbos, robora vir-
tutem valde. Quia reddidit dominus
superbiam Iacob sicut superbiam Israel quia
vastatores dissipaverunt eos et propagines
eorum corruperunt. Clipeus fortium eius
ignitus, viri exercitus in coccineis, igne
habene curruum in die preparationis eius et
agitatores eius consopiti sunt. In itineribus
conturbati sunt, quadrige eius collise sunt
in plateis. Aspectus eorum quasi lampa-
des, quasi fulgura discurrentia. Recordabitur
fortium suorum, ruent in itineribus suis et
velociter ascendent muros eius et pre-
parabitur umbraculum. Porte fluviorum aper-
te sunt et templum ad solum dirutum.
Et miles captivus abductus est et
ancille eius minabantur gementes ut co-
lumbe murmurantes in cordibus suis. Et
Nineve quasi piscina aquarum aque eius,
ipsi vero fugerunt. State, state, et non est
qui revertatur. Diripite argentum, diri-
pite aurum, et non est finis divitiarum
ex omnibus vasis desiderabilibus. Dissi-
pata est et scissa et dilacerata et cor
tabescens et dissolutio geniculorum et
defectio in cunctis renibus et facies
omnium sicut nigredo olle. Ubi est habi-
taculum leonum et pascua catulorum le-
onum ad quam ivit leo ut ingrederetur
illuc catulus leonis et non est qui ex-
terreat? Leo cepit sufficienter catulis suis
et necavit leenis suis et implevit

preda speluncas suas et cubile suum
rapina. Ecce ego ad te dicit dominus exerci-
tuum et succendam usque ad fumum
quadrigas tuas et leunculos tuos co-
medet gladius et exterminabo de terra
predam tuam. Et non audietur ultra vox nun-
ciorum tuorum. Capitulum iii

Ve civitas sanguinum universa
mendacii dilaceratione plena
non recedet a te rapina. Vox flagelli
et vox impetus rote et equi frementis
et quadrige ferventis et equitis ascen-
dentis et micantis gladii et fulguran-
tis haste et multitudinis interfecti et
gravis ruine. Nec est finis cadave-
rum et corruent in corporibus suis propter
multitudinem fornicationum meretricis specio-
se et grate et habentis maleficia que
vendidit gentes in fornicationibus
suis et familias in maleficiis suis.
Ecce ego ad te dicit dominus deus exercituum
et revelabo pudenda tua in facie
tua et ostendam gentibus nuditatem
tuam et regnis ignominiam tuam et pro-
iciam super te abhominationes tuas et contu-
meliis te afficiam et ponam te in ex-
emplum. Et erit omnis qui viderit te
resiliet a te et dicet vastata est Ninive.
Quis commovebit super te caput? Unde
queram tibi consolatorem? Numquid
melior es Alexandria populorum
que habitat in fluminibus? Aque in
circuitu eius cuius divitie mare aque
muri eius. Ethiopia fortitudo eius
et Egyptus et non est finis. Affrica et
Libies fuerunt in auxilio tuo. Sed et ipsa
in transmigrationem ducta est in captivitate.
Parvuli eius elisi sunt in capite omnium
viarum et super inclitos eius miserunt
sortem et omnes optimates eius con-
fixi sunt in compedibus. Et tu ergo
inebriaberis et eris despecta et tu quere-
s auxilium ab inimico. Omnes munitiones
tue sicut ficus cum grossis suis. Si con-
cusse fuerint cadent in os comme-
dentis. Ecce populus tuus mulieres in medio
tui. Inimicis tuis adapertione pande-
ntur porte terre tue. Devorabit ignis vec-
tes tuos. Aquam propter obsidionem hau-
ri tibi. Extrue munitiones tuas. In-
tra in lutum et calca subigens tene la-
terem. Ibi comedet te ignis. Peribis gla-
dio. Devorabit te ut bruchus. Congregare
ut bruchus. Multiplicare ut locu-
sta. Plures fecisti negotiationes tuas quam
stelle sint celi. Bruchus expansus est
et avolavit. Custodes tui quasi locuste
locustarum que considunt in sepibus
in die frigoris. Sol ortus est et avola-
verunt et non est cognitus locus earum ubi
fuerint. Dormitaverunt pastores tui rex
Assur. Sepelientur principes tui. Latita-
vit populus tuus in montibus et non est
qui congreget. Non est obscura contritio
tua. Pessima est plaga tua. Omnes qui
audierunt auditionem tuam compresserunt
manum super te quia super quem non tran-
siit malicia tua semper.

Vacat
Prologus in Abacuk prophetam

Quattuor prophete in duodecim
prophetarum volumine sunt quorum tempo-
ra in titulis non habentur: Abdias, Ionas, Naum, Ab-
bacuk et Malachias. Porro Zachari-
as in medio et circa finem duos habet ap-
positos titulos. Quibus temporibus cum

verbi domini inter adriach et damasci requiei eius . Aliter in fine post omnes libros omnium scripsit super Osee de Naum dicentibus tunc iam liber editus est de Zacharia et Malachia sunt vita omnes finit disseret . Nam Abbacuk habes in nominibus qui vel ex eo quod amabilis domino est vocatur amplexans vel quod certamine et lucta et ut dicam ita amplexus est cum deo congre diuntur amplexantis id est luctantis sortitus est nomen . Nullus enim tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iusticie provocare . Et dicere ei . Cur in rebus huma nis et mundi istius pompa tanta rerum conspiratur iniquitas . Usque quo domine clamabo et non exaudies vociferabor ad te vim patiens et non salvabis quare michi ostendisti iniquitatem et laborem videre ad omne lacerata est lex et non pervenit usque ad finem verum iudicium quia impius prevale
pravum
let adversus iustum ideo egreditur iudicium perversum . Vide quam temeraria proposuit et quodammodo blasphemat creatorem suum ad iudicium provocare et vas fragi le adversus figulum . Cur talem me feceris dicere nec non et hoc intuendum quod assumptio vel pondus quod quidam iam esse diximus prophetie visio est et adversus motum dogma perversum intelligit quod videt non ut amens lo quitur nec more insanientium feminarum dat sine mente sonum . Unde apostolus inquit et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt . Iam ceterum tacerat quod prius loquebatur et patri sub misit . Non est in quod dissensione de ne sed pace . Ex quo intelligitur cui quis eximia utilitate reticet et alii locum dat ut loqui dominum posse et loqui et tacere cum velit . Cum autem inceptis id est invita loquitur nec tacere nec loqui in sua potestate habet . Ipse quoque dixerat quia semel anime violentis coactus et quasi gradus quosdam et potestates ad altiora mitti . Hic prophetiam esse contra babylonem et nabu chodonosor regem chaldeorum ut quomodo propheta Sophonias quoque Abacuk se pro nu ntio habuit contra ninive et assy rios qui captivaverant decem tribus quae vocantur Israel . Ita Abacuk prophetiam habet adversus babylonem et nabuchodonosor a quo Iuda et Ierusalem templumque subversa sunt . Et ut sciatis eo tempore fuisse Abacuk quo iam due tribus quae vocabantur Iuda ducte erant in captivitatem . Daniel te docere potuit ad quem in lacum leonum Abacuk cum prandio mittitur . Quamquam apud hebreos hec scriptura non legatur historia . Igitur sive quis recipit scripturam illam sive non recipit utraque pro nobis est . Qui enim recipit et iam post factam rem liber Abacuk texitur aut non recipit et ipse propheta fuisse quae ventura cognoscit . Iuxta litteram hec dicuntur adversus dominum propheta . Cur nabuch templum vastet et Iuda cum Ierusalem quondam urbs domini destruitur . Cur clamet populus et non audiatur vox fertur ad dominum oppressus a chaldeis et non salvetur . Cum etiam ipse propheta ut plerisque ex aliqua persona loquitur ad hunc usque et hunc usque producitur sit ut iniquitatem hostium et suum videat laborem . Cur in iusticia prevalet adversus te et hoc de
primet . Aquilo nequaquam aurum in igne conflatum et esse prius dicamus priores eiusque quam mirauerant . Sed et hoc ge neraliter accipere possumus quod ex persona hu mane imparie loquitur ut in querula vocem et plenam doloris accipere debemus

Quare respicis contemptores et taces conculcantes impio iustiorem se. Hec autem loquitur nesciens iudicia dei investigabilia et profundum divinarum scripture dei et scientie eius quod non videt ita deus ut videt homo. Hoc tantum pacienter respicit deus futura et eterna cognoscit. Et quomodo si egrotus et estuans febribus aqua frigida postulet. Et dicat ad medicum vim patior, crucior, uror, exanimor, usquequo medice clamabo et non exaudies. Et non respondeat ei prudentissimus et clementissimus medicus. Ideo quia tibi dare deleam quod postulas dare. Non misereor tuo quia tua ipsa crudelitas est et voluntas tua contra te petit. Ita et dominus noster sciens clementie sue pondera atque iustitie interdum non exaudit clamantem ut eum probet et magis provocet eum ad rogandum et igne quasi excoctum iustiorem et puriorem faciat. Et intelliges propheta sermonem id est propter iniquitatem correctus est a domino dicens non desertum et benedictum dominum in omni tempore. Et scit quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit et gloriatur in labore et dolore. Et tu Jeremia dicit Babylonem et iniquitatem invocabo ut quomodo clamans invocat deum suspectus vir et bellator invictus ad exercendum in se et ad prosternendum Babylonem et iniquitatem inveniet desiderat.

Abacuk propheta

Incipit Abacuk propheta. Capitulum primum

Onus quod vidit Abacuk propheta. Usquequo clamabo domine et non exaudies, vociferabor ad te vim patiens et non salvabis. Quare ostendisti michi iniquitatem et laborem videre predam et iniustitiam contra me. Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se et facies homines quasi pisces maris et quasi reptilia non habentia ducem. Et factum est iudicium et contradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium quia impius prevalet adversus iustum propterea egredietur iudicium perversum. Aspicite in gentibus et videte et admiramini et obstupescite quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego suscitabo Chaldeos gentem amaram et velocem ambulantem super latitudinem terre ut possideat tabernacula non sua. Horribilis et terribilis est, ex semetipsa iudicium et onus eius egredietur. Leviores pardis equi eius et velociores lupis vespertinis. Et diffundentur equites eius. Equites namque eius de longe venient, volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad predam venient, et facies eorum ventus urens. Et congregabit quasi arenam captivitatem. Et ipse de regibus triumphabit et tyranni ridiculi eius erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit et comportabit aggerem et capiet eam. Tunc mutabitur spiritus eius et pertransibit et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui. Numquid non tu a principio domine deus meus sancte meus et non moriemur. Domine in iudicium posuisti eum et fortem ut corriperes fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris. Quare non respicis super iniqua agentes et taces devorante impio iustiorem se. Et facies homines quasi pisces maris et quasi reptile non habens principem. Totum in hamo sublevabit, traxit illud in sagena sua et congregavit illud in rete suum. Super hoc letabitur et exultabit. Propterea immolabit sagene sue et sacrificabit reti suo quia in ipsis

incrassata

incrassata est pars eius et cibus eius electus. propter hoc expandit ergo sagenam suam et semper interficere gentes non parcet.

Super custodiam meam Ca. ii stabo et figam gradum meum super munitionem et contemplabor ut videam quid dicatur mihi et quid respondeam ad arguentem me. Et respondit mihi dominus et dixit: scribe visum et explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum. quia adhuc visus procul et apparebit in finem et non mentietur. si moram fecerit expecta eum quia veniens veniet et non tardabit. Ecce qui incredulus est et non erit recta anima eius in semetipso. Iustus autem in fide sua vivet. et quomodo vinum potantem decipit sic erit vir superbus et non decorabitur qui dilatavit quasi infernus animam suam. Et ipse quasi mors et non adimplebitur et congregabit ad se omnes gentes et coacervabit ad se omnes populos. Numquid non omnes isti super eum parabolam sument et loquelam enigmatum eius. Et dicetur: Ve ei qui multiplicat non sua. usquequo et aggravat contra se densum lutum. Numquid non repente consurget qui mordeat te. Et suscitabuntur lacerantes te. Et eris in rapinam eis. quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terre civitatis et omnium habitantium in ea. Ve qui congregat avaritiam malam domui sue ut sit in excelso nidus eius et liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tue. concidisti populos multos. Et peccavit anima tua. quia lapis de pariete clamabit. Et lignum quod inter iuncturas edificiorum est respondebit. Ve qui edificat civitatem in sanguinibus et preparat urbem in iniquitate. Numquid non hec sunt a domino exercituum. laborabunt enim populi in multo igne et gentes in vacuum et deficient. quia replebitur terra ut cognoscant gloriam domini quasi aque operientes mare. Ve qui potum dat amico suo mittens fel suum et inebrians ut aspiciat nuditatem eius. Et repletus est ignominia pro gloria. bibe quoque tu et consopire. circumdabit te calix dextere domini et vomitus ignominie super gloriam tuam. quia iniquitas libani operiet te et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominum et iniquitate terre et civitatis et omnium habitantium in ea. quid prodest sculptile quia sculpsit illud fictor suus conflatile et imaginem falsam. quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulachra muta. Ve qui dicit ligno: expergiscere. surge lapidi tacenti. Numquid ipse docere poterit. Ecce iste coopertus est auro et argento et omnis spiritus non est in visceribus eius. Dominus autem in templo sancto suo. sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abacuk prophete

Oratio abacuk prophete

Domine audivi auditionem tuam et timui. Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud. In medio annorum notum facies. cum iratus fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro veniet et sanctus de monte pharan. Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Ante faciem eius ibit mors. Egredietur dyabolus ante pedes eius. Stetit et mensus est terram. Aspexit et dissolvit gentes et contriti sunt montes seculi. Incurvati sunt colles mundi ab itineribus eternitatis eius. Pro iniquitate

vidi tentoria ethiopie turbabuntur pelles
terre madian. Numquid in fluminibus iratus
es domine aut in fluminibus furor tuus vel
in mari indignatio tua. Qui ascendes
super equos tuos et quadrige tue salva-
tio. Suscitans suscitabis arcum tuum iura-
menta tribubus que locutus es. Fluvi-
os scindes terre. Viderunt te aque et dolu-
erunt montes. Gurges aquarum transiit. Dedit
abyssus vocem suam altitudo manus
suas levavit. Sol et luna steterunt in
habitaculo suo in luce sagittarum tuarum
ibunt in splendore fulgurantis haste
tue. In fremitu conculcabis terram in fu-
rore obstupefacies gentes. Egressus
es in salutem populi tui in salutem cum
christo tuo. Percussisti caput de domo impii
denudasti fundamentum eius usque ad col-
lum. Maledixisti sceptris eius capiti
bellatorum eius venientibus ut turbo
ad dispergendum me. Exultatio eorum sicut
eius qui devorat pauperem in abscondito.
Viam fecisti in mari equis tuis in luto
aquarum multarum. Audivi et conturbatus
est venter meus a voce contremuerunt
labia mea. Ingrediatur putredo in
ossibus meis et subter me scateat.
Ut requiescam in die tribulationis et ascen-
dam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim
non florebit et non erit germen in vineis.
Mentietur opus olive et arva non af-
ferent cibum. Abscindetur de ovili pecus
et non erit armentum in presepibus. Ego
autem in domino gaudebo et exultabo in deo
ihesu meo. Deus dominus fortitudo mea
et ponet pedes meos quasi cervorum. Et
super excelsa mea deducet me victor
in psalmis canentem et

Prologus in sophoniam prophetam

Tradunt hebrei cuiuscumque
prophete pater aut avus poni-
tur in titulo ipsos quoque prophe-
tas fuisse. Unde et Amos unum de
prophetis qui dicit Non sum propheta nec fi-
lius prophete sed caprarius vellicans
sicomoros patris nomen in titulo non
habet. Hoc si verum est Sophonias propheta
qui nomine vertitur dicam prophetie et glo-
ria maioris suorum stirpe generatus est sub
Iosia rege Iude prophetavit. Habuit enim
patrem Chusi avum Godoliam proavum Ama-
riam atavum Ezechiam et talem qui
originem ipse velud commemoraturus com-
plevit. Nomen Sophonie alii speculam
alii archanum domini transtulerunt. Sive igitur
speculam sive absconditum domini inter-
pretetur utrumque prophete convenit. Dicitur
enim ad Ezechiel Fili hominis speculato-
rem dedi te populo. Ipse ergo propheta
qui erat in specula et in sublimibus con-
stitutus et noverat mysteria domini filius
erat Chusi qui interpretatur humilitas. Habe-
bat quorum avum Godoliam qui dicitur magni-
tudo domini et proavum Amariam qui et ipse
vocatur in sermone domini. Atavum Ezechiam
qui sonat fortitudo domini. De fortitudine
itaque domini natus est sermo domini et
de sermone domini et de magnitudine domini
natus est humilitas. Et ut pervenit aliquis
ad perfectum dicat quia non sum dignus
vocari apostolus. Et illud in psalmis Domine
non est exaltatum cor meum neque ela-
ti sunt oculi mei. Iosiam regem Iude tuo

temporibus sophonias propheta prophetasse invenitur
deo pre omnibus regibus iuda placuisse
scriptura quia regum et verba paralipomenon de-
monstrat. Iosias scilicet filius amon quem pater
prius amon vel avus manasses in templo
dei collocaverunt delecta contrivisse mo-
stratur. In quibus etiam [?] [illegible]
amorre fecit. Qui celi ornatu inductus prophete
suppressione pro dolorem [illegible]
[illegible] pascha etiam in eius
sum temporibus inulte solus celebrasse mo-
stratur. Ideo deus per prophetam temporibus me-
moratis regis que preventura erant ostendens
des gentibus quidem lectione comprehen-
se assiriorum in dicione populo vero israel sa-
lutem et civitati ierusalem reparationem tem-
poris tribuendam textu lectionis denuntiat.

Verbum domini quod | Capitulum i
factum est ad sophoniam
filium chusi filii godolie fi-
lii amarie filii ezechie in diebus iosie
filii amon regis iuda. Congregans congre-
gabo omnia a facie terre dicit dominus congre-
gans hominem et pecus congregans vo-
latilia celi et pisces maris et ruine
impiorum erunt et disperdam homines a fa-
cie terre dicit dominus. Et extendam manum
meam super iudam et super omnes habita-
tores ierusalem et disperdam de loco hoc re-
liquias baal et nomina edituorum cum
sacerdotibus et eos qui adorant super
tecta militiam celi et adorant et iurant
in domino et iurant in melchom. Et qui aver-
terunt se de post tergum domini et qui non
quesierunt dominum nec investigaverunt eum.
Silete a facie domini dei quia iuxta est dies
domini quia preparavit dominus hostiam sancti-
ficavit vocatos suos. Et erit in die hostie
domini visitabo super principes et super filios
regis et super omnes qui induti sunt veste
peregrina. Et visitabo super omnem qui arro-
ganter ingreditur super limen in die illa
qui complent domum domini dei sui iniquitate
et dolo. Et erit in die illa dicit dominus vox
clamoris a porta piscium et ululatus a
secunda et contritio magna a collibus. Ululate
habitatores pile conticuit omnis populus
chanaan disperierunt omnes involuti argento.
Et erit in tempore illo scrutabor ierusalem in lu-
cernis et visitabo super viros defixos
in fecibus suis qui dicunt in cordibus
suis Non bene faciet dominus et non faciet
male. Et erit fortitudo eorum in direptionem
et domus eorum in desertum. Et edificabunt
domos et non habitabunt et plantabunt
vineas et non bibent vinum earum. Iuxta
est dies domini magnus et velox nimis
vox diei domini amara tribulabitur ibi
fortis. Dies illa dies ire dies tribula-
tionis et angustie dies calamitatis et mi-
serie dies tenebrarum et caliginis di-
es nebule et turbinis dies tube et
clangoris super civitates munitas et super
angulos excelsos et tribulabo homines
et ambulabunt ut ceci quia domino pecca-
verunt. Et effundetur sanguis eorum sicut
humus et corpora eorum sicut stercora. Sed
et argentum eorum et aurum eorum non poterit
eos liberare in die ire domini. In igne
zeli eius devorabitur omnis terra quia
consummationem cum festinatione faciet cunctis ha-
bitantibus terram. Capitulum ii

Convenite congregamini gens
non amabilis priusquam pariat
iussio quasi pulverem transeuntem diem
antequam veniat super vos ira furoris domini
antequam veniat super vos dies indig-
nationis eius. Querite dominum omnes man-
sueti terre qui iudicium eius estis opera-
ti querite iustum querite mansuetum si quo modo
abscondamini in die furoris domini quia

gaza destructa erit et ascalon in deser-
tum azotum in meridie eicient et accaron
eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum
maris gens perditorum verbum domini super
vos chanaan terra philistiorum et disper-
dam te ita ut non sit inhabitator. Et erit
funiculus maris requies pastorum et cau-
le pecorum. Et erit funiculus eius qui
remanserit de domo iuda ibi pascentur in
domibus ascalonis ad vesperam requies-
cent quia visitavit eos dominus deus eorum
et avertet captivitatem eorum. Audivi op-
probrium moab et blasphemias filiorum amon
que exprobraverunt populo meo et magnifi-
cati sunt super terminos eorum. Propterea vivo ego
dicit dominus exercituum deus israel quia moab
ut sodoma erit et filii amon quasi gomor-
ra. Siccitas spinarum et acervi salis et
desertum usque in eternum. Reliquie populi
mei diripient illos et residui gentis mee
possidebunt eos. Hoc eis eveniet
pro superbia sua quia blasphemaverunt et
magnificati sunt super populum domini exerci-
tuum. Horribilis dominus super eos et attenuabit
omnes deos terre et adorabunt eum
viri de loco suo omnes insule gentium. Sed
et vos ethiopes interfecti gladio meo eri-
tis et extendet manum suam super aquilo-
nem et perdet assur et ponet speciosam
in solitudinem et in invium et quasi desertum
et accubabunt in medio eius omnes gre-
ges bestie gentium et onocrotalus et
ericius in liminibus eius morabuntur.
Vox cantantis in fenestra et corvus in
superliminari quoniam attenuabo robur
eius. Hec est civitas gloriosa habitans
in confidentia que dicebat in corde suo
Ego sum et extra me non est alia
amplius. Quomodo facta est in desertum cu-
bile bestie omnis qui transit per eam

sibilabit movebit manum suam. C. iii

Ve provocatrix et redempta civi-
tas columba non audivit vocem
et non suscepit disciplinam. In domino
non est confisa ad deum suum non appropinqua-
vit. Principes eius in medio eius quasi
leones rugientes. Iudices eius lupi ves-
pere non relinquebant in mane. Prophete eius ve-
sani viri infideles. Sacerdotes eius pol-
luerunt sanctum iniuste egerunt contra legem.
Dominus iustus in medio eius non faciet
iniquitatem. Mane mane iudicium suum
dabit in luce et non abscondetur. Nesci-
vit autem iniquus confusionem. Disperdidi
gentes et dissipati sunt anguli eorum. De-
sertas feci vias eorum dum non est qui
transeat. Desolate sunt civitates eorum non
remanente viro neque ullo habitatore. Dixi
attamen timebis me suscipies discipli-
nam et non peribit habitaculum eius propter
omnia in quibus visitavi eam. Verumptamen
mane diluculo surgentes corruperunt omnes co-
gitationes suas. Quapropter expecta
me dicit dominus in die resurrectionis mee in fu-
turum quia iudicium meum ut congregem
gentes et colligam regna. Et effundam
super eos indignationem meam et omnem
iram furoris mei. In igne enim zeli
mei devorabitur omnis terra. Quia tunc
reddam populis labium electum ut in-
vocent omnes in nomine domini et servi-
ant ei humero uno. Ultra flumina ethi-
opie inde supplices mei filii dispersorum
meorum deferent munus michi. In die
illa non confunderis super cunctis adinven-
tionibus tuis quibus prevaricata es
in me. Quia tunc auferam de medio
tui magniloquos superbie tue et non
adicies exaltari amplius in monte sancto
meo et derelinquam in medio tui populum

pauperem et egenum et sperabunt in nomine
domini reliquie israel non facient iniquitatem
nec loquentur mendacium et non invenietur in
ore eorum lingua dolosa quoniam ipsi pascentur
et accubabunt et non erit qui exterreat. Hec dicit
dominus deus. Lauda filia syon iubila israel
letare et exulta in omni corde filia ierusalem
abstulit dominus iudicium tuum avertit inimi-
cos tuos rex israel dominus in medio tui non
timebis malum ultra. In die illa dicetur ierusalem
noli timere syon non dissolvantur manus tue
dominus deus tuus in medio tui fortis ipse
salvabit gaudebit super te in leticia silebit
in dilectione sua exultabit super te in laude
nugas qui a lege recesserant congre-
gabo quia ex te erant ut non ultra habeas
super eam obprobrium. Ecce ego interficiam
omnes qui afflixerunt te in tempore illo et salva-
bo claudicantem et eam que eiecta fuerat
congregabo et ponam eos in laudem et in no-
mine in omni terra confusionis eorum in tempore illo
quo adducam vos et in tempore quo congregabo
vos. dabo enim vos in nomen et in laudem
omnibus populis terre cum convertero captivitatem
vestram coram oculis vestris dicit dominus.

Prologus in Aggeum prophetam

Ieremias propheta ob causam periurii
Sedechie regis ut in hystoria libri
secundi paralipomenon indicatur qui fidem pro-
missam Nabuchodonosor regi chaldeorum
non servaverat populum israel referen-
te memorato rege expugnata ierusalem captivi-
tatem in babylone fuisse predixit. Sed cum me-
moratus propheta multis temporibus populis per-
veniendo etiam in confessione sanctissime invocarem
se gravissime inpinxisset videns deus omni-
potens grationem eiusdem populi ob causas memo-
ratas penitus deperire septuaginta annorum captivitatem
eandem populum inter chaldeos patitur sus-
tinere hac ratione ut completo ipso annorum
numero propheta in minimis commemoratis captivitatis
ad renovationem ierusalem perveniret. Sed cum quidem anno
primo regno chaldeorum subverso quinta adhuc
octo annis ad regnandum reservabat quod etiam VII
visio danyel ostendit. Post quem cyrus filius
legitur, qui in eadem visione continetur fuisse
constitutus. Darius rex qui medis imperabat
ut sexta visio danyel ostendit memoratorum
regno successit. Cuius primo anno regni ut ter-
tia visio danielis ostendit suppliciter animus in-
tendens agnoscere temporis reversionis que per iere-
miam fuerat promissa oratione tamen propheta qui pro
populo eandem promissione adeo postulabat
implevit. Cui per gabrielem angelum in eadem
visione innotuit precis eiusdem omnipotens esse
completa deus ostendit. Illam molestie predicto
rege medorum et succedente in regno cyro re-
ge persarum promissionem dei completam pen-
dem rege populum israel et ierusalem reductum hys-
toria secundi libri paralipomenon et initium Esdre prophete
confirmat. Cumque a populo israel et a principibus
templum dei edificari cepisset mortuo cyro
rege et regnante filio eius rege persarum qui
premorato cyro successerat vicine gentes
civitatis ierusalem ut idem Esdras refert re-
sistendum templi et civitatis restaurando in
pedire ceperunt. Erat tunc desidia populus israel
super reedificatione templi domini nec dum in ipso pro-
missione completam esse credebat propter quod
in secundo regni memorati anno darii regis
persarum Aggeus propheta a deo missus ad zoro
babel qui de tribu iuda erat qui principatum
regni susceperat et ihesum filium Iosedech summum sacerdotem admonet ut edificat
completo iam annorum tempore reparationis templum
advenisse hoc est addito ut in edificatione populi
valeat inimicis deo opitulante deus per prophetam
hic dicit nondum venit tempus ut reedificetur
domus dei. Ideo hunc que tertiam hunc
prophetie contionem reversione populi renovationem
civitatis observationem sacerdotale et innituri regis
exterorum significant. Capitulum primum

Capitulum i

In anno secundo darii regis persarum in
mense sexto in die una mensis fa-
ctum est verbum domini in manu Aggei
prophete ad zorobabel filium salathiel
ducem iuda et ad ihesum filium iosedech
sacerdotem magnum dicens. Hec dicit dominus
exercituum dicens. Populus iste dicit non dum
venit tempus domus domini edificandi. Et factum
est verbum domini in manu aggei prophete dicens.
Numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus
laqueatis et domus ista deserta. Nunc hec
dicit dominus exercituum ponite corda vestra super
vias vestras. Seminastis multum et intulistis
parum. comedistis et non estis saciati. bibistis
et non estis inebriati. operuistis vos et non
estis calefacti. Et qui mercedes congregavit mi-
sit eas in sacculum pertusum. Hec dicit dominus
exercituum. Ponite corda vestra super vias vestras.
Ascendite in montem portate ligna et edifi-
cate domum et acceptabilis michi erit et
glorificabor dicit dominus. Respexistis ad amplius
et ecce factum est minus et intulistis in
domum et exsufflavi illud. Quam ob rem
dicit dominus exercituum quia domus deserta
mea est et vos festinatis unusquisque
in domum suam. propter hoc super vos pro-
hibiti sunt celi ne darent rorem et terra
prohibita est ne daret germen suum. Et
vocavi siccitatem super terram et super mon-
tes et super triticum et super vinum et super
oleum et quecumque profert humus et super
homines et super iumenta et super omnem
laborem manuum. Et audivit zorobabel
filius salathiel et Ihesus filius iose-
dech sacerdos magnus et omnes reliquie
populi vocem dei sui et verba aggei pro-
phete sicud misit eum dominus deus eorum
ad eos. Et timuit omnis populus a facie
domini. Et dixit aggeus nuntius domini
de nuntiis domini populo dicens. Ego vobiscum sum
dicit dominus. Et suscitavit dominus spiritum zoroba-
bel filii salathiel ducis iuda et spiritum ihesu
filii iosedech sacerdotis magni et spiritum reli-
quorum de omni populo et ingressi sunt et facie-
bant opus in domo domini exercituum dei sui
in die vicesima et quarta mensis in sexto men-
se in anno secundo darii regis. Capitulum ii

In septimo mense vicesima et prima me-
nsis factum est verbum domini in manu
aggei prophete dicens. Loquere ad zorobabel fi-
lium salathiel ducem iuda et ad ihesum filium
iosedech sacerdotem magnum et ad reliquos
populi dicens. Quis in vobis est relictus qui
vidit domum istam in gloria sua prima et quid
vos videtis hanc nunc. Numquid non ita est
[illegible] est quasi non sit in oculis vestris. Et nunc
conforta te zorobabel dicit dominus et confor-
tare ihesu fili iosedech sacerdos magne
et conforta te omnis populus terre dicit dominus
exercituum. Et facite quia ego vobiscum sum dicit
dominus exercituum. Verbum quod pepigi vo-
biscum cum egrederemini de terra egypti et spiritus
meus erit in medio vestrum. Nolite timere quia
hec dicit dominus deus exercituum. In vicesima et
quarta nonimensis in anno secundo darii regis
factum est verbum domini ad aggeum prophetam
dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. Inter-
roga sacerdotes legem dicens. Si tulerit
homo carnem sanctificatam in ora vesti-
menti sui et tetigerit de summitate eius
panem aut pulmentum aut vinum aut oleum
aut omnem cibum. numquid sanctificabitur. Respon-
dentes autem sacerdotes dixerunt non. Et
dixit aggeus si tetigerit pollutus in anima
in omnibus hiis numquid contaminabitur. Et res-
ponderunt sacerdotes et dixerunt contaminabitur.
Et respondit aggeus et dixit. Sic populus
iste et sic gens ista ante faciem meam
dicit dominus et sic omne opus manuum eorum
et omnia que obtulerunt ibi contamina-
ta erunt. Et nunc ponite corda vestra a die hac
et supra antequam poneretur lapis super lapidem

in templo domini cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem cum intraretis ad torcular ut exprimeretis L lagenas et fiebant XX percussi vos vento urente et aurugine et grandine omnia opera manuum vestrarum et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit dominus

Ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die XX et IIII noni mensis a die qua fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum numquid iam semen in germine est et adhuc vinea et ficus et malogranatum et lignum olivae non floruit ex die ista benedicam

Et factum est verbum domini secundo ad Aggeum XX et IIII mensis dicens Loquere ad Zorobabel ducem Iuda dicens Ego movebo caelum pariter et terram et subvertam solium regnorum et conteram fortitudinem regni gentium et subvertam quadrigam et ascensorem eius et descendent equi et ascensores eorum vir in gladio fratris sui In die illa dicit dominus deus exercituum assumam te Zorobabel filium Salathiel servum meum dicit dominus Et ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit dominus exercituum

Prologus in Zachariam prophetam

Anno secundo Darii regis Medorum Aggeum et Zachariam prophetasse lectiones eorundem declarant Sed hanc decam Aggeus Zacharie in ordine prophetarum prelatus videtur quod cum duobus mensibus ut predicte lectiones ostendunt eum prophetare precessisse invenitur ad reparationem etiam templi precepto domini populum cohortasse evidenter refert dicens In secundo anno Darii regis prophetabat Aggeus et Zacharias filius Addo propheta super Iudeos qui erant in Iudea et Ierusalem et super ipsos Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel et Iesus filius Iosedech et principes eius et inchoaverunt edificare domum dei que est in Ierusalem Quibus cum adessent prophete exhortatione sua adiuvantes eos Nam et populum Israel abominationes patrum et delictorum per suam admonitionem idem propheta cupiens revocare verbis lectione comprehensus est Vidi nocte et ecce vir ascendens super equum rubeum Vidit propheta virum in equo rubeo sedentem et stantem in medio myrtetorum umbrose Cuius visionis hec solutio est Vir ascendens super equum rubeum licet aliter intelligatur tamen quia predictum colorem equi ostendere visus est vindictam sanguinis in eam gentem significat per quam que populum Israel in captivitate redegerat Nam et Ysaias propheta per ruborem vestimentorum intergentes vindictam cum sanguine a deo per eam demonstravit his verbis ubi est dicens Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra etc. Stantem vero in medio myrtetorum umbrosorum et dixit lectione populi assuetam per myrtetum significationem voluit designare eius lignum Moyses in libro Leviticum tunc faciat mentionem ait Accipietis die primo fructus ligni speciosi ut lectione populi plene olentis ligni speciosi umbraculum demonstraret Sed hanc visionem que liberationem populi et vindictam de adversariis suum demonstrat Ob hoc nocturnam prophetam se vidisse memoravit quia populum Israel in prima liberatione de terra Egypti noctu discessisse constabat cuius exempli quod prius populus aliquam partem in nocte retinere videtur liberatio eiusdem ac reditus captivitatis de terra Chaldeorum per noctem prophete est revelata

In mense octavo in anno **Cap. I**

secundo Darii factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filii Addo prophetam dicens Iratus est dominus super patres vestros iracundia magna Et dices ad eos Hec dicit dominus exercituum Convertimini ad me ait dominus

exercituum et convertar ad vos dicit dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophete priores dicentes haec dicit dominus exercituum convertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis et non audierunt neque attenderunt ad me dicit dominus exercituum. Patres vestri ubi sunt et prophete numquid in sempiternum vivent. Verumtamen verba mea et legitima mea que mandavi servis meis prophetis numquid non conprehenderunt patres vestros et conversi sunt et dixerunt. Sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adinventiones nostras fecit nobis. In die vicesima et quarta undecimi mensis sabath in anno secundo Darii factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filii Addo prophetam dicens. Vidi per noctem et ecce vir ascendens super equum rufum et ipse stabat inter myrteta que erant in profundo et post eum equi rufi varii et albi. Et dixi quid sunt isti domine mi. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quid sint hec. Et respondit vir qui stabat inter myrteta et dixit. Isti sunt quos misit dominus ut perambulent terram. Et responderunt angelo domini qui stabat inter myrteta et dixerunt perambulavimus terram et ecce omnis terra habitatur et quiescit. Et respondit angelus domini et dixit. Domine exercituum usquequo tu non misereberis Ierusalem et urbium Iuda quibus iratus es. Iste iam hoc lxx annus est. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens haec dicit dominus exercituum zelatus sum Ierusalem et Sion zelo magno et ira magna ego irascor super gentes opulentas. Quia ego iratus sum parum ipsi vero adiuverunt in malum. Propterea hec dicit dominus deus revertar ad Ierusalem in misericordiis domus mea edificabitur in ea dicit dominus exercituum et perpendiculum extendetur super Ierusalem. Adhuc clama dicens hec dicit dominus exercituum adhuc affluent civitates mee bonis et consolabitur dominus adhuc Sion et eliget adhuc Ierusalem. Et levavi oculos et vidi et ecce quattuor cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec. Et dixit ad me hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam et Israel et Ierusalem. Et ostendit michi dominus quattuor fabros. Et dixi quid isti veniunt facere qui ait dicens. Hec sunt cornua que ventilaverunt Iudam per singulos viros et nemo eorum levavit caput suum et venerunt isti deterrere ea ut deiciant cornua gentium que elevaverunt cornua super terram Iuda ut dispergerent eam.

Capitulum ij

Et levavi oculos meos et vidi et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum. Et dixi. Quo tu vadis. Et dixit ad me ut metiar Ierusalem et videam quanta sit latitudo eius et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur et alius angelus egrediebatur in occursum eius. Et dixit ad eum. Curre loquere ad puerum istum dicens absque muro habitabitur Ierusalem pre multitudine hominum et iumentorum in medio eius. Et ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu et in gloria ero in medio eius. O o o. Fugite de terra aquilonis dicit dominus quoniam in quattuor ventos celi dispersi vos dicit dominus. O Sion fuge que habitas apud filiam Babylonis quia hec dicit dominus exercituum post gloriam misit me ad gentes que spoliaverunt vos. Qui enim tetigerit vos tangit pupillam oculi mei quia ecce ego levo manum meam super eos et erunt prede his qui serviebant sibi. Et cognoscetis quia dominus exercituum misit me. Lauda et letare filia Sion quia ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dominus. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa et erunt michi in populum et habitabo in medio tui et scies

quia dominus exercituum misit me ad te et possi-
debit dominus iudam partem suam in terra sanctificata
et eliget adhuc ierusalem Sileat omnis caro a
facie domini quia consurrexit de habita-
culo sancto suo Capitulum iii

Et ostendit michi dominus ihesum sacer-
dotem magnum stantem coram angelo
domini et sathan stabat a dextris eius ut
adversaretur ei Et dixit dominus ad satha-
nam Increpet in te dominus sathan et increpet
in te dominus qui elegit ierusalem Numquid non
iste torris erutus est de igne et ihesus in-
dutus erat vestibus sordidis et stabat
ante faciem angeli Qui respondit et ait ad
eos qui stabant coram se dicens Auferte
vestimenta sordida ab eo Et dixit ad eum
Ecce abstuli a te iniquitatem tuam et in-
dui te mutatoriis Et dixit Ponite cida-
rim mundam super caput eius et posuerunt ci-
darim super caput eius mundam et induerunt
eum vestibus Et angelus domini stabat
et contestabatur angelus domini ihesum dicens Hec
dicit dominus deus exercituum Si in viis meis
ambulaveris et custodiam meam custodieris
tu quoque iudicabis domum meam et custodies
atria mea Et dabo tibi ambulantes de
hiis qui nunc hic assistunt Audi ihesu sa-
cerdos magne tu et amici tui qui habitant
coram te quia viri portendentes sunt Ecce enim
ego adducam servum meum orientem quia ecce
lapis quem dedi coram ihesu super lapidem
unum septem oculi sunt Ecce ego celabo
sculpturam eius ait dominus exercituum et aufe-
ram iniquitatem terre illius in die una In
die illa dicit dominus exercituum vocabit vir ami-
cum suum subter vitem et subter ficum iiii

Et reversus est angelus qui loque-
batur in me et suscitavit me quasi
virum qui suscitatur de sompno suo Et dixit
ad me Quid tu vides Et dixi Vidi et ecce
candelabrum aureum totum et lampas eius
super caput ipsius et septem lucerne eius
super illud et septem infusoria lucernis que
erant super caput eius et due olive super
illud una a dextris lampadis et alia a si-
nistris eius Et respondi et aio ad angelum qui
loquebatur in me dicens Quid sunt hec domine
mi Et respondit angelus qui loquebatur
in me Et dixit ad me Numquid nescis
quid sunt hec Et dixi Non domine mi Et res-
pondit et ait ad me dicens Hoc est verbum
domini dicens ad zorobabel Non in exercitu nec
in robore sed in spiritu meo dicit dominus exerci-
tuum Quis tu mons magne coram zoroba-
bel in planum et educet lapidem primarium
et exequabit gratiam gratie eius Et factum
est verbum domini ad me dicens Manus zoroba-
bel fundaverunt domum et manus eius perfi-
ciet eam Et scietis quia dominus exercituum mi-
sit me ad vos Quis enim despexit dies
parvos et letabuntur et videbunt lapidem
stagneum in manu zorobabel Septem isti
oculi domini qui discurrunt in universam terram
Et respondi et dixi ad eum Quid sunt olive
iste due ad dexteram candelabri et ad si-
nistram eius Et respondi secundo Et dixi ad eum
Quid sunt due spice olivarum que sunt iuxta
duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex
auro Et ait ad me dicens Numquid nescis
quid sunt hec Et dixi Non domine mi Et dixit
Iste sunt duo filii olei qui assistunt domina-
tori universe terre Capitulum v

Et conversus sum et levavi ocu-
los meos et vidi et ecce volumen
volans Et dixit ad me Quid tu vides Et dixi Ego
video volumen volans longitudo eius viginti
cubitorum et latitudo eius decem cubitorum
Et dixit ad me Hec est maledictio que egre-
dietur super faciem omnis terre quia omnis fur
sicut ibi scriptum est iudicabitur et omnis iurans

et hoc similiter iudicabitur. Educam illud dicit
dominus exercituum et veniet ad domum furis et
ad domum iurantis in nomine meo mendaciter
et commorabitur in medio domus eius et con-
sumet eam et ligna eius et lapides eius.
Et egressus est angelus qui loquebatur in me
Et dixit ad me: Leva oculos tuos et vide
quid hoc est quod egreditur. Et dixi: Quid-
nam est? et ait: Hec est amphora egrediens.
Et dixit: Hec est oculus eorum in universa ter-
ra. Et ecce talentum plumbi portabatur et ecce
mulier una sedens in medio amphore. Et dixit:
Hec est impietas. Et proiecit eam in medio
amphore et misit massam plumbeam in os
eius. Et levavi oculos meos et vidi: et
ecce due mulieres egredientes et spiritus
in alis earum et habebant alas quasi alas mil-
vi et levaverunt amphoram inter celum et
terram. Et dixi ad angelum qui loquebatur
in me: Quo iste deferunt amphoram? Et
dixit ad me: Ut edificetur ei domus in
terra Sennaar et stabiliatur et ponatur
ibi super basem suam. Ca. vi

Et conversus sum et levavi ocu-
los meos et vidi: Et ecce quatuor
quadrige egredientes de medio duorum mon-
tium et montes montes erei. In quadriga
prima equi rufi et in quadriga secunda equi
nigri et in quadriga tertia equi albi et
in quadriga quarta equi varii et fortes.
Et respondi et dixi ad angelum qui loquebatur
in me: Quid sunt hec domine mi? Et respon-
dit angelus et ait: Ista sunt quatuor venti
celi qui egrediuntur ut stent coram dominatore
omnis terre. In qua erant equi nigri egre-
diebantur in terram aquilonis et albi egressi
sunt post eos et varii egressi sunt ad
terram austri. Qui autem erant robustissimi exi-
erunt et querebant ire et discurrere per omnem
terram. Et dixit: Ite perambulate terram. Et
perambulaverunt terram. Et vocavit me et lo-
cutus est ad me dicens: Ecce qui egrediuntur in
terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum
in terra aquilonis. Et factum est verbum domini
ad me dicens: Sume a transmigratione ab Hol-
dai et a Tobia et ab Idaia et venies tu
in die illa et intrabis domum Iosie filii So-
phonie qui venerunt de Babylone. Et sumes
aurum et argentum et facies coronas et pones
in capite Ihesu filii Iosedech sacerdotis
magni et loqueris ad eum dicens: Hec dicit dominus
exercituum dicens: Ecce vir oriens nomen eius
et subter eum orietur et edificabit tem-
plum domino et ipse portabit gloriam et se-
debit et dominabitur super solium suum. Et erit
sacerdos super solio suo et consilium pacis
erit inter illos duos. Et corone erunt eis
qui sustinent Helem et Tobie et Idaie
et Hen filio Sophonie memoriale in tem-
plo domini. Et qui procul sunt venient et edi-
ficabunt in templo domini. Et scietis quia dominus
exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc si
auditu audieritis vocem domini dei vestri. Ca. vii

Et factum est in anno
quarto Darii regis factum est ver-
bum domini ad Zachariam in quarto die noni
mensis qui est Casleu. Et miserunt ad do-
mum dei Sarasar et Regumelech et vi-
ri qui erant cum eo ad deprecandum faciem
domini ut dicerent sacerdotibus domus domini
exercituum: Numquid flendum est michi in
quinto mense vel sanctificare me debeo sicut
feci iam multis annis? Et factum est verbum
domini exercituum ad me dicens: Loquere ad omnem
populum terre et ad sacerdotes dicens: Cum ie-
iunaretis et plangeretis in quinto et septimo
mense per hos lxx annos numquid ieiunium ie-
iunastis michi? Et cum comedistis et bibistis
vinum numquid non vobis comedistis et vobismet
bibistis? Numquid non sunt verba que locutus
est dominus in manu prophetarum priorum cum adhuc

Ierusalem habitaretur et esset opulenta et ipsa et urbes in circuitu eius et ad austrum et in campestribus habitaretur. Et factum est verbum domini ad zachariam dicens. Haec ait dominus exercituum dicens. Iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite unusquisque cum fratre suo. Et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite calumniari et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. Et noluerunt attendere et verterunt scapulam recedentes et aures suas aggravaverunt ne audirent. Et cor suum posuerunt ut adamantem ne audirent legem et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum. Et facta est indignatio magna a domino exercituum. Et factum est sicut locutus est et sicut non audierunt sic clamabunt et non exaudiam dicit dominus exercituum. Et dispersi eos per omnia regna que nescierunt et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et revertens et posuerunt terram desiderabilem in desertum. C. viii.

Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum syon zelo magno et indignatione magna zelatus sum eam. Hec dicit dominus exercituum. Reversus sum ad syon et habitabo in medio Ierusalem et vocabitur Ierusalem civitas veritatis et mons domini exercituum mons sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes et anus in plateis Ierusalem et viri baculus in manu eorum pre multitudine dierum et platee civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis et adducam eos et habitabunt in medio Ierusalem et erunt michi in populum et ego ero eis in deum in veritate et in iustitia. Hec dicit dominus exercituum. Confortentur manus vestre qui auditis in his diebus sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus domini exercituum ut templum edificaretur. Siquidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat neque introeunti et exeunti erat pax pre tribulatione. Et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum. Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit dominus exercituum sed semen pacis erit. Vinea dabit fructum suum et terra dabit germen suum et celi dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius universa hec. Et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus iuda et domus israel sic salvabo vos et eritis benedictio. Nolite timere confortentur manus vestre quia hec dicit dominus exercituum. Sicut cogitavi ut affligerem vos cum ad iracundiam provocassent patres vestri me dicit dominus et non sum misertus sic conversus cogitavi in diebus istis ut bene faciam domui iuda et Ierusalem. Nolite timere. Hec sunt autem verba que facietis. Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iude in gaudium et leticiam et in sollempnitates preclaras veritatem tantum et pacem diligite. Hec dicit dominus exercituum. Usque venient populi et habitent in civitatibus multis et

vadant habitatores unus ad alium dicen-
tes Eamus et deprecemur faciem domini et
queramus dominum exercituum vadam etiam ego
et venient populi multi et gentes
robuste ad querendum dominum exercituum in ierusalem
et deprecandam faciem domini. Hec dicit dominus
exercituum In diebus illis in quibus
apprehendent decem homines ex omnibus
linguis gentium et apprehendent fimbriam
viri iudei dicentes Ibimus vobiscum au-
divimus enim quoniam deus vobiscum est Ca ix

Onus verbi domini in terra adrach
et damasci requiei eius quia domini
est oculus hominis et omnium tribuum israel Emath
quoque in terminis eius et tyrus et sydon as-
sumpserunt quippe sibi sapientiam valde et
edificavit tyrus munitionem suam et coacer-
vavit argentum quasi humum et aurum ut
lutum platearum Ecce dominus possidebit
eam et percutiet in mari fortitudinem eius et
hec igne devorabitur Videbit ascalon
et timebit et gaza et dolebit nimis et ac-
caron quoniam confusa est spes eius et peribit
rex de gaza et ascalon non habitabitur et
sedebit separator in azoto et disperdam
superbiam philistinorum et auferam sanguinem
eius de ore eius et abhominationes eius
de medio dentium eius et relinquetur etiam
ipse deo nostro Et erit quasi dux in iuda
et accaron quasi iebuseus et circumdabo
domum meam ex his qui militant michi
euntes et revertentes et non transibit super
eos ultra exactor quia nunc vidi in ocu-
lis meis Exulta satis filia syon iubi-
la filia ierusalem ecce rex tuus veniet tibi
iustus et salvator ipse pauper et ascen-
dens super asinam et super pullum filium asine
et disperdam quadrigam ex effraym et
equum de ierusalem et dissipabitur arcus belli
et loquetur pacem gentibus et potestas
eius a mari usque ad mare et a fluminibus
usque ad terminos terre Tu quoque in
sanguine testamenti tui emisisti vinctos tu-
os de lacu in quo non est aqua Conver-
timini ad munitionem vincti spei hodie quoque
annuncians duplicia reddam tibi quoniam ex-
tendam michi iudam quasi arcum implevi
effraym et suscitabo filios tuos syon
super filios tuos grecia et ponam te quasi
gladium fortium et dominus deus super illos
videbitur et exibit ut fulgur iaculum
eius et dominus deus in tuba canet et
vadet in turbine austri Dominus deus exer-
cituum proteget eos et devorabunt et subi-
cient lapidibus funde et bibentes inebri-
abuntur quasi vino et replebuntur ut phi-
ale et quasi cornua altaris Et salvabit
eos dominus deus eorum in die illa ut gre-
gem populi sui quia lapides sancti eleva-
buntur super terram eius Quid enim bonum e-
ius est et quid pulchrum eius nisi frumentum
electorum et vinum germinans virgines

Petite a domino pluviam Capitulum x
a domino in tempore serotino et dominus
faciet nives et pluvias ymbris et
dabit eis singulis herbam in agro quia si-
mulachra locuta sunt inutile et divini
viderunt mendacium et somniatores lo-
cuti sunt frustra vane consolabantur ideo
abducti sunt quasi grex affligentur quo-
niam non est pastor eis Super pastores ira-
tus est furor meus et super hircos vi-
sitabo quia visitavit dominus exercituum gre-
gem suum domum iuda et posuit eos
quasi equum glorie sue in bello Ex ipso angulus
et ex ipso paxillus ex ipso arcus prelii
et ex ipso egredietur omnis exactor simul
Et erunt quasi fortes conculcantes lutum
viarum in prelio et bellabunt quia dominus

cum eis et confundentur ascensores equorum. et confortabo domum iuda et domum ioseph salvabo et convertam eos quia miserebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos. Ego enim dominus deus eorum et exaudiam eos. Et erunt quasi fortes effraym et letabitur cor eorum quasi a vino et filii eorum videbunt et letabuntur et exultabit cor eorum in domino. Sibilabo eis et congregabo illos quia redemi eos et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati et seminabo eos in populis et de longe recordabuntur mei et vivent cum filiis suis et revertentur. et reducam eos de terra egipti et de assyriis congregabo eos et ad terram galaad et libani adducam eos et non invenietur eis locus. Et transibit in maris freto et percutiet in mari fluctus et confundentur omnia profunda fluminis et humiliabitur superbia assur et sceptrum egipti recedet. Et confortabo eos in domino et in nomine eius ambulabunt dicit dominus.

Aperi libane Capitulum xi portas tuas et comedat ignis cedros tuas. Ulula abies quia cecidit cedrus quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus basan quoniam succisus est saltus munitus. Vox ululatus pastorum quia vastata est magnificentia eorum. Vox rugitus leonum quoniam vastata est superbia iordanis. Hec dicit dominus deus meus pasce pecora occisionis que qui possederant occidebant et non dolebant et vendebant ea dicentes benedictus dominus divites facti sumus et pastores eorum non parcebant eis. Et ego non parcam ultra super habitantes terram dicit dominus. Ecce ego tradam homines unumquemque in manum proximi sui et in manu regis sui et concident terram et non eruam de manu eorum. Et pascam pecus occisionis propter hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi duas virgas unam vocavi decorem et alteram vocavi funiculum et pavi gregem. Et succidi tres pastores in mense uno et contracta est anima mea in eis siquidem et anima eorum variavit in me. Et dixi non pascam vos quod moritur moriatur et quod succiditur succidatur et reliqui devorent unusquisque carnem proximi sui. Et tuli virgam meam que vocabatur decus et abscidi eam ut irritum facerem fedus meum quod percussi cum omnibus populis et in irritum deductum est in die illa et cognoverunt sicut pauperes gregis qui custodiunt michi quia verbum domini est. Et dixi ad eos si bonum est in oculis vestris afferte mercedem meam et si non quiescite. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit dominus ad me proice illud ad statuarium decorum pretium quo appretiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos et proieci illos ad statuarium in domo domini. et precidi virgam meam secundam que appellabatur funiculus ut dissolverem germanitatem inter iudam et israel. Et dixit dominus ad me adhuc sume tibi vasa pastoris stulti quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta non visitabit et dispersa non queret et contritum non sanabit et id quod stat non enutriet et carnes pinguium comedet et ungulas eorum dissolvet. O pastor et ydolum derelinquens gregem gladius super brachium eius et super oculum dextrum eius. brachium eius ariditate siccabitur et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

secundo capitulum aliud Capitulum xii

Onus verbi domini super israhel et
dixit dominus extendens celum
et fundans terram et fingens spiritum
hominis in eo Ecce ego ponam iherusalem
superliminare crapule omnibus populis
in circuitu sed et iuda erit in obsidione
contra iherusalem Et erit in die illa ponam
iherusalem lapidem oneris cunctis populis omnes
qui levabunt eam concisione lacerabuntur
et colligentur adversus eam omnia
regna terre In die illa dicit dominus percu
tiam omnem equum in stupore et ascenso
rem eius in amentia et super domum iu
da aperiam oculos meos et omnem equum
populorum percutiam cecitate Et dicent
duces iuda in corde suo Confortentur mi
chi habitatores iherusalem in domino exercituum
deo eorum In die illa ponam duces iu
da sicut caminum ignis in lignis et sicut
facem ignis in feno et devorabunt ad
dexteram et ad sinistram omnes populos in circu
itu et habitabitur iherusalem rursum in loco
suo in iherusalem et salvabit dominus tabernacula
iuda sicut in principio ut non magnificetur
gloria domus david et gloria habi
tantium in iherusalem contra iudam In die illa
proteget dominus habitatores iherusalem et
erit qui offenderit ex eis in die illa quasi
david et domus david quasi domus dei sicut
angelus domini in conspectu eorum Et erit in
die illa queram conterere omnes gentes que
veniunt contra iherusalem et effundam super domum
david et super habitatores iherusalem spiritum
gratie et precum et aspicient ad me quem
confixerunt et plangent eum planctu quasi super
unigenitum et dolebunt super eum sicut
doleri solet in morte primogeniti In
die illa magnus erit planctus in iherusalem
sicut planctus adremmon in campo mage
don et planget terra familie et fami
lie deorsum et mulieres eorum et familie
domus david seorsum familie domus
nathan seorsum et mulieres eorum seor
sum familie domus levi seorsum et mu
lieres eorum seorsum familie semei seor
sum et mulieres eorum seorsum omnes fami
lie reliquie familie et familie seorsum
et mulieres eorum seorsum Capitulum xiii

In die illa erit fons patens domui
david et habitantibus iherusalem in ablu
tione peccatoris et menstruate et erit in die
illa dicit dominus exercituum disperdam nomina
ydolorum de terra et non memorabuntur ultra
et pseudo prophetas et spiritum inmundum au
feram de terra et erit cum prophetaverit aliquis
quispiam et dicent ei pater eius et mater
eius qui genuerunt eum non vives quia men
dacium locutus es in nomine domini et confi
gent eum pater eius et mater eius genitores
eius cum prophetaverit Et erit in die illa confun
dentur prophete unusquisque ex visione sua cum
prophetaverit nec operientur pallio saccino ut
mentiantur sed dicet Non sum propheta homo
agricola ego sum quoniam adam exemplum meum
ab adolescentia mea et dicetur ei Quid
sunt plage iste in medio manuum tuarum et
dicet his plagatus sum in domo eorum
qui diligebant me Framea suscitare super
pastorem meum et super virum coheren
tem michi dicit dominus exercituum percute
pastorem et dispergentur oves et convertam
manum meam ad parvulos et erunt
in omni terra dicit dominus partes due in ea dis
pergentur et deficient et tertia pars relinquetur
in ea et ducam tertiam partem per ignem et uram
eos sicut uritur argentum et probabo eos
sicut probatur aurum ipse vocabit nomen
meum et ego exaudiam eum et dicam populus
meus es et ipse dicet dominus deus meus

Ecce dies veniunt domini Capitulum xiiii
et dividentur spolia tua
in medio tui et congregabo omnes gentes ad
iherusalem in prelium et capietur civitas et vastabuntur

domus et mulieres violabuntur et egredietur me-
dia pars civitatis in captivitatem et reliquum populi
non auferetur ex urbe et egredietur dominus et
proeliabitur contra gentes illas sicut proeliatus
est in die certaminis Et stabunt pedes eius
in die illa super montem olivarum qui est contra
Ierusalem ad orientem Et scindetur mons olivarum
ex media parte ad orientem et ad occidentem prae-
rupto grandi valde et separabitur montis me-
dium eius ad aquilonem et medium eius ad meri-
diem et fugietis ad vallem montium meorum
quoniam coniungetur vallis montium usque ad proximum
et fugietis sicut fugistis a facie terrae motus
in diebus Oziae regis Iuda et veniet dominus deus
meus omnesque sancti cum eo Et erit in die il-
la non erit lux sed frigus et gelu et erit
dies una quae nota est domino non dies neque
nox et in tempore vesperi erit lux Et erit in die
illa exibunt aquae vivae de Ierusalem medium earum
ad mare orientale et medium earum ad mare
novissimum in aestate et in hieme erunt et
erit dominus rex super omnem terram In die
illa erit dominus unus et erit nomen eius
unum et revertetur omnis terra usque ad de-
sertum de colle Remmon ad austrum Ierusalem et
exaltabitur et habitabit in loco suo a
porta Beniamin usque ad locum portae prioris
et usque ad portam angulorum et a turri Ana-
nehel usque ad torcularia regis et habi-
tabunt in ea et anathema non erit amplius sed
sedebit Ierusalem secura Et haec erit plaga qua
percutiet dominus omnes gentes quae pugnave-
runt adversus Ierusalem tabescet caro uniuscuiusque
stantis super pedes suos et oculi eius
contabescent in foraminibus suis et lingua
eorum contabescet in ore suo In die illa
erit tumultus domini magnus in eis et ap-
prehendet vir manum proximi sui et conse-
retur manus eius super manum proximi su-
i sed et Iudas pugnabit adversus Ierusalem et
congregabuntur divitiae omnium gentium in circuitu
aurum et argentum et vestes multae satis Et
sic erit ruina equi et muli et cameli et
asini et omnium iumentorum quae fuerint in castris
illis sicut ruina haec Et omnes qui reliqui fuerint
de universis gentibus quae venerunt contra Ierusalem
ascendent ab anno in annum ut adorent domi-
num regem exercituum et celebrent festivitatem ta-
bernaculorum Et erit qui non ascenderit de
familiis terrae ad Ierusalem ut adoret dominum
exercituum non erit super eos imber Quod et
si familia Aegypti non ascenderit et non venerit
nec super eos erit sed erit ruina qua per-
cutiet dominus omnes gentes quae non ascende-
rint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum
Hoc erit peccatum Aegypti et hoc peccatum omnium
gentium quae non ascenderint ad celebrandam
festivitatem tabernaculorum In die illa erit
quod super frenum est equi sanctum domino et erunt
lebetes in domo domini quasi phialae coram
altari Et erunt omnes lebetes in Ierusalem et in Iu-
da sanctificati domino exercituum Et venient
omnes immolantes et sument ex eis et
coquent in eis et non erit mercator ultra in do-
mo domini exercituum in die illa

~~Prologus in Malachiam prophetam~~

Deus per Moysen populo Israel prae-
cepit sacerdotes tribus taberna-
culi sui omni corporali vitio
liberos hostias absque omni
vitio natas sibi offerre quibus legem
suam ad regendum populum ob hoc dederat ut
propitiationis oblationem inter iram dei et
hominum facta populum praeceptis caelestibus face-
ret obedire Unde sacerdotes angelos dei
esse hoc in loco proprie vocat Sed quia tan-
tum inveniens quam corruptos [illegible] populis
et sacerdotes sacrificia vitio desperata [illegible]

hostibus atque impietatibus maculata deo
offerre cepit. Ideo per malachiam pro[phe]
tam deus populo israel increpans ait. Dilexi
vos dicit dominus et dixistis in quo dilexisti
nos. Nonne frater erat esau iacob dicit
dominus et dilexi iacob esau autem odio habui.
Esau autem fratrem iacob non iniqua aut pro
tervia voluntate odio habuit. adeo vel pro
merito gratia iacob dilectum manifestum est. tu
secundum propriam suam esau quidem eius pro
ne sanguine fratrem concupiscit. Iacob au
ob sui cognitionem et observandam legem
desiderate cognoscet. Cuius rei gratia simplicitatem dicto
opus est exemplo dicens. Dilexi iacob esau
autem odio habui. Quibus corporibus memora
torum quorum liber genesis meminit in quo
in utero utriusque eorum fuius erat prout moi
sesque comparat ut scriptum est. crevit primum et
erat esau homo agrestis sicut venator ia
cob autem homo simplex manens in taber
naculo. Nam reliqua que locione compre-hen
sa sunt praedicationem populi israel in observandis
... dei in ... mendacium quod
deos alienos coluerit sequitur. Capitulum primum

Onus verbi domini ad israel in
manu malachie prophete.
Dilexi vos dicit dominus et
dixistis in quo dilexisti nos. Nonne frater
esau iacob dicit dominus et dilexi iacob esau
autem odio habui et posui seyr montes eius
in solitudinem et hereditatem eius in dracones
deserti. Quod si dixerit ydumea destructi
sumus sed revertentes edificabimus que de
structa sunt. Hec dicit dominus exercituum. Isti edi
ficabunt et ego destruam et vocabuntur ter
mini impietatis et populus cui iratus est do
minus usque in eternum et oculi vestri videbunt
Et vos dicetis magnificetur dominus super
terminum israel. Filius honorat patrem et ser
vus dominum suum timebit. Si ergo pater ego sum
ubi est honor meus et si dominus ego sum
ubi est timor meus dicit dominus exercituum ad
vos o sacerdotes qui despicitis nomen meum
et dixistis in quo despeximus nomen tuum. Of
fertis super altare meum pollutum panem
et dicitis in quo polluimus te in eo quod dicitis
mensa domini despecta est. Si offeratis cecum
ad immolandum nonne malum est. et si offeratis
claudum et languidum nonne malum est. offer
illud duci tuo si placuerit ei aut si susce
perit faciem tuam dicit dominus exercituum. Et
nunc deprecamini vultum dei ut misereatur
vestri. de manu enim vestra factum est hoc. Si quo
modo suscipiat facies vestras dicit dominus exercituum.
Quis est in vobis qui claudat ostia et in
cendat altare meum gratuito. non est mihi
voluntas in vobis dicit dominus exercituum et
munus non suscipiam de manu vestra. Ab
ortu enim solis usque ad occasum magnum
est nomen meum in gentibus et in omni loco
sacrificatur et offertur nomini meo oblatio
munda quia magnum est nomen meum in genti
bus dicit dominus exercituum. et vos polluistis
illud in eo quod dicitis mensa domini contamina
ta est et quod superponitur contemptibile est
cum igne qui devorat illud. et dixistis ecce
de labore et exsufflastis illud dicit do
minus exercituum. et intulistis de rapinis clau
dum et languidum et intulistis munus. Num
quid suscipiam illud de manu vestra dicit
dominus. Maledictus dolosus qui habet in grege
suo masculum et votum faciens immolat
debile domino. quia rex magnus ego sum
dicit dominus exercituum et nomen meum hor
ribile in gentibus. Capitulum II

Et nunc ad vos mandatum hoc o sa
cerdotes. si nolueritis audire et si
nolueritis ponere super cor ut detis gloriam no
mini meo ait dominus exercituum. mittam in vos
egestatem et maledicam benedictionibus
vestris. et maledicam illis quoniam non posuistis
super cor. Ecce ego proiciam vobis brachium

et dispergam super vultum vestrum stercus solemp-
nitatum vestrarum et assumet vos secum. Et scietis
quia misi ad vos mandatum istud ut esset
pactum meum cum levi dicit dominus exercituum.
Pactum meum fuit cum eo vite et pacis et de-
di ei timorem et timuit me. et a facie nominis
mei pavebat. Lex veritatis fuit in ore eius et
iniquitas non est inventa in labiis eius. In
pace et in equitate ambulavit mecum et
multos avertit ab iniquitate. Labia enim sacer-
dotis custodient scientiam. et legem requirent
ex ore eius. quia angelus domini exercituum est.
Vos autem recessistis de via et scandalizastis
plurimos in lege. irritum fecistis pactum levi
dicit dominus exercituum. Propter quod et ego dedi
vos contemptibiles et humiles omnibus populis
sicut non servastis vias meas. et accepistis
faciem in lege. Numquid non pater unus
omnium vestrum. Numquid non deus unus creavit nos.
Quare ergo despicit unusquisque fratrem suum vio-
lans pactum patrum nostrorum. Transgressus est iuda
et abhominatio facta est in israel et in ierusalem quia
contaminavit iuda sanctificationem domini quam
dilexit et habuit filiam dei alieni. Disperdat
dominus virum qui fecerit hoc. magistrum et disci-
pulum de tabernaculis iacob et offerentem
munus domino exercituum. Et hoc rursum fecistis
operiebatis lacrimis altare domini fle-
tu et gemitu ita ut non respiciam ultra ad
sacrificium nec accipiam placabile quid de manu
vestra. Et dixistis quam ob causam. Quia dominus testi-
ficatus est inter te et uxorem pubertatis
tue quam tu despexisti. et hec particeps tua
et uxor federis tui. Nonne unus fecit et resi-
duum spiritus eius est. et quid unus querit nisi
semen dei. Custodite ergo spiritum vestrum et uxo-
rem adolescentie tue noli despicere. Cum odio
habueris eam dimitte dicit dominus deus israel.
Operiet autem iniquitas vestimentum eius dicit
dominus exercituum. Custodite spiritum vestrum et nolite
despicere. Laborare fecistis dominum in sermonibus
vestris et dixistis in quo eum fecimus laborare. In
eo quod dicitis. Omnis qui facit malum bonus
est in conspectu domini et tales ei placent. aut cer-
te ubi est deus iudicii. Capitulum iii

Ecce ego mitto angelum meum et
preparabit viam ante faciem meam. et
statim veniet ad templum suum dominator
quem vos queritis et angelus testamenti quem vos
vultis. Ecce venit dicit dominus exercituum. et
quis poterit cogitare diem adventus eius.
et quis stabit ad videndum eum. Ipse enim
quasi ignis conflans et quasi herba fullonum.
Et sedebit conflans et emundans argentum.
et purgabit filios levi et colabit eos quasi
aurum et quasi argentum. et erunt domino offeren-
tes sacrificia in iustitia et placebit domino
sacrificium iuda et ierusalem sicut dies seculi et
sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio.
et ero testis velox maleficiis et adul-
teris et periuris. et qui calumpniantur merce-
dem mercenarii. et humiliant viduas et pu-
pillos et opprimunt peregrinos nec timuerunt
me dicit dominus exercituum. Ego enim dominus et
non mutor et vos filii iacob non estis con-
sumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis
a legitimis meis et non custodistis. Revertimini
ad me et ego revertar dicit dominus ad
vos exercituum. Et dixistis in quo revertemur.
Si affiget homo deum quia vos configitis me.
Et dixistis in quo configimus te. in decimis et
primitiis. et in penuria vos maledicti estis.
et vos me fraudatis gens tota.
Inferte omnem decimam in horreum meum ut
sit cibus in domo mea. et probate me super hoc
dicit dominus si non aperuero vobis cataractas
celi et effudero vobis benedictionem usque
ad habundantiam. et increpabo pro vobis devorantem.
et non corrumpet fructum terre vestre. Nec erit
sterilis vinea in agro dicit dominus exercituum. et
beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enim vos

terra desiderabilis dicit dominus exercituum. Invalue-
runt super me verba vestra dicit dominus. et dixistis quid
locuti sumus contra te. et dixistis vanus est
qui servit deo et quod emolumentum quia
custodivimus precepta eius et quia ambulavimus
tristes coram domino exercituum. ergo nunc beatos
dicimus arrogantes. Siquidem edificati sunt
facientes impietatem et temptaverunt deum et
salvi facti sunt. Tunc locuti sunt timentes deum
unusquisque cum proximo suo. Et attendit do-
minus et audivit et scriptus est liber moni-
menti coram eo timentibus deum et cogitantibus
nomen eius. Et erunt michi ait dominus exercituum
in die qua ego facio in peculium et par-
cam eis sicut parcit vir filio suo servienti
sibi. et convertemini et videbitis quid sit inter
iustum et impium. et inter servientem deo
et non servientem ei. Capitulum iiii

Ecce enim dies veniet succensa quasi
caminus. et erunt omnes superbi et omnes
facientes impietatem stipula et inflammabit
eos dies veniens dicit dominus exercituum que
non relinquet eis radicem et germen. et orietur
vobis timentibus nomen meum sol iustitie. et
sanitas in pennis eius. Egrediemini et salietis
sicut vituli de armento et calcabitis impi-
os cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum
in die qua ego facio dicit dominus exercituum.
Mementote legis moysi servi mei quam
mandavi ei in oreb ad omnem israel precepta et
iudicia. Ecce ego mittam vobis heliam pro-
phetam antequam veniat dies domini magnus
et horribilis et convertet cor patrum ad filios.
et cor filiorum ad patres eorum. Ne forte ve-
niam et percutiam terram anathemate. Amen

~~prologus super machabeorum~~

Domino excellentissimo et in
cultu christiane religionis
strenuissimo lodowico regi
Rabanus vilissimus servorum
dei in domino dominorum perpetuam optat salutem.
Cum sim promptus animo ad parendum atque ser-
viendum vestre voluntati excellentie cogito quid
honorificentie vestre gratum exhibeam. ut mei me-
moria sedulo apud vos maneat. et devotio-
nis mee erga obsequium vestrum appareat in-
grandis michi quondam angustia mentis per-
sepe cogitandi. quid potissimum celsitudini
vestre offerrem quia talia munera quod sibi co-
deceret. et opulentia rerum vices illius in fortu-
nam multiplicia vobis deferunt munera. Ego au-
tem pene hoc non efficere posse sentio. Sed
tamen voluntatis amore permotus non ero quin
insita paupertate virium meatuum et ingenii te-
nuitate ea que in meditatione sacrarum scripturarum
elaboravi offerre decrevi. que licet non
sint condigna prudentie vestre tamen credo
non sint ubique spernenda. Opusculo siquidem
anno transmisi vobis tractatum in danielem
prophetam. que non solum ex dictis maiorum
omnium quin etiam ex nostre presumptionis sensu conse-
certam. Nunc vero quia cognitus est illud
quo romana ecclesia consuevit libros macha-
beorum legi in ecclesia. eorundem librorum ex-
positionem quam ante annos aliquot rogati
bus amici sensu hystorico simul et alle-
gorico dictaveram. excellentie vestre defero
ut si aliquando tempus in spatio meis demons-
trare vos delectet habeatis in promptu
quod illi explicatum invenire valeatis. Non
dico valde disserte et ornate catholice. sed
lucido sermone et catholica fide. Hos quoque
siquidem predicto opere repperietis vos gra-
tum et nunc placitum eius quo hoc depu-
tetis a quo est omne bonum. Si quid autem
minus vel non convenienter positum vobis
ibidem videatur. imperitie mee magis
deputetis quam malitie quia quando deum in
hoc tempore sub opere magis servimus quantum
possibilitas sinit laborare credendo quia
est nunc. ut quod michi in medio hoc dedit

PROLOGUS MACHABEORUM

velle ipsum me bono opere servare consummationem de quo propheta ait: Ipse est dominus omnibus in tribulationibus eorum in vinculis et non dereliquet eos sperantes in se. Divina clementia domini nostri Ihesu Christi diu hic vos incolumes et legis divine veritatis amatores ad multorum salutem custodiat, et post finem vite presentis ad regnum eterne beatitudinis pervenire concedat.

Alius prologus.

Reverendissimo et omni caritate officio dignissimo Geroldo sacri palatii archidiacono Hrabanus vilis Dei servus servorum in Christo salutem. Cum invenirem me in palatio Wangionum civitatis convenientem tecum sermone de commendatione sacrarum scripturarum et de difficultate quarundam historiarum in quibus non solum propter aliqua loca [illegible] textu et sententiarum obscuritas est, sed etiam qui ex parte corporis figurarum occulta est in illis. Et quia eadem ipse commentarios in libros regum iam ante editos venerabili abbati Hilduino tradideram, tu quidem parvitatem meam exhortatus es, ut quia in libros Paralipomenon atque Machabeorum commentarios nullus vestigia maiorum patrum studio condiderat, scio quantum potui et post libri expositionem Ludovico regi editam dedi, sequentis vero tue sanctitati tradendam reservarem. Ut petitio tua non esset vana, neque hereses me pusillanimem quis tibi rogatum nollem conferre, quod satis grave tulerim pridie, quia iam confectum opus habes, vir eo[...] sicut decet servum Ihesu Christi cum omni intellectu et quod solus inpetraveras ad plurimorum utilitatem pervenire facias. Deinde quoque volo sanctitatem tuam scire quod ipsum opus ideo optime de divina historia patrum dictis Iosephi Iudeorum historici traditione patrum vero de aliarum gentium historiis contexui, quia

ut non tantum gentis Iudee et principum eius, sed et aliarum gentium similiter in populo [illegible] in medio sit ex multorum librorum collatione, vitas patrum historie pateat, et sensus narrationis eius lectori lucidior fiat. Tu vero si quid in incorrecto opere tibi gratum atque utile inveneris, largitori omnium bonorum inde grates referas. Si quid autem reprehensibile in eo est, properare mee infirmitati et imperitie deputes, et apud clementem iudicem veniam impetrare nobis precibus omnes [illegible] nes [illegible] optio largitor dignum honore et fragili opusculum conferre possit [illegible] tuam divina maiestas prosperis successibus pollentem et eterne beatitudinis gaudia percipientem, cum ipse mei memoriam conservare digneris.

Alius item prologus.

Machabeorum libri duo prenotant prelia inter Hebreorum duces gentesque Persarum pugnasque sabbatorum et nobiles Machabei ducis triumphos, ex cuius nomine et libri ipsi sunt nuncupati. Hec quoque historia continet etiam inclita ipsa gesta Machabeorum fratrum qui sub Antiocho rege pro patriis legibus dira tormenta perpessi sunt, quos mater dum pia diversis suppliciis urgentem non solum non flevit, sed et gaudens hortabatur ad gloriam passionis.

Capitulum primum

Et factum est postquam percussit Alexander Philippi rex Macedo qui primus regnavit in Grecia egressus de terra Cethim, percussit Darium regem Persarum et Medorum, et constituit prelia multa. Et obtinuit omnium munitiones et interfecit reges terre et pertransiit usque ad fines terre et accepit spolia multitudinis gentium et siluit terra in conspectu eius. Et congregavit virtutem et exercitum fortem nimis et exaltatum est et

elevatum est cor eius et optinuit regi-
ones gentium et tyrannos et facti sunt illi in
tributum. Et post haec decidit in lectum et cogno-
vit quia moreretur. Et vocavit pueros su-
os nobiles qui secum erant nutriti a iuven-
tute sua et divisit illis regnum suum cum
adhuc viveret. Et regnavit Alexander annis
xii et mortuus est et optinuerunt pueri
eius regnum unusquisque in loco suo et
imposuerunt sibi omnes diademata post mor-
tem eius et filii eorum post eos annis
multis. Et multiplicata sunt mala in terra
et exiit ex eis radix peccatrix Antio-
chus illustris filius Antiochi regis qui
fuerat Romae obses et regnavit in an-
no c xxxvii regni Graecorum. In diebus illis
exierunt ex Israel filii iniqui et persuase-
runt multis dicentes: Eamus et disponamus tes-
tamentum cum gentibus quae circa nos sunt quia
ex quo recessimus ab eis invenerunt nos
multa mala. Et visus est bonus sermo in
oculis eorum. Et destinaverunt aliquos de populo
et abierunt ad regem et dedit illis potestatem
ut facerent iustitiam gentium et aedificaverunt
gymnasium in Ierosolimis secundum leges nationum
et fecerunt sibi praeputia et recesserunt a testa-
mento sancto et iuncti sunt nationibus et venun-
dati sunt ut facerent malum. Et paratum est
regnum in conspectu Antiochi et coepit reg-
nare in terra Aegypti ut regnaret super duo
regna. Et intravit in Aegyptum in multitudine
gravi in curribus et elephantis et equi-
tibus et copiosa navium multitudine et consti-
tuit bellum adversus Ptolomeum re-
gem Aegypti et veritus est Ptolomeus
a facie eius et fugit et ceciderunt vulnerati
multi. Et comprehendit civitates munitas
in terra Aegypti et accepit spolia terrae Aegyp-
ti. Et convertit Antiochus postquam per-
cussit Aegyptum in c et xliii anno et as-
cendit ad Israel et ascendit in Ierosolimam in
multitudine gravi et intravit in sanctificationem
cum superbia et accepit altare aureum et can-
delabrum luminis et universa vasa eius et
mensam propositionis et libatoria et fialas
et mortariola aurea et velum et coronas
et ornamentum aureum quod erat in facie tem-
pli et comminuit omnia et argentum accepit
et aurum et vasa concupiscibilia et accepit
thesauros occultos quos invenit et sublatis
omnibus abiit in terram suam et fecit caedem
magnam hominum. Et locutus est in superbia
magna et factus est planctus magnus
in Israel et in omni loco eorum et ingemue-
runt principes et seniores et virgines et
iuvenes infirmati sunt et speciositas
mulierum inmutata est. Omnis maritus sump-
sit lamentum et quae sedebat in thoro mari-
tali lugebat et commota est terra super habi-
tantes in ea et universa domus Iacob in-
duit confusionem. Et post duos annos
dierum misit rex principem tributorum
in civitates Iuda et venit Ierusalem cum turba
magna et locutus est ad eos verba paci-
fica in dolo et crediderunt ei et irruit
super civitatem repente et percussit eam plaga
magna et perdidit populum multum ex Israel
et accepit spolia civitatis et succendit eam
igni et destruxit domos eius et muros
eius in circuitu et captivas duxerunt mu-
lieres et natos et pecora possederunt. Et
aedificaverunt civitatem David muro
magno et firmo et turribus firmis et fac-
ta est illis in arcem. Et posuerunt illic gen-
tem peccatricem viros iniquos et convaluerunt
in ea. Et posuerunt arma et escas et
congregaverunt spolia Ierusalem et reposuerunt
illic et facti sunt in laqueum magnum. Et
factum est hoc ad insidias sanctificationi et in
diabolum malum in Israel. Et effuderunt san-
guinem innocentem per circuitum sanctificationis
et contaminaverunt sanctificationem et fugerunt

habitatores ierusalem propter eos. Et facta est
habitatio exterorum et facta est extera
semini suo et nati eius reliquerunt eam.
Sanctificatio eius desolata est sicut soli-
tudo. dies festi eius conversi sunt in luctum
sabbata eius in obprobrium honor eius
in nichilum. Secundum gloriam eius multi-
plicata est ignominia eius. et sublimi-
tas eius conversa est in luctum. Et scripsit
rex antiochus omni regno suo ut esset
omnis populus unus. Et relinqueret unusquis-
que legem suam. et consenserunt omnes gentes
secundum verbum regis antiochi et multi
ex israel consenserunt. et sacrificaverunt ydo-
lis et coinquinaverunt sabbatum. Et misit an-
tiochus rex libros per manus nunciorum in
ierusalem et in omnes civitates iude. ut seque-
rentur leges gentium terre et prohiberent
holocausta et sacrificia et placationes
fieri in templo dei. et prohiberent celebrari
sabbatum et dies sollempnes. et coinquinari sancta
et sanctum templum israel. et iussit edificari
aras et templa et ydola et ymmolari
carnes suillas et pecora communia et relin-
quere filios suos incircumcisos et coinquinari
animas eorum in omnibus inmundiciis et
abhominacionibus suis ita ut obliviscerentur
legem et inmutarent omnes iustificationes
dei. Et quicumque non fecisset secundum verbum
regis antiochi morerentur. secundum omnia
verba hec scripsit omni regno suo et preposuit
principes populo qui hoc fieri cogerent et
iusserunt civitatibus iude sacrificare. Et congre-
gati sunt multi de populo ad eos qui dereli-
querant legem domini. et fecerunt mala
super terram et effugaverunt populum israel in ab-
ditis et in absconditis fugitivorum locis. Die
xv mensis casleu quinto et xl et centesimo anno
edificavit rex antiochus abhominandum
ydolum desolationis super altare dei. et per circui-
tum civitates iude in circuitu edificaverunt
aras et ante ianuas domorum et in pla-
teis incendebant thura et sacrificabant.
et libros legis dei combusserunt igni
scindentes eos. Et apud quemcumque inveni-
ebantur libri testamenti domini. et quicumque
obseruabat legem domini secundum
edictum regis trucidabant eum. In virtute sua
faciebant hec populo israel qui inveniebatur
in omni mense in civitatibus. et quinta et
vicesima die mensis sacrificabant super aram
que erat contra altare. et mulieres que
circumcidebant filios suos trucidabantur secundum
iussum regis antiochi et suspenderunt pu-
eros a cervicibus per universas domos eorum
et eos qui circumciderant illos trucidabant. et
multi de populo israel diffinierunt apud se
ut non manducarent inmunda. et elegerunt
magis mori quam cibis coinquinari inmundis
et noluerunt infringere legem dei sanctam
et trucidati sunt. Et facta est ira magna
super populum israel valde.

Capitulum ii

In diebus illis surrexit matha-
thias filius iohannis filii symeo-
nis sacerdos ex filiis ioarim ab
ierusalem et consedit in monte modin. Et
habebat filios quinque. iohannan qui cog-
nominabatur gaddis. et symeonem qui cog-
nominabatur thasi. et iudam qui vocabatur
machabeus. et eleazarum qui cognomina-
batur abaron. et ionathan qui cognomina-
batur apphus. Hii viderunt mala que fi-
ebant in populo iuda et ierusalem. Et dixit ma-
thathias. Ve michi ut quid natus sum
videre contritionem populi mei. et contritionem
civitatis sancte et sedere illic. cum datur in mani-
bus inimicorum. sancta in manum extraneo-
rum facta sunt. templum eius sicut homo igno-
bilis. vasa glorie eius captiva abducta
sunt. trucidati sunt senes eius in plateis.
et iuvenes eius ceciderunt in gladio inimicorum
gladio

que gens non hereditauit regnum eius et
non obtinuit spolia eius omnis compo
sitio eius ablata est Que erat libera facta
est ancilla et ecce sancta nostra et pulchritudo
nostra et claritas nostra desolata est et coinqui
nauerunt eam gentes quid ergo adhuc no
bis viuere Et scidit mathathias et filii eius
vestimenta sua et operuerunt se ciliciis et
planxerunt valde et venerunt illuc qui
missi erant a rege antiocho ut cogerent
eos qui confugerant in ciuitatem modyn im
molare et accendere thura et a lege dei
discedere et multi de populo israel consentien
tes accesserunt ad eos sed mathathias
et filii eius constanter steterunt et respon
dentes qui missi erant ab antiocho dixe
runt mathathie princeps et clarissimus
et magnus es in hac ciuitate et ornatus
filiis et fratribus ergo accede prior et
fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes
et viri iuda et qui remanserunt in ierusalem
Et eris tu et filii tui inter amicos regis
et amplificatus argento et auro et mu
neribus multis Et respondit mathathias
et dixit voce magna Et si omnes gentes obe
diunt regi anthiocho ut discedat unus
quisque a seruitute legis patrum suorum et con
sentiat mandatis eius ego et filii mei et
fratres mei non obediemus legi patrum nostrorum
propitius sit nobis deus Non est nobis uti
le relinquere legem et iustitias dei non
audiemus verba regis antiochi nec sacri
ficabimus transgredientes legis nostre man
data ut eamus altera via et ut cessa
uit loqui verba hec accessit quidam
iudeus in omnium oculis sacrificare ydolis
super aram in ciuitate modin secundum iussum
regis Et vidit mathathias et doluit et
contremuerunt renes eius et accensus est
furor eius secundum iudicium legis et insiliens
trucidauit illum super aram Sed et virum

quem miserat rex antiochus qui cogebat
immolare occidit in ipso tempore et aram destruxit
Et zelatus est legem sicut fecit finees
zambri filio salomi et exclamauit matha
thias voce magna in ciuitate dicens Omnis
qui zelum legis habet statuens testa
mentum exeat post me et fugit ipse et filii
eius in montes et reliquerunt quecumque
habebant in ciuitate Tunc descenderunt multi
querentes iudicium et iustitiam in desertum ut
sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres
eorum et pecora eorum quia induruerunt
super eos mala et renuntiatum est viris
regis et exercitui qui erat in ierusalem ciuitate
dauid quia discessissent viri quidam qui
dissipauerunt mandatum regis in loca occul
ta in deserto et abiissent post eos mul
ti et statim peruenerunt ad eos et constituerunt
aduersus eos prelium in die sabbatorum et
dixerunt ad eos resistitis et nunc adhuc exi
te et facite secundum verbum regis antiochi
et viuetis Et dixerunt Non exibimus ne
que faciemus verbum regis ut pollua
mus diem sabbatorum Et concitauerunt aduersus
eos prelium et illi non responderunt illis nec
lapidem miserunt in eos neque oppilauerunt
loca occulta dicentes Moriamur omnes in
simplicitate nostra et testes erunt super nos
celum et terra quod iniuste perditis nos Et
intulerunt eis bellum sabbatis et mortui
sunt ipsi et uxores eorum et filii eorum et
pecora eorum usque ad mille animas hominum
Et cognouit mathathias et amici eius
et luctum habuerunt super eos valde Et dixit
vir proximo suo Si omnes fecerimus sicut
fecerunt fratres nostri et non pugnauerimus aduer
sus gentes pro animabus nostris et iustifi
cationibus nostris citius disperdent nos
a terra Et cogitauerunt in die illa dicentes
Omnis homo quicumque venerit ad nos in
bello die sabbatorum pugnemus aduersus eum

et non moriemur omnes pariter, mortui sunt
fratres eius in occultis. Tunc congregata est
ad eos synagoga iudeorum forte viribus
ex Israel, omnis voluntarius in lege, et omnes
qui fugiebant a malis additi sunt ad eos
et facti sunt illis ad firmamentum. Et colle-
gerunt exercitum et percusserunt peccatores in ira
sua et viros iniquos in indignatione sua,
et ceteri fugerunt ad nationes ut eva-
derent. Et circuivit Mathathias et amici
eius et destruxerunt aras et circumciderunt
pueros incircumcisos quotquot invenerunt
in finibus Israel in fortitudine, et perse-
cuti sunt filios superbie et prosperatum est
opus in manibus eorum, et optinuerunt
legem de manibus gentium et de mani-
bus regum, et non dederunt cornu peccatori,
et appropinquaverunt dies Mathathie mo-
riendi. Et dixit filiis suis: Nunc confor-
tata est superbia et castigatio et tempus
eversionis et ira indignationis. Nunc
ergo o filii emulatores estote legis et
date animas vestras pro testamento patrum et
mementote operum patrum que fecerunt in ge-
nerationibus suis, et accipietis gloriam mag-
nam et nomen eternum. Abraham nonne
in temptatione inventus est fidelis, et re-
putatum est ei ad iustitiam. Ioseph in tempore
angustie sue custodivit mandatum, et
factus est dominus Egypti. Phinees pater noster
zelando zelum Dei accepit testamentum
sacerdotii eterni. Iesus dum implevit
verbum factus est dux in Israel. Caleph
dum testificatur in ecclesia accepit
hereditatem. David in sua misericordia consecutus
est sedem regni in secula. Helias dum ze-
latur zelum legis receptus est in celum.
Ananias et Azarias et Misahel credentes
liberati sunt de flamma. Danyel in sua
simplicitate liberatus est de ore leonum. Et
ita cogitate per generationem et generationem, quia
omnes qui sperant in eo non infirmantur. Et a
verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria eius
stercus et vermis est. Hodie extollitur
et cras non invenietur, quia conversus est in ter-
ram suam et cogitatio eius periit. Vos
ergo filii confortamini et viriliter agite
in lege, quia cum feceritis que vobis precepta
sunt in lege a domino deo vestro in ipsa glo-
riosi eritis. Et ecce Symeon frater vester, scio quod
vir consilii est, ipsum audite semper,
et ipse vobis erit pater. Et Iudas Macha-
beus fortis viribus a iuventute sua sit
vobis princeps milicie et ipse aget bel-
lum populi. Et adducetis ad vos omnes factores
legis et vindicate vindictam populi vestri,
retribuite retributionem gentibus et in-
tendite in preceptum legis. Et benedixit eos,
et appositus est ad patres suos et defunc-
tus est centesimo quadragesimo sexto anno et sepul-
tus est a filiis suis in sepulchris patrum
suorum in Modin, et planxerunt eum omnis
Israel planctu magno.

Capitulum III

Et surrexit Iudas qui voca-
batur Machabeus filius eius
pro eo, et adiuvabant eum omnes fratres eius
et universi qui se coniunxerant patri eius,
et preliabantur prelium Israel cum leticia.
Et dilatavit gloriam populo suo. Et in-
duit se loricam sicut gygas et succinxit
se arma bellica sua in preliis, et pro-
tegebat castra in gladio suo. Similis factus
est leoni in operibus suis, et sicut catu-
lus leonis rugiens in venatione. Et perse-
cutus est iniquos perscrutans eos, et qui
perturbabant populum suum eos succendit flam-

que gens non hereditavit regnum eius et
non obtinuit spolia eius omnis compo
sitio eius ablata est Que erat libera facta
est ancilla et ecce sancta nostra et pulchritudo
nostra et claritas nostra desolata est et coinqui
naverunt eam gentes. quid ergo adhuc no
bis vivere Et scidit mathathias et filii eius
vestimenta sua et operuerunt se ciliciis et
planxerunt valde et venerunt illuc qui
missi erant a rege antiocho ut cogerent
eos qui confugerant in civitatem modyn im
molare et accendere thura et a lege dei
discedere. et multi de populo israel consentien
tes accesserunt ad eos. sed mathathias
et filii eius constanter steterunt et respon
dentes qui missi erant ab antiocho dixe
runt mathathie princeps et clarissimus
et magnus es in hac civitate et ornatus
filiis et fratribus. ergo accede prior et
fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes
et viri iuda et qui remanserunt in ierusalem
Et eris tu et filii tui inter amicos regis
et amplificatus argento et auro et mu
neribus multis Et respondit mathathias
et dixit voce magna Et si omnes gentes obe
diunt regi anthiocho ut discedat unus
quisque a servitute legis patrum suorum et con
sentiat mandatis eius ego et filii mei et
fratres mei non obediemus legi patrum nostrorum.
propitius sit nobis deus Non est nobis uti
le relinquere legem et iustitias dei. non
audiemus verba regis antiochi nec sacri
ficabimus transgredientes legis nostre man
data ut eamus altera via/ et ut cessa
vit loqui verba hec accessit quidam
iudeus in omnium oculis sacrificare ydolis
super aram in civitate modin secundum iussum
regis Et vidit mathathias et doluit et
contremuerunt renes eius et accensus est
furor eius secundum iudicium legis et insiliens
trucidavit illum super aram Sed et virum
quem miserat rex antiochus qui cogebat
immolare occidit in ipso tempore et aram destruxit
Et zelatus est legem sicut fecit finees
zambri filio salomi et exclamavit matha
thias voce magna in civitate dicens Omnis
qui zelum legis habet statuens testa
mentum exeat post me et fugit ipse et filii
eius in montes et reliquerunt quecumque
habebant in civitate Tunc descenderunt multi
querentes iudicium et iustitiam in desertum ut
sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres
eorum et pecora eorum quia induraverunt
super eos mala et renuntiatum est viris
regis et exercitui qui erat in ierusalem civitate
david. quia discessissent viri quidam qui
dissipaverunt mandatum regis in loca occul
ta in deserto et abissent post eos mul
ti et statim preoccupaverunt ad eos et constituerunt
adversus eos prelium in die sabbatorum et
dixerunt ad eos. resistitis et nunc adhuc exi
te et facite secundum verbum regis antiochi
et vivetis Et dixerunt Non exibimus ne
que faciemus verbum regis ut pollua
mus diem sabbatorum Et concitaverunt adversus
eos prelium et ipsi non responderunt illis nec
lapidem miserunt in eos neque oppilaverunt
loca occulta. dicentes Moriamur omnes in
simplicitate nostra et testes erunt super nos
celum et terra quod iniuste perditis nos. Et
intulerunt eis bellum sabbatis et mortui
sunt ipsi et uxores eorum et filii eorum et
pecora eorum usque ad mille animas hominum
Et cognovit mathathias et amici eius
et luctum habuerunt super eos valde Et dixit
vir proximo suo Si omnes fecerimus sicut
fecerunt fratres nostri et non pugnaverimus adver
sus gentes pro animabus nostris et iustifi
cationibus nostris citius disperdent nos
a terra Et cogitaverunt in die illa dicentes
Omnis homo quicumque venerit ad nos in
bello die sabbatorum pugnemus adversus eum

filios alienigenas in omnibus finibus eorum et sorte distribueret terram eorum. Et rex assumpsit partem exercitus residui et exiit ab Antiochia civitate regni sui anno centesimo et quadragesimo septimo et transfretavit Eufraten flumen et perambulabat superiores regiones. Et elegit Lisias Ptolomeum filium Dorimini et Nicanorem et Gorgiam viros potentes ex amicis regis et misit cum eis quadraginta milia virorum et septem milia equitum et venirent in terram Iuda ut disperderent eam secundum verbum regis et processit cum universa virtute sua et venerunt et applicuerunt Emmaum in terra campestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eorum et acceperunt argentum et aurum multum valde et pueros et venerunt in castra ut acciperent filios Israel in servos et additi sunt ad eos exercitus Syriae et terrae alienigenarum. Et vidit Iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala et exercitus applicabant ad fines eorum et cognoverunt verba regis quae mandavit populum facere in interitum et consummationem. Et dixerunt unusquisque ad proximum suum: erigamus deiectionem populi nostri et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est conventus ut essent parati in proelium et ut orarent et peterent misericordiam et miserationes. Et Ierusalem non habitabatur sed erat sicut desertum, non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius, et sanctum conculcabatur et filii alienigenarum erant in arce, ibi erat habitatio gentium, et ablata est voluptas a Iacob et defecit ibi tibia et cythara. Et congregati sunt et venerunt in Maspha contra Ierusalem quia locus orationis erat in Maspha antea in Israel, et ieiunaverunt illa die et induerunt se ciliciis et cinerem posuerunt in capiti suo et disciderunt vestimenta sua et expanderunt libros legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum, et attulerunt ornamenta sacerdotalia et primitias et decimas et suscitaverunt Nazareos qui impleverant dies, et clamaverunt voce magna in caelum dicentes: quid faciemus istis et quo eos ducemus? sancta tua conculcata sunt et contaminata, et sacerdotes tui facti sunt in luctu et in humilitatem. Et ecce nationes convenerunt adversum nos ut nos disperdant, tu scis quae cogitant in nos, quomodo poterimus subsistere ante faciem illorum nisi tu Deus adiuves nos. Et tubis exclamaverunt voce magna. Et post hoc constituit Iudas duces populi, tribunos et centuriones et pentacontarchos et decuriones. Et dixit his qui aedificabant domos et sponsabant uxores et plantabant vineas et formidolosis ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem. Et moverunt castra et collocaverunt ad austrum Emmaum. Et ait Iudas: accingimini et estote filii potentes et estote parati in mane ut pugnetis adversus nationes has quae convenerunt disperdere nos et sancta nostra, quoniam melius est nobis mori in bello quam videre mala gentis nostrae et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in caelo sic fiat. Cap. IIII

Et assumpsit Gorgias quinque milia virorum et mille equites electos, et moverunt castra nocte ut applicarent ad castra Iudaeorum et percuterent eos subito, et filii qui erant in arce erant illi duces. Et audivit Iudas et surrexit ipse et potentes eius percutere virtutem exercitus regis quae erat in Emmaum; adhuc enim erat dispersus exercitus a castris. Et venit Gorgias in castra Iudae nocte et neminem invenit, et quaerebat eos in montibus quia dixit

fugiunt hii a nobis. Et cum dies factus esset ap-
paruit iudas in campo cum fratribus suis
tribus milibus virorum tantum qui tegumenta
et gladios non habebant. Et viderunt castra
gentium valida et loricatos et equitatus
in circuitu eorum et hii docti ad prelium. Et
ait iudas viris qui secum erant. Ne timueritis
multitudinem eorum et impetum eorum ne for-
midetis. Memores estote qualiter salvi facti sunt
patres nostri in mari rubro cum persequeretur eos
pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus
in celum et miserebitur nostri dominus et memor
erit testamenti patrum nostrorum et conteret exercitum
istum ante faciem nostram hodie. Et scient omnes
gentes quia deus est qui redimat et liberat
israel. Et levaverunt alienigene oculos suos
et viderunt eos venientes ex adverso et
exierunt de castris in prelium et tuba cecinerunt.
Et hii qui erant cum iuda et congressi sunt
et contrite sunt gentes et fugerunt in campum.
novissimi autem ceciderunt in gladio et persecu-
ti sunt eos usque ad gezeron et usque
in campos ydumee et azoti et iamnie
et ceciderunt ex illis usque ad tria
milia virorum. Et reversus est iudas et
exercitus eius sequens eum. Et dixit ad populum
non concupiscatis spolia quia bellum contra
nos est. Et gorgias et exercitus eius in mon-
te prope nos est. Sed state nunc contra in-
imicos nostros et expugnate eos et post-
hec sumetis spolia secure. Et adhuc loquen-
te iuda hoc. ecce apparuit pars quedam pro-
spiciens de monte. Et vidit gorgias quod in
fugam conversi sunt sui et succensa sunt
castra. fumus enim qui videbatur declarabat
quod factum est. Quibus illi conspectis timu-
erunt valde aspicientes simul et iude exer-
citum in campo paratum ad prelium. Et fugerunt
omnes in campo alienigenarum. Et iudas rever-
sus est ad spolia castrorum et acceperunt aurum

multum et argentum et iacinctum et purpuram
marinam et opes magnas. Et conversi
ympnum canebant et benedicebant deum in
celum quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Et
facta est salus magna in israel in die il-
la. Quicumque autem alienigenarum evaserunt
venerunt et nuntiaverunt lisie universa que
acciderant. Quibus ille auditis consterna-
tus animo deficiebat quod non qualia volu-
it talia contigerunt in israel et qualia mandavit
rex. Et sequenti anno congregavit lisias virorum
electorum lx milia et equitum quinque mi-
lia ut debellaret eos et venerunt in iude-
am et castra posuerunt in bethoron. Et occur-
rit eis iudas cum decem milibus viris et
viderunt exercitum fortem et oravit et dixit.
Benedictus es salvator israel qui contrivisti im-
petum potentis in manu servi tui david et
tradidisti castra alienigenarum in manus
ionathe filii saul et armigeri eius. Con-
clude exercitum istum in manu populi tui israel et
confundantur in exercitu suo et equitibus. Da
illis formidinem et tabefac audaciam virtu-
tis eorum et commoveantur contritione sua. Deii-
ce illos gladio diligentium te et collaudent
te omnes qui noverunt nomen tuum in ympnis.
Et commiserunt prelium et ceciderunt de exercitu
lisie quinque milia virorum. Videns autem li-
sias suorum fugam et iudeorum audaciam et
quod parati sunt aut vivere aut mori fortiter.
abiit antiochiam et elegit milites ut
multiplicati rursus venirent in iudeam.
Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce contriti sunt
inimici nostri. ascendamus nunc mundare sancta
et renovare. Et congregatus est omnis exerci-
tus et ascenderunt in montem syon et viderunt
sanctificationem desertam et altare prophanatum
et portas exustas et in atriis virgulta
nata sicut in saltu vel in montibus et pasto-
foria diruta. et sciderunt vestimenta sua et
planxerunt planctu magno et imposuerunt cinerem

super capud suum. et ceciderunt in faciem super
terram et exclamaverunt tubis signorum
et clamaverunt in celum. Tunc ordinavit Iu
das viros ut pugnarent adversus eos
qui erant in arce donec emundarent sancta.
et elegit sacerdotes sine macula volun
tatem habentes in lege dei. et mundaverunt
sancta et tulerunt lapides contaminationis in
locum immundum. et cogitavit de altari holo
caustorum quod prophanatum erat. quid de
eo faceret. et incidit illis consilium bonum ut
destruerent illud. Ne forte illis esset in oppro
brium. quia contaminaverunt illud gentes et
demolita sunt illud. Et reposuerunt lapi
des in monte domus in loco apto quoad
usque veniret propheta et responderet de
eis. Et acceperunt lapides integros secundum
legem et edificaverunt altare novum secundum
illud quod fuit prius. et edificaverunt
sancta et que intra domum erant intrinsecus.
et edem et atria sanctificaverunt. Et fecerunt
vasa sancta nova. et intulerunt candela
brum et altare incensorum et mensam in
templum. et incensum posuerunt super al
tare. et accenderunt lucernas que super
candelabrum erant. et lucebant in templo et
posuerunt super mensam panes et appen
derunt velamina et consummaverunt omnia opera
que fecerant et ante matutinum surrexerunt .v.
et vicesima die mensis noni hic est me
sis casleu c .xl. octavi anni et obtule
runt sacerdotes sacrificium secundum legem super
altare holocaustorum novum quod fecerunt
secundum tempus et secundum diem in qua contamina
verunt illud gentes. in ipsa renovatum est
in canticis et citharis et cinaris et cym
balis. Et cecidit omnis populus in faciem su
am et adoraverunt et benedixerunt in celum
eum qui prosperavit eis. et fecerunt dedica
tionem altaris diebus octo et obtulerunt
holocaustum cum leticia et salutaris laudis

Et ornaverunt faciem templi coronis aureis et
scutulis et dedicaverunt portas et pastoforia
et imposuerunt eis ianuas. Et facta est leticia
in populo magna valde et aversum est oppro
brium gentium. Et statuit iudas et fratres eius
et universa ecclesia israel ut agatur dies dedi
cationis altaris in temporibus suis ab anno in
annum per dies octo a quinta et vicesima die me
sis casleu cum leticia et gaudio. Et edifica
verunt in tempore illo montem syon et per circuitum
muros altos et turres firmas. ne quando veni
rent gentes et conculcarent eum sicut antea
fecerunt. Et collocavit illic exercitum ut ser
varent eum et munivit eum ad custodien
dam bethsuram ut haberet populus munitionem contra
faciem ydumee. Cap. v.

Et factum est ut audierunt gentes
in circuitu quia edificatum est al
tare et sanctuarium sicut prius. irate sunt val
de. et cogitabant tollere genus iacob qui
erant inter eos et ceperunt occidere de populo
et persequi. et debellabat iudas filios
esau in ydumea et eos qui erant in acra
battene quia circumsedebant israhelitas et per
cussit eos plaga magna. Et recordatus
est malicie filiorum bean qui erant populo
in laqueum et in scandalum insidiantes ei
in via. et conclusi sunt ab eo in turribus.
Et applicuit iudas ad eos et anathema
tizavit eos et incendit turres eorum igni
cum omnibus qui in eis erant. Et transivit
ad filios amon et invenit manum fortem
et populum copiosum et thimotheum ducem
eorum. et commisit cum eis prelia multa. et
contriti sunt in conspectu eorum et percussit eos
et cepit iazer civitatem et filias eius et
reversus est in iudeam. Et congregate sunt
gentes que sunt in galaad adversus israhelitas
qui erant in finibus eorum ut tollerent eos
et fugierunt in dathemam munitionem. et mi
serunt litteras ad iudam et ad fratres eius
dicentes congregate sunt adversum nos gentes

pro cautu ut nos auferant et parent venire
et occupare munitionem in quam confugimus et
thymotheus est dux exercitus eorum. Nunc
ergo veni et eripe nos de manibus eorum.
quia cecidit multitudo de nobis. et omnes fratres nostri
qui erant in locis tubin ubique interfecti sunt
et captivas duxerunt uxores eorum et na
tos et spolia et peremerunt illic fere mille
viros. Et adhuc epistole legebantur. et ecce
alii nuntii venerunt de galilea conscissis tu
nicis nuntiantes secundum verba hec. dicentes
convenisse adversum se a ptolomaida et
tyro et sydone. et repleta est omnis gali
lea alienigenis. ut nos consumant. Ut autem
audivit iudas et populus sermones istos
convenit ecclesia magna cogitare quid fa
cerent fratribus suis qui in tribulatione erant
et expugnabantur ab eis. Dixitque iudas
Symoni fratri suo. elige tibi viros et va
de et libera fratres tuos in galilea. Ego
autem et frater meus yonathas ibimus
in galaaditim. et reliquit yosephum
filium zacharie et azariam duces populi
cum residuo exercitu in iudeam ad custodi
am. Et precepit illis dicens. prestote populo
huic. et nolite bellum committere adversus
gentes donec revertamur. Et dati sunt
Symoni viri tria milia ut iret in gali
leam. Iudeam autem octo milia in galaaditim.
Et abiit Symon in galileam. et commisit
prelia multa cum gentibus et contrite sunt
gentes a facie eius. et persecutus est eos
usque ad portam ptolomaydis. et cecide
runt de gentibus fere tria milia virorum. et
accepit spolia eorum. Et assumpsit eos
qui erant in galilea et in arbathis cum
uxoribus et natis et omnibus que erant
illis. et adduxit in iudeam cum letitia magna.
Et iudas machabeus et yonathas et
frater eius transierunt yordanem et abierunt
viam trium dierum in deserto. et occurrerunt

eis nabuthei et susceperunt eos pacifice.
et narraverunt eis omnia que acciderant fratri
bus eorum in galaaditide. Et quia multi ex eis
comprehensi sunt in basara et bozor et in
alimis et in casphor et mathet et carna
ym. hee omnes civitates munite et magne.
Sed et in ceteris civitatibus galaaditidis
tenentur comprehensi. et in crastinum constituerunt
admovere exercitum civitatibus hiis et
comprehendere et tollere eos in una die.
Et convertit iudas et exercitus eius viam
in desertum bozor repente. et occupavit
civitatem. et occidit omnem masculum in ore
gladii. Et accepit omnia spolia eorum et
succendit eam igni. et surrexerunt inde noc
te. et ibant usque ad munitionem. Et factum est
diluculo cum elevassent oculos suos. et
ecce populus multus cuius non erat numerus por
tantes scalas et machinas. ut compre
henderent munitionem et expugnarent eos.
Et vidit iudas quia cepit bellum. et cla
mor belli ascendit in celum sicut tuba.
et clamor magnus de civitate. Et dixit exer
citui suo. pugnate hodie pro fratribus nostris.
et venit tribus ordinibus post eos.
Et exclamaverunt tubis. et exclamave
runt in orationibus. et cognoverunt castra thy
mothei quia machabeus est. et refuge
runt a facie eius. et percusserunt eos plaga
magna. et ceciderunt ex eis in die illa fere
octo milia virorum. et divertit iudas in
maspha. et expugnavit eam et cepit eam.
et occidit omnem masculum eius et sump
sit spolia eius et succendit eam igni.
Inde perrexit et cepit casbon et mageth
et bozor et reliquas civitates galaaditidis.
Post hec autem verba congregavit thymo
theus exercitum alium. et castra posuit contra
raphon trans torrentem. Et misit iudas
speculari exercitum. et renuntiaverunt ei di
centes. quia convenerunt ad eum omnes gentes que

in auxilium illis sunt et equites multos nimis et Arabes conduxerunt in auxilium sibi et castra posuerunt trans torrentem parati ad venire in proelium Et abiit Iudas obviam illis et ait Thimotheus principibus exercitus sui Cum appropinquaverit Iudas et exercitus eius ad torrentem aque si transierit ad nos prior non poterimus sustinere eum quia potens poterit adversum nos Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen transfretemus ad eos et poterimus adversus illum Ut autem appropinquavit Iudas ad torrentem aque statuit scribas populi secus torrentem et mandavit eis dicens Neminem hominum reliqueritis sed veniant omnes in proelium et transfretavit ad illos prior et omnis populus post eum et contrite sunt omnes gentes ante faciem eorum et proiecerunt arma sua et fugerunt ad fanum quod erat in Carnaym et occupavit ipsam civitatem et fanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso Et oppressa est Carnaym et non potuit sustinere contra faciem Iude Et congregavit Iudas universos Israelitas qui erant in Galaath a minimo usque ad maximum et uxores eorum et natos et exercitum magnum valde ut venirent in terra Iude et venerunt usque Ephron et hec civitas magna in ingressu posita munita valde et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra sed per mediam iter erat et incluserunt se qui erant in civitate et obstruxerunt portas lapidibus et misit ad eos Iudas verbis pacificis dicens Transeamus per terram vestram ut eamus in terram nostram et nemo vobis nocebit tantum pedibus transibimus et nolebant eis aperire Et precepit Iudas predicare in castris ut applicarent unusquisque in quo loco erat Et applicuerunt se viri virtutis et obpugnaverunt civitatem illam tota die et tota nocte et tradita est civitas in manu eius et peremerunt omnem masculum in ore gladii et eradicaverunt eam et acceperunt spolia eius et transivit per totam civitatem super interfectos et transgressi sunt Iordanem in campo magno contra faciem Bethsan et erat Iudas congregans extremos et exhortabatur populum per totam viam donec venirent in terram Iuda Et ascenderunt in montem Syon cum letitia et gaudio et obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset donec reverterentur in pace Et in diebus quibus erat Iudas et Ionathas in terra Galaad et Symon frater eius in Galilea contra faciem Ptolomaydis Audivit Iosephus Zacharie filius et Azarias princeps virtutis res bene gestas et prelia que facta sunt Et dixit Faciamus et ipsi nobis nomen et eamus pugnare adversus gentes que in circuitu nostro sunt Et precepit hiis qui erant in exercitu suo et abierunt Iamniam Et exivit Gorgias de civitate et viri eius obviam illis in pugnam et fugati sunt Iosephus et Azarias usque in fines Iudee et ceciderunt die illa de populo Israel ad duo milia viri Et facta est plaga magna in populo quia non audierunt Iudam et fratres eius existimantes se fortiter facturos Ipsi vero non erant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israel et viri Iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis Israel et omnium gentium ubi audiebatur nomen eorum Et convenerunt ad eos fausta acclamantes et exivit Iudas et fratres eius et expugnabat filios Esau in terra que ad austrum est et percussit Chebron et filias eius et muros eius et turres eius succendit igni in circuitu et movit castra ut iret in terram alienigenarum et perambulabat Samariam In die illa ceciderunt sacerdotes in bello dum volunt fortiter facere dum sine consilio exeunt in prelium Et declinavit Iudas in Azotum in terram alienigenarum et diruit aras eorum et sculptilia deorum ipsorum succendit igni et cepit spolia civitatum et reversus est in terram Iuda

Et rex antiochus Capitulum VI
perambulabat superiores regiones
et audivit civitatem esse elymaidem
in perside nobilissimam et copiosam in ar
gento et auro templumque in ea locuples
valde et illic velamina aurea et lorice
et scuta que reliquit alexander phi
lippi rex macedo qui regnavit primus in
grecia et venit et querebat capere civitatem
et predari eam et non potuit quoniam inno
tuit sermo hiis qui erant in civitate et in
surrexerunt ei in prelium et fugit inde et ab
iit cum tristicia magna Et reversus est in
babylone vel in babylonia et venit qui nun
ciaret ei in perside quia fugata sunt
castra que erant in terra iuda Et quod abiit
lysias cum virtute forti in primis et fuga
tus est a facie iudeorum et invaluerunt ar
mis et viribus et spoliis multis que ce
perunt de castris que exciderunt Et quod diruerunt
abhominacionem quam edificaverat super
altare quod erat in ierusalem et sancti
ficacionem sicut prius circumdederunt muris ex
celsis sed et bethsuram civitatem suam Et
factum est ut audivit rex sermones istos
expavit et commotus est valde et deci
dit in lectum et incidit in languorem pre tris
ticia quia non est factum sicut cogitabat
et erat illic dies multos quia renovata
est in eo tristicia magna et arbitratus est
se mori Et vocavit omnes amicos suos
et dixit illis recessit sompnus ab ocu
lis meis et concidi et corrui corde pre
sollicitudine Et dixi in corde meo in quan
tam tribulacionem deveni et in quos fluctus
tristicie in qua nunc sum qui iocundus
eram et dilectus in potestate mea Nunc vero
reminiscor malorum que feci in ierusalem un
de et abstuli omnia spolia auri et ar
genti que erant in ea et misi auferre habi
tantes iudeam sine causa Cognovi ergo quia
propterea invenerunt me mala ista et ecce
pereo tristicia magna in terra aliena Et
vocavit philippum unum de amicis suis
et preposuit eum super universum regnum
suum et dedit ei dyadema et stolam suam
et anulum ut adduceret antiochum filium
suum et nutriret eum et regnaret et mortuus
est illic antiochus rex anno centesimo xl nono
Et cognovit lysias quia mortuus est rex
et constituit regnare antiochum filium eius
quem nutrivit adolescentem et vocavit nomen
eius eupator Et hii qui erant in arce con
cluserant israel in circuitu sanctorum et querebant
eis mala semper ad firmamentum gentium Et
cogitavit iudas disperdere eos et convoca
vit universum populum ut obsiderent eos et
convenerunt simul et obsederunt eos anno
centesimo l° et fecerunt balistas et machinas
et exierunt quidam ex eis qui obsidebantur
et adiunxerunt se illis aliqui impii ex
israel et abierunt ad regem Et dixerunt quousque
non facis iudicium et vindicas fra
tres nostros Nos decrevimus servire patri tuo
et ambulare in preceptis eius et obsequi
edictis eius et filii populi nostri propter hoc
alienabant se a nobis Et quicunque
inveniebantur ex nobis interficiebantur et
hereditates nostre diripiebantur et non ad nos
tantum extenderunt manum sed in omnes fi
nes nostros Et ecce applicuerunt hodie ad
arcem in ierusalem occupare eam et municionem
in bethsuram munierunt et nisi preveneris
eos velocius maiora quam hec facient
et non poteris continere eos Et iratus est
rex ut hoc audivit et convocavit omnes
amicos suos et principes exercitus sui
et eos qui erant super equites sed et de
regnis aliis et de insulis maritimis
venerunt ad eum exercitus conducti eius
et erat numerus exercitus eius centum milia
peditum et xx milia equitum et elephanti
xxxii docti ad prelium Et venerunt per
ydumeam et applicuerunt ad bethsuram

et pugnaverunt dies multos et fecerunt
machinas et exierunt et succenderunt eas
igni et pugnaverunt viriliter. Et recessit
iudas ab arce et admovit castra ad
bethzacharam contra castra regis et sur-
rexit rex ante lucem et concitavit exerci-
tum in impetum contra iudam bethzacha-
ram. Et comparaverunt se exercitus ad prae-
lium et tubis cecinerunt et elephantis
ostenderunt sanguinem uvae et mori ad
acuendos eos in praelium. Et diviserunt
bestias per legiones et astiterunt singulis
elephantibus mille viri et loricis
concatenatis et galeae aereae in capitibus
eorum. Et quingenti equites ordinati uni-
cuique bestiae electi erant. Hii ante tempus
ubicumque erat bestia ibi erant et quocum-
que ibat ibant et non discedebant ab ea. Sed
et turres ligneae super eos firmae protegen-
tes per singulas bestias et super eas machi-
nae et super singulas viri virtutis xxxii
qui pugnabant desuper et intus magister
bestiae. et residuum equitatum hinc et
inde statuit in duas partes tubis exercitum
commovere et perurgere constipatos in
legionibus eius. Et ut refulsit sol in
clipeos aureos et aereos et resplenduerunt
montes ab eis sicut lampades ignis
et distincta est pars exercitus regis per
montes excelsos et alia per loca humilia et
ibat caute et ordinate et commovebantur
omnes inhabitantes terram a voce multitudinis
eorum et incessu turbae et collisione ar-
morum. Erat enim magnus exercitus et
valde fortis et appropiavit iudas et exer-
citus eius in praelium et ceciderunt de exercitu
regis sexcenti viri. Et vidit eleazar fi-
lius saura unam de bestiis loricatam lori-
cis regis et erat eminens super ceteras bes-
tias et visum est ei quod in ea esset rex et

dedit se ut liberaret populum suum et adquireret
sibi nomen aeternum et cucurrit ad eam au-
dacter in medio legionis interficiens a dex-
tris et a sinistris et cadebant ab eo hinc
atque illinc. et ivit sub pedibus elephantis
et supposuit se ei et occidit eum et ceci-
dit in terram super ipsum et mortuus est illic.
Et videntes virtutem regis et impetum
exercitus eius diverterunt se ab eis. Castra
autem regis ascenderunt contra eos in ierusalem et
applicuerunt castra regis in iudaeam et mon-
tem syon. et fecit pacem cum his qui
erant in bethsura. Et exierunt de civitate quia
non erant eis alimenta conclusis quia sabbata
erant terrae. Et comprehendit rex beth-
suram et constituit ibi custodiam ser-
vare eam et convertit castra ad locum sancti-
ficationis dies multos. et statuit illic ba-
listas et machinas et ignis iacula et tor-
menta ad lapides iactandos et spicula et
scorpios ad mittendas sagittas et fundi-
bula. Fecerunt autem et ibi machinas adversus
machinas eorum et pugnaverunt dies mul-
tos. Escae autem non erant in civitate eo quod septi-
mus annus esset. et qui remanserant in iudaea de
gentibus consumpserant reliquias eorum quae
repositae fuerant et remanserunt in sanctis vi-
ri pauci quoniam obtinuerat eos fames et
dispersi sunt unusquisque in locum suum. Et au-
divit lysias quod philippus quem constituerat rex
antiochus cum adhuc viveret ut nutriret
antiochum filium suum ut regnaret rever-
sus est a perside et media et exercitus qui
abierat cum ipso. Et quia quaerebat suscipere reg-
ni negotia festinavit ire et dicere ad regem
et duces exercitus. Deficimus cotidie et esca
nobis modica est et locus quem obsidemus
est munitus et incubit nobis ordinare de
regno. Nunc itaque demus dextras hominibus
istis et faciamus cum illis pacem et cum omni

gente eorum et confirmamus illis ut ambulent in legitimis suis sicut prius. propter legitima enim ipsorum quae despeximus irati sunt et fecerunt haec omnia. Et placuit sermo in conspectu regis et principum et misit ad eos pacem facere et receperunt illam. Et iuravit illis rex et principes et exierunt de munitione. Et intravit rex in montem Sion et vidit munitionem loci et rupit cito iuramentum quod iuravit et mandavit destruere murum in gyro. Et discessit festinanter et reversus est Antiochiam et invenit Philippum dominantem civitati et pugnavit adversus eum et occupavit civitatem.

Anno centesimo quinquagesimo primo Ca. vii exiit Demetrius Seleuci filius ab urbe Roma et ascendit cum paucis viris in civitatem maritimam et regnavit illic. Et factum est ut ingressus est in domum regni patrum suorum comprehendit exercitus Antiochum et Lysiam ut adducerent eos ad eum. Et res ei innotuit et ait Nolite ostendere mihi faciem eorum. Et occidit eos exercitus. Et sedit Demetrius super sedem regni sui et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex Israel et Alcimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos. et accusaverunt populum apud regem dicentes Perdidit Iudas et fratres eius omnes amicos tuos et nos dispersit de terra nostra. Nunc ergo virum mitte cui credis ut eat et videat exterminium omne quod fecit nobis et regionibus regis et puniat omnes amicos eius et adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis suis Bacchidem qui dominabatur trans flumen magnum in regno et fidelem regi et misit eum ut videret exterminium quod fecit Iudas. et Alcimum impium constituit in sacerdotium et mandavit ei facere ultionem in filios Israel. Et surrexerunt et venerunt cum exercitu magno in terram Iuda et miserunt nuntios et locuti sunt ad Iudam et ad fratres eius verbis pacificis in dolo. et non intenderunt sermonibus eorum. viderunt enim quia venerunt cum exercitu magno. Et convenerunt ad Alcimum et Bacchidem congregatio scribarum requirere quae iusta sunt. et primi Assidei qui erant in filiis Israel et exquirebant ab eis pacem. dixerunt enim. Homo sacerdos de semine Aaron venit non decipiet nos. Et locutus est cum eis verba pacifica et iuravit illis dicens Non inferemus vobis malum neque amicis vestris. et crediderunt ei. et apprehendit ex eis sexaginta viros et occidit eos in una die secundum verbum quod scriptum est. Carnes sanctorum et sanguinem eorum effuderunt in circuitu Ierusalem et non erat qui sepeliret. Et incubuit timor et tremor in omnem populum quia dixerunt Non est in eis veritas et iudicium. transgressi sunt enim constitutum et iusiurandum quod iuraverunt. Et movit Bacchides castra ab Ierusalem et applicuit in Bethzecha et misit et comprehendit multos ex eis qui a se refugerant et quosdam de populo mactavit et in puteum magnum proiecit. et commisit regionem Alcimo et reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipsi. et abiit Bacchides ad regem. et satis agebat Alcimus pro principatu sacerdotii sui. Et convenerunt ad eum omnes qui perturbabant populum suum et obtinuerunt terram Iuda et fecerunt plagam magnam in Israel. Et vidit Iudas omnia mala quae fecit Alcimus et qui cum eo erant in filiis Israel plus multo quam gentes. et exiit in omnes fines Iudaeae in circuitu et fecit vindictam in viros desertores et cessaverunt ultra exire

in regionem. Vidit autem Alchimus quia praevalent Iudas et qui cum eo erant, et cognovit quia non potest sustinere eos, et regressus est ad regem, et accusavit eos multis criminibus. Et misit rex Nicanorem, unum ex principibus suis nobilioribus, qui erat inimicitias exercens contra Israel, et mandavit ei evertere populum. Et venit Nicanor in Ierusalem cum exercitu magno, et misit ad Iudam et ad fratres eius verbis pacificis cum dolo, dicens: Non sit pugna inter vos et me; veniam cum viris paucis et videam facies vestras cum pace. Et venit ad Iudam, et salutaverunt se invicem pacifice: et hostes parati erant rapere Iudam. Et innotuit sermo Iudae quoniam cum dolo venerat ad eum: et conterritus est ab eo, et amplius noluit videre faciem eius. Et cognovit Nicanor quoniam denudatum est consilium eius: et exivit obviam Iudae in pugnam iuxta Capharsalama. Et ceciderunt de Nicanoris exercitu fere quinque millia virorum, et fugerunt in civitatem David. Et post haec verba ascendit Nicanor in montem Sion: et exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace, et demonstrare ei holocaustomata quae offerebantur pro rege. Et irridens sprevit eos, et polluit, et locutus est superbe, et iuravit cum ira, dicens: Nisi traditus fuerit Iudas et exercitus eius in manus meas, continuo cum regressus fuero in pace, succendam domum istam. Et exiit cum ira magna. Et intraverunt sacerdotes, et steterunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerunt: Tu, Domine, elegisti domum istam ad invocandum nomen tuum in ea, ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo: fac vindictam in homine isto, et exercitu eius, et cadant in gladio: memento blasphemias eorum, et ne dederis eis ut permaneant. Et exiit Nicanor ab Ierusalem, et castra applicuit ad

Bethoron, et occurrit illi exercitus Syriae. Et Iudas applicuit in Adarsa cum tribus millibus viris. Et oravit Iudas et dixit: Qui missi erant a rege Sennacherib, Domine, quia blasphemaverunt te, exiit angelus tuus et percussit ex eis centum octoginta quinque millia. Sic contere exercitum istum in conspectu nostro hodie: et sciant ceteri quia male locutus est super sancta tua: et iudica illum secundum malitiam illius. Et commiserunt exercitus proelium tertiadecima die mensis Adar: et contrita sunt castra Nicanoris, et cecidit ipse primus in proelio. Ut autem vidit exercitus eius quia cecidit Nicanor, proiecerunt arma sua et fugerunt: et persecuti sunt eos viam unius diei ab Adazer usquequo veniatur in Gazara, et tubis cecinerunt post eos cum significationibus. Et exierunt de omnibus castellis Iudaeae in circuitu, et ventilabant eos cornibus, et convertebantur iterum ad eos, et ceciderunt omnes gladio, et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eorum in praedam, et caput Nicanoris amputaverunt, et dexteram eius quam extenderat superbe, et attulerunt, et suspenderunt contra Ierusalem. Et laetatus est populus valde, et egerunt diem illam in laetitia magna. Et constituit agi omnibus annis diem istam, tertiadecima die mensis Adar. Et siluit terra Iuda dies paucos. C. viii.

Et audivit Iudas nomen Romanorum, quia sunt potentes viribus, et acquiescunt ad omnia quae postulabantur ab eis: et quicumque accesserunt ad eos, statuerunt cum eis amicitias, et quia sunt potentes viribus. Et audierunt proelia eorum, et virtutes bonas quas fecerunt in Galatia, quia obtinuerunt eos, et duxerunt sub tributum: et quia fecerunt in regione Hispaniae, et quod in potestatem redegerunt metalla argenti et auri, quae illic sunt, et possederunt omnem locum consilio suo et patientia: locaque longe

erat valde ab eis et reges qui supervene
rant illis ab extremis terre contriverunt et percus
serunt eos plaga magna, ceteri autem dant eis
tributum omnibus annis. Et philippum et perse-
nathiorum regem et ceteros qui adversus
eos arma tulerant contriverunt in bello et
obtinuerunt eos. et antiochum magnum re
gem asye alias asie. qui eis pugnam
intulerat. habens centum viginti elephan
tes et equitatum et currus et exercitum mag
num valde contritum ab eis. Et ceperunt
eum vivum et statuerunt ei ut daret ipse
et qui regnarent post ipsum tributum
magnum et daret obsides et constitutum.
et regionem indorum et medos et ly
dos de optimis regionibus eorum. et accep
tas eas ab illo dederunt eumeni regi. Et
quia qui erant apud heladam voluerunt
ire et tollere eos. et innotuit sermo his.
et miserunt ad eos ducem unum. et pugna
verunt contra illos. Et ceciderunt ex eis mul
ti et captivas duxerunt uxores eorum
et filios eorum et diripuerunt eos. Et ter
ram eorum possederunt et destruxerunt mu
ros eorum et in servitutem eos redegerunt
usque in hunc diem. Et residua regna
et insulas que aliquando restiterant illis
exterminaverunt et in potestatem redegerunt.
Cum amicis autem suis et qui in ipsis requi
em habebant conservaverunt amicitiam. et
obtinuerunt regna que erant proxima et que
erant longe. Quia quicumque audiebant
nomen eorum timebant eos. Quibus vero
vellent auxilio esse ut regnarent.
regnabant. Quos autem vellent regno detur-
babant. et exaltati sunt valde. Et in omnibus
istis nemo portabat dyadema nec indue
batur purpura ut magnificaretur in ea. Et quia
curiam fecerunt sibi et cotidie consulebant
eos ccc^os viginti senatores consilium agen
tes semper de multitudine. et que digna sunt

gerant. et committunt uni homini magistratum
suum semper per singulos annos dominari
universe terre sue. et omnes obediunt uni.
et non est invidia neque zelus inter
eos. Et elegit iudas eupolemum filium
iohannis filii iacob et iasonem filium elea
zar. et misit eos romam constituere cum
illis amicitiam et societatem. et ut auferre
rent ab eis iugum grecorum quia viderunt quod
in servitute premerent regnum israel. et abie
runt romam viam multam valde et introierunt
curiam et dixerunt. Iudas machabeus et
fratres eius et populus iudeorum miserunt nos
ad vos constituere vobiscum societatem
et pacem. et conscribere vos socios et ami
cos nostros. Et placuit sermo in conspectu
eorum et hoc rescriptum est quod rescripserunt
in tabulis ereis. et miserunt in ierusalem ut esset
apud eos ibi memoriale pacis et socie
tatis. Bene sit romanis et genti iudeorum
in mari et in terra in eternum. Gladiusque et
hostis procul sit ab eis. Quod si institerit bel
lum romanis prius aut omnibus sociis
eorum in omni dominatione eorum auxilium feret
gens iudeorum prout tempus dictaverit cor
de pleno. et preliantibus non dabunt ne
que subministrabunt triticum arma pecuniam
naves sicut placuit romanis. et custo
diant mandata eorum nihil ab eis accipien
tes. Similiter autem et si genti iudeorum
prius acciderit bellum adiuvabunt roma
ni ex animo prout tempus eis permiserit. et adiu
vantibus non dabitur triticum arma pecu
nia naves sicut placuit romanis. et
custodient mandata eorum absque dolo. Secundum
hec verba constituerunt romani populo iudeorum.
Quod si post hec verba hii aut illi addere
vel demere ad hec aliquid voluerint fa
cient ex proposito suo. et quecumque addiderint
vel dempserint rata erunt. Sed et de malis

que demetrius rex fecit in eos. scripsimus ei
dicentes. Quare gravasti iugum tuum super
amicos nostros et socios nostros iudeos. Si ergo
iterum adierint nos adversum te faciemus
illis iudicium et pugnabimus tecum mari
terraque. Capitulum ix

Interea ubi audivit demetrius quia
cecidit nichanor et exercitus eius
in prelio apposuit bacchidem et al
chimum rursum mittere in iudeam et dextrum
cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit
in galgala. et castra posuerunt in masaloth
que est in arbellis. et occupaverunt eam
et peremerunt animas hominum multas. In mense
primo anni c. l. et secundi applicuerunt exercitum
ad iherusalem. et surrexerunt et abierunt in berea
viginti milia virorum et duo milia equi
tum. et iudas posuerat castra in laisa et
tria milia electi viri cum eo. Et viderunt multi
tudinem exercitus quia multi sunt et ti
muerunt valde. et multi subtraxerunt se
de castris et non remanserunt ex eis nisi octin
genti viri. Et vidit iudas quod defluxit exer
citus suus et bellum perurgebat eum et con
fractus est corde quia non habebat tempus
congregandi eos et dissolutus est. Et dixit
his qui residui erant. Surgamus et eamus
ad adversarios nostros. si poterimus pugnare
adversus eos. et avertebant eum dicentes.
Non poterimus. sed liberemus animas nostras modo
et revertamur ad fratres nostros et tunc pugna
bimus adversus eos. Nos autem pauci sumus.
Et ait iudas. Absit istam rem facere ut
fugiamus ab eis. et si appropiavit tempus nostrum
moriamur in virtute propter fratres nostros et non
inferamus crimen glorie nostre. Et movit exer
citus de castris. et steterunt illis obviam. et
divisi sunt equites in duas partes et fun
dibularii et sagittarii preibant exercitum
et primi certaminis omnes potentes. Bacchides
autem erat in dextro cornu. et proximavit

legio ex duabus partibus et clamabant tubis.
Exclamaverunt autem et hii qui erant ex parte
iude etiam ipsi. et commota est terra a voce
exercituum. Et commissum est prelium a mane
usque ad vesperam. Et vidit iudas quod fir
mior esset pars exercitus bacchidis in dextris.
et convenerunt cum eo omnes constantes cor
de. et contrita est dextera pars ab eis. et
persecutus est eos usque ad montem azoti.
et qui in sinistro cornu erant videntes
quod contritum est dextrum cornu. et secuti sunt
post iudam. et eos qui cum eo erant a tergo.
Et ingravatum est prelium et ceciderunt vul
nerati multi ex his et ex illis. et cecidit
iudas et ceteri fugerunt. et ionathas et sy
mon tulerunt iudam fratrem suum et sepelierunt
eum in sepulchro patrum suorum in civitate mo
din. et fleverunt eum omnis israhel planctu
planctu magno. et lugebant dies multos et
dixerunt. quomodo cecidit potens qui salvum
faciebat israhel. et cetera verba bellorum iude.
et virtutum quas fecit. et magnitudinis eius
que sunt descripta. multa enim erant valde.
Et factum est post obitum iude. emerse
runt iniqui in omnibus finibus israhel. et
exorti sunt omnes qui operantur iniquitatem.
In diebus illis facta est fames valde
magna. et tradidit se bacchidi omnis re
gio eorum cum ipsis. Et elegit bacchides vi
ros impios et constituit eos dominos re
gionis. et exquirebant et perscrutabantur ami
cos iude. et adducebant eos ad bacchidem
et vindicabat in illos et illudebat. Et
facta est tribulatio magna in israhel. qua
lis non fuit ex die qua non est visus pro
pheta in israhel. Et congregati sunt omnes
amici iude et dixerunt ionathe. Ex quo
frater tuus iudas defunctus est. vir si
milis ei non est qui exeat contra inimi
cos nostros bacchidem et eos qui inimici sunt
gentis nostre. Nunc itaque te elegimus hodie pro

nobis principem et ducem ad bellandum bel
lum nostrum. Et suscepit Ionathas tempore illo
principatum et surrexit loco Iude fratris sui.
Et cognovit Bachides et querebat eum occi
dere. Et cognovit Ionathas et Symon
frater eius et omnes qui cum eo erant et
fugerunt in desertum Thecue et consederunt
ad aquam lacus Asphar. Et cognovit Ba
chides et die sabbatorum venit ipse et omnis
exercitus eius trans Iordanem. Et trans
misit fratrem suum ducem populi et rogavit
Nabutheos amicos suos ut commoda
ret illis apparatum suum qui erat copiosus.
Et exierunt filii Iambri ex Madaba et
comprehenderunt Iohannem et omnia que
habebat et abierunt habentes ea. Post hec
verba renunciatum est Ionathe et Symo
ni fratri eius quia filii Iambri faciunt
nuptias magnas et ducunt sponsas ex
Madaba filiam unius de magnis principi
bus Chanaan cum ambitione magna.
Et recordati sunt sanguinem Iohannis fra
tris sui et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento
montis. Et levaverunt oculos suos et vi
derunt. Et ecce tumultus et apparatus mul
tus et sponsus processit et amici eius et
fratres eius obviam illis cum tympanis et
musicis et armis multis. Et surrexerunt ad
eos ex insidiis et occiderunt eos et ceci
derunt vulnerati multi et residui fugerunt
in montes. Et acceperunt omnia spolia eorum
et converse sunt nuptie in luctum et
vox musicorum ipsorum in lamentum. Et
vindicaverunt vindictam sanguinis fra
tris sui et reversi sunt ad ripam Ior
danis. Et audivit Bachides et venit
die sabbatorum usque ad oram Iordanis
in virtute magna. Et dixit ad eos Iona
thas: Surgamus et pugnemus contra in
imicos nostros. Non est enim hodie sicut heri
et nudius tercius. Ecce enim ex adverso aqua
vero Iordanis hinc et inde et ripe et
paludes et saltus et non est locus diver
tendi. Nunc ergo clamate in celum ut libe
remini de manu inimicorum vestrorum. Et commis
sum est bellum et extendit Ionathas
manum suam percutere Bachidem et diver
tit ab eo retro et dissiluit Ionathas
et qui cum eo erant in Iordanem et trans
nataverunt ad eos Iordanem. Et ceciderunt de
parte Bachidis illa die mille viri et rever
si sunt in Ierusalem et edificaverunt civitates
munitas in Iudea et munitionem que erat
in Iericho et in Ammaum et Betheron
et in Bethel et Thamnata et Phara et
Topo muris excelsis et portis et seris
et posuit custodiam in eis ut inimi
citias exercerent in Israel. Et munivit civitatem
Bethsuram et Gazaram et arcem et po
suit in eis auxilia et apparatum escarum.
Et accepit filios principum regionis ob
sides et posuit eos in arce in Ierusalem po
suit eos in custodia. In anno centesimo quinquagesimo tercio mense
secundo precepit Alchimus destrui muros
domus sancte interioris et destrui opera prophetarum
et cepit destruere. In tempore illo percussus
est Alchimus et impedita sunt opera illius
et occlusum est os eius et dissolutus
est paralysi. Nec ultra potuit loqui ver
bum et mandare de domo sua et
mortuus est Alchimus in tempore illo cum
tormento magno. Et vidit Bachides quia
mortuus est Alchimus et reversus est
ad regem et siluit terra Iuda annis
duobus. Et cogitaverunt omnes iniqui
dicentes: Ecce Ionathas et qui cum eo sunt
in silentio habitant confidentes. Nunc
ergo adducamus Bachidem et compre
hendet eos omnes una nocte. Et abierunt
et consilium ei dederunt. Et surrexit ut
veniret cum exercitu multo. Et misit occul
te epistolas sociis suis qui erant in Iudea

ut comprehenderent Ionathan et eos qui
cum eo erant et non potuerunt quia innotuit
eis consilium eorum et apprehendit de viris
regionis qui principes erant malicie l
viros et occidit eos et secessit Ionathas
et Symon et qui cum eo erant in Bethessen que
est in deserto et exstruxit diruta eius
et firmaverunt eam. Et cognovit Bachides
et congregavit universam multitudinem suam
et his qui de Iudea erant denuntiavit et
venit et castra posuit desuper Bethessen
et oppugnavit dies multos et fecit
machinas et reliquit Ionathas Sy
monem fratrem suum in civitate et exiit in re
gionem et venit cum numero et percussit Oda
ren et fratres eius et filios Phaseron
in tabernaculis ipsorum et coepit cedere et
crescere in virtutibus. Symon vero et qui
cum ipso erant exierunt de civitate et succen
derunt machinas et pugnaverunt contra Ba
chidem et contritus est ab eis. Et af
flixerunt eum valde quia consilium eius et
congressus eius erat inanis. Et iratus
contra viros iniquos qui ei consilium dede
rant ut veniret in regionem ipsorum multos
ex eis occidit. Ipse autem cogitavit
cum reliquis abire in regionem suam. Et
cognovit Ionathas et misit ad eum le
gatos componere cum ipso pacem et reddere
ei captivitatem et accepit libenter et
fecit secundum verba eius et iuravit nihil
facere ei mali omnibus diebus vite
eius et reddidit ei captivitatem quam prius
erat predatus de terra Iuda. Et conver
sus abiit in terram suam et non appo
suit amplius venire in fines eius et cessavit
gladius ex Israel et habitavit Ionathas
in Machmas et coepit Ionathas ibi
iudicare populum et exterminavit impios ex Israel.

Et anno c° lx° Cap. x

Ascendit Alexander Antio
chi filius qui cognominatus est nobilis et
occupavit Ptolomaydam et receperunt eum
et regnavit illic. Et audivit Demetrius
rex et congregavit exercitum valde copiosum
et exivit obviam illi in prelium. Et misit
Demetrius ad Ionathan epistolam verbis pa
cificis ut magnificaret eum. Dixit enim: An
ticipemus facere pacem cum eo priusquam faciat
cum Alexandro adversum nos. Recordabitur
enim omnium malorum que fecimus ei et in fra
trem eius et in gentem eius. Et dedit ei
potestatem congregandi exercitum et fabricare
arma et esse ipsum socium eius et obsides
qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit
Ionathas in Ierusalem et legit epistolas in
auditu omnis populi et eorum qui in arce
erant et timuerunt timore magno quia au
dierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi
exercitum et traditi sunt Ionathe obsides
et reddidit eos parentibus suis. Et habi
tavit Ionathas in Ierusalem et coepit edifi
care et innovare civitatem. Et dixit facientibus
opera ut exstruerent muros et montem Sy
on in circuitu lapidibus quadratis ad muni
tionem et ita fecerunt. Et fugerunt alienigene
qui erant in munitionibus quas Bachides
edificaverat et reliquit unusquisque
locum suum et abiit in terram suam. Tan
tum in Bethsura remanserunt aliqui ex his
qui reliquerant legem et precepta dei.
Erat enim hec eis in refugium. Et audivit
Alexander rex promissa que promisit Demetrius
Ionathe et narraverunt ei prelia et vir
tutes quas ipse fecit et fratres eius et labo
res quos laboraverunt. Et ait: Numquid
inveniemus aliquem virum talem? Et nunc
faciemus eum amicum et socium nostrum et preposuit

Alexander

epistolam et misit ei secundum hec verba dicens Rex
alexander fratri suo ionathe salutem Audiuimus
de te quod vir potens sis viribus et aptus es ut
sis amicus noster Et nunc constituimus te hodie
summum sacerdotem gentis tue et ut amicus vo
ceris regis Et misit ei purpuram et coronam au
ream ut que nostra sunt sentias nobiscum et
conserves amicitias ad nos Et induit se io
nathas stola sancta septimo mense anno centesimo
sexagesimo in die sollempni scenophegie Et congre
gauit exercitum et armauit copiosa Et audiuit
demetrius verba ista et contristatus est nimis
Et ait Quid hoc fecimus quod preoccupauit nos
alexander apprehendere amicitiam iudeorum
uel iudeorum ad munimen sui Scribam et ego
illis verba deprecatoria et dignitates et dona
ut sint mecum in adiutorio Et scripsit eis in hec
verba Rex demetrius genti iudeorum uel iudeorum
salutem Cum seruastis ad nos pactum et
mansistis in amicitia nostra et non accessistis ad
inimicos nostros et audiuimus et gauisi sumus
Et nunc perseuerate adhuc et seruate ad nos
fidem et retribuemus vobis bona pro hiis
pro quibus fecistis nobiscum et remittemus
vobis prestationes multas et dabimus vobis
donationes Et nunc absoluo vos et omnes
iudeos a tributis et pretia salis indulgeo
et coronas remitto et tertias seminis et
dimidiam partem fructus ligni quod est por
tionis mee et relinquo vobis ex hodierno
die et deinceps ne accipiatur a terra iuda
et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi
ex samaria et galilea ex hodierna die et
in totum tempus et ierusalem sit sancta et libera
cum finibus suis et decime et tributa ipsius
sint et remitto etiam potestatem arcis
que est in ierusalem et do eam summo sacerdoti ut
constituat in ea viros quoscumque ipse elegerit
qui custodiant eam et omnem animam iudeorum
que captiua est a terra iuda in omni regno
meo relinquo liberam gratis ut omnes a tri
butis soluantur etiam pecorum suorum et omnes

dies sollempnes et sabbata et neomenie et
dies decreti et tres dies ante diem sollem
nem et tres dies post diem sollempnem sint
ipsi dies omnes immunitatis et remissionis
omnibus iudeis qui sunt in regno meo et
nemo habebit potestatem aliquid agere et
mouere negotia aduersus aliquem eorum in omni
causa et ut scribantur ex iudeis in exercitu re
gis ad triginta milia virorum Et dabuntur illis copie
ut oportet omnibus exercitibus regis et ex
ipsis ordinabuntur qui sint in munitionibus
regis magni Et ex hiis constituentur super
negotia regni que aguntur ex fide et princi
pes sint ex eis Et ambulent in legibus
suis sicut precepit rex in terra iuda et tres
ciuitates que addite sunt iudee ex regione
samarie cum iuda reputentur ut sint sub uno
et non obediant aliene potestati nisi summo sa
cerdoti ptolomaydam et fines eius quas
dedi donum sanctis qui sunt in ierusalem ad necessarios
sumptus sanctorum Et ego dabo singulis
annis xv milia siclorum argenti de rationibus
regis que me contingunt et omne quod reli
quum fuit quod non reddiderant qui super
negotia erant annis prioribus Ex hoc da
bunt in opera domus et super hec quinque mi
lia siclorum argenti que accipiebant de sanctorum
ratione per singulos annos et hec ad sacerdotes
pertinebunt qui ministerio funguntur Et quicumque
confugerint in templum quod est in ierusalem et
in omnibus finibus eius obnoxii regi in
omni negotio dimittantur et uniuersa que sunt
eis in regno meo libera habeant Et ad edifi
canda uel reparanda opera sanctorum sumptus
dabuntur de ratione regis et ad extruendos mu
ros ierusalem et communiendos in circuitu sumptus
dabuntur de ratione regis et ad construendos muros
in iudea Ut audiuit autem ionathas et po
pulus sermones istos non crediderunt eis nec
receperunt eos quia recordati sunt malitie magne
quam fecerat in israel et tribulauerat eos val
de Et complacuit eis in alexandrum quia ipse fuerat
princeps eis sermonum pacis et ipsi auxilium

ferebant omnibus diebus. Et congregavit
rex Alexander exercitum magnum et admovit
castra contra Demetrium. Et commiserunt prelium
reges, et fugit exercitus Demetrii, et inse-
cutus est eos Alexander et incubuit super
eos. Et invaluit prelium nimis donec
occidit sol, et cecidit Demetrius in illa die.
Et misit Alexander ad Ptolomeum regem
Egypti legatos secundum hec verba dicens: Quoniam re-
gressus sum in regnum meum et sedi in sede
patrum meorum et obtinui principatum et con-
trivi Demetrium et possedi regionem nostram
et commisi cum eo pugnam, et contritus
est ipse et castra eius a nobis, et sedimus
in sede regni eius, et nunc statuamus ad
invicem amicitiam, et da michi filiam tuam
uxorem, et ego ero gener tuus et dabo
tibi dona et ipsi digna te. Et respondit
Ptolomeus rex dicens: Felix dies in qua
reversus es ad terram patrum tuorum et sedisti
in sede regni eorum. Et nunc faciam tibi que
scripsisti, sed occurre michi Ptolomaydam
ut videamus nos invicem, et spondeam tibi
sicut dixisti. Et exivit Ptolomeus de
Egypto ipse et Cleopatra filia eius, et
venit Ptolomaydam anno c. lx. ii. et occur-
rit ei Alexander rex, et dedit ei Cleopa-
tram filiam suam. Et fecit nuptias eius
Ptolomayde sicut reges in magna gloria. Et
scripsit Alexander rex Ionathe ut veni-
ret obviam sibi, et abiit cum gloria Ptolo-
maydam et occurrit ibi duobus regibus
et dedit illis argentum multum et aurum
et dona, et invenit gratiam in conspectu eorum.
Et convenerunt adversus eum viri pestilen-
tes ex Israel, viri iniqui interpellantes adver-
sus eum, et non intendit ad eos rex. Et
iussit spoliari, al's iussit spoliari Ionatha
vestibus suis et induerunt eum purpura, et ita
fecerunt; et collocavit eum rex sedere secum.
Et dixit principibus suis: Exite cum eo in
medium civitatis et predicate ut nemo adversus

eum interpellet de ullo negotio, nec quisquam
ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est
ut viderunt qui interpellabant gloriam eius
que predicabatur, et opertum eum purpura, fugie-
runt omnes. Et magnificavit eum rex et scrip-
sit eum inter primos amicos et posuit eum
ducem et participem principatus. Et rever-
sus est Ionathas in Ierusalem in pace et leticia.
In anno c. lx. v. venit Demetrius filius
Demetrii a Creta in terram patrum suorum. Et au-
divit rex et contristatus est valde et rever-
sus est Antiochiam. Et constituit Demetrius Apol-
lonium ducem, qui preerat Celesyrie. Et con-
gregavit exercitum magnum et accessit ad Iam-
niam, et misit ad Ionathan summum sacer-
dotem dicens: Tu solus resistis nobis. Ego
autem factus sum in derisum et in opprobrium
propterea quia tu potestatem adversum nos exer-
ces in montibus. Nunc ergo si confidis
in virtutibus tuis, descende ad nos in cam-
pum, et comparemus illic invicem, quia mecum
est virtus bellorum. Interroga ergo et disce
quis sum ego et ceteri qui auxilio sunt mi-
chi, et qui dicunt quia non potest stare pes
vester ante faciem nostram, quia bis in fugam
conversi sunt patres tui in terram suam. Et nunc
quomodo poteris sustinere equitatum et exercitum
tantum in campo ubi non est lapis neque
saxum neque locus fugiendi. Ut audivit
autem Ionathas sermones Apollonii, mo-
tus est animo, et elegit decem milia virorum
et exiit ab Ierusalem, et occurrit ei Symon frater
eius in adiutorium. Et applicuerunt castra in
Ioppen, et exclusit eum a civitate, quia custo-
dia Apollonii in Ioppen erat. Et oppug-
naverunt eam, et exterriti qui erant in civitate
aperuerunt ei, et obtinuit Ionathas Iop-
pen. Et audivit Apollonius et admovit
tria milia equitum et exercitum multum, et abiit
Azotum tamquam iter faciens et statim exiit in
campum, eo quod haberet multitudinem equitum et
confideret in eis. Et constituit cum Ionathas

insecutus est

in azotum et commisit prelium. et reliquit appollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognovit yonathas quoniam insidie sunt post se et circuierunt castra eius et eiecerunt iacula in populum a mane usque ad vesperam. Populus autem stabat sicut preceperat yonathas et laboraverunt equi eorum. Et eiecit symon exercitum suum et commisit contra legionem. equites enim erant fatigati et contriti sunt ab eo et fugierunt. et qui dispersi sunt in campo fugerunt in azotum et intraverunt in bethdagon ydolum suum ut ibi se liberarent. Et succendit yonathas azotum et civitates que erant in circuitu eius et accepit spolia eorum et templum dagon et eos qui fugerunt in illud succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt in gladio cum hiis qui succensi sunt fere octo milia virorum. Et movit inde yonathas castra et applicuit ea ascalon et exierunt de civitate obviam illi in magna gloria et reversus est yonathas in ierusalem cum suis habentibus spolia multa. Et factum est ut audivit allexander rex sermones istos addidit adhuc glorificare yonathan et misit ei fibulam auream sicut consuetudo est dari cognatis regum. et dedit ei acharon et omnes fines eius in possessione.

Capitulum XI

ptolome(us)

Et rex egypti congregavit exercitum sicut arenam que est circa oram maris et naves multas et querebat optinere regnum allexandri dolo et addere illud suo regno. Et exiit in syriam verbis pacificis et aperiebant ei civitates et occurrebant ei quia mandaverat allexander rex exire obviam ei eo quod socer eius esset. Cum autem introiret civitatem ptolomeus ponebat custodias militum in singulis civitatibus. Et ut appropinquavit azoto ostenderunt ei templum dagon succensum igni et azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta et eorum qui cesi erant in bello tumulos quos fecerant secus viam et narraverunt regi quia hec fecit yonathas ut invidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit yonathas regi in ioppen cum gloria et invicem se salutaverunt et dormierunt illic. Et abiit yonathas cum rege usque ad fluvium qui vocabatur eleutherus et reversus est in ierusalem. Rex autem ptolomeus optinuit dominium civitatum usque seleuciam maritimam et cogitabat in allexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicens. Veni componamus inter nos pactum et dabo tibi filiam meam quam habet allexander et regnabis in regno patris tui. penitet enim me quod dederim ei filiam meam. quesivit enim me occidere. et vituperavit eum propterea quod concupierat regnum eius. et abstulit filiam suam et dedit eam demetrio et alienavit se ab allexandro et manifestate sunt inimicitie eius. et intravit ptolomeus antiochiam et imposuit duo dyademata capiti suo egypti et asie. Allexander autem erat in cilicia illis temporibus quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audivit allexander et venit ad eum in bello. Et produxit ptolomeus rex exercitum et occurrit ei in manu valida et fugavit eum et fugit allexander in arabiam ut ibi protegeretur. Rex autem ptolomeus exaltatus est. et abstulit zabdiel arabs caput allexandri et misit ptolomeo. et rex ptolomeus mortuus est in die tertia. et qui erant in munitionibus perierunt ab hiis qui erant intra castra. Et regnavit demetrius anno centesimo sexagesimo septimo. In diebus illis congregavit yonathas eos qui in iudea erant ut pugnarent arcem que est in ierusalem et fecerunt contra eam machinas multas. et abierunt quidam qui oderant gentem suam viri iniqui ad regem demetrium et renuntiaverunt ei quod yonathas obsideret arcem. Et ut audivit rex iratus est et statim venit ptolomaydam et scripsit yonathe ne obsideret arcem set occurreret sibi ad colloquium festinato. Ut audivit autem yonathas iussit obsidere et elegit de senioribus israel et de sacerdotibus et dedit

Allexander decapitatur

se piaculo et accepit argentum et aurum
et vestem et alia xenia multa et abiit
ad regem ptolomaydam et invenit gratiam
in conspectu eius et interpellabant adversus
eum quidam iniqui ex gente sua
Et fecit ei rex sicut fecerant ei qui an-
te eum fuerant Et exaltavit eum in conspectu
omnium amicorum eius et statuit ei princi-
patum sacerdotii et quecumque alia habuit
prius preciosa Et fecit eum principem ami-
corum priorum Et postulavit ionathas a
rege ut immunem faceret iudeam et tres
toparchias et samariam et confines
eius et promisit ei talenta trecenta Et con-
sensit rex et scripsit ionathe epistolas de
his omnibus in hunc modum continentes
Rex demetrius fratri ionathe salutem
et genti iudeorum. exemplum epistole quam
scripsimus lasthem parenti nostro de vobis misimus
ad vos ut sciretis Rex demetrius lasthen
parenti salutem Genti iudeorum amicis nostris
et conservantibus que iusta sunt apud
nos decrevimus benefacere propter benignitatem
ipsorum quam erga nos habent Statuimus ergo
illis omnes fines iudee et tres civitates lidam
et ramathe que addite sunt iudee ex
samaria et omnes fines earum sequestrari
omnibus sacrificantibus in ierusalem pro
his que ab eis rex prius accipiebat per
singulos annos et pro fructibus terre et
pomorum et alia que ad nos pertinebant
decimarum et tributorum ex hoc tempore remit-
timus eis et areas salinarum et coronas que
nobis deferebantur. omnia ipsis concedimus
et nihil horum irritum erit ex hoc et in omne
tempus Nunc ergo curate facere horum exem-
plum et detur ionathe et ponatur in monte
sancto et in loco celebri Et videns deme-
trius rex quod siluit terra in conspectu suo et
nihil ei resistit dimisit totum exercitum
suum et unumquemque in locum suum excep-
to peregrino exercitu quem contraxit ab insulis
gentium et inimici erant ei omnes exercitus
patrum eius Triphon autem erat quidam partium
alexandri prius et vidit quoniam omnis exerci-
tus murmurabat contra demetrium Et ivit ad
emalchuel arabem qui nutriebat antiochum
filium alexandri et assidebat ei ut traderet
eum ipsi ut regnaret loco patris sui et
enuntiavit ei quanta fecit demetrius et in-
imicitias exercitum eius adversus illum et man-
sit ibi diebus multis Et misit ionathas
ad demetrium regem ut eiceret eos qui in
arce erant in ierusalem et qui in presidiis erant.
quia impugnabant israel Et misit demetrius
ad ionathan dicens Non hec tantum fa-
ciam tibi et genti tue sed gloria illustra-
bo te et gentem tuam cum fuerit oportunum
Nunc ergo recte feceris si miseris viros in
auxilium michi quia discessit omnis exerci-
tus meus Et misit ei ionathas tria milia
virorum fortium antiochiam et venerunt
ad regem et delectatus est rex in adventu
eorum Et convenerunt qui erant de civitate
xx. milia virorum et volebant interficere re-
gem Et fugit rex in aulam et occupa-
verunt qui erant de civitate itinera civitatis et
ceperunt pugnare Et vocavit rex iudeos
in auxilium et convenerunt omnes simul ad eum
et dispersi sunt omnes per civitatem et occiderunt
in illa die centum milia hominum et succen-
derunt civitatem et ceperunt spolia multa in illa
die et liberaverunt regem et viderunt qui erant
de civitate quod obtinuisset iudei civitatem sicut
volebant et infirmati sunt mente sua Et
clamaverunt ad regem cum precibus dicentes
Da nobis dextras ut cessent iudei ob
pugnare nos et civitatem et proiecerunt ar-
ma et fecerunt pacem Et glorificati sunt
iudei in conspectu regis et in conspectu omnium
qui erant in regno eius et nominati sunt
in regno et regressi sunt in ierusalem habentes
spolia multa Et sedit demetrius in sede

regni sui et siluit terra in conspectu eius et
mentitus est omnia quecumque dixit et alie
navit se a Ionatha et non retribuit ei iuxta
beneficia que sibi tribuerant et vexabat eum
valde. Post hec reversus est Tryphon et
Antiochus cum eo puer adolescens et reg
navit et imposuit sibi dyadema. Et con
gregati sunt ad eum exercitus omnes quos dis
perserat Demetrius et pugnaverunt contra eum
et fugit et terga vertit. Et accepit Try
phon bestias et optinuit Antiochiam. Et
scripsit Antiochus adolescens Ionathe dicens:
Constituo tibi sacerdotium et constituo te super
quattuor civitates ut sis de amicis regis. Et mi
sit illi vasa aurea et ministerium et dedit ei
potestatem bibendi in auro et esse in purpura
et habere fibulam auream. Et Symonem fratrem
eius constituit ducem a terminis Tyri usque
ad fines Egypti. Et exiit Ionathas et peram
bulabat civitates trans flumen et congrega
tus est ad eum omnis exercitus Syrie in
auxilium et venit Aschalonem et occurrerunt
ei de civitate honorifice. Et abiit inde Gazam
et concluserunt se qui erant Gaze et obsedit
eam et succendit que erant in circuitu civitatis
et predatus est eam. Et rogaverunt Gazen
ses Ionatham et dedit illis dexteram et
accepit filios eorum obsides et misit illos
in Iherusalem et perambulavit regionem usque Da
mascum. Et audivit Ionathas quod prevaricati
sunt principes Demetrii in Cades que est in
Galilea cum exercitu multo volentes eum remo
vere a negotio regni et occurrit illis. Fratrem autem
suum Symonem reliquit intra provinciam. Et ap
plicuit Symon ad Bethsuram et expugna
bat eam diebus multis. Et conclusit eos
et postulaverunt ab eo dextras accipere et
dedit illis et eiecit eos inde et cepit civitatem
et posuit eam in presidium. Et Ionathas
et castra eius applicuerunt ad aquam Ge
nesar et ante lucem vigilaverunt in cam
po Asor. Et ecce castra alienigenarum occur
rebant in campo et tendebant ei insidias
in montibus. Ipse autem occurrit ex adverso. In
sidie vero exsurrexerunt de locis suis et
commiserunt prelium et fugierunt qui erant ex
parte Ionathe omnes et nemo relictus est
ex eis nisi Mathathias filius Absolomi
et Iudas filius Calfi princeps militie exer
citus. Et scidit Ionathas vestimenta sua
et posuit terram in capite suo et oravit.
Et reversus est Ionathas ad eos in pre
lium et convertit illos in fugam et pugna
verunt. Et viderunt qui fugiebant partis illius
et reversi sunt ad eum et insequebantur cum
eo usque Cades ad castra sua et perve
nerunt usque illuc. Et ceciderunt de alienigenis
in die illa tria milia virorum et reversus est
Ionathas in Iherusalem. Capitulum XII

Et vidit Ionathas quia tempus
eum iuvat et elegit viros et mi
sit eos Romam statuere et renovare cum eis
amicitiam. Et ad Spartiatas et ad loca alia misit epistolas
secundum formam eandem. Et abierunt Romam et intrave
runt curiam et dixerunt: Ionathas summus sa
cerdos et gens Iudeorum miserunt nos ut re
novemus amicitiam et societatem secundum pristi
num. Et dederunt illis epistolas ad ipsos per loca ut
deducerent eos in terram Iuda in pace. Et
hoc exemplum epistolarum quas scripsit Iona
thas Spartiatis: Ionathas sacerdos et
seniores gentis et sacerdotes et reliquus
populus Iudeorum Spartiatis fratribus salutem. Iam
pridem misse erant epistole ad Oniam summum
sacerdotem ab Ario qui regnabat apud vos
quoniam estis fratres nostri sicut rescriptum continet quod
subiectum est. Et suscepit Onias virum qui
missus fuerat cum honore et accepit epistolas
in quibus significabatur de societate et amicitia.
Nos cum nullo horum indigeremus habentes so
latio libros sanctos qui sunt in manibus nostris ma
luimus mittere ad vos et renovare frater
nitatem et amicitiam ne forte alieni effi
ciamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo

missas ad nos. Nos ergo in omni tempore sine
intermissione in diebus sollempnibus et ce-
teris quibus oportet memores sumus vestri in
sacrificiis que offerimus et in observationibus
sicut fas est et decet meminisse fratrum. Leta-
mur itaque de gloria vestra. Nos autem circumdederunt
multe tribulationes et multa prelia et impugna-
verunt nos reges qui sunt in circuitu nostro. No-
luimus ergo vobis molesti esse neque ceteris sociis
vestris et amicis vestris in his preliis. Habuimus
enim de celo auxilium et liberati sumus nos
et humiliati sunt inimici nostri. Elegimus itaque
Numenium Antiochi et Antipatrem Iaso-
nis filium et misimus ad Romanos renovare
cum eis amicitiam et societatem pristinam. Man-
davimus itaque eis ut veniant etiam ad vos
et salutent vos et reddant vobis epistolas nostras
de innovatione fraternitatis nostre. Et nunc bene
facietis respondentes nobis ad hec. Et hoc re-
scriptum est epistolarum quas miserat Oniare
rex Spartiatarum. Onyas Ionathe sacerdoti
magno salutem. Inventum est in scriptura de
Spartiatis et Iudeis quoniam sunt fratres et quod sunt
de genere Abraham. Et nunc ex quo hec
cognovimus, bene facietis scribentes nobis de pace
vestra. Sed et nos rescripsimus vobis pecora
nostra et possessiones nostre vestre sunt et vestre
nostre sunt. Mandavimus itaque hec nuntiare vobis.
Et audivit Ionathas quod egressi sunt principes
Demetrii cum exercitu multo super quam prius
pugnare adversus eum, et exiit ab Ierusalem et
occurrit eis in Amathite regione. Non
enim dederat eis spatium ut ingrederentur re-
gionem eius. Et misit speculatores in
castra eorum et reversi nuntiaverunt quia
constituunt supervenire illuc nocte. Cum
autem occidisset sol, precepit Ionathas suis
vigilare et esse in armis paratos ad pug-
nam tota nocte et posuit custodes per
circuitum castrorum. Et audierunt adversarii quia para-
tus est Ionathas cum suis in bello et timuerunt

et formidaverunt in corde suo et accenderunt
focos in castris suis. Ionathas autem et qui cum
eo erant non cognoverunt usque mane. Vide-
bant autem lumina ardentia. Et secutus est Iona-
thas et non comprehendit eos. Transierant enim
flumen Eleutherum. Et divertit Ionathas
ad Arabes qui vocabantur Zabadei et percus-
sit et accepit spolia eorum. Et iunxit et
venit Damascum et perambulabat omnem
regionem illam. Symon autem exiit et ve-
nit usque in Ascalonem et ad proxima presidia
et declinavit in Ioppen et occupavit eam.
Audivit enim quod vellet presidium tradere
partibus Demetrii. Et posuit ibi custodes
ut custodirent eam. Et reversus est Ionathas
et convocavit seniores populi et cogitavit
cum eis edificare presidia in Iudea et edi-
ficare muros in Ierusalem et exaltare altitudine
magna inter medium arcis et civitatis ut se-
pararet eam a civitate ut esset singulariter et
neque emat neque vendat. Et convenerunt
ut edificarent civitatem. Et cecidit murus qui
erat super torrentem ab ortu solis et reparavit
eum qui vocatur Caphetetha. Et Symon edifi-
cavit Adiada in Sephela et munivit eam
et imposuit portas et seras. Et cum cogitas-
set Triphon regnare Asye et assumere dya-
dema et extendere manum in Antiochum
regem, timens ne forte non permitteret eum Io-
nathas sed pugnaret adversus eum, quere-
bat comprehendere eum et occidere. Et ex-
surgens abiit in Bethsan obviam cum .l. et
certum milibus virorum electorum in prelium et
venit Bethsan. Et vidit Triphon quia venit
Ionathas cum exercitu multo ut extenderet
in eum manus et timuit et excepit eum cum
honore et commendavit eum omnibus amicis
suis. Et dedit ei munera et precepit exercitibus
suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit
Ionathe: Ut quid vexasti universum populum cum
bellum non sit nobis? Et nunc remitte eos in
domos suas. Elige autem tibi viros paucos

qui reliqui sunt et veni mecum ptolomaida
et tradam illam tibi et reliqua presidia
et exercitum et universos prepositos negocii et con-
versus abibo. propterea enim veni. Et credidit
ei et fecit sicut dixit et dimisit exercitum
et abierunt in terram iuda. Retinuit autem secum
tria milia virorum ex quibus remisit in ga-
lileam duo milia. mille autem cum eo vene-
runt. Ut autem intravit ionathas ptolomay-
dam clauserunt portas ptolomenses et com-
prehenderunt eum et omnes qui cum illo intra-
verant in gladio interfecerunt. Et misit tri-
phon exercitum et equites in galileam et
in campum magnum ut perderent omnes socios
ionathe. At illi cum cognovissent quia com-
prehensus est ionathas et periit et hos
qui cum eo erant hortati sunt semetipsos
et exierunt parati in prelium. Et videntes autem
hii qui secuti fuerant quia pro anima eis
res erat reversi sunt. Illi autem omnes ve-
nerunt cum pace in terram iuda. Et planxerunt
ionathan et eos qui cum eo erant valde et
luxit israel luctu magno. Et quesierunt omnes
gentes que erant in circuitu eorum conterere
eos. Dixerunt enim non habent principem et adiuvan-
tem. Nunc ergo expugnemus eos et tollamus
ex hominibus memoriam eorum.

Capitulum xiii

Et audivit symon quod congregavit
triphon exercitum copiosum ut ve-
niret in terram iuda et attereret eam. Videns-
que quia in tremore populus est et in timore ascen-
dit ierusalem et congregavit populum et adhortans
dixit. Vos scitis quanta ego et fratres mei et
domus patris mei fecimus pro legibus et pro
sanctis prelia, et angustias quales vidimus.
Horum gratia perierunt omnes fratres mei propter israel
et relictus sum ego solus. Et nunc non
michi contingat parcere anime mee in omni tempore
tribulationis. Non enim melior sum fratribus me-
is. Vindicabo itaque gentem meam et sancta,
natos quoque nostros et uxores. Quia congregate sunt
gentes universe conterere nos inimicitie gratia.
Et accensus est spiritus populi simul ut audivit
sermones istos. Et responderunt voce magna
dicentes. Tu es dux noster loco iude et iona-
the fratris tui. Tu pugna prelium nostrum et
omnia quecumque dixeris nobis faciemus. Et
congregans omnes viros bellatores acceleravit
consummare omnes muros ierusalem et munivit
eam in gyro. Et misit ionathan filium
absolomi et cum eo exercitum novum in iop-
pen et eiectis hiis qui erant in ea remansit i-
bi illic ipse. Et movit triphon a ptolo-
maida cum exercitu multo ut veniret in ter-
ram iuda et ionathas cum eo in custodia.
Symon autem applicuit in addus contra faci-
em campi. Et ut cognovit triphon quia
surrexit symon in loco fratris sui ionathe
et quia commissurus esset cum eo prelium misit
ad eum legatos dicens. Pro argento quod
debebat frater tuus ionathas in ratione re-
gis detinuimus eum. Et nunc mitte argen-
ti talenta centum et duos filios eius obsides
ut non dimissus fugiat a nobis et remit-
temus eum. Et cognovit symon quia cum dolo
loqueretur secum. Iussit tamen dari argentum
et pueros ne inimicitiam magnam sumeret
ad populum israel dicentem. Quia non misit ei ar-
gentum et pueros propterea periit. Et misit pu-
eros et centum talenta et mentitus est et
non dimisit ionatham. Et post hec venit
triphon in terram ut intraret regionem
ut contereret eam, et gyraverunt per viam que
ducit ador. Et symon et castra eius am-
bulabant in omnem locum quocumque ibant.
Qui autem in arce erant miserunt ad triphonem
legatos ut festinaret venire per desertum
et mitteret illis alimonias. Et paravit tripho
omnem equitatum ut veniret illa nocte. Erat
autem nix multa valde et non venit in gala-
aditim. Et cum appropinquasset bascaman
occidit ionatham et filios eius illic.
Et convertit triphon et abiit in terram
suam. Et misit symon et accepit ossa io-
nathe fratris sui et sepelivit ea in modin civitate

[illegible]

patrum eius et planxerunt eum omnis israhel
planctu magno et luxerunt eum dies multos
Et edificavit symon super sepulchrum
patris sui et fratrum suorum edificium altum visu
lapide polito retro et ante et statuit vii
pyramides unam contra unam patri et matri
et quattuor fratribus et his circumposuit colum-
pnas magnas et super columpnas arma
ad memoriam eternam Et iuxta arma na-
ves sculptas que viderentur ab omnibus navi-
gantibus mare hoc est sepulchrum quod
fecit in modyn usque in hunc diem Try-
phon autem cum iter faceret cum antiocho re-
ge adolescente dolo occidit eum et regna-
vit loco eius et imposuit sibi dyadema
asye et fecit plagam magnam in terra Et
edificavit symon presidia iudee muni-
ens ea turribus excelsis et muris magnis
et portis et seris et posuit alimenta
in municionibus Et elegit symon viros et
misit ad demetrium regem ut faceret re-
missionem regioni quia omnes actus try-
phonis per direptionem fuerant gesti Et de-
metrius rex ad verba ista respondit et
scripsit epistolam talem Rex demetrius sy-
moni sacerdoti magno et amico regum
et senioribus et genti iudeorum salutem Co-
ronam auream et bahen quam misistis
suscepimus et parati sumus facere vobiscum
pacem magnam et scribere prepositis regis re-
mittere vobis que indulsimus vobis constant
municiones quas edificastis vobis sint
remittimus vobis quoque ignorantias et peccata
usque in hodiernum diem et coronam quam
debebatis et si quid aliud tributarium erat
in ierusalem iam non sit tributarium Et si qui
ex vobis apti sunt conscribi inter vos con-
scribantur et sit inter vos pax Anno c°
lxx° ablatum est iugum gentium ab israhel
et cepit populus scribere in tabulis et gestis

quecumque enim constituimus vobis

publicis Anno primo sub symone summo sacer-
dote magno duce et principe iudeorum
In diebus illis applicuit symon ad gazam
et circumdedit eam castris et fecit machinas
et applicuit ad civitatem et percussit turrem
unam et comprehendit eam et qui erant in-
tra machinam erant intra machinam et civitatem Et
factus est motus magnus in civitate et ascen-
derunt qui erant in civitate cum uxoribus et fi-
liis supra murum tunicis suis scissis et
clamaverunt voce magna postulantes a sy-
mone dextras sibi dari Et dixerunt Non nobis
reddas secundum malicias nostras sed secundum
misericordias tuas et persequeris tibi et flexus
symon non debellavit eos Eiecit inde eos
de civitate et mundavit edes in quibus
fuerant simulacra et tunc intravit in eam
cum ympnis benedicens dominum Et abiecta
ab ea omni inmundicia collocavit in ea vi-
ros qui legem facerent et munivit eam et
fecit sibi habitationem Qui autem erant in ar-
ce in ierusalem prohibebantur egredi et ingre-
di regionem et emere et vendere et esuri-
erunt valde et multi ex eis fame perierunt Et
clamaverunt ad symonem ut dextras acciperent
et dedit illis Et eiecit eos inde et mun-
davit arcem a contaminacionibus et intra-
verunt in eam tercia et vicesima die secun-
di mensis Anno c° lxx° primo cum laude et ra-
mis palmarum et cyniris et tymbalis et
nablis et ympnis et canticis quia con-
tritus est inimicus magnus ex israhel Et con-
stituit ut omnibus annis agerentur dies
hii cum leticia et munivit montem templi
qui erat secus arcem et habitavit ibi ipse
et qui cum eo erant Et vidit symon io-
hannem filium suum quod fortis prelii vir esset
posuit eum ducem virtutum universarum et
habitavit in gazaris Capitulum xiiii

Anno c° lxx° ii° Congregavit rex
demetrius exercitum suum et abiit

Medorum ad contrahendum sibi auxilia ut expugnaret Tryphonem. Et ut audivit Arsaces rex Persidis et Mediae quia intravit Demetrius confines suos misit unum de principibus suis ut comprehenderet eum vivum et adduceret eum ad se. Et abiit et percussit castra Demetrii et comprehendit eum et duxit eum ad Arsacem et posuit eum in custodiam. Et siluit terra Iuda omnibus diebus Simonis et quaesivit bona genti suae et placuit illis potestas eius et gloria eius omnibus diebus. Et cum omni gloria sua accepit Ioppen in portum et fecit introitum in insulis maris. Et dilatavit fines gentis suae et obtinuit regionem. Et congregavit captivitatem multam et dominatus est Gazarae et Bethsurae et arci et abstulit immunditias ex ea et non erat qui resisteret ei. Et unusquisque colebat terram suam cum pace et terra Iuda dabat fructus suos et ligna camporum fructum suum. Seniores in plateis sedebant omnes et de bonis terrae tractabant et iuvenes induebant se gloriam et stolas belli. Et civitatibus tribuebat alimonias et constituebat eas ut essent vasa munitionis quoadusque nominatum est nomen gloriae eius usque ad extremum terrae. Fecit pacem super terram et laetatus est Israhel laetitia magna. Et sedit unusquisque sub vite sua et sub ficulnea sua. Et non erat qui eos terreret. Defecit impugnans eos super terram; reges contriti sunt in diebus illis. Et confirmavit omnes humiles populi sui et legem exquisivit et abstulit omne malum et iniquum. Sancta glorificavit et multiplicavit vasa sanctorum. Et auditum est Romae quia defunctus est Ionathas et usque in Spartiatam et contristati sunt valde. Ut audierunt autem quod Simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius et ipse obtineret regionem et civitates

in ea scripserunt ad eum in tabulis aereis ut renovarent amicitias et societatem quam fecerant cum Iuda et Ionatha fratribus eius. Et lectae sunt in conspectu ecclesiae in Hierusalem. Et hoc exemplum epistularum quas Spartiatae miserunt: Spartiatarum principes et civitates Simoni sacerdoti magno et senioribus et sacerdotibus et reliquo populo Iudaeorum fratribus salutem. Legati qui missi sunt ad populum nostrum nuntiaverunt nobis de vestra gloria et honore ac laetitia et gavisi sumus in introitu eorum. Et scripsimus quae erant ab eis dicta in conciliis populi sic: Numenius Antiochi et Antipater Iasonis filius legati Iudaeorum venerunt ad nos renovantes nobiscum amicitiam pristinam. Et placuit populo excipere viros gloriose et ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris ut sit ad memoriam populo Spartiatarum. Exemplum autem horum scripsimus Simoni magno sacerdoti. Post haec autem misit Simon Numenium Romam habentem clipeum aureum pondo mnarum mille ad statuendam cum eis societatem. Cum autem audisset populus Romanus sermones istos dixerunt: Quam gratiarum actionem reddemus Simoni et filiis eius? Restituit enim ipse fratres suos et expugnavit inimicos Israhel ab eis et statuerunt ei libertatem et descripserunt in tabulis aereis et posuerunt in titulis in monte Sion. Et hoc est exemplum scripturae: Octavadecima die mensis Elul anno centesimo septuagesimo secundo anno tertio sub Simone magno sacerdote in Asaramel in conventu magno sacerdotum et populi et principum gentis et seniorum regionis nota facta sunt haec: Quoniam frequenter facta sunt proelia in regione nostra, Simon autem Matthathiae filius ex filiis Iarib et fratres eius dederunt se periculo et restiterunt adversariis gentis suae ut

starent sancta ipsorum et lex et gloria magna glorificaverunt gentem suam. Et congregavit Ionathas gentem suam et factus est illis sacerdos magnus et appositus est ad populum suum. Et voluerunt inimici eorum calcare et atterere regionem eorum et extendere manus in sancta eorum. Tunc restitit Symon et pugnavit pro gente sua et erogavit pecunias multas et armavit viros virtutis gentis sue et dedit illis stipendia et munivit civitates Iudee et Bethsuram que erat in finibus Iudee ubi erant arma hostium antea et posuit illic presidium viros Iudeos. Et Ioppen munivit que erat ad mare et Gazaram que est in finibus Azoti in qua hostes antea habitabant. Et collocavit illic Iudeos et quecumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis. Et vidit populus actum Symonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum eo quod ipse fecerat hec omnia et iustitiam et fidem quam conservavit genti sue. Et exquisivit omni modo exaltare populum suum. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius ut tollerentur gentes de regione ipsorum et qui in civitate David erant in Ierusalem in arce de qua procedebant. Et contaminabant omnia que in circuitu sanctorum sunt et inferebant plagam magnam castitati. Et collocavit in ea viros Iudeos ad tutamentum regionis et civitatis. Et exaltavit muros Ierusalem. Et rex Demetrius statuit illi summum sacerdotium. Secundum hec fecit eum amicum suum et glorificavit eum gloria magna. Audivit enim quod appellati sunt Iudei a Romanis amici et socii et fratres et quia susceperunt legatos Symonis gloriose. Et quia Iudei et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in eternum donec surgat propheta fidelis et ut sit super eos dux et ut cura esset illi pro sanctis et ut constitueret prepositos super opera eorum et super regionem et super arma et super presidia et ut cura esset illi de sanctis et ut audiatur ab omnibus et scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione et ut operiatur purpura et auro et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum et contradicere his que ab eo dicuntur aut convocare conventum in regione sine ipso et vestiri purpura et uti fibula aurea. Qui autem fecerit extra hec aut irritum fecerit aliquid horum reus erit. Et complacuit omni populo statuere Symonem et facere secundum ista verba. Et suscepit Symon et placuit ut summo sacerdotio fungeretur et esset dux et princeps gentis Iudeorum. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis et ponere eas in peribolo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario ut haberet Symon et filii.

Et misit rex ... Capitulum XV

Et misit rex Antiochus filius Demetrii epistolas ab insulis maris Symoni sacerdoti magno principi gentis Iudeorum et universe genti et erant continentes hunc modum. Rex Antiochus Symoni sacerdoti magno salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea et electam feci multitudinem exercitus et feci naves bellicas. Volo autem procedere per regionem ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram et qui desolaverunt civitates multas in regione vel in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges et quecumque alia dona remiserunt tibi et permitto tibi facere percussuram proprii numismatis in regione tua. Ierusalem autem sanctam esse et liberam et omnia arma que fabricata sunt et presidia que construxisti que tenes maneant tibi et omne debitum regis et que futura sunt

regia ex hoc et in totum tempus remittuntur tibi. Cum autem optinuerimus regnum nostrum glorificabimus te et gentem tuam et templum gloria magna ita ut manifestetur gloria tua in omni terra. Anno centesimo lxxiiii exiit Antiochus in terram patrum suorum et convenerunt ad eum omnes exercitus ita ut pauci relicti essent cum triphone. Et insecutus est eum Antiochus rex et venit doram fugiens per maritimam. Sciebat enim quod congregata sunt mala in eum et reliquit eum exercitus. Et applicuit Antiochus super doram cum centum xx milibus bellatorum virorum et octo milibus equitum et cinxit civitatem et naves a mari accesserunt et vexabat civitatem a terra et mari. et neminem sinebat ingredi vel egredi. Venit autem Numenius et qui cum eo fuerant de urbe roma habentes epistulas regibus et regionibus scriptas in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri renovantes pristinam amiciciam et societatem missi a symone principe sacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem clipeum aureum mnarum mille. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala neque impugnent eos et civitates eorum et ut non ferant auxilium pugnantibus adversum eos. Visum est autem nobis accipere ab eis clipeum. Si qui ergo pestilentes refugerunt de regione ipsorum ad nos. tradite eos symoni principi sacerdotum ut vindicet in eos secundum legem suam. Hec eadem scripta sunt demetrio regi et attalo et arabe et arsaci et in omnes regiones et sampsame et spartiatis et delo et mindo et sycion et caride et samum et pamphiliam et liciam et alicarnasum et rodum et faselida et coo et syden et arado et gortinam et gnidum et cyprum et cyrenen. Exemplum autem eorum scripserunt symoni principi sacerdotum et populo. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secundo admovens ei semper manus et machinas faciens et conclusit triphonem ne procederet. Et misit ei symon duo milia virorum electorum in auxilium et argentum et aurum et vasa copiosa. et noluit ea accipere sed rupit omnia que pactus est cum eo antea et alienavit se ab eo. Et misit ad eum athenobium unum de amicis suis ut tractaret cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen et gazaram et arcem que est in ierusalem civitates regni mei. fines earum desolastis et fecistis plagam magnam in terra et dominati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite civitates quas occupastis. et tributa locorum quibus dominati estis extra fines iudee. Sin autem date pro illis quingenta talenta argenti et exterminii quod exterminastis et tributorum civitatum alia talenta quingenta. Sin autem veniemus et expugnabimus vos. Et venit athenobius amicus regis in ierusalem et vidit gloriam symonis et claritatem in auro et argento et apparatum copiosum et obstupuit. Et retulit ei verba regis. Et respondit symon et dixit ei. neque alienam terram sumpsimus neque aliena detinemus sed hereditatem patrum nostrorum que iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vindicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe et gazara que expostulas. ipsi faciebant in populo nostro plagam magnam et in regione nostra horum damus talenta centum. Et non respondit ei athenobius verbum. Reversus autem cum ira ad regem renunciavit ei verba ista et gloriam symonis et universa que vidit. Et iratus est rex ira magna. Triphon autem fugit navi in orthosyada. Et constituit rex cendebeum ducem maritimum et exercitum copiosum peditum et equitum dedit illi

et mandavit

Et mandavit illi movere castra contra faciem iudee et mandavit ei edificare cedronem et obstruere portas civitatis et debellare populum. Rex autem persequebatur triphonem. Et pervenit cedebeus yamniam et cepit irritare plebem et conculcare iudeam et captivare populum et interficere et edificare cedronem. Et collocavit illic equites et exercitum ut egressi perambularent viam iudee sicut constituit ei rex. Et ascendit iohannes de gazaris et nuntiavit symoni patri suo que fecit cendebeus in populo ipsorum. Et vocavit symon duos filios suos seniores iudam et iohannem et ait illis. Ego et fratres mei expugnavimus hostes israel ab adolescentia usque in hunc diem et prosperatum est in manibus nostris liberare israel aliquotiens. Nunc autem senui sed estote loco meo et fratris mei et egressi pugnate pro gente nostra auxilium vero de celo vobiscum sit. Et elegit de regione viginti milia virorum belligeratorum et equites et profecti sunt ad cedebeum et dormierunt in modyn et surrexerunt mane et abierunt in campum et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum et equitum et fluvius torrens erat inter medium ipsorum. Et admovit castra contra faciem eorum ipse et populus eius et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem et transfretavit primus et viderunt eum viri et transierunt post eum et divisit populum et equites in medio peditum. Erat autem equitatus adversariorum copiosus nimis. Et exclamaverunt sacris tubis et in fugam conversus est cedebeus et castra eius et ceciderunt ex eis multi vulnerati residui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulneratus est iudas frater iohannis. Iohannes autem insecutus est eos donec venit cedronam quam edificavit et fugerunt usque ad turres que erant in agris azoti et succendit eas igni et ceciderunt ex illis duo milia virorum et reversus est in iudeam in pace. Et ptolomeus filius abobi constitutus erat dux in campo iericho et habebat argentum et aurum multum. Erat enim gener summi sacerdotis et exaltatum est cor eius et volebat optinere regionem et cogitabat dolum adversus symonem et filios eius ut tolleret eos. Symon autem perambulans in regione iudee et sollicitudinem gerens earum descendit in iericho ipse et mathathias filius eius et iudas anno c. lxxvii. mense undecimo hic est mensis sabath. Et suscepit eos filius abobi in munitiunculam que vocatur doch cum dolo quam edificavit et fecit eis convivium magnum et abscondit illic viros. Et cum inebriatus esset symon et filii eius surrexit ptolomeus cum suis et sumpserunt arma sua et intraverunt in convivium et occiderunt eum et duos filios eius et quosdam pueros eius. Et fecit deceptionem magnam in israel et reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec ptolomeus et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium et traderet ei regionem et civitates eorum et tributa. Et misit alios in gazaram tollere iohannem et tribunis misit epistolas ut venirent ad se et daret eis argentum et aurum et dona et alios misit occupare ierusalem et montem templi. Et precurrens quidam nuntiavit iohanni in gazara quia periit pater eius et fratres eius et quia misit te quoque interfici. Ut audivit autem iohannes vehementer expavit et comprehendit viros qui venerant perdere eum et occidit eos. Cognovit enim quia querebant eum perdere. Et cetera sermonum iohannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit et edificii murorum quos extruxit et rerum gestarum eius ecce hec scripta sunt in libro dierum sacerdotii eius ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

~~Explicit machabeorum~~

Capitulum primum

Fratribus qui sunt per egyptum iudeis salutem dicunt fratres qui sunt in ierosolimis iudei et qui in regione iudee et pacem bonam. Benefaciat vobis deus et meminerit testamenti sui quod ad abraham et ysaac et iacob locutus est servorum suorum fidelium et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti. Adaperiat

cor vestrum in lege sua et in preceptis suis et fa
ciat pacem. Exaudiat dominus orationes vestras et re
concilietur vobis nec vos deserat in tempore ma
lo. et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante
demetrio anno centesimo sexagesimo nono nos
iudei scripsimus vobis in tribulatione et impetu
que supervenit nobis in istis annis. ex quo re
cessit iason a sancta terra et a regno por
tas succenderunt et effuderunt sanguinem inno
centem. et oravimus ad dominum et exauditi su
mus et obtulimus sacrificium et similaginem.
et accendimus lucernas et proposuimus panes
et nunc frequentate dies scenophegie men
sis casleu. Anno centesimo octogesimo octavo. populus qui est
ierosolimis et in iudea senatusque et iudas
Aristobolo magistro ptolomei regis qui est
de genere christorum sacerdotum et hiis
qui in egipto sunt salutem et sanitatem. De
magnis periculis liberati magnifice gratias
agimus ipsi. utpote qui adversus talem re
gem dimicavimus. ipse enim fecit ebullire
de persida eos qui pugnaverunt contra nos et
sanctam civitatem. Nam cum in persida esset dux
ipse et cum ipso inmensus exercitus. et cecidit
in templo nanee consilio deceptus sacerdotum
nanee. Etenim cum ea habitaturus venit ad
locum antyochus et amici eius. et ut acci
peret pecunias multas dotis nomine. Cumque
proposuissent eas sacerdotes nanee et ipse
cum paucis ingressus esset intra ambitum
phani clauserunt templum cum intrasset an
tyochus aperto quoque occulto aditu templi mitten
tes lapides percusserunt ducem et eos qui cum
eo erant. et diviserunt membratim et capiti
bus amputatis foras proiecerunt. per omnia bene
dictus deus qui tradidit impios. Facturi
igitur quinta et vicesima die mensis casleu
purificationem templi necessarium duximus significa
re vobis. ut et vos quoque agatis diem sce
nophegie et diem ignis qui datus est quando
Neemias edificato templo et altari obtulit
sacrificia. Nam cum in persidem ducerentur patres
nostri. sacerdotes qui tunc dei cultores erant
acceptum erat igne de altari occulte abscon
derunt in valle ubi erat puteus altus et
siccus et in eo contutati sunt eum ita ut om
nibus ignotus esset locus. Cum autem preterissent
anni multi et placuit deo ut mitteretur nee
mias a rege persidis nepotes sacerdotum
illorum qui absconderant misit ad requiren
dum ignem. et sicut narraverunt nobis non in
venerunt ignem sed aquam crassam. et iussit
eos haurire et afferre sibi et sacrificia que
imposita erant iussit sacerdos Neemias as
pergi aqua ipsa. et ligna que erant superposita.
atque hoc factum est et tempus affuit quo sol
refulsit qui prius erat in nubilo. et accen
sus est ignis magnus ita ut omnes mira
rentur. Orationem autem faciebant omnes sacer
dotes dum consumaretur sacrificium ionatha in
choante ceteris autem respondentibus. et neeme
ne erat hunc habens modum. Domine deus
omnium creator terribilis et fortis iustus et mi
sericors qui solus es bonus rex solus prestans
solus iustus et omnipotens et eternus qui li
beras israel de omni malo. qui fecisti patres
electos et sanctificasti eos accipe sacrificium
pro universo populo tuo israel et custodi par
tem tuam et sanctifica congrega dispersionem nostram.
et libera eos qui serviunt gentibus et con
temptos et abhominatos respice. ut sciant
gentes quia tu es deus noster. Affligentes opprimen
tes nos et contumeliam facientes in super
bia. constitue populum sanctum tuum in loco san
cto tuo sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant ymnos usque consumptum esset
sacrificium. cum autem esset consumptum sacrificium
ex residua aqua neemias iussit lapides
maiores perfundi. quod ut factum est flamma
ex eis accensa est sed ex lumine quod refulsit
ab altari consumpta est. Ut vero manifesta est
res renunciatum est regi persarum. quod in loco
in quo ignem absconderant hii qui trans
lati fuerant sacerdotes aqua apparuit de qua
neemias et qui cum eo erant purificaverunt
sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter

examinans fecit ei templum ut probaret quod factum est ubi erat et cum probasset sacerdotibus donavit multa bona atque alia atque alia munera et accipiens manu sua tribuebat eis. Appellavit autem Neemias hunc locum Nephtar quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures Nephi. Cap[itulum]

Invenitur autem in descriptionibus Ieremie prophete quod iussit eos ignem accipere qui transmigrabant ut significatum est et ut mandavit transmigratis. Et dedit illis legem ne obliviscerentur precepta Domini et ut non exerrarent mentibus videntes simulacra aurea et argentea et ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicens hortabatur ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum et arcam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum usquequo exiit in montem in quo Moyses ascendit et vidit Dei hereditatem. Et veniens ibi Ieremias invenit locum spelunce et tabernaculum et arcam et altare incensi intulit illuc et ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum et non potuerunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias culpans illos dixit quod ignotus erit locus donec congreget Deus congregationem populi et propitius fiat. Et tunc Dominus ostendet hec et apparebit maiestas Domini et nubes erit sicut et Moysi manifestabatur et sicut cum Salomon petiit ut locus sanctificaretur magno Deo manifestabat hec. Et ut sapientiam habens obtulit sacrificium dedicationis et consummationis templi. Sicut et Moyses orabat ad Dominum et descendit ignis de celo et holocaustum consumpsit, sic et Salomon oravit et descendit ignis de celo et consumpsit holocaustum. Et dixit Moyses eo quod non sit comestum quod erat pro peccato consumptum est. Similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem. Inferebantur autem in descriptionibus et commentariis Neemie hec eadem, et ut construens bibliothecam congregavit de regionibus libros et prophetarum et David et epistolas regum et de donariis. Similiter autem et Iudas ea que deciderant per bellum quod nobis acciderat congregavit omnia et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec mittite qui perferant vobis. Acturi itaque purificationem scripsimus vobis. Bene igitur facietis si egeritis hos dies. Deus autem qui liberavit populum suum et reddidit hereditatem omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem sicut promisit in lege, speramus quod cito nostri miserebitur et congregabit de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de magnis periculis et locum purgavit. De Iuda vero Machabeo et fratribus eius et de templi magni purificatione et de are dedicatione, sed et de preliis que pertinent ad Antiochum nobilem et filium eius Eupatorem, et de illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro Iudeis fortiter fecerunt ita ut universam regionem cum pauci essent vindicarent et barbaram multitudinem fugarent et famosissimum in toto orbe templum reciperarent et civitatem liberarent et leges que abolite erant restituerentur, Domino cum omni tranquillitate propitio facto illis. Itemque ab Iasone Cyreneo quinque libris comprehensa temptavimus nos uno volumine breviare. Considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum, curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio, studiosis vero ut facilius possint memorie commendare, omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui hoc opus breviandi causa suscepimus non facilem laborem, immo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus. Sicut hii qui preparant convivium et querunt aliorum voluntati parere propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus, veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes, ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim nove domus

architecto de universa structura curandum est:
ei vero ut que pingere curat que apta sunt
ad ornatum exquirenda sunt. Ita estimandum est
et in nobis. etenim in intellectum colligere et ordinare
sermonem et curiosius partes singulas queque in-
querere historie congruit auctori. breviter vero dic-
tionis sectari et executiones rerum vitare
brevitati concedendum est. Hinc igitur narra-
tionem incipiemus de prefatione tantum dixisse
sufficiat. Stultum etenim est ante historiam
effluere: in ipsa autem historia succingi. Capitulum iii

Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni
pace, leges autem adhuc optime custo-
dirent, propter Onie pontificis [illegible] et
pietatem et animos odio habentes mala, fiebat
ut et ipsi reges et principes locum summo ho-
nore dignum ducerent, et templum maximis
muneribus illustrarent. Ita ut Seleucus
rex Asie de redditibus suis prestaret om-
nes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Sy-
mon autem de tribu Beniamin prepositus templi consti-
tutus, contendebat obsistente sibi principe
sacerdotum iniquum aliquid in civitate moliri.
Sed cum vincere Oniam non posset, venit ad
Apollonium Tharsee filium, qui erat illo tempore
dux Celesyrie et Phenicis. Et nuntiavit ei pe-
cuniis innumerabilibus plenum esse erarium Ihe-
rosolimis, et copias immensas esse que non
pertinent ad rationem sacrificiorum, esse autem possibile sub
potestate regis cadere universa. Cumque retu-
lisset Apollonius ad regem de pecuniis que
delate erant, ille accitum Heliodorum qui
erat super negotia eius misit cum mandatis
ut predictam pecuniam transportaret. Statimque
Heliodorus iter aggressus est, specie quidem
quasi per Celesyriam et Phenicem civitates esset
peragraturus, re vera autem regis propositum perficiens.
Sed cum venisset Ierosolimam et benigne a summo
sacerdote in civitate esset exceptus, narravit
de dato indicio pecuniarum, et cuius gratia adesset
aperuit. Interrogabat autem si vere hec ita essent.
Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec et

victualia viduarum et pupillorum. quedam
vero esse Hircani Tobie viri valde eminentis
in his que detulerat impius Symon. universa
sic autem argenti talenta quadringenta esse et auri ducenta.
decipi vero eos qui credidissent loco et tem-
plo quod per universum mundum honoratur pro sui ve-
neratione et sanctitate impossibile omnino esse. At ille
pro his que habebat in mandatis a rege dicebat
omni genere regi ea esse deferenda. Constitu-
ta autem die intrabat de his Heliodorus
ordinaturus. non modica vero per universam ci-
vitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante
altare cum stolis sacerdotalibus iactaverunt
se et invocabant de celo eum qui de deposi-
tis legem posuit, ut his qui deposuerant ea
salva custodiret. Iam vero qui videbat sum-
mi sacerdotis vultum mente vulnerabatur.
facies enim et color immutatus declarabat
internum animi dolorem. Circumfusa enim erat
mestitia viro quedam et horror corporis,
per quem manifestus aspicientibus dolor
cordis eius efficiebatur. Alii etiam congre-
gati de domibus confluebant publica suppli-
catione obsecrantes, pro eo quod in contemptum
locus esset venturus. accincteque mulieres ciliciis
pectus, per plateas confluebant.
Sed et virgines que concluse erant procurrebant
ad Oniam. alie autem ad muros, quedam vero
per fenestras aspiciebant. Universe autem protenden-
tes manus in celum deprecabantur. Erat enim mi-
sera commixte multitudinis et magni sacer-
dotis in agone constituti expectatio. Et
hi quidem invocabant omnipotentem deum ut cre-
dita sibi his qui crediderant cum omni inte-
gritate conservarent. Heliodorus autem quod
decreverat perficiebat, eodem loco ipse cum
satellitibus circa erarium presens. Sed spiritus omni-
potentis dei magnam fecit sue ostensionis
evidentiam. Ita ut omnes qui ausi fuerant
parere ei ruentes dei virtute in dissolutionem
et formidinem converterentur. Apparuit enim illis
quidam equus terribilem habens sessorem optime

optimentis adornatus. Is quoque qui ei impetu He-
liodoro priores calces elisit. Qui autem ei se-
debat videbatur arma habere aurea. Alii etiam ap-
paruerunt duo iuvenes virtute decori optimi gloria
speciosique amictu qui circumsteterunt eum et ex
utraque parte flagellabant sine intermissione
multis plagis verberantes. Subito autem Helio-
dorus concidit in terram eumque multa caligine
circumfusum rapuerunt atque in sella gesta-
toria positum eiecerunt. Et hic qui cum multis
cursoribus et satellitibus praedictum ingressus
est erarium portabatur nullo sibi auxilium
ferente manifesta Dei cognita virtute. Et ille
quidem per divinam virtutem iacebat mutus
atque omni spe et salute privatus. Hii autem
Dominum benedicebant quia magnificabat locum
suum et templum quod paulo ante timore ac tu-
multu erat plenum apparente omnipotente Domino
gaudio et laetitia impletum est. Tunc vero ex
amicis Heliodori quidam rogabant confestim
Oniam ut invocaret Altissimum et vitam do-
naret ei qui in supremo spiritu erat constitutus.
Considerans autem summus sacerdos ne forte rex
suspicaretur malitiam aliquam a Iudaeis circa
Heliodorum consummatam obtulit pro salute vi-
ri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos ex-
oraret iidem iuvenes eisdem vestibus amic-
ti astantes Heliodoro dixerunt Oniae sacerdoti
gratias age nam propter eum tibi Dominus vitam
donavit. Tu autem a Deo flagellatus nuntia
omnibus magnalia Dei et potestatem. Et his
dictis non comparuerunt. Heliodorus autem hos-
tia oblata Deo et votis magnis promissis ei
qui vivere illi concessit et Oniae gratias agens
recepto exercitu repedabat ad regem. Testa-
batur autem omnibus ea quae sub oculis suis vi-
derat opera magni Dei. Cum autem rex interrogas-
set Heliodorum quis esset aptus adhuc se-
mel mitti Ierosolimam ait. Si quem habes hostem
aut regni tui insidiatorem mitte illuc et fla-
gellatum eum recipies si tamen evaserit eo quod

in loco vere sit Dei quaedam virtus. Nam ipse qui habet
in caelis habitationem visitator et adiutor est
loci illius et venientes ad malefaciendum per-
cutit ac perdit. Igitur de Heliodoro et erarii
custodia ita se res habet. Cap. IIII

Simon autem praedictus pecuniarum et pa-
triae delator male loquebatur de Onia
tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec et ipse
fuisset incentor malorum, provisoremque civitatis
ac defensorem gentis suae et aemulatorem
legis Dei audebat insidiatorem regni dicere. Sed
cum inimicitiae in tantum procederent ut etiam per
quosdam Simonis necessarios homicidia fierent. Con-
siderans Onias periculum contentionis et Apol-
lonium insanire utpote ducem Caelesyriae et
Phoenices ad augendam malitiam Simonis ad
regem se contulit non ut civium accusator sed
communem utilitatem apud semetipsum universae mul-
titudinis considerans. Videbat enim sine regali
providentia impossibile esse pacem rebus dari nec
Simonem posse cessare a stultitia sua. Sed post
Seleuci vitae excessum cum suscepisset regnum
Antiochus qui Nobilis appellabatur ambiebat
Iason frater Oniae summum sacerdotium adito
rege promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta et
ex redditibus aliis talenta octoginta super haec
promittebat et alia centum quinquaginta si potestati eius
concederetur gymnasium et ephebiam sibi
constituere et eos qui in Ierosolimis erant Antio-
chenos scribere. Quod cum rex annuisset et
optinuisset principatum statim ad gentilem ritum
contribulos suos transferre coepit. Et amotis
his quae humanitatis causa Iudaeis a regibus fu-
erant constituta per Iohannem patrem Eupolemi
qui apud Romanos de amicitia et societate
functus legatione est legitima civium iura
destituens prava instituta sanciebat. Etenim
ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere et
optimos quosque epheborum in lupanaribus
ponere. Erat autem hoc non initium sed incremen-
tum quoddam et profectus gentilis et alienigenae conver-

propter Iasonis impii et non sacerdotis nefarium et inauditum scelus, ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent, sed contempto templo et sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestre et prebitionis eius iniuste et in exercitiis disci. Et patrios quidem honores nichil pro nichilo habentes, grecas glorias optimas arbitrabantur; quarum gratia periculosa eos contentio habebat, et eorum instituta emulabantur, ac per omnia his consimiles esse cupiebant, quos hostes et peremptores habuerant. In leges enim divinas impie agere impune non cedit, sed hoc sequens tempus declarabit. Cum autem quinquennalis agon Tyro celebraretur et rex presens esset, misit Iason facinorosus ab Ierosolimis viros peccatores portantes argenti dragmas trecentas in sacrificium Herculis, quas postulaverunt hi qui asportaverant ne in sacrificiis erogarentur, quia non oporteret, sed in alios sumptus eas deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium Herculis; propter presentes autem date sunt in fabricam navium triremium. Misso autem in Egyptum Apollonio Mnesthei filio propter primates Ptolomei Philometoris regis, cum cognovisset Antiochus alienum se a negotiis regni effectum, propriis utilitatibus consulens profectus inde venit Ioppen et inde Ierosolimam. Et magnifice ab Iasone et civitate susceptus cum facularum luminibus et laudibus ingressus est, et inde in Phenicem exercitum convertit. Et post triennii tempus misit Iason Menelaum supradicti Simonis fratrem portantem pecunias regi et de negotiis necessariis responsa perlaturum. At ille commendatus regi cum magnificasset faciem potestatis eius, in semetipsum retorsit summum sacerdotium, superponens Iasoni talenta argenti trecenta. Acceptisque a rege mandatis venit, nichil quidem habens dignum sacerdotio, animos vero crudelis tyranni et fere belue iram gerens. Et Iason quidem, qui proprium fratrem captivaverat, ipse deceptus profugus in Ammanitem expulsus est regionem. Menelaus autem principatum quidem obtinuit; de pecuniis vero regi promissis nichil habebat, cum exactionem faceret Sostratus qui arci erat prepositus. Nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat, quam ob causam utrique ad regem sunt evocati. Et Menelaus amotus est a sacerdotio, succedente Lysimacho fratre suo; Sostratus autem prelatus est Cypriis. Et cum hec agerentur, contigit Tharsenses et Mallotas seditionem movere, eo quod Antiochidi regis concubine dono essent dati. Festinanter itaque rex venit sedare illos, relicto suffecto uno ex comitibus suis Andronico. Ratus autem Menelaus accepisse se tempus oportunum, aurea quedam vasa e templo furatus donavit Andronico, et alia vendiderat Tyro et per vicinas civitates. Quod cum certissime cognovisset Onias, arguebat eum, ipse in loco tuto se continens Antiochie secus Daphnem. Unde Menelaus accedens ad Andronicum rogabat ut Oniam interficeret. Qui cum venisset ad Oniam et datis dexteris cum iureiurando, quamvis esset ei suspectus, suasisset de asylo procedere, statim eum peremit, non veritus iustitiam. Ob quam causam non solum Iudei, sed alie quoque nationes indignabantur et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regem de Cilicie locis adierunt Iudei apud Antiochiam simul et Greci, conquerentes de iniqua nece Onie. Contristatus itaque animo Antiochus propter Oniam et flexus ad misericordiam lacrimas fudit, recordatus defuncti sobrietatem et modestiam; accensisque animis Andronicum purpura exutum per totam civitatem iubet circumduci, et in eodem loco in quo in Oniam impietatem commiserat sacrilegum vita privari, Domino illi condignam retribuente penam. Multis autem sacrilegiis in templo a Lysimacho commissis Menelai consilio, et divulgata fama, congregata est multitudo adversum Lysimachum, multo iam auro exportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis, Lysimachus armatis fere

tribus inclusus in ignis fornacibus, pro capit-
due quodam tyranno etate puer et re-
cta pueritia. Sed ut intellexerunt impe-
tum Lisimachi, alii lapides, alii fustes va-
lidos arripuerunt, festinauerunt; quidam pro cine-
rem in Lisimachum iecere et multi quidem
vulnerati, quidam autem prostrati. Omnes vero
in fugam conversi sunt; ipsum etiam sacri-
legum secus erarium interfecerunt. De hiis igitur
cepit iudicium adversus Menelaum agitari.
Et cum venisset rex Tyrum ad ipsum negotium
detulerunt missi tres viri a senioribus. Et cum su-
peraretur Menelaus, promisit Ptolomeo
multas pecunias dare ad suadendum regi.
Itaque Ptolomeus in quodam atrio positum quasi
refrigerandi gratia regem adiit, et a
sententia deduxit, et Menelaum quidem universe
malitie reum criminibus absolvit; miseros
autem qui etiam si apud Scithas causam dixissent
innocentes iudicarentur, hos morte dampnavit.
Cito ergo iniustam penam dederunt qui pro civitate
et populo et sacris vasis causam prosecuti sunt. Quam-
obrem Tyrii quoque indignati erga sepul-
turam eorum liberalissimi extiterunt. Menelaus
autem propter eorum avaritiam qui in potentia
erant permanebat in potestate crescens in malitia
et ad insidias civium. Cap.m b

Eodem tempore Antiochus secundam pro-
fectionem paravit in Egyptum. Contigit
autem per universam Ierosolimorum civitatem videri die-
bus xl per aera equites discurrentes aura-
tas stolas habentes, et hastas quasi cohortes
armatas, et cursus equorum per ordines di-
gestos, congressiones fieri cominus et scutorum
motus et galeatorum multitudinem gladiis
districtis, et telorum iactus et aureorum ar-
morum splendorem omnisque generis loricarum.
Quapropter omnes rogabant in bonum monstra
convertere. Sed cum falsus rumor exisset
tamquam vita excessisset Antiochus, assumptis
Iason non minus mille viris aggressus est civi-
tatem repente et civibus ad murum convolan-
tibus, ad ultimum apprehensa civitate, Menela-
us fugit in arcem. Iason vero non parcebat in
cede civibus suis, nec cogitabat prosperitatem
adversum cognatos malum esse maximum, arbi-
trans hostium et non civium se trophea capturum.
Et principatum quidem non obtinuit, finem vero
insidiarum suarum confusionem cepit, et profugus
iterum abiit in Ammanitem. Ad ultimum in exitum
suum conclusus ab Areta Arabum tyranno, fugi-
ens de civitate in civitatem, omnibus odiosus ut
refuga legum et execrabilis ut patrie et civium
hostis in Egyptum extrusus est; et qui multos
de patria sua expulerat, peregre periit Lacede-
monas profectus quasi pro cognatione ibi refu-
gium habiturus; et qui insepultos multos
abiecerat, ipse et illamentatus et insepul-
tus abiicitur, sepultura neque peregrina usus
neque patrio sepulchro participans. His itaque
gestis suspicatus est rex societatem deserturos
esse Iudeos, et ob hoc profectus ex Egypto
efferatus animis civitatem quidem armis cepit.
Iussit autem militibus interficere nec parcere occur-
rentibus et per domos ascendentes trucidare. Fie-
bat ergo cedes iuvenum ac seniorum, mulierum
et natorum exterminia, virginum et parvulorum ne-
ces. Erant autem toto triduo lxxx milia interfe-
cti, xl milia vincti, non minus autem venundati.
Sed nec ista sufficiunt; ausus est etiam intra-
re templum universe terre sanctius, Menelao
ductore, qui legum et patrie fuit proditor, et
scelestis manibus sumens sancta vasa, que ab
aliis regibus et civitatibus erant posita
ad ornatum loci et gloriam, contrectabat in-
digne et contaminabat. Ita alienatus mente
Antiochus non considerabat quod propter peccata
habitantium civitatem modicum Dominus fuerat
iratus, propter quod et accidit circa locum despectio.
Alioquin nisi contigisset eos multis peccatis
esse involutos, sicut Heliodorus qui missus

est a seleuco rege ad expoliandum erarium. Ita etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia. Verum non propter locum gentem, sed propter gentem locum dominus elegit. Ideoque et ipse locus particeps est populi malorum, postea autem fiet socius et bonorum. Et qui derelictus in ira dei omnipotentis est, iterum in magni domini reconciliatione cum summa gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingentis ablatis de templo talentis, velociter antiochiam regressus est, existimans se pre superbia terram ad navigandum, pelagus vero ad iter agendum deducturum, propter mentis elationem. Reliquit autem et prepositos ad affligendam gentem: ierosolimis quidem philippum genere frigem, moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est, in garizim autem andronicum et menelaum, qui gravius quam ceteri imminebant civibus. Cumque appositus esset contra iudeos, misit odiosum principem apollonium cum exercitu viginti et duobus milibus, precipiens ei omnes perfecte etatis interficere, mulieres ac iuvenes vendere. Qui cum venisset ierosolimam, pacem simulans, quievit usque ad diem sanctum sabbati, et tunc feriatis iudeis arma suis capere precepit. Omnesque simul qui ad spectaculum processerant trucidavit, et civitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus, qui decimus fuerat, secesserat in desertum locum, ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat, et feni cibo vescentes demorabantur, ne participes essent coinquinationis. Cap. vi

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam antiochenum, qui compelleret iudeos ut se transferrent a patriis et dei legibus, contaminare etiam quod in ierosolimis erat templum, et cognominare iovis olimpii, et in garizim, prout erant hi qui locum inhabitabant, iovis hospitalis. Pessima autem et universis gravis erat malorum incursio. Nam templum luxuria et comessationibus erat plenum et scortantium cum meretricibus, sacratisque edibus mulieres se ultro ingerebant, intro ferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neque dies solempnes patrii servabantur, nec simpliciter se quisquam iudeum esse confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia, et cum liberi sacra celebrarentur, cogebantur edera coronati libero circuire. Decretum autem exiit in proximas gentilium civitates, suggerentibus ptolomeis, ut pari modo et ipsi adversus iudeos agerent ut sacrificarent, eos autem qui nollent transire ad instituta gentilium interficerent. Erat autem videre miseriam. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse, quas ad ubera infantibus suspensis, cum publice per civitatem circumduxissent, per muros precipitaverunt. Alii vero ad proximas coeuntes speluncas et latenter diem sabbati celebrantes, cum indicati essent philippo, flammis succensi sunt, eo quod verebantur propter religionem et observantiam manu sibimet auxilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescant propter adversos casus, sed reputent ea que acciderunt non ad interitum, sed ad correptionem esse generis nostri. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium. Non enim sicut in aliis nationibus dominus patienter expectat, ut eas cum iudicii dies venerit in plenitudine peccatorum puniat, ita et nobis statuit ut peccatis nostris in finem devolutis ita demum in nos vindicet. Propter quod numquam quidem a nobis misericordiam suam amovet, corripiens vero in adversis populum suum non derelinquit. Sed hec nobis ad commonitionem legentium dicta sint paucis. Iam autem veniendum est ad narrationem. Igitur eleazarus unus de primoribus scribarum aperto ore hians compellebatur carnem porcinam

hic est

vir etate provectus et vultu decorus

manducare. At ille gloriosam mortem magis quam odibilem vitam complectens voluntarie preibat ad supplicium. Intuens autem quomodo oporteret accedere patienter sustinens destinavit non admittere illicita propter vite amorem. Hii autem qui astabant iniqua miseratione commoti propter antiquam viri amicitiam tollentes eum secreto rogabant afferri carnes quibus vesci ei licebat, ut simularetur manducasse sicut rex imperaverat de sacrificii carnibus, ut hoc facto a morte liberaretur. Et propter veterem viri amicitiam hanc in eo faciebant humanitatem. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiam dignam et ingenite nobilitatis caniciem atque a puero optime conversationis actus, et secundum sancte a deo condite legis constituta respondit cito dicens premitti se velle in infernum. Non enim etati nostre dignum est inquit fingere, ut multi adolescentes arbitrantes Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum, et ipsi propter meam simulationem et propter modicum corruptibilis vite tempus decipiantur, et per hoc maculam atque execrationem mee senectuti conquiram. Nam et si in presenti suppliciis hominum eripiar, sed manum omnipotentis neque vivus neque defunctus effugiam. Quamobrem fortiter vitam excedendo senectute quidem dignus apparebo. Adolescentibus autem exemplum forte relinquam, si prompto animo ac fortiter pro gravissimis ac sanctissimis legibus honesta morte perfungar. His dictis confestim ad supplicium trahebatur. Hii autem qui eum ducebant et paulo ante fuerant mitiores, in iram conversi sunt propter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiam prolatos arbitrabantur. Sed cum plagis perimeretur ingemuit et dixit: Domine qui habes sanctam scientiam, manifeste tu scis quia cum a morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores, secundum animam vero propter timorem tuum libenter hec patior. Et iste quidem hoc modo vita decessit, non solum iuvenibus sed et universe genti memoriam mortis sue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens.

Capitulum VII

Contigit autem septem fratres una cum matre apprehensos compelli a rege contingere contra fas carnes porcinas flagris et taureis cruciatos. Unus autem ex illis qui erat primus sic ait: Quid queris et quid vis discere a nobis? parati sumus mori magis quam patrias dei leges prevaricari. Iratus itaque rex iussit sartagines et ollas eneas succendi, quibus statim succensis iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam, et cute capitis abstracta, summas quoque manus et pedes ei prescindi, ceteris eius fratribus et matre inspicientibus. Et cum iam per omnia inutilis factus esset, iussit ei ignem admoveri et adhuc spirantem torreri in sartagine, in qua cum diu cruciaretur ceteri una cum matre invicem se hortabantur mori fortiter dicentes: Dominus deus aspiciet veritatem et consolabitur in nobis quemadmodum in protestatione cantici declaravit Moyses: Et in servis suis consolabitur. Mortuo itaque illo primo hoc modo sequentem deducebant ad illudendum, et cute capitis eius cum capillis detracta interrogabant si manducaret priusquam toto corpore per membra singula puniretur. At ille respondens patria voce dixit: Non faciam metu ideo quia frater meus crudeliter consecutus est penam negabo dominum. Propter quod et ipse sequenti loco primi tormenta suscepit et in ultimo spiritu constitutus sic ait: Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis, sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in eterne vite resurrectione suscitabit. Post hunc tertius illuditur et linguam postulatus cito protulit et manus constanter extendit, et cum fiducia ait: E celo ista possideo, sed propter dei leges nunc hec ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Ita ut rex et qui cum eo erant mirarentur adolescentis animum, quod tamquam

nichilum duceret cruciatus / et hoc ita defuncto
quartum vexabant similiter torquentes et cum iam
esset ad mortem sic ait Potius est ab hominibus
morti datos spem expectare a deo iterum
ab ipso resuscitandos tibi enim resurrectio ad vi-
tam non erit Et cum admovissent quintum vexa-
bant eum At ille respiciens in eum dixit potestatem
inter homines habens / cum sis corruptibilis facis
quos vis Noli autem putare genus nostrum a deo
esse derelictum / tu autem patienter sustine et videbis
magnam potestatem ipsius qualiter te et semen
tuum torquebit Post hunc ducebant et sex-
tum / et is mori incipiens sic ait / Noli frus-
tra errare Nos enim propter nosmetipsos pa-
timur peccantes in deum nostrum / et digna admira-
tione facta sunt in nobis Tu autem ne existimes
tibi impune futurum quod contra deum pugnare
temptaveris / Supramodum autem mater mirabilis
et bonorum memoria digna / que pereuntes sep-
tem filios sub unius diei tempore conspiciens bo-
no animo ferebat propter spem quam in deum ha-
bebat singulos eorum hortabatur voce patria
fortiter repleta sapientia et femine cogitationi
masculinum animum inserens dixit ad eos Nes-
cio qualiter in utero meo apparuistis / neque enim
ego spiritum et animam donavi vobis et vitam /
et singulorum membra non ego ipsa compegi
Sed enim mundi creator qui formavit hominis nativi-
tatem / quique omnium invenit originem et spiritum
vobis iterum cum misericordia reddet et vitam sicut
vosmetipsos despicitis propter leges eius An-
tiochus autem contempni se arbitratus simul et
exprobrantis voce despecta cum adhuc adoles-
centior superesset non solum verbis hortabatur sed
et cum iuramento affirmabat divitem se et
beatum facturum et translatum a patriis legibus
amicum habiturum et res necessarias prebiturum Sed
ad hec cum adolescens nequaquam inclinaretur vo-
cavit rex matrem et suadebat ei ut adolescenti
fieret in salutem Cum autem multis eam verbis esset
hortatus promisit suasuram se filio suo Itaque in-
clinata ad illum deridens crudelem tyrannum ait
patria voce fili mi miserere mei que te in utero
novem mensibus portavi et lac triennio dedi et
alui et in etatem istam perduxi / peto nate ut
aspicias ad celum et terram et ad omnia que in
eis sunt et intelligas quia ex nichilo fecit illa
deus et hominum genus / ita fiet ut non timeas
carnificem istum sed dignus fratribus tuis effectus
particeps suscipe mortem ut in illa miseratione cum fratribus
tuis te recipiam Cum hec illa adhuc diceret ait
adolescens quem sustinetis non obedio precepto
regis sed precepto legis que data est nobis
per moysen Tu vero qui inventor omnis malicie
factus es in hebreos [illegible] non effugies
manum dei Nos enim pro peccatis nostris hec
patimur et si nobis propter increpationem et cor-
reptionem dominus deus noster modicum iratus est sed
iterum reconciliabitur servis suis / tu autem o sce-
lestissime et omnium hominum flagitiosissime noli
frustra extolli vanis spebus in servos
eius inflammatus Nondum enim omnipotentis dei et
omnia inspicientis iudicium effugisti Nam fratres
mei modico nunc dolore sustentato sub testa-
mento vite eterne effecti sunt Tu vero iudicio dei
iustas superbie tue penas exsolves Ego autem
sicut et fratres mei animam et corpus meum tra-
do pro patriis legibus invocans deum maturius
genti nostre propitium fieri teque cum tormentis et ver-
beribus confiteri quod ipse deus est solus In me
vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira que
super omne genus nostrum iuste superducta est Tunc
rex accensus ira in hunc super omnes crudelius de-
sevit indigne ferens derisum se et hic itaque
mundus obiit per omnia in domino confidens Novis-
sime autem post filios et mater est consumpta
Igitur de sacrificiis et de nimiis crudelitatibus
satis dictum est

Capitulum viii

Iudas vero machabeus et qui cum illo
erant introibant latenter in castella / et voca-
ntes cognatos et amicos / et eos qui
permanserant in iudaismo assumentes eduxerunt

adiere sex milia viros et invocabant dominum
ut respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur
misereretur templo quod contaminabatur ab impiis
misereretur etiam et exterminio civitatis que esset
illico complananda et vocem sanguinis ad se cla
mantis audiret memoraretur quoque iniquissi
mas mortes parvulorum innocentum et blas
phemias nomini suo illatas et indignaretur
super his. At Machabeus congregata multitudine
intollerabilis gentibus efficiebatur. Ira enim domi
ni in misericordiam conversa est et superveniens cas
tellis et civitatibus improvisus succende
bat eas et opportuna loca occupans non paucas
hostium strages dabat. maxime autem noctibus
ad huiuscemodi excursus ferebatur. et fama
virtutis eius ubique diffundebatur. Videns
autem Philippus paulatim virum ad profectum ve
nire ac frequentius res ei prospere cedere ad Pto
lomeum ducem Celesyrie et Phenicis scripsit
ut auxilium ferret regis negotiis. At ille
velociter misit Nychanorem Patrocli de pri
moribus amicis dans ei de permixtis gentibus
armatos non minus viginti milibus ut univer
sum Iudeorum genus deleret adiuncto ei et
Gorgia viro militari et in bellicis rebus ex
pertissimo. Constituit autem Nychanor regi ut
tributum quod Romanis erat dandum duo mi
lia talentorum de captivitate Iudeorum suppleret
statimque ad maritimas civitates misit convo
cans ad coemptionem iudaicorum mancipiorum pro
mittens se nonaginta mancipia talento
distracturum non respiciens ad vindictam que
eum ab omnipotente esset consecutura. Iudas
autem ubi comperit indicavit his qui secum erant
iudeis Nychanoris adventum. Ex quibus qui
dam formidantes et non credentes dei iusticie
in fugam vertebantur. Alii vero si quid eis super
erat vendebant simulque dominum deprecabantur
ut eriperet eos ab impio Nychanore qui
eos priusquam cominus veniret vendiderat

et si non propter eos sed propter testamentum quod
erat ad patres eorum et propter invocationem sancti
et magnifici nominis eius super ipsos. Convo
catis autem Machabeus septem milibus qui
cum ipso erant rogabat ne hostibus reconcilia
rentur neque metuerent inique venientium ad
se hostium multitudinem sed fortiter contende
rent ante oculos habentes contumeliam que in
locum sanctum ab his iniuste esset illata. Item
que ludibrio habite civitatis iniuriam ad
huc etiam veterum instituta convulsa. Nam
illi quidem armis confidunt simul et
audacia. Nos autem in omnipotente domino qui potest
et venientes adversum nos et universum mundum
uno nutu delere confidimus. Admonuit autem
eos et de auxiliis dei que facta sunt erga
parentes et quod sub Sennacherib centum et octo
septem milia perierunt et de prelio quod eis ad
versus Galathas fuit in Babylonia ut
omnes ubi ad rem ventum est Macedonibus
sociis hesitantibus ipsi sex milia soli peremi
runt centum viginti milia propter auxilium illis
de celo datum et beneficia pro his plurima con
secuti sunt. His verbis constantes effecti sunt
et pro legibus et patria mori parati. Con
stituit itaque fratres suos duces utrique ordini
Symonem et Iosephum et Ionatham subici
ens unicuique mille et quingentos. Ad hec
etiam ab Esdra lecto illis sancto libro et dato signo
adiutorii dei in prima acie ipse dux commi
sit cum Nychanore. Et facto sibi adiutore omnipotente
interfecerunt super novem milia hominum. maio
rem autem partem exercitus Nychanoris vulneribus
debilem factam fugere compulerunt. Pecuniis vero
eorum qui ad emptionem ipsorum venerant sublatis
ipsos usquequaque persecuti sunt. sed reversi sunt
hora conclusi. Nam erat ante sabbatum. quam ob causam
non perseveraverunt insequentes. Arma autem ipsorum
et spolia congregantes sabbatum agebant bene
dicentes dominum qui liberavit eos in isto die
misericordie initium stillans in eos. Post sabbatum vero

debilibus et orphanis et viduis dimiserunt spolia, et residua ipsi cum suis habuerunt. His itaque gestis et communi ab omnibus facto obsecratione dominum postulabant, ut in finem servis suis reconciliaretur. Et ex his qui cum Tymotheo et Bachide erant contra se contendentes super viginti milia, et interfecerunt et munitiones excelsas obtinuerunt, et plures predas diviserunt equa portione debilibus pupillis et viduis, sed et senioribus facientes. Et cum arma eorum collegissent diligenter omnia deposuerunt in locis optimis. Residua vero spolia Ierusalem detulerunt, et Philarchen qui cum Tymotheo erat interfecerunt virum scelestum, qui in multis Iudeos afflixerat, et cum epinitia agerent in Ierusalem, eos qui sacras ianuas incenderant, id est Calisthenen, cum in quodam domicilium refugisset incenderunt, digna mercede pro impietatibus suis reddita. Facinorosissimus autem Nichanor qui mille negociatores ad Iudeorum vendicionem adduxerat, humiliatus auxilio domini ab hiis quos nullos extimaverat deposita veste glorie per mediterranea fugiens solus venit Antyochiam summa infelicitate de interitu sui exercitus consecutus, et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captivitate Ierosolimorum, predicabat nunc protectorem deum habere Iudeos, et ob id ipsum invulnerabiles esse, eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas.

Eodem tempore [illegible] C. xv.

Antyochus inhoneste revertebatur de Perside. Intraverat enim in eam que dicitur Persipolis et temptavit expoliare templa et civitatem opprimere. Sed multitudine ad arma concurrente in fugam versi sunt. Et ita contigit ut Antyochus post fugam turpiter rediret, et cum esset circa Ecbathanam recognovit que erga Nichanorem et Tymotheum gesta sunt. Iratus autem in ira arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugaverant posse in Iudeos retorquere. Ideoque iussit agitari currum sine intermissione agens iter, celesti eum iudicio perurgente, eo quod ita superbe locutus sit venturum se Ierusalem et congeriem sepulchri Iudeorum esse venturum. Alias facturum. Sed qui universa conspicit dominus deus Israel percussit eum insanabili et invisibili plaga. Ut enim finivit hunc ipsum sermonem, apprehendit eum dolor dirus viscerum et amara interiorum tormenta. Et quidem satis iuste quippe qui multis et novis cruciatibus aliorum torserat viscera, licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Super hoc autem superbia repletus ignem spirans animo in Iudeos, et precipiens accelerari negotium contigit illum impetu euntem de curru cadere, et gravi corporis collisione membra vexari. Is quoque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus et montium altitudines in statera appendere, nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam dei virtutem in semetipso contestans, ita ut de corpore impii vermes scaturirent, ac viventis in doloribus carnes eius effluerent, odore etiam illius et fetore exercitus gravaretur, et qui paulo ante sydera celi contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intollerantiam fetoris portare. Hinc ergo cepit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divina ammonitus plaga, per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus, et cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset, ita ait: Iustum est subditum esse deo et mortalem non paria deo sentire. Orabat autem scelestus dominum a quo non esset misericordiam consecuturus, et civitatem ad quam festinans veniebat, ut eam ad solum deduceret ac sepulchrum congestorum faceret, nunc optat liberam reddere, et Iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum, sed avibus ac feris diripiendos traditurum, et

cum parvulis exterminaturum se dixerat equales
nunc atheniensibus facturum pollicetur; templum
etiam sanctum quod prius expoliaverat op-
timis donis ornaturum et sancta vasa multipli-
caturum, et pertinentes ad sacrificia sumptus de
redditibus suis prestaturum, et super hec et iu-
deum se futurum et omnem locum terre peram-
bulaturum et predicaturum dei potestatem. Sed
non cessantibus doloribus supervenerat enim in
eum iustum dei iudicium, desperans scripsit ad
iudeos in modum deprecationis epistolam hec
continentem. Optimis civibus iudeis plurimam
salutem et bene valere et esse felices rex
et princeps antiochus. Si bene valetis et
filii vestri et ex sententia vobis cuncta sunt, maximas
agimus gratias. Et ego in infirmitate constitutus, vestri
autem memor benigne, reversus de persidis locis
et infirmitate gravi apprehensus, necessarium duxi
pro communi utilitate curam habere, non desperans
memetipsum, sed spem multam habens effugi-
endi infirmitatem. Respiciens autem quod et pater
meus quibus temporibus in locis superioribus
ducebat exercitum ostendit, quis post se susciperet
principatum, ut si quid contrarium accideret aut
difficile nuntiaretur, scientes hi qui in
regionibus erant, cui esset rerum summa derelicta,
non turbarentur. Ad hoc considerans de proximo
potentes quosque et vicinos temporibus insidi-
antes, et eventum expectantes, designavi fi-
lium meum antiochum regem, quem sepe recur-
rens in superiora regna multis vestrum commenda-
bam, et scripsi ad eum que subiecta sunt. Oro
itaque vos et peto ut memores beneficiorum
publice et privatim, ut unusquisque conservet
fidem ad me et ad filium meum. Confido enim
eum modeste et humane acturum, et sequentem
propositum meum mediatorem vobis fore. Igitur homicida
et blasphemus pessime percussus et ut ipse
alios tractaverat, peregre in montibus miser-
abili obitu vita functus est. Transferebat autem
corpus philippus collactaneus eius, qui metu-
ens filium antiochi ad ptolomeum philome-
torem in egiptum abiit. Capitulum X

Machabeus autem et qui cum eo erant,
domino se protegente, templum quidem
et civitatem recepit, aras autem quas alienige-
ne per plateas extruxerant, itemque delubra
demolitus est. Et purgato templo aliud altare
fecerunt, et de ignitis lapidibus igne concepto ob-
tulerunt sacrificia post biennium, et incensum et
lucernas et panes propositionis posuerunt. Quibus
gestis rogabant dominum prostrati in terram ne
amplius talibus malis inciderent, sed et si quando
peccassent, ut ab ipso mitius corriperentur, et non
barbaris ac blasphemis hominibus traderentur.
Qua die autem templum ab alienigenis pollu-
tum fuerat, contigit eadem die purificationem fi-
eri vicesima quinta mensis qui fuit casleu. Et cum
letitia diebus octo egerunt in modum taber-
naculorum, recordantes quod ante modicum tempus
diem sollempnem tabernaculorum in montibus
et speluncis more bestiarum egerant. Propter quod
thyrsos et ramos virides et palmas prefere-
bant ei qui prosperavit mundari locum suum. Et
decreverunt communi precepto et decreto universe
genti iudeorum omnibus annis agere dies istos.
Et antiochi quidem qui appellatus est nobilis
vite excessus ita se habuit. Nunc autem de eu-
patore antiochi filio impio que gesta sunt
narrabimus, breviantes mala que in bellis
gesta sunt. Hic enim suscepto regno constituit
super negotia regni lysiam quendam phenicis
et syrie militie principem. Nam ptolomeus
qui dicebatur macer iusti tenax erga iude-
os esse instituit et precipue propter iniquitatem
que facta erat in eos, et pacifice agere
cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eu-
patorem, cum frequenter proditor audiret au-
diret, eo quod cyprum creditam sibi a philome-
tore deseruisset, et ad antiochum nobilem

translatus etiam ab eo recessisset veneno vita finiuit. Gorgias autem cum esset dux locorum assumptis aduenis frequenter iudeos debellabat. Iudei vero qui tenebant opportunas munitiones fugatos a Ierusalem suscipiebant et bellare temptabant. Hii vero qui cum Machabeo erant per orationes dominum rogantes ut esset sibi adiutor, impetum fecerunt in munitiones Ydumeorum, multaque in sistentes loca optinuerunt, occurrentes interfecerunt, et ad simul non minus a viginti quinque milibus trucidauerunt. Cumque autem cum fugissent in duas turres valde munitas omnem apparatum ad repugnandum habentes, Machabeus ad eorum expugnationem relictis Symone et Iosepho, Iaczacheo, eisque qui cum eis erant satis multis, ipse ad eas que amplius perurgebant pugnas conuersus est. Hii vero qui cum Symone erant cupiditate ducti a quibusdam qui in turribus erant suasi sunt pecunia, et lxx milibus didragmis acceptis dimiserunt quosdam effugere. Cum autem Machabeo nunciatum esset quod factum est, congregatis principibus populi accusauit quod pecunia fratres vendidissent, aduersariis eorum dimissis. Hos igitur proditores fratres interfecit, et confestim duas turres occupauit. Armis autem ac manibus omnia prospere agendo, in duabus munitionibus plus quam viginti milia peremit. Thymotheus autem qui prius a Iudeis superatus fuerat, conuocato exercitu peregrine multitudinis et congregato equitatu asiano aduenit quasi armis iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum eo erant appropinquante illo deprecabantur dominum, capiti terram aspergentes, lumbosque ciliciis precincti, ad altaris crepidinem vel crepidine prouoluti, ut sibi deus propicius fieret, inimicis autem eorum esset inimicus et aduersantes aduersaretur, sicut lex dicit. Et itaque oratione susceptis armis longius de ciuitate procedentes, et proximi hostibus effecti resederunt.

Primo autem solis ortu utrique commiserunt, isti quidem victorie et prosperitatis sponsorem cum virtute dominum habentes, illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum vehemens pugna esset, apparuerunt aduersariis de celo viri quinque in equis frenis aureis decori, ducatum iudeis prestantes, ex quibus duo Machabeum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conseruabant, in aduersarios autem tela et fulmina iaciebant, ex quo et cecitate confusi et repleti perturbatione cadebant. Interfecti sunt autem viginti milia quingenti peditum et equites sexcenti. Tymotheus vero confugit in gazara presidium munitum, cui preerat Chereas. Machabeus autem et qui cum eo erant leti obsederunt presidium diebus quatuor. Et hii qui intus erant loci firmitate confisi super modum maledicebant, et sermones nephandos iactabant. Sed cum dies quintus illucesceret, viginti iuuenes ex hiis qui cum Machabeo erant, accensi animis propter blasphemiam viriliter accesserunt ad murum, et feroci animo incedentes ascendebant. Sed et alii similiter ascendentes turres portasque succendere aggressi sunt, atque ipsos maledicos viuos concremauerunt. Protinus autem suffodium presidio reparato, Tymotheum occultatum se in quodam repertum loco peremerunt, et fratrem illius Cheream et Appollophanem occiderunt. Quibus gestis in ymnis et confessionibus benedicebant dominum qui magna fecit in Israel et victoriam dedit illis.

Capitulum xi.

Sed paruo post tempore Lysias procurator regis et propinquus ac negotiorum prepositus grauiter ferens de hiis que acciderant, congregatis lxxx milibus et equitatu uniuerso, veniebat aduersus iudeos, existimans se ciuitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum, templum vero in pecunie questum sicut cetera delubra gentium habiturum, et per singulos annos venale sacerdotium

nusquam cogitans dei potestatem / sed mente
effrenatus in multitudine peditum et in milibus
equitum et in octoginta elephantis confidebat.
Ingressus autem iudeam et appropians bethsure que
erat in angusto loco ab ierusalem intervallo v.
stadiorum illud presidium expugnabat. Ut autem
machabeus et qui cum eo erant cognoverunt
expugnari presidia / cum fletu et lacrimis
rogabant dominum et omnis turba simul / ut bo
num angelum mitteret ad salutem israel / et ipse pri
mus machabeus sumptis armis ceteros adhor
tatus est / simul secum periculum subire et ferre
auxilium fratribus suis. Cumque pariter prompto
animo procederent ierosolimis apparuit precedens eos
eques in veste candida armis aureis has
tam vibrans. Tunc omnes simul benedixerunt miseri
cordem dominum et convaluerunt animis non solum
homines sed et bestias ferocissimas et mu
ros ferreos parati penetrare. Ibant igitur
prompti de celo habentes adiutorem et mise
rantem eos dominum. leonum autem more et im
petu irruentes in hostes prostraverunt ex eis
undecim milia peditum / et equitum mille sex
centos / universos autem in fugam verterunt / plures
autem ex eis vulnerati nudi evaserunt / sed et
ipse lisias turpiter fugiens evasit. Et quia
non insensatus erat secum ipse reputans factam
erga se diminutionem / et intelligens invictos
esse hebreos dei omnipotentis auxilio innitentes /
misit ad eos / promisitque consensurum se omnibus
que iusta sunt / et regem compulsurum amicum
fieri / annuit autem machabeus precibus lysie
in omnibus utilitati consulens / et quecumque
machabeus scripsit lysie de iudeis ea rex
concessit. Nam erant scripte iudeis epistole a ly
sia quidem hunc modum continentes. Lysias po
pulo iudeorum salutem. Iohannes et abesalom
qui missi fuerant a nobis tradentes scripta pos
tulabant ut ea que per illos significabantur im
plerem. Quecumque igitur regi potuerunt
perferri exposui / et que res permittebat con
cessi. Si igitur in negotiis fidem conserva
veritis / etiam deinceps bonorum vobis causa
esse temptabo. De ceteris autem per singula verba
mandavi / et istis et his qui a me missi
sunt colloqui vobiscum. bene valete. Anno
c° xl viii° dioscori die mensis vicesima et
quarta. Regis autem epistola ita continebat. Rex
antiochus lysie fratri salutem. Patre nostro
inter deos translato. Nos volentes eos
qui sunt in regno nostro sine tumultu agere
et rebus suis adhibere diligentiam. Au
divimus iudeos non consensisse patri / ut trans
ferrentur ad ritum grecorum / sed tenere velle suum
institutum / ac propterea postulare a nobis concedi
sibi legitima sua. Volentes igitur hanc quoque
gentem quietam esse statuentes iudicavimus
templum restitui illis / ut agerent secundum suorum
maiorum consuetudinem / bene igitur feceris si
miseris ad eos et dexteram dederis ut cog
nita nostra voluntate bono animo sint et utilita
tibus propriis deserviant. Ad iudeos vero regis
epistola talis erat. Rex antiochus senatui
iudeorum et ceteris iudeis salutem. Si valetis
sic estis ut volumus sed et ipsi bene valemus /
adiit nos menelaus dicens velle vos
descendere ad vestros qui sunt apud nos / his
igitur qui commeant usque ad diem tricesimum
mensis xandici / damus dextras securitatis /
ut iudei utantur cibis et legibus suis si
cut et prius / et nemo illorum ullo modo mo
lestiam patiatur. De his que per ignorantiam
gesta sunt / misimus autem et menelaum qui
vos alloquatur. Anno c° xl viii° xandici men
sis xv°. Miserunt etiam romani epistolam
ita se habentem. Quintus memmius et titus
manlius legati romanorum populo iudeorum
salutem. De his que lysias cognatus regis
concessit vobis et nos concessimus. De quibus

mite ad regem mandamus referendum confestim
aliquem mittite diligentius inter vos con
ferentes, ut decernamus sicut congruit nobis.
Nos enim antyochiam accedimus. Ideo fes
tinate rescribere, ut nos quoque sciamus cu
ius estis voluntatis. Bene valete. Cap. xii

Anno c.mo xlviii° quintadecima die me
nsis xanthici. His factis pactionibus
lysias pergebat ad regem. Iudei autem ag
ricultere operam dabant. Sed et hi qui rese
derant tymotheus et appollonius gener
filius, sed et Ieronimus et demophon sup
hos et nychanor cypriarches non sinebant
eos in silentio agere et quiete. Ioppite
vero tale quoddam flagitium perpetrave
runt. Rogaverunt iudeos cum quibus habita
bant ascendere scaphas quas paraverant
cum uxoribus et filiis quasi nullis inimiciciis
inter eos subiacentibus. Secundum commune itaque
decretum civitatis et ipsis acquiescentibus pa
cisque causa nichil suspectum habentibus. Cumque
in altum processissent submerserunt non minus
ducentos. Quam crudelitatem iudas in sue
gentis homines factam ut cognovit precepit
viris qui erant cum ipso et invocato iusto iu
dice deo venit adversus interfectores fratrum
et portum quidem nocte succendit, scaphas
exussit, eos autem qui ab igne refugerant
gladio peremit. Et cum hec ita egisset
quasi iterum reversurus et universos ioppi
tas eradicaturus. Sed cum cognovisset et
eos qui erant iamnie velle pari modo facere
inhabitantibus secum iudeis iamnitis quoque
nocte supervenit et portum cum navibus
succendit ita ut lumine ignis appareret
iherusalem a stadiis ccxl. Inde autem cum
abiissent novem stadiis et iter facerent ad
thymotheum commiserunt cum eo arabes quinque
millia viri et equites quingenti. Cumque
pugna valida fieret etiam auxilio dei

prospere cessisset residui victi arabes pete
bant a iuda dextram sibi dari, promittentes pas
cua daturos et in ceteris profuturos. Iudas autem
arbitratus vere in multis eos utiles pro
misit pacem, dextrisque acceptis discesserunt ad
thabernacula sua. Aggressus est autem et civi
tatem quandam firmam pontibus murisque circumsep
tam que a turbis habitabatur gentium promis
cuarum cui nomen casphin. Hii vero qui intus
erant confidentes in stabilitate murorum et
apparatu alimoniarum remissius agebant male
dictis lacessentes iudam ac blasphema
tes et loquentes que fas non est. Machaba
beus autem invocato magno mundi principe
qui sine arietibus et machinis temporibus Ihe
su precipitavit iericho irruit ferociter
muris et capta civitate per domini voluntatem
innumerabiles cedes fecit ita ut adiacens
stagnum stadiorum duorum latitudinis sanguine
interfectorum effluere videretur. Inde discesse
runt stadia dcc l.ta et venerunt in chara
cha ad eos qui dicuntur tubiani iudei. Et
tymotheum quidem in illis locis non com
prehenderunt nulloque negocio perfecto regres
sus est relicto in quodam loco firmissimo
presidio. Dositheus autem et sosipater qui erant
duces cum machabeo perimunt a machabeo
relictos in presidio decem millia viros. At
machabeus ordinatis circa se sex millibus
et constitutis per cohortes adversus tymo
theum processit habentem secum c.xx millia pe
ditum equitum duo millia quingentos. Cognito
autem iude adventu tymotheus premisit mu
lieres et filios et reliquum vulgus in apparatu
in presidium quod carnion dicitur. Erat enim
inexpugnabile et accessu difficile propter
locorum angustias. Cumque cohors iude prima
apparuisset timor hostibus incussus est ex
presentia dei qui universa conspicit et in fuga
versi sunt alius ab alio ita ut magis a suis
deicerentur et gladiorum suorum ictibus debili

tarent. Judas autem vehementer impugnabat
Jamnites prophanos et prostravit ex eis vi-
ginti milia virorum. Ipse vero Timothe-
us Macedonum impetus Dositheus et Sosipater
et multis partibus populabat ut bina
dimitterentur eo quod multorum confinderis presi-
dia et fines quos mortem eius decipi-
enterat. Et cum fidem dedisset restituere
se eos secundum constitutum illesum eum dimise-
runt propter fratrum salutem. Judas autem regressus
est Atargation interfectis viginti quinque mi-
libus post horum fugam et necem mo-
vit exercitum ad Effron urbem munitam in qua
multitudo diversarum gentium habitabat et ro-
busti iuvenes pro muris consistentes fortiter
repugnabant. In hac autem urbe machine
multe et dolorum erat apparatus sed cum omni-
potentem invocasset qui potestate vires hos-
tium confringit urbem cepit et ex eis
qui intus erant viginti quinque milia pro-
straverunt. Inde ad urbem Scytharum abierunt
que ab Jerusalem sexcentis stadiis aberat.
Contestantibus autem hiis qui apud Scythopo-
litas erant Judeis quod benigne ab eis haberen-
tur etiam temporibus infelicitatis et quod mo-
deste secum egerunt gratias agentes eis et exhor-
tati etiam de cetero erga gentem suam be-
nignos esse. Venerunt Jerusalem die solempni
septimanarum instante et post Penthecos-
ten abierunt contra Gorgiam prepositum Ydumee.
Et exivit autem cum peditibus tribus mili-
bus et equitibus quadringentis quibus
congressis contigit paucos ruere Judeorum. Do-
sitheus vero quidam de Bachenoris eques
vir fortis Gorgiam tenebat et cum vellet
illum capere vivum eques quidam de Thraci-
bus irruit in eum humerumque eius ampu-
tavit atque ita Gorgias fugit in Maresam.

At illis qui cum Esdrim erant diutius pugnantibus et fatigatis invocavit Judas dominum adiutorem et ducem belli fieri. Incipiens voce patria et cum ymnis clamorem extollens fugam Gorgie militibus incussit. Judas autem collecto exercitu venit in civitatem Odollam et cum septimum dies supervenisset secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt. Et sequenti die venit cum suis Judas ut corpora prostratorum tolleret et cum parentibus poneret in sepulchris patriis. Invenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis ydolorum que apud Jamniam fuerant a quibus lex prohibet Judeos. Omnibus ergo manifestum factum est ob hanc causam corruisse omnes itaque benedixerunt iustum iudicium domini qui occulta fecerat manifesta atque ita ad preces conversi rogaverunt ut id quod factum fuerat delictum oblivioni traderetur. At vero fortissimus Judas hortabatur populum conservare se sine peccato sub oculis videntes que facta sunt pro peccato eorum qui prostrati sunt. Et facta collatione duodecim milia dragmas argenti misit Jerusalem offerri pro peccatis mortuorum sacrificium bene et religiose de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret superfluum videretur et vanum orare pro mortuis sed quia considerabat quod hii qui cum pietate dormitionem acceperant optimam haberent repositam gratiam. Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur. Ca[pitulum] xiii.

xiii

Anno centesimo quadragesimo nono cognovit Judas Antiochum Eupatorem venire cum multitudine adversus Judeam et cum eo Lysiam procuratorem et prepositum negotiorum secum habentem peditum centum viginti milia et equitum v milia et elephantes xxii currus cum falcibus ccc. Commiscuit autem se illis et Menelaus et cum multa fallacia deprecabatur Antiochum

no propatre salutem sed sperans se consequi
principatum. Sed rex regum suscitavit animos
antiochi in peccatorem et suggerente lysia hunc
esse causam omnium malorum iussit ut eis est
consuetudo comprehensum in eodem loco turris
quinquaginta cubitorum aggestum undique
cineris haec proprietatem habebat in preceps
inde mitterent deici iussit. Sic legum omni
bus propellentibus admittitur et tali lege
prevaricatorem legis contigit mori nec terre
dari menelaum et quidem satis iuste. Nam
quia multa erga aram dei delicta commisit
cuius ignis et cinis erant sancti ipse in cinere
morte damnatus est. Sed rex mente effre
natus veniebat peiorem se patre suo iudeis
ostensurum. Quibus iudas cognitis precepit
populo ut die et nocte dominum invocaret quod
sicut semper et nunc adiuvaret eos quippe
qui lege et patria sanctoque templo privari
verentur ac populum qui nuper paululum respi
rasset ne sineret virtutis blasphemis na
tionibus subdi. Omnibus itaque id similiter
facientibus et petentibus a domino misericordiam cum
fletu et ieiuniis per triduum continuum prostra
tis hortatus est eos iudas ut se pararent.
Ipse vero cum senioribus cogitavit priusquam
rex admoveret exercitum ad iudeam et opti
neret civitatem exire foras et domini iudicio commit
tere eventum rei. Dans itaque potestatem omnium deo
mundi creatori et hortatus suos ut fortiter
dimicarent usque ad mortem pro legibus
templo civitate patria et civibus fecit
circa modin exercitum consistere et dato signo
suis dei victorie iuvenibus fortissimis elec
tis nocte aggressus aulam regiam in castris
interfecit viros duo milia et maximum
elephantorum cum hiis qui superpositi erant si
mulque metu ac perturbatione hostium castra
replentes rebusque prospere gestis abierunt
hoc autem factum est die illucescente adiuvan

te eum domini protectione. Sed rex accepto
gustu audacie iudeorum machabeus arte
difficultatem locorum temptabat et bethsure
quod erat iudeorum presidium munitum castris
admovebat sed fugabatur impingebatur
minuebatur. His autem qui intus erant iudas
necessaria mittebat. Contigit autem in prelia
hostibus rodochus quidam de iudaico exer
citu qui requisitus comprehensus est et
conclusus. Iterum rex sermonem habuit
ad eos qui erant in bethsure dextram dedit
et accepit et abiit. Commissumque cum iuda
et superatus est. Ut autem cognovit rebel
lasse philippum antiochie qui relictus
erat super negotia rerum consternatus in
deos deprecans subditusque eis iuravit de
omnibus quibus iustum visum est et recon
ciliatus obtulit sacrificium honorificavit
templum et munera posuit machabeum
amplexus est et fecit eum a ptolomaide
usque ad gerrenos ducem et principem.
Ut autem venit ptolomaida graviter fere
bant ptolomenses amicitie conventionem in
dignantes ne forte fedus irrumperent.
Tunc ascendit lysias tribunal et exposuit
rationem et populum sedavit reversusque est
antiochiam et hoc modo regis profectio
et reditus processit.

Capitulum xiiii

xiiii

Sed post triennium tempus cognovit
iudas et qui cum eo erant deme
trium seleuci plenum cum multitudine valida et
navibus per portum tripolis ascendisse ad
loca opima et tenuisse regiones adver
sus antiochum et eius ducem lysiam.
Alchimus autem quidam qui summus sacerdos
fuerat sed voluntarie coinquinatus est tem
poribus commixtionis considerans in nullo sibi
esse salutem neque accessum ad altare venit
ad regem demetrium centesimo quinquagesimo anno offerens
ei auream coronam et palmam super hec et

[MACHA]BEORUM II

callos qui templi esse videbantur et ipsi quidem die pluit temporis cum opportunum dementie sue nactus et convocatus a demetrio ad consilium et interrogatus quibus rebus et consiliis iudei niterentur respondit. Ipsi qui dicuntur assidei iudeorum quibus preest iudas machabeus bella nutriunt et seditiones movent nec patiuntur regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdotio huc veni primo quidem utilitatibus regis fidem servans secundo autem etiam civibus consulens nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur. Sed oro hiis singulis rex cognitis et regionem et genus nostrum secundum pervulgatam humanitatem omnibus tuam prospice. Nam quamdiu superest iudas impossibile est pacem esse negotiis. Talibus autem ab eo dictis et ceteri amici hostiliter se habentes adversus iudam inflammaverunt demetrium. Qui statim nychanore prepositum elephantorum ducem misit in iudeam dare mandatis ut ipsum quidem iudam caperet vivum eos vero qui cum eo erant dispergeret et constitueret alchimum maximum templi summum sacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam gregatim se nychanori miscebant miserias et clades iudeorum prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque iudei nychanoris adventu et conventu nationum conspersi terra et prostrati rogabant eum qui populum suum constituit in eternum custodiret quique suam portionem signis evidentibus protegit. Imperante autem duce statim inde movent conveneruntque ad castellum dessau. Symon vero frater iude commiserat cum nychanore sed territus est repentino adventu adversariorum. Nychanor autem audiens virtutem comitum iude et animi magnitudinem quam pro patrie certaminibus habebant sanguinis iudicium facere metuebat. Quamobrem premisit possidonium et theodotum et mathiam ut daret dextras atque acciperet. Et cum diu de hiis consilium ageretur et ipse dux ad multitudinem retulisset omnium una fuit sententia amicitiis annuere. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent et singulis selle prolate sunt et posite sunt. Precepit itaque iudas armatos esse locis oportunis ne forte ab hostibus repente aliquid mali oriretur. Et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem nychanor in ierusalem nichilque inique agebat gregesque turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem iudam semper carum ex animo et erat viro inclinatus rogavitque eum ducere uxorem filiosque procreare et nuptias fecit quiete egit communiterque vivebat. Alchimus autem videns caritatem illorum ad invicem et conventiones venit ad demetrium et dicebat nychanorem rebus alienis assentire iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus et pro pessimis huius criminationibus irritatus scripsit nychanori dicens graviter quidem se ferre de amicitie conventione iubere tamen machabeum citius vinctum mittere antiochiam. Quibus cognitis nychanor consternabatur et graviter ferebat si ea que convenerant irrita faceret nichil lesus a viro. Sed quia regi resistere non poterat oportunitatem observabat qua preceptum perficeret. At machabeus austerius videns secum agere nychanorem et consuetum occursum ferocius exhibentem intelligens non ex bono esse austeritatem istam paucis suorum congregatis occultavit se a nychanore. Quod cum ille cognovit fortiter se a viro preventum venit ad maximum et sanctissimum templum et sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit sibi tradi virum quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset

qui querebatur extendens manum ad templum
minatur nisi michi iudam vinctum tradideritis
istud dei phanum in planiciem deducam et al
tare effodiam et templum hoc libero patri
consecrabo. Et hiis dictis abiit. Sacerdotes autem
protendentes manus in celum invocabant eum
qui semper propugnator est gentis ipsorum hec
dicentes. Tu domine universorum qui nulla
indiges voluisti templum habitationis tue
fieri in nobis et nunc sancte sanctorum omnium domine
conserva in eternum impollutam domum istam
que nuper mundata est. Razias autem quidam
de iherusalem senioribus delatus est nycha
nori vir amator civitatis valde et bene audi
ens qui pro affectu pater iudeorum appellabatur.
Hic multis temporibus continentie propositum tenuit
in iudaismo corpus quoque et animam tradere con
tentus pro perseverantia. Volens autem nycha
nor manifestare odium quod habebat in iu
deos misit milites quingentos ut eum com
prehenderent. putabat enim si illum decepisset
se se cladem iudeis maximam illaturum. Tur
bis autem irruere domum eius et ianuam dis
rumpere atque ignem admovere cupientibus. Cum
iam comprehenderetur gladio se percussit
eligens nobiliter potius mori quam sub
ditus fieri peccatoribus et contra natales
suos indignis iniuriis agi. Sed cum per
festinationem non certo ictu plagam dedisset
et turbe intra hostia irrumperent et recur
rens audacter ad murum precipitavit se
metipsum viriliter in turbas. Quibus velo
citer locum dantibus caput eius venit
per mediam cervicem. Et cum adhuc spirasset
accensus animo surrexit et cum sanguis eius
magno fluxu deflueret et gravissimis vul
neribus esset saucius cursu turbam pertran
siit et stans supra quandam petram pre
ruptam et iam exsanguis effectus complexus
intestina sua utrisque manibus proiecit super

turbas invocans dominatorem vite
ac spiritus ut hec illi iterum redderet atque ita
defunctus est. Capitulum xv

Nychanor autem ut comperit iudam esse
in locis samarie cogitavit cum omni
impetu die sabbati committere bellum. Iudeis
vero qui illum per necessitatem sequebantur dice
ntibus ne ita ferociter et barbare feceris
sed honorem tribue diei sanctificationis et
honora eum qui universa conspicit. At ille
infelix interrogavit si est potens in celo
qui imperavit agi diem sabbatorum. Et respon
dentibus illis est dominus vivus ipse in celo
potens qui iussit agi septimam diem. At
ille ait. Et ego potens sum super terram
qui impero sumi arma et negocia regis
impleri. tamen non optinuit ut consilium perfi
ceret. Et nychanor quidem cum summa super
bia erectus cogitabat commune tropheum
statuere de iuda. Machabeus autem confi
debat semper cum omni spe auxilium sibi a
domino affuturum et hortabatur suos ne
formidarent ad adventum nationum sed in men
te haberent adiutoria sibi facta de celo et
nunc sperarent ab omnipotente sibi affuturam
victoriam et allocutus est eos de lege
et prophetis. Admonens etiam certamina que
fecerant prius promptiores eos constituit
et ita animis eorum erectis simul ostendens
gentium fallaciam et iuramentorum prevari
cationem. Singulos autem illorum armavit non
clipei et haste munitione sed sermonibus
optimis et hortationibus exposito digno
fide sompnio per quod universos letificavit.
Erat autem huiusmodi visus. Oniam qui fuerat
summus sacerdos virum bonum et benignum vere
cundum visu modestum moribus et eloquio
decorum et qui a puero virtutibus exercitatus
sit manus protendentem orare pro populo iudeorum.
Post hoc apparuisse et alium virum etate et gloria

mirabilem et magnificae decoris habitudinis circa
illum respondentem Oniam dixisse hic
est fratrum amator et populi Israel hic est
qui multum orat pro populo et universa sancta
civitate Ieremias propheta dei extendisse autem
Ieremiam dextram et dedisse Iudae gladium
aureum dicentem accipe sanctum gladium mu-
nus a deo in quo deicies adversarios po-
puli mei Israel Exhortati itaque Iudae
sermonibus bonis valde de quibus ex-
tolli posset impetus et animi iuvenum
confortari statuerunt dimicare et confligere
fortiter ut virtus de negotiis iudicaret
eo quod civitas sancta et templum periclita-
rentur. Erat enim pro uxoribus et filiis itemque
pro fratribus et cognatis minor sollicitudo
maximus vero et primus pro sanctitate timor
erat templi sed et eos qui in civitate erant non
minima sollicitudo habebat pro his
qui congressi erant et iam cum omnes sperarent
iudicium futurum hostesque adessent atque ex-
ercitus esset ordinatus bestiae equitesque
in oportuno loco compositi Considerans Ma-
chabeus adventum multitudinis et apparatum vari-
um armorum et ferocitatem bestiarum exten-
dens manus in caelum prodigia facientem dominum
invocavit qui non secundum armorum potentiam
sed ut placet ipsi dat dignis victoriam
Dixit autem invocans hoc modo tu domine qui mi-
sisti angelum tuum sub Ezechia rege Iuda et
interfecisti de castris Sennacherib centum
octoginta quinque milia Et nunc dominator
caelorum mitte angelum tuum bonum ante nos
in timore et tremore magnitudinis brachii
tui ut metuant qui cum blasphemia veniunt
adversus sanctum populum tuum Et hic quidem ita
oravit Nicanor autem et qui cum ipso erant
cum tubis et canticis admovebant Iudas vero
et qui cum eo erant invocato deo per orationes con-
gressi sunt manu quidem pugnantes
sed et dominum cordibus orantes prostraverunt non
minus triginta quinque milia praesentia dei magnifice delec-
tati Cumque cessassent et cum gaudio redirent
cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis
suis Facto itaque clamore et perturbatione exci-
tata patria voce omnipotentem benedicebant dominum
Praecepit autem Iudas qui per omnia corpore et
animo mori pro civibus paratus erat caput Ni-
canoris et manum cum humero abscisam
Hierosolymam perferri Quo cum pervenisset convocatis
contribulibus et sacerdotibus ad altare accer-
sivit et eos qui in arce erant et ostenso capi-
te Nicanoris et manu nefaria quam
extendens contra domum sanctam omnipotentis dei
magnifice gloriatus est linguam etiam impii
Nicanoris praecisam iussit particulatim avibus
dari manum autem dementis contra templum suspen-
di Omnes ergo caeli benedixerunt dominum dicentes
benedictus qui domum suam et locum suum inconta-
minatum conservavit Suspendit autem Nicha-
noris caput in summa arce ut evidens esset
et manifestum signum auxilii dei Itaque
omnes communi consilio decreverunt nullo modo
diem istam absque celebritate praeterire habere
autem celebritatem tertia decima die mensis
Adar qui dicitur voce Syriaca pridie Mar-
dochei die Igitur his erga Nicanorem
gestis et ex illis temporibus ab Hebraeis civitate
possessa ego quoque finem in his faciam ser-
monibus Et siquidem bene et ut historiae
competit et hoc ipse velim Si autem minus digne
concedendum est mihi Sicut enim vinum semper
bibere aut semper aquam contrarium est alternis
autem uti delectabile ita legentibus si semper
exactus sit sermo et non erit gratus Hic
autem finis sermo hic erit consummatus etc.

Anxius hec vici manus en tremula fit dextera
De partu qualis de marthia sit genitalis
Pauperem egestas comedabile non facit etc.

[illegible]

III

